SIGNATURA: I 230

FAC REDUC.

14,8 X

114 I 186
230

55—2ª

Hoc Volumen Hæc Continet.

Isocratis Oratio De Laudibus Helenæ e græco In Latinum Traducta Ioanne Petro Lucense Interprete.

Tabula Herodoti In litterarum Ordinem Redacta.

Herodoti Halicarnasei Libri Nouem e Græco In Latinum Traducti Laurentio Vallense Interprete.

opera apulei

Nº 21.510

UNIVERSIDAD Y PROVA BIBLIOTECA DE ZARAGOZA

passado
falta en la. a. vn phgo. 43 de la tabla

Isocratis Oratio De Laudibus Helenæ e græco In Latinum Traducta Ioanne Petro Lucense Interprete.

Nonnulli sũt q̃ magnopẽ sese efferũt si de re absurda & incredibili mediocriter possit dicere & cõsenuerũt alii dicẽtes fieri ñ posse: ut falsũ dicat neq; cõtradici posse nec debet duas de rebus cõtrariis iter se oões haberi. Alii uero disputãt fortitudinẽ spiã iustitiã unũ & iidẽ esse. Alii uero oẽs opam i hoc cõtẽtioe cõsumũt: q̃ nihil prosũt. Sed his tñ molestę sũt q eis adhæserũt. Ego uero si hãc dicẽdi curiositatẽ mõ extitisse aiaduerterẽ & hac iuẽtoꝝ nouitate gloriari nõ tantopẽ eos admirer: Nũc ãt qs adeo tardus est qui nesciat protagorã & cæteros sophistas: q temporibus illis floruerunt: & hæc & his longe difficiliora scripta & mõumẽta nobis reliquisse. Quis. n. Gorgiã leontinũ supauerit: q ausus est dicere nihil eoꝝ q̃ sunt eẽ: aut zenonẽ q eadẽ & fieri posse: & rursus non posse oñdere conatus est: aut Melissũ q̃ cũ innumerabiles sint res & natura infinite, hoc omne scilicet unũ eẽ demõstratiõibus ꝓbare ñ timuit. Attamen cũ illi plane oñderint facile esse de quo quis ꝓponere uoluerit falsã orationẽ haud difficulter iueniri posse: tñ ab loco ñ discedũt: quos oportuit: hac supstitione abiecti quæ uerbis refellere posse se dissimulat: rebus ãt ipsis facile refutat scilicet ueritatẽ sequi: & i hisactionibus quas in uita: & i Re P. adhibemus: discipulos exercere & istituere: ut hanc rem peritiã cõsequẽtur: atq; illud aiaduertere lõge melius eẽ de rebus utilibus mediocriter opiari q̃ de iis q̃ nullo usui sunt certissimã sciam tenere: & paulo i rebus magnis excellere q̃ in paruis & ad uitã nihil ptinẽtibus præstare. Sed curãt uidelicet nihil nisi ut fiãt ex iunionibus locupletes. Potest ãt ea quæ in differẽdo posita ẽ phĩa id efficere. Nam q res ꝓprias nec cõmunes aut publicas curãt hac litigãdi ratiõe maxie delectãtur qui nec unã quidẽ ad rem utilis repitur: sed illis q̃dẽ qui id ætatis sũt facile ignosci potest: si tali aio sunt prædicti. Oẽs. n. oĩbus in rebus ad ea quæ sunt admirabilia & excellẽtia eodẽ mõ afficiuntur. His ãt doctrinæ & istitutionis uindicatoribus maxime succẽsendũ est. Accusant. n. si q in cõtrahẽdis rebus quẽq̃ decipiũt: nec utuntur rõne. Ipsi grauiora q̃ illi & iniustiora faciunt. illi. n. alienos dãno afficiunt: ii etiã cõsuetudine cõiunctis maxime nocẽt: Tãtopere uero hanc mentiendi rõnẽ auxisse uidẽtur: ut nõnulli iam eos his rõnibus locupletatos ituentes scribere audeant mendicoꝝ & exulũ uita potiorẽ esse & admirabiliorẽ q̃ cæteroꝝ hoĩum: eoq; utũtur argumẽto: si de malis rebus dicere possunt de pulchris ac bonis copiosiusq; dicturos esse. Mihi uero oĩum ridiculosissimũ eẽ uidetur eos hãc psuadẽdi rõnẽ q̃rere: sed reꝝ ciuiliũ pitos iis rõnibus oñdere uelle: cũ ex his quæ ꝓfitẽtur facile dignosci ac demiari possit. Nã qui de sapiẽtia ambigũt & sophistas se asserunt nõ in his q̃ ab aliis græcis negligũtur: sed in quibus oẽs habẽt aduersarios excellere cõuenit: & priuatis hoĩbus eẽ meliores. Nũc ãt simile quiddã mihi facere uidẽtur utsi qs se oĩbus athlætis anteferret atq; eo descẽderet quo descẽdẽdũ alius existimaret nemo. Nã quis oĩum nisi mẽte captus sit pestes & calamitates laudare aggrediatur: sed nimirum propter imbecillitatem eo confugiũt: & enim una est talium scriptoꝝ uia ac ratio quam neq; inuenire neq; addiscere: neq; imitari facile est.

Cõmunes ãt & ꝓbabiles & iis, nr̃is similes c r̃ones p̃ multas spẽs ac tpa q̃ difficulter pcipi possũt & iueniũt & dicũt: & eo hñt difficiliorẽ cõsuetudinem quo grauiter & cũ dignitate loq̃ q̃ garulari & serio dr̃e q̃ iocari laboriosius existimat: cuiꝰ q̃dẽ rei maximũ id si

gnũ est: q eoꝝ qui bombilios & sales & alia eiusdẽ generis laudare uoluerunt: neminẽ unq̃ defecit oro. Qui uero de bonis: aut pulchris: aut uirtute præditãtibus aggressi sũt parem rebus ipsis oronem excogitare nõ potuerunt. Non ert. n. eiusdẽ mẽtis & ingenii de utrisq; rebus ꝓ dignitate dicere. Sed pua uerbis facile uincũtur: ꝑ stantiũ uerbis magnitudo difficulter attigit. Ac de iis q̃dẽ q̃ illustriora sũt raro iuẽit q̃d ab aliis prius dictũ nõ fuerit. De iis aũt q̃ tenuiora & humiliora sũt q̃dcũq; dixeris ꝓpriũ id ẽ ac tuũ. Quo fit ut eũ q̃ de Helena scripserit ex oĩbꝰ q bñ dicere aliq̃d uoluerũt potissimũ laudẽ: & eã mulierẽ maxie cõmẽdare uoluerit: q̃ & genere & pulchritudie & gloria magnopẽ excelluit: q̃quã ñ nihil eũ ꝓteriisse uidear. dicit. n. helenæ se laudationẽ scripsisse sed defẽsionẽ potius eoꝝ q̃ ab ea gesta eẽ mẽorãtur Iis mãdasse mihi uidetur q̃ q̃dẽ ñ eiusdẽ generis nec eisdẽ de rebus hr̃ oro: sed oĩo diuersa existimãda ẽ. Ea. n. defẽdimus q̃ iniuriæ culpã substinẽt: Quæ uero aliquo boni genere ꝓcellũt laudãus. Sed ne qdem q̃d oĩum facillimũ est facere uidear alios repræhẽdẽs: & nihil meoꝝ ꝓferẽs his omissis quæ ab aliis dicta sũt hac ipsa de muliere tã dicere aggrediar. Ac pricipiũ oronis meæ faciam ipsius initiũ generis.

Nã cũ Iuppiter multos sẽideos pereasset: huiusce solũ mulieris pr̃ phiberi uoluit Cũq; lædæ filios & Alcmene natos singulari studio ꝓsequeretur: eo pluris Helenã q̃ Herculẽ fecit: ut cũ huic robur ac uiris dedisset: q̃ ui q̃dã & ipressiõe cæteros oẽs superaret: huic uni pulchritudinẽ tribuerit: cui ꝓfecto robur ac uires cædũt & eius ípio subiguntur: cũq; illud sciret splẽdorẽ & gloriã nõ quiescẽdo: sed agẽdo ac bellãdo cõparari solere nec eoꝝ mõ corpora i deos referere: sed nomẽ & famã imortalẽ relíquere statuisset: huius quidẽ laboribus refertã eẽ uoluit illius ãt cõspicuã & illustrẽ: & de q̃ multi iter se cõtẽderẽt naturã formãq; cõposuit. Primus. n. oĩum theseus ægeo pr̃e habitus: re uera Neptũo satus Helenã cũ uidisset nõdũ itegra ætate florẽtẽ: sed forma & pulchritudie cæteras supãtẽ tãtopere illius specie captus est alios ulcere assuetus: ut cũ hic patriã maximã haberet: & regnũ firmissimũ uiuere sibi nõ existimãs neq; ꝑfẽtibus bonis eẽ cõtẽtũ: si illius necessitudie & cõiũctiõe carẽdũ esset. Postq̃ mulierẽ ab his quaꝝ i potestate erat: obtinere nõ potuit: q; ætatẽ filiæ & Apollinis oraculũ expectare decreuerat cõtẽpto ípio Tyndari: & castoris: ac pollucis uiribus oĩbus deniq; casibus atq; piculis lacædemõe neglectis: ui correptã ad Aphidna agri attici deportauerit: tãtũq; piritoo: qui huius rapinæ pticeps fuerat se debere existíauit. Vt cũ Iouis & Cereris filiã uxorẽ ducere uellet: & Theseũ ad inferos deuocaret. Vbi cõsilio ab ipso Theseo deterreri nõ potuit: posito ante oculos periculo: atq; certissima calamitate proposita: tamen illum sequi nõ recusauerit hanc illi mutuam operam debere se putans nihil non suscipere quod piritoo fuisset inuictum: q; ille ad iniuriam socius extitisset recordatus. Quod si is a quo hæc acta fuisse memorantur: unus de multis extitisset: ac non maximus quidem uir ac longe princeps: nondum perspicuum esset: utrum oratione mea laus Helenæ: an potius theseí accusatio contineretur. Nunc autem cæteros qui ab hominibus comprobantur iueniemus alium alia laude carere: huic fortitudinem hac uirtutem defuisse: hunc sapientiam desyderasse: alium modestiæ commendatione priuatum esse. Huic autem omnino nihil defuisse: quod ad perfectam ex omni parte consumatamq; uirtutem pertinferet: Videtur autem pluribus de hoc uiro esse dicendum. Hanc enim ego maximam fidem Helenam laudare uolentibus, ac certissimam probationem esse arbitror: si eos qui mulierem adamauerunt: atque admirati sunt cæteris hominibus cla-

riores & admirabiliores fuisse ostenderimus. Nam quæ nostris temporibus ac nostra memoria facta sunt: nostra opiniõe ac iudicio ea iure discernimus. De rebus uero adeo uetustis ac priscis eorum qui tum prudentes essent: temporibus illis extiterunt: iudicium sententiamq; sequi debemus. Habeo igitur de theseo quod uerissimum pulcherrimumq; possum dicere: q; cum æquali Herculi fuisset gloria rerum gestarum cum illo ac laude certauit. Non enim eisdem modo armis se instruxerunt: & eodem telorum genere ornati fuere: sed genere & consanguinitate digna secuti: similibus quoq; studiis & exercitationibus usi fuisse reperiuntur. Ex fratribus enim procreati. ex Neptuno ille: hic ex Ioue germana quoque studia & affinia instituta tenuerunt. Soli enim omnium qui ante se fuerunt propugnatores se uitæ hominum se præstiterunt. Accidit autem ut alter maiora & illustriora: alter uero utiliora & uniuersis gentibus cõiunctiora pericula sustineret. Huic enim Euristheus imperauit: & boues ex erithea propulsas abigere: & hesperidum mala deportare: & cerberum ab inferis deducere: & alios eiusdem generis labores iniunxit: qui non tam aliis emolumentum & utilitatem q; periculum ei & pestem allaturi uiderentur. Theseus autem sui compos ac liber ea potissimum certamina delegit: ex quibus aut græcorum aut patriæ benefactor & conseruator erat existimandus: & tuarum a Neptunno immissum: agrum atticum uastantem: quem uniuersi excipere non audebant: solus omnium cum in potestatem redegisset magno metu ac difficultate ciues suos & colonos liberauit. Postea cum lapithis & exercitu aduersus centauros ducto hominum genus Biforme: qui non solum celeritate: sed robore ac uiribus cæteros homines superabant: & urbes partim diripiebant partim direpturi uidebantur: quibus interitum direptionemq; minabantur. his prælio superatis insolentiam eorum contumeliamq; repressit: atq; conuertit: ita haud multo post omnium illorum stirpẽ ac genus sustulit. eodẽ tẽpore mõstrũ illud í creta enutritũ susceptũ uero ex pasiphæ Solis filia: cui oraculo Apollinis ciuitas atheniẽsiũ quot annis bisseptẽ pueros liberos totius multitudinis tributũ mittebat: quos cũ ad iniustã & manifestã mortẽ abduci uidisset: & adhuc spirantes & uiuos quæstibus & suorũ lachrimis lugeri: ita grauiter tulit tanta indignatione animi cõmotus est: ut honeste mori q; turpiter uiuere satius esse duxerit: si eius ciuitatis principatũ teneret: quæ tã funebre tãq; miserandum tributum hostibus & inimicis pẽdere cogeretur. Itaq; naue profectus & monstro ex tauro homineq; composito consilio atq; animo superato liberos ex faucibus minotauri propemodũ euulsos & conseruatos parentibus restituit: & ciuitatẽ iniustissima & acerbissima seruitute uidicauit: ut eiusmodi imperio quod uix effugi posse uidebatur: amplius non obtemperaret. Nãq; de theseo dicere aggressus: uereor interim multas ab eo res fortissime ac prudentissime gestas silentio præterire: si Scyronis: Cercionis & aliorum sceleratissimorum hominũ improbitatẽ impietatẽq; minime proposuerim. Quibus cũ theseus congressus multis ac maximis calamitatibus græciam liberauit. Sed me iam longe prouectum esse itelligo. Ac uereor ne quibusdam magis í laudando theseo: q; í commendanda Helena: quod a principio ístitueram studium meum collocasse uidear. Quos ob res nec illos offendam si quid forte iuuite audiant: plurima præterire cõstituí: de cæteris uero p mea facultate q; breuissime dicere ut & illis & mihi aliqua ex parte satisfaciam: neq; illis omnino cessisse uidear qui iuidia corrupti: omnia quæcunq; de alicuius laude uberius copioſiusq; dicũt: repræhẽdere cõsueuerũt. His igitur í rebus í quibus ipse per se solus ac sua sponte se periculis obiecit: uirtutem ac fortitudinem suam potissimum declarauit: summam uero rei militaris & rei bellicæ peritiam atq; usum illis in præliis quæ cum uniuersis ciuibus suis fortiter & multotiens depugnauit. Religionem uero & in deos ímortales animi pietatem in adrastum: & Herculis filios quos miseros ac supplices misericordia atq; opibus suis subleuandos putauit. Adrasto enim eos qui sub cadmæo prælio apud thebas cõmisso ceciderant: thebanis etiam nolentibus & inuitis humãdos curauit. Reliquas uirtutes & temperantiam ac moderationem cum his quæ ante dicta sunt: tum í his potissimum ostendit in quibus Rem. p. administrauit. Nam cum uideret nonnullos ciuibus suis ui imperare uelle: & aliis tamen seruire: & eos qui periculosam ac solicitam uitam cæteris constituerunt: ipsos in summo metu uiuere: & perpetuo bellum gerere cũ suis quidem ciuibus aduersus hostes: cum aliis uero quibusdam aduersus ciues petere templa deorum immortalium: & res sacras legere ac furari: optimos ciuium interficere: coniunctissimã fidẽ nullam habere. Nihil autem aut quietius uiuere q; qui propter facinus comprehensi ad mortem ducuntur: foris beatos: intus uero cæteris tristiores. Quid enim tristius quam uiuere uerentem semper ne qui eorum qui nunquam a suo latere discedunt illum conficiat: ac nihilominus custodes q; insidiatores formidantẽ is omnibus spretis atq; contemptis & huiusmodi homines non principes ciuitatis. sed morbos quosdam & pestes esse facile declarauit. faciliusq; esse simul & imperium í sua ciuitate retinere & pari cum suis ciuibus iure uiuere. Ac primum omnium ciuitatem sparsim & per agros antea dissipatam in unum locum collectam atq; compositam talem ac tantam reddidit: ut ex illo noster is etiam totius græciæ magnitudíe atq; opibus teneat principatum. Postea communi patria constituta & animis ciuium in libertatẽ uindicatis pari atq; æquali iure omnibus ístituto effecit: ut de uirtute ciues íter se quodam modo certarent. Nec dubitauit minus se inter eos principatum retẽturum: si uirtutem exercerent: quam si eam negligerent. Cumq; illud probe sciret iocundius eẽ a prudentibus ac fortibus uiris honorari: q; ab ignauis ac seruis coli: tantũ abfuit ut inuitis ciuibus suis quidq; faceret: ut cum ille populum dominum omnium rerum constituere: solum tamen illum multitudo regnare uoluerit. Sic enim ei persuaserant ciues fidelius ac liberius sub eius regno quam sub communi omnium libertate & publica dominatione uicturos. Non enim id quod alii facere consueuerunt: labores aliis impone bat: solus ipse uoluptatibus fruebatur: sed pericula sua esse uolebat: commoda uero & utilitates í medium proponebat. Sic igitur uixit: ut nullius unq; insidiis peteretur.

Charus omnibus neq; mercenario exercitu neq; externis copiis imperium cõseruauit Ciuiũ beniuolentia septus: licentia quidem ac potestate regnauis: officiis uero ac meritis conferendis príncipem se multitudís præstans: adeo iuste & honeste ciuitatem gubernauit: ut eius legibus & ístitutis stabilita etiam nunc maneat: & græciæ imperium teneat. Iouis filiam & huiusmodi uirtutis ac modestiæ compotem: quis laudaudã non existíauerit: & oí cultu & honore afficiendã: & oíbus denique quæ unquam fuerunt iure optío anteponẽdam. Nullũ. n. neq; testem religiosiorẽ: neq; iudicẽ prudentiorẽ reperire poterimus de his qbus Helena bõis ẽter cæteras mulieres pdita fuisse cõmemorat: quã singularem ipsius theseí prudẽtiã: & oíbus in rebus egregiã sapíam. Sed ne dicendi inopia eodẽ í loco diutius uersari uidear: & uniusuiri gloria ad helenæ cõmendationem abutiad eaq; restant me cõferã. Descẽsu igit theseí ad íferos helena cũ í patriã

riores & admirabiliores fuisse ostenderimus. Nam quæ nostris temporibus ac nostra memoria facta sunt: nostra opiniõe ac iudicio ea iure discernimus. De rebus uero adeo uetustis ac priscis eorum qui tum prudentes essent: temporibus illis extiterunt: iudicium sententiamq; sequi debemus. Habeo igitur de theseo quod uerissimum pulcherrimumq; possum dicere: q; cum æquali Herculi fuisset gloria rerum gestarum cum illo ac laude certauit. Non enim eisdem modo armis se instruxerunt: & eodem telorum genere ornati fuere: sed genere & consanguinitate digna secuti: similibus quoq; studiis & exercitationibus usi fuisse reperiuntur. Ex fratribus enim procreati. ex Neptuno ille: hic ex Ioue germana quoque studia & affinia instituta tenuerunt. Soli enim omnium qui ante se fuerunt propugnatores se uitæ hominum se præstiterunt. Accidit autem ut alter maiora & illustriora: alter uero utiliora & uniuersis gentibus cõiunctiora pericula sustineret. Huic enim Eurystheus imperauit: & boues ex erithea propulsas abigere: & hesperidum mala deportare: & cerberum ab inferis deducere: & alios eiusdem generis labores iniunxit: qui non tam aliis emolumentum & utilitatem q̃ periculum ei & pestem allaturi uiderentur. Theseus autem sui compos ac liber ea potissimum certamina delegit: ex quibus aut græcorum aut patriæ benefactor & conseruator erat existimandus: & tuarum a Neptunno immissum: agrum atticum uastantem: quem uniuersi excipere non audebant: solus omnium cum in potestatem redegisset magno metu ac difficultate ciues suos & colonos liberauit. Postea cum lapithis & exercitu aduersus centauros ducto hominum genus Biforme: qui non solum celeritate: sed robore ac uiribus cæteros homines superabant: & urbes partim diripiebant partim direpturi uidebantur: quibus interitum direptionemq; minabantur. his prælio superatis insolentiam eorum contumeliamq; repressit: atq; conuertit: ita haud multo post omnium illorum stirpẽ ac genus sustulit. eodẽ tẽpore mõstrũ illud ĩ creta enutritũ susceptũ uero ex pasiphæ Solis filia: cui oraculo Apollinis ciuitas atheniẽsiũ quot annis bisseptẽ pueros liberos totius multitudinis tributũ mittebat: quos cũ ad iniustã & manifestã mortẽ abduci uidisset: & adhuc spirantes & uiuos quæstibus & suorũ lachrimis lugeri: ita grauiter tulit tanta indignatione animi cõmotus est: ut honeste mori q̃ turpiter uiuere satius esse duxerit: si eius ciuitatis principatũ teneret: quæ tã funebre tãq; miserandum tributum hostibus & inimicis pẽdere cogeretur. Itaq; naue profectus & monstro ex tauro homineq; composito consilio atq; animo superato liberos ex faucibus minotauri propemodũ euuisos & conseruatos parentibus restituit: & ciuitatẽ iniustissima & acerbissima seruitute uĩdicauit: ut eiusmodi imperio quod uix effugi posse uidebatur: amplius non obtemperaret. Nãq; de theseo dicere aggressus: uereor interim multas ab eo res fortissime ac prudentissime gestas silentio præterire: si Scyronis: Cercionis & aliorum sceleratissimorum hominũ improbitatẽ impietatẽq; minime proposuerim. Quibus cũ theseus congressus multis ac maximis calamitatibus græciam liberauit. Sed me iam longe prouectum esse itelligo. Ac uereor ne quibusdam magis ĩ laudando theseo: q̃ ĩ commendanda Helena: quod a principio istituera studium meum collocasse uidear. Quos ob res nec illos offendam si quid forte iuuite audiant: plurima præterire cõstituit: de cæteris uero p mea facultate q̃ breuissime dicere ut & illis & mihi aliqua ex parte satisfaciam: neq; illis omnino cessisse uidear qui iuuidia corrupti: omnia quæcunq; de alicuius laude uberius copiosiusq; dicũt: reprehẽdere cõsueuerũt. His igitur ĩ rebus ĩ quibus ipse per se solus ac sua sponte se periculis obiecit: uirtutem ac fortitudinem suam potissimum declarauit: summam uero rei militaris & rei bellicæ peritiam atq; usum illis in præliis quæ cum uniuersis ciuibus suis fortiter & multotiens depugnauit. Religionem uero & in deos ĩmortales animi pietatem in adrastum: & Herculis filios quos miseros ac supplices misericordia atq; opibus suis subleuandos putauit. Adrasto enim eos qui sub cadmæo prælio apud thebas cõmisso ceciderant: thebanis etiam nolentibus & inuitis humãdos curauit. Reliquas uirtutes & temperantiam ac moderationem cum his quæ ante dicta sunt: tum ĩ his potissimum ostendit in quibus Rem. p. administrauit. Nam cum uideret nonnullos ciuibus suis ui imperare uelle: & aliis tamen seruire: & eos qui periculosam ac solicitam uitam cæteris constituerunt: ipsos in summo metu uiuere: & perpetuo bellum gerere cũ suis quidem ciuibus aduersus hostes: cum aliis uero quibusdam aduersus ciues petere templa deorum immortalium: & res sacras legere ac furari: optimos ciuium interficere: coniunctissimã fidẽ nullam habere. Nihil autem aut quietius uiuere q̃ qui propter facinus comprehensi ad mortem ducuntur: foris beatos: intus uero cæteris tristiores. Quid enim tristius quam uiuere uerentem semper ne qui eorum qui nunquam a suo latere discedunt illum conficiat: ac nihilominus custodes q̃ insidiatores formidantẽ is omnibus spretis atq; contemptis & huiusmodi homines non principes ciuitatis. sed morbos quosdam & pestes esse facile declarauit. faciliusq; esse simul & imperium ĩ sua ciuitate retinere & pari cum suis ciuibus iure uiuere. Ac primum omnium ciuitatem sparsim & per agros antea dissipatam in unum locum collectam atq; compositam talem ac tantam reddidit: ut ex illo nostris etiam totius græciæ magnitudĩe atq; opibus teneat principatum. Postea communi patria constituta & animis ciuium in libertatẽ uindicatis pari atq; æquali iure omnibus ĩstituto effecit: ut de uirtute ciues ĩter se quodam modo certarent. Nec dubitauit minus se inter eos principatum retẽturum: si uirtutem exercerent: quam si eam negligerent. Cunq; illud probe sciret iocundius eẽ a prudentibus ac fortibus uiris honorari: q̃ ab ignauis ac seruis colitari tantũ abfuit ut inuitis ciuibus suis quidq̃ faceret: ut cum ille populum dominum omnium rerum constituere: solum tamen illum multitudo regnare uoluerit. Sic enim ei persuaserant ciues fidelius ac liberius sub eius regno quam sub communi omnium libertate & publica dominatione uicturos. Non enim id quod alii facere consueuerunt: labores aliis ĩmponebat: solus ipse uoluptatibus fruebatur: sed per cula sua esse uolebat: commoda uero & utilitates ĩ medium proponebat. Sic igitur uixit: ut nullius unq̃ insidiis peteretur.

Charus omnibus neq; mercenario exercitu neq; externis copiis imperium cõseruauit Ciuiũ beniuolentia septus: licentia quidem ac potestate regnans: officiis uero ac meritis conferendis principem se multitudĩs præstans: adeo iuste & honeste ciuitatem gubernauit: ut eius legibus & ĩstitutis stabilita etiam nunc maneat: & græciæ imperium teneat. Iouis filiam & huiusmodi uirtutis ac modestiæ compotem: quis laudaudã non existimauerit: & oĩ cultu & honore afficiendã: & oĩbus denique quæ unquam fuerunt iure optio anteponẽdam. Nullũ. n. neq; testem religiosiorẽ: neq; iudicẽ prudentiorẽ reperire poterimus de his qbus Helena bõis ẽter cæteras mulieres pdita fuisse cõmemorat: quã singularem ipsius thesei prudẽtiã: & oĩbus in rebus egregiã sapiam. Sed ne dicendi inopia eodẽ ĩ loco diutius uersari uidear: & uniusuiri gloria ad helenæ cõmendationem abutar: ad eaq̃ restant me cõferã. Descẽsu igit thesei ad ĩferos helena cũ ĩ patriã

lacedæmonem reuertisset & per ætatẽ nubere posset: oẽs q ea tempestate principatũ aut regnũ in suis ciuitatibns detinebãt: eandẽ de illa sniam eundẽ animũ habuerunt. Nã cũ in ciuitatibus suis mulieres primarias i matrimoniũ ducere possent: domesticis nuptiis despectis omnes helenam illam petituri ad eandem se contulerũt. Cũq; adhuc incertum esset qs illam foret uxorem ducturus. id qđ communiter oĩbus contingere posset: sic proposuerunt oẽs futurã de muliere potiũda pugnã atq; certamẽ: ut cõi cõsensu simul congressi mutuã fidẽ inter se dederit: auxilio futuros si qs cui mulier semel obtigisset eripere conaret: existimãs uidelicet eo⁊ qlibet eũ se futurũ cui potiri contingeret: & eiusmodi fidẽ atq; opẽ sibi comparari quos oẽs ꝑter unum spes atq; opinio fefellit: illud tñ accidit qđ omnes cõiter de muliere fuerãt opinati: paruo deinde ĩteriecto tpe de forma inter deas orta contentio: quouis Alexander priami filius disceptator ac iudex electus fuerat: cũ Iuno totius Asiæ imperium daret. Pallas in bellis ac prælĩis uictutẽ ac uictoriã. Venus Helenæ nuptias polliceretur. cũ spẽm corpo⁊ diuino⁊ discernere nequisset: prestrictis deo⁊ pulchritudine oculis: ad munerum præstantiam necessario se referens coniunctionem & coniugium Helenæ cæteris oĩbus anteposuit: non ad uoluptates respiciẽs. C. q̃quã sapientiũ iudicio multis bonis potior ẽ uoluptas Iuerum tñ nihil ad eã cõcitatus est: sed Iouis affinitatem cõcupiuit: & eius se generum & affinem dici uoluit: pluriscq; fecit ac pulchrius eẽ existimauit talẽ dignitatẽ: q̃ totius asiæ imperium consequi. Magna. n. regna magnos principatus pessimis ac uilissimis hominibus sæpe contingere. Tali uero muliere cui potiri aliq̃n cõtingeret: futuq; postea neminẽ. ꝑterea nullũ se filiis pulchrius patrimoniũ relinquere posse iudicauit: q̃ si eos cõ parasset ut ab utroq; genere & utrisq; parentibus: ab Ioue originem ducerent. Nouerat etenĩ cætera fortunæ bona facile cõmutari: nobilitatẽ uero generis ꝑpetuo apd eos dẽ pmanere ut hæc eius optio delectus atq; iudiciũ ad uniuersum genus ptinuisse uideatur. Nemo igitur q sana mẽte sit huiusmodi cõsilia & rõnes accusabit. Nonnulli uero qui ante rem aĩaduertere nihil possunt. Sed re⁊ euentus solũ considerant. Alexandrum ausi sunt reprehendere: & conuitiis insectari quorum stultitia ex eorum maledictis ab oĩbus facile cognosci potest. Q uid. n. fieri põt ut non sint oĩum merito ridiculosi: si naturã suã tantifaciunt: ut illi se præferant quẽ dii ĩmortales iudicio suo præstantissimũ omnium eẽ iudicarunt. Non enim cum in tantam contẽtionẽ deuenissent: eũ diiudicandæ litis auctorẽ potissimũ delegerũt: qui non ingenio ac prudẽtia cæteros antecelleret. Sed tantum in deligendo iudice studiũ posuerũt: q̃tirem de qua disceptabatur faciebant. Oportet aũt considerare qualis Alexander fuerit: neq; de illo ex earũ iracundia ac dolore: quæ quod optabant: non assecutæ sunt: sed ex iudicio ac delectu quo cõi consilio & consensu prudẽtiam illius potissimũ delegerunt. Nihil. n prohibet quo minus ẽt q nil cõmiserint aliqđ a melioribus mali patiantur. Talẽ uero honorẽ cõsequi ut mortalis ad ĩmortaliũ iudiciũ adhibeat: qsquã nullo mõ⁊ t nisi singulari sapia ꝑditus fuerit. Illud ãt satis mirari ñ possũ si qs illũ sibi male cõsuluisse existĩauit. Q ui cũ hanc sibi uitã agendi decreuerit: cuius gra cõplures semideos morte obire uoluerint. Q uo. n. modo stultus non esset si cũ deas inter se de pulchritudine cõcertãtes aĩaduerteret: ipse pulchritudinẽ despiceret. Maximũ igitur illud donũ iudicauit: de quo deas tanto studio inter se contendere uidebat. Q uis enĩ Helenæ nuptias unquã contẽpsit: cuius rapinam græci tam grauiter & acerbe tulerunt: acsi uniuersa græcia capta ac direpta esset. Barbari uero tantopere animos extulerunt: quasi omnes græcos in potestatem

redegissent. Nec uero ignorari põt quo pacto ex ea re utriq; affecti fuerit. Cætera quidem æquo aĩo tulerunt neq; oĩo commoti sunt ob hanc uero rẽ tãtum bellũ excitauerunt non solum doloris atq; iræ magnitudine: sed tpis longinquitate & multitudine apparatus: ut nullũ maius aña bellũ fuisse cõmemoret. Cũq; barbari reddẽda ac restituẽda Helena leuari obsidiõe: & prorsus bello liberari possent: græci uero tãtã rem negligendo reliquũ tẽpus tuto sedes suas colere neutri iis conditionibus contẽti esse potuerunt: sed barbari & urbiũ excidia & agro⁊ direptiones paruifecerunt: modo Helenã retinerent: græci & alieno agro consenescere neq; suos reuisere neq; i patriã ad suos reuerti: ac barbaris prædã relinquere maluerunt: neq; ea fecerunt q se aut illi Alexandro aut menelao uindicare uellent: & eo⁊ gratia tãtope contendere. Sed barbari pro asia: græci pro Europa pugnãdũ extimauerunt regionẽ rati ubi Helena esset: eam beatissimã fore. Tantus uero amor labo⁊ & illius expeditionis ñ solum græcos & barbaros sed ẽt deos accendit: ut ne filios quidẽ suos a bello troiano & prælĩis q̃ circa ilium fuerant: deterruerint. Sed iuppiter cũ sarpedonis fatũ prouideret. Aurora mẽnonis. Neptunnus cygni. Achillis thetis: tñ eo oẽs ad bellũ citatos una cum reliquis demisserũt pulchrius esse rati pro iouis filia decertantes cadere q̃ eius belli ac periculo⁊ quæ ꝑ illa susciperentur ĩmunes. Sed quid ea mirari oportet quæ de filiis suis statuerunt. Grauius enim pro Helena dii immortales pugnauerunt q̃ cum aduersus gigantes prælĩũ cõmiserunt. Nã cũ gigantibus cõcordes: & inter se cõiuncti simul & unanimiter pugnasset inierunt. Pro helena uero contrarias inter se acies instruxerunt: & aduersis telis alter alterum petiuerunt: quæ cũ ita sint: & illi merito eo fuerunt animo: & ego eam tãtis laudibus cumulare possum & debeo maxima. n. partem habuit pulchritudinis q̃ dignissimã: præciosissimã augustissimã deniq; oĩum re⁊ existĩauere. Est aũt facile q̃tũ possit q̃tunq; ualeat formæ dignitas intueri. Multaq; nãq; reperiuntur q fortibus aut sapientibus aut iustis pluris fiant & longe añponãtur: eius ãt q spẽm hẽat nullam atq; oĩ pulchritudine priuatus sit q; ametur nihil oĩo inuenietur: cõtra ea despiciatq; cõtemni uideas nisi quæ hanc speciem & formã aliq̃ ex parte consecuta esse uideantur: & ob eam rem uirtutẽ in præcio eẽ atq; uehemẽter probari q; nullũ est specie studium pulchrius nulla pulchrior exercitatio. Q uãtũ uero cæteris præstet pulchritudo: quo⁊ desiderio affecti sumus: ex hoc maxime cognosci potest. Nã cætera quo⁊ usum desideramus i sequi tantum cupimus: ultra nil nostris animis afficimur: aut laboramus. Speciosarũ uero rerum natura nobis innatus est amor: qui eo maiorem uim habet q̃ cõsiliũ ac ratio: quo res ipsa est melior: & intelligentia quidẽ aut alio uirtutis & ingenii genere præstantibus inuidemus: nisi quottidianis beneficiis nos ad se amãdos alliciãt: aut alia ratione compellant. pulchros autem simulac uidemus statim diligimus: & in eis colẽdis quasi dii sint: nunq̃ defatigamur: libentiusq; his seruimus q̃ cæteris imperamus maiorẽq; gratiam habemus multa iniungentibus q̃ nihil omnino nobis mandantibus: & alios cæteris seruientes uituperamus: & assentatores uocamus. Pulchritudini uero fabulãtes industrios quosdã & elegãtes esse dicimus. Tantam uero pietatem & prouidentiam ad hanc famæ dignitatẽ uetustatemq; solemus adhibere ut quibus nam formosas esse contigerit: si forte male usu ætatis florem uitio demus. & maiori ignominia afficiamus: quam qui in aliorum corpora libidini suæ obsequenti fuerũt. Q ui uero quasi aditum quoddam ab improborũ iniuria & petulantia: spẽm suã tutã inaccessã obseruauerũt: sic eos i reliquũ tẽps obseruãus: ut q uniuersã ciuitatẽ cõmodo aliquo

Nota laudes pulchritudinis

ac bono affecerint. Sed q̄d colligendis hoīum opiniōibus īmorari oportet. Iupiter.n. penes quē deoꝝ sūma est: in aliis rebus uim suā oñdit. Pulchritudini uero semp cessit & ut ei iungeret ad oēm hūilitatē descēdit. In forma.n. uersus Amphitriōis ad Alcme nā uēit. Cū danae ī hymbrē aureū mutatus cōsuetudinē hūit: cygnus effectus ī Neme sis gremiū cōfigit: in eundē cōuersus lædā cōpressit. Semp denicp dolo nunq̄ ui huiusmōi spēs ac naturas occupasse uidetur. Eocp pluris apud deos īmortales q̄ apud hoīes pulchritudo fuit: ut uxoribus suis si aliqñ amori cesserit facile ignoscant. Licet. n. multas deas enumerare: quas pulchritudo mortalis eripuit: quaꝝ nulla factū suū quasi turpe celare uoluit Sed quasi pro re honesta magis hymnos ac laudes q̄ silētiū q̄sīuit aut late bras. Maximū uero huius rei argumentum ē. plures. n. propter pulchritudinē ī numerū deoꝝ delati sunt. q̄ ppter alias uirtutes: quos oēs Helena tantope supauit: quo pluris uēustati habuit. Non. n. īmortalitatē solū adepta est: sed parē ēt diis īmortalibus uī cōsecuta: primū quidē fres fato iā functos ī deos retulit: deinde cum tantæ mutationis fidē facere uoluisset: tā claros & illustres illi honores tribuit: ut nautis tēpestate deprhē sis si q̄ eos suppliciter īuocauerint: auxilium ferant. Deinde p laboribus ac periculis sua cā susceptis tantū gr̄æ Menelao rettulit: ut pelopidaꝝ gñe extremis calamitatibus ac malis affecto: ac ppemodū extincto: nō mō eū tātis calamitatibus eripuit: sed mortalē īmortalitate donata cōtubernalē sibi assessorē ī ppetuū cōstituerit: atq̄ eaꝝ reꝝ Spartha testis ē cultrix uetustatis & monumētoꝝ oīum ueteꝝ cōseruatrix. Nā tēporibus ēt nr̄is apud therānas more p̄rio rē diuinā illis faciūt: nō tā q̄ heroibus sed tā q̄ diis īmortalibꝫ Oñ litāt & Sthesichoro poetæ uires suas Helena: Nā cū p̄mū cœpisset cāere & acriter in eam inuectus esset: cæcus factus est. Cognita uero suæ calāitatis cā eū palinodiā recātasset p̄stinus uisus ē reddit⁹. Q uidā uero homeridaꝝ obseruatā īsomniis homero helenā dñt: eiq̄ mandasse ut suā mortē q̄ cæteroꝝ uitā admirabiliorē optabilioremq̄ suis uersibus faceret: & helenæ bñficio effectū esse ut homeri ars ac poesis tātū uenustatis ac nobilitatis apud oēs cōsecuta fuerit. Sic igitar q̄ uel pœnā sumere uel bñficiū redde re pōt copiosos ac diuites oblatiōibus ac sacrificiis: & aliis honorꝫ helenā placare ac uenerari oportet. Sapientes uero ac p̄fos aliquid dicere cōari dignū iis qbꝫ ſter cæteros excelluit. Tales. n. primitiæ doctos & liberaliter īstitutos decēt. Sed lōge plura q̄ dixi p̄termissa sunt. nā præterq̄ multa sūt uel iuēta uel artes: uel q̄dā aliæ utilitates q̄ illi merito assignari possint: & bellū troianū referri q̄d græcis barbari seruiūt sine ulla cōtrouersia helenæ profecto acceptū ferre debemus. Nā & cōcordiæ græcis cām fuisse: & illius aduersus barbaros expeditiōis: helenā fuisse iueniemus. Ac p̄mū europā aduersus asiā trophæū statuisse: ex quo tāta reꝝ cōmutatio facta ē: ut añ bellū troianū & heroica tpa barbari crudelitatibus usi: & p̄ria pulsi: græcis ciuitatibꝫ īparēt. Danaus. n. pulsus ex ægipto argos occupauit. Cadmus Sidonius thebis regnauit. Carescq̄ ægei maris insulas hītarūt pelops tātali filius uniuersā pelopōnesū tenuit: post uero troianū græcoꝝ genus tātū profecit: adeoq̄ auctū ē: ut magnis urbibus: multis ac maximis regiōibus barbaros mulctauerunt. Q uæ qdē oīa siqs āplificare: ornare: atq̄ expolire uoluerit: eā materiā hēbit: ut ei deesse ñ possit oīo. Vñ helenā extra ea q̄ dcā sūt laudaī poterit. Sed multa præterea ñ hōesta & pulchra solū: ueꝝ ēt noua q̄ de helena dici possit inuen. et.

Isocratis Orationes De Laudibus Helenes E Græco In Latinum Traductæ Per Ioannem Petrū Lucēsem Finis.

Aliattesi i ii iii
alcæus ii
agron. ii
atys ii iiii v
archilocus ii
ardyes ii
assessus iii
arion. iiii
adrastus iiii v
aper mysiæ iiii
ahena ferbuerunt vi
amphiditus vii
anaxandridas vii
ariston vii
astyages viii xi xi
argiuorum ager viiii
alcenor viiii
alea xi
arizanti xi
artembaris. cxxxiii. xii
arteatæ xiii
asphaltus xiiii
arderica xiiii
auaroꝝ obiurgatio xv
artada xv
assyriæ siccitas xv
araxes xyi
aegyptii primi homi
num xyiii
annus xyiii
aræ primæ xyiii
aegypti natura xyiii
acheious xyiiii
arabia xyiiii
aegyptiorum semen
tis xix
aegyptii partes xix
apia urbs xix
auster xx
aphricus xx xxx
asmach xx
aphrica xxi
aegyptioꝝ mores xxi
atarbecchis urbs xxii
ammonii lxyi xxii
amon xxii xxiii
amphytrion xxii
alcmena xxii
aegyptioꝝ victiæ xxii
aegyptiæ fer- xxiiii
accipiter xxiiii
aegyptioꝝ purgamina
xxv
antilla urbs xxvi
arcandri urbs xxvii
aegyptiorum excellen-
tia xxix
animaꝝ circuitus xxx
archidice xxxi
asychis xxxi
anisis xxxi
amyreus xxxi
amasis xxxii
apis xxxiii
apollo xxxiii
azotus xxxiii
apries rex xxxiiii
amasis xxxiiii
xxxv xxxv xl
aegyptioꝝ gñra xxxiiii
aegyptii urbes q̄ xxxv
baraum fides xxxvi
alilat xxxvi
aegiptioꝝ capita xxxvii
amyrtheus xxxvii
ammonii xxxviii
apis xxxviii
archias xli
amphicrates xlii
acbatana xliiii
aroſſa xliii xly
aspathanes xliii
achæmenes xliii
artistona xliy
amphilochus xliy
arii xlyi
arbores lanam ferētes xlyi
arabiæ bona xlyii
aethyopia ultima terra
xlyii
rum xlyii
arimapsi xlyii lii
aces fluꝝ xlvii
anacreon xlviii
aristophilides xlix
auchatæ lii
agatyrsus lii
aristæus lii
artarias urbs liii
androphagi liii
acchy liii
arge liii
abaris liii
assiria liii
arabia liii
araxes liii
asiaunde liii
aphrica liii
anacharsis liii
ararus liii
atlas liii
auras liii
athris liii
artanes liii
angrus liii
alizones liii
antaceī liii
apia liii
arinacis liii
andragini lyii
anachasis lyii
aripithes lyii
athenum capax lyii
arrabanus lyii
aegeum lyii
apollonia lyii
agrianes lyii
aenum opꝰ lyii
aruscus lyii
anaphlysta lyii
agatyrsi lyii
amazones lx
aeorpata lx
asinus lx
asini darii lx
aegeus lx
aepidæ lx
axus lxi
aziristum lxiii
appollinis fons lxiiii
arcesilaus lxiiii lxv
apries lxiiii
aglomachus lxv
alaziris lxv
ariandes lxv
amasis lxv
adyrmachydæ lxv
asbytæ lxv
auschisæ lxv
augyles lxv
aphrica sine arbori-
bus lxy
auses lxvi
augila lxvi
atlas lxyii
aegis unde lxv
asinicū omnibus lxvii
acephali lxvi
ap īaphrica nullus lxvii
amasis lxvii
amynthæ cōuiuiū lxix
alexander ad pſas lxix
arthaphernes lxx
aristagoras lxx
anaxandrides lxxi
antichares lxxi
aristagore tabella lxxi
armenii lxxi
atenaꝝ tyranni lxxiii
anchimolius lxxiii
adrastus lxxiii
aegileus lxxiiii
asopus lxxy
aegina lxxy
aegenitaꝝ odia in athe
nienses lxxv
auxesia lxxy
atticarum uestes lxxy
aeaci phanum lxxy
acheron lxxvi
antemus lxxvii
achilleum op. lxxvii
aristagoras lxxyii

artybius lxxviii
aristocypus lxxyiii
aeaces lxxx
anipa lxxx
anaxileus lxxxi
atarnes lxxxi
absinthii lxxxii
artozustra lxxxii
acãtus lxxxii
aenirorũ lxxxii
auristomus lxxxii
argina xxxiii
antesyõ lxxxiii
ariston rex lxxxiiii
agenti lxxxiiii
astrabacus heros lxxxv
archidemus lxxxv
argi lucus lxxxv
aegos a seruis re-
ctum lxxxy
artaxerxes. i. magnus
bellator lxxxvi
aschines lxxxvii
aegilea lxxxviii
asopus flu. lxxxviii
aristogiton lxxxyiiii
athenienſis exercitus
ordo lxxxyiii
ardericca lxxxix
asphaltus lxxxix
alcmæon lxxxix
agarista lxxxix
agonotheta lxxix
athenienſium uxores
raptæ xc
atoſſa xci
artabazanes xci
alebadæ xcii
achẽenes xci xciii xcyiii
artabani oratio digniſ-
ſima xcii
artabani ſomniũ xciii
athos effoſſus ẽ xciiii
acrothoon xciiii
albũ littus xciiii
anyna xciiii
artactes xciiii
abydos xcy
atramytiũ xcv
antandros xcv
acinacis ideſt gladius p
ſicus xcyi
agora xcvii
aenos urbs xcv
ameſtris uxor xcvii
artæi xcyii
andromeda xcvii
arii xcvii
anaphernes xcvii
artabazus xcvii
aſanes xcyii
artiſtona xcvii
aertiopũ crines xcvii
artaphernes xcyii
ariobardus xcviii
autarces xcviii
achaia xcviii
aegialees xcviii
aeoles xcviii
ariabignes xcviii
artemiſia xcv
artaxerxes xcyiiii
abder urbs c
aedoni c
angites flu. c
arthachæes uir ingẽs c
antipater c
aſſa c
ampelon c
amphiſtie c
aegea c
axius flu. ci
achelous ci
apidanus ci
ariſtonice pythia cii
atheniẽſiũ oracula cii
athenarũ arx cii
argiuorũ oraculũ ciii
anaxileus cciiii
algæ cy
artemiſiũ cy
athela cyi
alpeni uicus cy cix
aminoclis fortuna cyii
apheta cyii
aridolis cyii
alabãdenſes cyii
aphliſtius iupiter cyii
athamas cyii
aticyra cyii
aſopus flu. cyii
andromeda cyii
athela uicus cyii
amphiction cyii
athenades cyiii
anapæa cyiiii
abrocomees cyiiii
atarnes cyiiii
alpheus cyiiii
ariſtodemus cx
atheniẽſiũ naues cxi
adimãtus cxi cxy
antidorus cxi
abæ cxiii
amphiſſa cxiii
aceratus cxiii
arma ſponte ſua appa
ruerunt cxiii
autonus cxiii
atenienſes qñ cxiii
aeginetæ cxiiii
acheron cxiiii
ambracii cxiiii
athenæ captæ cxiiii
areius pagus cxiiii
agraudia cxiiii
arcades cxvi
achaia cxvi
aetoli cxvi
aſina uras cxvi
ariſtides iuſtiſſius cxv
aminias cxvii
ariamignes cxvii
artemiſiæ odium cxviii
adimantus cxviii
ariſtidis pugna. cxyiii
artemiſiæ conſiliũ cxviii
amphiſtienſes cxix
atarnis ager cxix
abdera ubi cxx
artabazus cxx cxxi
amphiarai tẽplũ cxxi
acriphia cxxi
alabanda cxxi
aeropus cxxi
alexandri genus cxxii
amyntas cxxii
aleetas cxxii
athenagꝝ incẽdiũ cxxiiii
attaginus cxxiiii
androcrates cxxy
anactorii cxxy
ariſtides cxxy
artabazus cxxyi
amõpharetus cxxviii
argioptus cxxviii
arimneſtus cxxviii
aſopodorus cxxix
ariſtodemus præſtan-
tiſſimus cxxix
aphidnes cxxix
artontes cxxx
attaginus cxxx
appollonia cxxxi
artayntes cxxxii
artaynta cxxxii
ameſtris cxxxii
artayctes ſuſpen-
ſus cxxxiii
Bias iii
biton iiii
beatus qui uir iiii
branchi les v
belli mala x
buſcæ xi
budi xi
babylonis ſitus xiiii
babylon a cyro ca-
pitur xy
babylonia regio ferti-
liſſima xyi
babilõioꝝ nauicula xvi
babylonioꝝ cultus xvi
babylonioꝝ leges xvi
babylonioꝝ agri xvi
babyloniæ puellæ xyi
babyloniorum ſepul-
chra xvi
babyloniæ mulieres
ſtrangulatæ li
babylon capitur a da-
rio li
bolbitinũ nili oſtiũ xix
bucolitũ nili oſtiũ xix
bubaſtus urbs xxiii
buſiris xxii
butis urbs xxiii
xxy xxxiii
baris xxyi
bucus urbs xxxiii
bubaſtis diana xxxi
barbari qui xxxiiii
battus xxxy lxiii
beatoꝝ inſulæ xxxviii
bonorum copia xlyii
bagæus xlviii
badini xliii
boryſthenes ly lvi
bongrus lv
bacchanalia lviii
boſphorus lyiii
belerzen lix
barca op. lxiiii lxvii
boues præpoſtere pa-
ſcentes lxvi
baſſaria lxvii
bobryes lxvii
badres lxyii
bubaris lxix
bybii lxxiii
bacchiadæ lxxyi
biſaltus lxxxi
byantium lxxxi
brygi lxxxii
bauron xc
bryges xcyii
bithyni xcvii
bagaſſaces xcyii
boges ſua omnia com-
buſſit xcviiii
briantica c
biſtones c
biſſi c
botiæis ci cxx
boebeis ci
bulis ci
biſanthes cii
boreas cvii
bacidis oraculum cxii
bubares cxxi
berbinus fons cxxii
barbaris nihil fidum
nequerum cxxii
bias cxxyi
croeſi genus i
candaules ii
candaulis uxor indi
gnara ii
candaulis mores ii
cypſolus ii
cyaxares ii
croeſi regnum iii
croeſi populi iiii
cleobus iiii
croeſi filii iiii
croeſi ſomnium iiii
croeſi oracula v vi
chilon vi
cappadoces viiii
cyaxares yiii xi
cyrus xi
cyrus mulus xi
croeſus capitur ix x
croeſi filius mutatus lo
quitur x
camelus ab equo refor
midatur ix
cromius ix
croeſus in pyra x
croeſus uixit x
croeſus apud cyrum de
gens x
cyri genus xi
caupones xi
cyri hiſtoria xi
cambyſes x xii
cyrus morti deſtina-
tus xi
cynoſerua xi
cyrus exponendus nu
tritur xii
cyrus rex pueroꝝ xii
cyri recognitio apud
aſtyagem xii
cyrus ad parentes mit-
titur xiii
cyrus a cane educa-
tus cur xiii
cyri oratio ad perſas ut
rebellent a medis xiii
cubitus regius xiiii
choaſpes flũs xy
cyrus in babylonẽ xy
cyrus i maſſagetas xvi
caſpium mare xvi
caucaſus xvi
croeſus cyro cõſulit xvii
cambyſes cyri xvii
cyri ſomnium xvii
cyri mors xvii
cyri anni xvii
caſſandãa xviii
caſſius mons xviii
conchilia in monti-
bus xix
carcaſi xix
caradupa xix
crophis xx
celtæ xxi
cippi herculis xxi
cineſii xxi
circunciſio cur xxi
capraꝝ immolatio xxii
colũbæ dodoneæ xxii
columbæ uox xxiii
ceres xxiiii
cares xxiiii
coitus in templis xxiiii
capita deraſa xxiiii
canis xxiiii
crocodili natura xxiiii
crocodili cur ſacri xxiiii
crex xxy
cylleſtis xxy
cadaueris coitus xxvi
chemis op. xxvi
culices xxyi
colchi xxvii
circunciſio xxvii
cereris inferna pote
ſtas xxx
cheopes rex xxx
chebrenes rex xxx
coloſſi xxx
caraxus xxxi
cares xxxii
ceres xxxiii
caſius mons xxxiii
caditis xxxiii
calaſiries xxxiiii
cubitus egiptius xxxiiii
chius xxxy
cyprus capta xxxy
cambyſes xxxvi
corys flu. xxxvi
cadauera cur nõ crema
bantur xxxvi
cãbyſis dona ad regẽ
macrobiorum xxxviii
cambyſes in api xxxviii
cambiſis ſomnium
xxxyiiii xlii
cãbiſis ſoror ociſa xxxix
cambyſis inſania xxxyiiii
cãbiſis uio ꝺditus xxxix
cãbiſis crudelitas xxxix
croeſi cautio xxxy iiii
cabyri xxxyiiii
calatiæ xl
cydonia urbs xli
cypſelus xli

cãbyſis mors xliii
coraſmi xlvi
caſpatirus urbs xlvi
cameli xlvi
caſiæ collectio xlvii
cinnamomi collectio xlvii
caſſerides xlvii
carnates xlviii
carileus l
cleomenes l
cyrilaus li
catiari lii
cimerii lii liii lv
callipidæ liii
cremnii liii
colchi liiii
crocodili lv
caſtapyrus lv
carmis lv
crobizi lv
cynetas lv
cyres lvi
cete lvi
carcinitis lvi
cannabis lvii
cyaneæ lviii
contadeſtus lix
coes lix lxviii
carcinitis lvi lx
cimerii lx
cherſõenſes lxii
caliſta lxiii
cadmus lxiii
corobius lxiii
coleus lxiiii
cabales lxv
coitus palam lxv
clerica lxv
cinyps lxv lxvii
cynocephali lxvii
ceruus in aphrica nulus lxvii
cytanæ lxvii
cyrenaica regio lxvii
craſtones lxvii
croeſi pecuniæ lxxi
cleomenes lxxi lxxii
cleombrotus lxxi
callias lxxi lxxxviii
craſtis lxxi
cappadoces lxxii
ciſſiam lxxii
coaſpes lxxiii
cineas rex lxxiii
cliſthenes lxxiii
choereatæ lxxiii
cylon lxxiiii
coronæi lxxv
cypſelus lxxvi
cypſela lxxvi
corinthiæ mulieres immolatæ lxxvi
charapinus lxxvii
coreſſum lxxvii
caunus urbs lxxvii
cherſis lxxvii
cypridaues lxxviii
chiorũ prodigia lxxxi
cherſonneſus lxxxi xci
calcedonii lxxxi
cyzicus lxxxi
cardia lxxxi
conyrorus lxxxii
cleomenes lxxxiii
crius lxxxiii lxxxv
crios ideſt aries lxxxiii
chœnices lxxxiii
coryſæ lxxxiii
cobon lxxxiiii
ciniſcon lxxxv
caſanibus lxxxv
cleomenes inſanus lxxxv lxxxvi
cleander uates lxxxv
calliachi mors lxxxviiii
cynegyrus lxxxviii
croeſi donum lxxxix
clyſthenes lxxxix
cõſultare lucrũ eſt xcii
credere malum eſt xcii
cleone xciiii
celene xciiii
coloſſæ xciiii
cydra xcii
callatibus xciiii
cana mons xcv
carina urbs xcv
cardia urbs xcvii
cephenes xcvii
ciſſi xcvii
coraſmii xcvii
cappadoces xcvii
chiliarchæ xcviii
cypori armatura xcviii
cypriorum genus uarium xcviii
cilices xcviii
cares xcviii
compſantus c
cycones c
caleſtia c
chidorus ci
eleander ciii
cylliri ciii
caſmena ciii
camarina ciiii
conſilium prodeſt ciiii
cadmus gelonis nuncius ciiii
cydippa ciiii
corcyræcrum naues cv
corcyteorum oratio ad xerxem cv
cretenſiũ oraculum cv
camicus urbs cv
cythrus cvi
caſtanea urbs cvi
cuma cvii
cyriſſorus cvii
cleõbrotus cviii cvi
carmia cviii
cithera inſula cx
clinias alcibiadis cxii
cephiſis cxii
charadra cxi
coricium antrum cxii
caſtalia cxii
cranai cxiii
cynthii cxiii
crotoniatæ cxiiii
callias cxiiii
cecropis filia cxiiii
credibilia ſuadenti prospere cedit cxv
cinurii cxvi
cardamila cxvi
cœos cxvi
cinoſura cxvi
critobolus cxix
cuma cxx
chileus cxxiii
calaſiries cxxvi
clytiades cxxvi
capita quercus cxxvi
callicrates cxxix
caput ſine ſutura cxxxii
cirnus cxxxii
daſcylus ii
delphica dona prima ii
delphinus iii
dityrambos iii
dorus yi
dorica yi
deioces xi
deruſici xiii
dai xiii
dropici xiii
darii auaritia xv
dardanei xv
delta xix
daphnæ xx
deorum natura xxii
dedoneũ oraculũ xxiii
deorum nomina xxiii
dodõeæ ſacerdotes xxii
dodõea columba xxiii
demeter xxiii
dutis urbs xxiii
diuinatio xxv
ouiũ caudæ xlvii
oræ es xlviii
otanes xlix
oceanus lii liiii
oteſſus lv
ombrici lv
octoſyrus lvi
opis liiii
olenes liiii
ocbazus lviii lxxxi
oylycus lxiii
oedipodæ delubrũ lxiii
oryes lxvii
orbelus lxx
oranes lxx
oliatus lxxi
oneatæ lxxiiii
oleæ athenis tãtũ lxxv
oca lxxv
oneſilus lxxvii
oneſii caput lxxviii
oranes lxxviii
olorus rex lxxxii
orcinatus lxxxvi
olophixus xciiii
ophrineos xcv
oranes xcvii
olympieni xcvii
olympus ci
oſſa ci
othris ci
onochonus ci
oecetor ciii
ornithyia cvii
onochonus flũs defecit xerxi cvii
olympicorũ cotõa olea gina cxii
ozolæ cxiii
oenone cxiii
olea in arce cxiiii
omeatæ cxvi
oroſangæ cxvii
olynthus cxx
ocroe iſula cxxvii
oricus portus cxxxi
Periander iii
pateræ aureæ vi
pelaſgi vi
piſiſtratus vi
phya mulier vii
phraortes yiii xi
pteria locus ix
phocia ix
paeis bona x
pilæ ludus xi
parecõtaceni xi
perſarum gña xiii
paſargadæ xiii
panthelei xiii
perſarum citus xiiii
perſarũ obſtinentia xiiii
perſarum filii quid docentur xiiii
perſei templum xxvi
perſei ſandalium xxvi
pſimmius mox xxvii
pherõ rex cæcus xxviii
proteus xxviii
paris xxviii xxix
pyramis ſgens xxx
philites paſtor xxx
piramis lateritia xxxi
pyramis xxxii
pan x xii
paſſus menſura xxxiiii
patumon xxxiii
paſmmis rex xxxiiii
petabermes xxxiiii
proſpitis inſula xxxiiii
phœcia xxxv
phaſelis xxxv
polycrates xxxv xl
perſarũ reges qui xxxvi
phães uir pſtans xxxvi
pſãmẽito xxxvi xxxvii
perſarũ capita xxxvii
pauſeus xxxvii
præxaſpes xxxix
perſarũ iudices xxxix
pitaici xxxix
pantagnotus xl
piſcis cũ ſmaragdo xl
periander xli lxxvi
procles xli
patigites xlii
pharnaſpes xliii
phædyma xliii
perſarum uxores lxiii
prexaſpes e turri lxiiii
plæbis ignauia lxiiii
popularis ſtatus xliiii
perſarum inſtituta xlv
parmis xlv
pſydea urbs xlv
pactyria xlv
papæ xlv
polycratis mors xlviii
polycratis filiæ ſomnium xlviii
polycrates xl l
paralatæ lii
panticapes liii
ponticum liii
perſæ liiii
phaſis liiii
perſicum mare liiii
patya lv
pontus lv
porata lv
pyretos lv
papæus lvi
põti amplitudo lviii
propontis lviii
phaſis lix
pintyus lix lxviii lxxxi
pithagoras lix
polynices lxiii
pyrgus lxiii
platea lxiii lxiiii
phronima lxiiii
polymeſtus lxiiii
pherecima lxv
pœni lxv
pedũculi mordẽt lxv
plynes lxv
pſylli lxv
phla inſula lxv
pheretimæ mors fœda lxviii
da lxviii
pœones lxviii
pœonia lxviii
præoplæ lxix
praſias lxix
papraces lxix
perſarũ conuiuia lxix
perſarum cedes in conuiuio lxix
perdica lxix
pauſanias lxx
prinetade lxxi
phryges lxxii
puellæ aſtus lxxii
piſiſtratus lxxiii
phylarchi lxxiiii
periander cum defuncta lxxvi
pactolus lxxvii
philocyprus lxxviii
pyxodorus lxxviii
pegadenſes lxxx

phrinicus lxxx
pytogenes lxxxi
piſiſtratus lxxxi
phileus lxxxi
pactyia lxxxii
panitus cõſiliũ lxxxiii
procles lxxxiii
perſeus lxxxiii
pythii lxxxiii
percala lxxxiiii
partus tẽpora lxxxiiii
pheneum lxxxv
philagius lxxxvii
prytaneũ lxxxvii
philippides lxxxvii
parteneus mõs lxxxvii
panos tẽplũ lxxxvii
polemarchus lxxxviii
phalerũ lxxxviii
phidon lxxxix
pœos urbs lxxxix
pericles xc
pelops xciii
pythii diuitiæ xcv
pons diſoluit xcv
patiramphis xcv
perſarũ armatura xvii
perſeus xcvii
perſæ unde xcvii
pactyes xcvii
paticanii xcvii
phryges unde xcvii
parmis xcviii
pharnuches xcviii
phoenices xcviii
pamphilii xcviii
pelaſgi xcviii
paleſtina xcviii
piſtrilacus exauſtus c
bieres c
pergamum c
pangæus c
pæoples c
phyllis regio c
pidorus c
pallene c
potidæa c
pella ci
peneus ci
petræpi ci
pelion ci
pamiſus ci
pieria ci
perſes pſarũ patrẽs ciii
polychmitani cv
præſin cv
phœnix flu. cvi cvii
praximus cvi
pytius cvi
peditatus ẽ xerxis vi
penthylus cvii
prytaneus cvii
phratagima cix
pantira cx
pentecõteri cxi cxiiii
phialon cxi
polias cxi
parnaſis uertes hyma peus cxiii
pedieæ cxiii
parapotamii cxiii
panopæi cxiii
phylacus cxiii
protemplaris miner ua cxiii
pegone cxiiii
phaillus cxiiii
platea urbs cxiiii
pelopõneſi gentes ſep tem cxvi
periochi cxvi
pſytalea inſula cxvi
panætius cxvii
pugne initium ad ſala minem cxvii
phylacus cxvii
polycritus cxvii
pytheas cxvii
pedaſenſes cxix
pæonii cxix
potydæatæ cxx
pallene cxx
potidea cxx
perdicas cxxi
pdicæ pãis creſẽs cxxi
philippus cxxii
perdica cxxii
pauſania cxxii
pliſtarchus cxxiii
paludamentũ cxxiiii
phliaſii cxxv
palonenſes cxxv
pitaneti cxxviii
pauſanias uictor cxxix
poſidonius cxxix
pauſanie mors cxxix
proteſilaus cxxxiii
plæſtorus cxxxiii
philiſtus cxxxi
platearũ pugna cxxxii
perilaus cxxxii
Quod repræhẽdis ne facito L
Rhapſinitus rex xxix
regis filia pſtituta xxix
rodopis quæna xxxi
rubrum mare xxxiii
rhodus xxxv
rhœcus xliiii
rubrum mare liiii
regum ſepulcra lvii
regũ funera lxxxiii
rhætios urbs xcv
reſtiũ pugna xcviii
regis uxor coca cxxi
roſæ ſexagenum filio rum cxxii
regis uires cxxii
res diuinitus futureſi gnis declarãt cxxxii
Smyrna ii
ſolon iiii
ſandamis viii
ſolis eclipſis viii
ſinope ix
ſardis expugnãtur x
ſolona croeſo nomi natus x
ſors facto deſtinata x
ſtruchates xi
ſpaco. i. canis xi
ſagartii xiii
ſemiramis xiiii
ſuſa xv
ſargapiſes capitur xvii
ſangares ideſt pugio nes xvii
ſol deus xviii
ſimulacra deorũ xviii
ſelbõidis ſtagnũ xviii
ſcœni xviii
ſebeniticum xix
ſaiticum xix
ſolis narura xx
ſai urbs xx xxiiii
ſyene xx
ſinope xxi
ſacrificandi ritus xxi
ſubulci pphani xxii
ſus hoſtia lunæ xxii
ſerpentes ſacri xxv
ſerpentes alati xxyii
ſoſoſtres rerũ xxviii
ſardonicũ linũ xxyii
ſyrias xxyiii
ſydon xxyiii
ſapho i fratrẽ xxxi
ſabachus rerũ xxxi
ſethon rex xxxii
ſanacaribus rex xxxi
ſemeles filius xxxii
ſaitani reges xxxiiii
ſiuph urbs xxxv
ſolonis lex xxxv
ſolis mẽſa xxxvii
ſmerdis fortis xxxix
ſapiẽtes pſpicere xxxix
ſyloſontes xl l
ſiphnus inſula xli
ſuſa xlii lxxii
ſarrapeæ xlv
ſogdi xlvi
ſtannum xlvii
ſarangei xlyii
ſamos euerſa l. li
ſummum lactis lii
ſcytæ lii
ſcolotes liii
ſapites liiii
ſataſpes lv
ſoloe lv
ſcylax lv
ſcius lv
ſal ſua ſponte concre ſcens lvi
ſcytarum dei lvi
ſcitharum mos in ho ſtes lvi
ſcytharum fœdera lvii
ſcytarum funera lyii
ſauleus rex lyiii
ſpargapithis lyiii
ſcyles lyiiii
ſitales lyiii
ſalmideſſus lviiii
ſcyrmiadeæ lviiii
ſcythia uetus lx
ſuniacum iugum lx
ſcythiæ partes due lx
ſauromatæ lxi
ſoloœcizat lxi
ſcopaſis lxi
ſyrges lxi
ſcitharum munera ad darium lxii
ſoſtrates lxiiii
ſalamin lxiiii
ſponſarum coitus cum conuiuis lxv
ſcutum lxvi
ſolis fons lxvi
ſolem execrãtes lxvi
ſigynnæ lxviii
ſtrymon lxviii
ſyropæões lxyiiii
ſiſamnes lxx
ſyri lxxii
ſthatmi lxxi
ſcæus lxxii
ſigeum lxxiii
ſoſicles lxxvi
ſpicarum de trun catio lxxvi
ſardis crematæſũt lxxvii
ſteſenor lxxviii
ſolon lxxviii
ſole urbs lxxviii
ſyeneſes lxxviii
ſyloſon lxxx
ſcydros lxxx
ſcybaris lxxx
ſamii i coloniã lxxx
ſcythes rex. lxxxi. lxxxi.
ſamos lxxxi
ſcolæ tectum in pue ros lxxxi
ſylebria lxxxi
ſteſagoras lxxxi
ſpartanorum regnũ iu ra lxxxiii
ſtygis aqua lxxxv
ſepia locus lxxxv
ſcythiſſato lxxxvi
ſumum lxxxvi
ſtelicus lxxxviii
ſmidirides lxxxviii
ſyritanus lxxxviii
ſapho i fratrẽ xcii
ſua ſpõte nihil fit xcii
ſõnia unde xciii
ſana urbs xciiii
ſolis eclipſis xcv
ſol xcv
ſcamandri aqua defe cit xerxi xcv
ſtendoris lacus xcvii
ſala urbs xcvii
ſiſamnes xcvii
ſiſyrnæ xcvii
ſarangæ xcvii
ſyri xcvii
ſmerdomenes xcvii
ſagartii xcvii
ſtrymma xcviii
ſapæi xcviii
ſatiæ xcviii
ſinrus xcviii
ſarea xcviii
ſermyla xcviii
ſythonia xcviii
ſciona xcviii
ſindus xcviii
ſperchius xcviii
ſitalces xcviii
ſpeculatorũ libertas ciii
ſyagrus ciii
ſabyllus xcviii
ſicania xcviii
ſicilia xcviii
ſcyathus xcviii
ſepias xcviii
ſandoces xcviii
ſperchius xcviii
ſpartiarũ oraculũ xcviii
ſparta xcviii
ſeditio inteſtina profugium xcviii
ſyris xcviii
ſcinus pædagogus
ſyradis mineruæ tem plum xcviii
ſuadela xcviii
ſeris xcviii
ſtattes xcviii
ſylenus xcviii
ſphẽdaleæ xcviii
ſcolos ager xcviii
ſpartiatæ xcviii
ſtenycleus xcviii
ſophanes cxxix
ſolis oues cxxxi
Tibiæ cantus ii
thraſybulus iii
tellus beatiſſimus iiii
trophonius v
tyrrheni vi
teſſalia vi
thales mileſius viii
telmiſſes ix
tiriager ix
thyriæ ix
teſſerarum ludus xi
tritæchimas xv
tmolus flu. x
tomyris regina xvii
thebæ xix
tarichea xix
terræ diuiſio xix
thachenſus xx
tyri tempus xxii
thaſius xxii
timareta xxiii
throchilus xxiiii
thonis xxviii
teſmophotia xxxiiii
theus xy
theodorus ſamius xl
thorax piſtus xl
tyrea inſula xliii
tybranorũ mores xliii
talẽtũ babylõicũ xlv
thus xtvii
thymiamatæ xlvii
thomanei xlvii
teleſachus l
targitans lii
trapii lii
tyreſi lii
thyſſagetæ liii
terræ partes liiii
tanais lvi
tyries lv
tiarantus & ly
tibiſis lv

tyrite lvi
thagimasa lvi
tymnis lviii
tearus flu. lix
thracũ sagittæ lix
taurica gens lx
trachea lx
trieterica lx
taxacis lxi
tissagetæ lxi
tanais lxi
thoica tribus lx
theras lxiii
tisamenus lxiii
therſandrus lxiii
trixæ lxiii
tarteſſus lxiiii
themiſon lxiiii
teſtis fons lxiiii
thuribũdum delphicum lxiiii
thaurica lxv
triton lxv
tritonis lxv
troglodytæ lxvi
thores lxvii
thracum gens maxima lxviii
trauſi lxviii
thracũ mores lxviii
tilones lxix
telis lxxi
tabella totius or bis lxxii
tigris lxxii
tanagrei lxxii
theſpienſes lxxv
thebæ lxxv
tyranidis malũ lxxvi
traſybulus lxxvi
theſproti lxxvi
tigris lxxx
taſus lxxxi lxxxii
terapnelocus lxxxiiii
tyrea lxxxv
theſiades lxxxvi
tentare deũ lxxxvi
timo xc
thiſſus xxciiii
tyrodiza xciiii
teucros urbs xxcv
tiara qd xcvii
tigranes xcvii
thracũ armatura cxvii
tibareni xcvii
thermylæ xcviii
trauus c
thraciæ populi c
termas urbs c ci
torana c
therambus c
theſſalia quõdã lacus ci
theſpienſes ci
talthybius ci
talthybiadæ ci
tereus cii
timon illuſtris cii
telos ciii
telines ciii
terillus ciiii
themiſtocles.ii cv
termopilagæ aditus cv
thermalutra cvi
thya cvi
trierarcus cvi
thetidis raptus a peleo cvii
theſſalæ equæ cvii
trachiniæ petræ cvii
trechis cvii
thermopylæ cvi
thermopylarum callis cviiii
thẽiſtocles i iões. cxii
thermopylas clades cxii
tellias cxii
tritorea parnaſi uertex cxiii
tethroniũ cxiii
triteæ cxiii
theſproti cxiiii
theſpia urbs cxiiii
themeſtor cxvii
tabellonum curſus & mores cxviii
timodemus cxx
thermeus ſinus cxx
timoxeus cxxi
themenus cxxi
tyrãnus tyrãno opettu præſtat cxxi
triaſius captus. cxxiii
tanagra cxxiiii
therſandrus cxxiiii
thorax cxxiiii
tõſura ob funus cxxv
tiſamenus cxxvi
tiſamẽi certamia cxxvi
telidæ cxxvi
thermodoon cxxvii
titacus cxxix
tripes aureus cxxx
timegenides cxxx
tyecta cœna cxxxiii
telon cxxxiii
tygranes cxxxi
ueſtes laneæ xxv
uxorũ cõdutura xxvi
uulcani coloſſus xxxv
uiuẽdi ratio xxxv
ueneris ſtatua xxxv
urania xxxvi
uitrea ſepulcra xxxviii
uẽtura eueniũt xxxxii
uipera coitus xxxxvii
uiperæ ptus xxxxvii
uocaliſſimus quidã ægyptius lxiii
uxorũ cõtẽtio lxviii
uirgines regi exhibentur lxv
uiri p mulieribus lxix
uetus urbs lxxvi
uiri extiterunt fœminæ ãt uiri cxvii
uulcani tẽplũ xxvii
uulcani fax cxvii
xerxes ideſt bellator lxxxviii
xerxes xci
xerxes cur græciæ bellũ intulit xci
xerxis oratio xci
xerxis ſomnium xciii
xerxis uiſio xciii
xerxis copiæ xciiii
xerxis ſpectaculũ xcv
xerxis exercitus traiectus europã xcvi
xexis numerus xcvii
xerxis ſpatores xcviii
xerxis fiducia ciii
xerxis ſumma naualis exercitus cvi
xerxis peditatus cvi
xerxis exercitus ſumma cvi
xerxis dignitas cvi
xerxis naues.cccc.ſubmerſæ cvii
xerxis clades cxii
xerxis oratio ad artemiſiam cxviii
xerxis fuga cxviiii
xerxiſ nauiſ ad fugã cxx
xẽagoras:aſoſus cxxxii
zopyrus li
zalmoxis lviiii
zoa lxiiii
zegeries lxʌii
zabyces lxʌii
zigantes lxvii
zanclæi lxxx
zeuxidemus lxxxv
zona urbs xcvii
ziræ xcvii
zancla. ciiii
zoſteris cxix

Finis Tabulæ

HERODOTI HALICARNASEI LIBRI NOVEM.

Clio Liber Primus
Euterpe Liber Secundus
Thalia Liber Tertius
Melpomene Liber Quartus
Terpſichore Liber Quintus
Erato Liber Sextus
Polyphymnia Liber Septimus
Vrania Liber Octauus
Calliope Liber Nonus

Herodoti Halicarnaſei Hiſtorie Liber Primus:qui inſcribitur Clio:ex græco tranſlatus Laurentio Vallenſe Interprete.

HERODOTI Halicarnaſei hiſtoriæ explicatio hæc ẽ: ut neq; ea quæ geſta ſunt:ex rebus humãis obliterẽtur ex æuo:neq; ingentia & admirãda opera:uel a Græcis edita:uel a Barbaris gloria fraudẽtur:cum alia:tum uero qua de re iſti inter ſe bel ligerauerũt. Perſarum eximii memorãt diſſenſionum auctores extitiſſe Phœnices:qui a mari quod Rubrũ uocat:i hoc noſtrum proficiſcentes:& hãc incolẽtes regionem: quã nũc quoq; incoluntlonginquis cõtinuo nauigationibus icubuerunt:faciendiſq; Aegyptiarum & Aſſyriarum mercium uecturis i alias plagas: præcipueq; Argos traiecerunt. Argos & enim ea tẽpeſtate omnibus ciuitatibus regionis:q; nunc Græcia nominatur:antecellebat. Huc appulſos phœnices mercimonia expoſuiſſe:& quito ſextoue q̃ appuliſſent die cũctis fere diuẽditis fœminas ad mare ueniſſe cũ alias multas:tum uero regis filiam:cui nomen eſſet idem quod græci tradunt Io filiã Inachi. Dunq; hæ fœminæ puppi nauis aſſiſtentes ea mercarẽtur:quæ cuiuſq; auiditas maxime ferebat:in eas phœnices ſeſe adhortatos impetum feciſſe:& ipſas; pleriſq; au fugientibus Io cum aliis aliquot raptã fuiſſe:eiſq; in nauem ipoſitis phœnices in egyptum uela feciſſe. Hunc itaq; in modũ Io in egyptum abiſſe memorant perſæ nõ quẽ admodum græci:& hoc iniuriarum principium extitiſſe: Poſt hæc græcorum quoſdã quorum nomina non tradunt nec tenent:tyrum appulſos filiã regis rapuiſſe europã Fuerunt autem hi cretes:illiſq; par pari repenſum. Verum poſtea græcos ſecũdæ iniuriæ auctores extitiſſe longa ueĉti naui i orã colchidis & ad phaſem fluuium cum cæteras tranſegiſſent quorum gratia uenerant abſportarunt illinc filiam regis Medeam. Ad quam repoſcendam pœnaſq; de raptu petẽdas cum rex colchorum caduceatorem miſiſſet græcos reſpondiſſe ut illi de rapta Io argiua pœnas ſibi non dediſſent:ita neſe quidem illis daturos. Secunda dehinc ætate ferunt Alexandro Priami filio cũ iſta audiſſet cupidinem inceſſiſſe uxoris ſibi per rapinam e græcia comparãdæ:certum habẽti om

Io a phœnicibus rapitur

Europa rapitur

Mædea græciſ trã ſportata

Helenæ raptus

nino se pœnas non pensurum: quas nec illi pepēdissent. Ita cum is Helenam rapuisse uisum esse græcis primum missis illic nunciis & Helenam repetere: & pœnas de raptu petere. Illos uero tergiuersates mentionem fecisse de raptu Medeæ: & qui nec pœnas dedissent: nec rapinā reposcentibus reddidisse: quomodo uellent ipsi ab aliis sibi pœnas dari hactenus inter eos mutuis rapinis actum. Eorum autem quæ deinceps extiterunt græcos precipue auctores extitisse: qui priores in asiam q̄ ipsi in europam copias ducere incepissent. Se quidem sentire iniurorum uirorū factum esse rapere fœminas amentium uero raptis ulciscendis operam dare: prudentiū autem pro nulla habere raptaꝝ pulchritudinem: quippe quæ nisi uoluissent: haud dubie raptæ nō fuissent. Eoq̄ suarum fœminarum ex asia raptaꝝ persæ negant ullam se habuisse rationem. Græcos autem lacædemoniæ mulieris gratia ingentem comparasse classem deinde in asiā profectos imperium Priami euertisse. Atq; ex eo tēpore semper existimasse sibi hostes esse græcos. Siquidem asiam & que illā incolūt barbaras gentes putāt persæ sibi necessitudine coniunctas. Europam uero & græcos ase esse disiunctos: Hunc i modū persæ rem gestam esse memorant & ob Ilii excidiū sibi discordiæ cum græcis extitisse princi

Io stu prata

pium comperiunt: cum quibus non consentiunt de Io phœnices: quā negāt se in egyptum abduxisse raptu usos: sed eā apud argos cum nauclero ipsorum nauis habuisse rem: & cum se grauidam esse comperisset: ueritam parentes sic uolūtariam cum phœnicibus nauigasse ne detegeretur. Et hæc quidem persæ phœnicesq; referunt. Ego uero utrum sic gesta sint nec ne: non pluribus persequar. Ceterum quē ipse noui primū incepisse inferre græcis iniuriam hunc indicabo longius oratione pergens tā paruas urbes ciuitatesq; cōmemorādo. q̄ magnas. Nā quæ oli magnæ erant earū p multæ factæ sunt paruæ. Rursus quæ mea memoria magnæ fuerunt: prius fuerāt paruæ: Igitur cū sciam humanam felicitatem nequaquā in eodem tenore perstare: utriusq; fortunæ mētionem habeo.

Croesi genus Alyattes Halys

Rœsus genere quidē fuit lydus: patre autem Alyatte. earum uero natiōum

c tyrannus: quæ intra halym amnem sunt: qui a meridie syros ac paphlagones interfluēs cōtra uentū aquilonē in mare quod uocant euxinū euoluitur. Hic Croesus e barbaris duntaxat: quos cognitos habemus primus græcorum alios ad tributum pendēdum adegit: alios sibi amicos conciliauit. Subegit quidē Iones æoles: & qui sunt i asia dores. Amicos autem sibi fecit lacedæmonios cum ante eius īperiū uniuersi græci liberi fuissent. Nam cimmeriorum aduersus Ioniā expeditio uetustior illa

heraclidæ mermnadæ

quidem Crœso extitit non tamē urbes expugnauit: sed per īcursiones prædas abegit: Cæterum principatus cum fuisset heraclidarum: ad genus Crœsi qui uocabātur Mermnadæ sic peruenit.

Cādaules myrsilus Alcæus Agron heraclides Myrsus Lydus Atys mæon

Andaules is: quem græci Myrsilium nominant sardium: fuit tyrannus ab

c Alcæo Herculis filio oriundus. Siquidem heraclidarum primus sardium rex extitit Agron nouissimus Candaules Myrsi filius. Cum ante Agronem qui in ea regione regnauerāt fuissent oriūdi a Lydo Atys filio: a quo totus is populus cognominatus lydus: cum mœon antea uocaretur. Ab his succedētes heraclidæ imperium ex oraculo adepti sunt lardana ancilla & hercule geniti: idq; p quingētos & quinq; annos duas & uiginti uirorum ætates tenuerunt. filius patri deinceps succedentes usq; ad Candaulem Myrsi. Hic igitur Candaules uxorem adamabat. eamq; præ amore arbitrabatur omnium fœminarum esse pulcherrimam. Hoc ita esse sibi persuadens

apud Gygem Dascyli filiū ex satellitibus suis. C erat eni his maxime acceptus: & quo ministro in rebus magis arduis utebatur. Ꝺ specie uxoris supra modū extollebat. Ad quē non multo interiecto tēpore. C necesse nanq; erat ei male euēire. Ꝺ Inquit his uerbis. Gyges neq; enim uideris mihi fidem habere referenti de coniugis specie: q̄ magis īcredulæ sunt hominibus aures q̄ oculi: fac ut illam conspicias nudam. Hic autem uehementer exclamans quēnam īquit here sermonem profers haud quaquā sanum qui me iubes inspicere heram meā nudā. Mulier exuta tunica: & uerecundiā pariter exuit. Olī iam hominibus sunt honesta excogitata: Vnde discere debemus: ex q̄bus hoc unū est quæ sua sint: quenq; īspicere debere. Ego uero tibi fidem habeo illā esse fœminaꝝ omnium speciosissimam: teq; oro ne me ores illicita. Atq; hæc dicendo Gyges repugnabat pertimescēs ne quid sibi ex ea re mali contingeret. Cui uicissim ille his uerbis. Fidēs inquit esto Gyges. caue timeas aut me tanquam hoc te sermonem tentātem aut uxorē meam ne quid tibi ex ea detrimēti creetur. Principio enim sic ego machinabor: ut illa ne deprehendere quidem possit se abs te fuisse inspectā. Te nanq; secundū fores domus in qua cubamus: cū apertæ fuerit sistam. Vbi ego fuero ingressus aderit & uxor mea in cubiculum: iuxta cuius introitum sella posita est: super quā uestes illa ut quanq; exuet: reponet se per multū ocium spectandā præbens: quæ cū a sella cubitū pergit ostendens inuicē terga: curæ tibi sit illinc ne te per fores abeuntē conspiciat. Giges ubi effugere non potuit: fuit paratus. quē Candaules posteaq̄ hora cubādi uisa ē adesse: in cubiculū duxit: statimq; post & uxor affuit. quam introeuntē: ac uestimēta deponentem Gyges intuitus ubi auersa fuit illa cubitū uadens: ipse e loco prorepens foras abiit: & inter exeundum a muliere conspectus est. Hæc ut didicit a uiro quod actum est neq; præ pudore exclamauit: neq; uisa est percepisse habens in animo Candaulē ulcisci: Apud lydos eni & fere apud cæteros quoq; barbaros magno probro est etiā uirum conspici nudū: Ita tunc nihil aperiens mulier silentium tenuit. Mox ubi dies illuxit quos domesticos maxime sibi fideles intelligebat esse cum preparasset: Gigem accersit. Hic eā nihil suspicans scire eorum quæ acta erant accersitus uenit. Quippe qui antea solitus esset ad reginam cōcedere quotiēs ab ea uocaretur. Vt uenit ad eum his uerbis mulier inquit. Nūc duabus tibi præsentibus uiis giges offero electionē in utrā malis diuertere: Aut eni me pariter ac regnū lydorum ubi Candaulem īterfeceris: aut teipsum continuo occūbere sic oportet: ne i omnibus Candauli obsequendo post hac scias quæ te scire non decet. Sed aut illum qui ista cōsuluit interire opus est: aut te qui nudā me es cōspicatus: & illicita fecisti. Ad hæc uerba Gyges parump obstupefactus mox obsecrare illam ne se ad talem necessitatē adigeret alterutrū eligēdi. Vbi non persuadet: sed utiq; propositam sibi necessitatē cernit: aut interimendi herū: aut per alios pereundi: elegit ut ipse superesset: atq; ita percunctans illā inquit quandoquidem me adigis inuitū ad herum meū occidendū: age audiam quo pacto illū adoriemur. Exci piens illa ecce eo inquit loco adoriendum erit: unde ille me nudam ostendit. In sopitū impetum dabitur. Posteaq̄ insidias instruxerunt: & nox aduēit. Gyges nihil cūctatus est. Quippe cui nulla deuitādi facultas esset: sed necesse aut perire aut Candaulē perimere: mulierem in thalamū sequitur: quem illa dato pugione subter easdē fores occulit. Vnde postmodum iste procedens quiescentē Candaulē obtruncat: uxoreq; eius & regno potitus est. Cuius rei meminit & Archilochus parius: q̄ per idē tempus fuit in Iambo trimetro: Optinuit autem regnū Gyges atq; possedit ex delphico oraculo. Nā

Lardana Gyges Dascylus

mulier nuda

Nudū eō spici probro est

Cādaulis uxor indignata

Candaulis mors Gyges rex

Archilochus

cũ lydii indigno animo ferrent Candaulis eſum: atq; in armis eſſent: cõuenit ĩter hos ac factionem gigianam: ut ſi oraculum reſpondiſſet hunc eſſe regem lydorum: ipſe regnaret. ſin minus: principatum heraclidis reſtitueret. Accepto ꝑ ſe oracul̃o giges ita regnauit. ſed demum Pythia locuta heraclidarum ultionem in atnepotẽ gigis eſſe uenturam. Quod carmen neq; lydi neq; ipſorum reges ullius momenti fecerũt priuſquã exitu cõprobatum eſt. Hũc in modũ optinuere tyrãnidẽ mermnadæ ſublatis heraclidis. Gyges tyrannide occupata delphos donaria miſit non pauca. Vbi quæ ex argento donata uiſuntur: eorum pleraq; iſtius ſunt: & preter argẽtum ĩmenſam uim auri dedicauit: poſuitq; cum alia: tum uero quod præcipua mẽtione dignũ eſt patheras aureas numero ſex pondo triginta talentorum: quæ corinthiorum theſauro collocata ſunt.

Mermnadæ

Delphica dona prima

Licet is theſaurus C ſi uera loqui uolumus Dnõ corĩthii populi eſt: ſed Cypſoli Eietiõis filii. Ita giges barbarorum quos ipſi nouimus primus mũera apud delphos poſuit. ſecundum Midam gorgii filiũ phrygiæ regẽ. Nam & midas optuli regiã ſellam in qua ſedens iura ſolitus dicere erat rem ſpectaculo dignã: quod tribunal eodẽ quo giges optulit: uocitãtur a delphis gigadas eius uidelicet qui optulit cognomĩe. Is poſtq̃ ĩperio potitus eſt: arma ĩtulit mileto & ſmyrnæ: urbẽq; colophonẽ ui cepit. Nec aliud ullum præclarum facinus ab eo geſtum eſt: cum duo de quadraginta annos regnauerit. Hũc nos his duntaxat de eo commemoratis miſſum faciamus Ardyis eius filii facturi mentionem qui poſt gigem regnauit.

Cypſolus Etion Midas Gordius Gigadas Gigis regnum

Ardyis

h Ic prieneas expugnauit miletũ oppugnauit: quo ſardiũ tyrannidẽ optinente cimmerii a ſcythis nomadibus eiecti e ſedibus ſuis in aſiam tranſierunt. Sardiſq; ꝑter arcem ceperũt. Ardyi: cum unde quinquaginta regnaſſet ãnos: ſuceſſit Sadyattes: regnauit annis duodecim. Sadyatti ſucceſſit Alyattes: qui cum Cyaxare Deiocis pronepote bellauit & medis: Cimmerioſq; exegit ex aſia Smyrnam etiã a Colophone conditã cepit: & clazomenas ĩuaſit. Vnde nõ quemadmodum optabat diſceſſit uæhementer euẽtu fruſtrato. Alia quoq; opera cũ in imperio fuit digniſſima memoratu edidit: quæ hæc ſunt. Bello quod geſſit cũ mileſiis a patre traditum hac ratione miletum illuc tranſgreſſus obſidebat: dum fruges in regione erãt adultæ: tunc exercitum immittebat: procedens in expeditionem ad cantum fiſtularum fidiumq; ac tibiæ tam muliebris q̃ uirilis. Cum in agrum mileſium peruenerat: non ædificia quæ in agris erant diruere: non incẽdere: non fores effringere: ſed ĩcolumes eſſe paſſim ſinere: Arboribus modo fructibuſq; regiõis peruaſtatis rurſus ſe recipiebat. Nam mileſii mare optinebant: ut opus non eſſet hoſti illic conſidere. Aedificia autem iccirco lydus nõ excidebat: ut & mileſii habẽtes unde procederent: humum ſererent: colerentq;. Et cũ hoc illi feciſſent: ipſe cũ exercitu ĩgreſſus haberet aliquid quod popularetur: hæc faciens undecim oppugnauit annis: per quos duo ĩgentia uulnera accepere mileſii: Vnũ ĩ Limeneio quod eſt ipſorum regionis pugna cõmiſſa: Alterum ĩ campo Mæandri. Horum undecim annoꝝ: ſex adhuc apud lydos regnabat Sadyattes Ardyis filius: qui cũ exercitu terram mileſiam tunc inuaſerat: & idẽ bellum cõflauerat: quinq; reliquis eius: filius Alyattes bellum quod a patre receperat: ut a me ſuperius commemoratum eſt intentius adminiſtrauit: ĩ quo bello mileſios nulli ex Ioniis ſubleuauerũt: præter chios qui ſoli fuere auxilio reddentes uicẽ: q; alias quãdo mileſii chiis bello quod cum herythræis gerebant auxilia tuliſſent. Duodecimo autem anno incenſis ab exercitu ſegetibus

Sadyattes Alyattes Cyaxares Smyrna

Tibiæ cãtus

Alyattes

hoc rei fieri contingit. Segetes ut erãt incenſæ ualido uigẽte uẽto celerrime puaſerunt Mineruæ tẽplũ cognomĩe Aſſeſia quo ĩcẽdio tẽplũ deflagrauit. Neq; illius momẽti ea ĩpſe tiaꝝ habita ẽ: ſed cũ poſt exercitus reditum ſardis Alyattes decubuiſſet: diuturniuſq; ægrotaret: delphos miſit ad deũ de ſua ualitudĩe ſiſcitatũ ſiue alieno ſiue ſuopte conſilio admittendũ iductus. Nunciis cũ delphos puẽiſſent ſe reditura reſpõſum Pythia negat prius q̃ tẽplum Mineruæ repararint: quod in terra mileſiorꝝ apud aſſeſum concremaſcent. Ita actum eſſe ego apud delphos accepi. Mileſii his illa addunt Periandrum Cypſeli filium cum audiſſet oracul̃um Alyatti reddit̃ miſiſſe nuncium ad Thraſybulum tunc mileſiorum tyrannum: cuius in primis erat familiaris admonitum: ut aliq̃d proſpiciendo ſibi cõſuleret in præſens. Et mileſii quidem ita geſtum memorant. Alyattes autem ubi hæc ipſi nunciata ſunt, cõfeſtim caduceatores miletum mittit ad ineũdas cum Thraſybulo: & mileſiis pactiões tãtiſper dum tẽplum ædificaretur. Dum caduceator miletum uenit Thraſibulus: ut qui omnẽ ſermonẽ plane ꝑſenſerat: noratq; quidnã Alyattes facere ſtatuiſſet huiuſcemodi rẽ machinatur. Quod frũenti in urbe erat uel ſuum ipſius uel priuatorꝝ: id omne in foꝝ congerit: præcipitq; mileſiis ut cum ipſe ſignum dediſſet cuncti portarẽt & ĩter ſe comeſſatiõibus uterẽtur. Hæc Thraſibulus ea gratia fecit: præcepitq; ut caduceator ſardyius cernens ĩgentẽ frumenti aceruũ effuſum: & homines oblectationibus uacãtes renunciaret Alyatti: quod & cõtigit. Nã ut illa conſpexit caduceator: Thraſybuloq; lydi mandata expoſuit: reuerſus eſt ſardis. Et ut ego audio ob nihil aliud ĩter eos pacificatũ ẽ: Sperãs enĩ Alyattes uehementẽ pẽuriã rei frumẽtariæ mileti eſſe: & populum ad extremum uſq; malorꝝ deueniſſe. Reuerſo illinc caduceatore audiebat contraria atq; ipſe fuerat opinatus. Poſt hæc inter eos ita conuẽtum eſt: ut mutuo hoſpites eſſent ac ſocii: proq; uno duo delubra apud aſſeſum ædificauit. Alyattes ipſe ex morbo conualuit. Et quæ ad bellum quidem Alyattis cum mileſiis atq; Thraſibulo pertinent ita habuere,

Aſſeſia minerua

Aſſeſus

Periãder Thraſybulus

Miletus

p Eriãder ãt Cypſelli filius fuit: is qui Thraſybulo ĩdicauit oraculũ: corĩthi tyrãnus cui maximũ miraculũ fuiſſe oblatũ populares ſui predicant & his leſbii aſſentiuntur. Arionẽ methymnæũ delphino inſidentẽ ad tenaron fuiſſe euectum: q; erat citharœdorꝝ ſui ſeculi nulli ſecũdus: quiq; primus hominum quos nouimus & fecit & nominauit & docuit corinthi dithyrãbum. Hunc arionem ferũt cum permultum tẽporis triuiſſet apud Periandrum: concupiſſe in Italiam Siciliamq; nauigare rurſus parta ingenti pecunia uoluiſſe corinthum reuerti: & cum ꝑfecturus e tarẽto eſſet: quia nullis magis q̃ corinthiis fideret: nauigiũ uirorꝝ corinthiorꝝ conduxiſſe. Cũ altum tenerent iſtos Arioni inſidiatos: ut eo deturbato pecunia potirentur. Hoc illũ intelligentẽ oblata eis pecunia mortẽ tantum fuiſſe deprecatum. Non perſuadenti nautas iuſſiſſe: ut aut ſibi manus afferret: ut ſepulturã in terra nãciſceretur: aut ilico ĩ mare deſiliret Arionem ad hanc difficultatem redactum obſecraſſe: ut quãdoquidem ipſis ita placitum eſſet: cernerẽt ſe omni ſuo ornatu comptum: ſtantẽq; ſuper fores audirent cãrantẽ: & cũ decãtaſſet ſibi ſe manus allaturꝝ: atq; iſtos permittẽtes. C Inuaſerat enim libido eos audiendi præſtãtiſſimũ inter homines modulatorem De puppe ĩ mediam nauem conceſſiſſe. Illum ĩdutoſibi omni ornatu: ac ſumpta cithara ſtantẽ ſuper foros inchoaſſe carmen: qd̃ dicitur orchium: eoq; decantato ſeſe ut erat ornatus in ma

Periãder

Arionis delphĩus Dithyrãbos

Orchius cantus

reiecisse: & hos quidem cursum tenuisse in corinthū: illū uero aiūt à delphino exceptum in tænarō fuisse trāsuectum: & cum e delphino descendisset: corinthum eodem habitu perrexisse: & ubi uenit quicquid cōtigerat enarrasset & periandrum quia nō crederet: tenuisse hominē in custodia: ne quo prodiret: cæteq; curauisse ut nauas haberet. Eos acitos ubi affuerunt pconctatum si quid de Arione memorarēt: & referentibus illum sospitem circa Italiā agere fortunatumq; tarenti se relinquisse: Arionē apparuisse eodem quo desiliisset habitu: istos terrefactos nihil āplius habuisse qđ conuicti inficiarentur. Hæc corinthii ac lesbii aiunt. extatq; in tænaro ingens Arionis ex

Alyatis rehnum

ære donarium super delphinum sedens: Porro Alyates lydus composito con milesiis bello: postea cum septem & quinquaginta regnasset ānos: uita excessit: qui secundus ex hac domo cum e morbo cōualuisset apud delphos dedicauit grādem ex argēto pateram. Itemq; alteram ex ferro paruulam compactilem spectatione dignam inter omnia quæ sunt delphis donaria opus Glauci chii qui solus omnium cōpactionem ferri excogitauit.

Glaucus faber

Crœsi regnum

Defuncto Alyatti successit in regno Crœsus ānos natus quinq; & triginta: q̄ primus græcoq; ephesiis bellum intulit. Vnde ephesu ab eo obsessi urbē dianæ donauerunt fune ex æde dianæ ad murum alligato. Est āt inter ueterem urbē: quæ tūc obsidebatur & tēplum septem stadioq; interuallū. his primis Crœsus arma intulit. Deinde carptim singulis ionum æolorumq; alias in alios causas prætendens ut in quosq; maximas reperire poterat. In quosdam etiā friuola causatus. Postea uero q̄ græcos in asia subegit ad tributum pendendum: tunc cōstituit ædificatis nauibus aggredi insulāos. Ad quas cōpingendas cum omnia in expediro essent dicunt alii

Bias pittacus

Biātem prienæum: alii Pittacum mityleneum cum se sardis cōtulisset interrogatum a Crœso nunquid apud græciā noui esset: respōdisse quod illum a compingenda classe inhibuit. Inquit enim insulāi rex decē milia equoq; coemerunt hōtes in asio aduersus sardis: atq; te exire in expeditiōem: & Crœsum uera loqui ratum dixisse utinā dent dii hāc insulanis mentem in filios lydoq; ueniendi cum equis. Atq; hinc excipientem dixisse uideris mihi rex cupide uota facturus: ut insulanos incōtinente adipiscaris equitātes haud absurda spe. Veq; quid aliud insulanos optare censes q̄ simul ac audierint constituisse te aduersus se classem ædificasse: ut nacti lydos in mari ītercipiant: teq; p his græcis quos tu in cōtinēte tibi adiecisti ulciscātur. Hac rōe delectatū admodū Crœsū atq; inductum. C Est enī usus ille perq̄ scite dixisse D ab ædificāda classe: atq; ita cū ionibus qui insulas incolerēt: hospicium cōtraxisse. Interiecto tēpore subactis ferme omnibus

Crœsi populi

qui ītra halym colūt. Nā pter cilices ac licios: cæteros oēs Crœsus in suā potestatē redegit: qui hi sunt. lidi: phryges: mysi: marādini: chalibes: paphlagones: thraces: oetiniq; & bitini: cares: iones: doles: æoles: pamphili. his subactis & potētia lyderum per Crœsum aucta contulerunt se sardis opibus florentes: cum cæteri omnes e græcia sophiste qui ea tempestate erant prose quisq; proficiscentes. Tum uero

Solon

Solon uir athenensis: qui cum leges iubentibus athenienſibus tulisset decem annos per causam contemplandi nauigādo erat peregrinatus: ut ne quam legum quas cōdiderat abrogare cogeretur. Nā hoc athenienses ipsi facere nequibant maximo iureiurando adactiadeas decem per annos seruandas: quas ipsis Solon condidisset: Harum itaq; legum ac contem

plandi gratia Solon pergere profectus in ægyptum ad Hamasim se contulit: & sardis Hamasis ad crœsum. Et cum peruenit: hospitaliter in regiam a Crœso exceptus est: tertioq; aut q̄rto q̄ uenerat die iussu crœsi ministri circūduxerūt hoiem circa thesauros: oiaq; quæ illic inerant magna atq; beata ostētarūt. Contēplatum eum cuncta: & ut sibi opportunum fuerat intuitū talibus percunctatus est crœsus. hospes athenienſis: qa multus ad nos rumor de te emanauit ob tuam sapientiā: tuāq; discursationem: qui philosophādo pmulta uidendi gratia es pegrinatus: iō mihi tūc cupido incessit sciscitādi te ecquē uidisti oīum beatissimum. Sperās uidelicet se inter hoies beatissimū esse ita sciscitabat. Solon nihil admodū assentatus: sed ut res erat respōdens. Ego uero inquit rex uidi beatissimum Tellū atheniēsem: qđ dictū admiratus crœsus īstat interrogare qua de re Tellū iudicat esse beatissimum. Quod inquit Tello in prima bene īstituta filii erant honesti & boni: eoq; q̄ singulis liberi: hiq; oēs supstites: & cū hoc uitæ q̄tū in nobis situ est bene traduxisset: obitus splendidissimus obtigit. Si quidē plio qđ athenienses cū finitis gessere apud eleusinā hic cū auxilio uenisset: hostēq; īfugā uertisset pulcherrimā eppetiit mortē. Quē atheniēses quo loco occubuerati eo loco publice hūauerūt: magnificeq; honorarūt: Multa de tello ac beata a solone referēte excitatus crœsus īterrogat quēnā secundū ab illo uidisset putans haud dubie secūdas septes eē latuq; Cleobin inq̄t ille & Cleobis Bitonē: quippe his & gēus argiuū erat: & uictus suppeditabat. Ad hæc corpori robur Biton Iuno tātū ut & in certāinibus ābo piter uictores extiterit: & de his ista memorētur. Cū dies festus lunonis apud argiuos esset: oporteret q̄ oio matrē hoq; ad tēplū ferri bobus iūctis: hiq; boues ex agro eis ad horā præsto nō esset: tūc iuuenes exclusi tēpore iugū sub eūtes plaustrū ptraxerūt: quo mater uehebatur & q̄nq; ac quadragīta pstadia trahentes ad tēplum puenerūt. Quibus cū hæc fecissent: & ab omni cœtu cōspecti fuissent: optimus optigit uite exitus: p quā deus iudicauit satius homini esse mori q̄ uiuere: Nā cum circunstātes argii laudibus tollerent: uiri quidē cōsilium filioq;: fœminæ uero eoq; matrē q̄ talibus filiis prædita esset: mater gaudio pfusa cum liberoq; scō tū fama ante simulacrū stās pcata ē deā: ut Cleobi & Bitōi filiis suis daret id qđ optimū esset homini cōtigere. post hāc p̄dicationē ubi sacrificarūt: epulatiq; sunt quiescētes: i ipso delubro nō sunt āplius excitati: sed hoc uitæ exitu pfūcti: quoq; effigies tāq̄ uiroq; q optimi extitissent argii factas apud delphos collocarūt. Et his quidē Solō secūdas beatitudis ptes tribuebat. Crœsus āt cōturbatus inq̄t hospes atheniēsis adeone tibi p nulla cōtēnitur nostra felicitas: ut ne puatis qđē uiris nos æq̄parādos ducas. cui ille: me crœse gnarū oē numū iuidū eē & turbulētū đ rebus hūanis īterrogas. In diuturno. n. tpe multa uidēt q̄ nēo uelit uidere: & tolerā multa q̄ nolit q̄ piā tolerat. Proponāus. n. hoi terminū ui tæ ad septuagīta ānos: q āni cōstāt ex uigītiq̄nq; milibo ac ducētis diebo: mēse ītercalari nō posito. Qđ si uelis reliquū ānoq; ob hūc mēsē plixius fieri: ut oræ ad id qđ dē accedētes cōgruāt: mēses q̄dē ītercalares supra ānos septuagīta fiēt trigītaq̄nq; dies āt ex his mēsibus mille quīgēti. hoq; dieq; oīum qui sūt ad septuagīta ānos nūero uiginti sex millia ducēti quinq̄ginta nullus pīsus q̄ē alius rē affert. Ita igitur crœse oīo calāitosus ē hō: uerū tu mihi uideris & diuitiis ualde pollere: & p multoq; hoium esse rex: sed qđ me īterrogasti nōdum te apello priusq̄ bñ uita defūctū te audiero. Neq; n. beatior ē qui magnis opibus præditus ē eo q diuinū uictū hēt: nisi eidē oībus bōis pdito fortūa cōcesserit bene uita defungi. Et enī cōplures homines sunt perquā locupletes minime

Numinis inuidia esse

tñ beati: cõplures itẽ mediocria hñtes patrimõia fortũati: Quoꝝ is q diuitiis afluit sed nõ beatus ẽ: duabus tãtũmõ rebus ancellit fortunatũ: at hic illũ p.uinb⁹. Ille ad cupiditates íp.ẽdas: & ad grãdẽ q̃ icidat offẽsã supandã ualidor ẽ: hic & si illo íferior ẽ í his duobus q̃ bñ illi a fortũa denegãt: tñ excellit q̃ illoꝝ íexptus ẽ: q̃ pspera fruitur ualitudíe: q̃ maioꝝ exps: q̃ bonoꝝ liberoꝝ parẽs: q̃ formosus ẽ: q̃ si pter hæc diẽ quoq; suũ recte

Beatus fortunatus

obierit: is est quẽ q̃ris dignus quocetur beatus: prius ñ q̃ ad obitũ puenerit nequaq̃ beatus appellãdus sed fortunatus: q̃ oía cõseq̃ q̃ diu sis hõ ipossibile ẽ: sicut nec uua regio cuncta sibi ipsi suppeditat: sed aliud hñs alio idiget: q̃ tñ hẽt pluria ea ẽ optia quẽ ad modũ & hois corpus unũ aliq̃d nõ ẽ cõsumatũ: qa aliud hẽt alio uacat. Quisqs ât horum pluria ppetuo habuerit dehinc placido aío e uita excesserit: hic apd̃ me noíe hoc

Exitus íspiciendus

uelut rex dõari meretur. Cíus rei opportet inspicere exitũ quo sit euasura: quoniã multos deus qbus fortũas suppeditau erat: radicitus euertit. Hæc Solõ neq; assẽt ído Cræso neq; ullius eum momẽti faciendo locutus dimittitur. Saneq; est usus esse ídoctus: qui bonis pñtibus prætermissis iuberet omnium rerum inspicere exitum.

Cræsi filii

Ost obitũ Solõis ígẽs deoꝝ ídignatio Cut cõiicere licet Dcroesũ excepit: q̃ se ipsũ oíum hoíum beatissimũ arbitraretur. Cui stati qescẽti sõnium oblatum ẽ ueritatẽ indicẽs maloꝝ q̃ circa filiũ erãt euẽtura. Erãt ât croeso liberi duo: quorũ alter q mutus iutilis erat: alter iter æq̃les oí iure lõge priusnoíe atys.

Atys filius

Hũcitaq; atym croeso significat sõnium fore ut ferrea cuspis traiectum interimeret. Exrectus & secũ rẽ uersãs sõnio tertius ducit filio uxorẽ: solitum pesse copiis lydoꝝ: post hac ad tale munus neq̃q̃ dimittit. Iacula & hastas oíaq; huiusce mõdi: q̃bus hoíes in bello ututur: e porticibus amouẽs in thalamos ífert neqd suspẽsum in filium decideret. Cum autem

Cræsi sõnium

nuptias filii in mãibus hẽret: aduẽit sardis qdã calamitate p̃ditus mãibusq; nõ puris nationẽ phryx regio ex genere. Hunc cum ad ædes Cræsi uẽisse ex rituq; dõestico ut sibi expiari liceret: orasset: Cræsus expiauit. Modus expiãdi ppe modum is ẽ apud lydos qui apud græcos. Vbi legitima peregit Cræsus pcõctatus est unde ille quisnã foret inquiẽs homo quis tu & unde e phrygia pfectus domesticus mihi factus es: & quẽ uiꝝ aut quã fœminam interemisti? Ad quẽ ille respondit. Midis ego Gordii rex sum filius

Adrastus phryx

nomine Adrastus: quia fratrem meum ipsius imprudens interemi. Adsum iectus a patre & omnibus rebus exutus. Cræsus inuicẽ ad eũ his uerbis inquit. Ex uiris nobis amicis oriundus es: & ad amicos ueniisti: hic in nostris edibus tu mães: nullius rei indigebis. Istam porro calamitatem quam leuissime ferendo plurimum lucrifacies. Atq; ille quidem apud Cræsum domicilium habuit. Veꝝ per hoc idem tempus apud olym

Olympus

pum Mysiæ aper eximiæ magnitudinis extitit: qui ex hoc monte progressus mysoꝝ opera peruastabat. quocnq; sæpenumero mysi aggressi nihil admodum mali ei fecerãt: sed ab eo acceperant. Ad extremum missis ad Cræsum nunciis ita dixere. Apparuit

Aper mysiæ

rex apud nos maxima res aper qui agrestia corrumpit opera: quẽ studiosissime captãtes interimere tamen non ualuimus. Nunc itaq; te obsecrãus: ut nobiscũ filiũ tuum ac delectos iuuenes canesq; mittas: quo beluã e regione tollamus. Hæc illis præcantibus Cræsus somnia memoria repetens ita respondit. Filii quidem mei nolite amplius facere mẽtionẽ: neq; enĩ cũ uobis dimitterẽ nã ẽ nouus maritus: & nuptialia sunt ei cordi: Lydoꝝ tamen delectos & uẽatores oẽs cũ canibus una mittã: mãdaboq; euntibus ut q̃ prõptissime uobiscum belluã de regiõe summoueãt. Hæc Cræsus respõdit. Cuius

uerbis cũ cõtẽti nõ essent mysii: iteruẽit Cræsi filius: auditisq; quæ mysi præcarent: & Cræso negãte cũ illis missurũse filiũ. Hæc íquit ad eũ adolescẽs. Pater quæ nobis ante hac aliq̃do hõestissima ac magnificẽtissima erãt uel í bella uel í uẽatiões eũdo specimen sui dare. Horum utroq; nunc excluſum me tenes nulla í me animaduersa neq; ignauia neq; socordia: quibus nam me oculis conspici oportet euntem í forum: atq; illinc redeunte qualis ciuibus qualis uxori recens nuptæ uidebor? cui illa uiro uidebitur nupta? Proíde me tu aut sinas uenatũ ire: aut oratõne psuadeas potiora ista eẽ quæ facis? Cui respõdens Cræsus fili inquit neq; q̃ ingauiã neq; q̃ aliud q̃ppiã í iocũdũ mihi aíaduerterẽ í te hæc facio: sed uisum qd̃ í somnis mihi oblatũ ẽ dixit te breuis æui futuꝝ: quippe ferrea piturũ cuspide: Cuius uisi gratia & has maturaui nuptias: nec ad ea quæ susci piũtur dimitto obseruans si quo pacto queã te dum uiuo a clade subtrahere: filius enĩ mihi unicus es. Náq; alteꝝ auditu captũ p nullo mihi existimo. Ad quẽ uicissim adolescens. Pater íquit tibi equidẽ ignoſco agẽti circa me custodiã quitalẽ uideris uisionem. Verũ tu illã nõ p̃bẽ pcipis: quãC quoniãte latet Dæquũ me tibi íterpretari. Ais tibi sõnũ oñdisse me ferrea pituꝝ cuspide. At uero quænã mãus sũt: quæ ue cuspis ferrea q̃ tu ptimescas: Nãsi dẽte dixisset: aut aliquo huius simili pituꝝ me deberes facere q̃ fateis. nũc aũt dixit cuspide. Quare cũ non sit nobis pugna cũ uiris: ire me sinas Et Cræsus euincis me íquit fili ista loquẽs de sõno ítelligẽdo. Qua ppter ut abs te uictus tibi í dulgeo: ueniãq; do eũdi ad uẽatõem. Hæc loeutus Cræsus adrastũ phrygẽ accersit: eiq; ubi affuit talia íqt. Ego te Adraste calãitate p̃ditũC nõ ígrato tibi hæc expia ui & receptũ dõi habeo oẽm suppeditãs sũptũ. Nũc ergo d̃ me q̃ prior de te bñ meritus sũ debes iuicẽ bñ mereri: custodẽ te opus ẽ eẽ filii mei uẽatu, pficiscẽtis ne q̃ iter uiã occulti grassatores í uestrã pniciẽ p̃deãt. Ad hæc tua íteresset eo te uadere suũ splendor ex opibus extitit qd̃ tibi paternũ ẽ: & pterea qa robur adest. Cui Adrastus ego íqt rex in istud certamẽ alioqn nõ pgerẽ: quẽ tali calamitate affectũ nefas ẽ ad æq̃les se conferre fortũatos: aut uelle iter eos adesse: a quare & frequẽter me ipsũ cõtinui. Nũc quoniã tibi hoc í aío ẽ cui gratificari debeo & gratiã referre p bñficiis: Istud exequipatus sũ: filiũq; tuũ quẽ me custodire iubes: expecta í columen redituꝝ custodis cã. Postea q̃ his uerbis Adrastus Cræso rñdit: & mox apparatares est uiris delectis iuuenibusq; & canibus discedit. Qui ubi ad montẽ olympũ puenere beluã ídagant: inuentã circũfusi iaculis incessũt Ibi hospes is q a cæde fuerat expiatus: & uocabat Adrastus: uibrato in

Atys mors

aprũ iaculo nõ illũ sed frustrato ictu filiũ Cræsi adeptus ẽ. Iste cuspide ictus uocẽ sõni ípleuit. Quod factũ quidã ad Cræso nunciandũ cucurrit: peruenienq; sardis pugnã illi & fili necẽ indicauit. Cræsus morte quidẽ filii pturbatus nõ nihil tamẽ ægrius ferebat: q̃ is eum necauerat quem expiasset a cæde. Et cum pergrauiter clada suam lamentaretur: Iouem expiatorem inuocare testificãs quæ ab hospite passus esset: Inuocare etiam hospitalem & familiarem hunc eundem nominans deum. Hospitalem quidem uocans q̃ in domum excepisset hospitem percusorem filii sui ignarus se pascere. Familiarem uero q̃ quem pro illius custode misisset: eum compereret hostilissimum. Secũ dum hæc lydi affuerunt qui mortuum afferebant: post ipsum interfector sequebatur stans autem hic ante cadauer sese Cræso tradebat: manus protendens iubensq; ut se super cadauer mactaret: referendo tum priorem calamitatem suam: tum quoniam suum etiam expiatorem íteremisset, sibi uiuendum amplius nõ esse. Hæc croesus audiens

& si in tãto domestico luctu positus: tamen Adrastum miseratus est ad eumq; inquit: Habeo abs te hospes omnem satisfactionem: quoniã teipsum morte condẽnas. Neq; uero tu huius mihi cladis auctores: nisi quatenus id feci ti imprudens. sed deoꝝ quis piam qui iam mihi uentura significauit: Et Crœsus filiũ p̃ sua dignitate sepeliuit. Adra
Adrasti cædes strus autem Gorgii filius Midis nepos is qui tum fratris: tum expiatoris iterfector ex titerat ubi silentiũ fuit ad sepulcrũ ignoscentibus ei hoibus: ob quæ ipse grauissime af flictabat: sese sup bustũ trãsfodit: Crœsus filio orbatus ingẽti ĩ luctu duos ãnos egit.

Vem luctum postea finiuit Astyagis Cyaxaris filii dominatiõe a Cyro Cãby-
q sis filio sublata: & rebus persarum augescẽtibus: atq; in sollicitudinẽ uẽit si qua ratiõe posset potentiam persicã prius q̃ magna efficeretur occupare. Sub hãc statim cognationem tentare statuit uaticinia quæq; apud græcos queq; ĩ africa essent Aliis alio dimissis: quibusdam delphos: quibusdam dodonã: non nullis ad Amphiarũ
Græca oracula ac Trophonium: Sunt qui ierunt ad branchidas oræ milesiæ. Atq; hæc sunt græca: ad quæ consulẽda Crœsus misit oracula. In africa uero ad Hammonem alios responsa pe
Branchi-des tituros dimisit. Omnes autem exploratum oracula quid sentirent: ut si consentanea ĩ uero deprehenderentur: secundo loco de suis tentatum mitteret: nũquid ĩ persas expe
Tropho-nius ditionem moliretur: Mittens itaq; ad oracula tentanda lydos: hæc dedit mandata ut qua die p̃ficiscerẽtur ex sardibus abea reliquum tẽpus supputãtes quotidie oraculis uterentur sciscitantes quidnã faceret lydorum rex Crœsus Halyati filius: & q̃d singula oracula responditsent: Id oẽ conscriptum ad se referrent: Quid cætera responderint oracula a nemine commemoratur. At apud delphos simul atq; ingressi sunt lydi do-
mum consulturi deum: & scitaturi quod sibi esset iniunctũ: pythia hexametro teno-
Crœsi oracula re hæc inquit Noui ego quis numerus sabuli mensuraq; ponti. Mutum præcipio: fan tis nihil audio uocem: Venit ad hos sensus nidor testudinis acris. Quã simul agnina coquitur cum carne lebete. Qui supereſt stratus: stratũ cui desuper est æs. Vel Noui ego harenarũ numerum spaciumq; profundi. Vel. Noui ego harenai numerũ modi os & aquai. Vel. Aequoris est spaciũ numerus mihi notus harenæ His oraculis quæ pythia reddidit conscriptis lydi digressi sardis rediere: Cumq; alii quos circummiisse-rat Crœsus affuissent: tunc singula aperiens quod scriptum esset inspexit: quoꝝ quidẽ nullum probauit. Vbi autẽ illud delphicũ audiuit protinus adorauit: atq; ad misit exi-stimans solam esse apud delphos uaticinationem: quippe quæ cõpererat quod ipse fe cisset. Etenim postea q̃ ad petẽda oracula a nũcios dimiserat obseruato ex omnibus di ebus præcipuo tale quiddam est machinatus commentando ea quæ ad deprẽdendũ & ad differendum ardua forent. Testudinem pariter & agnum cõcisos in aheno coxit operculo æneo imposito. Atq; ita e delphis Crœso respõsum est: Ex Amphiarai uatici-nio quidnam responsum sit lydis cum in sacro illo rite sacrificassent: non queo dicere. Nam de eo nil fertur aliud q̃ qd & hoc Crœsus uerax esse uaticiniũ existimauit. Post hæc ingentibus hostiis deum qui est apud delphos exorandũ statuit. Immolauit enĩ pecora quæ fas est ĩmolari numero tria milia. Fultra & aureata argenteaq; ad hoc phi alas aureas & amictus purpureos ac tunicas ingenti pyra extructa cõcremauit: sperãs aliquanto magis his rebus propiciari deũ. Missis etiam lydis omnibus ut sua ipsorum
Lateres aurei quicquid tale haberet quisq; immolaret. Quo ex sacrificio cũ ĩmensia uiris auri deflu xisset: ex ea dimidiatos lateres deformauit longiores ut inscripsit sex palmoꝝ: breuio-res trium: crassitudine palmari numero centum decem & septẽ: quoꝝ quattuor erant

auri excocti: singuli pondo duorum & dimidii talenti. Cæteri uero auri albidi põdo bi-
num talentorum. Fecit leonis quoq; effigiem ex auro excocto decem talentoꝝ pon-
Leo aureus do: qui leo dum templum delphicũ deflagrauit: a semilateribus decidit. Super illos enĩ erat collocatus: & nunc in corinthiorum thesauro repositus est pondo sex talẽtorum atq; dimidii eliquatis tribus talentis ac dimidio. Hæc crœsus ubi perfecit: delphos mi-
Patere sit. Cunq; eis hæc alia duas grandi forma pateras auream argẽteamq; quaꝝ aurea ĩtrã tibus templum ad dexteram posita erat. Argentea ad siniſtram: quæ & ipsæ cum tẽpliũ aureæ incensum est amotæ fuerunt: aureaq; in clazomeniorum thesauro posita pondo talen torum octo & dimidii. Præterea mnarum duodecim argẽtea ad suggrundã angulitẽ-
pli sexcentarum amphorarum capax in quam miscebatur uinum a delphis Theopha niæ festo opus: ut delphi aiunt: Theodori samii ut ego arbitror. Non enim mihi uidet opus temere factum. Misit præterea dolia argentea quattuor: quæ in corinthiorũ the-
sauro stant. Donauit item aquiminaria duo: aureũ argenteumq; quorum in aureo su
prascriptum est donarium esse lacedæmoniorum: nõ recte suprascriptum: quoniã & hoc Crœsi est. Sed quidam delphorum gratificari lacedæmoniis uolẽs inscripsit: cuius no-
men ego cognitũ habens: non tamen promã. Verũ puer: per cuius mãus fluit aqua: la cedæmoniorum est sed eorum neutrum aquiminare. Alia quoq; cum his permulta crœ sus dona misit non insignia. Item fusilia ex argento orbiculata: necnon mulieris simula crum tricubitale: quod delphi narrãt esse effigiẽ pistricis Crœsi super hoc donauit uxo-
ris suæ monilia a collo pendẽtia: ac zonas quæ delphos Crœsus trãsmisit. Amphiarao inſuper cuius & uirtutem audisset & cladem: donauit clipeum ex auro totũ: totãq; ex auro solido cuspidem: & xystum cum suis iaculis aureum: quæ ambo ad meã usq; me-
moriã apud thebas posita fuerunt in Ismeni Apollinis templo. Hæc dona lydis qui portaturi ad oracula erãt Crœsus iniũxit ut interrogarẽt nunquid aduersus persas p̃ficiscatur sus sumeret expeditionem & nũ aliquorum hominum auxilia sibi ascisceret. Lydi ubi eo quo dimittebantur puenerũt donariis oblatis oracula cõsultarunt: Inquiẽtes Crœ sus lydorum aliarumq; nationum rex ista in hominibus sola esse uaticinia sentiẽs: iccir eo qualia debita sunt dona dat uosq; percõctatur nũquid aduersus persas p̃ficiscatur in expeditionem: & nũ quem socialem ascisceat exercitum. Atq; hi quidem hæc interro gauerunt. Oraculorum autem in idem concurrebant sentẽtiæ prædicentes Crœso fo
Crœsi ora culum re: ut si arma persis inferret: magnum imperium euerteret. Consulebãt tamẽ ut potẽ tissimos quosq; græcorum ad comparandos sibi socios exquireret. His respõsis relatis atq; auditis Crœsus ita elatus animo est: ut omnino cõciperet spem se euersurum eẽ im periũ Cyri: ac rursus mitteret delphos ad Pythiã dona ĩsingulos uiros: quos illic mul-
tos eẽ audiebat bios auri stateres. Ob q̃ nũera delphi uicissim Crœso lydisq; dõaret pri mas ĩ cõsulẽdo oracula ptes: primũq; ĩ sedẽdo locũ atq; ĩmunitatẽ: & ius ppetuũ cuiq; uolẽti ascribi ĩnũero delphorũ. Donis Crœsus p̃secutus delphos tertio uaticiniũ popo scit: q̃ uidelicet illud uerax sibi eẽ cõperisset. poposcit aũt nũq̃d diuturnũ foret ĩperiũ sibi: Cui pythia in hæc uerba respõdit. Regis apud medos mulo iãsede potito. Tũc ad scrupolum fugere heremũ strenue lyde. Nec præstare nec ignauũ te esse pudendum His ex uersibus cum allati essent multo magis quam ex cæteris uolupratẽ Crœsus ac cepit sperans fore ut nunq̃ apud medos mulus pro uiro regnaret: & proinde nec ipse Cresi o
nec posteri sui principatu abrogarentur. Post hæc putauit sibi curandum: ut poten aculum tissimos quosq; græcorum sibi conciliaret. Idq; uestigando comperit lacedæmonios

ītq; athenienſes eos eſſe quod alteri in dorico genere:alteri in ionico antecellerent.
Nam de his ita antea iudicabatur:cum ab initio altera gens foret pelaſgica:altera hellenica hoc eſt græca:quarum hæc nunquã ſolum mutauit:illa aſſidue multumq; eſt peruagata. Etenim ſub Deucalione rege oram phthiotidem incolunt ſub Doro. Hellenis filio tractum:qui ad oſſam & olympum iacet nomine Iſtieotem. Vnde a cadmeis ecta coluit in pidno locum quem uocant macedonum. Rurſus in dryopidem commigrauit:atq; ita in peloponneſum uenit:doricaq; cognominata eſt. Q ua lingua pelaſgi ſint uſi:affirmare non poſſum:ſed coniecturaſignorum licet dicere eadem qua nunc pelaſgi utuntur. qui ſupra Tyrrenos urbem creſtonem incolunt:quodam tẽpore finitimi eorum qui nunc dores uocantur :tunc incolẽtes regionem:quæ nunc theſſalia nominatur:& placiam:& ſcylacem:cum pelaſgi habitarent ad helleſpontum: qui cõtermini athenienſium erant aliaq; omnia pelaſgica oppida nomen immutarunt. Q uibus ſignis coniectantes oportet dicere pelaſgos barbara lingua fuiſſe:& ſi tota gẽs pelaſgica talis erat:gentem atticam utpote pelaſgicam cum in Hellenes:ideſt græcos tranſiit linguam ſimul iſtorum perdidiſſe. Etenim neq; creſtoniatarum loquela cũ ullo circa populorum conſentit:& placianorum ne ſecum quidem ipſa. Per quod declarant quam linguæ figuram optinebant cum in hæc loca tranſierunt:eandem ſe nunc conſeruare: At natio hellenica:ideſt græca ex quo exiſtit eadem lingua ſemper eſt uſa:ut mihi uidetur:ideo imbecillis quod ex pelaſgica fuit abſciſa: & exiguo initio profecta: mox in maltas gentes augeſcens tum aliarum:tum præcipue barbararũ frequentia ſe ad illam conferẽte. Q uæ cauſa mihi uidetur fuiſſe eurgens pelaſgica q; græca eſſet:ne quaquã magnos profectus fecerit. Ex his igitur gẽtibus atticã Cr œſus audiebat optimeri:oppreſſamq; eſſe a Piſiſtrato Hippocratis filio. Hic enim ea tẽpeſtate tyrãnus athenis erat. Cuius patri cum priuatus ſpectaret olympia:ingẽs contigit portentũ. Nã cũ hoſtiã immolaſſet Ahena ut ſpoſita erãt plena & carne & aqua abſq; igne efferbuerunt:ita ut aqua redundaret. Q uod portentũ cõſpicatus Chilon lacædemonius: qui forte aderat:ſuaſit ei primum ne uxorem fœcundam duceret domum. Secũdo loco ſi uxorem haberet eiiceret:& ſi quidem ex illa filium ſuſtuliſſet abdicaret. Huius cõſilio non perſuaſus Hippocrates hunc poſtea Piſiſtratum filium ſuſtulit:qui in ſeditiõe litoralium:quibus præerat Megades Alcimeonis filius:& campeſtriũ:quibus præerat Lycurgus Ariſtolandi filius tertiam ſeditionem excitauit tyrannidẽ affectans:contra ctiſq; ſeditioſis per cauſam tutandi mõtanos huiuſcemodi rem machinatur. Seipſum ac par mularum cum uulneraſſet:agitauit illas ſi forum tanquam elapſus ex hoſtibus: quem rus proficiſcentem illi prorſus iterimere uoluiſſent:Orare populum:ut aliquid cuſtodiæ circa ſe habere permitteret:cum prius ſpecimen ſui in expeditione:qua cõtra megareas præfuerat. Capta Niſæ:aliiſq; præclaris operibus editis:populus atheniẽſis ita deceptus dedit ei quoſdam e ciuibus delectos pro ſatellitibus:nõ qui haſtas:ſed clauas ferrẽt Piſiſtratum ſectantes. Cum quibus ille impetu facto arcem occupauit:& ide athenienſium imperio potitus eſt:nullas neq; dignitates quæ erant perturbãs:neq; conſuetudines tranſferens:ſed cõſtitutis adhærẽſcens:urbem beneatq; commode exornauit. Eum tãdem nõ multo poſt tempore milites Megadis:& Licurgi:qui idẽ ſentiebant eiecerũt. Hũc in modum Piſiſtratus primũ athenas:tyrãnidẽq; nõdũ ualde ſtabilitã amiſit cuius eiectores rurſus iterſe ſeditiões reditegrauerũt: In q; ſeditiõe megades ſatagens Piſiſtratum miſſo caduceatore inuitat nũquid uelit filiam capere uxorẽ

Dorus

Dorica Tyrrhenos Theſſalia

Pelaſgi Helenes

Piſiſtratus

Ahena ferbuerũt Chilon

Megadeſ Lycurgus

Accipiente conditionem Piſiſtrato:initur conſilium de illo reſtituendo:res ut ego interpretor longe ſtultiſſima:quoniam inde a priſcis temporibus reſponſum erat græcam gentem dexteriorem eſſe q; barbaram:& magis ab ineptiis abhorrẽtem:& ſi athenienſes inter græcos feruntur ſapientia principes:ex quibus fuerunt iſti qui talia ſunt machinati. Erat in tribu pæaniea mulier nomine Phya tribus digitis minus ſtatura quattuor cubitorum:alioquin formoſa. Hanc mulierem omni armatura cum inſtruxiſſent in currumq; ſuſtuliſſent compoſitã in eum habitum quo uenuſtiſſima uidenda eſſet in urbem agũt:præmiſſis præconibus emiſſariis:qui cum in urbẽ uenirent hæc mandata exequerentur ut dicerent. Athenienſes bona mente excipite Piſiſtratum quem Minerua ipſa præcipuo inter homines honore proſecuta in ſuam reducit arcem. Et hi quidem paſſim uadentes talia prædicabant:ſtatimq; rumor emanauit in tribus Mineruam reducere Piſiſtratum. Q ui in urbe erant credentes mulierem ipſam deam:fœmine ſupplicauerunt pariter & piſiſtratum acceperunt. Hunc in modum quem diximus recuperata tyrannide Piſiſtratus ex pactione quam inierat cum Megade illius filiam duxit uxorem. Verum cum & filii eſſent ei adoleſcentes: & qui oriundi forent ex Alchmeone dicerentur obnoxii eſſe crimini piãiculari nolens ex nouo coniugio liberos tollere:haud legittime coibat con uxore. Q uam rem cum iter illicita occultaſſet:poſtea ad matrem retulit enunciaret id: nec ne: mater uiro indicauit. Id iſte iniquo animo ferens ſe a piſiſtrato contumelia affici:ut erat iratus mili tes homini infenſos reddidit. Q uæ fieri piſiſtratus contra ſe anima aduertens e regiõe prorſus abſceſſit:& ubi eretriam peruenit una cum filiis deliberabat:& cum ſententia Hippiæ præualuiſſet de tyrannide rurſus recuperanda aliquot ciuitates excitauerunt: quæ ipſis non nihil beniuolæ erant:& cum aliæ complures pecuniæ multum contulerunt. Tum uero thebani plurimum:poſt hæc non ita multo interiecto tempore omnia ad reditum eis in expedito fuerunt. Nam & ex pelloponneſo argiui aderant mercede conducti:& Naxius quidam nomine Lygdamus:qui ultro aduenies plurimum ſtudii exhibuit allatis & pecuniis & copiis. Profecti ex eretria ãno uertẽte redierũt:& primum in attica marathonem occupauerũt. Ad quos interea ibi caſtra habẽtes cum ſeditioſi ex urbe ſe conferebant:tum alii ex tribubus confluebant:quibus erat tyrãnis q; libertas iocundior:atq; ita congregabantur. Dum piſiſtratus pecuniam cogit:& marathonẽ tenet:Athenienſes qui intra ubem agebant:rem nullius momenti fecerunt. Ac ubi acceperunt eum ex marathone urbem uerſus mouere:ita domũ ad ſe defendendos obuiam tendunt. Et dum iſti cum omnibus copiis feſti in illos:& illi circa piſiſtratum e marathone digreſſi contra urbem irent:& in eundem locũ cõueniſſent: perrexerunt ad mineruæ pallenidis fanum:altrinſecuſq; arma poſuerunt. Hic diuina pompa fungens Amphilitus Acarnan uir ariolus:Piſiſtratum cui aſſiſtebat adiit:atq; hæc hexametro carmine uaticinatus ẽ inquiẽs. Eſt nummus proiectus:itẽ ſunt retia tenta:Nocte meãt thynni claro ſub ſidere lunæ. Hoc ille oraculum diuino afflatus ſpiritu reddidit. Q uod oraculũ piſiſtratus cõiectans:& ſe accipere affirmãs:i atheniẽſes urbe egreſſos copias ducit. Ad illi tũc ad prãdiũ ſe cõuerterãt:& ſecundũ prandiũ partim ad ſomnũ In hos ipetu dato hi qui cũ piſiſtrato erãt in fugã uertũt. Q uibus fugiẽtibus ſolertiſſimũ conſiliũ piſiſtratus excogitauit ut atheniẽſes nec amplius caperẽtur:& tñ diſſiparent:pueros iuſſos cõſcendere equos p̃mittit:qui aſſequẽdo fugientes mandata piſiſtrati dicerent:iuberentq; eos bono animo eſſe & ad ſua quenq; abire

Phyamulier

Lygdamus

Amphilitus

Ita audientibus dicto athenienſibus: Piſiſtratus tertio potitus athenis tyrannidē ſta
biliuit tum auxiliariorum copiis: tum pecuniarum prouētibus partim a flumine ſtry
mone comparatis: filios quoq; eorum athenienſium qui perſtiterant nec ueſtigio fu
gam fecerant pro obſidibus ſumptos in naxum tranſtulit. Hanc enim inſulam bello
ſubegerat: Lygdamoq; permiſerat: cum ante hæc etiam delum inſulam ex oraculis ex
piaſſet. Expiauit autem ſic. Q uatenus profectus a templo ferebatur eatēus ex omni
loco mortuos effodit: In alium eiuſdem inſulæ locum tranſtulit. Igitur Piſiſtratus ty
rannide potitus eſt atheniēſium: aliis in prælio: cæſis aliis una cum Alcmeonidis dono
pro fugis. Hunc ita athenienſibus imperantē ea tempeſtate Crœſus audiebat: lacedæ
mōios quoq; magnis e cladibus ereptos: & iā tegeatibus bello ſuperiores eſſe. Q uip
peſub leonte & Hegeſide in ſparta regnantibus cum cætera bella proſpere geſſiſſent:
in tegeati tamen ſuccubuerunt. Nam iam inde ante iſtos fere ex omnibus græcis peſ
ſime morati fuerant tam circa ſe q̄ circa hoſpites: nullo conſuetudinis conuerſationiſq;
Licurgus ſpartiata commercio: quæ inſtituta in melius mutauere Ligurgo: inter ſpartiatas probata uiro
delphos ad oraculum profecto. Cui ſtatim atrium ingreſſo Pithia hæc īquit. Ad mea
ueniſti præpinguia templa Licurge Grate Ioui: & cunctis qui tecta tuentur olympi.
Ambigo uaticiner ſis utrum uir ne deus ne. Sed multo magis eſſe deum te ſpero licur
ge. Nonnulli præter hæc aiunt Pythiā ei diſſeruiſſe inſtituta: quæ nunc a ſpartiatis ſer
uantur. Ipſi tamen lacedæmonii uoluntlicurgum cum eſſet tutor & idem patruus leo
Leobo tus boti ſpartiatarum regis e certa hæc attuliſſe. Siquidem cum primū tutor factus ē: omnia iura immutauit: deditq; operam ne quis ea præteriret. Deinde quæ ad bellum per
tinerent iuſiurandum conuentus commeſſationes ſuper hæc iſtituit tribūos plebis e
phoros ac ſenatores. Ita illi ad rectum uitæ genus tranſlati ſunt a licurgo. Q uem uita
defūctum delubro ædificato egregie colunt. Ex quo cum bonitate ſoli: tum non exi
gua hominum copia diſcurrerunt ſtatim: ac benigne rē geſſerūt. Nec amplius cōtenti
ocio frui cum ſe arcadibus præſtantiores eſſe arbitrarentur: de omni illorum terra ocu
panda oraculum delphicum conſuluerunt: quibus Pithia reſpondit Me petis arcadiā
multis petis haud tibi tradam. Multi apud arcadiam ueſcētes glande uiri ſunt. Q ui te
reiicient: tibi ego haud inuidero quicquam Saltandum tegeā plāta plaudēte daturus.
Vtq; queas cāpum metiri fune feracem. Hæc reſponſa ubi accepere lacedæmonii a cæ
teris arcadibus abſtinentes bellum intulere tegeatibus ferentes ſecum cōpedes uideli
cet captioſo freti oraculo tanquam eſſent ipſi redacturi tegeatas in captiuitatem. Verū
congreſſi prælio ac fugati quicunq; eorum uiui ſunt capti eiſdem quas ipſi attulerūt cō
pedibus īductis campum tegeatem metiti fune coluerūt. Compedes quibus uīcti fue
rant ad noſtram uſq; memoriam incolumes fuere circa templū Mineruæ Aleæ apud
tegeā ſuſpenſæ atq; ſuperiore quidē bello lacedæmonii aduerſus tegeatas aſſidue ſem
Anaxan dridas per male pugnauerant. Croſi tamen ætate & Anaxandridæ Ariſtoniſq; regum ſuorū
longe ſuperiores contra eoſdem extiterunt hunc in modum tales effecti. Cum ſemper
Ariſton in bello a tegeatibus repellerentur miſſis delphos cōſultoribus: oraculum ſunt ſciſcita
ti: quemnam deorum placarent: ut tegeatum uictores exiſterent. His Pythia reſpon
dit: id fore ſi oſſa Oreſtis filii Agamemnonis referrent. Cuius urnam cum nequirent
Oreſtis oſſa īuenire rurſus ad deū mittūt de loco ſciſcitatum in quo ſitus Oreſtes eſſet: Hæc nūciis
interrogantibus ita Pythia inquit. Eſt pars arcadiæ tegeæ ī regione patēti Hic duo flāt
uenti ui peruehemēte coacti. Forma hoſtis formæ & plagæ ſuperindita plaga. Hic aga

mēnonides terra omni parēte tenetur. Q uo tu ſublato tegeæ ſperabere uictor. Vbi
hæc audierunt: nihil tamen minus inuentione fruſtrabātur: & ſi omnia diſquirētes do
nec Lyches unus ſpartiatarū eorq; qui benemeriti uocantur comperit. Sunt autem be
nemeriti ex ciuibus ſemper militia equeſtri perfūctis quini quot ānis: qui quo āno ex
equitibus ſpartiatis exeunt: ne torpeſcant alius alio mittuntur. Ex his lyches cum eſſet Lyches
rem apud tegeam adinuenit: fortuna pariter atq; ſolertia uſus. Nam cum lacedæmōiis
ac tegeatibus hoc anno commertium mutuo ſe adeundi eſſet: & iſte in ærariā officinā
ueniſſet: intuebatur ferrum dum procudebatur: quo inſpectaculo admirabundū ani
maduertens: faber ærarius intermiſſo opere quantomagis Lacō inq; hoſpes admira
reſi idem: quod ego tu noſſes: qui tanto opere admiraris ferrariū opificiū. In hac enī
corte puteum facere cum uellē: incidi in ſepulchrum ſeptē cubitorq; & quia īcredulus
eram oīo fuiſſe maiores q̄ nūc ſunt homines: aperui undiq; mortuū æqualia atq; ſepul
chrū longitudine: quā ubi menſus ſum iterum obrui. Hæc illo referente quæ uiderat
Lyches conſiderans coniectauit hunc ex oraculo eſſe Oreſtem hac uidelicet cōiectura Oreſtes
duos quidem quos cernebat excuſſoris folles totidem comperit eſſe uentos. Incudē cubitorq;
uero & malleū formā formæ hoſtē: ferrū uero quod procuderetur plagā ſuper inditā ſeptem
plagæ ac ratione coniectabat q; in plagā hominis ferrum īuentum eſt: Hæc itaq; ſecū
agitans ſpartā regreſſus rē oēm lacedæmoniis refert. Illi ex eōpoſito hoiem ermis cō
uictum exilio damnant Q ui in tegeam profectus: & calamitatem ſuam referēs fabro
excuſſori conducit ab eo nolenti uendere cortem. Ibiq; aliquādiu habitās ubi rem co
gnouit effoſſo ſepulchro oſſa collegit: eaq; portās ſpartam rediit. Q uo ex tēpore lace
dæmonii quotiens cum tegeatibus congreſſi ſunt ſuperiores extitere. Adeo ut multū
iam pelloponneſi eis pareret. Hæc itaq; omnia Crœſus audiens miſit nuncios ſpartā cū
muneribus ad roganda belli ſocietatem iuſſos dicere quæ oporteret. Ii poſtquam per
uenerunt nos aiunt Crœſus miſit lydorq; aliarumq; gentium rex ita inquiens. Lacedæ
monii quoniā deus oraculum reddidit: ut græcam mihi ſocietatem aſciſcerem: & uos
inter græcos ātecellere audio: ſtatui uos mihi in ſocietatem ex oraculo prouocādos ad
ineundā mecum quam cupio amicitiam atq; ſocietatem citra dolum fraudemq;. Crœ
ſus hæc per legatos nunciauit. Q uorum aduentu lacedæmonii: qui & ipſi oraculū au
dierant gauiſi: fœdus cum eis hoſpitii ſocietatiſq; inierunt. Etenim iam antea ītercede
bant nonnulla Croſi in lacædemonios beneficia. Nam cum illi miſiſſent ſardis ad au
rum comendum quo uſuri erant in id ſimulaerum: quod nunc poſitum eſt apud laco
nicam in thornace Apollinis eo auro ſunt a Crœſo donati. Q ua de re lacedemonii
quodq; ſe amicos ille delegiſſet: ſocietatem admiſerunt: & hoc denuncianti ſeſe para
tos exhibuerunt. Q uod ubi fecerunt pateram æneam labiorum tenus frequentibus
animalibus cælatam triginta amphorarum capacem dono afferebant uolentes. Crœ
ſum remunerari. ſed eam ſardis non pertulerunt propter alterutram harum quæ fe
runtur cauſarum. Lacedæmonii quidem aiunt hanc pateram cum ferebatur ſardis cū
ſamum appulſi eſſentia ſamiis fuiſſe intereceptam: qui cognita re nauibus iſtos longis
aggreſſi fuere. Ipſi uero ſamii lacædemonios qui pateram portabant ſero uenientes
cum audiſſent Crœſum captum eſſe cum ſardibus illam in ſamo uendidiſſe uiris pri
uatis: qui eam Iunonis templo dedicauere: & illos qui uēdidiſſent ſpartam reuerſos
forſitā dixiſſe a ſamiis ſibi fuiſſe ereptā. De patera ita res ſe habet. Crœſus eluſus ora
culo aduerſus cappadociā exercitus cōparabat ſpe & Cirum & potētiā pſicā euertēdi.

Sādanis

Cui in hac apparāda expeditione occupato: Lydus quidā nomine Sādanis & antehac pro circunſpecto habitus & ob hāc quā dixit ſententiam plus nominis apud lydos cō ſecutus: hunc in modū Crœſo cōſuluit. Aduerſus tales uiros expeditionē paras rex q coriacea ſubligacula: qui e corio reliquā ueſtē ferunt: qui non quibus uolunt cibis ue ſcuntur: ſed quos habent utpote regionem aſperā icolentes. Ad hæc potu nō uini utū tur ſed aquæ: non ficos ad comedēdum nec aliud quicquā boni hñtes. Q uibus cū ni hil ſit qd eripies ſi uiceris. Sin uictus fueris aīaduerte quot bōa amittes ubi guſtaue rint illi noſtra bōa circūſiſtent nos: nec abigi poterūt. Equidē diis habeo gratiā qui nō induxerunt in animum perſis: ut lidos inuaderent. Hæc loeutus non tamen crœſum p ſuaſit. Etenim perſis antequā lidos ſubigerent nihil erat neq; lautum neq; opiparum.

Cappadoces Syri

Porro capadoces a græcis ſiri nominantur: & erant hi ſiri antequam perſæ iperitarent

Halys

ditionis medoꝝ tunc autem Crœſo parebant. Si quidem iperiū medicū ac lidum di ſterminabat fluuius halis: qui ex armeno monte pfluens primum cilicas: dehinc man

Mātieni

tienos qui ſunt ad dexteram: & phrigas qui ſunt ad leuā. tum boreā uerſus tendens ſy ros: cappadoces: paphlagoneſq; interfluit: cappadoces a dextera paphlagōes a ſiniſtra perſtringens. Ita flumen halis cuncta fere ſuperiora aſiæ a mari: quod cipro obnoxium eſt ad euxinum uſq; pontū dirimit dorſum oīs regionis longitudine quinq; diez itine

Aſtiages Ciaxares

ris uiri expediti a luerſus capadociā Crœſus cū exercitu proficiſcebatur: cupidus cum hāc partē ſoli fœcūdi ſuo adiiciendi: tum uel magis fiducia oraculoꝝ Cirum ulciſcendi propter Aſtiagē Ciaxari filium medoꝝ regē affinē ſuū: quē Cirus Cambiſis filius præ lio uictū ceperat. Erat autē Crœſo aſtiages hunc in modū affinis. Apud ſcitas pecuari oſcū eſſet ſeditio caterua quedā eoꝝ ſeceſſit i terrā medicā: qua tēpeſtate medoꝝ tyrā

Phraortes

nus erat Ciaxares Phraortis filius Deiocis nepos: quiſcitas hos tāquā ſupplices in irio bēigne alloquebatur: ac plurimi faciebat: adeo ut pueros eis traderet ibuēdos: tū līgua ſcithica: tū artificio arcus utēdi. Interiecto deīde tēpore cū ſcithæ uēatū aſſidue irēt: & ſemp afferrēt: nōnūq; tñ cōtingebat ut nihil caperēt. Q uos ita reuertētes inanibus.

Ciaxares. C Erat enī cum īgenti tenebatira peracerbus D pbris īſectabatur. Id illi ut ſe indignum a Ciaxare pati non ferentes conſilio habito decreuerūt: ut aliquē eoꝝ pue roꝝ quos docerent trucidarēt: Inſtructumq; ut feras inſtruere conſueuerant: Ciaxa ri offerrēt pinde atq; uenationē. Idq; cum obtuliſſent quam cellerrime ſe ad Aliattē Sa diacis filium ſardis conferrēt: quod & factum ē Nam & Ciaxares & qui aderant conui uæ ex his carnibus guſtauerunt: & ſcithæ perpetrato hoc Aliatte ſe ſupplices prebue runt: quos poſtea repoſcenti Ciaxari q Aliattes reddere abnuerat: bellum inter lidos medoſq; quinquennale conflatum eſt: quo in bello aliquotiens lidi: aliquotiens medi uictores extiterunt & nocturnum quoddam prælium geſſerūt: ſexto anno ſignis colla tis: cum æquo marte certarent ſtante acie contigit ut repēte dies nox efficeretur. Q uā

Thales milēſius

imutationē huius diei futurā Thales mileſius ionibus prædicauerat hunc annū præfi niens: quo immutatio facta ē. Lidi ac medi ubi diem noctеſcere uiderūt: a pugnando

Solis eclipſis

deſtiterunt: eoq; propēſius ad pacē inter ſe conſtituendam feſtinarunt auctoribus cō uentionis Sineſi Cilice: & Labineto babilonio: qui & iuſiurādū itercederet: & reconci liatio affinitate fieret: properarunt deeernētes ab Alyatte Arienam filiam Aſtyagi Cy

Ariena

axaris filio nuptam dandam quoniam ſine uehementi neceſſitate conuentiones ſtabi les iniri non queunt. Ineunt autem hæ gentes fœdera cum cetera ritu græcorum: tum feriendo brachia qua illa humeris connectuntur: ac mutuum ſanguinem delingendo:

Hunc igitur Aſtyagē auū ſuū maternū Cyrus bello uictū tenebat ob eā q̄ i ſequētibus indicabo cauſā. Q uo noīe crœſus ei i fēſus nunquid iferret pīs bellum ad oracula miſe rat: & cū reſpōſum rediſſet haud ſineeꝝ ſeeū facere iterpretās i expeditionē pfectus ē aduerſus quādā perſaꝝ ptē. Atq; ubi ad halim flumē puenit: tunue ut ego qdē fētio pōti bus q nūc ſunt: copias trāſduxit: ut āt græci dictitāt: Thales mileſius traductor extitit Nā cum icertus animi crœſus foret q̄ pte fluminis traiiceret exercitū C nullos dū. n. eo rū fuiſſe ea tēpeſtate pōtes fertur D thales q̄ i his caſtris aderat feciſſe: ut fluuius q ad leuā exercitus fluebat: flueret ēt ad dexterā. Feciſſe āt hūc i modū foſſā paltā exorſus ſupra caſtra ductā in ſpeciē lunæ depreſſit: q̄ caſtra ut erāt metata a tergo āplecteretur In quā cōtraduxiſſet ex piſtrīo alueo fluuiū itez eū ubi exercitus traiectus eēt: i ſuum alueū refūderet. Itaq; cū celerrīe fluuius deductus eēt utrinq; uado meabilis effectus ē. Q uidā, aiunt ueterē oīo exaruiſſe alueū. Cui rei eqdē nō accedo. Q uo. n. mō q rurſū redierunt illum trāſierunt. Crœſus exercitu traiecto uēit i cappadociæ locum q dicitur Pteria oīum eius regiōis tutiſſimū iuxta urbē ſinopē fere ad pōtum exinum ſitā. Hic ſtatiua habēs pdia ſiroꝝ uaſtat: & urbē pterioꝝ expugnat: diripitq; cepit quoq; cūctas circa urbes: ſiros nihil cōmeritos exterminās. Hic Cirus coacto ſuo exercitu ſumptiſq; oībus: qui i medio incolebāt obuiā pgit: miſſis tū anteq̄ exercitum educeret caduceatoribus ad Ionestētandos: ut ad ſe a crœſo deficerēt. Illis abnuētibus pfectus caſtra cō tra crœſum poſuit ibidēq; in regiōe pteria p ſe uterq; alteꝝ lacеſſere. Commiſſaq; acri pugna: & multis utriq; cadētibus ad extremum noctis interuētu dirimunt neutri ui ctores. Atq; hunc in modum duo exercitus dimicauerunt. Crœſus a ſuo exercitu ſeu ſatus q̄ cum Ciri multo maioribus copiis cōfligiſſet: poſtero die cum cirus ipſum ſu pſederet iuadere regreſſus ē ſardis: hñs i aīo euocare ægyptios ex fœdere quoꝝ cum re ge Hamaſi anteq̄ cum lacedæmōiis ſocietatē coierat accerſere ēt babylonios: cum qbus & ipſe fœdus pcuſſerat. Erat āt babilonioꝝ tirānus ea tēpeſtate Labynetus. Denun ciare itē lacedæmōiis: ut ad certā diē preſto eſſent. Hiſq; & ſuis copiis coactis ubi phye mē quieuiſſet: initio ſtati ueris tēdere aduerſus pſas Hæc deſtinās Crœſus abit ſardis: dimiſitq; aduceatores ad ſocios edicēs uti ad quintum mēſem ſardis cōuenirēt. Exerci tum uero q aderat ex militibus conductis: q cum pſis dimicarat: miſſum fecit: ac diſſi pauit: minime credens unq̄ fore ut Cirus qui ſic æquo Marte pugnaſſet: ſardis copias pmoueret. Hæc crœſo ratiocināte oīa ſuburbana colubris impleta ſunt. Q uos ut exi ſtebāt equi inter ambulādum cum ad paſcua irēt comedebant. Id Crœſo cernenti: ut erat: uiſum eſt eſſe portentum. Ideoq; mittendum ad coniecto res telmiſſes. Q ui miſ ſi ſunt ad cōſulendos telmiſſes: ubi accepere reſponſum: didicereq; quid ſibi uellēt: ſigni ficaretq; portentum: non cōtigit ut crœſo renunciarent. Nam priuſq̄ retro ſardis reue herentur: Crœſus eſt captus. Telmiſſes ita cōſueuerant exercitum extremum Crœſo illuc affuturū: qui cum afforet i digenas ſubigeret q̄ dicerent colubrum terræ filium eē equum hoſtem & aduenam. Hæc Telmiſſes Crœſo ſunt interpretati: ſed iam capto nondum tamen gnari eorum quæ circa ſardis ac crœſum erant: Cyrus certior factus Crœſum qui ſtatim poſt prælium apud Pteriam geſtum abſceſſerat conſtituiſſe diſ pergere copias habito comperiebat operæ præcium eſſe quam maturime poſſet pro mouere exercitum: ſardis ut hoſtem priuſquam ille contraheret iterum lydoꝝ copias occuparet. Hoc ubi probauit executus ē: properēq; ducto i lidiā exercitu ipſe nuncius Crœſo aduenit. Vnde Crœſus in magnā ſollicitudinē adductus q̄ præter opinionē: p

Aſtyages Cyrus

Pteria locus Sinope

Labynetus

telmiſſes

Crœſus capitur

terq; expectationē suā se res hērent: tñ lidos ī pliū pduc it lidoꝝ gente ī asia: nulla fuit ea tēpestate nec fortior nec magis strēnua: Ex equisq; pugnabāt equitādi sane pita hastas plongas gestās. Cāpus ī quo cōcursū ē āte urbē lardesem iacet magnus & editus: quē cū alii amnes interfluūt: tum oīum maxius Hermus plaude interruptus: q e mōte hiro matris Dyndimene lapsus ī fundit mari iuxta phociā oppidū. Hic ubi uidit lydos ad pugnādū īstructos Cyrus eoꝝ eqtatū reformidās cōstituit admōitu Harpagi uiri medi ita faciēdū. Coactis oibus q ipsius exercitū sequebant camelis uel frumentū uel uasa portātibus: sarcinas detraxit: uiros īposuit equestri stola īdutos: quibus ornatis pcipit ut pirent cæteras copias aduersus croesi equitatū: peditatū ut hos subsequerētur. Post hūc collocat oēm eqtatū. Postq̄ oēs cōstituit: īpat eis ne cui cæteroꝝ lidoꝝ pcerent: sed quēcunq; occiderēt obsistentē pter ipsum croesum: ne si captus quidē repugnaret. Hæc īperans camelos cōtra equitatū īstruit hac rōne q camelum equus reformidat adeo qdē ut nec speciē eius ītueri nec odorē sentire sustineat. Id iō cōmētus ē ut equitatū croesi quo illese pualitu cōfidebat: iutilē redderet. Simul atq; in pugnā itum ē: equi olfactis ptinus cōspectisq; camelis retro se auertunt. Vnde spes croesi ītriit. Verum nō ptinus lydi ob id exterriti sunt: sed cognita re ab equis desiliunt ac pedites cum plis cōfligunt. Multis tñ aliquādiu utrinq; cadētibus: tandē uertuntur in fugā: muros ingressi a plis obsidebātur. Q uā obsidionē in longius pcessurā ratus croesus alios nūcios e muris mittit ad socios. Nam qui antea dimissi erant hi cōuentum sardis ad quintum mensē indixerāt. Ad hos dimittebat oratum q̄ celerrima auxilia mitti sibi utiq; iā obsesso. Et cum ad alios socios misit: tū uero ad lacedæmōes. Cæteroꝝ pid tēpus & ipsis sparciatis inciderat cum argiuis cōtentio de agro qui dicitur tyria: quē locum & si terræ argolicæ ptem: tñ lacedæmōii intercisum tenebāt. Et enim argiuoꝝ ē quicquid regiōis malea tenus ad occasum uergit in cōtinēte: & insulæ tum aliæ tum uero citheria. Cum ergo argiui suo territorio intercisō auxilium ferrent: ibi ab utrisq; in colloquium uentum est: ut trecēi utrinq; dimicarēt: & ubi supiores extitissent: eoꝝ regio foret atq; ambo exercitus i suā uterq; terrā discederent: nec pmanerēt dum dimicaretur ea scilicet cā ne si adessent pti succumbenti auxilium sui ferrēt. His cōuentis in diuersa digrediūtur. Ex utrisq; delecti uiri qui relicti sunt cōflixerunt: atq; illa quidē ut æquo marte pugnantibus: ex sexcentis tres oīno reliqui fuerit: & id nostis interuentu: ex argiuis duo Alcenor & Chromius: q tanq̄ uictores Argos cursu contenderunt. ex lacedæmoniis unus Othryades: qui spoliatis argiuoꝝ cadaueribus eoꝝ arma ad suoꝝ castra detulit & se in suo ordine tenuit. Postero die utriq; re audita affuerunt: sibiq; uictoriā uindicabāt: argiui quidē q suoꝝ plures superfuissent: dicentes: Lacedæmōii uero q eoꝝ qui supererāt illi fugissent suus pstitisset: & hostium cæsos spoliasset: ex cōtentione tandē cōcurrētes pugnant: ac postq̄ per multi utrinq; ceciderunt: lacedæmonii uincunt: Q uo ex tempore argiui tonsis capitibus cum antea criniti essent necessario legem cōdiderunt se de uouentes ne prius comam alerent: neue mulieres aurum ferrent q̄ thyreas recuperasset. His e diuerso legem tulere lacedæmoii ī posterum comati essent cum antehac non fuissent. Othriadem qui unus e trecentis delectus reliquus fuisset: aiunt pudore spartam reuertendi ob socios interfectos illic apud thireas mortē sibi cōsciuisse. Cum hæc esset apud spartiatas reꝝ conditio aduenit caduceator precatum Croeso obsesso auxilia. Illi caduceatore audito statuerunt croeso statim succurrēdum: quibus iā se apparātibus: ac nauibus paratis alius effertur nūcius murū lidoꝝ expugnatum: Croesumq;

Hermus fluuius
Hirmus mons
Phocia
Harpagus
camelus
Equus
Tyria agri
Argiuorū ager
Alcenor
Cromius
Othryades
argiuorū tonsura
Thireæ
Lacedæmonum coma

uium esse captū. Sic lacedæmonii magnose effectos detrimēto rati supsederūt. Sardis ât ī hūc modum sunt expugnatæ. Q uartodecio q̄ obsideri cœptæ sunt die cirus missis passim eqtibus pſuas copias edicit se dona datuꝝ ei q primus muros cōscendisset. Postea q̄ id conato exercitu res non processit: ibi qescētibus cæteris Mardus qdā: cui nomen erat Hyrciades: id aggredi est ausus a pte arcis: ubi nullus ad excubā dū erat collocatus: qa illīc neq̄ urbs caperet: had suspectū erat: utpote loco ꝑrupto atq; īexpugnabili. q̄ pte solum ne leonē qdem meles primus sardius rex circuntulerat ex pellice sua genitū: q Leo q̄cūq; pte muroꝝ circūlatus eēt ex ea pte sardes īexpugnabiles fore tel misses iudicauerāt. Eū Meles p ceterā ptē muroꝝ circunduxit: qua cunq; poterat arx oppugnari: p hāc ptē tāq̄ īoppugnabilē atq; ꝑcīsam circūducere ꝑtermisit: q̄ ad Thmolū fluuiū uergit. Ab hac igitur pte hirceades ipse Mardus cōspicatus quendā lydū pridie descēdisse ad recipiēdā galeā illuc duolutā aduertit aīum atq; cōsiderauit: dehīc ipse cōscēdit. & post eū alii pſæ: subīde atq; alii freq̄ntes. Ita urbs sardis capta ē atq; oīs direpta. Circa ipm āt croesū hoc cōtigit. Erat ei filius cuius superius habui mētionē habilis ad cætera: sed mutus. In cuius uitiū emēdādū croesus p uiribus oīa fecerat: cū alia excogitādo: tū uero delphos mittēdo ad oraculū sciscitādū atq; ei Pythia talibus respōdit. Lydegēus rex multoꝝ ualde īscie Croese. Nec cura gnati exoptatā audisse loquētis. Intra ædes uocē sine q̄ potior tibi lōge ille die quoniā primū īfœlice loqtur. Captis mœnibus qdā pses ī croesum sibi ignotū ut occisurus uadebat. Q uē iuadētē se croesus cū uideret: tñ pñti clade affectus deuitare negligebat: nihil putās differre: an percussus oppeteret mortē an nō. Id ubi filius eius mutus aspexit timens pri erupit in uocem īquiens. Homōe pimas croesum: atq; hoc ille primum effatus: postmodū p oē uitæ tempus uocalis extitit. Persæ & sardibus potiri sunt: & Croeso uiuo cū regnasset ānos quatuordecī. totidēq; dies fuisset obsessus: misso magno imperio: ut ei fuerat respōsum. Eū captum pſæ ad Cirū pduxerūt quē ille uictū cōpedibus super ingentem quā struxerat lignorum struem impōit circaq; cum bis septem lidorum filios siue habens in animo primicias has alicui deo offerre: siue uolens uotū psoluere: siue cupidus sciendi num qs dæmonum liberaret Croesum: quem religiosum eē audierat: quo minus piræ impositus uiuus cōcremaretur. Hæc quidē Cirꝝ fecisse aiunt. Croeso āt super piram stāti & si in tanta calamitate posito: tamen uenisse in mentem Solōis quod ab eo sibi nutu dei fuisset dictum ex uiuentibus beatum eē neminem. Q uod dictū ubi subiit Croeso fuerūt eum ex uehementi defectione aī uictum ingemiscentem ter Solonem nominasse: & cirꝝ cum audisset iussisse īterpretes eum perconctari quēnā inuocaret: Illosq; accedentes fuisse perconctatos. & hunc īterrogatū tñ silentium egisse. Deīde cum loqui cogeretur dixisse. Illum nominaui qui ut oēs tyrānos alloqueretur: ego q̄ ingentē pecuniā præoptarem. Eū nō plane loquenti rursus interrogat quodnam esset quod dixisset efflagitantibus atq; īfestantibus interrogatione inquit quemadmodū Solon qui esset athenīensis ad ipsum a principio uenisset: & ītuitus omnes eius opes corā ꝑ nihilo duxisset. Adeo q de ipso dixerat: ea oīa euenisse: neq; hæc magis de seipso q̄ de omni hominum genere: & de his præsertī qui sibiipsis beati uiderentur. Hæc Croeso referēte iam pira incensa ardere extrema cepisse & Cirum auditis per interpretem q̄ Croesus dixisset: penituisse: cū se quoq; hominem esse cognosceret: qui alium hominem qui se inferior non fuisset opibus uiuum rogo traderet. Præterea uetitum ob id penam: ac reputātē nihil eē rebus hūanis stabile iuſ-

Sardis expugnantur
Mardus Hyrceades
Meles Rex leo excōcubina. thmolus fluuius
Cresi filius mutus loquitur
Cresus capitur cresi regnum
Croesus ī Pira. Solona croeso nominatus

Croesus uixit apollinis imbre

Bellum Pax Croesus apud cirũ degens

Sors fatodestinata

sisse ignẽ celerrime extingui iã incensum. Croesumq; depõi: & quæ circa eum erãt. Verũ eos qui ignẽ iã conabantur extinguere nõ eualuisse. Ibi croesum cognita plydos cyri pœnitentia cũ cerneret unũquẽq; extinguẽdo deuoluẽdoq; igni incũbẽtẽ: nihil tamẽ profici exclamãdo inuocasse apollinẽ: ut ipsi adesset si quod ab eo donũ illi gratum fuisset oblatũ: ipsumq; presenti malo liberaret. ita cũ lachrymis Croeso deũ inuocãte nibos repẽte cũ serenũ ac trãquillũ esset cõfractos esse: ibresq; erupisse: ac uehemẽtissima aq; pluisse: & rogũ extixisse. ita cyrũ cognito deorũ cultorẽ ac bonum uiꝝ eẽ Croesũ epyra deposuisse: atq; hunc i modũ interrogasse. Croese quisnã te hoium persuasit: ut cũ exercitu inuaderes terrã meã ex amico factus hostis. Cui croesus. Ego iquit rex istud feci tuo prospero meo infausto fato græcorum deo auctore: qui me ad bellum tibi inferendum impulit. Neq; enim quispiam ita amẽs ẽ: ut bellum q̃ pacem preoptet. Nã in pace filii patres in bello patres filios sepeliunt. Sed ut ista fierent: dæmoni cordi fuit. Hæc croesus locutus est quem Cirus solutũ iuxta se collocauit: ac multa sane obseruãtia habebat: intuensq; eum admirabatur tã ipse q̃ omnis circa cœtus. Ille cogitabundus silentium tenebat. Mox conuersus ac cernens persas lidorum diripientes urbem Vtrum debeo inquit rex tibi loqui quod sentio: an tacere hoc tempore. Cirus cum uero quæcunq; liberet audacter proloqui iussit. Tunc ille cirum perconctatur quidnam inquiens tanta frequentia properat agere. Cui Cirus. Tuam inquit urbem diripere: tuasq; opes absumere. Atqui Croesus excipit: neq; urbem meam diripis: neque meas opes. Nihil enim mihi iam cum istis rebus est: sed tua ferũt agũtq;. His uerbis iniecta cura cirus Croesum semotis arbitris interrogat quidnam in his quæ fierent sibi constituendum censeret. Ad quem Croesus quoniam medii feruum tibi tradiderunt: iure debeo si quid amplius animaduerto id tibi indicare. Persæ ait natura proterua sunt & iidem inopes. Q uosi diripientes tu ac potiẽtes magnis opibus negligis. id tibi ex hoc credibile esse euenturum. Vt quisq; istorum plurimis opibus potietur ita maxime i te rebellaturum esse expectandum. Nunc igitur si tibi placent hæc quæ ego dico ita facito. Siste ad singulas portas aliquot ex tuis satelitibus custodes: q uetẽt exportari opes ut earum decimæ ioui necessario reddantur. Ita neq; tu odiũ illorum cõtrahes ui opes eripiendo: & ipsi agnoscentes se iusta agere non inuiti facient. Hæc audiens Cyrus maiorem in modum gauisus & tali admonitu: eaq; uehementer approbauit: & iussis satelitibus id exequi quod Croesus ipsi subiecisset: his uerbis eum affatus ẽ. Croese quãdo quidem & facta & dicta tua egregia uiri regis sunt: pete quid muneris a me uelis i præsentiarum tibi dari. Ad quem Croesus. Here inquit sine me gratum eẽ erga deum græcoꝝ: quem ego maxime omnium ueneratus sum: ut missis ad eum his uinculis pconcter nunquid ei fas sit bene dese ipso merẽtes decipere. Et ciro interroganti quidnã id esset qd̃ icusaret altius repetẽs omnẽ suũ aperuit animũ: redditaq; sibi oracula & præcipue donaria sua: quibus rebus fretus suscepisset aduersus psas expeditionẽ. Hæc cõmemorãdo rediit rursus ad petendam ueniam ob id deo exprobrandi. Ad quem ridẽs Cirus & hoc inquit Croese a me ipetrabis: & quicquid aliud atq; id quotiens tibi opus erit. Vbi hæc audiuit Croesus delphos misit quosdã lydoꝝ iussos cum ad limen tẽpli uicula deposuissent: sciscitari deũ nũquid eũ puderet ob oracula: qbus iduxisset ad bellum Persis iferrẽdum tanquã ciri potẽtiã euersurum. Vnde tales primitiæ offerẽtur cõpedes. s. ol tẽdẽdo: sciscitari cũ hæc tũ nũqd græcis diis foret fas eẽ igratis. Lidis illuc profectis & hæc mãdata executis Pythia fertur ita respõdisse. Sortem fato destinatã

Cyrus mulus Cyri genus Lidorum Numus argẽteus Caupones Alea Tesseræ Pilæ ludus Cyri historia Deioces Phraortes Medie nationes Busæ Parecõtæni Struchates Arizanti Budi Magi Ciaxares Militiæ ordo

defugere deo quoq; est impossibile. Croesus quintæ retro ætatis trimẽ luit: hoc ẽ abaui qui cũ esset satelles heraclidarum muliebri dolo inductus dominũ interemit. Illiusq; dignitate potitus est nihil ad ipsum ptinente. Verũ apollo cũ studuerit ut hec sardiũ clades circa liberos Croesi: non circa Croesum contingeret. tamẽ transferre fata nõ potuit: sed quatenus illa pmiserũt annixus est atq; ei gratiam rettulit: utpote dilata sardiũ expugnatione tres annos: & hoc Croesus discat tribus annis q̃ fata destinarãt. seriusse fuisse captũ: secũdo loco q; ipsa ardenti opẽ tulit. Nam quod ad oraculũ pertinet haud recte Croesus incusat: quoniã Apollo predixit eum esse magnũ imperiũ si bellũ persis inferret euersurũ: de qua re ipsum cõsultare uolẽtẽ decuerat mittere scisciatũ: utrũ ipsius Apollo diceret imperiũ: an Cyri. Sed quod dictum erat nec considerans nec iterrogans sibi ipsi acceptũ referat. Q uod autem ultimo responso ait Apollinẽ dixisse de Mulo: ne hoc quidem discussit. Nam mulus hic Cyrus erat: quippe qui duabus ex gẽtibus ortus ẽ generosiore matre q̃ patre. Nã illa qdẽ meda erat astyagis medoꝝ regis filia. Hic ãt persis & medis subiectus & licet oium infimus: tamẽ dominã suã in matrimonium duxit. Hæc lydis pythia respondit quæ illi sardis reuersi Croeso renũciarunt. Q uibus auditis Croesus suã ipsius agnouit culpã eẽ nõ dei. De croesi iperio: & pria loniæ subactione ita res habẽt. Porro lydia quod scribitur nihil sane admirãdũ hẽt put uenta alie regiones præter auri ramẽta & thmolo proueniẽtes. Nã lidi primi dũtaxat eoꝝ hominũ quos scimus nũmũ aureũ argẽteũq; ad utẽ ũ pcusserũt: ac primi caupones istoresq; extiterũt. lidẽ ut & ipsi aiũt & a græcis ferũtur excogitauerũt aleæ tesserarũq; ludum & pilæ & cætera genera lusoria præter q̃ talaria. Et lidi quidẽ a psis subacti sunt.

h

Inc autẽ exequetur oratio Cyrũ: q Croesi euertit iperiũ quisnã fuit ac psas qui asiã subegerũt. Igitur quẽadmodũ quidã pfas memorant: nõ quires ciri ĩsignire: sed prout ille se habẽt referre studẽt: ita ego cõscribã: gnarus trifarias alias ẽt uias esse narrãdi de Ciro. Fuit apud medos uir sapiens cui nomẽ erat Deioces filius Phraortis. qui propter suam æquitatem: medorũ extitit rex: Huic medi id præstiterũt. Ingẽtia extruxerũt edificia: quos uellet ex omnibus medis satellites sibi deligere pmiserunt: nec cui potestas fieret regis adeundi: sed ad oĩa internunciis utendi. Nemini præterea coram illo aut ridendi aut spuendi: id omnibus factu deforme esse. Hæc circa illum ideo faciunt: ne eum cernẽtes æquales & una cum eo educati egregii uiri atq; præstãtes indoleant & insidiẽtur. Deioces solam medicã subegit nationẽ: eiq; soli imperauit. Cuius nationes tot numero gẽtes sunt: busæ: parecontacæni: struchates: arizanti: budi: magi: Tot sunt in media gẽtes. Deioce defuncto qui annos tres & quinquaginta regnauit: filius eius Phraortes suscepit iperium quo solo nõ contentus bellum ante oẽs intulit persis eosq; primus in potestatẽ in medorum redegit. Q uibus nationibus potitus ualida utraq; mox asiã subegit: aliam deinceps atq; aliam inuadendo gentem donec ad assirios oppugnãdos peruenit ad eos assyrios qui Ninũ incolebant quõdam oĩum principes: sed tunc a sociis per defectiõem desertos alioquin per se bene habentes. Aduersus hos expeditione sumpta phraortes secũdo ac uicesimo q̃ regno potitus est anno: cum plæraq; exercitus parte periit. Post obitum eius Ciaxares filius Deiocis nepos successit: qui dicitur multo quã maiores sui fuisse præstantior. & primus asiæ populos in prouincias distinxisse: primusq; ĩ suum quesq; ordinem distribuisse: hastatos: sagittarios equites: cum prius omnia promiscua fuissent atq; implicita. Hic & cũ lidis prælium fecit: quod prælium cum fieret dies nox es-

Astia ges rex Astyag s somniū

fecta est: & omnem trans halym flumen asiam sibi subiecit. Postq annos regni sui q̄ draginta defunctus est. Cuius regnum suscepit astyages filius. Hic filiam sustulit: appellauitq eam Mandanē. Q uæ uisa est ei per quietem tantum urine facere: ut omnē ipsius urbē oppeleret atq uniuersam asiā inūdaret. Q uod sōnium cū magis sōniorū interpretibus exposuisset: conterritus est singula queq ab illis edoctus. Idecq uisū hoc reformidans Mandanen iam uiro maturam nulli medorū: qui ea dignus esse traden dam statuit: sed persæ cuidam nomine Cambysi: quem compertum habebat familia quidē bona ortum. Ceterum ingenio sedato gerentēq se multo infra mediocris me di alicuius conditionem. Eodem quo Gambisi collocauerāt filiam anno uisionē alte ram uidit. Videbatur ei ex genitalibus filie uitis enasci: quæ omnem occuparet asiā. Q uod uisum cum rettulisset ad interpretes sōnioꝝ filiā iam pregnantem: & partui uicinam ex persis accersit eiq cum uenisset custodiam apponit uolens quod illa edi disset interimere. Etenim magi somniorum interpretes uisionem illam protēdere di cebāt Astyagi prolem filie pro ipso regnaturā. Hoc igitur obseruās Astiages ubi ge

Harpa gus

nitus est Cirus: accito Harpago familiari suo, & inter medos fidissimo atq oium rerū suaꝝ procuratori hec inquit. Harpage negociū quod tibi iniungo caue pretermittas aut ullo modo exequi supersedes neue cōmittas: aut alios preponēdo postea tibi ipsi

Cyrus morti dest̄iatus

perniciem crees: Capito quem Mandane peperit puerum: in domūq tuā ferto: atq occidito: postmodū quoquo modo uoles ipse sepelito. Cui respondit ille neq alias un quā rex huic uiro rē iniunxisti ingratam: & in posterum dabimus operam ne quid in te delinquamus. Q uod si tibi cordi ē hoc ita fieri: mea interest id idustrie exeq. Hæc cū respōdisset Harpagus: eiq puer traditus esset ornatus ad necē cōtulit se do mū flēs adiensq uxorem refert omnem habitum secum ab astiage sermonem. Ad quē uxor: Q uid igitur inquit facere tibi in animo est. Ego uero respōdet uir quāquā Astiages mādauit: etiam si desipiet peiusq insaniet q̄ nunc insanit: non tamen eius uoluntati pa rebo: neq ad hāc necem obsequar: idq multis de causis: tū q puer ipsi mihi cognatus ē: tum q Astiages grandis natu est: & uirili prole orbus quo defuncto si tirannis ad eius peruētura est filiam: cuius nunc filium per me interimit: quid aliud restat hīc mi hi q̄ periculum maximū? Enimuero tutelæ meæ causa expedit hūc puerū interire: sed per aliquem ipsius Astiagis: non per aliquem meorū. Hæc locutus e uestigio nunciū

Mitrida tes pastor Cynoser ua.

mittit ad bubulcum Astiagis: quem norat pascuorum maxime idoneoꝝ & mōtiū fe ris frequētissimorum esse gnarissimū: cui nomē erat Mitradates: cuius contuberna lis & eadē cōserua erat nomine Cino greca lingua: idest canis medica Spaco. Nā canē

Spaco .i. canis

medispaca appellāt. Vbi boū pascua ille habebat: mōtiūq radices erāt aduētū boreā ac batanorū: & ad pontū euxinū. Hoc enim tractu ad sapiros uergente Media sane mon tuosa est: & edita, ac nemoribus frequens: reliqua uero tota admodū plana. Hic itaq accersitus propere cum uenisset: inquit ad eum Harpagus. Iubet te astiages hunc ca pere infantem: quē in desertissimo montiū exponas ut celerrime pereat: & hæc ut tibi dicerem mihi iniunxit: & nisi hūc īteremeris: ulloq pacto seruaueris: pessimo exitio te occubiturum. Cui expositioni infantis inspector ego præpositus sum. Hæc ubi audi uit bubulcus sumpto īfante rediit qua uenerat ad bouile suum. Ei dum ī urbē abiit uxor sua: q̄ erat prægnās per totam diem parturiens e uolūtate dæmoniis enixa ē filiū ita ambo in mutua sollicitudine erant. Vir de partu uxoris timidus. Illa de uiro quem preter eōsuetudinē Harpagus accersisset. Vbi reuersus affuit eū uxor utpote ex inspe-

rato cernens prior interrogauit quid ita exacte ipsū Harpagus accersisset. Cui ille uxor īquit profectus ego ī urbē & uidi & audiui quod nec uisum oportuit: nec agi circa do minos nostros. Harpagi domus oīs luctu tenebatur. In quā ego perterrefactus simu latq introii: uideo infantulum palpitantem: uagientemq: auro ac distincta ueste orna tum. Eum harpagus ubi me uidit iussit celerrime sumere: atq absportare: in efferatis simum montem ubi exponam: dicens Astiagem esse qui hæc mihi iūgeret magnope miatus nisi ea perpetrassem. Ego acceptum puerum attuli ratus alicuius illū domesti coꝝ esse nō autem illius generis. Admirabar tñ q uiderem auro uestibusq ornatum. Præterea q planctus exercebatur in harpagi domo. At qui inter uiam ex omni oratiōe famuli: qui me extra urbem deduxit: mihiq infantem tradidit: percepi eū Mandanes Astiagis natæ & cambysis Cyro geniti esse filium: & ab astiage iussum interfici: atq is Cābyses hic est. Hæc loquens bubulcus pueꝝ detexit atq ostēdit quē illa intuita procerū ac spe cios um: genua uiri cū lachrymis amplectitur: obsecrat ne qua ratione pueꝝ exponat. Hic negare aliter ista fieri posse: superuenturos enim ab harpago speculatores ad rem explorandā: seq nisi id exequatur miserrime periturum. Mulier ubi uirum nō persua det: quandoquidem inquit te nequeo īducere: quod secundum ē facito: si modo neces sitas prorsus est aspici puerum dum exponitur: quoniā ego queq peperi: Peperi autē mortuū. Ferto hunc & istum ex astiagis filia tanq̄ ex nobis genitū alamus: Ita neq tu iniurius in dnos eē deprehēderis neq nobis male cōsuluerimus. Nam & hic qui obiit regale sepulchrum nanciscetur: & iste qui superest animam non amittet. Sane q̄ cōmo de uisa est bubulco mulier loqui ex præsenti conditione: atq ita cōtinuo esse faciendū. Cirus ex Igitur quem necaturus attulerat eum uxori tradidit: suum autē qui mortuus erat su mēs collocauit ī eo uase: ī quo alteꝝ portauerat. Ominiq alterius pueri cultu ornatum ponēdus nutritur baiulās in uastissimo montiū exposuit: triduoq post pueri expositiōem: relicto quodā occulte pecuario pro se illic uicario ī urbem se contulit: & ad domum harpagi: aitq se se para tum illi ostendere pueri cadauer. Harpagus missis suorum satellitum fidelissimis rē p eos inspexit: ac bubulci filiū sepeliuit. Et hic quidē īfans humatus est. Alteꝝ uero qui postea Cyrus appellatus ē mulier sibi sumptū educauit īposito illi nomīe bubulci: alio scilicet q̄ Cyro. Q uæ posteaq̄ decēnis extitit: huiusmodi rem quæ illi contigit palā fe cit. Ludebat in hoc pago ubi bouilia illa erant: & ludebat cum æqualibus ī uia: quem Cyrus interludēdū cæteri pueri cum pro rege sibi elegissent cognominatum bubulci filiū ipse rex pue eos munis distīguebat. Vt alii de moꝝ structores essent. Alii satellites: alius ut oculus rorum regis: alius mandatoꝝ renūciator: suū singulis honorē munusq assignans. Horū pue rorū quidam collusor Artembaris filius erat: uiri īter medos spectati: quē Cyrus q̄ im Artem perata non feciſſet: iussit ab aliis pueris cōprehendi: & cū illi paruissent: multis uerberi bares bus affecit. Q uæ puer tanq̄ se indigna passus iniquissimo animo ferens: ubi primū di missus est ī urbem ad patrē perrexit: & quæ a Cyro pertulisset conquerebatur: nō tamen Cyrum nominans C nondū enim eius hoc erat nomē D sed filiū bubulci Astiagis. Ar tembares ut erat ira percitus ad astiagem ducēs filiū secum cōtendit: & rem intolleran dam passum esse īquiens: eiusq humores ostendens: siccine indigne ait accipimur rex a filio bubulci serui tui? Audiens hæc atq cernēs Astiages uolēs uleisci puerū Artēba tis honoris gratia: iussit accersi bubulcum & filiū: qui cum ambo affuissent: ītuens in Cyrum Astiages tu ne īquit hoc tali patre genitus ausus es huius filium uiri apud me primarii tam īdignis concidere uerberibus? Cui ille istud inquit here huic ego iure feci

Pueri enim pagani quorũ hic unus erat me regẽ ſuum Indentes cõſtituerant:quippe qui uidebar eis ad hoc maxime eſſe idoneus.At iſte cum cæteri pueri iuſſis obtẽpera rent audiens dicto eſſe nolebat:ac me nihili faciebat:propter quod pœnas dedit.Q d ſi ego propterea ullo malo ſum dignus.hic tibi præſto ſum.Hæc loquẽte puero ſubiit Aſtyagi agnitio eius:uiſaq; eſt figuras oris inferre ac repræſentare ipſũ:& geſtus eẽ liberalior:& tẽpus expoſitionis cum pueri ætate congruere.Hic perculſus Aſtyages ali quandiu ſine uoce manſit.Vixq; tandem ad ſe reuerſus uolens a ſe Artembarẽ dimittere:ut bubulcũ ſummotis arbitris rimaretur.Ego inquit Artembares efficiã ut filius quoq; tuus ob hoc nil conqueri poſſit:dimiſſo artembare:& eius iuſſo p famulos Cyro introducto bubulcũ:qui ſolus erat relictus pconctatur unde puerꝫ accepiſſet:quis ue ei tradidiſſet.Illẽ ex ipſo genitũ reſpõdere:& genitricẽ eius apud ſe eſſe.Aſtyages.di cere nõ bene ſibi illũ conſuluiſſe:qui cuperet ad ingentes deuenire neceſſitates:ſimulq; hæc dicens ſatellitibus ſignificauit ut caperẽt ipſum.Hic autem cum ad neceſſitates ad ducereturrem uti erat promit:ab inicioq; exorſus uera referẽdo deuẽit ad præceps pe tendamq; ſibi ueniã iubẽs ut eum haberet bubulco ueritatem elocuto:Aſtiages pauciora iam uerba fecit:Cæterum cui ualde ſuccenſebat Harpagum uocẽt ſatellitibus iubet:Q uem ubi affuit perconctatur Aſtiages.Harpage qua nece interemiſti quẽ tibi tradidi puerũ e filia mea genitum.Harpagus ut uidit paſtorem intereſſe noluit tergiuerſari mendacio ne argumentis conuinceretur:ſed ita reſpondit. Ego poſteaquam infantem accepi rex cogitaui quo pacto ex animi tui ſententia facerem:& tamen cum apud te innoxius extitiſſem:ne forem aut filiæ tuæ:aut tibi ipſi carnifex:eoq; ita ſtatui agendum. Acceſſito huic bubulco infantem tradidi inquiens te eſſe qui iuberes illum interficiin quo dicendo mentitus non ſum. Tu enim ita præcepiſti. At que huic dum puerum trado ex tuo præcepto iuſſi exponeret in deſerto mõte:perſtaretq; in eo obſeruando tãtiſper dum expiraſſet cõminatus iſti extrema quæq; niſi hæc effecta reddidiſſet. Vbi hic fecit imperata & infans obiit miſſis eunuchoꝝ fidiſſimis rem cognouiiper eoſdemq; mortuum ſepeliui.Ita res habet rex atq; hac morte defunctus ẽ puer:& Harpagus quidem directã habuit orationẽ. Aſtyages autẽ diſſimulata qua illi ifenſus erat cauſa ob id quod contigerat primum rem ei renarrat quemadmodum ipſe a bubulco audiſſet.Deinde ea narrata ea deuenit loquẽdo qd puer uiueret:& bene haberet:quia ſic actum eſſet:Namq; ex hoc iquit quod geſtum erat circa puerum ægro ualde animo fui:& a filia mea inſimulatus haud leuiter tuli.Igitur in bonũ conuerſa fortuna mittito filium tuum ad pueꝝ hunc:qui recens uenit.Præterea deſtino pro liberatiõe eius diis immolare:quibus hic honor debetur:tu mihi adeſto ad cœnam.Harpagus cum hæc audiſſet adorato rege:ac ſibi maiorem in modũ gratulatus quod peccatum ſuum commode ceſſiſſet:& ultra bonã fortunã:ad cõuiuium uocaretur:domum abiit.Q uã ingreſus properãter filium:qui ipſi unicus erat tredecim ferme natum annos mittit ad domum Aſtiagis iubens exequi quæcunq; ille imperaret. Ipſe geſtiens quid ſibi ſucceſſiſſet uxori exponit:Eius filium ubi aduenit Aſtiages mactat:cõciſumq; membratim:& partim aſſum partim elixũ:ubi eſculentum effecit:paratũ habuit dehincſub horam cœnæ:poſtquã affuerunt cum cæteri conuiuæ:tum uero Harpagus.conuiuis quidem aliis atq; ipſi Aſtiagi menſæ appoſitæ ſunt ouilla refertæ carne.Harpago autem carne filii ſui præter caput atq; extrema manũ pedũq; cætera omnia.Nã ea in caniſtro operta ſeparatim repoſita erãt.Eũ poſtquã ſatis depaſtum

tyri recognitio apud aſtiagem

Harpagus alloquitur aſtiagẽ de Cyro expoſito

Harpagus filiũ comeſt.

illo cibo putauit.Aſtyages interrogat nunquid ſit illis oblectatus epulis.Se uero ſane oblectatum dicẽti Harpago:hi quibus negocium erat datum afferunt caput filii cum extremis manuum pedumq; uelatum:aſſiſtentesq; iubent detegere ac ſumere qd uellet ex eis Harpagus obtemperans ubi detexit cernit reliquias filii.Non tamẽ eo ſpectaculo conſternatus eſt:ſed apud ſeipſum fuit.Et perconctanti Aſtiagi nũquid agnoſceret cuius feræ carne paſtus eſſet ſe agnoſcere reſpondit:ſibiq; quicquid rex ageret placere.Hoc reddito reſponſo receptiſq; reliquiis carnium domũ abiit:eas Cut ego opinor illinc collectas humaturus.Hac ultione aſtiages harpagũ proſecutus eſt.Idem de Cyro deliberãs eoſdem ex magis accerſiuit qui fuerãt ipſi iuſomnium interpretati.Poſtq; uenerunt ſciſcitatur eos quid cenſeãt de uiſione ſibi agendum.Illi neceſſario fore inquiunt:ut puer ſi ſuperſtes eſſet:nec hactenus periiſſet regnaret.Atqui puer & uiuit & ícolumis eſt aſtiages excipit:& cum ipſum ruri agentem pueri eius pagi regem delegiſſent:quæ faciũt quire uera ſunt reges:ea omnia hic fecit.Nam ſatellitibus ianitoribus internũciis ac cæteris muniis iſtitutis imperium exercuit:quæ uobis quonã uidẽtur ſpectare.Si ſupereſt puer magi reſpondent:atq; regnauit nulla ex prouidentia cõfidito ob id:ac bonum habeto animum:Iam non eum regnaturum iterum.Nam quædam uaticinationes noſtræ in exigua reciderunt:& uelut inſomnia in imbecillum quiddam tandem redactæ ſunt.Ego inquit Aſtiages reſpõdens iſti ueſtræ magi fere ſum ſentẽtiæ me ſomno eſſe defunctum puero iam rege nominato:nihilque mihi amplius eũ eſſe reformidandum.Vos tamen probe conſiderantes quænam futura ſint:& meæ domui & uobis tutiſſima conſulite.Ad hæc magi noſtra etiam rex inquiunt magni intereſt tuum ſtare principatum:quiſi immutetur:& ad hũc puerum qui perſa eſt trãſeat:nos quoq; qui medi ſumus ſeruitutem redigemur apud perſas:& extranei nullius erimus præcii.Te uero regnãte cuius populares ſumus tum ex parte imperamus:tũ magnos apud te honores optinemus.Q uo magis per nos & tibi & regno tuo proſpiciẽdum eſt:& nunc ſi quid cernemus:quod timendum eſſet:tibi aperiemus. Verum cum in rem friuolam nunc euaſerit ſomnium & ipſi confidemus:& te itidem confidere iubemus:& hunc oblegare puerum ab oculis tuis in perſidem ad parentes. His auditis Aſtiages gauiſus eſt.Accitoque Cyro hæc inquit.Filicum ego propter quandam haud ſanam ſomnii uiſionem in te fuiſſem iniurius:tuo tamen ipſius fato ſuperſtes es.Nunc itaq; lætus ad perſas ito cum his quos ad te deducendum mittã. Eo perueniens parentes tuos offendes patrem nõ qualis Mitradates bubulcus:& matrẽ nõ qualis uxor eius.Hæc locutus Aſtiages Cirum dimittit:quem ad domum Cãbiſis reuerſum acceperunt ſui parentes:& audita re uæhementer amplexi ſunt:ut quem ſtatim mortem obiiſſe crediderant.Sciſcitabantur quonam modo ſuperſtes eſſet Hic ſe uero ait eos antea non nouiſſe:& ob id maxime erraſſe:inter uiam tamen omne ſuũ infortunium audiſſe:credidiſſe eum ſe bubulci Aſtiagis eſſe filium.Verũ in illo itinere omnem rem geſtam ab his qui ipſum deduxerant.accepiſſe.Commemorabat autẽ ſe ab uxore bubulci fuiſſe educatum ſemper eã laudibus proſequens ita ut omni eius ſermone eẽt ciro.Q d nomẽ accipiẽtes eius pẽtes ut diuinius uideretur pſis filius ſuus fuiſſe ſeruatus:diuulgauerunt a cane cirũ cũ eſſet poſitus fuiſſe educatum.Vnde hæc fabula emanauit.Cyrus ubi ĩ uirilem adoleuit ætatẽ:& inter æquales uiriliſſimus euaſit:& idem dilectiſſimus:conſtituit Harpagus ad eum dona mittere Aſtiages ulciſcẽdi cupidus.Nam perſeſe qui priuatus eſſet:non uidebat futuram de Aſtiage uindictam:

Cyrus ad parentes mittitur

Mitradates Bubulcus

Cyrus a cane educatus cur

ſed per Cirum:cuius caſus ſimilis caſibus ipſius extitiſſet:quem cernens adultum ſibi ſocium comparabat.Cæterum ante hoc alia ab eo comparantur. Cum eſſet acerbus Aſtiages in medos:harpagus ſingulis quibuſq; eorum ſe inſinuãs primoribus perſuadet oportere Aſtiagem a regno ſum:moueri Cyro deleto. His tranſactis Harpagus ac paratis ita demum uolens Ciro apud perſas agenti ſuam aperire ſententiam cum aliter non poſſet utpote itineribus cuſtoditis huiuſmodi rem cõminiſcitur.Exenterato quẽ ſolerter optinuerat lepore ut nihil omnino reſcinderetur ídidit libellum:in quo quæ libuit conſcripſerat:reſutoq; uentre leporem una cum retibus tradidit uenatori cuidam ſuorum domeſticorum fidiſſimo:præcipienſq; ſuo ore cum daret leporem Cyro diceret ut ipſe ſuis manibus aperiret:idq; ſine arbitris faceret:hominem dimiſit in perfidem.Hæc executo nuncio:Cirus acceptum leporem aperuit: inuentumque libellum qui in eo inerat legit:in hæc uerba. Fili Cambyſis quem dii reſpiciunt: nam aliter nunquam in tantum fortunæ peruenifſes:ulciſcere nunc Aſtiagem tuæ nec̃is auctorem. Q uoniam ex huius tu quidem ſtudio perieras:deorum tamen beneficio & meo ſuperſtes es. Q uæ omnia quemadmodum circa te geſta ſunt opinor te olim iã reſciuiſſe:& item qualia ego ab Aſtiage paſſus ſum quod te non occidiſſem:ſed bubulco tradidiſſem.Nunc ſi mihi auſcultare uis:omni tu C cui aſtiages iperat) regioni imperabis.Perſas ad rebellandum cum perſuaſeris ducito aduerſus medos:ad uotum tibi reſucceſſura ſiue ego dux ab Aſtiage ad tibi occurrẽdum creatus fuero:ſiue alius q̃piam medorum illuſtris.Horum enim primi quiq; ab illo ad te deficientes : Aſtiagem conabuntur reuertere.Ita tanquã cuncta tibi ſint hic in expedito iſta exequere ſine mora.Cyrus his auditis conſiderabat quonam ſolertiſſimo modo perſas induceret ad rebellandum.Cogitando tandem comperit hunc eſſe appoſitiſſimum,ut ita faceret ſcripto libello de his quæ uolebat concilium perſarum coegit. Deinde reſignato libello: atq; lecto ducem ſe inquit perſarum ab Aſtiage eſſe deſignatum:& nunc perſæ ait edico uobis ut præſto mihi ſitis cum ſingulis falcibus. Hoc Cirus perſis præcepit quoꝝ complura ſunt genera:eorum quædam cirus contraxit:& a medis deficiendum induxit:ſub quibus alia omnia.Ea autem hæc ſunt arteatæ:perſæ:paſargadæ maraphii:maſii:ſed horum paſargadæ præſtãtiſſimi:in quibus & achæmenidarum cognatio:eſt unde reges perſidæ ſunt oriundi. Alii perſæ hi ſunt panthelæi:deruſiæi:germanii:atq; hi omnes aratores.Alii uero pecuarii:dai:mardi:dropici:ſagartii:ubi cuncti affuerunt habentes quod eis erat præceptum:ibi Cirus iubet locum quendam dumoſum. C Erat í perſides his locus circiter decem & octo:aut uiginti ſtadioꝝ) totũ detergãt intra diẽ: Q uo labore pfunctis perſis iterum præcipit in poſterũ diem:ut lauti aſſint. Interim coactos in unum caprarum ouium boum greges patris ſui mactat:atq; ſtruit tãquam perſarum exercitum aceepturus uinoq; ac cibariis q̃ elegantiſſimis. Poſtero die ubi conuenerũt perſæ iubet eos diſcumbere in prato atq; epulari. Deinde cœnatos íterrogaturum pridianam an preſentem conditionem præoptarent. Illis reſpondentibus multum eſſe inter hæc duo interualli.Pridianam enim omnia mala habuiſſe: præſentem uero omnia bona habere Excepit Cyrus:& omnẽ rem denudauit inquiẽs. Viti perſæ ita res ueſtræ habent:uolentibus uobis mihi obtemperare:& hæc & alia ſinita cõmoda aderũt ſine ullo ſeruitutis labore.Nolẽtibus uero ínumerabiles quales heſternæ erumnæ.Nunc itaq; obtemperando mihi efficiamini liberi:quæ bona ipſe diuina quadam ſorte genitus uideor in manus ueſtras eſſe allaturus:quos non arbitror ipſe

Libellus ítra leporem

Harpagi litteræ ad Cyrũ cõtra Aſtiagem

Perſarũ genera

Arteatæ

Perſæ

Paſargadæ

maraphii

Maſii

Pathelei

Deruſiæi

Germanii

Dai

Mardi

Dropici

Sagartii

Cyri oratio ad perſas ut rebellent a medis

riores eſſe medis cum in aliis:tum uero in bellicis rebus. Q uæ cum ita ſint rebellate q̃ primum ab aſtiage.perſæ ut qui iam pridem dedignarentur parere medis nacti præſidem libenter ſe in libertatem uindicarunt.Hæc molientem Cirum aſtiages cum accepiſſet miſſo nuncio accerſiit.Iſte nuncium iubet renunciare ſe prius illuc uẽturũ q̃ aſtiages ipſe uelit.His auditis aſtiages medos cunctos armat:hiſq; aduerſo numine Harpagum præficit oblitus eorum quæ illi feciſſet. Comparato exercitu ubi medorũ copiæ com perficis prælium conſeruerunt:quicunq; eoꝝ ſermonis Harpagi erant exper tes prælia bantur.qui uero participes ad perſas trãſibant.Plerique de induſtria ignauiter agebant:fugamq; faciebant.Dilapſo turpiter medico exercitu:Aſtiages ut primũ rem cognouit minitans Ciro inquit.Ne ſic quidem cirus gaudebit.Hactenus locutus ante omnia eos magos ſomnioꝝ íterpretes:qui ſuaſiſſent ipſi Cirũ dimittẽdũ patibulis affixit.Deinde reliquos medoꝝ:qui in urbe erãt adoleſcẽtes pariter & ſenes armatis eductis cũ perſis cõfligẽs fugatur:uiuuſq; capitur amiſſis quos eduxerat medis.Ei captiuo aſſiſtẽs harpagus íſultauit exprobrauitq; cum alia quæ homini dolerẽt dicens:tum uero perconctando eũ de cœna ſua:in qua ille ipſum carnibus filii pauiſſet quoniam regnum eius ad ſeruitutẽ decidiſſet:eũ intuens Aſtiages uiciſſim interrogat nũquid ipſius foret Ciri opus.Harpagus ſuũ uero eẽ dicere:idq; merito quoniã ipſe ad Cirum ſcripſiſſet:& aſtiages eum merito improuidiſſimum atq; iniquiſſimum omniũ hominum compellauit.Improuidiſſimũ quidẽ q̃ ſi facultas ei aderat ut rex efficeretur alteri tribuerit imperium:ſi modo illa per ipſum geſta eẽnt.Iniquiſſimũ uero q̃ cœnæ cauſa medos í ſeruitutẽ redegiſſet.Si enim oportebat omnino eum comparare alteri regnum nec ſibi habere:ſatius futurum fuiſſe medorum alicui id bonum comparare quã perſaꝝ. Nunc medos qui huius peccati affines nõ extitiſſent ex dominis factos eẽ ſeruos:& perſas qui fuiſſent hactenus ſerui nũc dominos effectos eſſe medorũ.Hunc in modum Aſtiages cum quinq; & trigíta regnaſſet ãnos:regno amotus eſt:ob cuius acerbitatem mediſubiecti fuere perſis¦centũ ac duodetriginta annos omni ſupra halym fluuium aſiæ dominati:excepto tẽpore quo ſcitæ regnauerunt.Iidem ſequẽtibus temporibus cum horum pactoꝝ pœniteret a Dario defecerunt.Sed prælio uicti iterũ ſubacti ſunt.Perſæq; qui tunc cum Ciro aduerſus Aſtiagem rebellauerunt:deinceps aſiæ imperitauerunt.Cyrus nullo alio malo afficiens Aſtiagẽ penes ſe habuit quoad uita exceſſit.Ita Cirus genitus educatuſq; regno potitus ẽ:& mox Cr̃oſum iniuriæ illatorem ſubegit:quemadmodum a me ſuperius commemoratũ eſt. Q uo ſubacto ita omnem aſiam adeptus eſt.Ritus quibus utuntur perſæ tales eẽ cõperi.Neq; ſtatuas:neq; templa:neq; aras extruere conſuetudo eſt:quinimo hoc facientibus inſaniæ tribuere. ob id ut mea fert opinio:q̃ non quẽadmodum græci ſentiunt deos ex hominibus eſſe ortos.Moris habent editiſſimis quibuſq; cõſcenſis mõtibus Ioui hoſtias ímolare omnem girum cæli Iouem appellantes.Soli lunæq; ſacrificãt:& telluri:& igni:& aquæ:& uentis:quibus ſolis gubernãtur.Ex omnibus diebus præcipue honorandũ cẽſent ſuũ cuiq; natalem.Vino perſæ magnopere temperant.Eiſdem nec uomere coram alio:nec urinam facere licet.atq; hæc ita obſeruantes:tamẽ cuiuſcũq; generis uoluptatibus:q̃s audierint frui ſtudent:liberos a quinto eorum anno incipientes uſque ad uiceſimum tribus dũtaxat rebus íſtituũt eq̃tare:arcu ſagittas excutere:uera loq. Añ qnquẽniũ filius eõſpectũ patris nõ uẽit:ſed apd̃ fœmias degit:q; ea gracia ſic fit:ut ſi íter educationẽ decedat nullã e damno efferat patri moleſtiã.Equidem hunc morem laudo. Lau-

Harpagus aſtiagis præfectus í Cirum

Magi patibulis affixi

Aſtiages capitur

Aſtiages harpagũ arguit

Aſtiages ãniſ.xxxv in regno

Medorũ regnũ anniſ.cxxxii

Aſtiages apud Cyrũ degit

Perſaꝝ ritus

Iuppiter pſarum numina

Perſarũ abſtinentia

Perſarũ filii quid docẽtur

sed per Cirum:cuius casus similis casibus ipsius extitisset:quem cernens adultum sibi
socium comparabat.Cæterum ante hoc alia ab eo comparantur. Cum esset acerbus
Astiages in medos:harpagus singulis quibusq; eorum se insinuãs primoribus persua-
debat oportere Astiagema regno sum:moueri Cyro deleto. His transactis Harpagus ac
paratis ita demum uolens Ciro apud persas agenti suam aperire sententiam cum aliter
Libellus ītra lepo-rem non posset utpote itineribus custoditis huiusmodi rem cõminiscitur.Exenterato quẽ
solerter optinuerat lepore ut nihil omnino rescinderetur īdidit libellum:in quo quæ li-
buit conscripserat:resutoq; uentre leporem una cum retibus tradidit uenatori cuidam
suorum domesticorum fidissimo:præcipiensq; suo ore eum daret leporem Cyro di-
ceret ut ipse suis manibus aperiret:idq; sine arbitris faceret:hominem dimisit in persi-
dem.Hæc executo nuncio:Cirus acceptum leporem aperuit: inuentumque libellum
qui in eo inerat legit:in hæc uerba. Fili Cambysis quem dii respiciunt: nam aliter
Harpagi litteræ ad Cyrũ cõ tra Astia gem nunquam in tantum fortunæ peruenisses:ulciscere nunc Astiagem tuæ necis aucto-
rem. Quoniam ex huius tu quidem studio perieras:deorum tamen beneficio &
meo superstes es. Quæ omnia quemadmodum circa te gesta sunt opinor te olim iã
resciuisse:& item qualia ego ab Astiage passus sum quod te non occidissem:sed bubul
co tradidissem.Nunc si mihi auscultare uis:omni tu Cui astiages īperat ↄ regioni im-
perabis.Persas ad rebellandum cum persuaseris ducito aduersus medos:ad uotum ti-
bi resucessura siue ego dux ab Astiage ad tibi occurrẽdum creatus fuero:siue alius qs
piam medorum illustris.Horum enim primi quiq; ab illo ad te deficientes: Astiagem
conabuntur reuertere.Ita tanquã cuncta tibi sint hic in expedito istã exequere sine mo
ra.Cyrus his auditis considerabat quonam solertissimo modo persas induceret ad re-
bellandum.Cogitando tandem comperit hunc esse appositissimum,ut ita faceret scri
Persarũ genera pto libello de his quæ uolebat concilium persarum coegit. Deinde resignato libello:
atq; lecto ducem se inquit persarum ab Astiage esse designatum:& nunc persæ ait edi
co uobis ut præsto mihi sitis cum singulis falcibus. Hoc Cirus persis præcepit quoꝝ
Arteatæ Persæ Pasargadæ maraphii Masii Pathelei Derusiæi Germa-nii Dai Mardi Dropici Sagartii complura sunt genera:eorum quædam cirus contraxit:& a medis deficiendum indu-
xit:sub quibus alia omnia.Ea autem hæc sunt arteatæ:persæ:pasargadæ maraphii:ma
sii:sed horum pasargadæ præstãtissimi:in quibus & achæmenidarum cognatio:est un
de reges persidæ sunt oriundi. Alii persæ hi sunt panthelæi:derusiæi:germanii:atq; hi
omnes aratores.Alii uero pecuarii:dai:mardi:dropici:sagartii:ubi cuncti affuerunt ha
bentes quod eis erat præceptum:ibi Cirus iubet locum quendam dumosum. Erat ī
persides his locus circiter decem & octo:aut uiginti stadioꝝ ↄ totũ detergãt intra diẽ:
Quo labore pfunctis persis iterum præcipit in posterũ diem:ut lauti assint. Interim
coactos in unum caprarum ouium boum greges patris sui mactat:atq; īstruit tãquam
persarum exercitum accepturus uinoq; ac cibariis q̃ elegantissimis. Postero die ubi
conuenerũt persæ iubet eos discumbere in prato atq; epulari. Deinde cœnatos īterro
Cyri ora tio ad per sas ut re-bellent a medis gaturum pridianam an presentem conditionem præoptarent. Illis respondentibus
multum esse inter hæc duo interualli.Pridianam enim omnia mala habuisse: præsen-
tem uero omnia bona habere.Excepit Cyrus:& omnẽ rem denudauit inquiẽs. Viti
persæ ita res uestræ habent:uolentibus uobis mihi obtemperare:& hæc & alia īfinita
cõmoda aderũt sine ullo seruitutis labore.Nolẽtibus uero īnumerabiles quales hester
næ erumnæ.Nunc itaq; obtemperando mihi efficiamini liberi:quæ bona ipse diuina
quadam sorte genitus uideor in manus uestras esse allaturus:quos non arbitror infe

riores esse medis cum in aliis:tum uero in bellicis rebus.Quæ cum ita sint rebellate q̃
primum ab astiage.persæ ut qui iam pridem dedignarentur parere medis nacti præsi-
dem libenter se in libertatem uindicarunt.Hæc molientem Cirum astiages cum acce-
pisset misso nuncio accersiit.Ille nuncium iubet renunciare se prius illuc uẽturũ q̃ asti
ages ipse uelit.His auditis astiages medos cunctos armat:hisq; aduerso numine Har-
Harpa-gus astia gis præfe ctus ī Ci rum pagum præficit oblitus eorum quæ illi fecisset. Comparato exercitu ubi medorũ co
piæ com perficis prælium conseruerunt:quicunq; eoꝝ sermonis Harpagi erant exper
tes præliabantur,qui uero participes ad persas trãsibant.Plerique de industria ignauiter
agebant:fugamq; faciebant.Dilapso turpiter medico exercitu:Astiages ut primũ rem
cognouit minitans Ciro inquit.Ne sic quidem cirus gaudebit.Hactenus locutus an-
Magi pa tibulis af fixi te omnia eos magos somnioꝝ ītерretes:qui suasissent ipsi Cirũ dimittẽdũ patibu-
lis affixit.Deinde reliquos medoꝝ:qui in urbe erãt adolescẽtes pariter & senes armat
Astiages capitur Quibus eductis cũ persis cõfligẽs fugatur:uiuusq; capitur amissis quos eduxerat me
dis.Ei captiuo assistẽs harpagus īsultauit exprobrauitq; cum alia quæ homini dolerẽt
Astiages harpagũ arguit dicens:tum uero perconctando eũ de cœna sua:in qua ille ipsum carnibus filii pauisset
quoniam regnum eius ad seruitutẽ decidisset:eũ intuens Astiages uicissim interrogat
nũquid ipsius foret Citi opus.Harpagus suũ uero eẽ dicere:idq; merito quoniã ipse ad
Cirum scripsisset:& astiages eum merito improuidissimum atq; iniquissimum omniũ
hominum compellauit.Improuidissimũ quidẽ q̃si facultas ei aderat ut rex efficeretur
alteri tribuerit imperium:si modo illa per ipsum gesta eẽnt.Iniquissimũ uero q̃ cœnæ
causa medos ī seruitutẽ redegisset.Si enim oportebat omnino eum comparare alteri
regnum nec sibi habere:satius futurum fuisse medorum alicui id bonum comparare
quã persaꝝ.Nunc medos qui huius peccati affines nõ extitissent ex dominis factos eẽ
seruos:& persas qui fuissent hactenus serui nũc dominos effectos esse medorũ.Hunc
in modum Astiages cum quinq; & trigīta regnasset ãnos:regno amotus est:ob cuius Astiages ãnis.xxxv
acerbitatem medi subiecti fuere persis¦centũ ac duodetriginta annos omni supra ha- in regno
lym fluuium asiæ dominati:excepto tẽpore quo scitæ regnauerunt.Iidem sequẽtibus Medorũ
temporibus cum horum pactoꝝ pœniteret a Dario defecerunt.Sed prælio uicti iterũ regnũ an
subacti sunt.Persæq; qui tunc cum Ciro aduersus Astiagem rebellauerunt:deinceps a nis.cxxxii
siæ imperitauerunt.Cyrus nullo alio malo afficiens Astiagẽ penes se habuit quoad ui- Astiages
ta excessit.Ita Cirus genitus educatusq; regno potitus ẽ:& mox Croesum iniuriæ illato apud Cy
rem subegit:quemadmodum a me superius commemoratũ est.Quo subacto ita om rũ degit
nem asiam adeptus est.Ritus quibus utuntur persæ tales eẽ cõperi.Neq; statuas:neq; Persaꝝ ri
templa:neq; aras extruere consuetudo est:quinimo hoc facientibus insaniæ tribuere. tus
ob id ut mea fert opinio:q̃ non quẽadmodum græci sentiunt deos ex hominibus esse Iuppiter
ortos.Moris habent editissimis quibusq; cõscensis mõtibus Ioui hostias īmolare om- persarum
nem girum cæli Iouem appellantes.Soli lunæq; sacrificãt:& telluri:& igni:& aquæ:& numina
uentis:quibus solis gubernãtur.Ex omnibus diebus præcipue honorandũ cẽsent suũ Persarũ
cuiq; natalem.Vino persæ magnopere temperant.Eisdem nec uomere coram alio:nec abstinen
urinam facere licet,atq; hæc ita obseruantes:tamẽ cuiusq; cũq; generis uoluptatibus: q̃s tia
audierint frui student:liberos a quinto eorum anno incipientes usque ad uicesimum Persarũ
tribus dũtaxat rebus īstituũt eqtare:arcu sagittas excutere:uera loq.Añ qnquẽniũ fi- filii quid
lius eõspectũ patris nõ uẽit:sed apd̃ fœmias degit:q; ea gracia sic fit:ut si īter educatio- docẽtur
nẽ decedat nullã e damno efferat patri molestiã.Equidem hunc morem laudo. Lau-

do itē illum ne ob unam tantum cauſam liceat neq; ipſi regi occidere quempiam: neq; alicui aliorum perſarum quicquam atrox agere aliquem ex ſua familia: eiuſdem quæcunq; facere fas nō eſt ea: nec dicere. Turpiſſimum dicitur apud eos mentiri. Secundo loco creditū debere: & in flumen uel mingere: uel ſpuere: uel manus abluere: aut aliud quippiam facere. Flumina religioſiſſime omnium uenerantur: perſaq; nomina in eandem littera uniuerſa exeunt: quam dores apellant ſan: Ionesq; ſigma. Mortuus ab eis nō prius humatur quā aut ab alite: aut a cane trahatur. Atq; hæc ita tranſiguntur. Cyrus poſteaquam omnem continentem ſuæ ditionis fecit: aſſiriis bellum intulit. Aſſyrie cū alia multa ſunt magna oppida: tum uero celeberrimi nominis ac ualidiſſimum Babilō illic ubi euerſæ ab iſtis Hini regio ex tit erat. Huiuſcemodi urbs ī ingenti planicie ſita ē forma quadrata magnitudine quoq; uerſus centenum uicenum ſtadioq; in ſumma q̄dringentorum & octoginta in circuitu quattuor lateq; urbis. Tanta eſt babylonici oppidi magnitudo quod ita exornatum eſt: ut aliud nullam eoq; quæ nos nouimus iam primum foſſa ambit alta atq; lata aquæ plena. Deinde murus quinquaginta cubitoq; regiorum craſſitudine: ducētorum celſitudine. Eſt autem regius cubitus q̄ mediocris tribus digitis maior. Operæ præcium eſt me præter hæc diſſerere quemadmodum humus e foſſa ſit geſta & murus effectus: ut quicq; terræ in deprimenda foſſa efferebāt: ex eo lateres ducebant: quoq; cum magnam uim extraxerant eos in fornacibus coquebant. Poſtea cœno utentes aſphalto feruenti p triceſimū quenque laterum ordinem ſummitates arundinum inſtipatas conglutinabāt: & primum labra foſſæ: deinde ipſū murum ad eundem modum: ſuper quem circa oras extruxerūt dietas ſingularias: altrī ſecus conuerſas inter quas tantum intercapedinis relinquebatur: ut quadriga inter agi poſſet. Eius per ambitum centum portæ ſtabāt æreæ omnes cum cardinibus itidē hoſtibuſq; a babylone octo dierum itinere abeſt alia urbs nomine Is: ubi fluuius ē haud magnus eiuſdē nominis: quiſe deuoluit in flumē euphratē. Hic itaq; fluuius Is una cū aqua per multos reddit aſphalti bituminis grumos: quæ aſphaltus ad murū babilonis cōportabatur. Hunc autem in modum babilon extructa ē. Eius duæ ſunt plagæ: quas interfluit fluuius nomīe Euphrates: qui magnus: & altus: & celer ex armeniis ī rubrū mare decurrit. In hūc uterq; murus lacertos exporrigit. eiuſq; īcuruæ utrīq; ripæ cocti libus lateribus p maceria prætexuntur. Ipſa urbs plena domibus ē ternaq; quaternaq; contignationum ſecta in uias rectas cum alias tum uero tranſuerſas: quæ ad flumē p tingunt. Ad quarum ſingulas pro numero uicorū portulæ factæ ſunt in maceria: quæ flumen ſepiebat: & ipſe æreæ: & ad flumen idem ferētes. Et hic quidem murus lorica eſt: alter uero interior non multo q̄ hic debilior: ſed exilior. Huius babylonis multi quoq; aliquando reges extitere: quoq; mentionem exponendis rebus aſſyriis mentionem faciā: qui & muros ornauerunt: & templa: & inter eos duæ fœminæ. Haq; prior quæ quīq; ætatibus: ante poſteriorem regnauit uocata eſt Semiramis: Hæc p planicie aggeres extruxit ſpectaculo dignos: cum antehac flumen eam omnem reſtagnare ſoli tus eſſet. Poſterior regina Nitocris nomine extitit ſuperiore ſolertior. Cuius cum alia monumenta extiterunt: quæ ego commemorabo: tum uero hoc quod animaduertēs imperium medoq; ingens ac pacatum ſubactaq; ab his multa oppida: & iter hæc ninū præmuniuit ſe oībus q̄ potuit, maxime: ante omnia fluuium euphratem: qui prius media ipſoq; urbem interfluens rectus erat tortuoſum reddidit foſſis ſuperius depreſſis adeo ut quendam aſſyriæ pagum nomine arderica ter influat: & qui nunc e mari per

Perſarū nomina in. S.

Perſarū cadauera

Babylōis ſitus

Cubitus regius

Is urbs

Aſphaltus

Eufrates

Semiramis

Nitocris regina

Ninus urbs

Eufrates

Arderica

Euphratē babylonem uerſus ſubuehūtur: iter ad hūc eundē pagum applicēt: idq; triduo. Et hūc quidē talem reddidit. Aggerem uero ex utroq; fluminis labro aggeſſit uiſu mirādum. Tantæ eſt & magnitudinis & ſublimitatis: Multo ſupra babilonem aliquantulum ſeorſum a flumine effodit paludis eluuiem profunditate quidam ad aquā ſemper ducta: latitudīe uero eius quoquo uerſus trecētoq; uigintiſtadioq;. Hæc foſſitia humus ad fluminis ripas aggeſta eſt: quem locū ubi depreſſit: crepidinē ambitus eius lapidibus induxit. Hæc duo ut flumē flexuoſū: & lacuna tota foſſa eſſet ideo fecit ut fluuius per multos afrāctus retentus ſedatior mearet: & nauigationes in babylonē eſſent tortuoſæ: & ex ipſis nauigatiōibus longus ambitus lacunæ exciperetur. Ad hæc quæcunq; erat regio ad inuadendum opportuna: & cōpendiaria ex medis uia hanc interſepſit ne medi cōmercio aſſyriorum ipſius negocia cognoſcerent. Et hæc quidem ex profundo circuniecit. Cæterum ex eis talem fecit cōmunitionem. Cum ſit urbs in duas diremptа regiones fluuio medium tenēte: quotiens aliquis ex altera in alterā regionem tranſire uolebat ſub regibus ſupioribus: his neceſſe habebat nauigio tranſire: qđ erat ut reor ſane odioſum. Huic rei iſta proſpexit ſiquidē ubi effodit effluuiū lacus aliud opere eodem monumentum ſui reliquit. Saxa prægrandia præcidit: quæ ubi ī expedito fuerūt: & locus depreſſus ī locum ipſum: quem depreſſerat omnem fluminis curſum auertit. Cum hic locus effoſſus impletur: interea priſtino alueo arefacto oras fluminis intra urbem ac deſcenſus: q ex portulis ad flumē ferūt: exruxit coctis lateribus eadem ratione qua muri extructi ſunt. Extruxit item circa mediā ferme urbē poteſtatem ex iis quos effoderat lapidibus: ferro eos ac plumbo deuinciens. Hunc ſublicis q̄dratis per quem babylonii tranſirent ĩterdiu committebat: eaſdem noctu tollebat: hac uidelicet cauſa: ne per noctem tranſeuntes mutua furta exercerent. Vbi lacūa repleta eſt fiumine & opus pontis exornatum tunc fluuiū Euphratē e ſtagno ī priſtinum reuocauit alueum: atq; ita pluſquā effoderat uiſa eſt neceſſario facta: & pons in uſum ciuium extructus. Eadem regina hūc machinata eſt dolum. Supra portas urbis celeberrimas in loco edito atq; conſpicuo ſepulchrum ſibi extruxit: atq; his litteris inſcripſit. Si cui regum babilonis poſt me futuroq; fuerit pecuniæ penuria apto ſepulchro ſumat q̄ tuncūq; libuerit pecuniæ dūtaxat indigens aliter ne aperiat. Non. n. ſatius fuerit. Hoc ſepulchrū tā diu fuit īmotum: dum regnum peruenit ad Darium. Is indignum eē ratus ſe neq; uti quippiā his porcis. C Ideo autem nō utebatur quod ſupra caput ipſius trāſeuntis mortuus ſitus eſſet) neq; ſumere pecunias repoſitas: & eas ipſum q̄uocātes: reſerauit monumentum: in quo non quidem pecunias inuenit: ſed litteras ita dicentes. Niſi pecunia eſſes īexplebilis: & turpis lucri cupidus: haud apuiſſes urnas defunctoq; Talis extitiſſe hæc regina memoratur. Aduerſus cuius filiū labinitum patris nomē & aſſiriæ imperium habentem Cirus exercitum duxit. Ducit autem rex magnum exercitum: probe domi comparata re frumentaria atq; pecuaria. Portatur item aqua ex flumine choaſpe: ſuſa præterfluēte: quo uno ex omnibus fluminis rex potat. Cuius choaſpis aquam decoctam & in argentea uaſa diffuſam ferentes permultæ carrucæ quatuor rotarum mulis trahentibus aſſidue comitantur quocūq; ille proficiſcitur. Cirus babylonem tendens ubi uenit ad gyndem amnem: qui in mantienis ortus montibus: p dardaneos in tigrim alterum amnem fluit: qui opin urbem præterlabēs rubro īfundi tur mari. Conabatur hunc fluuium gynden traiicere cum nō poſſit niſi nauibus traiici

Interim ei quidam e ſacris equis candidis petulanter ingreſſus fluuium tran-

Datii auaritia

Auarorū obiurgatio

Labynitus rex Choaſpes flu. Suſa.

Cyrus in babylonem

Gyndes fluuius

Mātieni montes

Dardāei

Opus urbs

Gyndus fluuii riuuli

Babylon a ciro capitur

Tritæchimas Artabamensura

Admissarius ad uicenas eq̃s

Asyriæ siccitas

sire conabatur: hunc fluuius uerticibus cõtorq̃ns obruẽdo abripuit. Cyrus p q̃ ægre ferens hanc fluminis iniuriã illi cõminatus est se sic redditurꝝ eum tenuem: ut post hac facile uel a mulieribus trãsiri posset ne genua quidẽ tigentibus. Hæc minatus expeditione i babilonẽ itermissa copias suas bifariã diuisit: dehĩc alueos ad funiculũ designauit cẽtenos: & octogẽos utrinq; ad gindis labra oĩno cõuersos quos distributis copiis effodi iussit. Et opus quidẽ ut qd̃ a tãta multitudine fieret pficiebatur: tamen i eo faciendo eã æstatẽ triuerũt. Cyrus ubi Gyndẽ mulctauit i tercẽtos & sexaginta riuos diuctum: & alterꝝ uer illuxerat. Ita porro ire babilonẽ pgit babiloniis eũ pducto exercitu pstolãtibus. Q ui ubi ppius urbẽ ille pmouit cũ eo cõflixerunt: pliocq; fugati in oppidũ se receperunt. Ii tñ quia cirum iãpridẽ aĩaduerterãt inquietum esse: uideratq; oẽs pariter gẽtes aggredientẽ: cõportauerãt multosꝝ sane annosꝝ cõmeatus. Ideoq; tũc obsidionẽ nullius momẽti faciebãt. Et cirus cũ iã lõgo tpe nihil admodum res pficerent ĩops cõsilii erat. Tandẽ siue alius ei anxio suggessit: siue ipsi i mentẽ uẽit quid in rẽ esset sic statuit faciẽdũ. Instructis uniuersis copiis: ptim q̃ fluuius urbẽ ĩgreditur: ptim a tergo q̃ egreditur: pcipit ut dũ cernerẽt alueũ posse trãsiri: illac urbẽ iuaderent. Ita instructis atq; admonitis suis cũ iutiliori exercitus pte abiit ad stagnũ. Eo ubi puẽit: quæ babilonioꝝ regina fecerat apud flumen: & apud stagnum quod erat palus eadem ipse fecit. Nã reuocato flumine alueum eius pristinum uado transibilem reddidit. Id tale ubi actum ẽ: psæ qui ad hoc ipsum instructi erant p alueum unde fluuius euphrates abscesserat: medioꝝ fere femoꝝ tenus grauiter babilonem itroierũt. Q uos babilonii si factũ Ciri prius aut audissent aut sensissent haud dubie contẽpto eoꝝ ingressu pessimo exitio affecissent. Nam obseratis omnibus quæ ad flumen ferũt portulis: conscensisq; septis: ipsi pro ripis stantes illos progressos ueluti in cauea excepissent. Nũc ex inopinato eis psæ astiterũt: & cũ rapti essent q media urbis incolebãt babilõii: propter eius tñ magnitudinẽ nõ sentiebatur: ut fert̃ ab his q̃ circa extrẽa habitabãt. Sed forte quoniã dies festus eis eẽt exercẽdis choreis atq; oblectatiõibus opa dabatur donec plãe rẽ aĩad uerterũt: Atq; ita primũ capta ẽ babylon. Cuius ciuitatis quanta sit potentia cũ ex aliis multis pandam: tum uero ex hoc q; cum regi magno omnis plaga: cui ĩperat; sit distributa in ipsius atq; exercitus eius alimentũ: ꝑter tributa ex duodecim qbus annus constat mensibus q̃tuor regio babilonia octo reliquis eũ oĩs asia alit. Ita huius regiõis potẽtia tertiã asiæ partem æquiparat: & eius principatus q uẽ satrappiam psæ uocant oĩum prouinciaꝝ longe est optimus: Adeo ut Tritæchimæ Artabazi filio qui pro rege tributum hoc exigebat singulis diebus singulæ argenti plenæ artabe penderẽtur. Est autem artaba mensura psica capatior q̃ atticus medimnus tribus chœnicibus atticis. Ad hæc erant ei peculiares equi præter bello destinatos admissarii octingẽti cum equarum quibus admittebantur sexdecim milibus. Nam singuli ad uicenas admittuntur. Præterea canum indicorum tanta allebatur multitudo: ut ad præbenda eis cibaria q̃ttuor in eadem planicie magni uici attributi essent aliorum tributoꝝ immunes. Atq; hæc præsidis babilonis peculiaria erant. In Assyriorum terra parũ pluit, quod in ea frumenti germinat. Id demum est: quod ex flumine irrigatur. Irrigatur autem seges & frumentum prouenit non quemadmodum in ægypto flumine sua sponte in rura ascendente: sed manibus atq; scrobibus irrigatum. Etenim babilonica regio omnis quemadmodũ egiptiaca distiguit̃ i fossas quaꝝ maxia nauibus trãsiri põt ad solẽ hibernũ uergẽs ex euphrate exiẽs in tigrim alteꝝ flumẽ iuxta qd̃ urbs Ninus sita erat. Hæc regio

Babylonia regio fertilissima

Babylonioꝝ nauicula

Babylonioꝝ cultus

Babylonioꝝ leges

Babyloniæ puellæ

omnium quas nos uidimus longe optima est dũtaxat ferendo frumẽto. Nã in arboribus ferendis: ficu: uite: olea nequaq̃ de principatu cõtẽdit. Cereris ãt fructu ꝓrean do adeo ferax ẽ: ut nonq̃ non fera ducena reddat: & ubi præstãs bonitate se uicit ẽt ad tricena. Q uaternũ fere digitoꝝ latitudie triticeis atq; ordeaceis foliis. Milii uero ac sesami ꝓceritatẽ instar arboꝝ: & si mihi cõpertam: tñ memorare supsedeo ꝓbe sciẽs his qui nũq̃ babyloniam regionẽ adierũt: q̃ de frugiferis deã sunt p q̃ incredibilia uisũ iri: Oleo uenticq; utuntur nisi quod ex sesamis faciũt. Sunt eis passim poẽm regionẽ palmæ sua sponte nascẽtes pleræq; fructiferæ: ex qbus & cibos & uinũ & mel cõficiũt curãtes more ficoꝝ. Haꝝ ut aliaꝝ arboꝝ græci masculas uocãt: quaꝝ fructum his q̃ palmulas ferũt alligãt: ut illine prodiens culex palmulas penetrãs cogat matureſcere alio quin occasuras. Musculæ enĩ in fructu culices ferunt: quẽadmodum captifici. Venio ad id quod ex omnibus quæ de ea regione secundũ ipsam urbẽ mihi summo miraculo est differendũ. Nauigia illoꝝ quæ per flumẽ cõmeant babilonẽ oĩa sunt orbiculata atq; corriacea: quæ pecuarii armenii: qui supra assirios incolũt. ex cæsis salicibus faciunt instruũtq; pellibus nudo illaꝝ extrinsecus posito in modũ soli: neq; puppe discreta: ne q; prora acuminata: sed in speciem clipei magis orbiculata: Tale nauigium stramentis stipatum fluuio deferendum permittunt: cum aliis rebus tum uero doliis e palmularum uino onustum dirigentibus illud duobus uiris stantibus cũ totidẽ palis quoꝝ alter introrsum palam trahit alter exterius pellit. Fiunt ãt nauigia hæc & magna admodum: & minora: quoꝝ maxima quæq; ferũt pondus qnq; miliũ talẽtorum singula singulos asinos uiuos intus habentia: maiora & iã plures. In quos illi postq̃ nauigantes babilonem peruenerunt: onusq; distraxerunt: lignaq; nauigii: atq; omnia stramẽta ad duxerunt: pelles congerunt: & eos in armeniam agitant. Aduerso enim flumine nauigari præ illius rapiditate nullo pacto potest. Q ua ex causa non ex lignis: sed ex pellibus nauigia fiunt. Idem ubi asinos agitando in armeniam redierunt: alia ad eundem modum nauigia cõparant. Et naues quidẽ eorum tales sunt. Amictu autẽ tali utũtur Duabus amiciuntur tunicis: una linea usq; ad pedes demissa, Altera sup hanc lanea: postremo cãdida & breui penula circundantur. Calceos gerunt gentis more soleis thebanis similimos. Capita habentes comata mitris redimiunt unguẽtis toto corpore delibutiãnulum signatoriũ singuli gestant: & scæptrum effabrefactum: cui superstat aut malũ: aut rosa: aut lilium: aut aquila: aut aliud quippiam. Nam absq; insigni gestare sceptrũ ipsis nefas ẽ. Atq; hic eorum corporis est cultus. Leges uero quæ constitutæ ab ipsis hæ sunt. Vna quidẽ prudentissima. Altera ãt quantum ego sentio: qua enetos ex illyriis audio uti p singulos pagos. Semel quotannis ista fiunt. Vbi uirgines effectæ sunt nubiles eas cõgregant: & uniuersos unũ in locũ cõducũt: quas circũsistente uirorũ frequẽtia surgẽs pco s; gillatim uẽ dit: sed primũ pulcherrimã oĩum sedm hanc ut q̃ plurimo uẽditur auro. Aliã euocat: quæ post illã ẽ specioſissima. Vẽdũtur ãt in contubernium quaꝝ pulcherrias quasq; babilonii: q locupletes. & iidẽ cælibes sunt mercantur ut qsq; licitãdo alteꝝ supat. At ex plebe qui sunt cælibes his non est opus pulchra forma: iõ pecunias ac turpiores accipiũt uirgines. Nã præco ubi uirginũ specioſissimarũ peregit uenditionẽ: excitat deformissimam si quis illoꝝ mercari uolẽtes existat: edicitq; quisquis uelit quã minimo auri sumpto eam in matrimonium habere donec illi qui minimo contentus est fœmina addicitur. Ita aurum ex specioſis uirginibus conficitur: & per easdem cuicunq; uolenti deformes ac debiles collocantur. Q uaꝝ nullam

cuiq; ẽptori fas erat ſine fideui ſoribus abducere: ſed datis fideiuſſoribꝫ de cõtubernio uxoris: ita demũ licebat abducere: ſi de hoc non conueniebat. lex lata erat ut auꝫ ille re dhiberet. Q ui ẽt ex alio pago uenientibus licebat uxorem mercari ſi uellẽt. Hæc apd eos honeſtiſſima lex erat q̃ tñ ñ pſeuerauit: Nouiſſime aliud quidã excogitauerũt ne quis fœias iniuria afficiat: neue qs aliã in urbẽ abducat. nã poſtea q̃ expugnati male ac cepti ſunt: rẽq; domeſticã abſumpſerunt: unuſq; ſq; plæbeus ob uictꝫ inopiã filias ſuas adigit ad q̃ſtũ corpore faciendũ. alterã itẽ ſapienter condiderũt legẽ lãguentes efferẽdi in foꝫ. Neq;. n. medicis utuntur: ut de illoꝫ lãguore conſulãt q̃ eos adeũt: ſi qs & ipſe eundẽ paſſus ẽ morbũ: aut aliũ uidit patientẽ. hæc uiri qui illos adeũt conſulũt: hortan turq; ad ea q̃ ipſi faciendo effugerit ſimilẽ morbũ: aut aliũ nouerit effugiſſe. Nec fas ẽ cuiq̃ lãguentes p̃terire ſilẽtio: nec añq̃ explorauerit quonã laboret ille lãguore. Sepul chra eiſdẽ ĩ melle ſunt: luctus funebris illi ægiptioꝫ pſimilis. Q uotiẽs cũ uxore miſce tur uir babylonius adhibito thimiamati aſſidet: & ex aduerſo mulier idẽ facit. Sub di luculũ abluũtur ambo: nullũ uas priuſq̃ ſe abluerunt tacturi. eadẽ & hæc arabes faciũt Hæc ſunt babilonioꝫ inſtituta. Q uoꝫ tres ſunt familiæ: q̃ nullo alio niſi piſcibus ui ctitãt. Q uos captos ubi arefecerũt ad ſolẽ hoc faciunt. In pilã deiiciunt: ac piſtillis pin ſunt. Deĩde linteis conſeruãt unde quiſquis uult cõſpergit: offamq; facit: quã ĩ modũ panis torreat. Cyro poſt hãc gentem ab eo ſubactã: inceſſit cupido maſſagetas in ſuã ptãtem redigendi quæ gẽs fertur & magna eſſe & robuſta ad auroram ſoliſq; ortum ſita trans araxem fluuium regione iſſedonorum uirorum. Sunt qui dicant eã ſcythi cæ natiõis. Araxes Iſtro maior: & idẽ minor eſſe memoratur: & in eo frequentes inſu læ ieſbo pares magnitudine: & hoĩes qui illos incolunt æſtate ueſci radicibus quibuſ cunq; quas ipſi euellunt. Arborum autem fructus quos maturos cõperiunt in cibum reponere quo per hiemẽ ueſcantur. Apud eos etiam inueniri arbores talem fructum ferentes: qui iactus in ignem ab his: qui adſe calefaciẽdus conuenerunt foco circunſe dentes incenſo igne ſic ebrios reddit odore ſuo: ut uinum græcos. Et eo uæhementius quo plus eius fructus fuerit iniectũ quoad cõſurgatur ad tripudiandũ: ac perueniatur ad cantum. Atq; hæc fertur eorum eſſe uiuendi conſuetudo. Araxes porro fluuius a mantienis quidem unde & gyndes: quem Cyrus in trecentos ac ſexaginta diduxit ri uos fluit: ſed per ſexaginta ora prorũpens: quæ uno excepto in paludes: eluuieſq; euol uitur: ubi feruntur homines habitare: qui crudis uictitẽt piſcibus & pro ueſtibus utã tur uituloꝫ marinoꝫ pellibus. Reliquũ illud per apertum fluit in mare caſpiũ qd ma re perſeſe eſt: nec ullo cum alio commiſcetur. Nã & illud quod græci omne pnauigant & id quod extra colũnas uocatur atlãticũ & rubrum idẽ eſt mare. Caſpium uero alte rum acp ſeipſum eſt longitudinis quindecim dierum curſu nauis quæ remis utatur: latitudinis ubi ſpacioſiſſimum eſt octo dierum: qua ex parte ad ueſpeꝫ uergit caucaſo prætentũ mõte tum maxime uaſtitatis: cum ſummæ altitudinis multas atq; in ſe om nifarias gentes habente: ac pleraſq; omnes agreſti materia uictitantes: ubi arboꝫ fron des his quæ ſunt apud nos ſimiles feruntur eſſe quibus cõtuſis & aqua dilutis illi ani malia ſibi per ueſtes inſcribere dicuntur: caq; animalia nunquam eluĩ: ſed perinde atq; ab initio eſſent intexta ſic cum reliqua lana ueteraſcere: Hoꝫ quoq; hominum cõcubi tus ſicuti pecorum ĩ propatulo eſſe: & ad ueſperam quidem uergẽs hoc mare: qd ca ſpium uocatur caucaſus cohibet: qua uero parte uergit ad auroram oriẽteq; ſolem pla nicies excipit proſpectu imm enſæ magnitudinis. Q uam ſpacioſam planiciem nõ ex

Babylo niorum ægri

Babylo niorum ſepulcra

Cyrus in maſſage tas

Maſſage tæ

Araxes

Caſpiũ mare

Rubrũ mare

Cauca ſus

Caſpiũ mare

minima parte maſſagetæ poſſidẽt: quibus bellũ Cyrus ĩferre cupiebat multis ac ma gnis ſollicitatus ĩcitatuſq; cãis. Primũ ſua genitura: qd̃ uidebatur maius qdẽ hoĩe eſſe Secdo loco fœlicitate qua fuerat uſus aduerſus hoſtes. Q uãcũq; n. gẽtẽ Cirus inua ſerat: ea gens nullo pacto potuerat euadere. Erat autem maſſagetaꝫ regina defuncto uiro Tomiris nomine: Ad quã in coniugium petendã cirus miſit uerbo dũtaxat uoleſ eã habere uxorẽ. Animaduertẽs illa nõ ſe in cõiugiũ: ſed regnũ maſſagetaꝫ peti: acceſ ſum ciro interdicit: poſtea cirus cũ dolus ñ p̃cederet: pgreſſus uſq; ad araxẽ apte ĩfeſto cũ exercitu in maſſagetas tẽdit: Flumẽ põtibus iũgit qbus copias traiiciat factis ex na uibus turres deſup ædificãs. Ad quẽ in hoc labore occupatũ tomyris caduceatorẽ mi ſit q̃ diceret. R ex medoꝫ deſine incũbere: eã q̃ incumbis neſcius an iſta q̃ conſtituiſti ti bi conducibilia erũt. Omiſſo ĩcepto apud tuos ipſius regna. & nos ſine finiũ: quoꝫ ſu mus p̃ncipes eſſe. Veꝫ tu admõitionibus his uti noles: & oĩa males q̃ ociũ. Q d̃ ſi tan tope affectas laceſſere maſſagetas. fer quã ſuſtĩes erũnã: ſed deſiſte iũgere fluuium a quo nobis tridui itĩere digreſſis traiicito ĩ noſtrã regionẽ. Aut ſi maius nos excipe ĩ ue ſtrã tu hoc idẽ facito. Hæc ubi cirus audiuit aceitis p̃ſaꝫ p̃moribus coactiſq; in mediũ rẽ p̃põit cõſulẽs utꝫ ſibi agẽdũ cõſtituerẽt. Illoꝫ in idẽ cõuenere ſniæ iubẽtiũ recipi in ipſoꝫ regionẽ cũ ſuo exercitu tomyri. Q uã ſniam Croeſus lydus cũ adeſſet: ĩprobat ĩ cõtrarium differẽs his uerbis. Eqdẽ tibi rex ẽt antea dixi qñquidẽ Iuppiter tibi me tradidit: qcquid aĩaduertero errati in tua domo: id oẽ me p uiribus auerſuꝫ. Nã meæ ruinæ & ſi ingratæ: mihi tñ extitere diſcipliæ: Si tibi eẽ uideris ĩmortalis & eiuſmodi exercitui p̃eſſe: nihil ẽ opus ut meã tibi dicã ſniam. Sin uero te quoq; agnoſcis hoĩem & iſtis eiuſmodi præeſſe: illd̃ ĩ p̃mis diſcito humanaꝫ reꝫ circum eẽ: q rotatus ſp coſ dẽ fortunatos eẽ nõ ſinit. Ideoq; de hac quã ppoſuiſti re ſecus ego atq; iſtiſentio. Si. n. hoſtes in terrã noſtrã uolemus excipe: Id tibi ex hoc periculũ erit: ne fugatus oẽ amit tas ĩperium: quia haud dubie uictores maſſagetæ nõ ſe retro fuga recipient: ſed tuas p̃uincias adorientur. Victor ãt tu nõ adeo multũ uincis: q̃ multũ ſi traiiciẽs in terrã il loꝫ uictis maſſagetis inſtabis fugientibus. Hoc. n. p illo ſubſtituto cõſiliũ: ut uicto ho ſtium recta p̃gas ad ſubigendũ Tomyridis regnũ. & quidẽ ſine duce. Deforme eſt. n. atq; intolerabile Ciꝫ cãbyſis filium mulieri cedẽtem detractare pugnã. Itaq; mihi pla cet traiectis copiis p̃cedere eouſq; dũ illi in occurſum p̃deãt: atq; dehĩc ita faciendo da re operã ut illos ſuperemus. Nãq; ut ego audio maſſagetæ bonoꝫ ſunt pſicoꝫ inſue ti: & magnoꝫ cõmodoꝫ exptes. His ergo uiris p̃pone in noſtris caſtris ĩſtructarum affati epulaꝫ magna ui pecoꝫ interfecta: cũ magna ẽt ui poculoꝫ uini meri atq; oĩs ci barioꝫ generis. Hoc ubi fecerimus ĩbecilliſſimis quibuſq; militũ ibi relictis cum reli quis ad flumẽ nos recipiãus. Q uibꝫ tãtis bõis illi cõſpectis: niſi me fallit opinio: ſe ad ea cõuertent. Vñ nobis ſupererit facultas magnas res perpetrãdi. Atq; hæ quidẽ in di ſcuſſionẽ uenere ſniæ. Cyrus ãt priori repudiata: Croeſiq; probata ſnĩa ĩduxit Tomiri ut retrocederet: utpote aduerſus illã traiecturo. illã quẽadmodum a principio ſpopon derat regreſſa eſt. Cirus in Cambiſis filiiſui cui regnum tradebat manus p̃buit croe ſum: ac maiorẽ in modũ ut hoĩem honore beneficiiſq; proſequeretur p̃cepit: ſi ſua aduerſus maſſagetas traiectio non rectore cederet. Hæc ubi p̃cepit: eoſq; remiſit in perſidem: ipſe cum copiis ſuis flumẽ traiecit. Tranſmiſſo Araxe ubi nox aduenit: ui dit p quietẽ talem uiſionẽ. Videbatur Cyrus ĩſõniis cerne re maximũ natu filiorum Hyſtaſpis habentẽ in humeris alas: quarum altera aſiam: altera europã inumbraret

Tomyri regina

Croeſus Cyro cõ ſulit

Fortũæ circus

Cãbyſes cyri filiuſ

cyri ſom nium

hyſta ſpes

cuiq; ẽptori fas erat sine fideui ſoribus abducere: ſed datis fideiuſſoribꝫ de cõtubernio uxoris: ita demũ licebat abducere: ſi de hoc non conueniebat. lex lata erat ut augꝫ ille re dhiberet. Q ui ẽt ex alio pago uenientibus licebat uxorem mercari ſi uellẽt. Hæc apd eos honeſtiſſima lex erat q̃ tñ ñ ꝓſeuerauit: Nouiſſime aliud quidã excogitauerũt ne quis fœias iniuria afficiat: neue qs aliã in urbẽ abducat. nã poſtea q̃ expugnati male ac cepti ſunt: rẽq; domeſticã abſumpſerunt: unuſq̃ſq; plæbeus ob uictꝫ inopiã filias ſuas adigit ad q̃ſtũ corpore faciendũ. alterã itẽ ſapienter condiderũt legẽ lãguentes efferẽdi in foꝫ. Neq;. n. medicis utuntur: ut de illoꝫ lãguore conſulãt q eos adeũt: ſi qs & ipſe eundẽ paſſus ẽ morbũ: aut aliũ uidit patientẽ. hæc uiri qui illos adeũt conſulũt: hortan turq; ad ea q̃ ipſi faciendo effugerit ſimilẽ morbũ: aut aliũ nouerit effugiſſe. Nec fas ẽ cuiq̃ lãguentes ꝓterire ſilẽtio: nec añq̃ explorauerit quonã laboret ille lãguore. Sepul chra eiſdẽ ĩ melle ſunt: luctus funebris illi ægiptioꝫ ꝓſimilis. Babyloniorum ægri

Q uotiẽs cũ uxore miſce tur uir babylonius adhibito thimiamati aſſidet: & ex aduerſo mulier idẽ facit. Sub di luculũ abluũtur ambo: nullũ uas priuſq̃ ſe abluerint tacturi. eadẽ & hæc arabes faciũt Babyloniorum ſepulcra

Hæc ſunt babilonioꝫ inſtituta. Q uoꝫ tres ſunt familiæ: q̃ nullo alio niſi piſcibus ui ctitãt. Q uos captos ubi arefecerũt ad ſolẽ hoc faciunt. In pilã deiiciunt: ac piſtillis pin ſunt. Deĩde linteis conſeruãt unde quiſquis uult cõſpergit: offamq; facit: quã ĩ modũ panis torreat. Cyro poſt hãc gentem ab eo ſubactã: inceſſit cupido maſſagetas in ſuã ptãtem redigendi quæ gẽs fertur & magna eſſe & robuſta ad auroram ſoliſq; ortum ſita trans araxem fluuium regione iſſedonorum uirorum. Sunt qui dicant eã ſcythi cæ natiõis. Araxes Iſtro maior: & idẽ minor eſſe memoratur: & in eo frequentes inſu læ ieſbo pares magnitudine: & hoĩes qui illos incolunt æſtate ueſci radicibus quibuſ cunq; quas ipſi euellunt. Arborum autem fructus quos maturos cõperiunt in cibum reponere quo per hiemẽ ueſcantur. Apud eos etiam inueniri arbores talem fructum ferentes: qui iactus in ignem ab his: qui ad ſe calefaciẽdus conuenerunt foco circunſe dentes incenſo igne ſic ebrios reddit odore ſuo: ut uinum græcos. Et eo uæhementius quo plus eius fructus fuerit iniectũ quoad cõſurgatur ad tripudiandũ: ac perueniatur ad cantum. Atq; hæc fertur eorum eſſe uiuendi conſuetudo. Araxes porro fluuius a mantienis quidem unde & gyndes: quem Cyrus in trecentos ac ſexaginta diduxit ri uos fluit: ſed per ſexaginta ora prorũpens: quæ uno excepto in paludes: eluuieſq; euol uitur: ubi feruntur homines habitare: qui crudis uictitẽt piſcibus & pro ueſtibus utã tur uitulorꝫ marinorꝫ pellibus. Reliquũ illud per apertum fluit in mare caſpiũ qd ma re per ſeſe eſt: nec ullo cum alio commiſcetur. Nã & illud quod græci omne pnauigant & id quod extra colũnas uocatur atlãticũ & rubrum idẽ eſt mare. Caſpium uero alte rum ac p ſeipſum eſt longitudinis quindecim dierum curſu nauis quæ remis utatur: latitudinis ubi ſpacioſiſſimum eſt octo dierum: qua ex parte ad ueſperꝫ uergit caucaſo prætentũ mõte tum maxime uaſtitatis: cum ſummæ altitudinis multas atq; in ſe om nifarias gentes habente: ac pleraſq; omnes agreſti materia uictitantes: ubi arborꝫ fron des his quæ ſunt apud nos ſimiles feruntur eſſe quibus cõtuſis & aqua dilutis illi ani malia ſibi per ueſtes inſcribere dicuntur: eaq; animalia nunquam elui: ſed perinde atq; ab initio eſſent intexta ſic cum reliqua lana ueteraſcere: Horꝫ quoq; hominum cõcubi tus ſicuti pecorum ĩ propatulo eſſe: & ad ueſperam quidem uergẽs hoc mare: qd ca ſpium uocatur caucaſus cohibet: qua uero parte uergit ad auroram oriẽtẽq; ſolem pla nicies excipit proſpectu immenſæ magnitudinis. Q uam ſpacioſam planiciem nõ ex

Caſpiũ mare

Rubrũ mare

Caucaſus

Caſpiũ mare

minima parte maſſagetæ poſſidẽt: quibus bellũ Cyrus ĩferre cupiebat multis ac ma gnis ſollicitatus ĩcitatuſq; cãis. Primũ ſua genitura: qd uidebatur maius qdẽ hoĩe eſſe Secdo loco fœlicitate qua fuerat uſus aduerſus hoſtes. Q uãcũq;. n. gẽtẽ Cirus inua ſerat: ea gens nullo pacto potuerat euadere. Erat autem maſſagetaꝫ regina defuncto uiro Tomiris nomine: Ad quã in coniugium petendã cirus miſit uerbo dũtaxat uoleſ eã habere uxorẽ. Animaduertẽs illa nõ ſe in cõiugiũ: ſed regnũ maſſagetaꝫ peti: acceſ ſum ciro interdicit: poſtea cirus cũ dolus ñ ꝓcederet: ꝓgreſſus uſq; ad araxẽ apte ĩfeſto cũ exercitu in maſſagetas tẽdit: Flumẽ põtibus iũgit q̃bus copias traiiciat factis ex na uibus turres deſup ædificãs. Ad quẽ in hoc labore occupatũ tomyris caduceatorẽ mi ſit q̃ diceret. Rex medoꝫ deſine incũbere: ĩ q̃ incumbis neſcius an iſta q̃ conſtituiſti ti bi conducibilia erũt. Omiſſo ĩcepto apud tuos ipſius regna. & nos ſine finiũ: quoꝫ ſu mus ꝓncipes eſſe. Veꝫ tu admõitionibus his uti noles: & oĩa males q̃ ociũ. Q d ſi tan tope affectas laceſſere maſſagetas. fer quã ſuſtĩes erũnã: ſed deſiſte iũgere fluuium a quo nobis tridui itĩere digreſſis traiicito ĩ noſtrã regionẽ. Aut ſi maius nos excipe ĩ ue ſtrã tu hoc idẽ facito. Hæc ubi cirus audiuit acitis pſaꝫ ꝓmoribus coactiſq; in mediũ rẽ ꝓpõit cõſulẽs utꝫ ſibi agẽdũ cõſtituerẽt. Illoꝫ in idẽ cõuenere ſnĩæ iubẽtiũ recipi in ipſoꝫ regionẽ cũ ſuo exercitu tomyri. Q uã ſnĩam Croeſus lydus cũ adeſſet: ĩprobat ĩ cõtrarium differẽs his uerbis. Eqdẽ tibi rex ẽt antea dixi q̃nquidẽ Iuppiter tibi me tradidit: qcquid aĩaduertero errati in tua domo: id oẽ me ꝓ uiribus auerſuꝫ. Nã meæ ruinæ & ſi ingratæ: mihi tñ extitere diſcꝑliæ: Si tibi cẽ uideris ĩmortalis & eiuſmodi exercitui ꝓeſſe: nihil ẽ opus ut meã tibi dicã ſnĩam. Sin uero te quoq; agnoſcis hoĩem & iſtis eiuſmodi præeſſe: illd ĩ ꝓmis diſcito humanaꝫ rerꝫ circum cẽ: q rotatus ſp eoſ dẽ fortunatos cẽ nõ ſinit. Ideoq; de hac quã ꝓpoſuiſti reſecus ego atq; iſtiſentio. Si. n. hoſtes in terrã noſtrã uolemus excipe: Id tibi ex hoc periculũ erit: ne fugatus oẽ amit tas ĩperiũ: quia haud dubie uictores maſſagetæ nõ ſe retro fuga recipient: ſed tuas ꝓuincias adorientur. Victor ãt tu nõ adeo multũ uincis: q̃ multũ ſi traiiciẽs in terrã il loꝫ uictis maſſagetis inſtabis fugientibus. Hoc. n. ꝓ illo ſubſtituto cõſiliũ: ut uicto ho ſtium recta pgas ad ſubigendũ Tomyridis regnũ. & quidẽ ſine duce. Deforme eſt. n. atq; intolerabile Cirꝫ cãbyſis filium mulieri cedẽtem detractare pugnã. Itaq; mihi pla cet traiectis copiis ꝓcedere eouſq; dũ illi in occurſum ꝓdeãt: atq; dehĩc ita faciendo da re operã ut illos ſuperemus. Nãq; ut ego audio maſſagetæ bonoꝫ ſunt pſicoꝫ inſue ti: & magnoꝫ cõmodoꝫ exptes. His ergo uiris ꝓpone in noſtris caſtris iſtructarum affatĩ epulaꝫ magna ui pecoꝫ interfecta: cũ magna ẽt ui poculoꝫ uini meri atq; oĩs ci barioꝫ generis. Hoc ubi fecerimus ĩbecilliſſimis quibuſq; militũ ibi relictis cum reli quis ad flumẽ nos recipiãus. Q uibꝫ tãtis bõis illi cõſpectis: niſi me fallit opinio: ſe ad ea cõuertent. Vñ nobis ſupererit facultas magnas res perpetrãdi. Atq; hæ quidẽ in di ſcuſſionẽ uenere ſnĩæ. Cyrus ãt priori repudiata: Croeſiq; probata ſnĩa ĩduxit Tomiri ut retrocederet: utpote aduerſus illã traiecturo. illã quẽadmodum a principio ſpopon derat regreſſa eſt. Cirus in Cambiſis filiiſui cui regnum tradebat manus præbuit croe ſum: ac maiorẽ in modũ ut hoĩem honore beneficiiſq; proſequeretur præcepit: ſi ſua aduerſus maſſagetas traiectio non rectore cederet. Hæc ubi præcepit: eoſq; remiſit in perſidem: ipſe cum copiis ſuis flumẽ traiecit. Tranſmiſſo Araxe ubi nox aduenit: ui dit ꝓ quietẽ talem uiſionẽ. Videbatur Cyrus ĩ ſõniis cerne re maximũ natu filiorum Hyſtaſpis habentẽ in humeris alas: quarum altera aſiam: altera europã inumbraret

Tomyrĩ regina

Croeſus Cyro cõſulit

Fortũæ circus

Cãbyſes cyri filiuſ cyri ſom nium hyſta ſpes

Erat Hystaſpi achæmeoidi Arſameni filio ex liberis natu maximus darius: tũc ferme uicesimũ ætatis annũ agẽs ĩ pſide relictus q nõ maturus militiæ eẽt. Exrectus Cirus uſum ſuũ ĩtra ſe retractabat: qđ cũ ei magni momẽti uideretur uocato hiſtaſpi remotis arbitris inqt. Filius tuus hiſtaſpes mihi atq regno meo inſidiari deprehẽſus ẽ hoc unde ꝓculd ubio noueri: ꝓ me noſcas licet. Dii mihi q mei curã gerunt: q̃cunq euẽturaſunt oñdunt. Siqdẽ ꝓxima nocte inter quietẽ uidi liberoꝝ tuoꝝ natu maximũ ĩ humeris hñtem alas: quaꝝ altera aſiã, altera europã inũbraret. ex quo uiſo nulla tergiuerſatioẽ quin ab illo mihi tẽdantur inſidiæ. Q ua pp tu q̃ raptiſſime ipſidẽ reuertere: facitoq ut cũ ego ſubactis maſſagetis illuc rediero: filiũ tuum mihi ſiſtas ad cãm dicẽdã. Et cyrus qdẽ hæc locutus eſt ſcilicet q ſibi iſidiari Darium ſuſpicabatur. At dæmon ei portẽdebat ipſum ibi mortẽ oppetituꝝ: & eius regnũ ad Dariũ eẽ puenturꝝ. Reſpondẽs illi Hyſtaſpes abſit inquit rex ut quiſpiã uir genere ꝓſes tibi moliatur iſidias. Q ui ſi qs ſit: is ꝓmo quoq tpe morte mulctetur. Tu. n. ꝓſas ex ſeruis liberos: ex ſubditis aliorũ hoium dños effeciſti. Q đ ſi q̃ tibi uiſo filiũ meum ĩdicat rebus nouis cõtra te ſtudẽtẽ: ego tibi eũ exhibeo ꝓ tuo arbitratu utẽdum. Hoc reddito rñſo hyſtaſpes atq araxe traiecto ꝓgreſſus unius diei ĩter: q Croeſus admõuerat exequitur relictiſq illic ĩbelli ptẽ copiaꝝ mox cũ expedita manu ad araxẽ reuertitur. Hos itaq relictos ex ciri exercitu aggrediẽs tertia maſſagetani exercitus ps ſeſe defenſãtes ĩterimit. Eadẽ cõſpecto epulaꝝ apparatu poſt aduerſarioꝝ cædẽ ad epulãdũ diſcũbit: refertaq cibo ac uino ſoporatur. ꝓſæ ſupueniẽtes hoꝝ multos occidũt multoq plures uiuos capiũt: cũ alios:

Sargapiſes capit

tũ uero ducẽ eoꝝ reginæ. Tomyridis filiũ cui nomẽ erat Sargapiſes. Tomiris cognito exercitus ac filii ſui caſu miſſo ad cirũ caduceatore ita inquit. Inexplebilis cruore cyre ne ſpũs tollas ex hoc qđ actũ ẽ. Si fructo uicino: quo ipſi diſtẽti adeo deſpitis: ut deſcẽdẽte in corpus uino ĩproba a uobis uerba fundantur: Tali ueneno filiũ meũ uiciſti dolo non prælio ſupior. Q uare meũ admitte cõſiliũ bñ tibi cõſulẽtis. Abi reddito mihi filio ex hac regiõe ferens ĩpune q tertiã maſſagetaꝝ partem ꝓfligaſti. Q uæ niſi feceris p ſolẽ iuro maſſagetaꝝ dominum fore: ut ego te & ſi inſatiabilẽ cruore: tamẽ ſatiem. Hæc uerba ad ſe plata Cirus pro nihilo habuit. Filius reginæ Tomiridis Spargapiſes: ubi uino laxatus didicit ſe ĩ malo eẽ: exorauit a Ciro ut uinculis ſolueretur. Statiq cum ſolutus eſt: ac manuum cõpos effectus ſeipſum interemit. Atq hic qdẽ talem obiit mortem. Tomiris autẽ qñ Cirus ipſam nõ auſcultaret: contractis ſuis copiis ita conflixit cum Ciro: ut hanc pugnã ex omnibus quæ inter barbaros extiterũt acerrimam cenſeam extitiſſe: quãq ita geſtã fuiſſe accipio. Primum utroſq ſpatio inter ſe diſtãtes ſagittas egiſſe: deide ſagittis abſumptis cõcurrẽtes lãceis pugionibuſq fuiſſe conſertos: ac diu pugnãtes perſtitiſſe neutris fugere uolẽtibus. ad extremũ maſ

ciri mors cyri annos xxix in regno Maſſagetis & in pugna uictricis filiũ ꝑdidiſti dolo captũ.

ſagetas ſuperiores extitiſſe: ibiq cum p magnã exercitus perſici partem. Tum uero cyrum ipm occubuiſſe: cum unum de triginta oino regnaſſet annos. Cuius cadauer, inter cæſoꝝ perſaꝝ ſtragem Tomiris exquiſitum cũ inueniſſet: caput in utrem demiſit quem humano cruore compleuerat: mortuoq inſultans inquit. Tu quidẽ mcũ uiuẽ

At ego te ꝓut interminata ſum cruore ſaturabo.

Hæc de Ciri uitæ exitu: de quo cum multa referantur: is q mihi maxime

Sagares ideſt pugiones

ritus Sagares hoc ẽ pugiões e mor geſtãtes. ĩ oibus auro utẽtes & ære. Vtũt nãq ære

ueriſimilis uidet a me cõmemoratus ẽ. Maſſagetæ & amictũ gerũt: & uictũ hñt ſcithico ſimilẽ: ex eqs præliãtur: & pedibus. Vtroq. n. genere ualẽt. ſagittarii itẽ atq haſtati ſãgares hoc ẽ pugiões e mor geſtãtes. ĩ oibus auro utẽtes & ære. Vtũt nãq ære

in oibus quæ ad haſtas: ad pharetras: ad ſangares ptinent. Auro ãt ĩ cũctis q ad capitis ad balteoꝝ: ad axillaꝝ ornamẽtũ ſpectãt. Equoꝝ itidẽ pectoribus æreos thoraces circundãt. Circa frenum frenaq: & phaleras auꝝ adhibent. Ferro atq argento nihil ꝓfus utentes: quoꝝ in regionem cum immenſa ſit auri atq æris copia: ferri tñ atq argẽti nihil eſt. Moribus his utuntur. Singuli quidem uxorem ducunt ſed ea cõiter utuntur. Nam quod græci memorant facere ſcithas: id non ſcythæ faciunt: ſed maſſagetæ. Siquidem uir maſſageta quotiens libidine capitur mulieris. ſuſpenſa ad plauſtꝝ fare tra ſine pudore concumbit. Terminus uitæ nullus eis propoſitus eſt: ubi quis admodũ ſenuit: eum conuenientes proximi quiq cognati ĩmolant: & cum eo aliquot pecudes: quaꝝ carnibus ꝓ epulo ubi decoxerũt ueſcuntur: qđ genus obitus apud eos beatiſſimum hẽtur languore extinctos non eduntſed terra opiunt loco damni putãtes q ad immolationem non uenerunt. Nihil omnino ſerunt: pecoribus uictitant: piſcatuq qui eis abunde ex araxe fluuio ſuppeditat: ac lacte quod potitãt. Ex diis unũ Solem ueneranturcui equos immolant. Hic autem eſt eis mos ſacrificandi: ut deorum pniciſſimo e pecoribus omnibus pernicisſimum mactent.

Maſſagetarũ uxores

Maſſagetæ ſenes ĩmolãtur

Sol deus

Equi ſoli ĩmolãtur

Herodoti Halycarnaſei Hiſtoriarum Liber Secundus: qui inſcribitur Euterpe Laurentio Vallenſe Interprete.

Yro uita functo regnũ ſuſcepit Cambyſes eius filius & Caſſandanæ Pharnaſpo genitæ: quã ante uirũ defunctã Cirus & ipſe ĩ genti luctu ꝓſecutus ẽ. & cæteris q̃bus ĩpabat: lugeri ꝑcepit. His parẽtibus ortus Cãbiſes cũ iones & æoles ꝓ hereditariis ſibi ſeruis exiſtimaret: aduerſus ægiptios fecit expeditionẽ cõparato cũ ex aliis: tũ uero e græcis: quibus dãnabatur exercitu. ægyptii priꝰ q apud eos regnaret Pſãmieticus: oſum hoium ſe priores extitiſſe arbitrabantur: ueꝝ Pſammiethico regnũ adepto cũ inceſſiſſet cupido noſcẽdi: q iã primi hoium extitiſſent: ex eo tpe putauerunt phrigas q̃ ſe priores extitiſſe: ſe uero q̃ cæteros. Enimuero pſammiethicus ubi ſciſcitando quinã primi hominũ extitiſſent nullum exitũ inuenire poſſet: huiuſmodi rem machiatur. Pueros duos ex humilibus parentibus recens natos tradit paſtori inter pecora educandos: hunc in modũ iubẽs neminem coram eis uocem ullam edere ſolitaria in caſa ambos ſibiipſis relíqui eiſdem in tpe capras admoueri: ubi lacte expleti forent: alia adminiſtrari. Hæc ideo faciebat iubebatq ꝓſammiethicus q̃ cuperet expueris ubi inarticulate uagire deſiſterẽt: audire ſi qua uox prima erũperet, put & cõtigit. Nã ubi bimatus exactũ eſt tẽpus paſtori qui hæc adminiſtrabat aperienti ianuã atq intranti: ambo infantes porrectis manibus ꝓ

Camby-ſes Rex

Caſſandana

Pharnaſpus

Pſammiethicus Rex Aegyptii hominũ primi

Pueri duo clã nutriti

eidentes beccus clamabãt. Q uod primo audiẽs paſtor obticuit. Cũ uero crebriuſ adeuntiq & obſeruãti idẽ uerbũ frequẽtaretur: ita demũ re dño indicata iuſſus ab eo pueros attulit: exhibuitq. Q uos cũ & ipſe pſãmiethicus audiſſet: pcõctabatur qnã hoíes beccus q̃piã appellarẽt. Hæc pcõctãs cõperit phrygas ſic panẽ appellãtes. Tali negocio argumentati phrigas ſe priores extitiſſe ægyptii cõceſſerũt. Q uod ita actũ eẽ equidẽ exſacerdotibus Vulcani: qui ſunt mẽphi audiebã. Græci tñ alia multa & inepta memorãt Pſãmiethicũ pueros educãdos curaſſe apud mulieres: quaꝝ liguas præciditſſet Hactenus de pueroꝝ educatiõe referebãt. Alia quoq apud mẽphim audiui ex Vulcanisacerdotibus: cũ quibus ĩ colloqũ ueni. Q uí etiã haꝝ ipſaꝝ reꝝ gratia & thebas & heliopolí ideſt Solis urbẽ me cõtuli aio cognoſcẽdi nunq cõſentanea forent his quæ

Beccus .i. panis

Heliopoleis

memphi dicerentur. Nã heliopolitãi feruntur ægiptioꝝ eẽ ſol ertiſſimi. atq; ex iis narratõibus q̃ ad rẽ diuinã ptinẽtia audiui ea ñ libẽter enũciaueri. niſi ipſoꝝ tãtũmõ noia exiſtimãs oẽs hoies idẽ ſentire ḋ his. Quoꝝ quicquid eõmemorabo id oratione coactus cõmemorabo. Quæ ãt hũanaꝝ reꝝ ſunt: hæc ita referebãt iter ſe cõſtare oĩum hoĩum prios ægyptios annũ cõpiſſe diſtiguẽtes eũ in duodeci tpoꝝ mẽſes. idq; cõpe riſſe ex aſtris eo ſciẽtius ut mihi uidetur hoc agentes q̃ græci: q; græci qdẽ tertio quoq; anno intercalarẽ mẽſem introducũt tpis gratia. Aegiptii uero tricenis diebus q̃bus duodeci mẽſes taxãt adiiciũt huic nũero quot ãnis q̃nos dies. Vñ eis rõ circuli tẽpoꝝ conſtat codẽ redeũtis. Aegyptios quoq; prios duodeci deoꝝ cognomina cẽſuiſſe & ab illis græcos fuiſſe mutuatos. Itẽ primos diis & aras & ſimulacra & delubra ſtatuiſſe: q̃n ẽt aĩalia ĩ ſaxis ſculpſiſſe: q̃ꝝ reꝝ pleraq; ita effecta ope demonſtrabã. Præterea primũ mortaliũ regnaſſe Menẽ: ac ſub eo oẽm ægiptũ p̃ter thebaicã plagã paluſtrem fuiſſe: ex eaq; nihil eoꝝ: q̃ ſupra ſtagnũ myrios extãt extitiſſe: in qd ſtagnum a mari p flumẽ ſeptẽ diebus nauigatur. Atq; de regione bñ mihi dicere uidebantur. Mãifeſtũ .n. ẽ ei: q ſi antea ñ audierit: tñ inſpexerit modo ſit ſollertia præditus ægiptũ ĩquã græci nauigãt acceſſionẽ eẽ terræ ac fluminis donũ: q̃n ẽt loca ſupra ſtagnũ hoc ad triumq; dieꝝ nauigationẽ: de qua nihil ãplius cõmemorabãt. Eſt ãt & aliud tale. Nã ægyptiacæ regiõis huiuſcemodi natura ẽ. Iã primũ cum ægiptũ uerſus in alto curſũ teneas pcul ab ea adhuc diurnæ nauigatiõis ſpatio patieris ſenſũ ceni ẽt in aqua uñci alta paſſus: quæ res declarat eatenus eẽ humi aggeſtũ. Ipſius ãt ægipti lõgitudo ſecũdũ mare ſexaginta ſchœnoꝝ id ẽ funiculoꝝ: quẽadmodũ nos ægiptũ diſtinguimus a ſinu plithinete: ideſt lateritio uſq; ad ſtagnũ Selbonidis: ad qd mons caſſius uſq; ptingit. Itaq; ab hac pte ſexaginta ſchœni ſunt. Et. n. q modicũ terræ poſſidẽt mẽtiũtur illã paſſibus: qui minus inopes terræ ſunt metiuntur ſtadiis qui multũ poſſidẽt paraſangis: q plurimum ſane ſchœnis. Conſtant ãt paraſangæ tricenis: ſcheni ſexagenis ſtadiis. Ita erat ægiptus ſecdm mare ſtadioꝝ triũ milium ſexcẽtoꝝ: hĩc ad heliopolĩ mediterranea uerſus ægiptus ſpacioſa ẽ. ſupina oĩs & aquaꝝ inops ſimul aclimoſa. A mari ad heliopolim eundo p ſupiora eiuſdem pene ſpacii intereſt cuius ab athenis illud quod ab ara duodecim deoꝝ fert piſã: & ad delubrũ iouis Olimpii: q̃ itinera ſiqs cõputet. inueniet aut paꝝ quiddã differre: quo minus paria ſint: aut non amplius quindecim ſtadiis. nã uiæ quæ ex athenis piſam fert: quindecim ſtadia deſunt: quo minus ſit mille & quingentoꝝ ſtadioꝝ. At ea quæ a mari ad heliopolim ducit: hunc ſtadioꝝ numeꝝ cõplet. Ab heliopoli p ſupiora eundo ægiptus anguſta eſt. Nã qua parte mons arabiæ exporrigitur ab aquilone ferens ad meridiem atq; ad auſtꝝ ſemper per ſuperiora pertĩgit ad mare: quod rubrum uocatur: ubi inſunt lapidicinæ ad piramides quæ ſunt apud mẽphim exciſæ: ab hac quidem parte deſinens mons declinat in quæ dictum eſt. Quæ uero parte productior ſe ipſo eſt duorum ego audiebam menſium itineris eſſe ab aurora ad heſperum: & eius extrema: quæ ad auroꝝ uergunt feracia turis eẽ. Atq; hic q dem mons talis eſt. Quo ãt latere aphricã ægiptus ſpectat: alius mons ſaxeus extenditur: in quo piramides ſunt ſabulo obſitus eodem modo quo arabici montis tractus qui ad meridiem fert. itaq; quod ab heliopoli non ita multorum ſpaciorum eſt quod modo ægiptiſit: ſed quattuor dũtaxat dieꝝ nauigatiõe: Aegiptus anguſta eſt iter eos quos dico montes quod inter eapedinis campeſtris eſt terra ſtadiorum ferme ut nihil uiderur q̃pte arctiſſima eſt non amplius ducentorũ e mõte arabico ad eũ qui dicitur

Annus ægyptiorum

Aræ primæ Simulacra deorũ Menes Rex primus

Myrios ſtagnum Aegiptiacæ regiõis natura

Selbonidis ſtagnum Caſſius mons

Paraſangæ Schœni

Piramidum lapidicinæ

punicus. Illinc rurſus ægyptus laxa ẽ: atq; ita ſitus regiõis natura cõparatus ẽ. Ab heliopoli ãt ad thebas nouẽ diebus nauigatur ſpatio q̃ttuor miliũ octĩgẽtoꝝ & ſexagĩta ſtadioꝝ: hoc ẽ unius & octoginta ſchœnoꝝ: q̃ egyptia ſtadia colecta ſecdm qdẽ mare ſunt: ꝓut a me ſupius ĩdicatum ẽ trria milia excẽta: q̃tum uero maria ad thebas mediterraneum ẽ indicabo. Sunt. n. ſex milia ac centũ uigĩti ſtadia. A thebis ãt ad urbẽ noĩe elephãtinã octĩgẽta uigĩti. Huius igĩt regionis q̃ a me dicta ẽ pleraq; ps ut & ſacerdotes aiebãt & mihi ipſi eẽ uidebatur acq̃ſiticia ægyptiis ẽ: ſiqdẽ q; ĩter p̃dictos mõtes ſupra mẽphĩ urbẽ poſitos mediũ ẽ: uidetur mihi ſinus mari aliq̃do fuiſſe quẽadmodũ ea q̃ſũt circa ĩliũ & teuthraniã: & epheſũ: & mæandri planiciẽ: ut hæc ꝑua magnis cõparent: quoniã nullũ eoꝝ fluminũ: q̃ has regiões oblimauerũt: dignũ ẽ cõparari uni ex ſeptẽ hoſtiis nili magnitudĩe. Sunt & alii fluuii nequaquã ad magnitudinẽ nili: qui magna opa ediderunt: quoꝝ noĩa poſſem referre: cũ alii tũ uero Achelous: quip acarniã fluens ĩechinadum inſulaꝝ mare iã eas media ex parte fecit continentem. Eſt autẽ arabicæ regionis nõ procul ab ægypto ſinus maris productus ex eo quod rubrũ uocatur lõgus ita atq; arctus ut diſſerẽdo oſtẽdã ꝓlixitas quidẽ inchoãdo nauigationem ex macho in amplũ æquor conſumit quattuor dies remigationis latitudo uero ubi ſinus ãpliſſimus ẽ dimidiatũ diẽ nauigationis: in quo ſinu quottidie reciprocatio aquaꝝ: & uadoſum æſtariũ eſt. Aliũ huiuſmodi arbitror ſinum in ægypto extitiſſe: quoꝝ alter mare ad aquilonẽ habet æthiopiã uerſus: alter arabicum: de quo differere pergã ferens ex auſtro ĩ ſyriã: q pene inter ſe ſuos receſſus terminãt exiguo quodã terræ interuallo dirempti. Quod ſi in hunc arabicum ſinum nilus uelut alueum ſuum cõuertere: quid enim ꝓhibebit aſſi due fluentẽ quin intra uiginti milia annoꝝ illum oblimet. Ego enim credo intra decẽ milia annoꝝ: qui ante me natũ trãſierunt ſiccubiſiccãea facta ſunt nimiꝝ & ſinum ſicaneum fieri poſſe etiã multo q̃ hic eſt maiorem a tãto flũine atq; ita oꝓſo. Itaq; quæ de ægypto aferentibus audiui: ea & ipſe ita habere exiſtimo. Quippe cũ uideã & ægyptũ eẽ exporrectã a terra cõtigua: & cõchylia exiſtere in mõtibus: ac ſalſuginẽ exudare: q̃ ẽt pyramides corrũpat: & montẽ hunc: qui in egipto ĩminet mẽphi harenas ſolas habentẽ. Præterea regionẽ hãc nulli alteri cõterminæ aut arabiæ: aut aphricæ: aut ſiriæ aſſimilẽ eſſe. Etenim arabiæ maritima ubi ſiri incolũt pulla humus ẽ: & fragilis utpote limus ex aluionibus ab æthiopia flumine deuectus. Nã punicã humum ſcimus magis puniceã eẽ: & magis ſubharenaceã. Arabicã uero atq; ſiriacã argilloſiorẽ ac ſuppetroſã. Quin ẽt id magnũ huius terræ documentum aiebãt ſacerdotes ſub rege Miri fluuiũ quotiẽs octo cubitis dum minimum ĩfluebat irrigaſſe ægiptum q̃ſupra memphim ẽ: nec dum ab obitu Myris nõgenti ſunt ãni ad tẽpus: quo hæc ego a ſacerdotibus audiebam. At nunc niſi ad ſexdecim aut ad quindecĩ ſaltẽ cubitos aſcẽdat fluuius regionem nõ trãſcendit: Quæ regio ſi ꝓportiõe in altum ſurgat: & tãtundem ad incremẽtum tẽdat: uidẽtur mihi ægiptii utiq; hi q infra paludẽ ĩcolunt cum alia loca: tum uero eũ qui uocatur delta idẽ paſſuri oĩ futuro tẽpore. eã regionẽ nilo nõ reſtagnãte: qd aiebãt ipſi paſſuros aliquãdo græcos. Nã cum audirẽt omnẽ græcoꝝ terram pluuia ꝓfundi non fluminibus ut ſuã dicebãt fore: ut decepti aliquãdo magna ſpe male eſurirent Quiſermo hoc dicere uult græcos ſi nolit eis deus pluere: ſed ſiccitate extinctum iri: ut quibus nihil aliud aq̃ niſi tãtum: quod ex Ioue ſũminiſtretur. Atq; hæc quidẽ quæ ab egiptiis ĩ græcos dicũtur recte hñt. Age nunc uiciſſim dicã quomodo res apud ipſos ægiptios habeant: Si ut ſuperius dicebã quæ ĩfra memphim ẽ regio C hæc enim eſt q̃ augeſcãt D

Heliopolis Thebæ

Elephantina urbs

Archelous

Conchilia in mõtibus

Punica humus Arabica humus

myriſ rex

uelit in altū augeſcere pro portione ꝑteriti tēporis quid aliud ægyptios: q̄ illic ĩcolunt q̄ eſituros. Si neq; guſtare ea q̄ ab ioue ſūt: neq; a fluine reſtagnari queāt rure ipſoꝝ. iſti nāq; ex oĩbus hoĩbus atq; ex oĩbus ægyptiis maxīe illaboratū ꝓcipiūt fructū: q̄ neq; ꝑ ſcindendis aratro ſulcis: neq; ſubiugēdo ſolo: neq; aliud quicq̄ exercendo eoꝝ q̄ in aruis colendis cæteri mortales laborē tolerāt: ſed poſtq̄ fluuius ſua ſpōte ſupueniens irrigauit rura deſeruit: & rurſus irrigata deſeruit: tunc in ſuū quiſq; rus iacto ſeie ſues ĩmittit cōculcatoq; ſuibus ſemine meſſē deinde expectat: atq; ubi ſuibus ſemē uerſauerit ita demū frumentū ꝓcipit. Q uod ſi uelimus de ægypto ionum uti ſentētiis: q̄ ſolū delta eē ægyptum a ꝓſci ſpecula appellatū dicētes illā ſcdm mare ad peluſiaca uſq; tarichea q̄dra ginta ſchœnoꝝ eſſe. Amari āt mediterranea uerſus ptingere ad cercaſoꝝ urbē iuxta q̄ ſcinditur nilus in peluſium fluens: & ĩ canobū. Cætera uero ægypti ptim eſſe aphricæ: ptim arabiæ oſtenderemus hac rōne utētes nullā ægypti primitus fuiſſe regionē. Nā delta eis ut ipſi dicunt: & mihi uidetur defluxa humus ē: ac nup ut ſic dicā extitit ltaq; ſi nulla eis terra erat: quid curioſi ſunt putantes ſe primos homines extitiſſe: qui ne in pueroꝝ quidē expimētum: q̄ primā linguā ꝓderent ire debebāt: quos ego opinor. neq; cum loco quem delta iōes uocāt pariter extitiſſe: ſed ſemp fuiſſe: ex quo genus humanum extitit ꝓgreſſuq; terræ multis ex eis reliquos fuiſſe: multos aliunde ſub īgreſſos. Ideoq; olim thebæ ægyptus uocabatur. Cuius ābitus eſt ſtadioꝝ ſex miliū ac centum uiginti. Itaq; ſi nos de eis recte ſentimus: iones nō recte ſentiunt de ægypto Sin recte iones ſentiunt: oſtendo neq; græcos: neq; iones ſcienter cōputare: q̄ cum aiunt tria mēbra totā eſſe terrā: europam: aſiam: aphricam: q̄rtum mēbrum annumerant delta ægypti. Si nō ſit neq; aſiæ neq; aphricæ. Nā ſcdm hāc rōnem eſt nilus: qui aſiā ab aphrica diſtaminat: q̄ cum diuortia faciat circa acumen deltæ: qđ ĩ medio eſt: id aſiæ & aphricæ eſſet. de quo nos ionum ſentētiam miſſam facientes: ita ſentimus Aegyptum quidē eā oēm eſſe q̄ ab ægiptiis incolitur: quemadmodum ciliciā eam q̄ a cilicibus: & aſſiriam eam q̄ ab aſſyriis: ſed aſiæ & aphricæ ſcimus recta rōne nullum eſſe terminum: niſi terminos ægiptioꝝ. Si uero qđ græcis ꝑſuaſum eſt ſequemur: ſentiemus oēm egiptum: q̄ a catadupis & elephantina urbe incipit bifariā diuidi: & utrunq; cognomen obtinere. Aliā enī eius ptem eſſe aphricæ: aliā aſiæ. Q uippe nilus a catadupis incipiēs mediam interfluens egiptum irrumpit mare uno qđē uſq; ad cercaſoꝝ urbem alueo tripartito. Deinceps quoꝝ alueoꝝ unus ad auroram qđ peluſiū hoſtium: alter ad ueſperam tendit qđ canobicum hoſtium noīatur. Tertius quo recta nilus meat talis eſt. Delatus ꝑ ſupiora in acutum deltæ ꝓficiſcit: dehinc medium delta ſcindēs ĩ mare euadit nō minimā huic alueo portiōem aq̄ ꝓbens: nec minime celebrem: qđ ſebenniticum hoſtium appellatur: A ſebbenitico item duo alia diuiduntur hoſtia in mare ferentia: q̄bus hæc ſunt ĩpoſita nomina: uniſaiticum: alteri mendeſium. Nā q̄ bolbitinum & bucolitū nominantur nō ſunt natiua hoſtia: ſed defoſſa. Huic meæ opiniōi tantā eſſe ægiptum: q̄ta ratiōe demōſtraui: Teſtimonium etiā dat oraculū qđ ab Amone eſt redditum quod ego poſterius q̄ ita ĩ animum induxeram circa egiptum audiui. Nam q̄ ſunt ex urbe marea & apia incolentes egipti fines aphricam uerſus: q̄ ſibi pœni nō ægiptii uiderentur: quodq; peroſi ſacrorum cerimonias nolent bobus fœminis prohiberi: miſerunt ad Ammonem negantes quicquam cum ægiptiis ſibi eſſe comune. Habitare enim ſe extra delta: nullūq; ſibi cum illis linguæ eſſe cōmercium: ac uelle ſibi fas eſſe omnia guſtare. Hæc eos deus facere non permiſit: inquiens ægiptum eam eſſe: quam nilus ſupergreſſus irrigaret

Aegyptiorū ſemētis

Tarichea

Cercaſi

Delta

Thebæ Aegyptus

Terre diuiſio Aegyptus quæ catadupa Aegyptipartes

Nili origo

Nili hoſtia

Peluſiū

Canobicum

Sbēniticum

Saiticū

Mēdeſiū

Bolbitinum

Bucolitū

Mare

urbs apia urbſ Aegyptii qui

quiq; intra urbē elephantinā incolētes ex hoc fluie portarent eos eſſe ægyptios. Hæc illis ita reſpōſa ſūt. Porro nilus ubi inflatus eſt nō mō delta iundat: uerū ēt plagā q̄ dicit aphricana eē aliquotiēs & arabicā: idq; utroq; uerſus duoꝝ dieꝝ itinere: & amplius eo uel minus. De cuius flumis natura neq; a ſacerdotibꝰ quippiā neq; ab alio ullo ꝓcipere potui: cū prōptiſſimo forē aĩo ad hæc ab illis audiēda cur nilus aqs inflatus deueniret ĩ choans intumeſcere ab æſtiuo ſolſtitio: & centum uſq; dies & ꝑpe totidē diebus retro cederet relinq̄ns fluenta ita ut ꝓ oēm hyemē tenuis eſſe ꝓſeueret ad ſolſtitiū rurſus æſtiuum. De his nihil oĩo potui ꝓcipere ab ægyptiis ſciſcitādo num aliquā uim nilus hēret natura diuerſā cæteris fluuiis. Hæc ego noſcendi cupidus eos interrogabā & cur ſolus oĩum amniū nullas ex ſe auras remitteret. De q̄ tñ aq̄ qdā græcoꝝ ĩſignes cū uellēt effici ſapiētia: trifariā differuerūt: quaꝝ opinionū duas ne mētiō quidē dignas exſtimo niſi eatenus ut illas tantum ſignificē. Eaꝝ una ait uentos eteſias eē in cā: ut nilus inflet ꝓhibētes eū effluere in mare. Atq; nōnunq̄ eteſiæ nōdum ſpirauerūt: cum nilus id agit. Ad hæc ſi eteſiæ cauſa forēt: oporteret alia quoq; flumina quæcūq; eteſis obnoxia ſunt idem quod nilus pati & eo magis quo tenuiora ſunt minores gurgites exhibētia. Sūt āt multa in ſyria: multa in aphrica flumina: q̄ nihil tale patiuntur q̄le patitur nilus. Altera opinio eſt incredibilior quidem q̄ hæc quæ dicta eſt: dictū tñ admirabilior quæ ait illum q̄ ab oceano fluat iſtud efficere: ipſum uero oceanum orbi terraꝝ circunfluentem. Tertia opinio ut multo modeſtiſſima: ita lōge falſiſſima ē. Q uippe quæ nec ipa aliquid dicit inquiens e niuibus liqueſcentibus manare nilum: qui cum ex aphrica per medios æthiopes fluens in ægyptum euadat ex locis calidiſſimis ad frigidiſſima quantus ex niuibus flueret de q̄ re multa ſane ſunt: q̄ quis cōiectare poſſit nō eſſe credibile eum qui talis ſit manare de niuibus: Primum ac maximum teſtimōium perhibētibus uentis qui ab his regionibus calidi ſpirant. Secundum ea plaga: q̄ ſine imbribus: & ſine glacie perpetuo eſt. Super niuem āt q̄ cecidit neceſſe omnino eſt intra quinq; dies pluere: ut ſi in his regionibus ningeret ēt plueret. Tertium homines qui ab æſtu ſolis nigri ſunt: & milui atq; irundines: quæ illic perēnant: grues quoq; quæ ſcythyce plagæ hyemem fugientes ad hæc loca ſe conferunt hybernatum. Si igitur uel q̄tulumcūq; ningeret in ea plaga: ꝑ quā fluit & ex qua incipit nilus: ꝓfecto nihil tale eſſet quēadmodum arguit. At is qui de oceano loquitur ad occultā fabulā referens caret argumēto Neq; n. ego ullum noui fluium: qui eſſet oceanus: ſed hoc nomen opinor Homeꝝ: aut aliquē priſcoꝝ poetaꝝ cum inueniſſet in poeticam intuliſſe. Q uod ſi opiniones quas propoſui improbantē me oportet de occultis ferre ſententiā: dicam q̄re mihi uideatur impleri nilus æſtate Hyberno tempore ſol abſcendens a priſtino curſu ſubter hyemale ſidus meat ĩ ſupiora aphricæ: hoc qdem ut breuiſſime demōſtretur totum dictum eſt. Etenī deum hunc ut cuiq; terre ꝓxime accedit: ita eā maxima ſiti afficere credibile eſt: & ſcaturigines indigenaꝝ amnium arefacere: Vt āt pluribus uerbis demonſtretur ita hēt ſol aphricæ ſuperiora permeans iſtud efficit: Nam cum omne ueris tempus ſit ſerenum in his regionibus & ipſæ regiones ſint torridæ: quas ſol tranſiens uētos frigidos facit: quēadmodum medio cælo means æſtate facere conſueuit: ad ſe trahit aquā attractāq; in ſuperna abiicit loca quam excipientes uenti ac diſſipantes liquefaciunt hi uidelicet: q̄ ut credibile eſt ab hac regiōe flant: Auſter & aphricus multo omniū pluuioſiſſimi q̄q̄ mihi uidetur nō omnem ſol humorē eius anni nilo remittere ſed penes ſeipſum reſeruare. Idem mitigata hyeme rurſus in medium cæli regreditur: atq; illinc iam itidem ex

Nili exundatio

Nilus ſolus aura caret

Niluſ cur æſtate creſcit

Solis natura

Auſter aphricus

tūctis fluíbus trahit humorē:q̄ fluía mox multaꝝ aq̄ꝝ íbre cōmixto terrā madefaciē te utiq; lacunoſā magna decurrūt. At æſtate cū deſtituāt ab íbribus & a ſole attrahāt exiliora ſūt. Nilus āt q íbribꝫ caret cū atrahitur a ſole: merito ſolus fluuiorꝫ eo tpe fluit multo exilior q̄ ſolet p æſtatē. Tūc. n. peræq; attrahitur atq; cæteræ aq̄: p hyemē uero ſolus attrahitur. Ita ſolē cēſui huius rei eē cām. Idē mea ſnía auctor ē aereæ ſiccitatis í ea regiōe dū exeq̄t trāſitū ſuū. Ita ſēp aphricæ ſupiora eſtas optiet. Q d ſi ſiniū ac cœli ſitus í mutaret: ut ubi nūc aq̄lo ſitus ē & hyems: ibi auſtri ſitus eēt & meridiei. & ubi auſter: illic aq̄lo collocatꝫ eēt. Si hæc ita hērēt, pfecto ſol amotus e medio cælo ſub hyemē & a q̄lonē mearet ſupra europā: quēadmodū nūc ſupra aphricā ptrāſīēſq; nobis oēm euro

Nili aura cur nulla

pā faceret. C Opíor) eadē í iſtro: q̄ nunc facit í nilo. De aura āt q̄ nulla e nilo eflat: hoc mea fert opío cōſentaneū eē e locis ualde feruidis nihil reſpirare auræ q̄ ab aliquo frigido loco flare gaudet. Veꝝ h ita ſint quēadmodū & ſūt ab initio fuere. Nili tñ fōtes nēo

Sai urbs

neq; egiptiorꝫ: neq; græcorꝫ: neq; aphrorꝫ: cū q̄bus í colloquiū uēiſe noſſe, pfeſſus eſt p ter ſcribā ſacrarꝫ: mineruæ pecūiarꝫ: apd ægyptū í urbe Sai: q̄ mihi iocari uidebat affirmās ſe id, pculdubio noſſe. Sic āt dicebat gemíos eē mōtes cacumíbꝫ í acutū tēdētibꝫ í ter ſienē poſitos urbē thebaidis & elephātinā: quorꝫ uni nomē eēt corophi: Alteri mophi: & ex eo medio nili fōtes abyſſos: hoc ē ímēſæ altitudís emanare. Cuiꝫ aq̄ dimidiū egiptū uerſus & uētū aq̄lonē flueret: reliquū dimidiū ætiopiā uerſus atq; auſtrū. Q d āt abyſſi forēt fōtes aiebat Pſāmiethicū egipti regē piculū huius rei feciſſe: q fūibus multorꝫ miliū paſſuū cōnexis: & í fōtes demiſſis: tñ ad fundū ñ deuēiſſet. Scriba hic ſi mō geſta fuerāt q̄ dicebat affirmādo faciebat ut ego opíarer uortices quoſdā illic eē rapidos: ac refluxus quēadmodū pcipitātis e mōtibꝫ aq̄ neq; funis ad explorandū demiſſus puēire í fūdū. Aliq̄ ab ullo audire ñ potui: niſi cū ipe iſpiciūdi gīa ad elephātinā uſq; urbē, pfectꝫ ſū: qddā lōgiſſimæ narratiōis: qd ex fama illic iā īqrēdo accepi cū ab urbe elephātía ad ſupiora eē locū accliuē: ubi neceſſe ſit nauigio utriq; alligato tāq̄ boue pgere & ſi funis abrūpat abire nauigiū rapiēte. fluís ípetu. Abeſſe āt hūc locū ultra q̄ttuor

Tachonſus íſula

dieꝝ nauigationē: eēq; ibi nilū tortuoſum ueluti mæandꝝ: & duodecí ſchœnorꝫ: qbus hūc í modū nauigare oporteret: & poſtea puenire planū í locum: ubi ſit íſula nilo circū flua noíe tachōpſo ab elephātina deſup iā æthiopes ícolere & dimidium inſulæ. Nā alterꝫ dimidiū ícolere ægiptios. Inſulā cōtineri ígēti ſtagno: accolētibꝫ circum æthiopibꝫ paſtoribꝫ: in q̄ e nilo ſubuectus puenias in alueum: q̄ in ſtagnum difundit. Deinde e greſſus itinere pedeſtri q̄draginta dieꝝ pgas pp flumen. Nā in nilo acutos ſcopulos exiſtere & ſaxa frequētia: p q̄ nauigare ñ licet. Peragratio q̄draginta diebus eo loco: alterꝫ rurſus ingreſſus nauigium duodecí diebꝫ ſubueheris: dum uenias í oppidum magnū

Meoe Iuppiter Liber pater

nomíe meroē: q̄ fertur aliaꝝ urbium eſſe metropolis: Cuius ícolæ ſolos deoꝝ colunt Iouē & Libeꝝ: eoſq; magnope uenerant. Iouí ēt cōſtituerunt oraculum: cuius reſpōſis poſteaq̄ iubent & quocūq; iubētur eo ſumāt expeditionē. Ab hac urbe intra tātundē tpis: intra q̄tum ad ipſā ex elephātina puenitur nauigādo puenias ad trāſfugas: qbꝫ nomen eſt aſmach: qd uerbū græca in lingua idē pollet qd ſiniſtræ regiæ aſſiſtentes. Iſti cum eſſent egiptii bellatores ducenta & octo milia ad hos æthiopes trāſiere hac de cā.

Aſmach

Sub rege Pſāmieticho fuerant in pſidiis collocati. Alii ad urbē elephātinā & ad daph

Daphnæ

nas peluſias aduerſus æthiopes. Alii aduerſus arabes & ſyros. Alii ad merorē aduerſus pœnos. quibꝫ in locis quēaduodum ſub rege Pſāmieticho erant. Ita in ea ætate perſarum præſidia excubāt. Nā & in elephantina & í dalphnis perſæ excubias agunt. Cum

igitur trienniū in pſidio fuiſſent. Aegyptii neq; illinc ab aliquo dimittebētur cōi uſi cōſilio a pſāmieticho ad æthiopiā ſibi trāſeundū putauerūt. Q uos re audita pſāmieticus ſecutꝫ ubi ē aſſecutꝫ multis uerbis obſecrabat: uetabatq; patrios deos ac liberos uxoreſq; deſerere. Ibi: q̄dā illorꝫ fert oñſo ueretro dixiſſe ubicūq; id eēt: id ſibi & uxores & liberos fore. Hi poſteaq̄ in æthiopiā pfecti ſūt ſeſe æthiopū regi tradiderūt: quos ille ita remūeratꝫ ē: erāt ei nōnulli æthiopū aduerſarii: quorꝫ terrā eripientes iſtos iuſſit incolere Aetiopes his colōis inter ſe collocatis factiſ ſūt māſuetiores moribꝫ ægiptiacis íbuti Ad q̄tuor igitur mēſiū ptī nauigationē: ptī iter cognoſcitur nilus: p̄ter id quo fluit p ægyptū. Tot. n. mēſes í ſūma repientur ípendi ab his q ex elephātina ad hos pfugas pgāt. Fluit āt ab heſpero & occaſu: dehinc quid ſit nēo pōt p cōperto narrare. Eſt. n. deſerta p feruorem regio. Accepi tñ hoc ex quibuſdā cirenæis: quí ſe ad āmonis oraculū iſſe cōmorarēt collocutoſq; cū Etearcho āmoniorꝫ rege: & ex aliis ſermōibus deueniſſe in gar

Etearchus rex Naſamones

rulationē de nilo: cuius nēo noſceret fōtes: etearchūq; narraſſe aliqñ naſamōas quoſdā ad ſe ueniſſe: q̄ gens ſit punica ſyrti incolēs: & orā q̄ uergit ad auroráñ multū ſupra ſirtim. eos cōueniſſent: interrogarēturq; nūquid āplius hērēt qd referrēt de aphricæ deſertis: retuliſſe apud ſe fuiſſe uiroꝫ ꝑpotentiū filios ꝑceſes: eos cū in uitilē ætatē adoleuiſſēt cū alia ſupuacua fuiſſe machinatos: tū uero ex ſeſe quinq; ſortitos ad inſpiciūdas aphricæ ſolitudines ſi quid āplius cernerēt q̄ hi qui lōginquiſſima inſpexiſſent. Orā. n. maritimā aphricæ aquilōi obnoxiā pœnos & pœnorꝫ pmultas gētees ab egipto incipiētes oēm optinere uſq; ad ꝑmōtoriū ſolœntē: qd aphricā terminat præter id demū qd aut græci optineant aut phœnices ſupra maritimā orā: & eos qui ad mare incolunt: feris ulteriora habitari: Vlteriora feris harenoſa eē uæhementerq; arida ac prſus uaſta. Igit eos iuuenes ab æqualibus dimiſſos aqua atq; cibariis ꝑbe inſtructos. Primū ploca hominibus habitata prexiſſe: hanc ꝑmenſos in illā feris frequentē pueniſſe. ex ea p ſolitudines iter feciſſe inuētū zephirꝫ: pagratoq; multo ſpatioſa bulosí loci pluribꝫ ſane diebꝫ aſpexiſſe demū arbores in planicie q̄dam enatas ad eaſq; acceſſiſſe: ac fructū qui inerat decerpſiſſe: eiſq; inter decerpēdū ſupueniſſe quoſdā infra mediocrē uiroꝫ ſtaturā puſillos uoce: q̄ nec a naſamōibus cognoſceret: nec naſamonū uocē ipſa cognoſceret: & ab his depræhēſos: ductoſq; per maxīas paludes: atq; illaſ tranſgreſſos peruenīſſe í urbē: í q̄ uniuerſi forēt: eq̄li ſtatura illis: qui abduxiſſēt colore nigro: eā urbē præter labi grāde flumen ab heſpero ad orientē ſolē fluens: in quo apparent crocodili. Hactenus a me de ſermōe Ammōiī Etearchicō mēoratū ſit: niſi q̄ is aiebat naſamōes ut cyrenei referebāt reuertiſſe. & eos hoíes: ad quos illi puēiſſent oēs eē fallaces. Flumē āt qd ꝑterfluebat & Etearchꝫ cōiectabat nilū eē: & rō ſic dictat. Ex aphrica. n. nilus fluit eāq; mediā ſecat: & ut ego ex aptis ignota cōiecto pari tractu atq; iſter meat. Iſter nāq; fluēs ex celtis atq; urbe pyrene pfluēs C Celtæ át ſūt extra cippos Herculis cyneſiis finitimi oíum í europa ad occaſū habitātiū ultimi) : mediā europā ſcindit: totāq; pmenſus q̄ iſtriam mileſiorꝫ colōí incolūt mari euxino finit & iſter. C Fluit enim p terrā habitatā) inter primos cognoſcit. De nili uero fōtibꝫ nēo hēt qd referat: & merito utpote aphrica p q̄ fluit deſerta de eius fluxu: q̄ potuit lōgiſſime repetēdo narrari dictū ē Euadit āt in egyptū. Porro ægyptus mōtane ciliciæ fere oppoſita eſt. Hinc recta ad ſinopē in pōto euxino ſitā q̄nq; dieꝝ intereſt uiro expedito. Sinope āt iſtro mare irrumpēti ex aduerſo eſt ſita. Ita nilus totam permeans aphricam uidetur mihi æquiparandus iſtro Hactenus de nilo dictū ſit. Venio ad plura de ægypto referenda: quia plura q̄ alia omnis regio mirabilia hēt: &

Nili fluxus Aphrica Iſter Pyrene Celtæ Cippi herculis Cyneſii Sinope

Aegiptiorũ mores

Aegiptiorũ uestes

Aegyptiorũ scriptura

Circuncisio cur

Aegiptiorũ sacerdotes rasi

Aegiptiorũ sacerdotũ tibi

Fabæ

Boues mares

Sacrificã diritus

præter oẽ regionẽ exhibet opa relatu maiora. Hoꝝ gratia plura de ea cõmemorabunt. Aegyptii quẽadmodũ & cælo q̃ apd̃ eos & fluíe diuersa ab alioꝝ natura. Ita ipsi pleraq; oía a cæteris hoibus diuersa cõstituerunt & ístituta: & iura apud quos fœíe q̃dẽ negociant cauponãtiq; & ístitoris: opis uacãt. Viri ãt intra domos texunt. Alii uillum subtegminis desup tramãt: ægiptii subter. Onera uiri capitibꝫ. Fœíe hũeris baiulãt. Fœie stãtes mingũt: uiri sedẽtes. Dõi uẽtrẽ exonerãt exterius í uiis cõedunt reddẽtes rõnẽ: q̃ sũt turpia sed necessaria: ea in occulto fieri debere: Palã uero q̃ ñ sũt turpia. Mulier neq; dei neq; deæ ulla sacerdos ẽ: sed uiri deoꝝ oíum & deaꝝ. Alendi parẽtes fíliis nulla nolẽtibꝫ fíliabus & ut nolint sũma necessitas ẽ. Deoꝝ sacerdotes alibi comatí sunt: in ægipto derasí. Apd̃ alios ritus ẽ statim in funere p̃ximi capita deglabrare. Aegyptii in funeribus sinũt capitis crines augescere. barbã tñ tõdent. Apd̃ cæteros mortales uictus a feraꝝ seretus est cõsortio. Aegiptii cũ feris uescunt Alii frũeto atq; ordeo uictitãt. Aegiptus uictitare his q̃ ex his facta sũt maxío pbro est: sed cibis e farre cõfectis qd̃ qdã siliginẽ appellãt. Cõspersionẽ pedibꝫ: lutũ manibus subigunt. Virilia p̃ut cõtigerunt alii esse permittunt. præter eos qui ab ístis didicerũt ægyptii circũcidũt. Viri binas uestes hñt: fœmíæ singulas. Alii ueloꝝ ansulas: & funes extrinsecus assuunt: ægiptii intrísecus. Græci litteras scribũt: & calculis cõputãt a siníst̃ra í dext̃ram manũ ferẽtes. Aegiptii a dextro í siníst̃ra: & hoc faciẽtes aiunt se í dext̃ra: græcos facere in siníst̃ra: litteris bifariis utunt: quaꝝ unas sacras uocãt: populares alteras. í deos religione supramodũ: supraq; omnes hoíes. Talibus ẽt moribꝫ utunt: Aeneis í poculis potãt singulis ea diebus extergẽtes nõ eoꝝ aliquot: ẽt aliquot nõ sed uniuersí. Linea ferunt uestimẽta sẽper recens abluta huic rei p̃cipue uacãtes. Virilia circũcidunt mundiciæ gr̃a pluris se facientes se mundos eẽ q̃ decoros. Sacerdotes quoq; die totũ corpus eradunt: neq; deis ĩter deoꝝ cultũ aut pediculi: aut alterius sordis creet. Iidẽ uestem tãtummodo lineã: calceos papiraceos gestant. Aliam uestẽ: aut alios calceos íduere eis fas ñ est. Lauãtur quotidie frigida ĩterdiu ter. noctu bis. Alias præterea cerimõias p̃pe dixerí infinitas exercẽt. Q uiẽt ñ exiguis afficiũtur cõmodis. Nã neq; e re dõestica aliquid cõterunt: neq; erogãt sed eoꝝ singulis quotidie cibi sacri cocti præsto sunt & carnis bubulæ: & anserinæ satis abundeq;. Vinũ quoq; uineale traditur. De piscibus gustare nefas est illis fabas ægiptii in sua terra neq; admodũ serunt neq; natas: aut crudas: aut in aq̃ coctas edũt. Sacerdotes uero ne aspicere quidẽ sustinẽt arbitrãtes haud mũdũ illud legumẽ eẽ. Initiãtur ñ sigillatí cuiq; deoꝝ: sed gregatí. quoꝝ unus ẽ põtifex: V bi quis defũctus est filius eius subrogatur. Boues mares epaphi esse censent. eaq; de re hũc í modũ explorãt. Si pilũ in eo nigꝝ uel unum uiderent nequaq̃ mũdũ censent. Explorat ãt hæc sacerdotũ aliquis ad id cõstitutus. Lí gua pecudis cũ stãtis erectæ: tũ resupinatæ exerendo sí ímunda sit his signis: q̃ ego alio referã í libro. Inspicit & caudæ pilos nunquid habeat secd̃m naturã p̃creatos. Eã si fuerit his oíbus munda: notat alligato cornibꝫ canabo Deiñ applicit a terra sigillari ãnulo íps̃a. atq; ita abducunt. Nã ímolare ñ notatã pœna morte sãcita est. & hũc q̃dẽ in modum pecus p̃bant. Sacrificãdi ãt is eis ẽ ritus. Pecud̃ q̃ obsignata ẽ ad arã ubi ímolauit abducta: pyrã icẽdũt. Deiñ supra pecudẽ libato cõtra tẽplũ uío ac deo íuocato eã mactant: mactate caput asportãt í foꝝ si nũdine sint & eis græci negociatores affuerít: atq; illis uẽdũt q̃ si ñ adfuerít í flumen abiiciũt: Execrant ãt capita í hæc uerba. Siq̃d mali aut ipsis ímolantibꝫ aut uniuersæ ægypto futuꝝ sit id in caput hoc cõuertatur. Eodẽ ritu circa capita pecudũ ímolandaꝝ & uini libãina. oẽs piter ægiptii ad oía tẽpla utuntur: atq;

ex hoc ritu nẽo ægyptioꝝ d̃ capite illius aíantis degustat. Est tñ sacroꝝ delectus: & alius apud alia tẽpla adolẽdi modus ab eis ístitutꝫ. Q uẽ uero aut demonẽ maximũ censẽt: aut diẽ festũ maximũ agũt: hũc pgã dicere. Posteaq̃ ieiunauerũt p̃die festi atq; obdormierũt: uaccã ímolãt eaq; corio exuũt: & toto aluo uacuãt. Intestina ítra uentrẽ adipẽq; liquũt: crura truncãt: & extremos lũbos: armosq; ac ceruicẽ. His actis reliquũ uacæ corpus stipãt panibꝫ puris: & melle: & uua passa: & ficis: & ture: & mirra: atq; aliis odoribus. V bi hæc íferserunt adolẽt: multum uini: oleiq; ífundẽtes. Ieiuni tamẽ priusq̃ sacrificẽt. Dũ sacrificiũ ardet: oẽs uerberant. Posteaq̃ epulauerunt dapes ex sacrificii reliqs̃ pponunt. Boues mares eosdẽq; mũdos: ac uitulos uniuersí ægiptii ímolãt. Fœminas eis ímolare nõ licet utpote Isidi cõsecratas. Nã isidis simulacrũ muliebre ẽ bubulis p̃ditũ cornibus: quẽadmodũ Io græci describunt boues q̃ fœías oẽs itidẽ ægiptii uenerant ex oíbus pecudibꝫ lõge plurimũ: eoq; nemo ægiptius ægiptiaue græci uiri autos suauiaret: aut cultro uerruue: uel holla uel pura bouis carne græco cultro ícisa utetur: Boues q̃ demortui sunt: hũc í modũ sepeliunt: fœías q̃dẽ í flumẽ abiiciunt. Mares aut í suburbanis singuli defodiũt uno aut altero cornu extãte signi gratia. V bi cõpuruerũt & statũ tps aduenit: p̃sto ẽ ad singulas urbes nauis ex ísula noíe p̃sopitide: q̃ ẽ in delta nouẽq; schœnoꝝ ábitus in q̃ cũ aliæ sunt frequẽtes urbes: tum ea uñ p̃fici scunt naues ad ossa tollẽda noíe atarbechis: ubi tẽplũ Veneris extructũ ẽ. Ex hac urbe alii pmulti uagãt í alias urbes: ubi effoderũt ossa absportãt: eaq; uno í loco cũcti sepeliũt. Q uẽ í modũ boues í eũdẽ defũcta alia pecora sepeliũt ita. n. apd̃ eos circa hæc legibꝫ cõparatũ ẽ. Nã neq; ĩterimũt ea. Cæterũq; q iouis thebani tẽplũ ícolũt aut thebani ritꝫ sũt: ii oẽs ab ouibꝫ se abstinẽtes capras ímolãt. Nõ. n. eosdẽ deos p̃q; colunt uniuersi ægipti p̃ter Isidẽ & osirí: quẽ Bacchuũ eẽ aiũt. Hos p̃q; uniuersi colũt. Q ui Mẽdetis tẽplum optinent siue mẽdesii ritus sunt: hi capris abstinentes ímolant oues Itaq; thebani & q̃cunq; pp̃ illos ouibꝫ p̃cunt: aiunt ideo sibi cõditã hanc legem: qd̃ Iupiter cum ab Hercule cernere eum uolente cerni nollet: tandẽ exoratus: id cõmentus sit: ut amputato arieto capite pelleq; uillosa: quã illi detraxerat íduta sibi ita sese Herculi ostenderet: & ob id ægyptios ístituisse Iouis simulacrum facere: arietina facie: & ab ægyptiis ãmonios accepisse: q̃ sunt ægyptioꝝ atq; æthiopum coloni: & linguam ĩter otroq; usurpãtes q̃ ẽt mihi uidentur eadem re se ammonios cognominasse: q̃ ægiptii Iouẽ Ammonẽ appellãt. Ob hanc rem arietes nõ mactantur a thebanis: sed eis sacrosancti sunt. Certo tãtum die quot annis in festo iouis unum demũ arietẽ ãputãt: cuius pellẽ detractã hũc í modũ iouis simulacrũ íduũt: ad illudq; deíde alid̃ dñt hercu lis simulacrũ hoc acto cũcti q̃ circa tẽplũ arietẽ uerberãt: deiñ sacra eundẽ urna sepeliunt. De hercule hũc ego audiui sermonẽ: q̃ sit unus ex diis duodeci. Nã de altero hercule quem græci norũt: nulla in pte ægiptii q̃ppiã potui audire cuius nomẽ nõ ægiptii a græcis acceperũt: sed græci potius ab ægiptiis: & hoc nomen filio íposuere Amphitrionis. Q d̃ ita se habere cũ multa mihi indicia sunt. Tũ uero illud q̃ huius herculis uterq; parẽs Amphitriõ & alcmena fuerunt ab ægipto oriũdi. Ideoq; ægyptii negãt se aut Neptuni: aut tyndaridaꝝ nomẽ nosse: neq; hos deos inter cæteros admiserunt. Q d̃ si nomẽ d̃mõis ullius a græcis mutuati eẽnt: ñ minꝫ ímo uel magis isthoꝝ mentionẽ fuissẽt habituri. Si ẽt nũc nauicularia exercebãt: & ulli græcoꝝ nauicularii erant ut credo: & mea fert opinio. Q uapropter istoꝝ potius deoꝝ q̃ herculis nomen ægiptii percepissent: Atqui uetustus q̃dam deus est apud ægiptios hercules: & ut ipsi aiunt

Perga de monuacca immolata

Boues Vaccæ

Isidis simulacrũ

Boum sepulturæ

Prosopitis ínsula

Atarbechis urbs

Ouiũ abstinentia

Capraꝝ ímolatio

Isis

Osiris

Mendesii iuppiter arietina facie

Ammõii Ammon iuppiter

Hercules quis

Amphitryon

Alcmena

Hercules uetustus

decē & ſeptē annoꝝ milibus ad Amaſim regē: ex quo Herculē ex octo diis qui duode
cī erāt unū eſſe arbitrātur. Q uibus ego de rebus certior fieri cupiēs: a qbus poſſem ī
Cippi Herculis tyrꝝ & phœnicē nauigaui: qꝫ ibi tēplū Herculis eſſe auditē: qđ & uidi opulēte exorna
tū cū aliis multis donariis: tū uero duobꝰ cippis altero ex auro excocto: altero ex lapide
ſmaragdo maiorē in modū ſplēdēte p noctē. Veniēſqꝫ ī colloquiū cū dei ſacerdotibus
pcōctabar quātū tpis foret ex quo id tēplū fuiſſet extructū. Cōperi ne hos quidē con
gruere cū græcis qppe dicētes ab urbe cōdita fuiſſe dei tēplū pariter extructū: eſſe aūt
Tyritem pus a Tyro cōdita annorū duo milia ac trecētos. Vidi ꝓterea Tyri ēt aliud hierculis tēplū
Thaſius Hercules Thaſſus urbs cognomine thaſſi: quin etiā in thaſſum ꝓfectus ſum: ubi inueni tēplū a phœnicibus
cōditū: qui ad inueſtigādā europā nauigātes thaſum cōdiderūt: qđ quīqꝫ uiroꝝ ætati
bus prius fuit q̄ Hercules Amphitryonis in grecia exiſteret. Hæc quæ cōmemorātur
plane declarant Herculem uetuſtum deum eſſe. Eoqꝫ uidentur hi rectiſſime facere e
græcis: qui bifariam Herculi tēpla ædificanda colēdaqꝫ cenſuerunt: uni quidē ut īmor
tali cognomine Olympio īmolātes: alteri uero ut heroi parentātes. Alia quoqꝫ multa
inconſiderate græci loquūtur: quoꝝ & hæc inepta fabula eſt: quam de Hercule ferūt
eū cum in ægyptum peruenīſſet ab ægiptiis redimitum tanquā icui immolandū ſub
pōpa fuiſſe eductū: ac tantiſper quietem tenuiſſe: dum illi ante aram cum ſtetiſſent
ibi ad uim cōuerſum oēs interemiſſe. Q uæ cū dicunt græci uidentur mihi ſe & natu
Aegiptio rumuicti mæ ræ ægyptiorū & moꝝ ignaros prorſus oſtendere. Q uibus enim nullam pecudē fas
ē īmolare: ꝓter ſues: præterqꝫ boues mares & uitulos dum modo mūdos & anſeres: hi
q̄ ratiōe īmolarēt homines: aut quomodo Hercules cū q̄ unus eſſet: & adhuc ut aiūt
hō tot milia uiroꝝ interemiſſet. Hæc tñ tot quæ de his rebus diximus ſint: & a diis &
ab heroibus ī bonā partē accepta. Capras, & hircos ea de cā hi quos diximus ægiptio
Panos ſimulacrū rū non mactāt: qđ Pana inter octo deos mendeſii numerant: quos octo aiunt priores
duodecim diis extitiſſe. Panos ſimulacrū & pictores pingūt: & ſtatuarii ſtulpunt. quē
admodū græci caprina facie hircīſqꝫ cruribus haud quaquam exiſtimantes eū eſſe ta
Mendeſi orum ui ctimæ lem: ſed ſimilem cæteris diis. Q ua tamen eum cā talem deſcribant: nō eſt mihi relatu
iocūdū. Verū hi cū capras: tū uero capros hircoſue omnes uenerant: & inter mendeſi
Hircus cum mu liere os caprarii ꝓcipuo honore afficiuntur: & ex his unus maxime: qui cum deceſſit ingēs
toti mēdeſiæ plage luctus extitit. Vocat aūt & hircus & Pan: ægiptiace Mēdes. In hac
regione contigit hoc mea memoria prodigiū. Hircuſ cum muliere coiit propalā: quod
Sus Subulci phani in oſtentationem hominum peruenit. Suem ægiptii ſpurcam belluam arbitrantur:
quam ſi quis uel tranſeundo contigerit: abiit lotum ſeſe cum ipſis ueſtimentis ad flu
men. Eoqꝫ ſoli omnium ſubulci in ægipto: & ſiindigenæ: tamen nullum ingrediūtur
in templum: nemoqꝫ aut filiam cuipiam eorum nuptum dare uult: aut cuiuſpiam eo
rū filiam in motrimonium ducere. Ipſi inter ſe ſubulci dant: accipiūtqꝫ filias. Aliis diis
Sus hoſtia lunæ immolare ſues ius ægiptiis nō eſt præterq̄. Lunæ tantum & Libero: niſi per tempus
Lunæ feſtum pleniluniī: quo ſues immolant: ac ſuilla carne ueſcuntur. Ideoqꝫ aliis diebus feſtis ſues
reformidāt cum in iſto mactent. Cuius rei ab ægiptiis ratio redditur: ſed eandem intel
lectam mihi magis decorum eſt nō referre. Sacrificium autem de ſuibus lunæ hunc ī
modum fit. Immolata ſue: extremam eius caudam & lienē & omenta ſimul cōponūt
& adipe: q̄ circa aluum pecudis exiſtat ea operiunt: ac deinde igni amouent. Reliqua
carne pleniluniī die ueſcunt: quo die ſacra faciūt. Alio die nō āplius guſtarēt. Q uiſūt
ex eis īopes propter tenuitatē facultatū aſſimulatos quoſdā ſues coquūt quos immo

lent Baccho quoqꝫ ī eius feſto ſinguli in cœnā porcū ꝓ foribus mactāt: reddūtqꝫ ſu
bulco: q̄ illū tradit. Q ui & alium diē feſtū Bacho ægiptii agunt ſine porcis fere p oia
græco feſto ſimilē. Sed loco phalloꝝ. i. ficulneoꝝ ueretroꝝ a collo pēdētium ſunt ab
eis excogitatæ ſtatuæ cubitales e neruis cōpactæ: quas fœminæ circunferūt ꝓ pagos
mētula: q̄ ꝓpemodum īſtar eſt reliqui corpis īuente & tibia ꝓeunte: q̄ fœminæ Bac
chum canentes ſequunt. Cur autē mētulā habeat iuſto maiorē ſtatua & unum cor
poris mēbrum agitet redditur ab eis rō: ut iā Melāpus Amythaonis filius nō īperit⁹
huius ſacri: ſed ꝓpitus fuiſſe uideat. Siqdē Melāpus fuit, q̄ græcis Diōyſii. i. Liberi pa
tris uel Bacchi nomen & ſacrificium & pōpā phalli enarrauit: nō tñ oēm plane rōnē
cōplexus. Veꝝ hi q̄ poſt hunc extiterunt ſophiſtæ rem in maius explicauerunt. Itaqꝫ
phallum Diōyſio miſſum narrādi Melāpus auctor extitit: a quo edocti græci faciunt
ea q̄ faciunt. Eqdē Melāpodē ego uiꝝ fuiſſe ſapientē diminutionēqꝫ ſubipſi cōparaſ
ſe: eundēqꝫ cū alia multa ab ægipto accepta grecis enarraſſe: tū uero nōnulla de Dioy
ſio tñ cōmutata. Neqꝫ n. dixeri q̄ ī ægipto fiunt huic deo cōgruere cum his q̄ ī græcia.
Nā cōſentanea eēnt græcis ñ āt nup ītroducta: Neqꝫ tñ credā ægiptios a græcis fuiſſe
mutuatos aut hoc aut aliud q̄ppiā: ſed Melāpodē q̄ ad Dioniſium ꝓtinent audiſſe ex
Deoꝝ na tura Cadmo aliiſqꝫ tyriis: q̄ cū ephœnice uenerūt ī terrā q̄ nūc boetia appellat. Adeo deoꝝ
Neptuni nomen oīum noīa ferme ex ægipto ī græciā puenerūt. Idqꝫ ego ex barbaris ſciſcitatus ita rem
habere cōperio: ac reor ex ægipto ꝓcipue ueniſſe: & iccirco illic nō eē uſquā noīa neq̄
Neptunii: neq̄ caſtoris: quēadmodū a me ſuperius dictū ē: neq̄ lunōis: neq̄ Veſtæ ne
q̄ Themis: neq̄ gratiaꝝ: neq̄ Nereidum: neq̄ alioꝝ deoꝝ. Dico aūt q̄ iꝑi ægiptii: q̄ ſe
negāt deoꝝ agnoſcere noīa. Q ui dii uidentur mihi a pelaſgis fuiſſe noīati: ꝓter Ne
ptunum: quē ab aphricanis audierunt. Nā neptuni nomē ab initio nō uſurpauerant
niſi aphri ſp hūc deū ī honore habuiſſent. Eū ægiptii igitur putāt eſſe: ſed nullo hono
re ꝓſequuntur. Hæc itaqꝫ & alia ꝓterea q̄ ego referā greci ſunt ab ægiptiis mutuati: ſed
nō id ut Mercurii ſtatuā facerent porrecto cū ueretro. Veꝝ a pelaſgis & ꝑmi ex oībuſ Mercurii
græcis athenienſes: & ab his deineeps alii. Nā ꝓſtabant ītер græcos ea tēpeſtate athe ſtatuæ
nienſes: in quoꝝ regione, permixti pelaſgi habitant: ex quo ceperunt pro græcis habe
ri. Hæc quæ dico quiſquis cabirorum ſacra imitatur: quibus traches initiantur: nouit
a pelaſgis eſſe ſumpta. Nam ſamothraciam quōdam incoluerunt hi pelaſgi: qui cum
athenienſibus una habitauerunt: a quibus ſamothaces cerimonias mutuantur. Itaqꝫ
primi e græcis athenienſes a pelaſgis edocti ſtatuas mercurii erecta tenere uirilia idem
factitauerunt. De qua re pelaſgi ſacrum quendam ſermonem rertulerunt: qui in ſa
mothracibus miſteriis patefactus eſt. Idem antea in deorum inuocatione tum om
nia immolabant: quemadmodum ego apud dodonam audiendo cognoui: tum nul
li deorum aut cognomen: aut nomen imponebant: quippe quod alicunde nunquam
audiſſent. Q uos autem cognominauerunt: eos ob id cognominauerunt: q̄ omnes
res atqꝫ omnes regiones illi tenerent redactas in ordinem: Multo deinde progreſſu tē
poris alioꝝ deoꝝ noīa audierunt ex ægipto allata: poſt quos diu nomen liberi accepe
runt. Itemqꝫ aliquanto poſt de illorum nominibus in dodona oraculum petiuerunt
Nāqꝫ hoc oraculū omniū q̄ apud græcos ſunt oraculoꝝ uetuſtiſſimū eē exiſtimatur: Dodone
atqꝫ adeo ſolū erat ea tēpeſtate. Cōſulētibꝰ igitur pelaſgis apud dodonā nunqd oīa q̄a um ora
barbaris aduenīſſent aſciſcērent oraculū redditū eſt ut illiſ uterentur. Atqꝫ ita ex eo tē culum
pote ſacrificauerunt deorum nomina nuncupātes: & ea deīceps e peleſgis græci acce-

Hesiodus Homerus Deorum nomina Dodōeæ Sacerdotes

perunt. Vñ ât singuli deoꝝ extiterint: an cunctis ẽp fuerint: aut qua ſpecie hactenus ignoratum eſt: niſi nup atq; heri ut ſic dicã. Nã heſiodus atq; Homerus: ques q̃dringẽtis ñ ãplius ânis añ me opinor extitiſſe fuere: quæ græcis deoꝝ ꝓlẽ introduxerunt: eſq; & cognomina: & honores: & diuerſa artificia & figuras attribuerũt. Q uibus & poſteriores uidentur extitiſſe hi poetæ: q fuiſſe priores ferũtur. Et prĩa quidẽ illa dodoneæ ſacerdotes meminerũt. Poſteriora ât ad heſiodũ uſq; & homeꝝ ego referã. At de oraculis quæ í græcia: & de illo qđ í africa ẽ talia ægyptii cõmemorãt. Nã enarrabant ſacerdotes iouis thebani duas fœias: quæ eẽnt ſacerdotes e thebis a phenicibus fuiſſe exactas: & haꝝ unã in aphrica fuiſſe uenũdatã ſe audiſſe: alterã í græcia. atq; has fœias eẽ q̃ primæ apd dcãs gentes oracula cõdidiſſent: ꝓcõctãtiq; mihi uñ id qđ cõmemorant plane cõpertũ haberẽt. reſponderũt maiorẽ in modũ ſe inſtitiſſe ueſtigare de his mulieribus: nec tñ unq̃ inueſtigare potuiſſe: ſed poſtea hæc quæ dicebãtur de eis audiſſe.

Dodōea Columba

Hæc igitur thebis e ſacerdotibus audiebã. Antiſtites ât dodonæoꝝ illa aiũt gemias ex ægypto colũbas auolauiſſe: utrãq; nigrã unã qdẽ in aphricã: alterã ad ipſos: quæ fago í ſidens humana uoce elocuta ſit: eo loci iouis oraculũ cõdi debere: & ſe interpretes eſſe qđ ipſis ânunciaretur diuinitus fieri: & ob id ſe ita feciſſe. Eã uero quæ ad aphros abiſſe colũbã iuſſiſſet aphris: ut Ammõis oraculũ cõderẽt qđ oraculũ & ipſum iouis ẽ. Ita referebãt dodonæoꝝ ſacerdotes cũ aſſenſu cæteroꝝ dodonæoꝝ tẽplo uicinoꝝ: quaꝝ antiqſſimæ nomẽ erat Promeneæ ꝓximæ Timaretæ: minime natu Nicãdræ: de qbus ita mea fert opinio. Si re uera phœnices ablegauerũt fœias ſacerdotes: & eaꝝ altera in aphrica, alterã í græcia uendiderũt. Hãc quæ í græcia illa quæ pelaſgia uocabatur ueniit: eã eẽ quæ apd theſprotos ueniit: atq; deide ancillãtẽ ibidẽ cõdidiſſe ſub fago enata fanũ iouis quẽadmodũ mos erat. Thebis miniſtrare í iouis tẽplo: hinc ꝓceſſit ut hic memoꝛia eius haberetur: atq; hic oraculũ iſtitutũ: & poſteaq̃ illã liguã græcã accepit dixiſſe aiũt ſororẽ ſuã í aphrica ab eiſdẽ phœnicibus ut ipſa fuiſſet uenũdata. Q đ ât mulieres a dodõæis colũbæ uocatæ ſunt: ob id mihi uidetur factũ: qa barbaræ eẽnt: q; uidelicet ſimile qddã auibus ſonarẽt. Interiecto deide tpe colũbã humana uoce locutã aiũt poſtq̃ more ipſoꝝ mulier locuta ẽ tãdiu uolucris mõ ſonare uiſa q̃diu barbare loquebatur. Nã colũba quodãmõ humanã uocẽ ſonat. Nigrã ât colũbã eẽ dicẽtes egyptiã fœiam ſignificant. Sunt itaq; ſimillia inter ſe oracula: & illd apd thebas ægiptias: & hoc apud dodonam. Eſtq; diuinandi in tẽplis rõ ab ægypto aſcita cũ ipſi ægiptii exterũt principes cõuentus: & põpas: & cõciliabula factitandi: & ab eis græci didicerunt

Columbæ Dodōeæ Columbæ uox

Cuius rei hoc apd me argumẽtũ eſt q; illas cõſtet priſcis tpibus: græcanica uero recẽs fuiſſe iſtituta: nec ſemel quot annis cõuentũ agere ægyptios: ſed frequẽter cũ alibi: tũ ꝑcipue: ac ſtudioſiſſime í urbe bubaſti í honorẽ diãæ: ſcdo loco í urbe buſiri í honorẽ Iſidis. In q̃ urbe maximũ ẽ tẽplũ iſidis: ipſa in medio delta ægypti ſita. Eſt ât iſis q̃ græca língua dicitur demeter. i. ceres. Tertio gradu í urbe ſami í honorẽ mieruæ. Q uarto heliopoli í honorẽ ſolis. qnto í urbe buti í honorẽ latõæ. ſexto í urbe papremi í honorẽ martis. Cæteꝝ poſteaq̃ ſe cõferũt í urbe bubaſti q; faciũt. Nauigãt. n. uiri piter & mulieres: magna í ſingulis nauibus utrorunq; multitudo. Inter nauigãdum aſſidue mulieres aliquot crepitacula tenẽtes plaudũt. Viri tibiis canũt. Cæteri cæteræq; modulãtur manuſq; cõplodũt. Ita nauigãdo ut ad quãq; urbẽ pueniunt talia agũt appulſa ad terrã naui: mulieꝝ aliæ ea q̃ dixi faciũt: aliæ cõpellãtes eius urbis fœias ingerũt ꝓbra: aliæ ſaltãt: aliæ ſurgẽtes retrahũt illas. Talia ad ſingulas ciuitates flumẽ accolẽtes agũt. Cũ ad

Bubaſtis Vrbs Buſiris Iſidis tẽplum demeter Ceres Butis Vrbs Papremis urbs

urbẽ bubaſtum puẽtum eſt: diẽ feſtum celebrãt magnis hoſtiis offerẽdis. Q uo ífeſto plus uini uinealis abſumit: q̃ í reliquo ânitpe. Comeãt illuc: ut ídigenæ aiũt uiroꝝ ac mulieꝝ ꝓter pueros ad ſeptígenta milia. Atq; hæc qdẽ í ea urbe fiũt. An í urbe buſiri q̃ diem feſtũ iſidi agãt ſupius a me dictũ ẽ. Verberãtur. n. poſt ſacrificiũ cuncti multa milia hoíum: quo ât uerberẽtur ñ ẽ mihi fas dicere. Sed ex oíbus ꝑcipue hoc faciunt cares: q ægiptũ ícolũt: adeo qdẽ ut gladiis quoq; frõtes cõcidãt: ex quo fcõ datur intelligi eos hoſpites eẽ ñ ægiptios. Vbi uero í Saí urbẽ ſacrificatũ cõuenerũt. noctu ſub dio uniuerſi circũ mœnia freq̃ntes lucernas accendũt. íbutas ſale & oleo plẽas cũ multo lichno qđ tota ardeat nocte: cui feſto nomẽ ípoſitũ ẽ: accenſio lucernaꝝ. Ad hũc cõuentũ qcũq; ægiptioꝝ ierit obſeruãtes ſacrificii noctẽ & ipſi lucernas accendunt: neq; id in ſai mõ: ſed ẽt ꝑ uniuerſã ægiptũ. Q ua uero gratia nox hæc lumẽ: & honorẽ ſorti ta ſit ſacra qđã rõ cõmemoratur. ad heliopoli: & ad duti qui ueniũt tãtum ſacrificaſſe cõtenti ſunt. In papremi uero quẽadmodũ í alias & hoſtias & ſacra opãtur ſed quoad ſol circũfertur pauculi ſacerdotes circa ſimulacra exercẽtur: cõplures eoꝝ tenẽtes ligneas clauas ſtãt ꝑ foribꝫ templi. Alii e regiõe plus mille uiroꝝ qui uota exequũtur cũ ſingulis fuſtibꝫ freq̃ntes cõſiſtunt: qui ꝑdie ſimulacꝝ ligneũ ex ligno ſacello deaurato. In alias ſacras ædes exportãt paucis illis: q miſterioſimulacri ẽlecti ſunt trahẽtibꝫ plauſtꝝ q̃ttuor rotaꝝ: quo uehitur ſacellũ cum ſimulacro: qđ intus eſt. Hos ígredi ꝓhibẽt hi q í ueſtibulo ſtãt. At hi qui uota exequũtur opitulãtes deo ꝓcutiũt hos ſeſe defenſãtes: Hic uehemẽs exiſtit fuſtuaria pugna mutuo capita ferientiũ: multiq; ex uulneribꝫ ut ego opior pereunt: & ſi ægiptii quenq̃ mori negãt. Aiunt ât ídigenæ cõuentæ hunc iõ ſtitutum qđ id tẽplum ícolat mateꝝ Martis: & ad eã martem iã adultum ac uirilis ætatis ueniſſe gña coeundi cum matre: quẽ materni miſtri ut q eũ a ꝓncipio non agnoſcerent: eum ígredi ad matrẽ ñ ſinerent. Hũc ex alia ciuitate allatũ hoíbus illos male multaſſe: & ad matrem fuiſſe ítrogreſſum & ob hanc rẽ aiunt ſolẽnẽ eſſe matri die feſto hãc rixã & iſtitutum ne í templo cũ fœis eoiretur: neue a uenere niſi ablutis tẽpla adirentur. Hi ſunt qui ꝑmi cerimõiis uacauerũt. nã cæteri fere mortales ꝓter ægiptios ac græcos coeũt í templis: & a uenere ſurgentes ñ abluti ítroeũt templũ putãtes hoíem eſſe ut cæteras animãtes. Et. n. uidere licet & pecudes oẽs & uolucꝝ greges coire í deorũ tẽplis atq; in fanis qđ ſi ñ eſſet deo gratũ: nõ facturas illas fuiſſe allegãt. Mihi ât iſta facientes ñ ꝓbãtur. Aegiptii cum í aliis ad ſacra ꝓtinẽtibꝫ: tũ uero í his ſupſtitioſe agũt Cæteꝝ ægiptꝫ eũ ſit aphricæ finitima: ñ tñ admodũ feris ẽ frequẽs: q uero illic ſunt: eæ oẽs ꝓ ſacris hñtur ꝓtim mãſuetæ: ꝓtí ímãſuetæ. Q ua ât cã ꝓ ſacris hñtur ſi dixero ad res diuinas oratio mea deſcenderet. q̃s ego in primis enarrare ẽuito: quarũq; quicquid dixi id neceſſe coactus tñ delibãdo dixi. Cõſuetudo q̃ de feris ẽ ita hẽt. Eaꝝ educãdaꝝ curã ſeorſum a cæteris ægipti atq; egiptiæ ſuſcipiũt. In quo honore filiuſ patri ſuccedit His feris oẽs q in urbibus ſunt uota ꝓſoluunt: quæ ſuſceperunt illi deo cuius illa fera ẽ hunc in modũ. Deraſis filioꝝ capitibus aut in totũ: aut ex media: aut ex tertia parte ap ꝑendunt crines una in lãce: & in altera tãtundem argenti: quæ pecunia cum lãcẽ traxerit: eam tradunt curatori feraꝝ: Ille pro hoc amputatum piſcem præbet feris eſcam Talis enim cibus illis præbetur: quarum ſi quam quis necauerit ſi uolens morte mulctetur: ſin inuitus plectitur ea mulcta: quã ſacerdotes ſtatuerint. Q uiſq; tamen Ibim aut accipitrem necauerit ſiue uolens: ſiue nolens neceſſario morte afficitur. Sed cum multæ ſint feræ: q̃ una cũ hoíbus uictitent. multo tñ plures eẽnt niſi res hæc officeret

Cares Saiſ urbs

Dutis urbs

Martis mater

Coitus in templis

ægiptiæ feræ

Capita deraſa

Feraꝝ interfecta

ibis accipiter

Feles

felibus. Feles posteaq̃ sunt enixæ non ãplius adeũt masculos. Eas isti coeũdi gratia ĩdã gãtes: tñ potiri nequeũt. Ergo cõtra illas talia cõminiscũtur. Ereptos aut subreptos earum fœtus occidũt: non tñ occisos edũt. Illæ filiis orbatæ cupiditate alioꝝ C Amantissima. n. filioꝝ fera ẽ. Ita demũ ad mares se cõferũt. Felẽ incensa strue diuina res occupat. Nã quotiẽs ignẽ extiguere neglexerũt ægiptii custodias feliũ dispositi agũt. At ille aut in trudendo se hoibus: aut trãsiliẽdo in ignẽ insiliũt. Hoc dũ cõtingit: ingenti luctu afficiuntur ægiptii. Q uibuscũq; ãt ĩ domibus ultro felis oppetit mortẽ: eaꝝ domoꝝ habitatores cũcti sola supcilia eradũt: totũ ãt corpus & caput: in quoꝝ domibꝫ sic moritur canis. Efferuntur feles mortuæ ad sacra tecta: ubi salsæ sepeliuntur in urbe bubasti. Canes ãt in sua quisq; urbe tumulãt sacratis ĩ loculis eodẽ quo canes modo indagatores sepeliũtur. Nã mygalas. i. murus araneos. & accipitres in urbẽ butũ absportant.

Canis
Mygade
Aranei
Accipitres

Vrsos ãt q sacri sunt: & lupos nõ multo uulpibus grãdiores eo loci sepeliũt ubi iacẽtes inueniũt. At crocodilo talis inest natura: ut quatuor mẽsibus maxie hibernis nihil oio edat: & cũ sit q̃drupes: tñ terrestre & aquatile ẽ. Nã oua parit humi: excluditq; & plerũq; diei in sicco agit: sed totã noctẽ in flumine: qppe calidiore aqua q̃ nocturno sereno & rosido. Ex oibus q̃ mortalia agnoscimus hoc maximũ existit: ex minio siqdẽ oua gignit haud multo maiora anserinis: & ꝓportiõe oui fœtus excluditur. Excretus ad decẽ & septẽ & amplius cubitos puenit. Oculos hẽt suillos. dentes magnos ꝓportione corporis & ꝓminẽtes atq; serratos: cui ex oibus feris soli lingua ĩnata non est. Idẽ inferiorẽ maxillã solũ nõ mouet: sed supiorẽ iferiori admouet. Vngues quoq; robustos habet pellẽq; circa tergũ ipenetrabilẽ. Inter aq̃s cæcus: sub dio pspicacissimus. Itaq; cũ in aqua uitã degat: os fert intorsũ irudinibus refertũ. Cũq; eũ cæteræ feræ ac uolucres fugiãt: solus ipsi trochilus pacatus ẽ: qd̃ uidelicet eiẽ utilis. Etenĩ posteaq̃ crocodilus ex aqua in terrã egressus ẽ ac deide hiauit. C sp. n. fere hoc ad zephyꝝ facere solet Dtunc ĩ eius os trochilus penetrãs deuorat sanguisugas. Q ua utilitate delectatus crocodilus nihil oio trochilũ lædit. Q uibusdã ægyptioꝝ crocodili sacrosancti sunt qbusdã ñ sũt: sed ueluti hostes exagitãtur. Sacros admodum eẽ eos existimãt: q circa thebas & myrios stagnum ĩcolunt: quoꝝ utriq; unũ ex oibus crocodilis alunt cicurẽ & edoctũ manu tractari. Appẽdentes eius auribus uel gẽmas: uel ex auro fusiles ĩaures. & primoribus pedibus cathenã ĩnectentes: cibaria quoq; accõmodata: ac sacra ꝑbentes cõsectantur tãq̃ pulcherrĩe uiuentẽ. Vbi mortẽ obiit sale cõditũ sacris in urnis sepeliũt. Atq; circa elephãtinã urbẽ ĩcolũt. q; sacros esse non censeãt & comedunt. Neq; uero crocodili uocãtur sed chãpsæ. Iones appellauere crocodilos illi generi crocodulоꝝ: qd̃ apd̃ eos ĩ sepibus gignitur cõparãtes. Hos capiẽdi cum sint cõplura & multiplicia genera: unũ tantũ hoc: q̃d mihi maxĩe dignũ relatu uidetur puto scribẽdũ. Vbi tergũ suillũ hamo circũdatum ad illiciẽdũ crocodilũ ptulit ĩ medium flumis uenator ipse ad ora flumis porcellũ: quẽ uiuum tenet uerberat. Cuius uocẽ crocodilus audiẽs sc̃dm illã tẽdit: nactusq; tergũ deuorat: & posteaq̃ attractus est añ oia eius oculos uenatos ceno opplet. Hoc acto cætera facile sane optĩet: alioqn cũ labore adeptur. Iã uero fluuiales eq̃ ĩ plaga papremittana sacri sunt: ĩ cætera ægypto nõ sacri talẽ speciẽ naturáq; hñtes q̃drupedes bifidis pedibus ungulis bouinis simo naso: equina iuba. eminẽtibus & cãcellatis dentibus fulgida cauda: eqna uoce. Magnitudine maximi tauri tã crassio corio: ut ex eo arefacto fiant pila missilia. Gignuntur ꝑterea in fluuio aquatila quædam: quæ ægyptii sacrata esse arbitrãtur. Arbitrãtur itẽ sacrũ genus pisciũ: q̃d uocãt squamosũ atq;

Trochilus

Crocodili cura sacri

Chãpsæ Crocodili

Equi fluuiales

etiã anguillã. Hos pisces aiunt sacros cẽ. Ex uolucribus uero uulpãsaris. Est & alia uolucris sacra noie phœnix: quã eq̃dẽ nunq̃ uidi nisi in pictura. Etenĩ perrara ad eos cõmeat quingentesimo quoq; ut aiunt heliopolitani ãno & tũc ãdemũ: & cũ pater eius decessit. Is si picturæ assimilis ẽ: talis tantusq; ẽ penne coloris ptim rubidi maxia ex p.e cũ habitu tũ magnitudine similimus aquilæ: eum aiunt q̃d mihi nõ fit uerisimile hoc excogitare. Ex arabia ꝓficisceatẽ in tẽplũ Solis gestare patrẽ myrra obuolutũ: & ĩ eo tẽplo humare. Sic ãt gestare ꝓmum ex myrra ouũ cõponere q̃tum ipse ferre possit. Deiñ ferẽdo id ipsum experiri: Hoc exptũ ita demũ ouũ exenterare: atq; in illud parentẽ iferre: & q̃ parte ouum exinaniuit. partẽ q̃ intulit eã partẽ alia myrra iducere: & cũ tãtundẽ põderis ipso sito parente effectũ sit. Obstructo rursus foramine baiulare illud ĩ tẽplum solis. hæc facere hanc auẽ cõmemorant. At circa thebas sũt sacri serpentes nihil oio hõinibus noxii pusillo corpore: binis præditi cornibus e summo uertice enatis: quos defunctos in iouis æde sepeliunt. huic. n. deo sacros illos esse ptædicant. Est arabiæ locus ad butim urbem fere positus: ad quẽ locum ego me contuli: q; audirẽ uolucres eẽ serpentes: eo cum puĕi ossa serpentum aspexi: & spinas multitudine supra fidem ad enarandum: quaꝝ a cerui erant magni: & his alii atq; alii minores ingenti numero. Est autem hic locus ubi spinæ piectæ iacebant huiuscemodi ex arctis mõtibus exportigitur in uastã planitiẽ ægiptiæ contiguã. Fertur ex arabia serpentes alatos incunte statim uere in egiptum uolare: sed eis ad ingressum planicici occurrentes aues ibides ñ prætermittere: atq; ipsos interimere: & ob id opus ibidem magno in honore ab egiptiis haberi. Arabes aiunt cõsitentibꝫ & ipsis egiptiis ĩcirco se his auibus honorẽ exhibere. Eius auis species talis ẽ: nigra tota uehementer est. Cruribus gruinis: rosto maxima ex parte aduncoeadẽ q̃ crex magnitudine: & hæc quidẽ species est nigraꝝ: quæ cum serpentibus pugnant. At eaꝝ quæ pedes humanis similes hñt. Nam bifariæ ibides sunt gracile caput: ac totum collum pennæ candidæ præter caput ceruicemq; & extrema alarum & natium: quæ omnia quæ dixi sunt uehemẽter nigra: crura & facies alteri cõsentanea. Serpẽtis porro figura q̃lis hydrorum: alas ñ pennatas: sed glabras gerit: & alis uespertilionis ualde similes. Hactenus de sacris feris dictum sit. Ipsoꝝ ãt egyptioꝝ: qui circa partem egipti frumentariã colunt memoriã omnium hoium cõmentantes sunt fere eoꝝ in quoꝝ ego ueni experimentũ longe excellentissimi: ante omnia tali uitæ genere degentes. Singulis mensibus triduo purgant se uomendo atq; intestina diluendo grã sanitatis cõseruande: existimantes oẽs languores hoibus creari ex cibis. Nã sunt alioquin egypti oium ũiroꝝ secundũ aphros maxime salubri corpore aeris ut mihi uidetur bñficio: qui nunq̃ ĩmutatur: cuius mutationibus precipue existunt in hominibus morbi: Pane uescuntur: quẽ ex farre cõficiũt quẽ cylestẽ nominãt. Vino utuntur facto ex ordeo: desunt. n. in ea regione uites Victitant quoq; tum piscibus partim crudis ad solẽ arefactis: partĩ salsugine cõditis: tũ auibꝫ sed eaꝝ crudis prius tñ sale cõditis: cothurnicibꝫ anaribusq; atq; auiculis: Cæteris ãt uel uolucribꝫ uel piscibꝫ q̃ ipsis in ꝓximo sunt preter illa q̃ ab eis sunt recepta ꝓ sacris ptim assis: partim elixis. Apud locupletes eoꝝ cũ multi cõuenerunt: & a cœna discessum est: circunfert aliq̃s in loculo mortuũ e ligno factũ: sed pictura & opere ueꝝ maxime imitãtem. Longitudine cubitali omnino aut bicubitali: ostendens q; singulis conuiuaꝝ ait in hũc intuẽs pota & oblectare talis post mortẽ futurus. Hæc illi apud cõuiuia faciũt cõtẽtiq; moribus patriis nullũ aliũ asciscũt. Q uibꝫ cũ alia sint egregia ĩstituta: tũ uero illud adhibendi modulatorem: qui & in phenice & in cypro: & alibi nomen pro differentia

Anguille
Phœnix

Serpentes sacri

Serpentes alati

ibes facie ibidis forma.

Crex

Aegyptiorũ purgamina

Cylestis

Linus manerus

gentiũ hẽt. Idẽ tñ cõgruit cũ eo: quẽ græci decantant appellãtes linũm: ut ego admiret cũ alia multa: q̃ sunt apd ægyptum: tũ uero id uñ nomẽ lini acceperunt: quẽ semp quodã mõ decantare cognoscunt. Vocat ãt linus ægiptiace manerus quẽ ægyptii ti adiderunt: cum filius unicus extitisset p̃mi ipsoꝝ regis: pr̃a maturaq̃ morte decessisset. His lamẽtis ab egiptiis fuisse decoratũ: & cantilenã hanc eãq̃ solã ipsis institutã. Cõgruunt. p̃terea in hoc cum soliis græcoꝝ lacedæmonibꝫ egiptii: q̃ minores maioribus natu obuii cedunt uia ac deflectunt: aduenientibusq̃ e sedili assurgunt: q̃ i re cũ nullis aliis græcoꝝ cõueniũt.

Vestes laneæ

In uicẽ cõpellándise mutuo in uiis adorãt genu tenus demissa manu. Vestibꝫ amiciunt lineis circa crura fimbriatis. q̃s calasiris apellant: sup q̃s cãdida ferunt amicula tanq̃ supiet̃a. Laneæ uestes neq̃ in ædes sacras gestãtur: neq̃ una cũ cadauere sepeliunt. Prophanũ. n. ẽ q̃ cõsentanea sunt his q̃ orphica & bacchica appellantur ab agipto & pythagora ortũ ducentibus: Nã his cerimõnis pticipãtẽ laneis indutũ uestibꝫ hũari religiosũ ẽ. De qbus sacra reddit rõ. Alia insup sunt ab egiptiis excogitata: q̃s mensis die sue cuius deoꝝ sit: & quos q̃s die genitus q̃lia sortietur: & q̃ mortẽ obibit: & q̃lis existet. Q uibꝫ rebus qui in poesi uersati sunt: usi fuerunt: plura quietiã ab eis p̃digia cõperta sunt q̃ a cæteris

prodigia diuinatio

oibus hominibus. Nam cum p̃digium extitit scribunt id obseruãtes quomõ euenerit: & si q̃n postmodum huius simile extiterit exemplo prioris putant euentuꝝ. Diuinatio apud eos ita est cõstituta: ut eius artificiũ nulli mortalium uendicetur: sed certis diis. Si

Herculis oraculũ

quidẽ herculis illic oraculum est: & apolinis: & mineruæ: diane æq̃: ac martis: & iouis: sed quod p̃cipuo honore colunt ex oibus oraculis latone est in urbe buti. Veꝝ hæc uaticinia ñ eodẽ mõ sunt oia instituta. sed differenter. Iã uero medicina apud eos hunc in modum ẽ distributa: ut singuloꝝ morboꝝ sint medici. ñ pluriũ. Itaq̃ oia referta sunt medi-

Latonæ oraculũ

Butis urbs

eis. Alii. n. sunt ocularii curandis oculis cõstituti. Alii capiti alii dentibꝫ: alii alui ptibus alii morbis occultis. Luctus eorũdẽ ac sepulturæ tales sunt. Q uibuscunq̃ dõesticus aliq̃s

Medicia plurium

decessit hõ alicuius momenti: l bi oĩs muliebris sexus familia caput sibi & uultũ oblinit luto: Deiñ relicto domi cadauere ipse per urbem uagantes se planguntsuccinctæ nudatis

lugentiũ mos

mãmillis & cum eis pxime quæq̃. Altera ex parte uiri & ipsi expectoratise uerberant. His actis ita demũ ad cõdiendũ portant. Sunt ãt certi ad hoc ipsum cõstituti: qui hoc artificium factitãt: qui cum ad ipsos cadauer portatum est: ostendunt his: qui portauerũt exẽplaria mortuoꝝ ligneapingẽdo assimulata: & eoꝝ unũ accuratissime fabrefactum esse aiunt: cuius ego nomen si nuncupauero: haud faciam sancte. Alteꝝ illo inferius ac uilioris præcii. Tertiũ uilissimi ea dicentes scitãtur ab his ad quod exẽplum uelint effingi mortuũ suum. Isti conuento de precio illic abeũt. At hi qui relinquuntur in ædibus hunc in modum diligentissime cõdiunt corpus ante omnia in curuo ferro cerebrum p̃nares educunt: ut quãq̃ partẽ educentes: ita locum eius medicamentis explẽtes. Deh[i]e acutissimo lapide æthiopico circa ilia cõscindunt: atq̃ illac oẽm aluum p̃trahunt: q̃ ubi

Humãdi mos

repurgarunt ac uino phœniceo expleuerunt: rursus odoribus contusis referciunt: tum omẽta cõplentes cõtusa myrra pura: & casia: & cæteris excepto thure oderibꝫ itẽq̃ consuunt. Vbi hæc fecere saliunt nitro abditum septuaginta dies. Nã diutius salire nõ licet. Exactis septuaginta diebus cadauer ubi abluerunt sindone byssina totum incisis loris inuoluunt gummi illinentes: quo egiptii glutinis loco pleruncq̃ utuntur. Eo deiñ receptopropinqui ligneã hoi effigiem faciunt. In qua mox inserunt mortuũ: ic lusum q̃ ita tesaurizant: id est reponunt. Hi autem qui mediocri uolunt nimium fugientes sumptũ ita comparant. cli sterem unguine quod e cedro gignitur cõplent. Deiñ ex hac aluũ mor-

tui ipsã neq̃ scindentes: neq̃ extrahentes: sed p̃ secessum p̃henso uie posterioris hiatu infertiunt: & tot quot dixi diebus sale cõdiunt: quoꝝ diem ultio cedrinum unguen: quod prius ingesserant ex aluo egerunt: q̃d tantã hẽt uim: ut una secum aluum atq̃ intestina tabefacta educat. Nitꝝ ãt carnes tabefacit. Mortuiq̃ tantũ cutis & ossa relinquuntur. Vbi ista fecere ex quo sic tradidere mortuũ nihil ãplius negocii suscipiunt. Tertia cõditura hæc ẽ adorandis eoꝝ mortuum: q̃ tenuiori sunt dilutionibus uẽtrem abstergunt:

Vxorum cõditura

are faciunt q̃ sale septuagita p̃ dies. Deiñ tradunt reportãdum. Vxores tñ ĩsigniũ uiroꝝ ñ statim uita defunctas tradunt condiendas: ac ne eas q̃dem fœias: q̃ cõspicuæ ualde & maioris momenti fuerint. Sed triduo atq̃ q̃triduo defunctas ea de cã facientes ne cum fœis salinarii cõcũbant. Deprehensũ. n. quẽdã aiunt coeuntẽ cum recẽti cadauer mulieb ri delatũq̃ ab eiusdẽ artificii socio. Q uisquis ãt uel ipsoꝝ egyptioꝝ: uel hospitum cõpertus sit mortuus: siue a crocodilo raptus siue ab ipso flumine: necessarium p̃tus est ei ei

Cadaueris coitus mortui reperti

uitati: ad q̃ eiectus est condire: & q̃ honestissimo funere sepelire sacris in monumentis: quẽ ne cõtingere quidẽ fas est alteri aut p̃imoꝝ aut amicoꝝ: nisi ipsis nili sacerdotibꝫ utpote maius quiddã q̃ hominẽ mortuum tractantibus ad sepeliẽdum. Græcanicis institutis uti recusant: & ut semel dicã nulloꝝ hominum alioꝝ institutis uti uolunt. Et hoc quidẽ cæteri ægyptii obseruant. Est tñ chemis oppidum grande thebaicæ plagæ

Chemis op: perſei tẽplum

prope nouã urbẽ. Q uo in oppido est tẽplum Perſei Danaæ filii quadratum ac palmeto circundatum ingenti sane e saxis uestibulo. Stantibus desuper duabus grandibus e lapide statuis. In hoc uestibulari ambitu est sacellum: & in eo simulacꝝ perſei. Q uem chemitani memorant sibi apparere frequenter e terra existentẽ: frequenter e intra templum: ciusq̃ sandalium quod gestabat inuentum bicubitali magnitudine: quod postq̃ apparuerit exuberare oẽm ægiptum. Hæc quidem illi aiunt. Faciunt ãt perſeo græcani-

perſei tẽplum perſei ſandalium

ce gymnicos ludos per oẽ certandi genus propositis premiis: tũ pecoꝝ: tũ pallioꝝ: tum pellium: perconctantiq̃ mihi cur eis solis consuesset apparere perſeus: & cur in edendo gymnico certamine ab ægiptiis discreparent: aiebãt perſeum ex ipsoꝝ ciuitate eẽ oriundum. Danaum. n. & lynceum: q̃ essent chemitani nauigasse in græciam: a quibus origi-

Danaus Lynceus

nem gradati ducẽdo deueniebant ad perſeum. Hunc in ægyptum p̃fectum: q̃ & greci dicũt gr̃a afferẽdi ex aphrica caput gorgõis: uẽisse quoq̃ ad ipsos: ac cognatos oẽs agno uisse: quos postq̃ didicisset & nomen chemis ex mare audisset in ægyptum uenisse: & gimnicum certamen celebrari iussisse. Hæc oia opinãtur ægiptii: qui supra paludes ĩcolunt. Q ui uero in paludibꝫ utuntur esdẽ qbus cæteri egiptii moribꝫ cum in aliis: tum

Lotos

ĩ hñdis singulis uxoribꝫ quẽadmodum græci. Cæteꝝ ad uictus facilitatem alia sunt eis excogitata. Si qui dẽ cum fluuius plenus cãpos inundauit: in ipsa aq̃ exoritur ingẽs uis lilioꝝ: q̃ loton egiptii uocant: Ea ubi demessuerunt ad solẽ exiccant. Deiñ qd̃ medium loti est papaueri assimile postq̃ coxerũt ex eo faciunt panes a quos. est ãt huius loti radix quoq̃ esculenta ẽt suauitate præstãti orbiculata mali magnitudine. Sunt & alia lilia rosis similia & ipsa in fluie nascentia: quoꝝ fructus in alio calice germinans e terra simillimus specie ẽ fauo uespeꝝ. In eo esculenta q̃dam instar nuclei oliuæ coagmentata innascuntur: quæ & tenera comeduntur & arefacta. iam uero iuncum annuum ubi e palu

Iuncus eſui apta

dibus excerpserunt superiorẽ eius partẽ amputant: quã in aliud quiddam conuertunt: quod relictum est inferius lõgitudine cubitali id edunt pariter: ac uenundant. Eo si qui admodum suaui uti cupiunt in luculẽto furno torrefactũ ita cõedunt. Sunt p̃ter ea ex eis q̃ solum piscibꝫ uictitant: quos ubi ceperunt exenteratos ad solẽ desiccant: exiccatisq̃

deiñ ueſcuntur. In fluíbus ñ fere gignuntur piſces gregales. Q ui nutriuntur í ſtagnis hæc faciunt. Simulac inceſſit eis libido gignẽdi gregati in mare enatant. Ducibꝫ maſculis genituræ ſpargentibꝫ: q̃ fœie cõſecẽtantes recuruãdoſe ex ea cõcipiunt. Exdẽ ubi pregnates in mari ſunt effecte remeãt oẽs rurſus ad ſibi cõſueta ñ ãplius eorũdẽ ductu: ſed fœiaꝝ. Ducunt. n. ille quẽadmodũ fecerãt mares gregati oua fundẽtes inſtar milii puaꝝ mares adeuntes deuorãt. Sunt ãt ea tanq̃ milii grana piſces ex quoꝝ reliquiis ñ deuoratis ſed nutritis: piſces fiunt. ex his piſcibꝫ qui capiunt dũ in mare meant hi detrita de xtra q̃ ea de cãpatiunt q̃ in mar dũ tendunt a ſiniſtra terrã legunt: rurſus eadẽ uia reuertentes incurſant atq̃ offenſant cõtingendo terrã plerunq̃: ne itinere aberrẽt pp aq̃ decurſũ. Nilo incipiente augeſcere í p̃mis depreſſa terraꝝ & lacunæ fluuio p̃xime ipleri incipiunt. Confeſtimq̃ redundatæ a flumine aq̃ hæc plura fiunt: & cõtinuo cuncta piſcibus minutis opplentur. Vñ ãt ſecũdo loco ueriſimile ſit eos gigni hoc mihi uideor cauſæ intelligere: q̃ ſuperiore ãno poſtq̃ nilus abſceſſit: piſces qui oua in ceno pepererant una cum poſtrẽis abeunt aquis: circũacto rurſus ãno ubi aq̃ reſtagnauit p̃tinus ex his ouis gignuntur piſces. Q uod ad piſces attinet ita hẽt: Vtuntur ægyptii q̃ paluſtria acolunt

Sicillicypria Ki — unguento ex fructu ſillicypnoꝝ: quod appellant ægiptii KiKi. Hunc in modum cõficiẽtes ſillicipria hæc: q̃ apud græcos ultro naſcuntur. ad oras fluminũ ſtagnorumq̃ ſerunt: multũ q̃dẽ fructũ ferentia ſed grauiolentẽ. Hũc ubi collegerunt alii cõtuſum ad ignẽ alii in ſartagine coquunt: & q̃d ex eo pfluit excipiunt pingue quiddã: & nihilominus ad lucernas idoneum q̃ oleum: ſed grauiolentiã exhibens. Sunt ãt aduerſus magnã uim culicum hæc ab eis excogitata. Cum. n. his qui ſupra paludes incolunt munimento ſint tures: q̃s dormit aſcendunt C Nã culices uentus phibet in altũ uolare D Alia ſunt machinati qui intra paludes habitãt. Singuli ſua optinent retia: quibꝫ per diem piſces capiant Eiſdem noctu utuntur cubili í quo requieſcunt. Circundatis illis deiñ opertiſ omnium capiunt: quiſi in ueſtimento inuoluti: aut in ſindone dormirẽt: eos per ipſa indumẽta eulices morderent. Per retia uero ne tantulum quidem mordere conantur. Naues eorum

Culices

Naues — onerariæ ſunt factæ eſpino cuius figura ſimillia ẽ loto cyrenæ: & cuius lachryma gũmi eſt. Ex hac ſpino ligna conciduntur: quæ magnitudine bicubitali tanq̃ lateritio opere cõponunt hunc in modum compingentes. Ligna cubitali circũdẽſas: aclõgas ſtipites appẽdunt. Vbi hunc í modum compegerunt: deſuper frequentia tranſtra extendunt: cõmiſſuria nequaq̃ utũtur: ſed introrſũ compages iunco inectunt. Gubernaculum ſcitefatium: & hoc per nauem tranſit. Malo quoq̃ ſpinatio & uelis iunceis utũtur. Hæc nauigia contra flumẽ meare nõ poſſũt: niſi luculentus ingruat uentus. Veꝝ a terra protrahuntur. Secũdum decurſũ hoc pacto ferũtur. Eſt ianua ex mirica facta putaminibus arundinaceis ſtrata: & lapis politus deorũ fere talentorũ pondo. Huiuſmodi ianuã fune alligatam in anteriori parte nauis ſinitur deferri: Lapidem uero retrorſum alio fune. Ita ianua impetu aquæ inſidẽte protinus meat & trahit barim: hoc enim his nauigiis eſt nomen. Lapis autem dum retrorſum trahitur: fũdo admotus dirigit nauim

Baris

hoꝝ nauigioꝝ ingens apud illos eſt copia: quorum quædam ferunt multa milia talentoꝝ põdo cũ regiõem ſupgreſſus eſt nilus ſole urbes apparẽt eatenus extantes ut inſulis ægæi maris fere affimiles eſſe uideantur. Nã cætera ægipti pelagus efficiũtur: ipſæq̃ urbes: quæ ſole extãt ſtatiões nauiũ faciũt: nec iã cũ hoc cõtingit per alueũ fluminis ſed per mediũ cãpi nauigatur ex naucrate quidẽ mẽphim uerſus non iã iuxta piramides ipſas ſed iuxta acumẽ delte. Amari autẽ & canabo naucratẽ uerſus per cãpũ: ad anthyllã

Naucrates

Anthylla urbs

urbem uenies: & ad urbẽ q̃ uocat Archandri. Haꝝ urbiũ anthilla: q̃ ẽ inſignis datus pe culiaris in calceamenta uxoris emp eius q̃ in ægipto regnat. Q uod factũ ẽ ex quo ægyptus fuit ditiõis pſaꝝ. Altera uidetur mihi nomẽ hñe ab archadro danai genero phthii achæi filio. Archádri. n. urbs noiatur. Q uod ſi alius q̃ſq̃ archander eẽt: nequaq̃ ægyptium nomẽ foret. Hactenus q̃ uidi: q̃ noui: q̃ iterrogaui dicta ſũt. hic pgã differere de egipto q̃ audiebã addens aliq̃d q̃d ipſe uideri. Minẽ q̃ p̃mus apd egiptum regnauit aiebat ſacerdotes iunxiſſe põtibus nilũ ad mẽphi: Nã eũ aphricã uerſus totũ p̃terlabi mõtem pſimminũ: & ſupra mẽphim centũ circiter ſtadia meridiẽ uerſus aggeſta humo ad amfractum fluminis arefeciſſe p̃ſtinũ alueũ: ita flumẽ fcõ ſibi alueo p mediũ mõtiũ fluere Adeo nunc quoq̃ ſub pſis iſte ãfractus nili tanq̃ coercitus fluat magnis p̃ſidiis cuſtodit quot annis obſceptus aggeribus. Q uos ſi refrigẽs flumẽ uelit ea pte redũdare oĩs mẽphis adibit periculũ: ne aq̃s opiatur. Ab hoc mine qui p̃mus extitit rex id uñ fuit amnis effectũ terreſtre: ibiq̃ ab eodẽ urbẽ hãc cõditã: q̃ mũc mẽphis appellatur. eſt. n. mẽphis í ãguſtiis egipti ſita: & exterius aq̃lonẽ uerſus & ueſpeꝝ ex flumine effoſſum eẽ ſtagnũ Nã ab aurora ipſe nilus arcet: & ab eodẽ in ea urbe extu uctum hoc tẽplum uulcani tum magnũ: tum mẽoratu digniſſimum. Poſt hunc recẽſebãt libro ſacerdotes nominatim alios trecẽtos ac triginta reges. In quibꝫ tot etatibꝫ hominum decẽ & octo fuiſſent ethiopes: & una mulier alienigena: Ceteri uiri indigenæ: Mulieri q̃ regnauit fuiſſe nomen idẽ q̃d regine babylonice nitocrim: q̃ dicebant ultã fuiſſe fratrem: ab ægiptiis app quos regnabat interẽptum: & ſi ubi hunc interimerãt regnum ad hanc deuoluiſſent. Vltã aũt fratrẽ dolo multis ægiptioꝝ abſumpti. Nã extruxiſſe eã p̃magnum ædificium ſubterraneum per cãm quidẽ noui operis: anio ãt aliud agitantẽ & cõuocatis ad cõuiuium multis: quos præcipue nouerat fraternæ cædis auctores fuiſſe p oraculum quendã ſpecum īmiſiſſe flumẽ diſcũbentibꝫ. Hæc demum de illa referebant præterq̃ q̃ ubi hoc feciſſet xõſperſiſſe eã multo cinere ædificium: quo impunita eẽt. Alioꝝ ãt regum nullum referebant claꝝ opus editum niſi unius: qui poſtrẽus hoꝝ extitit mœris. hunc. n. ædificaſſe mẽoratu digna uulcani ueſtibula ad uentũ aquilonẽ uergẽtia: & ſtagnũ effodiſſe cuius quot ſint in ambitu ſtadia poſterius aperiã: & piramides in ea extruxiſſe: de quaꝝ magnitudine ſimul cũ ipſius lacu mentionẽ faciã. Hunc itaq̃ tantũ operũ edidiſſe alios ãt nihil prorſus. Q uos ego prætergreſſus eius qui his ſucceſſit noie Seſoſtris mentionẽ habebo: Iſtum dicebant ſacerdotes p̃mum longis nauibus ex arabico ſinu p̃fectum rubri maris accolas in ſuã poteſtatẽ redegiſſe: pgreſſumq̃ lõgius ueniſſe í mare iã uadoſũ & pinde nõ nauigabile. illinc ubi retro ſe ad ægiptũ recepiſſe ſecundum ſacerdotum cõmemorationẽ coacto ingenti exercito p cõtinentẽ prexiſſe: omneſq̃ gentes ut in quãq̃ incidebat ſubegiſſe. Et quaſcunq̃ nanciſcebatur feroces & uehemẽter ſtudioſas libertatis í eaꝝ regionibus cippos ſtatuebat inſcriptos litteris ſui nominis: & patriæ & q̃ re ferrẽt ipſum illos ui ſubegiſſe. Q uaꝝ uero urbes nullo prælio nulloq̃ negocio depiſſet: his cippos inſcripſit: tum eiſdẽ litteras: q̃s ſcripſerat ei gẽtibus q̃ uiriles extirerant: tũ muliebria genitalia planum facere uolens illos haud quaq̃ uiriles extitiſſe: Hæc faciẽdo peregit continentẽ donec ex aſia in europam tranſgreſſus ſcithas ſubegit & thraces: ad quos uſq̃ & non ulterius mihi uidetur egiptius exercitus peruẽiſſe quoniam in iſtoꝝ terra tituli non ultra poſiti demõſtrantur. Hinc digreſſus retro abiit & poſteaq̃ ad phaſim ſubſeditiquid deinceps non habeo quod dicam: an ipſe rex ſeſoſtris diuiſo ſuo exercitu aliquantulum copiarum reliquerit ad eam regionem incolendam: an aliqui militũ

Archandri urbs

Meris rex

Seſoſtres rex

ptes pegrinatiõis circa fluuiũ phasim substiterint. Nã colchi uident egiptii eẽ: qd ipse prius notũ q̃ ex aliis auditũ refero, cuiusrei cũ mihi cupido icessisset ut utroq; pconcta rer: magis colchi rẽ inisecebãtur egiptioꝝ q̃ egiptii colchoꝝ. Dicebãt tñ egiptii se opinari colchos e sesostris eẽ exercitu. Ipse ex hoc cõiectura capiebã q; atro colore sũt & crispo capillo tã & si hoc p nihilo putari posset: cũ & alii sint huiuscemõi: sed qd isti p cipue: pter ea q; solio oium hoium colchi & egiptii: & æthiopes ab initio statim pudenda circunci-
Circũcisio dunt. Nã & phœnices & syrii: q sũt in palestina didicisse ld ab egiptiis & ipsi cõfitẽt. Syrii uero q fluuiũ thermodõtẽ: & partheniũ accolũt: & hoꝝ cõtermini macrões a colchis di-
Macrões cisse se aiũt. Hi. n. ex hoibꝫ soli sũt: q circũcidũtur: & i hoc faciẽdo agnoscũtur egiptii eẽ. Tñ ægyptii atq; æthiopes ñ q̃o dicer uiri ab utris didicerint. Nã uidetur eẽ p antiquũ Sed q; ex egipto q illic cõmerciũ hũerunt didicerint: magnũ mihi fit hoc testimoniũ q; hi phœnices q cũ græcia cõsuetudinẽ hñt ñ ãplius circa uirilia i mitant egiptios: sed eoꝝ q postea pcreatur: uirilia ñ circũcidũt. agedũ & alid de colchis dicã eos eẽ similes egiptiorũ. Hi soli atq; egiptii linũ eadẽ rõe opãtur: oĩs utrorũq; uita piter & lingua cõsentãea ẽ.
Sardoni cum linũ Sardoni linũ ãt colchi cũ a græcis sardõi. cũ apellatur: cũ illud qd ab egipto uẽit appelletur egiptia cũ. Tituloꝝ quos sesostris rex ægypti regiõatim erexit pleriq; iã incolũes ñ extãt. Quos dã in syria palestina ipse uidi inscriptos: tũ quos dixi lris: tum mulieribꝫ gẽitalibus. Circa ioniã quoq; due huius uiri figure uisunt i petris icise: una qdẽ q̃ ex epheso i phoceã itur. Altera uero: q̃ e sardibus smirnã uersus. in qua uteroq; insculptus ẽ uir magnitudine q nũ palmoꝝ dextra spiculũ tenens: sinistra arcus: cæteraq; itẽ armaturã. Et eni ægiptiacã & æthiopiã gestãs: & ex altero ad alteꝝ humeꝝ euntes sacræ lræ egiptiace sunt incisæ in hæc uerba, Hác ego regionẽ meis optinui hũeris. Quis tñ aut cuias fuerit ab hac pte ñ indicãt: sed ab altera eã quidẽ cõspicati mẽnonis imaginẽ eẽ cõiectãt multum a ueritate
Sesostres deficiẽtes. Sesostrim egiptum sacerdotes hunc eẽ dicebãt redeuntẽ: multosq; mortales eaꝝ gẽtium ac regiõum: q̃s subegerat reportãtẽ. Eundẽ posteaq̃ ad daphna pelusias se recepat fuisse a fre: quẽ egipto pfecerat una cum liberis inuitatũ: & cũ ille domum exterius materia circunstipasset: struẽq; incẽdisset: re hunc intellecta ex tẽplo cũ uxore deliberasse C Nã & uxorẽ secum duxerat D & ea suadẽte ut duos e sex liberis sup ardẽtẽ pyrã extendẽs põtẽ faceret sup quos ipsi trãseũtes euaderent: ita fecisse: & duobꝫ filiis ita incensis cæteros una cũ patre fuisse seruatos. Sesostrẽ in egiptum reuersum ultionẽ de fre sumpsisse: q̃ uero multitudinẽ e terris in potestatẽ redactis abduxerat: ea uisũ in hæc fuisse. Siquidẽ isti fuerunt: qui sub hoc rege immẽse magnitudinis lapides in tẽplum. Vulcani portatos ptranxerunt: quiq; ad diuortia aquaꝝ: q nunc in ægypto sunt cuncta effodiẽda sunt adacti: quia inuiti faciebãt ut egiptũ prius equis & palustris agẽdis ubiq; idoneã redderẽt ñ idoneã. Nã ab eo tẽpore ægyptus q̃ omnis plana est: tñ inequitabilis & palustris inhabilis extitit pp multiplices fossas & uniuersa loca occupantes: q̃s iõ rex fodiendas putauit: ut ciuitates q̃ ñ accolerent flumen: sed in medio egypti eẽnt refluo flumine ñ laborarent penuria aquæ ad potandum: sed ea suppeditaret e puteis. Hac de causa ægiptus intercisa est: & ab hoc rege ut dicebãt in oẽs egiptios dispartita soli q̃dra-
Geometriæ ortus ti æqua portione uiritim p sortẽ data atq; hinc ꝓuentus instituti imposita certa pensiõe: q̃ illi quot annis soluerent. Qd si cuius portionẽ alluuiõe flumen decurtasset is adiens regẽ rei q̃ cõtigerat certiorẽ faciebat. Rex q; ad pdiũ inspiciẽdum mittebat qui metirentur q̃to deterius factum eẽt: ut ex residuo p portiõe taxatum uectigal penderetur: atq; hinc geometria orta uidetur in græciã trãscendisse. Nã polum & gnomonẽ. i. normam

& duodecim diei ptes a babylõiis græci didicerũt. Solus hic ægyptius rex imperio potitus est: æthiopiæ monumentũ quoq; sui reliquit añ ædẽ Vulcani lapideas statuas duas quidẽ tricenũ: unã sui altera uxoris: q̃uor ãt uicenum cubitoꝝ: totidẽ filioꝝ. Huius statuæ lõgo post tpe cũ darii psæ statua añ ponere: ñ tulit id sacerdos uulcãi negãs darium tales res gessisse: q̃les gessisset sesostres egiptius: qppe q cum alias natiões ñ pauciores
Sesostres q̃ darius: cũ ueroscytas subegisset: eoq; iniquũ eẽ huius añ illius sisti dõaria: qui rebꝫ gestis ñ eẽt illum supergressus. Hæc locuto sacerdote tñ ignouisse dariũ ferunt. Defuncto sesostre regnũ suscepisse pheronẽ eius filiũ: & hunc nullã sumpsisse expeditiõem: sed ei
Pheron rex cecus cõtigisse ut luminibus caperet. Idq; hac de eã cũ flumẽ eo tpe copiosissimum maneret: ita ut supra decẽ & octo cubitos rura trãscenderet uento ingruẽte: qui fluctus cieret: ferunt hunc regẽ facinus admisisse q̃ sũptũ spiculũ i medios fluminis uortices cõtorserit statiq; laborasse ex oculis: ac uisum amisisse: decẽnioq; cæcum fuisse. Vndecio ãt ãno ex
Bucus urbe bucici oraculum aduenisse iã exactum eẽ tps calãitatis uisumq; ei reditu. Si oculos
Lotium mulieris abluisset lotio mulieris: q̃ ad suum solius uiꝝ accessisset alioꝝ uiroꝝ expers: & ante oĩa urinã uxoris exptus cũ nihil ãplius cerneret: cæteraꝝ deinceps urinã exptum tandẽ uidisse: ibiq; oẽs mulieres: q̃s fuisset expertus pter eã: cuius lotio lotus uisum recepisset:
Eritbra bolus urbs unã in urbẽ coegisse: quæ erythrabolus: idest rubra gleba dicitur & eas illic coactas cum ipsa urbe oẽs cõcremasse: & eã cuius lotio lotus uisum recepisset uxorẽ duxisse. Atq; ea clade liberatum cum alia in aliis tẽplis donaria posuisse oĩa memoratu digna: tum maxime memorabilia: ac spectaculo digna in tẽplo solis gemina saxa: quos obelos uocant a
Obeli figura ueru centenũ cubitoꝝ lõgitudinis: octonum latitudinis. Huic in regno succesisse
Proteus aiebant uiꝝ mẽphitẽ: cui nomẽ eẽt lingua græca proteus: Cuius nunc mẽphi uisitur fa-
Venus hospita num decoꝝ sane: ac ualde adornatum ad australẽ ptẽ tẽpli uulcani positum circunquaq; phœnicibꝫ tyriis habitãtibus: qui locus oĩs castra tyrioꝝ apellatur. In hoc fauo protei ẽ
Helenæ raptus ædes: quæ uocatur Veneris hospite: q̃ coniicio eẽ hellenes tyndari filiæ quia & apd proteum fuisse diuersatã audiui: & cognõine ueneris hospitæ appellatã. Nã quæcunq; sunt
Paris alterius ueneris tẽpla neutiq̃ hospitæ appellantur. Et sane pconctanti mihi sacerdotes de helena referebant ita rẽ eẽ gestã. Alexandꝝ rapta e sparta helena cum renauigaret domum in mari ægeo uentis cursu excussum in ægyptiacum pelagus: atq; illinc non remittentibus flatibus appulsum in egiptum ad hostium nili quod uocatur canobicum
Hercules asylum atq; ad taricheas. Erat in eo littore quod nunc quoq; est: Herculis templum: ad quod si quis cuiuscunq; hominis seruus cõfugiens capiat sacras noras sese deo tradens eũ nasas est tangere: quæ sanctio ad meã usq; ætatẽ prorsus immutata perseuerauit. Eam tẽpli legem mancipia alexandri cum audissent: ab eo pfugerunt. Assidentesq; deo supplices alexandrum insimulabant eum destructum uolẽtes: remq; omnem exponebant: ut circa helenam gesta erat & illata Menelao iniuria. Insimulabãt autẽ de his apd sacerdotes &
Thonis apud huius hostii nili præfectum nomine thonim. His auditis thõis q̃ raptissime mẽphim ad proteum mittit hæc nunciatum his uerbis. Venit peregrinus quidam genere teucer: qui rẽ nefariã in græcia perpetrauit: quippe seducta hospitis uxore: q̃ secũ ducẽs cum multis admodum opibus in tuam terram uẽtis appulsus est. Vtrum ne sinamus eum abire impunem: an ea quæ attulit secum eripimus. Ad hæc remisit proteus qui diceret uiꝝ istũ undecunq; is sit qui rẽ nefariã i hospitẽ suũ ppetrauit cõprhensũ ad me deducite: ut qdnam dicturus ẽ sciam. Hoc ubi accepit thõis alexandꝝ cõpræhẽdit nauesq; eius distinet: dehĩc illum Helenamq; cum opibus: atq; ẽt seruos mẽphim ducit. Qui

bus oibus repreſentatis Proteus percõctatus eſt Alexandrum quiſnam eẽt & uñ cum nauibus profectus: Alexãder illi & gẽus ſuũ cõmemorauit & patriæ nomẽ & unde na uigaſſet: & quo. Sed interrogante proteo unde helenã accepiſſet titubãtẽ in loquendo ac tergiuerſantẽ coarguebant hi qui fuerant ſupplices exponentes oĩa quæ inſedere admittendo geſta eẽnt. Tandẽ proteus apud eos hanc ſñiam tulit inquiens. Ego niſi magni intereſſe arbitrarer de peregrino aliquo ſuppliciũ capitis ſumere ad terrã meã vẽtis appulſo: ſuppliciũ ꝓ græco illo de te ſumerẽ oĩum hoſpitum deterrime: ſceleſtiſſimum facinus admiſiſtia tuo ipſius hoſpite erepta uxore: neq; his contẽtus cũ ea abiſti. Ac ne his quidem ſatis hñs cõpilata hoſpitis domo ueniſti. Itaq; quoniam magni momẽti eẽ duco necare hoſpitem: mulierẽ hanc atq; opes tibi ut abducas ñ ſinam: ſed ego hæc græco hoſpiti reſeruabo: dũ ille ipſe cõſtituerit uenire ad iſta reportãda. Tibi uero ipſi: tuiſq; cõuectoribus ut e mea terra in aliã triduo trãſfretetis præcipio: alioquin uos pro hoſtibus perſecuturus. Hũc helenæ ad protea aduentũ fuiſſe ſacerdotes referebãt. Quã fama uidetur mihi & Homerus accepiſſe: ſed quia nõ perinde decora res erat in carmine: alio loquendi mõ eſt uſus: in quẽ tranſtulit declarãs ſe hunc famæ ſermonẽ notũ habuiſſe. Id manifeſtũ eſt q; in iliade facit mentionẽ eiuſdem erroris Alexandri: nec uſq; alibi retractat alexandrã ferentem helenã fuiſſe abductũ: & alibi errabundum ſidonem phœniciæ applicuiſſe. Meminit enim huius rei in laudanda uirtute Diomedis: ita uerſibus ſquiens. Picturata inerãt ibi pallia opus mulierum. Sidonidã: quas ipſe Paris formoſus ab urbe ſidonia duxit ſulcans freta lata eatinis: Cum retulit magnis helenam natalibus ortam. Meminit quoq; in odyſſea his uerſibus: hoc habuit ioue nata probum: præſens quenenum. Quod polydana ſibi tonis donauerat uxor: Aegypto quæ terra ferax fert plurima mixtim: Multa quidem proba: multa autem damnoſa uenena: Hæc quoq; alia ad Thelemachum Menelaus inquit. Hunc etiã ægypto dii me tenuere reuerti Conantem: quibus haud tuleram ſolennia ſacra. In his carminibus homerus declarat ſe noſſe errorem alexandri in ægyptum eſt. Eſt. n. ſyria ægypto contermina & phœnices quorum Sydon eſt in ſyria incolunt, itaq; cum hi uerſus: tum uero locus ñ minimũ immo maxime probant cyprios uerſus non homeri ſed cuiuſpiam alterius eſſe. In quibus dicitur alexander ex ſparta helenam ducens triduo ilium perueniſſe ſecundo uento uſus ac tranquillo mari cum id in iliade dicat illum cum helenam duceret erraſſe. Sed homerus ut cyprium carmen ualeto. Cæteꝝ nunquid græci uana quæ circa ilium geſta memorarent necne perconctanti mihi ſacerdotes ita rñdebant ſe nouiſſe ab ipſo Menelao rapta helena magnas græcoꝝ copias auxilio ueniſſe Menelao in regionẽ teuctiam q̃ in terram egreſſæ locoq; communito miſerunt ilium legatos cumq; eis & ipſum Menelaum iſſe. Hos poſtq̃ ingreſſi ſunt mœnia tum helenam opeſq; quas alexander furto abſportaſſet repoſciſſe: tũ iniuriæ ſatiſfactionẽ. Teucros ãt tunc eadem narraſſe. Deinde & iuratos negaſſe habere ſe helenam: atq; opes: de quibus arguerentur: ſed ea in ægypto eẽ omnia neq; ſe iure reatum ſuſtinere eaꝝ rerum: quas proteus ægyptius rex teneret Græcos cum ſe ab illis derideri arbitrarentur: ita obſediſſe ilium: donec expugnauerunt Vrbe capta cum helena non exiſteret: & eandem orationem: quã prius audierant græci ita demum habita prioribus uerbis fide ipſum Menelaum ad Proteum mittunt. hic ubi ad ægyptum puẽit: & ad mẽphim nauigauit expoſita rei geſtæ ueritate honorificẽtiſſimo hoſpitio exceptus: helenãq; malaq; immunem recepit: & inſuper oẽs pecunias ſuas. Et cũ hæc aſſecutus eẽt Menelaus tñ iniurius in ægyptios extitit. Nã cũ proficiſci

Homerus

Syria
Sydon

Helenam in troia iit

Menelaus ad proteum

cõare: nec p uẽtos poſſet. idq; iã diu rẽ idignã excogitauit. Sũptis. n. duobꝫ pueris quoꝝ rũ lã idigenaꝝ filiis: exectiſq; hauruſpicinã fecit: Q d ubi eũ feciſſe reſcitum ẽ inuiſus & exagitatus fuga abiit ĩ inſulas aphricæ obiacẽtes. Eo poſtea ſe contulit nihil amplius quod referret ægyptii habebãt. Atq; hoꝝ alia quæ ex hiſtoris noſſe dicebãt: alia apd ipſos geſta uel magis habere cõperta. Hæc aiebant ægyptioꝝ ſacerdotes. Ego uero ad ea quæ de helena cõmemorata ſũt & ipſe adiicio hoc cõiecturæ ſi intra ilium fuiſſet helena utiq; fuiſſet græcis tradita ſiue uolẽte alexandro: ſiue iuito. Neq; enĩ ita deſipiebat priamus: aut alii eius ꝓpinqui: ut ſuis ac liberoꝝ corporibus: atq; etiã urbe periclitari uellẽt quod alexander helenæ cõtubernio potiret. Q d ſi iter initia ita ſeſiſſẽt: nõ tamẽ id ſe eſſent poſteaquã cũ multi aliorum troianoꝝ: tũ uero priami filioꝝ duo: treſue aut plures perierãt cum græcis præliantes. Si quid referentibꝫ credi uerſificatoribꝫ debet. Quæ eũ cõtingerẽt ego credideri priamum uel ſi ipſe in cõtubernio habuiſſet helenã achæis reddituꝝ fuiſſe cupiditate præſenti mala deuitandi. Neq; uero regnum ad alexandrum erat peruenturum: ut iam ſub eo res eſſent ſeniore priamo: cum hector & natu maior: & uirtute præſtãtior q̃ ille regnum eſſet defuncto priamo ſuſcepturus: quẽ haud quaquam decebat fratri iniuſte agenti indulgere: cum præſertim tanta mala propter eum: tum priuatim ipſi: tum cæteris troianis omnibus euenirent. Sed quia nec poterant reddere helenam: nec uerum dicentibus eis græci fidem habebãt: demonio C ut quod ſentio dicam ↄ diſponente, ut funditus euerſi planum facerẽt hominibus magnarum iniuriarum magnas a diis eſſe ultiones. Et hæc quidem ut mihi uidentur dicta ſunt.

Hector
Paris

Rhapſinitus rex

P Rotei autẽ regnum dicebant ſuſcepiſſe Rhapſinitum: qui memoriam ſui reliquit ueſtibula ab occaſu ſpectãtia templũ Vulcani: & e regione ueſtibulorum ſtatuit duo ſimulacra quinum & uicenũ tubitorũ ſungitudinis: quorũ quod aquilonẽ ſpectati id æſtatẽ: quod auſtrũ id hyemẽ ægyptii uocãt præpoſtere facientes: Huic regi ĩ gentẽ etiã pecuniarũ uim fuiſſe: quam nemo regum qui deinceps ſcripti ſunt ſuperare potuerit: ac ne proxime quidẽ accedere: & cum ĩ tuto eam pecuniam collocare uellet: ædificium extruxiſſe lapideum: cuius parietum unus in exteriorem ædium partem pertingebat: ſed ſtructorem inſidiãtem hoc fuiſſe machinatum. Is unum e lapidibꝫ ita ſtruxit: ut e pariete facile tolli a duobus uiris: atq; adeo ab uno poſſet: A edificio abſoluto regẽ ĩ eo pecuniã repoſuiſſet. interiecto tempore ſtructorem illum cum eẽt uita exceſſurus uocaſſe ad ſe filios. Nam duos huic fuiſſe: eiſq; narraſſe ſe illis proſpicientem ut affluenter uitam degerent aſtute edificaſſe regis ærarium: Deniq; omnia illis expoſuiſſe plane: menſuraſq; ad lapidem amouendum docuiſſe: ac tradidiſſe: quæ filii obſeruantes regii æraii quæſtores forent. Patre uita functum haud in longum filios rem diſtuliſſe. Noctu enim ad regiam accedentes lapidem ædificii inuentum nullo negocio amouiſſe: multumq; pecuniæ expilaſſe. Cum autem rex forte fuiſſe ædificium ĩgreſſus uideret que uaſa nummorum ĩminuta obſtupuiſſe: nec habuiſſe quem inſimularet: cum & ſigna ſalua: & ædificium obſeratum eſſet. Vbi iterum ac tertio aperienti minor aſſidue pecunia apparebat: hoc feciſſe ne fures cum furto abirent Laqueos faciendos curaſſe: & eos circa uaſa: in quibus pecuniæ inerant collocaſſe. Fures quẽadmodum ſuperiori tẽpore cũ uẽiſſẽtq; & alter eorũ penetrans ad uas recta prexiſſet: eũ fuiſſe laqueo retẽtum: & ubi agnouit quo ĩ malo eẽ protinus fratrẽ uocaſſe: & ꝑſentis conditiõis ſuæ eerciorẽ feciſſe: iuſſiſſeq; ut q̃ celerrime introgreſſus ſibi caput abſcinderet. ne ipſe conſpectus agnituſq; quis eẽt: etiã illum

Fures ærarii regii

uita perderet:qui cum uisus esset probe dicere fratrem ei obsequentem ita feciſſe.& ad aptato lapide domum abisse fratris caput asportantem. Vbi dies illuxit ingressum ī edificium regem expauisse cernentem corpus furis in laqueo sine capite: & ædificiū incorruptum:nullumq; neq; ingressum:neq; egressum habens. Ita abisse:atq; ita faciēdum statuisse ut furis cadauere muro supēderet:custodesq; illic appositos iussos ut si quē plorantem aut miserantem animaduertissent:eum ad se perducerent. Suspēso cadauere matrem īdigne tulisse:allocutamq; filium qui supererat īperasse ut quacumq; ratione machinari posset corpus fratris resolueret:asportaretq;. Id si negligeret minatam se regem esse adituram ad eum indicandū quod pecunias regias haberet. Aduersus hanc cū filius multa uerba faceret:nec psuaderet quod illa rem grauiter accipiebat eū talem rem fuisse commentū. instratis asinis utres uino completos imposuisse: & postquam agendo asinos iuxta custodes fuit āte suspēsū cadauer reuulsis ligaculis duos tresue pedes resoluisse:& cum uinum proflueret:tum caput cædentē uæhemēter uociferatū tā quam nescientē ad utrū prius asinorum se cōuerteret. Custodes cum multum uini p fluere uiderent concurrisse cum uasis ī uiam:& id quod profluere lucrifaciētes cōportare. isto simulata iracūdia omnibꝫ maladicēte:aliquantoq; post illis consolātibus hunc finxisse se mitigatum:& ab irascendo desisse. Tandem se duxisse e uia asinos:atq; īstruisse:& cum plura uerba inter eos fierent:& quidam faceto dicto hominem lacesseret: ut risum eliceret:donasse illis uinum ex utribꝫ. Atq; eos illic ut erāt discumbentes potare cōstituisse:præhēsantes hominem ac iubentes ut secum ad compotādū maneret: Atq; istū obsecutū remāsisse:& cū inter potādū comiter acciperetur: donasse insuper alterum utrē. ita se uino ingurgitantes custodes admodum temulētos esse factos:somnoq; oppressos:ibidem ubi potauerant obdormisse. istum ubi multum noctis erat:tūc corpus fratris dissoluisse:& custodum malas dexteras in contumeliam derasisse:& asinos impo

Regis filia proſtituta

sito cadauere domum uersus agitasse:executūq; imperia matris:Regem ubi ei renūciatū ē furem cadauer surripuisse acerbe tulisse. & cū uellet quomodo inuenire quisnam eēt ista machinatus:hoc feciſſe quod apud me caret fide. Filiam sua domi pstituisse iussam omnes indifferenter excipere:sed priusquam coirent adigere ad sibi dicendū quid nam in uita esset actum ase solertissimum ac celestissimū:& qui narraret quæ circa furem acta essent eum comprehēderet:neq; exire permitteret. Cū itaq; filia patris imperia faceret:furem quod audisset quamobrem ista fierent cupiētem euadere uersutiam regis hoc egisse recētis mortui amputatā ex humero manū sub pallio ferētē isse:atq; ingressum ad filiā regis cum interrogatus esset eademq; cæteri enarrasse rem se sceleſtissimā ppetrasse:q; fratris ī ærario regis laqueo capti caput amputaret. Solertissimā aūt q; cadauer fratris suspensum resoluisset custodibꝫ prius ebriis factis, illam cum hæc audisset manum ī hunc iniecisse:eiq; furem ī tenebris manum mortui porrexisse:quam mulier cum apprehendisset manum se huius istius tenere rata:istum per fores se propripuisse muliere delusa. Postquam & hæc renunciata sunt regi stuporem īcussisse:tum astutiam:tum audaciam hominis. Ad extremum dimissis per omnes urbes nunciis regem edisse non mō ueniā:sed etiā magna munera manere furē si in cōspectū ipsius ueniret,

Aegyptiis cæteris tāncellūt

ira furē fide habita ad eū uenisse:eiq; ab rhampsinitum magna uiri admiratione ductū filiam suā collocasse tanq; ex oībus mortalibus plurima scienti. Nā ægyptios qdē cæteris hūc āt egyptiis āncellere. Post hæc aiebā regē hūc descendisse uiuū subter eā:eo ubi græci opinant sedes infernas eē:& ibi eū cerere alea lusisse:& aliq̄do uictorē:aliq̄n uictū

fuisse:& sursum itex fuisse reuersum:munus ab ea obtinēte mātile aureū:quod tēpus a rhampsiniti discessu ad reditū dicebant feriatū eē apd ægyptos:Idq; ego ad meam memoriā scio obseruatū. uex an ob id sic feriati sīt ægyptii asserere ñ possū: sed sacerdotes: palliū quoddā quod ītra unū diē detexuerūt uni ex suis īduēt:& oculos mitra obducēt: quē gestātem palliū ubi ī uiā deduxerūt:quæ fert ad cereris tēplum ipsos redire illo relicto. Hūc āt sacerdotē oculos uelatos habentē aiūt a geminis lupis agi ad cereris tēplū: quod ab urbe uigīti stadia abest. & rursus a templo ī eūdē locū a lupis reduci. Quæ ab ægyptiis referūtur:cuicūq; credibilia uidētur is eis utatur. Mihi autē in omni sermone cōstitutū est ea scribere quæ auditu cognoui. inferorum prīcipatum tenere cererem & libex ægyptii aiūt. Hi deniq; primi extiterūt q dicerēt aīam hoīs eē īmortalem:quæ de mortuo corpore subīde ī aliā atq; aliā corpus:ut quoq; gignerē īmigraret:atq; ubi p oīa

Cereris īferna potestas

se circūtulisset. Terrestria maria:uolucria rursus in aliquod genitū hoīs corpus introīre atq; hūc ab ea circuitum fieri intra ānorū tria milia. Hāc rationē sunt e græcis qui usurpauerint tāquā suam ipsorum: Alii prius:alii posterius. Quorū ego nomina sciens ñ duco scribenda. Ad rhampsinitum usq; regem aiebant in ægypto uiguisse sane ius omne: Post hūc autem qui in regio successit cheopem in omne flagitiū fuisse prolapsum. Omibꝫ nāq; eū templis obseratis ante omnia ægyptiis ne sacrificarēt in terdixisse. Deinde iussisse ut in suis ipsius operibus exercerentur. Alii ut ex lapidicinis arabi montis sa

Liberi patris īferna potestas

xa exciperent:& illinc ad nilū usq; pertraheretur. Aliis ut transmisso flumine illa acciperent:& ad montem:qui dicitur aphricus traherēt. Faciebant autem opus circiter decē myriades:idest centum milia hoīum ternis semper mensibꝫ singule. in ea uia populus dū trahendis saxis atteritur:decēne tempus triuit:quod nō multo minoris operis mihi uidet q̄ pyramidē extruxisse: cuius lōgitudo est quinq; stadiox. Latitudo decē passuū altitudo ubi maxima ē octo passuū. Lapide polito & animalibꝫ insculpto. in hac decē annos fuisse consumptos:& in subterraneis ædibꝫ in timulo:supra quem pyramides stāt quas fecit sibi pro sepulcro in insula intromisso perfossam nilo. Vex in pyramide hac ā nos uiginti absūptos:cuius singulæ frōtes. C Nā ē formæ quadratæ Sunt octogenū iugex pari altitudine saxis doloris:decētissimeq; coagmētatis:quorū nullū est minus triginta pedum. Est āt extructa hæc pyramis in speciē graduum:quas quidā scalas:quidā arulas uocāt:posteaq̄ eā principio talē fecerāt:attollebāt reliquos lapides breuibus machinis e ligno factis ex humo in primum ordinē gradatim leuantes: Vbi super hūc gradū lapis erat:super alterā machina imponebat:quæ in ipo primo gradu stabat. Ab hoc deinde in altex ordinē trahebat super alteram machinam. Nā quot ordines graduum totidē machinæ erāt:siue eandē machinā:quæ una & facilis ad ferendum esset trā ferebant ad singulos ordines. Quotiēs saxum amoliebantur dictum sit a nobis de utroq; quemadmodum refertur. Effecta sūt igitur ita prima quæq; ex pyramide ut erat altissima. Deinde gradatim sequentia:nouissime uero quæ solo sunt iūcta ex infinita. in ipsa pyramide litteræ ægyptiacæ scriptæ indicāt q̄tum sit erogatum in operarios pro apio cæpis:& aliis:quod interpres earum litterarum:ut probe reminiscor aiebat in summa mille & sexcenta talenta pecuniæ esse. Quod si ita se habet quantum in alia credibile est fuisse cousumptum uel in ferramenta uel in cibos uel in uestiarium operatiorū. Atq; per id quod dixi tempus opera extruebant. Alio item tempoī ut ego opinor lapides excidebant atq; portabāt & alio nō exiguo subterraneā fossā effecerūt. Propter qd eo flagitii deuenisse cheopem ut pecunia defectus filiam suā ī quodā ædificio prostituerit

Cheopes rex

aphricus mons

myriades quid

Pyramis ingens

Plinius li. xxvi.

Imperās quātūcūq; faceret quæstū. Non enī quantū dicebatur. Eāq; cū patris iussa fe
ciſſe: tū uero priuati de relīquēda ſui memoria cogitaſſe. Itaq; ſingulos ad ſe ītrātes oraſ
ſe ut ſibi ad opera ſingulos lapides donarēt. Ex his lapidibus aiebāt extructā fuiſſe pira
midē: queſtat ī medio triū ī cōſpectu pyramidis magnæ cuius unū quodq; latus ſeſqiu
geꝝ eſt. Q uīquaginta annos regnaſſe hūc cheopē ægyptii dicebāt: eoq; defuncto ac
cepiſſe regnū fratrem chebrenē: & hūc eodē īſtituto uſum cū ī aliis: tū uero ī faciēda py
ramide: ñ tamē quæ ad magnitudinē fraternæ accederet. Eas nāq; & nos fuimus dimē
ſi. Nā ſubterranea nō ſubſūt ædificia: neq; p foſſam deriuatus ī eam nilus: quēadmodū
in alteram īfluit: ſed extructo anfractu ītrorſum īſulam circūluit ī qua ſitum eſſe ipſum
cheopem aiūt. Fuiſſe tū ex æthiopico lapide uerſicolore primū domū quadragīta pe
dibus depræſſiorem altera: ſed habētem idē quod grādæ ædificiū magnitudinis: Stant
autem ſuper eūdem tumulum ambæ cētum fere pedum celſitudinis. Sex & quīquagī
ta annos regnaſſe chebenem aiebāt. ita cētum & ſex anni ſupputātur. quibus & ægyp
tii ī omni calamitate uerſati ſūt: nec templa aperta: ſed ſemper fuerīt occluſa. Hos reges
ægyptii p̄ odio ne nomīare quidem uolūt: ſed eorū pyramides uocant paſtoris philitis
qui ea tempeſtate pecudes per hæc loca paſcebat. Poſt hūc regnaſſe ī ægypto dicebant
mycerinū cheodis filium: eumq; paterna peroſum facta & templa reſeraſſe: & populo
ad ultimum calamitatis afflicto feciſſe poteſtatem res agēdi & ſacrificādi: quī etiam ſu
per oēs reges iuſtitia exercuiſſe. Q uo nomine ex uniuerſis regibus hūc ægyptii maxi
me prædicabāt: tum ob alia quæ bene iudicabat: tum uero q; cōquerenti de ipſius ſentē
tia de ſuo donabat: ut indignatiōi hominis ſatiſfacere. Cum eſſet ī ciues ita clemēs My
cerinus: atq; ita ſtudioſus: principium ei malorum contigiſſe obitū filiæ: quæ domi uni
ca ſoboles erat: qua clade ſupra modum dum doleret: uelleq; filiam excellētiori aliquo
genere ſepelire quam cæteri feciſſe ligneā bouem uacuam: quā cū inauraſſet in ea filiā
ſepeliſſe defunctam. Neq; humo bos hæc condita eſt: ſed ad meam uſq; memoriā in p
patulo fuit in urbe ſai apud regiam in conclaui quodam exornato poſita. Cui ſīgulis die
bus omnifarii odores inferunt noctibus autem perpetuo incēſa lucerna adſtat. in alte
ro contiguo cōclaui imagines ſtāt concubinarum mycerini: ut in urbe ſai ſacerdotes aie
bant. Stant enim coloſſi: ideſt grādia ſimulacra circiter uīginti e ligno fabricati nudi ple
riq; qui quarum ſint mulierum non poſſum dicere: præterquam quæ narrātur. Sūt q
de hac boue & coloſſis hæc referant mycerinū amore filiæ ſuæ captum uim ei intuliſſe.
Deinde illam cū præ mærore ſeſuſpendiſſet patrem in hac boue ſepeliſſe. Matrem autē
manus miniſtrarum: quæ filiam patri prodidiſſent præciſſe: & nunc earum hæc eē ſi
mulacra eius mali q uiuæ paſſæ fuiſſent. hæc ut ego opinor dicūt nugatores: ut alia: ita
& de manibus coloſſorū: qppe quas ipſi uidimus temporis diuturnitate delapſas: quæ
ad meam uſq; ætatē ad pedes eorum ſtatæ uiſebātur. Bos quoq; cum cæterum corpus
operta eſt phœniceo pallio: tum uero ceruicem & caput craſſo admodum auro. cuius ī
ter, media cornua circulus annexus ineſt ſoli affin: ulatus. Neq; ſtans ē bos ſed ingenua
cubās magnitudine quanta eſt grandis uacca. Effertur autem e conclaui quot annis: &
poſtquā ægyptii uerberarūt deū quēdā: quē in tali negotio nō puto mihi noſcandū tūc
& bouē in lucē proferūt aiūt eā oraſſe patrē micerinū: ut defuncta quot ānis ſemel So
lem ītueretur. huic regi poſt calamitatē filie ſecūdo loco hæc accidiſſe. Ex urbe buti ue
niſſe ei oraculū fore: ut ſex omnino annos uiuere: ſeptimo defuncturus. id hūc ægre fe
rētē niciſſi miſſe ad oraculū: cōtumelioſas querimōias: quod cū pater ſuus: & patruus

Pyramis Cheopis regnum Chebrenes rex

Philites Paſtor

Myceri nus rex

Coloſſi

Myceri nus

qui deoꝝ immemores tēpla clauſerant: hoſeſq; perdiderant tā diu uixiſſent: ipſe pie faci
ens tā cito foret uita defuncturus. Rurſus ei uenīſſe dicūtur ex oraculo reſponſa: ea pp
ter ipſū propere uitā finitura: q; nō id faceret quod deberet. Oportere enī ægyptū cētū
quīquagīta annis affligi idq; duos q ante eū fuiſſent reges didiciſſe. Ipſum uero nequa
quā: Hæc ubi accepit mycerinus ſe iā numinibꝫ dānatū lucernas feciſſe pmultas: quibus
cū noctеſceret aecenſis potaret ac ſe oblectaret: neq; diu neq; noctu ītermittēs quin per
paludes: perq; nemora uagaret: utq; audiret iuuenilibus in rebus ſtudioſiſſime uerſari.
Hæc iccirco excogitauit q uellet oraculū cōuincere mendacii: ut duodecī pro ſex fierent
ānī diebus factis ex noctibꝫ. Pyramidē & hic reliquit lōge minorē paterna uicenis pedi
bus ex omni parte. C Nā eſt q̄drangularis ↄ breuiorēq; triū iugerū ad mediū uſq; æthio
pico ex lapide. Hāc quidā græcoꝝ uolunt eſſe rhodopis mulieris pſtantis nō recte ſen
tientes: qui ne noſſe quidē uidēt quænā fuerit rhodopis: de qua loquūtur. Neq; enī ta
lē pyramidē illā ſibi facere deſtinaſſet. in q̄ talentoꝝ infinito ut ſic dicā milia conſumpta
ſūt. Ad hæc nō iſtius ſed amaſis regis tēporibus rhodopis floruit. Multis enī poſt hos
reges annis qui iſtas pyramydes reliquerunt rhodopis extitit genere thracia ancilla iad
mōiſamū ex urbe uulcani cōſerua Aeſopi fabulaꝝ ſcriptoris. Nā & hic iadmonis fuit:
poſtquā is huic mulieri nō minimū cordi fuit: Si quidē cū ſæpenūero delphi ex oraculo
pronunciarent ſiquis ſumere pœnas uellet animæ aeſopi: alius nullus extitit q ſumere uel
let niſi iadmōis ex filio nepos allius iadmon. ita & aeſopus iadmōis fuit rhodopis autē
in ægyptū abiit portata a xantheo ſamio pfecta illuc ad quæſtū faciendū: magna pecu
nia fuit redēpta a claraxo uiro mityleneo ſcamandronymi filio ſapphus poematum cō
ditricis fratre. Hūc īmodū rhodopis libertatem nacta eſt: & in ægypto remānſit: gratioſa
que uehemēter effecta ingentes opes cōparauit: quæ rhodopē trāſenderent: non quæ
ad talem pyramidem faciendam aſcenderent. Ex quarum opum decima parte cuicūq;
etiam hoc uolenti cognoſcere licet non magnam ab illa pecuniam fuiſſe repoſitam. Nā
cum optaret memoriam ſui in græcia relinquere: fecit opus: quod ab alio excogitatū nō
eſſet neq; donatum: idq; donauit in templo delphico monumētum ſui. E decima enim
quarum opū tot e ferro uerua ad boues torrentes fecit ad quot faciēda ſufficeret deci
ma ipſa: quam delphos miſit quæ nunc quoq; poſita ſunt regione templi poſt aram: q̄
chii donauerunt. Gaudent autem quodam modo in naucrate poſtribula fieri gracioſa.
Nam hæc de qua mētio habetur a deo nobilitata eſt fama: ut nemo non græcorum edi
dicerit rhodopis nomē. Alterius quoq; quæ poſterior fuit nomine archidice fama per
græciam celebris extitit: ſed minus quam prioris: cuius amore charaxus iſaniens mity
lenem rediit: ut meminit ſappho conuiciis eum inſectata. Et de rhodope quidem ha
ctenus. Poſt micerinum autem ægypti regem dicebant ſacerdotes aſychin: eunq; feciſ
ſe Vulcano porticum ad ſolem orientem longe pulcherrimam: longeq; maximum. Ha
bere enim ubiq; cum figuras inſculptas: tum aliam infinitam ædificiorū ſpeciem. illud
uero multo maximum ab hoc rege fuiſſe factum. Vt cum uehemēter laboraret ex ære
alieno legem hāc ægyptiis promulgarit: ut ita demum quis pecūiam mutuo acciperet
ſi cadauer patris pignori traderet. itaq; ad hāc legē adieciſſe ut penes creditorē eēt pote
ſtas oīs ſepulcri debitoris: utq; hæc irrogaretur mulcta pignus deponēti: cui ſi diſſolueī
æs alienū recuſaret: fas nō eſſet ſepeliri: aut in paterno: aut ullo ī alio ſepulcro: ac ne aliū
q̄dē ex ſe ipſo pgenitoꝝ ſepulturæ mādare: Hūc præterea regem ſuperiores ātecelendi
cupidum reliquiſſe memoriam ſui pyramidem lateritiā īciſis lapide litteris in hāc uer.

Rhodopis Pyramis Rhodopis q̄ nā iadmon

Caraxus Sappho

Delphica Verua

Archidice

ſappho ſ fratrem

Aſychis rex

Pyramiq lateritia

bane me lapideis pyramidibus cõgreges:quæ tantũ illis prætello quantũ iuppiter ceteris diis.Nã fundum lacus cõto ueberantes:quod luti cõto adhæresceba. Id colligẽtes me cõposuerũt:& i talem mensurã redegerũt. Atq; id demũ operis hunc regẽ edidisse.

Amysis rex

Post hunc regnasse cæcũ quẽdam ex urbe anysi nomine anysim:atq; eo regnãte excurrisse in ægyptũ magna cũ manu æthiopum sabacũ regem:& cũ cæcus hic fugase i paludstria pripuisset:illũ regnasse i ægypto quinquagita p annos:idq; intra tẽpus ista edidisse. Quotiẽs ægyptiorum qspiã aliquid deliquisset:neminẽ uoluisse morte afficere:sed p suis quẽque delicti magnitudine dãnaꝝ ad agendã certã mensuram aggeꝝ ad urbem. Vnde quisq; incolẽtiũ erat atq; ita urbes sũt etiã sublimiores effecte. Nã primũ humus aggesta fuerat ab his qui sub rege Sesostere riuos effoderãt:itemꝝ sub rege aethiope urbe sũt urbe factæ excelsæ cũ cæteræ quæ i ægipto sũt tũ uero Cut mihi uidetur Dbubastis urbs ibi præcipue terra exaggerata.in qua urbe tẽplũ ẽ bubastis:quæ nostra lĩgua dicit Diana oĩum maxime memorabile.quo & sialia sũt tũ grãdiora:tum sũptuosiora: nullũ tũ ẽ aspectu iocũdius. id ita se hẽt. Cætera pter accessum ĩsula ẽ:cuius ad ĩgressũ usq; duo e nilo fluenta uicina currũt:nec cõfluũt. hĩc atq; illĩc præterfluentia cẽtenum utrũq; pedũ latitudinis arboribꝫ inũbrata. Eius uestibulũ decẽ passibus sublime ẽ. Figuras senũ cubitoꝝ ad ornatũ .id tẽplũ i media urbe sitũ undiq; circũeuntiũ oculis subiicit. Nã cũ urbis sit aggestu terræ sublimis:tẽplũ quẽadmodũ a principio cõditũ:nec loco motũ p speculo ẽ:illud materia figuris exculpta.interius delubrũ ingenti pcerissimis arboribꝫ manu cõsitis luco ambiẽte.in quo delubro statua ẽ. Lõgitudo tẽpli quoquo uersus uarius ẽ stadii:ab eius ĩgressu uia p foꝝ oriẽtẽ uersus:q̃ fert ad mercurii tẽplum triacirciter stadia longitudinis:& quatuor iugeꝝ latitudinis strata lapide ẽ. Vtrinq; arboribus manu cõsitis in cælũ euntibꝫ. Atq; hunc quidẽ in modũ templũ habet. Veꝝ se ita ad extremũ liberatos æthiope referebant:q; ille p quietẽ oblata sibi uisiõe fugæ se mãdauerit. Visus est sibi uidere quẽdam astãtẽ:qui suaderet ipsi:ut congregatos cũctos ægypti sacerdotes incideret medios. hac eũ uisiõe conspecta dixisse uideri sibi deos demonstrare cãm ut piaculo in sacra commisso aliqd cladis aut a diis:aut ab hoĩbus acciperet: se uero nequaq̃ ista factuꝝ:sed abituꝝ:quoniã excessisset iã tẽpus q; ipsi a diis uaticinatũ esset quousq; foret in ægypto regnaturus. Etenim eũ æthiopia ageret oraculis: qbꝫ utunt æthiopes:respondera deus fore ut is ægypto quinquaginta regnaret annos.id tempus cum exeessisset:& uiso ĩsomnii perturbatus esset. Sabacus ultro ex ægypto cessit. Eo profecto ex ægypto rursus cæcum e paludstribus ægressum accepisse imperiũ: ubi quinquaginta ãnos habitans insulam cinere atq; humo exaggerauit. Nam ut quisq; ægyptiorum iussus illuc ibat portans frumentum:ei mãdabat:& clam æthiope ad se dono etiã cinerem ferret.hanc insulam nemo ante Amyrtæum inuestigare potuit: sed septingẽtes & amplius ãnis superiores amyrtæo reges nequierunt eam inuenire:cui insulæ nomẽ est elco decem omnino stadioꝝ magnitudinis. Post hunc regnasse sacerdotem uulcani nomine sethon:eumq; bellatoribus ægyptiis abusum fuisse contẽptui habẽs tanquam sibi non opportunos:& cum aliis ignominiis efficisse:tum uero agris exuisse:qbꝫ fuerant a superioribus regibus singuli donati duodenis. Ex quo factũ est ut cũ postea sauacharibus arabũ assiriorũq; rex cũ magnis copiis ĩuasisset ægyptũ nolueĩt ei opituli. Tũc sacerdotẽ consilii iopẽ ĩ cenaculum se cõtulisse:ubiq; apd̃ simulacꝝ cõploraſſe q̃ta pati piclitaret:eiq; inter lamẽtationẽ obrepsisse sõnũ:& ĩter qetẽ uisũ astare deũ exortãtẽ nihil eũ molesti passuꝝ si copiis arabũ obuiã iret:se.n.auxiliarios ei missuꝝ

Amyrtæus

Elcus insula

Sethon rex

Sauacaribus rex

his ĩsomnis fretũ sacerdotũ sumptis ægyptiorũ his q; secum uellent castra ĩ pelusio pomisisse. Hæc enĩ ægyptus inuadit:nec eũ fuisse quẽpiam bellatoꝝ secutũ:sed mstitores: & operatio:& forẽses hoies:& cũ peruenissent noctu effusam ipsis hostibus uim agræ tiũ muriũ:qui illoꝝ tum pharetas:tũ arcus:tũ scutoꝝ habẽas abederunt.Ita ut postea Mures in hostes armis exuti fugã fecerit multis amissis. Eoq; nũc iste rex ĩ templo Vulcani ĩ scuta ideus stat manu murem tenẽs:atq; hæc p litteras dicẽs.in me qs intuens pius esto:Ad hũc usq; narrationis locũ & ægyptii & sacerdotes referebãt demõstrantes a primo rege d uulcãi sacerdotẽ hũc qui postremus regnauit pgẽies hoĩum fuisse trecẽtas quadraginta unã:& totidẽ interea põtifices totidẽq; reges tercentæ pgenies idẽ quod decẽ miã annoꝝ pollẽt.Nã tres uiroꝝ pgenies centũ anni sunt.Ex qbus una & quadragita q̃ eliquæ sunt ultra trecẽtas sunt anni mille trecenti q̃dragita.ita intra decem milia treceoscq; & quadraginta annos negabãt ullum deũ forma humana extitisse:ac ne in regibꝫ quidem ægypti:qui aut prius:aut posterius extiterint:aliqd tale dicebant fuisse:sed intra hoc tẽpus quater solem pter cõsuetudinem fuisse ortũ.Bis quidẽ illinc exortũ ubi nũc occidit.bis ãt unde nũc oritur illic occidisse:nec tñ sub hæc aliqd ĩ ægypto esse immutatũ:nõ ea quæ e fluie ipsis pueniũt:nõ ea quæ circa morbos:aut quæ circa mortes eueniunt. Atq; ante hæc atẽ sermonũ scriptorem apud thebas originẽ generis sui recensen- Hecatæus ac pgẽitores familiæ suæ repetentẽ ad sextũdecimũ deũ sacerdotes iouis tale qddã fecerãt:& mihi ñ recẽsenti originẽ familiæ meæ introducto ĩ quoddã grãde cœnaculũ enumerãdo demõstrabãt totelligno colossos quod dixi.ibi nãq; stabãt põtifices sub imagine uitæ:qua q̃sq; uixerat.Enumerãtes itaq; sacerdotes ostẽdebant mihi unũquẽq; eorũ ẽ filiũ proxime defuncti sacerdotis:imagies eoꝝ singula gradati pereẽsẽdo:donec oẽs exposuerũt:atq; hæcatæo originẽ suã recensenti:& ad sextũdecimum deum referẽti:oc rrebãt diuerso progeniẽ recensentes:& in enumeratione nõ admittẽtes id quod ab o diceretur hoiem progenerari e deo. Occurrebãt autem in repetenda progenie hũc modum q; dicerent unicuiq; colossoꝝ fuisse piromin ex piromi genitũ:donec trecen- Pyromis s quadragintaquinq; cõmemorarent. Piromi assidue ex piromi procreatum:non reentes ad deũ illos aut ad heroa. Est aũt piromis græca lingua expositum: est honestus & bonus. Eos itaq; quoꝝ imagines erant demonstrabant tales oẽs extisse:sed multum a diis distantes priores tamẽ his uiris fuisse deos in ægipto principes una cum hominibꝫ habitantes:& eoꝝ semper unũ extitisse domiatorem:& postremũ illic regnasse orũ osiris filiũ:quẽ græci apollinem nominant. Hunc postquam extinxit Orus rex yphonem regnasse in ægypto postremum.osiris græca lingua est Dionisius:idest Li- Apollo ber. Atq; apud græcos nouissimi deorum esse censẽtur hercules. Dionisius:& pan:Apud ægiptios pan uetustissimus est etiam ex octo diis:qui primi dicũtur.Hercules ex his qui duodecim. Dionisius ex his qui tertii uocantur ab illis duodecim procreati. Ab hercule autem quantum annorum ad amasim regem esse ipsi ægiptii aiunt:superius a me patefactum est. A pane uero plus annorũ esse dicit:minimũ ĩter hos a dionisio:q̃q̃ ab hoc ad amasim regem quindecim milia annorum supputantur. Et hæc egiptii p cõpertis asseuerant:seq; scire assidue supputãdo:semperq; annos describẽdo.igitur a Dionisio quidẽ:qui ex Semele cadmi genitus fertur ad meã ætatẽ sunt anni ferme mille sexcenti. Ab hercule uero alcumenæ filio ferme nõgenti: A pane autẽ penelopes. Ex hac enim & mercurio pan genitus dicitur a græcis minus annoꝝ est:q̃ a bello troiãno octingenti fere ad me anni. Vtrum horum probabilius sibi uidetur eo quisq; utat licet. Mihi

Orus rex
Apollo
Osiris
Dionisius
Hercules
Pan
Amasis rex
Semeles filius

Hercules Pan

ãt de his recepta opinio ꝓbatur. Nã ſi & iſti í græcia cũ celebres fuiſſẽt: tũ ſenuiſſẽt quẽ admodũ hercules ex Amphitryõe gẽitus: diõyſius ex Semele: & pan ex penelope natus diziſſet aliqs & hos alios habere illoꝝ deorum noía: q prius geniti ſuerant. Nunc græci

Dionyſii ortus

aiunt dionyſiũ ſtatim editũ ab ioue iuſutũ í femore: protatũq; í nyſam: quæ eſt ſup ægyptũ æthiopia. De pane ne hñt qdẽ quod dicãt ubinã a partu ſit educatus: Ex quo ſit mihi manifeſtũ græcos audiuiſſe poſterius hoꝝ q̃ aliorꝝ deorꝝ noía: & ex eo tp̃e illoꝝ ꝓgenies recẽſuiſſe: quo ꝑmũ eos audierãt: atq; hæc qdẽ ægyptii aiũt. Q uæ uero cæteri homines cũ ægiptiis cõſenciẽtes mẽorãt í hac regiõe fuiſſe geſta: hæc iã explicabo aliqd ẽt his quæ ego uidi cõferẽtibus. Poſt uulcãi ſacerdotẽ regẽ ſuũ ægyptii libertatem adepti duodeci ſibi reges C. Nullo enĩ temporis momẽto poterat ſine rege uiuere ↄ deligũt í totidẽ partes oẽm ægyptũ diſtiguẽtes. Iſti iunctis ĩter ſe affinitatibꝫ regnabãt pactiõibꝫ initis: ne mutuo auferre imperiũ conarẽtur: neue quis plus alio q̃ppiã optinere quæreret: ſed ut eſſẽt inter ſe q̃ amiciſſimi. Atq; ea de cã has pactiones arctas: accurataſq; ini

Labyrinthus

erũt: q̃ eis ĩter initia ſimul atq; tyrãnides iuaſerunt reſpõſũ fuerat q in templo uulcani ærea phiala libaſſet: eũ totius ægypti regno potituꝝ. Vbi oía ſacra executi ſunt placitũ ẽ eis aliquod relinquere ſui cõe monumentũ: ex eoq; placito fecerũt labyrinthũ paulo ſupra ſtagnũ myrios maxime urbẽ uerſus quæ dicitur crocodilorũ: quẽ ego aſpexi fama maiorẽ. Si quis enĩ ex græcoꝝ narratione muros & operis ſpeciẽ ratiocinet minus cõcipiet q̃ pro labore & ſũptu huius labyrĩthi. Tametſi & epheſi templũ ẽ memoratu dignum & in ſamo tñ pyramides erãt ad narrãdum maiores: quaꝝ ſingulæ multis ac magnis operibꝫ græcis æq̃parãdæ ſũt. Sed eas quoq; labyrinthus antecellit: Eteni duodecí eius aulæ ſũt tecto opertæ: portis oppoſitis altrí ſecus: ſed ad aquilonẽ cõtiguæ totidẽ

Labyrinthi ſitus

ad auſtrũ uergẽtes eodẽ extrinſecus muro præcluſæ. Bifaria í eo ſunt domicilia: una ſub terranea: altera ſuperiora illis impoſita: utraq; numero tria milia quĩgenta. Q uoꝝ ea q dem quæ ſuperiora ſũt ipſi uidimus: & quæ aſpeximus enarrãus. Subterranea uero auditu didicimus. Nã ipſi poſiti ægyptioꝝ nolebãt ullo pacto illa mõſtrari: q̃ dicerent illic ſepulcra eſſe tũ eoꝝ regnum qui ædificandi labyrinthi fuere auctores: tũ ſacroꝝ crocodiloꝝ. ita de inferioribꝫ ædificiis fando cognita referimus. Superiora ipſi aſpeximus humanis operibꝫ maiora. Nam egreſſus per tecta: & regreſſus per aulas diuerſiſſimi ĩfinita me admiratione afficiebãt. Ex aula í cõclauia trãſitur: ex cõclauibus in cubicula: e cubiculis in ſolaria alia: e conclauibus in alias aulas. Hoꝝ oĩum lacunar quemadmodũ parietes lapideũ ẽ ſculptilibus paſim figuris ornatũ. Singulæ aulæ maxima ex parte digeſto lapide albi columnarum ambitu redimitæ. Angulo quo finitur labyrintus adheret pyramis quadraginta paſſuũ: in qua grandia ſunt iſculpta animalia: ad quã iter ſub terra fit. Et cum talis ſit labyrĩthus: tũ ſtagnũ myrios: ad quam labyrinthus ædificatus ẽ

Myrios ſtagnum

plus præbet admirationis. Cuius in circuitu menſura triũ milium & ſexcẽtorum ſtadiorum eſt ſchenoꝝ ſexaginta: quãta uidelicet ipſius ægypti ad mare menſura eſt. iacet aũt ſtagnũ lõgo ſitu aquilonem uerſus auſtrũq;. Altitudine ubi eius profundiſſimum ẽ q̃n quaginta paſſuum. Q uod autem manu facta ſit ac depreſſa: indicat quod í eius ferme medio ſtant duæ pyramides quinq̃ginta paſſus ab aqua extantes: altero tanto ædificii

Paſſus menſura

aquis tecto. Super quaꝝ utraq; lapideus eſt coloſſus in ſolio ſedens. ita piramides ſunt centum paſſuũ. Centũ ãt iuſti paſſus ſunt ſtadium unum ſex iugerũ. Paſſus inquã mẽſure ſex pedũ ſiue quatuor cubitorum: pedes autẽ q̃tuor palmorum cubiti uero ſex palmoꝝ. Aqua ſtagni natiua non ẽ utpote ſolo illo admodum arido: ſed e nilo derĩuata: ſex

menſibus í ſtagnũ fluẽs. Totidẽ retro í nilũ refluẽt illiſq; ſex mẽſibꝫ q̃bus efluit augẽs regiũ fiſcũ talẽtis argẽti ſingulis í ſingulos dies ꝓuẽtu piſciũ cũ ifluit uigĩti mnis. Hoc ſtagnũ dicebãt indigenæ cuadeꝛ í ſyrtĩ aphricæ ꝓforato ſub terrã meatu í mediterrã. a

Cubiti menſura hic falſa ẽ

hel perã uerſus ſcdm mõtẽ mẽphi iminẽtẽ. Veꝝ cũ humũ e lacu egeſtã nuſq̃ uiderem C Hoc. n. mihi ĩdagãt curæ erat ↄ pcõctabar ꝓxios accolaꝝ ubi nã eẽt humus illinc defoſſa. Illi dicere fuiſſe deportatã facile id mihi ꝓſuadẽtes: Q uippe q ſimile q̃ddã factũ

Latonæ oraculũ

ſẽ apd ninũ urbẽ aſſyrioꝝ auditu cognouerã. Siq̃dẽ fures q̃dã magnã uĩ pecũiæ ſarda

Butis urbs

napali: q nini rex erat í theſauris ſubterrãeis abſtruſã cõpilat cũ cõſtituiſſent a ſuis dõibus fodere exorſi ſunt: dimẽſi uiã ſub terra ad regias ædes: eãq; humũ e cuniculis effoſſam ubi nox aderat í flumẽ tygrĩ: q̃ ninũ ꝑterfluit exportabãt: dõec id qd optabãt pfecere. Eodẽ mõ audiui in ægypto hãc alterã fuiſſe factã lacunã: præterq̃ q ñ noctu hæc ſed interdiu eſt facta. Aegyptios. n. humũ q̃ effodiebant in nilum extuliſſe: q̃ ille acceptã diſſiparet. Et hic quidẽ lacus ita ferẽ fuiſſe depreſſus. Duodecim ãt reges cum iuſte

Lones Cares

degerent: ac ſtato tp̃e in templo Vulcãi ſacrificaſſent: & ultimo die feſto libaturi eẽnt: porrexit eis põtifex aureas phialas: quibus libare cõſue uerãt: aberrãs numero duode-

Pſãmiethicus

cim uidelicet uiris undecim phialas: Ibi pſãmietichus quipoſtrẽus eoꝝ ſtabat cum nõ hẽret phialã detractã ſibi æreã galeã tenuit: libauitq;. Ferebãt ãt & cæteri omnes reges & tunc quoq; geſtabant galeas. Nec dolo malo pſammietichus galeam tenuit. Cæteri ñ id cõſulto factum eſſe a pſammieticho exiſtimantes: & in memoriã redeuntes oraculum ipſis eſſe redditum: qui ærea í phiala libaſſet eum ſolum regẽ ægypti futuꝝ ñ

Apis epaphus

tenſuerunt æquum eſſe pſãmietichũ morte multari poſtq̃ rimando cõpererunt nõ id illum feciſſe induſtria: ſed maxima potentiæ ſuæ ꝑte exutum in plauſtria relegandũ ne illinc egreſſus cæterꝫ ægypto ſe imiſceret. Hunc pſãmietichum cũ Sabacum æthiopẽ qui patrẽ eius Neco interemerat: fugiſſet in ſyriã poſt habitũ ethiopis ex ĩſomnii

Apis

ſiõe reducerunt hi ægiptii qui ſunt e tribu ſaitana. Deiñ cum regnaret una cum undecim regibus, cõtigit ei ut fugeret iteꝝ ꝓpter galeã in paludes. Igit intelligens q̃ ignoꝛ inioſe tractatus ab illis eẽt: ſtatuit ultum ire qui ipſum perſecuti fuiſſent. Sed exora-

Latonæ oraculũ

lo Latonæ: quod in urbe buti apud ægyptios ueraciſſimum eſt: ad qd ipſe miſerat: edditum eſt reſponſum affuturã ultionem ei e mari uitis æreis exiſtentibus. Q uod reſponſum ei magnã incredulitatẽ effudit uiros æreos fore auxiliarios: Non lõgo tpe interiecto iones quoſdã & cares prædandi gr̃a nauigantes neceſſitas cõpluit applicaꝛ ad ægiptum. hi cum in terram exiſſent ferro armati: ægiptioꝝ quidam nuncium fert pſãmiethico ad paludes. & quia nunq̃ uiderat aliquos ære armatos ait egreſſos e mari æreos uiros cãpeſtria populari. Ille agnoſcens oraculum eſſe pfectum amicitiã cũ ionibus & caribus facit: eoſq; magnis pollicitationibus hortat ad ſecum manẽdum. Vbi ꝓſuaſit ita demum una cum his egiptiis qui ſecum ſentiebant: cumq; auxiliariis reges ſuſtulit. Omni potitus ægipto fecit í mẽphitum Vulcano ueſtibula ad uẽtum auſtꝝ gentia: tum e regiõe ueſtibuloꝝ aulam Api: in qua cum apparuit Apis educaꝛ undiq; columnis cinctam: ac figuris refertam: in qua aula loca ſtant columnaꝝ coloſſi: duodenum cubitoꝝ. Apis ãt græca lingua Epaphus ẽ. His ionibus caribuſq; quibus fuerant uſus adiutoribus pſammiethicus dedit ad habitandũ poſitam altrinſecus prædia nilo medio diremptа: quibus nomẽ impoſitum eſt caſtra. Et cũ hæc eis loca dedit: tũ uero cætera quæ fuerat pollicitus repñtauit: pueros quinetiam egiptios cõmiſit lingua græca imbuendos: a q̃bus linguã græcam edoctis oriundi qui nunc in egipto interpretes

Bubaſtis

Latōæ tēplum

Butos urbs

Echēmis insula

Apollinis templū

Apollo
Diana
Latona
Orus
Ceres
Isis

Bubaſtis

Pſāmmie thicus
Azotus
Necus rex

Patumō
Rubrū mare

Caſius mons

ſunt. Incoluerūt āt iones & cares diu hæc loca cōtra mare aliq̄tulū ſupra urbem bubaſti ad hoſtiū nili: qđ dicit peluſiacū ſita. Vñ poſtea Amaſis rex mēphi trāſtulit i ſui tutelā aduerſus ægiptios. Poſt ſedes ab iſtis i egipto collocatas ita græci cū illis ita cōmerciū habuerūt: & nos res i egypto geſtas a pſāmieticho rege exorſi & q deīceps extiterūt oia ſine ábiguitate nota hēmus. Hi. n. primi egiptū q diuerſæ liguæ eēnt icoluerūt. Atq; uñ demigrarūt illic & ueſtigia naualiū & domoꝝ rudera ad meā uſq; ætatē oñdebant. Atq; hūc qđē i modū pſāmieticus egipto potitus ē. De oraculo āt qđ ē i ægipto cū feci multa uerba: tū faciā de re memoratu digna. Eſt. n. oraculū hoc i ægipto tēplū Latonæ poſitū i magna urbe: cui nomē ē: ut ſupius a me dictū ē buto contra oſtiū nili: qđ ſebēnyticū appellat a ſupiori pte maris flumē ſubeūtibus. In hac urbe templa ſunt Apollīs Dianæq; & i quo reddunt oracula Latonæ grādē illud & porticū hñs decē paſſibus ſublimē. Vbi qđ mihi ex his q i apto erāt maxīo oraculo fuerit referā. Eſt in hoc plāo. Latonæ delubꝝ ex uno factū lapide: cuius pietes æq̄li celſitudine ad lōgitudinē q̄dragenū cubitoꝝ: cuius lacunari ptecto impoſitus ē alius lapis q̄ttuor cubitoꝝ p oras craſſitudinis. Itaq; eoꝝ q̄ circa tēplū hoc ſūt in ppatulo poſitoꝝ admirabiliſſimū apud me fuit id delubꝝ. Secundo loco inſula: q̄ uocat echēmis i lacu pfundo ac ſpatioſo ſita pter tēplum qđ i buti eſt: q̄ inſula ab ægiptiis fert i nare. Ego tñ eā neq; innātē uidi: neq; ſe mouentē: & hoc audire admiratus ſum: ſi ueꝝ eſt inſulā natare poſſe. In hæc igit tem plum Apollinis eſt: & aræ trifariæ extructæ: & palmæ frequentes enatæ. Aliæq; ptī fructiferæ: parti ſteriles arbores. Cur aūt ea innatans ſit: hanc egyptii rationē reddunt q Latona q̄ ex octo numibus quæ prima extiterunt unum ē: cum in urbe buti ubi hoc eius oraculum eſt habitaret: Apollinē ab iſide ſibi cōmendatū occultauit i hac inſula nō dum innatanti ac ſoſpitē reddidit: quo tpe Typhon oīa indagās ut Oſiris filium inueniret a ſueniſſet. Nā Apollinē & Dianā aiunt Dionyſii & Iſidis filios eſſe: Latonam uero nutricē hoꝝ: ac liberatricē. & Apollo qdem ægyptiace Orus dicitur: Ceres āt Iſis Diana uero Bubaſtis. Atq; hinc ſolū nō aliunde Aeſchilus Euphrāoris filius rapuit: qđ dico ut ſolus oīum qui poetæ dicunt fecerit Dianā Cereris filiā. Ob hoc igit inſulam' reddita eſſe natātē: hæc illiſic aiunt. Pſāmietihus in ægipto quattuor & quinquaginta regnauit annos: per quoꝝ unde trigīta magnā ſyriæ urbē obſidēs oppugnauit donec expugnauit. Hæc eſt azotus: quæ diutiſſimā iter oēs urbes dūtaxat quas nouimus ſuſtinuit obſidionē. Pſāmietichi filius: qui regnū ægypti ſuſcepti extitit Necos Idem foſſā ad rubrū mare ferētē primus aggreſſus eſt: q̄ Darius perſes ſcdo loco depreſſit. Longitudinis quidē q̄ttuor dieꝝ nauigationis: latitudinis ut per eam due poſſent ſimul agi triremes. Aqua quæ in hanc e nilo deducitur paulo ſupra bubaſtis urbem iuxta oppidum arabiæ patumon deducitur euadens in mare rubrum. Initium fodiendi ſumptum eſt a planicie egipti arabiā uerſus: Nam quæ ſupra planiciē ſunt continēs prope memphim occupat mons: in quo lapidicinæ ſunt. Itaq; ad huius montis una ducta eſt foſſa uerſus heſperum & auroꝝ lōgo tractu: & deinde pertingens diuortio montis tenus: quod diuortium ad meridiē: & uentum auſtrꝝ fert in ſinū arabicū: q̄ breuiſſimus tractus & maxīe cōpendarius eſt e mari ſeptētrionali aſcenſus ad auſtrale quod idē rubrum uocatur a mōte caſio: qui ægyptum ſyriāq; diſterminat. Hinc ſtadia milleſunt in arabium ſinum. Et hac quidē breuiſſimum eſt. Verum foſſa multo longior ſcilicet q̄to eſt confragoſior In q̄ fodienda ſub rege neco centum uiginti milia ægyptiorum perierūt. Inq; eius medio opere Necus deſtitit: hoc iterpellatus oraculo eum id opus bar-

Barbari qui

Magdolus

Caditis urbs

Pſammiſ rex

Elii

Apries rex

Amaſis

Petabermes

baro præmunire. Aegiptii barbaros oēs uocant: q̄ ñ ipſoꝝ lingua loquūt. Supſedens itaq; a facienda foſſa necos ad militū copias ſe conuertit: atq; ad claſſes quæ parti i mari ſeptētrionali: ptim i ſinu arabico ad rubꝝ mare ſunt edificatæ: q̄ꝝ adhuc ueſtigia ualium oñdunt. Et claſſibꝫ qđē necos dū opus fuit eē uſus. Terreſtri āt acie congreſſus cum ſyris magdolo uictoria potitus ē: & poſt plium Cadyti magna ſyriæ urbe. In ueſtitu āt curioſus cū fuiſſet illū Apollini dicatū ad brāchidas mileſioꝝ miſit: Hic pfectis decē & ſeptē iperii ſui ānis deceſſit tradito impio pſāmi filio ſuo. Eo apud ægiptū regnāte nūtii helioꝝ dimittebāt: iactātes aſe i olympia iuſtiſſimū ac maximū iter mortales ppoſitum eē certamē rati ne ægyptios quidē homīum ſapiētiſſimos aliq̄d ultra hæc eē inuēturos: Iſti ubi in ægyptū pūenerunt: eaq; expoſuerūt quoꝝ gratia uenerāt rex cōuocat ex ægiptiis eoſ q̄ ſapiētiſſimi hērent. Q̄ui cū eōueniſſēt: & helios audiſſēt oīa cōmemorātes: q̄ par erat ab eis fieri in edendo certamīe: & ſe ueniſſe dicētes ſciſcitū nūq̄d poſſēt egyptii repire iuſtius habito interſe cōſilio iterrogat helios nūq̄d apd eos certarēt ciues: & illis rñdentibus ſine diſcrimīe & ſuoꝝ & cæteroꝝ grecoꝝ cuicunq; uolenti certare fas eē: atqui inquiūt illos cū tale certamē proponāt ab oī iure excedere. Nullo etenim pacto poſſe fieri q̄n cōciui pugnāti ciues fauerēt facientes iniuriā hoſpiti: ſed ſi uellent iuſtum proponere certamen: & ſi eius gra ueniſſent in ægyptum iubent hoſpitibus ponere certamen nullo helioꝝ certare permiſſo. Hec ægyptii heliis ſubiecerunt: Pſāmis cum ſex omnino regnaſſet ānos in ægypto fcā in æthiopiā expeditione moꝝ uita defunctus ē: Cuius regnū Apries filius accepit: q̄ ſecđm pſāmietichū p auum ſuum fortunatiſſimus extitit oīum ad eā ætatē regnū q̄nq; & uiginti dñatus annos. Q̄uod intra tēpus & bellum Sidōi intulit: & cū Tyro pugna nauali dimicauit Sed cum calamitas eū māeret: cōtigit ob eā cauſam q̄ ego pluribus dum res punicas exequar exponā paucis cōtentus impreſentiaꝝ. Cū aduerſus citenæos apries exercitu miſſo magnā cladē accepiſſet: Id ei imputantes ægyptii rebellauerūt opinati ſe ab illo i ptam pniciem fuiſſe dimiſſos: Vt his internitiōe deletis: ipſe cæteris ægyptiis impitaret ſecurius. Hæc pq̄ grauiter ferentes tum ii qui redierunt: tum eoꝝ q̄ interierāt amici ingenue deſciuerūt. Id ibi reſciuit apries mittit ad eos uerbis ſedandos amaſim: qui cum pueniſſet reprehēdēſq; diſſuaderet ne talia facerent. quidam æyptioꝝ ei a tergo ſtās galeā circundat: eaq; circundata in quit ſe illā ob regnū impoſuiſſe. Neq; hoc quod fiebat eo' inuito fiebat ut oſtendebat. Nā ſimul atq; ab his q̄ deſciuerāt ægiptiis declaratus eſt rex ſeſe appabat tāq̄ aduerſus Apriē mortuus: His cognitiſ Apries mittit ad amaſim ex his qui ſecum erant ægyptiis ſpectatum quendā hominē nomine petebermē iuſſu ut ad ſe uiuū amaſim pduceret. Hic ubi pūēit: Amaſim ad ſe uocat. Amaſis Sedebat āt in æquo ad ſuos cohortandos in ſolēter ꝫſtolide iubet uiciſſim hunc ad ſe adducere Apriē: & cum petebermes eum rogaret ut regem adiret tacitus rīdit ſe iam dudum dare operā ut id ageret: nec de ſeipſo apriem eſſe queſtruꝝ ſe. n. ili præſto futurum: & alios adductuꝝ. Petarbames nō ignarus ppoſiti illius: tū ex oratiōe tum ex apparatiōe q̄ uidebat: ſtatuit ſuæ diligentiæ eſſe q̄ celerrime regem reꝝ: quæ agerent facere certiorē: Huic redeunti q Amaſim nō aduceret nullo uerbo edito apries ira pcitus præcidi aures iuſſit naſūq;. Id intuentes cæteri egyptii: qui cū eo hactenus ſenſerāt uiꝝ inter eos pbatiſſimum: ita fœde indigneq; affectum: ne tantis per quidē differētes ad cæteros trāſeūt: ſeq;. Amaſi tradunt. His quoq; auditis apries armatis auxiliariis Habebat autem auxiliariorum circa ſex exionibus & caribus triginta milia in egyptios

Momẽphis urbs Aegyptiorum genera calasiries Hermothibies Prosopitis insula Natho

tendit. Erat ei regia in urbe sai ingens ac spectatu digna. itaq; utriq; aduersus alteros aprami & amasiai i momẽphi urbe cõstituẽt tẽtaturi pugnæ discrimẽ. Sũt ãt i ægipto septẽ hoium genera: quoꝝ alii sũt sacerdotes: alii q pugnatores appellant: alii bouũ pastores: alii subulci: alii institores: alii interpretes: alii gubernatores nauales. Tot sũt ægiptioꝝ genera a suo quoq; artificio appellata: sed pugnatores uocãt calasiries: & hermothybies. Q ui haꝝ regionũ sũt. Nã i regiões distincta ẽ ois egiptus. Hermothybiorũ q dẽ hæ sunt plagæ busiritana: saitana. chẽmitana: papremetana: insula psopitis: q uocatur natho: exdimidia pte. Ex his tractibꝫ hermothybies cũ plurimi cẽtũ ac sexaginta milia sũt: quoꝝ nemo quippiã opificii quæstu arii didicit: sed oẽs rei militari uacãt. Calasiriũ hæ aliæ plagæ sunt thebana: bubastiana: aphthitana: tanitana: mẽdesia: sebennitana: athribitana: pharabetitana: tũuitana chuphitana ausia miecphoritana. Hæc tribus insulã incolit ex aduerso bubastis urbis: Hæ tribꝫ calasiriũ dũ quoad pñt plurimi coguntur. Ducẽta q̃nquaginta milia uiroꝝ sunt: quibꝫ nec ipsis licet ulli artificio opãdare: sed solum rei militari filio discẽte a pre. Hoc ab ægiptiis ne mutuati sint græci nõ possũ p certo diiudicare: cũ uideã & apud scytas psasq; & lydos. Deniq; apud oẽs fere barbaros haberi p ignobilioribꝫ ciuibꝫ ecs: q artificia discunt eorũq; liberos. Genero siores ãt eos q a mãuariis opibꝫ abstineãt: pferti qui cessent ob bellũ. Hoc itaq; cũ cæteri græci didicerũt, tum p̃cipue lacedæmõii. Corinthii quoq; minimi faciunt opifices His solis ægiptioꝝ pter sacerdotes hoc eximii honoris habetur: ut singuloꝝ duodecim agri sunt egregii atq; imunes singulari agri centũ cubitoꝝ ægiptioꝝ quoquo uersus. Aegyptius ãt cubitus samio par ẽ. Hæc in̄ uniuersoꝝ peculiaria sũt quibus p uices fruebãtur: & nunq̃ idẽ calasiariũ milleni: & hermothibiũ circa regẽ fungebãtur annuo satellitũ munere. Ll tis pter prædis dabãtur uiritim hæc alia panis tosti põdo quinæ mnæ carnis babulæ binæ. bini sextarii quaterni. Hæc assidue satellitibꝫ p̃bebantur. ubi igitur e diuerso ueniẽtes apries cũ auxiliariis: amasis cũ uniuersis egiptiis i urbẽ momẽphi peruenere: cõcessi sũt. Et pegrini quidẽ egregie pugnauerunt: tñ q erant multo inferiores nũero fugati sunt. Fert apries ea fuisse persuasione: ut nullo neq; eoꝝ neq; homini põsset sibi adimere regnũ. Adeo uidebatur sibi illud stabilisse. Et tñ tũc egressus prælio fugatus ẽ: uiuusq; captus & ad urbẽ sai ductus ad ædes quæ ipsius añea fuisset: tũc ãt amasis regia. Ibiq; q̃diu in regia pascebatur cũ amasis hõeste asseruauit: Tãdẽ icu santibus ægiptiis n̄ iuste agere q suũ & ipsoꝝ inimicissimũ aleret. ita illis apriẽ tradidit. Eum isti ubi strãgulauere paternis in monumẽtis sepelierũt: q̃ sunt in templo Mineruæ p̃xie cœnaculũ ad leuã manũ itrãtis. Nã saitãi cũctos qui tribules eoꝝ fuere reges ĩtra tẽplũ sepelierũr. Et. n. amasis monumẽtũ ex altera pte cenaculi ẽ: q̃ illud apriis eius q̃ pgenitoꝝ. In eiusdẽ tẽpli aula hoc quoq; ẽ igẽs cubiculũ lapideũ tũ colũnis excultũ: Palmarũ arbores imitãtibꝫ: rum alio sumptu. Intra id cubiculũ gẽini postes stãt: ĩ quibꝫ urna ẽ. Sũt ẽt sepulcra cuiꝫ nomẽ si nũcupauero hac i re haḋ sãcte fecero. Apd saĩ tẽplo Minerue post totum delubꝝ ppe Mineruæ pietẽ a atq; ĩ phão stãt ĩgẽtes obelisci: idest uerua lapidea: lacusq; cõtiguus lapidea crepidie adornatus: & circũq̃q̃ pbe elaboratus magnitudie (ut mihi uideꝰ) q̃ta i delo. q dicit trochoides. i. rotæ speciẽ. In hoc lacu imagies suoꝝ q̃q; effectuũ noctu faciunt: q̃ uocat ægiptii misteria. De q̃bus cum pmulta ego norĩ quo pacto se habeãt: singula tñ absit ut ploq̃r. Deceteris quoq; initiatiõe: q̃ græci thesmophoria uocãt: hoc est legũ latiões absit ut eloq̃r nisi q̃tenus sãctum est de illa dicere. Danai filias extitisse. quæ ritum hunc ex egipto attulerunt: eosq; pelas-

Artifices ignobiles sunt

Opifices uiles sũt

Cubitus ægiptius

Apriẽs captus

Saitani reges

Obeli

Thesmophoria

gicas fœias ĩbuerunt. Sed deinde oĩ pelopõnesio a doribus iecta sedibꝫ suis ritus initiã di abolitus est: a solis arcadibus: q̃a pelopõnẽsibus n̄ iecti sunt: sed relicta cõseruatus. Aprie extincto regnauit amasis e tribu saitana: & urbe cui nomẽ est siuph. Eũ iter initia ægyptii cõtenere: nec ullius sane momẽti ducere: ut q plæbeius fuisset: nec isigni fãlia ortus. Sed hos amasis ad se solertia nõ asperitate pduxit: Erãt ei cũ alia bõa infinita tũ uero peluis aurea: in q̃ tã ipsæ q̃ oẽs cõuiuæ semp pedes abluebat: hãc ille cõfrigit: exq; dæmõis statuarii facit & i appositissimo urbis loco statuit ægiptii simulacrũ aduẽtes magnope uenerari. Id amasis fieri e popularibꝫ edoctus: cõuocatis ægiptiis apit ex illa pelui in q̃ primo ægiptii euomere immingereq;: & in qua pedes abluere cõsuessent factum eẽ simulacꝝ: qd tũc tãtope uenerarent: Itaq; se aiebat pinde atq; peluim esse facti: q si añhac fuisset plæbeius ipñtiaꝝ tñ eẽt rex: eoq; iubere ut sibi honor hẽret atq; reuerẽtia. Hũc i modũ ad se traduxit ægiptios ita ut æquũ cẽseret ei seruire. Idẽ hoc usus ẽ in rebꝫ agẽdis istituto ad aurora usq; dũ refertũ ẽ foꝝ: accurate negocia q̃ expediebãt agebat. Deiñ potabat: & iter cõpotores iocabat morionẽ agẽs ac scurrã. Q uibꝫ rebꝫ offensi aĩci talibus eũ uerbis castigabãt. Rex dicẽtes n̄ e dignitate tua degis: q ad tantã re dimittis neq̃tiã: Nã deberes augusto i solio sedẽs auguste iterdiu res administrare. Ita & ægiptii cognoscerẽt a magno sibiuiro p̃sideri: & tu melius audires: Nũc haud q̃q̃ faciis e regia dignitate. His ille rñdit. Arcus ab his quoꝝ sunt cũ ẽ opus intẽdi: eos si sẽper tẽti sint ruptũ iri: nec posse eis illos cũ ídigeãt uti: ita & hoꝫ institutũ si assiduo labora re studio: nec ullã ptẽ ad lusũ sibi ídulgeꝛ uelit: fore ut pedetentim aut mẽte captus sit aut mẽbris. Q d ego intelligẽs utriq; reiṫs ípertio. Hæc amasis aĩcis rñdit. Eteni ferat amasis cũ p̃uatus foret fuisse potãdi iocãdiq; cũ dicacitate studiosus: & uir ne utiq; regẽ agẽdaꝝ anxius: & quotiẽs eũ potãtẽ ac se oblectãtẽ necessaria defecisseꝛ: solitus circũdo furari & cũ reposceret ab his q̃ diceret eum ipsoꝝ hẽre pecuniã: ac negarẽt addu ad oraculũ q d cunq; eo in loco erat: & frequẽter ab oraculis cõuictus: frequẽter absolutus. At postq̃ assecutus ẽ regnũ ista egit. Q uicũq; dii eũ furti absoluerãt: hoꝝ tẽpla q̃q; curæ habuit: neq; ulla re ad stabilimẽtũ dõauit: neq; adiẽs sacrificauit tãq̃ nihil mereꝛẽtur q̃ redderẽt falsa responsa. Q ui ãt eũ p̃nunciauerãt furẽ: hos tanq̃ uere deos: nec mẽdacia reddẽtes oracula maxie coluit. p̃terea ĩsai uestibulũ. Mineruæ fecit opus admirãdũ & lõge supans cætera: tũ sublimitate: tũ magnitudie. Tãta ẽ uastitas lapidũ atq; substructiõum: quinetiã ingẽtes colossos & ímanes androsphingas ibidẽ posuit Alia quoq; saxa p̃grãdia in apparatũ cõportauit ducta ptim & lapidicinis q̃ iuxta mẽphim sunt: ptim utiq; q̃ maioris molis erãt ex urbe elephãtina: quæsai distat uigĩti dierum nauigatiõe. Ad hæc q̃ n̄ minime sed maxime oĩum admiror attulit ædificiũ ex solido saxo ab urbe elephãtina: in quo afferẽdo triẽniũ cõsumpserunt duo milia delectorum uiroꝝ: q̃ oẽs erãt gubernatores. Eius tectũ extrinsecus ẽ unius & uiginti cubitoꝝ lõgitudo q̃tuordecim latitudo: octo sublimitas. Hæc ẽ dimẽsio exterior tecti ex una sola pide: Introrsum tñ duo de uiginti & amplius cubitoꝝ ẽ lõgitudo: q̃q; sublimitas. Domus hæc ad ingressũ tẽpli collocata ẽ. Nã ob id aiũt in tẽplũ n̄ fuisse pertractã q̃ tecto aduerso cũ suspirasset eius uehẽdi architectus utpote ptesus diutino tpe opere ea d re stomachatus Amasis nõ pmiserit hoiem ulterius trahere. Nõnulli aiũt quẽdã ex his: q uectibꝫ lapidẽ agebãt ab illo fuisse oppressum. iõq; lapidẽ n̄ ĩtroductum. Donauit ẽterea opibus ob magnitudinẽ spectaculo dignis cũ alia tẽpla ísigniatum i mẽphi tẽplũ Vulcani colosso supino ante illud posito lõgitudinis q̃q; & septuaginta pedũ. Supq;

Amasis rex Siuph urbs

Arcus cõparatio Lusus necessarius est

Amasis mors

Amasis ĩ deos

Mineruæ uestibulum

Vulcani colossus

idē pauimētū gemini colossi stāt ex æthiopico lapide uicenū pedum magnitudis hinc & hīc illi magno assistētes. Cuius īstar ē alter ī sai lapideus eodē habitu iacēs. Illud etiā

Aegvpti urbes quot

qđ in mēphi ē tēplū igēs & spectatu dignissimū aiunt Amasim ædificasse. Sub Amasi rege dicitur egiptus fuisse maxie beata ī his q̄ regiōi uel ex fluie uel hoibus ex regiōe p̄ ueniūt: & urbes q̄ icolerent tūc fuisse nūero illic uigīti milia. Amasis quoq; extitit: q̄ le

Viuendi ratio Solonis lex

gē hāc apd ægiptios cōdidit: ut singuli eoꝝ quot annis apd ꝓuinciaꝝ ꝑsides demōstrarent unū uiuerēt. Et q̄ aut hoc ñ faceret: aut nō demōstraret se legitime uiuere: is morte afficeret. Quā legē Solon ab ægiptiis mutuatus: atheniēsibꝫ tulit: q̄ illi q̄ sit castissima assidue usurpāt. Amasis quoniā græcoꝝ erat studiosus cū alia ī quosdā græcos officia

Naucratis urbs

cōtulit: tū his q̄ ī ægiptū cōcederēt: dedit facultatē naucratē urbē icolēdi. Qui uero co

Chius Theus Phoecia Clazomenæ

rū nollēt illic habitare: sed nauigādo negociari fecit ptātē certis ī locis aras & phana extruēdi. Adeo maximū eoꝝ phanū atq; celeberrimū uocat græcū. Ciuitates āt q̄ cōiter extruxerūt sūt ionū quidē: chius: theus: phocea: clazōenæ. Doꝝ āt rhodus: cnidus. ha

Dorum urbs Rhodus Cnidus Halicarnasus Phaselis

licarnasus: faselis. Aeoloꝝ uero una mitilene. Haꝝ ciuitatū hoc phanū ē: & ab his ꝑfecti emporii nūdinaꝝ siue mercati ꝑbent. Cæterę ciuitates: q̄ cōsortes huius rei sūt ñ rei ad ipsos ptinētis cōsortes sūt. Separati tñ ædificauerūt æginetæ qdē Iouis Sami āt iunōis: Milesii uero Apollinis phanū. Nā uetus emphoriū erat sola naucratis: ꝑter hoc in ægy pto alicꝫ nullū. Q đ si q̄s in alid aliqđ nili hostiū aplicuisset: his necesse hēbat deierare se uēisse inuitum: dato q̄ iureiurādo eadē naui ad canobicum nauigare: & si id minus p cō trarios uētos posset onera fluuialibus nauigiis circumagere lustrādo delta donec puēi ret naucratē. Ita naucratis in honore fuerat. Iā uero cum aphictyōes tēplum qđ nunc

Mytilene Delphi

delphis ē: qa illud prius sua spōte deflagrauerat trecētis talētis cōstruendum locassent: Delphi quos q̄rta pars sumptus cōtingebat circa ciuitates uagi cum aliunde: tum uero nō minimū ex ægypto retulerunt. Nā amasis quidē eis mille talēta alumnis. Græci āt q̄ ægiptum icolebāt uicenas mnas donauerunt. Cum cyreneis quoq; amasis amicitiā so

Delphicum templū

cietatēq; iniit: ita ut illinc uxorē ēt putaret sibi esse ducendā. Siue fœminæ græcæ amoꝝ captus: siue alias ob beniuolentiā cyrenæoꝝ uxorē q̄ duxit. Alii uolunt filiā fuisse Batti filii Arcesilai: Alii Critobuli inter suos populares uiri spectati noīe Ladicen: cum qua dū in toro cubaret cōcūbere ñ poterat: cum tñ aliis mulieribꝫ uteretur. Id eum diu fieret: Ad eā amasis tu uero inqt uxor ueneficio me læsisti. Ideoq; nullo machinamēto uales effugere: quo minus inter oēs mulieres teterrima pereas morte. Ladice cum pnegādo nihilo placatiorē redderet. Amasim: uouit intra se Veneri si ea nocte secū coiret amasis.

Amasis uxor Ladice Veneris statua

C Hoc. n. sibi esse machinamētum) statuā cirenasse illi missurā. Cōcepto statim uoto coiit cum ea amasis: ac deinceps quotiēs adiret cum ea coibat: ac post modum eā perq̄ ualde dilexit: & ladice uotum deæ ꝓsoluit facta statua cirenasq; missa q̄ ad meā usq; me

Cirenaica

moriam ī columis erat extra urbē cirenensem posita. hāc Ladicē Cābises posteaq̄ ægip to potitus est: cognito q̄nam esset cirēas illesam remisit. Donauit item amasis donaria q̄ misit in græciam. Cyrenas qdem statuā Mineruæ inauratā & sui imaginem pictura adūbratā. Lindū āt duo lapidea Mineruæ simulacra: & thoracem lineum spectaculo dignum. Samum uero Iunoni bifarias sui imagines: quæ magno ī templo erectæ erant

Polycrates Cyprus capta

post ianuas ad meam usq; ætatem. Sanum quidem propter hospitium. quod inter ipsum erat: & Polycratem æacis filiū. Lindū āt nullīs hospitii grā: sed qa tēplū qđ lidiē. Mineruæ ferūtur extruxisse. Danai filiæ: post q̄ agnitæ sūt cū filios ægipti effugerāt. Hæc donaria dedicauit amasis: primusq; mortaliū cypꝝ cepit: tributariāq; fecit prouinciam.

Herodoti Halycarnasei Historiarum Libet Tertius: qui inscribitur Thalia Laurentio Vallense interprete.

Cābises

Duersus hunc amasim Cambyses cyri filius comparato cū ex aliis qbꝫ ꝑerabat: tum ex græcis ionibꝫ æolibusq; exercitu: bellū mouit Ob hanc cām misso in ægiptum legato. Cambises petiit ab amasi

a

filiam: & petiit consilio cuiusdam ægiptii: q̄ amasi erat ī sensus: q̄ se potissimū ex oībus ægipti medicis Amasis ab uxore & liberis abstraxisset a mandando in persas quo tpe Cyrus ad amasim miserat petitū ocularium medicū oīum q̄ in ægipto esset ꝑstantissimū. b id infensus Amasi ægyptius instituit suadere Cābysi ut ab amasi filiā peteret: ut ille aut mœrore afficerētur data filia: aut ñ data Cābisi redderetur inuisus. Amasis eā nec dare audebat nec abnuere. Nam & cābisem intelligebat ñ habituꝝ illā uxoris loco sed pelli eis: & persaꝝ potētiā grauabat. Horrebatq; hæc reputans ita sibi faciendū statuit: Erat

Nicetis puella

Apriis superioris regis filia noīe Nicetis unica domi relicta grandis atq; speciosa. Hanc puellā amasis uestitu pariter & auro exornatā pro sua in ꝑsas dimittit: quā cū post ali q̄tum tps Cambises salutasset filiā amasis appellās: ipsa ad eū rē inquit rex ignoras ab Amasi elusus: qui me ornatu cōptam transmittit tradēs tibi ꝓ sua cū re uera sim apriis filia: quē ille dñm suū cū ægiptiis rebellans interemit. Hic sermo extitit cā: q̄ cambisem Ciri uehemēter indignatū induceret aduersus ægiptū. Atq; ita quidē memorant psæ.

Cābyses cur ī ægyptum

Aegiptii āt Cambisem suum uendicāt afferentes ex hac Apriis filia illū esse genitum. Cyrum. n. fuisse qui ad Amasim miserit super filia ñ Cambisem: quod cū dñt ñ recte dīt & si eos hoc non latet. Nā si qui alii profecto & ægiptii recte norunt mores persarum apud quos illud in ꝑmis nefas est illegitimum optinere regnum si assit legitimus. Præterea Cassandanes filius erat Cābises Pharnaspe uiro Achæmenide genite ñ mulieris ægiptiæ: Sed ægiptii rē gestā transferunt fingentes sibi cū Ciri familia ītercedere cognationē: & hæc qdem ita se habēt. Cæteꝝ ille sermo mihi non probatur: quo dī

Persaꝝ reges q̄ Cassādanes

mulierē q̄dā persidē ad uxores Ciri introgressam cū liberos cassandanæ assistētes forma ac statura egregia cōspicaretur: supra modū admirabundā magnis tulisse illā laudibus: eiq; Cassandanē: q̄ Ciri esset uxor ita dixisse Me q̄ taliū filioꝝ sum mater Cyrus cōtēptui hēt præponēs q̄dā ex ægypto ancillā uidelicet infensā Niceti ista dixisse: & ei maximū natu filioꝝ cambisem subiecisse. Ego uero tibi mater cū in uirilē ætatē adoleuero sūma ægipti reddā ima: & ima sūma. Idq; dixisse circiter decē natum annos admirantibus mulieribus: & cū in uirilē adoleuisset ætatē: & regnū obtīuisset huius rei memorē ægipto bellū intulisse: accessit huc & aliud quiddā ad hanc sumendā expeditionem. Erat quidam auxiliarioꝝ Amasis noīe Phanes genere halicarnaseus uir consilio

Phanes uir præstans

præstans: & in re bellica strenuus. Hic Phanes nescio qd amasi succensus nauigio profugit ex ægipto uolens ī collocutionem uenire Cambisis eum Amasis q; inter auxilia res nō parui momenti esset: quodq; de rebus ægipti nō nihil cōpertissimū haberet: ī sequi statuta adhibita diligentia assequendi. Itaq; ad hoīem insequēdum mittit cum triremi eunuchoꝝ fidissimū. qui phanem assecutus in lycia cepit: sed nō rettulit ī ægiptum ab illo prudentia superatus. Nā phanes mactatis custodibus abiit in persas. Cābisemq; molientem aduersus ægiptū expeditionem: & quo pacto carentia aquis loca transmitteret ambigentem adiit: eiq; cum alias Amasis rex exposuit: tum uero quæ ad transmittendum pertinebāt suadens ad regem arabum mitteret oratū: ut sibi tutū præberet trāsitum. Hac enim dumtaxat paret ingressus in ægiptū. Nā a phœnice usq

Cadytis urbs

ad montes caditis: quæ ē urbs eoꝝ assirioꝝ: quii nūc palæstini uocantur: a cadyti C Vt mea fert opinio Dñ minore urbe q̄ sardis emporā sedm mare usq; ad urbē icnysū arabicæ ditōis ē ab urbe icniso rursus siriacæ usq; ad locū serbonitidis: iuxta quē casiō mōs ptingit ad mare a serbonitidis lacu: ī quo se Tiphō fertur occultasse: deinceps iā ægyptus ē. Hoc tñ intercapedinis inter urbē icnisum: & montē casium & lacum serbonitidis ñ exiguus tractus ē: sed itineris instar triū dierū uehemēter aridus. Verꝝ qđ pauci eoꝝ qui in ægiptū nauigant notū hñt: hoc pergam dicere. Ex oī græcia: & præterea ex phœnice portatur in ægyptū bis quot annis uas fictile uini plenū: & tñ ibi ne unū quidem numero ut sic dicā uas uinariū fictile aspici uacuū ꝑt. Vbi nā dicat aliquis hæc uasa cōsumuntur. Hoc quoq; ego depromā. Præfecti prouinciaꝝ necesse hñt ex sua q̄s urbe colligere uasa testacea: q̄ memphī portentur. Eadem e mēphi alii aqua impleta portare ī hæc arida siriæ loca. Ita hidriæ superueniētes in ægipto sūptæ ad ueteres in syriam portantur atq; hunc in modū: quem dixi aq̄ contracta persæ fuerunt: qui hoc ingressu apparato q̄ celerrime ægipto potiti sunt. Sed tunc cum in expedito aqua nō esset: Cambises audito hospitis halicarnasei consilio missis ad regem arabum nunciis tū

Arabum fides

tum iter præcatus optinuit data acceptaq; inuicem fide. Arabes seruāt fidem inter homines ut qui maxime quam hunc in modū dant. Q uotiens fœdus inire uolunt aliis

Eœderis ritus

quidam medius inter utrunq; stans acuto lapide ferit uolam iuxta maiores digito ipsoꝝ: q fœdus ineūt. Deinde sūpto flocco ex utriusq; uestimento inungit eo sanguīe septē lapides in medio positos inter inūgendū inuocās. Dionisiū & Vraniā. Hoc acto idē

Dionysius

qui fuit sequester fœderis inter amicus cōtrahēdi uadat hospitē aut forte ciuē: si cum ciue res agitur. Q đ fœdus & ipsi qui amicitiā cōtraxerūt seruare iustū censent. Dionysiū: quē Oratal: & Vraniam q̄ Alilat appellāt solos deoꝝ eē arbitrantur. Et quēadmodū Dionisiū ita puellaꝝ capillū tondere aiunt. Tondentur aut in rotūdū tpa subradentes. Igitur postq̄ fœdus cū nūciis iniit arabs talem rē commētus ē. Camelos oēs posteaq̄ utribus camelinis aqua cōpletis onerauit: egitq; ad loca humore carentia. Ibiq; Cābises exercitū ꝑstolabatur. Ex his quæ narrantur hoc qđ dixi propius fidē ē: tñ qđ

Oratal Vrania Alilat

Coris fluuius

minus credibile ē: qñquidē cōmemoratur: cōmemorare debeo. Est magnū in arabia flumē noīe corya: exiens in mare q̄ dicitur rubꝝ. Ab hoc flumine fertur arabum rex canalē ex bouis: aliisq; crudis coriis consuetū tanta lōgitudine produxisse: ut ad loca arida: & per illū aquam ꝓduceret. Inq; ipso arido solo īgentes cisternas fodisse: q̄ receptā aqua potum ſuppeditarēt: & cūsit a flumīe ad terrā aridā duodecim dierꝝ uia p

Psammenitus Amasis anni

tres aquæ ductus in totidem partes aqua deduxisse. Apud nili āt hostiū: quod dī peluſiū habebat castra Psāmenitus Amasis filius cābysem operiēs. Nam amasim Cambises ī ægiptū ꝓgressus nō uiuū nactus ē: sed defunctū: cum q̄ttuor & q̄dragīta ānis regnasset: p eos nihil admodū calamitatis: exptus defunctusq; & sale cōditus ē: & īse pulchris q̄ ipse ædificauerat situs intra tēplum. Sub eius filio psāmenito maximū extitit ægiptiis portētū. Apud thebas ægiptias quod neq; prius unq̄ neq; postea ad meam usq; ætatē cōtigit C ut ipsi thebani aiunt Dpluit. Thebis tñ tūc pluit guttis. Persæ ubi siccanea pagrauerūt subsedere uicini ægiptiis tāq̄ iā cōgressuri. Ibi ægiptioꝝ auxiliarii græci & cares phāiq externū ægiptū abduxisset ī se si hoc rei ī illū sunt machīati Filios q erāt a phāe relicti ī ægipto ī castra ꝓducūt: atq; ī cōspectū p̄is posito ī mediū duoꝝ exercituū cratere: dehīc ꝓductos singulos pueroꝝ sup craterē obtrūcauerunt. Oībo ītersectis uinū & aq̄ ī cratere ītulerunt. Q uo sāguīe epoto auxiliares ita cōfli xerunt. Aeri ꝑlio cōmisso p q̄ multis utinq; cadētibus ī fugā uertūt ægiptii. Ibi ego rē

mirandā uidi ab indigenis edoctus. Ossa eoꝝ qui in aciem ceciderunt cū iacerent fusa ut ab initio distincta fuerāt seorsum erāt persaꝝ ægiptioꝝ. Sed persaꝝ capita adeo fragilia sunt: ut si uelis ferire uel solo calculo perforaſ possis. Aegiptioꝝ āt ita firma ut ea uix ictu lapidis elidas. Cuius rei cām hanc illi redebant: facile mihi ꝓsuadentes q̄ ægyptii ſtatī a pueris radere capita incipiūt: & hos capitis adsolē redriur cōpactū. Q uæ eadem cā est ñ caluescēdi. Nam ex oībus hoībus pauciſſimos quis ægiptios caluos uidebat. Cuius rei hoc causæ est: q̄ robusta capita gestant. Ac ꝑsis cur fragilia sint capita: id in cā est: q̄ a principiis ībuuntur operire capita gestante pilea thiarasq;. hæc ego huiusce modi ossa uidi. Vidi itē alia istis similia ī papremi eoꝝ: qui una cū Achæmene Darii abinaro aphro sunt cæsi ægipti quoq; postq̄ ex acie terga dederunt: nullo ordine fugā capessunt. Ad quos cū se recepissent memphī misit Cambisis aduerso fluie nauim miti

Persarū capita

Aegiptiorum capita

lenæani cum caduceatore uiro persa qui illos ad deditionē hortaretur. Isti ubi nauī aduentare mēphim uident: frequentes ex urbe effusi nauim cortūpunt. Viroſq; frustatī dilanitos in oppidū afferūt. Et ægiptii qdē post hæc obsessi aliq̄diu restituerūt. Aphri uero id aīaduertentes eas dē sibi quæ ægipto contigissent ueriti se circa pugnā dedide

Psammenitus rex ꝺpositus

runt tributūq; iter se partiti dona miserunt. Cyrenæi quoq; ac baracæi itidē ut aphritimentes similia & ipsi fecere. Cābises munera q̄ ab aphris uenere p benigne accepit: q̄ autem a cirenæis succensens ut opinor q̄ exigua erant: quingentas. n. mnas argenti misserant: has sua manu prehensas dispersit milites. Decimo die quam muros mēphis cepit Cābises psāmenitum ægiptioꝝ regē: quī sex oī regnabat annos: deposuit in suburbanis ignominiæ gratia cum ægiptiis aliis: ut eius animum experiretur. Hoc facto filiam illius uestitu seruili circundatā cum hidria ad quam omisit: & cum ea similiter indutas alias quas delegerat primoꝝ uiroꝝ filias uirgines: quæ ubi ad patres peruenerunt cum eiulatu ploratuq; cæteri quidē patres cōspectis filiabus tam male acceptis uicissim uociferati sunt atq; fleuerūt. Psāmenitus āt intuens atq; intelligens humi uultum demisit. Prætergressis puellis aquam ferentibus secūdo loco Cambises añ occulos psammeniti misit filiū eius cum duobus milibus ægiptioꝝ æqualis ætatis uinctas fune ceruice & ferenata ora habentibus. Ducebantur autē luituri pœnas his mitylenæis qui cū naui fuerant ad memphim obtruncati. Ita enim censuerant regii iudices pro singulis suorum interfectis: denos primoꝝ ægyptioꝝ interficiendos Psammenitus prætereuntes intuens & filium animaduertens duci ad mortem aliis ægiptiis: qui circunsedebant cōplorantibus: atq; indigne ferētibus ipse idem quod erga filiam fecit. His quoq; prætergressis accidit ut q̄dam cōpotoꝝ eius iam natu grandior a pistrinis bonis delapsus ac nihil habens nisi quæ inops mendicabat obiret exercitū nec ñ psāmenitum aliosq; ægiptios ī suburbanis consīdentes. Q uē ut cōspexit psāmenitus erūpente ingēti fletu cōpellans noīe amicū caput suū cædebat. Aderant aūt ei obseruatores q ut q̄q; ab illo fiebat ex oī uiaꝝ exitu cambisi renūciatēt. Ea quæ fiebāt admiratus. Cābises misso nūtio psammenitū peōctatus ē. Inqens psāmenite herus te Cābyses interrogat q̄obrem tu q uisa filia indigne affecta: uiso filio ad mortē eunte: neq; eiulasti: neq; fleuisti pauperē tanti feceris tibi ut ab aliis audiuit nō propinquū. & Cābises quidē ita interrogauit. Psāmenitus autē his uerbis respondit. Pili Citi domestica mala erant maiora q̄ ut possem ea deflere. At lamētatio amici digna lachrymis fuit: q e multis ac fortūatis opibus ad inopiam recidit ī extrēo limīe senectutis. Hæc ubi respōsa ad hoc renūciata sūt uisus ē illis psāmenitus C ut ab ægiptiis fertur Drecte respōdisse: Croesusq; dicit illachrymās

Filiorū obitus

se itē qui aderant psæ. Ipsiq; Cābisi miserationē subisse ut ꝓtinus iusserit & filium ex his q morti addicti erant liberari: & prēm e suburbanis excitatū ad se pduci. Sed filium qdē qui aderunt nō iā supstitē iuenerunt: sed primo loco quo tu ūcatū. ipsū uero psam

Psammenitus apd Cābysē

menitū excitātes ad cābisē pduxerunt: ubi reliquū uitæ degit nihil uiolētū passus qui si cōptus fuisset nec affectasse res nouas accepisset ægiptum: ut eā ꝓcuraret. Nā cōsueuerunt psæ i honorē hīe filios regū: ētsi q ab eis defecissēt: tñ illoꝝ filiis restituere principatum. Quod eos ita facere cōsuesse cum aliis p multis pōt ꝓbari documētis. Tum

Ithānyra inarus Pausiris amirthæus

uero hoc ꝓ ithānyra inari aphri filius recepit: quē pater optinuerat prīcipatū: qq; Pausiris Amirthæi filius & ipse prīnum recupauit ipium. Nec ipsis inaro & amirthæo qcq; amplius a psis irrogatum est. Nūc psamenitus male cogitās mercedē accepit. Nā cum ad defectionē ægiptios iduxisset: captus est: ac deinde a Cābise cōuictus e poto cruore taurino cōfectim expirauit: atq; hunc in modum iste decessit. Cābises ât e memphi in urbē saim abiit aīo faciendi quæ fecit. Et enim simul atq; in ædes Amasis ingressus ē

Amasis cadauer ignis deus

imperauit cadauer Amasis e cōditorio afferri. Deinde ꝓlatum uerberibus cædi ac uelicari: & stimulis pungi: oī denīq; contumelia infestari. Quod facientes postq; defatigati erant. Nam cadauer utpote sallitum resistebat: nec quicquā oīo elidebatur iusstt cremari: haud ouaq; sancte iubens: qa persæ deum esse ignē arbitrantur: & apud neutros

Cadauera cur nō cremabātur

moris est cremare cadauera. Persas quidē ꝓpter id quod dictum est: quia nefas eē aiūt deo depasci cadauere hominis. Aegiptios autē quia psuasum hīnt gnē animatam beluā esse & omnia quæ nanciscuntur deuorare: & postq; deuorando fuerit expleta una cum ipsa re deuorata emori Ideoq; nō eē apud eos cōsuetudinē mortuū beluis tradendi: sed salliendi tum ob id: tum ne humatus deuoretur a uermibus. Ita neutris probatā rem iussit agi Cābises. Quāq; Cut ipsi ajunt ægyptii) nō amasis fuit qui ita passus est: sed alius quidā ægiptius eadē quæ amasis ætate: quē persæ amasim arbitrātes uexauerunt. Memorant. n. cum ex oraculo audisset quæ circa se defunctum futura essent: hoc mō rei uenturæ medendum putasse: ut eum hominem qui flagellatus est: ad postes sepeliret extra cōditorium suum: se ât cōditorii q ītimo recessu collocari filio mādaret. Mihi tñ nō uī hæc ab initio amasis fuisse mandata desua & alterius hoīs sepultura: sed alias ab ægiptiis adornata. Secundum hæc cambisis constituit trifarium mouere bellum ad uersus carthaginēses aduersus āmonios aduersus æthiopes macrobios. i. longænos q aphricam ad australe mare incolunt aduersus quidē carthaginenses nauticis copiis. ad

Macrobii populi

uersus ât āmonios peditatu. Aduersus uero æthiopes prius exploratores mittendos perspeciē dona ferendi illoꝝ regi spectatum illic mensam. Solis nunquid re uera esset: simulq; res æthiopicas exploratum Solis mēsa talis esse memoratur. Est ī suburbanis

Solis mēsa

pratum omnium quadrupedum assa refertum carne: q̄ per noctē singuli ciuium magistratus properant ponere: ad eāq; ubi illuxit cuilibet epulatum licet accedere. Hæc ab ipsa terra reddi assidue indigenæ aiunt Et mensa quidē q̄ solis uocatur talis esse fertur.

Ichthiophagi

Cambises autem ubi statuit speculatores dimittere continuo ab urbe elephantina accersit ex ictiophagis: ideſt pisce uescentibus maxime gnaros æthiopicæ linguæ. Vsq; dum isti ueniunt. Interea nauales copias carthaginem uersus nauigare iubet. Verum hæc executuros se phœnices negauerunt. Esse enim magno cum illis iureiurando se deuinctos. Præterea non facturos sancte si aduersus liberos suos militarent. Nam cæteri phœnicibus ire recusantibus ad pugnandum haud idonei erant. Ita carthaginenses quo minus in seruitutem persarum redigerentur euaserunt: quoniam

Cambyses aut æquū ducebat uī afferre phœnicibus: qui seipsos psis dediderāt: & ex qbus nauticus oīs cōstabat exercitus. Ciprii quoq; q aduersus ægiptū ī militia erāt: se se & ipsi dederant. Cābises posteaq̄ ex urbe elephātina aduenerūt Ichthyophagi eos ad æthiopes misit iussos cū ea dicere quæ oporteret. tū dona ferre amiculū purpureū aureūq; torquē tortilē: & armillas ac unguēti alabastr̄: cadūq; uini phœnicei. Aethiopes, hi: ad quos misit cābises ferunt esse maximi oīum hoīum atq; pulcherrimi: diuersisq; uti a cæteroꝝ hoīum ritibus cū aliis: tū uero hoc circa regnum q̄ quē e popularibus maximū ꝓ magnitudine ualidū iudicāt: hūc regē deligendū censent. ad hos itaq; uiros Ichthyophagi uenerūt offerentes q̄ regi munera: ita locuti sunt. Cābyses psarū

Cābysis dona ad regem æthiopū macrobiorum

rex cupiēs amicus tibi fieri atq; hospes nos misit iubēs ut in colloquiū tuū ueniremus tibiq; hæc dono daremus: quoꝝ ipse usu maxime delectatur. Ad hos æthiops gnarus adspeculandū ueniſſe talia rīndit. Neq; rex psaꝝ uos iō cū donis misit ꝙ magnificiat hospitiū meū neq; uos uera loquimini. Quippe qui ad explorādū nostr̄ imperiū uenistis: neq; iustus ille uir est. Si enī iustus foret nō alienā regionē affectaret sed eētsua

Iusti officium

cōtētus nec hoīes a quibus nihil lacessitus ē ī seruitutē redigeret. Ei nūc uos hūc arcū date ita dicētes. Rex æthiopū regi psaꝝ cōsiliū dat q̄n persæ tā facile trahunt tāta magnitudine arcus: tūc aduersus macrobios æthiopes cū maioribus copiis moueat bellū. Interī diis grās habeat qui nō inducūt in mētem filiis æthiopū: ut ꝓter suam uelit aliam cōparare regionē. Hæc locutus arcū laxauit: eisq; q uenerāt dedit. Tū sūpto purpureo amiculo rogauit: quidnā eēt: & quō cōfectū: & cū ichthiophagi ueritatē de purpura: deq; tinctura dixissent: dolosi inquit hoīes dolosa sunt eoꝝ uestimēta. Scdo loco de auro sciscitatus de tortili monili atq; armilis ornatū eius rei exponētibus ichthyophagis risit atq; existimans uincula esse inquit robustiora apud se uincula eē. Tertio sciscitatus unguentū cum illi de cōfectura: unguēdiq; ratione dixissēt: idē dixit: qd de uestimēto. Vbi ad uinū peruenit: eiusq; cōficiēdi rationē audit: maiorē ī modū delectatus potu. Percōctatus est q̄busnam rebus uesceretur rex: & qd lōgissimū tps a uiro persa uiueretur. Isti dixerūt uesci regem pane exponētes tritici naturā: pfectissimūq; diu uiuēdi spatiū hoī persæ ꝓpōi octogīta annos. Ad hæc æthiopes nihil se mirari inquit si stercore uescētes paucis uiuerent annis. Nā ne tot qdē annis uicturos: nisi hoc potui acceptū referrēt. Affirmantibus ichthyophagis ita esse deuino. hoc. n. ipsos persis subdidisse. Interrogatus uicissim rex ab ichthyophagis de uita & uictu pleroscq; e suis ait ad centū uiginti annos peruenire: nōnullos ēt hoc ætatis transcēdere: cibū eis eē carnē cocta & potū lac: & cū speculatores de numero annoꝝ mirarent: ad fontem quēdam eos deduxit: in quo loti efficiuntur peride atq; oleo iniuncti uiolā olentes: eam aquā

Fons uiolam olens

aiebant exploratores adeo inualidam: ut ī ea nihil ínatare posset ne lignū qdem & q̄ leuiora sunt ligno: sed oīa pessum ire ī profundum. Hæc aq̄si uere apud illos est qualis cōmemoratur. ideo Macrobii: ideſt lōgæui existūt: q̄ ea semper utūtur. Deinde a fonte rex istos ad carcerem deduxit: ubi uiri oēs aureis uiculis erāt alligati. Est. n. apud hos

Macrobii

æthiopes oīum rarissimum ac pcciosissimū æs. inspecto carcere exploratores ispexerūt & mensā: q̄ dī Solis. Post hāc ad extremum ispexere eoꝝ sepulchra q̄ dīr e uitro esse

Vitrea sepulcra

cōstructa hunc ī modum. Posteaq̄ mortuum siue ægyptioꝝ: siue alioꝝ more arefecerunt totum gypso īducunt: picturaq; exornātes repræsentāt quoad pōt effigiem eius Deinde cippum ei e uitro: quod apud illos multum ē & facile effoditur circundāt: ī cuius medio mortuus īterlucet nihil neq; odoris īgrati: neq; fœditatis ullius exhibēs: sed

omnia ipſi illi mortuo ſimilia habẽs. Hũc cippum maxime propinq intra ædes annũ tenẽt offerẽtes ei oium regũ primicias hoſtiaſq. Anno exacto efferunt: circaq urbẽ ſtatuunt. Oĩbus exploratores inſpectis reuerſi ſunt: qui cum iſta renũciaſſent cãbyſi: cõtinuo ira pcitus aduerſus æthiopes exiit in expeditionẽ: neq rei frumẽtariæ apparatu indicto: neq ſecũ ipſo ratiõe inita q in extrema terrarũ faceret expeditionẽ: ueluti uſus nus nec mentis compos ſimul atq ichthyophagos audit profectus ẽ cũ oĩ peditatu q græcis aderãt illic manere imperatus. Vbi ad thebas ẽ uẽtũ delegit de exercitu qnqua
Ammõii ginta circiter milia qbꝫ p̃cepit ut amonios diriperẽt. deide oraculũ iouis incẽderẽt: ipſe cũ reliquis copiis aduerſus æthiopes cõtẽdit. Sed añq qntã itineris confeciſſent. exercitus protinus eũ ꝫmeatus oĩs: quẽ ſecũ hẽbat defecit: mox & iumẽta ad ueſcẽdũ d fecerũt. Q uibꝫ rebꝫ cognitis cãbiſes ſi reſipiſſet: ac retroduxiſſet exercitũ i eo qd primus admiſerat pcõ uit ſapiẽs extitiſſet. Nũc ãt nihil pẽſis hñs aſſidue pceſſit ulteriꝫ. Mi
Fames i lites q̃diu qd de terra ſumerẽt hũerunt: herbis uicitauerunt. At ubi ad ſabulõ puene
homines re: ibi nõnulli diram rẽ ppetrauerunt. nã ſortiti ex ſeipſis decimũ quẽq comederũt. Id audiẽs cãbiſes ueritus ſuoꝝ mutuã depaſtionẽ intermiſſa aduerſus æthiopes expeditione retro rediit: thebaſq puenit multis de exercitu amiſſis. Et cũ e thebis deſcẽdiſſet mẽphin græcos miſſos fecit ut illinc enauigarẽt: & exercitus qdẽ aduerſus æthiopes ita geſſit. Copiæ ãt q aduerſus ãmonios miſſæ erant e thebis mouẽtes itineris duces
Oaſis ſeq̃bant: ac niſi ſunt uſq dũ ad urbẽ Oaſim ꝑuenerũt: quã incolunt ſamii hi q ferunt e
urbs tribu æſchrionia eẽ ſeptẽ dieꝝ p harenas itinere diſtãtẽ a thebis q regio uocat lingua
Beatoꝝ i græca macaron neſi. i. beatoꝝ inſulæ. In hunc locũ dr pueniſſe exercitus. Deiceps qd
ſulæ de eo actũ ſit p̃ter ãmonios & eos q ab his audierũt: nulli alii quicq̃ hñt dicere. Nã neq ad ammonios puenerũt: neq retro reuerterũt: Ab ipſis ãt ammonis id demum fertur
Daſis cum illi ex urbe daſi p harenam iter facerẽt. Iamq medio fere ſpatio inter oaſim & am
urbs monios pranderent. Ingruiſſe magnũ ac ualidum auſtrũ: & ingeſtis harenæ cumulis
Obruti eos obruiſſe: atq hũc i modũ illos e cõſpectu ſublatos. Ita actum eẽ d hoc exercitu: am
harena monii memorant. Cãbiſe mẽphi regreſſo apis quẽ græci uocant Epaphon apparuit.
Apis Aegiptii ubi apis extitit ueſtimẽta quã pulcherria ferre: & celebrando feſto opam dare. Id tunc faciẽtes ægiptios Cambiſes ituẽs: ratuſq ob res a ſe male geſtas prorſus illos eẽ in his gaudiis ꝓpoſitos: accerſit mẽphis: quos ubi præſto fuerũt: iterrogat qd ita eum antea ſe apud memphi agente nunq̃ aliquid tale feciſſent: nũc id facerẽt. Poſtea q̃ ipſe rediſſet parte copiarũ amiſſa. Illi dicere dũ ipſis deus appareret. Lõgo ãt tpis interualle apparere ſolitum tunc oẽs ægiptios ſolẽnem celebrare lætitiam. hæc ubi audiit cãbiſes mentiri eos reſpondit: ac tanq̃ mentientes morte mulctauit his interẽptis iuſſit ſacerdotes in cõſpectu uenire. Q uibus eadem referentibus dixit: Si quis deus manſuetus ad ægiptios ueniret fore ut ſe nõ lateret. hactenus locutus iuſſit ſacerdotes adepaphus ducere Apim. Illi ad eũ adducendũ perrexerunt. Eſt ãt hic Apis idemq Epaphus e uaApidis ſi ca ganitus: quæ nullum dum alium põt cõcipere fœtum: quã ægiptii aiũt fulgure ictã
gna concipere ex eo apim. habet hic uitulus qui appellatur Apis hæc ſigna. Toto corpore eſt niger: in frontem hñs candorem figuræ quadrate. In tergo effigiem aquilæ: cãtharum i palato: duplices i cauda pilos. Poſteaq̃ Apĩ ſacerdotes adduxere. Cambyſes ue-
Cambyluti uecordior: educto mucrõe eum uellet ferire uentrem: femur percuſſit: cachinanſ
ſes que ad ſacerdotes inquit. O capita nequam huiuſcemodi dii exiſtunt ſanguine atque
in Apim carne prædĩti: & ferrum ſentiẽtes: dignus nimirum ægyptiis hic deus. Vos certe lu-

dibrio habuiſſe nõ iuuabit. Hæc locutus iperauit his: quoꝝ nũerus erat ut ſacerdotes quidẽ flagris cæderent. Aegyptios ãt: ut quẽq feriatẽ adipiſcerẽtur occiderẽt. Ita feſtũ ſolutũ ẽ: Sacerdotes mulctati: Apis ſauciatus femur i tẽplo iacẽs extabuit: quẽ e uulnere extinctũ cumulauere ſacerdotes clã Cãbyſe. Ob hoc ſcelus ut ægyptii aiunt cõtinuo
Smerdis cãbyſes iſaniit cũ ne qdẽ cõpos mẽtis fuiſſet exorſus primũ ppetrare facinus i Smerdi Smerdis
fortis Cã ex eiſdẽ ſibi parẽtibꝫ fratrẽ: quẽ ex ægypto remiſerat i pſas liuore cõmotus q ſolus ille byſis fra- pſaꝝ arcũ: quẽ Ichthyophagi ab Aethiope attulerãt: ad duos digitos traheret: qd nẽo aliter
ius e pſis poterat: Smerdi i pſidẽ ꝑfecto hãc uidit i ſõnis Cãbyſes uiſionẽ. Nuncius qdã Cãbyſis
e pſis ueniẽs ei nũciare ẽ uiſus Smerdim i regio ſedẽtẽ ſolio cælũ cõtingere uertice. Ob somniũ
id Cãbyſes ſibi metuẽs ne ſe necato a fre occuparet i periũ: mittit i pſas ad ilũ iterimẽ- Præxaſ-
dũ Præxaſpẽ ſibi ex oĩbus pſis uirũ fideliſſimũ: Hic ubi ſuſa cõſcendit ſmerdim necãdũ pes
curauit: ut quidã aiunt cũ eũ eduxiſſet uenatũ: quidã inquiunt cũ ad mare rubrũ pduCãbyſis
xiſſet ibi eũ demerſiſſe. Et hoc quidẽ initiũ ſceleꝝ cãbyſis extitiſſe. Secundũ ãt ſcelus ſororis necationẽ in ægyptũ eum ſecutæ: q̃ ex eiſdẽ parentibꝫ erat ſoror atq eadẽ uxor: ſoror
q̃ hunc in modum acceperat uxorẽ. Cũ antehac pſæ ſorores i matrimonium accipere nequaq̃ cõſueuiſſent: Cãbyſes unius ſoroꝝ amore captus: cupiduſq deiñ ducẽdi illã uxorẽ cum ppter rei inſolentiã laboraret efficere: accerſiit eos: qui regii iudices nominantur. Fiunt ãt regii iudices delecti e pſis uiris: ſuntq ppetui niſi delicti alicuius cõperti Perſarũ
fuerint. Iſti apd perſas ius dicunt: & legũ patriarũ ſunt interpretes: & ad eos omnia referuntur. Hos Cãbyſes percõctatur nũ qua lex ſit: quæ ſinat uolentẽ cum ſorore cõtrahere matrimonium: iudices & iuſte & ingenue reſpõdentes negãt ullã ſe inuenire legem: quæ ſinat fratri nubere ſororẽ. Q uandã tñ inuenire legẽ qua liceat regi perſarũ facere quicq̃d libeat. Ita neq legẽ abrogarũt metu Cãbyſis: & ne legẽ tuẽtes ipſi perirent: aliã ſuenerunt adiutricẽ eius qui ſororẽ in matrimoniũ ducere uelit. Tunc itaq Cãbiſes eã Cãbyſis
q̃ dixi accepit uxorem: Aliquãtoq poſt & alterã. Harum iuniorẽ q ipſum contra ægyp ſoror oc-
tum comitata eſt iteremit: Cuius mors quemadmodum illa ſmerdis anceps refertur. ciſa
Nã græci quidem aiũt dum Cãbyſe duos catulos alterꝝ leõis: alterꝝ canis cõmittit: hãc interfuiſſe ſpectaculo: & cum leonculo catulus ſuperaretur: alterꝝ catulum huius cãis fratrem abrupto loco ſuperueniſſe. Et cũ duo eſſent ita ſupiores leonculo extitiſſe. Et Cãbyſi dum id cernit capiente uoluptatẽ hanc ei aſſidentẽ illacrimaſſe. Ea re animaduerſa Cãbyſem interrogaſſe quidnã lachrimaretur: & mulierem dixiſſe ſe uiſo catulo ſuppetiaſ fratri ferẽte: Ideo flere q ſubierit memoria ſmerdis: cuius ſciret neminẽ fore ultorẽ. Ob hoc dictum græci illam a cambyſe fuiſſe interemptã memorant. Aegyptii uero ob id q cum ad mẽſam diſcuberetur mulier lactucã ſumpſit eiuſq decerptis foliis uirum interrogauit utrum diſcerpta latuca an denſa pulchrior foret: & cum hic reſpõdiſſet denſa hanc inquit lactucam aliquando imitatus es: qui Cyri domum denudaſti. Ibi Cambyſem ĩdignatione percitum inſiliiſſe calcibus in prægnãtem eamq Ab ortu edito deceſſiſſe. His rebus cambyſes in præcipuos domeſticoꝝ inſaniebat: ſiue id propter Apim: ſiue aliunde. qualia multa in rebus humanis mala contingere cõſueuerũt. Etenim fertur cambyſes ab ipſis natalibus grandi laboraſſe morbo quem quidam ſacrum nominãt. Vt haud ab re fuerit cuius corpus magna ægritudine inualidum eſſet Cãbyſis
eius ne mentem quidem ſanam fuiſſe. Atq in alios quoq perſas inſaniſſe ueluti i Præ inſania
xaſpem: quem præcipuo honore proſequebatur: & a ſecretis hoc ẽ qui ad eum nũcios Præxaſ-
perferebat: & cuius filius Cãbyſis uina miſcebat: qui honos & ipſe non paruus eſt Ad pes

Cãbyses uino deditus

hunc fertur dixisse Cambyses: Q uēnā uirę psæ me eē cēsent. aut qualē de me sermonem h nt. Et iste ei respondisse. Here cætera qdē oīa in te magnis laudibꝫ ferunt sed nimis te uino deditū aiunt esse. Hæc præxaspes de psis respōdit. Q uibus ille īdignatus Siccine inqt pse me aiūt uino deditū desipere: nec mētis eē cōpotē: Ergo ī eo qd prius dixerūt nō ueri fuere. Nā senatū psarę: cui intererat Crœsus aliqñ īterrogarat Cãbyses qualis ipse uideret esse uir ad patrē Cyrū adæquādū: & illi rñderāt eū patre eē præstātiorē: qui & oīa illius haberet & ægypti ac mar s accessionē adiecisset. Hæc qdem psæ dicebāt: Sed Crœsus qui aderat displicēte ei quæ dicebatur sentētia ad cãbysē īqt. Mihi tu quidē Cyro genite nō uideris adæquādus esse patri: quippe cui nōdum ē filius qlem ille te reliqt. Hoc auditu Cãbyses delectatus Crœsi sententiā approbauit. Q uoꝝ nunc reminiscens ad præxaspē iratus īquit intellige nūc ipse p te nūquid persæ uera dicāt: an hæc dicētes ipsi desipiāt. Nā si filii tui qui in uestibulo stat mediū cor nō frustra to ictu percussero: Cōstabit nihil esse qd persæ dicūt: Sin aberrauero: Constabit psas uera loqui: & me esse intēperātē: Hec locutus intendit arcū puerūqꝫ pcussit. Atqꝫ eum collapsum iussit discindi & īspici ictū. Cunqꝫ in corde sagitta eēt īuenta ob id lætabundus atqꝫ cachinnās ad patrē pueri īquit: Præxaspes facta tibi est fides nō me īsanire sed psas: Verę nunc mihi dicito quēnā ex oībus hoībus iā nosti ita ad destinatū emittere sagittas præxaspes hominē aduertēs esse uesanū: & in ipsū quoqꝫ insanientē. Here īquit ego ne deū quidē arbitror tā pbe pcutere: & tunc quidē hoc ppetrauit: Altero die duo decim persas primoribus pares ob nullius momenti causā necauit uiuos in caput defodiens. Hæc eū faciētē crœsus lydus statuit his uerbis admonēdū. R ex cūcta noli ærati atqꝫ iræ indulgere: sed cohibe & cōpesce teipsū. Cōducit tibi te prouidū esse: & sapientis est pspicere. Tu uero uiros interficis tuos populares ob nullius momenti cām: interficis pueros. qualia si multa facies: cōsidera ne abs te deficiant psæ. Enī uero pater tuus Cyrus etiā atqꝫ etiā mādans mihi præcepit te cōmonefacerē subiiciēdo quicquid boni cōperirē. Hoc illi Crœsus beniuolētiā præ se ferens cōsulebat. Ad quem Cãbyses respondens etiam mihi tu inquit dare cōsiliū audes tanqꝫ bene aut tuā ipsius patriā administraris: aut patri meo cōsulueris iubēs eum traiecto fluīe araxe tēdere aduersus massagetas: cum illi uellēt trāsire in terrā nostrā. Immo & te ipsum male præsidentē patriæ tuæ: & cyrum tibi credētē perdidisti: sed ob id nequaqꝫ gauisurus: quia olim iā debebā captare in te occisionē. Hæc fatus arcū corripiebat tanqꝫ hoīem cōfixurus. At Crœsus cursu se foras proripuit. Hic ubi non habet in quē telum dirigat: mandat ministris ut illum cōprehendentes interimat. Ministri qui mores eius nossent. Crœsum abdiderūt hac ratione ut si cambyses facti pœnitēs requireret Crœsum: eo perducto donis afficerentur: qꝫ illum seruassent. Si non pœniteret nec desideraret: tūc hoīem interficerent. nec ita multo post cum Cambyses desideraret Crœsum: ministri hoc animaduertētes enunciant ei hominem superesse. Cãbyses se quidem inquit crœso superstite gaudere: sed is qui illum seruassent ueniam nō daturū: sed mortē allaturum prout & fecit. Multa huiusmodi tā ī persas qꝫ īsocios cum mēphi moratus ē cãbyses faciebat īsania. Adeo uetusta recludens sepulchra mortuos inspiciebat: Etiam tēplum Vulcani adiens multo derisu simulacrum illius cauillatus est. Siquidē statua Vulcani simillima est his diis, quos pitaicos uocant phœnices: quos in triremiū prioris phœnices circunferūt: quesqꝫ nō uidit ego sic ei indicabo esse illos pigmæi uiri imaginem. In templum quoqꝫ cabyrorum in accessum alteri qꝫ sacerdoti ingressus est: & quæ illic erāt simulacra multis ī ea

Præxaspes filiusq sagittat ictus

Cãbysis crudelitas

Sapiētis est prospicere

Crœsi cautio

Pitaici Cabyri

locatus uerbis concremauit. Sunt. n. & hæc illis Vulcani similia: a quo se hi hoīes aiūt esse oriūdos. Cū multa igitur apud me documēta sūt cãbysē uehementer insaniisse: Tū uero illud qd alioqꝫ nō tētasse tēpla legesqꝫ habere ludibrio. Nā si qs uniuersis hoībus ꝓbeat facultatē optias ex oībꝫ leges eligēdi: pfecto cūctas unusqsqꝫ primatus suas eligeret. Nō igit credibile ē aliū qꝫ demētē talia ludibrio hīe. Atqꝫ ita de suis quēqꝫ legibus sentire. Licet cū aliis cōiecturis colligere: tū uero Darius accitos q ī sua ditione erat græcos pconctatus est quāta pecunia uellēt defūctis parētibus uesci. Illis negātibus ulla se pecunia hoc esse facturos. Darius dehīc græcis præsentibꝫ: & q dicebatur p interpretē discētibus īterrogauit eos īdos: qꝫ calatiæ noīantur: quescuntur parētibus quātum accipere pecuniaqꝫ uellēt: ut patres defūctos igne cōburerēt. Indi uehemēter reclamantes meliora illi nominari iubebāt. Atqꝫ ita moribus cōparatū est rectēqꝫ mihi uidetur Pindarus fecisse ut diceret morē oīum esse regē. Dū Cãbyses in ægyptū cōtendit: Lacedæmonii quoqꝫ ītulere bellū samo & Polycrati Aeacis filio: q samum ui occupauerat eāqꝫ īter initia trifariā ptitus erat cū fratribus pātagnoto & syloſōte: Q uoꝝ deinde altero necato altero q erat iunior iecto: totā solus optinebat inito fœdere cū amasi rege ægypti: cū quo hospitiū habebat mittēs munera uicissimqꝫ accipiēs: breuiqꝫ statim tpe rescius adeo pfecerunt: ut p ioniā ceteraāqꝫ græciā celebrarētur. Q uocūqꝫ. n. bellum intulerat cuncta ei pspere credebāt: cū haberet cētum biremes: mille sagittarios īuadēs oēs sine ullo cuiusquā discrimine qꝫ diceret se magis gratificari amico: si ei quæ abstulisset redderet: qꝫ si nihil adhuc auferret. Multas itaqꝫ hic insulas. multa etiā in cōtinēte oppida capiebat. Lesbios. n. cū multis copiis opē milesiis ferētes nauali prælio uicit: cepitqꝫ qui oēm fossam mœnia samī ambientē uinēti foderunt: atqꝫ res policratis tantopere secundos esse nō latuit Amasim: cui hoc curæ erat. Sed cum assidue forent multo fecundiores Amasis bellū samū misit ī hæc uerba scriptum. Amasis Polycrati ita inqt. Mihi quidē fœliciter agi cum uiro amico meo & hospite audire uoluptati est: tñ tuæ magne prosperitates mihi nō placēt qui intelligo q inuidū nomē sit. Q uod ad me attinet ma lim tum meas ipsius: tum eoꝝ qui mihi curæ sunt res nunc pspere ire: & p uarias fortunæ uices æuum traducere q in oībus mihi prospere cedere. Tu itaqꝫ mihi obtēperādo hoc aduersus prosperitates agito. Dispice quid tibi est quod plurimi facias: quodqꝫ amissū tibi maxīe doleret. Id ubi inueneris ita abiicito: ut nunq ad hoīes ueniat. Q d si prospera tua deinceps nō uariabūtur aduersis medeare tu tibi subinde eo mō quem tibi subieci. Hæc cum legisset Polycrates: & in animum demittens tamq bene sibi ab Amase præcepta diſquirebat quodnā suoꝝ ornamētorum esset. quo amisso maxima īpie molestia afficeretur: atqꝫ hoc tandē quæritādo īuenit. Erat. n. gēma signatoria smaragdus: quā gestabat auro inclusam opus Theodori samii Temecle gēiti. Hāc ubi abiiciēdā statuit ita abiicere libuit. Biremē cōscendit: eā dehinc uiros quibus illā īstruxerat in pelagus educere iubet. Et postq ab īsula proculaberat detractum sibi sigillum dictis qui una nauigabant inspectantibus abiecit in pelagus. Hoc acto renauigauit R euerso domum cum ex iactura afficeretur quinto sextoue q hæc acta sunt die: hoc ei casu euenit. Piscator quidam captum a se piscē grādē sane: ac pulchrum putauit dignum quo Polycratem donaret: eum ad foras cum attulisset: dixit se in conspectum policratis irę uelle: a ianitore permissus donans policrati piscē R ex īquit hunc ego quē cepi p. scem & si operis manuariis uitā tolero: tamē nō iudicaui ferendum a me esse in forum: sed te tuaqꝫ potentia dignū. Eū itaqꝫ affero tibi donoqꝫ. His uerbis iste delectatus ita respō

Calatiæ

Polycrates

Pātagnotus

Syloſontes

Amasis epistola ad Polycratem

Polycratis smaragdus

Theodorus samius

dit. Tu uero ꝓbe nec facto ſolo ſed ẽt oꝛone apd me iniſti gratiã. Ad cœnãq; te uocatũ uolo. Hæc magnificiens piſcator domum abiit: piſcẽ miniſtri reſcindẽtes offendunt ſ eius aluo ſigillũ Polycratis. Q d ubi uiderũt ſũpſeruntq; ad Polycratẽ lætabundi q̃ celerrime ptulerunt. eoq; illi reddito referebãt quo pacto fuiſſet iuentũ Polycrates quẽ admodũ res diuinitus cõtigit ſingula quæq; a ſe geſta retulit in libellũ: & q̃ rõne quod amiſerat recepiſſet. Hæc ubi ſcripſit in ægyptũ miſit. Q uibꝫ tabellis Amaſis plectis q̃ a Polycrate uenerãt: itellexit ñ poſſe ꝑſtare hoiem ut alteꝛ hoiem fato ipẽdẽti eripiat utq; Polycrates bñ iã morereť bonã fortunã ſẽp exptus: q ea quoq; repiret q̃ abieciſſet. Miſſo itaq; ſamũ caduceatore dixit ſe ius cũ illo hoſpitii ſoluere. Q d ideo fecit ne ſ triſtem aliquem grauemq; caſum incidente Polycrate animi dolorẽ uelut de hoſpite ipſe contraheret. Aduerſus hunc igitur polycratem in omnibus bñ agentem lacedæmonii ſumpſere expeditiõem acciti ab his ſamiis: qui poſt hæc cydoniam in creta cõdiderunt Polycrates miſſo clanculum caduceatore ad Cãbyſem Cyri filium aduerſus ægiptum copias cõparantem orauit ut nunciis ad ſe in ſamum miſſis rogaret aliquid copiaꝝ. qd audiens Cãbyſes libenter in ſamum miſit ad rogãdas a polycrate nauticas copias: quæ ſecum iſte mitteret in ægyptum. Polycrates delectis quos maxĩe ſuſpicabatur e populariburſuis ad rebellionem ſpectare q̃draginta triremes miſit cambyſi mandans ne retro eos dimitteret: Negant quidã ſamios a policrate miſſos in ægyptum peruenifſe: ſed cum in carpathio mari curſum tenerent: inter ſe collocutos decreuiſſe ne porro tenderent. Q uidã aiunt ꝓueniſſe in ægiptum: ac retentos inde fugã feciſſe & in ſamum redeuntes policratẽ cum claſſe occurrentem ſuperaſſe: atq; in inſulam exiſſe ſed pugna pedeſtri cõmiſſa repulſos ita lacedæmonẽ nauigaſſe. Sunt qui dicãt penes eoſdem ab ægypto redeuntes aduerſus policratem extitiſſe uictoriam non recte dicentes mea opinione. Neq; enim oportuiſſet illos aſciſſere lacedæmonios ſiper ſe ad reſiſtendum policrati ualidi erant. Præterea nec ratio dictat ut cui permulti aderãt cum auxiliarii merce de cõducti: tum domeſtici ſagitarii his a ſamiis redeuntibꝫ numero paucis fuerit ſuperatus: cum ꝑſertim liberi ciuium atq; uxores ſub policrate eẽnt: quos iſte inter naualia coactos tenebat: ideo paratos ut ſi hi quiſecum erãt eum redeuntibꝫ aliis prodidiſſent: una cum ipſis naualibus conflagraret. Poſtea q̃ ſamii quia policrate exacti erant: ſpartam uenerunt adeuntes principes multa ſane qualia ſupplices cõmemorabant. Q uibus illi primꝫ cœtu reſpõderunt eoꝝ quæ iſti dixiſſent priorum quidem oblitos eſſe ſe poſteriora uero non intelligere. Secundo deinde congreſſu nihil aliud iſti dixerunt: niſi allato panario illud pane indigere. Q uibus iidem reſpõderunt panario ſuperfuturum: Itaq; opẽ ferẽdã eis cenſuerunt: Atq; ubi rẽ aparauere cum exercitu in ſamũ ſe cõtulere referendæ gratiæ cauſa: ut ſamii aiunt: quia illis aliquando ſamii aduerſus meſſenios auxilio fuiſſent. ut lacedæmonii aiũt nõ tam quia deberent tutari ſamios q̃ ut eoſdem ulciſcerentur ob interuerſum craterem: quẽ Croeſo portabãt: & ob thoarcem ab Amaſi rege ægipti ipſis miſſum. Intercęperant enim ſamii priore q̃ craterem anno thoracẽ lineũ quidẽ ſed frequẽtibꝫ animaliũ figuris ex auro lanaq; uerſicolore a ligno iter textum ob id admiratiõe dignũ: quod cum inſcriptæ eius uenationes eſſent exiles tñ ſingulæ in ſe habebãt tricenas ac ſexagenas beſtiolas ſingulaſq; euidentes. Hoc nũrum reddebat thoracẽ. Q ualis alter eſt: quẽ in lindo Mineruæ idem Amaſis dedicauit. Cõparauerunt itaq; lacedæmonii exercitũ aduerſus ſamũ: ut corinthios quoq; ſolicitarẽt In quos etiam ſamiorum extabat iniuria ætate quæ præceſſit hãc expeditionem circa

Piſcis cũ ſmaragdo

Cydonia urbs

Thorax Pictus

idẽ tp̃s facta: quo crater ĩteruerſus ẽ. Nã cum Periãder Cypſeli filius ſardis ad Haliattẽ caſtrandos mitteret trecentos primoꝝ corcyræoꝝ liberos: corinthiiq; q illos ferebãt ſamũ apulſi eẽnt audita ſamii cã cur ſardis pueri ducerentur primũ edocuere pueros ut puluinar Dianæ cõtingerẽt. Deiñ ñ ſinẽtes abſtrahi eoſdẽ e puluinari cũ ꝓuiderẽt corinthii ꝓbere illis alimẽta: ipſi diẽ ſolẽnẽ egerũt quẽ nũt quoq; ꝑ id tp̃s celebrãt: Cũ. n. nox aduenit q̃ diu pueri ꝓcabant: tãdiu exercent choros uirginũ atq; adoleſcentiũ. Tunc ãt choros exercẽtes eſculẽta fecerat & ſeſamo ac melle q̃ diſtribuẽda ferrent: ut ea corcyr eoꝝ filii rapiẽtes alimẽta hẽrent. Id q; couſq; factũ eſt dũ corinthii pueris: quos aſſeruabant omiſſis abierũt: Ita ſamii pueros corcyrã reduxerũt. Q d ſi defuncto periãdro corinthiis cum corciræis amicitia extitiſſet: non ob hanc cauſam corinthii aduerſus ſamios expeditionem ſumpſiſſent. Nunc ab ipſa urbe corcirenſi a ſe condita corinthii ſemp cum corciræis diſcordis mutuo fuere. Huius igitur rei memores corinthii exulcerato ſamios animo erãt. Mittebat autem Periander ad caſtrandum ſardis primorum corciræorum delectos pueros ulciſcendi facinoris gratia: qd corciræi priores in eum admiſerant. Nam poſteaq̃ uxorem ſuam Melitam necauit periãder: accidit ut ad ſuperiorẽ calamitatem hæc quoq; accederet. Erãt ei ex Melita liberi duo: unus decem & ſeptem: alter duo de uiginti natus annos. Hos auus maternus Procles ad ſe accitos ea proſequebatur charitate: q̃ debebat nepotes ex filia. Q uos ubi remittẽdos ſtatuit priuſq̃ dimitteret: Scitis inquit pueri quiſnã matrem ueſtram interemit? Hoc dictũ ei qui maior natu erat nullius momenti habitũ eſt: at minori cui nomen erat Lycophroni ita doluit: ut reuerſus corinthum patrẽ neq; prior affatus ſit neq; affantem reaffari: ac ne interroganti quidem reſponſum reddere uoluerit. Eum periander tandem ſane ĩdignatus e laribus eiecit. Q uo ecto maiorẽ natu peõctatur quænã cũ eis auus eẽt collocutus. Ille narrare ut ſe auus amãtiſſime accepiſſet: ñ tñ facere mentionẽ dicti illius: quod procles in eis dimittendis dixiſſet: quippe qd in mentẽ nõ admiſerat. Periander dicere nulla ratione fieri poſſe quin aliquid illis ab auo ſit ſuggeſtũ: Itaq; perconctando inſtare. Tunc adoleſcẽs in memoriã rediẽs: Id quoq; dictũ fuiſſe narrauit. Q uod Periãder ĩ animũ accipiens tñ nolẽs aliq̃d filio cõcedere indulgentius mittit ad eos: apud quos filius ab ipſo expulſus degebat prohibitum ne adoleſcentẽ ĩ domum excipiãt. Iſte illinc eiectus in alterã ſe domum cõferebat: ſed ab hac quoq; abiiciebatur periandro his qui excepe rant edicẽte: atq; ut arcerẽt imperante. Expulſus hic ad quendã ſodalium ſe contulit illi & ſi formidãtes tñ q̃ eſſet periandri filius hominem excipiebant. Ad poſtremũ periãder edictum ꝓpoſuit quiſquis hunc in domũ reciperet: aut alloqueretur cum ſacrã pœnã Apollini debiturꝫ: q̃tam ipſe nuncupabat. Ad hoc dictũ cum nemo illũ in domum reciperet: nemo affari uellet: ne ipſe quidem putauit rem deſperatam eſſe tentandã: ſed intra porticus ſe tenens aſſidue uerſabatur. Q uẽ die quarta periander iluuia & inedia enectũ cernens miſertus eſt: depoſitaq; ira propius accedens: Fili inquit utrũ ẽ optabilius iſtud: ne quod faciendo pateris: an patri obtemperando tyrannidem atq; opes accipere: quæ ego habeo: qui cum ſis & meus filius: & beatæ corinthi rex præoptaſti mẽdicam uitam obſiſtendo atq; iraſcendo illi cui minime debebas. Nam ſi quid calamitatis illinc accidit unde ſuſpicionem in me habes: Id mihi accidit: eiuſq; ego particeps eo magos ſum q; ipſe id ꝓpetraui. Tu uero edoctus quanto ſatius ſit inuidioſum quã miſerabilem eſſe: & ſimul quid ſi in parentes & in meliores ſe iraſci abi domum. Periãder qui dem his uerbis filium caſtigabat. Ille autẽ nihil patri reſpondit: niſi hunc ſacrã pœnam

Periãder Cypſeli ſ

Melita Periãdri

Procles

Lycophron

Periãdri filius impius

inuidioſus

Miſerabilis

deo debeꝛ: q; ipſius colloquiũ ueniſſet. Ibi periander animaduertẽs malũ filiũ uehemẽ
tius eẽ q̃ ut corrigi poſſet: ab occulis eũ ſibi mãdãdũ putauit nauigio ĩ corcyrã miſſo.
Nã corciræ quoq; ĩperitabat. Hoc mãdato bellũ ſocero ꝑcli tulit tãq̃ ꝑcipuo hay rege
auctori. Expugnataq; epidauro ꝑlem cepit: quẽ tñ uiuũ ſeruauit. Interiecto deiñ tpe
cũ ſenuiſſet periãder: ſibiq; eẽt cõſcius: nõ eſſe ãplius parẽ miſtrãdis: obeũdiſq; rebus
mittit corcirã accerſitũ Lycophronẽ ad tyrãnidẽ admiſtrandã. Nam in maiore filio nõ
erat ĩdoles: hebetioꝛq; eẽ ei uidebatur. Lycophrõ nerriſione qdẽ dignatus ẽ q; ſibi nun
cium afferebat, periãder in amorẽ adoleſcẽtis ꝓpenſus: rurſus ad eum miſit ſororẽ filiã
ſuam ſperans fore ut eum ꝓ hanc præcipue perſuaderet. Hæc ubi uenit. Fili inquit ma
uis tyrãnidẽ recidere in alios: & domum patris tui ad alienos diſpergi: q̃ tu ipſe hẽre
illuc recurſus. Redi q̃ſo ad pœnates: deſine tibimet officere. Leua poſſeſſio ẽ puicacia:
noli malum medicari malo. Multi mãſuetiora iuſtioribꝫ ꝓponũt. Multi materna ſectã
tes paterna ꝓdiderunt. Lubricas res eſt tirãnis: cuius multi ſunt amatores. pater ſenex ẽ
puectæq; ætatis. Tua ipſius bona ne aliis tradas. His illa uerbis ad ĩducendũ appoſitis
fratrem alloquebat a patre edocta: Cui iſte reſpõdens negat ſe ituꝛ corĩthum quoad
patrem ſupeſſe audiret. Hoc cum mulier renũciaſſet: tertio periãder caduceatorẽ mit
tit: q̃ dicat ſe qdã in corcirã uelle cõcedere: ſed ut hic corinthum ꝓficiſcatur ad tyranni
dis ſucceſſionẽ: id approbante filio periãder corcirã ipſe ueniebat: iuuenes corinthum
mittebatur: Hæc oĩa edocti corciræi ne ad ipſoꝛ regionẽ periãder accederet: adoleſcen
tem interimunt. Ob hæc igitur periander de corciræis ultionẽ ſumebat. Lacedæmonii
ingenti cum claſſe ubi peruenere ſamũ obſederunt: ſuccedenteſq; muro turri mari ĩmi
nentem iuxta ſuburbana tranſcenderunt: Sed mox cũ magna manu ſuppetias ipſo fe
rente polycrate reiecti ſunt. Q uinetiam a ſuperiore turri: quæ tergo mõtis promine
bat eruperunt: Tũ auxiliarii: tum ipſoꝛ ſamioꝛ pmulti. Et cum aliquanti ſp lacedæmo
nios ſuſtinuiſſent: retro fugam fecerunt: inſequẽtiq; ab hoſte cædebãtur. Q uod ſila
cedæmonii qui aderant Archiæ: & lycopi ſimiles extitiſſent: eo die capta ſamos fuiſſet
ſiquidẽ Archias & Lycopes ſoli cũ ſamiis ad muꝛ refugientibꝫ irrũpẽtes intercluſa ad
redeundum uia intra urbẽ ſamioꝛ occubuerunt. Et quidem ipſe cum alio Archia Ar
chiæ filio: eodemq; tertio ab hoc archia congreſſus ſum apud pitanẽ. Huius enim tri
bus erat q̃ ex oĩbus hoſpitibus maxime ſamios honorabat: ſibi dicẽs ſamio nomẽ a pa
tre fuiſſe ĩditum: q; eius pater Archias ſtrennue pugnans ſamĩ mortem opetiſſet: ſeq;
iõ ſamiis honorẽ hẽre ꝙ auus ſuus fuiſſet a ſamiis publice affectuſ egrægia ſepultura
Lacedæmonii quadragĩta diebus in obſidendo abſumptis cum in ſuſcepta re nihil ad
modũ ꝓficerẽt ĩ peloponẽſum redierũt. Fertur Polycratẽ Cut rumor q̃dã temerarius
emanauit magnũ numerũ monetæ patriæ e plũbo peuſſiſſe: eãq; auro ĩduxiſſe: ac lace
dæmoniis dediſſe: atq; ea accepta illos receſſiſſe. Hãc ꝓmã expeditionẽ dores aduerſus
aſiã ꝑ lacedæmonios ſuſceperũt. Samii q; polycrati bellũ ĩtulerãt: poſteaq̃ a lacedæmõi
is ſe relicturi uidẽt: & ipſi trãſmiſerũt ſiphnũ deficebãtur. n. pecunia. Vigebãt ea tem
peſtate ſiphniorũ res. Eratq; hæc ĩſularum locupletiſſima: ut ĩ qua auraria: & argenta
ria metalla eſſent: unde tantum pecuniæ fiebat: ut ex decima eius pte reponeretur apd
delphos theſaurus locupletiſſimo cuiq; par: Siphniis pecuniam quæ quot annis con
ficiebatur diſtribuentibus. Q ui ubi theſaurũ cõfecerunt: nunquid diu pmanere poſ
ſent ipſis præſentia bona conſuluere oraculum. Eis ita pythia reſpõdit. Cũ tñ ĩ ſiphno
fuerĩt pritaneia cana: Cana fori facies: tũc uir uafer aſſit opportet. Q ui notet e ligno

procles captus

Lyco phron

Archias Lycopes

Piphnus ĩſula

agmẽ legatumq; rubentẽ. Erãt eo tpe ſiphniis pritaneiũ forumq; pario lapide exculta
Hoc oraculũ ſiphnii neq; tũc ſtatĩ: neq; poſt aduentum ſamioꝛ intelligere potuerunt.
Nã ſamii cũ uelociſſime ad ſiphnum applicuiſſent: miſerunt ad urbẽ cum legatis unam
e nauibus. Veteri inſtituto naues oẽs erãt rubrica delibutæ: atq; hoc erat: qd̃ ſiphniis
pythia prædixerat: ut obſeruarẽt ligneũ agmẽ ac rubꝛ legatum. Nuncii igitur ubi per
uenere decẽ ſibi talẽta mutuari ꝓcabantur. Negãtibus ſiphniis ſe mutuaturos: ſamii
eoꝛ agros populabantur. In audientes ſiphnii continuo occurrentes cõmiſſa pugna
fugati ſunt: eorũq; multi ab urbe ĩtercluſi: quos poſtea cẽtũ talẽtis recupauere. Ab her
mioneis quoq; ſamii pecuniarum loco ĩſulã thyreã accepunt pelopõneſo adiacentẽ: q̃
troezeniis cõmẽdauerunt. ipſi cydõiã ĩ creta cõdiderunt: cum illic non ea de cã nauigaſ
ſent. Sed ut zacinthios ex ĩſula ſũmouerent, in hac urbe quinquẽniũ degentes ita rem
bñ geſſerunt: ut tẽpla q̃ nunc in cydõia uiſuntur: iſti fecerint. Et dictynes præterea de
lubꝛ ſexto eos anno ægineteæ nauali prælio uictos cũ cretenſibus diripuerũt ac roſtra
tas naues mutilauerunt: eaq; roſtra apd Mieruæ tẽplũ in ægina affixerunt. Hæc ægie
tæ ſamiis fecere infenſi q; illi antea ſub amphicrate rege bello ægineteæ illato magnis cla
dibus illos affeciſſent: & intricẽ affecti fuiſſent. & hæc quidẽ fuit cã. Protraxi autem ſer
monẽ de ſamiis ob hoc magis q; tria ſunt apud eos opera græcanicoꝛ omium maxĩa.
Vnũ mõtis in centũ quinq̃ginta paſſus editi: a cuius imo foſſa incipiens ad contrariũ
os deducta eſt. Longitudinis ſeptem ſtadiorũ. Celſitudinis autẽ ac latitudinis octonũ
pedũ. Itẽ per ea totam altera foſſa depreſſa eſt uiginti cubitorum triplo maioris latitu
dinis per quam deriuata a magno fonte aqua fiſtulis in urbem deducitur. Huiuſ foſſæ
architectus extitit magarẽſis Eupalinus Nauſtrophi filius. Alterum e tribus operibus
eſt ager circa portum in mari ad uiginti paſſus altitudinis: duobus amplius ſtadiis lõgi
tudinis. Tertium opus eſt templum omnium: quæ nos ampliſſimum. Cuius architec
ctus primus extitit Rhœcus philei filius illine indigena. Hoꝛ operũ gratia ermonem
aliq̃to magis extendimus. Cambyſe Cyri circa ægiptum ĩmorante: aĩ deſipiſcẽte duo
magi iidemq; fratres cõiurauerunt. Q uoꝛ alter cambiſes reliquerat rei domeſticæ cu
ratorem. Hic cognita ſmerdis nece q̃ occultabatur: pauciſq; perſarum erat nota: pleriſq;
cum uiuere arbitrantibus: rebellandum ſibi putauit atq; ĩtarem eſſe aggrediendã. Erat
ei in regia germanus quem dixi una coniuraſſe corporis habitu q̃ ſimillimus. Smerdi
ciri filio: quẽ cãbiſes fratrẽ ſuũ interemerat: nec ſpecie tantum corporis Smerdi aſſimi
lis. ſed etiam cognominis. Hunc uirum magus parizithes inſtructum quemadmodũ
ipſe illi omnia peracturus eſſet: in regium ſolium perduxit. Hoc acto caduceatores cũ
alia in loca: tum uero in ægiptum dimittit ad exercitum qui ediceret ut ſmerdi ciri de
inceps obedirent non cambiſi. Hæc caduceatores alii alibi edixere. Is quoq; qui ad ægi
ptum delegatus erat: Inuenit autem cambiſem atque exercitum in acbatanis ſyriæ agẽ
tem ſtans in medio præcepta magi expoſuit. Hæc audiens Cambiſes uera loqui cadu
ceatorum ratus: ſeq; a præxaſpe eſſe proditum: quod miſſus ad occidendum Smerdẽ
rem non peregiſſet. Intuens in eum præxaſpes inquit: Ita ne mihi rem executuſ es quã
tibi iniunxeram. Ad quem ille. Iſta here ait haud quaquam uera ſunt ut aut frater tuus
aliquando rebellet in te: aut quippiam ex illo uiro certaminis exiſtat magni exiguiue.
Q uippe cum ego ſim executus quæ tu mihi imperaſti: quique homĩem meis ipſius
humani manibus. Q uod ſi defuncti rebellãt: expecta ut etiam aſtyages medus ĩ te re
bellet. Sin autẽ ita habet ut antea habebat nihil tibi ex illo nouũ amplius germĩabit.

Tyrea ĩſula Cydõia Vrbs

Amphi crates rex

Eupali nus Nauſtro phus Rhœcuſ

Patizites

Igitur mitte mecū qui assequāt caduceatorē: q̄ pcōctando indagent nūqd a quo smer
de rege nobis denunciatū uenit eū audierit. Hæc loquētē præxaspē cābyses audiēs cū
ei placuissent: cōfesti ad retrahendū caduceatorē misit. Eum ubi rediit præxaspes his
uerbis iterrogauit. O homo q̄nquidē te ais asmerde Ciri filio uenire nūciū. Dicito ue
ritatē: q̄ dicta abito sospes. Vtq; smerdis ipse in conspectū datus tibi ista mādauit: an q̄
piā eius ministroq;. Tū ille equidē inquit. Ego smerdi Cyri filiū: ex quo Cābises aduer
sus ægiptū fecit expeditionē nunq̄ cōspexi: sed magus quē Cābyses regq; suaq; familiari
um pcuratorē constituit. Is mihi ista mandauit dicens Smerdē cyri optare hæc apud
uos dici. Hæc ille loquēs nihil admodū emētitus est. Tū cambyses præxaspes inqt. Tu
quidē quia ut uir bonus impata fecisti culpā effugisti. Veq; quisnā fuerit e pīs q̄ me
rebellauit occupato smerdis nomine. Ad quē præxaspes. Ego inquit hoc quod actum
est mihi uideor intelligere. Magi sunt qui aduersus te insurrexerūt. Patizithes quē tu
regq; familiariū curatorē reliquisti: & frater eius smerdis. Ibi cambysem cū smerdis au
disset nomē: pcussit ueritas sermonis ac somnii: p quod ei quidē uisus fuerat nunciare
Smerdē regio sedētē solio ad cælū usq; ptingere uertice. Agnoscēs itaq; sine cā fratris i
terēptorē se fuisse deflebat smerdē. Q uē ubi defleuit ut erat oī clade afflictus i equū
insiliit habens in aīo q̄ raptissime susa uersus exercitū ducere in magū. insilēti in equū
uagina gladii excidit: unde nudatus gladius pstrinxit eius femur in ea. s. parte: in q̄ pri
us ipse tanq̄ oportuna ad feriendū Cutsibi uidebatur ⁊ percusserat Apim ægyptiorū
deum Vulneratus Cābises quodnā illi oppido nomē esset iterrogauit. Illi aiūt acbata
na. Sed cū fuisset iam aña cābysi redditū ex urbe buti oraculū eū in acbatanis decessu
rum: ipse interprætabatur se in acbatanis mediæ: ubi res eius oīs erat: senem uita fun
cturū. Ac oraculū in acbatanis syriæ loquebatur. Tūc postq̄ scisciatus oppidi nomen
audiuit: tum magi iniuria perculsus: tū uulnere resipuit: uerbaq; oraculi expēdēs. Hoc
in loco inquit fatale ē cābisem ciri decedere: Hactenus tūc locutus. Vicesimo dehīc die
accitis persaq; qui aderant præstantissimis quibusq; ita inquit. Q uod maxīe occultum
uolebam persæ: id cogor apud uos efferre. Ego. n. cū apd ægiptū agerem inter quietē
uisum uidi: qd quidem minime uisum oportuit. Videbatur mihi nūcius quidē domo
adueniens nunciare Smerdē in regio sedentē solio cælū capite contingere. Ex quo ue
ritus ne a fratre exuerer principatu properantius q̄ prudentius feci. Neq; enim i hoīs
natura situm est auertere quod euenturum est. Itaq; demens ego præxaspem susa ad
smerdē interimendum misi: Q uo tāto scelere perpetrato securius degebam ne quaq̄
coniectans ut smerde sublato alius quispiam mortaliū in me exurgeret. Vnde prorsus
euentu rerum frustratus: & paricida fratris incassum extiti: & nihilominus regno exu
tus sum. Nam smerdis magus erat: is quem dæmon mihi per quietem demonstrauit
in me arma sumpturum. Hoc opus cum ego perpetrarim iam uobis smerdem Cyri ñ
supereße existimetis: sed magos uobis regnum occupasse: quorum alterum rerum do
mesticarum procuratorem reliqueram. alter eius frater est smerdis. Sed quem dece
bat præcipuæ uicē meā ulcisci indigna a magis passi: is immerita morte a proximis suis
affectus est. Secundo loco quod reliquum est persæ necessariissimum mihi demanda
re uobis: quod e uita exiens effici mihi cupio: atq; opto pregios deos obtestans eū om
nes uos: tum maxime Achæmenides qui adestis ne per secordiam amittatis ut im
perium rursus redeat ad medos. Sed si dolo occupatum est. Illud dolo surripia
tis. Sin ui præreptum: ui recuperetis. Hæc uobis facientibus: & tellus fructum

Patizites Smerdis

Susa

Acbata na

Camby sis sōniū

Ventura euenium

proferat: uxoresq; & pecua pareāt in omne tempus libertate fruētibus. Secus facienti
bus cōtraria his quæ dixi imprecor: & præterea unicuiq; psaq; eū finē qualis mihi con
tigit simul. Hæc locutus cambyses defleuit oēm suā cōditionē persæ ut regē se lamen
tantē conspexere uniuersi tū uestimēta rescindere tū effuso ploratu uti: post hæc ubi fe
moris os uiciatū ē: femurq; celerrīe contabuit. Cābisi uita erepta ē cyri filio: cū regnas
set septē oīo annos & mēses quinq; nulla unq̄ prole suscepta uirili foeieaue. Persis q̄ ade
rant magna effusa est incredulitas regq; potiri. Magos iterptātibus potius cābysē: quæ
de nece smerdis dixisset ea dixisse ut illi omne nomē pīcū redderent hostile, itaq; p cer
to hēbant smerdē cyri p rebellionē regnare utpote pxaspe usq; puagāte ase fuisse smer
di interfectum. Neq; n. tutū ei erat post cābisis obitū fateri ipsius manu filii cyrii interē
ptū. Magus defuncto cābise per simulationē smerdis ciri qui ipsi fuerat cognomis secu
rus regnauit mēses septē q̄ reliqui erant ad implendū octauū annū regni cābisis p quos
mensēs oē genus liberalitatis in subditos munificentiæq; exhibuit. Adeo ut eius defū
cti magnū ceperit desideriū: oēs aliā incolentes ipsis persis exceptis. Nā missis ad singu
las quibus iperabat nationes edictis magus immunitatem tributoq; ac uacationē mi
litiæ in trienniū tribuit atq; hoc quidem statim adeptus imperium edixit. Octauo aūt
mense quisnam esset: cōpertus est hunc in modū. Erat otanes quidem pharnaspis qui
dē filius sed genere atq; opibus prīo cuiq; psaq; par. hic Otanes magū ñ eē Smerdē ciri
p̄mus suspicatus est: sed eū qui erat hac coniectura: q̄ neq; ex arce pgrediebatur: neq; p
saq; proceq; quēpiā ad cōspectū suū uocabat: ltaq; eū suspicatus esse hoc sibi statuit fa
ciendū. Cū hāt filiā noīe phædimā: quē cābyses tenuerat cuiusq; tūc magus contuber
nio utebatur: ut aliaq; oīum Cābysis uxoq;: misit ad eā quēdam pater scisciatū quo cū
hoīe cubaret: cū smerde Ciri an cum altero. Illa remisso nuncio negauit se id scire, quip
pe q̄ nec Smerdē ciri uidisset unq̄: nec cū cū quo cubaret nosset quisnā esset. Ad hanc
rursus mittit Otanes inquiens. Si ipsa smerdē ciri ñ habes cognitum saltem scisciare
ab Atossa: quo cū uiro tu atq; illa cubitatis. Nō. n. illa suū ipsius ignorat fratrē. Filia ad
hoc rñdit. Ne in atossæ qdē colloquiū uenire possem: aut ullā aliā cernere mulierē cum
illo cubātiū. Nāq; hic uir quisquis est cū p̄mum adeptus ē regnum nos dispsit aliā alibi
collocās. Audiēti hæc Otani res est uisa manifestior. Itaq; tertio nūciū ad eādē mittit in
hæc uerba Filia decet te bonis ortam natalibus perinde suscipere periculū qd te subire
p̄ hortatur. Si enim iste smerdis ciri ñ est sed is quē ego suspicor nō debet neq; tuo frui
contubernio. neq; per potentiā persaq; optinet īpune lætari: sed pœnas luere. nūc igitur
agito. Cū tecū cubabit: aīaduerteq; soporatū palpa eius auriculas: quas si habētem cō
pereris: cum smerde ciri te cubare existima. Sin minus cum smerde mago. Ad hæc phe
dima rñdet se si id faciat magnum adire discrimen: quoniam probe scire si ille careat au
ribus: & ipsa in palpando deprehendatur: fore ut ipsa ab illo trucidetur: tamen se id fa
cturā: & phædima quidem recipit se patri hoc esse perfecturam. Huic autē smerdi ma
go cirus cum regnaret aures præciderat non exigua de causa, ergo phædima hæc Ota
nis filia quæcunq; receperat patri executa est. Nam ubi uices eius fuerunt adeundi ma
gum. Etenim uxores psaq; per uices in orbem ad illos pergūt adiēs magnū una cubuit
eiusq; dū uehemēter soporatum ē aures palpauit: qbus carere hoīem ñ difficulter: sed
facile sane deprehendit. Vbi illuxit celerrime patrē certiorē rei gestæ facit. Iste sumptis
Aspathiæ: & Gobria psaq; p̄moribus: & ad fidē sibi seruādā acōmodatissimis rē oēm ex
pōit: q & ipsi sua spōte rem ita se hī suspicabantur. Eoq; uerba q̄ Otanes attulerat admi

Cābysis mors

Smerdis Rex

Otanes pharna spes phædi ma

Atossa

Smerdis sine auri culis

Persaq; uxores

Aspatha nes

Gobryas

Intaphrenes Megabyzus Hydarnes Darius Hiſtaſpes

ſerunt conſtituerũtq; ut ſinguli ſibi ſingulos ſ ſocietatẽ delegerẽt e pſis: quibus maxie cõfiderent. Aſciuit itaq; ſib: Otanes intaphrenẽ: Gobryas Megabyzum: Aſpathenes Hydarnẽ. Hi cũ ſex forẽt Darius a perſis. C Nã his pater eius hiſtaſpes ꝓræerat Dſuſa aduenit qui cũ aduenisſet placuit ſex pſis hunc ſ ſocietatẽ aſciſcere. Q ui eũ ſeptẽ eſſẽt congreſſi collocutiq; fidẽ mutuo dederũt. Cũq; ad dariũ ordo dicẽdæ ſententiæ uenisſet ita apud cæteros uerba facit. Equidem mihi uidebar ego ſolus noſſe magnum regnare: & ſmerdẽ Cyri mortẽ oppetiſſe. atq; ob id ipſum debita opera huc me cõtuli ad necẽ mago cõparãdã. Verũ quãdoquidẽ cõtigit ut uos quoq; rẽ ſciatis nõ ſolũ ego uidetur mihi cõfeſtĩ eẽ trãſigẽdũ neq; differendũ. Differre. n. ſatius nõ ẽ. Ad hæc otanes filii inquit hiſtaſpis & patre egregio ortus es: & teipſo nihilo inferiorẽ eſſe patre tuo indolẽ prefers: noli tñ ita ꝓperare ad rem aggrediendã inconſulto. Sed cõſiderantius illã capeſſe: quã ita demũ aggredi debemus cũ plures fuerimus tũ darius uiri ĩquit q; adeſtis ſi eo quẽ Otanes dixit utemini modo: ſciatis uos teterrime perituros. Aliquis enim priuati lucri ratione habita rẽ ad magũ deferet. Et uos quidẽ debeatis potiꝰ ꝓuoſmet qui cœperatis iſta exeq; ſed quoniã ſtatuiſtis ad plures referẽdũ & me adhibẽdum aut hodie tranſigamus: aut ſcitote ſi nobis hodiernus elabatur dies: ñ aliũ: aut hodie tranſigamus occupatuꝝ: ut me apud magũ accuſet: ſed mẽ ut uos accuſem: Ad hæc otanes cũ cerneret Dariũ eẽ improperũ: quoniã inquit nos maturare cõpellis: nec ſinis differre: age expone nobis ipſe quonã pacto regiã introire poſſimus: & illos aggredi: Excubias nãq; diſpoſitas eſſe: ipſe quoq; & ſi nõ uiſu certe auditu noſti. q̃s q̃ ratione penetrabimus. Cui rñdens Darius. Multa ſunt inquit otanes q̃ nequeũt oꝛone declarari: ſed facto. Alia q̃ oꝛone declarari poſſunt. ſed uñ nihil clari opis exiſtit. Vos uero noſtis excubias: q̃ depoſitæ ſunt haud quaq̃ difficiles eſſe ad penetrãdũ: Nã cũ nos tales ſumus nemo nõ quiſquis ille ſit cedet nobis partim ob reuerentiam. partĩ ob timorẽ. Ad qd habeo prætextũ accõmodatiſſimũ cui initamur. Si quidẽ me dicã e pſis ueniſſe: ac uidetur le quædam a patre mandata regi nunciare. Vbi enim expedit mẽdaciũ dicere dicatur. Nam idem optamus quiq; mẽdatiũ dicimus quiq; ueritatẽ. Q uippe cũ hi qui mẽtiũtur tũe mentiũtur cũ pſuadẽdo ſunt quippiã lucri facturi: & qui uerũ dicũt: ideo dicũt ut ueꝛ dicendo aliqd lucꝛ cõſequantur. Et alius huc: alius illuc magis propenſus eſt. Ita non idem factitando: idem tamen optinemus. Q uod ſi nihil lucri faciẽdũ eẽt ꝑ æque & uerax foret mẽdax: & mẽdax uerax. Q uod ad ianitores attinet ſi quis eoꝛ libenter cedet nobis utilius eiſuo tẽpore erit ſi quis obuiam ire conabitur: ut eſt hoſtis ita tunc pro hoſte habeatur. Deinde intro irrũpẽtes rem trãſigemus. Poſt hæc gobryas uiri amici inquit nobis pulchrius erit recuperare imperium: aut ſi recuperare nõ poterimus mortẽ oppetere: quã cũ ſimus perſæ uiro medo parere: & quidem aures non habenti: cum præſertim quicunq; ueſtꝛ Cambyſi ægrotanti affuiſtis memoria teneatis quæ illæ dum uita excederet perſis imprætcatus eſt: niſi imperium recuperare tentarent: quæ nos tunc non admittebamus inuidioſe dici a cambyſe exiſtimantes. Nũc igitur calculũ pono in Darii ſententiam: neq; hunc cœtum diſſoluendum cenſeo: ſed ſtatim aduerſus magũ adeundum. Hæc dicta a gobrya ceteri cõprobarunt. Interea dum ab iſtis conſultatur forte hoc cõtigit: ut magi inito inter ſe concilio ſtatuerant conciliã dum ſibi amicũ Præxaſpem: q; indigna paſſus a Cambyſe eſſet occiſio eius filio ictu ſagittæ: & ſolus mortem Smerdis Cyco geniti noſſet: quẽ ipſe ſuapte manu iteremiſſet q; ꝑterea ob id apud pſas maxia flagrebat inuidia. His de cauſis accitũ hoſtem ſibi ami

Gobryæ oratio

cũ cõprobabant acceꝑientes fidẽ ac iuſiurãdã fallaciã quæ ab ipſis in pſas facta eſſet ĩ tra ſe habiturũ. neq; cuiq; mortaliũ patefacturũ pollicitantes inumerabilia ſe ei daturos. Recipiente præxaſpe facturũ ſe quæ magi ſuaſerãt iterũ illi dicere ĩ aio hñe omnes pſas ſub murũ arcis cõuocãdi. Ideoq; iubere hũc cõſcenſa turri ꝑdicare a Smerde Cyri pſis ĩperari: & ab illo nemine. Hæc illi ꝑcipiebãt ueluti hõi ſũmæ apd pſas auctoritatis: & qui ſæpenumero aſſeueraſſet eũ eẽ Smerdẽ cyri ac cædẽ aſe facta pnegaſſet Hæc quoq; præxaſpe ſe paratũ exeq; dicẽte magi cõuocatis pſis hoiem ĩ turri ꝑductũ iubet habere orationẽ. Præxaſpes ea quæ ab iſtis oratus fuerat ſpõte obliuiſcitur: exorſuſq; ab achæmene ſeriẽ familiæ Cyri recẽſet: & ubi tandẽ deuenit ad cyrũ cõmemora- Acheme
uit illius ĩ pſas beneficia. His expoſitis prõpſit ueritatẽ cauſatus iõ ſe hactenus occultaſ nes
ſe q; ſibi tutũ nõ fuiſſet pferre rẽ geſtã: ſed impreſentiarum neceſſitate coactũ ꝓferre: dixitq; ſe a Cãbyſe adactũ Smerdẽ cyri occidiſſe: & magos eẽ qui regnent. Multis quoq; uerbis pſas deuouit: niſi rurſus imperium recuperarent: ac magos ulciſcerẽtur. Hæc locutus ſeſe in caput a turri præcipitẽ dedit. Hũc in modũ præxaſpes uir pꝛoẽ tempus uitæ ſpectatus occubuit. At ſeptẽ pſæ ubi cõſtituerũt aggredi ꝓtinus magos: neq; rem Præxaſpes e turri factus
differre deos cõprecatũ ierũt ignari omnino eorũ quæ circa præxaſpem acta eẽnt. Sed hæc inter eundum ĩ medio itineris audierũt: eoq; a uia ſecedentes iterũ collocuti ſunt. Q uorum qui cũ optauerãt rem prorſus differri uidebant negantes tũe eẽ adoriẽdam Q ui uero cũ Dario cõfeſtim eundũ: & qd decretũ eẽt pagendũ. Eis cõcertãtibus apparuerunt ſeptẽ accipitrũ paria inſectantiũ duo paria uulturũ: eoſq; uellicãtiũ atq; ifeſtãtiũ. Q uod intuẽtes ſeptem perſæ ſententiam Darii cõprobarunt: & mox freti auibus ad regiam cũ fiducia perrexerunt. Vbi ad portas affuerunt prout Darius ſenſerat ita euenit. Nam cuſtodes reueriti perſarum primarios: nec aliquid huiuſmodi ſuſpicantes ex his fore qui uenirent diuina cũ pompa: ne interrogauerunt quidem: ubi in aulam ĩ trogreſſi ſunt offendunt eunuchos: qui ſunt a nunciis: & ab his qua gratia uenirent ĩterrogantur. Illi inter procõctandũ ianitoribus minitabãtur q; hoſtes ingredi permiſiſſent: atq; ulterius pergere uolentes eoſdem prohibebant. Iſti ſe mutuo cohortati eductis gladiis eos a quibus arcebantur ibidem trucidant: iidemq; curſu in conclaue contẽdunt. Intra quod tunc forte ambo magi agebant: & de his quæ a præxaſpe erant acta cõſultabãt. Q ui eũ nouiſſent tumultuantes eunuchos atque uociferantes procurrerũt uterque: & quod fiebat animaduertentes ad uires conuerſi ſunt: quoꝝ unus occupat arcũ: alter lãceã ſumit. Atque inde miſcẽtur inuicẽ. Verũ arcus ei qui illum ſumpſerat: cũ hoſtes iuxta eſſent: nulli uſui fuit. Alter ſe lancea tuebatur. eoq; tũ aſpathenis femur peuſſit: tũ oculũ inthaphernis oculo: quo ex uulnere Inthaphernes nõ tñ & uita priuatus ẽ. Et hos quidẽ alter magorũ uulnerauit. alter uero qñ arcus ei nulli uſui erat In thalamũ qui erat cõclaui cõtiguus ſe ꝓripuit fores occluſurus: ſed illuc duo de ſeptẽ cum eo irrumpunt Darius & Gobryas. Q uorũ gobryas cũ eſſet implicitus cum ma Darius
go: Darius adhuc ſtans atque hærens conſiderabat ne gobryam feriret in tenebris. Gobryas
Eum cernẽs Gobryas ocioſe ſtantem interrogat cur nõ uteretur manu. R eſpõdẽti dario diſpicio ne teferiã. Tu uero inquit uel ꝓtrũque exige gladiũ. Cui Darius obtẽpãs pugiõis icto uibrato magũ caſu peuſſit. iterfectis magis capita demũt: eaq; geſtãtes qñq; eoꝛ duobus reliqs: q ſaucii erat illic relictis. Tũ q; inualidi eẽnt. tũ actis tuendæ cã foras ꝓcurrũt cũ uociferatione ac tumultu cæteroſq; pſas cõpellẽdo rẽ geſtã exponebãt capita oſtẽtantes: & ſimul quicunq; magorũ ipſis occurrebat mactabãt. Perſæ cognito

ab his quod actũ erat ac dolo magorum & ipſi facienda ſibi eadẽ cẽſuerũt eductis gla
diis ut quẽq reperiebãtur magũ interficiebãt: & niſi noctis interuentu cohibiti fuſ
ſent neminẽ magoꝝ reliquiſſent. Hunc diem perſæ maxime ſolẽnẽ publice obſeruãt
Magophonia & in eo ingens celebrant feſtum uocantes id magophoniam: ideſt magorum cædem
quo die nulli magoꝝ fas eſt prodire in lucem: ſed cunctiſe intra domũ continent. Vbi
reſedit tumultus: d. eſq quinq exceſſere: hi qui magos inuaſerant: de oĩ regꝝ ſtatu con
ſultabant. Quoꝝ ornationes & ſi apud nonnullos græcorum fide carẽt: tñ huiuſmoi
Otanis di fuerũt. Otanes hortabatur rem perſicam in medium conſtituĩ: ita inquiens.

Contio

Num e nobis principẽ fieri amplius mihi non uidetur: neq id aut iocũdũ eẽ
u aut bonũ. Nam & quo licentiæ Cambyſes proceſſerit noſtis: & quo magus
Quid igitur nobis opus eſt monarchia: quã ſuſtulimus. In qua licet pro li
Tiranno bidine agere oĩa impune: quæ uiꝝ ẽt ſi optimus oĩum fuerit: tamẽ cũ in ea poſitus ẽ ex
rũ mores tra conſuetos abiicit ſenſus. quippe cũ præter inuidiã ab initio ingenitã homini inge
neretur ex præſentibus bonis inſolentia. Itaq hæc duo mala habẽs nimirũ oẽm mali
tiam habet: tũ per inſolẽtiam q expletus oĩbus rebus ẽ: tũ p inuidiã multa facinora ad
mittẽs: At enĩ uir tyrãnus Cut qui oĩa bona optinet Ddebebat ſine liuore eẽ. Veꝝ ita
natura cõparatũ ẽ ut is ſit aduerſarius popularibus ſuis. Si quidẽ eoꝝ optimis qbusq
qui ſuperſtites ſunt atq uiuũt inuidet deterrimis delectatur: & qđ indocẽtiſſimũ ẽ cri
minationes admittere optimũ putat. Nã ſiue admiraris eũ modeſte offendiſe: q nõ ef
fuſe hoc facias: offendi q ſi ſibi aſſenteris. Et ut exequar dicẽdo q maxia ſunt iura pa
triæ labefactat: Fœminis uim affert. Indemnatos interimit. At cũ dominatur multi
Iſonomia tudo. In primis nomẽ optinet oĩum pulcherrimũ iſonomiã: id ẽ iuris æquabilitatem.
Deinde nihil eoꝝ agit q mornarchus: hoc eſt unicus priceps: Nã magiſtratus tũ ſorte
Monarchus deliguntur: tũ adminiſtratoꝝ rationẽ reddũt. Oĩa deniq cõſilia ĩ cõe referuntur. Itaq
ut meã dicã ſententiã: cẽſeo nobis mõarchiæ deiectoribus ſtatũ multitudinis eẽ optã
dũ. In multitudie quidẽ oĩa inſunt. Otanes q dẽ hãc ſentẽtiã dixit. Megabyzus autem
Holigarchia ad holigarchiam: ideſt ad ſtatũ paucoꝝ rẽ traducẽs: ad eã ſocios hortabatur his uerbis

Megabyzi contio

Væ Otanes dixit de abolenda tyrannide: ea ſint pro dictis a me quoq: ſed ꝑ
q tenus hortabatur ſũmã deferri ad multitudinẽ: ĩ hoc ab optima errauit ſnĩa
Et enĩ populari multitudie nihil ẽ neq iſpiẽtius neq inſolẽtius. Itaq eos qui
tyrãni ſæuiciã fugiunt ad intemperãtis plæbis recidere ſæuitiã nequaquã tolerandũ ẽ.
Plæbis ignauia Nam tyrannus ſi quid facit intelligens facit. At plæbi ſuũ ẽ nihil intelligere. Quo enĩ
pacto ſciat qui neq edoctus eſt: neq honeſtũ nouit: ne domeſticũ quidem qui ad res
Populꝛis ſtatus agendas ſine conſilio præces ruit torrẽti fluminiſimilis. Ex quo ſi qui male conſultum
perſis cupiunt: hi ſtatu populari utãtur. Nos uero q cœtũ uiroꝝ optimoꝝ delegimus
ad hos deferamus. Nam inter eos & ipſi erimus: & ex optimis uiris credibile eſt optia
Datii con exiſtere conſilia. Hanc megabyzus ſententiam dixit. Tertio loco ſuã Datius inquiens.
to

Væ Megabyzus dixit quatenus ad ſtatũ populare pertinet: recte mihi uide
q tur dicere: quatenus ad ſtatũ paucoꝝ nõ recte. Propoſitis enĩ tribus ſtatibus
& his omnibus optimis: ut optime ĩpet populus optie pauci: optime unus
inter hæc multo antecellere unius imperiũ ſentio. Nã unius uiri qui optimus ſit impe
rio nihil melius eſſe conſtat. Quod quiſentit nõ immerito ſtatum populare miſſum
faciat: ut taceam ſic præcipue conſilia in aduerſarios trahi ſolere. Porro in ſtatu paucoꝝ
cum plures uirtuti incumbãt in publicum uæhementiora priuatim odia excitari cõſue

uerũt. Cũ. n. qſq princeps eẽ optet: & in dicẽda ſnĩa uĩcere ad ĩgentia inter ſe odia eua
dunt. Ex qbus ſeditiões exiſtũt: e ſeditiõibus cædes: e cædibus ad unius ĩperiũ deuenit
Vñ itelligi datur q̃to ſit hoc illo ꝑſtãtius. Iã uero plæbe ĩperãte abeſſe ñ põt quin ma
litia exoriat: exorta malitia ĩ republica ĩter malos ñ odia fiũt: ſed amicitiæ ualidæ. Qui
n. aduerſus rẽpublicã facioroſi ſũt: mutuo ſe occultãt. Idq tãdiu fit dũ aliqs populo ꝑ
poſitus tales hoĩes cõpeſcat. Is uidelicet quẽ populus ĩter cæteros admiretur. Hic cũ ad
miratiõi ẽ: tũc uere mõarchus oñditur declarãs ĩ hoc monarchiã eẽ oĩum præſtantiſſi
mũ: Atq ut in ſumma oĩa colligã. Vñ nobis libertas extitit: & a quo data a populo ne
an ab oligarchia an a monarcho. Ego ſentio cũ ſitis per unũ uiꝝ liberati uos debere ta
lẽ rẽ cõplecti: ne alioquin leges patrias diſſoluatis bene cõditas: quod nequaquã ſatius
ẽ Hæ tres fuerunt dictæ ſentẽtiæ: quaꝝ ultimæ q̃ttuor reliqui aſſenſerunt. Otanes qui
iuris æquabilitatẽ facere perſis ſtudebat: ubi ipſius ſententia reiecta eſt apud alios. Ita ĩ
mediũ locutus eſt. Viri ſeditioſi quoniã cõſtat neceſſe eſſe unum aliquẽ e nobis regem
fieri ſiue per ſortem: ſiue permiſſum perſaꝝ per multitudinis electionẽ: ſiue qua alia ra
tione. Equidem uobis ego non refragor. Quippe qui neq præeſſe uolo neq ſubeſſe.
Et hac lege cedo uobis ius meũ ĩperii: ut nulli ueſtꝝ: aut ipſe ego: aut ullus unq̃ meoꝝ
ſubſit. Otane hæc locuto cæteri ſex eius poſtulatis aſſenſerunt. Ita hic aliis nõ refraga
tis e medio abiit alio ſeſſum. Cæteris ſeptẽ de iuſtiſſimo rege deligẽdo cõſultãtibus ui
ſum eſt ſi ad aliquẽ ex ipſoꝝ numero regnum pueniret: Otanẽ donari debere peculiari
ter. eiuſq deinceps poſteros cũ oĩ alio magnificentiæ genere apud ꝑſas honorificentiſ- Perſarũ
ſimo cũ medica quot annis ueſte. Quæ ideo decreuerunt eis donãda: q prius rẽ agita inſtituta
uerat: & ipſos in cœtum coegerat. Et hæc quidẽ peculiariter in Otanem decreuerunt
Illa uero commune ut regiam introire unicuiq e ſeptem ſine internunicio liceret: niſi
ſorte cum uxore cubaret rex: neue regi fas eſſet aliunde q̃ e familia coniuratorum uxo
rem ducere. De regno autem hunc in modum ut ſub ortum: Solis cõſcenſis equis dũ
in ſuburbanis uectarentur: cuius equus uocem primus edidiſſet: is regnum cãbiſis ob Oebares
tineret. Erat Dario quidam eqſo uir ſolers nomine Oebares: Ad quẽ Darius poſtquã
e cœtu digreſſi ſunt ita inquit. Oebares de regni negocio ſic inter nos cõuenit: ſub ipſũ
ſtatim Solis ortum equis conſcenſis ut cuius equus uocẽ primus ediderit: Is regno po
tiatur. Quare ſi quid ſolertiæ habes nunc cõminiſcere: Vt nos optineãus hoc decus
& nẽo alius. Ad eũ reſpõdens Oebares here inquit ſi in hoc uerſatur rex ſis nec ne: hu
ius rei cauſa cõfidere te iubeo bonũ habere animũ ante te fore regẽ neminẽ. Eiuſmodi
habeo medicamenta. Si igitur inqt Darius habes iſtiuſmodi cõmentum. adeſt tẽpus
cõminiſcẽdi: nec differendi rẽ utpote craſtino die nobis futuro certamine. Hæc ut au
diuit Oebares ita ſibi faciẽdũ putauit. Vbi nox aduenit unã equaꝝ q̃ equus Darii ma
xime adamabat in ſuburbana adducit: ibiq alligat: Tũ equũ dari eodẽ ducit: eumq cir
cũagens idẽtidem equæ admouet: ac tandem admittit: Poſtero die ſimul atq illuxit ſex Darii re
perſæ ex cõuento affuerunt equis aſſidẽtes: & cũ in ſuburbãis ultro citroq uectarẽtur giſ electõ
ubi ad locũ puenerũt: ubi ſueriore nocte equa fuerat alligata. Ibi Darii equus accurẽs
hinnitũ edidit: & hinnitu edito protinus fulgur ſereno cælo tonitruq extitit: Hæc cum
Dario tanq̃ ex cõpoſito accidiſſẽt: eũ cõpotẽ uoti ſecerũt. Nã cæteri ex eqs deſilẽtes Da
rium adorauerunt. ſunt qui hoc dicãt Oebarẽ fuiſſe machinatũ. ſunt qui aliud: Vtroq
enim modo refertur a perſis. Volũt nãq Oebarẽ attrectatus mãu huius equæ genita
libus: ipſam manum intra ſubligaculum tenuiſſe abditam: & ſub ipſum ſtatim ſolis or

tum cum equi degressuri eẽnt eã naribus eq dariani admouisse equũq; ad odoris sẽsũ
Darius hystaspis ifremuisse: atq; hinnisse. Darius itaq; Hystaspis filius declaratus ẽ rex: eiq; oẽs asiã audi
entes dicto fuerunt: ꝓter arabes: q a cyro: & rursus a cãbyse populos subigẽte: nũq; tñ
Atossa Artistõa Parmis seruitutẽ redactisunt: sed hospites extiterunt: cãbysi aduersus ægyptũ ꝓfto fuerãt: qbꝫ
inuitis haud quaq; fuissẽt ingressi psæ ægyptũ Darius matrimonia ex psis auspicatus ẽ
ductis duabus cyri filiabus Atossa: q cãbysis fri & rursus mago nupserat: & artistona
uirgine. Præterea altera smerdis cyri filia noïe Parmis. Nec nõ filiã Otanis duxit: quæ
magnũ ꝓdidit. Idẽ uiribꝫ oï ex pte stabilitis añ oïa simulacꝝ e lapide factũ statuit hoïs
equo insidentis inscriptis ĩ hæc uerba litteris. Darius Hystaspis tũ eq uirtute cuius no
Satrapeæ Darii tributa mẽ legebatur: tũ Oebaris agasonis psꝝ adeptus ẽ regnũ. His apud psas actis: uigĩti p
uincias: quas ipsi satrapeas uocãt cõstituit: earũq; singulis ꝑsides ꝓfecit: taxato qd pẽde
retur tributo p natiões aliis finitimos transcribẽs: aliis transferens: aliis remotiores gẽ
tes attribuẽs. Distributo ꝓuinciis hũc ĩ modũ tributo: qd exigebaꝫ cũ hoc edicto ut q
Talẽtum babylõicum argentũ hi babylõii talẽti põdere q auꝝ: hi euboicho põdere afferrẽt. Valet ãt babylo
nicũ talẽtum septuagita mnas euboidas. Etenim sub Cyro atq; deide sub Cãbise nihil
dũ fuerat circa tributa ĩstitutum: sed munera afferebãtur. Ob hãc tributi ordinationẽ
& alia huiusmodi psæ aiunt darium fuisse institutorẽ. Cãbysem ãt dominũ: Cyꝝ uero
Magnetæ patrem: quoniã Darius res oẽs quæstui habebat. Cambyses asper erat: ac morosus: cy
rus mitẽ agẽs: & oï ratione de illis bene mereri studẽs. Ab ionibꝫ igitur & magnetis: q
in asia incolunt: & æolibus & caribus & lyciis & meliẽsibus & pãphiliis C Vnũ. n. erat
idẽq; ipositũ his tributũ D pẽdebãtur q̃dringena argẽti talenta. Hæc erat ab eo patria
portio instituta a mysis & lydis & alysoniis & cabaliis & autenẽsibus quingena talenta
secunda portio hæc erat. Ab hellespontiis: qui ad dexteram illuc nauigantium sitisunt:
& phrygibus: & thracibus qui asiã incolunt: & a paphlagõibus: & mariãdinis: & syris
trecena & sexagena talenta. Hæc erat tertia portio. A cilicibus equi albi triceni sexageni
ĩ dies singulos singuli: nec nõ talenta argẽti quingena. Q uoꝝ centena & quadragena
erogabantur in eam ciliciæ regionem: quæ equos ꝓducebat: trecena ãt & sexagena ad
Psidea urbs Darium ibant. Hæc q̃rta portio. Ab urbe psidea: quã coloniã. Amphilochus Amphia
rai filius deduxit in finibus cilicũ ac syrioꝝ: ab hac ad ægyptum usq; præter arabum p
Amphilochus tem C Hæc. n. erat ĩmunis D trecena & qnquagẽa erat tributum. Q uinta portio hæc
cui annumeratur omnis phœnitia & syria quæ dicitur palestina: & cyprus ab ægypto
& aphris ægipto conterminis: & cirena & barca C In portiõe nãq; ægipti iste ordinan
tur septingenta ꝓueniebãt talenta præter pecuniam e piscario prouentu lacus miriõs
excepta hac pecunia. & certo frumenti numero septingenta talenta obueniebant. Nã
centum uiginti milibus persaꝝ qui in albo muro memphitico stationem hẽnt: & eoꝝ
auxiliariis admetiũtur illi frumẽtum. Sexta portio hæc. Sattagitæ: & gradarei & dadi
cæ: & appatyte in idem cõstituti centena & septuagena talẽta pendebãt. Octaua hæc
portio. A babylone cæteraq; assiria millena talenta argenti proueniebant. Et præterea
pueri castrati quingeni. Nona portio hæc. Ab acbatanis: & ab reliqua regiõe medica &
paræ canis: & orthocorybantibus quadragena & quinquagẽa talenta. Decima portio
hæc. Caspii: & pausicæ & pandimathi & daritæ simul conferentes ducena talẽta affere
Pacticia bant. Vndecima hæc portio. A batiris ad lygdos usq; trecentorum & sexagenoꝝ erat
tributũ. Portio duodecima hæc. A pactycia: & armẽiis: eorumq; cõterminis euxino te
nus põto talẽta q̃drigena. Terciadecima hæc. A sagartiis: & serãgibus: & thamaneis: &

uitiis & metiis & his q rubri maris ĩsulas incolunt: ubi rex eos q relegati uocãtur: collo
cat. Ab his oibus sexcẽtoꝝ talẽtoꝝ ꝓueniebat tributũ. Q uartadecia portio hæc. Sa
cæ: & caspii ducena & qnquagẽa talẽta afferebãt. Q uitadecia portio hæc. Parti coras Coraſmi
miiq; & sogdi & arii trecena talẽta Sextadecia portio hæc. Paricãii & q ex asia sũt æthi Segdi
opes q̃dringena talẽta. Decimaseptia portio hæc Mantienis & saspiribus & alarodiis Arii
ducena iiuncta talẽta erãt. Duodeuicesima portio hæc Moschis & tybarẽis & macrõi
bus & mosinocis & mardis trecẽta talẽta ꝓcepta erãt. Vndeuicesima hæc portio. Indi Indorũ
ut sũt multitudie multo nũerosissima iter oẽs quos nouius mortales. Ita tributũ sup multitu
exteros oẽs afferebat tricẽa sexagena talẽta aureoꝝ ramentoꝝ. Vicesima portio hæc do
q si babylõica pecunia ad põdus euboicũ redigaꝫ fiũt nonies millẽa qgenaq; & q̃dragĩ
ta talẽta argẽti, auꝝ uero si terdecies tãto ramẽtoꝝ taxetur ĩ sũma repiet ad rõnẽ euboi
cã eẽ sex milia talẽtoꝝ: sexcẽtaq; & octogĩta. Q uibus ĩ unum cõtractis ad euboicũ cõ
purũ exigebãtur in summã ãnui tributi a dario talentoꝝ q̃tuordecim milia qngẽta &
sexaginta. Minorẽ his summã omittendam mihi ñ referendã puto. Hoc tributum Da Darii the
rio ex asia obueniebat: & aliq̃tulum ex aphrica ꝓcedente tempore: & ab insulis obuẽit saurus
aliud tributũ: & ab his qui europã thessalia tẽus incolunt. Id tributũ rex hunc ĩ modũ
thesaurizat hoc est reponit. Liquefactũ auꝝ argẽtumq; in fictiles fidelias ĩsundit. Ex Fideliæ
pletas mox fidelias subĩde frangit: ex eoq; auro argentoue quotiẽs pecunia indiget: tã
tum cõcidit q̃tum usus postulat. Atq; hæc quidẽ ꝓuinciæ erãt ac tributoꝝ taxationes
Sola ãt psis iõ inter tributarias a me prætermissa est: q eam minime persæ colunt. Isti
tamen ad ferendum illum tributum ñ adigebantur: sed munera portabãt. Aetyopes
ægypto cõterminiq; quos Cambyses in expeditiõe cõtra macrobios æthiopes sumpta
subegit: qui sacram nysam ĩcolunt: & Dionysio dies festos agunt. Hi æthiopes eorũq; Nysa
finitimi eodem quo indi calistiæ semine utũtur subterranea q; obtinent domos: Hoꝝ
utriq; tertio quoq; ãno munera portabãt: portatq; ad meam usq; memoriam binos se
modios auri rudis: & ducẽos fasces hebeni: & quinos æthiopes pueros & uicenos grã
des elephantoꝝ dentes. Colchi quoq; inter dona ferẽtes repositi erant: eorumq; finiti
mi ad montem usq; caucasum. Ad huc enim mõtem imperitatur a persis. Nam qui ad
aquilonem caucasi habitant: eoꝝ iã nulli persas curãt. Isti igitur dona sibi imperata etiã
ad meã usq; ætatem quinto quoq; afferebant cẽtenos pueros totidẽq; uirgies. Affere
bãt & arabes millena quot annis talenta thuris: Hæc isti dona ꝓter tributum regi por
tabant. Sed id auꝝ tã multũ indi unde ramentas quas dixi regi afferunt: hac ratiõe cõ
parant. Indicæregionis id quod ad Solẽ uergit fabulosum est. Nam indi dũtaxat eoꝝ
quos scimus: de quibus aliquid ꝓ certo narratur primi sunt hominũ qui in asia ad au Indicum
roram & solis ortum habitãt. Indoꝝ enim tractatus qui aurorã spectat propter arenã aurum
uastus est. Eoꝝ ãt cõplures sunt gẽtes atq; eæ lingua ĩter se dissonæ: quaꝝ aliæ sunt de indorum
ditæ rei pecuariæ: aliæ nõ. Itẽ aliæ ĩ plaustribus fluminis habitãt crudis uictitãtes pisci regio
bus: quos aggressi & arundineis nauigiis exceptant: Singula ãt nauigia e singulis arun
dinis internodis fiũt: isti ex indis ferũt uestem e tegete q̃ ubi e flumine messuerũt inci
derunt q; plectẽtes in modũ storeæ tãq; thoracẽ sibi induũt: His finitimi aurorã uersus Indica na
sunt, indi pecuarii carnibus crudis uescentes nomine padæ: qui talibus uti moribꝫ nar uigia ex
ratur. Q uotiẽs ciuiũ aliquis aliquaue ægrotat uiꝝ quidẽ sui maxime familiares ĩteri arundine
mũt: q; dicãt illũ morbo tabescentẽ carnes ipsis corruptuꝝ: & licet se neget ille ægrota Padæ
re: & nihilhominus isti ñ ignoscentes neeãt eũ epulãturq;. Mulieri uero suæ maxie ne

ceſſatiæ idē qđ uiri uiro faciunt. Q ui ât ad ſeniū puenit: eo itidem mactato paſcuntur. Ideoq; eū hac de cā: tū qa oēs q; ī morbū necātur: ñ multi ſane eoꝝ ad ſenectutē pueniunt. Eſt alioꝝ ī doꝝ hæc diuerſa conſuetudo: ut nullā aīantē interimāt: utq; nihil ſerant nec domos parādas exiſtimēt: atq; herba uictitēt. Eſt eis ſemē quoddā mili iſtar ſua ſpōte naſcens e terra ſuo in calyce: qđ cū ipſo calice lectum coquūt eduntq;. Q uoꝝ quiſq; in morbū incidit is ī locū deſertū pgit ibiq; decūbit eius uel diſcūbētis uel defuncti curā gerente nemine. Hoꝝ oīum quos recēſui indoꝝ coitus ī ꝓpatulo eſt ſicut pecoꝝ. Color ſimilis ac ꝓximus æthiopico. Genitura: q; in mulieres emittūt ñ alba quēadmodum cæteroꝝ hoīum: ſed atra ut color corporis: qlē æthiopes quoq; emittūt. Indi lōgius a pſis abſunt: & uento auſtro obnoxii: eoq; dario neutiq; obtemperabant. Cæteri indi ea ſpatio urbi & pacticæ regioni contermini ſunt ad uētū aquilonem habitantem ex oībus indis ii qui proximam bactrianis uitam degunt: pugnaciſſimi ſunt: & qui ad aurū præcipue mittunt. Circa hanc enim plagam uaſta ſuut propter harenam loca. In q; ſolitudine harenoſa formicæ gignuntur canum quidem magnitudine minores uulpiū uero maiores. Eaꝝ nonnullæ & apud reos & apud regem perſarū uiſuntur hinc uenatu captæ. Hæ formicæ in faciendis ſub terra domiciliis egerunt arenam ut apud græcos formicæ: atq; eodem modo ipſa ſpecie corporis ſimillima. Ea ât quæ egeritur arena aurea eſt: pro qua ī deſertū mittētes indi ternos ſinguli camelos iungunt mares a lateribus: quos frenatos trahunt. Fœminā in media in quā ipſi aſcendunt data opa: ut a recentiſſimis fœtibus abſtractas iungas. Etenim apud eos cameli cū nihilo ſunt minori pernicitate q; equi: tum uero ad ferēda onera multo ualentiores qualē hēt camelus ſpeciē græcis ut pote ſcientibus ñ puto ſcribendum: ſed id quod ex eo animali ueſcitur. Camelus in poſterioribus cruribus gerit quatuor fæmora: & totidem genua: & uereteꝝ ī ter poſteriora crura caudā uerſus ſpectans. Hunc in modū iunctis camelis īdi ad auꝝ legendū tendunt. Vt cū feruētiſſimus fuerit æſtus ſint in rapina. Si quidē præ æſtu formicæ ſub terra ſe occultas tenent. Eſt ât illis hoībus Sol ardētiſſimus matutino ñ quē admodū aliis meridie eouſq; efferueſcēs: Dum tēpus eſt a foro diſcedendi: ꝓ quod ſpaciū multo magis urit q; meridianus ī græcia: Adeo ut dicātur illi tum in aq; ſe abluere. Meridies fere indos urit peræque atq; alios homines declinante meridie: talis eſt illic Sol qualis alibi matutinis. Ac deinceps magis ac magis frigeſcens dum ad occaſum p uenit: quo tempore præcipue friget. Vbi ad locum indi peruenere culleis quos attulere arena completis raptiſſime retro ſe recipiunt. Q uos ꝓtinus formicæ C ut a pſis fertur ☽ olfactu perceptos inſequūtur: tāta pnicitate: q; ta in alio eſt nullo: ita ut niſi uiā: ad quā formicæ cōgregātur anticipēt indi: nemo ſit ipſoꝝ inde euaſurus: Ideoq; camelos mares q; ī pares fœminis ſunt in currēdo ne trahātur diſſoluunt: ſed ñ utrunq; pariter. Fœmina uero pulli quē reliquit memor nihil ſibi remittit. Hac ratione indi maiorē auri partem naneiſcuntur ut pſæ memorāt. Nā qđ effoditur in eadē regione auꝝ ratius eſt. Et ſane pulcherrimas quodā modo res extrema orbis habitati pars ſortita ē quem admodum græcia qđ ꝑſtantiſſimum iudicatur pulcherrimas regiones. Nam ut pauloante dixi ultima plagaꝝ: quæ ad orientem uergētes habitantur indica eſt: in qua & animātes tā quadrupedes: q; uolucres multo ſunt grādiores q; cæteris ī locis: ꝑterq; eq Nam ab equis medicis uincuntur q; nyſæi uocātur: & infinita uis auri ptim effoſſi: ptī per flumina deuecti: partim ut indicaui ſubrepti. Præterea agreſtes arbores ꝓ fructu lanā ferentes ouillæ tum pulchritudine: tū bonitate præcellentē: qua in ueſtiariū indi-

Indorū coitus palam

Caſpatirus urbs formicæ maiores uulpe

Cameli

Indica a ſalia cæteris maiora

Arbores lanam ferentes

utūtur ad meridiē ultia e regiōibus q; habitātur arabia eſt: in qua ſola oīum naſcuntur thus myrra caſia cynnamomū & ledanū cuncta hæc facilia ad nanciſcendū ꝑter myrrā. Nā thus arabes ſtoracē ſufficiētes legunt ea q; phœnices ad græcos exportant. Hacſut fitū thus capiūt. Eteni thuriferas arbores obſeruāt colubri ſublati exiguo corpore: diſ coloriſpecie. Per magno nūero circa ſingulas arbores: iidē uidelicet q; aduerſus ægiptū facto exercitu tendunt: nec ullo alio ab arboribꝰ q; ſtoracis fūo ſubmouētur uniuerſā terrā oppleturi: ut arabes aiūt: niſi ut iidē narrabāt timile qddā iſtis cōtingeret ei qđ nouimus cōtingere uiperis, idq; ut credere debēus ſoletti diuinitatis prudētia. Nā q; & timido animo ſunt & eſculēta: ea oīa fetuoſa fecit ne aſſiduo eſu depirēt. Cōtra q; ſæua & maligna ſūt: ea uoluit paꝝ eē fetuoſa. Vñ fit ut lepus quē oīa uenātur fera ales hō tā ferax ſit ſola: q; ex oībus beſtiis cū grauida ē ēt ipleat: & aliū fœtū ī utero geſtās piliſue ſtitū: aliū nudū: alium tātum ñ formatū alū cōcipit. Et lepus qđē talis ē. At lena ualidiſſimū ferociſſimūq; aīmal ſemel i uita unū parit: Nā una cū fœtu uteꝝ emittit: cuius rei cā eſt hæc q; catulus leoninus ubi mouerī in utero incipit cū hēat ungues lōge acutiſſimos ex oībus feris uteꝝ lacerat: augeſcēſq; magis ac magis ungues imprimēdo exulceratq; ita ut ad poſtremū dum ꝓtus adeſt: nihil uteri relinquatur incolume. Q uare ſi uiperæ & alati arabiæ ſerpētes ita gignerentur: ut ipſoꝝ natura ferret: ñ eſſet hoībus uiuēdi facultas. Nunc ât cum libidine agitantur: & ꝓ paria coeunt: fœmina collum maris in emittenda genitura cōprehendit: lorbēſq; ñ prius dimittit q; deuorauerit. Et mas qdē hoc modo perit. Fœmina uero talē luit maſculo pœnā: q; filii dū adhuc intra uteꝝ ſūt patrē ulciſcētes: matrē ābedūt: eiuſq; aluo ambeſa ita ptū faciūt. Cæteri ſerpētes q; nō ſūt hoībus pnicioſi oua pariūt: & magnā uim fœtuū excludunt. Atq; uipæ ꝓ uniuerſū orbem terraꝝ uiſuntur. Alati uero ſerpentes nuſq; alibi niſi in arabia: aut certe nō adeo frequētes Hūc in modū arabes thus cōparant. Caſiā ât ſic. Poſtq; ſibicū ceteꝝ corpus tū faciē præter oculos obligauerunt coriis aliiſq; pellibus ad caſiā pergunt. Ea naſcitur in palude nō alta: circa quā & in q; degunt feræ alatæ ueſpertilionibus ſimillimæ ſtridore diro & uiribus præualētibus: quas ab oculis arcētes arabes ſic caſiam metunt. Cynamomū ēt q; ſuperiora mirabilius legunt. Nā aut quo modo: aut qua in terra gignatur: illud nequeunt dicere: niſi q; probabili ratiōe utuntur: quod quidam uolunt id digni ī his regiōibus: ubi dionyſius educatꝰ ē: & ipſas cynnamomi feſtucas afferri a grādibus quibuſdā alitibus ad nidos e luto cōſtructos ī prærupris mōtiū: & hōi inacceſſis cōtra quas hoc arabes excogitauerūt. Boū aſinorūq; defectoꝝ: & alioꝝ iumētoꝝ mēbra minutati cōciſa ī ea loca portāt: & ubi iuxta nidos poſuere: ꝓcul abſcedūt. Ad hæc fruſtra delapſæ uolucres ad nidos ſuos earnē cōportāt: cui ſuſtinēdæ īpares nidi ad terrā diſciſſi labunt: Tūc arabes ad eos colligendos accedūt. Hac ratione cynnamomum ab illis legitur: & illinc in alias regiones dimittitur. At ledanum: quod arabes ledanum uocant: etiam cynnamomo mirabilius cōparatur. Q uippe qđ in graue olētiſſimo loco naſcēs: tam ē fragrātiſſime olet. In barbis hircoꝝ iuenitur ī natū ueluti mucor ligni cū ad cōficiēda multifaria unguēta utile: Tū præcipue ad ſufficionē q; arabes utuntur. Hactenus de thymiamatis dictū ſit. Redolet arabica regio mirifice iocundo quodam odore: Sunt q; in ea ouiū duo genera admiratiōe digna quæ nuſq; alibi uſūtur quoꝝ unū caudas habet tā lōgas: ut nō ſint tribꝰ breuiores cubitis. Si quis trahiſinat ulcera cōtracturæ dū ꝓ terrā atterūtur: Nunc unuſquiſq; paſtoꝝ hactenus eſt doctus arte fabrili ut ploſtella faciāt: quæ ſingulaꝝ ouiū caudis ſubligēt: ſuperq; ploſtella caudas ip-

Arabiæ bona
Thus
Myrra
Caſia
Cynnamomū
Serpētes alati
Bonorū copia
Malorū raritas
Lepꝰ fœcundiſſimus
Leænę ꝓtus unicus
Viperæ coitus
Viperæ partus
Serpētes alati
Caſiæ collectio
Cynnamomū collectio
Ledanū
Thymiamatæ
Ouium caudæ

ceſſatiæ idē qđ uiri uiro faciunt. Q ui ãt ad ſeniũ puenit: eo itidem mactato paſcuntur. Ideoq; cũ hac de cã: tũ qa oẽs q; í morbũ necãtur: ñ multi ſane eoꝝ ad ſenectutẽ pueniunt. Eſt alioꝝ í doꝝ hæc diuerſa conſuetudo: ut nullã aíantẽ interimãt: utq; nihil ſerant nec domos parãdas exiſtimẽt: atq; herba uictitẽt. Eſt eis ſemẽ quoddã mili ſtar ſua ſpõte naſcens e terra ſuo in calyce: qđ cũ ipſo calice lectum coquũt eduntq;. Q uoꝝ quiſq; in morbũ incidit is í locũ deſertũ pgit ibiq; decũbit eius uel diſcũbẽtis uel defuncti curã gerente nemine. Hoꝝ oíum quos recẽſui indoꝝ coitus í ppatulo eſt ſicut pecoꝝ. Color ſimilis ac pximus æthiopico. Genitura: q; in mulieres emittũt ñ alba quẽadmodum cæteroꝝ hoíum: ſed atra ut color corporis: qlẽ æthiopes quoq; emittũt. Indi lõgius a pſis abſunt: & uento auſtro obnoxii: eoq; dario neutiq; obtemperabant. Cæteri indi eaſpatiro urbi & pacticæ regioni conterminí ſunt ad uẽtũ aquilonem habitantem ex oíbus indis ii qui proximam bactrianis uitam degunt: pugnaciſſimi ſunt: & qui ad aurũ præcipue mittunt. Circa hanc enim plagam uaſta ſuut propter harenam loca. In q; ſolitudine harenoſa formicæ gignuntur canum quidem magnitudine minores uulpiũ uero maiores. Eaꝝ nonnullæ & apud reos & apud regem perſarũ uíſuntur hinc uenatu captæ. Hæ formicæ in faciendis ſub terra domiciliis egerunt arenam ut apud græcos formicæ: atq; eodem modo ipſa ſpecie corporis ſimillima. Ea ãt quæ egeritur arena aurea eſt: pro qua in deſertũ mittẽtes indi ternos ſinguli camelos iungunt mares a lateribus: quos frenatos trahunt. Fœminã in media in quã ipſi aſcendunt data opa: ut a recentiſſimis fœtibus abſtractas iungas. Etenim apud eos cameli cũ nihilo ſunt minori pernicitate q; equi: tum uero ad ferẽda onera multo ualentiores qualẽ hẽt camelus ſpeciẽ græcis ut pote ſcientibus ñ puto ſcribendum: ſed id quod ex eo animali ueſcitur. Camelus in poſterioribus cruribus gerit quatuor fæmora: & totidem genua: & uereteꝝ íter poſteriora crura caudã uerſus ſpectans. Hunc in modũ iunctis camelis ídi ad auꝝ legendũ tendunt. Vt cũ feruẽtiſſimus fuerit æſtus ſint in rapina. Si quidẽ præ æſtu formicæ ſub terra ſe occultas tenent. Eſt ãt illis hoíbus Sol ardẽtiſſimus matutino ñ quẽ admodũ aliis meridie eouſq; efferueſcẽs: Dum tẽpus eſt a foro diſcedendi: p quod ſpaciũ multo magis urit q; meridianus í græcia: Adeo ut dicãtur illi tum in aq; ſe abluere. Meridies fere indos urit peræque atq; alios homines declinante meridie: talis eſt illic Sol qualis alibi matutinis. Ac deinceps magis ac magis frigeſcens dum ad occaſum p uenit: quo tempore præcipue friget. Vbi ad locum indi peruenere culleis quos attulere arena completis raptiſſime retro ſe recipiunt. Q uos ꝓtinus formicæ C ut a pſis fertur) olfactu perceptos inſequũtur: tãta pnicitate: q; ta in alio eſt nullo: ita ut niſi uiã: ad quã formicæ cõgregãtur anticipẽt indi: nemo ſit ipſoꝝ inde euaſurus: Ideoq; camelos mares q; í pares fœminis ſunt in currẽdo ne trahãtur diſſoluunt: ſed ñ utrunq; pariter. Fœmina uero pulli quẽ reliquit memor nihil ſibi remittit. Hac ratione indi maiorẽ auri partem naneiſcuntur ut pſæ memorãt. Nã qđ effoditur in eadẽ regione auꝝ ratius eſt. Et ſane pulcherrimas quodã modo res extrema orbis habitati pars ſortita ẽ quem admodum græcia qđ ꝑſtantiſſimum iudicatur pulcherrimas regiones. Nam ut pauloante dixi ultima plagaꝝ: quæ ad orientem uergẽtes habitantur indica eſt: in qua & animãtes tã quadrupedes: q; uolucres multo ſunt grãdiores q; cæteris í locis: ꝑterq; eq Nam ab equis medicis uincuntur q; nyſæi uocãtur: & infinita uis auri ptim effoſſi: ptí per flumina deuecti: partim ut indicaui ſubrepti. Præterea agreſtes arbores ꝓ fructu lanã ferentes ouillæ tum pulchritudine: tũ bonitate præcellentẽ: qua in ueſtiariũ indi-

Indorũ coitus palam

Caſpatirus urbs formicæ maiores uulpe

Cameli

Indica aſiaticæ cæteris maiora

Arbores lanam ferentes

utũtur ad mẽridiẽ ultía e regiõibus q; habitãtur arabia eſt: in qua ſola oíum naſcuntur thus myrra caſia cynnamomũ & ledanũ cuncta hæc facilia ad nanciſcendũ ꝑter myrrã. Nã thus arabes ſtoracẽ ſufficiẽtes legunt ea q; phœnices ad græcos exportant. Hacſuſitũ thus capiũt. Eteni thuriferas arbores obtẽuãt colubri ſublati exiguo corpore: diſcoloriſpecie. Per maguo nũero circa ſingulas arbores: iidẽ uidelicet q; aduerſus ægiptũ facto exercitu tendunt: nec ullo alio ab arboribꝫ q; ſtoracis fũo ſubmouẽtur uniuerſã terrã oppleturi: ut arabes aiũt: niſi ut iidẽ narrabãt ſimile qddã iſtis cõtingeret ei qđ nos uimus cõtingere uiperis, idq; ut credere debẽus ſoletti diuinitatis prudẽtia. Nã q; & timido aímꝫ ſunt & eſculẽta: ea oía fetuoſa fecit ne aſſiduo eſu depiret. Cõtra q; ſæua & maligna ſũt: ea uoluit paꝝ eẽ fetuoſa. Vñ fit ut lepus quẽ oía uenãtur fera ales hõ tã feraxſit ſola: q; ex oíbus beſtiis cũ grauida ẽ ẽt ipleat: & aliũ fœtũ í utero geſtãs piliſtue ſtitũ: aliũ nudũ: alium tãtum ñ formatũ aliũ cõcipit. Et lepus qdẽ talis ẽ. At lena ualidiſſimũ ferociſſimũq; aímal ſemel í uita unũ parit: Nã una cũ fœtu uteꝝ emittit: cuiꝰrei cã eſt hæc q; catulus leoninus ubi moueri in utero incipit cũ hẽat ungues lõge acutiſſimos ex oíbus feris uteꝝ lacerat: augeſcẽſq; magis ac magis ungues imprimẽdo exulcerat: ita ut ad poſtremũ dum ptus adeſt: nihil uteri relinquatur incolume. Q uare ſi uiperæ & alati arabiæ ſerpẽtes ita gignerentur: ut ipſoꝝ natura fert: ñ eſſet hoíbus uiuẽdi facultas. Nunc ãt cum libidine agitantur: & p paria coeunt: fœmina collum maris in emittenda genitura cõprehendit: orbẽſq; ñ priꝰ dimittit q; deuorauerit. Et mas qdẽ hoc modo perit. Fœmina uero talẽ luit maſculo pœnã: q; filii dũ adhuc intra uteꝝ ſũt hoíbus pnicioſi oua pariũt: & magnã uim fœtuũ excludunt. Atq; uipæ p uniuerſũ orbem terraꝝ uiſuntur. Alati uero ſerpentes nuſq; alibi niſi in arabia: aut certe nõ adeo frequẽtes Hũc in modũ arabes thus cõparant. Caſiã ãt ſic. Poſtq; ſibi cũ ceteꝝ corpus tũ faciẽ præter oculos obligauerunt coriis aliiſq; pellibus ad caſiã pergunt. Ea naſcitur in palude nõ alta: circa quã & in q; degunt feræ alatæ ueſpertilionibus ſimillimæ ſtridore diro & uiribus prævalẽtibus: quas ab oculis arcẽtes arabes ſic caſiam metunt. Cynamomũ ẽt q; ſuperiora mirabilius legunt. Nã aut quo modo: aut qua in terra gignatur: illud nequeunt dicere: niſi q; probabili ratiõe utuntur: quod quidam uoluntid dicunt: ſed ñ ſatis ſcire ſe. Ferunt enim magnas bouũ & aſinorũq; de fectoꝝ: & alioꝝ iumẽtoꝝ mẽbra minutati cõciſa í ea loca portãri: & ubi iuxta nidos poſuere: ꝓcul abſcedũt. Ad hæc fruſtra delapſæ uolucres ad nidos ſuos carnẽ cõportãtí: cui ſuſtinẽdæ ípares nidi ad terrã diſciſſi labunt. Tũc arabes ad eos colligendos accedũt. Hac ratione cynnamomum ab illis legitur: & illinc in alias regiones dimittitur. At ledanum: quod arabes ledanum uocant: etiam cynnamomo mirabilius cõparatur. Q uippe qđ in graue olẽtiſſimo loco naſcẽs: tam ẽ fragrãtiſſime olet. In barbis hircoꝝ iuenitur ínatũ ueluti mucor ligni cũ ad cõficiẽda multifaria unguẽta utile. Tũ præcipue ad ſufficionẽ q; arabes utuntur. Hactenus de thymiamatis dictũ ſit. Redolet arabica regio mirifice iocundo quodam odore: Suntq; in ea ouiũ duo genera admiratiõe digna quæ nuſq; alibi uiſũtur quoꝝ unũ caudas habet tã lõgas: ut nõ ſint tribꝰ breuiores cubitis. Si quis trahiſinat ulcera cõtracturæ dũ ꝓ terrã atterũtur: Nunc unuſ quiſq; paſtoꝝ hactenus eſt doctus arte fabrili ut ploſtella faciãt: quæ ſingulaꝝ ouiũ caudis ſubligẽt: ſuperq; ploſtella caudas ip-

Arabiæ bona

Thus

Myrra

Caſia

Cynnamomũ

Serpẽtes alati

Bonorũ copia

Malorũ raritas

Lepꝰ fœcundiſſimus

Leæne ꝓtus unicus

Viperæ coitus

Viperæ partus

Serpẽtes alati

Caſiæ collectio

Cynnamomũ collectio

Ledanũ

Thymiamatæ

Ouium caudæ

ſas alligent. Alterꝫ genus ad cubitalem latitudinẽ caudas gerit. Huic q̃ pte meridies ad Solẽ occidentẽ uergit contermina ẽ æthiopia terraꝫ habitatuꝫ ultĩa. Hæc & auri mul tũ fert & uaſtos elephãtes ꝓminẽtibus utrinq; dẽtibus: & cũ agreſtes oẽs arbores. tũ uero hebenũ necnõ uiros maximos pulcherrimoſq; & æui lõgiſſimi: Atq; hæc qdẽ ex trema ſũt aſiæ aphricæq;. De extremis ãt europæ qd ꝓ cõperto referã nõ hẽo. Neq;. n. aſſẽtior fluuiũ quẽdã eẽ Eridanũ a barbaris uocitatũ q ſubiit mare ad ſeptẽtrionẽ ſpe ctans Vñ electꝫ uẽire narratur. Ne caſſiteridas q dẽ noui iſulas: hoc eſt ſtãnarias unã ad nos uẽit ſtãnum. Q uãꝫrẽ uel ipſũ coarguit nomẽ eridanus: qd græcum eſt ñ barbaꝫ ab aliquo poetaꝫ fictũ: Sed hoc & ſi ſtudioſe q̃ſiui a nemie q ipſe uiderit accipere potu it quõ ſe hẽat mare ad illã europæ ptẽ. Ab extremis itaq; ad nos uenit ſtãnũ electrũq;. Cæteꝫ ad ſeptẽtrionẽ europæ q̃ plurimã auri uĩ eẽ conſtat. Sed quo mõ fiat: ne hoc q dẽ ꝓ cõpto dicere queo. Dicuntur tñ id a gryphibus aufferre arimaſpi uiri unoculi: qd nec ipſũ crediderĩ: ut uiri naſcãtur unoculi cæterã naturã hẽntes aliis hoibus parẽ. Por ro extrema terraꝫ cõcludũt aliã regionẽ: intuſq; coibent ea q̃ nobis pulcherrima putã tur: illiſq; rariſſima. Eſt in aſia planicies q̃dam undiq; cincta mõte quinq; ĩ locis ĩterciſo: quæ aliquando fuit coraſmioꝫ cum in ipſoꝫ finibus & hyrcanoꝫ & pthoꝫ & ſaran geoꝫ & thamaneoꝫ. Sed poſteaq̃ perſæ reꝫ potiti ſunt: facta eſt regis. Ex hoc circũie cto mõte ingens amnis ꝓfluit nomine Aces: qui quondam per ſingulas undiq; inter ciſiones ductus ac deſtributus totidẽ quas dixi gentium regiões irrigabat. Vbi uero in poteſtatẽ regis ꝓfæ uenerunt: hoc ab illo ſunt paſſæ q; amphractibus mõtium ab rege abſciſis & ad eoꝫ ſingulos portis inditis aqua ab exitu intercluſa eſt interfluẽteq; ĩtror ſum amne planicies quæ intra mõtes erat pelagus facta cum fluat in ĩteriora ãnis nul la ex pte exitum hẽns: atq; ita ipſæ gentes priſtino aquæ uſi fraudati afficiuntur ꝓ ma gno detrimento. Nã hiberno tẽpore deus illis quẽadmodum aliis hominibus pluit. Sed æſtate cum ſerãt piſum & ſeſamum aquã deſiderãt. Igitur cum nihil eis aq̃ tribue retur: ad ꝓfas uenerunt uiri atq; mulieres ſtãteſq; ꝓ foribus regis cum eiulatu uocifera bantur. Tunc rex his qui maxĩe indigebant portas reſerari iuſſit: utiq; eas q̃ ad illos fer rent: eaſdem cum illoꝫ terra humore hauſto ſatiata eſt rurſus obſerari: ita deiſcep alias ut quinq; cæteroꝫ populoꝫ maxime aqua indigerent. Id faciens quãtum ego auditu cognoui: pecuniæ exigendæ gr̃a, præter tributum. Atq; hæc quidẽ ita ſe habent. Cæte rum rex unũ e ſeptem uiris qui aduerſus magũ cõſpirauerũt Inthaphernem cepit: ac capite damnauit ob hanc noxam. Inthaphernes ſtatĩ poſt oppreſſos magos regiã in greſſus uolebat admitti ad colloquiũ regis. Etenim hac lege cõuentum erat ĩter magi oppreſſores: ut eis ad regem foret aditus ſine internuncio niſi cubãti cũ uxore. Itaq; ñ oportere ſibi interuenire nunciũ cenſẽs Inthaphernes quia foret unus e ſeptem ĩtroiꝛ utiq; uolebat. Sed cum ianitor & qui a reſpõſis erat introire nõ ſinerent: q; regem dice rẽt rei uxoriæ dar̃ opam: eos mentiri ratus e ducto acinace aures utriq; nareſq; præcidit ac loro freni equi ad ceruices ipſoꝫ alligauit: hominesq; dimiſit. Q ui cum ſeſe regi ex hibuiſſent. & cur id paſſi fuerant expoſuiſſent. Darius ſigillatim quinq; ꝓfas accerſiuit ueritus ne id cõi conſilio factum eẽt: explorauitq; nũquid id quod actũ foret cõ probarent. Vbi comperit ſine horꝫ conſenſu Inthaphernem hæc feciſſe hominem cõ prehendit: eiuſq; liberos atq; omnem familiam multis de cauſis credens illis cum ſuis cognatis rebellionẽ fuiſſe mollituros: hos cõprehẽſos ad necẽ uinciri iuſſit. Tũc uxor Inthaphernis ad regias fores accedẽs plorabat atq; lamentabat: id aſſidue faciendo ad

Aethyopia
Elephãti
Eridãus
Eletrum
Caſſeri des
Stãnum
Arimaſpi unoculi
Choraſmii
Hycani
Sarãgei
Thamanei
aces fluuius
Intha phrenes unus eſe ptẽ perſi

ſui miſericordiã Dariũ cum adduxiſſet: miſſo ad eũ nũcio rex inquit. Mulier offert tibi dario unius electionẽ ex uinctis dõeſticis tuis: quẽ uelis liberari. illa poſtq̃ ſecũ delibera uit: ita rñdit. Si unio oĩo aĩam rex mihi gratificatur eligo ex oĩbus fratrẽ. hæc audiẽs rex miratus huio orationẽ miſſo nũcio inqt ꝓconctatur te rex q̃ de cã uiro filiiſq; ꝓtermiſſis fratrẽ delegiſti ut ſupeſſet qui & remotiori abs te ẽ gradu quã filii: & minus iocũdus q̃ maritus. Cui illa rñdens rex inquit. Maritus mihi alio ſidæmon uoluerit atq; alii liberi ſi hos amiſero eſſe pñt: alius fr parentibus meis iã uita defunctis nulla rõe põt eſſe. Hanc ſecuta cãm ita locuta eſt: uiſaq; ẽ dario ꝓbe diciſſe. Itaq; ea re delectatus rex & eũ quem mulier optauerat miſſum fecit: & filioꝫ natu maximũ cæteris oĩbus interfici iuſſis. Ita unus e ſeptẽ pſis intra initia occubuit. Énimuero illud fere circa Cãbyſis ægrotationem contigit. Erat ſardibus præſes qdã a Ciro præfectus noĩe oroetes uir perſes cui nefariæ rei cupido inceſſit. Siquidẽ polycratẽ ſamiũ: a quo nullo nec facto nec dicto q̃tulocunq; læſus eẽt quẽq; ne uidiſſet quidẽ nũq̃ tñ cõcupiuit capere ad ĩterimẽdũ ob hãc ut ple riq; aiũt ↄcãm. Cũ aliq̃do ꝓ foribus regis conſiderent oroetes: & alter quidã perſes noĩe Mitrobates præfectus gẽtis: q̃ eſt in daſcylo e uerbis ad iurgia peruenerũt: & cũ de uir tute diſceptaretur. Mitrobates obiiciẽs Oroeti inquit. Tu ne in præcio uiroꝫ es qui iſu lã ſamum tuæ ꝓuiciæ adiacẽtẽ regi ñ acquiris ita facilẽ captu: ut quidam e popularibus q̃ndecĩ armatis fretus occuparit: eiuſq; tyrãnide potiatur. Hoc iurgiũ audiẽti oroeti ado doluiſſe quidã aiũt ut affectauerit nõ de obiurgãte uindictam; ſed policratẽ prorſus oc cidere propter quem male audiſſet. Aliiſed pauciores inquiunt caduceat orẽ in ſamum ab Oroete miſſum cuiuſdã rei rogandæ cã: cuius ãt nõ dicitur: Polycratẽ tũc forte in cõ claui cubantem fuiſſe aſſiſtente ei Anacreonte Teio: Idq; ſiue cõſulto quod res oroetis contẽptui haberet: ſiue forte aliqua huiuſmodi. Ad quẽ accedẽs Oroetis caduceator cũ mãdata exponeret polycratem neq; ſe ad hoĩem conuertiſſe. C Erat. n. ad parietem uer ſus Ↄneq; quippiam rñdiſſe. Hæ biſariæ cauſæ mortis Polycratis fuiſſe memoratur: q̃ rũ utrilibet accõmodare fidẽ põt: Itaq; Oroetes in urbe magneſia degens: q̃ eſt ad mæan drum flumen ſita miſit Mitſum quendam lydum Gygis filium cum nuncio in ſamum ad polycratem: cuius animum mouerat. Etenim Polycrates primus extitit græcoꝫ dũ taxat eoꝫ quos nouimus ſecundum Minoem: & ſi quis al us iſto prior maris imperio potitus eſt: qui in aĩum induxerit ut mari potiretur: primus inquã extitit ex eo genere: q̃d humanũ uocatur: qui multam conciperet ſpẽ ioniæ atq; iſulis dominãdi. Hoc igitur cum in aĩo habere certior Oroetes factus: miſit nuncium in hæc uerba. oroetes polycra ti ita inquit audio te res excellẽtes agitare animo: ſed propoſito rem pecuniariam nõ ſup petere. Q uod ſi ita feceris ↄ ut ſuadeo Ↄ proſpexeris & tibi & ſaluti meæ. Nam rex Cã byſes ut mihi pro comperto renunciatur de me interficiendo cogitat. Nunc igitur me ipſum recipito: atq; pecunias earum partem tibi habiturus partem mihĩ permiſſurus: & ipſarum pecuniaꝫ beneficio omni græcie imperaturus. De quibus ſi mihi fidẽ ñ ha bes: mitito quẽpiã tibi fidiſſimũ cui ego fidẽ faciã: Q uo audito polycrates gauiſus eſt atq; obſequi uolebat. Maiorem enim in modũ pecuniã auebat. Mitit itaq; prius ad rem inſpiciendã quẽdã e popularibus ſuis Mæãdriũ Mæãdri filiũ ſcribã ſuũ q ñ lõgo poſt h tpe ornatũ cõclauis polycratis ſpectatu dignum tẽplo iunonis omnẽ dicauit. Hũc oroe tis cognito ſpeculatorẽ eſſe circũſpectũ ita ſibi agendũ putauit: Octo ſcrinia lapidibus ĩ plet præter admodũ paruã partẽ circa ipſas oras ac ſuperficiem lapidum auro ĩducit eaq; ſcrinia alligata ĩ expedit ↄ hẽt q̃ aduenies mæãdrius cũ inſpexiſſet Polycrati renũciauit

Fratris electio cur poti us q̃ alio rum
Oroetes
Mitroba tes
Anacreõ
Polycra tis mors
Magne ſia urbs
Mirſus

Enimuero ne illuc ſeſe cõferret magnopere dehortabatur: tũ oracula & amici: tũ preci-
pue ſõniũ hoc qđ eius filia uiderat. Videbatur ſibi cernere patrẽ í aere ſublimẽ eſſe: q; a
Polycra- ioue qđẽ lauaretur. A Sole ãt ungeretur. hãc uiſionẽ cõſpicata iſtabat oĩo diſſuadeŕ pa
tis filiæ tri ne a patria ꝓficiſceretur ad orœtẽ: quí ẽt ad biremẽ eũti male ominabatur. Cui cum
ſomniũ ille minitaretur ſi ſoſpes rediret fore ut hæc ꝑdiu maneret uirgo: ipſa ut ita cõtigeret ſi
bi ípræcata ẽ. Malle. n. ſe diutius uirginẽ eſſe q̃ ꝑe orbari. polycrates oẽ cõſiliũ ꝓ nihi-
Democe lo hñs ad orœtẽ nauigauit cũ alios ſecũ ducẽs. Tũ uero democedẽ calliphõtis crotoniẽ
des me- ſem medicũ q̃ eã artẽ apd ſuos præclariſſime oĩum exercebat. Vbi magneſiã puenit po
dicus lycrates tetra morte ẽ affectus ídignaq; aut ſua ꝑſona aut ſuis cogitatiõibus. Nã neq; eo
Polycra- rũ qui ſyracuſis tyrãni extiterũt. neq; alioꝝ græciæ tyrãnoꝝ ullus ẽ magnificẽtia cum
tis mors policrate cõpandus. Eũ Orœtes: qđ indignũ relatu ẽ: cruci ſuffixit. Eoꝝuero qui illũ co
mitati fuerãt. Samios qđẽ dimiſit iubẽs eos gratiã ipſi hr̃e: q; liberi eſſent. Hoſpites aũt
atq; ſeruos iure captiuitatis ſibi uendicãs retinuit. Polycrates ergo ſuſpẽſus oẽm filiæ ui
ſiõem exoluit. Nã ab ioue qđẽ cũ pl'ueret lauabatur. A ſole ãt exudante e mẽbris abdo-
mine ungebatur. Hunc exitũ habuerit tot ꝑſpera policratis quẽ uaticinatus ei fuerat
Amaſis rex ægipti. Veꝝ nõ multo poſt tpa polycratis ultio Orœtẽ excipit. Q uippecã
biſis poſt obitũ occupato a magis regno. Orœtes cũ eſſet ſardibus nihil admodum de
perſis qui e medis íperio fraudati erat meritus ẽ: ſed in ea pturbatõe Mitrobatẽ a daſci
lio præfectum: qui illũ de policrate exprobrauerat: interemit: & eius filium Cranatem
ſpectatos in perſis uiros: & cũ alia quoq; omnifaria flagitia cõmiſit: tũ quẽdã a nunciis:
q ad ipſum a Dario uenerat: q; paꝝ iocunda nunciaſſet: trucidandum curauit: ſummiſ
ſis quibuſdã: qui redeuntẽ aggrederentur: quiq; trucidatum cum ipſo equo occultarẽt
Mitroba Darius ubi principatu potitus ẽ. Orœtẽ ulciſci cũ ob alia ſceleꝛa tñ præcipue ob Mitro
tes batem filiumq; cupiebat. Sed aduerſus eum e ꝓfeſſo mitteret copias cõſilii ñ erat utiq;
Cranateſ rebus nõdum ſatis fundatis: & íperio recens pro: cum ꝑferri audiret orœtẽ multa inni
Orœtis xum cum mille ꝑſaꝝ ſatellitibus ſtipatus eẽt. Nã ſuæ prouinciæ hẽbat phrygiã: lydiam:
regna iõiam. Itaq; Darius aduerſus hæc hanc rõnem iniuit. Accitis ꝑſaꝝ ſũmis quibuſq; pro-
ceribus his locutus eſt uerbis. Perſæ quis hoc ueſtꝝ mihi repromittat executurus pru
dẽtia dumtaxat nulla: in nulliſq; copiis. Vbi. n. opus prudentia eſt: ibi ui agere nihil atti
net. Ergo qui ueſtꝝ mihi orœtẽ uel adducat uiuum: uel interficiat: q de ꝑſis nihil oĩno
meruit: ſed multa ſcelera admiſit. Vel hæc duo unum q; duos e nobis mitrobatem eiuſ
q; filiũ interemit. Altero q; a me miſſos ad ſe accerſendũ necãdos curat: facinus ꝓfecto
ñ tolerandũ. Iõq; priuſq̃ maiora in ꝑſas ſcelera admittat: cõprehendendus eſt ad necem
Hæc Darius interrogabat perſas. Eoꝝ triginta extiterunt: qui repromiterẽt ſinguli uo
lentes ipſi id exequi. Q uos inuicem contendentes Darius repræhendentes in fortiri
Bagæus iuſſit. Id cũ feciſſent ſors Bagæum Artõtis filium ex omnibus cõtigit. Hic ſorte dele-
ctus hac rõne uſus eſt. Cõplures literas uariis de rebus ubi ſcripſit: ſigilloq; darii impreſ
ſit: cum his profectus eſt ſardis. Eas poſtea q̃ in conſpectum Orœtis uenit: dedit ſepara
tim recitãdas regio ſcribæ. Regios autem ſcribas cũcti præſides hñt. Reddebat ſepara
tim Bagæus litteras explorãdi gratia animos ſatellitum: nunquid annuerent ad rebel
landum ab orœte. Q uos animaduertens magnopere uenerari litteras: & ea quæ in il
lis diceretur: etiã uehementius reddit aliam epiſtolam in hæc uerba. Perſæ Darius rex
interdicit uobis ne apud Orœtem fungamini ſatellitum officio. Hoc illi audito lan-
ceas ei poſuerunt. Tunc Bagæus cernens illos obtemperantes epiſtolæ ſumpta fidu-

cia reddidit ſcribæ ultimum libellũ hæc uerba ſcriptũ. Rex Darius mandat ꝑſis: q; ſardi
bus ſunt ut Orœtẽ ít̃erimãt. id ubi audiere doriphori: ideſt haſtati ſatellites eductis aci
nacibꝰ ſine mora Orœtẽ interemerũt. Ita uindicta polycratis ſamii orœtẽ perſecuta eſt Dory
Traductis atq; cõportatis ſuſa bonis orœtis cõtigit nõ diu poſt ut in uenatu feraꝝ dari phori
us rex dũ ab equo deſilit pedẽ intorſerit: uehemẽter q; luxauerit. Nã talus e iuncturis a Orœtis
motus ẽ. Exiſtimans itaq; apud ſe ut prius habere ex ægiptiis eos qui primi putarẽt ar mors
te medicinæ eoꝝ opera utebatur. At iſti retorq̃ndo pedẽ: ac uiolẽter tractãdo plus mali
faciebãt: adeo quidẽ ut ſeptẽ dies totidẽq; noctes darius præ moleſtia qua afficiebatur
trãſegerit inſõnes. Octauo die eidẽ malehñti quidã democedis crotoniẽſis mẽtionẽ fa Democe
cit. Cuius de artificio prius iã inde in ſardibus audiſſet. Darius hoĩem q̃ celerrime accer des medi
ſi ad ſe iubet. ille ut inter captiuos Orœtis inuentus ubi ꝓ neglecto habebatur: in medi cus
um adductus eſt ſicut erat pãnoſus: ac cõpedes trahens. In medio poſitũ: darius interro
gauit nunquid eã noſſet artẽ democedes ueritus ne ſi ſe ꝓderet uſq; q̃q; græcia priuaret
diſſimulare. Sed cũ uideret noticiã artis ꝓ ſe ferre. Darius iuſſit eos qui hoĩem aduxerãt
uerbera & tormenta afferre in mediũ. Tũc ille diſſimulatiõe miſſa ſe plane ſcire artẽ il-
lã negauit. ſed aliq̃tulũ ob eius cõſuetudinẽ: quã cũ medico hũiſſet: factaq; ei poteſtate
curãdi græcis medicamẽtis utẽs & leuia poſt acria admouẽs. Dariũ cõpotẽ ſomnii fecit
& breui tpe incolumẽ reddidit. Cũ iã ſe poſthac ualide fore ad incedendũ deſperaſſet.
Ob quã curationẽ poſtea cũ eũ Darius duobus aureaꝝ cõpedum paribus donaſſet in
terrogauit Democedes nunquid ideo ſe duplici malo remunerandum putaret q; ab eo
ſoſpes ipſe foret effectus. Hoc dicto Darius delectatus ad ſuas uxores hominem miſit:
eunuchi qui eum deduxerũt ad fœminas dicebant hunc eſſe qui reſtituiſſet aĩam regi.
Tunc eaꝝ ſingulæ aureã phialæ thecã ſuffringentes. Democedem donauerũt tã amplo
munere: ut excidentes ex percuſſiõe phialaꝝ ſtateres famulus q ſequebatur nomiſci
ton collegerit nõ prauã auri ſummã. Hic Democedes hũc in modum e crotõe ꝓfectus
cũ polycrate cõſuetudinẽ habuit. Cũ a patre ſane iracũdo crotone cohiberetur: nec eũ
tollerare poſſet. Illo relicto abiit in æginã. Vbi cõmoratus unum annum primos medi-
cos tranſcẽdit: & ſi imparatus erat: & nihil inſtrumentorum habens quæ ad artem me-
dicinæ pertinerẽt. Ex quo factum eſt ut in ſequenti anno ægineticæ conduxerint eum ta
lento: Athenienſes tertio anno centum mnis. Polycratis quarto anno talentis duobus
ita in ſamum profectus eſt. A quo uiro non minimum medici crotonienſes primi nu-
merabantur: ſecundi cyrenæi. Q ua ẽt tẽpeſtate argiui cæteris græcis præſtare muſica
ferebantur. Tunc itaq; democedes Dario ſanato ſuſis maxĩa ædes optinebat: & cũ rege
ad menſã ſedebat. Oĩbus rebus affluẽs ꝓter hãc unã qđ in græcia redire non poterat.
Q uinetiã ægyptios medicos regẽ curare ſolitos cũ eẽnt patibulis ſuffigẽdi: q; a græco
medico ſupati forẽt: impetrata ab rege uenia liberauit. Item uaticinũ quẽdam Heleũ: Heleus
q Polycratẽ ſecutus fuerat: & íter captiuos ꝓ neglecto relictus. Deniq; maximi apd re uaticinuſ
gẽ momẽti democedes erat. Interiecto deinde breui tpe íter alia cõtigit ut Atoſſæ Cy- Atoſſæ
ri filiæ: quæ erat darii uxor in mãmilla ulcus exoriretur. deinde reſciſſum porro gra- ulcus
retur: quod iſta quoad fuit exiguũ præpudore occultãs nemini ídicauit. Sed ubi male Atoſſæ
iam habebat accerſito democedi rem oſtendit. ille ſe redditurꝝ ſanam affirmans: adiu- cõſilium
rat eã ut ſibi uiciſſim ipſa inſeruiat í eo quod orauerit. Oraturꝝ autẽ nihil unde dedecus dario re-
redundaret. A quo poſteaq̃ curata ẽ edocta dariũ dum cũ eo cubat his uerbis allocuta gi
eſt. Rex eum tantum tu habeas copiaꝝ deſides nullam neq; gentem neq; potentiam

perſis ꝛequirẽs. At q̃ par ẽ uirꝫ & iuuenẽ & magnarꝫ opum dñm aliquid operis edẽdo ſe oñdere: quo ẽt perſæ cognoſcant ſibi uirꝫ præeſſe: qđ ut facias duabus de cauſis interreſt ut perſæ & eum qui ipſis præeſt uirꝫ eſſe intelligãt: & bello atterrantur: ne ociũ agẽtes ſibi inſidias tẽdant. Nunc ergo aliquod opus edas quoad in ætate iuuenili es. Nã augeſcente corpore ingeniũ piter augeſcit: & cõſeneſcẽte conſeneſcit & ad res oẽs elãgueſcit. Hæc Atoſſa ex admonitu Democedis. Ad quã darius rñdens q̃ inquit uxor ipſe ſtatim facere deſtinaueram: ea oĩa dixiſti. Ego. n. cõſtituerã ſcythis bellũ inferre iũcto mari et noſtra cõtinente in alteram põte: qđ breui tpe perficeretur. Ad eũ atoſſa aĩaduerte inquit nunc. Omitte p̃mum bellum ſcythis inferre: qui qñcũq; uoles tui erũt. aduerſus græciam mihi tu eas in expeditionẽ. Concupiſco. n. lacænas: & argiuas & atticas & corĩthias fando cognitas mihi fieri ancillas: & ad hoc habes uirꝫ ex omnibus maxime idoneũ ad demõſtrandas græciæ res: atq; exponẽdas hunc qui pedẽ tuum ſanauit. Cui darius qñ quidem inquit uxor tibi uidetur nos p̃mum græciam tentare debere: mihi uidetur ſatius ante omnia mittẽdos illuc exploratores perſas una cum iſto: quẽ dicis qui perceptis omnia illic & uiſa renuncient: & mox ego ab illis edoctus aduerſus græcos tendã. Hæc locutus darius id quod locutus re quoq; aggreſſus ẽ. Nãq; ubi p̃mum illuxit accitis quindecim uiris pſarꝫ ſpectatis præcepit ut ſequentes democedẽ oĩa græciæ maritima colluſtrarent: neue cõmiterent ut democedes ab ipſis aufugeret: ſed rurſus eum oĩo reducerent. Hæc illis ubi p̃cepit ſecundo loco democedem ip̃m ad ſe accerſitum orat ut expoſita atq; demõſtrata perſis oĩ græcia rurſus redeat. Iubetq; eum dono ferre patri ac fratribus omnia ſua utenſilia: affirmans ſe alia multo plura illi inuicem donaturꝫ. At præterea dona miſſurꝫ ait quæ una iter faciat onerariam nauim omnifariis bonis refertam. hæc darius nullo doloſo conſilio Cut mea fert opinio)mandauit. Ille tñ ueritus ne ſe Darius tentaret tanq̃ fugitiuũ ſi cuncta ſibi oblata caperet: rñdit ſe quidem ſua illic uelle relinquere ut ea reuerſus ſibi haberet. Verꝫ nauim onerariam quam Darius promiteret dono fratribus accipere. Darius poſtq̃ hæc democedi præcepit hoſtes ad mare dimiſit. Iſti cum in phœnicẽ deſcendiſſent: & ex phœnice in urbem ſidonem: confeſtim duas triremes inſtruxerunt: & ſimul ingentem onerariam omnifariis bonis impleuerunt. Comparatiſq; omnibus in græciã traiiciũt. Et adeũtes maritima eius loca intuebantur atq;

Ariſtophilides Rex Democedes domũ abiit

deſcribebant. Tũ plæraq; ac celeberrima græciæ loca contemplati. in Italiam tarentum tranſmiſerunt. ibi Ariſtophilides tarentinorꝫ rex & ipſe erotoniẽſis gubernacula medicarꝫ nauium reſoluit pariter & ipſos pſas detinuit tãq̃ certos exploratores. Interea dũ iſti patiuntur hæc: democedes crotonem abiit ad domũ ſuã. Quod abeunte Ariſtophilides perſas miſſos fecit reſtitutis his quæ de manibus abſtuliſſet. illinc perſæ nauigantes: ac Democedẽ pſequẽtes crotonẽ perueniunt naĉtiq; in foro democedẽ præhẽdũt. Eum erotoniẽſium quidã rẽ perſicã reformidãtes tradere parati erant. Quidam iniectis e diuerſo manibus perſas fuſtibus cædebant his uerbis cõmonefacientes. Viri erotonienſes cõſiderare qđ facitis: qui hominẽ regis fugitiuum eripitis. An exuſu erit uobis hãc iniuriã regi Dario intuliſſe: ac uobis bñ cedet iſta feciſſe ſi uos dimiſeritis: cui. n. p̃mũ q̃ huic urbi bellũ inferemus: aut q̃ priorẽ diripe cõabimur. Hæc dicẽdo nihil magis erotoniẽſibus pſuaſerũt. Quinimo ñ mõ democedes: ſed ẽt oneraria naui quã una

Miſo luctator

duxerãt p̃uati ſunt: atq; in aſiã reuerſo omiſſi iã ſtudio diſcẽdi ulteriora greciæ duce fraudati. Quibus tñ í digreſſu iſte mãdauerat ut dario dicerẽt democedẽ ducere uxorẽ Miſõis filiã. Erat. n. apud regẽ celebre nomen Miſõis luctatoris: quas nuptias uidet mihi

otpe p̃peraſſe magna erogata pecunia: ut ipſum ẽt in p̃ria ſua ſpectatũ eſſe Dario ap-
pareret: Profecti crotõæ pſæ ad lapigiã in q̃ſdã naues inciderũt. A quibꝫ in ſeruitutẽ redactos. Gillus quidã tarentinꝫ exul redemit: & ad regẽ dariũ reportauit. Ob qđ meritũ

Gillus

ũ res paratus eẽt donare ei quicqd uellet: optauit ſe in p̃riam reduci expoſita prius ſua ualẽtudine dicẽs ne oẽm græciã cõturbaret: ſi claſſis ingẽs ipſius eã in italiã mitteret: cõtẽtum ſe eẽm ut p ſolos cnidos reduceret: exiſtimãs p amicicia: q̃ cnidis erat eũ tarentinis

Samos euerſa

ẽ p̃cipue reductũ iri. Id darius pollicitus effecit. Nã miſſo cnidũ nuncio iuſſit ut gillum tarentũ reducerẽt. Cnidi Dario obſequẽtes. Id tñ a tarẽtinis nõ impetrauerunt. Nã adhuc eſſerẽdi inualidi erant. Atq; hæc hunc í modũ adminiſtrata ſunt: hiq; pſæ p̃mi exti-
terẽ: q̃ in græciã traiecti ſunt ſpeculãdi gr̃a: & ob hanc rẽ Samũ uero poſt hæc rex Dari-
us oĩum urbiũ tã græcarꝫ q̃ barbararꝫ p̃mam euertit ob hanc cãm dũ Cambyſes in expeditiõe aduerſus ægiptũ ageret: p multiſe illuc græcorꝫ cõferebant partiĉ ut credibile ẽ)negociãdi: ptim militandi: ptim ipſius regiõis oculis ſubiiciẽdæ gr̃a. E quibus fuit

Syloſon Polycratis

Syloſon Aeacis filius Polycratis germanꝫ: extorris p̃tia. Huic ſyloſonti felicitas huiuſmõi cõtigit. Sũpto hic amiculo rutilo acſibi circũdato apd foꝛ mẽpheos ſpaciabatur.

Darius

Quẽ cũ uidiſſet Darius cambyſis ſatelles nullius admodũ cõditiõis uir captus amore amiculi adit hoĩem: ut mercẽt amiculũ: Syloſon aĩaduertẽs Dariũ magnopere cupere amiculũ diuina q̃dã fortuna uſus. Ego inq̃t amiculũ hoc nulla pecunia uendo: ſed tibi largior. Si modo tuũ ppetuo debet eẽ. Hæc approbãs darius accepit indumẽtũ. Syloſõ q̃ putaret ſibi illud ſtulte periſſe interiecto tpe cũ cambyſes deceſſiſſet: & ſeptẽ illi magũ oppreſſiſſent: & ex ſeptẽ darius regnũ adeptus eſſet: ubi certior factus eſt ad eũ uirꝫ perueniſſe regnũ: cui ipſe præcãti dediſſet í ægipto ueſtimẽtũ: ſuſa aſcẽdit: ſedẽſq; in ueſtibulo rege: ait ſe eũ eſſe qui de rege ſit benemeritus. Hæc audiens ianitor regi nuncia-
uit. Ad quẽ admirabundus rex. Et quis eſt inquit græcorꝫ qui in me beneficus extiterit. Cui ego reuerentiam debeã recẽs regno potitus. Nec dũ multi aut nulli ecꝫ ad nos aſcenderunt. Nec ullo græcorꝫ quicq̃ ut ſic dicã opus habeo. Tñ hominem introducite ut ſciam quid hæc dicẽdo uult ſibi: Vbi a ianitore introductus eſt Syloſon ac ſtatus in medio: interrogatur ab interprætibus quiſnã eſſet: aut quo facto beneficus in regẽ extitiſſet. Ipſe rem oẽm geſtam circa amiculũ refert. ſeſq; illũ eẽ qui id donaſſet. Ad hæc reſpõdens darius. O inquit uirorꝫ generoſiſſime tu ne ille es qui mihi nullam dũ potẽtiam habenti donaſti ea q̃uis parua tamen perinde grata. acſi nũc aliquid magnũ acciperem. Q ua de re ímenſo tesauro argentoq; remunerabor. ut nũq̃ pœniteat te liberalẽ

Darius ad ſyloſontem

in darium hyſtaſpis extitiſſe. Cui ſyloſon mihi inquit rex neq; auꝛ neq; argentũ deſideris: ſed patriã meam ſamũ ubi eã liberaueris: quam nunc poſſ necẽ fratris mei polycratis ab Orœte interfecti occupat ſeruus noſter. hanc mihi donato citra cædẽ atq; direptionem. His darius auditis miſit exercitũ duce Otane uno eſeptẽ uiris iuſſo ut quæ Syloſon rogaſſet: ea effecta redderet. Otanes ad mare deſcendens cõtrahebat exercitum. at

Otanes

ſami imperiũ optinebat Mæandrius Mæandrii acceptũ a Polyerate: ut illud procuraret

Mæãdrius

Cui iuſtiſſimo uirorum uolenti eſſe non licuit: Nam ubi de policratis interitu allatus ẽ nunciꝰ: ante omnia Ioui liberatori ſtatuit aram: eique phanum in circuitu deſignauit: & quod nunc quoque inſuburbanis extat. Deinde ubi hoc perfecit aduocata omnium ciuium contione ita uerba fecit. Mihi ſceptrum atque omnis potentia Policratis ut uos etiam noſtis demandata fuit: in meo quoque arbitrio ſitum eſt uobis dominari. Sed quod in uicino repræhendo: id ipſe quoad potero non faciam.

Quod repræhẽdis ne facito

Nã neq; polycrates placebat mihi in uiros ſibiipſi pares dominatum hñs:neq; aliusq; ſi piam talia faciens.Et polycrates quidẽ fatũ ſuum expleuit.Ego ãt depoſito i mediũ ao minatu iuris æquabilitatẽ ſuadeo:poſtulãs iure optimo mihiipſi hoc honoris tantũ mo do ut e pecunia policratis ſex demũ talenta peculiariter mihi cædãt.Et præterea iouisli beratorisC cui ego tẽplum extruxi)ſacerdotiũ tã meis in ꝑpetuum liberis:q̃ mihi qui libertatẽ uobis reſtitui.Hæc mæãdrius a ſamiis poſtulabat. Tũc eoꝝ quidã ſurgẽs. Tu uero inquit indignus es qui nobis ĩperes:tu qui malus extitiſti aç funeſtus:ſed dignus potius qui pecuniaꝝ q̃s interuertiſti rõnes reddas.Hæc Teleſarchus ita.n.uocabat di xit:q; terciues erat exptæ uirtutis.Q uæ mæãdrus i aĩum accipiẽs reputãſq; fore ut ſi dñatum ipſe depõeret,alius quiſpiã in eius locũ tyrãno cõſtitueret.ñ deponẽdũ ſibi do minatum ſtatuit:ſed in arcẽ regreſſus accitũ unũquẽq; eoꝝ tãq̃ rõnem pecuniaꝝ reddi turus cõpræhẽdit:alligauitq; poſt hæc dum hi in uinculis ſunt Mæãdrius morbo corri pitur:quẽ deceſſuꝝ credẽs frater ſuus noie Lycaretus quo facilius ſami reꝝ potiretur oẽs uinctos interemit.Neq;.n.uidebantur uelle liberi eſſe.Igitur ubi ſamũ tenuere ꝑſæ Syloſõtem reducẽtes:nemo aduerſus eos manũ leuauit.Atq; hi qui cõtrariæ Meãdrio factionis erãt,deditionẽ ſe facere uelle dixerunt:quin ipſe mæãdrius ex inſula diſcederet. Approbãte hæc Otanæ atq; inito fœdere eminẽtiſſimi quiq; ꝑſaꝝ poſitis ſellis e regiõe arcis ſedebant.Erat Mæandrio germanus uecordiuſculus nomine Charileus,qui q; de linquere ſolebat in ſuperterraneo loco erat alligatus.Hic cum audiſſet quæ agebantur & perſpecum ſuſpiciens uidiſſet perſas quiete ſedentes uociferando dicebat uelle ſe in colloquium uenire Mæandrii.Eum audiens mæandrius iuſſit ſolutũ ad ſe adduci. Vbi adductus eſt confeſtim conuiciando maledicendoq; illi ſuadebat ut impetum daret in perſas.Hæc inquiens.Ne tuo deterrime uiroꝝ quiſum tuus frater:quiq; nihil uinculis dignũ peccaui in ſuperteraneo carcere alligãdum putaſti.perſas ãt quos cernis te ad ori entes:atq; extorrẽ facientes ultum ire nõ audes tam faciles tibi ad capiẽdũ.Q uos ſi tu reformidas præbe mihi auxiliares tuos:ut iſtos ob ſuũ huc aduentum ulciſcar:paratuſ teipſum ex inſula dimittere.Hæc Charileus.Q uem ſermonem Mæandrius admiſit q̃ tum ego ſentio:nõ quia eo inſipientiæ ueniſſet ut putaret ſuas uires regiis ſuperiores e ſe:ſed quia inuidens ſyloſonti ſi ciuitatẽ & integrã & ſine laboꝝ eſſet accepturus malue rit res ſamias debilitati ꝑſis irritatis:atq; ita tradi probe intelligens perſas prius iniuria la ceſſitos ſæuituros eſſe in ſamios & ſibi tutũ ex inſula exceſſum eẽ:q̃cunq; ueller.Fode rat enim ſibi occultum cuniculũ ex arce ferẽtẽ ad mare.Itaq; ipſe quidem Mæandrius e ſamo ꝑfectus ẽ.Charileus ãt armatis cũctis auxiliariis:patefactiſq; portis egreditur in p ſas nihil tale expectantes:ſed oĩa pacata exiſtimantes.In his perſas quiſ ellas attulerant: & plurimi momẽti erant:dato impetu auxiliarii graſſabantur.Dũ hæc iſti agunt cæte ræ ꝑſaꝝ copiæ auxilio ueniũt.A q̃bus repulſi auxiliarii:rurſus i arcẽ ſe recipiũt. Otanes ĩperator cernens tãtã cladẽ accepiſſe ꝑſas:& ſi memor erat præceptorum Darii dũ iꝑm mittebat ne quẽ ſamioꝝ aut occideret:aut caperet:ſed iſulã ĩmunem malorum Syloſonti traderet:tñ hoꝝ præceptoꝝ oblitus ẽ:iuſſitq; milites:ut quẽq; ſamiũ adipiſcerentur occidere uiꝝ pariter & pueꝝ. Tunc pars copiaꝝ arcẽ obſidebat:pars obuiũ quẽq; ſi ne diſcrimine trucidabat ĩ delubris q̃ extra delubra.Mæandrius e ſamo profugiens la cedæmonẽ nauigauit.Eo ubi peruenit habẽs q̃ in diſceſſu exportauerat: dat negociũ famulis ut pocula argentea:& aurea proponant.dum illi ea promunt interea ipſe cleo menem Anaxandridæ filium ſpartæ regem colloquẽdo deducit ad ædes ſuas.Cleome

Teleſarchus Mæãdrius

Lycaretus Syloſon ſamũ repetit

Charileus

Otanes

Cleomenes

nes ubi pocula iſpexit:præ admiratiõe attõitus erat:Meãdrius eũ iubere q̃cũq; liberet illinc aſportaret.Idq; cũ ẽt atq; ẽt Meãdrius diceret:tñ Cleomenes uiroꝝ iuſtiſſimo ex titit:q; ea q̃ ſibi donabãtur recipiẽda ñ putauit:ſed cũ ſenſit eadẽ nõnullis ciuiũ Mæan drio largiri quo mõ puniri ꝺberet excogitauit.Aditis.n.ephoris hoc ẽ tribunis plebis ait ſatius eẽ ſpartæ hoſpitẽ ſamiũ e pelopõneſo ablegari:ne quẽ ſpartanoꝝ aut ipſũ aut aliũ quẽpiã ꝑſuadeat fieri malũ.Illi cleomeni obſequentes Mæãdriũ ablegarunt. ꝑſæ ubi deripuere ſamũ:Syloſõti tradiderũt uiris deſolatã. Interiecto tñ tꝑe Otanes impe rator frequẽtẽ icolis efficit e uiſiõe ꝑ q̃tẽ morbo correptus:quo laborauit circa pudẽ da.Dũ ſamũ nauticus ꝑficiſcitur exercitus:iterea babylõii rebellauerũt rebꝰ probe ad modũ cõparatis.Nã q̃diu magis ĩperauit:& ſeptẽ cõiurati rẽ agrediũtur ꝑ hoc oẽ tꝑs & ꝑ occaſionẽ reꝝ turbataꝝ ſe ad ferẽdã obſidionẽ inſtruxerũt:& i his a parãdis uſq; latue runt. Veꝝ ubi e ꝑfeſſo deſciuerũt:hæc ſibi faciẽda ſtatuerũt.Matres expellũt mulieꝝ unã q̃ ſibi q̃q; uoluit e domeſticis delegit:& hãc ad panẽ ſibi faciendũ.Cæteras in unũ cõtractas ſtrãgulãt:hoc iccirco faciẽtes:ne rẽ frumẽtariã ipſoꝝ illæ abſumerẽt.His re bus cognitis.Darius aduerſus eos cõtractis oĩbus copiis cõtendit.Et poſtq̃ uenit:ur bẽ obſidiõe cĩgit.Sed illi nihili pẽdere obſidionẽ.Nã cõſcenſis ꝓpugnaculis tripudiare ꝓbraq; ĩgerere Dario atq; exercitui:quoꝝ quidã ita inqt.Q uid iſtic deſidetis ꝑſæ: quĩ potius abſceditis:Tũc expugnaturi nos cũ peperĩt mulæ.Hoc q̃dã babylõioꝝ dicebat credẽs nunq̃ pere mulã.Anno ac ſeptẽ menſibꝰ ĩ obſidiõe cõſũptis.iam Dariũ atq; uni uerſũ exercitũ tedere q; babylõios expugnare ñ poſſe:& ſi aduerſus illos oĩa machina mẽta atq; oẽs iſidias exptũ cũ aliis:tũ illas q̃bus eoſdẽ cyrus expugnauit.Oĩa hæc fru ſtra fuerũt:q̃a babylõii uehementer excubiis icũbebãt:ſed cũ ne ſic q̃dẽ capi poſſẽt:ui ceſſio q̃ circũualatiſũt mẽſe Zopyro megabyſi filio unius e ſeptẽ q magũ ſuſtulerunt hoc cõtigit portẽtũ ut q̃dã mulaꝝ eius q̃ frumentũ ſubuectabãt pareret.Q ꝺ ei renun ciatũ cũ ñ crederet:ipſe fœtũ ĩſpiceꝝ uoluit.Eo uiſo uetuit ſeruos cuipiã rẽ apiꝝ reputãs illius babylõii uerba q̃ inter initia dixiſſet.poſtq̃ mulæ perẽt:fore ut muri expugnarẽꝝ. Ex hac fama Zopyro uiſa ẽ expugnabilis babylon.Diuĩo.n.nũine & illũ locutũ:& ſuã mulã eẽ enixã.Igitur ubi uiſũ ẽ fatale eẽ iã babylonẽ capi adiẽs Dariũ ſuſcitatus eſt nun quid pq̃ magnificaret expugnaꝝ babilonẽ.Audiẽs pq̃ magni ab illo fieri alius cõſultat quo mõ ipſe foret urbis expugnator:& ſuũ hoc opus.C Bñficia.n.apꝺ ꝑſas pmultũ ad ĩcremẽta honoꝝ cõſequẽda ualẽt).Eoq; nẽĩni expromẽs ſe ſuffecturũ rei faciẽdæ ſi ſe ipſũ cũ mutilaſſet ad hoſtes trãſfugeret:ſeſe deformiſſia mutilatiõe affecit ꝓrſus id mi nimi faceret.Q uippe nares ſibi ꝓcidit:auriculaſq;comã deformiter circũtodit:plagas ĩpoſuit.Atq; ita ad dariũ prexit.Q uẽ ille ĩtuẽs uiꝝ.ſ.ſpectatiſſimũ ſic trũcatũ adeo gra uiter tulit:ut exiliẽs e ſolio exclamauit ĩterrogãdo q̃s eũ ob qꝺ facinꝰ mutilaſſet.Ad eũ rñdẽs Zopyrus.Nẽo inqt rex ꝑter te:cuius tãta potẽtia ẽ ita me potuiſſet afficere: neq; alienus q̃ſpiã hoc mihi fecit:ſed ipſe ego q; ĩdigno aĩo fero aſſyrios ꝑſis illudeꝝ:Cui rex o uiroꝝ miſerrime ĩquit turpiſſimo facto pulcherrimũ nomẽ ĩpoſuiſti ĩquiẽs ꝑpter eos q̃ obſidentẽ temetipſũ ĩdigne laceraſſe.Nũquid o demens mutilato ꝑtinus hoſtes dedi tionẽ facient? Q uid in teipſũ laniãdo ſenſus amiſiſti.Ad eũ Zopyrus ſi inquit tecũ cõ municaſſem q̃ erã facturus:tu me ñ ꝓmiſiſſes.Nũc memet ego adhibens ĩ cõſiliũ id fe ci.Itaq; iã babylonẽ capiẽus niſi tu tu's ꝓces.Ego enĩ ita utiſum ad muros ut trãſfuga fugiã:dicãq; ad illos me hæc abs te eẽ paſſũ:& C ut opinor) ex hoc corporis habitu fi dẽ eis faciens cõſequar exercitus præfecturã.At tu decimo die q̃ muros fuero ĩgreſſus

Samos Syloſonti tradi tur

Babylo niæ mu lieres ſtrã gulatæ

Zopyrꝰ Mulæ ꝓ tus

beneficia Zopyrꝰ ſe lacerat

mille nilites ex eo genere cuiꝰ amiſſiõe nihil admodũ dãni fiat colloca aduerſus portã q̃ uocatur Semirãidis. Rurſus ĩteriectis ſeptẽ diebꝰ colloca duo milia ad portas: q̃ dicũ tur Ninoꝝ: atq; tertio uigĩti diebꝰ ĩteriectis e regiõe portaꝝ q̃ dicũt caldæoꝝ alios ſta tue nũero q̃tuor milia. Dũ neq; priores: neq; poſteriores habeãt quo ſe dẽdãt: p̃ter gla dios: hæc tãtũ ſĩas eos hr̃e. Poſt diẽ uiceſimũ reliquas copias iube recta muros undiq; ſubire. Veꝝ ad portas q̃ belides: ac ciſſie uocãtur: pſas mihi ſtatuito. Et. n. ut ego ſẽtio babilõii mihi q̃ magna opa ediderĩt cõmittẽt cũ alia: tũ uero portaꝝ claues. Illinc mihi atq; pſis curæ erit: opã nauare. Hæc ubi mãdauit ad muros prexit: ſubiñ reſpectãs tãq̃ uere p̃fuga. Eo cõſpecto q̃ ĩ turribus ad id diſpoſiti erãt deorſũ decurrerũt & alterã por tã aliq̃tulũ reclinãtes ſeiſitabãtur quiſnã eẽt & cuius rei ĩdigẽs uẽiret. Cunq; hic dixiſſe zopyꝝ eẽ: & ad ſe illos trãſfugere: eũ ad babilonioꝝ mgr̃atus deduxerũt. Añ quos ubi ſtetit zopirus cõditionẽ ſuã miſerabatur referens a dario ſe paſſũ q̃ a ſemetipſo paſſus eẽt: idq; ob eã cãm q̃ ſuaſiſſet illi diſcedere cum exercitu quoniã nulla uia oñditur urbis expugnãde At nũc iq̃t ad uos uẽio babilõii futurus uobis in maxio bono: Dario ãt & copiis eius maxio malo neq; n. q̃ ita me mutilauit fert ĩpune: cũ habeã exploratos oẽs cõſilioꝝ eius exitus. Hæc zopirus cõmemorabat. Q uẽ babilõii utiq; uiꝝ apd̃ pſas ſpe ctatiſſimũ cernẽtes naribꝰ atq; auribꝰ priuatum uibicibꝰ acſãguĩe cõſpſũ: ſperãtes oio uere loqui & ad ipſos uẽire ſocium: ĩducti ſũt ad p̃mittẽda ei q̃cũq; poſtulaſſet. Iſte po ſtulauit copias militũ: q̃s ut accepit: pfecit ea q̃ cũ dario cõpoſuerat. ſiquidẽ decimo die eductis babilõioꝝ copiis mille dariãos: quos collocari p̃ios mãdaret circũuentos truci dauit. Eũ babilõii aduertẽtes cõſentãea uerbis facta p̃ſtare: maiorẽ ĩ modũ lætabantur parati oĩ ĩre hoĩ parere. Iſte rurſus interiectis diebꝰ: de quibꝰ erat cõuẽtũ cũ delectis ba bylõioꝝ egreſſus duo milia darianoꝝ miliũ ĩterfecit. Babylõii cernẽtes hoc alteꝝ opꝰ nihil aliud q̃ zopyꝝ in ore habere cũ laudibus tollere. Hic rurſus cõſtitutis diebꝰ ſuper ſedens ad p̃dictũ locũ copias educit: circunuẽtaq; q̃tuor milia occidit. Q uo tertio ope edito Zopyrus apd̃ babilõios erat: ut & dux exercitus: & muroꝝ cuſtos declararetur. Vbi uero e cõpoſito darius copias undiq; muris admouit: ibi zopirus oẽm dolum pa tefecit. Nã cũ babilõii cõſcẽſis muris copias darii adorientes arcerẽt: ipſe aptis ciſſiis ac bellidibꝰ portis pſas in urbẽ introduxit. Q d̃ factũ q̃ babilõioꝝ uidebãt: hi ĩ puluinar Iouis beli cõfugerũt. Q uiñ uidebãt: hi in ſuo q̃ſq; loco pmãſerũt: dõec & ipſi ſe p̃ditos ĩtellexerũt: ita babilõ iteꝝ capta ẽ. Q ua potius darius muros eius circũcidit: & portas oẽs amolitus eſt. Q uoꝝ neutꝝ cirus fecerat prius eidẽ a ſe captæ. Babylõioꝝ quoq; p̃ceꝝ tria milia patibulis affixit data cæteris uenia urbẽ ĩcolẽdi. Atq; ut idẽ uxores hẽ rẽt uñ ſuereſceret ſoboles p̃uidit. Nã fœmias babilõi Cut ſupius demõſtratũ ẽ ↄ rei frumẽtariæ cõſulẽtes ſtrãgulauerãt. Itaq; darius uicinis undiq; populis negociũ dedit: ut ſeminas babilõe reꝑſentarẽt p̃ iniũcto q̃ſq; nũero. In ſũma igit̃ q̃nq̃gĩta milia fœmi naꝝ cõuenerũt. Ex quibus qui ſũt babilõii originẽ duxerũt. Darii iudicio nẽo pſaꝝ zo piꝝ p̃ſtãtia facta ſupgreſſus eſt: neq; eoꝝ q̃ prius: neq; eoꝝ q̃ poſterius extiterunt p̃ter unũ cyꝝ: cui nullus unq̃ pſaꝝ ſe dignũ q̃ illi cõparetur exiſtimauit. Ferturq; darius hoc dictũ ſepenumero uſurpaſſe p̃opratuꝝ ſe zopiꝝ nihil eẽ cladis paſſũ q̃ uigĩti ſibi babi lonis ultra illã q̃ hẽret acquiri. Eũ rñ egregie remuneratus ẽ cũ dãdo quot ãnis q̃ apd̃ pſas ſũt honorificẽtiſſima: atq; alia pmulta: tũ tradita babilõe ĩmuni quo ad uiueret in peculiarẽ portionẽ. Huius zopiri filius fuit megabizus: q̃ dux exercitꝰ extitit ĩ ægipto aduerſus atheniẽſes: & ſocoſ. Atq; huius megabyzi filius Zopyrus ille qui atheniẽſes

Zopirꝰ trãſfugit ad babylonios

Babylon capitur a dario

Cyri lauſ

Megabyzus Zopyrꝰ

Herodoti Halicarnaſei Hiſtoriaꝝ Liber Q uartus: qui inſcribitur Melpomene.

P Oſt babylonis expugnationẽ Darius aduerſus ſcytas fecit expeditio nẽ. Nã cum floreret uiris aſia: & magno pecuniæ ꝓuentu cupido ĩceſ ſit eiſcytas ulciſcẽdi quippe qui priores iniuriã ĩtuliſſẽt ingreſſi me diã: & his qui occurerant p̃lio uictis. Eteni ſcythæ C quẽadmodum ſupius a me dictum ẽ ↄ duodetrigĩta ãnos ſupiori aſiæ ĩpitauerunt. Siquidẽ perſequentes gentem cimeriã ĩgreſſi aſiã abrogarunt ĩterio medos: qui añ ipſoꝝ aduentũ aſiã obtinuerãt. Scythas cum cẽto & uigĩti ãnos pegre abfuiſſent: in p̃riam reuertẽtes excepit ñ minor q̃ medicus fuerat labor. Offendẽrunt ẽn. ñ exiguũ exercitum cõtra ipſos uẽientẽ. Vxores nãq; eoꝝ diuturna uiroꝝ abſẽtia ad ſeruos acceſſerãt uiſu orbatos. Orbãt ãt ſcythæ ſeruos oẽs lactis gr̃a: qd̃ potãt: ita id fa cientes ſufflatoria oſſea fiſtulis ſimillĩa ſumuntur: eaq; genitalibus equaꝝ ĩpoſita ore ĩ flãtur. Hoc aliis faciẽtibus: alii eq̃s emũgũt. hoc iõ ſe facere arãt q̃ uenæ equaꝝ ſufflata ĩplent̃: & mãmæ deſcẽdũt. Poſteaq̃ emulxere lac: ĩ cõcaua uaſa ligneа diffũdũt. His cir cũpoſiti cæci: lac agitãt. Cuius C qd̃ ſũmum ẽ ↄ delibatur: p̃cioſiuſq; hẽtur: uillius ãt qd̃ ſubſedit. Huius rei gr̃a ſcithæ quẽcunq; capiunt: uiſu orbãt. Nõ. n. agricolatores ſũt ſed paſtores. Ex his igitur ſeruis ac mulieribus ſcitharum p̃genita eſt inuentus: quæ ſuoꝝ nataliũ cõditione cognita obuiã prexit his q̃ reuertabantur a medis. Et primum regio nẽ interſepſit ducta lacta foſſa: quæ a tauricis mõtibus pertingebat ad mæotim paludẽ omnium maximam Deiñ in his conſiſtens ſcithis introire conãtibus repugnabat. Sæ pe cõmiſſa pugna: cum nihil tñ ſcithæ proficerẽt: Q uidam ex eis inquit. Q uidnam rei facimus uiri ſcithæ cum noſtris ipſoꝝ ſeruis dimicantes: qui & cũ interficimur: ipſi pauciores efficimur: & illos interficiendo paucioribꝰ deiceps ĩperabimus. Mihi uidet haſtis arcubuſque omiſſis ſumenda flagella: quibus uerberamus: & ad illos propius eundum. Nam quoad uident nos arma hñtes arbitrantur ſe ſimiles nobis atq; eſimili bus eſſe: ubi nos pro armis uerbera tenentes uiderint: tunc ſe noſtros ſeruos eſſe ĩtel ligentes: atq; id agnoſcentes non perſtabunt. Hoc ſcitæ cum audiſſent ita ſibi facien dum putauerunt. Q ua ex re perculſi illi pugnæ immemores fugam capeſſerunt. Ita ſcitæ imperio ſunt aſiæ potiti: & rurſus a medis eiecti ad terram ſuam hunc in modum reuerſi. Hæc de cauſa Darius ulciſcendi cupidus comparauit exercitum. Scithæ gen tem ſuam omniũ nouiſſimam eſſe aiunt: idq; hoc modo extitiſſe. Viꝝ quendã in hæc terra cum deſeras eſſet primum fuiſſe nomine Targitaum: & eius parẽtes qd̃ tamen mihi nõ probatur Iouem: Boryſthenemq; fluuii filiã. Tali genere ortũ aiunt Targitaũ eiuſq; tris liberos fuiſſe Nitoxain: Arpoxain: & nouiſſimum Colaxain. His regnãtibꝰ demiſſa cælitus in ſcithicã regionem ex auro facta aratꝝ cum iugo ſecurrim phialam: Q uæ cũ primus omniũ iſpexiſſet natu maximus acceſſiſſe: & itidẽ animo illa ſumen di: ſedeo accedente aurum arſiſſe. Hoc digreſſum ſecundum acceſſiſſe: & itidẽ aurũ ar ſiſſe. Ambobus ab ardendi auro ſũmotis: tertio loco cũ minimus natu accederet aurũ fuiſſe extinctum: & ab illo domum portatũ. Eaq; re maiores fratres anĩaduerſa totum regnum ad minimum detuliſſet. Et a Nitoxai quidem ꝓgenitos eẽ eos ſcithas quoꝝ genus auchatæ appellant. Ab aproxai uero qui medius fuit: eos qui catiari. & trapii no minantur. A minimo autem natu reges qui paralatæ uocãtur & omnibus nomen eẽ Scolotis regis cognomen: Sed ſcytas græci appellauere. Hũc ĩ modũ ſe extitiſſe ſcytæ

Caput lactis

Sũmũ lactis

Meoti palus maxima Scythæ

Targitaus

Aucatæ Catiari Trapii Paralatæ Scolotis Scythæ

memorant: & ex quo extiterũt a primo rege Targitao: usq; ad Darii aduersus ipsos trã
sitũ annos omnino mille ñ amplius fuisse. Aurum uero illud sacrum ĩ primis custodi
ri a regibus placariq; maioribꝫ hostiis: & adiri quot ãnis soleniter: & q̃ augẽ sacẽ habet
die festo dormire sub dio: & eũ nunq̃ pamare: & ob id dari ipsi tantũ soli q̃tum uno die
uectus equo pagrai poteſt: & cum regio sit ingẽs colaxain constituisse trifarium filiis
suis regnum. Vnum qdẽ C q̃ maxia portio est ꝫbi augẽ asseruantur: Superiora ãt adue
tũ aquilonẽ uergentia. Vltra q̃ regionẽ nulli incolere possint: neq; pspicere neq; trãsire
ppter interfusas pẽnas. Pẽnis. n. tum terrã: tũ arcẽ oppletum eẽ: & has pspicere usum
Hæc scytæ de seipsis pariter hac de regiõe supiore narrãt. Sed græci qui põtũ incolunt
ad hunc modum Herculẽ Geriõis uaccas agẽtem in hãc pueniſſe terrã q̃ deserta esse:
Erythrea insula q̃ nunc sithæ incolũt. Gerionẽ ãt habitasse extra põtum in terrã q̃ græci insulã erytreã
Gades eõtragades. q̃ sunt extra colũnas Herculis in oceano. Oceanum uero ab ortu Solis in
Oceanus cipientẽ circunfluere terrã uerbis qdẽ affirmãt: sed re tñ nõ demõstrãt. Illinc Herculẽ
cũ ad regionẽ: q̃ nunc scitica uocatur uẽisset subtracta sibi pelle leõis obdormisse Deꝑ
henderat. n. eũ uchemẽs pluuia & gelu: & dum dormit ĩterea eq̃s eius a curru pascẽtes
diuina q̃dam sorte amotas ñ cõparuisse. Eas exprectus cum indagaret omnẽ regiõem
Hylæa collustrãs tandẽ in terrã: q̃ dicitur hylæa deuẽisse: ibiq; ĩ antro q̃dã iueniſſe uirginẽ ãci
pitis naturæ humanæ ac serpẽtinæ. Supne qdẽ femoꝝ tenus fœminã. Inferius ãt ui
perã. Eã cõspicatũ Herculẽ atq; admiratum interrogasse nuncubi suas eq̃s errabundas
uidisset: illãq; respõdisse se quidẽ illas hẽre: sed ñ prius reditura ei q̃ cũ ipsa coiisset. Her
Fœmina culẽ sub ea mercede cũ fœmina cõcubuisse. Sed cũ illa differret reddere eq̃s cupida diu
cum ui tissime cũ hercule cõcumbẽdi: & hic cupet receptis eq̃s abire ad postremũ illis redditis
pera mulierẽ dixisse. Has ego tibi eq̃s q̃ huc uenerãt seruaui: Tu eaꝝ seruataꝝ ꝓcium mihi
psoluisti. Cõcepi. n. ex te filios tris: qui ubi adoleuerit: expone quid facere debeã nunqd
hic hẽre domiciliũ. C Nã ipsa huiꝰ regiõis ĩperiũ teneo: ꝺan ad te mitti. Hæc pcõtatæ
respõdisse posteaq̃ eos ĩ uirilẽ ætatẽ adoleuisse uideris: si ita facies ñ deliques. Q uẽ ani
maduerteris eoꝝ hũc arcũ ita tẽdentẽ: & hoc balteo ita pcinctum: eũ tu regiõis huius
ĩcolam effice. Q ui ãt his opibus q̃ mando ñ erit par: eum hinc ablegabis. Hæc exequẽ
Herculis do & ipsa lætaberis: & ꝓceptis meis obtẽperaueris. Atq; ita locutũ herculẽ tetẽdisse al
arcus teraꝝ arcum C duos. n. gestabat ꝺ & balteũ ꝓmõstrasse. atq; utrũq; mulieri tradidisse ar
cũ & balteum: q̃ balteus ĩ cõmissura hẽret aureã phialã: & his donatis abiisse. Illã pue
ris natis nomina ĩposuisse: uni agatyrſo: sequẽti Gelono: nouissimo Scytæ. Et cum ĩ ui
rilem ætatẽ adoleuerũt eandẽ mandatoꝝ memorẽ illa pegisse: & duos quidẽ filioꝝ aga
Agatyr- tirſum ac gelonum qui ꝓposito certamini ñ suffeciſſent: a matre ablegatos e regiõe ex
ſus cesisse. Scytam uero qui rem cõplesset ibidẽ remansisse: & ab hoc rege ꝓgeneratos dei
Gelonus ceps reges scytaꝝ: eoq; ab illa phiala scytas ad hanc usq; ætatẽ phialas ĩ balteis ferre: &
Scytha id solum scytæ matrem excogitasse hæc græci qui habitant ĩ põto referunt. Fertur &
alius sermo ita hñs: cui ipse ꝓcipue assentior. Scytas pecuarios q̃ ĩ asia ĩcolũt cũ a massa
getis bello uexarentur: araxe rrãsmisso ĩ cimmeriã abisse. Nã regio q̃ nunc scytæ ĩcolũt
Cimerii ea fertur olim fuisse cimmerioꝝ. Sed inuadẽtibus scytis cimmerios cũ deliberarẽt: ut
qui a magno inuaderẽtur exercitu ĩ sententia diſcrepasse hinc reges inde plæbẽ: utraq;
quidẽ ualida: sed regũ meliore. Nã populus sentiebat abstinendũ bello: nec oportere
cum multis adire piculum. Reges ãt pro regiõe cum ĩuasoribus dimicandum. Ita cum
neutris alteri obtemperare uellent: & populares censerent sine prælio demigrandum

tradita ĩuasoribꝫ regiõe reges ĩ sua potius patria occũbendũ nec una cũ plæbe fugiẽdũ
reputãtes q̃d bõa habuisset: & q̃d mala euidẽtia habituri eẽnt patria ꝓfugi. hæc illis e
diuerso sentiẽtibꝫ ĩter se decretasse utroq; nũero pes: & oẽs q̃ mutuis ictibꝫ cõcidisset
fuisse a plæbe cimmerioꝝ sepultos ad flumẽ tyrẽ: quoꝝ adhuc sepulcꝛa extat. His hũatis Tyre
cæteri e regiõe migrarunt: q̃ desertã supueniẽtes scytæ occupauere: ex tãq; adhuc ĩsci
thia tũ muri cimerii: tũ portoria cimeria: tũ loco q̃dã nomẽ cimerio: tũ bosporꝫ q̃ cime Cimerii
rius appellat. Cõstat ãt cimerios ĩ aliã fugisse scitas q; cherõnesum cõdiderũt: ubi nũc
sinope græca urbs sita ẽ. Apparet ẽt scitas in psequẽdis mediã ĩtrasse uia aberrãtes. Nã
cimerii q̃dẽ fugiẽtes iter sẽp scdm mar tenebãt: scitæ ãt eos ad dexterã caucasũ hãtes ise
q̃bãtur ĩgressi mediã itinet mediterrãea cõuerso: Alia quoq; ferẽ cõis græcoꝝ barbaro
rũq; narratio. Aristeus q̃dã pcõnesius uersificator Calistrobii filius mẽorat se Phœbo aristeus
ĩstinctũ ueniſſe ad issedõas: & supra hos ĩcolere arimaspos uiros unoculos: & itẽ supra
hos eẽ gripas: q̃ augẽ asseruẽt: hac sup hos eẽ hyperboreos. i. sup aquilõares ad mare ptin
gentes: hos ãt oẽs ꝑter hyperboreos arimaspis auctoribus assidue finitimis bellũ inferre arimaspi
& ab arimaspis extermiari issedões: ab issedõibꝫ scytas a scytis uexatos cimerios: q̃ ad au Hyper-
strale mare ĩcolebãt: regionẽ relinq̃re. Itaq; ne aristeꝫ q̃dẽ cũ scytis de ea regiõe cõsentit borei
q̃ uñ fuerit qui hæc retulit dictũ ẽ a me: Dicetur itẽ q̃nã de eodẽ uiro ĩ pcõneso & cyzi
co audierim. Aristeũ aiũt q; nullo suæ ciuitatis eẽt ĩferior genet ĩgressũ ĩ pcõneso fullo aristeus
nicã officinã decessisse: Fullonẽq; occlusa officina abisse denũciatũ rẽ ꝓpinq; defunẽti
dissipatoq; iã p urbẽ rũore Aristeũ eẽ uita functũ supuenisse sermõi de hac re disputã
tiũ quẽdã cyzicenũ ex urbe artacia ꝓfectũ q̃ diceret sese fuisse cõgressũ cũ Aristeo apd Artacia
cizicũ atq; collocutũ: id iste cõtendẽdo asseueraret ꝓpinquos mortui ad fullonia ꝑto urbs
fuisse hñtes q̃ ad efferẽdos hoſes expediunt: Apta domo aristeũ nec uiuũ appuisse nec
mortuũ. septimoq; deiñ ãno cũ in procõneso appuisset: eos uersus fecisse: qui nũc a gre
cis arimaspi uocãt: qbꝫ cõditis rursus euãuisse. Hoc istæ ciuitates cõmemorãt: qd scio
cõgruisse cũ metapõtinis qui sũt in italia trecẽtis & q̃draginta ãnis postq̃ itez euanuit
Aristeus quẽadmodũ cõiiciens & ĩ pcõneso & apd metapõtinos iueni. Metapontini
aiunt aristeũ cũ apd ipsos aparuisset: iussisse arã appollinis extrui q̃ cognomẽ hẽret ari
stei pcõnesii: & iuxta eã erigi statuã: q; diceret apollinẽ ad eos solos ex italicis ĩ ipsoꝝ ter
rã ueniſſe: Illũ se affectãte: & qui nũc aristeꝫ eẽt cũ deũ affectatur: tũ eẽ coruũ: & hæc
locutũ e cõspectu abisse. Eoq; aiunt metapõtini se delphos ad deũ misisse scisitatũ qd
nã illud hoĩs eẽt ploqũ: sibiq; iussisse pithiã ut dicto audiẽtes eẽnt: Melius. n. eum ipsis
actũ iri si perent: & hæc se admittentes pfecisse: & nunc statua extat cognõine Aristei
iuxta arã ipsã apollinis in foro extructã circũstãtibꝫ utrinq; lauris. Hæc hactenus de ari
steo. Regiõis ãt de q̃ nos dicere instituerãus: q̃ nã sint ulteriora nẽo exploratũ hẽt. Ne
q; n. id ego ab aliquo audire potui: qui se diceret nosse qd ipse uidisset. Ac ne aristeus q̃
dẽ ipse C cuius pauloãte feci mẽtionẽ ꝺ his quos fecit uersibꝫ ait se ultra issedõas pecꝛ
sisse: sed ulteriora fãdo sibi eẽ cognita: q; issedões diceret ista cõmẽorare. Veꝝ nos quo
ad lõgissime rẽ iuestigare potuimus: oẽm referemus ab emporio borysthenitaꝝ. hoc
n. ex maritimis totius scytiæ: est maxĩe medium: primi incolunt callipidæ: qui sũt græ callipidæ
coscythæ: id est græcis facti scythæ: sup hos aliud gẽus eoꝝ qui uocãt halizones: hoꝝ
utriq; cũ in exteris seruãt ritũ scythaꝝ: tũ ĩ serẽdo atq; uescẽdo cepe: allio: lẽte: milio. su halyzo-
pra halizões ĩcolunt scytæ aratores: qui nõ ad panem cõficiendũ ferunt triticũ: sed ad il nes
lud tortendũ. supra hos ĩcolũt heuri: quoꝝ tractus qui ad aquilonem uergit quãtum heuri

Hylæa

nouiſſimus uaſtus eſt.atq; hæ q̄dē natiōes iuxta flumē hypani colūt ad occidētalē par
tē boryſthenis. Veꝝ trāſmiſſo boriſthene a mari in primis eſt hylæa. Dehīc habitant

pāticapeſ

ſcitæ agricolæ:quos græci qui ſub hipane īcolunt boriſtenitas appellāt. Ipſi uero ſe ol
biopolitas. Hi igitur agricolatores ſcitæ colunt eū q̄dē tractū qui uergit ad aurorā triū
dieꝝ itinere ptingentes ad flumē noīe panticapē: Eū uero q̄ ad uētū aquilonē undeci
dieꝝ nauigatiōe boriſtenē uerſus. Nā tractus qui ulterior eſt in multū ſane ſpatii deſer
tus eſt. Vltra q̄ ſolitudinē androphagi habitāt:ideſt uiroꝝ carne ueſcētes:ſeparata na

Andro phagi

tio:at nequaq̄ ſcitica:& ſupra hos uaſta iā ꝓculdubio oīa:nec ulla gēs q̄tū nos ſcimus.
At hoꝝ ſcitaꝝ qui agricolæ ſūt plagā q̄ ad aurorā uergit trāſmiſſo flumīe pāticape no

Noma des

mades .i.pecuarii ſcitæ īcolunt neq; ſerentes quicq̄ neq; arātes. Nuda arboribus eſt ois
hæc plagā p̄ter hilæam. Nōades iſti incolunt tractum q̄tuordecī dieꝝ lōgitudīs aurorā

Gerrus

uerſus ad gerrum uſq; flumē Trans gerrū āt ſunt ea q̄ uocantur regia:& ſcitæ optimi
pariter & plurimi:& qui ſuos ſeruos cē cæteros ſcitas arbitrātur a meridie quidē ad tau
ricā regionē ptingentes ab aurora uero ad foſſā q̄ dixerūt illi qui e græcis geniti fuerāt

Cremii

& ad emporiū paludis meotidis:qd uocatur cremni:idē ꝓrupta. Q̄ uoꝝ ps ad flumē
tanaī porrigitur: Q̄ uæ ſupiora ſunt aduentū aquilonē ſcithaꝝ regionum ea incolunt

melāchle ni

melanchlæni.alia non ſcitica gens & ſupra melanchlænos paludes ſunt:& deſerta ho
minibus regio q̄tum nos ſcimus: Tranſflumen āt tanaī nō eſt regio ſcytica ſed prima

Laxii

laxioꝝ ſauromataꝝ:qui a ſeceſſu meotido paludis incipiente incolunt tractū qui ſpe
ctat aquilonē itinere dieꝝ quindecim uacuum prſus arboribus tā agreſtibus q̄ fructi

Budini

feris:Supra hos habitant q̄ ſecunda portio eſt budini terrā colentes totam oī arboꝝ
genere frequētem. Supra budinos ad aquilonem ſtatim excipit ſolitudo octo dieꝝ iti
neris. Poſt hanc ſolitudinem declinando potius ad uentū ſubſolatum incolunt thyſſa

Thyſſa getæ

geræ natio copioſa:& propria. & e uenatu uictitās: His cōtigui:& in eiſdē habitātes
locis hi quibus nomen inditum eſt lyrcæ:& ipſi e uenatiōe uictitantes hunc in modū.

Lyrcæ

Conſenſis arboribus quæ p omnem regionem frequentes ſunt inſidiantur. Singulis
adeſt canis:& itē equus in uentrem cubare e doctus humilius ſubſidendi gra. Vbiqs
ab arbore feram uiderit:ſagittaq; peuſſerit:cōſenſo equo illam perſequitur comitante
cane: Super hos q̄ uergit ad auroram incolunt alii ſcitæ:qui a regiis ſcytis deficientes:
ita in hunc locum peruenerunt: Ad hos uſq; ſcitas omnis regio ſcitica eſt campeſtris:

Pōticum

& ſpiſſiſoli. Reliqua hinc lapidoſa:atque ſalebroſa. Cuius regionis magno tranſmiſ
ſo ſpacio incolunt ſub excelſoꝝ montium radicibus hi homines qui ab ipſo natali di
cuntur eſſe cauli:mares pariter & fœminæ ſimis quoq; naribus:& ingenti mento pro
prio quodam oriſono ſciticam geſtantes ueſtem ex arboribus uictitantes. Cui gene
ri arboris nomen eſt ponticū:magnitudo fere eadem quæ fico:fructus fabæ ſimilis ſ
ſtarq; nucleum habens. Id ubi mite fuerit ueſtibus exprimunt:& qd ab eo craſſum &
nigrum defluit nomine acchy. Id aut linguntur:aut lacte cōmixtum potant. Ex ipſius

Acchy

quoque craſſitudinis fæce maſſas ad eum componunt. Neq; enim multum eſt eis pe
corum utpote non ſtudioſis rei pecuariæ: Sub arbore quiſq; cubat per hyemem qui
dem ubi arborem pileo albo firmoq; cōtexerint:per æſtatem uero ſine hoc pileo. His
nēo mortalium iniuriā infert. Sacri.n.dicuntur eſſe:nihilq; martioꝝ armoꝝ poſſidēt
Idē finitimoꝝ cōtrouerſias dirimunt. Ad quos quiſq; cōfugit:is a nemīe læditur. No

Argypæi

mē eis eſt Agrippæi:ad hos uſq; caluos ingens quoquo uerſus ꝓſpectus eſt regiōis &

gentiū q̄ in conſpectu ſunt ex boriſthenis atq; ex aliis pōticis emporiis. Scytæ q̄ ad hos
cōmeant p ſeptē interpretes totidēq; linguas pueniunt. Hoꝝ tenus noticia reꝝ habet
q̄ ſupra caluos eſt nemo ꝓ cōperto referre pt. Nā mōtes editi atq; prærupti trāſeunt:
tranſitū interdicūt quos nemo tranſcēdit. Iſti tñ calui referūt q̄ apud me fidē ñ hñt in
ſoli montes ab hoibꝫ capripedibꝫ:quos ubi trāſieris cē alios q̄ ſenos menſes cōſcpiant
q̄ ego in primis ñ admitto:ſed tractū illū q̄ ad aurorā caluis eſt ab iſſedonibꝫ habitari
ſine ābignitate cōpertū ē. Ille uero ſuperior q̄ uergit ad aq̄lonē tā iſſedōibꝫ q̄ caluis igno

Iſſedōes

tus eſt niſi q̄tenꝫ iſti ipſi dñt. Iſſedones talibus moribus uti feruntur. Q̄uotiens pr
alicui deceſſit:oēs eius propīqui pecora adducūt:q̄ ubi mactauerūt cōciduntq;:conci
dunt & mortuū patrē illius a quo conuiuiū accipiūtur:cōmixtiſq; oībus carnibꝫ conui
uiū exhibēt. Caput tñ defuncti denudatū purgatūq; inaurāt:eoq;ꝓ ſimulacro utuntur
gentes illi quot ānis maiores hoſtias cerimōiaſq;. Hæc filiꝫ patri facit quēadmodū græ
ci natalicia. Dñr p̄terea & iſti iuſti cē:& ipſoꝝ uxores pæq; fortes ac uiri. Hi & ipſi cogno
ſcuntur. Q̄ d ſupra hoc eſt:ibi aiunt iſſedōes eſſe hoīes unoculos:& gyrpes auri cuſto
des. Hoc ab eis acceperūt ſcythæ:a ſcythis nos cæteri accipiētes ueꝝ putamus:ac ſcithi

Arimaſpi

æ eos appellamus arimaſpos. Nā arima ſcithæ unum uocant Spu uero oculū. Oīs aūt
quā dixi regio adeo infeſtatur hiberna ſæuicia:ut octo mēſibus tolerari ñ poſſit tale illic

Arima .i. unum

gelu eſt. Sicubi aquam effundas:nō facias ibilutum:facies āt ſi illic ignē accenderis. Ibi
dē quoq; mare glaciatur:& omnis cimerius boſporus ſuper quā glacīē omnes qui intra

Spu.i. oculus

foſſam incolunt ſcythæ exercitus ducunt:& plauſtra agunt trans mare uſq; ad indos.
Ita uis hiberna octo menſibus perſtat:quattuor tñ menſibus reliquis frigora illic ſunt.
Vbi etiam aliam:quam in cæteris regionibns conditionem habet hyems. Nam cū tem
pus pluendi eſt nihil ibi quod ſit ullius momenti pluit. Aeſtate pluere nō ceſſat. Q̄uī
etiam tonitrua eum alibi:tunc id nulla exiſtunt. æſtas nubila eſt. Hiemeſi fiāt tonitrua
pro oſtento habetur. Terræmotus in ſcythia ſi exiſtat ſeu æſtate ſeu hieme tanq̄ prodi
gū admirantur. Eam uim hiemis equi perferūt muli aſiniq; neq; incipientem quidē fe
runt cum tamen alibi ſtantes in gelido equi labefiant:aſini uero ac muli durent. Et hæc
mihi uidetur eſſe cauſa cur omnino comma bouino generi nonſuccreſcant aſtipulan
te ſententiæ meæ. Homeri carmine in odyſſea:quod ita habet. Et libyen ubiſunt cor
nuti protinus agni.quod recte dicitur in locis calidis mature cornua exiſtere. Nam in
uehementibus frigoribus aut non oriuntur ſtatim pecoribus cornua aut ſi oriuntur
uix oriuntur. In ſcithia itaq; h oc propter frigora contingit. Q̄uo magis miror. CAb
initio enim oratio mea indagare inſtituit Dcur in omni heleo agro muli nequeūt gigni:
cum neq; locus ſit frigidus. neq; nulla alia cauſa appareat. Aiunt helienſes ipſi ex impræ
catione quadam id ſibi contigiſſe. Cunq; tempus aduentat conceptus equarum ſe in
loca finitima illas educere. Ibi poſtq̄ admiſerint aſinos:dum quæ conceperint:tunc rur
ſus eas reducere. De pennis autem quibus aiunt ſcythæ oppletum eſſe aerem:& iccir
co non poſſe proſpici longius continentem:nec ulterius tranſiri. Hæc eſt mea ſententia
q; ultra eam regionem aſſidue ningit.& ut credibile eſt minus æſtate quam hyeme.
Nam prout cuilibet eminus intuenti cadentem niuem copioſam liquet quod dico nix
pennis aſſimilis eſt:& propter hanc talem hiemem inhabitabilia ſunt eius contīētis
loca ad aquilonem ſpectātia. Eoq; opinor pēnas niuem cē iterprætantes ſcythas ac cir
cūiectas gentes ita loqui. Verum hæc quæ reperiuntur longiſſime dicta ſunt. De hy
perboreis autem hominibus neq; ſcythæ quippiam:neq; alii ulli illic incolentium me

morant præter iſſedones ne ipſi qdē ut mihi uī dicentes aliquid. Dicerent. n. & ſcy
thæ de hoc quēadmodū de unoculis dñt. q̄q̄ & ab Heſiodo de hipboreis mētio fit: qn
ēt ab homero in ephigonis: ſi tñ Homerus re uera fecit hos uerſus: ſed multo pluria d
his delii memorant ſacra alligata in triticea ſtipula ex hiperboreis delta ueniſſe ad ſcytas
A ſcitis deineceps finitimos accepiſſe: gradatīq; p ſingulos ad occaſū uſq; atq; illinc meri
diē uerſus dimiſſa a primis græcoꝝ dodonæis eſſe accepta: & ab his deſcendiſſe ad mel
enſem ſinū: puaſiſſeq; in euboiā: & oppidatī uſq; ad cariſtū: & illinc reliqſſe andyꝝ. Cary
ſtios. n. cē qui in tenū portarīt: tenios uero in delū. atq; ita hæc ſacra in delū aiunt puēr
Hyperborei ſe. Sed primū hipboreis miſiſſe duas puellas: q ferrēt hæc ſacra: q̄s delii aiūt hyperocha
Deliæ puelle ſacræ Hyperocha Laodice. & Laodicē: & cū his tutelæ gratia q̄q; e ſuis popularibꝫ qui eas deducerēt nūc ppheres uocatos in delo ubi ī magno honore habent. Et cū iſti ab hiperboreis miſſi rurſus ñ
redirēt indigne ipſos hiperboreas tuliſſe: ſi eos quos aſſidue mitterēt ñ reciperēt. Ita mi
ſiſſe q ferrent ad cōfines ſuos ſacra in ſtipula tritici ligata: iuberētq; illos cōſiderate mit
tere ad aliā nationē. Atq; ita hæc gradatī miſſa aiūt deueniſſe in delū. His ego ſacris ſimi
le qdā fieri aſaduerti a fœminis thraiciis: atq; pæōiis: q̄ in ſacrificādo regiæ diāæ ñ ſineſti
pula triticea id faciūt: atq; ipſe uidi eas faciētes. Cæteꝝ his uirginibꝫ hipboreis uita fun
ctis in delo parētant puellæ deliæ ac pueri tōdētis utriq; crinibꝫ. quos puellæ quidē fuſo
Arge inuolutos ſupra mōumentū illaꝝ deponūt: pueri āt ad q̄dā herbā aplicātes & ipſi ſepul
Opis cro ponūt. Eſt āt monumētū intra artemiſiū ad ſiniſtram intrantibꝫ olea illic ſupena
Olen ta. Hoc honore ab incolis deli afficiunt hæ uirgines. aiūt iidē argen & opī uirgines ex hi
Abaris perboreis eorūdē hoīum ætatē in delū ueniſſe ēt priores hiperocha: & Laodice: & has
Hyperborei quidē ueniſſe ad redēdū Lucinæ tributū p partu maturādo qđ inſtituerant. argē uero
Hypernotii & Opī una cū ipſis deis aduen iſſe: & honoribꝫ aliis añ illas fuiſſe donatas. ad eas. n. con
Oceanus gregari cœtū mulieꝝ q̄ himnū canant ab olene licio cōditū: In quo himno noīa arges:
Terræ & opis nuncupant. Deinde a deliis edoctos inſulanos: & iones cœtus agere inſtituiſſe
partes & nominatim argē & opim decātare. hic olē elicia p fectꝫ: alios quoq; uetuſtos fecit hi
Perſæ nos qui cātantur in delo dū cinis: qui ſupra ſepulcraꝝ ē arges & opis diſpergit ſup infini
rubrum tā ægrotoꝝ turbā qui ad arā ſunt. Eſt āt ſepulcraꝝ eaꝝ poſt artemiſiū ad aurorā ſpectās
mare pxime ceoꝝ cenaculū. hactenus de hiperboreis dictū ſit. Nā de fabula abaris: q ferē ē
Medi hiperboreꝫ nihil dico: qui ſagitā dī per uniuerſam terrā circūtuliſſe nihil comedēs. Q d
Sapires ſi qui ſunt hiperborei. i. ſuper aquilōares: erunt & alii hipernotii. i. ſuper auſtrales: nā nē
Colchi pe rideo cum multos uideo iam deſcripſiſſe ambitum terræ nullū hñtes in exponendo
Phaſis ſenſum qui oceanum ſcribunt circunflueret terram tāq; tornū facta ēt orbiculatam &
Mariandicus ſinus aſiam faciētes europæ parē. Nam ego ſingulaꝝ magnitudinē breui patefaciam & q̄tæ
rubrum ſunt ſingula ad deſcribendum: ubi perſæ incolunt: id ad auſtrale protenditur mare: qđ
mare, perſicum dī rubꝫ. Super hos ad uentum aquilonem habitant mediſuper medos ſapires: ſuper
mare ſapires colchi ad ſeptentrionale pertingentes mare in quod influit flumen phaſis. Hæ
Aſſyria q̄ttuor nationes a mari ad mare incolunt. Dehinc ueſperā uerſus ab ea duæ oræ terraꝝ
Arabia ad mare protenduntur: quas ego exponā Hinc qua ad aquilōem uergit ora una a pha
ſi incipiens porrigitur ad mare perpōtum: & helleſpontum uſq; ad ſigæū troieū. Q ua
uero ad auſtrꝫ uergit eadem ora a ſinu mariandico: qui phœnici adiacet: tenditur ſecm
mare ad promōtoriū uſq; triopiū. Incolunt āt ī ora hac hoīm natōes trigīta. Talis ē una
ora altera uero a perſis incipiens porrigit ad rubꝫ mare: quod & pſicū uocatur: deinde
gradatī aſſiria atq; inde arabia: deſinitq; in ſinu arabico: & ſi nō deſineret niſi ob id quod

Darius e nilo riuos in illū ſinū induxit a pſis ad phœnicē tractus amplus ē ac multus a
phœnice hæc ora tēdit ſecm hoc mare p ſyriā & palæſtinā: & ægiptū in q̄ terminat. In
ra quā tres ſunt oīo natōes: atq; hæ ſunt q̄ a pſis occaſū uerſus in aſia cōtinēt. Q uæ u
rapſas ſunt: & medos: & ſapires & colchos aurorā uerſus & ſolē oriētē hinc mari tu
bro aluūt. A glonē uerſus a mari caſpio & fluīe araxe: q cōtra ſolē oriētē fluit. India te
Araxes nus habitatur aſia. Illinc iā aurorā uerſus deſerta ſunt: nec q̄ ia ſint dicere q̄ſq̄ pt. Et aſia
Aſia q̄ dētalis & tāta ē. Aphrica āt ab altera ora ē. ab ægipto. n. iā excipitur. Hæc ora circa egy
Aphrica ptū iā anguſta ē. Nā ab hoc mari ad rubꝫ intercapedis ē cētum miliū ulnaꝝ q̄ mille ſta
dia. Ab his deinceps anguſtiis ſpacioſa ſane ora excipit: q̄ aphricana deditur. Itaq; admi
ror eos q̄ diſterminarūt atq; diſtinxerūt aphricā aſiā europā: inter q̄s ñ paꝝ ē differētiæ
Europa Siquidē europa lōgitudine quidē cæteras aſſequitur: latitudine uero ñ uī mihi cōpara
Aphrica ri digna. Nā africa ſeipſa mōſtrat circūfluā mari eſſe excepto dūtaxat ubi aſiæ cōtermīa
Necus est. Neco ægyptioꝝ rege eoꝝ quos nouimus primo in hoc demōſtrando. Is poſtq̄ de
Rex ſtitit a depremēda foſſa a nilo ad arabicū ſinū miſit nauibꝫ quoſdā phœnices ſ cipiēs ut
tranſuecti colūnas herculeas penetrarent ad ſeptētrionale uſq; mare. Atq; ita ad ægyptū
remearēt. Phœnices igitur e rubro mari ſoluētes abierūt ī mare auſtrale: q poſtq̄ autū
nus aduenerat applicitis ad terrā nauibꝫ ſemētē faciebant: ut aſſidue aphricani legerēt
ac meſſē expectarent. Deinde meſſo frumēto nauigabāt. Ita bienio conſūpto ad hercu
leas colūnas. Anno tertio declinātes in ægiptum remearūt referētes q̄ apd me fidē ñ ha
bēt forte apd aliquē alium p̄tereūtes aphricā ſe habuiſſe Solē ad dexterā. Atq; hūc ī mo
dum aphrica primum ē cognita. Scdo loco fuere carthaginēſes: qui dixerunt quēdā Sa Sataſpes
taſpē Teaſpis filium uiꝝ achæmenidē qui aphricā ñ pnauigauit cum eēt ad hoc ipſum
miſſus: ſed cum nauigatōis lōgitudīe tum terræ ſolitudīe deterritus retro rediit ñ ipleto
labor: quē ei mī iunxerat. Et. n. uitiauerat filiā uirginē zopyri filii megabyſi: quē ob hāc
cām a Xerxe rege ſuffigēdū cruci mī ſua q̄ fuerat darii ſoror liberauit: q̄ diceret ſe maiuſ
illi ſupliciū irrogaturā: q̄ rex pareret. Q uippe neceſſe ei fore pnauigare oēm africā dū p
ueniret ad arabicū ſinū. His annuente Xerxe Sataſpes ī ægiptū abiit: ſūptaq; illinc naue
ac ſocios nauigauit ad colūnas herculis. quibꝫ tramiſſis circūuectus aphricæ p̄mōtoriū
Solos noīe ſoloen in meridiē curſū tenebat. Emenſuſq; pmultū maris intra cōplures mēſes cū
aſſidue pluri tpe opus eſſet cōuerſo curſu ī ægyptū rediit. Et illic ad regem Xerxem re
greſſus aiebat ſe in prenauigāda remotiſſima ad quam ierint ora uidiſſe hoīes puſillos
phœnicea utentes ueſte: q̄ quotiens ipſi terræ nauī applicarēt: ad mōtes ſe fuga pripe
rēt relictis urbibus. Ipſos āt illos ingreſſos nihil iniuriæ intuliſſe: pecora tātū illic excepiſ
ſe. Q d āt totam africam ñ pnauigaſſent: hanc cām afferebat: q̄ nauigiū ulterius p̄cede
re ñ poſſet: ſed retineretur. Hūc xerxes negans locutū uera. q̄ certamē ſibi ppoſitum nō
exoluiſſet: in crucē ſuſtulit irrogata quam deſtinauerat pœna. huius ſataſpis eunuchus
Indus fluuius audita dñi nece: ſamum cum magna pecunia pfugit: quam ſamius quidam interuertit.
Crocodili Eius nomen cū ſciam: tñ uolēs obliuiſcor. aſiæ bōa ps a dario inueſtigata eſt. Is cupidus
Scylax cognoſcendi ubinam indus quiſcds oīum fluminum crocodilos preſtat: mare influat
Castapyrus miſit nauibus cū alios quoſdam quos uera renūciaturos cōfidebat. Tum ſcylacē quen
Pactyia dā caryandē. iſti e caſtapyro urbe: & e terra pactyia ſoluentes ſcdo fluīe auroram uerſus
atq; ſolem orientem nauigantes in mare. Dehinc p ipſum mare triceſimo demū menſe
tenuerunt eū locū: uñ rex ægyptioꝝ eos phœnices: quos antea dixi miſerat ad aphricā
pernauigandam. Poſt horum prænauigationem Darius indos ſubegit: & eo mari poti

Europa
Nilus
Phasis
Tanais
Meotis
Cimerii
Lybia
unde
Asia uñ
Europa
unde
Pontus
Ana
charsis
Ister
Tyres
Hipanis
Bory
sthenes
pticape
Hypacy-
ris
Gerris
Tanais
Ister ma-
ximus
Porata
Pyretos
Tiarãtus
Ararus
Napares
Oressus
Atlas
Auras
Tibisis
Crobyzi
Athris
Nœas
Artanes
Scius
Angrus
Bogrus
Ombrici
Carmis
Alpis

tus est. Ita asiam præter eam q̃ orientẽ solem spectat: comptũ ẽ parem: aphricæ eẽ Europæ a nemine inuestigatũ est: neq; q̃ ad oriẽtem: neq; q̃ ad aquilonẽ uergit a mari clauditur. Longitudine tñ cognoscitur ad utranq; accedere. Neq; possũ coniectura colligere uñ sit: & cũ una sit terra trifaria sint ei noia indita e mulierũ cognominibꝫ: eiusq; fines ponantur. Nilꝫ fluuiꝫ ægiptiacus: & fasis colchichus. Alii aiunt esse fines tanaí: & meotidẽ fretumq; cimerium: sed negãt se audisse noia eorũ q̃ hæc distinxerunt: & uñ noia imposuerint. Iã. n. libia quidem. i. aphrica a plerisq; græcorũ fertur sortita nomẽ a Libya q̃dam muliere indigena. Asiæ uero ab uxore ꝓmethei: q̃q̃ lidi hoc sibi nomen uendicant asserentes ab asio Manei filio asiam appellatam ñ ab uxore promethei. Vñ & sardibus familiam q̃dam esse uocatã asiadẽ. Europa ãt neq; an sit mari circũflua: neq; uñ hoc nomen accepit: neq; qs nominis auctor extiterit: ab aliquo mortalium comptum est nisi dicimꝫ ab europa tiria nomen accepisse regionẽ: nec añ sicut cæteras nomen habuisse. Tñ illam rex asia fuisse constat: neq; in hãc cõmeasse terram: q̃ nũc a græcis uocatur europa. sed e phœnice tantũ in cretam & e creta í africã. Hæc hactenꝫ de his dicta sunt. nã q̃ sentimꝫ de his hæc dicimꝫ. Pontꝫ euxinus in quẽ Darius fecit expeditionẽ natiões exhibet oĩum imperitissimas: scithica dũtaxat excepta. Nullius. n. nationis eorũ q̃ sunt intra pontũ aut aliqd ad sapiam ptinẽs ꝓferre possumus: aut aliquẽ uirũ ꝓ erudito habitũ nouimus. ꝓter Scythicã gentẽ & anachrasim. In gente scitica ex oĩbus humanis negociis unũ maximum q̃tũ nos scimus excogitatũ ẽ. Nam cætera ñ admitor qd maximũ ab eis excogitatũ id ẽ: ut neq; qspiã qui ad eos se contulerit aut fugere: neq; ipsi capi possint aut ne inueniri qdẽ si nolint atq; depræhẽdi. Siquidẽ nullæ sunt eis urbes nulla menia extructa: domos secũ ferũt singuli: eq̃stresq; sunt sagitari ñ pane uictitãtes: sed ex pecoribꝫ ꝓ domibus plaustra hñtes: quidni imbelles: alioquin futuri & ad dimicandũ inhabiles. Hæc sunt ab eis inuenta cũ oportunitate terræ: tũ fluminũ bñficio. Nam hæc terra cum sit cãpestris: sua spõte uliginosa est: & humida: eamq; interfluũt flumina nõ multo pauciora numero q̃ in ægipto fossæ quorũ q̃ sunt celeberrima: & a mari nauigabilia ea recensebo. Ister quinq; hostia hñs. Post hunc tires & hipanis: & boristenes: & panticapes & hipaciris: & gerris: & tanais. Isti horsum fluunt. At ister oĩum quos nouimus fluuiorũ maximus ꝓ sibi ipsi par tã æstate q̃ hieme fluit ab hesperio primus omnium qui sunt in scithia ob id omniũ maximꝫ. q̃ alii in eum influũt: qui ipsũ ingentẽ redunt ꝓ scithiã delapsi nũero quinq;. Vnus quẽ porata scithæ appellãt græci piretõ: alter tiarantus: tertiꝫ ararꝫ: q̃rtus napares: qntus ordessus. Horũ primo loco dictus fluuius magnus ẽ ad auroram fluẽs cum istri aq̃ cõmunicat: minor ẽ tiarantus ab hesperio magis uergẽs. Inter quos cæteri fluẽres ararꝫ naparis & ordessus in istrũ ífunditur. Hi sũt uernaculi scithiæ amnes q̃ illũ augẽt. In quem ẽt euoluuntur. Ex agathirsis qdem fluẽs unus maris. Ex æmi uero iugis tres: alii ingẽtes ad aq̃lonẽ uentũ atlas & aulas & tibisis. ꝓ thraciã uero & crobyzos thraces athris: & nœas & artanes & ex pæõiis ac mõte rhodope mediũ interscidẽs æmũ scius. Quin ex illiris in aquilonẽ tẽdẽs angrus planiciem triballiã interfluẽs: bõgũ intrat: bõgrus iste istrũ. Ita utrũq; ꝓ se magnũ ister excipit. præterea ex ombricorũ regiõe carmis: & alius ad uẽtũ aq̃lonẽ alpis in istrũ exeunt. Omnem. n. europã ister emetitur sumpto ex celtis initio: qui oĩum in europa ad solis occasũ extremi sunt. Post cinetas: totãq; permẽsus europã ex trãsuerso ingreditur scithiam his quæ dixi fluminibus: & aliis multis aquas ferentibus: ister sit omnium maximus. Q d si alterius cum alterius aqua comparetur: profecto nilus copia aquæ antecellit: q̃ eum

Ister

Cyres
Tyritæ
Hyppa-
nis

Alizones
Exampæ
us Bory-
sthenes

Salsua.
spõte, cõ-
crescens
Cete.
Antacei
Gerrus

Hyppo-
leo
Santica-
pes hyle-
as hypa-
caris
Carcini-
tis
Gerrus
Tanais
Meotis
Hyrgis.

ullus neq; fluuius neq; fons ingrediens ad incremẽtũ aquæ cõfert. Q d at ister sibi sẽ-
per fluit tã æstate q̃ hieme ob id fit C ut mihi uidetur) q̃ hyeme est q̃tus est aliq̃tulo
maior q̃ sua natura fert. Nã ꝓ hiem⁹ paululũ in rea regiõe pluit: sed ubiq; ningit. A esta-
te uero nix q̃ sub hiemẽ decidit ꝓmulta undiq; ístrũ liquefacta dilabitur: eũq; íplet: nec
sa solũ: sed cũ ea imbres multi atq; uehemẽtes. Q uippe ꝓ æstatem pluit quo tpe q̃to
plus aquæ Sol ad se attrahit q̃ hieme: tãto plus aquæ cum istro miscetur æstate q̃ hye-
me ita cũ paria faciat ister datis aqs & acceptis fit ut semp uideatur sibi eẽ similis. Ex flu
minibus ergo quæ apud scithas sunt unũ ẽ ister post hũc cyres q ab aquilõe meãs ortũ
trahit ex ingenti palude: q̃ scythicã terrã a nebride separat. Ad ostiũ huius incolunt græ
ci: qui tyritæ uocãtur. Tertiũ flumẽ ẽ hipanis ex scythia ueniẽs: & ex magna palude ꝓ
fluens circũ quã pascunt equi siluestres cãdidi: rectiq; uocatur hæc palꝫ mr hypãis. Ex
hac igitur ortꝫ hypanis fluit fere q̃nq; dieꝝ nauigatõe ãgustus & adhuc dulcis: sed mox
q̃ttuor a mari dieꝝ nauigatiõe sane q̃ amarus ꝓp amaꝝ: qui í eũ influit fõtẽ adeo inquã
maꝝ: & cũ sit exigua magnitudie: tñ inficiat hypani flumẽ in paucis magnum: Est ãt
hic fons in finibꝫ regiõis scythaꝝ aratoꝝ: & alizonũ eodẽ noíe quo locꝫ unde emanat.
Scythica lingua exãpæus. i. sacræ uiæ apd alizõas cõtrahunt termío suos tyres & hypa
nis: mox deinde indiuersum abeuntes mediã intercapedinẽ laxãt. Q nartus fluuius est
boristhenes scdm inistꝝ oĩum maximus: & nostra sníã ñ mõscithicoꝝ fluuioꝝ lõge
uberrimus: sed ẽt cæteris uberior: ꝓter ægiptum nilum: cum quo ñ licet aliũ cõparare.
Cæteroꝝ uberrimus ẽ borysthenes: pascua ꝓbẽs amœnissima: & accõmodatissima pe
coribus: necnõ optimoꝝ ac singularium affatim pisciũ: idẽ ad potãdum suauissimus li-
quidus inter turbidos fluẽs iuxta quẽ semẽtis optima fit & herba ñ satiua ẽt altissima. In
cuius quoq; ostio ingens uis salis sua spõte cõcrescit. Præbet idẽ ingentia cete ad salsurã
spinis carentia q̃ antaceos appellãt. Alia præterea præstat admiratõe digna. Q uadragi
ta dieꝝ nauigatiõe usq; ad locum noíe gerꝝ cognoscitur ab aquilõe fluere. Supiora per
q̃ fluit nemo hoíum eloqui ꝓt. Appet tñ fluere ꝓ solitudinẽ ad scitaꝝ agricolãtiũ plagã.
Nã hi scytæ decẽ dieꝝ nauigatiõe accolunt hoc flumẽ. Cuiꝰ tãtum ac nili fõtes nec ipse
possum nec ulluꝫ græcoꝝ reor posse dicere. Idẽ cum ad mare aduẽiat hipãis: cũ eo miscetur eodẽ in loco mare irrupẽs. Q d inter hos ãnes in cõfluentẽ tendẽtes intercapedinis ẽ hipoleo ꝓmõtorium uocitatur: ubi delubꝝ cereris extructum ẽ. Vltra qd delubꝝ sub hypani incolunt borysthenitæ. Hactenus q̃ ab his fluuiis. Post hos alius qui quintus ẽ nomine pticapes: & ipse ab aquilõe fluẽs atq; e palude: Inter quẽ & borysthenẽ incolunt scitæ agricolatores: idẽ in hilæã ingreditur. q̃ trãsmissa boristeni imiscetur. sextus ẽ hiparis qui e palude manans medioq; scithas pecuarios influẽs in mare uoluitur iuxta carcinitim oppidum ad dexterã coercẽs: hileam & cursum: qui dr Achilis. Septimus ẽ gerrus nomẽ a loco optinẽs: qui e boristene ditimit circa ea loca: apd q̃ boristhenes cognoscit: cui loco nomẽ est gerro disterminatq; regiõem scythaꝝ pecuarioꝝ: ac regioꝝ: & dũ in mare fluit: in hipacarim dilabitur. Octauus est tanais qui super ius e uasta palude profluens in aliam uastiorẽ diffundit nominemeotim. q̃ discludit regios scithas a sarmatis. In hũc Tanaim alius influit nomine Hyrgis. Ita scithæ celeberrimis annibus muniti sunt. Gramẽ q̃ in scithia germinat: omnium q̃ nos nouimꝫ germinũ arãdissimũ ẽ: q̃ ita se hi dissectis pecoribꝫ licet discernere. Et ea quidẽ q̃ maxima sunt ita ap eos abundãt. Cætera ãt uulgaria sunt. atq; hunc in modũ rex sunt eis ístitutæ. deorum hos solos ꝓpiciũt. Vestã añ oẽs. Deide louẽ ac Tellurẽ existimantes: tellurẽ louis

Scytharum dei Papæus Apia Oetosyrus Thagimasa Victimarũ ritus

coniugem eẽ. Post hos apollinẽ & cæleſtẽ Venerem & martẽ & Herculẽ. hos cũctiſcythæ deos arbitrãtur. Sed q̃ regiſ scythæ uocantur: ẽt neptũno ſacrificãt. appellantes Veſtã linguaſua labiti: Iouem napæũ mea ſententia rectiſſime. Tellurẽ Apiã: Apollinẽ Octoſyrũ: cæleſtẽ uenerẽ arginipaſam. Neptũnum Thagimaſam. Simulacra & aras & delubra facienda ñ putant p̃terq̃ Marti: idẽ ſacrificiũ prorſus apud oĩa templa fieri codẽmõ eſt inſtitutũ: q̃ talis ẽ. Victima ipſa primoribus iplicita pedibus ſiſtitur. Cuius a tergo ſtans ímolator amota í primis inſula pecudẽ ferit: eaq̃ cõcidente deũ inuocat: cuilã mactat: deinde circũdat laqueũ collo: tũ iniecto baculo circũducit: hoſtiamq̃ ſtrangulat ñ incenſo igni: ñ uotis nũcupatis: non ſumptis libamẽtis. Sed ubi pecudẽ ſtrãgulauit: eiq̃ pellẽ detraxit: ad coctura ſe conuertit. Vex cũ ſcychica regio lignoꝝ ſit admodũ inops: hoc ab illis ad carnẽ coquendam excogitatum eſt. Vbi uictimã pelle denudarunt denudant quoq̃ oſſa carnibus: dehinc illas in lebetes eius gentis leſbiis crateribus aſſimiles: niſi q̃ ſunt multo capaciores iniiciunt. Subiectis atq̃ ſuccẽſis oſſibus hoſtiarum coquũt. Si ãt non affuerit lebes oẽs carnes hoſtiaꝝ in aluos illaꝝ & cũ aqua cõmiſcent atq̃ oſſa ſuccendunt: quibus pulcherrime ardentibus & aluis facile capientibus carnes oſſibus ſeparatas: ita fit ut bos ſeipſe coquat: & item cætera pecora ímolata per ſemetipſum quodq̃ elixũ ſit. Coctis carnibus is qui ímolauit eaꝝ atq̃ inteſtinorum libamenta ante ſe porricit. Immolant autem cum alia pecora: tũ præcipue equos. Et aliis qdem diis hunc in modum & alias pecudes ímolant. Marti uero ſic priſco ritu apud quoſq̃ tale extruitur templũ. Sarmentoꝝ faſces aggeruntur trium in lõgum latũq̃ ſtadioꝝ minoris tamen ſublimitatis: deſup quadrata planicies efficitur. Tria latera prærupta ſunt: q̃rtum accliue: per quod aſcendatur: Eo quot annis cõparant centum q̃nquagíta plauſtra ſarmentoꝝ. Nam ſemper propter cæli tẽpeſtatẽ illa marceſcunt. Sub hoc aggeſtu ferrens Acinacis qui ſingulis uetuſtus ẽ ſtatuitur. Idq̃ eſt martis ſimulacꝝ: cui annuas hoſtias offerunt cum alioꝝ pecoꝝ tum equoꝝ: & pluſ huic Acinaci q̃ cæteris diis. Ex captiuis centeſimum quẽq̃ ímolant non eodẽ quo pecora modo: ſed diuerſo. Nã ubi eoꝝ capitibus uinum libauerunt: ipſos ad quoddam uas mactant. Dehinc eiſdem in congeriem ſarmentorum ſublatis. Acinacem cruore perfundunt: Hæc quidem ſupra conferunt. inferius autem ad templum illa faciunt. Viroꝝ interemptorum omnes humeros dextros præcidunt: quos una cum manibus in aerem iaciũt: quocũq̃ deciderit manus ibi iacet: & ſeorſum mortuus. Cæteris deinde ſolẽnibus cõfectis abeũt. Etſi crificia quidẽ hæc ab eis ſunt inſtituta. Sues pro nihilo putãt quos nec alere omnino in ſua regiõe uolunt. Q uæ uero ad bellũ attinẽt: hũc in modũ ſunt ab eis comparata. Q uẽ primũ uiꝝ ceperit uir ſcytha eius ſanguinẽ potat: quoſcũq̃ in prælio ĩteremerit eoꝝ capita regi offert. Nã capite allato ſit prædæ quãcunq̃ ceperit pticeps: alioquin ex pers. Caput hoc modo præcidit: in orbem illud amputat circa aures uerticeq̃ ſumpto excutit. deinde pellẽ detrahit: & ubi ſicut bouis coriũ manibus molliuit: tãq̃ mãtile poſſidet: eaq̃ & abenis equiſui appenſa gloriatur: qualia mãtilia ut q̃ſq̃ plurima habeat: ita uir iudicatur præſtãtiſſimus. Sunt quoq̃ multi qui coria hæc humana tãq̃ brutoꝝ cõſuant: q̃bus pro amiculis induantur. Multi ẽt cæſoꝝ hoſtium manus dextras cum unguibus excoriant: eiuſque opercula pharetraꝝ integunt. Eſt ãt inter omnia coria humanum fere & craſſum maxime & candore ſplendidũ. Multi totos homines excoriatos & ſuper ligna extentos ſupra equos circũferunt. Hæc ab illis í mores ſunt recepta Non tamen de omnium ſed de inimiciſſimorum capitibus hoc faciunt: ut illud quiſq̃

Martis templũ ex ſarmentis

Acinacis

Sues nõ alunt

Scytharũ mos í hoſtes

Hoĩum coria

infra ſupercilia reciſũ prorſus excuteret: & crudo tãtũ bouis corio ſi paup ſit. Sin diues ñ mõ exterius íducat bouino corio ueꝝ ẽt ĩterius inauret: & ſic uterq̃ p̃ poculo utatur. Idẽ agũt de familiaribꝫ ſi ĩter eos exiterit diſcordiæ dũ apd̃ regẽ uictoria ſint potiti. hæc capita hoſpitibꝫ q̃ ad eos uẽiũt uiri alicuius exiſtiatiõis exhibẽt: referũtq̃ illos cũ eſſent hõeſtici & ad pugnã laceſſiſſent ab ipſis eẽ ſuperatos. Id ſtrẽnuitatis loco ponẽtes ſemel quot ãnis ſinguli regionũ p̃rincipes miſcẽt uinũ crateri: de quo ſcytæ oẽs hoſtiũ hõicidæ bibũt nẽo guſtat q̃ nihil p̃clari opis ediderit: ſed ſine honore ſeorſũ ſedet: q̃res apd̃ eos maxĩæ ẽ ignõiniæ: Q ui uero cõplures cædes fecerũt: hi duobꝫ piter quos hñt calicibꝫ potãt. Apd̃ eoſdẽ pmulti ſũt uaticinatores: q̃ cũ pluribꝫ uirgis ſaliginis diuinãt. Ad hũc modũ grãdes uirgaꝝ faſces cũ attulerũt humi poſitos diſſoluũt ac ſeparati ponẽtes ilꝫ ſingulas uaticinãt: Ad hæc dicẽdo uiceuerſa uirgas p̃hendunt: & rurſus ſigillati cõponũt. Hæc eſt illis tradita a maioribꝫ diuinatio: Sed enaries q̃ ſunt androgyni aiũt ſibi a Venere traditã diuinationẽ tiliæ frõde uaticinãtes. Tiliã ubi quis trifariã ſciderit digitis ſuis eã íplicãdo ac reſoluendo tractaꝝ atq̃ hunc in modũ uaticinãtur. Hoꝝ tres maximẽ p̃batos accerſit rex quotiens ægrotat. Cui iſti fere ſemp dicũt hunc aut illũ ciuẽ. Nominãt ãt hoĩem de quo loquũtur peieraſſe iurantẽ p̃ regium ſolium. Eſt ãt ſcythis mos plerunq̃ iurãdi p̃ regium ſolium cum maximum uolunt interpõere iuſiurandum p̃tinuſq̃ his quẽ dixerint peieraſſe adductus coarguitur ſcientia diuinãdi tãq̃ cõpertus falſo deieraſſe per regium ſolium & ob id regem ægrotare. Si ille inficias ſe negat peieraſſe: atq̃ rem grauiter fert: rex duplum uaticinoꝝ accerſit. Q ui inſpecta diuinãdi ratione ſi & ipſi hoĩem periurii cõuicerit: ſine mora caput excidunt: ei uſq̃ facultates ĩter ſe partiuntur primi uaticini. Sin uero illi q̃ ſupuenerunt uaticini homines abſoluerint: Alii atq̃ alii præſto ſunt: quoꝝ ſi plures abſoluerint. decernitur primis illis uaticinis eẽ peundum: eoſq̃ huncin modum necat. Plauſtrum cõcameratum ubi ſarmentis referunt: bobuſq̃ iunxerunt: uaticinos pedibus implicatis & manibus poſt tergum reuinctis atq̃ ore obſtructo extẽdunt in medium ſarmentoꝝ: incenſiſq̃ ſarmentis teritando agitant boues. Q uoꝝ boum multi cum uaticinis cõcremantur: Multi ambuſti utiq̃ cremato paluſtri temone aufugiunt: Hoc quem dixi modo uaticinos cõburunt etiam ob alias cauſas: appellantq̃ pſeudomantias: ideſt falſos uaticinos Sed quos morte rex afficit: eoꝝ ne liberos quidẽ relinquit: ſed uniuerſos mares interficit: Fœminis nihil læſis fœdera cum quibuſcunq̃ ineunt ſcythæ. hoc modo ineunt. Infuſo in grandẽ calicẽ fictilem uino cõmiſcent eoꝝ ſanguinem quiferiunt fœdus percutientes cultello aut ícidentes gladio aliquantulum corporis. Deinde in calice tingunt Acinacem: ſagittas: ſeeurrim: iaculum: Hæc ubi fecerunt ſeſe multis uerbis deuorẽt: poſtea uinum epotãt ñ mõ ii qui fœdus fecerũt: ſed ẽt cõites hi qui ſũt maxĩe dignitatis. Regum ſepulchra apd̃ gerros ſũt ubi borryſthenes iã nauigabilis ẽ. Ibi cũ rex eoꝝ deceſſit: i gentẽ ſerobẽ effodiũt forma q̃drata. Hoc ubi prepararũt: accipiũt mortuum corpore incærato aluo euulſa atq̃ expurgata: q̃ ſilere cõtuſo & thymiamate apiiq̃ ſemĩe & aniſi cũ expleuerũt reſuunt rurſus ĩpoſituq̃ plauſtro cadauer ad aliã gentẽ ferunt: quod qui excipiũt eadẽ agunt: quæ regii ſcythæ: aurẽ decidunt: crinẽ circuntõd ent: brachia circuncidunt: frontem naſumq̃ conſauciant: ſiniſtram manum ſagittis traiiciunt. Poſt modum regis cadauer carpento ferunt ad aliam gentem: cui imperitãt: quæ ipſos comitatur ad eos unde primum uenerãt. Vbi iã mortuũ circunferẽtes luſtrauerũt ſingulas gentes quibus imperauit apud eos deponunt qui in extremis habitant & in ſepulchris: quem poſtq̃

Hoſtiũ homicidæ in magno honore

Enaries Androgyni

Scytarũ fœdera

Regũ ſepulchra

ſup torũ in loculo uiderũt:haſtis atq; hic defixis deſup ligna diſponũt:deiñ pallio cõte
gunt. In rel qua loculi ſpacioſitate aliq̃ eius pallacũ ſtrãgulatã ſepeliunt: & cum qui uia
miſcebat & coquũ & equi agaſonẽ:& miniſtrũ: & q erat a nũciis necnõ equos & alia
rex omniũ primitias:qn etia phialas aureas. Nã argenteũ aut æreum nihil in uſu hñt.
His actis humũ certati atq; auide iniiciunt cupiẽtes tumulũ q̃ maximũ efficere. Circũ
acto ãno rurſus hoc agunt:e famulis regis intios ſumũt: Sunt ãt famuli regũ ígenui
ſcythæ & quos ipſe rex iuſſerit. Nã nullus uenalitius ei miniſtrat. Hos miniſtros qui
q̃ginta cũ ſtrangulauerunt ac totidẽ pĩtãtiſſimos equos eductis inteſtinis expurgan
paleis íplet ac cõſumit: Et ubi dimidiũ fornicis ſup duo ligna reſupinatũ ſtatuerít: alte
rũq; dimidiũ ſuper altera duo ligna:& item alia multa huiuſcemõi defixerít tum ſuper
ea equos imponunt craſſis tignis inſõgum ad ceruicẽ uſq; traiectos: Ita ut priores for
nices ſuſtineant armos equoꝝ poſteriores uero iuxta fœmora ſuſcipiãt uteros utriſq;
cruribus ſuperne pendentibus: Equos infrenant eorumq; habenas ad palos extentas
alligãt. Dehinc ſuper eoꝝ ſingulos ſtatuunt ſingulos quinquaginta iuuenum ſtrãgula
toꝝ hunc in modum. Vnicuiq; eorum rectum ſtipitem perſpinam ad ceruicem uſq;
tranſfigunt: quod inferius ſtipitis extat ultimum infigunt tigno illi quo equus trãſfi
ctus eſt. His equitibus ſepulchro circũpoſitis abeunt. Hunc in modum reges ſepeliũt.

Scytharum funera

Alios autem ſcytas cum deceſſerunt proximi quippe in paluſtris collocatos ad amicos
circũferunt: Eos ſinguli amicoꝝ excipientes epulum cadauer comitantibus præbent
tam propinquis q̃ cæteris ad hunc modum quadraginta diebus priuati homines circũ
aguntur: dehinc humantur tali tñ ratione prius purgati. Vbi caput exinaniuerunt ab
luerunt q; circa corpus ita agunt tria ligna ſtatuũt mutuo inclinata, circa hæc pt̃ẽdunt
lanea pilea q̃ maxime poſſunt conſtipantes & in ſcapham in medio lignoꝝ pileorũq;

Cãnabis

poſitam lapides coniiciunt ex igne perſpicuos. Naſcitur autem apud eos cannabis li
no ſimillima præterq̃ craſſitudine ac magnitudíe: Sed q̃ noſtra ẽ multo præſtãtior ud
ſua ſpõte naſcẽs uel ſata: ex qua thraces ueſtimenta conficiunt lineis ſimillima: quæ ni
ſi quis admodum terat linea ſint an cãnabacea nõ queat dignoſcere: & qui nõ uiderit
cãnabem: extimet lineum eſſe ueſtimentum. Huius cannabis ſumptũ ſemẽ ſcytæ ſub
pileis occulunt ſupra lapides igni pſpicuos. Vnde fit thymiama tantũ reddens uaporẽ
quantum apud græcos nullũ thuribulum reddit. Hoc odor ſtupentes ſcythæ eiulant:
quod apud ipſos loco lauacri eſt. Neq; enim lauant omnino corpus. Sed uxores eoꝝ
infundentes aquam corpora ad lapidem aliquem ſcabꝝ conterunt cypreſſo & cedro
& thuris ligno Deinde perfrictum corpus cum intumuerit: illud faciemque medi
camentis oblinũt. Id eas ſimul bene olentes facit: Simul poſtero die medicamentis
amotis mundas ac ſplendidas. Externis hi ritibus uti magnopere cauent ne mutuo q
dem inter ſe: ſed græcoꝝ præcipue utiq; poſteaq̃ depræhenderunt Anacharſim & de

Anacharſis

inde iterum Scylem: Siquidem: anacharſis cum multum orbis terrarum contẽplatus
eſſet: & multum in ſapientia profeciſſet: eam ad mores ſcythaꝝ pertulit. Is dum í hel
leſpontum nauigans tenuiſſet cyzicũ: nouit matri deoꝝ C Offendit enim cyzicẽos D
eius diem feſtũ magnifico ſane apparatu celebrantes ſi ſaluus ſoſpeſq; domum reuer
tiſſet ſacrificaturꝝ ſe eodẽ ritu quo cyzicenos ſacrificantes uidiſſet:& peruigilium no
ctis inſtituturum. cum abiiſſet in ſcythiam uẽit ad locum qui dicit hylæa iuxta Achil

Hylea

lis curſum ſita ubiq; omnifariis omnibus referta. In hãc abſtrudẽs ſe Anacharſis oẽm
feſti cerimoniam deæ perſoluit tympanum tenens exutiſq; ſimulacris. Hæc eũ agentẽ

uidã ſcytha animaduertẽs in diciũ detulit. Saluco regi. Rex cũ & ipſe cõtuliſſet ſe eo: Sauleus
& anacharſim ea facientẽ inſpexiſſet excuſſa ſagitta necauit. Et nũc ſiquis de anacharſi rex
terrogat: ſcytæ negant ſe nouiſſe hoíem ob id qđ in græciã pegrinatus ẽ: extremoſq; Anachar
mores ſectat: licet C ut ego accepi D tutor fuerit tymnis filii ſpargapithis: patruuſq; ſis cædes
anthyrſi ſcitaꝝ regis filius gnuri nepos lyci pronepos ſpargapithis. Itaq; ſi ex hac fa- Tymnis
milia extitit Anacharſis: cõſtat eũ a patruele fuiſſe interẽptũ Idãthyrſus enĩ fuit filius Sparga-
Saulei. ſauleus ãt fuit qui anacharſim íteremit. Quãq̃ & aliud quidã pellopõnenſes pithis
udiui referẽtes Anacharſim ab rege ſcytaꝝ miſſum græcie factũ eẽ diſcipulũ: & cum Idãthyr-
urſus reddiſſet: dixiſſe ad eũ qui ſe miſerat cunctos græcos eẽ in oí ſapientia occupatos ſus
acedæmoniis exceptis: quiſoli rationẽ hẽrent dãdi & accipiẽdi prudẽter. Veꝝ hæc nar
atio aliter ab ipſis græcis deluſa ẽ. Hic igitur uir C quẽadmodũ antea dictũ ẽ D mortẽ
ppetiit. & ipſe quidẽ ita egit ꝓpter externos ritus: & græcoꝝ cõſuetudinẽ Multis ãt
ne annis poſtea interiectis ita paſſus eſt ſcyles aripithis filius. Etenim aripithes ſcyta
um rex cum alios multos filios: tum ſcilem ſuſtulit ex uxore iſtrina haud quaq̃ indige Scyles
næ: quæ filium grecam linguam litteraſq; edocuit. Interiecto deinde tempore Aripithe Aripites
er dolum occiſo a ſpargapithe agathyrſorum rege, ſciles regnum ſuſcepit & uxorem Opœa
atris nomine Opœam. Erat autem Opœa hæc ciuis: ex qua erat ariapithe filius Orir Orithus
hus: ſcili regnum ſcitarum optinenti: ſciticus tamen uiuendi mos nihil prorſus cordi
rat: ſed græcus in quo fuerat imbutus a puero. Ideoq; multo magis ad hunc exercen
um ſe conuertebat. Vtiq; cum ad urbem boryſienitaꝝ ſcit hicum ducebat exercitum
Boriſthenitæ autem ſe a mileſiis aiunt eſſe oriundos. Ad hos quotiens ſciles ueniebat
electo in ſuburbanis exercitu ipſe muro ígreſſus portas obſerabat depoſita ſcitica ſto
a græcum ſumebat ueſtimentum: & eo indutus ꝓ forum ſpatiabatur. nullo neq; ſatel
itum neq; populi comitatu appoſitis qui portas cuſtodirent: ne quis ſcitarum cerne
ret eum geſtantem huiuſmodi ſtolam: & cum cæteris græcoꝝ íſtitutis utebatur tum
in faciendis deoꝝ ſacris. Et cum ibi tempus menſtruum aut amplius triuerat: abſede
bat induta ſibi ſcytica ſtola: Idque ſæpenumero faciebat extructis ſibi ædibus illic: &
uxore illinc accepta, ſed cum foret ei male euenturum ex hac occaſione male euenit. Af
fectanti ei Dioniſium bacchanalem initiari hac hoſtiam initiationis iamiã ſumpturo í
manibus oblatum eſt ingens oſtẽtum. Erat ei in urbe boriſthenitoꝝ circũ ædes ſuas:
quaꝝ pauloante habui mentionem magnas atq; magnificas e lapide cãdido ſpíges &
gripes ſtantes. In has ædes deus fulmen iaculatus eſt: totaq; deflagrauerũt. Scyles ni
hil hominus initiationem peragit. Enimuero ſcitæ græcis probro dant baccanandi cõ Baccha
ſuetudinem negantes eſſe credibile deum inueniſſe quo homines ad demẽtiam adigã nalia
tur: poſteaq̃ bacchanalibus ſacris inici atus ẽ ſciles: quidam boriſthenitarum ſcithis in
diciũ detulit ingens. Vos qdẽ ſcitæ nos irridetis q; bacchanalia agãus: qđq; nos deus oc
cupet. At nunc demum hic ueſtrum quoq; regem occupauit. Nã baccanalia exercet a
deo in dementiam actus: Quod ſi mihi non habetis fidem: ſequimini me rem uobis
oſtẽſurum. Primores ſcitharum hominem ſecuti ſint: quos boriſthẽita ille deductos
clanculum in turri collocauit. Vbi affluit ſciles cum thiaſo. ideſt cum choro illo baccha
bundus. ſcythæ eo cõſpecto rem ingentis calamitatis eſſe duxerunt: digreſſiq; ea quæ
uiderant omni exercitu indicarunt: Poſt hæc ubi adlares ſuos rediit ſciles defecerunt
ab eo ſcythæ delecto fratre eius Octamaſade ex filia Teris genito: ſcyles cognito quid Octama
deſe fieret: & quam ob cauſam profugit í thraciam. Id cum audiſſet Octamaſades cũ ſades

exercitu aduersus thraicia cõtendit eui ad istꝝ progresso thraces occurrerunt: & dum
Sitalces cõflicturi erant: Sitalces ad octamasadẽ misit caduceatorẽ cũ his mãdatis. Quid opus
est inter nos tentare fortuna. Tu quidẽ sororis meæ es filius: sed habes germanũ meũ
quem si mihi reddideris: ego uicissim tradã Scylẽ tibi. Ita neqꝫ tu: neqꝫ ego periclitabor
exercitu. Erat autẽ apud octamasadẽ frater scitalcis ab eo profugus. Hãc a scitalce ob
lata conditionẽ octamasades accepit: redditoqꝫ scitalci frater eodẽqꝫ auunculo suo scylẽ
recepit fratrẽ: Et scitalces quidẽ recepto fratre reduxit exercitũ: octamasades autẽ eodẽ
die caput scili dempsit. Adeo suaistituta scitæ obseruãt: & his q̃ externos ritus asciscũt
tales irrogãt pœnas. Multitudinẽ scitarꝫ non potui exacte ĩdagare cũ de eius numero
uaria referentes audiã: & permultos illos: & rursus paucos eẽ utiqꝫ scitas. Quantũ ãt
Exãpeos sub aspectũ meum uẽit: est inter boristhenẽ: & hipanim flumía locus nõine: Exãpeos
cuius etiam aliquanto antea habuimus mentionem: cum dicebã fõtem eo esse aquæ
Ahenũ amare hipanim in quem fluit importabilem reddentis. Hoc in loco iacet ahenum scy
capax thicum tantum q̃ crater qui est in hostio ponti a pausania Cleõbrotifilio dedicatus: quod si
quis non inspexit hunc ei in modum declarabo: sexcentarꝫ est amphorarum facile ca
Arantes pax crassitudine digitorum sex id aiunt indigenæ ex aculeis sagittarꝫ esse factum. Re
gem enim suum nomine arantem cum numerum scitarum inire uelle t iussisse singu
los scitas conferre singulos sagittarum aculeos: proposita morte ei qui non ferret: Ita
magnam uim collatam esse aculeorꝫ: & ex his aliquod confectum opus placuisse ei p
monumento relíquere: atqꝫ inde feciſſe id ahenum: & in hoc exampeo dedicasse. Hoc
de multitudine scitarum audiebam. Hæc regio miracula nulla habet præter flumía cũ
multo maxima: tum numero plurima. si quid tamen præter flumina & magnitudinẽ
campi exhibetur admiratiõe dignum. Id dicetur uestigium Herculis ostendunt petre
impressum uirili uestigio simile bicubitali magnitudĩe iuxta fluuium tirem. Et hoc ita
se habet. Redeo ad eam quam ab initio instituera oratione: Dario aduersus scitas
exercitum comparanti: dimissis nũciis ad imperandum aliis ut peditatum: aliis ut clas
Artaba sem præstarent: aliis bosphorꝫ thracium iungerent: Artabanus Hystaspis filius darii
nus frater nolebat illum ullo pacto scitis inferre bellum commemorans scitarum inopiam
utilia suadens cum tamen non persuaderet illi destitit a dissuadẽdo. Darius ubi omnia
oebazus ei in expedito fuere copias eduxit ex urbe susis. Ibi eum Oebazus quidam psa: cui tres
filii erant omnes in militiam euntes obsecrabat ut unum sibi ex illis relinqueret. Cui
Darius tãq̃ amico & modesta obsecranti: rñdit se oẽs eius liberos relicturum. Eo re
sponso Oebazus magnopere lætabatur sperãs liberos suos missionem habere militiæ
At ille præpositos filiis oebazi iussit ut omnes eos interimerẽt. ita filii Oebazi obtrũ
cati illic sunt relicti. Darius susis mouens peruenit ad bosphorum calchedõis ubi põs
Cyaneæ iungebatur. Illic consensa naui transmisit in insulas nomine cyaneas quas græci prius
Ponti ã errabundas ubi fuisse aiunt. Ibi sedens ĩ templo subiiciebat oculis põtum rẽ spectaculo
plitudo dignam. Nam inter omnia maria est maxime admirabile. Cuius lõgitudo est undecim
Bosphorus miliũ ae centũ stadiorꝫ: latitudo qua latissimũ est trium miliũ ducentorꝫ. Huius pelagi
os latitudinis est quattuor stadiorum lõgitudo oris. quod est collũ. quæ bosphorus di
Propõtis. citur ubi põs cõnectebatur circiter centũ uigĩti stadia ad propõtidẽ usq; ptigẽs. Propõ
Hellespontus tis ãt quingentorũ stadiorũ ẽ mille & quadringentorũ longitudinis influens in helle
spõtũ. Ipse hellespontus ubi angustissimus stadiis septẽ quadragĩtis: lõgus ĩtrãs pelasgi uastitatẽ: quod ægæũ uocatur. Hæc autẽ ita dimẽsa sunt. Nauis fere meat oino se

ptuaginta millia passuum longo die. nocte uero sexaginta. Itaqꝫ a faucibus põti ad pha Phasis
sim hoc est enim ponti longissimũ nouẽ dierum est nauigatio: & octo noctium: quæ si
unt mille centum ac decẽ milia passuũ: hoc est stadiorꝫ undecim milia ac centũ. Escyti
ra ãt ad Thesmycirũ quæ est superflumẽ thermodõtem. Hic nãqꝫ põti latissimũ ẽ triũ
dierum duarumqꝫ noctium ẽ nauigatio quæ fiunt passuũ trecẽta ac tria milia. stadiorꝫ
uero tria milia & trecenta. Hunc igitur ĩ modũ põtus ac bosphorus & hellespontus a
me dimẽsa sunt: & secundum ea quæ dixi situ habent. Quin ẽt pontus hic paludẽ ha Mæotis
bet influentẽ in se nõ multo q̃ ipse est minorem: quæ mæotis appellatur: & mater pon
ti. Darius ubi põtem contemplatus est renauigauit ad pontem. cuius architectus exti
tit Mãdrocles samius. Cõtemplatus itẽ bosphorꝫ duos sup eum cippos erexit e cãdido
lapide litteris incisis: unũ quidẽ assyriis: alterꝫ uero græcis oẽs gẽtes quas secũ ducebat.
Ducebat ãt oẽs gentes quibus ipabat: cõtinẽtibus numero septĩgenta milia hoĩum cũ
eqtatu præter classem: q̃ cõstabat e nauibꝫ sexcẽtis. his postea cippis byzãtii in urbẽ suã
trãslatis usi sunt ad arã Dianæ erectæ præter unũ lapidẽ q iuxta Bacchi delubꝫ eadẽ ur
be relictus ẽ liis assyriis opletus. Bosphori locus quẽ rex Darius põte cõmisit: cõiectãti
mihi uĩ medius ĩter byzãtiũ & tẽplũ: qd supra fauces ẽ. post hæc darius põte sublicio d
lectatus: auctorẽ eius mãdroclẽ samiũ donauit decuplo. Ex cuius primitiis Mãdrocles Mandro
pict s aĩalibus cõmissionẽ bosphori & regẽ dariũ medico solio sedẽtẽ: ac suas copias tra cles
ducẽtẽ effinxit: eãqꝫ pictura tẽplo iunõis dedicauit cũ hac inscriptiõe. qui rate piscosum
cõiũxit bosphoro iplẽs Darei regis uota iubẽtis opus. Iunõi Mãdrocles hæc mõumẽta dicauit. Esset honor samiis: uñ corona sibi. Hæc igit monumẽta extiterũt eius q pon
te iungunt. Darius transmisso per ratẽ bosphoro faciebat per thraciam iter: & cum ad Tearussa
fontes teari amnis peruentum est triduo hic hũit statiua. Tearus fertur ab accolis om lutifer
nium amnium esse optimus cum ad alios morbos: tum ad scabiẽ curandam uel homi Perithus
num uel equorum. Eius fontes duodequadraginta sunt ex eadem petra manantes par Apollo-
tim frigidi, partim calidi. Ad hos tantumdem uiæ est a iunonis templo eius urbis: quæ nia
iuxta perinthum est: & Apoloniæ: quæ est in ponto euxino duorum dierum utraque Contade
Fluit ãt tearus, hic in flumen Contadestum. Contadestus in Agrianem. Agrianes in stus
Hebrum: hebrus in mare iuxta urbem aenum. Ad hunc igitur amnem cum peruenis Agrianes
set Darius. castraque posuisset oblectatus amne cippum erexit his litteris inscriptum. Hebrus
Teari amnis capita optimam aquam atque pulcherrimam cunctorum amnium con Aenum
tinent: & ad ea peruenit exercitum ducens aduersus scytas uir optimus atqꝫ pulcherri op.
mus cunctorꝫ hominum Darius histaspis filius persarum cunctæqꝫ continentis R ex. Arusæus
Hæc sunt illic inscripta. Darius hĩc mouens uenit ad alium amnem noie artiscum qui Salmide
p odryses fluit: quo ubi peruenit ita agendum sibi putauit. Ostenso certo loco copiis sus
suis iussit illic singulos quosqꝫ prætereuntes ponere singulos lapides. id cum omnis ex Mesam
ercitus feciſſet grandes acerui lapidum affecti sunt: quibus relictis Darius illĩc mouit. bria
Sed priusquam ad istrum peruenire t primos subegit getas: qui immortales agunt: nã Scytmia
thraces qui salmidesum: quiqꝫ supra apolloniam: & mesambriam urbem incolunt: & de
quiscyrmiadæ & nipsæi uocantur: sine pugna sese dario dediderunt. Getæ uero pi Nipsæi
peritiam resistentes in seruitutem redacti sunt cum sint fortissimi thracum: atqꝫ iustissi

Zalmoxis Beliezen

mi:Immortalẽ autẽ agunt hoc modo:q̃ se mori nõ putãt:sed eũ qui defunctus ẽ mea re ad Zalmoxin dæmonẽ:quẽ non nulli eoꝝ opinantur eundẽ eẽ beliezẽ.ad hũc mittũt assidue cũ naui quinq̃ remigũ nuncium quẽpiã ex se ipsis forte delectũ præcipitẽtes ea q̃bus semp indigent:cũq̃ ita mittũt. Q uibusdã eoꝝ datur negociũ ut tria iacula tenentes aliisue cõpræhẽsis eius qui ad Zalmoxin mittit:manibus pedibusq̃ hoiem agitantes ĩ sublime iactẽt ad iacula. Q uisi in pñtiaꝝ extinguitur.ꝑpitiũ sibi deũ arbitrãtur. sin minus ipsum nũciũ insimulãt asseuerãtes malũ illũ eẽ uiꝝ:Hoc ĩsimulato aliũ mittũt dãtes adhuc uiuẽti mãdata.lidẽ thraces dũ tonat fulgurãtq̃ cælũ sagitas excutiũt deo minitãtes q̃ nullũ aliũ ꝑ terſuũ eẽ arbitrãt. Vexꝝ C ut ego a græcis accepi Dhelleſpõtũ & põtũ ĩcolentibꝫ zalmoxis hic hõ fuit:samiq̃ seruitutẽ seruiuit pytagoræ Mnesarchi filio. Illic nacto libertatẽ cũ multũ pecuniæ cõpasset ĩ patriã rediit:q̃ cũ aĩaduerteret thraces male uiuẽtes:& ĩscite ipse edoctꝫ ionicũ uiuẽdi genꝫ & mores q̃ thracũ liberiores:ut q̃ cõuersatus eẽt cũ græcis:cũq̃ pythagora nõ ĩfirmissimo ĩter græcos sophiſta:dõicilium extruxit:ĩ qd ꝑmos quosq̃ populariũ ĩ cõuiuiũ accipiebat:& ĩter cõuiuãdum docebat:neq̃ se neq̃ suos conuiuas.neq̃ illos q illic assid ue gignerẽtur interire sed in eũ locum ire:ubi supstites sp oĩum bonoꝝ cõpotes eẽt. Dũ ea q̃ commemorata sunt agit atq̃ dicit interĩ subterrãeum ædificium struit. Q uo ꝑsus absoluto e thracũ conspectu se subducit descẽdẽs in illud subterraneum ædificiũ. Vbi circiter triẽnium degit desiderãtibꝫ eum thracibꝫ ac deflẽtibꝫ tãq̃ mortuũ. Q uarto ãno se eisdẽ in conspectũ dedit:atq̃ ita credibilia sunt effecta q̃ illis exposuerat.hæc Zalmoxĩ aiunt feciſſe. Cuius subterraneo ædificio neq̃ ualde credo sed multos eum ãna pythahorã ãnis extitisse:q̃ siue quis hõ fuit siue quis ẽ dæmõ getaꝝ indigena ualeat.Getæ hoc ritu utẽtes ubi sũt a ꝑsis subacti cæteꝝ sunt exercitũ secuti.Darius ubi ad istꝝ puenit & una pedestres copiæ cunctiq̃ flumẽ trãsmiserunt:tunc uero iussitiones postq̃ ratẽ soluissent sequi se pe

Cœs

destri itinere cum nauticis copiis. Q ui cum ratẽ soluturi eẽnt:& impata facturi.Cœs alexãdri filius mytilineoꝝ ꝑfectꝫ ita apud Darium uerba fecit.Scisscitatus antea nũqd ei gratum foret audire sniam dicere uolentis.Cum aduersus eã terrã rex facias expeditionem in q̃ ferẽ nihil arari.nullas urbes coli:sinito nunc pontẽ hoc loci stare relictis ad eius tutelã custodibꝫ iis qui eum contegerunt:p quẽ siue ex snia rẽ geremus scytis inuentis siue illos inuenire nequibimꝫ tutus nobis sit redditus.Neq̃.n.uereor ne prælio commisso a scythis uertamur in fugã:sed potius eis nõ inuentis aliquid patiamur errat ei. At enim credat me quispiã mea ipsius cã hæc dicere ut hic subsistã.Ego uero qd ĩ tuam rem eẽ sentio rex id in medium profero.Ipse te sequi uolo neq̃ hic relĩqui. Delectatus admodum eo consilio Darius ita respondit.Hospes lesbie facoĩno cum sospes domum rediero præsto mihi sis ut te ob egregium consilium egregiis factis remunerer: Hæc locutus ubi sexaginta nodis lorum innodauit accitis ad colloquium tyrãnis ionibus ita locutus est. Viri iones quam prius habueram de ponte sententiam:eã missam facio. Vos sumpto loro hæc ita uelim agatis. Q uo ex tẽpore uideritis me raptissime iter intendentem in scytas:ex eo tempore incipientes soluite singulis diebus singulos nodos:Intra quod tempus nisi affuero:sed dies nodoꝝ exierit:uela facite in patriã uestram:interea quoniam consilium mutauiꝝgite:custodiam ratis & omne studium illi & conseruandæ & tuendæ adhibentes:quod facientes maiorem in modum mihi gratificabimini:Hæc locutus Darius promouet exercitum:Thracia tellus in mare intendens scythicæ prætenditur quasinum faciente scythica excipit:& illic ister mare subit hostio inuentum eurum conuerso. Q uod autem ab istro soli scythici secundũ mare

Scythia uetus

est:Id metiẽdo indicare aggrediar. Ab istro hæc iã uetus scytia ẽ ad meridiẽ uersus au

catcinitis

strũ ꝓposita usq̃ ad urbẽ carcinitidẽ:eiusdẽ deiceps qd ad mare fert mõtosæ regiõis &

Taurica

in põtũ porrectũ icolit gens taurica cherõneso tenus noie trechea.i.aspera. Hæc ad ma

Suniacũ iugum

re ptingit.qd ad uentũ subsolãum uergit. Sunt ãt finiũ scitice ptes duæ ferẽtes ad ma

Thoica

ria:una ad meridianũ:altera ad oriẽtale:qd admodũ atticæ regiõis atq̃ similiũ q̃ sic ptẽ

anaphlysta

citie tauri incolunt:ut si atticæ iugũ suniacũ alia gẽs ñ atheniẽsis incoleret:qd a tribu

Taurica gens

thoica usq̃ ad anaphlystã magis ĩ põtum porrigit ꝓmõtoriũ: Talis ẽ ut parua cũ magnis cõparem taurica regio: Q ui ãt ñ est hãc atticæ ptẽ præteruectus:huic alio modo

Cimerii

plan ũfaciã. Vt si iapygiæ ñ iapygies:sed alia gens iperãs eã diusa terra a brõdusio usq̃

Scythiæ ptes duæ

tarẽtũ & ꝓmõtoriũ icoleret. Cũ hæc duo dico multa alia smilia dico:q̃bus taurica gẽs est cõparãda. Agente taurica deiceps scitæ supra tauros & orientale uersus mare incolunt:q̃ bosphori cimeriisunt ad uesperã uergentia:& q̃ paludis mæotidos tanai tẽus q̃ ifluit in huius paludis secessum. Itaq̃ ab istro iã quæ supiora sunt ferentia ĩ mediterranea discludũt scithiã ab agathyrsis:deiñ a neuris:deiñ ab androphagis: postremo a melanchlænis. Itaq̃ scithiæ ueluti formæ q̃dratæ duæ partes:quæ ad mare ptingunt: altera ad mediterrãea fert: altera maritia usq̃ quaq̃:sunt pares. Nã ab histro ad borysthenẽ decem dieꝝ est iter. Tãtundem a borysthene ad mæotidem paludẽ. A mari mediterranea uersus usq̃ mælanchlænos uiginti dieꝝ iter. Supputãtur ãt a me in singulos dies itineris ducena stadia. Ita transuersa scitiæ erunt quattuor miliũ stadioꝝ recta quæ ad mediterranea ferunt totidem stadioꝝ. Tantæ est hæc terra magnitudinis.scithæ inter se collocuti cũ soli impares essẽt copiis Darii prælio repellendis nuncios ad finitimos mittere. Eoꝝ reges ubi cõuenere consultabant ut fit ingenti exercitu inuadẽ te. Erant ãt qui cõuenerãt reges tauroꝝ & agathyrsoꝝ & neuroꝝ & androphagoꝝ & melanchlænoꝝ & gelonoꝝ & budinoꝝ & sauromataꝝ. E quibus tauri huiusmodi moribus utuntur. Virgini naufragos ĩmolant:& quoscũq̃ græcos illuc delatos. Hoc modo post tãq̃ præces peregerint:hominis caput claua feriunt:truncum eius quidã aiũt ꝓturbari e rupe. Nã in rupe prærupta templum est eoꝝ situm: cruci affigunt:caput. Q uidam de capite suffigiendo cõsentiunt:sed truncum e præcipitio deiici negant:sed humo cõtegi dicunt demonem cui immolant ipsi tauri aiunt esse Iphigeniam Agamẽ nonis filiam. In hostes quos ceperint hoc agunt.ampuratum quisq̃ caput hostis domũ reportat:fustisuffixum admodum sublimẽ supra tecta statuit: & plerunq̃ supra fumariũ. Iõ in sublimi locãtes q̃ dicãt eos totius domꝫ eẽ custodes. Viuũt ãt e rapto & ex bello. At agathirsis exculti ssimi uiri sunt:& auꝝ plerũq̃ gestãtes ĩ cõmune cũ mulieribus coeunt:ut inter se germani sint ac domestici oẽs:nihil neq̃ liuoribꝫ:neq̃ odii mutuo exercẽtes. Cætera ad thracũ cõsuetudinẽ accedentes. Neuri scythicis utuntur moribus qui una ãte Darii expeditionẽ etate coacti fuerãt solũ uertere ꝓ serpẽtes. nã serpẽtũ cũ magna uis ex ipsoꝝ solo ẽ edita:tum maior supne e locis desertis ĩgruerat:quibus usq̃ adeo infestati sunt:ut relicto suo solo cum budinis habitauerĩt. Idem piculũ faciunt se hoĩes eẽ maleficos:q̃ dicunt a scythis & ab iis q in scithia incolunt græcis semel quot ãnis singuli ad aliquot dies effici lupi:& rursus ĩ pristinum habitũ redire: qd tñ dicẽtes mihi ñ psuadẽt. Nihilominus ipsi tñ aiũt ita eẽ ac deierãt: Androphagi agrestissimos oĩum hoĩm mores hñt:ñ iudiciis:ñ legibus utẽtes pecuariã exercẽtes:ueste scythicæ similẽ gestãtes:propriam linguã habentes. Melãchlæni oẽs ĩdumẽta nigra gerunt:unde & cognomentum habẽt. Q ui soli ex his humana carne uescũtur: ĩsti:utis scythicis utẽtes. Budinis ĩgẽs natio atq̃ numerosa uehemẽter cæsiis oculis oĩs ac rufa:

Tauripoli

Iphigẽia colitur

Agathyrsi neuri

Lupi exhõibus

Androphagi

Melanchlæni

Budini

Gelonus urbs

quoꝝ urbs noīe gelonus e materia conſtructa eſt muro alto e materia toto: cuius ſingula latera tricenoꝝ ſtadioꝝ ſunt magnitudis. Aedes quoq; cū priuatæ tū ſacræ ſunt e materia. Nā uiſuntur ibi deoꝝ græcoꝝ tēpla græcanice extructa ſimulacris ariſ delubriſ ligneis. Libero trieterica ideſt triennalia agunt: & bacchanalia exercēt. Q uippe gelōi quondā græci fuere: ſed ſūmoti inter budinos habitauerūt lingua partī ſcythica: partī græca utentes. Budini a gelonis & lingua & uictu ſunt diſpares, nā cū indigenæ ſint: peuariæ operā dant, ſoliq; eius regiōis pedūculos edūt. Gelōi agriculturæ operā dātes frumēto uictitāt: & hortos poſſidēt nihil illis neq; aſpectu neq; colore ſimili. Budini a græcis geloni uocātur nō recte uocātibus. hoꝝ regio oīs ē arboribus frequēs: & ubiq; plurimū conſita: ubi eſt lacus ingens & multus & palus ac multū circa arūdinis. Ex quo lacu lutriæ capiuntur & caſtores & aliæ feræ forma eris quadrata: quoꝝ pelles ad renones faciēdos cōſuūtur: & teſticuli ad curāda poſteriora ſunt. De ſauromatis ita memoratur. Dum græci præliati ſunt cū amazonibus: quas ſcythæ æorpatā uocāt: qđ nomē pōt tranſferri uiricidæ æor. n. uiriū uocāt: pata autē occidere. Ferūt poſt uictoriā prælii ad thermodōtē facti abiiſſe portātes tribus in nauibus quaſcūq; potuere ex amazonibus capere. Q uibus illæ in pelago inſidiatæ cūctos trucidauere. Sed cū naues haberēt incognitas: nec gubernaculo aut uelis aut remis utiſcirēt: interfectis uiris ferebātur ſecundum tēpeſtatē & uentū. Delatæq; ſunt ad paludis mæotidis præruptā q̄ ſcytaꝝ liberoꝝ telluris ſunt. Ibi e nauibus egreſſæ amazones ad loca habitata iter hñtes quam primā nacte ſunt equoꝝ poliā diripiūt: conſcēdunt q; & obeq̄tates e ſcythis p̄das agūt Scythæ qđ hoc rei ēt: coniicere neq̄bāt: cū neq; uocem neq; ueſtē neq; gentē agnoſcerent: admirabūdi unde uenirēt: rati cūctos ē uiros eiuſdē ætatis. Sed cōmiſſa cū eis pugna potiti cadaueribus illaꝝ ita demū nouerūt fœias ē. Itaq; conſilio habito uiſum ē eis nullo pacto poſthac quāpiam illaꝝ eſſe occidendū: ſed exſe qui maxime iuuenes eſſent ad eas mittendum eodem numero quo illas eſſe coniectabant, quiſua prope earū caſtra haberēt: & eadem quæ illæ facerent: ſi inuaderentur pugnarent, neu ſupterfugerent: ubi ſubſiſterent illæ: & ipſi proxime accedentes caſtra ponerent. Hoc ſcythæ iccirco decreuerunt quod prolem ex illis ſuſcipere cupiebant. Adoleſcentes qui miſſi ſunt: mandata peregerunt. Q uos ubi amazones intellexerunt neutiquam ad ſe lædendas ueniſſe ualere ſinebant. Q uotidie tamē caſtra caſtris propius admouebanturſ ne ipſi quidem adoleſcentes aliquid hābebant quēadmodū amazones præter arma & equos & eandem quam illæ uitam uiuebant uenando atq; prædando. Circa meridiem amazones ſolebant aut ſingulæ aut binæ ſeparatim a reliqs ad uēttē l: uandum longius uagari. Ea re ſcythæ cognita & ipſi itē faciunt. quorum cuidam una illarum quæ ſoli uagabatur propinqua cū fuiſſet non ſe auertit: ſed de colloquendo deliberabat: nec appellare poterat eū quo cū nō ēēt prius congreſſa: tamē manu ſignificauit: ut ad eundē locū poſtridie rediret: adducto ſecum altero ut duo ēent ſe quoq; alteram adducturam. Digreſſus ab ea adoleſcēs hæc enarrat cæteris: poſteroq; die ſocium ſecū ducēs ad locū præſto fuit ac reperit amazonē expectātē ſociam. Eius rei certiores facti reliqui adoleſcētes & ipſi ſeducūt cæteras. Poſt hæc cōmixtis caſtris pariter habitant: eam quiſq; uxorē eū q̄ primum coierat habentes. Earum uocem cum ipſi diſcere non poſſent: ipſoꝝ illæ diſcebant. Et cum utriq; inter conueniſſent: uiri ad amazones ita dixerunt. Nobis parentes ſunt pariter & facultates. Proinde non agamus diutius hanc uitam: ſed hinc digreſſi ī hoſium frequentia degamus, ubi nos habebimus alias uxores nequaq̄ alias. Ad hæc illæ rñderūt: Noſ uero nō poſſumus ueſtris cū feminis habitare q̄bus ñ iidē q̄ nobis ſunt

Trieterica Budini Geloni

Lutriæ Caſtores Sauromatæ aeorpata Amazones

Amazones cū uiris

mores. Nos. n. arcu tela excutimus: & iaculamur & equitamꝰ muliebria opera ī doctæ. Veſtæ fœiæ nihil eoꝝ q̄ recēſuimus: ſed opa muliebria factitāt: deſidentes in plauſtris ñ ad uenationē atq; ad alia huiuſmōi prodeūtes. Proinde ñ poſſumus illis eſſe ſimiles. Q đſi uobis cordi ē hī nos coniuges & uiros uideri eſſe iuſtiſſimos. Ite ad parētes ueſtros & facultatū ſortiti partē rurſus redite. ita ſemoti ab illis habitabimus. Id probātes ita facere adoleſcētes: acceptaq; facultatū: q̄ ipſis cōtingebat portiōe: rurſus ad amazones redierūt. Ad quos illæ duplex inquiūt metꝰ nos tenet ī his locis habitādi: unus q̄ nos parētibꝰ uīris priuauimꝰ: alter q̄ terrā ueſtrā magnopere uaſtauimꝰ. Sed quoniā dignamini nos hēre uxores: hoc una nobiſcū agatis. Agedū pficiſcamur e regione hac & tanaī trāſmiſſo illic habitemꝰ. Huic quoq; rei obtēperauere adoleſcētes. Traiectoq; tanaī & a tanaī triū dieꝝ orientē uerſus totidēq; a mæotide palude & aqlonem itinere cōfecto peruenerūt ad eū locū: quem nūc incolūt: ibiq; ſubſederūt. Iōq; priſca cōſuetudine uiuendi fœiæ ſauromataꝝ utūt. Venatū una cū uiris ac ſine uiris eunt equis inſidentes atq; adeo ī p̄lium eādem q̄ uiri ſtolā ferūt. Sauromatæ putāt lingua ſcytica ſolœzieca re: i. corrupte uti: q̄ eā ab initio ñ p̄be didicere amazōes. Q đ ad cōiugia pertinet ita ab eis eſt inſtitutū. Nulla uirgo nubit priuſq; aliquē hoſtiū iteremerit. Iōq; ñnullæ earū decēdūt iā uetulæ añq̄ nubāt q̄ legiſlatiſ facere nequeāt. Ad hæc igitur q̄s dixi gentiū eoa ectos reges nūcii ſcytaꝝ cū peruenīſſent: certiores eos fecerūt perſā ubi o ia q̄ſunt ī iteriore cōtinente ī ſuam ditiōem redegit. Faucibꝰ boſphori pōte iūctis ī citeriorē traiecīſſe cōtinentē. Subactiſq; illic tracibꝰ fluuiū iſtū iūxiſſe aſo hæc oīa ī ſua redigēdi ptāte. Proinde uos inquꝫ nolite ullo pacto de medio cedere ſinentes ad pernicem nos deuenire: ſed idem ſentientes obuiā eamꝰ inuadēti. Q đ niſi facitis nos ī ultimū diſcrimē adducti aut regiōem deſeremꝰ: aut manentes deditiōem faciemꝰ: Q uid. n. cladem ſubeamꝰ nolentibꝰ uobis auxilio nobis ēe. q̄q̄ ñ cōmodis ageſ uobiſcū aduerſus quos ñ minus uenit p̄ſa q̄ aduerſus uos neq; nos ſubegiſſe contentꝰ a uobis abſtiebit: Cuius rei magnū h̄ accipite documentū q̄ ſi nobis ſolis ī ferret ille bellū aīo ſupioris ſeruitutis ulciſcendo: debebat a cæteris hoībꝰ abſtīere: & ſic ī nr̄am tēdere regiōem oñdens oībus ſe aduerſū nos ñ aduerſū alios ire. At nunc ubi primū traiecit ī hāc cōtinētē ut quiſq; ſibi occurrit pacat cæteros ueluti thraces & nobis cōfines getas ſuo ſubiectos impio habet. Hæc cū ſcytæ denūciaſſent ii q e natiōibus uenerāt reges deliberabāt: ſed diſcordes eoꝝ erāt ſentētiæ. Nā gelōi quidē & budini & ſauromatæ cōcordi aīo receperunt ſe ſcythis auxilio futuros. Agathirſus āt & neurus & androphagꝰ & tauroꝝ melāchlænoꝝ q̄ reges ita ſcythis reſpōderunt. Si uos iniuria ī ferēda aclaceſſēdo bello priores nō fuiſſetis: recte uideremini præcari q̄ precamini: & nos uīris præcibus morē gerētes idē q̄ uos ageremus. Nunc ſine nobis illoꝝ terrā ī greſſi uos imperitaſtis perſis: quoad deus uobis indulſit: & illi q̄ñquidē eos idē deus in uos excitat: uicē uobis reddūt. At nos neq; tūc q̄cq̄ intulimus iniuriæ his uiris: neq; nunc q̄cq̄ conabimur priores inferre. Q đſi hic noſtrā regiōem inuaſerit: & p̄ iniuriā fecerit: nos haud q̄q̄ tolerabimꝰ. Id donec cernamꝰ ap ī noſmetipſos manebimꝰ. Neq;. n. ī nos uenire perſæ uidēturſ ſed ī eos qui fuerāt auctores iniuriæ. Scythæ ubi hæc relata audiere: ſtatuerūt nullā ſibi pugnā recta atq; ex apto cōſerēdā: q̄ñ ipſis iſtri ad ſocietatem ñ accedebāt. Itaq; digreſſi clā ac lōgius pgreſſi putēos q̄s ipſi offenderāt. ac fōtes abſtruūt, bifariāq; diuiſi herbam e regiōe aterūt. Et ad unā eptibꝰ ubi regnabat Scopaſis iubēt ſauroātas pergere: qui ſe ſubducerēt ſi eo perſa declinaret fugiētes recta ad flumē Tanaī ſecundū mæotidē iidē p̄ſam ab

Amazonum lo cus Soleci zat Amazonum nuptiæ

Scopaſis

Idanthirsus Taxacis

scedentē inuadendo psequerētur. Hæc erat una pars regni ordinata ad hāc uiā quēad-
modū dictū ē. Reliquæ duæ unā cui iperabat rex idanthyrsus q magna ē & tertiam
qua regnabat Taxacis in unū coeuntes. Accedētibꝫ gelōis atq budinis iubēt hos uno
die pgressos exercitū psæ seducere hostē lacessendo: & ea q decreuissent exequēdo: &
añ oīa hostē seducere in agros illoꝝ: q societatē ipsoꝝ hūissent: ut eos si minus uolētes
belli aduersus psas susciperēt: certe inuitos rederēt istis hostes. Deide in suā terrā defle
ctere & tēptare si qd ipsis tēptādū eē uideatur ac libeat. Hæc ubi decreuere scytæ copiis
Darii ex occulto occurrebāt pstātissimis eqtū præcursoribꝫ missis. Carros āt in qbus
eoꝝ filii uxoresq oēs degūt una cū pecoribꝫ præterq ad uictū suppetētibꝫ præmiserāt
dato suis mādato: ut sp aquilonē uersus tēderēt. Hoc cū præparassent scytæ eoꝝ emis-
sarii posteaq cōpererūt psas ab istro triū fere dieꝝ & ante se unius diei itinere abesse: po
sitis castris germina terræ uastāt. Persæ ubi scytaꝝ eg tatus in cōspectū se dedit: eū inse
q maturant a uia sese sp subducētē & cū ad unā partiū uentū ē aurorā uersus & tanaī &
scythis tēdentibus & insequētibus psis: scitæ tanaī traiiciūt: eo & psæ traiecto illos inse
quuntur donec pagrata sauromatū plaga pueniunt in budinoꝝ. Q uādiu psæ fuerūt
in scythica ac sauromatide regiōe: nihil ei detrimēti inferre potuerūt utpote uastæ. Vbi
uero budinicā ingressi sunt: ibi nactilignea mœnia a budinis deserta & oībus rebus u
cua incēderunt. His actis ipso itinere ire porro tendunt: dū eā regionē puagati in uasta

Tissagetæ Mæetei Licus Hoarus Tanais Sirges

solitudinē deueniūt. Hæc solitudo a nemine hoīum colit posita supra budinoꝝ regio-
nē septē dieꝝ itineris magnitudine: ultra quā thyssagetæ incolunt: a qbus q̄ttuor ingē
tes amnes p mæeteos fluunt: & i paludē noīe mæotim se insinuant: qbus hæc sunt in-
dita noīa: Lycus: hoarus: tanais syrges. Darius ut ad solitudinē puenit cursu omisso co
pias super fluuium hoarum locauit. Post hæc octo urbes easq ingentes cōdidit pari in
ter se spacio distantes sexagenoꝝ fere stadioꝝ: q̄ꝝ ad meam usq memoriā adhuc rui-
næ extabant. Dū i his darius occupat, interim scythæ quos ille insequebatur circuitis
locis superioribus reuerterūt in scythiam. Q uibus e cōspectu oīo remotis nec se am
plius exhibētibus, ita Darius urbibus illic relictis dimidiatis conuertit iter ad occasum:
ratus & hos eē cunctos scytas & ad occasum fugere. Proinde cū exercitu maturās ire i
scythiā. eo deuenit ubi in duas scitaꝝ idicit partes. Hos nactus insequebat unius diei
spatio nunq̄ intermittēs subterfugiētes. Subterfugiebant āt de industria in terrā eoꝝ
qui societatē ipsoꝝ resp uerant & primū in melāchlænoꝝ. Q uos cum perturbassent
tam persæ q̄ scythæ eoꝝ terram ingressi: scythæ in loca androphagoꝝ persas adducūt.
Perturbatis autem androphagis hostē i neuridē ducunt. Neuris quoq cōsternatis tē
dunt subterfugiēdo ire ad agathyrsos. Agathyrsi cernētes fugari finitimos a scythis ac
pturbatos: priusq̄ a scithis ager ipsoꝝ inuaderetur: misso caduceatore scythis ingressu
suoꝝ finiū prohibēt prædicētes si conarentur inuadere agrum suum: cum eis primū
se præliū cōmissuros. Hoc interminati agatirsi i fines pcurrūt aío arcēdi ígredi uolētes
At melanchlæni & androphagi & neuri, inuadentibus psis una cū scithis neq uiriū ne
q̄ minaꝝ memores: sed timore perculsi fugam capesserunt: aquilonem uersus ac soli-
tudinem. Scythæ partim ad agathirsos iam non recusantes societatem se conferebant
partim e neuride regione in suas persas præibant. Id cum diu factitaretur: neque desi-
steretur. Darius ad idanthirsum scitharum Regem misso equite inquit. Virorum
dæmonie ideſt beate quid assidue fugam facis cum liceat tibi hoꝝ facere alterutrū. Si
tibi uideris idoneus ad desistēdum negociis meis: siste discursum: ac perstās mecū sac

Idanthirsus

ræliū. Sin agnoscis te imparē eē: sic quoq̄ siste cursum: & hero tuo mūera offerēs
terrā atq̄ aquā: in colloq̄um ueni. Ad hæc scytaꝝ rex Idāthyrsus ita rñdit. Sic res meæ
sñt o psa ut neq̄ ullū mortaliū ego metuēs antefugerī: neq̄ nunc fugiā te neq̄ quicq̄
aciam diuersum nunc atq̄ in pace facere cōsueuerā. Q d āt non protinus tecū ineo p
ium: huius rei te certiorē faciā. Nobis neq̄ oppida sunt neq̄ agri culti: quoꝝ uel amit-
endorum uel uastandoꝝ metu pperemus uobiscū cōserere pugnā: ad quāsi opus est
it: tecū præliū nō conseremus. Hactenus quod ad pacē pertinet dictū sit. Q d āt ad cæ
era ego solos mihi heros arbitror louē progenitorem meū & solium scythaꝝ regnū.
Tibi āt p terra & aqua quæ dono poscis mittā q̄ decet ad te uenire dona: pro eo q̄ he-
ū te meū esse dixisti iubeo te flere. Hoc a scythis rñsum est: quod caduceator reuersus
Dario renūciauit Scithaꝝ reges audito nomine seruitutis indignatiōe pfusi partem il
am quæ cū sauromatis ordinata erat: cui præerat Scopasis: mittunt ad colloquēdū cū
ionibus qui istrum pōte iunctū asseruabāt. At persæ nō amplius sibi uagādū eē statue
runt: ut hospitibus qui ipsoꝝ cōmeatū eripiebāt insidias tēderent distributis q̄ aduer-
sus ereptores frumentariæ rei iussa exequerentur. Enimuero equitatus scytaꝝ semp i
fugā uertebat equitatū persaꝝ: sed fugientes incidēdo i peditatū ab eo defensabantur
Ita scithæ sūmoto equitatu hostili tamē metu peditū abscedebāt: & nihilominus no-
ctibus quoq̄ incursiones faciebāt. Aduersus quos qd darianis auxilio fuerit referā res
ī primis admirabilis asinoꝝ ac muloꝝ spēs. Nāc ut superius a me demōstratū ē nul
lus in terra scithica neq̄ asinus neq̄ mulus gignit: ac ne ullus qdē uisit pp frigora. Itaq̄
rudētes asini pturbabāt scithaꝝ equos: & cū scytæ sæpenumero psas adorirēt: eorum
equi exaudita asinorum uoce cōsternati auertebātur arrectis auribus stupefacti utpo
te insolētia tū uocis: quā prius nō audissent: tū formæ quā nūq̄ inspexissent. Atq̄ hoc
qdē paululū qddā momēti ad bellū afferebat. Cæteraꝝ scytæ ubi aīaduerterunt psas tu-
multuātes quo diutius in scithia illi cōmorarētur. & cōmorātes ad oīum necessariaꝝ
regi inopiā redigerētur: faciendū ita sibi putarunt: ut pecoribus suis una cū pastoribus
relictis in aliū ipsi abscederūt locū. Persæ illuc se cōferētes excipiebāt pecora. Q uo fcō
cū sæpius idē tētarēt ad ultimū Darius inopia regi laborauit. id reges scytaꝝ intelligen
tes mittūt ad eum cū mūeribus caduceatorē aue mure rana: & qnq̄ sagittis. Persæ eū
q̄ munera ferebat: pcōctabātur qd illa significarēt. Iste negare sibi aliud eē mandatum
nisi cum illa tradidisset celerrime rediret. iubere tamē ipsos persas si solertes forent in-
terprætari quid sibi dona uellent. Hoc cum audissent persæ consultabant. Et Darii qui
dem sententia erat scytas seipsos ei donare & terram atq̄ aquam hac ratione coniectās
quod mus quidem in terra gignatur: & eodem quo homines uictitet. Rana autem in
aquis nascatur. Auis uero sit equus assimilis. Sagittis dandis qui seipsos tradere ui-
deantur. in hanc sententiam Darius dona interprætabatur. At Gobryes unus e septē
qui magos sustulerūt: hoc dicere dona coniectabat. O psæ nisi effecti ut aues subuole-
tis in cœlum: aut mures subeatis terrā: aut ranæ insiliatis in paludes: nō remeabitis uñ
uenistis his sagittis cōfecti. Et persæ quidem munera interprætabantur. At una pars
scytaꝝ cui datū ante erat negocium meoditis paludis custodiēdæ: tūc autē cū ionibus
q̄ ad istrū erant colloquēdi: ubi ad pōtē uēit: ita uerba fecit. Viri iōes libertatē uobis af-
ferētes uenimus si mō nos exaudire uolueritis: Accepius. n. dariū uobis p̄cepisse: ut ad

Scopasis

Asinus Mulus

Scythaꝝ rū mune ra ad dari um

Gobryes

ſexaginta dũtaxat dies cuſtodiã pũtis ageretis: & niſi intra id tps ipſe ñ afforet: domum abiretis. itaq; ſi id feceritis & apud illũ & apud nos culpã deuitaueritis. Proide cũ ad pre ſtitutã diẽ pmãſeritis: iã licet abſcedatis. Hæc ſe facturos recipiẽtibꝫ ionibꝫ ſcythæ rapti retro abiere. At cæteri ſcythæ poſt miſſa dario dõa cũ peditatu ac eqtatu aduerſus per ſas in acie inſtructi ſteterũt tãq; cõflicturi. Cũ interĩ lepus in medium pſilit: quẽ ut q̃q uidit inſequebat. Perturbatis ſcytis ac uociferãtibꝫ ſciſcitabat Darius unde hoſtium tu multus exiſteret: & cũ audiſſet illos leporẽ inſectari: inquit ad eos pſas cũ quibꝫ cæter colloqui cõſuerat. Hi uiri uident mihi magnonos hĩ cõtẽptui: & nũc gobryes recte di xiſſe de ſcytis donis. quo magis cũ mihi quoq; ipſi res ita ſe hẽre uideantur: bono cõſi lio ẽ opus ut tutus nobis eo uñ uenimꝫ ſit receptus. Ad hæc gobryes equidẽ inquit o rex hoꝫ ego uiroꝫ inopiẽ uidebar mihi fere fama hẽre cognitã: ſed ubi aduenimus cuidẽ tius intellexi. A ſaduertens eos hẽre nos ludibrio. Proinde mihi uidetur cũ primũ nox aduenerit incẽſis e more ignibꝫ & aliis q̃ cõſueuerũt fieri actis imbecilliſſimis quibuſq; militũ ad hoſtẽ fallẽdũ relictis aſiniſq; oibus alligatis abeũdũ priuſq̃ aut ad iſtꝫ rectap gãt ſcytæ ad põtum ſoluẽdũ: aut ionibꝫ ſoluere libeat: qd nobis factu facile erit. hocgo bryes cõſilium dabat. Cui aſſentiẽs Darius ubi nox affuit: reliquit in caſtris uiros lan guore pditos: & eos quoꝫ amiſſio minimi faciẽda eẽt: nec ñ oẽs aſinos alligatos aſinos quidẽ ut uocẽ ederẽt. In firmos ãt hoſtes hoc titulo ut dũ ipſe cũ flore copiarꝫ adoriret hoſtẽ: iſti interea caſtra tutarentur. Hæc pſuadẽs his qui relinquebantur. Darius, acco ſis ignibꝫ q̃ maturrime ad iſtꝫ cõtendit: aſini quod multitudine deſtituti eſſent: eo ma gis rudere. Q uos audientes ſcythæ credere oĩo perſas in eiſdẽ permanere caſtris. Vꝫ ubi illuxit ii qui relicti erant cognito ſe proditos eſſe a dario manus extendere ad ſcyta & quæ contigerãt referre. His illi auditis repente cõtractis duabꝫ ſcytarꝫ ptibus & una ſauromatarꝫ budiniſq; ac gelõis perſas recta ad iſtꝫ uia perſequuntur utpote pletoſq; pedites & itinera neſcientes ea præſertĩ quæ diuortia habebãt: ipſi equites & cõpendia uiarꝫ ſcientes. Sed cũ utriq; ab alteris aberrarent: multo priores ad põtem ſcythæ pue nere q̃ perſæ. Ibi cognito ſe præuertiſſe perſas: ita ad ionas qui in nauibus erant uerba fecerũt. Viri iones eum diemꝫ numerus iam pertrãſierit: iniurii eſtis qui adhuc perma neatis: ſed quoniã hactenus timore manſiſtis: nunc ſoluite q̃ celerrime traiectum: atq; abite ſoſpites liberiq; diis pariter ac ſcytis gratiam habentes. Nã eũ qui antea dominus ueſter erat ita tractabimus: ut aduerſus nullũ mortaliũ ſit facturus expeditionẽ. de hac re conſultantibus ionibus Milciadis quidem athenienſiũ ducis & cherſõnenſiũ q̃ ſunt in helleſponto tyranni ſententia erat ſcithis obtemperãdum eſſe: & ioniã ſeruitute li berandã: at hiſtæi mileſii diuerſa: q̃ diceret nunc quidẽ eos ſuæ quẽq; urbis tyrãnos eẽ ob Darium. Potentia uero dariĩ ſublata neq; ſe mileſiis: neq; aliũ quẽquam uſq̃ præeſſe poſſe. Fore enim ut ſingulæ ciuitates populare ſtatũ q̃ tyrãnicum mallent: Hãc ſniam cum dixiſſet Hiſtiæus: omnes cõfeſtim qui milciadi aſſenſi fuerant in eam tranſierunt. Fuere ãt qui diſceptauerunt dũtaxat alicuius apud regem extimatiõis helleſpõtinoꝫ q̃ dam tyranni Daphnis abidenus & Hippodus lãpſacenus: & Terophãtus parienus: & Metrodorus procõneſius & Ariſtagoras cizycenus: & Ariſtombyzantius: & iſti quidem ex helleſpõto: ab ionia autem Stractis Chius & Aeaces ſamius: & Laodanis phocenſis: & Hiſtiæus mileſius: cuius ſententia prælata eſt ſententiæ Milciadæ. Aeolum uero unus affuit qui eſſet auctoritatis Ariſtagoras cymæus. Hi poſteaquam Hiſtiæi probauere ſententiam: hoc ſibi agendum dicendumq; cenſuerunt: ut pontem quidem ab

Aſini dati in caſtris

milciades Cherſonenſes Hiſtiæus

alteriore ipſa eatenus ſoluerẽt: ut extra ſagittæ iactũ eſſent: ne nihil facere uiderent cũ ñ nihil facerent: ne ue ſcythæ uim afferre tentarẽt: & iſtꝫ põte trãſire: ſed ſoluentes il inc ponte q̃ſi oĩa ad uotũ ſcitarꝫ facerent. Hoc ſentẽtiæ Hiſtiei addẽdũ cũ decreuiſſent ea p uniuerſis ad ſcitas Hiſtieus uerba fecit. Viri ſcitæ iocundã nobis rem attuliſtis & opportũe inſtatis. Atq; ut uos nobis pbe uiã oſtẽditis: ita nos uobis obſequẽter obtẽ pabimus. Vt.n. cernitis traiectũ reſidimus adhibituri oẽm diligẽtiã cupiditate aſſequẽ dæ libertatis. Cæterꝫ dũ nos hæc diſſoluimus: Interea uos illos ſquirere tẽpus admõet & inuẽtos tã ueſtro q̃ noſtro noĩe ita ulciſci ut merẽt. Scythæ iõibus iterꝫ fidẽ hãtes q̃ uera elocutis: ad ingrẽdos pſas reuerterũt atq; ob oĩ illoꝫ itinere aberrarũt: ipſi ſibi nuĩ rei cã q; pabula equoꝫ illis ĩ locis corruperãt: fõteſq; obſtruxerãt: qd nihil faciſſẽt facile ſi uoluiſſẽt pſas iuẽturi nũc ita faciẽdo uiſi ſibi ſũt optĩe cõſuluiſſe ob q̃ tã eos res trustrata ẽ. Q uippe ĩ ſua regiõe eã ptẽ cõſectãtes ĩ q̃cibaria eqs atq; aq̃ forent hoſtẽ ĩ dagabãt: rati illũ eadẽ pte fugãt ĩtẽdiſſe. at ille obſeruato qd prius tenuerat itinerĩ abierat atq; ita quoq; ægre traiectus reperit locũ: & cũ noctu puẽiſſet nactus põtẽ ſolutũ al pr ius cõcidit: ueritus ne ſe relicto iões abiſſẽt. Erat apd dariũ ægyptius qdã oĩum hõinũ uocaliſſimus. Hũc darius ſupra ripã iſtri poſitũ iubet ĩclamare hiſtiæũ mileſiũ: hiſtieus cũ ſæpius ĩclamãtẽ: ad pmã tñ ĩclamationẽ exaudiẽs: oẽs naues admouit: & ad traiiciẽ dũ exercitũ põtẽ iũxit. Atq; hũc ĩ modũ pſæ pfugerunt: quos indagãtes ſcite iterꝫ aber rauerũt & ob id ſones tãq; ñ liberos ſed peſſimos & ignauiſſimos oĩm hoĩm iudicãt deq; eis tãq; de ſeruis loquẽtes mãcipia dños amãtia eẽ aiũt & inſectatiõe digniſſimos: Hec in iões ſcythæ pbra iaciunt. Darius p thraciã iter faciẽs ſeſtũ cherõneſi puenit atq; illic naſiã nauibꝫ ipſe trãſiuit relicto ĩ europa exercitus duce Megabyzo uiro pſa: cui dari hõi minẽ honorauit: quẽ tũc ptorẽ reliqt cũ octogĩta milibꝫ militum: Megabizus ãt hic ĩ mortalẽ ſui memoriã apd helleſpõtios reliqt. hoc dicto q; cũ apd byzãtiũ agens audiſ ſet calchedõios decẽ & ſeptẽ ãnis añ bizãcios urbẽ cõdidiſſe inq̃t calchedõios eo tpe eæ cos fuiſſe: q; cũ pulchrior adeſſet locꝫ ad urbẽ cõdẽdã neq̃q̃ turpiorem elegiſſe niſi cæci fuiſſent. hic igitur megabyzus in helleſpõtia plaga pro pretore relictus: eos qui diuerſarum a medis partium erant ſubigebat: & iſte quidem talia agebat.

P Er idẽ ãt tẽpus alia ingens aduerſus penos extitit expeditõ ob eã quã ego cõmemorabo cãm his prius expoſitis. argonautarꝫ poſteri cũ a pelaſgis q fœminas athenienſiũ & ex brairone pdati ſunt: eẽnt eiecti e lenno lacædemonem nauigauerunt. conſidenteſq; apud taygetũ ignes accenderunt: quos lacedæmõii cum aſpexiſſent: nunciũ miſere ſciſcitatũ qnã: & uñ eſſent: Illi nuncio ſciſcitãti reſpõderunt ſe minias eẽ ab his heroibus oriundos: q̃ ĩ agro nauigaſſent: qq; cũ lẽnũ appuliſſent illic eos pereaſſent: Hãc orationẽ ſtirpis minyarꝫ cum audiſſent lacedæmonii miſſo iterꝫ nũcio ſciſcitãtur qd ſibi uelit ipſoꝫ aduẽtus atq; ignis accenſio. Illi uero ſe rñdent a pelaſgis eiectos rediſſe ad parentes. æquiſſimum. n. id factũ eẽ orare q; ut ſi bi liceret una cum eis hĩtare: tum honorꝫ tũ agroꝫ pticipes. Eos recipere ĩ ea q̃ ipſi uel lẽt lacedemoniis placuit cũ ob alia ad hoc faciẽdũ ĩductis tũ ꝑcipue q; tyndaridæ caſtor & Pollux ĩ argo nauigauerãt receptos minias & agris ĩptierũt: & ĩ tribꝫ cooptarũt. Ibi cõfeſtim in alios ablocatis q̃s in lẽno duxerãt uxoribꝫ matrimõia cõtraxerũt. Lõgo de

Vocaliſſimus qdã ægyptius

Ioues

Megabizus

Calchedonii

Minyæ recepti a lacedæmoniis

Caſtor Pollux

Lacedæmonum supplicia

inde ĩterfecto tpe ſtatĩ, elata ſupbia cũ alia flagitioſa ppetrarũt: tũ regnũ affectarũt, quo noĩe eos lacædemõii morte mulctãdos cũ cẽſuiſſent cõprehẽſos i carcerẽ cõiecerunt.

noctur na

Q uoſcũq; lacedemonii morte plectẽdos cenſent eos noctu plectũt: interdiu neminẽ. Cũ uero eẽnt i illos aiaduerſuri: exoratiſſunt ab eox uxoribꝰ q̃ ciues erãt & prioꝝ ſpartanoꝝ filiæ ueniã ĩgrediẽdi carcerẽ & cũ ſuo cuiuſq; uiro colloquẽdi nullũ i illis dolũ ẽ ſuſpicãtes. Hoꝝ pmiſſu miyaꝝ uxores ingreſſæ carcerẽ oĩ ueſte q̃ geſtabãt uiris tradi ta illoꝝ ueſtẽ illæ ſũpſerũt. Ita myne muliebri ueſte amicti ueluti mulieres e carcere pdi erũt rurſuſq; apud taygetũ cõſlederũt: hac eadẽ tẽpeſtate Theras atheſiõis filius. Tiſa

Minyæ ab uxori bus libe rati

Theras Thiſame nus Theſan drus Polyni ces Thera Caliſta Membli ares Cadmus

mei nepos. Therſandri pnepos. polynicis abnepos miſſus ẽ i colõiã lacedæmõis gene re cadmeo auũculus Ariſtodẽi filioꝝ euryſthenis & proculis: quoꝝ pupilli eẽnt tute lã gerebat regni ſpartani. Adultis mox pupillis ac recepto ĩpio Theras ita grauiter tu lit ſibi ab aliis ĩperari: quõiã ĩpium deguſtaſſet: ut negaret e lacedæmõe moraturꝰ: ſed ad cognatos nauigaturꝰ. Erãt ãt, i inſula q̃ nũc thera quõdã caliſta uocabãt uiri phœni ces a Mẽbliare pœcilis filio oriũdi. Cadmꝰ. n. agenoris Europã q̃ritãs in ĩſula q̃ nũc the ra uocãt appulſus cũ eẽt: ſiue regiõis amore captꝰ: ſiue q̃ alia uolũtate reliqt illic cũ alios quoſdã phœnices. tũ mẽbliarẽ cõſãguineũ ſuũ. Iſti añ aduẽtũ Theræ lacedæmõe ĩcto ætatibꝰ hoĩum ĩſulã. q̃ caliſta. i. pulcherria uocabãt incoluerũt. ad quos theras cũ mul titudine tribuliũ miſſus ẽ: neq̃q̃ ad illos eiciẽdos: ſed ad una habitãdũ. & ad inſulã, ualde frequẽtãdã. Poſtea uero q̃ minyas e carcere elapſos & apd taygetũ cõſidẽtes lacedemo nii tñ necare ſtatuerãt theras necẽ eox deprecabãt recipiẽs ſe illos ex ea regiõe abductu rũ & huic poſtulato lacedæmõiis affẽtiẽtibꝰ cũ tribꝰ biriẽibꝰ ad poſteros Mẽbliaris na uigauit ducẽs ſecũ ñ uniuerſos minyas ſed paucos: quos in ſex ptes diſtribuerũt: & to tidẽ illic opida cõdiderũt lepreũ: matiſtũ: thrixas: nudiũ: pyrgũ: quoꝝ plana hele i mẽo ria mea deleuerũt. Inſulæ ãt a cõditore thera nomẽ ẽ ĩditũ. hic filio q̃ negaret ſe nauiga turꝰ cũ eo reliq̃ ergo inqt ouẽ lupis. Ex quo dcõ nomẽ adoleſcẽti ĩpoſitũ ẽ. Oilyc. i. ouĩ lupus: & id nomẽ alteri ꝓualuit. Oilyco natus ẽ filius Aegeus: a quo uocãtur ægidæ in ſparta ingens tribus. Ex hac tribu uiri cũ ſibi ñ pmanerent filii ex erinyum oraculo de lubꝝ Laio & Oedipodæ extruxerũt: qd̃ poſtea apud eos thereos mãſit q̃ ex his uiri p creati fuere: Hactenus lacedæmõii cũ theræis cõſentiũt: qd̃ deĩceps extitit ſoli theræi fa ctũ hoc mõ eẽ memorãt. Grinus Eſani filius ab hoc Thera oriũdus cũ eẽt theræ inſu læ rex contulit ſe delphos ducẽs ex urbe ſolẽnes hoſtias cũ aliis cũ ciuibus comitãtibꝰ tũ uero Batto: q̃ erat e genere polymneſtei apd minyas gratioſus Cõſuleti Grino the ræoꝝ regi de aliis rebus. Pythia rñdit ut urbẽ in aphrica cõderet. Cui uiciſſim iſte eq dem inqt. Ego o priceps ſenior ſũ & grauis ad moliẽdũ. tu uero quẽpiã hoꝝ iube iſta facere ſimul hæc dicẽs battũ oñdebat. Hæc hactenus tũc ubi reuerſi ſunt p nihilo ha buere reſponſum: neq; ubi terraꝝ aphrica eſſet gnari: neq; ex ĩcerto oraculo coloniã mit tere audiẽtes. Septẽ poſt hæc ãnos i thera cũ nõ pluuiſſet: & oẽs p̃ter unã arbores ex aruiſſent: cõſulẽtibꝰ theræis pytiã: rñdit, mittẽdã i africã eẽ coloniã. Illi quõiã nullũ ma li remediũ erat: mittũt i cretã nũcios ĩueſtigatũs: ſi qs aut ĩdigenaꝝ aut aduenaꝝ illic eſ ſet: q̃ i africã nauigaſſent. Nũcii cũ cretã perraſſent: & ad urbẽ tamum pueniſſẽt: i eacõ traxerunt cum purpurario quodã: cui nomẽ erat Corobio. Is agebat ſe uẽtis apreptũ i africã aplicuiſſe: & ad plateã iſulã aphricæ. Hunc nuncii mercede iductũ in therã duxe runt. Veꝝ ñ multi ad rẽ explorãdã ex thera initio pfectiſunt duce ipſo Corobio: quo i ea inſula relicto cũ aliquot, mẽſiũ cibariis ipſi q̃ celerrime reuerterũt ad cæteras d̃ ĩſula re

Rex Battus Itamum Corobius Platea

ũciãdũ. Q uibꝰ ultra ſtitutũ tps redire differẽtibꝰ oĩa corobio deficiebãt. Sed apul eo naui ſamia: q̃ ab egipto redibat. cuiꝰ gubernator erat Colæꝰ: ſamii oĩ re geſta a Co obio audita i anũ hoĩ cibaria reliqrũt. Ipſi ex hac ĩſula cũ ſoluiſſẽt ægyptũ optãtes uẽ ſub ſolãõ abrepti ferebãt nec intermittẽte flatu herculeas trãſuecti colũnas puenerũt tarteſũ põpã ferẽtes ad rẽ diuinã. Erat ea tẽpeſtate id ẽporiũ. i. nundinæ intemeratũ deo ut inde reuertẽtes iſti ex mercibꝰ q̃ſtũ maximum fecerint: ĩter oẽs quos nouimꝰ græcos dũtaxat poſt Soſtratẽ Laodamãtis: cũ quo nemo poſſit cõtẽdere. Ex hoc q̃ſtũ amii decĩa. i. ſex talẽtis ſelecta fecerunt ahenum ad exẽplum crateris argolici grypinis apitibꝰ in circuitu altriſecꝰ obuerſis: & in tẽplo iunõis collocarunt ſuſtinẽtibꝰ illd tri ꝰ coloſſis. i. humanis ĩmulacris ſeptenum cubitoꝝ genu nixis: & hoc pmum fcõ ĩgẽſ micitia cireneis theræiſq; cum ſamiis cõtracta ẽ. Theræi ubi relicto in ĩſula cotobio ad terã reuerſi renunciarunt eẽ illis inſulã e regiõe africæ ſitã, placuit theræis ut e ſingulis ppidis: q̃ ſeptẽ erãt uiri mitterẽt ffribꝰ inter ſe ſortitis qs potiꝰ mitteret duce eoꝝ rege Batto: ita duas biremes in platea miſerunt. hæc theræi memorãt. Cætera iã theræis cũ cyreneis cõſtãt. Nã q; ad battũ ptinet. cyrænei neq̃q̃ cum thereis cõſentiunt. ſic. n. nar rãt. Eſt in creta opidum axus: in quo fuit etearchus rex. Hic amiſſa uxore induxit filie noĩe phronimæ nouercã q̃ domũ ingreſſa ut erat ita re ipſa ſe nouercã ſtitit: cũ lædẽ lo atq; oẽ genꝰ iniuriaꝝ excogitãdo: tum ad extremũ impudicitiã ĩpingẽdo. idq; ita rẽ ĩe uiro ſuaſit. Iſte ab uxore deceptꝰ rẽ d̃ filia nefariã cõmẽtꝰ ẽ. Erat i axo negociator q̃dã theræꝰ noĩe Thæmiſõ. Hũc i familiaritatẽ acceptũ et earꝰ adiurat ut q̃ rẽ oraret i ea ſe miſtꝝ ꝓberet. Vbi hoĩem iureiurãdo adegit adductã ei tradidit filiã ſuã: iubẽs ut eã abductã in mari demergeret. themiſõ ancipiti aĩo inſẽt nefas opis & hoſpitii pfidiã ita ſibi faciẽdũ putauit. Accepta puella mare ingreſſus cũ in alto fuit ut iureiurado ete archi ſatiſfaceret reuincta funibꝰ puellã d̃miſit in pelagꝰ: ea dẽiq; retracta therã puenit. Ibi polineſtꝰ uir inter tæreos ſpectatꝰ i cõcubinatũ frõimã accepit: ex q̃ interfecto tpe natꝰ eſt ei filiꝰ ſono uocis exili ac balbutienti: cui nomen ĩpoſitũ eſt Batto: ut therei & cyrenæi aiunt. Vtãt ego ſentio aliꝺ aliq̃d: ſed eum cognoĩatum battũ poſtq̃ in africã abiit: cũ pp oraculũ apd delfos ſibi reditum: tum pp honorem quem aſſecutꝰ eſt. Bat tum. n. pœni regem apellant, & ob id reor pythiam lingua punica q̃ nouerat cum ora culũ reddidiſt uocaſſe battum: q; futurꝰ rex eſſet in africa. hic ubi in uirilẽ adoleuit æta tem delfos adiit ob linguæ uitiũ. Cui cõſulenti pithia rñdit. Batte uenis uocis eã dux te iubet ire Lãigerã in lybien habitatũ phœbꝰ apollo. Ad hæc battus ſic uiciſſim inqt. O ꝓceps ego ad te uenigra cõſulendi de uoce: tu de aliis mihi rñdes: q̃ nequnt fieri lubẽſ migrat in africã q̃ copia q̃ ue manu. Hæc loqns ñ pſuaſit illi ut alia rñderet: ſed eadẽ q̃ꝓ us rñdente Pythia illinc digreſſus abiit in teram. Mox deinde cum & huic ipſi & cæte ris thæreis male cõtingeret: nec malicã d̃phẽderet. ob hæc mittũt delfos ſciſcitatũ. qbꝰ cum rñdiſſet Pythia meliꝰ cum ipſis actum iri ſi cyrenem in africa cõderent cum bato miſerunt teræi Battum cum duabꝰ biremibꝰ. Iſti africam pfecti: qñq̃dem ñ aliꝺ hẽbãt q̃d̃ agerent: retro ad teram ſe recepunt. ſed eos teræi arcentes acceſſu terræ repellebant ac rurſus reuerti iubebant. Ita neceſſitate adacti remenſo itex mari cõdiderunt opidũ in inſula africæ adiacenti noĩe. ut ꝓus dictũ eſt: platea: q̃ fertur par eſſe cyrenæis magni tudine. hanc biennio incolentibꝰ cũ nihilo meliꝰ ſecum ageret uno eſuis relicto. cæteri delfos nauigarunt ad oraculum cõſulendũ. Eo poſtq̃ uenerunt ſciſcitantibus quid ita ſecum in aphricam pfectis nihil tñ melius ageretur. Pythia reſpondit his uerbis. Lani

Colæus Tarteſſus Soſtrates Ahenum ingens Battus Axus Etearchus Phronima Themiſõ polymnestus platea

gere libyes scis q̃ nec audiueris urbẽ. Me melius tuũ ego ingeniũ mirabor eũtis. His auditis: ii qui cum batto erãt rursus redierũt. Neq. n. sinebat eos deos alio migrare prius q̃ i aphricã cõcessissẽt. Reuersi ad isulã recepto quẽ reliquerãt icoluerũt locũ i aphrica e regiõe isulæ noie aziristi amœnissimis collibus utriq; cõclusũ: & utriq; fluie pterabẽte. Hũc locũ sex ãnis cũ icoluissẽt: Septio deserẽdũ putauerũt admõitu pœnoꝝ ut i meliorẽ trãsirẽt. Ita illinc eos pœni uesperꝝ uersus & ad locoꝝ specio sissimũ abduxerũt & qdẽ noctu: ne græci iterdiu faciẽtes iter diurnũ spatiũ metiẽdo aiaduerterẽt. Est ãt huic loco nomẽ irasta: Eos ubi ad fõtẽ q̃ appollinis eẽ fertur duxerũt inquint. Viri græci hic uobis icolere cõmodũ ẽ: ubi cœlũ uocaliter sonat. Sub Batto igit̃ q̃ cõdidit zoã & ãnos q̃dragita regnauit: & sub eius filio arcesilao: q̃ regnauit ãnos sexdecim cyrenæi habitauerũt tot oio quot in colõiã initio missi fuerãt. Sub tertio ãt batto: q̃ felixẽ appellato: cũctos græcos ad nauigãdũ i aphricã cũ cireneis habitatũ induxit pytia. Nã accersebãt eis cirenei ad agri pitionẽ. Induxit ãt hæc uerba rñdens. Serior in libien si qs puenerit almã diiudicãdi agri mox hũc affirmo pigebit. Cũ ergo ingẽs multitudo cirenãsẽ cõtulisset: finitiõꝝ p. oꝝ agros uastabat: atq; iter septiebãt. At illi eorũq; rex noie addicraneas agris exuti a cireneis missis in ægiptũ q̃busdã sese dediderunt aprii ægyptioꝝ regi: iste cõparatũ grãdẽ ægiptioꝝ exercitũ milit aduersus cirẽas. Cyrenæ istructa apd irasta locũ & ad fõtẽ testin acie cũ egiptiis cõflixerũt: eosq; supauerũt utpote iexptos ãtea atq; cõtẽptores græcoꝝ: adeoq; p. stigarũt: ut pauci ex eis in egiptũ redirẽt. Q̃ua de re egiptiis succesẽtes aprii ab eo desciuerũt. Huiꝰ batti filius extitit arcesilaus q̃ regnũ adeptꝰ iter initia cũ fribꝰ suis seditiões exercuit: dõec illi relicto eo in aliũ africe locũ migrauerũt: ubi cõtracti urbẽ hãc cõdiderẽt: q̃ ut tũc barca nũc appelat̃. Et iter cõdẽdũ pẽos solicitabãt ad deficiẽdũ a cireneis accersi laus tã suis defectoribꝰ: q̃ eorũ receptoribꝰ bellũ itulit reformidãtes pẽi fugã adoriẽtales pẽos itẽderũt. Sed fugiẽtibꝰ accersilaus eo usq; instititi fequẽdo: dũ ad leuconẽ africe puẽiret & pẽis uideret opportunus ad inuadẽdũ. Itaq; cõgressi eo pẽi adeo supauerẽ cireneos: ut ex illis septẽ milia ceciderit. Post hãc cladẽ arcesilaũ egrotãtẽ epoto medicamẽto frater suus learchus strãgulauit: Sed eũ dolo uxor arcesilai interfecit noie Erixo: arcesilao succesit in regno battus pedibꝰ ñ ualẽs: sed claudus. cyrænei ob accepta calamitatẽ delphos miserunt p quos dã interrogatũ quã rõnem ineuntes preclarissime hĩtarẽt. hispithia rñdẽs iussit ex mãtinea arcadũ aducerẽt moderatorẽ. Itaq; petẽtibꝰ cireneis mãtieni dederũt quẽdã noie Demonactẽ uiꝝ inter populares pbatissimũ. Hic igitur uir cirenẽ p. fectꝰ: ubi singula queq; edoctus ẽ in tres tribus distribuẽs illos ita digessit: ut unã qdẽ partẽ faceret thereoꝝ atq; cõfiniũ: alterã ãt pellopõnẽsiũ atq; cretẽsiũ: tertiã uero cũctoꝝ insulanoꝝ. Q̃ui ẽt huic batto regi cũ alia oĩa supiores reges optinuerãt cõtulit: tũ uero pecũiaria fana ac cerimonias in media ciuitate instituit: q̃ instituta sub hoc qdẽ batto sincera permãserũt: Vꝝ sub eiꝰ filio arcesilao uehemẽter sũt pturbata negãte arcesilao batto illius claudi: & pheretime filio selatuꝝ q̃ mantineꝰ Demõax cõstituisset: ac reposcẽte honores suoꝝ maioꝝ: hinc seditõe orta iectꝰ p. fugit in samũ: mr̃ eius in salaminẽ cypri: Obtinebat ea tẽpestate salaminis imperiũ euelthõ q̃ delphis dedicauit thuribulũ spectaculo dignũ: qd in tesauro corinthioꝝ situ ẽ: ad hũc p. fecta pheretima p. cabatur ut se filiũq; cirenẽ cũ exercitu reducerẽt. ille oĩa potiꝰ q̃ exercitũ huic dabat feretima id qd̃ dabatur accipiẽs dicere bonũ id qdẽ eẽ: sed melius factuꝝ eum si qd̃ obsecraretur daret exercitũ. Cunq; idẽtidẽ ad oia q̃ dabantur hoc diceret: candẽ misit ad eã euelthõ donoꝝ fusum au-

Irasta
Apollinis fons
Zoa
Arcesilaus
Apries rex
Thestis fons
Arcesilaus
Barca op.
Leucon
Learcus
Erixo
Battus claudus
Mãtiena
Demonax
Salamin
Euelthõ
Thuribulũ delphicum

ẽũ: atq; colũ pẽso circundatã dicẽtiq; q̃ cõsueuerat uerba ferotiæ in q̃t talibꝰ rebꝰ dõari
cœias ñ exercitu. Arcesilaꝰ iterea sãi agẽs unũquẽq; solicitabat ad spẽ rei agrariæ coacto
ingẽti exercitu missus ẽ delphos ad cõsulẽdũ de reditu i patriã. Cui pythia ita rñdit.
Ad q̃tuor battos ac totidẽ arcesilaos octo hoium etates dat uobis apollo. Cirene regna
Vlteriꝰ uos cõari dehortat̃. Tibi uero suadet ut igressus i domũ tuã q̃tẽ agas: q̃ si
fornacẽ inueneris plenã ãphoraꝝ. ne eas excoquas sed ad aurã emittas. Sin fornacẽ i
ẽderis ne cõmitas ut circũfluũ itroeas. alioq; pibis tu piter & tauꝰ optĩe opꝰ faciẽs.
Hæc arcesilao pitia rñdit. Iste sũptis iis quos cõtraxerat esão redigit cirenẽ: recupatoq;
regꝝ statu immẽor oraculi facti uocatis ad dicẽdã cãm iis q̃ cõtra ipsũ i ptibꝰ fuerãt obiecit culpã fugæ suæ. At illoꝝ alii exilio solũ uertebãt: alii ab eo cõphẽsi in cipꝝ ad necẽ
mittebant̃: quos gnidii ad suã terrã appulsos liberauerũt: ad therãq; dimiserũt. Q̃uos
dã qui in grãdẽ q̃dã & priuatã aglõachi turri refugerãt circũdata materia arcesilaꝰ igni
crẽauit. Hoc ppetrato agnoscẽs id eẽ oraculũ quo pitia ñ sinebat cũ iuẽtas i fornace á
phoras excoq̃re: excessit ultro ex urbe cirene extiescẽs necẽ oraculo p̃dictã. & q̃ cirenẽ
existiaret eẽ circũfluã. Cõtulitq; se ad regẽ barceoꝝ noie alazirin: cuiꝰ filiꝰ i matrimõio
habebat cognatã suã. Et quidã tũ barcei tũ cirenei exules cũ i foro agẽtẽ aiaduertissent
obtrũcarũt & i sup eiꝰ socerꝝ alazirin. Ita arcesilaus siue uolẽs siue inuitꝰ oraculo ñ obsecutus fatũ suũ ipleuit. Mr̃ eiꝰ pherotia dũ filius suꝰ mali sui sibi auctor barcæ agit. ipsa
interea honoribꝰ filii cirene fũgebat: ac mũera obibat cũ alia: tũ in senatu p̃sidẽdo. Vbi
cognouit filiũ in urbe barca oppetisset mortẽ: fugase p. ripuit in egiptũ. Nã arcesilaus
fuerat de cãbise ciri benemeritꝰ: q̃ is extitisset q̃ cirenẽ cãbisi tradiderat: ac tributũ isti-
tuerat. Hæc in egiptũ cũ peuenisset supplex ariãdi assedit: hortãsq; eũ ad se ulciscendã p̃
tendens titulũ q̃ iõ filius suꝰ quia cũ medis sentiret interẽptꝰ eẽt. Erat hic ariãdes egip
ti p̃tor a cãbise cõstitutꝰ: qui aliq̃to post tp̃e cũ emulari darium uelet: ab eo ẽ interfectꝰ.
siquidẽ audiens atq; aiaduertens dario cordi esse memoriã sui relinq̃re opẽ: qd̃ a nullo
alio regum factum esset: id sibi immitãdũ putauit dõec mercedẽ accepit. Etenĩ darius
ex auro q̃ potuit purgatissimo mõetã pcussit. Idẽ ariãdes egipti p̃tor ex argento fecit.
Et nũc quoq; extat purissimum argẽtum ariandicum. Ea re cõpta darius insimulatũ q̃si
rebellare uellet morte affecit. Tunc tñ ariandes hic misertus pherotimæ oẽs ei copias
egipti tradidit pedestres simul & nauticas p̃posito quidem pedestribꝰ amasi uiro maraphio: nauticis ãt Mandra generis Pasargadi sed priusq̃ copias mitteret caduceatore
barcã misso pcõctabatur quisnã pcussor arcessilai extitisset: Barcæi se omnes extitisse
rñdent multa. n. se ab illo mala esse ppessos. His auditis Ariandes ita exercitum una
cum pherotima mittit. Atq; hic quidem titulus inferendi belli extitit: Vꝝ Cut mea
fert opinio ❩ exercitus mittebat̃ ad pœnos subigendos. penoꝝ multe sunt & uariæ
nationes: quaꝝ paucæ regi obtemperabant. Plereq; darium cõtemnebant. Colunt ãt
ægiptum uersus ut hinc incipiãus: Pœnoꝝ primi adyrmachidæ: qui eisdem fere qui
bus egiptii moribꝰ utuntur. Vestem gestant q̃lem & alii pœni. Vxores eoꝝ in utroq;
crure armillã æream. eidem capitis comã alunt: q̃ꝝ q̃q; suos quos capit pedunculos p̃-
mordet: atq; ita abiicit: Hoc isti ex omnibꝰ pœnis soli facitant: soliq; uirgines nupturas
regi exhibent. q̃ illi placita fuerit: eam deuirginat. Pertingũt hi adyrmachidæ ab egip
to ad portum usq; nomine plynem. His cõfines sunt gigamæ locum qui occasum spectat incolentes aphrodisiade tenus insula In huius loci medio est insula platea ubi ur
bem condidere cyrenei: atque in continente est portus Menelai & Aziris: quam cy-
renæi ineoluere: & dehinc Silphium incipit ab insula plateas pertingens usq; ad fau-

Pherotima
Amasis
Mandra
Pœni
Adyrmachidæ
pedunculi mordentur
Virgines regi deuirginatur
Gigamæ

Asbytæ
auschisæ
Cabales
Tauchi-
ra
Nasamo
nes
Augiles
Coitus
palam
massage
tæ
Nasamo
nes
Sponsa-
rum
coitus cũ
conuiuis
Psylli

garamã-
tes
Macæ
Clerica
Cinyps
Gratiarũ
collis
siphrica
ane ar bo
ribus
Gnidães
Iotopha-
gi
Loti fru
ctus
machlie
Triton
Tritonis
Phla

tes syrtis apud hos idem pene ritus qui apd alios sunt. Gigamas ab occasu cõtingunt asbytę q supra cyrenẽ incolẽtes ptingũt ad mare. Nã maritia cirenei colũt. Iidem ñ po strem ised ꝑcipui pœnoꝝ sunt: qui q̃drigis uehant studiosi in cirenẽ coꝝ moribꝫ maxia ex pte imitãdis. Hoꝝ sunt occasũ uersus cõfines auschisæ qui supra barcã incolẽtes ad mare ptingunt ad hesperidas. Circa mediã auschisaꝝ plagã habitãt cabales exigua na tio ad mare ptingentes ad tauchirã oppidũ in agri barcei essdẽ quibꝫ iiqui supra cirenẽ sunt moribꝫ utentes auschisaꝝ qd ad occasũ uergit cõtingunt. Nasamões grandis na tio qui sub æstatẽ relictis ad mare ꝓcoribꝫ cõscẽdunt ad locũ augilẽ decerpturi palmu las. Nã palme illic & pmulte sunt & spatiose & fructifere oẽs. Ex quibꝫ ubi palmulas ꝑmaturas decerpserunt: ad solẽ siccãtes mature faciũt. Deiñ lacte maceratas sorbillant. Vxores plures singuli e cõsuetudine hñt: & cũ iis in ꝑpatulo cocunt eodem pene quo massagete mõ prius Scipiõe pretento. Nã samõibus mos est cum quis ꝑmum ducit uxorem pria nocte ut spõsas singulos cõuiuas obeat ueneris gra: & ut quisq; eũ ea cõ cubuit. donum det illi qd secũ hẽt domo allatũ. Iureiurãdo ac diuinatiõe tali utuntur ꝑ eos uiros qui iustissimi atq; optimi apd illos fuisse dicunt: iurãt illoꝝ sepulcra tangẽ tes. Diuinant ad suoꝝ ac cedentes monumẽta & illi ubi ꝑces pegerũt: idormiũt. Vbi qdcũq; p quietẽ insõnium uiderũ: eo utunt. Fidei dandæ cõsuetudo hæc est. De manu alterius uterq; sũpto inuicẽ poculo bibit. Q d si nihil humoris hũerint: sumptũ e ter ra cinerẽ lingunt. Nasamõibus cõfines sunt psylli qui hũc i modũ intercidẽrũt. auster eis oia receptacula aq̃rũ arefecerat. Erat ãt ois coꝝ regio q; ĩtra sirtem est aq̃rũ iops. Ob id isti publico colloquio atq; consilio expeditiõem fecere aduersus austꝝ. Q uæ pœni memorãt refero. Hos cũ ad harẽas uenissent: auster spirãs illic obruit. Psillis ex tinctis eoꝝ terrã nasamões optinent. Sup hos austꝝ uersus in loco feris frequẽti ga ramãtes habitãt: q oium hoium cõmerciũ aspectũq; refugiunt nihil bellice armature hñtes: ac ne defendere quidẽ sese audentes: His supra nasamões incolunt. Circa mari tima uero occasum uersus cõfines sunt macæ: q summũ capitis uerticẽ radunt in me dio capillos crescere sinentes hinc atq; hinc in orbẽ tõdentes. In bellũ pelles subterra neoꝝ struthionũ ferunt ꝓ argumẽto. Per eos flumen cinips e colle: q uocatur gratia rum fluens in mare influit Hic collis gratiaꝝ nemoribꝫ freq̃ns est cuiꝰ cætera C. cuiꝰ memini ↄ africa sit arboribꝫ nuda ducentoꝝ ab ea ad mare stadioꝝ intercapedinis. Hoꝝ macaꝝ finitimi sunt Gnidanes: quoꝝ uxores ferunt fimbrias pelliceas singulæ multas ob hoc C ut memoratur ↄ q; ut a quoq; uiro uenerẽ passa est fimbriam orat: & ut quæ plurimas hẽt: ita præclarissima censetur tanq̃ a pluribꝫ uiris adamata. Hoꝝ gnidanoꝝ orã in mare porectã incolunt lotophagi: qui e solo loti fructu uictitãt: qui fructus est instar fructus lentisci suauitate assimilis fructui palmaꝝ. ex hoc fructu lo thofagi uinum conficiunt. Lotophagis secundum mare uicini sunt machlyes loto & ipsi uescentes: sed minus q̃ supiores: Pertingunt ãt usq; ad ingentem amnem noie tritonem: qui in grandem paludẽ tritonidẽ influit: in q̃ est insula q dicitur phla. Hanc insulã aiunt dici lacædemoniis habitari debere. Aiunt ãt hunc in modum Iasonem posteaq̃ sub pelio argo exædificauit ꝑpositis in ea cum alis solennibus hostiis: tum ue ro tripode æreo circuisse peloponnesum aio delphos cundi: eunq; cum teneret cur sum circa maleam abreptum a uento aquilõe & abductum in aphrichã & priusq̃ tel lu rẽ cerneret in aspretis paludis tritonidis astitisse: eiq; hæsitanti de egressu apparuit se Tritonem ac iussisse sibi tripodem: q dicereꝫ oẽssuꝝ se illis exitum atq; icolumes re missuꝝ. Assentiente Iasone ita demum tritonem ostendisse qua ratione e breuibus

nauigarẽt: & tripodẽ ab illis in tẽplo positũ eẽ. in coq; tripode oraculũ redidisse: & iis q̃
um Iasone erãt. oẽm rõnem indicasse. Fore. n. ut cũ quis tripodẽ accepisset ex oíbꝫ q̃ í
gro nauigarent necessario centũ ciuitates acolerẽt paludẽ tritõidẽ. hæc cũ audissẽt pœ
i qui mõtẽ gíaꝝ colũt tripodẽ occultasse: Iuxta hos maclyes habitãt auses circũ palu-
tritonidẽ. Ita utriq; habitant ut medio Tritõe dirimantur. Q uoꝝ maclyes quidẽ oc
put crinitũ gestant. Auses uero añtiorẽ capitis ptẽ. hoꝝ uirgines ãniuersario miner-
æ festo in honorẽ ipsíꝰ deæ indigne inter se bifariã diuisæ ꝓliãtur lapidibꝫ fustibusq; di
entes se morẽ patriũ seruare ei quã mineruã noíamꝫ: & q̃ uirgines e uulneribꝫ decẽdũt
as falsas uirgines apellãt. sed priusq̃ a pugnãdo desistãt hoc faciũt. q̃ uirgo í pugnã op
imã opam nauauit: eã sẽp cõi cõscẽsu cæteræ uirgines exornãt cũ cætera armatura gre
a: tũ cristа corintia & currui ꝑpositã circa paludẽ circũferunt. qbꝫ ãt rebꝫ ornabantur
olim uirgines añq̃ acolerent græci. ñ hẽo dicere: Arbitror ornari suetas armis ægiptiis:
nã ab ægipto affirmari & scutũ & galeã ad græcos cẽ tradita: mineruam aiũt Neptuni
cẽ filiam ac paludis Tritõidis: eamq; nescio quid a ꝑe reprehẽsam dõasse se ipsã iouiꝰ et
louẽ sibi illam asciuisse filiam. hæc illi agũt. Iidẽ ꝑmiscue cũ mulieribꝫ ñ una habitãtes
sed pecudum more cõcũbunt. Vbi apd mulierẽ puer robustꝫ est factꝫ: apud quẽ uirꝫ
habitare sustinet. Nam tertio quoq; mẽse uiri cõueniũt eiꝰ filiꝫ censetur. Isti maritimi
pœnoꝝ pastoraliũ qui nõades dñr. Supra hos in mediterraneis africa feris est freq̃ns
Supra hanc partẽ efferatam supciliũ soli fabulosũ est porrectũ a thebis ægiptiis ad co
lũnas herculis: in hoc supcilio ferme decẽ dieꝝ itinere sunt grumi grãdes salis iocundi
in collibꝫ & singulorꝝ colliũ uertices e medio sale eiaculantur aquam dulcẽ piter & ge-
lidã: circa quam hoíes habitant ultimi solitudinẽ uersus & supra plagã feris insessam
a thebis itinere diebꝫ decẽ primi ămonii hñtes templum ad thebani iouis effigiem. Et
enim thebis quemadmodũ a me superius memoratũ est aspectu aretino Iouis simu-
lacꝝ est. Apud hos est alia quoq; aqua fontana: q̃ sub matutinũ qdẽ tepet: sub horam
quo foꝝ frequentissimũ ẽ frigescit: sub meridiem multo frigidior est. Eaq; hora hor-
tos irrigant. Declinato iam die remittitur frigus: donec sol occidit: tunc tepescit magis
ac magis calescens ad mediam usq; noctem: quo tempore feruens exæstuat: ꝑterita no
cte media ad auroram usq; refrigescit: Cognominatur autem fons ipse solis: Post am
monios persupercilium sabuli decem rursus dierum itinere est collis salis & aqua illi
ammoniæ par hominibus circum habitantibus: cui loco nomen est augila: ad quem
locum nasamones pergunt palmulas decerptum. Rursus decem dierum spatio ab
augileis alius collis est salis & aqua & palmularum fructiferarum magna uis: quemad
modum apud alios incolentibus illic hominibus: quibus nomen est garabantibus
natione sane magna: qui inducta super salem humo ita serũt. Ab his ad lotophagos
breuissimum iter a quibus triginta dierum spatium est ad eos apud quos gignuntur
boues præpostere pascentes. Ideo autem præpostere pascuntur: quod cornua infle-
xa anterius habent & ob id cessum euntes pascuntur. Nam offensantibus i terra cor
nibus progrediendo pasci nequeunt alioquin nihil differentes a cæteris bobus præ-
ter crassitudinem pellis atq; duriciam. Garabantes hi troglodytas æthiopes quadrigis
uenantur. Nam troglodytæ æthiopes omnium quos fando cognouimus perniciss
mis pedibus sunt: serpentibus lacertisq; & aliis id genus reptibilibus uescentes: Lingua
nulli alteri simili utentes: sed uespertilionum more stridentes: A garabantibus decem
quoque dierum itinere alius collis est salis & aqua accolentibus hominibus: quibus
nomen est Atlantibus solis omnium hominum: quos ipsi nouimus: innominatis.

Machly-
es
Auses

Scutum
Galea
Mierua
cuius filia
Noma
des

Ammo-
nii
Aqua ua
riæ quali
tatis
Solis fõs
Augila

garaban
tes
Boues
prepoſte
re pasce-
nes
Troglo-
dytæ

Solem execrantes atlas

Domus ex sale

Pœni saluberrimo corpore

Mineruæ ægis

Aegis unde Nasamonũ cadauera

Ausces Maxies

Nã sales quidẽ apd eos uocantur à tlãtes. singulis ãt eoꝝ nullũ nomẽ imponitur. Hiſo
lẽ trãſcẽdẽtẽ execrantur. eiq; ꝓterea oía cõuicia ingerũt: q; torridꝰ & ipſos & regionẽ p
dat. poſt totidẽ dieꝝ iter: alꝰ tumulꝰ ſalis ẽ cũ aq̃ & hoibꝰ accolẽtibꝰ: cui confinis ẽ mõ
noſe atlas exilis & undiq; teres: & ut fertur adeo celſus ut eius cacumẽ neq; at cerni: q; a
nubibꝰ nũq̃ reliq̃tur neq; hieme neq; æſtate. Colũnã eæli illũ eſſe indigenæ aiũt. ab hoc
mõte cognominãtur hi hoíes. nã atlãtes uocantur: dicũturq; nec ulla aĩante ueſci: ne ul
la ſõnia cernere. ad hos uſq; atlãtes poſſũ recenſere noía eoꝝq; in ſupcilio africæ habitãt
Poſt hos nihil amplꝰ. Porrigitur ãt id ſupciliũ ad colũnas uſq; herculeas atq; ulterꝰ. In
tra qd ẽ metallũ. i. effoſſio ſalis decẽ dieꝝ itinere: & hoíes incolentes dõicilia ſua faciẽtes
ex micis ſalis. Iſti. n. iã tractus aphricæ uacant imbribꝰ. Nã ſi plueret illic ñ poſſẽt manẽ
parietes ſalis. Supra hoc ſupciliũ auſtꝝ uerſus ac mediterranea africæ deſerta ẽt plaga ẽ
& ſine aqua feriſq; ſine pluuia ac lignis oĩ ꝑrſus hũore uacans. Ita ab ægipto ad tritõidẽ
lacũ paſtoricii aphri ſunt carne uictitãtes ac lacte. nihil uaccinũ guſtãtes: q; nec æpiptii
guſtant ſuẽ: ne alentes qdẽ uaccam: nec cyrenææ fœminæ ferire ſibi fas putant ob iſidẽ
quæ eſt in ægipto: cui ẽt iciunia & dies feſtos agunt ſtudioſe. At mulieres barcææ non
mõ guſtu uaccinæ carnis. ſed ẽt ſuillæ abſtinẽt. Atq; hæc qdẽ ita hñt: ad occaſum uero
Tritonidis lacus iam nõ ſunt paſcuales pœni: neq; ciſdẽ moribꝰ utẽtes: neq; idẽ circa in
fantes qd paſcuales ſolẽt factitãtes. Nã pœnoꝝ q paſtorales ſunt an oẽs ñ queo ꝑ cer
to dicere: ſed pleriq; hoc faciunt: ubi filii ipſoꝝ quadrimi effecti ſunt uenas uerticis illo
rũ lana ſuccida inurũt: nõnulli uenas tempoꝝ eã uidelicet ob eãm ne ullo unq̃ tpe phle
gma. i. pituita defluẽs e capite officiat: eaq; de reſe aiunt eſſe optima ualitudine. Et ſunt
re uera pœni inter oẽs quos nos nouimus hoíes ſaluberrimo corpore incertũ mihi an
ob hanc cãm: certe optima ualitudine ſunt. Q d ſi pueris inurẽdis ſpaſmus exiſtat: in
uenta ẽ ab eis medicina. Vrina enim hirci iſpſa eos liberãt. ea refero q̃ ipſi aphri narrant
Apud paſtoricios aphros talia ſunt ſacrificia. Vbi ꝑ ꝑmiciis aurẽ pecudis præciderunt
eã ſupra domũ abiiciũt. Hoc acto ceruicẽ eius auertũt. Solis oĩum deoꝝ imolãt Soli &
Lunæ: & his quidem uniuerſi pœni ſacrificãt. At qui circa Tritonidem paludẽ incolũt
ẽt Mineruæ Tritõiq; ac Neptũno: ſed Mineruæ præcipue. A quibus aphris græci ue
ſtẽ & ægidas ſimulacroꝝ Mineruæ mutuati ſunt: præter q̃ q; apud aphros pelicea ue
ſtis ẽ & pẽdentes ex eius ægidibꝰ fimbriæ ñ ſunt ſerpẽtes ſed e loris factæ. Cætera uero
oĩa adidẽ exẽplar effecta ſunt noſe quoq; ipſo teſtificante ueniſſe ex aphrica paladiorũ
ſtolã. Q uippe aphræ mulieres ſup ueſtem amiciuntur nudis pellibus caprinis ſimbri
atis ac rubrica delibutis. a quibus ægeis ideſt caprinis pellibus ægidas denoíauere græ
ci. Q uinetiam hinc ꝑmũ mihi uĩ ciulatus in templis extitiſſe: q; eo aphricanæ mulie
res uehementer utuntur ac belle: & ab aphris quadriiugos equos iungere gtæci didice
re. Sepeliunt autem paſtorales aphri defunctos ut græci ꝓter naſamones qui illos ſe
dentes ſepeliunt obſeruantes ut dum quis cœpit agere animam eũ ſedentẽ cõſtituant
ne ſupinus expiret. Domicilia eorum ſunt uirgultis cõpacta ſuſpenſis circa lentiſcos &
ea quoquo uerſus uerſatilia. Et iſti quidem talibus utuntur moribus. Cõtingũt ãt hoſ
ab orientali ꝑte Tritõis fluĩs hi auſees q ſunt aratores: q uero peni domos poſſidere cõ
ſueuerũt is nomen impoſitũ ẽ maxies: q dextrã capitis ꝑtem comatã geſtant: ſiniſtram
radũt: corꝓ minio tingũt aſſerentes ſe a troianis eſſe oriũdos. Regio ꝫ & reliq̃ ad occi
dentẽ uergens multo freq̃ntior eſt feris ſiluiſq; q̃ regio paſtoraliũ: Nã q̃ ad aurorã reſpi
cit: quã paſtorales incolunt tritõe fluĩne tenus & depreſſior eſt & harenoſa: Hinc dein
ceps q aratoꝝ eſt ueſpaſpectans: mõtana ualde eſt ac nemoraſa feriſq; freq̃ns: Siqdem

ꝓud hos & ſerpẽtes ſunt ſupra modũ grandes ac leões. Elephãtes quoq; & urſi & aſpi
es & aſini cornibꝰ prediti. & cynocefali. i. capita canina hñtes: & acephali. i. ñ hñtes ca
ita. ſed in pectoribꝰ oculos ut ab afris memoratur: nec ñ uiri fœiæq; agreſtes & aliæ p
ultæ feræ haud ementitæ. Q uoꝝ nihil apud paſtorales eſt. ſed alia ueluti ciconiæ &
preæ & bubali & aſini ñ illi qdem cornua hñtes: ſed alii ſpoti: nunq̃ n. bibunt & ory
s. qbꝰ ulnales palmæ ꝑ cornibꝰ fiunt. Huius fere magnitudo eſt adæq; parationem bo
iis & baſſaria: & hyænæ: & hiſtriches: & arietes agreſtes & dictyes & thores. i. ex hyæ
a & lupo geniti: & pãtheræ & bories & crocodili tricubitali ad ſũmum magnitudine
erreſtres lacertis aſſimiles: & ſtruthii ſubterranei: & ſerpentes puſilli cum ſingulis cor
ibꝰ. hæ ſunt illic feræ & itẽ q̃ alibi ꝓter ceruum & apꝝ. Ceruus. n. & ap ꝓrſus in africa
ullus eſt. Sunt ibidẽ quoq; tria muriũ genera: quoꝝ alii bipedes uocantur: alii zegeri
s punica lingua: qd in nra pollet idẽ qd colles: alii echines. Sunt præterea muſtellæ: q
ſilphio naſcuntur murenis ſimillimæ. Tot habet feras pœnoꝝ paſtoraliũ regio: q̃rum
os maxie ſcrutando lõgiſſima inueſtigare potuimus. Maxyũ pœnoꝝ cõfines ſunt za
yces: ubi fœiæ aurigantur curꝰ in bellum. his finitimi ſunt zigantes: ubi magnã uim
nellis apes cõficiunt: ſed multo plus opifices uiri facere dñr. Oẽs nimio inficiuntur ac
miis ueſcuntur: q̃ꝝ afati gignitur iis q in mõtibꝰ degunt. iuxta hes aiunt carthaginẽ
es ſitã eſſe inſulã noſe citanẽ ducentoꝝ ſtadioꝝ longitudine artũ in latum: in quã pgi
ẽ cõtinente põt oleis refertã ac uitibꝰ & in ea eſſe portum uñ uirgines indigenaꝝ pẽnis
uolucꝝ pice illinitis ramẽta auri referunt e limo. Hæc an uera ſint haud eq uidẽ ſcio: ſed
quæ narrantur ſcribo. Fuerit ãt totum ut ipſe ego in zacintho uidi picẽ e lacu referri:
Sunt eo loci cõplures lacus: quoꝝ qui maximus ſeptuaginta quoquo uerſus pedum ẽ
altitudinis duum paſſuum: in hunc uirgines contum: cuius in ſummitate myrtus alli
gata eſt dimittunt. Deinde referunt mirto picẽ odorẽ quidã aſphalti hũtem ſed cætera
præſtantiorem picẽ pieria: eamq; in ſcrobem: quẽ iuxta lacum foderunt effundunt: &
ubi multum illius aggeſſerunt ita e ſcrobe in amphoras tranſfundunt. Q uicqd ãt in
lacum decidit: id ſub terrã means redditur ĩ mari: quod a lacu quattuor ſtadiis abeſt. Ita
id quod de inſula adiacenti aphricæ dicitur: conſentaneum eſt ueritati. Aiunt præterea
carthaginenſes lócum eſſe aphricæ extra columnas Herculis habitatum hominibus
eo quotiens ipſi applicuere ſe merces e nauibus exponere: eaſq; in crepedine terræ: deĩ
ceps collocare: tum conſcenſis nauibus fumum excitare: fumo ãt conſpecto indigenas
ad mare cõtẽdere: dehinc auro pro mercibus depoſito: rurſus illinc abſcedere: ſed nõ ex
tra conſpectũ: tum ſe illuc e nauibus egreſſos præcium conſiderare: & ſi dignum merci
bus uideatur eo ſumpto abire. Sin minus conſcẽſis itẽꝝ nauibus conſpicere. Illos ue
ro accedẽtes plus auri ad id quod depoſuerunt addere donec perſuadeãt. Neutros ãt al
teris iniuriam inferre: neq; enim aut ſe contingere auꝝ prius q̃ ipſi ſumpſerint aurum.
Atq; hi ſunt pœnorum quos nominare poſſum: quoꝝ pleriq; neq; tunc de rege medo
rum curabant quicquam: neq; nunc curant. De qua regiõe eatenus queo dicere a quat
tuor eam nationibus quantum nos ſcimus non amplius incoli: quarum duæ ſunt in
digenæ: totidem indigenæ quidem pœni atq; æthiopes: quorum alteri ad aquilonem
aphricæ: alteri ad auſtrum incolunt. Aduenæ uero phœnices & græci. Neq; uero uide
tur mihi bonitas aphricanæ terræ cum bonitate aſiæ atq; europæ comparanda præter
unam Cynipem: quæ tellus fluuio cognominis eſt. Hæc optime cuiq; telluri par eſt ꝑ
uẽtu fructus cerealis oĩo cæterę aphricæ. Eſt. n. pulla & uda fõtibus ac ſecuta ſiccitatis

Asini cũ cornibuſ
Cynocephali acephali
Oryes
Baſſaria
Hyene
Dictyes
Thores
bobryes
Ceruus in aphrica nullus
Aper in aphrica nullus
zegeries
Echinies
zigãtes
Citane
Cinipes
terra fœcunda

aeris:ac ne imbre qdē quisit uehemētior læditur. Nam in eo tractu aphricæ pluit ex p-
uētibꝫ fructuū terræ totidē mēsuræ illic quot e babylonica tellure peripiuntur. Bonum
Euesperi tæ, Cyrenai ca regio
solum & illud est, quod euesperitæ colunt. Nā quotiēs id eximie seipsum ubertate supe-
rat: cētuplum reddit. At illud cinypium circiter trecēta. Porro cirenaica regio quæ hu-
ius africæ editissima est: quā pastorales incolunt: tris in se plagas cōtinet admiratiōe di-
gnas. primā quæ maritima ē: qꝫ in ea iam fructus maturi metūtur uindemianturqꝫ. his
cōpositis in plaga quæ supra maritimā ē: medios fructus legunt: quos colles appellant
dū hi fructus adornantur: ii qui sunt in editissima plaga coquuntur atque matureſcūt
Itaqꝫ dum primi fructus bibuntur atqꝫ eduntur: ultimi aduentant. At hunc in modū
ad octo mēses perceptio fructuum cyrænæos occupat. Hæc hactenus de his dicta sunt

Etsi æ ad ulciscēdā pheretimā ab Ariāde missi ex ægypto barcē peruenerūt op
p pidū obsederūt missis illico q denunciarent dedi auctores necis Areesilai: eos
oppidani ut qui cædis oēs ptcipes essent in colloquiū nō admiserūt. ita octo
Barcæ op. Cuniculi depræ hensio Amasis Dolus in hostes
mēses barcē cū obsedissent psæ: nono mēse cuniculos suffoderūt ad murꝫ ferētes: & uali
da torrmēta admouerunt: sed cuniculos qdē faber qdā ærarius deprehendit æreo scuto
hunc in modū. Circūferens illud intra murꝫ admouebat pauimēto urbis: qd ubicūq
admouebatur alibi illinc e solo nihil soni reddebatur. ad locū āt qui suffodiebatur æs ci
pei resonabat. Vbi e diuerso fodiētes barcæi persas suffossores interemerūt. Torrmēta
āt barcæi ipsi repulsabant. Vexꝫ cū multū tēporis contriuissent: & multi utrinqꝫ cade-
rēt: nec pauciores ex persis. Amasis dux peditatus talē rem cōmētus est. Asaduertens
barcæos ui nō posse superari sed dolo: latā fossam p noctē depressit: eiqꝫ fragilia super-
strauit ligna: & super ea humū induxit reddēs solū cætero æquabile. Simul atqꝫ illuxit.
barcæos in colloqum euocat. Illi libēter obtēpauere: qꝫ eis cordi erat ad pactionē deue-
barcæorꝫ fœdus
nire. Pactionē āt hāc formulā ineunt. ferientes fœdus sup occultā fossam. Q uoad hu
mus ea ita haberet tādiu fœdus ī ea regione ratū foret. Barcæis qd æquū foret se pen-
suros regi promittētibus: & persis se nihil rexꝫ nouarꝫ aduersus barcæos cē molituros.
Barcæi dehinc fœderibus freti & ipsi ex urbe prodibant: & ex hostibus cuicūqꝫ licebat
intrādi urbē faciebant ptātē patefactis oibus portis. At persæ rescisso pōte occulto ī ur
bē proruperūt. lō āt pōtem quem fecerant tescid erunt: ut fœdus soluerent: qd cū bar-
cæis percusserāt tādiu ratū fore fœdus: q̄diu maneret terra ut tūc manebat. Refracto
.n. ponte nō manere fœdus in ea regiōe amplius pheretima traditos sibi a psis barceos
qui faciendæ cædis principes fuerāt sudibus suffixit p ambitū murorꝫ. Fœminarꝫ quo
qꝫ decisas māmillas circa muros appendit. Cæteros barcæos psis ut diriperent iperauit
præter battiadas: & qui cædis affines nō extiterāt. His urbē pmisit reliquis in seruitu-
tem abreptis persæ redierūt: q cū ad urbē cyrenē rediissent. Cyrenæi eos oraculi cuius-
Badres dā seruādi gīa p urbē deduxerūt. Sed iter trāseūdū prefectus nauales exercitus badres
illis præcepit ut urbē diriperēt recusante amasi peditū duce: se enī aduersus unā barcē
græcā ciuitatē esse missos. Vexꝫ postq̄ trāsierūt: & ad rupē lycei iouis subsederūt: pœni
tētiam eos subiit Cyrenē nō occupassent: eamqꝫ iterꝫ adoriri conati sunt. Cyræneis eos
cōtēptui habentibus. Et licet nemo contra ferret arma: tū incessit eis metus: illicqꝫ cur
sus se proripientes sexagīta circiter stadia cōsederūt. Vbi statiua habentibus ab Ariande
nuncius aduenit ad eos reuocandos cū a cyræneis commeatum sibi præberi præcaren
tur. Eo accepto in ægiptum reuertebantur. Q uos deinde pœni excipientes uestitus
atqꝫ ut ēsilium gratia ut quisqꝫ relinquebatur trahebaturqꝫ: iterficiebāt: donec ī ægyptū

eruentum ē. Hic psaꝫ exercitus in africā longissime ad euesperidas peruenit. Q uos āt
barcæorꝫ cœpere: quosqꝫ ex ægypto eiecere ad regē iis darius rex ad incolēdū dedit ui-
ī bactrianæ regiōis: cui uico nomē imposuere barcæ ad meā usqꝫ memoriā ēt incolis
equētē. Vexꝫ ne ipsa quidē pheretima probe uita excessit. Nā posteaq̄ ultra barcæos
derrime in ægyptum rediit: male periit. Vt enim exstiterunt acres admodum & inuidio
e ultiones deorum in homines uiuens uermibus computruit. Talis ac tanta Phereti
næ Batti filiæ in barcæos uindicta extitit.

Pheretime mors
terra

Herodoti Halicarnassei Historiarum Liber Q uintus: qui Terpsichore
inscribitur Laurentio Vallense interprete.

T Persæ qui in europa sub Megabyzo relicti a dario erāt primos
ex hellespōtiis perinthios Dario subesse recusantes: subegerūt an
tea quoqꝫ pæōibus male affectos. Si qdē pæōes q sunt a strymo
a ne admōiti diuino rīso ut bellū pinthiis īferrēt: & si qdē a pinthiis
ex aduerso cōsidētibꝫ puocarētur noīatim cōpellantibus eos inua
derent: sin minus ab inuadendo abstinerent: ita fecerunt. Enim ue
ro considentibus perinthiis e regione pœnum in suburbanis. Ibi
ingulare certamē ex prouocatiōe cōmissum est uiri cum uiro equi cum equo canis cū
tane. Et cum uictores duobus certaminibus perinthii prægaudio carmē pæona cāta-
rēt: tunc pæones hoc ipsum esse responsum dei coniectātes inter se dixere nunc oracu
lum dei pfectum ē nunc nīm est opus. Atqꝫ ita in perinthios canētes impetum fecere
egregieqꝫ uincētes ex illis paucos reliquere. Q uæ quondam a pæonibus gesta fuerāt:
hunc in modum gesta sunt. Tūc āt perinthii p libertate strēnue pugnātes tīm multitu
dine a megabyzo supatisunt pintho capta. Megabyzus p thraciā arma circūferēs: oēs
eius urbes atqꝫ oēs natōes pacatas regi reddebat. Hoc.n. illi a dario fuerat īpatū: ut oēm
thraciā subigeret. Gēs thracum scdm indos oīum maxima est: quæsi aut unius impio
regeretur: aut idem sentiret ut mea fert opinio inexpugnabilis foret: & omniū gētium
multo ualidissima. Sed quia arduum illis ē: & nulla rōne contingere pōt: iō imbecilles
sunt. Habēt āt multa nomina singulaꝫ regionum singula. Moribus tamen ac opinio-
nibus consimilibus imbuti sunt præter getas & trausos: & qui supra crestonos inco-
lunt. Ex quibus q getæ se pro īmortalibus gerāt: a me cōmemoratum ē. Trausi uero ī
cæteris quidem omnibus idē qd thraces uexꝫ circa natalia suoꝫ atqꝫ obitus hoc factitāt
Edito puero propinq̄ eum circunsidētes cum ploratione prosequunt: recēsentes quas
cunqꝫ necesse est illi q uitā ingressus sit perpeti humanas calamitates. Hominē fato fū
ctum per lusum atqꝫ lætitiā terræ demandant referentes quot malis liberatus in oī sit
felicitate. At q supra crestōes incolunt: ista agunt. singuli plures uxores hūt: quoꝫ ubi
qs decessit: disceptatio magna fit inter uxores aeri amicoꝫ circa hāc rē studio q̄ nā di-
lecta fuerit a marito præcipue. Q uæ talis iudicata est: & hunc honorem adepta: ea a ui
ris ac mulieribus exornata: ad tumulum a suo propinquissimo mactatur: unaqꝫ cū ui-
ro humatur: cæteris uxoribus id sibi pro ingenti calamitate ducentibus. Nā id eis sum
mo dedecori datur. Reliquis thracibus hic mos est. Liberos in mercato uenundant.
Virgines non asseruant: sed quibus libuit cum uiris concumbere sinunt. Vxores
asseruant uehementer: easqꝫ magno ære a parentibus coemunt: punctas notis esse
frontes nobile iudicatur: non esse notatas punctis ignobile. Ociosum esse pro ho-
nestissimo habetur. Agriculatorem uero pro contēptissimo. E bello atqꝫ rapto uiuere

Getæ
Trausi
Nascētiū fletus
Mortuorū lætitia
Crestōes
Vxorū cōtentio
Thracū Mores

Mars pulcherrimum. Atq; hi quidē ſunt eoꝝ inſigniſſimi mores. Edus ât hos ſolos colunt
Liber Martē: Liberꝝ: Dianā: ſed reges præter populares ēt Mercurīū. Eūq; e diis præcipue p
Diana quē ſolū iurât: a quo ꝓgenitos quoq; ſe aiunt. Optimatibꝫ eoꝝ tales ſunt ſepulturæ ꝓ
Mercurius lato triduū cadauere: mactatiſq; oīfariis hoſtis cōuiuâtur. Illudq; defletū prius: deīde cō
Thracū buſtū ſepeliūt: aut aliter humo cōtegūt: aggeſtoq; deſup tumulo cū alia oīs generis cer
Sepulturæ tamina ꝓponūt: tū præcipue certa cū tōe monomachiā. i. ſingulare certamē. Et ſepultu
ſigynnæ rā'q; dē thracū huiuſmōi ſunt. Q d ât huius regiōis ad aquilonē uergit nemo poteſt q
cōperto referre; quinā homines eā incolāt: ſed illā quæ trans iſtꝝ plaga eſt conſtat ua
ſtā eſſe atq; ignotā: ubi ſolos audio habitare hoīes noīe ſigynnas: ueſte medica utētes
eorūq; equos toto corpore hirſutos eſſe ad quinq; digitos altitudine piloꝝ: eoſdē pu
ſillos ac ſimos: Inualidoſq; ad uiros geſtādos: ſed currui iunctos eſſe pniciſſimos: atq;
his curribus indigenas inuehi. Hoꝝ fines ꝓxime accedere ad henetos: quiſunt ī adria
Eos quoq; ſe colonas medorum dicere: qui quo pacto coloni medorum fuerint: equi
Sigyn- dem nō queo dicere: ſed fiat quidlibet intra longū tempus. Sigynnas pœni qui ſupra
næ maſſiliā incolunt inſtitores appellant: cyprii iacula. Veꝝ ut thraces aiūt apes loca tran
ſiſtrana obtinent: & ob illas ulterius pergi nō poſſe: quæ cū dicūt haud credibilia apd
me dicunt: quoniam hoc animal conſtat rigoris intolerās eſſe. Mihi tamen loca quæ
ſeptentrionibus ſubſunt: uidentur ob gelu inhabitabilia eſſe. Hactenus de hac regiōe
Cuius oram maritimā Megabyzus perſis obedientē reddidit. Darius tranſmiſſo rapi
diſſime helleſponto poſtq; ſardis uenit: recordatus eſt benefici in ſe ab hiſtiæo collati
Hiſtiæus & conſilii Cois mytilænei. Q uibus accerſitis ſardis obtulit electionē. Hiſtiæus ut qui
Myrei- eſſet mileti tyrannus nullam ſibi tyrannidē popoſcit: ſed Myrcinū hedonidē animo ur
nus bis in ea condendæ. Et iſtæ quidem hanc elegit. Coes aūt ut qui non tyrannus: ſed pri
Coes uatus eſſet optauit mitylenes tyrānidem. Impetrato uterq; quod optauerat: eoſe con
tulit. At dario res huiuſcemodi oblata eſt: ut illam uidenti inceſſerit cupido iubēdi me
gabyzo ut pæonas ex europa e ſedibus in aſiam tranſportaret: erant pigres & manty
es uiri pæones qui poſtq; Darius tranſmiſit in aſiam: & ipſi ſardis uenere cupidi tyran
nidis apud pæonas potiundæ ducentes una ſororem procera ſtatura atq; ſpecioſam.
Hi obſeruato tēpore dū in ſuburbanis lydoꝝ darius præſideret: talē rem ſibi agēdam
putarunt. Sororem q; optime poterant cum exornaſſent: ad aquā mittunt uas capite
continentem: equūq; e brachio trahentem: linūq; nētē. Eam prætereuntē darius attē
te conſiderabat q; neq; perſica erāt illa quæ ageret mulier neq; lydica neq; ullaꝝ ex aſia
fœminarum. Hæc conſiderans miſit quoſdam ſuorum ſatellitum iuſſos obſeruare in
quam rem uteretur mulier equo. Iſtis ſubſequētibus fœmina ubi peruenit ad flumē
equo ſatisfecit: uas aqua impleuit. His actis eadem uia regreditur aquam capite ſuſti
nens: equum e brachio trahens ac fuſum uerſans. Admiratus darius tum iis quæ ab
exploratoribus audiſſet: tum iis quæ ipſe uidiſſet: adduci coram fœminam iubet. Eā
adducta adoleſcentes fratres qui aderant non procul rem ipſam ſpeculātes interrogā
Pæonia ti dario cuias illa eſſet: aiunt ſe pæones eſſe: & illam ſuam ſororē. Ad quos darius qui
Strymō nam homines eſſent pæones: & ubi locorum habitarēt: & cuius rei gratia illi ueniſſet
ſardis perconctari. Adoleſcentes ſe uero ueniſſe dicere ut ſeſe ei donarent: pæoniā au
tem eſſe ad flumen ſtrymonem ſitam: qui ſtrymon non procul adeſſet ab helleſpōto
pæones eſſe coloniam teucrorum qui troia fuerunt. Hæc ſingulatim illi referebant.
Interrogantiq; dario nunquid omnes illic fœminæ tā laborioſæ eſſent, affirmare prō

pte adita hīe. Huius. n. rei gīa illud fiebat. Ibi Darius līras ad Megabyzū: dat quem ī
thracia ꝓfectū reliq; rat iubens e ſedibꝫ ſuis pæones ad ipſū trāſferri cū liberis ꝑiter &
uxoribus. Eques cū hoc nūcio cōfeſtī ad helleſpōtū cucurrit. Helleſpōtoq; trāſmiſſo
līras megabyzo reddidit. Q uibꝫ ille lectis ſūpto e thracia duce aduerſus pæoniā exer
citū ducit. Pæones cognito ꝑſaꝝ ī ſe aduētu cōtractis copiis ꝓceſſere ad mare rati illac
ꝑſas ingreſſuros ad dimicādū. Et pæones qdē ad arcēdū exercitus megabizi īgreſſū
pati erāt: Perſæ ât certiores facti pæonas cōueniſſe ad ītercludēdū ab ora maritima ī
greſſū: ſūptis ducibꝫ iter ad ſupiora cōuertūt: hoſtēq; latētes ī eius oppida irrūpūt: &
illa utpote uacua facile occupāt. Q d ubi reſciuere pæones ꝓtinus diſperſi ad ſua q ſq
dilabūtur. ſeq; ꝑſis dedūt. Ita e pæōibus ſyropæōes & pæoplæ: & q ad praſiadē uſq; pa Syro-
ludē incolunt e ſuis ſedibus emoti in aſiam ſunt abducti. Q ui uero circa pangeū mō pæones
tem incolunt: doberaſq; & agriamias & odomantes & ipſam praſiadē paludem a prin Plæoplæ
cipio nō ecpit megabizus. Tentauit tñ expugnare eos qui paludem incolunt. Incolūt Praſias
autem hunc in modum. In media palude cōpactæ erant ſublicæ tenuem a continēte
ingreſſum uno ponte hñtes. Has ſublicas tabulata ſuſtinentes olim cōmuniter om
nes ciues ſtatuebant. Mox e lege hunc in modū ſtatuendū cenſuerunt: ut pro ſingu
lis uxoribꝫ quas quiſq; duceret C Ducūt ât ſinguli multas uxores Ꝺ ternas defigeret
ſublicas e monte ſumptas: cui nomen eſt orbelus: Hoc habitātes mō optinēt ſinguli Orbelus
ſuper ea tabulata tugurium in quo degūt: & fores inter tabulata cōpactas deorſū ad
paludem ferentes paruulos liberos per pedē reſte illigant metuētes ne illi in aquam
deuoluantur. Equis autē & ſubiugabilibus piſces pro pabulo ꝑbent. Porro piſciū tā
ta eſt copia ut quotiens quis ianuā cōpactam reclinauerit. demiſſam funeſ portā ua
cuam aliquanto poſt retrahat piſcium plenā. Q uoꝝ duo ſunt genera: unū qd uocāt
papraces: alterū tilones. E pæonibus ii qui capti fuere in aſiā ſunt abducti. pæonibus papraces
captis Megabyzus nuncios in macedoniā ſeptē perſas qui poſt eum erant in exerci Tilones
tu ſpectātiſſimi miſit ad Amyntā petituros regi Dario terram & aquam. Eſt ât e pa
lude praſiade breuis admodū in macedoniā uia. Nam in primis paludi cōfine eſt me
tallum: ideſt foſſio æris. Vnde poſtea tempora Alexādro in ſingulos dies ſingula talē
ta proueniebant. Poſt metallum ſuperato mōte quem uocant dyſorum macedōia in Dyſorus
tratur eo perſæ ubi peruenere: & in conſpectum Amynte ad quē mittebant regi Da
rio terrā & aquā petiere: Amyntas & eadedit: & homines in hoſpitiū uocauit. Inſtru
ctaq; ſplendidæ cœna percomiter accepit. Perſæ poſtq; a cœna ad potū peruenere: hoſ
pes inquiūt macedo nobis ꝑſis cōſuetudinis eſt quotiens magnā exhibuimus cœnā: Perſarū
tūc ēt cōcubinas & adoleſcentulas uxores ad aſſidendū introduceret: proinde tu nunc conuiuia
quoniam libenter excepiſti nos: & liberali hoſpicio ꝓſecutus es: regiq; Dario & terrā amyntæ
das & aquā ſectare cōſuetudinē noſtrā. Ad hæc Amyntas nobis inquit ꝓſæ iſta cōſue cōuiuiū
tudo nō eſt: ſed uiros a fœminis ſe mouēdi. Veꝝ quandoquidē uos exigitis qui domi
ni eſtis: hoc quoq; uobis præſtabitur. Hactēus locutus amyntas fœminas accerſit: Il
læ ut iuſſæ ꝑſto fuerunt: & e regiōe perſaꝝ deiñ cōſederunt. Q uas perſæ conſpicati
formoſas amintā alloquuntur negantes omnino id factū eſſe ſapiēter. Satius enī fu
turum fuiſſe ab initio ñ uenire fœminas: q; poſtq; uenerāt ñ affligere: ſed ex aduerſo ſe
dere in oculoꝝ dolorem. Ita coactus amyntas illas affligere iuſſit: Q uæ cum obtēpe
raſſent: illico ꝓſæ māmillas illaꝝ tractare utpote pluſculo uino temulēti: nōnulli ēt tēp
tare ſuauiari: Hæc amyntas intuens & ſi iniquo ferebat animo: tamē præ metu perſi

ei nois qescere. Vex eius filius Alexãder cũ adesset: atq; hæc suspiceret utpote adolescẽs & malox iexptus neq; q; aplius tolerare posse. Itaq; grauiter ferẽs ad amyntã inqt. Tu uero pr cæde ætati: abiq; hic ad requescẽdũ: neq; idulgeas nimiũ potatiõi. Ego hic remanẽs oĩa hospitibꝰ q opportet exhibeo. Amitas cũ rei nouæ aliqd factux aĩaduertẽs ad hæc rñdit: Filii inqens uerba tua hic mesũmouẽtis pene intelligo. lõ. n. me dimittis q aliqd noui agere i aío hẽs. Q uar nolo te qeq; noui i hos uiros ppetrar futux i pniciẽ nr̃am sed tolera spectás q gerũtur. Nã q ad discessũ meũ ptinet pebo. His rñsis amitas abiit. Et alexãder ad psas. Vobis inqt hospites cũ his fœis uel oĩbus si libet facillie licet cõcũbatis: sed cũ q eax cõcũbere libeat idicate. Nũc. n. fere tps cubãdi aduẽtat: & uos bñ potos eẽ temulẽtosq uideo. Proiñ has fœias si uobis cordi est sinite ire ad se lauandũ qs cũ lote fuerit accipiatis. Hæc locutus alexãder approbantibꝰ psis egressas fœias i muliebre remittit cõclaue: ac totidẽ uiros leues malas hñtes mulieribꝰ uestibꝰ exornat: traditisq; pugiõibꝰ introducit: admõetq; psis inqens. Vos uero psæ a nobis in cõiuiũ estis oĩ munificẽtia accepti: Q uippe qbus & q habebãus: & q inuẽire potuimus ea omnia represẽtauimus: & q oĩum maximũ ẽ ẽt nostras ipsox matres & soroís liberaliter exhibẽus tut omni honore affecti a nobis intelligatis quibꝰ rebꝰ digni estis: utiq; regi qui uos misit renuncietis a græco quodã macedonũ principe uos & mẽsa & lecto bñ acceptos eẽ. Hæc locutus alexãder singulos macedonas q̃s fœminas eẽ aiebant: assidere iussit singulis psis. Q ui posteaq; a psis attrectari cœpere: illos obtrũcauer. Et hæc quidẽ morte affecti sunt psæ ipsi piter & eox comitatus. Comitabantur. n. eos & uehicula & familia & omnis generis apparatus: q cũcta cum illis omnibus piter intercepta sunt. Non multo deiñ interiecto tẽpore cum magna hox uirox inter persas insitio fieret: Alexãder illos prudenter occupauit tũ multa aliis pecunia tum sorore sua nomine Gygea bubari data uiro psæ uni ex inquisitoribꝰ interfectox. Ita hox persax cædes deprehensa: sed silentio suppressa est. Esse ãt græcos qui hæc fecere a Perdica progenitos quẽadmodum ipsi aiunt: & ego assentior in iis q̃ postea dicam. id ita esse ꝓbatur: & ii qui in olympia certaminibus græcox præsunt consentiunt. Nam cum Alexander certandi gr̃a ad hoc ipsum descendisset: a concursoribus prohibebatur q negarent barbarorum id esse certamen: sed græcox. At ubi palã fecit sese argiuũ: græcus eẽ iudicatus est: & stadium currẽs ꝓximus primo extitit. Et hæc quidẽ ita gesta sunt: Megabyzus autem pæonas ducẽs abiit in hellespontũ & illo transmisso puenit sardis. Cum interi Histiæus milesius iam muris cingeret locum quo a se petito donatus a dario fuerat in præcium seruatæ ratis qui locus est ad flumẽ strymonẽ nomine myrcinus. Megabyzus cognito quod fiebat ab Histiæo cum primum uenit sardis primum ducens pæones ita est darium allocutus. rex quidnã tu rei feciſti dato loco ad urbẽ condendam in thracia uiro græco eidemq; solerti atq; industrio: ubi a fatim materia est ad naues edificandas multũq; remigũ atq; pecuniæ Multis ẽt cum barbaris tũ græcis incolẽtibus q nacti ducẽ faciẽt q̃cquid ille uel die uel nocte præceperit. Nũc tu uix hunc ita fauentẽ inhibe ne domestico bello affligeteris: inhibe autẽ miti mõ accersitũ: quem cum acceperis: da operã ne quando in græciã reuertatur. Hæc locutus megabyzus ꝓfacile dario p suasit tanq; probe prospiciẽs quod cẽt euẽturx. Darius misso in myrcinũ nuncio ad histiæum hæc inquit. Histiæe rex darius hæc dicit mihi rebusq; meis melius consulẽtem q̃ te inuẽio neminẽ: quod non uerbis sed factis compertum habeo. Proinde cum res magnas agere destinem: præsto mihi sis ut ea tibi aperiam. His uerbis fide habita Hi

Alexãder ad persas

Viri pro mulieribus

Persax cædes in conuiuio Gygea Bubaris Perdica

Myrcinꝰ

stiæus & simul magnificiẽs cõsiliariũ regis fieri sardis ꝓfectꝰ ẽ. Cui aduenienti darioHistiæe ego inqt ea d cã te accersiui: q posteaq; a scytis redii maturaui: & tu ab oculis meis abfuisti nullius rei desideriũ tã me tẽuit breui: q̃ ut tu i aspectũ & colloquiũ meũ uenires: cũ scias omniũ possessionũ ꝑcioſissimã eẽ uix amicũ solertẽ bñ sentiẽtẽ: q ibi ã bo adesse ego testionio eẽ possũ e rebꝰ meis. Q uare tibi ego q feciſti ꝓbeq uẽisti hoc gratificãdũ putaui: ut omissa mileto & recẽs cõdita i thracia urbe me seq̃tis susa: eadẽ q ego hĩ taturus: meusq; cõuictor ac cõsiliarius futurus. Hæc locutus dario una secũ histiæũ ducẽs susa uersus iter ĩtendit præfecto sardibꝰ Artaphrene fr̃e suo ex eodẽ p̃re Itẽ ꝓfecto Otane oræ marit̃mæ cuius patrẽ Sisãnem unũ e regibꝰ iudicibꝰ q iniuste ob pecuniã iudicasset rex cãbises iteremerat. Interẽptoq detractũ ceriũ i lora concidit qbus tribunal i quo ille sedẽs iudicarat ĩtẽdit: ibidẽq eius filiũ Otanẽ sedere iudicẽ p̃cepit atq; i mẽoria hr̃e i quo tribunal iudicaret. Hic igit otanes in eo tribunali sedẽs: tũc megabizi successor exercitus bizãtios ac chalcedõios cepit. Cepit itẽ antandiũ q est in terra troade: cepit quoq; lãponiũ. Sũpta ẽt a lesbiis classẽ cepi lẽnũ: & imbrox a pelasgis tũc quoq; utrãq; habitã. Sed lẽnii quoniã prælio cõtenderant: & aliquandiu repugnauerant: mala perpessi sunt: quox qui superfuere. iis præfectum psæ imposuere Lycaretum Meandri eius qui sami regnauit germanum. Hic lycaretus cum lemno præesset hac de causa mortem oppetiit: q oẽs in captiuitatem redigebat: atq; euertebat alios in simulans desertores scythice expeditiõis: alios uexatores copiax Darii a scythis reuertentiũ. Hæc iste in sua præfectura perpetrabat. Sed non diu in malis faciendis delituit: & ceperunt itex naxo atq; mileto calamitates ionibus fieri: e naxo quidem q inter insulas felicitate præstabat: e mileto ãt q ea tẽpestate prope se ipsam superatis maximeflorebat. Eratq; ioniæ prætextum cũ laborasset duabus supioribus ætatibꝰ morbo seditionis: donec eã seditionẽ parii sedauerint: ex oĩbus græcis correctores a milesiis delecti. Hunc ãt in modũ eos pari correxere: Cũ miletũ uẽissent uiri inter parios præstantissimi cernerẽtq; domos uehemẽter labefactas: dixerunt uelle se regionem ipsex peragrare. Id faciẽtes & omnẽ agr̃ milesiũ lustrantes: ut quẽq; fundum animaduertebãt bñ cultum fructũq; emitẽtem: cõscribebant domini nomen. peragrata omni regione cum paucos huiusmõi fundos compissent: q̃ maturrime ad urbẽ descẽderũt. Coacto q cœtu decreuerunt urbẽ ab iis esse incolendã: quox fundos bñ cultos inueniſſent. Videri. n. illos ita curaturos publica ut sua ipsorum curauissent. Cæteros milesios qui prius seditiosi fuissent: iũsserunt horum dicto audientes esse. ita milesios parii correxerunt. Ex his tunc urbibus hoc mõ cœperunt ioniæ mala cõtingere. Ex naxo quidẽ locupletes e plebe in exilium missi miletũ se cõtulerũt. Miletum ãt procurabat Aristagoras miolpagæ: idemq; gener ac cõsobrinus histiæi lisagoræ quem Darius susis destinebat. Nã histiæus mileti erat tyrãnus & per id tẽpus susis degebat: dum naxii miletum uenere iam pridem histiæi hospites cum miletũ naxii aduenere obsecrarunt. Aristagoras ram ut aliquantulũ copiax ipsis præstaret ad redeundum in patriam: ille colligens si p cum isti in patriã reditrent: fore ut naxio imperaret: tamen prætendens histiæi hospitium ita eos est allocutus: Meæ quidẽ uires ad tantũ copiax ꝓbendũ nõ supetunt. ut in uitis his qui naxũ tenẽt: uos possim reducere: cũ audiã octo milia scutatox naxiis ac multũ longax nauiũ esse: tñ omne studium ad istud efficiendũ adhibebo hoc scilicet in aío uersans: Est mihi amicus Artapherneshystiaspis filius darii regis frater q persis est omnium in asiam maritimorum multo exercitu præditus ac multa classe. Hunc

Naxus

Aristagoras

artapher nes

ego uirũ opinor factuꝝ oĩa ex animi nr̃i ſnĩa. His auditis naxii iſtare Ariſtagoræ ut rẽ q̃optime poſſet cõficeret: utq; munera hoi pollicereť dicere & ſe exercitui ſũptũ ſuppeditaturos magnã uidelicet ſpẽ hẽbat cũ ipſi naxo ãppuiſſent naxios oĩa q̃ iuberent cẽ facturos atq; adeo cæteros inſulãos. Nulla dũ. n. cycladũ iſula ꝝ ſub dario erat ꝓfectus

Naxus

ſardis ariſtagoras ait ad artapherně eſſe inſulã naxũ ñ ſpacioſã illã qdẽ: ſed pulchrã alioqn & bonã: Ioniæq; uicinã: multis ꝓterea & pecuniis & ſeruicis ꝑditã. Proiñ tu aduerſus hãc regionẽ ducito exercitũ p eãm illuc exules reducẽdi. Q d̃ facienti tibi magnæ ſunt penes me in expedito pecuniæ: ꝓter illas q̃ in exercitũ erogabuntur. Has. n. æquũ eſt nos præbere: qui aduentus noſtri auctores ſumus & te iſſulas regi atquirere ipſam naxum & quæ ex hac pendent parũ & andrũ: Cæteraſq; quæ cyclades nominãtur. Vñ

Euboea

proficiſcens haud difficile inuades euboeam inſulam magnã ac beatam: nec iferiorẽ cypro ac facilem ſane ad capiendum centũ omnino nauibus ad has occupandas ſuffecturis. Huic reſpondes arthaferneſ: tu uero inquit quæ ſunt ex utilitate regiæ domus exponis, & probe iſta ſuades omnia præterq̃ de numero nauium. Nã pro centum nauibus ducentæ tibi ineunte ſtatim uere in promptu erunt Opportet tñ de his rebus auctoritatem quoq; regis accedere. his auditis ariſtagoras lætus miletum rediit. Artaphernes autem miſſo ſuſa ad darium nuncio: per quẽ de rebus ab ariſtagora dictis cũ certiorem faceret. ubi ille rem approbauit ducẽtas naues inſtruxit tum perſaꝝ: tũ alio

Megabates

rum ſociorꝝ magna ſane multitudine præfecto eis duce Megabate uiro perſa familia achæmenidarum ſuo ac darii conſanguineo: quiſi uera ſunt quæ poſt hoc tẽpus geſta

Pauſanias

filiam deſponderat Pauſaniæ lacedæmonio cleobroti filio græciæ tyrannidẽ affectanti. Delecto itaq; duce megabate exercitum artaphernes ad ariſtagoram miſit e mileto megabates ariſtagora ſumpto atq; iadum exercitu cum naxiis profectus eſt ꝓ ſimulationem eundi in helleſpontũ: atq; ubi chium peruenit: claſſem continuit apud caucaſa ut illinc uento aquilone traiiceret ſ naxum. Sed quoniam nõ erat fatale naxios ea claſſe deleri: hoc negocii cõtigit Megabates in circuneundis nauiũ excubiis offẽdit nauẽ myndiam a nemine cuſtoditi: quam rem indigne ferens iuſſit ſatellites inuẽtum eius

Thalamia remi foramen

nauis principem nomine Scylacem uincire traiectum per thalamiam ideſt ꝓ foramẽ per q̃ remus extat: ita ut caput extaret corpus intus eſſet. ariſtagoras quodã factus certior hoſpitẽ ſuum myrindium a megabate uinctũ afflictari perſam adit hominẽ excuſat: repoſcit cum nihil exoraret: ipſe accedẽs Scylacẽ ſoluit. Id ubi reſciuit Megabates grauiter admodum ferens Ariſtagoram inuaſit: cui ariſtagoras qd tibi inquit ẽ cũ iſtis negociis. Nõne te miſit Arthaphernes ut me ſequeris: atq; eo nauigares quocũq; ego iuberem: qd multa agis. His uerbis ĩdignatus Megabates ubi non affuit: miſit naxum quoſdam cum naui ad rem naxiis quæ impenderent exponendam. Naxii utq; minus q̃ hanc aduerſus ſe claſſem uẽturã expectabãt: ubi id audierunt: oĩa confeſtĩ ex agris in urbem comportare: & ſe tanq̃ obſidendi eſſent iſtruere cibariis potu muroꝝ refectione. Et iſti qdem tanq̃ inſtante ſibi bello ſeſe apparabãt. Illi uero poſteaq̃ e chio ſ naxũ traiecerunt: iã præmunitos aggreſſi ſunt. Cõſumptiſq; q̃ttuor in obſidione mẽſibus: abſumpta q̃ ſecum attulerant pecunia: & ab ariſtagora maxima cum plura deſideraret obſidio. Vbi mœnia naxiis exulibus ædificauerunt: in cotinentẽ reuerterũt male affecti ariſtagoras quãdo quod artaphernem receperat præſtare ñ poterat: nec exercitui ſtipendium exigenti dare preſertim megabate inſimulante apud milites male affectos. Præterea ne regno mileti fraudaret: his de cauſis trepidus de defectione cõſul-

tabat. Contigit. n. e ſuſis ab Hiſtiæo uenire quẽdã cõpuncto noctis capite qbus hiſtiæus ariſtagorã cõmoneſaciebat ut ab rege deficeret. Idnãq; uolẽs hiſtiæus ariſtagoræ indicare: quia alia ratiõe facere ñ poterat utpote itineribus cuſtoditis fideliſſimo e ſeruis caput eraſit: ſ raſq; ꝓpreſſit & hominẽ retinẽs quoad capilli refruticarẽt ubi illi renati ſũt raptiſſime dimiſit miletũ nihil aliud mãdãs niſi ut cũ miletũ puenifſet: iuberet ariſtagorã eraſo ſuo capite ſ ſpicere. Ea ãt ſtigmata ſignificabãt Cut a me ſupius dictũ ẽ Ddefectionẽ hoc iõ hiſtiæus faciebat: q; magnã ſibi actura ducebat ſe ſuſis diſtineri: ẽt atq; ẽt ſperans fore ut ſi ab ariſtagora rebellaret: ad mare ꝓficiſceretur. Sin miletus nil noui molliretur: nullam ſibi uiã amplius eẽ ad eam reuertendi intelligebat. Eũ hiſtiæus quidem hæc cõſiderans nuntiũ mittebat. ariſtagoras ãt cum ei hæc oĩa cõſentanea pidem tempus cõtigiſſent: rettulit ad ſeditioſos tã de ſua ſnĩa q̃ de hiſtiæi mãdatis. Cui cũ cæterioẽs aſſenſiſſent iubentes ut rebellaret. Hecatæus tñ logopius. i. ſermonũ auctor inditio diſſuadere bellum ſumi aduerſus regem ꝓpter enumerãs cunctas nationes: quibus darius imperet: omnẽq; illius potentiã. Sed cũ hoc ꝓſuadere ñ poſſet: ſecũdo loco ſua dere ut claſſe mare occuparẽt: negãs ſe uidere q̃ alia ratiõe id eſſet euentuꝝ. Scire. n. ſe miſeriorꝝ uires eſſe imbecillas: ſi tñ pecuniæ e templo: qd̃ eſt in branchidis tollerentur: quas croeſus lydus repoſuiſſet: multum ſpei recipere maris potiundi atq; ita pecuniã & ipſos habituros. ad utendum: nec hoſtes ſpoliaturos. Erant ãt hæ ingentes pecuniæ quemadmodum a me in prĩo libro demõſtratum eſt. Veꝝ ne hæc quidem ſnĩa obtinuit: ſed illa ut oĩo rebellaretur: utq; unus eorꝝ myuntẽ nauigaret ad exercitũ: qui e naxo reuerſus illic agebat: ut conaretur duces claſſiariorꝝ cõprehendere. Miſſus ad hoc ipſum Iatrogoras dolo cepit Oliatũ ibanolis mylaſenẽſem: & hiſtiæũ tymnis termerenſem: & coem alexãdri: quẽ darius mitilene donauerat & ariſtagorã heraclidis cimeũ: cõplureſq; alios. Ita ex ꝓfeſſo ariſtagoras defecit oĩa in darium cõmentus. Et primum q dem uerbo duntaxat tyrãnidẽ ĩmutãs: ſtatũ rei plublice mileti cõſtituit: ut ſecũ libẽter mileſii rebellarẽt. Idẽ dehinc in reliqua ionia fecit tyrãnorꝝ alios eiiciẽs: alios utiq; quos ceperat e nauibus iis quæ aduerſus naxũ una ierãt: ut ciuitatibus gratificaretur alium in alia urbe diuendens ex qua quiſq; illorꝝ erat quorꝝ coem mitylenæi ut accepunt ſine mora ꝓductũ lapidibꝫ interemerunt. Cymæi ſuum dimiſerunt. Poſteaq̃ & alii cõplures tyrãni fuga ſolũ uertere: paſſim p ciuitates tyrãnorꝝ abdicatio facta eſt. Tyrãnis ſũmotis ariſtagoras mileſiꝫ ſcdo loco iuſſit ĩ ſingulis ciuitatibꝫ cõſtitui ſingulos magiſtratus: moxq; ipſe lacedæmonẽ triremi pro legato miſſus eſt. Opus. n. erat magnã aliquã cõparať ſocietatẽ. Spartæ regnũ: iã ñ tenebat anaxãdrides leõtie filius qa ñ ſupſtes erat ſed eius obiti filius cleõenes regnabat: ñ ille qdẽ pp uirtutis ſpecimẽ: ſed ꝓpter genus. Eteni anaxãdrides ducta ĩ matrimoniũ ſororis filia: q̃ & ſi cordi erat: tñ ex ea liberos ñ ſuſcipiebat. Id cum ita eẽt: ephori his cum uerbis incuſauerunt. Si tu tibi nõ proſpicis certe nobis hoc non eſt deſpiciendũ euriſthæi genus labefieri: Tu quãdoquidẽ uxorẽ habes: quæ non cõcipit: aliã ducito gratiſſimam rem ex hoc ſpartiatis facturus. his ille reſpondens negat ſe eaꝝ rerꝝ alterutram eſſe facturũ: ſed hos non recte conſulere qui ipſum hortentur repudiata quam haberet uxore innoxia alteram ducere: eoq; ſe nõ eſſe pariturum. Cui ephori atq; optimates conſilio inter ſe habito retulerunt: Q uoniã is cernimus amore coniugis quam habes implicitũ facito quod dicimus: ac noli repugnare: ne quid de te ſpartiatæ grauius conſulãt. Cõiugem quam habes ut repudies nõ poſtulãus. q̃cunq; ei ꝑſtas nũc ea oĩa ꝑſtato. Alterã tñ ducito ꝓter hãc uxorẽ q̃ ſit fœcũ

Litteræ ĩ capite impreſſæ

Logopius id eſt ſermonũ auctor

Croeſi pecuniæ

Oliatus s

Anaxandrides

da.Hæc dicẽtibꝫ affensus ẽ anaxãdrides duas dehíc uxores hñs binis ædibus hítabat haud q̃quã ſparciatice faciẽs:Nõ lõgo íteriecto tpe uxorꝫ:q̃ poſterius ducta ẽ:parit hũc cleomenẽ:quẽ mĩ ſucceſſorẽ regni ſpartiatarꝫ nũcupabat.at uxor prior q̃ hactẽus ſterilis fuerat:& ipa cõcepit hoc fato uſa:q̃ cũ re uera p̃gnãs eẽt:domeſtici tñ poſterioris uxoris id audiẽtes:ac moleſte ferẽtes dicere iactari hoc ab illa aío ſubiiciẽdi ſibi ptũ.Ita q̃ his indigne ferẽtibꝫ:exacto tpe pariẽdi ephori incredulí fœmine parturienti cuſtodes aſſederunt:quæ dorieũ peperit:moxq̃ leonidẽ:& poſt hunc gradatim cleombrotũ.Sunt qui dicant cleombrotũ:atq̃ leonidẽ fuiſſe gemíos.Q uæ clæomenẽ peperit ſecũdo loco in matrimoniũ ducta prinetade demarmeni filia alterum filiũ amplius ñ genuit.Et cleomenes quidẽ non cõpos ut fertur ſed inops mentis.Dorieus autẽ inter æquales omnes primus:erat:meritoq̃ putãs ſe ob uirilitatem regno potituꝝ. Hicita opiniõe præſumens defuncto anaxandrida cũ lacedæmõii cleomenẽ ex lege q̃ maximus natu eſſet:creaſſent índigne tulit id ſibiq̃ a cleomene imperari.Igitur petita a ſpartiatis plebe coloniã duxit:neq̃ delphico uſus oraculo in quã terrã ad urbẽ cõdendam tenderet neq̃ quippiã cõſuetoꝝ executus.adeo rem indigne ferebat in aphricam nauigans ducibꝫ theræis ad cinipẽ delatus locũ cõmuniit totius aphrice pulcherrimũ iuxta flumẽ:ſed illinc tertio eiectus anno a macis & aphris & carthaginenſibꝫ in pelopõneſum abiit ubi antichares uir e leonius ei conſilium dedit ex Laii oraculis:ut heraclẽa inſicilia conderet affirmans Erycis regionẽ eſſe heraclidarꝫ ipſo heracle.i.heracule conditore.Hoc ille audito delphos ſe contulit ad oraculum conſulendum nunquid regione ad quam mittebatur potiturus eſſet.Pythia eum potituꝝ rñdit.Sumpta itaq̃ dorieus claſſe quã & in aphricã duxerat ítaliam præteruehebatur:ea tẽpeſtate ut ferunt ſybarite cum Tely rege ſuo bellũ crotoniatis erant illaturi.Id metuẽtes crotoniatæ dorieum ut ſibi opem ferer orauere.hoc præcibus íductus una cũm illis aduerſus ſibariã cõtendit:eãq̃ cepit:hæc ſybariæ dorieũ & qui cum illo erant:feciſſe aiunt.Crotoniatæ negant quẽpiam ſe pegrinum in bello aduerſus ſybaritas aſciuiſſe præter unum calliã heleum amicleoꝝ uaticiniũ:& hũc a teliſybaritarꝫ tyrãno ad ipſos trãſfugiſſe hoc mõ q̃ ſacrificãs de eũdo aduerſus crotonẽ non litaret.Hæc iſti aiunt:quarꝫ rerꝫ utriq̃ teſtimonia hæc afferũt.Sybaritæ quidẽ phanũ ac tẽplũ prope ciaſtin lapidũ maceriam q̃d dorietum capta urbe aiũt extruxiſſe mineruæ cognomĩe craſtiæ:& hoc ipſius dorieí necis uolunt eſſe maximũ teſtimoniũ:q̃ præter uaticinia agens interẽptus ẽ. Si:n. nihil niſi id ad quod mittebat feciſſet:nec ttanſgreſſus eſſet ericinã regionẽ obtinuiſſet:& obtẽtam poſſediſſet nõ ipſe cum exercitu abſumptus eſſet.At crotõiatæ multa mõſtrãt peculiariter donata Calliæ heleo;in agro crotõienſi:q̃ ẽt ad meã uſq̃ memoriã prognati calliæ colebant.Dorieo ãt & eius poſteris nihil omnino fuiſſe donatũ: cui ſi in bello ſybaritano fuiſſet crotoniatis auxilio multo plura q̃ calliæ fuiſſe donãda.Hæc pro ſe utriq̃ eorꝫ teſtimonia referunt:quorꝫ utris accedere ut quiſq̃ mauult:his accedat licet.Nauigarunt ãt cum dorico & alii duces coloniæ ſpartiatarꝫ deducendæ Theſſalus & paræbares & cæleas & eurilicon:qui cum omni claſſe ſiciliã tenuerunt ſupatia phœnicibus atq̃ egeſtanis in prælio occubuerunt.una tantũ ex hac aduerſa pugna ſuperſtite Euryleonte:qui collectis eorꝫ reliquiis'ocupauit minoã ſelinuſiorꝫ coloniã:ſelinuſioſq̃ liberauit mõarchia pytagoræ.Hunc cũ ſuſtuliſſet ipſe tyrãnidẽ ſelinuntis inuaſit.Sed breui monarchus.i.unicus princeps extitit. Nam ſelinuſii impetu in eum facto cum ad Iouis forẽſis arã cõfugiſſet obtrũcarunt.Dorieo & uitæ & mortis cões

Cleomenes

Dorieus

Leõides

Cleõbrotus

Prinetades

Anticharres

Telys

Callias

Craſtis

Euryleõ

fuit Philippus bucacidæ uir crotoniata,qui deſpõſa ſibi filia Tolyſybaritæ crotõe pfugerat:ab negatoq̃ matrimõio trãſmiſit cyrenẽ:Ex hac diſcedẽs ſectatꝫ ẽ familiarem triremẽ ac familiariũ uirorꝫ ſumptum:q̃ eſſet olimpiõices.i.uictor certaminis ad olympia & oíum illinc græcorꝫ ſpecioſiſſimus.Ob quã corporis ſpeciẽ a ſegeſtanis ea q̃ nẽo alius reportauit.Nam ſepulturæ eius heroico monumẽto extructo ſegeſtani hoſtias offerunt:Hnnc í modũ dorieus uita functus ẽ:qui ſi in animũ induxiſſet ſibi ferendũ eſſe cleomenis regnũ:& in ſparta permanſiſſet:regno fuiſſet lacedæmonioꝫ potitus. Neq̃ n.diu cleomenes imperauit:ac ſine liberis deceſſit una duntaxat relicta filia noíe Gorgo.Cleomene igitur imperium tenẽte ſpartam uenit ariſtagoras mileti tyrannis. Cleomenẽq̃ allocuturus cõuenit hẽns:Cut lacedemõii aiũt) æream tabellã í q̃ totiꝫ terræ ambitus erat inciſus cũctũq̃ mare atq̃ oía flumina.Huius in colloquiũ ubi uẽit ita ad eũ inq̃t.Studiũ meum cleomenes:q̃ huc aduenerí ne mireris.Non.n.ab re hoc fit.Prolemioniã p libera ſeruã eẽ cũ nobis ipſis dedecus dolorq̃ maximus eſt:tum uero uobis & eo maior:quo magis cæteros in græcia antecellitis.Proiñ nunc p deos græcos eripite iones a ſeruitute cõſanguineos ueſtros:quod facile ẽ ad præſtãdũ.Nam ne q̃ barbari ſunt uri ſtrennui:& uos in ſummũ rei bellicæ p uirtutẽ euaſiſtis:& gẽus pugnãdi eorꝫ huiuſcemodi ẽ breues arcus.ac breuia ſpicula:lõgas barchas:lõgaſq̃ in capitibus criſtas:unde faciles captu ſunt gerẽtes in pugnam eũt:Ad hæc tantũ bonorꝫ eſt his q̃ eam incolunt cõtinentem:quantum non eſt cæteris uniuerſis'tum auri ut ab hoc incipiamus:tum argenti tum æris tum uariæ ueſtis tum iumetorum tũm mancipiorꝫ:quibus uos ſi potiri libuerit potiemini.Sunt quoq̃ inter ſe cõfines ut ego differam.His ionibus cõfines ſunt lydi:qui terram incolunt:tum aliarꝫ rerum:tum uero argenti feraciſſimam.hæc autem dicebat oſtendens ex ambitu terre in tabella quam attulerat deſcripto lydis uero dicebat ariſtagoras cõfines ſunt hi phryges aurorã uerſus peçorum copia & terræ ubertate:omnium quos ego noui longe beatiſſimi. Phrygibus cõfines ſunt cappadoces.quos nos ſyros appellamus His confines ſunt cilices huius maris accolæ:ubi hac cyprus inſula eſt ſita:qui tributũ annuũ regi pẽdunt q̃gẽta talẽta.His cilicibꝫ cõfines ſũt ii armẽii:& ipſi re pecuaria abundantes. Armẽiorum hanc regionem contingunt matieni:quorꝫ terræ ciſſia e confinis eſt.In qua iuxta fluuiũ hunc choaſpẽ ſita ſunt hæc ſuſa:ubi rex magnus domicilium hẽt:atq̃ hic pecuniarum theſauri ſunt. Hanc uos urbem ſi animoſe ceperitis:iam eũ ioue de diuitiis licet certetis.Neq̃ uero operæ præcium eſt uos ſuſcipere prælia pro terra neq̃ multa neque ita feraci:& p exiguis finibꝫ aduerſus meſſẽios uíos conſortes & arcades & argiuos.q bus nihil ẽ neq̃ auri neq̃ argẽti:quarꝫ rerꝫ cupiditate qs íducitur ad mortẽ piclitandũ. Ergo cum offeratur occaſio totius aſiæ facile potiundæ:aliud quippiam præoptabitis. Hæc ariſtagoras dicebat.Cui reſpõdens cleomenes mileſie inquit hoſpes in triduum tibi differo reſpondere Tunc quidem hactenus proceſſum eſt.Vbi uero dies reſponſioni præſtituta affuit:& ad locũ de quo cõuenerãt uẽtũ eſt.Interogauit Ariſtagoram cleomenes quot dierꝫ ab ionio mari ad regẽ ſit iter.Ariſtagoras alioquin ſolers & uallde illũ antecellẽs prudẽtia:in hoc tñ lapſus ẽ q̃ cũ ñ deberet rẽ ut ſe hẽbat illi aperire uolens ſpartiatas in aſiã educere:dixit triũ menſium neceſſe iter.Cleomenes interpellata huius quã ordiri iſtituerat oratiõe de itineris ſpacio inq̃t hoſpes mileſie abſcede e ſpta añ ſolẽ occidentẽ:nihil.n.rõis dicis.Cũ iſtud facile ſit lacedæmoniis q̃ uis eos trimeſtri itinere abducere a mari.ħ locutus Cleomenes domum abiit. Ariſtagoras ſumpto

Monarchus

Cleomenes

Gorgo

Tabella totius orbis

Ariſtagore tabella

Ionũ arma

Iones

Lydia

Phryges

cappadoces

Syri

Cilices

Armenii

Matieni

ciſſia

Coaſpes

Suſa

Gorgo

oleæ rão ad domũ Cleomenisse cõtulit:eãq; ingressus iubebat præcabũdus ad se audiendũ mitti illius filiã. Assistebat.n. Cleomeni filia: cui nomẽ erat Gorgo unica ples:ea q; octo aut nouẽ ãnos nata. Cleomene iubente eũ dicere q̃ uellet: filiolæ.n. gratia nolle phibere. Tũc Aristagoras incepit polliceri illi undecĩ talenta si præcibus suis ãnueret. Abnuẽte. Cleomene subĩde adiiciẽdo eo puẽit:ut quĩquagĩta talẽta polliceret. Ad qđ puella pater ĩquit hospes te corrũpet:oĩsi hĩc abis. Consilio puellæ delectatus Cleomenes ĩ aliud cõclaue abiit:& Aristagoras esparta prsus abscessit:nõ facta ei amplius potestate indicãdi itineris:qđ erat usq; ad regem. Ea nãq; itineris ratio ita hẽt. Vbiq; sunt regii stathmi.i. mãsiones ac diuersoria pulcherría. Iter omne p̃ loca culta atq; tutum: id nunq; ĩtermissum p lydiã:& phrigiã uiginti mansionũ hoc ẽ uicenoꝝ castroꝝ est: parasangæ nonaginta q̃ttuor & dimidiatus. Ephrygia excipit fluuius halis. cui ĩminẽt porte quas trãsire oĩo necesse:atq; ita fluuiũ trãsmittere:& præsidiũ qđ supra illũ ẽ trãsgresso in cappadociã & eã pmetienti usq; ad fines cilices duo detrigĩta stathmi sunt parasangæ centũ q̃tuor. In hoꝝ mõtibus positas duplices portas ac totidem præsidia pertrãsis: Hæc tibi trãsgresso & p̃ ciliciã iter facienti tres stathmi sunt parasangæ qndeci ac dimidiatus. Ciliciam ãt ab armenia disterminat flumẽ. qđ nauibꝫ transitur nomine euphrates. In armenia stathmi sunt diuersoriorꝝ quindecim: parasãgæ quinquaginta sex & dimidiatus in quibꝫ & p̃sidium est. Eam fluuii qui nauibꝫ transeuntur qattuor interfluunt:quos transmittere prorsus necessariũ est. Primus tigris. Secũdus dehinc ac tertius eiusdẽ nominis & sinoni idem fluuius nec ex eodem fluens loco. Nam hoꝝ quos enumeraui prius tigris ex armẽiis: fluit alter ex matiẽis. Quartus fluuius nominatur ginges: quem cyrus aliquando in trecentos ac sexaginta diduxit alueos. Ex hac armenia in terram mantienã tẽdenti stathmi sunt quattuor. unde in regioẽm cissiam trãseunti sunt undecim stathmi: parasangæ uero q̃draginta duo & dimidiatus ad fluuium choaspẽ: & eũ nõ nisi nauibus transmittendũ: supra quẽ urbs Susa est sita. Oẽsãt hi stathmi: sunt centũ undecim. Tot diuersoria stathmoꝝ sunt ascendenti sardibus Susa. Quod si iter regiũ recte metiamur paraxangis: & paraxanga ualet q̃tũ triginta stadia ut ualet: sunt e sardibus ad regiã quæ dicitur memnonia tredecim milia stadioꝝ & quingenta: cum sint parasangæ quadrigenti quĩquaginta. Itaq; pagrando singulis diebus centena & quinquagena stadia cõsumũtur solidi nonaginta dies. Hunc in modũ ab aristagora milesio apud cleomenem lacedæmoniũ dicẽte trium mensium interesse recte dicebatur. Quod siquis exploratius ista inquirat: hoc quoq; ego iudicabo. Nam iter ab epheso ab sardis hac ratiõe decet cõputari. A græco mari ad susa (hæc.n. urbs memnonis uocatur) dico eẽ tredecim milia stadioꝝ & quadragĩta. Ex epheso ad sardis quingenta & q̃draginta stadia: atq; ita tribus omnino diebꝫ producitur iter trimestre. Digressus e sparta aristagoras athenas cõtẽdit tyrãnis liberatas hoc mõ Postquã hipparchũ pisistrati filiũ: Hippiæq; tyrãni fratrẽ: qui in somnis uisionẽ cladis suæ euidentissimã uidisset iterfecere aristogiton & harmodius prisco genere gephiræi. Post hæc nihilominus athenienses ĩmo magis: quã prius tyrãnidẽ q̃driẽnio ptulerunt. Visio ãt ĩsomnii hipparchi hæc erat pridie panathenæoꝝ uidebãt. Hipparchus cernere uiꝝ assistentẽ sibi, pceręq; atq; specioſũ hos. uersus p̃ænigma dicentẽ. Intoleranda leo tolera tolerans animo ægro. Nemo uiris pœnas iniustis iure rependet. Vbi dies illuxit: confestim præ se ferebat referre hæc uelle ad somniorum coiectores; Sed mox spreta uisione misit pompam Vbi mortem oppetiit gæphyræi e quibus erant percussores

Puellæ astus Stathmi

Euphrates

Tigris

Susa

Susa Memnonis urbs

Hipparchus

Gephyræi

Hipparchi ut ipsi aiũt fuere a principio ex erethria oriundi. Vergẽ ut ego interrogando cõperio: fuere phœnices ex hĩs q̃ cũ cadmo ĩ terrã q̃ nũc uocatur boecia uenere: atq; eã ĩcoluere sortiti tanagricũ tractũ. Vñ cadmeis primũ p argiuos exactis itẽq; boetios hi gephyræi expulsi athenas diuerterũt. Ab atheniẽsibꝫ recepti sub cõditiõibus sũt ut ciues ĩter eos essent multis nec mẽoratu dignis: q̃s agerẽt rebꝫ impositis. Phœnices isti q̃cũ cadmo aduenerũt: quoꝝ gephiræi fuere dũ hãc regionẽ incolũt: cum alias multas doctrinas ĩ græciã ĩtro duxere: tũ uero lras q̃ apd̃ græcos ut mihi uidet̃ antea ñ fuerãt. Et prĩæquidẽ ille extiterũt e quibus oẽs phœnices utũtur. Progressu deiñ tẽporis una cũ sono mutauerũt modulum pristinum. Et cum ea tẽpestate ĩ plerisq; circa locis eoꝝ accolæ iones essent: qui litteras a phœnicibꝫ discendo acceperãt: eas illi cum suis paucis collocãtes in usu habuerunt: & in utẽdo cõfecisse dicuntur: ut rõ ferebat uocari phœnices q̃ aeẽnt a phœnicibꝫ in græciã illatæ: priscaq; cõsuetudine byblos appellãt pelles: q̃ aliq̃n p̃ penuria liberoꝝ hoc ẽ scyrpoꝝ: pellibus caprinis ouillisq; utebãtur. Adhuc quoq; ad meã usq; mẽoriã multi barbaroꝝ talibꝫ in pellibus scribũt. Q uinĩpse uidi apd̃ thebas boetias in ismenii Apollinis tẽplo litteras cadmeas in tripodibꝫ quibusdã ĩscias magna ex pte cõsimiles ionicis. Q uoꝝ tripodũ unus hẽt hoc epigrãma. Optulit amphitryon mẽgẽtis theleboꝝ. Hæc fuere circa ætatẽ Laii: qui fuit filius Labdaci nepos Polydori pnepos Cadmi. Alter tripus exametro carmine ait: Sæus in affluento pugilũ certamine uictor Me tibi sacrauit speciosum munus appollo Scæus hic bippocõtis filius fuit: q̃ tripodẽ dedicauit. nisi alius fuit idẽ qđ hic nomẽ habẽs circa ætatẽ œdipodæ laio gẽiti. Tertius tripꝰ & is hexãetro carmĩe ait laodamas ipsũ tripodẽ sua ĩ urbe mõarchꝰ fuit. Hoc ĩsigne decus tibi magne dicauit apollo. Sub hoc laodamãte eteoclis filio: qui mõarchus fuit solus. i. pricipatũ ẽ potitus eiectisũt cadmei ab argiis:& se ad encheleas cõtulerũt. Gephyræi ãt postea ĩsuspitionẽ boetioꝝ cũ uenissẽt: athenas cõmigrarũt. Vbisũt ab eis tẽpla extructa seorsũ a cæteris cũ alia q̃dã tũ Cereris acheæ & tẽplũ & orgia. Q d̃ fuerit uisum hipparchi in sõnis & uñ fuerunt oriũdi gephyræi ex quibꝫ fuere pcusſores hipparchi: a me cõmẽoratũ ẽ. Vñ oportet ad eũ redire sermonẽ: quẽa prĩcipio instituerã q̃ ratiõe sint atheniẽses liberati tyrãnis. Hippia tyrãnidẽ optinẽte & infenso eis pp cædẽ hipparchi alchmæõidæ: qui genere sunt athenienses p̃fugi patria pp pisistratidas: quoniã ipsis una cũ cæteris exulibus res de redeũdo tẽtata oĩ ope frustrata fuit: cõatiq; athenas reuertẽdo liberare uæhementer deciderant lipsidrium sup meoniã cõmunierũt. Dehĩc oĩa aduersus pisistratidas cõminiscẽdo merecde cõduxerũt ab amphictyonibus tẽplũ delphis ædificãdum id qđ ẽ: tunc ãt ñ erat. Ens uero cũ bñ nõi nati eẽnt ac uiri spectati iã inde a suis maioribꝫ extruxerunt tẽplum exemplari pulchrius ac cætera omnia. Nã cũ ex lapide porino cõuentũ essent: ut illud facerẽt: tñ anteriora eius pario lapide effecerunt. Vt igitur atheniẽses aiũt hi uiri delphis sedentes pythiã pecunia p̃suaserũt: ut & quotiens uiri spartiatæ uenirẽt siue priuato siue publico agmini petentes oraculum p̃poneret ipsis liberare athenas: Lacedæmõii ãt postquam sibi idem semper diceretur mittunt anchimolium asteris inter populares eximiũ cum exercitu ad expellendos athenis pisistratidas tametsi hospites suos & in primis amicos. antiquiora enim duxerunt quæ ad deum q̃ quæ ad homines pertinent. hos itaq; mari nauibus miserũt cũ quibus anchimolius ad phallerũ appulsus copias eductus Id p̃scitẽtes pisistratidæ auxilia thessalia euocauerũt. Societatẽ.n. cum thessalis fecerant: quibus rogãtibus cõi decreto thessali miserunt mille eqtes cum suo rege Cynea uiro Co-

Litteræ apd̃ græcos

Litteræ phœnices

Bibli

Laii genus labdacus

Scæus

Laodamas

Athenarũ tyrãni Hippias

Lipsydrium

Anchimolius

Cyneas rex

maxo. Hos ſocios ubi habuere piſiſtratidæ: hoc excogitauere: planiciem phaleroꝝ detergũt: eũq; lcoũ equitabilẽ reddunt: atq; illac eqtatũ ĩ caſtra hoſtiũ ĩmittunt. Equitatus in lacedemonios irruẽs cũ alios multos: tũ uero anchimoliũ interemit: Cæteros q ſupfuere ad naues repulit. Hunc ĩ modũ primus lacedæmonioꝝ exercitus abſceſſit. Extat ĩ alopecis atticæ buſtũ anchimolii iuxta hereulis tẽplũ qđ ẽ in cynoſargi. Poſt hæc lacedæmõii maiores copias cõtra athenas miſerũt ñ mari ſed terra p̃fecto illis duce Cleomene anaxandridæ filio: cũ quibꝫ orã atticã inuadentibus congreſſus primum theſſaloꝝ eqtatus ñ diu poſt in fugã uerſus eſt fuſis ſupra q̃draginta e ſuis. Q uiſup fuere q̃ quiſq; potuit recta in theſſaliã rediere. Cleõenes ad urbẽ pgens una cũ iis athenienſibus: qui liberi eſſe cupiebãt: obſedit tyrãnos intra muꝝ pelaſgicũ redactos. Neq; tamen oĩo piſiſtratidas eiccere lacedæmonii. Q uippe q de facienda obſidiõe ñ. cogitauerant. & piſiſtratidæ cibo potuq; bñ inſtructi erant. Itaq; cũ aliquot dies lacedæmonii tyrannos obſediſſent. ſpartã abiere. Hic tñ caſus qui aliis ĩfauſtus idẽ aliis fauſtus extitit. Nã filii piſiſtratidaꝝ: qui clam extra regionẽ ſe ponebant: intercepti ſunt. Q uo ex facto omnes eoꝝ res pturbatæ ſunt. & pro redimendis filiis ad uoluntatẽ atheniẽſium tranſegerunt: ut intra quinq; dies ex attica excederẽt. Moxq; in ſigæum quod eſt ſupra ſcamandꝝ conceſſerunt: cum ſex & trigĩta annos regnaſſent oriũdi e Pylo: atq; a Nelo ex eiſdem pgnati ex qbus ii q fuer̃: cũ codro ac melãcho: qui prius aduẽticiis tñ atheniẽſium reges euaſere. Eaq; de re hippocrates piſiſtrati pater repetita mẽoria Piſiſtrati filii Neſtoris idem nomen filio ſuo impoſuit. Hoc athenienſes modo tyranni liberati ſunt. q̃ recepta libertate quæcũq; aut fecere: aut paſſi ſunt mẽoratu digna ante quã ionia defecerit a Dario: & ariſtagoras mileſius athenas oratũ auxilia uenerit. hæc prius ediſſeram. Athenæ cum magnæ fuiſſent antea tunc tñ tyrannis liberatæ extiterẽ maiores. In quibus duo uiri præpollebant cliſthenes uir alcimæonides: q̃ C ut fama fert ↄ pythiã: perſuaſerat: & iſagoras tiſandri illuſtri quidẽ familia. ſed q̃ uetuſta non queo affirmare. Eius tñ cognati ioui cario immolant. Hi uiri per factiones de potentatu eõtendebãt. Cliſthenes cum uinceretur populum amplectendo ex quattuor tribubus mox decem effecit: eognominibus iouis filioꝝ Leõtis: & Agicoris: & Argadeis & hopletis ĩ alia cõmunitatis: quæ ipſe inuenit aliorum heroum indigenaꝝ præterq; aiacis: quem & ſi hoſpitem: tñ adiecit utpote finitimũ ac ſociũ. Q ua ĩ re uidet̃ mihi cliſthenes hic auum ſuum maternum cliſtenem ſicyoni tyrannum fuiſſe imitatus Ille enim quia cum argiis bellum geſſiſſet: ſummouit e ſicyone certamia canentiũ poemata ob homeri carmia: in quibus argos atq; argii tantopere celebrantur. Neq; hoc modo ſummouit: ſed ẽt optauit monumentum Adraſti calamitoſi: quod erat in ipſo ſicyonorum foro: quia fuerat argius extermĩare. Ideoque delphos adiit ad oraculum conſulendum nunqd Adraſtum eiiceret: cui Pythia reſpondens ĩquit Adraſtum quidem ſicyonum regem eſſe: ipſum uero lapidatorem. Id non conc̃edẽte ſibi deo cliſthenes reuerſus excogitabat quo pacto Adraſtus ipſe demigraret: qđ ubi excogitaſſe ſibi uiſus ẽ: miſit ad boecias thebas nunciatum uelle ſe afferre ſicyonem Mẽalippũ aſtaci filiũ: eũq; tribuẽtibus thebanis ĩ urbẽ ĩtulit: atq; ei phanũ ĩ ipſa curia deſignatum exædificauit munitiſſimo iã loco: inquẽ ĩtulit menalippũ. Q đ factũ deberẽt exiſtimari q inimiciſſimũ Adraſto q & Mecẽſtem fratrem eius: & Tyndeum generũ menalippus interfeciſſet. Cliſthenes ubi fanũ extruxit hoſtias & dies feſtos Menalippo dedit ab Adraſto: ereptos: quibus illum ſicyonii magno cum honore proſequi conſueuerant.

Sigæum

Hippocrates Piſiſtratus

Cliſthenes

Iſagoras

adraſtus

meteſtes menalippus

Eteni regio Polybi fuerat qui cũ ſine liberis decederet: ĩperiũ Adraſto legauit nepoti ſuo ex filia: Eũ ſiconii cũ aliis honoribꝫ p̃ſequebantur: tũ uero tragicis choris ita ut ñ Dionyſiũ: ſed adraſtum uenerarent̃. Cliſthenes choros q̃dẽ libero: cæteras uero ceremonias Menalippo dicauit. Hæc ille ĩ adraſtũ egit. Tribus ãt doriẽſiũ ne forent cædẽ ſycõiis q̃ argiis ĩ alia noĩa cõmutauit:: ex quibus ſyconios plurimũ ridiculos reddidit. Q uippe ſuis & aſini ultĩa cognomĩa p̃ priſtinis ĩpoſuit p̃terq̃ tribui ſuæ: cui a ſuo ipſius ĩperio nomẽ ĩdidit id ẽ ab archæ: Itaq; hi tribules archelia uocabant̃. Cæteroꝝ alii hyate. i. ſuales: alii oneatæ. i. aſinales: alii choereatæ. i. porcales. His tribuũ nõinibus ſicyonii & cliſthene imperante & eo defuncto ad ſexaginta ãnos uſi ſunt q̃ poſtea ĩter ſe reputãtes ĩ alia trãſtulerunt. hyltas pamphylos: dymanates. Q uarte tribui q̃ adierunt ĩpoſito cognõine Aegileæ ab Aegileo Adraſti filio Hæc ſyconiis cliſthenes & ipſe C ut mihi uidet̃ ↄ p̃contẽptu ionũ ne foret̃ cædem ipſis & ionibus tribus cliſthenẽſibi cognominẽ imitatus eſt. Cum. n. populus atheniẽſis fuiſſet anthea exagitatus poſteaq̃ oĩum auctoritatẽ adſuam unius redegit: tum tribuum nomina cenſuit ĩmutanda: & plures ex paucioribus faciendas decẽ p q̃ttuor & totidem phylarchos id eſt tribũos a tribuũ præfectura. Ita populos ĩ tribꝫ diſtributo atq; cõpoſito erat multo ſuperior his q erant cõtrarie factionis. Superatus in partibus iſagoras hoc ĩuicem excogitauit ut cleomenem lacedæmonium aduocaret. Iam inde obſidione piſiſtratidarum ſibi hoſpitẽ factum: qui tamen culpabatur q̃ ad uxorem iſagoræ uentitaret. Is miſſo primum athena caduceatore cliſthenem eiecit: & cum eo alios cõplures athenienſes quos piaculi inſimulabat uidelicet admonitu iſagore hæc dicẽs: Nã iſagoras atq; amici eius non erant affines cædis: cuius inſimulabantur alchmæonidæ: & qui erant enagees ita nominabantur qui athenienſiũ piaculo obſtricti erant: Cylon quidã athẽienſis uir olympionices affectatæ tyrannidis cõpertus eſt. Simulato nãq; æqualium ſodalitio arcem occupare conatus. Id cũ efficere ñ potuiſſet aſſedit ſimulacro dei ſupplex ipſe a ſocii. Hos illinc ſummouerunt quidem magiſtratus naucratiorum: qui tũc athenas incolebant data fide puniendi eos citra mortem. Sed culpa horum mox ĩterfectorum fuit penes alcmæonidas: Hæc ante piſiſtrati ætatem geſta ſunt. Vbi cleomenes p nuncium eiecit Cliſthenẽ atq; piaculares: q̃uis Cliſthenes ipſe p̃fugiſſet: nihilo ſecius athenas uenit non magna cũ manu: atq; illinc ſeptingentas familias militares athenienſiũ tanq̃ piaculo cõtaminatas relegauit: quas ei ſuggerebat iſagoras. Hoc acto conabatur ſecundo loco ſenatum diſſoluere: & magiſtratus trecentis iſagoræ militibus mãdare. Verum reluctante ſenatu atq; obtemperare nolente Cleomenes iſagoraſq; cũ ſuæ factionis hominibus arcem occuparunt. Q uos cæteri athenienſes cum ſenatu ſentientes biduo obſederunt. Tertio die quicunque lacedæmonii ibi erant: accepta fide regione diſceſſerunt: rato effecto quo Cleomeni dictum eſt. Nam ei ad occupandam arcem aſcendenti: & ad dei penetrale conſulendi gratia eunti: exurgens e ſella ſacerdos antequam ille ualuas reſeraret: Lacedæmonie inquit hoſpes rurſus redeas neue templum introeas. Non enim doribus hic introire fas eſt. Cui cleomenes. Ego inquit mulier dores non ſum ſed achæus. Itaque admonitu uti nolens atque in conatu pergens. tunc quoq; iterum a propoſito cum lacedæmoniis decidit. Cæteris ad necem iunxere athenienſes: & in iis Timeſitheum fratrem eius: cuius manualia opera atq; ſtrennuitatem in primis referre habeo. Atque hi quidem in uincla coniecti mortem oppetiere. Athenienſes autẽ poſt hæc reuocatis cliſthene ſeptingentis militum familiis quos

Polybus adraſtus

Hyatæ Oneatæ Choereatæ. Aegileus

Phylarchi

Enageis Cylon

Cleomenes exagitauerat ſardis mittunt ad cõtrahendã cũ perſis ſocietatem: Intelligebant.n.ſibi cum cleomene atq; lacedemõiis eẽ bellandũ: ut ſardis uenire nuncii mãdata atq; expoſuere: pcõctus eſt eos Artaphernes Hyſtaſpis filius ſardiũ ptor qui nã homines eſſe atheniẽſes: & ubi terrarũ ĩcolentes q ſocii pſarũ fieri orarẽt. Vbi id ex nunciis audiuit: ita eis ingenue reſpõdit. Si regi dario terrã darẽt & aquã ſe contractuũ cũ eis ſocietatẽ. ſin minus illos abſcedere præcipit. Nuncii inter ſe collocuti q ſocietatẽ facere cuperẽt daturos ſe eẽ dixerũt. Q uo nomine ubi reuerſi ſunt domũ uehemẽter accuſati ſunt. Cleomenes ĩtelligẽs ab atheniẽſibus ſe & uerbis & factis lædi: ex oĩ peloponẽſo copias coegit diſſimulans quẽ ad finẽ cum hẽret in animo tum populũ atheniẽſem

Hyſies. ulciſci: tũ iſagorã conſtituere tyránum q una cũ eo exarce deceſſerat. Cõparato exercitu ingenti ipſe eleuſina inuaſit & ex cõpoſito boetii Cenoẽ occuparũt: & hyſies ultiõs atticæ populos & ab altera pte chalcidẽſes oræ atticæ loca populabant. Atheniẽſes & ſi ancipiti bello diſtricti boetioꝝ & chalcidẽſiũ ultiõe e dilata arma cõtra pelloponẽſeſi eleuſine agẽtes ferũt. Dũq; ambo exercitus conferturi præliũ eſſent. Corinthii primi oĩum ſecũ reputãtes iniuſte a ſe agi auerterũt ſe atq; abſceſſerũt. Secũdũ hos idẽ fecit

Demaratus rex Demaratus ariſtonis filius: q & ipſe erat rex ſpartiarũ: & e lacedæmone copias cõtraxerat: nec a cleomene ſuperiori tẽpore diſſenſerat. Ob quã regũ diſſenſionẽ lex apd ſpartã lata eſt ñ licere utriq; regi cũ exercitu pdire. Nam prius pdibãt & his ſe iunctis alteq; quoq; e Tyndaridis relinqui. Q uin & iſti antehac ab eis euocati exercitũ ambo cõmi tabantur. Tunc cæteri ſocii qui erant in eleuſine cernentes ñ cõuenire ĩter reges & corinthios aciem deſeruiſſe: & ipſi dilapſi abierũt. Q uarto nunc dores in atticam pfecti ſunt bis ad bellandum ĩgreſſi: bis ob athenienſium multitudinis cõmodum. Prío qa megara coloniam deduxerant: q expeditio recte uocetur ſub codro atheniẽſium rege. Iterꝝ ac tertio dum ad expellendos piſiſtratidas ex ſparta uentum eſt. Q uarto dum cleomenes peloponenſes ducens eleuſinã ĩuaſit. Ita q̃rto tunc dores aduerſus athenas expeditiõem ſumpſerunt. Dilapſo igitur ĩdecore hoc exercitu ibi athenienſes uolentes ultum ire iniurias: primã expeditionem fecerunt aduerſus chalcidenſes: qbus boetii ad euripum iere ſuppetias. His conſpectis athenienſes putarunt ſibi cum eis priuſq; cũ chalcidenſibus pugnam conſerendã. Itaq; ingreſſi cum illis egregie ſuperant: pmultiq; eorꝝ cæſis ſeptingentos capiunt. Eodẽ die tranſgreſſi euboiam cum chalcidenſibus cõflixere: quibus etiam uictis quatuor milia colonorꝝ in prædiis equitum reliquerunt. Equites autem apud chalcidenſes uocabantur locupletes. Horum quoſcunq; ceperunt una cum boetiorꝝ captiuis uinctos in careerẽ cõiecerunt: quos aliquãto poſt binis mulctatos minis ſoluerunt: eorꝝ quibus alligati fuerant uincula in arce ſuſpenderunt: quæ ad meam uſq; memoriã extabant pendentia e muris a medo ambuſtis e regione cœnaculi ad occaſum ſpectantis: decimã quoq; redemptionis cõſecrarũt. Facta ærea quadriga quæ ad ſiniſtram manum intrantiũ ſtatim ppilæa arcis ſtabat cum hac inſcriptione: attica perdomitis acriſub marte iuuentus Boetum populis chalcidicaq; manu Damna rependerũt uiculis & carcere ceco. Q uorꝝ hæ de decima ſtãt tibi pallas equæ. Et athenienſes quidem augeſcebant. Iuris autẽ æquabilitatẽ eſſe rem bonã nõ ex uno tanto: ſed undiq; datur intelligi. Si quidem athenienſes q̃diu tyrannis ſubiecti fuerunt nullis finitimorum in bello præſtantiores erant. Liberati uero tyrannis multo omnium primi extitere. Vnde liquet eos dum tyrãnis parebant de iduſtria peccaſſe tanquã domino laborantes. at libertate parta ſibi ipſi q̃ quiſq; rem gerere properabat.

Atheniẽſes ita agebãt Thebani autẽ poſt hæc ulciſcẽdi illos cupidi ſciſcitatũ ad deũ miſerũt. Q uibus reſpõdẽs. Pythia negabat pſefe eos poſſe illos ulciſci: iubebatq; ut ad famæ celebritatẽ referẽtes rogarẽt ſibi pximos. Reuerſis q miſſi ad oraculũ erãt: ac reſpõſum exponẽtibꝫ: Thebani illud nihili faciẽtes quod referebat ut rogarẽt proximos dicebant Nunq; id ñ proxie nos incolũt tanagræi coronæiq; & theſpiẽſes: q noſtri aſſidue cõmilitones aiacri atq; cõcordi in ptes aio bella nobiſcum tolerant. Q uid hos rogari oportet nunquid potius hoc ñ habendũ p oraculo. Hæc illis ratiocinãtibꝫ quidam redita inquit ego q id ſibi uelit praculũ uideor mihi ĩtelligere. Aſopi duæ filiæ fuiſſe ferũtur Thebe & Aegina q quoniã ſorores ſunt opinor deo reſpõdere nobis ut ægídunt Thebe & Aegina q quoniã ſorores ſunt opinor deo reſpõdere nobis ut ægíetas rogemus qui uicẽ noſtrã ulciſcent. Thebani quoniã nulla q̃ hæc uiſa ẽ dicti potiorſnia: protinus miſere ad æginetas orandos auxilia tanq; proxios ex dei oraculo. Illi petentibꝫ his auxilia dixere ſe mittere cũ eis æacidas. Societate æacidarꝝ freti thebãi cum laceſſiſſent atheniẽſes accepta offenſione aduerſæ pugnæ: iterꝝ auxilia uiroꝝ rẽiſſis æacidis orauerunt. Q uorꝝ pce moti æginetæ tũ magnitudie opũ iflari: tũ priſtinæ inimiciæ q̃ geſſere cũ atheniẽſibus memores: bellũ illis haud ĩdictũ tulerũt. Nã cum atheniẽſes boetiis incũberẽt: ipſi lõgis nauibꝫ ĩ atticã traiiciẽtes cum alios multos populos in cætera ora maritia: tũ phaleꝝ diripuerũt magnã ex hac re calamitatẽ atheniẽſibꝫ aferẽtes. Inimicitia ãt q̃ ægíetæ aduerſus atheniẽſes ẽbebat ex hoc initio extitit. Epidaurii cũ ſua ipſis terra nihil red ferret: de hac calamitate delphicũ cõſuluere oraculũ. Q uibus pythia iuſſit ut damiæ & auxeſiæ ſimulacra erigerẽt: & poſtq̃ ere exiſſent: melius ſe cũ actũ iri. Sciſcitãtibuſq; epidauriis utrũ ex ære facerent illa an ex lapide: reſpondit ſe e neutro fieri ſine re: ſed e ligno oleagino: oleæ tñ nõ oleaſtri: Rogabant igitur epidauri atheniẽſes ſibi pmitteret oleã indicere: quæ ſcilicet oleas illas ſacratiſſimas eẽ exiſtimarent. Fertur ẽt nuſquã gentium niſi athenis illa tẽpeſtate oleas fuiſſe. Athenienſes ſe uero dixerunt conceſſuros hac duntaxat lege ſi quot annis illi ſacra mineruæ urbanæ & erictheo afferrent. Accepta conditione epidaurii: quæ rogabant impetrauerunt: & ſimulacra ex his oleis fabricata ſtatuerunt: terraq; ſua fructum eis ferente qd cõuenerat atheniẽſibus pſoluebant. Eo tempore atq; ſuperiori æginetæ epidauriis parebãt tũ in aliis: tũ uero in litibus quas æginetæ inter ſe uel auctores uel rei illuc ſe cõferẽtes agebãt. Verum ex eo tpe fabricatis nauibus nullo cõſilio uſui ab epidauriis deſciuerũt. Factiq; hoſtes ac mari potiti cum alias clades inferebant: tum ſimulacra damie & auxeſie ſurripuerũt: eaq; aſportata in regionis ſuæ mediterraneo loco ſtatuerũt: cui nomẽ eſt oeæ uiginti ferme procul ab urbe ſtadiis. Hoc in loco illis erectis ſupplicabãt ſacrificiis atq; iocabundis choris mulierꝝ denis uiris utriq; dæmonum aſſignatis: qui choris præeſſent: Nã chori neminẽ uirum nuncupabant: ſed indigẽas fœminas: quæ cerimoniæ apud ipſos quoq; epidaurios fuerant. Surreptis ſtatuis epidaurii qd fuerãt pacti atheniẽſibus ñ ſoluebãt. cuius rei cũ a nunciis atheniẽſium admonerent: reddidere rationẽ cur iniurii non eſſent. Se.n. quandiu apud ſe ſtatus habuiſſent: qd cõuentũ erat exoluiſſe: eiſdem iam uiduatos non debere exoluere. Sed æginetas qui illas haberẽt a quibus id exigi iubebebãt: ad eas repetendas æginam atheniẽſes miſere. Aeginetæ negarũt quicquam negocii eſſe cum athenienſibus. Poſt repetita ſimulacra atheniẽſes aiũt triremẽ miſſam publice cũ ciuibus quibuſdam: qui æginã cũ uenerũt ſimulacra tanquã ſuis lignis facta conatos eſſe ſe ſuis ædibus emoliri ut abſportarent. Cumq; eo pacto pene nequirent circundatis funibus trahere tẽtaſſe. Sed dũ trahũt tonitruũ & cũ to-

Tanagei coronæi Theſpiẽſes Aſopus Thebe Aegina

Aegineta rum odia in atheni enſes

Oleæ atenſi tãtum

Damia auxeſia Oea

nitruo terræmotũ extitisse:eaq; de re illos remiges q trahebãt simulacra ab his in amẽtiã eẽ cõuersos. & hoc morbo sese tãq; hostes mutuo trucidasse:dõec unus ex omnib⁹ relictus est:q ad phaleꝝ se recepit. Athenienses ita rem gestã eẽ memorãt:æginetæ negant illos una cum naui uenisse. Facile.n.se unam nauim atq; adeo cõpluscula etiam sibi nullæ fuissent naues fuisse ppulsaturos:sed cum cõpluribus in ipsoꝝ terrã iuasisse se uero cessisse:nec pugna nauali cõtendere uoluisse:qui tñ planum facere nequeunt. An quia ipares se eẽ ad pugnãdum agnoscerent cesserint:an uolẽtes p̃miserint illos facere qd fecerunt. Athenienses quoq; quoniã nulli ppugnatores obstarẽt:egressos e nauibus ad simulacra se cõuertisse:& cũ ea e suis uestigiis amoliri nequirẽt:ita circũdatis restib⁹ trahere conatos donec illud ãbo simulacra cõtrahuntur fecere rẽ apd me fidecrentẽ alicui alteri credibilẽ. Aiunt.n. illa pcubuisse sibi in genua:atq; ex eo tpe semper genu iuxta permansisse. Et hæc quidẽ athenienses fecisse:se uero q; audirẽt sibi bellum ab atheniensib⁹ illatum iri:p̃parasse argios ut sibi adurrsus athenienses i æginã descendẽtes adessent auxilio:eosq; cũ latuissent hostẽ i traiiciẽdo ex epidauro insulã in athenienses q nihil præsciss̃ent a nauibus discl̃usos irruisse:& iterea tõitruũ ipsis terræ motumq; extitisse. Hæc ab argis æginetisq; cõmemorant. Athenienses quoq; cõfitẽtur unũ omnino e suis incolumẽ in atticã reuertisse:quem tñ argi aiunt superstitem fuisse ex attico exercitu quẽ ipsi p̃stigassent eundẽ athenienses demõio i columẽ nihilo setius pisse resserunt hunc in modũ. Cum athenas se recepisse:clademq; renunciasset:uxores eoꝝ qui aduersus æginam profectæ fuerant indigne ferentes unum ex oibus esse reducẽ circũ susas hominẽ prehendisse:ac fibulis uestimentoꝝ pupugisse pconctãtes singulas ubi suus uir esset atq; hoc mõ hunc fuisse cõfectum. Idq; factum mulieꝝ uisum esse athenienses ipsa clade tristius. In quas cũ alia rõne aiaduertere nõ possent uestem illaꝝ in iadem mutauerunt. Nã antea doridẽ uestẽ gerebãt atticæ fœiæ similimã corinthiæ. Ita q; mutauerũt i lineã ne fibulis uterent: q̃q; reuera si rõe utamur ñ ias olĩ uestis fuit sed caira quoniã ois p̃sca uestis feminaꝝ græcaꝝ eadẽ erat quæ nunc:q̃ doridem appellamus. Præterea argii & æginetæ idem adhuc factitãt:apd quoꝝ utrosq; mos ẽ fibulas faciendi sesecuplas q̃ tunc mensura cõsuecuerat:quas præcipue fœmine eoꝝ tẽplis deoꝝ cõsecrare solent:neq; aliud quicquã atticũ illic offerre ne urteũ quidẽ sed ex hollis gentilibus in posteꝝ ibidem potare. Eoq; cõtentionis p̃cessere argiæ atq; æginetæ mulieres cũ atticis:ut ad meã usq; etatẽ fibulas gestauerit q̃ ãtea grãdiores. Odioꝝ pricipiũ æginetaꝝ in athenienses hoc quemadmodum commemoratum ẽ extitit. Cuius rei circa statuas gestæ memoriã retinentes æginetæ. libenter thebanoꝝ rogatu auxilium tulerẽ boetiis:qui cum maritia atthicæ uastarent:athenienseſq; aduersus æginã expeditionẽ inirent:aduenit e delphis oraculũ ut ab æginetis lædendis triginta annos abstinerent: tricesimo anno cum phanũ Aeaco dicassent bellum cum æginetis inchoarẽt:ad uotũ eis re succeſſura. Sin bellum continuo inferrent:fore ut inter ea multa detrimenta acciperent & inferrent;sed ad extremum illos subigerent. Hoc oraculũ ad se athenienses allatum ubi audiere:eatenus ei obtemperandum censuerunt:ut Aeaco phanum dicarent:quod nunc in foro extructum uisitur:sed triginta annis non esse abstinendum q uidelicet audissent esse fatale multa se passuros indigna ab æginetis si bello abstinerẽt. His tamen ad ulciscendum se parantibus lacedæmonium factum extitit impedimento: Si quidem lacedæmoniis audito commẽto alcmæonidarum erga pythiam & quæ egisset pythia in ipsos atq; pisistratidas duplicem se iacturam fecisse animaduertebanti

Atticarũ uestes

Doris uestis

Aeaci phanum

q & suos hospites in patriã eiecissent: & nulla sibi ex hoc facto gra ab athenienſibus haberetur. Præterea oraculis urgebãt denũciãtibꝫ multa ipsis & indigna ex athenienſibꝫ futura: quoꝝ añ hac securi fuissent p̃sertim ex eo qd a cleomene spartã reuerso didicerant. Etenĩ cleomenes potitus ẽ ex arce athenienſiũ oraculis q̃a pisistratidi prius possessa cũ expellerentur relicta fuerant in tẽplo. Ea lacedæmonii ubi p cleomenẽ accepere & aiaduertebant athenienſes augescentes:nec ad ipsis obtẽperãdũ ullo mõ eẽ animatos. Præterea genus atticũ quod sub tyrannis fuisset infirmũ: & ad pendum prõptũ: nũc ptalibertate ipsis par existerẽt: Hæc oĩa cõsiderãtes accersierunt hippiã pisistrati a sigeo hellesponti: quo pisistratidæ confugerãt. Postq̃ hippias accersitus affuit accitis ẽt aliis socioꝝ nũciis ita spartiatæ apud eos uerba fecere. Agnoscimus uiri socii nos haud recte egisse q̃ emẽtitis oraculis inducti uiros qui erãt nr̃i in primis hospites:quiq; i animũ i ducebãt prebere nobis athẽas obnoxias e patria eiecimus & cũ hæc fecerimus tñ igrãtã populo urbẽ tradidimus:qui posteaq̃ per nos liberatus respexit nos pariter ac regẽ nostrum per dedecus detrimẽtũq; eiecit:inflatusq; superbe famã auget:præcipue qui dẽ boetios suos finitimos atq; chalcidẽses didicisse q ipsi sint:sed fore fortassis ut alius quis si peccauerit idem discat. Quare quoniã in illis agendis peccauimus:nunc demus operã ut illuc una uobiscum cũtes suppliciũ de illis sumamus:hac.n. de causa hippiam & uos e sua quoq; urbe accersimus:ut publico consensu & communi exercitu reducẽtes hunc athenas:reddamus ei q abstulimus:hæc spartiatæ:q̃ cum alii socii ñ pbarent:cunq; silentiũ agerent. corinthius Soscles ita locutus est. eo tpe cœlũ sub terra ac terra supior cœlo erit:hominesq; domiciliũ i mari hẽbunt:quo tpe uos lacedæmonii rebus publicis euersis tyrannides in urbes introducere conabimini:quo nihil est in rebꝫ hũanis neq; iniustius neq; magis mortiferꝫ:quod si bonũ uobis uidetur ciuitates sub esse tyrãnidi:ipsi uobis principes tyrãnũ constituite:atq; ita ut aliis cõstituatis operã date. Nunc ipsi tyrannoꝝ expertes & ne id in sparta cõtingat uehemẽtissime cauẽtes: hoc in socios studetis efficere. Quisi essetis ut nos sumus experti:meliorẽ q̃ nunc facitis de hac re diceretis sniam. Nã ista res apud corinthios ciuitatis pturbatio fuit. Cũ esset apud eos paucoꝝ regimẽ: & hi qui bacchiadæ uocãtur urbẽ incolerẽt:ultro citro q inter eos matrimoniã cõtrahebantur. Hoꝝ uni noĩe amphioni nata est filia clauda: cui nomẽ erat Labda:quam quoniam nemo barchiadaꝝ ducere uolebat:duxit eetion Echecratis e petra quidẽ tribu sed oriũdus a Lapithe ac cænide. Quicum neq; ex hac muliere neq; ex alia tolleret liberos missus ẽ delphos ad cõsulendũ de prole. Eum intro euntẽ statim pythia his uersibus compellauit. Eetion te nemo licet sis tantus honorat Conceptũ pariet saxũ graue labda monarchos. Quicadet in ciues emendabitq; corinthum. Hoc oraculũ qd Eetiõi redditũ est eodẽ tẽdebat quo alteꝝ antea bacchiadis redditũ haud prius intellectũ q̃ hoc renunciatũ est in hæc uerba. cõcipit ipetris aquila eni xura leonẽ: Robustũ sæuũ:genua & q multa resoluet. Hæc bene nunc animis uersate corinthia proles: Quicolitis pulchrã pallenẽ altãq; corinthum Id oraculũ cum ad eam diẽ fuisset indeprehẽsum:simulatq; ex hoc eetiõis patuit eodẽ utrunq; pertinere silẽtio suppressere animo futuꝝ Eetionis filiũ extingendi. Et primũ mulier enixa est miserũt e suo numero decẽ uiros ad tribum:in q̃ hitabat Eetiõ:qui pueꝝ extingueret. Isti post q̃ ad petrã puenere:& ad eetionis atrium accesserẽ:pueꝝ petunt. Labda cur uenissent ignara paternæq; beniuolentiæ causa uenisse eos rara affert filium & in unius eorum manum porrigit. Erat ãt illis inter uia constitutum:ut qui primus eorum puerum se-

Soscles

Tyranni dis malũ

Bacchiadæ

Labda

Eetion

Labdæ filius

pisset:is humi illũ alluderet. Verũ diuina q̃dã fortuna puer ei uiro cui a Labda traditus erat arrisit. Quã rẽ illi cõsideranti miseratio subiit pueri occidẽdi. Sic misertus alteri tradidit & ille tertio atq; ita deinceps p manus traditus ifans p oẽs deeẽ trãsiit:ac nemine iterimere uolẽte rursus mi i est redditus. illi egressi atq; añ ianuã stãtes alius aliũ incusabãt:castigabãtq; sed primũ p̃cipuæ:q̃ ex cõuento ñ fecisset donec iteriecto tẽporis spacio placitũ est ut rursus introgressi oẽs fierẽt p̃ticipes cædes sed necesse erat ex Eetionis stirpe germinari corintho p̃niciẽ. Nã labda stãs p foribꝫ hæc oĩa exaudiebat. Eoq; metuens ne illi ĩmutata uoluntate acceptũ rursus puerꝫ iterimerẽt asportauit. & i mẽsura frumentaria occuluit:q̃ locus uisus ẽ minie iuestigabilis:cũ sciret illos si rediret ad iuestigandũ puerꝫ oĩa scrutaturos:ut & cõtigit. Nã introgressi & scrutãtibꝫ ubi ñ apparuit:uisũ ẽ eis abeundũ:atq; iis a q̃bus missi eẽnt dicendũ se cuncta q̃ illi mãdassent p̃peCypselus Cypsela trasse. Atq; ita reuersi dixerũt. Post hæc Eetionis filio crescẽti ipositũ ẽ nomẽ Cypselo ob piculũ hoc q̃d deuitauerat in cypsela. i. mensura frumentaria. Vbi in uirilẽ adoleuit ætatẽ:consulẽti oraculũ delphis anceps ẽ redditũ:quo fretus corinthũ aggressus occupauit. Oraculũ ãt hoc erat. Vir locuples nr̃as hic q̃ descendit ad ædes:cypselleus eetidis claræ rex esto corinthi. Ipse & eo cogniti sed nulli deiñ nepotes & oraculũ q̃dẽ hoc erat. Cypselus uero tyrannide potitus talis extitit:ut corinthiorꝫ multos ĩsecuto sit:multos pecunia:lõgæ plurimos aia priuauerit. Cui cũ triginta regnasset ãnos bñ uita defũcto successit ĩ tyrãnide filius periãder:q̃ iter initia mitius agebat q̃ p̃:sed ubi p nuncios cõPeriãder Thrasybulus Spicarũ detruncatio suetudinẽ habuit cũ Thrasibulo mileti tyrãno multo magis quã pater cruẽtus effectus est. Misso. n. præcone thrasybulũ interrogauit q̃ rõne ipse rebꝫ tutius cõstitutis ciuitatẽ pulcherime gubernaret. Thrasybulus eo q̃ a periãdro missus erat extra oppidũ educto ingressus est rus quoddã satũ & una cũ nuncio segetẽ interãbulans scisciabatur hoiem de suo aduẽtu e corintho detruncãs atq; abiiciens:& quãcũq; uidebat spicã inter alias extantẽ dõec segetẽ formosissima atq; densissimã hunc in modũ corripit p̃diumq; illud puagatus nullo uerbo reddito præconẽ remisit. Reuersus corithũ p̃co auido præceptionis au diẽdæ periãdro negauit sibi qppiã rñdisse Thrasybulũ mirari q̃ se ad uiꝫ uesanũ periãder misisset:& sua ipsius destruentẽ:expõitoq; quæ ex thrasybulo uidisset periander id q̃ a thrasybulo actũ erat intelligẽs atq; interpretans sibi ab illo præceptũ ut eminentissimos quosq; populariũ interimeret:tunc uero oẽm in ciues sæuiciã exercuit interficiendo ac p̃sequẽdo cõsumens id q̃ a cypselo fuerat omissum. Adeo quidẽ ut uno die uniuersas mulieres corinthias exuerit pp melissam uxorẽ suã. Nã cũ ad thesMelissa Thesproti Acheron protos qui sunt ad flumẽ acherõte misissent nuncios scisciatũ mortuoꝫ oraculũ de hospitis depositio:melissa apparẽs negauit se indicaturã aut dicturã ubi nã depositũ eẽt collocatũ quoniã ipsa algeret quia nuda eẽt:nihil n. sibi p̃desse uestes cũ quibꝫ sepulta utpote ñ cõcrematas:cuius rei q̃d uera loqueret testimõio:foret q̃d periãder ĩ frigidũ furnũ panes ingressisset. Hæc periãdro renũciata ob illud argumentũ fidẽ fecere: q̃ ipse cũ melissa q̃uis defuncta coierat. Itaq; stati post eũ nunciũ p̃conẽ edixit ut oẽs coritiæ mulieres ad iunonis tẽplũ p̃dirent:eo tanq̃ ad diẽ festũ q̃ ornatissimæ poterãt cũ essent mulieres istæ dispositis clã satellitibꝫ eas oẽs sine discrimine exuit ĩgenuas cariter & ancillas atq; eas uestes ad foueã cõportatas:melissam præcando cremauit. Hæc ubi fecit & nuncios iterꝫ eosdẽ misit:tunc ei melissæ idolũ hoc est inanis imago exposuit ubinam depositũ hospitis collocasset. huius mõi est tirãnis lacedæmonii uobis & talium operꝫ:eoq; nos corintlaios eũ magna admiratio cepit simulatq; uidimus uos accersisse hippiã

tum uero maior nũc dũ ista dicitis. Propterea deos græcorꝫ iuocãtes testãur apd̃ uos ne uelitis tyrãnides ĩ ciuitatibꝫ cõstituere:q̃s ñ extiguitis:sed excitatis p̃ter æqtatẽ dũ hippiã reducitis:ĩ quo scitote corinthios uobis ñ assensuros. hæc sosicles corinthiorꝫ legatus:quẽ excipiẽs hippias eosdẽ quos ille deos iuocãdo dixit cũ cæteros tũ p̃cipue corinthios desideraturos pisistratidas dũ ueniss̃et dies qbꝫ expiare se ab atheniẽsibꝫ neq; ret hactẽus rñdit hippias:quoniã oraculis illa ipse p̃ ceteris nota hãret. Cæteri socii quãtea scilẽtiũ tenuerãt:audito sosicle liberius p se q̃sq; ĩ uocẽ erũpẽtes accedere sñie corinthiorꝫ:obtestariq; lacedæmõios ne qd agerẽt noui aduersus græcã ciuitatẽ. Ita ab ea re cessatũ ẽ. Hippias illinc pfectus offerẽte sibi aminta macedõe antemuntẽ:& hellalis Antemus, lolcon:neutrꝫ accipe uoluit:sed rursus ad sigeũ cõcessit:qd̃ armis pisistratus a mitylenæis eripuerat:eoq; capto tyrãnũ ibi cõstituit hegesistratũ filiũ nothũ ex mulier argia, Hegesistratus q̃ tñ q̃ a pisistrato accepat ñ tenuit sine p̃lio:nã dum inter mytilenæos ac atheniẽses pugnatũ ẽ:hos ex oppido achilleo:illos e sigeo p̃deuntes hos repetentes regionẽ illos refellẽtes hac rõne qd̃ dicerent nihilo magis iuris eẽ æolibꝫ in agrꝫ illiensem q̃ sibi ac cæteris græcis qui menelao in raptu hellenes operã nauassent. his assidue bellantibꝫ cũ Achileũ op. alia in p̃liis gesta sunt:tum illud qd̃ Alcæus poeta in prælio qd̃ collatis signis gerebatur Alcæus uincentibus atheniensibꝫ:ipse quidẽ fugæ se mandans euasit:sed armis eius potitis fugiens athenienses:q̃ apd̃ tẽplum mineruæ in sigeo suspenderunt hanc rem alcæus carmini mandantẽ in mitilenæ reposuit indicans menalippo sodalisuã calamitatẽ. Mitylenæos tñ atq; athenienses reduxit in gratiã periander cypseli:qui delectus arbiter ita eos reconciliauit:ut utriq; ea colerent q̃ hẽrent. Atq; hoc mõ sigeum factũ est atheniensium. hippias posteaq̃ lacedæmõe in asiã abiit:cuncta agitabat ĩsimulando atheniẽses apd̃ Artaphernẽ atq; oẽ operã dando ut athenæ in illius ac darii uenirent potestatẽ. Quæ agitãtem hippiam cũ accepissent atheniẽses:mittunt sardis nuncios ad dissuadendũ plis fidẽ hẽre exulibus athenienſibꝫ. Sed Artaphernes iubere athenienses si salui eẽ uellent rursus hippiã recipent. Atheniẽses eã cõditionẽ recusare:& male p̃fessi eẽ plaꝫ hostes:dum ita apd̃ psas ĩsimulant̃:atq; ita aĩati sunt athenienses eã cõditionem reculare. Hoc interi tẽpore milesius aristagoras a cleõene lacedæmõio reiectus e sparta athẽas uenit. Aristagoras Nã ea ciuitas iter cæteras p̃pollebat ad quã ciuitatẽ ubi uenit aristagoras ubi eadẽ q̃ in sparta cõmemorauit de cõmodis q̃ eẽnt ĩ asia:deq; psico bello q̃ neq; scutũ neq; laceam in usu hẽrent:facileq; eẽnt ad capiendũ. Hæc ille referens ea quoq; addebat milesios eẽ athenienſium colonos quos æquũ eẽt ab eis liberari q̃ multũ pollerẽt. Deniq; nihil nõ pollicebat̃ oĩbus p̃cibus obsecrãs q̃ tantope cupiebat dõec eos iduxit. Facilius. n. ei uisum est multos decipere q̃ unum:q̃ si cleomenẽ solũ fallere ñ potuit:id tñ in trigĩta milibus athenienſiũ effecit: Itaq; athenienses psuasi decreuere uigiti naues iõibus auxilio mittẽdas:Melãthio illis p̃fecto uiri ĩter populares oĩ in respectato. Hæc classis initium malorꝫ extitit græcis piter & barbaris. Añ cuius egressũ aristagoras reuectus miletum excogitauit cõsiliũ:qd̃ in nullã ionũ utilitatẽ erat redundaturꝫ:q̃q̃ ne ille qdẽ hac rõe faciebat:sed ut regi dario molestiã afferret. etenĩ misit quẽdã in phrygiam ad pæones:q̃ a flumine strimõe erãt in captiuitatẽ abducti a megabyzo locũ atq; uicũ p̃ se incolẽtes: ad quos ut puenit nunciis ita uerba fecit. Viri pæones misit me aristagoras mileti tyrãnus ad ostẽdendã nobis si obtẽperare uelitis salutẽ. Nunc. n. cũcta ionia ab rege defecit eadẽq; uobis p̃stat facultatẽ salutis parãdæ ad patriã nostrã:p uos qdẽ usq; ad mare deiceps nobis iã curæ erit. his auditis pæones magnã sane uoluptatẽ acceperũt:sũptisq; li-

beris atq uxoribꝫ ad mare fugaſe ꝓripuerũt:ñ nullis eoꝝ ꝓmetu illic rẽcãtibꝫ. Vbi ad mare puenere:illinc in chiũ tranſmiſere. Quo poſtq̃ applicuere eoꝝ ueſtigia ſecutus affuit igẽs equitatus pſaꝝ:& qa eos aſſequi ñ potuit:miſit in chiũ ad illos ut eodẽ rediꝛent. Cuius oratione repudiata a chiis ſunt in leſbum tranſportati. Mox a leſbiis in doriſcũ:uñ terreſtri itinere ſe in pæoniã receperũt. Poſt hæc ad ariſtagoram atheniẽſes uiginti cum nauibus uenere ducentes una quinq triremes erethrioꝝ:qui ñ atheniẽſium gra cõmilitiũ ꝓſtabãt:ſed debitã ipſis mileſiis gratiã reddebãt. Nã mileſii aliqñ ꝓ erethriis in bello chalcidenſi præſtiterãt cũ famii cõtra erethrios atq mileſios calcidẽſibus opẽ tulrſſent: Ariſtagoras ubi iſti atq alii ſocii affuere, expeditionẽ fecit aduerſus ſardis ñ tñ ipſe ꝓficiſcẽs ſed mileſ remanẽs præfectis aliis ducibꝫ mileſioꝝ ffe ſuo charapino cæteroꝝ ciuiũ hermophãto. Hac claſſe iõeubi puener epheſum reliẽtis nauibꝫ apd coreſſum qd ẽ agri epheſi ipſi cũ igenti mãu ſumptis uiæ ducibꝫ epheſiis ad ſupiora tendebãt ſedm flumen cayſtꝝ tenẽtes iter illic ſupato tmolo ſardis aduenĩũt: caſq occurrẽte nemie capiunt:oĩaq eius urbis loca præter arcẽ:q artaphernes ipſa tutabat hñs ñ exeguas uiroꝝ copias:q res fuit ipedimẽto quo minus qui ingreſſi erãt urbẽ diriperẽt. Erãt ſardibꝫ dõus pleræq arundinace:ſed q̃ latericiæ tñ ex arundinibꝫ lacũria hẽbant. Haꝝ unã qdem e militibꝫ cũ icendiſſet:repente ignis e domo i domũ elapſus totã urbẽ abſumpſi. Ardente urbe & uaſtãte iã extrema incẽdio. nec hñte regreſſũ lydi & pſaꝝ qcũq in urbe erãt undiq circũuallati ex urbe i foꝝ cõfluũt: & ad ãnẽ pactolũ q mediũ foꝝ iter fluens eramentas auri e tmolo illis defert:deiñ flumi hermo immiſcet & ille mari. ad hunc amnẽ & ad hoc foꝝ cõglobati lydi piter & pſæ ſeſe defendere adigebãt. iões uidẽtes hoſtiũ alios ſeſe tutãtes:alios magna multitudine ſe obuiã ferentes metu pculſi ad mõtẽ q dicit molꝫ ſe recipiũt:atq illic noctu ad naues ereatis ſardibꝫ deflagrauit una tẽplũ cibeles indigenæ deæ:cuius prætextu poſtea perſæ tẽpla q̃ igræcia erãt cremauerũt:hoc ubi perſæ qui intra hali dõiciliã hẽbant reſiuerunt: tunc uero ad ferendã lidis opẽ cõuenerũt:nec adepti ſardibꝫ iões iã illinc profectos eadẽ uia inſecuti cõperiunt epheſi:cõgreſſiq cũ illis ex aduerſo inſtructis in fugã eos uertũt multoſq occidunt & in his cũ alios illuſtres uiros:tũ eualcidẽ erethrioꝝ duce qui dõatus laurea in certãinibꝫ fuerat & a ſimõide cæio maiorẽ in modũ celebratꝫ. ex ea pugna qui euaſerũt urbes fuere diſipati. Et tũc quidẽ ita demicatũ eſt. Athenienſes ãt poſt hæc deſertis protſus iõibꝫ & ſi per nuncios ariſtagore magnopere rogabãt:negauerũt:ſe auxilio futuros. Quoꝝ ſocietate fraudati iões:tñ quoniã iſta aduerſus darium egerãt:nihilo ſegnius bellum aduerſus regẽ parabãt. Helleſpõtumq inuecti:byzantiũ ac cæteras circa urbes in ſuã poteſtatẽ redegerunt. Inde euecti magnã cariæ partẽ in belli ſocietatẽ aſciuerunt. Nã Caunus q̃ prius ſocietatẽ facere recuſauerat: ubi ſardis cõflagrarunt: & ipſa ionibꝫ acceſſit. Præterea cyprii oẽs ultro exceptis amathuſiis. Defecerunt ãt cyprii a medis in hunc modum. Erat Onexilus quidam Gorgi ſalaminioꝝ regis frater natu minor cherſis filius:Siromi nepos:Euelthõdis pronepos. Hic uir cum ſæpenũmero antea Gorgum ſolliciraſſet ad rebellandum ab rege:tunc ionas rebellaſſe uehementius urgere hominẽ inſtitit. In uno quia nihil proficiebat obſeruato tẽpore dum gorgus oppidũ egrederetur una cum ſuis militibꝫ eum portis excluſit. Gorgus oppido exutus ad medos tranſfugit. Eo potitus Oneſilus oĩbus cypriis ut rebellarent ſuadebat: perſuaſis cæteris amatuſios rebellare abnuentes obſidione circundedit: Dum hic Amathuntem obſidet Darius ut ei nunciatum eſt ſardis captas incenſaſq ab athenienſibus atque ionibus:& huius comparandæ claſſis atque reicontexendæ fuiſſe auctorem.

Erethrii

Charapinus

Hemophantus

Coreſſũ

Sardis crematæ ſunt

Pactolus

Eualcides

Caunus urbs

Oneſilus

Gorgus

Cherſis

Ariſtagorã mileſiũ. Ferẽ cũ primũ haudiuit:iões nihil feciſſe:ꝓbe ſciẽs ñ fuiſſe illos ꝓ cõrẽptu ſui rebellaturos. Deiñ iterrogaſſe quinã eẽnt athenieſes. Id cũ audiſſet:ũ archũ popoſciſſe eoꝝ ſũpto ſagittã q̃ ipoſuerat in cælũ excuſiſſe:& ea ſi aerẽ excuſſa dixiſe o iupiter cõtigat mihi ut atheniẽſes ulciſcar. Atq hæc locutꝫ cuidã famulo ꝓcepiſſe ut ſibi ſemp apoſita cœna ter diceret here memẽto atheniẽſium. Et cum hoc ꝓcepiſſet accito ad ſuũ cõſpectũ hiſtiæo mileſio:quẽ diſtinuerat:ita eũ fuiſſe allocutꝫ. Audio hiſtiæe ꝓcuratorẽ tuũ:cui tu miletũ demãdaſti nouas aduerſũ meres eẽ demolitum: Vires. n. ex altera cõtinẽte ꝓſuaſit ut iões ſeq̃rẽtur:qui mihi cõmiſſoꝝ pœnas dabunt eoſq induxit ad me ſardibꝫ priuãdum. Nunc igit uidẽtur hæccie tibi bñ hẽre. Quoꝝ qdnã ſine tuis cõſiliis actũ ẽ:proiñ uide ne rurſus teiꝫm in culpã iduas. Ad hæc hiſtiæus. qd nã iqt rex ꝓtuliſti uerbũ. Me ne cõſulere rẽ q̃ tibi ſit qppiã ſiue mulctũ ſiue paꝝ moleſtiæ allatura: Quid mihi q̃rẽs iſta facere? Aut cuius rei idigẽs:cui oĩa aſſũt q̃ tibi. Quẽ tu oĩum cõſiliorꝝ tuoꝝ cõmuniõe dignaris. Qd ſi iſtud qd ais egit procurator meus:ſic hẽto id eũ feciſſe ſuo cõſilio. Principio rationẽ iſtã ñ admitto:mileſios ac meũ ꝓcuratorẽ quippiã reꝝ nouaꝝ feciſſe aduerſus ſtatũ tuũ. Si qd tñ huiuſmõi faciũt: & tu id qdẽ audiſti rex intellige qd rei egeris q in ea mari ablegãdũ putaſti. Nã iões id agere aggreſſi ſũt poſtq̃ ego ex ipſoꝝ cõſpectu ſum amotꝫ:cuius aggrediẽdi iã pridẽ libidine tenebãtur. Qd ſi ego in iõia fuiſſe:nulla ꝓfecto ſe ciuitas cõmouiſſet. Proiñ nũc ꝓpere dimitte me ut i ioniã cõtendã:oĩa illic negocia tibi i itegꝝ reſtituturus:& hũc mileti procuratorẽ haꝝ reꝝ machinatorẽ in tuã poteſtatẽ redacturus. Hæc exaĩ tui ſnĩa cõfecero:iuro p deos regis me ñ prius exutuꝝ hãc ueſtẽ q̃ indutus in ioniã deſcendã:q̃ ſardiniã inſulã maxĩã tibi tributariã reddam: Hæc hiſtiæus fallẽdi gra dicebat. Quibꝫ ꝓſuaſus darius hoiem dimiſit ꝓcipiens ut poſteaq̃ ea q̃ ſpopondeiſſet præſtitiſſet:ad ſe ſua reuerteretur dũ nũcius de ſardibꝫ ad regẽ uẽit: Dariuſq illã rẽ arcu fecit:& hiſtiæũ allocutus:hiſtiæuſq ab eo dimiſſus ad mare ſe cõtulit:hoc interea oĩ tpe hæc geſta ſunt. Oneſilo ſalaminio amathuſios obſidenti nũcius affertur artybiũ uiꝝ inter pſas eximiũ cum magna ui pſaꝝ curſum teneꝛ i cypꝝ. Quo accepto Oneſilus legatos paſſim in ioniã dimittitit ad iões euocãdos:qui nõ diu in deliberando ciultati cum magna claſſe ad eum ſe cõtulerunt. & cũ cypꝝ tenuiſſent pſæ eodẽ e cilicia traiecerũt: terreſtri q itinere ſalãinẽ cõtenderunt phœnicibꝫ claſſe circuneuntibꝫ promõtoriũ q̃ claues cypri uocantur. His eas facientibꝫ cyprii tyranni cõuocatis ionum ducibus dixere. Viri iões uobis nos cyprii optionẽ damus cũ utris dimicare uelitis cum pſis an eum phœnicibus: Si terra mauultis cum pſis acie cõfligere iã tẽpus ẽ e nauibꝫ egrediendi:& i acie ſtãdi ut nos ueſtras igreſſi naues cũ phœnicibꝫ dimicemus. Sin cum phœnicibꝫ fortunã tentare mauultis facite. quoniã alterutꝝ opus ẽ eligatis ut q̃tũ i nobis ſitum ẽ ionia atq cyprus i libertatẽ uindicẽt. Ad hæc iones cõe inquiunt ioniæ cõſilium nos miſit ad mare tutãdũ. nõ ad naues tradẽdas. quo ipſi cũ pſis i terra cõfligeremꝫ. Itaq quidẽ ubi cũq collocabimur:ut opa nauemus enitemur. Vos uero debitis q̃lia ab imperantibꝫ medis paſſi eſtis reminiſcẽtes uiros egregios uos põdeꝛ. Hæc iões rnderũt. Poſt ꝓpſis i cãpũ ſalaminiũ tẽdẽtibꝫ cyprii reges aduerſus alios hoſtes cõſtituerũt alies ciprios aduerſus perſas optimum quenq ſalaminioꝝ ac ſolienſium aduerſus Artybiũ perſarum ducem. Oneſilus ultro conſtitit. Inſidebat Artybius equo in armatum erigere ſe docto. Quod audiens Oneſilus ad ſatellitem ſuum. Erat. n. ei ſatelles ſane q̃ peritus rei bellicæ & alioquin ſolertiæ plẽus. Audio inquit Artybii equum edoctũ ſe erigere & pedibus ſimul atq ore eum in quem agitur proficere proinde tu propere inita ratio

Artybius

Cyprici uates

Artybius

Hidariũ ad ſtiæus

ne dicito utrũ malis obſeruare equũ ne tibi feriẽdũ an ipſun artybiũ. Ad quẽ ſeruus ſu
us. Ego uero inqt rex paratus ſũ & utrũqꝫ & alterutrũ & oio qcquid iperaueris facere.
Promá tamẽ qd rebus tuis eſſe cõducibilius ſentiã: regẽ ac duce oportere cũ rege ac du
ce certare. Siue enĩ talẽ occidas decori tibi fore: ſiue a taliC quod abſit Doccidari: qd ſe
cũdũ ẽ dimidiũ mali eſſe. hos uero famulos cũ famulis hoſtiũ debere cõfligẽte. Ná qd
ad equũ attinet: nõ ẽ cã cur eius artificiũ extimeſcas. Recipio enĩ tibi eũ poſthac aduer
ſus neminẽ ſe erecturꝫ. hæc illo locuto mox exercitus cõflixere terreſtres naualeſqꝫ. Et
claſſe quidẽ iones eo die ſtrenue pugnantes ſuperauere phœnices. Samiorꝫ tñ ꝑcipua
uirtus extitit. In terra ubi cõcurſum é dũ acies dimicãt circa iperatores hoc actũ ẽ ubi
Artybius equo cui iſidebat in Oneſilũ inuectus ẽ. Oneſilus uti cõuenerat cũ ſatellit cip
ſe inuadentẽ Artybiũ ferit eius ſatelles eq ſublatos pedes ĩ Oneſiliſcutũ iactantis falce
ĩ peutiẽs abſcidit: quo ictu Artybio pſaꝫ imperator illic una cum equo corruit. Ceteris
pugnãdo occupatis Steſenor Curii tyrãno nõ paꝫ circa ſe copiaꝫ habẽs ꝓdidit ſocios
curiẽſes: hi argiorꝫ coloni dicunt eẽ poſt horꝫ proditionẽ ſtati ſalaminii: q curribꝰ uche
bant idẽ fecere. Quo ex facto pſæ cypriis ſuperiores extitere. Horꝫ acie ĩfugã uerſa cũ
alii multi ocubuere. tũ uero Oneſilus Cherſis: q cyprios ad defectionẽ ĩduxerat: & So
liorꝫ rex Ariſtocypus Philocypri eius ĩquã Philocypri: quẽ Solõ atheniẽſis cyprũ pſe
ctus ĩter tyrãnos maxie uerſus celebrauit. Oneſili caput amathuſii quoniã ipſos obled
rat: excſum ĩ oppidũ rettulerunt: ac ſupra portas ſuſpẽderũt. Q & ſuſpẽſũ cũ iã exima
nitũ eſſe: greſſum apũ examen fauo referit. ea de re oraculũ amathuſiis C Nã oraculũ
cõſuluere redditũ ẽ ut depoſitũ caput humanarẽt: Oneſiloqꝫ quot annis tãq heroi ſacri
ficarẽt. Hoc facientibꝰ melius cũ eis actũ iri quod amathuſii ad meã uſqꝫ memoriã facie
bãt. Iones & alii q ad cyprum puga nauali dimicauerant: ubi dicere res oneſili ꝓditas: &
cæteras cypri urbes obſeſſas ꝓter ſalãinẽ: eã aũt gorgo priſtio regi ſalãinios reſtituiſſe
in ioniam redire maturauerũt. Ciuitatum cypriaꝫ diutiſſime obſidionẽ ſole ptulit: ſed
eã pſæ qnto mẽſe q obſidere cœperũt: circũ fuſſoſſo muro expugnauerũt. Ita ciprii cũ
ãnum liberi fuiſſent: denuo in ſeruitutẽ ſunt redacti. Ac dauriſes q filiã darii ĩ matrimo
niũ hẽbat. Hymæeſqꝫ & otanes atqꝫ alii pſaꝫ duces & ipſi filias darii ĩ matrimõio hñtes
pſecuti eos iõcs q aduerſus ſardis expeditiõem fecerant poſtq: ĩ naues repulerunt ꝑlio
uictos dehinc ĩter ſe ptiti ſunt urbes q̃s expugnarẽt: Dauriſes quidẽ eõuerſus ad urbes
ĩ helleſpõto ſitas: cepit dardanũ: cepit abydum & piopẽ lãpſacũ & peſõ ſingulas dieb
ſingulis. Cui a peſo ad urbẽ pariõ cõtendenti nuncius affertur cares cum iõibus ſentiẽ
tes a pſis defeciſſe. Igit cõuerſo itinere ex helleſpõto aduerſus cariã copias duxit: ſed ãte
q̃ pueniret de eius aduẽtu certiores facti carii ab colũnas q̃ albæ dicuntur cõueniunt:
atqꝫ ad ãnẽ marſyã: q ex hidriade regiõe defluit in mæãdꝫ. Ibi coactis cariis multæ ſũta
multis dictæ ſniæ: ſed obtina oĩum meo iudicio a ꝓxodoro mauſoli uiro cyndienſi qui
Sineſis eilicũ regis filiã in matrimõio hẽbat ab hoc ſnĩa dicebatur ut trãſmiſſo mæan
dro cares flumen a thergo hñtes ita demũ cũ hoſte cõgrederẽtur: ut ſublata ſpe retro
fugiẽdi atqꝫ ibidẽ mãere coacti redderẽtur meliores q̃ natura eſſent. Vexꝫ hæc ſnĩa nõ
peruicit: ſed illia ut pſis potius a tergo Mæander eſſet: ut ſi perſæ fugam facientes eua
derent: tamen in flumen incidentes abire nõ poſſent. poſt hæc cum adeſſent perſæ: ac
Meandꝫ tranſiſſent: ibi ſuper amnẽ marſiam cares prælium cõſeruere cum pſis acre
atqꝫ diuturnum. Ad poſtremum multitudine hoſtiũ terga uertunt. Quo in prælio p
ſaꝫ cecidere duo milia: carium decem milia: ex quibus qui effugerunt ad labridẽ in lo

Artybii mors

Steſenor Curii

Ariſtocy pus

Solon

Philocy- prus

Oneſili caput

Sole, urbs

Dauries

Hymæes

Otanes

Marſya fluuius

Pixodũ

Syeneſis

uis militaris tẽplũ ſe receperũt in magnũ atqꝫ ſacrũ lutũ plaranorũ. Si autẽ ex his ques
nouimus cares ſunt qui Ioui militari hoſtias offerant. Huc cares cũ ſe recipiſſent: de ſa
lute conſultabãt utrũ ſeſe perſis dederent an aſiam penitus relinquere ſatius eẽt. De hac
re conſultantibus ſubſidio uenere mileſii cum ſociis. Ibi cares imutata prieri uoluntate
rurſus ad bellũ inſtaurandum animãtur: & cũ inuadẽtibus perſis concurrũt: & cũ diuti
us q̃ prius dimicãdũ eſſet: fugãtur multis cæſis mileſiorũ præcipue poſt acceptã cala
tatem hanc Cares copiis reparatis repugnauerunt. Audiẽtes enim urbes ſuas ĩuaſũ iri
a perſis inſidias illis in uia: quæ iri Mylaſſa fert collocauerũt auctore Heraclide Ibanol
læo uiro Mylaſſenſi: In eas inſidias perſæ noctu ĩcidentes obtruncati ſunt cum dulcib
ſuis dauriſe & hermoge & Siſamante necnõ Myrſe Gygis filio. Hũc in modũ interiere Myrſes
hi pſæ Hymæas aũt qui & ipſe erat ex inſequentibus ionas qui aduerſus ſardis militaue
rant: ad propontidẽ conuerſus cepit cion & myſiam. Hac expugnata audiens Doriſen
relicto helleſponto tendere aduerſus cariã omiſſa propontide: in helleſpontum ducit
exercitũ. Cepitq æoles omnes qui orã iliadẽ incolunt: Cepit item gergithas qui a priſcis Gergy-
teueris relicti fuerant. Has gẽtes cũ cepiſſet Hyemæas morbo deceſſit troade: & hic q thæ
dem ita mortẽ obiit. Artaphernes ãt ſardium præfectus & Otanes tertius dux aduer
ſus ioniã cõfinemq æolidẽ delecti imperatores cepere ex ionia quidem clazomenas:
ex æolia uero cumã. Quibus oppidis captis ariſtagoras mileſius ubi hoc accepit: non
erat cõpos mentis ut qui pturbaſſet ioniã: & magna negocia confudiſſet. Itaq cernẽs
hæc ubi conſtitit eirẽ effici non poſſe: nec darium regem ſuperari: de fugiẽdo delibera
bat: cõuocatiſq ſuæ factionis hoĩbus conſulebat ſatius fore eis ſi mileto expellerẽtur in
ſeptẽtrionalia loca aliqua profugere ducẽtes coloniã uel in ſardiniam uel ĩ myrcinum
hedonũ: quã hiſtiæus a dario donatus mœnibus ſtruxerat. hæc ariſtagoras perconſta Myrci
batur. Verum hecateus hegeſandri uir logophœos negabat coloniam alterutro dedu nus urbs
cendam. Sed ſi mileto eiicerentur mœnia in lero inſula ædificãda: atqꝫ illic quieſcẽdum Lero
Deiñ illinc miletum eẽ remeãdum: Hoc conſulebat hecatæus. Sed ariſtagoras cuius
ſnĩa præcipue erat abeundi in mircinum demandata mileto pytagoræ uiro inter popu
lares ꝓbato procuratore mileti ipſe ſumptis ſecũ oĩbus uoluntariis in thraciã nauiga
uit regionẽq optinuit ad quã cõceſſerat. Ex ea pfectus cum urbem obſidet tam ipſe q̃
eius exercitus a thracibus tã & ſi illic accepta fide excedere uolentibꝰ interemptus eſt:
Et ariſtagoras quidem qui ioniam ad defectionem induxerat ita oppetiit.

Herodoti Halicarnaſſei Hiſtoriarum Liber Sextus qui inſcribitur Erato
Laurentio uallenſe Interprete.

a Riſtagoras quidem ionicæ rebbellionis auctorita oppetiit. Hiſtiæus ãt
mileti tyrannus a Dario commeatum adeptus ſardis uenit. eo cum ue
niſſet eſuſis interrogatus ab Artapherne ſardium præfecto: quidnam
ei uideret ĩones ad rebellandum induxiſſe. & cum negaret ſe id ſcire qn
immo mirari qd actũ eſſet tanq eius rei prorſus ignarus: Artaphernes
qui eum fuiſſe artificẽ cõperiſſet: in idipſum intuẽs inquit. Hiſtiæe ſic
res hæc ſe habet hunc calceum tu quidem conſuiſti. Ariſtagoras ãt ſibi
induit hoc Artaphernes ad rebellionẽ pertinens dixit. Quẽ hiſtiæus tanq rei gnaꝫ
ueritus prima ſtati nocte fuga ſe ad mare ꝓripuit: regẽ darium fruſtratus. Cui ſardiniã
inſulam maximam in illius poteſtatem redacturum ſe pollicitus: ſubiit primas partes
ionici belli aduerſus Darium gerendi. Is cum in chium tranſmiſſiſſet: a chiis in uincla

cõiectus est exploratũ hũtibus eum a datio illuc isse ad res nouas moliendas. Seq̃ ubi oẽm cognouere rationẽ q̃ regi hostis eẽt: hominẽ soluerũt. Ibi interrogatus Histiæus ab ionibus cur ita prõpte ut a rege deficeret aristagoræ delegasset: & tãta clade ionias afecisset: non dixit causã penes illos merito fuisse: sed regẽ dariũ constituisse phœnices e sedibus suis amotos in ioniã transferre: & ionas in phœnicẽ. & hac cãlras se misisse. Cũ nihil oio rex cõstituisset: ipse ionas terrefaciebat. Post hæc ad persas quisardibus erant: litteras dant tanq̃ secũ antea de rebellione collocatus: quas lras fecit pnuncium quẽdã Hermippũ Artaniteũ. Eas hermippus nõ iis ad quos dabãtur reddidit: sed Artaphreni: Ille oibus q̃ agebantur cognitis iubet hermippũ & eas reddere qbus Histiæus mittebat: & q̃ uicissima persis ad histiæũ rnderentur sibi dare. ita rebus palã factis artaphernes de multis pfagæ suppliciũ sumptis: & sardibus quidẽ tumultus extitit. Histiæus ãt hac spe lapsus exoratis chiis Miletũ reductus ẽ: sed nulesii libenter ẽt aristagoræ liberati nullo pacto animũ inducebãt ad aliũ tyrãnum illuc recipiendũ utpote gustata libertate: a quibus histiæus sub noctẽ conatus introire miletũ a quodã milesio in femore uulneratus ẽ. Ita reiectus a patria sua rursus se recepit i chiũ: atq̃ illinc quoniã chios ad tradendas sibi naues inducere non poterat: traiecit mitylenẽ: lesbiisq̃ ut sibi tradẽrẽt naues pſuasis octo illoꝝ triremibus armatis byzantiũ rẽigauit. Ibiq̃ subsides nauigia q̃ e ponto pdibant intercipiebat: pter eoꝝ qui se parates obsequi sibi assentiebãt. Histiæo & mitylenæis hæc agẽtibus aduersus ipsã miletum ingẽs exercitus hostiũ classiarius pariter & terrestris i expedito erat. Duces. n. pfagæ coactis in unũ copiis cunctis eã contẽdebant minoris cætera oppida faciẽtes. Inter classiarios prõptissimi erãt phœnices: cum quibus militabant & cyprii recẽs subacti & cilices & ægyptii. Hos aduersus Miletum & cæterã ioniã uẽturos cum accepissent: ionii miserunt: suos quiq̃ primores ad cõmune græciæ consiliũ. Q uibus i eum locũ coactis atq̃ deliberãtibus usum nullas debere terrestres copias aduersus persas contrahi: sed milesios mœnia pseipsos futuri tutari: cæteros classem instruere nulla naui prætermissa instructaq̃ classe primo quoq̃ tpe contractos apd̃ ladã ante miletum pugna nauali decernere. Lada ãt parua quædã est insula urbi milesioꝝ obiacens. Post hæc ipletis idem naubꝰ ad locũ præsto fuerunt comitantibꝰ æolibus: qui incolũt iesbũ: atq̃ ita aciẽ instruxerunt: Cornu qd erat aurorã uersus ipsi milesii cũ octoginta nauibus tenebãt. His contigui prienenses erant duodecim cũ nauibus: & theii cũ tribus theiis: Chii cũ centum. Vltra hos locati erãt erithræi & phocẽses. erythræi quidẽ cũ octo naubꝰ: phocenses uero cum tribus. Phocensibus adhærebant lesbii cũ nauibus septuaginta. Vltimo in loco erãt samii cũ sexaginta nauibus tenentes cornu occasum uersus. In summa omniũ numerus trecẽtæ sexaginta tres triremes: tot fuere ionicæ naues: barbaræ uero nũero sexcẽtæ. Q uæ ubi & ipsæ in agꝝ milesium uenere: omnisq̃ ei peditatus affuit: tum uero duces pſagæ audita multitudine nauiũ iadũ extimuerunt ne illos superare: neue miletum nisi mari potiti essent capere ñ possẽt: & ob id apud dariũ adirent piculũ pœnæ subeundæ. Hæc reputãtes cõtractis ioniæ tyrãnis: q̃ ab aristagora milesio deiecti principatu ad medos pfugerãt: & tũc aduersus miletũ militabãt. Hoꝝ qcũq̃ aderãt cõuocatis ita uerba fecerunt. Viri iones q̃ uestrũ de domo regi bene meritus ẽ nunc appareat. Suos. n. popu lares quisq̃ uestrũ conetur adducere: ab reliquis sociis eliciẽdo illos ac pmissiõe nihil eos q̃ rebellarint molestiæ sensuros: nullas eoꝝ uel sacras uel priuatas ædes icensũ iri: nihil uiolẽtius q̃ ãtea passuros. Sin miꝰ ista facere: sed oio decernere prælio uoluerit

Hermippus

Lada insula.

Ionicæ naues

æc eis damna dicite euẽtura: quæ certe eueniẽt. Ipsos prælio uictos i seruitutẽ rapiẽ-
os: liberos eorũ a nobis castrãdos: uirgines i bactra sportandas: terrã aliis tradendam.
Hæc locutus psarum ducibꝰ: Ionũ tyrãni sub noctẽ ad suos q̃q̃ populares denũciatũ
iserũt iones ad quos ii nũcii puenerũt: cõtẽnere hæc: nec animũ ad pditionẽ faciẽdã
ducere sibi q̃q̃ soli illa a psis denunciari existimantes. Hoc simul atq̃ miletũ psæ ap-
licuere gestũ ẽ. Mox cũ ad ladam iones coacti essent cõciliaq̃ haberent: & aliæ ab aliis
ntẽtiæ dicerẽt: Dionysius phocẽsis dux ita locutus ẽ. Q uoniã in summo ãcipiti res
ostræ sunt uiri iones: ut aut liberi simus aut serui: & qdẽ tanq̃ fugitiui: si uultis deuita
e calamitates: subeũdus ẽ nobis i præsẽtiarũ labor: Ita superatis hostibꝰ liberi eẽ pote
itis. Sin aũt ignaui fueritis: & ab ordine recesseritis: nullã uestri spẽ habeo: quo minus
œnas regi rebellionis detis. Sed assentiãini mihi: & uosipsos mihi permittite: & ego di
s & æquo iuuãtibꝰ recipio uobis aut nõ cõcursuros hostes aut si occurrẽt multo i ferio
es futuros. His auditis. Ionis sese Dionysio pmisere. Ille classem assidue i cornua pdu
ens ut remiges exerceret: subĩde loca iter nauigandũ uariare cogebat: qn etiã propu-
natores armatos esse: & reliquũ diei naues i ãchoris stare quotidie laborẽ ionibꝰ exhi
bẽs ad septimũ usq̃ diem obtenperantibus: atq̃ impata faciẽtibꝰ. Post eũ diẽ iones ut
ote taliũ laborũ insueti tũ defatigatione tũ sole afflictati iter se dixere. Q uo nos deo-
rum offenso ista patimur qui desipientes ac mente capti uiro phocensi superbo tris na-
ues habenti omnino nos permisimus: eũq̃ toleramus: Q uos ille sumptos perdit into
erabilibꝰ erumnis: quorum multi in morbũ inciderũt: multi idem passuri uidẽtur q̃-
busſatius est q duis aliud q̃ hæc mala pati atq̃ adeo seruitutẽ si qua futura ẽ expectare:
q̃ præsenti afflictari. Agite deicps huic ne obtẽperemus. Hæc inter se locutis mox de
inde nemo illi parere uelle: sed tẽtoriis: more militari i ĩsula defixis frui umbraculis: ac
nolle naues ingredi: neq̃ ad munia sua redire: Id animaduerteres samioꝝ duces: & ma-
gnã ionum confusionem: putauerunt sibi admittendã oratiõem persaꝝ: quam p nun
cium aparuerat Aeaces Syloſontis rogans ut a sociis deficerent: cum præsertĩ non fie
ri posse uideretur ut regis potentiã superarent: ac probe scirent si præsentem darii clas
sem superassent aliam quincuplo maiorem affuturam. nacti igitur occasionem ubi pri
mũ uiderunt ionas negãtes se in officio futuros lucrifaciẽdã putauerunt suoꝝ sacroꝝ
atq̃ priuatoꝝ conseruationem. Aeaces ãt cuius oratiõem admisere: Samii filius Syl-
sontis. Aeacis fuit sami tyrãnus ab aristagora milesio exutus principatu quẽadmodũ
aliis ioniæ tyrãni. Itaq̃ posteaq̃ phœnices nauigare aduersus ionas cœperunt: ioneſq̃ &
ipsi naues in cornua digestas producere ac propius uentũ est præliũq̃ consertũ: Tunc
quinã iones ignaui qui ue egregii fuerint haud queo p cõperto scribere: qa alius i aliũ
reiicit culpã. Dicuntur tñ samii quẽadmodũ cũ Aeace cõposuerãt sublatis uelis ex acie
excessisse: samũq̃ abisse præter decem naues: quaꝝ trierarchi pmanserũt: dimicarũtq̃
nolentes dicto audientes esse suis ducibus. Q uo ex facto cõe samioꝝ cõsilium eis do-
nauit ut ipsoꝝ nomina a maioribus repetita tanq̃ egregioꝝ uiroꝝ i lapide scriberẽtur:
extatq̃ his lapis adhuc in foro. Lesbii uidẽtes samios qui iuxta erant: fugã capessere idẽ
fecere quod samii. Cũ id plericq̃ ionum facerent eorum qui pugnãdo pstitere: chii præ
cipue circũuenti sunt: & qa nolebãt perfide agere: edita egregia opa oppressi: qui ut su
perius dictum est centum naues cum attulissent: singulas cum quadragenis ppugna
toribus delectorum ciuiũ & si cernerent pmultos socioꝝ eẽ proditores: tamen inique
se facturos censuerunt: ut illoꝝ similes essent. sed relicti cum paucis discursando dimi-

Dyonisius phocensis

Aeaces Syloſon

cauerũt:donec cõpluribus captis hostiũ nauibus pluribus suaꝝ amissis cum cæteris terrã suã pfugerũt. Quoꝝ uero naues ĩualidæ qa laceratæ erant ii chii ĩsequẽte hoste ad micalen fugiẽtes ĩpactis terre nauibus:ac relictis pcõtinentẽ pedestre ĩterfecerũt:& cũ in agrũ ephesiũ ĩgressi cẽnt:sub noctẽ ad urbẽ cõtendebãt:cũ illic a mulieribꝰ sacra legiferæ cereris fierẽt:quos armatos ephesii ingressos agrũ suũ uidẽtes cũ de eis nihil audissent:suspicati fures eẽ:& ad mulieres tẽdere uniuersi ad uĩ arcendã ꝓcurrerunt. Dionysius phocẽsis Dionysius ãt phocẽsis posteaq̃ resionũ accisas intelligit captis tribus hostiũ nauibꝰ abiit ñ rã in agrꝝ phocẽsem:ꝓbe sciens cum in cætera ionia direptũ iri.sed ut erat recta contẽdit in phœnicẽ. Vbi nauibꝰ onerariis spoliatus:raptaq̃ ĩgẽti pecunia ĩ siciliã nauigauit:atq̃ illic ꝓdeundo latrocinia agitauit in nullum quidẽ græcoꝝ sed in carthaginẽses ac tyrrhenos. At pſæ uictis pugna nauali ionibus miletũ a terra atq̃ mari obsederũt:suffossisq̃ muris & oĩ genere tormẽtoꝝ admoto:eam ab arce acceperunt sexto q̃ rebellauerat aristagoras ãnos:atq̃ diripuerunt ut defuncta sit ea calamitate quã oraculũ predixerat. Si quidẽ argiis apd delphos de ciuitatis suæ salute cõsulẽtibus oraculũ ꝓmiscuũ reddit:ũ ẽ:qđ in ipsos quidem argios tendebat.sed ex adiectiõe ad milesios.quod q̃tenus ad argios ptinet:cum ad eũ locũ uenerimus referemus. Quatenus ãt ad milesios ita habet. Tũc quoq̃ cõmentu operum milete maloꝝ permultis cœna & præstantia munera fies:crinitisq̃ pedes tuos pluribus abluet uxor:Nostri erit ast aliis dilubri cura gemellis. Hæc tũc milesiis contingerunt:cum ex eis pleriq̃ uiri a psis qui criniti erãt sunt cesi uxores ac liberi ĩ prædã cesserunt:tẽplumq̃ quod erat in geminis & delubꝝ atq̃ oraculũ deflagrarunt. Nã pecuniaꝝ quæ in hoc tẽplo erant,sæpe alibi mentionẽ fecimus. Milesii cõseruati e cæde de hinc susa perducti sunt. Quos rex darius nulla alia pœna afficiens collocauit in urbe anipa ad mare quod rubꝝ uocatur,sita ubi fluuius tigris eã præterfluẽs exit ĩ mare. Agrum milesium urbi circuniectum atq̃ planiciem ipsi persæ optinuere:montana caribus pegadensibus possidenda cesserunt. Hæc milesiis agente,persaꝝ passis nõ reddiderunt uicẽ. Sybaritæ qui urbe exuti laon & scidron incolebant Nã sybari a crotoniatis direpta uniuersi milesii:qui puberes erant capita deraserunt:& ingentẽ luctũ adiecerunt. Ex omnibus.n.ciuitatibus quas nouimus hæ præcipue mutuo hospitio:iũgebantur. At non item athenienses:sed mileti expugnationẽ se per molestе tulisse cum aliis multis rebus declararet:tum uero hac q̃ Prynicho docente actum:quẽ de mileto direpta fecerat & theatrum illacrimauit:& athenienses eum q̃ domestica mala retricuisset:mille dragmis multauerũt:adiecto intredicto nequis postea eo actu uteret.& miletus quidem milesiis desolata est. Samiis autẽ iis qui aliquid habebant adeo nõ id qnod sui duces erga medos fecerant ꝓbatur:ut inito secundum pugnã naualem consilio uisum sit priusq̃ eo tyrannus Aeaces ueniret ĩ coloniam proficisci ne manentes & medis seruirent & aeaci. Etenim:per hocidem tempus zanclei qui sunt siciliẽses missis in ioniam nunciis solicitabant iones ad pulchrum littus cupientes illic urbem ionum condere. Hoc autem littus quod pulcherrimum dicitur siculorum quidem est:sed ad tyrenum siciliæ uergit. His ego solicitantibus soli ex ionibus samii cũ iis qui effugere milesiis eo concesserunt. Quibus in siciliã tendẽtibns iãq̃ appulsis locros qui sunt ĩ zephyris hoc rei cõtigit:ut ĩterea zanclæi una cũ suo rege C cui nomẽ erat Scythes) obsederant urbem siculoꝝ ut eã expugnarent. Idq̃ cum didisset Anaxileus tyrãnus heginus q̃ erat zancleoꝝ hostis adiens samios suasit satius esse ut pulchrũ littus ad

Miletus capta

Oraculũ

Anipa urbs

Tigris ostium

Pegadenses

Laos

Scydros

Sybaris

Phrinicus

Samii in coloniã Zanclei

Littus pulchrũ

Scythes rex

Anaxileꝰ

uod nauigarent ualere ĩnerent:& zanclã occuparẽt uiris desertã. Samii psuasi zanclã occuparũt. Id zanclæi cũ audissent urbi suæ suppetias eunt aduocato Hippocrate gelæ tyrãno. Erat.n.is eoꝝ socius. Qui posteaq̃ ad illos iuuandos cũ exercitu uẽit:Scithæ zãclæoꝝ mõarcho tanq̃ urbis desertori & ĩri eius Pythogeni uincula ĩdidit:eosq̃ ĩ opidũ Inycũ relegauit:ac cæteros zãcleos famiis cũ qbus publice locutus fuerat dato & accepto iureiurãdo ꝓdidit pacta mercede:ut dimidiũ oĩs ꝑdæ urbicæ:atq̃ captiuoꝝ ipse ĩret:itẽ oĩa q̃ in agris essent q̃q̃ pleroſq̃ zancleoꝝ titulo captiuoꝝ in uinculis habebat: quoꝝ sũmos quosq̃ trecentos famiis occidẽdos tradidit:qđ tñ illi facere noluerũt. Cæterũ Scythes zancleoꝝ monarchus ex inyco ꝓfugit in himerã:atq̃ illinc transmisit in siciliã:ascenditq̃ ad Dariũ regẽ:quẽ Darius iustissimũ uiroꝝ oĩum censuit:q̃ e græcia ad se ascendisset:Nã cũ exorato rege in sciciliã abiisset:rursus e sicilia ad regẽ rediit:dõec nactu gradior ac beatus apud psas excessit e uita. Samii itaq̃ medis liberati zanclã urbem pulcherrimã nullo negocio adepti sũt. Post nauale pliũ ꝓ mileto gestũ phœnices iubẽtibus persis Aeacem Sylosontis tanq̃ de ipsis benemeritũ:& q egregiã operã nauasset. samũ reduxerunt. Quæ ciuitas sola ex oĩbꝰ q̃ a Dario rebellauerunt:ea fuit:cuius neq̃ urbs neq̃ tẽpla ĩcenderentur:q̃ in pugna nauali a sociis defecisset. Stati expugnata mileto psæ cariã cepere ciuitatibus partim se ultro dedentibꝰ :partĩ ui adactis. Et hæc quidẽ ita gesta sunt. Histiæo ãt milesio dũ circa byzãtium agit:& Ionum oneratarias naues quæ e ponto cursum tenebant intercipit:afferẽt nuncius de rebus ad miletũ gestis. Itaq̃ negociis ad hellespontum pertinentibus bisalto apollophanis abydæno delegatis ipse habens lesbios chium nauigat.& apud locum quendã agri chii ubi uocant concaua regionis:q̃ ab eius præsidio nõ reciperetur: congressus permultos interficit tã eoꝝ q̃ terrorũ chioꝝ:& ex oppido quodam progrediẽs cũ lesbiis chios utpote ex pugna nauali male affectos subegit. Sed uidelicet quotiens ingentes sũt euenturæ calamitates uel ciuitati uel nationi solent signis prænunciari:etenim chiis ante hanc cladẽ ingentia signa contigerant. Vnum q̃ ex choro centũ iuuenum quos miserant delphos duo omnino rediere nonaginta octo pestilẽtia absumptis. Alterum q̃ sub idem tempus pauloãte naualẽ pugnã tectum supra pueros litteras discentes corruit.ita ut ex centum uigĩti pueris unus oĩo euaserit. Hæc eis signa deus præmõstrauit Post hæc excepit pugna navalis q̃ in ciuitatẽ in genuã deiecit. Accessit ad cladẽ pugnæ Histiæus cũ lesbiis:q̃ chios iam exaustros facile ad excidium deduxit:Histiæus illinc cum multa lonum & æolum copia aduersus thasum contendit. Cui thasum obsidenti cum esset nũciatũ phœnices a mileto in reliquã loniãm profecto esse thasum ĩ expugnatam reliquit:atq̃ in lesbum traiicit cum omnibus copiis:& illinc q̃ copias suas formidabant traiicit in prouinciam Atarnis tanq̃ frumentandi gratia tam illinc q̃ ex agro ecaico qui erat mysorum .Erat ĩ iis locis forte harpagus uir psa nõ parui exercitus dux:qui cũ histiæo egresso in terram certamine commisso & ipsum histiæum uiuum cepit:& maiorem exercitus eius partem occidit. Hunc autem in modum captus est histiæus:dũ græci cũ persis pugnarent apud malenã regionis atarnidis:ac diu prestarẽt:mox equitatus emissus in græcos impetum dedit. Quo ex facto uersis in fugam græcis histiæus haud credens ob præsentem noxam se interfectum iri ab rege ob quandam uitæ cupiditatem captus ẽ:qui ut fugiens capiebatur a quodam persa utq̃ ab eodem erat transfodiendus:sese milesium histiæum esse lingua persica utens indicauit:Quem opinor se seruatus ad regem Darium perductus fuisset:nihil tale fuisset passuꝝ remissa ei a Dario culpa. Nunc ne id

Hibpocrates

Pythogenes

Inycum op.

Scythes fugit

Samos

Histiæus

Bisaltus

Malorũ signa

Chiorũ prodigia

Scolæ tectũ ĩ pueros

histiæus

Thasus

Atarnes

Eccaicus ager

Harpagus

Histiæus capitur

Malena

Histiæi crux

contigeret:ne ue fuga elapsus rursus apud regē magnus existeret: Artaphernes sardi
um p̄tor:& Harpagus q ceperat eū sardis pductū in crucem sustulerunt tn̄ truncū. Ni
caput sale conditū susa ad regē dariū detulerunt. Ea re audita darius obiurgatis q id fe
cerant:q hoiem uiuū in cōspectū suū non attulissēt:iussit Histæi caput eos elotū atq
obuolutū sepelire tanq̄ de ipso uiri ac de psi benemeriti. Ita res histiæi habent. Persæ
nauticæ copiæ circa miletū hibernātes altero a p̄fectione anno haud difficulter insulas
continenti adiacētes ceperunt:chiū lesbū tenedū:quæ insulæ ut quāq capiebāt euer

Euerticu lare Iades

riculabant. Euerriculant āt hūc in modū Viri manū mutuo tangentes amati aq̄lonari
ad australe ptranseunt. Post hæc oēm insulā peragrāt uenando hoies. Ceperunt quoq
in continente urbes Iades cadē rōne præter q̄ q nō euerriculabāt hoies. Neq enim po
terāt. ut non falso cesserint ea quæ duces persæ minati sunt Ionibus cum ex aduerso
castra haberent. Nam posteaq̄ potiti sunt urbibus formosissimos quosq pueros sedi
gentes castrauerunt exectis testibus facientes eunuchos. Virgines q speciosas ad regē
transportarunt. & super hæc urbes cum ipsis templis eremauerūt. Ita tertio iones sūt i

Ionū ser uitus

seruitutem redacti primum a lydis bis: deinceps a persis profectis ab Ionia naualis exer
citus omnia quæ ad leuam sunt in hellespōtum nauigantibus subegit. Nam quæ sūt ad
dexteram iam subacta erant a persis per continentem. Hellesponti autem hæc i euro
pa sunt chersonnesus: in qua frequentes sūt urbes: & perinthus & super thraciā muri

Cherson nesus Perinthus Muri

& sylebria: & byzantiū. Quos byzantii & qui ulteriori in littore sūt chalcedonii nec
expectauerunt quidem aduentum phœnicæ classis: sed relictis suis urbibus i interiora
euxini ponti recesserunt. Ibiq urbem messambriam cōdiderunt. his urbibus quas cō
memoraui incensis phœnices ad proconesum: & artacem cōuertūtur. Quibus & ip

Sylebria byzantiū Chalce donii Messam bria

sis igni traditis rursus in chersōnesum reuehūtur euersuri ceteras urbes: quas supiore
accessu nō euerterant. Nam cyzicum ab initio ne accesserāt quidem: q ipsi cyziceniq
āte aduentum hūc classis phœnicum sub rege erant: cum se Oebari filio Megabyzi q
Dascyli præses erat dedissent. Cæteras chersōnesi urbes præter cardiam phœnices sub

Cyzicus Oebarus Dascylus Cardia

egerunt: quæ ad id tempus tyrānus fuerat Miltiades filius Cimonis nepos Stesago
ræ: cuius imperii auctor fuerat miltiades cypseli filius ad hunc modū. Dolonci thraces
qui chersonnesum hāc tenebāt cum ab absinthiis bello uexarētur: reges suos ut de bel
lo consulerent: delphos miserunt: Quibus pythia rn̄dit ut coloniæ in suam terram de

miltiades Stesago ras

ducendæ eum auctorem asciscerēt: qui primus eos templo abeuntes hospitio inuitas
set. Dolonci sacram uiam ingressi per phocenses atq boetios iter fecerunt: A quorum
nemine iuitati athenas diuertunt. Ea tempestate athenis omne quidem imperiū tene
bat Pysistratus: dominabatur tamē & miltiades Cypseli e familia tethrippotrophi ab

Dolonci Pisistra tus

aeaco & Aegina oriundis nuper familia facta atheniēsi: cuius auctor extitit phileus aea
cis filius. Miltiades hic ut sedebat in domus suæ uestigio cernēs dolōcos prætereūtes
non illius loci uestem gerentes neq tela: homines inclamauit: accedētibusq optulit do
micilium & hospitiū congiarium. Illi in domum exceptī: & hospitaliter accepti aperue
runt ei oraculum: præceptaq adiderunt ut deo obsequeretur. Miltiades ea oratione audi
ta confestim psuasus est ut qui pertesus imperium pisistrati cuperet illinc emigrare: p
tinusq delphos se contulit oraculum consulturus nunquid faceret quod a doloncis ro

Milcia des phile us

miltiades uictor

garetur. Iubēte. Pythia ita miltiades cypseli qui quadrigario corriculo prius olympia
cā palmā reportauerat una cum doloncis nauigauit: sumptis athenien sium uolūtariis
quibusq ad expeditionem ineundam: & ubi locum tenuit ab iis quise deduxerāt tyrā

nus creatus est. Is ante oīa chersonnesi isthmum id est inter breuē inter duo maria iter
capedinē ad urbe cardia ad pactiā muro p̄sepsit: ne ab absinthiis regionē icursantibus in
festari possent. est āt isthmus hic sex ac trigīta stadiorum ab isthmo itrorsus oīs chersōne
sus quatringentorum uiginti stadiorū est lōgitudinis. interseptis igitur faucibus chersōne
si Miltiades atq hoc mō absinthiis cohibitio primis cæterorum lampsacenis intulit bellū.
illi dispositis insidiis eum uiuū excepere. Ea re Crœsus lydus auditaC erat āt Crœso mil
tiades carus p nūcios lampsacenis p̄cepit ut hoiem missū facerēt: alioqn se illos i morē
pini extrituros cōminatus est. Hae oīone nutantibus lampsacenis quid sibi uellet quod
Crœsus minabat se illos i morē pini extrituros. Vix tādē quidā e maioribus natu i telli
gens quid illud esset: exposuit inquiens pinum ex omnibus arboribus solani esse quæ
excisa nullam sobolem remittat: sed prorsus emoriatur. Ea propter ueriti Crœsum lā
psaceni solutum Miltiadem remiserunt. ita Miltiades ob Crœsum euasit: qui postea si

Isthmos Cardia Pactya absinthii

miltiades capitur

Stesago ras

ne liberis moriens imperium atq opes tradēs Stesagoræ Cimonis sui e matre germāni.
ci defuncto chersōnitæ ut mos est conditori urbis sacrificant: certamenq equestre ac
gymnicum statuto tempore celebrāt: in quo nulli lampsacænorum certare permittitur.
Durante cū lampsacenis bello cōtigit: ut Stesagoras quoq liberis orbus decederet apd
curiam percussus securi in capite a quodam qui se transfugā uerbis simulabat: sed re ip
sa q̄ hostis erat atrocior. Stesagora hunc in modū defuncto tum pisistratidæ miltiadē
cimonis filium fratrem defuncti cum trireme ad suscipiendas in peloponneso res dimi
serunt: in quem etiam athenis beneficia contulerant: tanq̄ nōsane consii mortis cimo
nis patris eius: de qua morte alio i libro qualis fuerit commemorabo. Miltiades ut ue
nit in chersonnesum domi sese continebat in honorem uidelicet Stesagoræ fratris.
Quod audiētes chersōnitæ undiq ex omnibus ciuitatibus principes cōtraxerunt ad
lugendam cum miltiade fratris necem. Hi postq̄ uenerūt illic in uincula cōiecti sunt: &
miltiades chersōnesum optinuit cōductis auxiliariis: filiāq Oloti regis thraciæ Hegesi
pylā duxit uxorem. Quem & si nuper illuc profectum: tamē nō mediocria sed grauia
sane negocia exceperunt. Nam tertio q̄ hæc gesta sunt anno e chersonneso p̄fugit non
ausus expectare uenientes scythas nomades: qui ab rege dario irritati coactis copiis ad
hanc usq chersonnesum processerunt. Illis digressis eū rursus dolonci reduxere tribus
annis anteq̄ aliis curis implicaretur. Tunc phœnices apud tenedum eē cū audisset qnq
cum triremibus quas præsentibus facultatibus impleuerat athēas nauigauit soluens
ex urbe cardia: qui dum persinum nigrum trāsmissa chersonneso cursum tenet a phœ
nicum classe circūuentus ipse quidem cum quattuor triremibus ad imbrū euasit: quin
tam tn̄ phœnices insecuti ceperunt: cui præ erat Miltiadis filius natu maximus Metio
chus nō ex filia Olori thracū regis: sed ex alia muliere. Eū phœnices cū miltiadis filium
esse cognouissent: ad regē perduxerunt ratiq magnā apud eum graciam inituros: quo
niam miltiades in dicenda apud iones sententia suasisset ut scythis rogantibus iones so
luta rate domum abire obtemperaretur. Oblato tamen sibi methiocho darius tātum
abest ut quicq̄ mali fecerit ut permultis eū bonis affecerit. Donauit enim domo facul
tatibus uxore etiam perside: ex qua liberi genti sunt qui inter persas censentur. Miltia
des autem ex imbro athenas peruenit: Neq hoc anno quicquā est apersis amplius i io
nas sæuitum: sed benigne sane cum eis actum. Hoc anno Arthaphernes sardiū præses
accitis hostium nunciis adegit iones ad pactiones inter se faciēdas de tradēdis mutuo
iis qui iniurias intulissent: ne ue quid inuicem ferrent: aut agerent. Ad hoc adactis Io

miltiades Olorus rex Hegesi pyla

Metio chus Imbrus

nibus per parasangas C Ita.n.psæ tricena stadia appellant D regiões diuisit:regionatiq uectigal instituit:quod regi penderent:quod uectigal ab artapherne institutũ ad meã usq; ætatẽ:qui illic fuere pepẽderunt eadẽ pene qua prius cõditione institutũ.Et hæc dem illis pacata erant.Cæteq; ineunte stati uere aliis ducibꝰ ab rege abdicatis:Mardo nius Gobryis filius adhuc adolescens & recẽs in matrimoniũ accepta darii filia artozu stra ad mare descẽdit permagnas ducens peditum classiorũq; copias.Q uo cum exer citu postq̃ in siciliam peruenit:ipse conscensa naui cũ classe abiit aliis ducibus pedestres copias in hellespontũ ducentibus:ubi ꝓteruectus asiã in ioniã puenit Mardonius.Mi ram hic rẽ ego referã iis græcis qui non assentiunt.Otanẽ inter septem psas suasisse po tiorem esse persis statum populare abdicatis tyrãnis:mardonius statum popularem i ciuitatibus constituit.His actis in hellespõtũ ire contendit:ubi coacta ingenti ui nauiũ ac peditatus eas copias traiecit hellespõtum:perq; Europam iter erethriã uersus atq; athenas faciebat.Hæ igitur ciuitates prætextũ Dario erant belli inferendi:sed i animo habebat q̃ plurimas posset græcaq; ciuitatum subigere:Nam & classe thasios nec ma num ex aduerso leuantes subegit:& peditatu macedonas ultra eos:qui iã seruiebãt in seruitutẽ redegit.etenim q̃ intra macedones sunt nationes iã subactæ erant.Hæc classis e thasio transmittens ac terrã legẽs ad acanthum usq; peruenit:& ex acantho soluens dũ athon circunuertit:uentus aquilo uehemẽs:atq; admodũ atrox & itolerãdus dicit i ea igruisse:nauiumq; pleraspq; in athõ propulsas ad trecentas afflixisse:ut supra uiginti mi lia hominum interierint:Partim ꝓa feris rapti:partim'q; nataꝝ nescirent:partim ꝓ pe tris allisi.C Nam seuissimum circa athon ẽ mare D:parti gelu absumpti.Et cũ nautico quidem exercitu ita actum est.Mardonium autem cum pedestribus copiis in macedo nia statiua habentem thraces brygi sub noctem inuasere:& cũ alios multos ex eis occi derunt:tum ipsum mardonium uulnerauerunt.Sed non iccirco seruitutem persaꝝ de uitare potuerunt.Nam mardonius non prius ex iis locis decessit:q̃ illos i suam redegit potestatem.His subactis rursus reduxit exercitum:tum ob accepta apud brygos cala mitatem in exercitu terrestri:tum ob maiorem in classe ad athon.Ita hic exercitus pu gna turpiter gesta rediit in asiam.In sequenti anno darius ante omnia thasios euicinisi simulatos tanq̃ defectionẽ molientes misso nuncio iussit diruere muros & naues i ab dera recipe.Nam thasii ut qui ab histiæo milesio fuerant obsessi:& puẽtus & magnos habebant:pecunia multa utebantur cum in compingendis nauibus longis:tũ ualidio ribus muris urbi circundandis.Erat autem eis prouẽtus ex cõtinenti atq; ex metallis: Ex fossitia quidem metalloꝝ aureorum materia septuaginta talentoꝝ.Ex thasiis au tem metallis minus:sed tamẽ frequenter ita ut si thasii forẽt immunes tributoꝝ:fue rint eis in summam prouentura quot annis ex continenti:atq; ex metallis ducẽta talẽ ta:& quando plurimum trecenta.Q uæ metalla ipse quoq; inspexi:& tamẽ longe ad mirabiliora fuere:quæ phœnices ii qui cum thaso eam insulam cõdiderunt inuenere: quæ insula ab hoc thaso phœnice nomen obtinuit. Hæc autem thasi phœnicea me talla sunt inter locum qui uocatur ænyrorum:& conyrorum sita:atque e regione Sa mothraciæ ingens mons indagãdo euersus est.Et hoc quidem huiusmodi est.Thasii autem iubente dario & muros suos diruerunt:& naues omnes in abdera receperunt. Post hæc darius quid in animo græci haberent pugnare ne secum:an sese dedere ten tandum ratus legatos per græciam dimittit alius alio iussos petere terram & aquam: Hos in græciam alios item ad tributarias sibi maritimas ciuitates mittit imperans lon-

Mardõius Artozustra

Acãthus

Mardõius Brygi

Thasus Aeniro rum Conyro rum

gas naues fieri:& hippophoras:id est naues quibus equi feruntur.Dum hæc isti cõpa rant legatis per græciam euntibus & quæ perses præceperat petentibus terrã & aquã multi in continente populi dederunt:Insulani quoq; cum alii oẽs ad quos eadẽ petitu ri legati accessere.Tum uero æginetæ:Q ua de re continuo athenienses irritati sunt q̃ putarent hostili in ipsos animo dedisse terram & aquã æginetas:ut una cum persa ad uersus athenas militarent.Itaq; libenter occasionem cõtra æginetas amplexi spartam profecti illos insimulauerunt:q̃ ex eo quod fecerant:græciam prodidissent. At hãc de lationem Cleomenes Anaxandridæ spartiatarum rex æginam transmisit animo præci puos eius rei auctores comprehendendi.Conanti illos cõprehendere cum alii ægine tæ incesserent:tum præcipue Crius Policriti negans eum gauisuꝝ siquẽ abduceret ægy netaꝝ.Nam id eum facere sine communi consilio spartiatarum:sed ab athenien sibus pecunia corruptum.Alioquin cum altero rege uentuꝝ fuisse ad se comprehẽdendos. Hoc ãt dicebat ex epistola Demarati.Eum Cleomenes ab ægina discedens interroga uit quod ei nomen esset.Ille respondit quod erat crios idest aries.Cui cleomenes crie inquit iam nunc præferrato cornua tanq̃ occursurus magno malo spartæ.Per id tẽpus demaratus cleomenem insimulabat:& ipse rex spartiataꝝ nulla re alia nisi familia infe rior cleomenẽ C ab eodem.n.oriundi D sed familia eurysthenis:q̃ primigenius fuerat: non nihil honoratior erat.Etenim lacedæmonii nulli poetarum assentientes negant se in eam quam nunc possident regionem deductos a filiis Aristodemi:sed ab ipso ari stodemo regnante:qui fuit aristomachi:qui fuit cleodæi:q̃ fuit hylli filius.Nec multo post Aristodẽi uxorẽ noie Aeginã q̃ dicũt fuisse filiã Autesionis:q̃ fuit Tisamẽi:q̃ fuit Therſandri:q̃ fuit Polynicis filius.Pepisse gemios:eisq; natis aristodemũ morbo decesſisse.Lacedæmones ãt qui eum erãt inito consilio creasse regẽ e pueris eũ q̃ esset primi genus:ut lex iubebat:sed nescientes utrum pueroꝝ eligerent cum essent similes ac pa res id cum nequirent ipsi discernere prius fuisse perconctatos genitricem eaq; negante se dignoscere:sed dissimularet q̃ uidelicet C ut credibile est D magnopere cuperet ãbo ef fici reges:ita hæc sitabundos lacedæmonios delphos scisscitatum quid in ea regerent:& iis pythiam respondisse ut utrunq; pueroꝝ ducerent ad regem:sed primi ĩgenium ma gis honorarent.Hoc responso a pythia edito lacedæmonios nihilominus incertos quo pacto primigenium repetirent:admonitos fuisse a quodam messenio nomine panite ut obseruarent utrum puerorum mater priorem lauaret cibaretq;:quam si deprehẽde rent eodem semper modo factitare:habituros id omne quod quererẽt:& inuenturos quod uellent:sin illa alternando erraret palam fore ne ipsam quidem quippiam magis nosse:& isti aliam rationem inirent.Ibiq; spartiatas ex admonitu messenii obseruantes matrem puerorum ignara cur obseruaretur:Animaduertentesq; illam præferentem alteri primigenium tum cibando tum lauando accepisse puerum qui magis honoraba tur a matre tãq̃ primigenium publicæq; alẽdum curasse ĩpositum ei nomine eurysthe nei:iuniori Procle hos autem fratres ubi adoleuerunt per omne uitæ tẽpus inter se dis sensisse:& itidem eoꝝ posteros perseuerasse. Hæc soli græcorum lacedæmonii aiunt. Nã quæ cõmemoratur græcis ego scribo:hos dorienſiũ reges usq; ad perseum Danaæ a deo geniti recenseri recte a græcis & ostẽdi græcos esse.Iã tũ enim isti inter græcos cẽ sebantur.Ideo ãt dixi usq; ad Perseũ:nec altius repeti:q̃ nullũ Perseo cognomẽtũ fuit mortalis patris:quẽadmodũ Herculi Amphitryon.Itaq; a me recta rõnẽ sequente di ctũ recte est usq; ad perseũ.A Danae uero Acrisii filia retrorsũ patres coꝝ recensendo

Cleomenes rex Crius

Cries.i. aries

Aristodæmus Aegina Autesion Therſandrus

Panitis consillũ

Eury sthenes Procles

Danae

constabit principes dorienſium ex egypto oriundos. Hæc generis receſio ex cõmemo-
Perſeus ratione græcoꝝ facta ẽ. Vt ãt a perſis fertur. Perſeus ipſe cũ eſſet aſſyrius factus ẽ græ-
cus ñ tñ ꝓgenitores eius. Nã ꝓgenitores acriſii receſſere ad ꝓgeniẽ Perſei nihil attinet
eoſq; quẽadmodũ græci aiũt ægyptios fuiſſe. Hæc de his hactenus. Quod ãt regnum
doꝝ cũ ægyptii eſſent ſibi traditũ accepint: hoc quoniã ab aliis dictũ ẽ omitẽus. Quæ
Sparta uero alii non attigerunt: coꝝ faciemus mentionẽ: Has dignatiões regibus ſpartiatæ tri
norum buerunt duo ſacerdotia iouis lacedæmonii & iouis cæleſtis: & ius belli ĩ quãcũq; libue
regum rit regionẽ inferendi: ut id nulli ſpartiataꝝ ꝓhibere fas ſit alioqn piaculari crimie tene-
iura atur. Vt in expeditionibus adeundis primi erant reges: ĩ abeundo poſtrẽi ſint. Cẽtum
delecti uiri eis in militia cuſtodes aſſint. In egreſſibus utant quotcũq; pecoribus libue-
rit: quoꝝ ĩmolatoꝝ pelles oẽs ac terga accipiant. Bellica hæc: alia ſunt q̃ pacis tp̃e eis tri
buuntur. Quotiens aliq̃ publica cuiſceratio fit primi in cœna reges diſcũbãt: & iis pri-
mis diſtribui incipiat utriq; eoꝝ duplũ oĩum q̃ cæteris conuiuis: libaminaq; ĩmolatoꝝ
& coria eorum ſint. Singulis quoq; calendis inſtantis menſis ſingula pecora utriq; epu
Medim blico dentur apollini ĩmolanda: & farinæ medimnum. i. ſex modia: & uini laconicus q̃r
nũ. i. ſex tarius: & in ſpectaculis ſinguloꝝ certaminũ certis locis præſideant. Liceatq; quibuſcun
modia q; libeat ciuibus ĩniti: & utriq; binos eligere pythios. Sunt autem pythii qui delphos
Pythii ad conſulenda oracula mittuntur: quiq; publice cum regibus paſcuntur. Regibus ad
Chœni- cœnã nõ euntibus mittantur binę chœnices id eſt ſemodia farinæ & uini ſingulæ coty
ces læ ẽ ſextarii ꝓſentibus dupla dẽtur oĩa. Eadẽ ratiõe a priuatis quoq; inuitati ad cœnã ho
Cotylæ norẽtur. Vaticinia quæ de uirgine pupilla utri danda ſit ei ne cui mater an cui pater dẽ
ponderat: nec nõ de uiis publicis: & ſiquis adoptiuũ filium facere uelit inuitis regibus,
Spartã- Liceat quoq; eis pro ſuo arbitrio aſſidere in ſenatu qui conſtat ex duo de triginta ſeni-
orum bus: ſi eo nõ acceſſerint coꝝ maxime propinqui duo ſenatores ius regũ optineãt duos
ſenatus calculos ponẽdi: Tertiũ pro ſe ipſis. Viuẽtibus hæc regibꝰ a republica ſpartiataꝝ tribu
untur. illa defunctis equites per uniuerſam laconicã obitum regis enunciãt. Fœmine
Regũ fu purbem circuneuntes hollas pulſitant. Cũq; hoc fit neceſſe eſt ex ſingulis dõibus du
nus os ingenuos: marẽ ac fœminã luctu fœdari magnis pœnis niſi hoc faxĩt ĩpoſitis. Eadẽ
circa fumus regũ cõſuetudo lacedæmoniis eſt: quæ barbaris aſianis. Nã plæriq; barba
roꝝ eodẽ ritu in mortibus regũ utuntur. Siquidẽ poſteaq̃ mortẽ obiit lacedæmonio-
rum rex: oportet eius exequiis adeſſe ex omni lacedæmõis regione neceſſarios quoſq;
ſpartiataꝝ qui ſunt munero uicinoꝝ. Quorum & item ſeruoꝝ atq; ipſorum ſpartia
tarum poſteaq̃ multa milia in unum coacta ſunt: promiſcua cũ mulieribus frontes ſu
as intrepide plangunt: & ululatu ĩmenſo utuntur. Vltimũ quẽq; regũ dicentes ſemper
fuiſſe optimum. Quĩ uero regum in bello periit eius ſimulacrum cũ expreſſerũt: ĩ to
ro bene ſtrato efferunt: Cuius tumulatione decẽ dies iuſtitiũ ẽ: nulluſq; magiſtratuũ
conſeſſus ſed luctus continens: in hoc quoq; cum perſis iſti conueniunt: qd defuncto
rege alter qui ſuccedit liberat ære alieno quicunq; ſpartiata aliquid aut regi aut reipubli
cæ debebat. Apud perſas qui rex creatus eſt omnibus ciuitatibus tributum quod debe
bant remittit. Cũ ægyptiis etiam lacedæmonii in hoc cõgruunt: q; eoꝝ præcones & ti
bicines & coqui in paterna artificia ſuccedunt. & coquus e coquo: & tibicẽ ex tibicine:
& præco ex præcone gignitur. Neque ulli propter uocalitatem aliis inſidiantes ſed ip
ſos ingerunt: ſed in paterno opere perſeuerant: atque hæc quidem ita fiunt. Cleo
menem tunc cum apud æginam eſſet communi græciæ bono operam dantem inſi

mulabat Demaratus nõ tam æginetis ſtudens: q̃ ĩuidia & õdio ductus. Quẽ Cleome
nes ab ægina reuerſus cõſultabat ut regno ſummoueret ob hãc rẽ intendẽs in eũ actio
nẽ. Ariſton ſpartæ regnũ obtinẽs cũ e duabus uxoribus liberos nõ ſuſciperet C neq; n.
ſe culpã eius rei eẽ agnoſceret D tertiã duxit uxorẽ: & duxit hũc in modũ. Erat ei ami- Ariſton
cus quidã ſpartiata: cuius opera ex oĩbus ciuibus maxĩe utebat. Cui uiro erat uxor ſpe rex
cioſiſſima ex turpiſſima talis facta. Si quidẽ hanc mala forma prædita eẽ cernẽs nutrix
ſua. Idq; parẽtes eius utpote locupletes ægre ferre: hoc excogitauit ut puellam ſingulis
diebꝰ baiularet ad Helenæ tẽplũ: qd̃ eſt in loco q dicit therapnæ ſuper phanũ phœbi. Helenæ
Eo quotiens nutrix intulerat puellã ſtans añ ſimulacrũ deã precabat ut alumnã de for tẽplum
mitate liberaret. Cui aliquãdo exeũti de tẽplo mulier quædã apparuiſſe fertur: atq; iter Therapnę locus
rogaſſe illã quidnã in ulnis geſtaret: & cũ nutrix ſe infantẽ geſtare reſpondiſſet: iuſſiſſe
ſibi oſtendi. Cũq; negaret nutrix ſe id facturã q; infãtẽ parẽtes ſui uetuiſſent oſtẽdi cui
piam: iſtitiſſe iubere ꝓrſus ut ſibi oſtenderetur: magni. n. facturã illam ſi a ſe infans cõ-
ſpiceretur. Ita nutrice puellã oſtendente: demulcentẽ caput puellæ dixiſſe futuram eã
oĩum ſpartanaꝝ formoſiſſimã. Atq; ab eo die priſtinã ſpeciẽ decidiſſe: quam cum ad nu
bilẽ puenit ætatem duxit uxorẽ Agetus alcidis filius ille amicus ariſtõis. Eius mulieris Ageti
amore titillatus cum eſſet ariſton: hanc rẽ cõmẽtus eſt. Ageto ſodali ſuo: cuius illa erat uxor forſi-
uxor: recepit ſe dono datuꝝ unam e ſuis rebus quancũq; ille optaret: atq; inuicẽ iuſſit il moſiſſi-
lũ ſimile munus ſibi dare. Agetus nihil de re uxoria ſuſpicatus cũ uideret ariſtõi quoq; ma
uxorẽ eſſe: accepit conditionẽ: & in eam rem iuſiurandum interpoſuit. Cui mox ariſtõ
e ſuis rebus præcioſis donauit quam ille elegit. Ipſe uiciſſim cum eius partes petẽdi mu
neris ab illo fuerũt ibi optauit uxorẽ eius afferri. Agetus dicẽs ſe ꝑter unũ cætera ãnuiſ
ſe iureiurãdo tñ adactus ac dolo ſeductus ad eã ducendã abiit. Ita tertiã hanc ariſton re
pudiata ſecũda duxit uxorẽ: quæ circa legitimũ pariendi tẽpus nondũ exactis decẽ mẽ-
ſibus hunc ei genuit demaratũ. Ariſton cũ eiſedenti ĩ baſilica cũ ephoris qdã famulus Demara
nunciũ nati filii attuliſſet: ſciens quo tempore duxiſſet uxorẽ deductis in digitos mẽſi tus
bus dixit iureiurãdo hic ñ ẽ filius meus. Qd̃ audiẽtes ephori haud magni fecere ĩpræ
ſentiarum. Sed poſteaq̃ puer adoleuit pœnituit ariſtonẽ dicti opinantẽ utiq; filiũ ſuũ
eſſe demaratũ. cui iõ nomẽ ĩpoſitum ẽ demaratus: ideſt a populo uotis petitus: q; ante Demara
eũ natũ oĩs populus uota fecit: ut ariſtoni oĩum añ id tẽpus regum ꝓbatiſſimo filius tus quid
gigneret: ea de re id nomen ĩpoſitum eſt. interiecto deinde tempore ariſtone uita fun
cto Demaratus optinuit regnũ ſed uidelicet neceſſe erat ut id qd̃ auditũ fuerat homi-
nẽ regno priuaret. Ea ꝓpter a cleomene uehemẽter ĩſimulabat: cũ antea q; ab eleuſine
abduxiſſet exercitũ: tũ eo tẽpore cũ aduerſus ægineras cũ Medo ſentiẽtes traiecit Cleo
menes. ergo ĩgreſſus eũ urgere cleomenes cõponit eũ leutychide menaris filio agis ne
poti ex eadẽ q̃ erat demaratus familia ea pactõe ut ſi eũ regẽ ĩ locũ demaratus cõſtituiſ-
ſet: ſe aduerſus ægietas cõmittaret: erat ãt leutychides demarato inimicus ob hãc p̃ci- Leutychi
pue cãm q; eũ pcala filia chilõis filii demarmẽi ei deſpõſata eẽt: demaratꝰ iſidioſe hoiem des
cõiugio priuauit: præoccupata & prærepta uxore ac retẽta. Ob hanc cãm Leutychidi Percala
inimicitiæ cũ demarato extitere. Is tunc cleomene ſolicitãte cõtra demaratũ iurauit ne
gans eum rite ſpartanoꝝ eẽ regẽ: quod ariſtonis filius non eſſet: deiñ quod iurauerat
iſtitit cõfirmare q; ariſton aliqñ dixiſſet cum ei nunciaſſet famulus ſuus filum ei natũ
& menſes cõferens iureiurando negaſſet illum eſſe filium ſuum. Huic uerbo inſiſtens
Leutychides pronunciabat demaratũ neq; ariſtonis filiũ eſſe neq; rite ſpartæ regnare

Eisdem ephoris adhibitis testibus q aristoni assidentes tunc hæc ab illo audierant. Tã dẽ re in cõtentione deducta uisum ẽ spartiatis oraculũ quod delphis ẽ cõsulendũ an fo ret Demaratus Aristonis filius nec ne. Ibi cleomenes cũ ex ipius erga Pythiã puidẽtia nihil suspitionis esset: subornat cobonẽ quendã aristophãti maxima apud delphos au ctoritate ut psuadeat perialla mulieꝛ uaticinantiũ antistitẽ dicere ea q̃ Cleomenes uo lebat dici. Ita pythia sciscitãtibus iis q ad oraculum erãt missi: negauit aristonis filiũ e se demaratum. Q uæ tñ res sequẽti tẽpore palã facta ẽ. & Cobon e delphis ꝓfugit: & Perialla honore abdicata. Hactenusq ad deponendũ regno demaratum acta sunt. Is e sparta ad medos profugit. Ob hanc cõtumeliã q cũ eiectus regno gereret magistratũ adesset q spectaculo gymnopediaꝛ ideſt nudoꝛ pueroꝛ palestræ: misit ad eum Leu tychides in locũ Demarati rex factus deridendi ĩsultandiq causa ministrũ q interroga ret qualis eẽt præfactura post regnũ. Eam iterrogationẽ ægre ferẽs Demaratus respõ dit se utrunq expertũ illũ uero nõ: & eã interrogationẽ lacedæmoniis futurã initiũ plu rimæ aut calamitatis aut fœlicitatis: Hæc locutus uelato capite etheatro domũ abiit. cõ festimq re præparata ioui bouẽ ĩmolauit: quo ĩmolato matrem accersiit: quæ cũ adue nisset positis in eius manus extis mulierẽ his uerbis obsecrauit: p ego te mater cũ alios deos tunc Iouẽ hunc domesticũ quẽ tango præcor promas mihi ueritatẽ quisnã te ue ra meus est pater. Nã leutychides inter cõuitia obiicit te e priore uiro grauidã ita ad Ari stonem uenisse. Alii etiam dementius referentes aiunt te ad domesticum asinariũ uen titasse: illiusq me filium esse. Q ua de re ego te adiens obsecro ut uerum dicas. Si quid enim eoꝛ quæ dicũtur feci sti nõ sola feci sti: sed quod multæ. Et multus de hac re spar tæ sermo est negantium aristoni fuisse genituram ad filios procreãdos. Nam si fuisset priores uxores fuisse cõcepturas. Hæc demaratus. Cui mater ita respõdens. Fili inq quoniam præcibus mecum agis ut dicam ueritatem: omne tibi uerũ exponeꝫ. Vt me domum ariston duxit tertia quam me duxerat nocte simulacrũ tanq Aristonis ad me uenit: quod posteaq mecũ cõcubuit: corona quæ gestabat mihi circundedit atq abiit. Dehine Ariston aduenit qui cernẽs me coronas habẽtem scisciabatur quisnã me illis donasset. Ego ipsum respondi: eoq id abnuente iuraui asserens nõ bene illum facere q negaret. Q uippe qui pauloante ingressus ubi mecũ coisset coronis me donasset. Ari ston cernens me iurantem intellexit eam rem diuinam fuisse cõpertumq est illos coro nas fuisse sumptas ex heroico conditorio: quod est iuxta ianuam aulæ extructũ: q puo eãt. Astrabaci. & uates id esse hunc eundem heroem respõderunt. Habes igit fili ita ut uolebas audire: Aut enim ex hoc heroe genitus es: paterq tibi ẽ astrabacus heros: aut ex aristone. Nã ea te nocte cõcepi. Verũ hoc tibi præcipue exprobrãt inimici. q ariston cũ ei te ortũ nunciatũ ẽ multis audiẽtibus negauit te suum esse: quia tẽpus decem mẽ siũ nõ exisses: p inscitiam taliũ reꝛ illic hoc uerbũ exeidit. Nã mulieres etiã nouẽ men ses ac septẽ mẽsiũ partũ edũt: nõ oẽs decimũ mẽses explẽtes. Ego te fili septimestrem genui. Ipse quoq ariston nõ diu post agnouit se p in prudentiã id uerbũ extuliſſe. Itaq alias orationes de tua genitura noli admittere. Oĩa. n. uerissime audisti. Nam qđ ad asi narios attinet ipsi leutychidi & iis q talia loquunt suæ uxores de asinariis pariãt filios. Hæc illa dixit. Demaratus auditis quæ uolebat sũpto uatico pspeciẽ eundi delphos ad oraculũ cõsulẽdũ helim cõtẽdit. eũ suspicati lacedæmonii fugã capessituꝛ insecuti sũt. Sed demaratus iã ex heli zacynthũ traiecerat: quẽ illuc trãsgressi lacedæmõii pheẽderũt eiusq famulos: sed zacythiis eũ dedere abnuẽtibus. Demaratus illic ĩ asiã ad regẽ dariũ

Cobas

Demara tus re gno pri uatus

Simu la crum cũ matre de marati

Astraba cus he ros

Partus tempora

Demara tus apud darium

traiecit. A quo magnifice exceptus est: territorioq ac urbibus donatus Ita in asiam De maratus abiit ac tali fortuna usus ẽ. Vir cum aliis in multis factis dictisq apd lacedæmo nios illustris: tũ quod illis olympiadẽ palmam quadriiugo certamie reportauerat rem eius solius ad ea tẽpora regum spartiataꝝ. Leutychidæ Menaris q in regnũ amoti De marati successerat natus est filius Zeuxidemus: quẽ nõnulli spartiataꝝ cynisconid est catulum uocabant. Is spartæ nõ regnauit ante leutychidẽ defunctus relicto filio archi demo. Leutychides orbatus filio alterã duxit uxorem eurydamen menii sororẽ diacto ris filiã: ex qua nullã prolem uirilẽ susceꝑit: sed filiam noĩe lampito: quam archidemus Zeuxidemi in matrimoniũ accepit ab ipso leutychide datam. At ne leutychides quidẽ ipse spartæ cõsenuit: sed has pœnas demarato repẽdit. In expeditione phalisalica dux cũ ꝺoĩa faciendi ius haberet multæ pecuniæ p corruptelã dono accepit: ipseq in re deprehẽ sus cũ sederet ĩ castris utraq manu pecuniã tenẽs in iudiciũ delatus e sparta ꝓfugit. do musq eius excisa: & tegeæ in quã ꝓfugerat: mortẽ obiit. Sed hæc in sequẽti tẽpore acta sunt. Tũc ãt cleomenes cum sibi res in demaratum bñ cessisset desumpto ꝓtinus leuty chide contendit aduersus æginetas maiorẽ in modum illis ꝓpter ignominiã infensus. ita æginetæ utriusq regis contra se aduẽtum nõ repugnandũ iã sibi eẽ putauerunt. Ex qbus reges adduxere decẽ quos delegere diuitiis ac genere eminentissimos cũ alios tũ erium polycriti & casambũ aristociatis. qui plurimũ habebant potentiæ. Eos in atticã adductos penes inimicissimos æginetis athenienses deposuerunt. Post hæc cleomenes cum eũ subiesset metus spartiataꝝ iam manifestus maleficii in demaratũ excogitati ĩ thessaliam subterfugit: atq illinc in archadiã profectus res nouas moliebatur sollicitãs arcadas aduersus spartam: adigensq eos iureiurando ad se sequẽdũ quocũq ipsos edu ceret. Q uin etiam in animo habebat primores illoꝛ ad urbẽ nonacrim ductos adige re ad iusiurandum per aquam stygis. In hac ãt urbe ab archadibus fert esse stygis aq̃. Et est uidelicet talis ea aqua: E petra emanat aquula distillans in uas quoddã in gyrũ maceria præseptum. Nonacris ãt ubi fons hic uisitur urbs arcadiæ ẽ ante pheneon ur bem. Talia molientem cleomenem lacedæmonii cum animaduertissent timentes sibi ipsi spartam reuocarunt ad pristinam dignitatẽ. Sed eum reuersum statim morbus in saniæ cepit & iam antea subinsanum. Nam ut cuiq spartiataꝝ obuius erat in eius faci em infligebat sæptrum. Hæc illum facientem ac desipiscentẽ propinqui soleis ligneis illigauerũt. Q ui custodẽ digressis aliis solũ remãsisse çernẽs petiit ab eo gladium. Cu stodẽ abnuẽte dare ab initio cõminabatur: quæ mox ei facere donec minus cõterritus custos C erat. n. seruus quidã ↄ gladium tradidit. Eo accepto Cleomenes a suris ĩcipiẽs sese detruncabat. In longũ nãq discindẽs carnes e tibiis ad fœmora processit e fœmori bus ad coxarum uertebra: atq ilia quousq peruẽit ad uterum. in quo rescindẽdo sic ex pirauit. Vt pleriq græcoꝝ memorãt: quia Pythiam corruperat ad ea dicenda quæ cir ca Demaratum acta sunt. Vt soli athenienses quod adortus eleusinam phanum deoꝝ fuerat depopulatus. Vt argii quia eos qui e pugna fugerant: argios ex argi tẽplo ipsoꝝ abductus obtruncarat: & ipsum lucũ quẽ ĩ argia occupasset ĩcẽderat. Et enim cleomẽi delphis oraculũ poscẽti respõsũ fuerat eũ argos eẽ captuꝝ. Q ui posteaq ad flumẽ era simum copias spartiataꝝ duxit: qđ flumẽ e lacu stymphalio manare fertur. Hunc. n. la eũ in uoraginẽ cõdi: & argis posta exoriẽtẽ apparere. Illincq iã eã aquã uocari erasinũ. Ad hoc igitur flumen posteaq peruenit: ei hostias immolauit & cum læta non essent exta: de flumine transmittẽdo ait delectari se quidẽ erasinũ nolle ꝓdere ciues suos: non

Leuty chides rex

Zeuxide mus

Cyniscõ

Archide mus

Euryda mes

lampito

Leuty chidæ

mors

Crios

Casam bus

Nona cris urbs

Stygis aqua

nonacris

Pheneũ

Cleome nes insa nus

Cleome nis furor

Erasi nus flu.

Stipha lius lacus

Thyrea

tamen ideo argios gauisuros. Moxq illinc motis castris ad thyreā uenit: & mari taurū cū mactasset: nauibus copias ad regionē tirynthiam ac naupliā duxit. Id audiētes argii

Sepialoeus

ad eos arcēdos obuiā tendunt ad mare. Et cū aduētarent tyrinthū ī loco cui nomē idtū est sepia: relicta nō magna inter duas acies intercapedine cōsederunt e regiōe lacedæmoniorū: Neq uero illic pugnā ex aperto reformidabāt: sed ne dolo exciperent. Nā ad hāc rē attinebat oraculū quod pythia ediderat cōmuniter eis atq milesiis ī hæc uerba. Vex quādo marē peruertet fœminia uictrix: Inter & argiuos referet præclustris honorē: Tunc argiuax reddet pleraq gemētes: Vt uenturox aiat qs quandoq uirox Telo sæuus obit sinuoso corpore serpēs. Hæc oīa argiis cum cōtigissent metum incutiebāt. Ideoq eis uisum est pcone hostiū eē utendum. Atq ita esse faciēdū quotiēs pco sparta quippiā lacedæmoniis denunciaret idē facerēt ipsi. Cleomenes animaduertēs argios facientes quicqd apud lacedæmōes præco denūciasset: præcepit suis ut cū præco denunciaret prandendum: tunc raptis armis tenderent in argios. Hoc executi lacedæmonii in argios e uoce præconis prandentes impetum faciunt: eorumq cum multos occiderunt: tum pulures in locum argi fuga elapsos circumsederunt: quidum asseruātur: Cleomenes hoc sibi faciēdum putauit. Sciscitatus quosdā quos secum habebat p fugas misit præconē ad euocandum nominatim eos argios qui in luco præclusi erant ad se redimendos. Est ātapud lacedæmonios redemptio in singulos uiros bine mnā. Ita argiox quinquaginta ut quisq euocatus fuerat cleomenes iteremit: quod faciens latebat cæteros: qui in phano erant utpote denso lueo interiecto nō cernentes quid illi extrinsecus agerent: nisi postquam quidam conscensa arbore quod fiebat ispexit. Vñ nō amplius qui euocabantur prodiere. Ibi cleomenes iussit unūquenq seruox lucum

Argi lucus

materia circundare: atq illis obtemperantibus lucum incendit. Eoq iam ardente pcontatus est quēdam perfugax cuius nam deorum esset ille lucus. Perfuga argi esse respondit. Quo audito cleomenes uehementer ingemiscēs: O Apollon inquit uates q topere me frustratus es: dicens me argos esse capturum. Coniicio iā exitum habuisse oraculum. Post hæc maiore copiarum parte spartam redire permissa: ipse cū mille delectis perrexit ad templum iunonis illic sacrificaturus. Sed sacrificare super aram uolēs cum a sacerdote uetaretur negante fas esse externo illic sacra facere: iussit seruos abductum uerberare: Ac posteaq immolauit: spartam abiit. Reuersum inimici ad ephoros citauerunt crimini dantes quod pecunia corruptus argos cū facile posset nō cepisset. Quibus respondit Cleomenes Cincertum mihi uere an falso Dse postea q templum argi cepisset: putasse dei expletum esse oraculum: & proinde non prius tentandam urbem q sacris operatus sciret an sibi deus illam traditurus esset: an impedimento futurus. Sibi autem apud iunōis templum litanti effluxisse flammam e pectoribus simulacri: atq ita ipsos intelligere proculdubio eum nō esse argos expugnaturum. Si enim e capite simulacri flamma extitisset: fore ut urbem ab arce caperet. Cum uero e pectoribus fulgur extiterit: id omne fuisse confectum quod deus confici uoluisset. Hæc dicēs

Argos a seruis rectum

credibilia ac probabilia spartiatis dicere uisus est: multoq maiore parte sententiax absolutus. Cæterum argos ita uiris desolatum est: ut serui eorum res omnes susceperint: atq magistratus administrarint: dum filii cæsorum ad puberem adoleuere ætatem qui

Cleāderuates

sese in suum ius asserentes ac reuersi argos mancipia eiecere. Serui eiecti prælio tirynthem optinuere: eatenus quidem dum fuit in eis mutua beniuolentia: & donec ad eos uenit uates quidam Cleander genere phigaleus ab arcacia. Is persuasit seruis ut

dominos adorirentur. Vñ bellum inter eos diuturnum extitit: donec argii ægre euasere uictores. Ob hoc igitur aiūt argi cleomenē ad insaniā redactū male pisse. Ipsi āt spar-

Cleomenis īsania

iatæ negāt ab ullo dæmonio cleomenē ad insaniā redactū. Sed cōuersatione scythax intēperantē meri eē factum: & iccirco furiosum. Scythas. n. nomades post illatū sibi a Dario bellū ad illū ulciscendū pstitisse: missisq spartā nunciis ad societatē faciēdā ita perrigisse tanq ex utrorūq utilitate foret ut ipsi qdem scythæ iuxta flumen phasim conentur medicā regionē inuadere. Spartiatæ uero ab epheso ascendere & ad certū locū

Scytissato

utriq occurrerent. Cum iis scytis q ad hoc missi sunt cōsuetudinē habuisse cleomenē aiūt: atq ex eo nimiā didicisse potādi intemperantiā: atq ob id insanisse se arbitrari. Vñ quotiens intēperātius bibere uolunt aiunt scythissato. i. age scytam. Ita de cleomene referunt spartiatæ. Mihi uero uidetur ille has pœnas demarato pependisse. Eum defūctū ubi audiere æginete spartam nūcios misere uociferatum cōtra leutychidē de obsidio qui athenis tenerētur. His lacedæmonii cōsilio inito multū iniuriæ ab Leutychide illatū esse censuerunt: hoiemq dedendū: quē illi æginā deportarēt p iis qui athēis tenerent. Hūc cū esset ducturi æginetæ: tunc ad eos Theasides Leoprepis uir spartæ pbatus quid inqt uiri æginetæ facer uultis: Regē ne spartiatax deditum a suis ciuibus ab

Theasides

ducere. Si nūc præiracūdia spartiatæ ita decreuerūt: Cauete ne qd exitiale malū in uestram regionē si hoc feceritis iferāt. His auditis æginetæ ab illo abducēdo supsederūt: hac tn cōditiōe ut secū pfectus athenas Leutychides redderet sibi uiros q illic depositi

Leutichydes

eēnt. Vbi athenas uenit Leutychides: ac depositū repoposcit: atheniēses ut qui reddere nollent tergiuersari: q dicerēt duos ī deponēdo reges fuisse: Ideoq iniquū eē id alteri sine altero reddi. Quibus negātibus se reddituros Leutychides facit inqt athenienses utrū ipsi uultis si reddetis sācte facture: e cōtrario si nō redditis. Qualis aūt res circa de positū cōtigit spartæ uolo referre. Dicimus nos spartiatæ fuisse tertia ab hic ætate quēdā Glaucū Epicydis filiū: q cū aliis sūmis laudibus excellebat: tū iustitia īteroēs optime au

Glaucus iustus

diebat: q pid tēpus lacedæmonē incolebāt. & huic pcedēte tēpore cōtigisse: ut uir quidā milesius spartā uenerit hoīs cōueniēdi gratia: atq ita sit allocutus. Ego sum uir milesius: qui ad tuā glauce fruendā iustitiā uenio. Nā cū eēt tua fama celebris cum per oēm aliam græciam: tum uero p Ioniam: apud memetipsum ratiocinatus sum. Ionia quidē semper obnoxia periculis ē: peloponnesus autem tuto fundata: & ob id uidere licet eosdem homines nihil habere pecuniax. Hæc reputanti mihi atq consultanti uisum est dimidium mei census in pecuniam redactum deponere penes te q probe ītelligo hæc penes te deposita mihi īcolumia fore. Tu uero has pecunias accipe: & hāc notam quā una custodis: quam notam quisquis habēs reposcet pecuniam ei reddito. Hæc hospes qui mileto uenerat dixit. Atq ea conditione depositum glaucus accepit. Multo deinde tempore interiecto filii eius qui pecuniam deposuerat spartam ueniunt: glaucum conueniunt: exhibitaq nota pecuniam reposcunt. Ille enim uero repellere homines atqui his uerbis e contrario respondere neque istius rei quicquam reminiscor: neque ad me pertinet scire quæ dicitis. Volo tamen reminiscens quicquid iustum fuerit facere: & si accepi iure optimo reddere: sin a principio non accepi: græcox legibus in uos uti. Ad quod cōfirmandum: præstituo uobis tēpus hinc ad quatuor menses. Ita milesii facta iactura tanquam fraudati pecunia discessere & Glaucus delphos se contulit ad oraculum consultandum. Cui consultanti an orco id est iureiurando pecuniā præ daretur: Pythia respondit is uersibus. Glauce epicydides equidem expedit: ad breue tempus.

Sic horco uicisse: interuertisseq; nummos: Deiera: & euorcũ quoniã manet exitus idẽ

Orcinatus

Aſt orci natus q nomine: qui nauibꝫ qui nullis ẽ pedibus rapide aduenit uſq; adeo diu cõuoluens omnem perdat prolẽq; domũq; cum ſobole euorci melius ſed poſtea aget.

Tentare & facere depoſitũ reddẽdũ eſſe

His auditis glaucus ueniã ſibi eoꝝ q̃ dixiſſet ut daret deum obſecrabat. Cui pythia inquit idem pollere tentare deum & facere. Tunc glaucus acceptis mileſiis hoſpitibus pecuniã reddidit. Cur ãt hæc oratio apud uos iſtituta eſt dicet. Glauci nũe nulla ſupereſt neq; ſoboles neq; domus: q̃ illius cenſeat. Sed ex ſparta radicitus extrita eſt. ita bonũ nihil aliud de depoſito cogitare: q̃ ut repetẽtibus reddat. Leutychides hæc locutus cũ nihilo magis ab athenienſibus audiretur diſceſſit. At æginetæ priuſquã ſuperioꝝ iniuriaꝝ quas atheniẽſibus intulerãt, gratificãtes thebanis darent pœnas hæc fecere. Cum athenienſibus ſuccenſerent qd ſibi ab illis iniuriã fieri arbitrarẽtur: ſed ad ulciſcẽdũ apparabãt. Erat. n. athenienſium í ſunio biremis quædã: quã delũ iam íde a theſeo quot annis mittebãt. Hanc æginetæ locatis íſidiis intercepere plenã primoribꝫ athenienſiũ uirosq; alligauere. Ea clade ab æginetis accepta athenienſes nõ amplius differendũ putauerũt quin oſa in illos excogitarent. Eteni erat quidã Nicodromus cnuthi apellatus

Nicodromus

uir in ægina ſpectatus: hic ſuam ipſius priorẽ abiectionem æginetis íputãs querebat qui prius ſua de miſſione cũ trãſegiſſet cognito athenienſes eſſe animatos ad nocẽdũ æginetis quibus ipſe infenſus eſſet compoſuit cum illis de prodẽda ægina ad certã diẽ quo eſſet rem aggreſſurus ipſe & illos oporteret uẽire ſubſidio. Atq; ita ex cõpoſito urbẽ quæ uetus uocatur occupat: ſed athenienſes ad idẽ nõ affuerũt: quia claſſis eoꝝ par

Vetus urbs

æginetanæ nõdum erat cõparata: qui dum a corinthiis cõmodari ſibi naues rogãt. Interea res corrupta eſt. Corinthii per id tempus atheniẽſibus amiciſſimi dedere rogãtibus naues uiginti: ſed dantes uẽdiderunt ſingulas quinis drachmis: quoniã eas donare uetabantur lege: His acceptis athenienſes & ſuis inſtructis in ſummã ſeptuaginta numero in æginam nauigauerunt: peruenerunteq; poſtridie eius diei q erat diſtinatus. Q ui cum ad diem non adeſſent: cõſcẽſo nauigio Nicodromus ex ægina profugit: aliis

Sunium

nonullis æginetaꝝ eũ comitantibus: quibus athenienſes ſunium incolendũ dederũt: Vñ iſti procedentes eos qui in inſula erãt æginetas & ferebant & agebãt. Sed hæc poſterius acta ſunt proceres æginetaꝝ ſuperata plebe quæ una cum nicodromo tumultum fecerat: mox eos quos ceperant: ad necẽ exegerũt. Vnde piaculum admiſere qd

Cereris tẽplum adiens

nullo ſtudio expiare potuerunt: præ occupatiq; prius ex íſula ſunt deiecti q̃ deũ ſibi propiciarent. Nam cum ſeptingẽtos e plebe quos uiuos ceperãt ad necẽ educerent: unus eoꝝ e uinculis elapſus fugit ad Cereris legiferæ ueſtibulũ: eiuſq; cardinibus præhenſis hærebat: quẽ illi cũ auellere nõ poſſent abſciſſis uiri manibus ita deduxerũt: quæ manus cardinibꝫ cõſertæ manſerũt. Hæc cum apud ſe feciſſent æginetæ claſſe ſeptuaginta nauium cum athenienſibus qui ſupuenere cõgreſſi ſuperãtur. Victi nauali prælio eos dẽ quos prius argios in auxilium uocauerũt: ſed illi noluere eis amplius auxilio eẽ cauſatiq; & naues æginetanæ neceſſario ſumptæ a cleomene oram argolidem tẽuiſſent. & ipſi cum lacedemoniis in terram deſcendiſſent: ut nonnulli quoq; eſycionibus nauibus deſcenderunt in eadem cõtra ipſos expeditione. Q uo nomine utriſq; multa ab argiis iniũcta eſt mille talentoꝝ: quoꝝ quingena uterq; populus ſolueret. Et cum ſycionis ſuam culpam agnoſcentes centum talentis cũ argiis deciſſent: æginetæ ne agnoſcere quidem culpam uoluere. Erant. n. ſuperbiores. Eapropter rogãtibus eis nemo amplius argioꝝ publice auxilium tulit: ſed uoluntariorum circiter mille duce quodam cui

nomẽ erat Eurybates q̃nq; palmaꝝ uiro. Q uorũ pleriq; non remeauere: ſed in ægina ſub athẽienſibus occubuere. Et ipſe dux Eurybates ſingulari certamine ter uictor quarto ſub Sophãe de cælis oppetiit. Verũ ægineteæ ſua claſſe adorti ícõpoſitos atheniẽſes ſuperauere eorũq; naues q̃tuor cũ ipſis pugnatoribꝫ cepe. Et atheniẽſes qdẽ bellũ cũ ægineti ſ cõtraxerũt. Perſa ãt q̃ ipſius ptes erãt exæquabat cũ famulo aſſidue íméoriã redigẽre ut reminiſceret atheniẽſiũ. Tũ piſiſtratidis aſſidẽtibꝫ athenienſeſq; criminãtibus: tũ cupiditate p hoc pretextũ qd natus erat ſubigẽdi græcos qcũq; ſibi terrã & aquã dene-

Eurybates

gaſſent. Itaq; Mardoniũ q male rẽ naualẽ geſſerat p̃fectura amouit: alioſq; deſignatos duces aduerſus erethriã & athenas mittit í Dati genere medũ: Artapherné artaphernis

Mardonius

ſtiſui filiũ datis mãdatis ut athẽas atq; erethriã diripent: captiuoſq; í cõſpectũ afferrẽt.

Datis

Poſtq̃ hi duces declarari ab rege digreſſi ad planiciẽ cilitiæ maritimã deuenere cũ íngẽti ac bñ inſtructo exercitu: & ibi caſtra poſuere aduenerũt nauticæ copiæ oẽs ut ſingulis erãt íperatæ. ad hæc hippagogæ naues q̃s ſupiore Darius anno mãdauerat tributariis ſuis p̃parãdas. In has ítroductis eqs: atq; terreſtri peditatu ſexcẽtis cũ triremibꝫ í ioniã cõtẽderũt. Hic nõ recto curſu ſecũdũ cõtinẽtẽ í helleſpõtũ: ẽt thraciã uerſus nauigabãt ſed eſamo unã ſoluerãt p̃ter icariũ íterq; íſulas præcipue ut egoſẽtio metu circũeũdi athõ quẽ ſuperiori anno circũnauigantes magnã iacturã fecerãt: præſertí coacti propter naxon quã antea nõ cepiſſẽt. ad quã poſteaq̃ ex Icario pelago appulſi ſũt C in hanc enĩ ut primũ copie ducerent perſæ urgebãt D Naxii memores prioꝝ fuga ſe í mõtes cõcitauerũt nõ auſi reſiſtere. eoꝝ quos adepti ſunt pſæ in ſeruitutẽ raptis delubra atq; urbẽ incẽderũt. His actis ad cæteras inſulas redeũt. Hæc dũ iſti agũt: Delii relicta & ipſi delo fuga in temon abeũt. Eo tendentes naues p̃cedens Datis nõ ſinebat ad delũ habere ſtationẽ ſed trãs detũ apud pheneã: & ſimul cognito ubi delii eſſẽt miſſo caduceatores his eos uerbis affatꝰ ẽ. Viri ſacri quid fuga abiſtis nõ pro merito deme male opinãtes: Ego. n. & ipſe mea ſponte animatus ſum & ab rege iuſſus quo í loco duo dii geniti ſunt: ne qd aut eũ locũ. aut eius incolas lædã. Redite igiẽ ad ueſtra ipſoꝝ & incolite inſulam. Hæc deliis per caduceatorẽ dixit. Mox trecentas turis libras ſuper aram geſtas adoleuit. His actis aduerſus erethriã primũ nauigauit ſimul oẽm claſſẽ ſimul lões pariter atq; æoles agẽs. ſtatimq; ab illius digreſſu delos tremuit ut delii aiunt ad meã uſq; ætatem tunc & primũ & poſtremũ commota deo mala uentura hoíbꝫ portẽdẽte. Nã ſub Dario Hyſtaſpis & xerxe Darii: & artaxerxe xerxis filio tribus his deíceps ætatibꝫ plus malorum paſſa ẽ græcia q̃uiginti aliis ante Dariũ ætatibus partim a perſis: partí ab ipſis primoribus de principatu bellãtibꝫ. Vt ñ ab re delos cõmota ſit prius immobilis: de qua in oraculis ita ſcriptum erat: Et delon q̃uis ſit adhuc immota mouebo: Et ſane í noſtra lígua pollẽt hæc noía: Darius q̃ coercitor: xerxes q̃ bellator: Artaxerxes q̃ magnus bellator. Barbari poſtq̃ a delo ad alias inſulas profecti ſunt ſumebãt illíc tũ copias tũ liberos íſulanoꝝ obſides aut militaturos aduerſus uicías ciuitates uidelicet athenas & erethriam ſignificantes: Sed tamdiu obſeſſi ſunt: eorũq; ager uaſtatus: donec í deditionem pſarũ uenerunt. Eretriẽſes' audito pſaꝝ exercitu aduerſum ſe uenire: auxilia ab athenienſibꝫ imploraueré. Q uibꝫ nõ deneganda auxilia rati athenienſes miſerunt ſubſidio illis eaq̃ tuor milia hoíum q̃ chalcidẽſiũ eq̃tũ obtinuerant p̃dia Sed ertriẽſium haud quaquam ſincerũ erat cõſiliũ: qui tã & ſi accerſebant: athenienſes tñ ancipiti ſnía uacillabant quibuſdã eoꝝ cẽſentibus urbẽ deſerẽda: & í cacumina euboniæ eundũ: q̃buſdã qui p̃pria lucra a perſis expectarẽt proditionẽ moliẽtibꝫ: Horũ utrorũq; aíos aíaduertẽs Aeſchi

Delos tremuit

Hiſtaſpis

Darius

xerxes

Artaxerxes

Delos cõmota

Darius. i. coercitor

xerxes. i. bellator

Artaxerxes. i. magnus bellator

o

Aeschines

nes Nothonis filius eretriēsiū primarius patefecit athenienſibꝫ oēm ꝓſentiū rerū ſtatū orauitq; ut domū abirēt: ne una cū illis occūberent. Hæc conſulenti Aeſchini obtemperantes athenienſes illinc in oropū tranſgreſſi ſalutē ſibi peperunt. At ꝓſæ eo aducti naues oræ erethricæ ad phanū & chœreas & ægilia applicuerūt: potitiq; his locis cōtinuo equos expoſuere: & tanq; cū hoſtibꝫ cōflicturi ſe inſtruxere: aduerſus quos nō decreuerant eretrienſes ſibi eſſe ꝓdeundū. Sed qñquidē ſnīa de urbe nō deſerēda euicerat: merito dabant operā ut mœnia cuſtodirent. Adorientibꝫ eapſis aeri pugna ꝓſex dies certatū eſt: multiſq; utrinq; cadentibꝫ. Septimo die Euphorbus Alcimachi: & Philagrus Cynei iter populares ſuos uiri ſpectati urbē hoſtibus prodidere: quā ingreſſi ꝓſæ poſtq; tēpla ſpoliauere incenderunt. In ultionē eoꝝ tēporū q; ſardibus deflagrauerant hoibus iuſſu Darii i ſeruitutē captis. Potiti eretria aliquot illic dies morati i attica nauigauerūt tunc q; magnā partē uaſtauerūt rati idē facturos athenienſes quod erethrienſes feciſſent. Etenī erat locus attice marathon proxime erethriā ad eqtādū opportuniſſimus: quo illos. Hippias Piſiſtrati filius deducebat. Eodē athenienſes & ipſi re audita ad uī arcēdā ꝓceſſerunt decē ꝓfectis ſibi ducibus: quoꝝ decimus erat Miltiades: cuius patrē Cimonē Steſagoræ fugere ex athenis Piſiſtratū Hippocratis cōtigerat: & dū fugit optinere olympiadē quadriiugo certaſſe: quā victoriā muneris gratia tranſtulit in Miltiadem ex matre germanū: proximaq; olympiade eiſdē equabꝫ aliā olympiadem cū uiciſſet a filiis Piſiſtrati iterfectus ē nō iā uiuo Piſiſtrato. Interfectus eſt aūt ad prytaneū nectu ſummiſſis pcuſſoribꝫ: ſepultuſq; añ urbē trans uiā: quæ uocatur diacœle: & e regiōe ſepulte ſunt eq̄ illæ q; tris olympiacas victorias reportarāt. Idē q; iſte iā aliæ equæ fecerunt q; fuerunt Euagoræ lagonis. Aliæ præterea nullæ. Per idē tēpus maior natu filioꝝ cimonis Steſagoras apud Miltiadem patruum in cherſonneſo educabatur: minor autem apud ipſum Cimonem athenis erat nomen habens a Miltiade cherſonneſi conditore. Hic igitur Miltiades e cherſonneſo tunc profectus dux athenienſium erat e duplici cæde elapſus ſemel cum eum phœnices uſq; ad imbrū perſecuti ſunt magni faciētes capere hoiem ut ad regem perducerent: iteꝝ cū ab iis elapſum domū ſuam reuerſūq; ſe reducem eſſe exiſtimātem inimici ſui exceperunt: & ad iudicium deduxerunt accuſantes occupatæ in cherſōneſo tyranidis. Hoc reatu liberatus ſuffragiis ꝓpuli dux declaratus ē: Duces cū adhuc i urbe ante oīa legatū ſpartam mittunt Philippidē illū q̄dē athenienſem: ſed tabellariam operam factitātē. Huic Philippidi ut ipſe refert & athenie ſibꝫ renunciauit circa partheniū montem: qui ſupra tegeam eſt obuius fuit Pā: cōpella toq; nominatim Philippide iuſſit nūciari athenienſibꝫ quid ita athenienſes nullam gererent curam ſui: qui bene ipſis uellet: qq; iam ſæpenumero de eis benemeritus fuiſſet: atq; etiam futurus eſſet. His uerbis fide abita athenieſes quod eoꝝ iam ſtatus erat bene conſtitutus extruxerunt ſub arce templum Panos: illiq; annuis goſtiis ex quo nūcium accepere ſacrificant: ardenti candelabro ſupplicanti: Philipides autē hic qui ſibi Pana dixit apparuiſſe tunc cum a ducibꝫ miſſus eſt: iterum athenis egreſſus ſpartam peruenit adienſq; magiſtratus Lacedæmonii inquit orāt uos athenienſes ut ſibi opem ferratis: nec ciuitatem inter græcos uetuſtiſſimā cōtemnatis i diſcrimē adductā ne barbaris uiris ſeruiat. Etenī erethria direpta ē: ſignicq; ciuitate græcia ibecillior reddita. His mandatis a philippide expoſitis placebat quidē lacedæmoniis opem ferre athenieſibus ſed id ſibi impoſſibile confeſtim facere uidebatur nolētibus legē rumpere. Nā erat nouus dies inſtantis menſis: quo die negabant ſe progreſſuros nec niſi urbe lūari ipleto

Euphorbus Philagrus

Marathō

Miltiades

Prytaneū Diacœne Euagoras Miltiades

Philippides Parthenius mons panos tēplum

Erethria

& iſti quidē pleniluniū expectabāt. Hippiæ āt piſiſtrati filio q̄ barbaros in marathonē deducebat: uiſū hoc in ſōnis ſupiore nocte oblatū ē. Videbaſ ſibi hippias cū mre concubere. Quo ex ſōnio coniectabat fore ut reuerſus athenas: ac recepto dominatu ſenex domi ſuæ obiret. Hunc i modū iterpretabatur uiſū ſuū: ei tum dū ꝑdā eretrienſē q̄ deꝓſuerat in inſula ſtyreoꝝ noīe ægileā reportat: dūq; naues ad marathonē appulſas in ſtationibꝫ locat: ac barbaros in terrā egreſſos diſpōit: talia adminiſtrāti cōtigit ſternutatio: tuſſiſq; ſolito uehemētior. Vñ concuſſis eius utpote ſenis pleriſq; dentibus unus ilorum ex uiolētia tuſſiendi excuſſus ē: & in harenā delapſus: q magna adhibita ad inueniendū diligentia cum tñ n̄ appareret: ſuſpirans hippias ad eos q̄ aderant ait. Hæc terra non eſt nr̄a: nec eā poterimus nobis ſubiectā efficere: ſed tantūmodo ptē q̄tum ſpacii dēs q mihi aderat optinet. Huc hippias ſuā uiſionē: iterpretabat cuaſiſſe: Atheniēſibus apud herculis phanū inſtructis ſupuenere auxilio platæenſes oī cū populo q̄ ſeſe athenienſibus dediderant: & ꝓ quibꝫ frequētes iam labores ſuſceperant athenienſes: dederant āt ſeſe hoc mō: cum a thebanis præmerentur platæenſes: primum cleomeni anaxandridæ qui interuenerat: atq; lacedæmōiis ſeſe dediderunt: a q̄bus tñ recepti nō ſunt hac oratione utentibus a nobis qui ꝓcul habitamus frigidum quoddam fuerit uobis auxilium. Nā priuſq̄ noſtrū quiſq̄ audiat: poſſitis occupati ab hoſtibus ſæpe expugnari: Suadēus āt ut uos ipſos athenienſibus dedatis uicinis pariter & ad tutandum nō inualidis. hoc lacedæmonii nō tam cōſulebant platæenſibus q̄ eis bene uellent: q̄ q̄ optarent athenienſes defatigari boetio bello. Id ſuadentibus lacedæmōniis nō aduerſati platæenſes aditis athenienſibꝫ dum rē diuinam duodecim diis faciūt: eis ad arā ſupplices ſedētes ſeſe dediderūt: aduerſus quos thebāi re audita exercitū duxerūt. In eorūq; auxiliū athenienſes ueneruūt. Sed dū cōſerturi præliū eēnt corinthii haud cōtemnendā ſibi rem putantes ad eos reconciliandos interuenere: atq; utrorūq; permiſſu regiōem hunc in modū terminarunt: ut thebani eos boetios q̄ nollēt inter boetios cēſeri ſinerent facere q̄ uellent. Hoc ubi decreuere corinthii abſceſſere. Abſcedentes quoq; athenieſes aggreſſi thebani ſunt: cōmiſſaq; pugna repulſi. Vñ athenieſes tranſgreſſi quos corinthii ſtatuerant terminos aſopū fecerunt limitē thebanis. Ergo plathæēſes athenieſibꝫ ſeſe cum dedidiſſent: ad marathonē tunc auxilio uenerunt. Erant āt i atheniēſium ducibus anticipites ſentētiæ aliis uetātibus fieri prælium. Pauciores. n. ſe eē q̄ ut cū medis confligerent: aliis quoꝝ erat miltiades ad pugnādum hortantibus. Itaq; cū eēnt bifariæ ſnīæ & deterior uinceret: ibi miltiades callimachum aphidnēū adiit tunc forte polemarchū ideſt belli principē. qui magiſtratus ꝓ ſuffragia electus in danda faba hoc eſt i declarandaſnīa undecimus eſt. Nā quondam athenienſes in dicenda ſnīa parem ducibus faciebant polemarchum. Adhuc Miltiades in te inquit nunc Callimache ſitum ē: Vtrum i ſeruitutē athenæ redigantur: an tu eas liberādo memoriā tui in omne æuū relinquas: qualem ne Harmodius quidē atq; Ariſtogiton reliquerunt. Nā atheniēſes nunc in maximū oīum ex quo nati ſunt' uenere diſcrimē: qui ſi medis ſuccumbāt palā eſt q̄ paſſuri ſint traditi hippiæ. Sin āt ſuperent: poterit hæc ciuitas urbiū græciæ effici prima. Quo autē pacto hæc fieri poſſint & quomodo ad te haꝝ rerꝫ arbitriū redeat nūc exponam: Noſtræ qui duces ſumus bifariæ ſunt ſententiæ de prælio committendo: aliis id ſuadentibꝫ: aliis diſſuadentibus. Quī niſi prælium committimus: uereor ne magna exiſtat ſeditio: quæ mentes horum ſollicitet ad ſenciendum cum mēdis: Si pugnamus anteq̄ aliud uitii in nōnullis ſubeat: poſſumus diis æquis cum uictoriā diſcedere. Hæc omnia

Hippiæ ſomniū Aegilea Hippiæ deus

Aſopus. flu.

Polemarchus

Hermodius Ariſtogiton

ad te tendunt: & abs te dependẽt: qui si meæ sententiæ accesseris: erit & tibi patria libera: & ciuitas oĩum græcaꝝ princeps. Sin accesseris sniæ dissuadẽtium pugnam: eorum quæ recẽsui bonoꝝ tibi cõtraria existẽt. Hæc dicens miltiades callimachũ iduxit. Ita accedente snia polemarchi obtentum est ut cõfligeretur. Post hæc ii duces quorum snia de cõfligendo fuerat: ut cuiusq; dies imperitãti uenerat: uicẽ suam miltiadæ dabatur: q̃ ille accipiẽs ñ tñ prius ꝺcertãdũ putauit: q̃ dies iperii sua aduẽit. Itaq; ubi uices eius fuere: tũc atheniẽses hũc in modũ ĩstructi sunt ad cõfligẽdũ: dextro cornu præerat callimachus polemarchus. Ita. n. lex apud atheniẽses tũc postulabat ut polemarchus dextrũ cornu tenere. Hoc duce sequebantur deinceps cæteræ tribus ut quæ ordine erat. Nouissimi sunt collocati platæenses iidẽ siniſtrũ cornu tenẽtes. Quo factũ ẽ ut ab huius pugnæ tẽpore: quotiẽs atheniẽses ferũt hostias apud panagynas ideſt publicos cõuentus: quæ qnto quoq; ãno fiũt atheniẽsis præco cõceptis uerbis præceꝺ bona atheniẽsibus pariter & platæensib⁹. Igit athenienſiũ acies tunc apud marathonẽ instructa iccit eo sic erat q; aciẽ medicã imitabat: sed ĩ medio paucis cõferta ordinib⁹: ideoq; illic debilior: utrc̃ paut ĩ cornu cõferrior: q̃ posteaq̃ ita ĩstructa ẽ: ac sacrificiũ litatũ eẽ atheniẽses audire: tũc cursũ ĩ barbaros tẽdũt. Erat ãt ĩter utrãq; aciẽ ñ minus octo stadioꝝ ĩtercapedinis. Quos cursu ferri ĩ se uidẽtes psæ aptabãt se tãq̃ illos excepturi ĩsaniæ dãtes id q; cernerẽt cursu tẽdere cũ pauci eẽnt ñ eqratu nõ sagittis fretos Hoc ita barbari intercepta prætabanꝺ. Atheniẽses posteaq̃ cõferti cõflixere cũ barbaris: pugnã memoratu dignã edebãt. Quippe primi oĩm græcoꝝ quos ipsi nouimus cursu ĩ hostẽ usi sũt: q̃ misusti nuerũt cernẽ medica ueste ĩdutos: cũ añhac uel audire nomẽ medoꝝ græci terror fuisset. In marathõe cũ diu pugnatũ eẽt barbari circa mediã aciẽ uicerũt: ubi psæ stabãt & dacæ: eãq; prũpẽtes hostẽ ĩ mediterranea pseqbantur. At ĩ utroq; cornu uicere atheniẽses platæẽsesq; ac barbaris q terga dederãt: fugere pmissis cõtrahũt cornua & cũ iis qui mediã ipsoꝝ aciẽ pfregerãt dimicãtes supant sugiẽtes psas urgẽt: cædũtq; dõec ad mare pueniẽtes petito igne naues corripuere. Quo ĩ certamine callimachus polemarchus ĩterficitur egregia nauata opa. Occubuit quoq; e ducibus stesileus thrasili & cynegirus euphoriõis: dum summã puppim apprehẽdit absissa bipẽni manu cecidit. Nec non alii atheniẽses multi & clari. Septẽ qdẽ noues optiuerũt atheniẽses hoc mõ cæteris barbaris retractis receptaq; pda eretrienſi ex insula ubi reliq̃rant circũuecti sunt aĩo ꝓuertẽdi Atheniẽses e uestigio abeũtes: cæteꝝ athenienses ab alcmæõidis ĩsimulari sunt q; uidelicet ex cõposito psis adhuc ap ꝓ insulã agentib⁹ scutum ostenderint. Dũ illi sumũ circũuehunt: atheniẽses e uestigio abeũtes celerrime ad ferendã urbi opẽ ꝓperauerũt. Barbaroſq; eodẽ tẽdentes ꝓuerterunt ꝓgressi ex herculis tẽplo: q ꝺ ẽ in cynosargi castra posuerũt. Barbari supato classe phalero ☾ hic. n. atheniẽsiũ naualia tũc erãt ☽ sup eũ locũ aliquã ꝺiu ꝓpter tẽpestatẽ morati rursus ĩ asiã abierũt quoꝝ ĩ hac pugna apꝺ marathonẽ gesta occubuere circiter sex milia trecẽti. Atheniẽsiũ uero cẽtũ nõagita duo. Tot ex utrisq; cecidere. In q̃ pugna hæc res mira cõtigit. Vt athenienſis qdã epizelus euphagoræ dñi stãte acie pugnãt: strẽnue luminib⁹ caperetur neq; saucius ulla pte corporis neq; ictus: atq; ita cæcus ĩ reliquũ uitæ tẽpus pmãsit. Quẽ audiui dicer solitũ de sua clade uisum sibi eẽ añ sestaꝰ uirũ quẽdã armatũ ꝓcero corpoꝛ: cuius mẽtum oẽm clipeũ ĩumbraret: & hãc laruã ipsũ ꝓtergressam: sed se illũ q sibi assisteret occidisse. Hæc Epizelũ solitũ cõmemorate audiui Datis ĩ asiã cũ classe rediẽs ubi myconẽ tenuit uidit in somnis uisum. Id tñ qꝺ fuerit tradit. Vbi primũ dies illuxit: naues rimatus est Cõpertoq; in naMitliadeſ

Callimachus Atheniẽsis exercitus ordo

Marathonis pugna

Callimachi mors Stesileus Cynegirus

Phalerũ marathonẽ apud clades Epizelus cætus Datis

i phœnicea simulacro Apollinis ĩaurato scisscitatus est quo e tẽplo sublatũ esset. & ubi udiuit ex quo tẽplo nauigãs sua naui ĩ delũ. ☾ lã. n. deli ĩ ĩsulã redierãt ☽ sibi simulacrũ n tẽplo deposuit. præcepitq; delios ut illud in delũ thebanoꝝ referrẽt: qꝺ est supra mare regiõe chalcidis: Hoc ubi ꝓcepit datis uela illinc fecit. Deli tñ hanc ĩstatuã nõ reporauerunt: sed uicesimo post anno eã thebani ex oraculo ĩdeliũ cõtulerũt. Datis & Artaphernes posteaq̃ in asiã nauigauere: captiuos eretrienses susa pduxere: Quos darius rex ꝙ si in eos añ captiuitatẽ uulnerũ cõtraxerat acerbitatis q se priores ĩiuria lacessissent: tñ ut in cõspectũ suũ adductos uidit ac sibi subiectos: nullo alio malo affecit: sed ĩ suo cilliæ regionis stathmo collocauit. Cui nomẽ est ardericca ducentis ac decẽ stadiis ꝓcul a suis quadragĩta a puteo: q̃ exhibet trifarias reꝝ species. Nã ex eo asphaltũ ideſt bitumẽ: & alẽ: & oleũ hauriũt ad hunc modũ. Haurit̃ qdẽ celoneo ideſt ĩstrumẽto ciconia: ꝓ situla aũt dimidiato utre ad ciconiã alligato: quo in puteũ decusso qcqd haurit̃ mox ĩ cisternã diffũditur: atq; hic alio effussũ triplici uarietate cõcrescit. In asphartũ qdẽ & salẽ pro ĩnus. hoc ãt oleũ psæ rhadinacẽ appellãt atrũ ac grauiter olens. Hoc loci rex Darius locauit eretrienses: quẽ ad meã usq; mẽoriã tenuere seruãtes pristinã liguã. Quod ad eretrienses attinet ita hẽt. Post pleniluniũ duo milia lacedæmonioꝝ athenas uenerũt rãta festinatiõe adipiscendi hostem: ut triduo q̃ ex parta discesserẽt: ĩ attica ꝓuenerint: & licet serius ad pugnã uenissent: tñ ĩtuẽdi medos cupidi ad illos ĩtuendos ĩ marathone ꝓrexerunt. Quib⁹ uisis laudatisq; athenienſib⁹ ob præclaꝝ facinus rursus redierunt. Tenet admiratio me nec rõnẽ ĩire possũ Alcmæonidas unq̃ psis ex cõposito ostentasse parmã q̃uellent athenienses barbaris atq; Hippiæ subesse. Quippe quos cõstat ĩhabendis odio tyrannis uehementiores q̃ similiores fuisse calliæ phenippi: qui fuit pr̃ hipponici. nã callias cũ alia oĩa in pisistratũ inimicissime cõmentus est: tũ uero solus athenienſium oĩum illius athenis electi cũ publice ꝓcõe uenderent̃ bona emere ausus est: Huius calliæ mentionẽ crebro pleriq; oẽs hr̃e debent: cũ ob ea q̃ dicta sunt ut uiri sũmopere patriã liberãtis: tũ ob hæc q̃ ĩ olympia fecit. Nã & in equoꝝ cursu palmam optinuit: & in quadrigario fuit secundus: & in ludis pythiis cũ primas optinuisset ĩ uniuersos græcos sumptuosissimus extitit: tũ ob id qualẽ se in filias suas q̃ tres fuerũt exibuit. Nã posteaq̃ nubiles extitere: hoc eis magnificentissimum munus est gratificatus: ut quẽ sibi una quæq; uellet ex omnib⁹ athenienſib⁹ eum deligeret: atq; ita eã illi nuptum dedit. At alcmæonidæ aut perinde aut nihil minus q̃ callias perosi tyrannos fuere: Quo maior me admiratio subit: minusq; admitto criminationem eos parmam psis ostentasse: qui poẽ tempus tyrãnos effugerunt: & quoꝝ astultia pisistratidæ tyrãnidẽ reliquerũt atq; ita multomagis athenaꝝ liberatores extiterũt meo iuditio: q̃ harmodius & aristogitõ illi enim hipparcho interempto ñ tam cæteros pisistratidas ab affectanda tyrãnide represserunt. q̃ ad illam iritauerunt. Alcmæõidæ ãt ꝓculdubio athenas liberauerunt: & modo ipsi fuere qui pithiam persuasere ad lacedæmonios commonefaciendos ut athenas liberarent: quẽadmoum superius a me commemoratum est. At. n, aliquid forsitã sucses q; atheniens ĩ populo patriam prodideerunt. Immo nulli erant eis inter athenienses uiri illustrioꝛs: neq; qui magis essent honorati. Neq; uero sermo optinuit clipeũ ab his eẽ ostentatum: sed tantũmodo fuisse ostentatum: quod nihil est quam si id demũ dicere tur ostensus quidẽ est sed a quo ostensus incertum. Quanquam alcmeonidæ iam pridem extiterãt athenis clarisse usq; ab alcmæone atq; etiam Megacle. Etenim alcmæon Megaclis filius iis lydis qui sardib⁹ a Cræso delphos ad oraculum ierant administrum

Radinace

Gallias uit præstans

Alcmæõ Megacles

Croesi donum

se præbuit:eosq; comiter accepit.Cuius beneficentiam Croesus alydis quos ad oraculi miserat cum audisset hominẽ accersiit:& ubi aduenit:eum donauit tãto auro q̃to ferre corpore suo ferre posset. Ad istam doni cõditionem alcmæon hanc astutiam attulit.Per grandem tunicam amictus ingẽti in ea sinu relicto:cothurnisq; quos laxissimos reppe rit calceatus ad thesaur̃ prexit ad quem ducebatur.Ibi inaceruum ramentor̃ p̃cũbens primum cothurnos q̃bꝫ erat indutus auro quantum ferebant refersit: Deinde oẽm sum suum atq; etiã crines ramentes subigens & parte in eos desumpta e thesauro p̃cd sit ægre trahens cothurnos cuiuis alteri rei q̃ homini similis:cuius os turgidum esset & oia onusta.Id cernens croesus in cachinnumq; erumpens ea oia illi donauit:nec minora his aliã dona dedit.Ita domus hæc uehementer locupletata ẽ:& alcmæon q̃driugos

Clisthenes

equos alẽs uicit olympia. Sed eam deinde secunda ætate clisthenes sicyonis tyrannus sustulit:ut multo magis q̃ prius inter græcos celeber extiterit.Erat enĩ Clistheni aristo

Agarista

nimi filio myronis nepoti andrei pronepoti filia nomine agarista:quã pater destinabat nuptum dare ei quẽ præstantissimum græcor̃ omnium comperisset.Cum igitur ludi olympia celebrarentur:& ex eis clisthenes curriculo quadrigali uictor extitisset:nũciari iussit uoce præconis ut quisquis sese dignũ putaret q̃ clisthenis gener esset .Is ad sexagesimũ diẽ aut prius sicyone præsto foret:quoniam Clisthenes intra annum a sexagesimo die ĩceptur̃ exequi nuptias destinasset:Itaq; omnes græci aut sua ipsor̃: aut familiæ claritate sibi confidentes eo proci eõtenderunt:quibus Clisthenes & curriculum &

Smindyrides

palæstrã ad certãdũ præparauerat.Ex italia illuc se cõtulit Smindyrides hippocratis sybarita Florebat aũt maxime sybaris ea tempestate:qui unus uir in plurimũ deliciar̃ p̃

Siritanus

cesserat:& Syritãus damasus Anyris filius eius qui sapiens appellabatur:Et hi quidẽ ab italia uenerũt.Ab Ionio autem sinu amphinnestrus Epistrophi epidamnius,Aetolus uero Megesgermanus Titermi illius q̃ græcos robore fuerat supgressus:& i extrema ætoliæ homines fugerat.E peloponneso Leocides Phidonis argior̃ tyranni filius

Meges Phidon

eius inq̃ Phidõis q̃ spacia pelopõnẽsibꝫ statuit longe oĩum græcor̃ ĩsolentissimus:q̃ũ motis heliẽsiũ agonothetis id ẽ mũeraris ipe agonotetha extitit ĩ olympiaid ẽ certamẽ premiũq; pposuit.Nec nõ amiantus Lycurgi arcas ex trapezõte:& Laphanes azenus

Agonotheta pæos

ex urbe pæo filius euphoriõis eius q̃ Cut in arcadia fert fama ɔ domũ suã excepit,Castorem & pollucem:& ob id in omnes hoĩes hospitalis:& heleus aegæi uir præclarus.

urbs Euphorion

Isti ex ipsa peloponneso uenerunt.Ex athenien sibus autem megacles alcmeonis eius

Megades

filius qui ad Croesum se contulerat:& alter hippoclides tisandri diuitiis ac forma inter athenienses præcipuus. Ex eretria quæ per id tempus florebat:Lysanias solus hic

hippoclides

ab euboia: E thessalia ascopadeis Diactorides Crannonius. Ex molossis,Alcon.Tot proci fuere:q̃ cum ad diem præstitutam affuissent:Clisthenes ante omnia patriam singulorum familiamq; perconctatur. Deinde eos annum apud se detinens explorauit uniuscuiusq; & uirilitatem & iracundiam & eruditionem & mores:nunc cum singulis: nunc cum uniuersis congressus & iuniores in gymnasia educens præcipue tamen in conuiuiis experiebatur. Quandiu enim eos apud se tenuit hoc facere ac magnifice accipere. Sed ei inter procos præcipue cordi erant athenienses:& illorum magis

Hippoclides

Hippoclidem Tisandri strennuum esse iudicabat:cum presertim eius maiores:Cypselis corinthiis ppinqui fuissent.Cũ aũt destinatus nuptiis dies illuxit:quo ipe clisthenes edixerat iudicatur̃ se quem ex omnibꝫ deligeret mactatis cẽtum bobus ĩ conuiuium tum ipsos procos:tum omnes sicyonios accepit .postea uero q̃ cœnatũ ẽ:pci certamẽ

de musica hẽre cœperunt pariter & de oratiõe hũda in medium p̃cedente potatione. Hippoclides cum lõge alios antecederet:iussit tibicẽ sibi canere eumeliã.i.sedatũ quod

Eumelia

dã saltatiõis genus.tibicine obsequẽte saltauit sibi q̃dẽ placens: Sed clisthenes oẽm rẽ

Hippoclidi uir tus

cernens dissimulabat.Post hæc aliquãtulũ ĩterquiescens hippoclides iussit aliquã sibi ĩ ferri mensã:Q̃ua illata primum sup eã lacõicos saltauit modulos:Mox alios atticos ter tio sup mensã capite statuto cruribꝫ ueluti brachiis modulabatur ad cuius primã ac se cundam saltatiõem & si stõachabatur clisthenes tã ĩpudentẽ sibi genex̃ fieri:tñ sese cõ tinebat nolens ĩ eum erumpere.At ubi uidit cruribꝫ ueluti nauibꝫ gesticulantem:iã se ultra cõtinere ñ sustinens inquit fili tisandri de saltasti matrimonium.Cui excipiens ille ait.Nõ est istud curæ hippoclidæ:Vñ puerbium factum est.Nõ est istud curæ hippoclidæ.Tunc clisthenes silentio ĩposito in mediũ hæc ptulit.Viri proci meæ filiæ uos eq dẽ oẽs laudo: uobisq; oibus si fieri posset gratificaret,neq; unum e uobis p̃cipuũ p̃bãs neq; cæteros ĩprobãs.Vex̃ fieri ñ potest ut de unica uirgine deliberãs oĩum uoto satisfaciã.Itaq; singulis uestr̃ qui cõpotes huius matrimonii nõ estis tanquã dignos meæ filiæ nuptiis:q̃q; domo pegre abfuistis singula argenti talenta dono do.Megacliat alc meonis filio meã filiã agaristiã despõdeo ritu athenien sium,annuẽte cõditõni megacli

Megacles ge ner ele ctus

nuptiæ apd̃ clisthenẽ celebratæ sunt.Hactenus q̃ iudicandis p̃cis gesta sunt.Ex hippocrate uero alius megacles & alia agaristia ab agaristia Clisthẽis nomẽ hñs:q̃ nupta xantippo ariphonis cũ prægnans esset uisa est sibi in somnis parere leonem:paucosq; post dies peperit xantippo periclem.Miltiades cũ antea p̃batus apud athenienses:tum uero post rem bñ gestam in marathone,maioribus incremẽtis auctus petit ab athenien sibus septuaginta naues cum propugnatoribus & pecunia ñ promens eis cui regioni bellum esset illaturus:sed tantũmodo se illos locupletatur̃:si se sequerẽtur.Ad eam.n. regionem se illos ductur̃ unde affatim aur̃ nullo negocio reportarẽt.His uerbis athenienses erectis aĩs naues ut petierant tradiderunt.Quibus miltiades acceptis in parõ nauigat per speciem ulciscendæ iniuriæ quã intulerant parii q̃ triremi in marathonem una cum persis uenissent.Hoc colore orationis utebatur:cum ãt in sensus esset pariis ob Lysagorã Tisei filiũ:genere pariũ:qui ipsum apud,hidarnem p̃fam accusauerat. Eo post q̃ peruenit Miltiades parios iutra mœnia coactos obsedit:missoq; caduceatore po poscit centũ talenta negans si ea sibi nõ darẽt se prius illic abductur̃ copias q̃ eos euertisset.Parii non ut quicquã pecuniæ miltiadi dent cogitant:ut custodiant urbem excogitant cũ alia loca interspiẽtes:tum maxie unde ea oppugnari poterat:adeo ut noctu laborantes mur̃ duplo quã olim fuerat excitarint.Hactenus græci de hac re cõmemorãda cõsentiũt.Deinceps gesta ipsi parii referũt hunc in modũ.Miltiades cũ inops con

Timo

silii esset adisse:atq; allocutũ fuisse mulierẽ captiuã genere pariam nomine timum: quæ esset indigenar̃ deor̃ administra.Hanc cũ in cõspectum uenisset:consilium ei dedisse. si magnificaret paron capere exequeretur quæ a se præciperẽtur.Eius deiñ p̃ceptis auditis miltiadem accessisse ad maceriã quandã ante urbẽ q̃ maceria sepitur tẽplum ceres legiferæ:eamq; quia fores aperire ñ poterat transiliisse:& illã trãsgressum solarium ascendisse ad aliquid intus faciẽdum:siue admouendũ aliquid q̃d moueri nefas est:siue ad aliquid quodcunque sit agendũ.& cũ pro foribꝫ eẽt subeũte horrore p̃occupatũ eadẽ uia reuertisse:deq; maceria desilientẽ femur cõuulsisse:alii ĩ genua p̃cidisse aiũt.ita miltiades:male hñs domũ remeauit:neq; pecuniã athenien sibꝫ portãs.neq; paro partaur be tãtũ per sex & uiginti dies obsessa & agro populato.Parii cognito q̃ ministra deor̃

Timo miltiadē admōuisset: uolētes ob id de ea suppliciū sumeꝛ: Postq̄ obsideri desistit delphos miserūt: sciscitatū nūqd ministrā deoꝝ cōdēnarēt: q̄ rationē capiēdæ patriæ hostibus detexisset: quæq; miltiadi exposuisset sacra: q̄ ad uirilē sexum efferri nefas eēt. Id Pythia fieri ñ pmisit negās timum eaꝝ reꝝ eē auctorem: sed quia miltiadæ ñ bñ obtēdum eēt: iō ei ducem maloꝝ appuisse. Hæc pariis pythia respōdit: miltiadem e paro uersum cum alii atheniēses in ore hēbāt: tum p̄cipue xantippus ariphōis q̄ eum apd populū accusauit: q; atheniēses circunscripsisset. Cui accusatiōi miltiades nō p seipse respō

Miltiades accusatus Lemnos

dit C neq; n. poterat ❩ Q uippe qui putrescēte femoꝛ iaceret ī lecto: sed p eo amici sui allegantes cū alia multa & lemnū expugnatā: q̄ ultus pelasgos atheniēsibꝫ tradidisset: Tum uero pugnā ī marathōe gestā: interuētu tñ populi ne capitis damnaretur: quiq; gita talētis culpa mulctata ē. Post hæc Miltiades dissoluto atq; marcescente fœmore decessit. Q uiquagīta āt talēta cimō filius exoluit. Porro lēnū miltiades hūc ī modū optinuerat. Pelasgi posteaq̄ ex attica ab athenienſibꝫ exacti sunt siue iure siue iniuria C nā de hoc nihil hēo p̄ter relata ❩ qa hecatæus egesandri e sermonibꝫ ait iniuria. Athenienses n. cū uiderēt regiōem q̄ erat sub hymnesso: q̄ illis hītandā dederāt mercede muri circarē p̄cedendi bñ excultā q̄ prius mala fuisset: & a nemine accipi digna: liuore captos fuisse & libidine terræ potiundæ: & ita illinc exegisse illos nulla alia re in excusationē allata: Vt āt athenienses aiunt iure eiecti quippe cum essent sub hymnesso hītātes illinc p̄dire solitos hāc iniuriā intulisse quotiens filiæ ac filii athenienſiū ad nouē fōtes aq̄rū pgerent C nulla duū. n. aut eis aut ullis græcis pid tēpus mācipia erant ❩ pelasgos eis p cōtumeliā & cōtēptum uim attulisse: neq; hoc fecisse contentos ad extremum manifesto deprehensos dē inuadendis athenienſibꝫ cōsiliā agitasse. Se uero adeo meliores q̄ illi fuerant uiros fuisse: ut cū hērent facultatem interimendi eos quos sibi insidiatos deprehendissent: tñ noluerint: sed eis præceperint ut e regiōe excederent: atq; ita illos solū

Atheniēsium uxores raptæ Bauro

uertentes: tum alia loca: tū uero lemnū optinuisse. Illa hecatæus: hæc atheniēses aiunt. At pelasgi hāc athenienſiū iniuriā ulciscēdi auidi: ii qui lemnum incolebāt inari qñ dies festi athenienſium celebrarent' biremibus instructis insidias manipulatim collocarunt uxoribꝫ athenienſiū die festum Dianæ apd̄ bauronem agentibus p multisq; illaꝝ illinc raptis abierunt: & in senū delatas p cōcubinis hūerunt. Hæ fœminæ posteaq̄ filiis abū dauere lingua eos attica ac moribꝫ athenienſiū ībuerunt. Et illi cōsuetudinē cū pelasgidum filiis hēre abnuebāt: & siqs e suis ab illoꝝ ullo uapularet: cuncti auxilio aderāt. & mutuo sese tutabātur: ac dignos se q̄ aliis pueris dominarentur existimabant: atq; adeo lōge p̄ualebāt. Q ua re aīaduersa pelasgi inter se collocuti sunt: cōsiderāteq; rem eē indignā atq; inter se dicebant: si nunc dū pueri sunt dignoscunt sibi opitulari aduersus filios uxoꝝ legitimaꝝ: q̄s uirgines duxius & eis cōtinuo p̄esse conātur: quidnā facient in uirilē adulti ætatē: Itaq; cū id eis altius īsedisset: placitum est ut eos filios e matribꝫ atticis susceptos necarent. His necatis addunt & cedes matꝝ. Ex hoc facinore & illo supiore

Lemnia facinora

fœminaꝝ q̄ uiros suos una cū thoāte interimerunt usu receptū ē p græciā ut teterrima quæq; facinora lēnia appellentur. Pelasgi cū eis post necem liberoꝝ atq; uxoꝝ neq; tellus fructū reddere neq; uxores neq; pecua ut prius gignerent pariter famæ & liberoꝝ orbitate uexati delphos miserunt petitū aliquod laxamentum præsentium maloꝝ. Iussi a pythia pœnas athenienſibus q̄s illi uellent pendere athenas ire: pollicitiq; sunt daturos se pœnas illis omnis iniutiæ. Athenienses stratis in curia toris q̄ poterāt splendidissime appositaq; mensa omnium bonorum refertissima iusserunt pelasgos ita se habentem

egionē sibi traderent. Tūc pelasgi extipientes dicere si nauis uento aqlone atq; uno die os e uestra regiōe in nostrā puehet: sit a demum uos qd petitis trademus. Hoc dixere ꝙ scirent fieri ñ posse. Nā attica multo magis ad austrū uergit q̄ lemnus. Hæc hactēus Tunc cōpluribus deinde interiectis annis ubi chersonesus quæ est in hellespōto athe ienſiū ditionis fuit: Miltiades Cimonis uētis etesiis pflantibus ex eleunte: q̄ ē ī chersonesoſoluēs in lēnum delatus est: præcepitq; pelasgis ut ex insula excederent: redigēs eis in memoriā oraculum quod nunq̄ illi expletum iri speraſſēt. Q uoꝝ ephæstiēses q̄ dē obtēperauerūt: Alyrtinei āt nō agnoscentes chersonesum esse atticā tandiu obsessisunt: donec in deditionē uenerunt. Ita lemno potiti sunt athenienses atq; Miltiades.

Attica Lemnos Chersonnesus Eleus Hephestienses Alyrthinæi

Herodoti Halicarnasei Historiarum Liber Septimus.

Ostea uero q̄ nuncius pugnæ ad regē darium hystaspis filium allatus ē ad marathonē gestæ: cū antea uehemēter īfēsus eēt ille atheniēsibus q; sardis inuasissent: longe infensior factus est: ac propensior ad bellū grætiæ inferendum missisq; cōtinuo nunciis ad ciuitates edixit ut singulæ multoq̄ antea maiores copias: nec non naues nauigia equos rē furmētariā cōpararent, his nunciis asia trihenniū exagitata ē. Vbi cum delectus agitur optimi cuiusq; aduersus græciā militaturi: & apparatui opera datur. Q uarto anno ægyptii qui fuerant a Cambyse subacti defecere a pſis. Q uo magis aduersus utrosq; Darius expeditionē sumere properabat: ægyptios atq; athenienses. Dū hæc cōparat interea ingens īter eius liberos de principatu exorta dissensio ē: quoniā ex instituto persarum oportebat ita demū ire ī expeditionē cū regni successorē declarasset. Erāt aūt Dario iā anteq̄ regnaret I beri tres e priore uxore Gobrys filia suscepti: & post partū regnū alii quatuor ex Atossa Cyri filia Superioꝝ maxius natu erat Artabazanes: posterioꝝ xerxes: Q ui cū ex eadem matre nō esset disceptabāt. Artabazanes quidē ꝙ omnis paternæ sobolis ipse maximus natu foret cū apd̄ uniuersos homines sit institutum ut maximus natu liberorum optineat principatum, xerxes uero ꝙ ipse Atossa genitus esset filia Cyri qui persis libertatem acquisisset. Dario nōdū ferēte sētētiā aderat forte Demaratus Aristonis quip id tēpus altercationis spartano regno exutus: ac lacedæmone pfugus susa ascenderat: Hic uiraudita liberoꝝ Darii cōtrouersia adiit C ut fama fertur ❩ xerxē: admonuitq; ut ad cætera q̄ pro se dicebat hoc adderet se quidē genitum e Dario iam rege & persarum imperium obtinente. Artabazanem uero e dario cum erat priuatus: Proinde neque æquum neq; iustum eē aliū quēpiam potiusq̄ se illā dignatē nē adipisci: quoniā spartæ quoq; sic usurparet: ut sicui anteq̄ regnet filii nascātur: deinde regi iā alius huius postea nati successio regni sit. Hac a Demarato subiecta ratione utērē xerxē tāq̄ iuste dicētē. Darius rege declarauit: q̄q̄ ēt circa p̄ceptū demarati xerxes C ut mea fert opinio ❩ regnauisset qppe cū omnis potētia penes Atossā eēt Declarato Darius xerxe rege cū conaret' rebꝫ apparatis exire ī expedionē altero a defectiōe ægyptioꝝ ānoſuſ mū diem obiit sex & trigīta ānis regni expletis haud cōpos uoti ut ægyptios & atheniēses ulciscereť. Eius morte regnū in ad xerxē filiū deuenit: q ab initio nequaq̄ aīarus erat ad bellū græciæ inferēdū: sed ægypto. Cæteꝝ Mardonius consobrinus suus Gobrys & soroꝛis Darii filius eū adiens his uerbis est allocutus: Domine haud deorum est atheniēses tam male iam de persis meritos nō dare pœnas eoꝝ quæ perpetrauerunt. Tu uero quod ī manibꝫ habes perfice.

Dariī liberi Atossa Artabazanes xerxes Demaratus Mardonius

tamen ubi ægyptū quæ dignitati tuæ iniuriā fecit domueris: sume aduersus athenas expeditionem: ut & bene de te loquātur homines: & post hac abstineat alius a bello tibi īferēdo. Et hæc quidem erat ratio ultionis exigendæ. Illa autem rationis accessio europam esse regionem admodum speciosam: omniaq; genera felicium arborū ferētem: summæ bonitatis & dignam quæ a solo iter mortales rege possideatur: Hæc Mardonius dicebat ut iuuenis ac nouarū rerū rupidus impetiiq; græciæ pro rege administrandi quod etiam regi persuasit conditione tēporū adiutus. Nam ad alia ut rex hoc faciendū induceretur: adiumento fuere primum e thessalia nuncii ab alebadis ad regem inuocidum aduersus græciā se enim omne obsequium præstituros. Alebade autem isti erant thessaliæ reges: Deinde ii pisistratidæ qui susa ascenderant: qui cum eadem uerba habuerunt quæ alebadæ: tum uero prætendebant Onomacridum quendam atheniensem: quem secum habebant sortilegum & Musæi sociū edisertatorem. Ascenderāt autem cum eo reuersi in græciā. Nam Onomacritus ab hippacho pisistrati athenis fuerat eiectus: quod per lapsum Hermonis manifesto deprehensus fuisset iter Musæi sortes hanc etiā inseruisse fore ut insulæ lemno adiacentes mari submergerentur: ob id hipparchus hominem eiecerat cum familiarissime illo antea uteretur: & tūc cū eodem ut in conspectum regis ueniret ascēderat. Deq; eo honorifice cum aliis Pisistratidis loquebatur. Onomacritus si quæ sortes cladē barbaro nūciabant eaꝫ nullam recitauit. Itaq; accedēte hoc sortilego & pisistratidaꝫ & alebadarū suasionibus xerxes ad inferendum græciæ bellū inductus. Sed alteto a morte Darii anno primam expeditionē feci aduersus ægyptios q̄ rabellauerant: quos subactos & īarctiorē q̄ sub Dario fuerant seruitutē redactos tradidit gubernandos Achæmeni fratri suo Darii filio quē præsidē ægypti īteriecto deiū tempore interemit inarus Psāmietichi uir pœnus. xerxes recepta ægypto prodituros aduersus athenas exercitum præstantissimos: quosq; psaꝫ in concilium uocauit: ut & illoꝝ sniās audiret. &ita diceret q̄ liberet: Q uibꝰ coactis ita locutus est.

Eroupæ laudes
Alebadæ
Onomacritus
Musæus
Lasus
xerxes cur græciæ bellū intulit
Achæmenes
inarus
xerxes oratio

Iri persæ equidem ego non ero huius īstituti auctor: sed ab aliis traditi imitator. Nā quēadmodū a maioribus natu accipio ex quo imperium hoc a medis eripuimus Astyagæ per cirū amoto nunq̄ conquieuimus: sed ita deus agit: & multa nobis sibi obsequentibus in melius confert: atq; ea quidē q̄ Cyrus Cambysesq; ac pater meus fecere: quas gentes imperio addidere non attinet referre apud probescētes. Ego posteaq̄ hanc sedem accepi: dedi operā ne ab iis qui hoc honore sunt functi degenerarem: neue minus potētiæ persis acquirerem: Q uod animo uersans inuenio nobis accessuram gloriam pariter ac honorem: & regionem neq; inferiorem neq; deteriorem ea quā recuperauimus: sed feratiorem una cū ultione īiuriæ atq; uindicta ideoq; nunc ego uos contraxi: ut id quod agere cōstitui uobis exponerem: Constituo iuncto hellespōto copias per europā traducere ī græciā ut athenienſiū ulciscar īiurias: q̄ cū persis aliis: tum patri meo intulere. Noratis autem & Darium aduersus hos uiros bellū mouere destinasse: Veꝝ ei morte præuento non contigit ut illos ulcisceretur. ego uero eius uicem aliorumq; persarum ulciscens non prius desinam quā expugnauero incenderoq; athenas: cuius ciues & me & patrē meum priores iniuria affecerunt. Semel cū sardis una cū Aristagora milesio seruo nostro uenientes crēauerunt lucosq; ac delubra Iteꝝ in nos quid fecerūt terrā suā ingressos cū datis & artaphernes duces fuer oēs scitis Haꝫ gratia rerū iritor ad inferendū eis bellum: quos atq; ipsoꝝ finitimos regionē pelopis phrygis incolentes: si in potestatem redegerimus: tot bona futura esse ratioci

ndo cōperio. Terrā psidem ætheri iouis cōterminā reddimus. Nullam. n. regionem ctabit Sol finitimā nostræ: sed ego oēm permēsus europā una uobiscū cunctas reones in unā redigā. Nam ita rem hēre audio nullam reliquā eē hoium neq; ciuitatē q̄ gentē q̄ nobiscū dimicare possit. Ita subactis his quos dixi: & q̄ nos lacessierūt: ium seruile sustinebūt. In quo si mihi uos gratificari uolueritis: ubi tēpus uobis īdicero: quo uos præsto esse oportet: tunc unusq̄sq; debebit īpigre adesse. Q uoꝝ q̄ orna simis cū copiis aderit: cū donabo his q̄ ī nostra domo pciosissima habētur. Et hæc q̄ m ita agenda sunt. Sed ne solus uidear in consilio sniam dicere rē pono in medio: iuens unicuiq; q̄ libet sniam dicere. His dictis loquendi finem fecit.

Mardonii oratio præstantior

P Ost quē Mardonius domine inquit tu uero non modo superioribus persis: sed ēt uenturis es præstantior: qui cū alia & optima & uerissima commemoras. Tū uero q̄ iones qui europam incolunt non sinis habere ludibrio nos mi usq; ipsi sunt ludibrio dignos. Eteni res indigna est: si sacas & indos & æthiopes & asrios aliasq; multas ac grandes natiōes: quæ nihil persas læsere: tñ potentiæ platandæ ratia in puincias redegimus: Græcos qui nos lacessere īiuria īceperunt ñ ulciscemur? Q uidnam metuētes quas illoꝝ copias: quā pecuniaꝫ uim? Eoꝝ pugnam nouimus. Eoꝝ nouimus uires esse imbecillas. Eoꝝ quos subegimus liberos penes nos habēus: os q̄ domi nostræ habitātes: iones & æoles & dores apellant. Q uos ipse quoq; exus sum dū eis iussu patris tui intuli bellū: dūq; in macedoniā usq; processissem: & pene usq; ad ipsas athēas nēo mihi pugnaturus occurrit: & sane consueuere græci ut audio ī Græcorū impericia in bello
õsultissime inire bella propter imperitiam ac sinisteritatē. Nā cum bellum inter eos incti fuit in locum quē pulcherrimum planissimūq; inuenere descendētes ibi prælia aciunt: Ita ut magno cū suo malo uictores inde discedāt. Deuicti ne lōgius repetā ad ī ternitionē deueniunt. Q uos oportebat cū sint eius dē linguæ interpositis caduceatoribus ac nūciis tollere controuersias: & oīa alia potius agere q̄ pugnare: aut si necesse habēt inter se oīo pugnare locū aliquē inuenire utriq; difficillimū: & ibi fortunā belli tēta te. Hoc itaq; ritu haud pbo utētes græci nunq̄ mecū uerbis egerūt de dimicādo cū macedonia tenus pmouissem. Tibi autem rex quis obuiam uenturus ē bellandi causa copias asiæ atq; omnem classem agenti? Non eo audaciæ procedent ut reor græcoꝝ res. Q uod si me fallit opinio & illi uecordia elati ad pugnādum nobiscum uenient: discāt nos esse in re bellica præstantissimos hominum. Nihil igitur sit quod nō experiamur: Nam sua sponte nihil fit: sed omnia ab experimento hominibus fieri consueruntSua spōte nihil fit
His Mardonius sententiæ xerxis assentatus loqui cessauit. Tum silentibus aliis persis: nec diuersam ei quæ dicta essent sententiā dicere audentibus: Artabanus Hystaspis filius Xerxis patruus uir circunspectus ita inquit.

Artabani oratio dignissima Diuersæ sentētiæ necessariæ

r Ex nisi diuersæ inter se sētentiæ dicantur: non potest quis eligere meliorē: sed necesse habet ea que dicta est uti: At cum plures dictæ sunt licet tanq̄ aurum puꝝ deligere quod per se discerni cum nequeat: cōparatū cū altero discerni potest. ego patri tuo Dario eidēq; fratri meo suadebam ne sumeret aduersus scytas expeditionē uiros nulla usq̄ oppida īcolētes Sed ille sperās scythas nomades se subacturum mihi ñ ē assēsus. Itaq; supta expeditiōe multis & egregiis uiris d exercitu amissis abscessit. Tu uero rex bellū īferre destinas uiris multo q̄ scytæ sūt pstātioribꝰ: q̄q; & mari & terra optimi eē dicūt qbus ī rebus qd durū sit: hoc me tibi iustū ē pmere iūcto pōtibꝰ hellespōto ais te copias per europam in græciam deducturum: atq; eos cōuenit aut in

terra aut ī mari aut utrobiq; abs te ſuperari. Siqdem ferunt uiri eſſe fortes: Cuius rei licet hinc argumentū capi. Si tot copias ductu Datis & Artaphernis atticā regionē ingreſſas ſoli athenienſes pfligauerunt: ergo nō utraq; in parte ſucceſſit. Q d' ſi iidem cōſcenſis nauibꝫ pugna nauali uictores ad helleſpontū nauigent: ac deīde pontē ſoluant: hoc duxꝫ fuerit rex. Neq; uero hoc ex mea unīus priuata prudētia cōiecto: ſed ex eo caſu quo aliquādo parū affui quin opprimeremur cū pater tuus iūcto boſphoro thracio ac flumine iſtro pontibus cōmiſſo traiecit ad ſytas eū traiectum ſcytæ oīo inſtitere pcari iones qbus cuſtodia pontiū delegata erat ut iterſcinderent. Q uo tēpore ſi Hiſtiæus mileti tyrannus aliorū ſnīæ acceſſiſſet: ac nō contradixiſſet: actum erat de rebus pārū rex dictu quoq; horribilis omnē regis ſtatū iuno uiro poſitū fuiſſe. Q uare nolitu,

Diſcrimē ſine neceſſitate nō adeūdum

ullum tale adire diſcrimen nulla ſubſiſtente neceſſitate: ſed mihi potius obtēpera: Hūc cœtum in præſens miſſum facito: iterūq; dum tibi uidebitur re apud teipſū coſidera edicito qd' optimum eē arbitraberis. Bene. n. conſultare cōperio maximum eſſe lucrū. Nā etiam ſi qd e contrario euenturū eſt: nihilo tamen minus bene conſultū eſt: ſupe rauitq; fortuna conſiliū. At qui turpiter conſultauit: ſi ei fortuna obſecundauit: ille eſt

Conſulta relucrū ē

quidem uoticompos: nihilo tamen minus male conſilium cepit. Vides ut prægrandia

Fulmina ſumma petunt

animalia fulmine deus ferit: nec ſinit iſoleſcere parua uero nihil lædit. Vides ut magna ſemper ædificia magnaſq; arbores huiuſmodi fulminū tela percutiūt. Gaudet enim de us eminentiſſima queq; deprimere. Vnde & īgēs exercitus ab exiguo profligatur quo

Exercitus īgēs a paruo uicitur

tiens deus his quibus inuidet aut metum incutit aut tonitrum. Propterea quidā ſecun ac dignitas ſua poſtulabat: in calamitatem inciderunt: quia deus neminem alium q̄ſq; ſum ſinit magnifice de ſe ſētire. Omnis rex properādo parit terrores. Vnde magna de

Feſtinantia parit errores

trimenta fieri aſſolent. In cuntando autem bona inſunt: ſi non talia quæ ſtatim uideantur eſſe bona: certe quæ ſuo tempore bona quis eſſe cōperat. Et hoc quidē tibi rex ſuadeo. Tu uero Gobrys fili mardoni deſine loqui ſtulta de græcis haud dignis q male audiant. Nam græcis detrahendo ipſum regem uis excitare ad bellum illis inferēdum ad

Mora pdeſt

quod tu omni auiditate cōtendis: quod abſit: ut fiat detractio. Nanq; importuniſſima res eſt in qua duo ſunt qui iniuriā faciunt: Vnus cui iniuria fit: qui. n. detrahit iniurius eſt quod non præſentem accuſat. Item qui huic credit. iniurius eſt quod prius credit q

Detrahere non licet

rem compertam habeat: & illi cui abſenti detrahitur ob id fit iniuria q̄ ab altero inſimulatur ut malus: ab altero talis putat. Q uod ſi omnino bellū his uiris inferre oportet agedum rex ipſe permaneat domi apud perſas noſtrum amboꝝ: liberi deponantur tu in expeditionem ito: delectis quos uelis uiris ac quantiſcunq; copiis: & ſi ex ſententia tua res ſuccedēt regi: interimātur liberi mei & inſuper: ego. ſin ſuccedēt C ut ego dico) interimantur tui: & inſuper tu ſi redieris. Q uod ſi hāc ſubire cōditionē recuſas: cupiq; in græciam prorſus deducere exercitum: affirmo fore ut aliqui eoꝝ qui hic relinquētur audiant Mardonium poſt alatam perſis magnā aliquam calamitatē a canibus uolucribuſq; diſcerpi: aut in athenienſium ſolo aut in lacedæmoniorum: niſi forte antea interuiam tunc agniturum aduerſus quales uiros ſuades regi ut moueat bellum. Hæc Artabano locuto Xerſes ita pereitus his uerbis excepit.

Rtabane q̄ patris mei frater es hoc te ſubleuat: ne dignā ſtulta oratione mercedem recipias. hac tamen te notabo ignominia quia inſtrennuus es & ignauus: ne comes ſis meæ in græciam expeditionis: ſed hic una cum fœminis maneas: Ego etiam ſine te quæ dixi conficiam. Neq; enim fuerim darii qui fuit Hyſtaſpis

a

Darii genus

ui fuit atāiis: q̄ fuit Ariarāis: qui fuit Tiſpei: q Cyri: qui fuit Cābyſis: q fuit Achæmenis filius: niſi athenieſes ultus fuero pbe itelligēs ſi nos quieuerimus n̄ quieturos illos ad noſtrā terrā cū exercitu inuaſuros prout colligere licet ex iis: q illi facere cœperunt: qui & ſardis incenderunt: & aſiā incurſarūt. Itaq; neutris ſatis eſt ſeceſſiſſe: utriſq; ppoſtū eſt certamen & agendi & patiēdi: ut aut hæc oīa ſub græcis: aut illa omnia ſub pſis

Acheme nes

int. Mediū. n. inimicitiaꝝ nullum eſt: Q uare honeſtum erit nos iam iniuria laceſſitos ꝛigere ultionē: ut qua calamitatē paſſurus ſunt intelligā pfectus aduerſus eos uiros: quos etiā Pelops phryx noſtroꝝ maioꝝ ſeruus ita ſubegit: ut ad hoc uſq; tēpus & ipſi

Pelops

boīes & eoꝝ regio ab illius qui ſubegit cognomine appellētur. Hæc hactenus locutus eſt. Deinde ſub ueſperum cū fuiſſet ſtomachatus artabani ſnīa per noctem apud ſe cō ſultans cōperit prorſus n̄ eſſe ſibi opus inferre græciæ bellū īmutataq; rurſus ſnīa cum obdormiſſet uiſus eſt in ſomnis ut fertur a perſis uidere quēdam corpore ingentiatq; ſpecioſo: qui ſibi aſtans diceret. Reuocaſti ne ſnīam pſa de inferendo græciæ bello: cum

Xerxis ſomniū

prædixeris pſis te cōparatuꝝ eē exercitū neq; ſi reuocaueris eā bene facis: neq; qui tibi aſſentiatur adeſt. Q uare perge ire eā uiā q̄ interdiu ire deſtinaueras. Hæc locutus ille uiſus eſt xerxi ab aſpectu euanuiſſe. Vbi dies illuxit huius inſomnii nulla ratiōe habita coacto eorundē perſaꝝ quos pridie coegerat concilio xerxes ita uerba fecit.

Iri perſæ ueniā mihi date dicenti contrariā ſuperiori ſnīam. Nam & ego nondum ad ſūmū quo pueniendū eſt mihi prudētiæ pueni: & q ut illud faciā ſuadent: nullo unq̄ a me tēpore abſcedunt. Eoq; mihi artabani ſnīam audienti cōfeſtim iuuentus efferbuit: ut uerba uirum grandē natu effunderē petulātiora q̄ debui. Nunc itaq; agnoſcens erratū meū utar illius ſnīa: & quoniā reuocaui expeditionis ſumēdæ ſnīam uos qeti eſtote. Hæc ubi audiere pſæ lætitia affecti regē adorauere. inſequenti nocte idē rurſus inſōnium qeſcenti xerxi aſſiſtēs īquit fili darii uideris expeditionē apd' pſas reuocaſſe uerbis meis p nihilo habitis quaſi illa a nemine audiſſes. Hoc igit nunc bn̄ intellige niſi ex tēplo inis expeditionē: hoc tibi ex ea re cōtinget quēadmodū breui magnus & āplius effectus es: ita breui rurſus humilis eris. Hoc uiſo pterrefactus e cubili exiliit pariter: & nūciū miſit ad accerſēdū artabanū. Q ui ubi aduēnit ita ad eū inqt. Artabā ego ſtatī cū ī te bn̄ cōſulētē mihi ſtultis uerbis īuectus ſū n̄ fui cūpos mētis. Sed n̄ multo poſt pœnitens cognoui id mihi eē faciendū: quod tu præcipiebas: Tamen id uolens exequi n̄ po ̄tum. Nā mihi iā aīo immutato & prioris ſnīæ pœniten

Xerxis ſomniū

ti apparuit in ſomnis uiſio diſſuadens omnino hoc quod poſterius facere conſtituerā: quin etiā nunc interpoſitis minis abſceſſit. Q uod ſi deus eſt qui in ſomniū miſit: eiq; prorſus eſt cordi expeditionē ſūmi aduerſus græciā: cōtinget hoc tibi id qd' mihi in ſomnium itidem ut mihi precipiens: quod ita fore cōiecto ſi oēm meū ornatū ſumas: eoq; indutus in ſella mea cōſideas: & deīn in cubili meo capias ſomnū. Hæc locuto xerxi Artabanus initio nolle obſequi: atq; negare ſe dignum q regio inſolio ſederet: tandē cū cogeretur: fecit impata hæc prælocutus. Apud me rex tantundē ualet bene ſentire per ſe: & alteri bonā dicenti ſententiā accedere: q ambo tibi cum aſſint maloꝝ tū hominum colloquia te deprauant: quēadmodū mare quod eſt hominibus omnium utiliſſimum

Mare hominibus utiliſſimum

ferret ab ingruentibus uentoꝝ flatibus nō ſini natura ſua uti. Ego uero cum ex te male audiui: non tam meam dolui uicem q̄ tuam: qui cum propoſitæ eſſent duæ ſnīæ pſis una quæ detrimentum augeret: altera quæ tolleret dicens pernitioſum eſſe imbui animū uſu plura ſemper expetendi. His propoſitis ſententiis tu elegiſti eā quæ & tibi ipſi

P

& perſis eſt perieuloſior. Nūc ât cum ad te mutato ī melius cōſilio deſumēda aduerſus
græcos expeditiōe ais acceſſiſſe ī ſomniū alicuius dei nutu qđ te uetat dimittere exerci
tū: hoc ñ res diuina eſt fili. Inſomnia. n. iſta ſunt q̄ adeuntia hoīes fruſtrantur: quēad-
Somnia modū ego te docebo multis q̄ tu ânis natu grādior: Cōſuerūt ipſa ſōnioꝝ uiſa pleruno
unde fruſtrari ob ea quæ quis p diē mēte agitauit. Nos nudius tertius expeditionē hāc iter
māus & quidē uehemēter habuimus. Q d̄ſi hoc ñ ē cuiuſmōi ego dico ſed aliquid di
uini hñs tu ipſe oīa ī ſūma dixiſti. Appeat. n. ut tibi ita & mihi eadē iubens. Veꝝ nihilo
magis appere mihi debebit tuū amictū gerēti q̄ nō gerēti ſed meū neq̄ magis qſcētii
tuo toro q̄ nō: ſed ī meo: ſi ēt alias uult ſe exhibere. neq̄ eo ueſaniæ puenit illud qđquid
eſt qđ ſeſe optulit in ſōnis ut me eernēs putet eſſe tecto e ueſtibꝫ argumento. Idſi
me cōtemptui hēbit: pfecto nec aſpectu ſuo dignabitur ſiue mea gerentem ueſtimēta
ſiue tua: ſed te adhibit qđ iā aīaduertendū eſt. Nā ſi frequētius acceſſerit: ipſe quoq̄ fate
bor diuinā rē eſſe. Ceteꝝ ſi ita tibi agendū uidet: neq̄ id reuocari pōt: en ad cubandū in
tuo cubili pgo. Age mihi quoq̄ cū iſta perfecero appeat. Hac tantū cōditione tuæ ſuæ
Artabani ac quieſcā. Hæc locutus artabanus q̄ ſperaret ea a xerxe ſine ullis uerbis admiſſum iri
ſomniū iuſſa executus ē. Et cū induta ſibi xerxis ueſte regali ſolio reſediſſet: moxq̄ recubuiſſet:
idē in ſōniū dormientē adiit: q̄ xerxē adierat: eiq̄ ſup aſſiſtēs ita inquit: Tu ne ille es qui
feſtinantē ire in græciā xerxē diſtines: tanq̄ eius curator: Tu neq̄ in futuꝝ neq̄ in præ
ſens cōſideras qui diſſuades id qđ eſt fatale contingere. Q uid ât xerxē pati neceſſe eſt
niſi dicto audiens fuerit ei ipſi demoſtratū eſt. His uerbis Artabano uiſus eſt ille uir in
ſomnis minitari: cadentibuſq̄ ferramētis cōari oculos ipſi eruere. Q ua de re uehemē
ter exclamās Artabanus exilii: aditoq̄ xerxi obſeruatā ſibi in ſomnis uiſionē expoſuit.
Secūdoq̄ loco hæc inquit: Equidē rex ego ueluti homo q̄ multa iā uidera: & magna
negocia ſub heſſonibꝫ cōtigiſſe ñ ſinebāt te omni ætati īdulgere gnarus rē eſſe malam
multa cōcupiſcere. mēoria tenēs qūo cū exercitu cyri cōtra maſſagætas actū ē qūo cū
exercitu cābyſis cōtra æthiopes q̄ ēt cū dario militaui aduerſus ſcythas. Hæc ſciēs ego
ſentiebā te ſi qeſceres oīum hoīum beatiſſimū. Sed quoniā demōius qđā iſtinctus eſt
& græcos clades quædam ut uidetur miſſa diuinitus manet: ego quoq̄ cedo: ac ſniam
muto. Tu uero quæ diuinitus miſſa ſunt indicato perſis: iubetoq̄ iis quæ ad apparatū
pertinentia ante præceperas operam dent. hoc agito ne quid tuoꝝ deo tribuente de
ſit. his dictis & ſublatis uiſione aninis ubi dies extitit: ibi cōfeſtim xerxes hæc perſis ex
ponit: Artabano quē cōſtabat prius ſolum oīum id fuiſſe dehortatū tunc exhortāte.
Poſt hæc ineunti expeditiōem xerxi tertium in ſomnis uiſum oblatū eſt quod magiau
ditū coniecturunt ad uniuerſam terrā pertinere: portēdereq̄ omnes hoīes xerxi ſeruitu
Xerxis ros. Viſum autē tale erat. Videbatur ſibi xerxes ſurculo oleagīo coronatus eſſe. Cuius
uiſio oleæ ramis uniuerſa tellus occuparet: & mox corona capiti circūdata euaneſcere. Hæc
magis iterprætatis ſine mora perſæ qui ī cōcilio fuerāt: ad ſuam quiſq̄ præfecturam di
greſſi omni ſtudio incubuerunt ad exequēda iuſſa cupidi dona quæ propoſita fuerant
optinendi xerxes ita copias ſuas contraxit: ut omnem continentis locum ſcutaretur.
Siquidem adebellata ægypto per totum quadriennium compauit exercitū: atq̄ eius
apparatum quinto anno ineūte mouit cum īgenti copiarum manu. Nā omniū quos
nouimus exercituū hic multo maximus extitit: adeo ut ad eū nihil fuiſſe uideat aut il
le darianus: qui aduerſus ſcytas ductus eſt aut ille ſcythicus qui cimmerios inſequens
medicam regionē inuaſit: ac pene omnia ſuperiora aſiæ ſubegit ac tenuit: quo nomine

darius poſtea ſcythas iuit ultū aut' ille Cut fama fert Datride aduerſus iliū: aut ille ante
troicū bellū myſoꝝ teucrorūq̄: qui p hoſphoꝝ ī europā trāſgreſſus cēs thraces in diti
onē ſuā redegit: ad ioniūq̄ pōtū deſcendēs ad peneū uſq̄ amnē q̄ ad meridiē uergit pceſ
ſit. Neq̄ illi oē exercitus: neq̄ aliis iis abiecticū uno hoc cōparari merentur. Q uis. n. ñ
tulit ad xerxē exaſia copias: q̄ aq̄ p̄ter ingentes amnes potando nō defecit? Alii nāq̄ Xerxis
naues p̄ſtabāt aliis ut peditatū: aliis ut eqtatum: aliis ut nauigia aduectādos equos eoꝝ copiæ
qui una militabāt: aliis ut naues lōgas in uſum pontiū præſtarēt: iniunctū erat aliis ut
frumentū & naues: Q uæ triēnio ſupiore p̄parata erāt p̄cipue ppter athon ut in quo
ſuperior claſſis dum circumuehitur afflictata eſt: ad eleuntē. n. cherſōneſi claſſis hēbat
ſtatiōem: Illinc q̄ oēs copiæ ſub uerberibꝫ cœperunt athon effodere p uices aliis ſucce-
dentibus: adiuuātibꝫ ēt in effodiendo acolis præpoſitis operi. Barbare megabazi: & ar- Athos ef
tache artachis filio uiris perſis: Eſt ât athos mōs ingēs ac nobil s ad mare pertingens. foſſus eſt
Ab hac parte hoībus cultus ad cōtinentē deſinens in ſpeciē cherſonneſi. i. peninſulæ cū
iſthmo duodecim ſtadioꝝ. Hæc planicies atq̄ tumuli e mari acāthioꝝ ad mare qđ eſt
cōtra toronē ñ ſunt magni. In hoc iſthmo ubi athos finitur: ſita eſt urbs græca nomīe
ſana. Q uæ ât extra ſanā & intra athon ſitæ ſunt urbes: eas tunc perſes cōtinenti inſula Sana
nas facere aggreſſus eſt: q̄ hæ ſunt dion: olophyxus acrothoon thyſſus cleone. Hæ ſūt urbs
urbes q̄ apd̄ athon incolunt: hunc in modū barbari locū nationatim effodebāt recto Dion
limite iuxta ſanā. Poſteaq̄ depreſſa erat foſſa ab iis qui in imo fodiebant: alii humuum Olophy
effoſſam aſſidue tradebāt aliis ſuper ſcalas ſtantibꝫ: & iſti excipiente tradebāt deinceps xus
aliis dū ad ſūmos peruēiebatur: qui illam efferebāt atq̄ abiiciebant. Q ua in re tumuli Acrutho
effoſſi duplicē laborē illis præterq̄ phœnicibus præbebant. Nam cum eandē facerent on
foſſæ menſurā ſuperius in ore: q̄ inferius in fondo: id neceſſe fuit contingere. At phœ- Thyſſus
nices cum aliis in rebꝫ: tum uero in illo prudentiā ſuam declarauerūt: qui partē q̄ſibi cō Cleone
tigerat ita excauauerunt. ut os foſſe duplū eēt q̄ ipſam foſſā eē oportebat: pceden teq̄
opere aſſidue illam coartarēt: & cū ad imum deuentum eēt: foſſa cæteroꝝ partibus ad
æquaretur: Eſt ât hoc loco pratum quoddam ubi illoꝝ erat & mercatus & prætorium
quo multum ēt ex aſia frumenti moliti cōportabat. Hanc foſſam xerxes Cut ego con
iectura colligo Diactantiæ gīa deprimi iuſſit potentiæ oſtēdendæ cupidus ac memoriæ
relinquendæ. Nam cū liceret nullo negocio naues per iſthmū trāſportare: iuſſit iſthmū
intercidi ad mare recipiēdum in foſſam tantæ latitudinis: ut duæ triremes pariter illac
agitari poſſent. Eiſdem īperatum eſt ut foſſam facerent quibus fuerat ut flumen ſty Foſſa la-
mona pontibꝫ iungerent. iſta xerxes hunc in modū fecit. Cōparauit itē ad pontum ar titudo
maturam ſcirpi atq̄ albi lini copiam dato hoc phœnicibꝫ atq̄ egyptiis negocio: ut com-
meatū exercitui cōportarent: ne homines neue iumenta quæ ducebantur in græciam
abſumerentur. Sed admonitus iuſſit illum ī loca quæ cuiq̄ opportuniſſima eēnt alius
alia uia cōportaret undiq̄ ex aſia nauibꝫ onerariis & uecturis. Veꝝ plurimi cōportarūt
in oram quæ dicitur album littus: ut quibuſq̄ præceptum erat: Alii in tyrotizam perin Albū lit-
thioꝝ oram: alii in doriſcum alii in eiona quæ eſt ſuper ſtrimonē alii in macedoniā. Dū tus
iſti ī ſperato ſibi traiectu occupātur: interea xerxes coacti oībus pedeſtribus copiis iter Tirodiza
ingreſſus eſt ſardis uerſus mouens ex critallis cappadociæ: illic. n. edictū erat ut cunctæ Eion
copiæ cogerentur: quæ p continentē erāt cum xerxe ituræ. in quibꝫ quiſnā præfectoꝝ
agmen pulcherrime inſtructū ducens ab rege donatus eſt ppoſito præmio affirmare
nō poſſū qa nec a principio cū res in iudiciū deducta ē cognoui. Poſteaq̄ trāſmiſſo flu-

Celenæ
Mæandri fontes
Marsyæ pellis
Pythius Lydus ditissimus

mine haly attigerunt phrigiã itinere p eã facto puenerunt celænas: ubi fõtes mæãdri existunt: & alterius ãnis ñ minoris mæãdro nomíe catarractæ: q ex ipso foro celænarũ exoriẽs ínfluit in meandrũ: In q̃ urbe & in quo foro uísitur suspensa syleni marsyæ pellis í utrẽ formata: q̃ a phrigibꝫ fertur apollo illi detractã suspẽdisse. In hac urbe residẽs Pithius atys filius uir lidus omnẽ regis exercitũ: atq; ipsum xerxẽ magnificẽtissimo hospitio excepit: spopõdit q̃se pecuniã ei í bellũ suppeditaturũ. Ob q̃ sponsionẽ xerxes cos qui aderant psas íterrogauit quisnam eẽt pithius: & q̃tum possidẽs qui hos polliceret. illi rex inquiunt hic ille ẽ qui dariũ patrẽ tuũ aurea platano ac uite donauit: quicq; nunc oíum hõinum diuitiis princeps est sedm te. Hæc ultía uerba xerxes admiratus secũdo loco pcõctatus ẽ ipse pithium q̃tum ei pecuniarũ eẽt. Cui ille: Neq; te inquit celabo rex neq; dissimulabo me scire meas ipsius facultates. sed sciẽs periñ exacte recẽsebo. Etenim posteaq̃ accepi celerrime te ad mare græcũ eẽ descẽsurũ uolẽs tibia ad bellum pecuniã dono dare: subducta rõne cõperi mihi eẽ argenti quidẽ duo milia talentorũ: auri uero q̃ dragies cẽtena milia nũmũ daricorũ septẽ milibꝫ minus: q̃ tibi dono do. Nam ipsi mihi uictus e mãcipiis atq; ex agricolis suppetit. Hæc pithius. Q uibꝫ uerbis delectatus xerxes hospes lide inquit: Ego ex quo psidem regiõem egressus sũ: neminẽ adhuc nactus sum: qui í exercitũ meum hospitalitatẽ exercere uoluerit. Aut qui in conspectũ meum ueniẽs suaspõte pecuniã mihi ad bellũ cõferret ꝓter te: q & exercitũ meũ egregia hospitalitate ꝓsecutus es: ingentẽ pecuniã polliceris. Ob q̃ uicissim ego te iis remunerandũ duco. hospitẽ meum te facio & ista q̃dragies cẽtena milia nũmũ meo ipsius explebo datis septẽ milibꝫ ne q̃dringentæ miriades. i. quadragies centena milia sint ímperfectæ: sed addito e meis supplemento summa sit solida. Q uæcq; possideas ipse possideto: acscito semp talẽ agere: Nã ita agentẽ te neq; í præsens neq; in posterũ p œnitebit. Hæc locutus & quæ dixerat executus prexit assidue porro ire. ꝓtergressusq; urbẽ phrigiam nomine anyna & stagnũ ex quo cõficitur sal puenit colossas phrigiæ: oppidum ubi sicus amnis hiatũ tetræ subiẽs occulit. Deiñ fere q̃nq; post stadia emergens elabit & ipse í meandrũ. Mouens e colossis exercitus uenit ad oppidum cidra: qd est in finibꝫ phrigũ ac lidorũ: ubi cippus depactus atq; erectus a croeso ẽ indicans litteris eos fines. Vbi e phrigia in lidiam uentum est ad diuortia uiarũ quarũ sinistra in cariã fert dextra sardis: q̃ tenentibꝫ necesse est ꝓrsus meandrũ transire urbẽq; callatibum præterire í q̃ sunt opifices mellis e mirica & tritico cõficiẽdi. Hãc uiã tenẽs xerxes cõperit platanũ q̃ ob pulchritudinem aureo monili donauit: eãq; tuendã uiro ímortali delegauit. Et ad urbẽ lidorũ: altero die peruenit. Postq̃ sardis aduenit principio caduceatores dimisit in græciã petitũ terram & aquã: edictumq; ut cœnas regi instruerent ad oẽs ciuitates præter athenas & lacedæmonẽ. Eorũ ãt causa mittebat petitũ terram & aquam q hæc ante a dario petenti ñ missa erãt. Hos tũc pterritos oío arbitrabatur. id igitur uolẽs explorare caduceatores dimisit. Secundũ hæc sese appabat tanq̃ abidũ ꝓfecturus cum interea ii q̃bus negocium hoc datum erat hellespõtum ex asia in europã cõiunxerant. Est ãt chersonnesi in hellespõto sestum inter & abidum urbes ora salebrosa quæ in mare ꝓcurrit abido tenus regione. Vbi ñ lõgo post tpe. sub xanthippo antiphrõis filio athenienſiũ duce artaictẽ uirũ persam festi præfectum ceperc uiuũ: stipitiq; suffixerũt: qui ẽt in tẽplũ ꝓtesilai qd est in eleunte adductus fœminis nefanda ppetrabat. Ad hãc orã ex abido iũgere põtẽ ícohauere ii: quibꝫ hoc munus erat delegatũ: hĩc phœnices albo lino illíc ægiptiis scripto. Est ãt ex abido ad ulteriorẽ cõtinentẽ septẽ stadiorũ traiectus: quẽ põtibꝫ iunctũ igẽs ador

Myriades
Anina
Colossæ
Licus flu.
Cidræ
Callatibum
Hellespõti pons
Artayctes
Abidos

ta tẽpestas eã oía dirupit atq; dissoluit. Q ued cum audisset xerxes indigne ferens iussit trecenta hellespõto uerba infligi: & in eius pelagus par cõpedum demitti. Iã audiui misisse nuoq; cum his ẽt qui stigmata hellespõto inurerẽt: certe mandauit: ut colaphes hellespõto incuterent dicentes barbara uerba ac uesana: O aqua amara deminus hanc tibi irrogat pœnã: q eum læsisti qui de te nihil male meritus erat. Te tñ rex xerxes uelis nolisue transmittet. Meritoq; nemo hoíum tibi sacrificat ut doloso pariter & amaro flumí. Hac pœna mar xerxes plecti iussit: atq; eis qui ꝑpositi operi erant: caput præcidi: Et illos quidẽ põtes fecerunt ii quibꝫ hæc ingrata merces ꝓposita erat. At alii architecti qui alios fecerunt hoc mõ iunxerunt biremes triremesq; trecẽtas sexaginta. Euxinum uersus pontũ cõposuere. Itẽ ab altero latere trecẽtas q̃tuordecí ponto qdẽ transuersas: hellespõto ãt secũdum defluxum ut stabiliret funes armamẽtaq; prægrãdes queq; ancoras q̃s cõposuerant dimiserunt partim ab hoc latere cõtra pontũ uentorũ eã q extrinsecus spirãt: parti ab altero cõtra uesperũ & egæũ eurũ & austricã relicto ad aurorã triplus in locis inter biremes transitu: ut q uellet in põtũ minutis nauigiis & extra põtũ nauigare posset. His actis conteẽderũt a terra armamẽta cõtorq̃ntes machinamẽtis ligneis ñ iã separtim utraq; sed bina ex albo lino hinc: q̃terna e scirpo illinc: queq; quidẽ retinaculoq; crassitudo hæc erat & species: sed ꝓportiõe q̃ e lino robustiora erant: cuius cubitus talento appendebantur. iuncto pontibꝫ traiectu codices lignorũ discissos & ad latitudinẽ ratis adæquatos apte instrauerunt sup armamenta intenta. Hos ubi gradati disposuerunt: tũ uero rursus desup innexuerunt. Q d posteaq̃ fecere materiã attulerunt toncineq; ípposuerunt. Deiñ super materiam aggerẽ cõportarunt: quo iniecto semper hinc atq; hinc ne maris aspectu iumenta & equi terrerentur ꝓtenderunt. Perfectis his q̃ ad põtes ptinent: & itẽ circa athõ aggeribꝫ ad fauces fossæ ꝓpter æstuaria maris ne ipsæ fauces alueí abstruerẽt: xerses nũtiato sibi ꝓrsus alueo absoluto sardibꝫ ubi hibernauerat incũte uere instructo eũ exercitu ꝓfectus ẽ abidũ uersus: cui mouẽtí sol suã in cælo sedẽ relinq̃ns appere desiit: cũ nullæ nubes ueræ serẽissimus aer eẽt: & ꝑ die nox extitit id aíaduertẽti cura íecisse pcõctãdi magos: qd ostẽtũ id uellet portẽdere. illi respondent deũ significaſ græcis ciuitatũ defectionẽ q̃ dicerẽt Solẽ græcorũ: lunã ipsorũ eẽ ꝑsidẽ. Ea re audita xerxes maiorẽ in modũ leratus ire pgebat. Q uẽ ꝓcedentẽ adiẽs pitius lidus cælesti ostento pterritus elato aío propter mũera his uerbis allocutus ẽ. Domine indulgebis ne qddã qd ipetraſ cupio tibi leue cõcersus sed mihi pro magno futurũ. xerxes nihil ñ potius illũ q̃ qd petebat petiturũ ratus se ídultuũ rñdit & peteret proloqui iussit. pithius ubi hoc audiuit sũpta fiducia. Dõine inquit q̃nq; mihi liberi sũt: quos oẽs cõtingit in militiã tecũ ire aduersus græciã. Horũ unitu q̃so rex misertus mei q huc pro cessi ætatis indulge militiæ uacationẽ ei qui natu est maxius: ut & mei ipsius & census curã gerat q̃ttuor tecũ una ducas: ita cõfectis q̃ in aío hẽs cursus reuertaris. Rex ob id admodũ indignatus h s uerbis rñdit. Homo íprobe tu ne cũ ego ipse in expeditionẽ eã aduersus græciã filiosq; meos & fratres dõesticos & ãicos duca: ausus es mentionẽ filii tui facer qui meus es seruus: quẽ oportebat cũ oí familia & uxore me comitari. Probe nũc discito hoc aíum in hoíum hĩtare auribꝫ. Q ui bene audit eius corpꝫ uoluptate perfunditur qui uero malestis exacerbatur: Tu itaq; cũ bene feceristi: & alia eiusdẽ generis pmsisti ñ gloriaris te supgressum eẽ regẽ munificencia. Postea uero q̃ ad ípudẽtiora cõuersus es: nõ tu quidem pro merito sed minora q̃ pro merito accipies. Nã te & q̃ttuor liberos liberãt tua munera. Vnius ãt quẽ præcipue cõplecteris dãno mulctabere. Hæc

Helle
Pons dissoluitur hellespõti compedes
Pons alter artificior
Solis eclipsis
Sol, Luna

xerxis impietas & ingratitudo

eũ rñdisset subito iperauit his quibꝫ delegatũ ẽ ista exequi ut maximũ natu filiorꝫ py-
thii iuẽtũ discinderẽt mediũ:eiusq; discissi dimidiũ ad dexterã uiæ:& dimidiũ ad sinistra
dispõerent:& illac trãsiret exercitus. Hoc illi ubi executi:illac exercitus ptrãsiuit:in quo
pcedebãt ii qui sarcinas portabãt & ipedimẽta. Post hos oigenarꝫ gẽtiũ ñ distictæ sed

agminis ordo

pmiscue copiæ nũero ultra dimidiũ exercitus:Post has intercedebat interuallũ neq; ꝛ
cũ rege miscebãtur:quarꝫ principes erãt mille eqtes e pris oibus delecti. Sedm totidẽ ha
stati.& ii delecti ex oibus uersis deorsũ in terrã spiculis. Post hos eq decẽ q̃ pulcherri

Nisæi equi

me ornati q nisæi dicũtur.iõ sic dicti q ẽ ingẽs medicæ regiõis cãpus noie nisæus:q gra
des fert equos. Hos.x.equos seqbatur sacer iouis currus:quẽ.viii.equi albi trahebant
põe auriga comitãte:qui pedibꝫ ingrediẽs habẽas tenebat. Hãc.n.sellã nẽo mortaliũ
i scendit. Post quẽ ipse xerxes uehebat curru equorꝫ nisi eorꝫ pcedẽte auriga:cui nomen

Patiramphis

erat patirãphi otanis filio uiri pstæ. Hũc quidẽ i modũ sardibꝫ pcessit xerxes:sed e curru
quotiẽs ratio exigebat in essedũ trãscendebat. Eũ seqbãtur hastati pstarꝫ optimi ac no
bilissimi mille e more pila gestãtes. post hos alius delectus eqtatus mille pstarꝫ: Dehinc
ceteris pris.x.milia peditũ delecta:quorꝫ mille in lãceis p corõis gestabãt mala pũica ar
gẽtea:gerebãt itẽ aurea & ii qui in terrã uersus spectantia spicula hẽbant ẽt mali ii qui
xerxẽ pxime seqbantur. Hæc.x.milia ordine subseqbatur equitatus.x.milibꝫ pstarꝫ:re
licta post hos duorꝫ st idiorꝫ intercapedine:mox ibat cætera multitudo pmiscua ita ex

Cana mons

ercitus e lidia prexit ad flumẽ caicum & regionẽ misiam:a caico ãt a leua hñs montẽ ca
nam p atarnẽ ad urbẽ carinam. Ab hac per campũ thebanũ ad urbẽ atramitiũ & anti

Carina urbs

drum pelasgidem prætergrediens & idã ad sinistrã manũ stringens ad terrã ilien semp

Atramytium

uenit cui primũ sub ida noctẽ agẽti tõitrua & fulgura ingruert:& cõplures ex eo exer
citu exãiauerũt. Deiñ ad scamãdrũ est uentũ:qui fluuiorꝫ oium primus ex quo iter e

antãdros

sardibꝫ fieri cœptũ ẽ: Hũc pfluentẽ sua aq̃ destituit:nec hoibus iumẽtisq; potãtibꝫ suf
fecit. Eo xerxes postq̃ puenit priãi pgamũ ascendit loci uisendi cupidus. Q̃ ubi cõté

Scamandri aqua defecit

platus:est:& singula quæq; eorꝫ audiuit:mineruæ iliadi mille boues imolauit: q̃rũ libã
mine magi heroibꝫ parẽtauerunt. His actis terror p noctẽ exercitũ inuasit:simul atq; il
luxit illinc mouerunt a leua stringentes rhœ:hiõ urbẽ & ophyrneõ & dardanõ:q̃ aby
do cõtermina ẽ a dextra gergitas & teucros. Vbi abydõ uenerũt xerxi incessit cupido

xerxi

oẽm exercitũ oculis subiiciendi.itaq; in ptorio quodã q̃ ei abideni prius ab illo iussi e

Rhœtio urbs

candido lapide in tumulo regio prodignitate extruxerãt residẽs prospiciebat littus &

Ophryneos dardano urbs

illic terrestres copias atq; classem:q̃ dum intuet subiit eũ cupiditas spectandi illius certa
men. Id certamen postq̃ cõmissum est:in quo sidonii uicere uoluptatem xerxes cœpit

Gergitas Teucros urbs

cum certaminis tum copiarꝫ spectaculo:Et cum intueretur oẽm hellespontum navi
bus obductum omnia littora atq; abydenorꝫ plana hominibus referta:ibi se beatum

xerxis spectaculum

esse iactauit:& post hæc lachrymas fudit: Q uod aĩaduertẽs Artabanus eius patruus:
qui libere sentiens dissuaserat bellum græciæ inferendũ his uerbis interrogauit. Q uã
diuersa rex inter se nunc facis & dudum dixisti:quite beatum esse dixeras:nunc lachry
mas fundis & ille reputantem me inquit q̃ brevis est oĩs humana vita:subiit horꝫ mi

Vitæ miseriæ

seratio:quorum cum tot sint nemo ad centesimum annum super erit. Excipiens Ar
tabanus atqui inquit alia quam istud est uiuendo miserabiliora partimur. Ita tam bre
ui uita nullus hominum adeo fœlix extitit neque horum neque aliorum :cui non ere
bro ne dum semel subeat animo moriendi uoluntas potiusq̃ uiuendi. Nam inciden
tes calamitates & morbi uitam perturbant:efficiuntque ut cum brevis sit:tamen per

onga uideatur. Ita mors optatissimũ ẽ pfugiũ erumnosæ uitæ q̃ deus dulci gustu asp- Mort's
ẽs ob id inuidius fuisse deprhẽditur. Cui xerxes artabane iqt quoniã humanæ uitæ cõ bonum
litio talis ẽ qualẽ tu exponis.eã cõmemorare supsedeamus:neq; tristium faciamus mẽ
tionẽ:cum iocũda i manibꝫ habeamus. Hoc mihi potius edisser,Nisi tibi ita euidẽs isõ-
mii uisio fuisset oblata:pstares ne adhue i pore snia dissuadẽs mihi aduersus greciã bel-
lũ:an ea pisteres. Agedũ apte hoc mihi dicito. Ei rñdẽs artabanus. V sio iqt rex q̃ i sõ-
nis obiecta est:ad uotũ succedat ãborꝫ. Ego tñ adhuc metuo:& adeo metu pculsus sũt
ut non sim apud me. Nã mecũ reputãs cũ alia multa:tũ uero duo & ea omniũ maxima
uideo tibi esse hostilissima. Ad hæc xerxes dæmonia uirorꝫ inqt quenam istas ais mihi
hostilissima esse: V trum horum tibi iprobandum uidet tanq̃ nõ satis copiosũ. Terre-
stris ne exercitus q̃si multo numerosior ille græcus futurus ẽ uideat:an classis tãq̃ illo
tũ classe inferior:an hæc ãbo:Nã si ob hoc ibecilliores tibi uidẽt nræ res celerrime alte
rũ qs exercitũ cõparet. Rñdit artabanus neq; hunc rex exercitũ iprobauerit quisq̃ qui
sit mentis compos:neq; hanc natium multitudinem etiã si plures coegeris. Q uæ autẽ
duo dico esse tibi multo hostiliora:ea uero hæ sunt terra & mare. Neq; enim usq̃ maris
portus est eiusmodi ut ego cõiecto. quisurgẽte tẽpestate sit capax huius tuæ classis:ido
neusq; ad eam tutãdam:neq; uero unum tibi portum esse oportet:sed uniuersam cõti
nẽtẽ esse portũ:quo se recipiãt naues. Itaq; cũ portus tibi opportuni desint:intellige ho
mines in arbitrio fortuitorꝫ:non fortuita i arbitrio hoĩum e duobꝫ uno exposito pgã
dicere alterũ. Terra cũ ob alia tibi hostilis est:tum eo hostilior:si nihil obstiterit quo põ
gius processeris assidue ulteriora surripiens. Nulla ẽ hominibus rei bñ gerẽdæ satietas.
V nde etiã ut nemo tibi occurrat dico regionem maiori i tempore maiorem famẽ esse
allaturã. At uir ita demũ fuerit optimus si i deliberando quidẽ omnẽ rem quãcũq; pati
posset reputans extimescit. In re autem agẽda est audax. Cui xerxes artabane iquit me
rito tu quidem horꝫ singula cõmemorasti. Tamen non est ut omnia reformides:oĩaq;
peræq; consideres. Nam si uelis in rei consultatione semper omnia perĩde considerare:
nunquã aliquid efficias. Satius est omnia alacriter aggredientem dimidium erumnarꝫ
pati:q̃ oĩ in re præsumpto metu nihil omnino pati. Q uod si repugnãdo omnibꝫ quæ
dicuntur:non uis committere ut quod firmum ẽ ifirmetur. perinde peccas atq; is q cõ
traria istis dicat. Et hoc æqualiter se hẽt. Scire uero aliquẽ cũ sit homo q̃ ratiõe quid fir
mũ eẽ oporteat:nequaquã arbitror. At iis qui facẽ quid uolũt cõsueuit plerũq; succe-
dere emolumẽtũ:raro ãt iis qui pẽsant oĩa:& quos agere piget. Cernis quo res psica po
tentiæ processit:quo nũq̃ progressã uideres:si ii qui ante me extitere reges:istiusmodi
consiliis qbꝫ tu usu fuissent:aut utentes istis sentẽtiis nõ alios suasores tales habuissent Mangna
nũc pericula cõtẽnentes tantopere statũ suũ puexere. Magna .n. negocia magnis cũ pi cũ pericu-
culis suscipi uolũt. Q uare nos illorꝫ facta æmulãtes optimo ãni tẽpore ingredimur:sub lis
actaq; oĩ europa rursus reuertemur nullã usq̃ neq; famẽ neq; rẽ tristẽ passi. Nã & cõme
atus affatim ipsi nobiscũ portamus:& ad quancũq; uel regionem uel gentẽ ueniemus
eius re frumentaria potiemur. Nam aratoribꝫ uiris non pastoribꝫ inferemus bellum.
post hæc artabanus quandoquidem inquit non sinis ullam rem formidari:& tamen
mecum admittis consilium:neesse est enim de multis negociis in longius extrahi ora-
tiõem. Cyrus cambyse genitus omnẽ præter athenas ioniam persis tributariam reddi
dit. Q uare suadeo nequo pacto hos uiros:aduersus patres suos ducas Nã sine ionibus
satis supq; sufficimus hostẽ superare:quos necesse ẽ aut in iustissimos eẽ si metropolim

suã ſeruitutẽ redigãt aut iuſtiſſimos ſi illius libertatẽ ꝛdiuuẽt. Si iiuſtiſſimi erunt nullo modo certe nobis magno uſui futuri. Si iuſtiſſimi magnã poterũt ſuo exercitu afferre pniciẽ. itaq; hoc uetus dictũ tãq; pbũ rex i mẽte habe: nõ ſtati ab initio exitũ oẽm cẽ manifeſtũ. Ad hæc excipiens xerxes. Artabãe iqt ſẽtẽtiaꝝ q̃s dixiſti i hac præcipue falleris: q̃ iones metuis ne imutẽtur: quoꝝ maximũ habẽus cõmilitium: queꝝ & tu teſtis es: & anni q̃ ſub dario aduerſus ſcithas militauerunt: eũ i eoꝝ eſſet ptãte ſitũ uniuerſas pſaꝝ copias & pdeꝛ & ſeruare fidẽ tñ iuſtitiãq; pſtitiſſe: nec q̃cq̃ nos leſiſſe. Præterea cũ liberos ſuos atq; uxores i nr̃a terra reliquerit: nõ eſt cã cur eos aliqd reꝝ nouaꝝ moliri ſuſpicemur. Quare ne hoc quidẽ extimeſcas: ſed bonũ hñs animũ tutare meã domũ atq; tyranidẽ. Tibi. n. ſoli ego ſcæptra mea pmitto. Hæc locutus xerxes artabanum ſuſa dimiſit. iterũq; illuſtriſſimos quoſq; pſaꝝ accerſit: q̃ poſteaq̃ pſto fuere: his eos uerbis alloc̃utus ẽ. Perſæ ego uos: quoꝝ opa mihi opus ẽ cõtraxi: ut uiri pſtãtes exiſtatis: neue res hactenus geſtas a pſis magnas præclaraſq; dedecoretis: ſed cũ ſigula tum uniuerſi exhibeãtis nos alacres: cõmune. n. hoc oibus bonum eſt ſtrennuos eſſe. Eaq; de re uos cenſui præmonendos ad bellũ cõſtanter tollerãdum. Nã ut ego audio aduerſus uiros egregios tẽdimus: quos ſi ſuperauerimus nullus unquam nobis alius exercitus obſtabit. Nũc igit̃ deos præſides terre perſidis precati trãſeamus. At eodem quidem die ſeſe ad trãſeundũ parauerunt. Poſtero ãt tantiſper morati ſunt dum ſolẽ exorientem cernerent omniſq; odores in pontibꝫ congerẽtes ac myrto iter cõſternentes. Vbi ſol exortus ẽ ex aurea phiala xerxes libans in mare apud Solem uota concepit: ne quid ſibi aduerſi cõtigeret. quo prius deſiſteret europã ſubigere: q̃ ad illius terminos pueniſſet. Hæc precatus phialã i helleſpontum abiecit: aureumq; craterẽ ac gladiũ pſicum: quẽ acinacem uocant Hoc p cõdẽrto diiudicare nõ poſſũ utrũ Soli dedicãs gladiũ demiſerit i pelagus: an hdleſpontũ q; eum flagellaſſe pœniteret in cõpenſationẽ gladio donauerit. His actis peraltẽꝝ pontium qui uergebat in põtum peditatus oĩs eqtatuſq; tranſiuit: per alteꝝ q̃ uergebat in ægæũ iumenta atq; ſeruitia p̃cedentibꝫ decẽ millibꝫ pſarũ coronatis omnibus quos prom ſcuus oĩum nationũ ſequebat exercitus. Et hi quidẽ eo die. In ſequẽti autẽ primi tranſiere equites. qq; ſpicula deorſum uerſa geſtabant: & ii etiam coronati. Dehĩc eq; ſacri ac ſacer currus. Tũ ipſe xerxes. Poſt haſtati & mille eqtes & p̃terea alius exercitus quin ẽt naues pariter ad ulteriora li tora agebãt. q̃q̃ hoc etiã audiui poſtremũ oĩum ptrãſiſſet regẽ. xerxes poſteaq̃ i europã traiecit: cõſpicabat exercitũ ſub uerberibꝫ trãſeũtẽ. Trãſiuit ãt eius exercitꝰ ſeptẽ p dies totidẽq; noctes nullo tp̃e ĩtermiſſo. Ibi iã trãſgreſſo helleſpontũ xerxe: fertur qdã uir helleſpõtius dixiſſe: O iuppiter qd nã tu ſub ſpecie uiri pſæ & accepto xerxis ꝓlouis noĩe greciã e ſedibꝫ ſuis exigere uis cẽs hoĩes ducis cũ ẽt citra hoc tibi liceret facere id: Transgreſſis oĩbꝫ & iter ingrediẽtibꝫ ingens prodigiũ oblatũ eſt: q; xerxes nihili fecit: & ſi cõiectura diſcutiẽdum. Si qdẽ equa leporem enixa ẽ qd̃ facile erat ad cõiectãdũ. Fore eni ut xerxes exercitũ aduerſus greciã cũ maximo ſtrepitu & ambitioſiſſime duceret rurſuſq; p ſeipſo ſollicitus ad eũdẽ locũ fuga recurreret. Alteꝝ quoq; ei pdigiũ dũ ſardibꝫ foret exibitũ ẽ. Mula eni mulũ edidit ãcipitia genitalia hñte maris & fœminæ, ſed maris ſupiora. Quoꝝ pdigioꝝ utrũq; p nihilo hꝰ ire pgebat comitãtibꝫ eni terreſtribꝫ copis nauticis extra helleſpõtũ nauigãtibꝫ ac terra legẽtibꝫ: & e diuerſo atq; terreſtres agẽtibꝫ. Nã ipſi qdẽ ueſpeꝝ uerſus ad promõtoriũ ſarpedõis nauigabant: quo cum pueniſſẽt: iuſſi erãt pmãere. Illi uero ad aurorã & ſolis exortũ iter faciebãt p cherſonneſum dextrorſum habẽtes ſepulchrũ helles filiæ athã-

Exitus oĩs incertus

Dona in helleſpõtum

Acynacis ideſt gladius perſicus

xerxis exercitꝰ traiectus in europam

Lepus equa natus

Mula mulum pepit

Helles ſepulchrũ

mantis ſiniſtrorſũ cardiã urbẽ p mediũ oppidi: cui nomẽ eſt agora ideſt foꝝ. Illic deſle- urbs
ẽtibꝫ ad ſinũ noĩe melana hoc ẽ nigrũ fluuius cui idẽ ẽ nomẽ nõ ſuffecit: ſed alueum Agora
uũ deſeruit. Hoc fluuio trãſmiſſo a quo ſinus hic cognominat̃ ad ueſpeꝝ uerſus contẽ melaſ flu.
derũt: ænon urbẽ æolidẽ & lacũ ſtẽdoridẽ p̃tereũtes dũ ad doriſcon p̃ueũtũ ẽ. Eſt ãt dori defecit
cus traciæ littus piter & cãpus ingẽs: quẽ grãde flumẽ hebrus interfluit: ubi extructus Penos
eſt murus q̃ doriſcus appellat̃: cui ĩpoſitũ eſt pſaꝝ p̃ſidiũ a Dario iã ĩde cũ ſcythis, infere urbs
bat bellũ. Cũ igit̃ locus digerẽdis recẽſcẽdiſq; copiis idoneus ſibi uideret̃: Xerxes ita ſibi Stẽdoris
faciẽdũ putauit. Eius iſſu nauarchi cũ eo appuliſſẽt oẽs naues ad litus doriſco cõtiguũ lacus
receperũt ubi ſala urbs ſamothracia & zona ſitæ ſunt: cuius ultimũ p̃mõtoriũ ſerriũ no Doriſcus
minatur: q̃ locus quõdã fuerat ciconũ. In hoc litus appulſa claſſe ac ſubducta q̃ ea ſub Hebrus
ducẽda laborauerãt reſpirauere. Per hoc tp̃s apud doriſcũ xerxes luſtrabat exercitum. Sala urbs
equidẽ quãtũ ſinguli attulerit copiaꝝ p certo affirmare nõ poſſũ: quoniã a nullis p̃ſus Zona
hoĩbꝫ id refertur. Cõſtat ãt terreſtriũ copiaꝝ numeꝝ fuiſſe cẽtũ ſeptuagĩta myriades: urbs
idẽ decies ſepties cẽtena milia. quoꝝ numeꝝ hoc mõ inierũt. cõtraxerũt unũ i locũ myxerxis nu
riadẽ q̃ ſunt decẽ milia hoĩum: qua coartata q̃ maxĩe poterãt circulũ extrinſecus deſcrip- merus
ſerũt loco circũſcripto: emiſſaſq; illinc myriade ſepẽ circundederũt: Eatenus excitãtes ut Mirias
umbilico tenus pertingeret. Eã ubi fecere aliam ſubinde atq; aliam myriadem introdu- ſũt. x. mi-
xerunt: donec oẽs cõnumerauerunt. Cõnumeratos ãt nationatim digeſſerũt: Ex qbꝫ lia hoĩum
qui militabant hi erant perſæ hunc in modũ ornati circa capita geſtabãt pilea: quos uo- perſarum
cãt tiaras impenetrabilia: circa corpus tunicas uariis ſquammis e ferro conſertas in ſimi armatura
litudinem piſcium. Femoralia circa crura pro clipeis gerra id eſt cetra pharetris ſubter Tiara q̃d
pendentibꝫ. Haſtas breues: arcus grãdes: ſagittas arundineas. Ad dextrũ femur pugio Gerra
nes e baltheo ſuſpenſos. Hi ducem habebãt otanem patrẽ amaſtris: q̃ erat uxor xerxis. Otanes
Vocabãtur autẽ quondam perſæ a græcis cephenes: a ſe uero ipſis atq; ab oculis artæi. Amaſtris
Veꝝ poſteaq̃ perſeus Danaes & iouis filius ad Cepheum belli filium commeauit & uxor
andromedam eius filiam duxit uxorẽ: tulit ex ea filium quem perſen appellauit: eumq; cephe
illic reliquit: a quo C nã cepheus carebat uirili prole Cognomẽ ſortiti ſunt perſæ. Medi nes
eodem ornatu iſtructi militabant. Nã hæc armatura medica eſt nõ perſica. Habebant Artæi
aũt ducẽ Tigranẽ achæmenidẽ. Ii quondã ab oĩbus uocabãtur arii. ſed ubi ad eos cõceſ cepheus
ſit ex athenis medea colchis: immutauerunt & ipſi nomẽ. ita de ſeipſis medi commemo- andro
rant. Ciſii i militia cætero ornatu ut perſæ ſũt armati: ſed pro pileis mitras ferũt: Eis dux meda
erat anaphanes otanis filius: Hircãi quoq; perſica armatura ornati ducẽ habebãt mega perſeus
panum: q̃ poſtea babylonis p̃curator fuit. Aſſyrii qui militabãt hũc habebant ornatũ perſæ uñ
ferreas i capitibꝫ galeas barbarico quodãmodo conſertas nõ facile penetrabiles: Clipe- Medor ũ
os: haſtas: pugiões ægiptiacis aſſimiles: & p̃terea ligneas clauas ferro inductas ac lineoſ armatura
thoraces: iſti græcis ſyrii uocabãtur: ſed a barbaris aſſyrii ſunt uocati iter quos chaldei Tigranes
ſunt. iiſ præerat hoſtaſpes artachæi filius bactrii capitis ornatu in acie ſimillimo illi me- arii
dico muniti erãt: ſed more gentis arundineis arcubꝫ & haſtis breuibꝫ ſacæ q̃ ſcytæ ſunt Medi u-
criſtatas in capitibꝫ caſſides geſtabant i acutum erectas: atq; cõpactiles: induti femora ciſii
libus: nec non arcus gentiles atque pugiones: ad hoc dolabras ac bipennes. Hos cum anapha-
ſint ſcythæ amirgii ſacas appellabãt: q; cunctos ſcithas perſæ ſacas appellãt. Bactriis & nes
ſacis præerat Hiſtaſpes Darii filus: & atoſſæ Ciri filiæ: indi ueſtiti erant amictu e lignis Hircani
confecto: arcus arundineos geſtabant. itemq; arundineas ſagittas ferro præfixas. ita in Megaba
ſtructi indi erant ſub duce Pharnazatre Artabatis filio. Arii medicis arcubus muniti nus

Sisamnes Chorasmii Artabazus Sisyrnæ Sarangæ Pactyes Vtii Myci Paricanii Ziræ

erant cæteris quẽ admodũ bactrii. Iis p̃erat Sisamnes Hydarnis filius. Parthi & chorasmii & sogdi: & sádaurii: & dadicæ eádẽ i acie quá bactrii armatura gestabát. Quoꝝ parthis & chorasmiis p̃erat Artabazus. Pharnacis Sogdis Artanes artæi: Sádauriis & dadicis artybius artabái filius. Caspii sisyrnis: qd̃ ẽ genus penulæ induti arcus gẽtili more arũdineos gestabát & acíaces: ducẽ suí agminis hñtes ariomardũ artybii germanũ. Sarãge ídumẽta gestátes uersicoria decori erát: Caligasq; genuũ tenus extẽtas arma hẽbát arcus láceasq; medicas duce pherẽdatæ megabazi filio. Pactyes & ipsi sisyrnas ferebát & uernaculos arcus atq; pugiões: quoꝝ duxerat artaytes itrãitis filius. Vtii & myci & paicanii eodẽ quo pactyes armati erát. Sub his ducibꝫ utii quidẽ & myci sub Arsamene Darii paricanii uero sub Siromitre oebazi filio. Arabes succícti erát ziras amiculi genus arcus recuruos habilesq; gestabát. Aethiopes pardoꝝ pellibꝫ leonũq; amicti arcus e palmaꝝ spathis factos gerebát q̃tuor nõ minus cubiris lõgos & itẽ plõgas ex aũdine sagittas p̃ ferropfixas eo lapide acumíato quo sigilla sculpũt: p̃terea hastas capræ cornu p̃fixas í modũ spiculi acuminato & clauas p̃ferratas. Ii cũ cũ í pugnã dimidiatũ corpus gipso dimidiatũ minio illinũt. Arabũ ethiopũq; q trans ægyptũ ícolũt: dux erat Arsanes darii filius: & Artystonæ Cyri filiæ: quam Darius ex uxoribꝫ maxime adamas cũ talari ex auro tunica effinxit. Arsanes quidẽ æthiopibꝫ: qui sũt trans ægyptũ atq; arabibꝫ præerat. Ii aũt æthiopes q sũt ab ortu solis C nã bifariã militabát) cẽsebant cũ indis specie nihil admodũ a cæteris differẽtes: sed sono uocis dũtaxat atq; capillatura. Nã æthiopes q ab ortu Solis sũt promissos crines: qui ex aphrica crispissimos iter oẽs homines habent. Aethiopes q ex asia sunt pleraq; arma quæ indi gestabant pellesq; frontiũ equinaꝝ cũ auribꝫ atq; iubis in capitibus ut ipsæ iubæ pro cristis essent: & hirtæ aures equinæ rigerẽt. in locũ clipeoꝝ pelles gruũ prætendebát. Pœni corio armati iere: ac iaculis præustis duce massãge aorizi filio paphlagones capitibus gerebant conpactiles cassides scuta exigua hastas haud longas. Præterea iacula pugionesq; pedibꝫ caligas more gentis ad media crura subtẽtas. Eandem quam paphlagones armaturam gestabant. Ligies & macieni & mariandini: & siri. Isti siri a persis cappadoces uocantur. Paphlagonum & macienoꝝ dux erat dotus megasidi filius: Mariandinoꝝ & ligiũ & sirorũ. Gobryes Briges Phryges Lydi Meones Olimpieni artaphernes Tracum armatura Bithini Strymonii Bagassaces

Arsanes artystõa Aethiopũ crines Lygies Matieni mariãdini Syri cappadoces Gobryes Briges Phryges Lydi Meones Olimpieni artaphernes Tracum armatura Bithini Strymonii Bagassaces

Mosychi Tibareni Macrões Ariobardus Parmis Autarces Chiliarchæ Myriarchæ xerxis imperatores Mardonius Smerdomenes Massystes Sagartii Restiũ pugnæ Equitum numerus Datis filii Pharnuches

uocãtur eũdẽ cultũ gestabát: quẽ cilices: quẽ ego dũ ordine ad cilices ueniã ídicabo: Miyæ láceolas gerebát & uestes fibulis substrictas: & eoꝝ nõnulli lycios arcus i capitibꝫ galeas e pellibꝫ factas. Hoꝝ oíum p̃fectus erat Badres hystãis filius. Moschi lineas circa capita cassides gerebát scutá que ac hastilia breuia sed lõga in hastilibꝫ spicula. Eodẽ quo moschi ornatu militabát tibarẽi & macrones & mosynæci quos hi regebant mocos & tibarẽos ariobardus darii filius & parmyis filiæ Smerdis filii cyri. Macrones & mosynœcos Autarces Chorasinis filius: q sesti í hellespõto præses erat. Mares í capitibus ligneas galeas gerebát: scutulaq; e crudo bouis tergore: atq; láceolas p̃terea machæras quibꝫ atq; colchis præerat pherẽdates Theaspis filius. Alarodii & sapires eodẽ quo colchi ornatu militabát duce masistio Siromitris: Insulãæ gẽtes q̃ rubro e mari secutæ sũt ex iis ísulis ad quas trãsportare rex solet: quos e suis locis sũmouet: gerebát p̃xima medis & uestimẽta & arma qbꝫ præerat mardõtes Bagæi: qui apud micalẽ dux altero ẽno í pugna oppetiit. Hæ erát natiões: quæ per cõtinẽtem ibát: ex quibꝫ cõstabat pedester exercitus quibꝫ ii præerát qui commemorati sũt: quiq; ordinarát milites: cõnumerauerátq; & chiliarchas ideſt tribũos qui mille: & myriarchas qui decẽ milibus præsũt delegerát. Nã myriarchæ cẽturiões decanosq; creauerát: Erát & alii agminũ & gẽtium p̃retores. Veꝝ ii qui nominati sũt duces. Horum tamẽ & totius exercitus imperatores fuere mardonius gobryis filius: & Tritãtæchines filius artabãi: qui dissuaserat bellũ græcie inferẽdum: & Smerdomenes Otanis filius ambo hi fratrum Darii filii: xerxis patrueles & Massystes Dario & Atossa gẽitus: & Gerges Ariagi: & Megabizus Zopyri filius. Hi erant iperatores oíum copiarũ p̃ter delecta psaꝝ decem milia: quibus p̃erat hydarnes hidarnis filius: qui uocabát ímortales: ob hoc q; si qs eoꝝ aut nece aut morbo nũe tũ íminueret alius sufficiebat: nec unq̃ plures erát pauciores ue decẽ milibꝫ p̃cipio iter oẽs cultu decori: & iidẽ præstãtissimi oíum ut dictũ est: & præterea ímẽso auro cõspicui ducẽres una carrucas cũ pallacibꝫ ac familia pmulta eaq; belle ornata: necnõ camelos ac iumẽta præter cæteros milites. q̃ cõmeatũ suportabãt. Equitát ãt hæ natiões: sed nõ oẽs habebãt equos ueꝝ hæ solæ. Persæ qui eadẽ erát q̃ peditatꝫ armatura ornati: nisi q; quidã singulares í capitibꝫ opã ex ære ferroq; ductilia. Sũt quidã nõades hoíes q sagartii appellãt & gẽte & uoce psæ: sed cletu íter psicũ & pactycũ q attulerẽ eqtatũ octo miliũ eqtũ armaturã neq; æneã neq; ferreã assueti ferre p̃ter pugiões utẽtes reste e loris cõserta: q̃ freti í p̃liũ eũt. Est át prælium eoꝝ uiroꝝ huiusmodi. Vbi cum hoste cõgressi sunt iniiciũt eas restes in sũmũ laqos hñtes: qui laqus cũ aut equũ aut hominẽ adeptus ẽ: eũ ad se trahũt. Ita illi illaqati cõficiũt. Talis hoꝝ pugna ẽ iidẽq; inter psas cẽsẽtur. Medi eádẽ equites q̃ pedites armaturã gerunt: & itẽ cissii. Indi quoq; eádẽ quã peditatus suus gestãt armaturam. Cæteꝝ equos desultorios agebãt & currus: quibꝫ curribꝫ suberant & equi & asini agrestes. Bactrii eodẽ ornatu instructi erát equites quo pedites: & itẽ caspii pœni & ipsi eádem quam pedites armaturã gerebant: curruum quoq; cũcti agitatores Itidẽ & caspii & paricanii atq; suus peditatus instructi erát: Nec nõ arabes eo quo pedites ornati cultu agitabát camelos nihilo íferiores equis pernicitate. Hæ solæ gẽtes erát equestres. Fuitq; numerus equitum octo myriadum ideſt octogíta milium præter ea melos & currus. Et alii quidẽ equites in ordinẽ redacti erant. Arabes autẽ in ultimo locati ob id̃ postremi ne equitatus consternaretur equis camelos non tolerantibus. Equitatus præfecti erant Harmamithres & Tithæus filii Datis. Tertius horum collega Pharnuches sardibus erat relictus ægrotus. Nam cum sardibus proficiscere

tur ĩ calamitatẽ incidit inſciens. Equitante. n. eo canis ſub pedes eq̃ ĩtercurrit: quo equo impræuiſo deterritus: atq; erectũ ſeſe attolẽs Pharnuchem excuſſit. Hic collapſus ſanguinẽ euomuit: nactuſq; morbum q̃ ĩ phitiſin ideſt tabẽ euaſit. Equo ãt a caſu ſtatim dñi fecerũt famuli ut ille iuſſerat. Abducto nanque in eũ locũ ubi dñm ſtatuerat: crura cũ genibꝫ abſciderunt. Itaq; Pharnuches a p̃fectura ſũmotus eſt. Triremes inito nũero fuere mille ducẽtæ & octo: quas hi attulere phœnices cũ ſyris: q̃ paleſtinã incolũt trecentas hunc in modũ ornati: circa capita galeas græcanicis p̃ximas gerunt ĩduti thoracibꝫ lineis cũ ſcutis umbone carentibꝫ cunctꝫ iaculis. Hi phœnices (ut ipſi memorãt) quondã mare rubrũ accolebant: illinc tranſgreſſi maritima ſyriæ habitãt. is tractus ſyriæ & q̃q̃d ægypto tenus eſt: palæſtĩa uocitat. Hi circa capita caſſides forcipiculatas gerũt conuexa ſcuta magnis umbonibꝫ p̃dita: ac grandia pila nautica & grandes bipẽnes. Eorũ turba thoraces gerebat ac magnas machæras. Hunc ĩ modũ iſti armati erãt. Cypri cẽtũ q̃nquagĩta naues hoc modo armati reges eorꝫ mytris redimit erãt. Reliq tunicas geſtabãt cætera ut græci. Quorꝫ gentes ſũt partĩ a ſalamine & atheniẽſibꝫ: partim ab arcadia, partĩ a Cythno partĩ alphœnice: partĩ ab ethiopia oriũdi: ut ipſi ciprii aiũt. Cilices centũ naues. Hi circa capita ferebãt gentiles galeas p̃ ſcutis puuias e crudo bouis corio factas laneis ueſtibus induti: bina ſinguli iacula geſtãtes enſẽ machære egyptiacæ ſimlẽ: quondã hypathæi appellati: ſed a Cilice phœnice Agenoris filio ita cognominati. Pamphilii triginta naues græcanicis armis ornati: ab illis originẽ ducentes: qui cũ Amphiloco & calchante e troia diſiecti fuerant. Lycii præbuerũt naues quĩquaginta thoracibꝫ ocreiſq; armati: arcubus quoq; e cornu factis & arundineis ſagittis ſine pennis atq; iaculis gerentes ex humeris ſuſpenſas caprarũ pelles: & ĩ capitibꝫ pilea pinnis coronata quin etiam pugiõ es & falces: e creta oriundi quondam termilæ nominati: ſed a lyco uiro atheniẽſi Pandiõis filio lycii cognominati. Dores qui ſũt ex aſia naues triginta: ligrẽca gerebãt arma uti e pelloponneſo propagati. Cares ſeptuaginta naues. Cætera græco more ornati: ſed & falces & pugiones gerebant: quos prius appellatos fuiſſe hoctines in ſuperioribus libris dictum eſt: iones centum naues armati græco ritu: qui quãdiu in pelopõneſo regionẽ quæ uocatur achaia incoluerunt: & ante aduentum danai & xuthi filio iones ſunt appellati. Inſulãi naues decem & ſeptem armati ut græci & ipſi pelaſgica gens: ſed mox ionica ob eandem cauſam: ob quam & duodecim oppida ſunt ionica ab athenienſibus appellata: Aeoles ſexaginta naues ritu græco armati olim pelaſgi ut apud græcos fertur uocati. Helleſpontii centum naues præter abydænos quibꝫ mãdatũ erat ab rege ut circa locum manerent ad pontes cuſtodiẽdos. Cæteri e põdo erãt græco more armati: Ionum ac doꝝ coloni. In omnibus autem nauibus epibate erãt perſæ & medi & ſacæ. Quarꝫ uelociſſimas attulere phœnices & inter phœnices optimas ſidonii. Harꝫ ſingulis & item pedeſtribꝫ eorꝫ copiis præfecti erant uernaculi duces: quorꝫ ego quia ratio hiſtoriæ non exigit: neceſſario non faciam mentiõnem. Neq; enim ſingularꝫ nationum duces digni memoria fuere. Quarꝫ quot urbes tot duces extitere: ſed nõ ut ductores: uerũ ut ſerui quẽadmodũ alii qui ducebat in militiã uenere: quoniã duces pene quos ſũma ĩperii erat ut ſingularꝫ gentiũ principes quinã eorꝫ perſæ fuerĩt a me cõmemoratũ eſt Nauticis hi p̃fuere ariabignes darii: & Prexaſpes aſpathenis: & Megabazus Megabatis: & achemenes Darii filius Iadicæ quidẽ claſſi & cariæ ariabignes ex dario & filia Gobryis genitus: Aegyptiacæ autẽ achæmenes xerxis ex utroq; parente ge-

Triremiũ numerus
Phœnices
Paleſtina
Cyprioꝝ armatura
Cyprorũ genus uarium
Cilices
Hypathæi
Pamphilii
Lycii
Termilæ
Dores
Cares
Hoctines
iones
Achaia
aegialees
aeoles
pelaſgi
Ariabignes
achæmenes

nanus: Reliquæ ãt claſſi reliqui duo. Porro biremes lẽbos quinquaginta aut triginta
enioꝝ & actuaria nauigia & alia minuta cũ hippagogis q̃ equos uehũt cõtracta con-
tat ad triũ miliũ pueniſſe: Eorꝫ qui in claſſe erãt ſecundum duces illuſtriſſimi fuere ſido
ius: tetraneſtus alleſi filius: & tyrius mapten ſizoni & aridius merbalus arbali & cilix
yenneſis horomedõtis: & lycius ciberniſcus ſicæ. Cyprii aũt gorgus cherſis: & timo-
as tymagoræ: carioꝝ uero hiſtiæus timnis: & pigreſſus ſeldõii: & damnaſithymus cã
laulis filius. Alioꝝ nunc præfectoꝝ mentionem facere ſuperſedeo tanq̃ non neceſſe
ñs: Veꝝ artemiſiæ præcipua me tenet admiratio mulieris expeditionẽ aduerſus græ
iam ſecutæ: q̃ defuncto uiro ac pupilli filii tyrãnidem optinens nulla adacta neceſſitate
ed præſtantia animi atq; uirilitate in militiã conceſſit: Nomen ei erat artemiſiæ Lygda-
mis filiæ paternum genus halicarnaſo: maternum e creta imperans: hæc halicarnaſeis
& cois & niſiriis & calidniisquinq; cũ nauibꝫ uenit omni copia inſtructis. Ita poſidõas
næ naues fuerunt illuſtriſſimæ. Eadẽ apud regem optimas inter oẽs ſocios ſententias
dixit. Quas ciuitates recenſui ſub illius ĩpio fuiſſe: eaꝝ uniuerſã gẽtẽ aio doricã eẽ hali
carnaſeoꝝ quidẽ troezeniã cæteroꝝ ãt epidauriã hactenus de nautico exercitu xerxes
inito copiarꝫ numero militibꝫ inſtructis cõcupiuit illos luſtrãdo oculis obire quemad-
modũ & fecit: itaq; inſenſo curru ſingulas natiões luſtrans quænã eſſent perconctaba-
tur: quarꝫ p̃feſſionẽ ſcribæ excipiebant: donec ad extremos equitũ peditumq; peruen-
tum eſt. Hoc perfecto & nauibꝫ in mare deductis xerxes e curru in nauim ſidoniã tran
ſcendit: reſidenſq; ſub aureo tabernaculo: præteruehenſq; nauim proras ſciſcitabat de
ſingulis itidẽ ut de terreſtri exercitu fecerat: deſcribiq; iubebat. Eniuero nauarchi p̃du-
ctas a littore quatuor fere iugerꝫ ſpacio naues ſtabilierãt cõuerſis ad terrã p̃ris & ĩ unã
frontẽ digeſtis: epibatis quoq; ĩ. p̃pugnatoribꝫ tanq̃ ad bellũ armatis. Quos xerxes in
ter proras & littus nauigans cõſpicabat. Vbi ãt & claſſem luſtrauit egreſſus naui acceſ
ſit. Demaratum ariſtonis comitẽ aduerſus græciam expeditionis: eiq; acceſſito ita inqt:
Demarate iuuat nunc me q̃ cupio abſte interrogare: qui & græcus es & non ex minima ciuitate ut audio tam ex te q̃ ex aliis græcis: qui me alloquendi gra adeunt. Nunc igitur hoc mihi expone nunquid græci ſuſtinebunt manus contra me leuare. Nam ut ego opinor ne oẽs quidẽ græci ac cæteri mortales qui ad heſpeꝝ incolunt ſi cõgregentur pares eẽnt noſtris armis: nec me inuadentẽ expectarent: cũ hoc ſint inter ſe concordes libet tñ mihi abs te audire quid de hoc dicas. His uerbis ĩterrogauit demaratus excipiens utra inquit apd̃ te rex utar ĩueritate ne an iocunditate. Ille ut ueritate uteretur iubere. Neq; n. ſibi ob id eum mĩnus iocundum fore q̃ antea fuiſſet. Hoc ubi demaratus audiuit: quoniã inquit me iubes rex omnino ueritatẽ p̃loqui: ea dicã q̃ nemo niſi mentiens apd̃ te poſtea carpet. Græcia ſemper alumna fuit paupertatis: hoſpes uirtutis: q̃ aſapientia aſciuit & a ſeuera diſciplina: quã uſurpãs græcia & paupertatẽ tuet & domi natũ. ita laudo quidẽ oẽs græcos qui dorica illa loca uel circa incolunt: ſed ñ de cũctis eis uerba faciã. Veꝝ de lacedæmoniis ſolis. iã primũ nego fieri poſſe ut tuã orationẽ admittant afferentẽ græciæ ſeruitutẽ. Deiñ aio uẽturos tibi obuiam ad pugnandũ ẽt ſi cæteri græci oẽs ſentiant tecũ. Neq; uero de numero eorꝫ quæras quot illi ſunt qui hoc facere poſſunt. Nam ſi in exercitu eorum mille fuerint: ii tecum congrediẽtur: & item ſiue pauciores ſiue plures. Hæc cum audiſſet xerxes ſublato cachinno inquit. Demarate quodnam extuliſti uerbũ: mille omnino niros cum tãto exercitu cõgreſſuros. Agedũ dic mihi nõne te ipſum ais iſtoꝝ uiroꝝ fuiſſe regem? Vis ne igitur ſine mora tu cũ de-

Hippagogæ
thymus
artemiſia
Lacedæmonum Virtus
Epibatæ

eem uiris dimicare. Quod si uestri populares oēs tales sunt qles tu prædicas profecto secundū uestra instituta debes tu q illoꝝ es rex duplū præstare q̄ singuli eoꝝ: quisi decem e meo exercitu pares sint: iure abs te posco ut uiginti sis par. ita uerba quæ diristicō probabūtur. Atq; si tales sunt illi ac tanta statuta qualis quātusq; tu ac cæteri græci qui in colloquiū meū uenerūt: uidete ne cū tantope gloriāini: frustra id insolēterq; faciatis Nam age intelligā quocūq; argumēto unde fieri q̄at: ut mille aut decem milia atq; quinquaginta milia hominū qui præsertī sint oēs liberi nec unius impio subiecti tāto exercitu obsisterent cū simus n̄ plures q̄ milleni ad singulos eoꝝ si fuerint quinq; milia. Ni sub uno quēadmodū apd nos fit impatore milites illius metu ēt cō tra suā ipsoꝝ naturam meliores efficiunt: adactiq; uerberibꝫ uel pauciores aduersus plures eunt. idem remisso libero sibi arbitrio neutrū hoꝝ facerent. Adeo opinor græcos ēt pares numero persis ægre cū eis solis certaturos. Quinimo istud apud nos solos est qd ais. Vex nō ita multū sed raꝝ. Sunt. n. e persis meis satellitibꝫ: qui uelint cū ternis græcis pariter dimicare. Quoꝝ tu exptus multa blateras. Ad hæc demaratus intelligebā inquit rex ab initio me uera dicentē n̄ iocundum tibi futuꝝ. Sed quia tu dicere me uerissima coegisti: dixi q̄ erant e dignitate e spartanoꝝ. Quanq̄ ipse optime intelligis quantope nūcl los ego amē: qui me honore & dignatiōe paterna exutū extorrē ꝓfugūq; fecerunt: quē pater tuus exceptū uictu ac domicilio donauit. Quare n̄ est credibile uiꝝ prudentem respuere beniuolentiā exploratā: sed maxime obseruare. Ego. n. neq; cum decē ꝓmittā me posse dimicare neq; cum duobꝫ. ac ne singulari quidē certamine uolens certaueri. At si necesse fuerit: aut uehemēs discrimen institerit: libentissime cū uno quolibet istorum oium dimicarē: qui se singulos aiunt idoneos ad certandum cum ternis græcoꝝ. Etenim lacedæmonii pugnando cum singuli nō sunt illi quidē cæteris deteriores uiris

Lacedæmonum lex

At cōferti cunctoꝝ uiroꝝ sunt excellētissimi. Nam licet sunt liberi n̄ tn̄ sunt usq; quaq; liberi: quippe quibꝫ præest dominā lex: q̄ multomagis metuunt q̄ tui te. Faciunt ergo q̄cunq; illa cogit. Cogit āt idē semp uetans semp eos ex acie fugere quantā uis hoium multitudinē: sed iubens ut ordinē n̄ deserentes aut uincant aut occūbant. Hæc ego loquens si tibi blaterā: uideor uolo: post hac in cæteris silentium agere: Hactenus loqui coactus tibi uero exsnia contingat: rex. Hæc locuto demarato xerxes ad risum uersus nulla indignatione permotus est. sed comiter hominem remisit. Post Demarati colloquium ubi doriſco prefecit prætorē Mascamen Megalostis filiū amoto eo quē darius

Mascames

præfecerat: ire cum exercitu aduersus græciam pergit. Huic mascami quē illic reliquit xerxes uni tanq̄ oium prætoꝝ præstantissimo quos aut ipse aut darius cōstituisset dona quot annis misit: & itē eius posteris artaxerxes filius xerxis. Etenim ante hanc expe

Artaxerxes

ditionē in thracia & ubiq; hellesponto prætores fuerant qui oēs post eandē expeditionem a græcis electi sunt: & e tracia & ex hellesponto præterq̄ e doriſco. Vn̄ mascamen græci per multa conati tn̄ eicere nequierunt. Obid huic ab eo qui in psis regnat semp dona mittunt. eoꝝ uero qui a græcis expulsi sunt neminem rex xerxes uiꝝ egregium esse duxit præter unum Borgem ex eione: quē laudare nō desinebat: eiusq; q supfuere

Boges sua omnia combussit

libet os maximo inter persas honore ꝓsequebatur. siquidem magnis ferri laudibꝫ Boges meruit: qui cū ab athenien sibus & cimone miltiadis filio obsideretur: liceretq; ei accepta fide egredi: & in asiam remeare: tamen abnuit ne regi præ metu superfuisse uideretur: sed ad extremū usq; perstitit. Atq; ubi nihil in mœnibus cōmeatus reliquū fuit: ac censo ingēti rogo interemit liberos cōiugem cōcubinas familiam: eosq; in rogū deiecit.

Dehinc omne aurum urbis atq; argentū e muris diſperſit in ſtrymonē. His acti ſemet ipſe coniecit in rogum. Ita hic merito a perſis ad hoc uſq; tēpus præconio celebrat. Xerxes e doriſco in græciā tendens ut quoſq; populos adibat ſecū militare cogebat. Erat āt ut ſuperius a me expoſitum eſt omnia ad theſſaliā uſq; tractus in ditionem redactus & regi tributarius effectus a megabazo: & mox a mardonio. Digreſſus a doriſco ꝑteriit primū ſamothraces muros quoꝝ ultimū oppidū ad ueſperā ſitum ē nomine meſābria cui uicinū eſt oppidū thraſioꝝ ſtrymma: quæ oppida interfluit annis liſus: cuius aqua tunc n̄ ſuffecit copiis xerxis ſed defecit. Hæc olim regio uocabatur gallica: nunc āt briā tica: quæ tn̄ optimo iure eiconū eſt. Trāſmiſſo pfluente liſi a refacto xerxes has græcas urbes prætergreſſus eſt maroneā: dicæam: abdera eas inq̄ præteriit: & hos q iuxta eas ſunt famoſiſſimos lacus iſmaridem: qui maroneā ſtrymmāq; interiacet: biſtonidem di

Meſambria ep. Strymma liſus fluꝰ defecit Galdaica briantica maronea Dicæa Abder iſmarides Biſtonis Trauus

cæe contiguū: in quē duo flumina īgrediuntur trauus & copſantus: qui iuxta abderē ſit. Nullū nobilē lacū præteriit xerxes: ſed fluuiū neſtum maī ſubeuntē. Poſt has regiones perrexit mediteraneas uerſus urbes. In quaꝝ una eſt lacus triginta ferme ſtadioꝝ circuitu piſcoſus & admodū falſus: quē ſola iumēta cū aquarēt exiccauere. Huic urbi nomē eſt piſyrus. Has urbes: & maritīas & græcas ſiniſtrorſū relinquēs præteriit xerxes: p q̄s āt gentes thraciæ ꝓuinciæ iterfecit hæ ſunt pæti: cicōes: biſtones ſapæi: derſæi:

Cōpſantus Neſtus fluuius Piſyri lacus Biſtones Sapæi Darſæi Aedoni Satræ Biſſi Pieres niphraga pergamū Pangeus Hodomanti Peones Doberes peoples Eiō urbs phyllis regio Angites fluuius

hedoni: ſatræ. Quoꝝ qui maritimi erāt nauibꝫ ſecuti ſunt: qui uero mediterranei a me ſunt cōmemorati: præter ſatras. Cæteri oēs terreſtri itinere ſequi coacti ſunt. Satræ nulli olim hoium quantum nos ſcimus fuere ſubiecti: ſed ſoli e thracibus ad meā memoriā liberi ſemp pſtitere. Editos. n. montes incolunt: omnigenis arboribꝫ ac niuibꝫ obſitos uiri in re bellica ezimii: apud quos oraculum ē dionīſi idq; in editiſſimis mōtibꝫ. Eorum qui in illo tēplo prophetant. i. uaticinantur ſunt biſſi. Antiſtes uero q reddit n̄ſa quēadmodū delphis & nihilo magis uarie. Peragrata q̄ dixi regiōe xerxes ſecundo loco trāſiit muros pieꝝ: quoꝝ uni nomē eſt niphragæ: alteri pgāo. Hac iter ꝑ eos mōtes faciebat a manu dextra relinquēs mōtē pangæū magnū atq; excelſū: in quo aurea ſunt & argentea metalla: quē cū pieres & hodomāti: tū p̄cipue ſatræ exercent: ſup pangæū ad aquilonē habitātes pæones: doberes & peoples ꝑtergreſſus xerxes ad ueſperā uerſus cōtēdit: dōec ad flumē ſtrymonē puēit & urbē eionē cuius ꝑtor boges: de quo paulo ante fecimus mentionē adhuc uiuebat. Regio pangeo mōti circūiecta noīat phyllis. Hinc ueſpeꝝ uerſus: porrecta ad flumē angitē qd ſtrymonē ſubit. hinc meridiem uerſus ad ip̄m ſtrymonē ad quē magi mactatis equis candidis litauerūt. his & aliis cōpluribꝫ medicamētis in flumē factis per nouē uias hedonoꝝ iere: iuxta q̄s ſtrimonē pōtibꝫ medicamētis in flumē factis per nouē uias hedonoꝝ appellari totidem illic

bus iunctū inuenere. Audiētes āt eum locū nouē uias hedonoꝝ appellari totidem illic pueros ac uirgines puellaꝝ indigenaꝝ filios uiuos defoderūt. Perſicū. n. defodere uiuētes. Nā & ameſtrin xerxis uxorē iam ꝓuectæ ætatis audio bis septē illuſtrium perſaꝝ liberos defodiſſe ad referēdā proſe gratiā deo qui ſub terra eſſe fertur. Vbi a ſtrymōe ꝓgreſſus eſt exercitus illic ad Solis occaſum uerſus eſt littus: in quo ſita urbē græcam noīe argilū præteriit. Hæc & q ſup eā ē regio uocatur biſaltia. Illic neptūnii tēpli a leua manu hn̄s perrexit ad campū nomine ſyleū præteriens ſtagiraꝝ græcam urbē: quēnitq; acanthum ducens una ſingulas haꝝ gentium & item accolas montis pangæi: & eaꝝ quas ſuperius cōmemoraui. iis qui maritimi erant claſſe: qui ꝓcul a mari aberant terreſtri itinere ſequētibus. hāc uiā qua xerxes duxit exercitū thraces neq; cōfundūt neq; ſerūt: ſed ad mea uſq; tēpora magnope uenerant. Poſteaq̄ acāthū puēit xerxes: præcepit

Arthaches uir ingens

ä canthiis ut hoſpitalitatē exiberēt.eoſq; medica ueſte dōauit:laudāſq; alacres cernoret eē ad bellū:quodq; audire foſſam eē abſolutā xerxe apd acanthum agente cōgi ut arthacæes qui foſſæ faciundæ præfuerat morbo decederet uir xerxi ſpectatus geni achæmenides ſtatura inter ꝑas ꝑceriſſima. Q uippe cui q̄tuor oino digiti deeranta lōgitudine quinq; regioꝝ cubitoꝝ.Xerxes magno dāno ducēs maximū hoīum facto funct̄ apparitiſſime eū funerauit exhibito ēt epulo:eiuſq; tumulū oīs exercitus extruxit:cui tanq̄ heroi ex oraculo acanthii ſacrificāt noīe eū nūcupātes.Et rex qdem xerxes amiſſo artachæe iacturā ſe feciſſe exiſtimabat.At ii græci qui exercitū excipiebāt cū xerxi cœnā ꝑberēt.in oēm miſeriā deuenere.adeo quidē ut ſuis laribꝫ efficerētur extorres.

Antipater

Dū thaſii ꝑſuis q̄ in cōtinente ſunt urbes xerxianas accipiunt copias:antipater orgiſilius elatus aīo uir iter populares illuſtris erogauit in cœna q̄drigenta argenti pfectitalenta.Eā rē ubi accipe qui ꝑerant aliis circa urbibꝫ C tale.n.cōuiuiū iāpridē indictū fuerat & diu celebratū ❍ hoc ubi accepe ꝑſertim præcōibꝫ paſſim predicātibꝫ.T ū uero oppidani frumētū qd in urbibꝫ erat inter ſe diſtributū molebāt:farināq; triceną ordeaceaq; ī cōplures mēſes faciebāt.Ad hæc excogitauere ob præciū optima q̄q; pecora ſaginant & altiles aues hīe terreſtres paluſtreſq; ī cortibꝫ & ī ui uariis ad accipiēdum exercitum.

Terma urbs

Q uinetiā aurea argēteaq; pocula & crateres faciebāt & cætera q̄ mēſæ ponunt.Hæc oīa ipſi regi & iis q cū illo ueſcebātur fiebāt.Cætero āt exercitui q̄ ad eſū duntaxat ꝑcepta erāt.Sub aduētū exercitus tabernaculū ubi exercitus māeret ſtatuebatur reliq; ſub dio agebāt.Vbi tēpus cœnæ aderat:tūc cōuiuatores laborē ſuſtinebāt.iſti cū expletionē illic exegerāt poſtero die reuulſo tētorio & oīa appatu ſūpto ita abſcedebāt ni hil relictis ut uniuerſi mares pariter ac fœmīe ſua delubra adirēt:ſuppliciterq; diis aſſidētes ꝑcarētur:ut poſthac dimidiū futuroꝝ maloꝝ a ſe ꝑpulſaretur.Nā de ꝑteritis magnā ſe gratiā illis hīe q; rex xerxes ñ bis quotidie cibū cape cōſueſſet.Fore.n.ut abderitæ ſi iuberetur ēt prādiū ſolū cœnā iſtituere aut ñ ꝑſtolarētur xerxē aduenientē: aut preſtolati peſſime iter oēs hoīes affligerētur.Et iſti qdē q̄q; grauaī.tñ qd ſibi īpōebatur exeqbātur xerxes uero ex acāto duces claſſis aſe dimiſit iuſſo ad thermā cū claſſe ſe oppiri.Eſt āt therma in thermæo ſinu ſita:a q̄ ipſe ſinus hēt cognomē.Hac.n.cōpendiariā magis uiā eē audiebat.Nā e doriſco ad acanthū uſq; ita iſtructus exercitus iter fecerat tripartito diuiſus oīs iuſſu xerxis:ut una pars ſecūdū mare iret piter cū claſſe:cui ꝑti præerant Mardonius & maſſiſtes:altera p mediterrāeā:cui præerāt tritātechimes & gergis tertia iter has media cū q̄ xerxes ipſe īcedebāt ducibꝫ ſmerdiomene & megabyzo. Nauticus exercitus ubi a xerxe diſceſſit:foſſā enauigauit in atho depreſſam ac pductā ad ſicū ī quo aſſa & pidorus & ſinеus & ſarca urbes ſitæ ſint.Ex qbꝫ ſumpto cōmilitio pgit ire ad ſinū termæū:circunuectuſq; āpelon ꝑmōtoriū toroneū pnauigauit has græcas urbes:unde & naues & cōmilitiū ſumpſit:toronā:galipſum:ſermylā:meciberna:olynthū q̄ regio nunc ſithōia noīatur.Ab eo pmōtorio āpeli orecidens mare uſq; ad ꝑmōtoriū canaſtreum totā fere pallenē preteruectus ē.illīc quoq; & naues & cōmilitium ſumpſit ex pōtidæa:ex amphyſtie noua urbe:ex ægea:ex therābo ex ſciona ex mēda ex ſana.hæ ſunt urbes ſitæ ī palleā phlegra prius apellata:pnauigata hac regiōe ad preſtitutum locum puenit ſumptis ēt militibꝫ e uicinis pallenæ urbibꝫ ac thermeo ſinu cōterminis:quibus hæc noīa ſunt lipaxius cōbrea liſſæ gigonus campſa ſmila ænea quaꝝ regio adhuc creſſæa noīatur.Ab ænea in q̄ finis enumerandaꝝ urbiæ mihi factus ē:iā ad ipſum ter

Pidorus
Aſſa
Sinеus
Sarca
Ampelō
Torona
Galipſus
Sermyla
Mecibna
olynthuſ
ſithonia
Pallene
Potidæa
Amphyſtie
Aegea
Theram
bus
Sciona
Menda
Sana

ū ſinū curſus claſſis extitit:& ad terrā migdoniā donec ad termā quo ꝑceptū erat p

Sindus

nētū ē ad urbē ſindū:& ad caleſtrāſup axiū ſitā flumē:qd migdoniā terrā dirimit a bo

urbs

de:cuius terre boteidis arctū ad mare locū optinēt urbes ichne & pella.Hic nauales

Caleſtra

piæ circa flumē axiū & urbē termā & alias in medio hoꝝ urbes ſtatiua habuere regē

axius flūs

periētes.Hoc puenire uolēs xerxes acātho ꝑfectus cū terreſtribus copiis mediterra

Botiæis

a ꝑcidebat pagrās pæoniū agꝝ atq; creſtōicum ſup amnē chidoꝝ:q e creſtonæis ini

Ichne

ſumpto p terrā migdoniā fluēs in paludē q̄ ē ſup axiū euoluit.hac iter faciēte xerxe

Pella

ones ípetum dederunt in camelos:qui cōmeatū portabāt.Sub noctē.n.relictis locis

Therma

ſuetis eo deſcenderūt:nulloq; alio neq; iumēto neq; hoīe tacto in cāelos graſſati ſūt.

chidorus

uius rei cauſam admiror q; leones quotiens aliunde eis eſt quo indigēt abſtinent ab

fluuius

uadendis camelis:qd aīal nūq̄ antea nec experti fuerāt illic nec uiderant.Sūt āt p ea

Leonum

ca leōes multi & boues agreſtes ꝑgrandibꝫ cornibꝫ q̄ ad græcos ueniunt.Leonū ter

natura

ius ē abderoꝝ flumē neſtus:& achelous:q pacarnaniā fluit.Nā nemo aut ad auroꝝ

Neſtus

ans neſtū uſq̄ gentium uiſerit leonē in europa:aut trās acheloū ad heſpeꝝ in reliqua

fluuius

ōtinēte:ſed in hoꝝ fluuioꝝ medio leones gignuntur.Poſtq̄ thermā uenit xerxes ibi

achelous

bſtitit tātū maritimi ſpacii occupātibꝫ caſtris q̄tum ē ad urbe therma ; & mygdonia

Lydeus

ſq; ad cōfluentē lydei & haliacmonis:ubi agꝝ botiætidē:macedoni cūq; diſterminat.

fluuius

n his locis ſtatiua habuere barbari:qbus:potantibꝫ ſolus ex iis q cōmemorati ſūt am

Haliac

ibꝫ:chidorus e creſtoneis fluens nō ſuppetiit:ſed defecit:Xerxes e therma ſpiciens

mon flu.

heſſalicos mōtes olympū & oſſam ꝑcelſæ magnitudinis:audienſq; in medio eoꝝ an

Chidori

fractū anguſtum eē p quē fluit peneus:& illic uiā eē q̄ ī theſſaliā fert cupidīe captus ē

aqua de-

nauigādi ad oſtiū penei iſpiciundū:qa ſupiorē uiā tenēti erat eundū p macedōes ſupne

fecit

nītantes ad perræbos ꝑter gonū urbē Nā hac tutiſſimū iter eē audiebat.Atq; ut cōcupiuit ita & fecit.Itaq; cōſcenſa nauiſidōia q̄ ſemp cōſcendebat quotiēs ei tale aliquid fa-

olympus
Oſſa

tere libebat:extulit ſignum cæteris nauibꝫ ꝑficiſcendi relictis illic terreſtribꝫ copiis.Eo

Peneus

poſtq̄ puenit oſtia penei cōtēplantē īgens admiratio cū ſubiret accitos uiæ ductores ī

Perræbi

terrogauit nunquid flumen poſſet auerti ut alibi mare ingrederet.Narrat āt theſſalia

Gonus

quondā lacus fuiſſe utpote cōcluſa undiq; ꝑaltis mōtibꝫ.Nā qd theſſaliæ ad auroram

urbs

ſpectat:id pelion & oſſa iunctis inter ſe radicibꝫ præcludunt.Q uod ad uentum aqui

theſſalia

lonē:id olympus.Q d ad heſpeꝝ id pindus.Q d ad meridiē & uētū auſtꝝ:id otrys.

quōdam

Q uod inter hos mōtes mediū id theſſalia ē ita deuexa:ut cum alii frequētes amnes ī

Lacus

eam defluant:tū ii quinq; præcipue peneus apidanus onochonus enipheus pamiſus:

Pelion

q mōtibꝫ theſſaliā cingentibꝫ in eā planiciē cōfluētes p unum anfractum & eum arctū in mare euadunt in unam aquā oēs redacti q ſimul ac cōfluentē fecerunt : peneus

Oſſa
olympus

retento ſuo nomine cæteros ī nominatos reddit.Fert quōdam cum nondum eēt hic

Pindus

anfractus p quē flumīa mearent hos fluuios & ꝑterea lacum boebeidē ñ fuiſſe nominatos:quēadmodum nunc & tñ ñ mīus q̄ nūc fluxiſſe:ſed ſuis fluētis oēm theſſaliam

Othrys
Apidanus

effeciſſe pelagus:ipſi qdē theſſali memorant Neptunnum feciſſe conuallē:p q̄ meat peneus haud abſurde ſentientes.Q ui.n.arbitrat Neptunnum terram q̄tere:& q̄ terræ

Onocho

motu diſcuſſa ſunt:huius dei eē opa:eicernenti hunc locum uidet neptunnus id feciſſe.Nanq; diductio illa mōtium C ut mihi uidetur ❍ terremotus ē opus.xerxi iterrogā

nus
enipheuſ

ti nunqd alibi eēnt ī mare oſtia penei:ꝑductores ſui rē cōptā hntes:Rex inquiunt nulli ſunt huic flumini alibi ī mare tendentes exitus q̄ iſte hic.Cuncta.n.undiq; mōtibus redimita theſſalia eſt. Ad hoc xerxes dixiſſe fertur.Solertes ſunt uiri theſſali:qui ſuæ

Pamiſus
Boebeis
lacus

sibi imbecillitatis cõscii iam pridem cũ alia præuiderũt: Tum uero hoc quod regionem habeant facilem occupatu & mature expugabilẽ: Solũ enim hoc esse negociũ flumen obstructo anfractu auersoq; alueo per quẽ meat ĩ eoꝝ terrã ĩducat, a quo omnis thessalia præter mõtes aquis obduceret. Hæc ita se habere xerxes apud filios Alei dixit. Quo niam thessali e græcis principes regi sese tradiderãt ratus id illos per totã nationẽ diuulga turos: Hoc locutus & locum cõtemplatus thermã renauigauit: Vbi cõplures dies circa pieriam est commoratus. Nam mõtẽ macedonicum ut illac ĩperræbos omnis transiret exercitus. Tertia eius pars repurgabat. Eodẽ legati qui dimissi ĩ græciã fuerant ad terri petẽdam regressi sunt partim inanes: partim terrã & aquã afferẽtes. Quã qui dederũ eorũ hi fuer Thessali: Dolopes: Aenienses: Perræbi: Loeri: Magnetes: Melienses: Achæi Phtiotæ: & Tebani: cæteriq; Boetii præter Thespienses & Platæenses: cũ quibus ii græci percusserãt fœdus: qui bellũ aduersus barbarum sumpseraut. Fœdus autẽ ita habebat Quicũq; græci sese dedissẽt persæ: nõ adacti necessitate eorũ decimũ quẽq; rebus bene cõstitutis se deo q delphis ẽ deuoturos. Ita apud græcos iusiurãdũ habebat. xerxes neq; athenas neq; spartã legatos terrã petitũ miserat: ob id qd quos ante Darius ad hoc ĩpm mississet: eoꝝ alios isti ĩ barathrũ: alios in puteũ deiecerãt: iubẽtes eos illinc terrã & aquã ferre ad regem. Hac de causa xerxes nullos illuc ad petendum misit. Et athenienses quidem q ita legatos tractarint: quid triste contigerit nõ queo dicere. nisi quod eorum solum cum urbe uastatum est quod tamen ipsum non ea causa suspicor contigisse lacedæmoniis uero ita Talthybii qui fuit Agamemnonis præco ĩcubuit. Est autem spartæ Talthybii templum cum eius posteris: qui talthybiadæ nominantur. Quibus honos legatiõis spartanoꝝ semper tribuitur: Itaq; post eam rem spartiatæ cũ læta extra eis nõ essent: Itaq; diu contingeret pertesi huius calamitatis lacedæmoniorum ceteu frequẽter coacto hoc edictum proposuere. Si quis lacedæmoniorum uelit pro sparta occumbere. Tũc Sperchius Aneristi & Bulis necolei filius uiri spartiatæ & natalibus & opibus ĩter primos ultero se obtulerunt ad satisfaciendũ suæ pœna xerxi Darii filio ob legatos apud spartam ĩteremptos. Ita hoc spartiatæ tanquam mortem obituros miserũt ad modus. Digna admiratione cum audacia horum uirorum: tum uerba ab eis habita. Namsus tendentes: ac Hydarnem persam asianæ oræ maritimæ præfectum: uenerũt: qui eos hospitaliter mũificeq; acceptos his uerbis interrogauit. Viri lacedæmonii qiud ita respuitis efficiamici regis? Gernite. n. ex me & meo statu quã sit honore prosequi rex uiros egregios uos itidem honoraturus si uosipsos ei dedideritis. Videamini modo apud eum ẽ uiri egregii: quoniam singuli uestrum rege donante principatum græciæ obtinebit. Ad hæc illi respondentes Hydarnes inquiunt non exæquo consilium tuum ad nos spectat: atque ad te qui conditionis quam suades expertus es nostræ inexpertus. Nam qui dem ea nosti. Libertatem autem nondum expertus es utrum sit dulcis an non. Quam si tibi experta foret; non ut hastis sed tu securibus pro ea dimicaremus: nobis suade res. Hæc Hydarni respooderunt. Dehine ut ascenderuut susa: & in conspectum regis uenerunt pricipio iubentibus satellitibus ac uim afferentibus ut procũbentes regẽ adorarent: & per capita eos ad id agendum impingentibus. Negauerũt se unquã id esse facturos: neq; enim sibi esse consuetudinẽ hoiem adorãdi: neq; se ad id uenisse. Posteaq; in hoc repugnauerant: secundo loco hæc illis & his similia dixere. Rex medorũ nos mi serũt lacedæmõii ad luẽdã pœnã p iis legatis q spartæ ĩteriere. Hæc istis dicẽtibꝫ xerxes pmagnãimitate negauit se foꝝ lacedæmõiis similẽ: Illos enĩ ĩterimẽdis legatis ius oĩum

Pieria

Thespiẽses

Darii legati ĩ puteũ missi

Talthybius

Talthybiadæ

Spchius Bulis

nominũ cõfudisse: se uero q illis exp baret id nõ cẽ factuꝝ: neq; eos occidendo lacedæmonios culpa solutuꝝ. Hac re pspartiatas gesta ĩ psens ira talthibii cessauit: & si spartã reuersus Sperchio & Bule lõgo tñ deiñ tẽpore intericto excitatũ est inter peloponẽses & atheniẽses bellũ: Cut lacedæmõii aiunt Dqd mihi diuinitus maxie uidet esse gestũ: qa ira talthybii nũcios corripuerit: nec prius quieuerit. Qd ãt ira inciderit in eoꝝ qui ad regẽ ascenderunt: filios nicolã bulis. & aneristũ Spchii filiũ: q piscatores tirynthios ĩ naui oneraria plena uiris nauigãtes cœpi: manifestũ ẽ apud me diuinitus id factũ esse ex ira dei q nuncii qui in asiã a lacedæmoniis mittebantur: pditi a sitalce terei thracũ regẽ: & a nymphodoro Pythei uiro abderita excepti sunt iuxta bisanthẽ quæ ẽ in hellespõtho: & adducti in atticã ab athenien sibus necati sunt: cũq; iis aristeas adimãthi corinthius. Veꝝ hæc multis post regis expeditionẽ ãnis gesta sunt. Quæ expeditio ut ad superiorẽ orationẽ redeã noie quidẽ tẽdebãt cõtra athenas: re tñ uera cõtra cũctã græciã. Eã diu antea græci cũ audissent: ñ pinde oẽs affectisunt. Nã ii qui terrã & aquam dederant persæ fiduciã animo præsumebãt tanq; nihil ingratũ passuri a barbaro qui ñ dederant magno in metu uersabãtur: Quippe cũ nulla tãta classis eẽt in grecia. q posset excipere inuadentẽ præsertim pleriscq; bellũ detractantibꝫ & libenter ad partes medoꝝ in clinantibꝫ. Hoc ego loco necesse habeo ferre sniam apud multos quidem hoies inuidiosam ñ tñ qd mihi uidetur ueꝝ dissimulabo an athenienses formidãtes periculum qd impendebat patria deseruissent an ñ deserẽtes sed permanẽtes sese dedissent xerxi nihil oĩno aduersus regẽ in mari facere conati: an nemo mari se opposuisset xerxi: atq; hæc ĩ cõtinenti gesta eẽnt: An ẽt multæ lorice eẽnt muris inductæ a peloponensibꝫ p isthmũ an pditi a sociis lacedæmonii: iisq; ñ uoluntariis sed p urbes a classe barbara occupatis ac deserti fuissent: desertiq; & magna opa aggressi generose occubuissent: an hæc passi essent: An priusq; uiderent alios græcos cum medis sentientes eũ xerxe depacti eẽnt: atq; ita utrinq; sub psis græcia fuisset: Nã muroꝝ apd isthmum loricatoꝝ q nã utilitas fuisset rege mari potente: a nemine q audire. Nunc ãt siquis athenienses græciæ liberatores extitisse dicat p fecto ñ oberrauerit a uero: Nã utro se illi applicassent hæ ptes, erãt pderaturæ. Cũ uero ptulerint græciã pstare liberã nimiꝝ ipsi fuere q quicquid græciæ reliquũ erat cũ medis ñ sentiẽtes erexerũt: qq; secundũ deos repulerẽt: ne oraculis qdẽ horrẽdis ac terribilibꝫ q e delphis uenierãt ĩducti ad græciã: sed psistẽs deserendã cõstituerũt excipe hostẽ sua iuadẽtẽ. Siqdẽ cõsultoribꝫ delphos missis uti oraculo uolebãt. Nũcii factis apd tẽplũ q̃ ritus postulabat ædẽ ĩgressi cõsederũt. Quibꝫ pitia cui nomẽ erat aristonice ita rñdit. Quid miserãde sedes populus: fuge ad extima terræ: Aedibus & globidæ desertis collibꝫ urbis. Nã caput & corpus miniẽ sincera manebũt: Extrẽi uepedes poterũt supesse manusue: Aut mediũ sed ea ignis edax deformia reddet. Et marsacer eqs urgẽs asiegene curru: atq; alias pleraq; tuas nõ solius arces: Permultaq; deum sæuis dabit ignibꝫ ædes: Quas ego p uidi iã nũc sudore madẽtes: Atq; metu tremere & de laqueatibꝫ altis nigrãtem cogente malo mare cruorẽ: ite sed ex adito atq; malis' effundite mẽtẽ. His auditis atheniẽsiũ cõsultores maxio sũt mœrore affecti: Quibꝫ iter sese agitantibꝫ tã triste rñsum timõ androbuli uir apd delphos illustris suasit hæc fere ut sũptis oleæ rãis de ĩtegro reuerterẽtur ad cõsulẽdũ suppliciter oraculũ. Obtẽperãtes ei atheniẽses dixere. O princeps redde nobis oraculũ melius de patria ĩ honorẽ hoꝝ palmitũ quos gestãtes ad te uenius: Alioquĩ hĩc abs te ñ abituri: sed ĩ hoc adito ad obitũ usq; permansuri. Hæc dicentibus antistes iterum hoc modo respondit. Pallas olympia

Sitalces
Tereus
Bisãtes

Aristonice pythia

Timon illustris

Athenien sium ora cula

cũ multis hortatibꝫ usa: Et præcibus blãdita Iouẽ placare nequiuit. Hoc tibi faborie rñsum adamãtie ꝓpinquãs. Nã captis reliquis quæ limes cecropis orꝫ intus hẽt quod cũq; sacer penetrale citherõ iuppiter e ligno muris tritonida donat: Q ui soli iuicti tibi sint natiq; saluti. Tu uero aduẽtũ peditũq; equitũq; quietus, Terrestresq; acies ne ꝑto lare: sed hosti Terga dato uel si tibi fors erit obuius usq; diuía o salamis mulierꝫ pignora pdes Vsq; uel cerere sparsa coeũte uel usq;. Hæc legati uterãt ita arbitrati prioribus mitio ra postq; conscripserũt athenas rediere: reuersiq; ad populũ recitauere: Et cũ aliæ multæ senteẽtiæ essent oraculũ iterprætantiũ. & eæ plurimũ pplexe: quidã e maioribꝫ natu di

Athena rum arx

xere uidere sibi deũ rñdere salua fore arcẽ. Olim enim athenien siũ arcem præsepta uallo fuisse. Et ii quidẽ iterpretabant uallũ eẽ hũc ligneum muꝝ: Alii uero dicebãt deũ significare naues: easq; cæteris omissis ædificari iubebãt. Veꝝ hos q aiebãt naues esse ligneũ muꝝ fallebãt uel cerere sparsa coeũte uel usq;. Circa hos uersus cõfundebat eoꝝ sententia: qui classem uolebãt esse ligneũ muꝝ. Nam oraculum q interpretabãtur in eã sentẽtiã accipiebant fore: ut ipsi iistructa classe ad salaminẽ pugna nauali superẽ berent. Erat au

Themi stocles

tem inter atheniẽses quidã qui in primores recẽs puenerat noïe Themistocles neodis si liius: qui negabat interꝑtes oía recta cõiectare: q̃ diceret si clades quæ prædicitur ad athe niẽses spectaret: ullo mõ nõ ita placide nobis deũ fuisse rñsuꝝ. Sed sic o salamis misera ꝑ eo q̃ dixit O diuina salamis: si circa eã sui incolæ forent oppetituri. Sed recte cõiectantibꝫ sẽtiẽdũ a deo cõtra hostes editum eẽ oraculum nõ cõtra atheniẽses. Itaq; suadebat ut sese instruerẽt tanq; prælio nauali certaturi: & tanq; hic esse ligneus murus. Hãc Themistoclis sententiã atheniẽses potiorẽ esse cẽsuerunt: q̃ illoꝝ qui interꝑtantes oraculum dissuadebant apparatũ pugnæ naualis: sed hanc esse in sũma sententiã dicebant nõ leuã dã in hostẽ manum: sed ex attica regione demigrandũ: & aliam incolendã. Extitit & alia ante hanc Themistocli sententia ad tempus egregia. Cũ magna uis pecuniæ e prouẽtu metalloꝝ quæ sunt e laurio esset in ærario atheniensiũ: eaq; diuidũda uiritim denis insingulos puberes drachmis: Tũc Themistocles hanc dissuasit atheniẽsibꝫ distributionem sed ex pecunia classem ducentaꝝ nauium cõpararent ad ægineticum bellũ. Hoc enĩ bellum cõflatum græciæ salutẽ attulit cogens atheniẽses nauticos fieri. Et q̃q̃ hæc classis i eum usum in quẽ cõparata fuerat nõ uenit: tamẽ i utilitatẽ græciæ cessit: ipsa iam præparata cum præsto esset: & alterã exædificari oporteret: placuit athenien sibꝫ initio post oraculum cõsilio barbaꝝ grætiã iuadẽtem cum nauibꝫ opperii uniuersos deo obsequẽtes una græcoꝝ uoluntariis. Et hæc quidẽ oracula athenien sibus sunt reddita: Coactis autẽ i eundem locũ græcis qui per greciã melius sentiebãt: iterq; se collocutus interposita fide ibi cosilio habito uisum est ãte omnia missas faciẽdũ pecunias debitas & inimicitias & hostilitates. Erant autẽ cum alia alioꝝ bella: tum uero maximũ inter atheniẽses & eginetas. Posteaq̃ xerxem cum exercitu sardibꝫ eẽ audiere, athenien ses decreuere cũ aliquot i asia mittẽdos ad res regis explorandas: tum nuncios parti argos ad contrahendã aduersus psam belli societatẽ: partim in sicilią ad Gelonem dinemenis: partim in cor

Gelon

cyrã partim i cretam iubẽtes opẽ græciæ ferri eo animo ut si fieri posset omnis uis græca unũ esset: & ad idem agẽdum omnes incũberent tanq; calamitate cunctis græcis ipẽdẽte. Ferebantur autẽ res Gelonis magnæ esse: nec multo minores q̃ græcoꝝ. Vbi hæc eis placuere: & i græciam iter se rediere: principio speculatores i asiam tris uiros misere. Q ui cũ sardis uenissẽt i speculãdo regis exercitu deprehẽsi sunt: & a ducibꝫ pedestriũ copiaꝝ torti deducebant tanquã perituri lata i eos mortis sentẽtia. Id ubi xerxes audiit

ꝓhẽsa ducũ sentẽtia mittit quosdã e satellitibꝫ iubẽs ut si uiuos adipiscerẽtur specula res ad sese deducerẽt. Eos adhuc supstites adepti satellites præhẽsos i regis cõspectũ duxerũt. Sciscitatus res qua de causa uenissẽt præcepit satellitibꝫ ut hoïes circũducerẽt

xerxis fi ducia

ditatũ oẽm eq tatũq; ostẽtantes. & eos ubi cõtẽplando illa expleti fuissẽt: sine noxa dimitterẽt quoctũq; locoꝝ ire libuisset. Hoc xerxes ea ratione imperauit q̃ cogitabat fore

Specula torum li bertas

si speculatores negati fuissẽt: neq; græci præsciserent potẽtiã suã eẽ fama maiorẽ: neq; ꝛippiã ipse læderet hostes tribus uiris iteremptis sed eos dẽ in græciã regressis gressi ut opiari dicebat auditis rebꝫ suis añquã exercitũ cõpararẽt: ꝓpria libertatẽ traderẽt: atq; nõ oporteret suscipere molestiam de exercitu i eos ducẽdo. Hæc sentẽtia xerxis cum ꝛera quadã cõgruit. Nã cũ abydi ageret xerxes uidit naues cursũ tenentes per hellespontũ: quæ frumẽtũ e ponto in æginã peloponesũq; portabãt. Q uas ubi audiere eius

Frumẽti naues

ssores esse hostiũ: sese ad eas corripiẽdas accingebant intuentes in regẽ quãdo id agi ræciperet: xerxes eo interrogauit quoniã ille tẽderẽt: q̃ cũ respõdissent ad hostes tuos omie & frumẽto honustæ. Tunc xerxes excipiẽs iquit nonne eodẽ quo isti & nos nagamus tũ rebꝫ aliis: tũ uero frumẽto instructi? Q uid igitur hi officiunt nobis quibꝫ ditũ græci qui cõtra psam cõiurant nũcios iteꝝ argos miserũt: Q uibꝫ argii respõdẽ ũt res suas ita habere audisse se iam inde ab initio barbaꝝ excitasse aduersus græciã bel um: & eũ accepissent intellexissent q̃ græcos sese colligere tẽtaturos psæ obsistere prin ipes fuisse mittẽ di delphos: qui deũ cõsulerẽt quid sibi optime faciẽtibꝫ esse euenturũ.

argiuorũ oraculũ

Nup eni sex milia suorũ fuisse iterẽpta a lacedæmoniis & cleomene anaxãdride. Eaq; de auisase mittere Et iis qui missi fuerãt interrogãtibꝫ sic Pythiam respõdisse. Finitimis nuise deis dilecte beatis. Interius tu tamẽ habẽs ipune maneto. Et tutare caput nã mẽ ora tenebitur illud. Hæc illis Pythia prius respõderat: Postea uero q̃ nũcii argos uenerunt: senatumq; ingressi mãdata rettulerunt: Argii respõderunt ad ea quæ dicebãtur se ꝓmptos esse in triginta annos pacificaꝝ cũ lacedæmoniis peussuo fœdere: sed ea cõditiõe imperii ut dimidiũ imperii penes se esse: q̃q̃ ius imperãdi ipsoꝝ sit tñ dimidiũ imperii se esse eõtentos. Hoc aiebant suum senatũ respondere q̃uis dissuadente oraculo societatẽ cõtrahere cũ græcis: q̃ etsi formidarent: tamẽ ꝓperare ut fœdus triginta annoꝝ feriret. Intra quos annos liberi sui in uirilem ætatẽ adolescerent: hac uidelicet ratione: ne si qua calamitas ad superiorem accederet in bello persico nisi fœdera forent in posteꝝ subiecti lacedæmoniis essent. His dictis argioꝝ senatu quidã e nunciis spartanoꝝ ita respondit Q uod ad fœdera q̃dẽ attineret sed ad eos qui plures essent relegare: quod autẽ ad ipsorium id uero sibi demandatũ esse: ut respõderet: diceret q̃ spartanis duos esse reges argiis unũ ideo nõ posse fieri ut altero utro spartæ regi abrogetur ꝛperiũ. Et nihil obstare quo minus cum iis duobus rex argius parem dignitatẽ obtineat. Ibi argii negare se perpessuros insolentiam: sed præoptare a barbaro imperari sibi q̃ lacedæmoniis cedere. At ita edixerũt nunciis ut priusq̃ occideret Sol: ex agro argio excederent: Alioq̃in hostiũ loco futuroꝝ. hoc ipsi argii se habere memorant. Aliter tamen p græciã narrat xerxem ante q̃ bellũ græciæ iferret mississe argos p caduceatorẽ qui cũ puenio: ita ferat uerba

Perses p

fecisse. Viri argi xerxes rex hæc uobis inquit. Nos arbitramur Perseꝝ ex quo nos ꝓgenitisumus fuisse filiũ Persei danaes filii ex Andromeda gentiũ: quæ fuit Cephei filia: Ita ex uobis oriũdi sumus. Q uoq; cũ ita sit: nefas est & nos ꝓpugnatoribꝫ nris iferre bellum: & uos alii opem ferendo nobis aduersarios fieri: sed potius domi uestræ uos cõsi

sarum pa

rens

dentes ocium tenere. Nam ſi mihi ex ſentẽtia ſuccedit nullos pluris q̃ uos faciã. Hæc ar
gii cũ audiſſent: rẽ confeciſſe dicunt: & a prĩcipio diſſimulãtes quod actũ eẽt: nihil po
poſciſſe græcos: ſed cũ ab illis deprehẽderent: tunc patrẽ imperii popoſciſſe gnatii dlace
dæmonios nõ cõceſſuros: ut hoc prætextu ociũ gerent: cui rei cõpetit q̃ quidã græcorũ
multis poſtea annis geſtũ fuiſſe memorant. Cũ ſuſis mennonis alterius negocii gratia
eſſent athenieſium nũcii: Callias Hipponici & colligæ q̃ pariter aſcenderant: cõtigit ut
argit & ipſi per id tẽpus ſuſa mitterẽt nũcios: qui Artaxerxem filũ xerxis interrogarẽt
an amicitiã: quam cũ xerxe contraxiſſent: putaret adhuc durare an ab illo pro hoſtibus
haberent: quibꝫ Artaxerxes ímo uero maxime pdurare reſpondit: nullãq̃ ſibi ciuitatẽ
amiciorẽ putare q̃ argos: Vexꝫ an caduceatorem xerxes argos miſerit ad ea dicẽda: & an
argiorꝫ nuncii qui ſuſa aſcẽderunt Artaxerxem de amicitia interrogauerĩt: pro cõperto
Malorũ dicere nõ poſſum: nec ullam de his aliã proferre ſentẽtiam: niſi quam argii proferunt. Id
portionẽ demũ ſcio ſi omnes homĩes: qui domeſtica mala in medium contuliſſent cũ uicinis mu
ſuã q̃ſq̃ tare uolẽtes mala uicinorꝫ intuitu fuiſſent libẽter: reportaturos rurſum ſingulos ea quæ
referret ipſi attuliſſent: Ita nõ turpiſſime ab argiis actum eſt. Ego uero quæ dicuntur dicere de
ex cõi beo attamen ñ omnino omnibꝫ credere: quod in uniuerſum a me dictum ſit: quoniam
aceruo & hoc narratur argios extitiſſe: qui perſam in græciam accerſierũt. Poſteaq̃ cum lacedæ
Syagrus moniis male pugnaſſent pro dolore præſenti quid uis præoptãtes. Et de argiuis quidẽ
Gelon dictum eſt. In ſiciliã autẽ ad agendũ cum gelone tum alii nũcii a ſociis iere. Tũ uero ala
Oecetor cedæmoniis Syagrus: huius gelonis ꝓgenitor fuit Oecetor: q̃ in gela erat ex ĩſula telo:
Telos quæ epitriopo obiacet: qui dũ gela cõderetur a lindiis qui ſunt e rhodo & ãtiophema aſ
Lindii ſumptus nõ eſt. Interiecto tamẽ tẽpore poſteri eius deorꝫ inferorꝫ ſacerdotes illic pſeue
Telines rauerũt oriundi a Teline uno ex ea familia: qui eos illic collocauit hũc in modũ. Q uidã
Macto uiri geloi per ſeditionẽ eiecti i mactoriũ urbẽ: quæ ſita eſt ſup gelã profugerunt. Hos Te
tiũ lines gelã deduxit nullis uirorꝫ copiis adiutus: ſed horũ deorũ ſacris quæ unde acceperit
an ipſe poſſederit: id uero dicere nõ poſſũ. His ſacris fretus eo deduxit illos ubi poſteri
ſui deorꝫ ſacrificoli eſſẽt. Q uæ res mihi admirationi fuit ꝑter ea quæ audio tantũ opus
Telinẽ effeciſſe: qualia opera non a quocunq̃ uiro effici conſueuerunt: ſed ab eo quiſit
caſti ĩgenii robuſtæq̃ præſtantiæ. Q uanq̃ ut ferũt ab incolis ſiciliæ fuiſſe natura effe
minatum ac uiro moliorẽ. Hunc in modũ ille dignitatem hanc adeptus ẽ Cleandro pa
tareo: quiſeptẽ annos gelæ tyrannide potitus eſt uita functo: a Sabyllo autẽ uiro geloo
Cleander ſuit ĩterfectus. Ibi frater eius hippocrates ſuſcepit impiũ. Q uo tyrãnidẽ optinẽte erat
Sabyllus illic gelon ꝓgnatus Telinus uatis cum aliis: multis: quorꝫ uſus erat Aneſidemus Patz
gelon ei ſatelles hippocratis. Hæc diu poſt ob uirtutem declaratus: ẽ tocius equitatus ꝑfectus
Elorus Nã quibus in bellis hippocrates obſedit calipolitanos naxios & zãclæos & leõtinos: pu
flũs gnauitq̃ cũ ſyracuſanis, & pmultis barbarorũ in iis bellis gelon extitit uir ꝑclariſſimus
Hippo adeo ut nulla oĩum q̃s rettuli ciuitatũ affugerit hippocratis dominationẽ præter ſyra
crates cuſanos: quos pugna ad flumẽ eloꝝ ſupatos corĩthii corcyreiq̃ liberauerũt: ſub hac tñ
Hybla cõditione ut ſyracuſani camarinã quæ ipſorꝫ quondã fuiſſet hippocrati traderent hip
urbs pocrates cũ totidẽ ãnos quot frater cleãder tirãnidẽ optinuiſſet illato ſiculis bello ante
Euclides urbẽ hyblã piit. Ita gelõ p cãm tuẽdi liberos hippocratis euclidẽ & Cleandrũ ubi ciues
Cleander q̃ abnuerẽt dicto amplius audiẽtes cẽ prælio uicit ipſe geloorũ ĩperiũ adeptus ẽ liberis
Gamori Hippocratis dominatu fraudatis. Poſt hoc cõmẽtum quoſdam ſyracuſanos qui gamo
Cylliri ri uocabãt a plebe ſuiſq̃ ſeruis qui cylliri nominabant eiectos ĩ patriã ex urbe caſmena
Caſmẽa

reducẽdo potitus eſt etiam ipſis ſyracuſis. Nam ei uenienti plebs ſyracuſana & urbẽ & Gelas
ſe ipſam dedit. Q uam gelon ubi accipit: gelã quã tenebat minoris faciens hieroni fra
tri demãdauit. ſibiq̃ ſyracuſas habuit. & quidẽ pro oĩbus urbibus: Ideoq̃ ea ciuitas con
feſtim excucurrit: atq̃ ꝓpagata eſt. Nam deductis eo camarinæis gelon ciuitatẽ dedit
Camarina euerſa dimidio & eo ãplius geloneꝫ itidẽ ut camarinæis fecit. Nec nõ mega. Camaria
rẽſiũ qui ſunt in ſicilia cũ obſeſſi ad deditionẽ ueniſſẽt locupletiſſimos quoſq̃ qui bellũ
ei intulerant: & ob id ſe intetfectum iri putarent: ſiracuſas traduxit: ac ciuitate donauit.
Nam plebe megarẽſẽ quæ belli mouendi fuerat expers: quæq̃ nihil mali ſe paſſurã ſpe
ctabat: ſyracuſas adductã uenũdedit: ex ſicilia abſportandã. Idem hoc fecit euboiis qui
ſunt in ſicilia ꝓceres a plebe diſtinguẽs. Hoc ideo de utriſq̃ fecit: q̃ arbitraretur cõtuber Euboii
nium plebis rem eſſe moleſtiſſimã: Ea ratiõe magnus tyrãnus effectus eſt gelon: Ad
quẽ legati græcorꝫ poſteaq̃ ſyracuſas corãq̃ uenerũt ita locutiſunt. Lacedæmonii pari
ter & athenieẽſes: eorũq̃ ſocii nos miſere ad te ĩ ſocietatẽ aſſumendũ aduerſus barbarꝫ:
quẽ audiſti prorſus bellũ græciæ inferre iuncto pontibus helleſponto uirũ perſam ſecũ grecorũ
omnes eos ex aſia copias ducentẽ per ſimulationẽ belli athenis inferendi nos iuadentẽ: legati ad
cũ in aĩo habeat oẽm græciam redigere in ſua poteſtatẽ. Tu igitur cui magna potẽtia gelonem
adeſt nec miníæ græciæ portio: Siciliæ princeps ferto opem iis qui græciam a ſeruitute
uindicãt: eãq̃ una cũ illis liberato. Coacta enim cũcta græcia erimus magna manus pu
gnaq̃ pares inuadentibꝫ nos. Q uod ſi e nobis alii proditores fuerĩt: Id ſiceꝫ quod ſu
pererit græciæ exiguum erit. Vnde periculũ eſt ne omnis græcia peſſum eat. Neq̃ enim
ſperaueris perſam ſi nos prælio ſuperauerit: ad te non eſſe uenturũ: quinímo hoc ante
caueris: nobis nãq̃ opem ferendo temetipſum tutaris. Rei conſilio geſtæ lætus plerũq̃
eſt exitus. Hæc legati dixere. Q uibꝫ reſpondens gelon multus in hac oratione fuit. Vi
rigræci inquit inſolentem habetis orationem: qui auſi eſtis me adire hortantes ad ſeun Cõſilium
dam aduerſus barbarꝫ ſocietatem: cum ipſi me orãtem prius aduerſus exercitũ barbari prodeſt
cum recuſaueris. Nam dũ mihi erat cũ carthaginẽſibꝫ certamen incumbenti ad ultionẽ geloniſ re
necis doris Anaxandridæ de ægeſtãnis exigendã; offerebãq̃ mea adiutorẽ ad liberanda ſponſio
emporia: unde uobis magna emonumẽta atq̃ uoluptates ꝓuenerãt: uos uenire nolui
ſtis: neq̃ mei ꝛdiuuãdi gratia: neq̃ ultionis de nece doriana exigendæ. Itaq̃ quantũ ĩ uo
bis eſt omnia hæc a barbaris poſſidẽtur Verũ nobis hæc ĩ melius reciderũt. Nũc quo
niam circũuenit uos atq̃ attigit bellũ: ita deniũ Gelonis memoria facta eſt: Sed contem
ptus a uobis nõ ero ueſtri ſimilis: ſed paratus ab opem ferẽdam ducẽtaꝫ triremium &
uiginti miliũ armatorꝫ: ac duũ milium equitum: totidemq̃ ferẽtariorꝫ: totidemq̃ leuis
armaturæ: totidem ſagittariorũ: totidem funditorum: ac rei frumentariæ cunctis græ
ciæ copiis ſuppeditature donec fuerĩt debellatum. Hæc me præſtiturum recipio: ſed ea
lege polliceor ut ego ſim aduerſus barbarum græcorum imperator. Aliter neq̃ ipſe ue
nirem: neq̃ alios mitterem. Ea Syagrus audiẽs nõ tulit: ſedo q̃ eiularet ĩquit pelopides
Agamennon ſi audiret ſpatiatas imperium ſubdidiſſe geloni atq̃ ſyracuſanis. Tu uero
ne feceris huius rei mentiõem amplius. Sed ſi tibi animus eſt opem ferẽdi græciæ: eſto
ſub imperio lacedæmoniorum. Si dedignaris ſubeſſe: nõ habes animum opem ferẽdi ſyagri re
Ad hæc gelon ubi uidit uerba Siagri auerſa hanc ad extremum protulit orationem. ſponſio
Hoſpes ſpartiata contumeliæ homini facte ſolent irritare indignationem. Verum tu
contumelioſis in me uerbis inuehens non tamen induxiſti me e ad uicem cõtumelioſe
reddendam. Sed quando uos ita imperium ãplectimini: multo me magis q̃ uos decet

illud amplectí: qui multo maiorꝝ copiarꝝ ac pluriũ nauiũ ípator ſũ. Cæterꝝ quoniã iſta oratio ueſtra in cõtrariũ nititur: nos aliqãtũ a ſuperiore noſtra oratiõe decedemus: Si uos terreſtibꝫ copiis ꝓfueritis: ego nauticis præro. Sin nos mari íperitare iuuat: ego terreſtibꝫ copiis íperitare uolo. Ex quo oportet uos aut alterutra harũ rerũ eẽ cõtẽtos:

Atheniẽſis nuncii reſponſio

aut his ſociis deſtitutos abſcedeꝛ. Hanc gelon cõditionẽ offerebat. Cui nuncius athenienſis lacedemõios ante uertẽs ita reſpõdit. Rex ſyracuſatorꝝ græcia nos ad te miſit non imperatorũ indigna: ſed exercitus. Tu uero ꝓ te fers nõ miſſurũ te exercitũ niſi ſis græciæ imperator: Videlicet ut illi imperes affectas. Itaqꝫ quãtum ad eam partẽ pertinet: quicunctoꝝ græcorꝝ exercitui præeſſe poſtulas: ſuffecerit nobis atheniẽſibus ſilentiũ agere: intelligẽtibꝫ laconẽ fore idoneũ ad redendã pro utriſqꝫ rationẽ. Quantum ad illud attinet quod poſcis ut uniuerſæ claſſi præſis ita habeto: nos etiã ut lacon permittat non ẽ permiſſuros præeſſe te claſſi noſtrũ munus hoc ẽ niſi lacedæmonii id uelint quibꝫ præeſſe claſſi uolẽtibus nõ cõtradiceremus. Alteri uero cõcederemus nemini. Nã alioquin fruſtra plus nauium q̃ cæteri græci poſſideramus. Si ſyracuſanis imperium cederimus quiſumus atheniẽſes & ãtiquiſſimæ originis: ſoliqꝫ græcorꝝ qui nunq̃ ſolũ uertimus: e quibꝫ uirꝝ inſtruendo ornandoqꝫ exercitu aptiſſimũ Homerus uerſificator ait illũ eſſe: ut nõ ſit dedecus nobis iſta cõmemorare. His gelon iſta reſpondit. Hoſpes athenienſis

Gelonis reſponſio

apud uos qui præſint habetis: qui ſubſint, ñ habetis. Quocirca quũ nihil cedere ſed totum optinere uelitis: q̃ celerime hinc retro abſcedatis renũciaturi græciæ uer ex anno illi exaruiſſe: cuius dicti ſenſus hic eſt. Cum conſtet probatiſſimã ãi partem eſſe uer tale eſſe ſuũ exercitũ ínuebat: quo græcia priuaretur: quaſi quodam uere: quod illi exareſceret non inita ſecũ ſocietate. Hoc reſponſo Gelonis accepto nuncii græcorũ ꝓfecti ſunt. poſt hæc Gelon timens quidẽ ille græcis ne impares barbaro eſſent: tamen indignũ atqꝫ intolerãdum ſibi ratus ut profectus in peloponneſum ſubeſſet lacedæmoniis quiſi liæ tyrannus eſſet omiſſa hac uiã aliam iniit. Nã ubi primũ audiit perſam tranſmiſſe hel leſpontũ: miſit cum tribus birenibꝫ cadmũ Scythei coum multa cum pecunia ac placidis uerbis ad obſeruãdum: quo caſura eſſet pugna ut ſi barbarus uinceret ei pecuniam

Cadmus gelonis nuncius

traderet: terramqꝫ & aquã eorũ locorũ quibus Gelon imperaret: ſin uincerẽt græci tur ſus pecuniam reportaret. Hic Cadmus ante id tempus cum tyrannidẽ coorum a patre accepiſſet ſatis ualidam nullo aduerſo caſu ſed ob iuſticiã ſua ſponte eam in media ciui tate depoſuit: atqꝫ in ſiciliam abiit. Vbi una cum ſamiis urbem zanclam cuius nomen in meſſanam mutatum eſt tenuit atqꝫ incoluit. Hunc cadmũ atqꝫ hunc in modum eo pro

Zãncla, Maſſana

fectum Gelon ob iuſticiam quã illi ex aliis rebꝫ adeſſe nouerat delphos miſit: cuius hominis inter alia quæ edidit opera iuſta hoc nõ in poſtremis reponitur: qꝫ tantũ pecuniæ a gelone cõmiſſum interuertere cum poſſet noluit: ſed poſteaq̃ græci pugna naualiſuperiores extitere. xerxeſqꝫ cum exercitu abiit: & ipſe in ſiciliam rediit cumomni pecunia. Fertur autẽ & hoc ab iis qui ſiciliam incolũt gelonem inducto ad obtemperãdũ lacedæmoniis animo fuiſſe laturam græcis auxilia niſi Terillus Crinipi iectus ex himera ubi

Terillus

erat tyrannus a Terone Aeneſidemi agrigẽtinorum monacho accerſiſſet per id tẽpus phœnicum & pœnorũ & iberorum & ligiorum & eliſycorum & ſardonum & cyrinio rum trecento milia duce eorum amilcare hannonis carthaginenſium rege: quos terillus abduxerat cum perſuaſos hoſpitii neceſſitudine: tum præcipuæ prõpta animi uolũ

Anxileus Cydippã

tate Anaxilei critenei rhegini tyranni: qui filios ſuos amilcari obſides dedit ulciſcendi ſoceri cauſa. Habebat enim Anaxileus in matrimonio Terilli filiam nomine cydippam

Ita gelonẽ nihil nequiret auxilia græcis ferre delphos miſiſſe pecuniã: ꝓterea aiũt iidẽ cõtigiſſe ut eodẽ die gelon & teron amilcarẽ carthaginenſem in ſicilia ſuparint: quo græci in ſalamine pſam. Q nin ẽt amilcarẽ qui a patre quidẽ carthaginẽſes a matre uero ſyracuſanus erat: & ob uirtutẽ carthaginẽſiũ rex tũ cõflixiſſet prælio uictũ e cõſpectu fuiſſe ablatũ audio: nec uſq̃ gentiũ aut uiuũ aut mortuũ cõparuiſſe. Oía. n. gelonẽ indagãdo colluſtraſſe: Apud ipſos ãt carthaginẽſes illius imaginẽ colẽtes hæc fama eſt dũ barbaricũ græcis in ſiciliã ab aurora ad crepuſculum ſine intermiſſiõe pugnarent tãdiu. n. extractũ fuiſſe prælium: interea amilcarẽ in caſtris pmanentẽ ſacrificaſſe: atqꝫ litaſſe ſolida corpora aggerentẽ in ingentẽ pyrã: ſed cõſpectis ſuis in fugã uerſus ut erat in faciẽdis ſacris occupatus ſeſe in ignẽ miſiſſe: atqꝫ ita cõbuſtũ e cõſpectu ſublatũ. Cui ſiue hoc mõ ut phœnices: ſiue alio ut carthaginenſes & ſyracuſani memorant ex oculis ablato nunc carthaginẽſes ſacrificãt extructis monumẽtis cũ alibi í oíbus ſuis colẽ iis: tum præcipue *in ipſa carthagine*. Hactenus quæ ad ſicilia attinet. Corcyrei aliud nũciis reſponderunt: Corcireorũ naues

aliud fecerunt: Nã cum eos idẽ nuncii q̃ in ſiciliã inerãt adiſſent: & eiſdẽ quibꝫ gelonem uerbis allocuti fuiſſent: polliciti ſunt cõeſtim ſe auxilia miſſuros ac ꝓſidio futuros negãtes ſibi græciã neglectui hẽndã ſalute piclitãtẽ: Q uaſi collaberet nihil aliud ſibi ſup eſſe: q̃ ut primo quoqꝫ die ſeruirẽt, ideoqꝫ ſibi quo ad poſſent illã eé adiuuan dã. Hæc illi aſpectu ſpecioſa reſpõderunt. At ubi ferre opẽ oportuit aliud hñtes in animo ſexaginta naues íſtruxere: ægreqꝫ digreſſi pelopõneſo applicauere: ac circa pylon & Tænarõ oræ lacedemoniorꝝ naues í ſtatione ſtatuere obſeruãtes & ipſi bellũ quo caderet deſpantes

Corcireorum oratio ad xerxem

fore ut græci ſuparent: ſed opinãtes xerxẽ multũ ſupiorem uictæ græciæ íperatuꝝ, itaqꝫ curauere ut hæc uerba apud perſam facerent. Adhortãtibus nos græcis ad hoc bellum rex: qd̃ nõ minimum & copiarꝝ & nauium ſed plurimũ ſecundũ atheniẽſes habẽus tñ aduerſum te ire noluimus: aut quippiã tibi moleſtiæ facere. Hæc dicendo ſperauerunt ſe plus aliq̃d q̃ cæteros allaturos: qd̃ ẽt ut mihi uideé cõtigiſſet. Ad græcos ãt excuſatio nẽ parauere: q̃ etiã uſi ſunt. Accuſantibus. n. græcis qꝫ opem ñ attuliſſent: dixere ſe exagi taſſe triremes armauiſſe: ſed puẽtos eteſias ſupare maleam nequiſſe. Atqꝫ ita ad ſalamiCretẽſiũ oraculũ Minois mors Sicania Sicilia polichmitani. Præſii camicus urbs Hyria urbs

nẽ ſe ñ cõtulere: nec ullius cladis pugnæ naualis participes fuere. Et iſti quidẽ ita græcos aſeſũmouerũt: Cretes poſtq̃ aditiſũt ab iis græcis qbꝫ hoc negociũ datũ erat hoc ſibi faciendũ putarũt: ut certos hoíes publicitus delphos mitterẽt deum cõſulturos nunquid ſibi ſatius foret græciam defendere. Q uibus Pythia rñdit. O ſtulti imputate uobis quaſcunqꝫ lachrimas ob defenſionẽ Menelai uobis Minos gemebũdus ímiſit. Q uoniã illi quidẽ ñ ſunt ulti cædem minois in camico factã. Vos ãt ulti eſtis illis mulierem aſparta a uiro barbaro raptã. Hæc cretes allata ubi audiere ab auxilio ferendo ſuperſedere. Si quidẽ fertur minoẽ cũ dædalum ueſtigans in ſicaniam: quæ nunc ſicilia dicitur: p ueniſſet: ui eius uitæ allata occubuiſſe. interiecto deinde tempore omnes cretes præter polichmitanos & præſios diuinitus inſtructos cum magna claſſe in ſicaniã traiecciſſe. & quinquẽnio obſediſſe camicum: q̃ Cut mea fert opinio Dattragantini incolunt. Ad extremum cum neqꝫ illã expugnare poſſent: neqꝫ pmanere: fame euecti ea relicta abiiſſe: & dum circa iapygiam curſum tenent: ingenti eos tempeſtate adorta in terrã fuiſſe eiectos: laceratiſqꝫ nauibus cũ nullus in cretã receptus oſtenderetur: illic ſubſidentes urbẽ hyriam condidiſſe: & mutato nomine pro cretibus lapyges meſſapios eé effectos: & p inſulanis continenticos: & ab urbe hyria alias incoluiſſe. Q uas diu poſt tarẽtini euertẽtes magnã in ruinã deuenere. Vt hæc maxima cedes omnium q̃s nouimus extiterit tũ

illud amplectit: qui multo maiorꝫ copiarꝫ ac pluriũ nauiũ ipator ſũ. Cæterꝫ quoniã iſta oratio ueſtra in cõtrariũ nititur: nos aliqãtũ a ſuperiore noſtra oratiõe decedemus: Si uos terreſtibꝫ copiis ꝓfueritis: ego nauticis præero. Sin nos mari iperitare iuuat: ego terreſtibꝫ copiis iperitare uolo. Ex quo oportet uos aut alterutra harũ rerũ eẽ cõtẽtos: aut his ſociis deſtitutos abſcedeꝛe. Hanc gelon cõditionẽ offerebat. Cui nuncius atheniẽſis nuncii reſponſio enſis lacedemõios ante uertẽs ita reſpõdit. Rex ſyracuſatorꝫ græcia nos ad te miſit non imperatorũ indigna: ſed exercitus. Tu uero ꝓ te fers nõ miſſurũ te exercitũ niſi ſis græciæ imperator: Videlicet ut illi imperes affectas. Itaqꝫ quãtum ad eam partẽ pertinet: q̃ cuncto græcorꝫ exercitui præeſſe poſtulas: ſuffecerit nobis atheniẽſibus ſilentiũ agere intelligẽtibꝫ laconẽ fore idoneũ ad redendã pro utriſq; rationẽ. Quantum ad illud attinet quod poſcis ut uniuerſæ claſſi præſis ita habeto: nos etiã ut lacon permittat non eẽ permiſſuros præeſſe te claſſi noſtrũ munus hoc ẽ niſi lacedæmonii id uelint quibꝫ præeſſe claſſi uolẽtibus nõ cõtradiceremus. Alteri uero cõcederemus nemini. Nã alioquin fruſtra plus nauium q̃ cæteri græci poſſideramus. Si ſyracuſanis imperium cederimus quiſumus atheniẽſes & ãtiquiſſimæ originis: ſoliq; græcorꝫ qui nunq̃ ſolũ uertimus: e quibꝫ uirꝫ inſtruendo ornandoq; exercitu aptiſſimũ Homerus uerſificator ait illũ iſſe: ut nõ ſit dedecus nobis iſta cõmemorare. His gelon iſta reſpondit. Hoſpes athenienſis Gelonis reſponſio apud uos qui præſint habetis: qui ſubſint. nõ habetis. Quocirca quũ nihil cedere ſed totum optinere uelitis: q̃ celerime hĩc retro abſcedatis renũciaturi græciæ uer ex anno illi exaruiſſe: cuius dicti ſenſus hic eſt. Cum conſtet probatiſſimã ãni partem eſſe uer talẽ eſſe ſuũ exercitũ ĩnuebat: quo græcia priuaretur: quaſi quodam uere: quod illi exareſceret non inita ſecũ ſocietate. Hoc reſponſo Gelonis accepto nuncii græcorũ ꝓfecti ſunt. poſt hæc Gelon timens quidẽ ille græcis ne impares barbaro eſſent: tamen indignũ atq; intolerãdum ſibi ratus ut profectus in peloponneſum ſubeſſet lacedæmoniis quiſcuiliæ tyrannus eſſet omiſſa hac uiã aliam iniit. Nã ubi primũ audiit perſam tranſmiſſe hẽ leſpontũ: miſit cum tribus birenibꝫ cadmũ Scythei coum multa cum pecunia ac placidis uerbis ad obſeruãdum: quo caſura eſſet pugna ut ſi barbarus uinceret ei pecuniam Cadmus gelonis nuncius traderet: terramq; & aquã eorũ locorũ quibus Gelon imperaret: ſin uincerẽt græci rurſus pecuniam reportaret. Hic Cadmus ante id tempus cum tyrannidẽ coorum a patre accepiſſet ſatis ualidam nullo aduerſo caſu ſed ob iuſticiã ſua ſponte eam in media ciuitate depoſuit: atq; in ſiciliam abiit. Vbi una cum ſamiis urbem zanclam cuius nomen in meſſanam mutatum eſt tenuit atq; incoluit. Hunc cadmũ atq; hunc in modum eo profectum Gelon ob iuſticiam quã illi ex aliis rebꝫ adeſſe nouerat delphos miſit: cuius homimis inter alia quæ edidit opera iuſta hoc nõ in poſtremis reponitur: q̃ tantũ pecuniæ a gelone cõmiſſum interuertere cum poſſet noluit: ſed poſteaq̃ græci pugna nauali ſuperiores extitere. xerxeſq; cum exercitu abiit: & ipſe in ſiciliam rediit cum omni pecunia. Fertur autẽ & hoc ab iis qui ſiciliam incolũt gelonem inducto ad obtemperãdũ lacedæmoniis animo fuiſſe laturam græcis auxilia niſi Terillus Crinipi iectus ex himera ubi Terillus erat tyrannus a Terone Aeneſidemi agrigẽtinorum monacho acceſſiſſet per id tẽpus phœnicum & pœnorũ & iberorum & ligiorum & eliſycorum & ſardonum & cyrinio rum trecento milia duce eorum amilcare hannonis carthaginenſium rege: quos terilAnxileus lus abduxerat cum perſuaſos hoſpitii neceſſitudine: tum præcipuæ prõpta animi uolũ Cydippã tate Anaxilei critenei rhegini tyranni: qui filios ſuos amilcari obſides dedit ulciſcendi ſoceri cauſa. Habebat enim Anaxileus in matrimonio Terilli filiam nomine cydippam

Itagelonẽ nihil nequiret auxilia græcis ferre delphos miſiſſe pecuniã: ꝓterea aiũt iidẽ cõtigiſſe ut eodẽ die gelon & teron amilcarẽ carthaginenſem in ſicilia ſuparint: quo græci in ſalamine pſam. Quinn ẽt amilcarẽ quia patre quidẽ carthaginẽſes a matre uero ſyracuſanus erat: & ob uirtutẽ carthaginẽſiũ rex tũ cõflixiſſet prælio uictũ e cõſpectu fuiſſe ablatũ audio: nec uſq̃ gentiũ aut uiuũ aut mortuũ cõparuiſſe. Oĩa. n. gelonẽ indagãdo colluſtraſſe: Apud ipſos ãt carthaginẽſes illius imaginẽ colẽtes hæc fama eſt dũ barbaricũ græcis in ſiciliã ab aurora ad crepuſculum ſine intermiſſiõe pugnarent tãdiu. n. extractũ fuiſſe prælium: interea amilcarẽ in caſtris ꝑmanentẽ ſacrificaſſe: atq; litaſſe ſolida corpora aggerentẽ in ingentẽ pyrã: ſed cõſpectis ſuis in fugã uerſus ut erat in faciẽdis ſacris occupatus ſeſe in ignẽ miſiſſe: atq; ita cõbuſtũ e cõſpectu ſublatũ. Cui ſiue hoc mõ ut phœnices: ſiue alio ut carthaginenſes & ſyracuſani memorant ex oculis ablato nunc carthaginẽſes ſacrificãt extructis monumẽtis cũ alibi ĩ oĩbus ſuis colẽ iis: tum præcipue in ipſa carthagine. Hactenus quæ ad ſicilia attinet. Corcyrei aliud nũciis reſponderunt: Corcireorũ naues aliud fecerunt: Nã cum eos idẽ nuncii q̃ in ſiciliã inerãt adiſſent: & eiſdẽ quibꝫ gelonem uerbis allocuti fuiſſent: polliciti ſunt cõfeſtim ſe auxilia miſſuros ac ꝓſidio futuros negãtes ſibi græciã neglectui hẽndã ſalute pielitãtẽ: Quæſi collaberet nihil aliud ſibi ſupeſſe: q̃ ut primo quoq; die ſeruirẽt. ideoq; ſibi quo ad poſſent illã eẽ adiuuandã. Hæc illi aſpectu ſpecioſa reſpõderunt. At ubi ferre opẽ oportuit aliud hũtes in animo ſexaginta naues iſtruxere: ægreq; digreſſi pelopõneſo applicauere: ac circa pylon & Tænarõ oræ lacedemoniorꝫ naues ĩ ſtatione ſtatuere obſeruãtes & ipſi bellũ quo caderet deſpantes fore ut græci ſuparent: ſed opinãtes xerxẽ multũ ſupiorem uictæ græciæ ĩperatuꝝ. itaq; Corcireorum oratio ad xerxem curauere ut hæc uerba apud perſam facerent. Adhortãtibus nos græcis ad hoc bellum rex: qđ nõ minimum & copiarꝫ & nauium ſed plurimũ ſecundũ atheniẽſes habẽus tñ aduerſum te ire noluimus: aut quippiã tibi moleſtiæ facere. Hæc dicendo ſperauerunt ſe plus aliq̃d q̃ cæteros allaturos: qđ ẽt ut mihi uideꝫ cõtigiſſet. Ad græcos ãt excuſatio nẽ parauere: q̃ etiã uſi ſunt. Accuſantibus. n. græcis q; opem ñ attuliſſent: dixere ſe exagitaſe triremes armauiſſe: ſed puẽtos eteſias ſupare malcam nequiſſe. Atq; ita ad ſalamineſe ñ cõtulere: nec ullius cladis pugnæ naualis participes fuere. Et iſti quidẽ ita græcos aſeſũmouerũt: Cretes poſtq̃ aditiſũt ab iis græcis qbꝫ hoc negociũ datũ erat hoc ſibi faciendũ putarũt: ut certos hoĩes publicitus delphos mitterẽt deum cõſulturos nunquid ſibi ſatius foret græciam defendere. Quibus Pythia rñdit. O ſtulti imputate uobis quaſcunq; lachrimas ob defenſionẽ Menelai uobis Minos gemebũdus ĩmiſit. Quoniã illi quidẽ ñ ſunt ulti cædem minois in camico factã. Vos ãt ulti eſtis illis mulierem aſparta a uiro barbaro raptã. Hæc cretes allata ubi audiere ab auxilio ferendo ſupерſedere. Si quidẽ fertur minoẽ cũ dædalum ueſtigans in ſicaniam: quæ nunc ſicilia dicitur: peueniſſet: ui eius uitæ allata occubuiſſe. interiecto deinde tempore omnes cretes præter polichmitanos & præſios diuinitus inſtructos cum magna claſſe in ſicaniã traieciſſe. & quinquẽnio obſediſſe camicum: q̃ Cut mea fert opinio Dattragantini incolunt. Ad extremum cum neq; illã expugnare poſſent: neq; ꝑmanere: fame euecti ea relicta abiiſſe: & dum circa iapygiam curſum tenent: ingenti eos tempeſtate adorta in terrã fuiſſe eiectos: laceratiſq; nauibus cũ nullus in creta receptus oſtenderetur: illic ſubſidentes urbẽ hyriam condidiſſe: & mutato nomine pro cretibus lapyges meſſapios eẽ effectos: & ꝓ inſulanis continenticos: & ab urbe hyria alias incoluiſſe. Quas diu poſt tarẽtini euertẽtes magnã in ruinã deuenere. Vt hæc maxima cedes omnium q̃s nouimus extiterit tũ

Cretẽſiũ oraculũ Minois mors Sicania Sicilia polichmitani. Præſii camicus urbs Hyria urbs

Micythus

ipsoꝝ tarentinoꝝ:tum rheginoꝝ:quia micytho chœri ad tria milia ciuiũ adacti opẽ ferre tarẽtinis interiere. Ita ipsoꝝ tarẽtinoꝝ qui cæsi sunt numerus ñ est initus: Micythus q̃ Anaxilei famulus erat & ꝓcurator rhegii relictus: ubi ex ea urbe excidit tegeã arcadũ incoluit: cõplureſq; ſtatuas in olympia cõſecrauit. Sed mihi rheginoꝝ & tarẽtinoꝝ excessus ab oratiõe factus. in cretã igitur desolatã præsii aiũt cũ alios hoĩes tum præcipue græcos ĩmigrasse: Tertiaq; ab excessu minois ætate res troianas fuisse in quibꝫ ñ deterrimos extitisse cretẽses menelai defensores: & ob id eos troia reuersos una cũ suis ouibꝫ fame pestilentiaq; correptos. Iterũq; desolatã cretã cũ reliquis nũc a tertiis cretẽsibꝫ habitari. Haꝝ reꝝ memoriã refricãdo pythia illos ad ferẽda græcis auxilia aĩatos cohibuit. At thessali necessitate subacti circa initia medoꝝ partes fouerũt: cum expectarent nõ placere illis quæ aleuãdæ excogitassent. Nã cũ primũ audiere ꝑsam traiicere in europã nũcios ad isthmũ mittũt: ubi ꝓuisores græciæ delecti e ciuitatibꝫ coacti erant ad rebus græciæ ꝓspiciendũ. Ad quos postq̃ uenere nuncii thessaloꝝ ita uerba fecere. Viri græci olympiacũ ingressum custodiri expedit: ut thessaliæ pariter atq; omni græciæ sit belli tuti ñ. Nos eqdẽ ad custodiendũ præparati sumus: sed uos quoq; debetis multum illic mittere copiaꝝ: q̃s nisi mittatis: scitote nos pactionem inituros cẽ cum persa. Neq; n. decet nos adeo ante cæterã græciã positos ꝓ uobis solos occũbere. Q uibꝫ ferre opẽ si recusatis: nullã potestis iniũgere necessitatẽ. Nulla nãq; fortior necessitas est q̃ imbecillitatis. Itaq; ꝓ nosmet aliqua rõne salutẽ nobis cõparare conabimur. Hæc thessali. Ob quæ græci illuc mittendũ decreuere exercitũ pedestrẽ mari ad ingressum custodiẽdũ. Exercitus ubi coactus est ꝓ euripum nauigauit qui postq̃ ad algas achaiæ puenit egressus illic relictis nauibꝫ in thessaliã cõtendit: & ad tẽpe peruenit ad ingressum qui ab inferiore macedonia ĩ thessaliã fert iuxta amnẽ peneũ inter olympũ & ossam mõtes. ibi castra posuere græci ad decẽ milia armatoꝝ coacti: quibꝫ aderat thessaloꝝ equitatus ducibus e lacedæmoniis qdẽ Eueneto carini delecto ex polemarchis: q̃q̃ ñ cẽt e regio genere. Ex athenien sibus aũt Themistocle Neoclis filio. Veꝝ paucos illic dies ĩmorati sunt: Aduenerunt enĩ ab alexãdro amyntæ uiro macedone nuncii suasũ eis ut illinc decederent ne in ingressu perstantes ab exercitu irrũpente ꝓculcarentur: Videlicet multitudinẽ terrestrem nauticãq; indicando. Hoꝝ cõsilio græci: C nam & bene sibi cõsuli & bono erga ipsos animo macedo eẽ uidebatur ↄ obtẽperauerũt. Q uanq̃ mihi uident metu quoq; id suasisse: q audierãt aliũ ẽt eẽ in thessaliã ingressum per perrebos in supiori macedonia iuxta urbẽ gõnon: qua & transiuit: exercitus xerxis. ita græci ad naues regressi rursus ad isthmum se receperunt. Hæc fuit in thessaliam sumpta expeditio: dum rex in europam ex asia trasiturus erat: sed abydi iam agebat. Thessali a sociis deserti iam nihil ambigentes ita prõpti ad medos transiere: ut in rebus gerendis sese regi præstiterint utilissimos. Græci ad isthmum reuersi ob ea quæ ab alexandro dicta erant consultabant: & qua ratione bellũ gerendum statuerent: & quibus in locis. Euicitq; hæc sententia ut præsidio aditum termopylarum custodirent: quippe qui uidebatur & angustior q̃ ille thessaliæ: & solus & ipsorum terre e propinquior. Nam semitam qua greci intercepti postea fuere apud termopylas haud nouerãt prius per quã ducibꝫ trichiniis ad thermopylas hostis puenit. Hunc igitur aditum ut tuerentur decreuere ne barbarus transiret in græciã: utq; classis perueheretur histiæ otidẽ orã sup artemisium. Hæc, n. loca inter se uicina sunt: ut audiri utrinq; possint q̃ apud alteros gerantur: q̃ loca ita se habent: Artemisiũ quidẽ a pelago thracio ex laxitate in arctũ cogitur traiectũ: qui est inter insulã sciatũ & continentẽ ma

Algæ

Euenetus

Themistocles

Gonnus urbs

Thermopylarum aditus

Artemisium

Scyathus insula

gnasiæ: ab angustiis aũt euboiæ iã artemisiũ excipit littus: in quo ẽ Artemidis id est Dianæ tẽplũ. Ingressus uero in græciã ptrichinũ ubi artissimus dimidii iugeri est q̃q̃ ad dextera regionẽ nõ est hic locus artissimus: sed ãte postq; thermopylas. Iuxta alpenos a tergo sitos tãtũmodo ad agẽdũ uehiculũ patet ãterius iuxta flumẽ phœnicẽ ꝓpe urbẽ ãte iãsolũ agẽdo uehiculo sufficit. Thermopylaꝝ quod mõtis ad hesperã uergit iacessum est: & prælati ꝑcipitii ꝓtentũ usq; ad oeta. quod aũt uiæ uergit ad auroram ida mari excipitur ac uadosis. In hoc igressu sunt therma lutra id est calida lauacra: quæ chitrus id ẽ holas indigenæ uocãt: & desup ara herculi extructa. Ad hos ingressus murus ẽ edificatus: sup quẽ olim pyle id ẽ porte erãt: Eũ aũt edificauerãt phocẽses metu thessaloꝝ ex quo illi exthesprotis terrã æolidẽ iere habitatũ: quã nũc possident. Et quia thessali conabant eos subigere: ꝑsidio ĩposito tutabant: aquãq; calidã ingressui induxere: ut eẽt lacunosus locus: oĩa excogitãtes ne in suã terrã thessali incusarent. Hic tñ murus quõdã extructus maiori exparte iã uetustate erat collapsus: quo rursus excitato uisũ est illinc faciẽdũ: ut illis barbaꝝ: arcerent a græcia. Est aũt ꝓxime uiã uicus noĩe alpeni unde frumẽtati græci statuerãt. Et hæc quidẽ loca uisa sũt græcis opportuna. Cũcta enĩ rimatiatq; ratiocinati ut ubi barbari neq; multitudine neq; equitatu uti possẽt: ibi illos græciã ĩuadẽtes excipent. Postea uero q̃ psam ĩ pieria esse audiere: ex Isthmo digressi sunt peditatus ad thermopylãs insidẽdas: Cæteri mare ad artemisiũ dũ græci ut cuiq; præceptũ erat ꝓpere ad succurendũ tendũt: Interea delphi deũ consuluere de seipsis pariter & de græcia solliciti. His ñsum est ut uẽtos ꝑcarent: illos enĩ maximos foꝛ græciæ auxiliatores. Delphi qd accepe oraculũ cũ iis primũ græcis cõicauere qbus libertas cordi erat: quo nũcio illos q barbaꝝ magope timerẽt ĩmortali beneficio demeruere. Deide statuta uẽtis ara in thya ubi phanũ thyæ cephisi filiæ: a qua & locus hic hẽt nomẽ hostias illis immolauere. Propter qd oraculum ẽt nunc delphi uentos ꝓpiciant. Nauticus xerxis exercitus ex urbe therma mouẽs decẽ ex oibus nauibꝫ uelocissimas recta admisit in sciathũ ubi erãt tres ꝑsidiariæ naues græcoꝝ troezenia æginetica attica: quæ præuisis barbaroꝝ nauibus in fugã se ꝓripuerũt. sed ex iis troezeniã cui præerat praxinus insecuti barbari cõtinuo excipiũt. Deiñ strẽnuissimũ quẽq; ꝓpugnatoꝝ eius ad portã adductũ deinceps mactant: Eoꝝ qui capti mactatiq; sunt & prio & strẽnuissimo nomẽ erat leoni: quo noĩe ñ nihil fortasse gloriabatur. Æginetica uero cuius trierarchus erat asonides ñ nihil tumultus hostibus præstitit. q; eius epibata erat pythius ischenoi uir eo die præstantissimus: qui capta naui tñ eo usq; pugnando restitit: donec totus dilaniatus est: quem colapsum nõ mortuum sed spirantem persæ qui nauium ceperant admiratione uirtutis magnũ opere præcium putauerunt ut seruarent uulnera Smyrna medentes: sindoneq; byssina & fasciis obligantes: ac rursus in castra sua reuersi hominem uniuerso exercitui ostẽtabãt admirabũdi ac ꝓbe obseruãtes: cũ alios quos ĩ eadẽ iã naui ceperant tãq; mãcipia asseruarẽt. Duabꝫ nauibꝫ ĩterceptis tertia cui ꝑerat Phormus uir atheniẽsis dũ fugit ad hostia penei impacta est: qua sine uiris barbari potiti sunt. Nã atheniẽses simul atq; nauẽ ĩpegerunt: ab ea desiliẽtes iter thessaliã stẽderũt: seq; athẽas receperũt. Huius rei ꝓ ignes esciatho edictos facti certiores græci: qui ad artemisiũ castra hẽbant: & ob id pterriti illinc chalcidẽ cõcessẽrũt ad euripũ tutãdũ relictis pedita æboiæ loca diurni speculatoribꝫ e decẽ barbaroꝝ nauibꝫ tres ad hermaĩ qdẽ ẽ inter sciathũ & magnesiã noĩe myrmeca ꝓuecte sunt: quẽ locũ ubi cẽuere barbari lapideũ illic titulũ sposuere. Q ui ẽ therma solueruẽt ubi littus oculo effugit cũ oĩ dasie nauigabãt undecĩ diebꝫ: ex quo rex a therma

Phœnix fluuius

Athelas urbs

Thermopylarum mons

Therma lutra

Cythrus alpeni uicus

Thya

praxinus

Trierarcus

Pythius pugnator

Phorinus

Herma

Myrmeca

discesserat inter se dissipatis: sed eos herma ducebat. quod erat i traiectu fere scyris pam nox. Hic totu diem nauigates barbari ora magnesia tenuerut sup sepiade & littus qd est iter urbe casthanea & ora sepiade. Ad huc usq locu atq thermopylas exors malox xerxis exercitus fuit: & adhuc classis que admodum ego supputado iuenio mille duce tax septe ex asia nauiu: in quibo a principio e singulis natioibus & erat milia ducenta & quadragita unu: ac quadringeti ducenos supputado uiros in singulis: & pter idigenas ppugnatores addedo psax medorusq ac sacox tricenos epibatas. Reliquus at hic exercitus cosstabat ex triginta sex milibo ducetisq ac decem. Adiicia huic & supiori numero eos q sunt ex bitemibo: in quax singulis plures fecerim octogita potiusq pauciores uiros. Q uax nauiu sma ut supius dictum e trium milu fuit. Ita i eis fuerit uirox uigiti quatuor myriades idest ducenta & quadragita milia. Hæc igit erat classis ex asia unius & qnquagita myriadum uirox i uniersum: & pterea septe milia sexceti dece. Peditatus fuit decies septies cetena milia. Equitatus octogita milia: qbo addo arabes qui camelos & pœnos qui currus agitabat: quæ facio uiginti milia quæ copiæ classiariæ & terrestres i sma redacte fiut ter & uicies cetena & præterea dece & septe milia sexceti & dece. Has copias ex ipsa asia fuisse cotractas dictue præter seruitia quæ sequebatur: & eos qui i frumetariis uehebat. Huic omni enumerato exercitu adiiciedus e ille ductus ex europa: de quo ex opinioe dicere oportet. Ii græci qui sut e thracia ex insulis thraciæ obiacetibo attulerut naues cetu uiginti: quax uiri fiunt triginta quatuor milia. Terrestres copias attulere thraces: & pæones & heordi & botiæi & geus chalcidicu & brygi & pieres & macedones & perræbi & ænienses: & dolopes: & magnetes: & achæi: & qui maritia thraciæ habitabat. Harū nationu reor trecenta milia hoiu fuisse: quæ myriades illis asiaticis adiectæ fiunt in sma uirox pugnatium ducentæ sexagita quatuor: & pterea mille sexcetiae decē. Hoc tato pugnatox numero no pauciora sed plura fuisse arbitror: quæ hos comitabat seruitia & eos q frumetariis in nauigiis erant: & i aliis nauibo una cu militaribo uiris uehebat: quos neq plures neq pauciores facio sed totide. Ita æquati numero pugnatox explebut totide myriadas: fietq quingentæ & uiginti octo myriades & tria milia ducenti & uigiti uiri: quos xerxes darii duxit ad sepiade usq ad thermopylas. Hic uniuersus copiax xerxis numerus. Na mulierox pinsetium & pallacu & eunuchox numerox nemo p coperto queat dicere: at ne ipedimentox quide aliorū q iumetox sarcinariox neq canu indicox exercitu comitantu præ multitudie quisq inire numerox possit. Q uo minus miror pditu esse fueta quæda no suppeditauisse. Magis miror ude tot myriadibo cibaria suppetierint. Na subducta ratioe coperiosi singuli quotidie singulas frumenti chœnicas idest semodia no aplius accepissent: absupta fuisse singulis diebo cetum milia medinox & trecetos ac qdraginta medimnos: q singuli costat e senis modis haud anumerado mulieres eunuchosq & iumeta atq canes. In quo exercitu cu tot uirox milia esent nemo aut specie aut magnitudie corporis erat qui cu xerxe ipso posset cotendere taq dignior q illud iperiu optineret. Nauales copiæ post q e statioe soluerunt, puectæq ora terræ magnesiæ tenuerut q est iter urbe casthanea & ora sepiade primæ quæq naues ad terra habuere stationē: aliæ deiceps i ac horis steteri ad octauu usq ad ordine stra mare, peedetes utpote angustiore littore q ut classe capet: atq ita p nocte steteri. Sub ipm uero diluculu ex sereno cælo & tranqllo cu mar efferuescereti: incidit i ea atrox tepestas ac uehemes uetus subsolanus que hellespotia nucupat: qui circa illa loca hitabant. Eum uetum qcunq auguseri aiaduerterunt, & quibo p coditioe statiois licuit: ii tepestate pue

Sepias castanea urbs

Naualis exercitus summa

pedita tus

Xerxis exercitus nume rus

Frumenti numerus

die quoq a xerxe consumptus

Medini

Xerxis dignitas

Hellespotia uentus

netut reuulsisq nauibo sese atq illas incolumes pstiterut. At qs naues uetus exteriores nactus est: eax alias ad loca q dicunt ipni. i. furni q sunt in peleo extulit alias i littus alias in ipsam sepiade illi sit alias in urbe castanea: alias in meliboa expulit: erat. n. intoleranda uis eius. Eniuero feruntur athenienses boreā inuocasse ex oracul alio qd eis redditu est ut genex suu ad sibi opitulandu inuocarent. Het at ut apd græcos fertur boreas in matrimoio orithya attica Erichthei filia. Ex hoc coiugio C ut fama est) athenienses iducti sunt ad coiectandu boreā sibi genex ee: & du in chalcide p europa excubaret cu itellige rent auctu iri tepestate: inuocauer boreā cui prius sacrificauerat & orithiā ut sibi auxilio eent: & barbarox naues corrupent: quēadmodu prius fecerant circa atho. Nu ob id boreas ingruerit in barbaros apd statioem agentes n queo dicere. Certe athenienses aiut: & an fuisse sibi auxilio boreā: & tuc illud effeciss e: Atq degressi illinc delubox boreæ extruere ad amne ilissum. In hac q pauciss mas naues ii n pauciores qdringetis periss e aiut uiros quoq innumerabiles ac ui pecuniax imensa. Vt aminocli cratineo uiro magneti maiore in moum fuerit fructuosu hoc naufragiu: q aliqto post du circa sepiade humu fodit multa pocula aurea iecta multa argetea pcepit: Thesauroq psax iuenit affatinq aliax ex auro rex lucratus e: & cu alioqui no eet fortunatus e rebo reptitiis mirifice est ditatus. Na fuit ei utilitas qda ingrata ac doloris ca q erat filiis orbatus. Nauiu at onerariax aliorūq nauigiox q pierunt nuetus iniri n pot. Vn pfecti classis ueriti ne sibi post acceptā calamitate thessali incursarent: excelsu sibi uallum e naufragiis circundederunt Triduo. n. tepestas pstitit. Q uarto tande die magi inciões faciedo & ueneficiis incantado uentu ad hæc thæti ac nereidibo sacrificando tempestate copescuerut. Siue aliter tepestas ipsa sua spote cessauit. Thæti at io magi sacrificauere: q ab ionibo accepant thetim ex eo loco raptā fuisse a peleo oemq eā ora sepiade illius ee aliarūq nereidu. Et uetq qde qrto die coquieuit. Atq græcis diurni suis speculatores ex euboicis uerticibo decurrentes: altero ab extorta tepestate die indicarut oia q circa naufragiu cotigerant. Q uæ isti ubi audiere fusis prius liberatori neptuno libamantis celerrime rursus ad artemisiu reuertuntur spantes sibi paucas aliqs naues fore cotrarias. Ita ad artemisium puecti itex statioem: here ad teplu neptuni cognoine liberatoris: qd nome ab illis inditu ad hic usq tps pdurat. Barbari posteaq uentus coquieuit: & fluctus costrati sunt reuulsus nauibo ad cotinente enauigabat: circuuehetesq promotoriu magnesiæ rectu cursu i sinu q ad pagasæa fert tenebat. In hoc magnesiæ sinu locus qda e i quo fertur hercules cu e naui argo aqtu missus esset derelictus fuisse ab iasoe atq a sociis du in terra cholchidem ad uellus nauigarent. illinc. n. aqti in pelagus erat abituri eatq de re nomen loco fertur esse ad aphetæ. i. dimisse. Hoc in loco xerxianæ naues statioem huerunt: quax qndecim q longe ultimæ appellabatur: pspectis græcox ad artemisiu nauibus ratæ suas esse in mediu earu & ad hostes delatæ sunt: qtu dux erat sandoces thamasii cumæ æolidis præfectus quem an darius ob hac cam captu cruce affecerat: q cu e regiis iudicibo eet iniqua sntia ob pecunia tulerat: sed eius in cruce suspesi darius reputas plura peccatis ee bnficia in domu regia collata. Hoc repiens agnoscensq ppantius se q prudetius egisse hoiem soluit. ita rege dariu elapsus ac uitæ restitutus tunc i græcos delatus n itex erat elapsurus. hos ad se cursum tenetes græci ubi uidere cognito hoium terrore aggressi repete cepe. in quaru nauiu una captus e aridolis alabadesiu q sunt in caria tyranus: i altera petylus demonoi dux paphius: q e papho. xii. naues coduxisset: amissis earu. xi. tepestate q ad sepiade extiterat cu una q supabat tedes ad artemisiu captus est. Hos græci q uolebat de

Ipni idest furni

Boreas orithya

ilissus fluuius

aminocli fortuna

Xerxis naues .cccc. sub mersæ

Thetidis raptus a peleo

Hercules ab iasonæ relictus

Apheta

Sandoces

Cuma

Aridolis

Albanenses

pentylus

xerxis exercitu ſciſcitati uiſtoſ ad corithioꝝ iſthmū dimiſerūt.cætera barbaroꝝ claſſis
ꝑter.xv.naues quibꝫ præfuiſſe Sādocē dixi ad aphetas puenit.xerxes cum terreſtribꝫ
Theſſa læ equæ copiis p theſſaliā & achaiā iter faciēs triduo euaſit in meliēſes cū in theſſalia certamē cu
rule feciſſet ſuas eqs expiendi gr̄a:q illic optimas græcaꝝ eqs eſſe audiebat.In eo certa
Onocho nus defe cit xerxi mine multo inferiores græciæ.Fluuioꝝ qui ſunt in theſſalia ſolis onochonus potanti
exercitui ñ ſuffecit.xerxi ad littoralia achaiæ tendēti pductores ſui cūcta referre cupien
aphriſti tes enarrabāt id qđ de tēplo iouis aphlyſtii ab indigenis enarrat:Athamantē aeoli filiū
us iuppi inito cū ino cōſilio necē phryxo machinatū:Deiñ achæos ex oracvlo tale certamē illius
ter posteris ꝓpoſuiſſe:ut q eo genere maximus natu eēt:huic aditu curiæ i. prytaneiq lei
Athamaſ tū achæi uocāt interdiceretur:ipſis excubias agentibꝫ ſiquis adiſſet ñ prius adire poſſet
Leitus q̄ mactatus eēt.ita multos cum iā mactandi eēnt:eo metu in aliā ꝓfugiſſe regiōem.in
Pritane teriecto deiñ tpe cū reuerſi eēnt & in prytaneū ingreſſi:ſi eēnt deprehenſi toto corpore
us corōis coopto:& cū pōpa eductos mactari cōſueſſe.Hoc poſteros cytiſſori phryxo gēi
Cytiſſo ti ob id pati:qđ cū achæi expiatiōem loci facientes ex oracvlo athamantē aeoli eēnt imo
rus laturi:Cytiſſorus iſte e terra cholchide ueniēs illū liberauit.Eoq facto poſteris eius irā
dei fuiſſe iniectā:Hæc cū audiſſet xerxes ubi ad lucum affuit: & ipſæ ab eo abſtinuit: g
idē ſuis copiis impauit.Domūq itē ꝓpugnatoꝝ athamātis ac phanū ueneratus ē.Hæc
in theſſalia achaiaq:a quibꝫ locis ꝓceſſit xerxes in melidē iuxta maris ſinū ubi totū diē
æſtus atq reciprocatio fluctuū fit.huic ſinui circuniectus eſt locus cāpeſter alibi ſpatio
ſus alibi arctus admodū.Et ipſi cāpo circuniecto mōtes editi atq ĩacceſſu oēm meliadē
Thrachi niæ cingētes regiōem q̄ petræ thalchiniæ noīant.Pria in ſinu urbs ab achaia euntibꝫ eſt an
Petræ ticyra:quā amniſ perchius ꝑterlabēs ex ænienſibꝫ in mare defluit:A quo alter amnis
Anticyra uiginti ferme ſtadiis abeſt:cui nomen inditū ē dyras:quē fama ē emerſiſſe ad ferēdā ar
Spchius denti herculi opē:Ab hoc totidē ſtadioꝝ intercapedine alius annis eſt qui uocaſ melas:
Dyras ideſt niger.Vñ urbs trechis quinq ſtadia abeſt ſita in ampliſſimo regiōis:ſpacio a mon
fluns tibus ad mare utpote duobꝫ & uiginti milibꝫ iugeꝝ phanicie mōtis:qui terrā tracheriā
Melas circundat.Ad trachinis meridiē āphractus eſt p quē aſopus circa tadices mōtis defluit:
fluns ad cuius meridiē alius ñ magnus:amnis eſt noīe phœnix ex his mōtibꝫ in aſopum de
threchis fluens.iuxta phœnicē anguſtiſſimū uiæ eſt:Q uippe q̄ muro coartata mō plauſtrum
Aſopus agi pōt a flumine phœnice ad thermopylas quindecim ſtadioꝝ ē interuallū:in quo ui
fluns cus eſt noīe antela:quē ꝑterfluēs aſopus in mare euoluit:& ei locus ſpacioſus eſt circūie
Phœnix ctus:ubi tēplū cereris amphyctiōidis extructū uiſitur:& ſedilia amphyctiōibꝫ & ipſius
fluns amphyctiōis delubꝫ.Ex xerxes quidē in thrachinia melidis caſtra hēbat.Græci uerō ſ
Anthela trāſitu qui locus a pleriſq græcoꝝ uocatur thermopylæ:ab indigenis āt atq accolis py
uicus læ.Hæc erant utrorumq caſtroꝝ loca.Xerxe omnibus q̄ ad uentum boream ſpectant
Amphy uſq ad trachinem potito græcis quæ p hanc cōtinentē ad auſtrum & meridiem ferunt
ction tenentibus.Q ui hoc in loco perſam græci operiebantur:Hi fuere ſpartanoꝝ trecenti
armati:Tergeitaꝝ & mantinoꝝ:mille totidem ex utriſq.Ex orchomeno archadiæ cē
Thermo tum uiginti:ex reliqua arcadia mille.Tot quidem ex arcadia:A corintho autem quadri
pylæ genti.A philiunte ducenti:& mycenorum octoginta.Hi peloponneſo aderāt a boetiis:
græci ad theſpienſes ſeptingenti:thebāi quadringenti.Præter hos euocati erāt locrēſes opuntii
thermo cum omni copia & phocenſium mille. Ipſi enim greci eos euocauerant miſſis nunciis
pylas qui dicerent ſe quidem præcuſores aliorum ueniſſe:Cæteros autem ſocios propediem
expectari:tutelam uero malis eſſe in athenienſium præſidio æginetarumq & eoꝝ qui
bus res naualis iniuncta eſſet.Nec ſibi quippiam eſſe formidoſum. Non enim deum

eē qui bellum græciæ iferret:ſed hominem.Nec mortalē quēpiam aut eſſe aut fore qui Mali ex
ex quo natus eſt mali exors ſit:& ut quiſq maxius eſt:ita ei deberi mala:Itaq cū merita ers ne
liſ ſit qui bellū iferat ab opinione eſſe caſurum.Hæc illi audientes in trachinem auxilio mo eſſe
iere.Erāt his cū alii duces ſuæ quiſq ciuitatis:tū uero penes quē ſūma imperii erat:quē pōt
maxime admirabātur lacedæmōius leōides anaxandridæ:qui leōtis:q eurycratidæ.qui Leonides
anaxandri qui eurycratis:qui polydori:q Alcamenis:q Telecli:q Archelai:q Ageſilai qui rex
Doryſſi:q leobotis:q echeſtrati:qui hageſis:qui euriſtēis qui ariſtodēi:qui ariſtomachi
qui cleodæi qui hilli.qui herculis filius fuit adeptus ex ĩopinato regnū. Nam cum duo
forent ei fratres natu maiores cleomenes & dorieus:aberat a cura regni adipiſcendi.Ve
rum cleomene ſine uirili ſobole defuncto:& Dorieo iam nō ſupſtitet:ſed & ipſo i ſicilia
uita fūcto:ita regnū ad leōidē puenit:q cleōiboto maior natu erat.Is enī nouiſſimus fu Cleōbro
it anaxādridæ liberoꝝ:habebatq ī matrimōio cleomēis filiā:qui dū ſe ad thermopylas tus
cōtulit:delegerat trecētos e primoribꝫ:e uiros quibꝫ fili erāt:aſſūpſeratq eos thebāos:
quoꝝ de nūero feci mentionē quoꝝ dux erat leōtiades eurimachi.Hac de cā leōides de
dit operā ut græcos ſumeret ſolos:q eos maxie inſimulabat:quia cū medis ſētirēt:Euo
cabat igit eos ad bellū ſciēdi cupidus an una mitterēt auxilia:an ex ꝓfeſſo adimerēt græ Leontia
ciæ ſocietaem.Sed illi aliud ſentiētes tñ auxilia miſerūt.Eoꝝ qui cū leōida fuere primos des
miſerūt ſpartiatæ:ut his inſpectis laii ſocii in militiā ꝓficiſcerent:ne ue cū medis ſentirēt
ſi eos ſuperari audirent.Ipſi autem celebratis carniis C hæc enī ſacra morabātur eos Dre Carnia
lictis ſpartæ cuſtodibꝫ erant cum omni copia illuc celerrime ituri auxilio:R eliqui etiā ſo
cii ad id agē dū itidē aĩatis:nā tēpus olimpiadis ĩ hic negocia inciderat haud ſuſpicati tā cito
apud thermopilas bello decernendū ꝓcurſores miſerāt:ita iſtiſibi faciendū ſtatuerant.
At iigræci qui apd thermopylas erāt ubi adigreſſū pſa aduētabat metu pculſi de decedē
do cōſultabāt.Cæteri pelopōnenſes cenſebāt faciēdū ut reuerſi ī pelopōneſū iſtmi cu
ſtodiā agerēt.Huic ſententiæ cū infenſi eſſent phocenſes & locri: Leōides:ſuadebat illic
pſtandū:& nūcios ad accenſendas ſubſidio ciuitates dimittendos tanq ſe paucioribus q
ut medoꝝ exercitū arcerēt.Hæc iſtis cōſultātibꝫ xerxes eqtē quēdā adſpeculādū quot
illi eſſent:& qd agerent mittit.Audierat enī iā tū cū ī theſſalia eſſet:eo loci cōtractā eſſe
exiguā copiā:eiuſq duces eſſe lacedæmōios:atq leonidā e geneī herculis.Eques ubi ad
ſtationē græcoꝝ ſucceſſit contēplat:aſpicitq nō ille quidē oēs milites:nam eos qui ītra
muꝝ quē excitauerāt excubabāt:intueri nequibat:ſed eos qui extra muꝝ agebāt.Erāt
āt eo tpe exterius manēdi ī lacedæmonioꝝ ſtatiōe uices.Eos aĩaduertit ptī ſe ludo gim
naſtico exercētes:Partī comā pectētes.Hæc cū admiratiōe ĩtuitus eoꝝ numero ac cæte
tis oĩbus plane cognitis p ociū ſeſe recipit.Nemo enim illoꝝ inſequebat:ſed hoſtem ma
gno cōtētui habebāt.Regreſſus ad xerxē cūcta que inſpexerat refert.Q uæ xerxes au
diēs nō poterat cōiectaī qđnā molirētur tāq quoad poſſent perituri pariter & oſtē per
dituri.Sed cum ridiculam rem ſibi facere uiderentur:acceſſit ad ſe demaratum Ariſto
nis:qui in exercitu erat:quē ut uenit interrogauit horum ſingula cupiēs noſſe quid ab
lacedæmoniis ageretur.Et ille audiſti inquit antea me dum aduerſus græciam profici
ſceremur de his uiris.Et cum audiſſes loquentem hæc quæ euētura prouidebam:deri Lacedæ
ſui habuiſti.Q uanq mihi ſummum diſcrimen eſt aduerſus te rex ueritatē tuenti:au monioꝝ
dias tamē nunc quoq ueritatem Hi uiri ad nobiſcum pugnandum de ingreſſu uenēt militum
atq hoc apparant.Nam ita ſeſe apud eos habet conſuetudo:Q uotiens adiræ animæ cultus
periculum debent tunc capita comunt:quod ſcies ſi hos & qui ſpartæ manſerunt ſub

egeris:Nulla hominum gens alia est quæ cõtra te rex audeat tollere manus.Etenim nũc aduersus regnũ iter græca pulcherimũ atq; uiros pstãtissimos tẽdis.xerxe qd hæc eis ad modum incredibilia uiderẽt quæ dicerẽtur iterrogãte quo pacto tantillæ copiæ cũ suis pugnature essẽt:rursus iqt p uano me ducas nisi hoc tibi ut ego aio usu uenerit.Hæc dicens tñ xerxi ñ psuasit.Itaq; quatriduũ xerxes supsedit ratus eos illic fugã eẽ facturos. Q uito die eũ putaret ipudẽtiã illoꝝ atq; temeritatẽ eẽ in pmanẽdo ira pcitus:medosq; eos ac cissios mittit imperãs ut illos caperẽt uiuos:& i cõspectũ suũ adducerẽt.Medi ubi facto ipetu græcos impressionẽ fecerũt multi cadebãt aliisq; supueniẽtibꝰ nihil tamen pmouebãt:& si uehemẽter igruebãt:pyalã faciẽtes cũ aliis oibꝰ:tũ uero ipsi regiseq; dẽ multos hoies eẽ:at paucos uiros.Fuit aũt hic pugnæ cõgressus iterdiu.Post ubi medi se ægre tutabant tũ uero ipsi sesub duxere.psæq; subeũtes excepe ii quos imortales rex appellabat:quoꝝ dux erat hydarnes tãq; facile hostẽ pfligaturi.Vbi & hi cũ græcis cõgressi nihilomius q medi pficiebãt:sed eodẽ modo pugnabãt utpote lõgioribꝰ hastis q græci utẽtes & i locis angustis ubi nullus multitudis erat usus.Ibi lacedæmõii dignam mẽmoratu pugnã edebãt cũ aliis in rebꝰ ostentãtes se perite iter iperitos pugnari:tũ uero q quotiẽs terga uertebãt cõferti fugiebãt. Q uos barbari:dũ fugiẽs cernerent cũ uociferatiões & crepitu igruebãr.At græci rursus se cõuertẽtes aduersis pectoribꝰ eos excipiebãt:& q̃uis innũera multitudie psternebãt:Aliquot tñ illic ex ipsis spartiatis occubuer.Persæ posteaq; & cateruati & uniuersis copiis iter occupare conati:nihil tñ pmouebãt:iteꝝ sese receperũt.Ferr xerxes cũ ad spectaculũ ad eẽt in ipso cõgressu pugnãdi ter e solio resiliisse:q uidelicet exercitui suo timeret.Postero die nihilo melius barbari pliatisũt.Nã sperãtes fore ut illi q pauci essent & saucii negrẽt manus leuar ad pugnãdũ cũ cõflixissent eos græci excepere instructis ordinibꝰ & in suo qsq; loco ac p nationes digesti:pter phocenses qui in mõte ad iter obsidẽdum locati erant.Persæ ubi nihil aliud q pridie agẽdum uident abscedũt.Ibi regẽ ancipitem quodnã in re præsenti consiliũ capd ferret:Epialtes eurydemi allocuturus adiit tanq; magna aliqua re ab illo remunerãdus indicauit ei tramitẽ:q per mõtẽ adthermopylas ferebat:quo factionẽ eoꝝ grecoꝝ qui illic erant euertit.Is postea lacedæmonioꝝ metu in thessaliã pfugit:cuius profugi pylagoræ amphictyões apud pilæã cõgregati caput pecunia licitati sunt:qui interiecto deinde tpe ab athemade uiro trachinio anticyræ.C Nã illuc redierat D interẽptus ẽ quẽ & si ob aliã cãm q̃ ego i sequentibꝰ reddam athenades hic interemit:nihilo tñ facius ab lacedæmoniis præmio affectus est.Hũc in modũ epialtes postea interiit:Est & alia quæ fertur fama.Onetẽ phanagoræ uiꝝ carystium & Gopridalũ anticyrensem fuisse:q ea dixerit regi & ercũ mõtẽ persas deduxisse:quod apud me prsus fide caret.Nã hic licet cõiectemus primũ q græcoꝝ pilagoræ nõ onetæ & Gopridalised epialtæ thrachini caput pecunia licitati sunt:q scilicet eũ compertissimum haberent.Deinde q epialtem ob hãc causam scimus se fuga proripuisse.Postremo q Onetes qui non erat melienses ita demũ tramitem ilium nouisset:si i ea regiõe permultũ diuersatus fuisset ideoq; epialtæ culpã ascribo:q persas pmontẽ circunduxit:& ad tramitem perduxit.xerxes ea quæ epialtes se confectuꝝ spondebat probans maiorem in modum lætus sine mora hydarnẽ cum iis qbꝰ erat copiis misit.Ille circa lucernaꝝ incẽsiõem idest sub crepusculũ e castris profectus est:& tramitẽ igressus:& quẽ tramitẽ idigene melienses uestigauerũt eoq; iuesti gato thessalos deduxer aduersus phocẽses eo tpe quo phocẽses itersepto muris trãsitu ad arcẽdũ bellũ in præsidio erãr extrinsecus nihil admodũ psceptus trãsitus erat:cũ nihil

Medi i lacedæmones

Epialtes xerxi indicauit tramitem ad thermopylas

Athenades

esset utilis meliẽsibus.Etenim sese hẽt ille callis.Ab asopo fluuio q̃p mõtis meat anfractum incipit:cui mõti ac uiæ idẽ nomen ẽ inditum anapæa:Hæc anapæa p dorsum mõtis extenta desinit iuxta alpenum urbem:q̃ pria ẽ ex locꝰ dibꝰ melienses uersus ac iuxta lapidẽ noie melampygon.i.nigræ fõtem:ac iuxta cercopon hedras hoc est malicioso ꝝ sedes:ubi angustissimus callis ẽ.Hac uia atq; ita se habente psæ asopũ transmittẽtes iter tota nocte fecerunt a dextra cteos mõtes adsinistrã terrã trachinioꝝ hñtes:ac sub exortũ auroræ in cacumẽ mõtis euaserũt:quo i loco sicut supius ostensũ ẽ mille phocensiũ armatoꝝ psidium excubabat:tum ad suam terrã:tum ad uiã tutandã.Nã transitus inferior a quibꝰ dictum ẽ custodiebat q̃ eam p mõtẽ uiam ultro ab leonide acceptã obsidebant:qui hoc mõ psas ascendisse aiaduerterunt.Cum eos illi toto mõte cõscendendo pter frequẽtiam quercuum latuissent:tñ edito multo strepitu C ut res postulat D frõdium subter pedes cõstrataꝝ C erat.n.cæli tranqllitas D phocẽses recurrerunt:& dũ sibi arma induunt:cõfesti barbari affuere:qui cõspicati uiros arma sibi circundãtes obstupuere.Q uippe qui ut in exercitu asseriatũ fuerat neminẽ sibi sperabant occursuꝝ. Ibi Hydarnes pterritus ne phocenses lacedæmõii forent:Epitalẽ percõctatus ẽ quisnã ille eẽt exercitus Mox certior rei factus persas tanq; in aciẽ instruxit.Q uoꝝ missilibus multis crebrisq; phocenses cum ferirent:fugã fecerunt in uerticẽ mõtis gnari aduersũ se ab initio illos ueniss:& se pparabant tanq; pditi.Ita isti sentiebant. Veꝝ eis spretis ii qui circa epialtẽ & hydarnẽ erant psæ rapidi de mõte descendunt:At iis græcis qui apd thermopylas erant:primũ uates megistias extis inspectis idicauit mortẽ illis pariter & sibi ipendẽr.Deiñ transfugæ notũ fecẽre psas mõtẽ circuire:sed hi adhuc p noctis tẽpus tertio loco significauere speculatores diurni q a uerticibus mõtis decruerunt iam die illucescente.Hic iter se cõsultantes græcis sentẽtiis discrepabant.Alii.n.stationẽ ñ deserẽdã suadebant:Alii id dissuadẽtes cõtendebãt.Ita dissidentiũ parti abscedũt:dilapsiq; in suã qsq; urbẽ se recipiunt:ptĩ qui cũ leõide erat ad illic pstandũ se accingunt.Ferr at ipse leõides eos q abscessere dimisisse dẽ illoꝝ uita solicitus.Se uero & spartiatas q adesset ñ facturos esua dignitate si stationẽ desererẽt:ad q̃ tutandã ab initio uenisset.Cæteꝝ ego magis illi opiniõi accedo:leonidẽ postea q̃ aiaduertit socios ignauos:& iuitos eẽ ad picu lũ subeundũ:uetuã eis abeundi dedisse sibi uero decedere ihõestũ:putasse pmanenti at illic ingentẽ gloriã futurã:& spartæ nũq̃ defuturã felicitatẽ speravisse.Si quidẽ iã iñ ab initio moti belli spartiatis pythia redditũ erat oraculũ fore ut aut sparta euerteret a barbaris:Aut rex eius occumberet:qd oraculũ hexametris illa uersibꝰ reddidit in hæc uerba.Vobis ampliuagæ colitis q mœnia spartæ.Aut urbs clara dabit psa uictore ruinam Aut si ñ erit hoc oriundus ab hercule qdã flebit extinctus rex in lacedæmonis ora.Nã neq; tauroꝝ neq; uim feret ille leonũ:Sed iouis & cuius reor haud tolerabile robur: Aterutrũ donec passim discerpserit hoꝝ hæc reputãtẽ leonidẽ cupidũq; gloriæ cõpandæ credideri solum exptiatis remisisse socios potiusq̃ illos q abierũt i sentẽtiis dissidẽtes tãdeformiter abisse.Cui rei ñ minio id mihi testimõio ẽ.Vatẽ megistiã huius expeditiõis comitẽ q ferebat acarnas eẽ:& a melãpode oriũdus õlocutũ ex extis ea q̃ erãt euentura: eundẽq; cũ ppalã a leõide dimitteret ne secũ piret:tñ abscedere noluisse:filiũ mõ qui ei unicus erat una militãtẽ missũ feciss.ita socii quos leõides rẽitebat ei obtẽperãtes abiere thespiẽses tãtũ atq; thebãi pstitere cum lacedemõiis.Thebãi qdẽ iuiti ac nolentes:qp pe quos leõides loco obsidũ desinebat.Thespiẽses uero libẽtissimi q negauerunt se leõida & q cũ eo erãt desertis abiecturos:Permanẽtesq; una cũ illo occubuerũt:quoꝝ dux

Thermopylarum callis

Anapæa

Alpenus

Leõides

Spartiatarum oraculum

Megistias

Demophilus

erat Demophilus Diadromei: xerxes ſub exortum ſolis libaminibus factis tãtiſper moratus dum tẽpus eſſet quo forum ſolet maxĩe frequẽs eſſe hominibus e caſtris mouit. Etenim ita ab epialta erat mãdatum. Nã deſcẽſus a monte compẽdiarius magis ac breuioris multo ſpacii q̃ circuitus montis atq; aſcenſus. Barbari qui circa xerxem erant: ad Leonidem & ad græcos qui cum eo erãt acceſſere: & iſti tãquam ad necem iam multo magis quã a prĩcipio fecerãt progreſſi ſũt ad fauces introitus laxiores. Nam munitiões muri eos tutabãtur: & cũ ſuperioribus diebus in loca arctiora pdeuntes dimicaſſẽt: tũc extra anguſtias facto concurſu permulti barbarorum cadebant. Nam duces a tergo ſui quiſq; agminis uerberibus quæ geſtabant unũ quenq; cedebãt aſſidue ad procedendũ adhortantes: Multi eoꝝ in mare decidentes: abſumebant: Multo plures inuicem uim proculcabantur: cum nulla pretereũtis ratio haberetur. Cunq; ſcirẽt impnedere ſibi necem ab iis qui mõtem circuirẽt: quod roboris habebant id oẽ in barbaros oſtẽdebãt ingruẽtes ac ſeſe intrudẽtes. Q uotũ pleriſq; cum iam lanceæ diffractæ eẽnt: nõ nulli gladiis perſas obtruncarent: tunc Leonidas ĩ hoc labore cecidit, nauata ſtrẽnuiſſime opera & cũ eo alii inſignes ſpartani: quoꝝ ego tanquã ſtrennuorum uiroꝝ nomina audiui. Et quidẽ trecentorum omniũ perſarum quoq; illic cũ multi alii: tam celebres ceciderũt q̃ celebres: tum uero duo Darii filii Abrocomees & hyſperãtes: quos Darius ex phratagima Atarnis filia tulerat. Atarnes autem Darii regis frater Hyſtaſpiſq; arſamei filius: qui dũ Dario filiã nuptum dedit: omnẽ inſuper ei domum tradidit. ut qui eẽt unicæ patri. Hi duo xerxis fratres ſuper cadauer Leonidæ pugnãtes occubuere adeo uehemẽti preſarũ lacedæmoniorumq; cõflictu: ut græci ter hoſtibus ĩ fugam uerſis cadauer leonidæ uirtute ſubtraxerit: & eo uſq; pſtiterint: dum ii qui cũ epialte erant affuere: quos ubi audiere græci tum uero pugnãdi ardor immutatus eſt. Nã ad ãguſtias uiæ ſeſe receperũt & introgreſſi murũ tumulum quendã occupantes addẽſati iſedere cũcti præter thebanos. Eſt ãt tumulus ĩ ingreſſu ubi nũc ſup Leonidẽ ſtat lapideus leo. Hoc in loco defeſſi tibꝰ ſeſe gladiis quia adhuc eis ſuperãt barbari circũfunduntur: & mãibus & uocibus ĩceſſentes. Alii ex aduerſo urgentes & munitionem muri ſubruentes: Alii undiq; circuuenientes circunſtantes lacedæmoniorum atq; theſpienſium cum tales extiterint: præſtantiſſimus tamen extitiſſe fertur dieneces ſpartanus: quem anteq̃ cũ medis cõfligeretur: hoc dixiſſe aiũt: cũ a quodã thrachinio audiſſet barbaros præ multitudine ſagitarũ quas emitterent ſolem obducere: tantam eorum eſſe copiam adeo non expauefactus ẽ ut parui faciens medorum turbam reſponderit: Omnia ſibi bona trachiniũ hoſpitẽ nũciare: ſi medi Solẽ obducerent: ſe ſub umbra cũ illis non in ſole pugnaturos. Hæc & alia huiuſmodi dicta memoratu digna aiũt dienecẽ lacedæmonũ reliquiſſe. Secũdũ hũc lacedæmoniis duo fratres pſtãtiſſimi furũt fuiſſe alpheus & Macron oriſiphanto genti ethespiẽſibus dythyranibus Harmatidei. His eo loci ubi ceciderũt ſepultis & iis q̃ priuſquã ſocii a Leonide remiſſi ſunt occubuerãt: epigrammata his urbis inſcripta ſunt. Terdecies cẽtũ hic certarunt milibus olim E peloponneſo bis modo mille uiri. Hæc uniuerſis ſuperſcripta ſũt. Illa peculiariter ſpartiatis. Nos lacedæmoniis refer hic peregrine iacẽtes Exhibito illoꝝ uocibus obſeqo. Hoc epigrãma ĩſcriptũ ẽ lacedæmoniis illud uati. Nobilis hoc buſtũ ẽ medi occideẽ megiſtæ Spchiũ ad fluuiũ nõ ſed iultus obit. Q ui uates obitum q̃is pſciret adeſſe ſpartæ haud ſuſtinuit deſeruiſſe duuces. Q ui hos epigrammatis & cippis exornarũt? Amphictyones fuere præter epigrãma uatis megiſtæ. Q d Simonides Leoprepis filius ppter hominis familiaritatẽ ĩſcripſit. Ex his trecẽtis

Abrocomees

Hyperãtes

Phratagima

Atarnes

Leonidæ mors

Dieneces pſtãtiſſimus

Alpheus

Macron

Epigrãmata

duo Eurytus & Ariſtodemus ferũtur ob extremã lippitudinem e caſtris ab leonida remiſſi: & in alpẽis decubuiſſe: & cõmunicato inter ſe cõſilio cũ liceret aut ſalutem ſibi parere ſpartã uerſus: aut ſi reuerti recuſarẽt una cum aliis occũbere in neutro horum quæ licebat eis facere iter ſe eõueniſſe: ſed cum ſentẽtiis diſcreparẽt: Ariſtodemus quidẽ præignauia remãſiſſe: Eurytus uero audita perſaꝝ circuitiõe petiſſe arma: ſeq; eis indutum iuſſiſſe ſeruum ut ad pugnãtes deduceret. Ille ubi deduxit fugæ ſe mãdauiſſe. Hic dato in agmen impetu occubuiſſe. Q uod ſi uel ariſtodemus ſolus redire ſpartã neglexiſſet aut ſi ambo reduces fuiſſẽt: uidẽtur mihi ſpartiatæ nullã iis pœnã irrogaturi fuiſſe. Nũc altero eoꝝ extincto in hũc qui habens eãdem occũbendi occaſiõem: tamen ccumbere noluerit: neceſſario debuiſſe magnopere iraſci. Q uidã hunc in modũ & ob hanc cauſã Ariſtodemum ſoſpitem rediſſe ſpartã aiũt. Alii enim cũ ab exercitu pro nũcio mitteret & poſſet pugnæ quæ fiebat adeſſe: tamẽ recuſaſſe: ſed moratum ĩ uia fuiſſe ſuperſtitẽ: ſociumq; eius qui una mittebatur in pugnã profectum oppetiſſe. Ariſtodemus lacedæmonẽ regreſſus pbo & ignominia notatus eſt: probo quod eũ nemo neq; igni neq; alloquio impetiuit: Ignominia qd Ariſtodemus fugax appellatus eſt. Verũ hic oẽm ſibi obiectã culpam ĩ pugna apud plateas geſta deleuit. Fertur item alius ex eiſdẽ trecentis ſuper fuiſſe in teſſaliã pro nũcio miſſus: cui nomen erat pantite. Sed ſpartã reuerſus cũ opprobrio eſſet ſeſe ſtrangulaſſe. Thebani quorum dux erat leõtides ui retẽti aduerſus regis copias tamen a partibus græcoꝝ e quibus erãt dimicauerũt. At ubi res perſarum ſuperiores eẽ animaduerterũt: ibi a græcis qui cum fuerant ad tumulũ ire properãtibꝰ ſe diſſociantes manus ad barbaros protẽderunt: ad eoſq; propius acceſſerunt referẽtes quod ueriſſimũ erat ſeſe cum medis ſenſiſſe: terramq; & aquã regi inter primos dediſſe ac uicoactos ad thermopylas ueniſſe: & a culpa cladis illatæ abeſſe. Hæc regi allegantes quoꝝ etiam theſſalos teſtes habebãt ſeruati ſunt: non tamẽ uſq; quaq; fortunati. Nam barbari qui eos cepere aliquot ut accedebãt obtruncauerunt: pluribus iuſſu xerxis regi ac notas inuſſerũt a duce Leuntida exorſi: Cuius filiũ Eurymachum poſtea platæenſes quatrigentoꝝ thebanorum ducem: quod urbem ipſorũ occupaſſet interemere. Hunc quidẽ in modum græci ad thermopylas dimicauerunt. xerxes autẽ accitum demaratũ interrogauit hinc orſus: Demarate uiꝝ te bonũ eſſe ĩdicio ueritatis experior. Q uæ enĩ dixiſti ea omnia perinde euenere. Nunc hoc mihi pandito quotnam ſunt lacedæmonii: quod ue eorũ tales in re bellica an & uniuerſi. Cui Demaratus multitudo rex ĩquit lacedæmoniorum omniũ magna ẽ & ciuitates multæ. Q uod autem diſcere uis a me ſciẽs. Eſt ĩ lacedæmone urbs ſparta octo milium ferme uirorũ: qui omnes his qui hic pugnauere ſunt ſimiles: Cæteri lacedæmoniis nõ illi quidem ſimiles: ſed tñ uiri ſunt ſtrennui. Ad hunc xerxes Demarate inquit agedum expone quo pacto hos uiros minima cũ difficultate ſubigamus. Tu nãq; calles quo tẽdãt eorũ cõſilia utpote quorũ rex fuiſti Cui Demaratus: Tũ cũ inquit me rex libenter conſulas: æquum ẽ me tibi quod optimũ ſit expromere id quod uis hoc pacto fiet: ſi trecẽtas naues cũ ſuis ppugnatoribus ĩ otã lacedæmonẽ mittas. Adiacet autẽ illi inſula noĩe cythera: quã obrui mari q̃ extare cõducibilius eẽ lacedæmoniis Chilon aiebat uir apud nos ſapiẽtiſſimus uidelicet expectãs ſem per ab ea aliquid tale futurum: quale nunc ego expono. Non ille quidem tuã claſſẽ præuidens ſed quancunq; ſimiliter extimeſcens. Ex hac igitur inſula proficiſcentes tui lacedæmonios territent. Ita illi domeſtico occupati bello neq; tibi erunt infeſti: neq; cæteræ græciæ cũ a tuis pedeſtribus copiis expugnabitur auxilia ferẽt. Subacta reliqua græcia

Eurytus

Ariſtodemus

Pantita

Leõtides

Eurymachus

Lacedæmon

ſparta

Cythera

inſula

Laconici per ſe reddentur inualidi. Q uod niſi feceris hoc fore expecta. Eſt peloponneſi arctus iſthmus: quo in loco peloponenſibus omnibus coactis alia tibi prælia ſuperioribus atrociora futura proſpicio. At ſi illud feceris & iſthmus hic citra præliũ & cæteræ ciuitates ultro tibi ſe dedent. Poſt hunc Achæmenes xerxis frater claſſis præfectus cũ ei colloquio intereſſet. ueritus ne xerxes ad id agendũ inducerẽtur: Animaduerto inquit te rex uerba admittere uiri: qui tibi proſpere agenti inuidet: Aut etiam res tuas prodit. His enim moribꝫ uti græci gaudent: ut & fortunato inuideãt: & meliorem oderint. Q uod ſi e præſenti conditione cum naues quatrigentæ naufragiũ fecerint trecentas alias eæ tera claſſe miſeris ad obeundã peloponeſum: profecto fiẽt nobis aduerſarii pares ad decertandũ. At ſi coniũcta claſſis fuerit: inoppugnabilis reddetur: & ante omnia nobis illi impares erũt: ſimulq; omnis exercitus nauticus terreſtri & iuicem terreſtris una iterfaciens nautico erit auxilio. Q uos ſi diſtraxeris: neq; tu illis uſui eris neq; illi tibi. Tu uero tua ipſius bene conſtitueris: ſi aduerſarioꝝ res apud tenõ agitaueris. Hic illi bellũ ſiſtẽt: hæc agent tot numero ſunt. Illi enim per ſeſe ad ſibi ipſis proſpiciẽdum ſufficiũt: & nos itidẽ ad proſpiciendũ nobis. Q d̃ ſi lacedæmonii aduerſus perſas in pugnam ibunt: impendentem ſibi cladem haud quaquã deuitabunt. Ad hæc ſubiiciens xerxes recte inquit Achæmenes mihi uideris dicere qd̃ & faciã. Demaratus quod optimũ ille quidẽ mihi ſperat eſſe id ſuadet: eius tamen ſentẽtia a tua ſuperatur. Neque uero illud admitto cũ nolle rebus meis bene conſultum: ut ex iis quæ antea ab hoc dicta ſunt & ex ipſa recõiecto. Q uoniam ciuis quidem ciui ſecundis rebus prædito inuidet: eum que male odit: eum tamẽ patrio ſolo nihil eodem conſultante quod optimum ſibi uidetur ſuadet nihil procul abfuerit a uirtute: quales pauci ſũt. Hoſpes autem hoſpiti proſpera fortũa utenti omnium eſt beniuolentiſſimus: eiq; conſultãti optime cõſulit. Q uapropter ab inſectatione qua in Demaratum uteris hoſpitem meum Poſt hac abſtinere te iubeo.

Grecorũ mores

Leonidæ crux

Hæc xerxes locutus inter cæſos trãſiit ubi erat Leõides: quem cum audiſſet lacedæmoniorum regem eumdemq; ducem eẽ: iuſſit abſciſo capite in crucem tolli. Vt mihi cum aliis multis indiciis: tum hoc præcipue manifeſtum ſit regem xerxem maxie omnium exanduiſſe in Leonidam uiuentẽ. Nam alioquin nunquã i defunctum hoc genere deliquiſſet: cũ ex omnibus quos ego noui omnibus perſæ ſoleant uiros in re militari præſtãtiores honore affiçere. Illi quibus imperatum erat: id executi ſũt. Redeo ad eam narrationem unde mihi diſceſſum ẽ. Lacedæmonii primi regem aduerſus græciam tẽdere acceperunt: atq; ita delphos ad oraculũ miſerũt. Vbi reſponſum eſt id redditum: cuius pauloante memini. Acceperunt autem mirum i modũ. Demaratus enim ariſtonis qui profugit ad medos non ille quidem lacedæmoniis beniuolus: ut & ego arbitror & rõ dictat: tamẽ hoc fecit ſiue in hoc bene illis conſultũ uellet: ut coniectare licet: ſiue q; inſultaret. Nam poſteaq; xerxes ſtatuit aduerſus græciam ſumere expeditionem: Id demaratus qui ſuſis erat cũ accepiſſet: cenſuit græcis eſſe indicandũ: ſed cũ aliter nequiret quippe periculoſũ erat ne deprehenderetur: hanc rem commentus eſt. Sumptis duaꝝ tabellarum pugillaribus cæram illinc eradi. Deinde in eorũ ligno conſiliũ regis exarat. Q d̃

Litterarũ aſtutia

litteris exaratũ rurſus cæra inducit: ne quid negocii apud uiarum cuſtodes exhiberent pugillares q ferrentur. Q ui ubi lacedæmonẽ allati ſunt: non poterant eos lacedæmonii interpretari anteq; C ut ego accipio ↄ Cleomenis filia eadẽq; leonidæ uxor Gorgo illos admonuit ipſã rem interpretata iubens cærã effringi. fore enĩ ut litteras in ligno reperirẽt Ita ei auſcultãtes lacedæmonii litteras reptas relegerũt: eaſq; deide ad græcos dimiſerũt

Herodoti Halicarnaſei Hiſtoriarum Liber Octauus: qui inſcribitu Vrania Laurentio Vallenſe interprete.

Tq; hæc quidem ita geſta dicuntur eſſe. Græci ãt quibus res claſſiaria delegata erat hi fuere. Athenienſes qui naues centum uiginti ſeptem præbuere iunctis ſibi platæenſibus: qui & ſi rei nauticæ inexperti: tamẽ ſtrẽnue alacriterq; p ſe illoꝝ naues armauerant: Corinthii qui attulere naues quadraginta: Megarenſes qui uiginti: Chalcidenſes totidem ſibi ab athenienſibus præbitas armauerunt: Aeginetæ undeuiginti: Syconii duodecim: Lacedæmõii decem: Epidauri octo: Eretriẽſes ſeptem: Troezenii quinq;: Scyrienſes duas

Athenĩẽ ſiũ naues

chii totidẽ cũ totidẽ pentecõteris, i. nauigiis quinquagenũ remoꝝ: quibꝫ auxiliares erãt locri opuntii cũ ſeptẽ pentecõteris. Hæ naues ad artemiſiũ in ſtatione erant: quaꝝ quot quisq; attulerũt mihi dictũ eſt. Vniuerſaꝝ uero præter pentecõteros ad artemiſium eccã taꝝ numerus fuit ducẽtaꝝ ſeptuagĩta unius. his ducẽ penes quẽ ſũma ĩperii eẽt ſpartiatæ præbuerunt euribiadis. Nã ſocii negauerũt ſe niſi lacon eẽt imperator: ſecuturos eſſe athenienſes ductores: ſed exercitũ qui futurus erat ſoluturos. Etenĩ iã ide ab initio anteq; inſiciliã ad ſocietatẽ ineundã mitteret: agitatũ ſermonibꝫ erat tanq; expediret rẽ nauticã athenienſibꝫ pmittere. Cæteꝝ recuſantibus ſociis ceſſere athenienſes qd̃ magnifacerent græciam ſupereſſe: q; intelligebant eſſe periturã: ſi de principatu cõtenderent recte ſentientes. Nam inteſtina ſeditio tanto deterior eſt bello: quod concorditer geritur quãto bellum deterius eſt pace. Hoc itaq; ipſum intelligentes non repugnandum putauerũt: ſed tantiſper cõcedendum: quoad magnopere illis indigebant quemadmodum conſtituerant. Pentecõteri

Euribias

Seditio inteſtina

Si quidẽ poſteaq; expulſo p ſa iam de illius terra diiudicabant: ſuperbiam Pauſaniæ cauſati lacedæmonios ducatu abdicauerũt. Veꝝ hæc poſterius geſta ſunt. Tunc ãt iigræci qui ad artemiſiũ ſe cõtulerãt: ubi uiderũt & multũ nauiũ ad aphetas eẽ cõtractũ & oĩa plena exercitu hoſtili: perculſi metu q; præter opinionẽ ſuam expectationẽq; res barbaroꝝ ſuccederẽt: cõſultabant de facienda fuga ex artemiſio interiorem in græciam Q uoꝝ conſolatione cognita: Euboi obſecrabant Eurybiadem: ut aliquantulum temporis præſtolaretur uſq; dũ ipſi liberos atq; domeſticos ſubduceeent. Vbi ñ p ſuadẽt ad ducẽ athenienſium themiſtoclẽ trãſgræci paſcuntur cum eo triginta talentis: ut tandiu ante euboiã perſtaret: donec pugna nauali decerneret. Themiſtocles hac rõne græcos retinuit. Eurybiadẽ ex hac tanq; ex ſua ipſius pecunia quinq; talentis ĩpetit. Hoc perſuaſo adimantũ ocyti corinthioꝝ ducẽ qui ſolus reluctabatur negans ſe p manſuꝝ: ſed ab artemiſio p fectuꝝ: ita allocutus eſt iureiurãdo interpoſito. tu uero haud quaq; nos deſeres quẽ ego maioribus donabo muneribus: q; quæ rex medoꝝ ubi mitteret ſocios deſerenti: Hæc locutus ſtatim ad nauẽ. Adimanti tria miſit argẽti talẽta. Iſtis pecunia corruptis cũ eubois gratificatus eſt: themiſtocles tũ reliquum pecuniæ q; acceperat lucrifecit. q; cũ iteruertiſſe iõ latuit: q; accepant: q; putabant eã ab athenienſibus ad hoc ipſũ profectã eẽ. Ita ĩ euboia pſtitere: ac pliũ facere: qd̃ ita geſtũ ẽ. Barbari cũ ad aphetas circa diluculũ ueniſſent: Cunq; id qd̃ ẽt ante audierant cernerẽt paucas græcoꝝ naues ad artemiſiũ ſtationẽ habere libidine tenebantur aggrediendi ſi forte eos interciperent. cæterũ ex aduerſo inuadendũ non uidebat̃ neſe cõſpectis obuiã tẽdentibꝫ græci fugã capeſſerent: noxq; fugiẽtes exciperet. Sed euenire oportebat ut hi effugerent: & illoꝝ inſidiantiũ neſacrificolus quidẽ euaderet. Igit̃ ad hãc rem tranſigendũ hoc ſunt machinati: ducentas ex oĩs nauibus delectas extra ſcyatũ circumagunt iuxta Capharea & Gereſtũ

Adimantus

Themiſtocles

ad Euripum:ne circũuehentes Euboiã ab hoſte cernerent:ſed eum circũuenirẽt ducen
tis quidẽ nauibus quæ hac ierunt uiã q̃ retro ferebat obſcientibus. Reliqua uero claſſe
ex aduerſo igruente. Hoc capto conſilio quas cõſtituerãt naues miſerũt nõ hñtes ĩ aĩo
ipſi eo die græcos ad oriri:nec priuſq̃ ſignũ qd cõuenerat cũ iis q circũuehebant: ab illis
ederet iã de ſuo aduentu. His circũmiſſis nauibus reliquaq; apud aphetas numerũ ini-
Scyllias bant. In q̃bus recẽſendis dũ occupati ſunt: Scyllias quidã ſicyonius: q̃ iſdẽ in caſtris erat
urinator oĩum ea tẽpeſtate hoĩum optimus urinãtor: q̃ẽt ĩ naufragio ad peliũ facto multã pecu
niã perſis ſeruauit: multa & ſibi lucratus eſt. Hic Scyllias iã pridẽ in aĩo habuerat ad gra
cos tranſire: ſed cũ ad eã diẽ non fuiſſet nactus occaſionẽ: tũc ad græcos tranſfugit ſed in
certũ quoniã mõ illic trãſierit. Demiror tñ, ſi uerũ eſt qd refertur. Referũt. n. cũ ex aphe
tis mare ſubiſſet: nõ prius extitiſſe q̃ ad artemiſiũ puenit. Octogĩta ferme maris ſtadia
emenſus. De hoc uiro & alia memorãt parti mẽdaciis ſimilia: parti uera: de quo mihi ea
pbatur opinio cũ nauigio ad artemiſiũ pueniſſe. Is ubi eo puenit græcos certiores fecit
& naufragii facti & nauiũ ad circuneũdã euboiã dimiſſarũ. Hoc illi audito ĩter ſe collocu
ti ſũt. & cũ multe eẽnt ſẽtẽtie dicte: illa euicit ut eũ diẽ illic mãeretur: & ĩ ſtatiõe pſtaretur
dehĩc media nocte ſoluẽtes pficiſcerẽtur. & claſſi hoſtiũ quæ circũageretur occurrerẽt.
Poſt hæc ubi nemo ſe ex aduerſo fert obſeruato diei crepuſculo: ipſi ferũtur ĩ barbaros
aĩo experiũdæ fortunæ cũ ĩ pugnãdo: tũ ĩ perrũpẽdo: Quos xerxiani milites ducesq;
paucis eũ nauibꝫ ueniẽtes ĩ ſe cõſpicati magnæ hoc illis demãtie dẽtes & ipſi naues edu
cũt ſperãtes facile ſe illos iri ĩterceptũ. Merito ſane ſperãtes quod uiderẽt paucas eẽ græ
corum naues: ſuas uero multo plures atq; uelociores. Itaq; præ contẽptu illos in medio
cõcludũt. Ex Ionibꝫ tñ qui cũ græcis bene uolebant inniti militabant: magnæ calamita
tis loco ducẽtes qd uiderẽt circũueniri illos: quorũ neminẽ aĩa aduerterent eẽ rediturũ.
Adeo enĩ ĩfirma res græcoꝝ eſſe uidebatur. At iiiones qbꝫ id qd fiebat uoluptati erat
pro ſe quiſq; annitebatur: ut ipſe primus aliqua naui atheniẽſium capta donum ab rege
acciperet. Nam apud exercitum plurimus erat per hos de atheniẽſibꝫ ſermo atq; reſpe
ctus. Græci ubi eis ſignũ datum eſt primũ cũuerſis in arbaros proris: puppes in mediũ
coegerũt. Deinde ſecũdo ſigno dato opus capeſſũt: q̃q̃ in exiguo ſpatio deprehenſi: & a
fronte mox trigĩta barbaroꝝ naues excipiũt. in qbus & philaonẽ cherſis filiũ corgiſa-
Philaon laminioꝝ regis germanũ: & ĩ eo exercitu uiꝝ eximũ. Græcorũ aũt primus nauẽ hoſtiũ
Lycome- cepit uir atheniẽſis lycõedes aeſchrei: idẽq; palã rei bñ geſte rettulit. in hac pugna cum ĩ
des uicẽ nũc hi: nũc illi ſupiores eẽnt: interuẽtu noctis dirẽpti ſũt: & græci quidẽ ad artemi
ſiũ reuecti: barbari uero ad aphetas multo maius opiniõe ſua certamen experti. in hoc
Antido prælio ſolus egræcis qui cũ rege erãt antidorus lemnius ad græcos tranſfugit: qui athe
rus niẽſes ob eam rẽ tractu ſoli in ſalamine donarũt. Vbi nox affuit. Erat aũt ãni tẽpus me
diæ æſtatis immẽſa uis aq̃ꝝ extitit p totã noctẽ: & dira tõitrua a pelio. Cadauera quoq;
ac naufragia ad aphetas efferebãtur: circa nauiũ pras excipiebãtur: & remoꝝ palmulas
pturbabãt. Hæc audiẽtes q illic erãt milites metu cõſternebãtur credẽtes ſe eẽ utiq; peri
turos: ut q̃ĩ tãtũ maloꝝ deuẽiſſẽt: Quippe quos anteq̃ reſpiraſſẽt e naufragio & tẽpe
ſtate: q̃ ad peliõ extiterat excepiſſet atrox pugna naualis ex pugna nauali uehemẽs iber
& ualidi aquaꝝ mare diſcurſus: ac dira tonitrua. Et iſtis quidẽ huiuſmodi nox cõtigit.
At iis quibꝫ negocium datum erat ut euboiã circuirẽt: q̃q̃ eadẽ nox: tamen multo etiã
atrocior eſt: tanto quidem quanto maius eſt quod eos dum in pelago ferẽtur inuaſit:
& triſtis exitus fuit. Vt enĩ eos curſum tenentes tempeſtas ac pluuia adorta eſt: cum

eſſent ad cõcaua euboiæ ac flatu ferrentur ignari q̃ efleterebant: ad petras impingebant:
& id oẽ adeo fiebat quo græce claſſi par redderetur id nauiũ qd ſuperat: nec multo plus
foret. Atq; hi quidẽ circa euboiæ cõcaua periere. Barbari uero q apud aphetas erãt ubi
ipſis libentibꝫ dies illuxit: naues ſuas ſtabilierũt ſatis hñtes cũ male rẽ geſſiſſent q̃tẽ age
re in pñs. At græcis auxilio tres & qnquaginta naues attice ſupuenere: q̃ ſuo aduẽtu il-
lis tũ aĩum addiderũt: tũ nunciũ attulerũt eos barbaros qui euboiã circunuehebant tẽ
peſtate illa q̃ extiterat cũctos ĩteriſſe. Itaq; græci eadẽ q̃ pridie obſeruata hora puecti na
ues cilicũ inuaſere. Quas ubi corrupe & nox aduẽit itemq; ſe ad artemiſium receperunt.
Tertio die barbaroꝝ duces tũ ĩdigne ferẽtes a tãtula ſe claſſe uexari: tum a xerxe ſuppli
ciũ timẽtes: ñ expectandũ ſibi ãplius cẽnſuerunt. ut græci priores pugnã capeſſerẽt. ſed
ĩſtructas naues circa meridiẽ eduxerũt. Contigit ãt ut p hos eoſdẽ dies & hæc naualia p̃
lia & illa ĩ thermopilas terreſtria gererent: Erat ãt oẽ certamẽ his ĩ mari de eurypo quẽ
admodũ illis q cũ leõida erãt de trãſitu arcẽdo: græci qdẽ ſeſe adhortabãtur: ne barbaros
intrare græciã ſinerẽt: Barbari uero ut greciq; copiis pfligatis trãſitu potirentur. Prote
dente xerxianoꝝ claſſe ĩ aciẽ ordĩata: tũ græci ſe apd artẽſiũ ĩmotos tenerẽt: tũc eos bar
bari ut cõphẽderẽt lũata claſſe circũdabãt: Ibi græci ex aduerſo pdeũtes cõflixerũt. Qua
ĩ puga pari morte pugnatũ ẽ. Nã xerxiana claſſis p magnitudine & copia ſua ĩ ſe incide-
bat perturbatis nauibꝫ & mutuo incurſantibꝫ reſiſtebat: tum neq; cedebat. Indigna. n.
res uidebatur a paucis nauibꝫ in fugã cõuerti. itaq; multæ græcoꝝ naues interibãt: mul
ti ẽt uiri ſed multo plures barbaroꝝ & naues & uiri: atq; ita dimicantes utriq; ab alteris
abſceſſere. Hoc in prælio xerxianos inter milites optimã egyptii nauauerunt operã: cũ
aliis magnis editis operibꝫ: tũ hoc q; quinq; græcas naues cũ ipſis ppugatoribꝫ coepe e
græcis eo die pſtantiſſimi extitere athenienſes: & ĩter atheniẽſes. Clinias alcibiadis filius Clynias
qui dõeſtico ſumptu ac ppria naui cũ ducentis uiris militabat. Vbi utriq; libẽter ĩ diuer Alcybia
ſum abiere: ad ſuas ſtatiões ſeſe recepere. Græci direpto prælio reuecti: & ſi cæſoꝝ corpo dis
ribꝫ ac naufragiis potiti erãt: tñ q; male affecti eẽnt præcipueq; athenienſes quoꝝ dimi-
dium nauiũ uulneratũ erat de fugiendo in ulteriora græcie deliberabãt. Tẽiſtocles repu
tans ſi ab amicitia barbari iones & cares abduceret fieri poſſe ut reliquos ſuparẽt: Dum
euboi pecora ad mare ppellunt: illuc duces cõtraxit. eiſq; dixit ſe aſtutiã q̃dam hẽre q̃ ſpe
raret optimos quoſq; ſocioꝝ ab rege abductũ iri. Hactenus tẽ enudauit addiditq; ad eã
trãſigendã hoc ab illis agendũ eẽ: ut euboicoꝝ pecoꝝ q̃tum uellet quiſq; mactaret. Sa-
tius. n. eẽ ſuoꝝ copiis illis potiri q̃ hoſtẽ: ac mõuit ut ſuis quiſq; popularibꝫ precipet ignẽ
accenderet: ſibi ãt de diſceſſu ſub tẽpus oportunum curæ fore ut ſine nox abirent. Hoc
illis pbatum cum eẽt accenſis ignibus ad pecora eſt itũ. Nã euboi cõtempto Bacidis ora
culo tãq̃ nihil dicẽte neq; exportauerãt q̃q̃: neq; ĩportauerãt uelut ĩpendente eis bello.
reſſibi quoq; ipſis obſcuras effecerant: ita. n. hẽbat de his oraculum bacidis: dum iuga
barbaricus camabacea iactat ĩ æquor euboia capræ metẽtes fac pcul abſini. His uerſibꝫ
cum nihil illi niterentur tãſi mala tum aderant tum ĩpendebant: Fiebat: ut in pleriſq;
aduerſa fortuna uterentur: Dum hæc iſti agebãt: aduenit ex trachine ſpeculator. Nã ut
erat apd artẽſium ſpeculator polyas genere ãticirenſis: cui datum erat negocium cum
expedito nauigio actuario ut renunciaret his q apd thermopilas erãt an claſſis diſceſſiſ
ſent: & abrõichus lyſiclis athenienſis apd leõidã patus cum lembo ad nunciãdũ iis q ad
artemiſium agebãt: ſi qd noui pedeſtribꝫ copiis cõtigiſſet. Hic igitur Abronichus adue
niens indicauit ea q̃ circa Leonidam & eius exercitum geſta erãt. Quæ iſti re audita nõ

ſa ſibi differēdū abitū putauerūt: ſed ut quiq locati erāt abſceſſerūt. Primi corinthii: po
ſtremi atheniēſes. Q uoꝝ atheniēſiū uelociſſimis nauibꝫ delectis. Themiſtocles ad aq̄s
portabiles cōferēs ī lapidibꝫ līas īcidebat: q̄s poſtero die Ione ad artemiſiū ueniētes le
Themi gerunt in hæc uerba. Viri iōes aut iuſte facitis militātes aduerſus patres & græciā redi
ſtocles in gētes ī ſeruitutē. Sed qđ p̄cipuū fuerit ſtate a nobis. Sin hoc facere ñ poteſtis: ſaltē nūc
Ione ſcitis in medio: qđ & ipſi facite: & cares nunc faciāt obſecrat. Q đ ſi hoꝝ neutrū agere li
ceat: & maior: neceſſitate eſtis obſtricti: q̄ ut poſcitis deſciſcere ī re gerēda dū pugnā con
ſerimus ſpōte agatis ſtrēnue mēores a nobis uos eē oriundos: & inimicitiaꝝ nobis cū
barbaro principiū a uobis extitiſſe. Hæc. Thēiſtocles C ut arbitror D ancipiti cōſilio ſci
ſit: ut ſi litteræ regē laterēt: ionas īduceret ab rege ad ſe deficiēdū. Sin a deū deferrētur:
darenturq̄ crimini īfidos eidem redderet ionee ut a præliis naualibꝫ ſummouerentur.
Hiſtiæus Poſtq̄ hæc themiſtocles īſcripſit: ex tēplo uir qdā. Hiſtiæus nauigio aduectus barbaris
nuncius nuntiū attulit græcos ab artēiſio p̄fugiſſe. Illi hoīe q̄ fide ñ haberēt ſeruati iuſſo naues
Hiſtiæa ueloces ad rē explorādā miſerūt. Q ua per iſtos re nunciata ita ſimul atq̄ refulſit ſol oīs
urbs claſſis addēſata ad artēiſiū cōtendit. Vbi ad meridiē uſq̄ īmorata mox ad hiſtiæā p̄ceſſit
xerxis cla eo appulſi urbe hiſtiæoꝝ potiti ſunt & optimā portionē agri hiſtiæi maritios uicos oēs
des p̄curſauerūt. Dū iſti hoc ī loco agūt. Xerxes præparatis q̄ ad cæſos p̄tinebāt: p̄conē ad
thermo claſſiarios mittit. Hæc āt præparauerat. Q uicūq̄ e ſuo exercitu ap̄d thermopilas cæſi.
pylana C Erāt āt uigīti milia D: eoꝝ. m. ferme relictis cæteros depreſſa foſſa hūauit: & ne a claſ
cades ſiario exercitu cerni poſſēt eā humū exagitauit: foliiſq̄ cōſtrauit. præco ubi ad hiſtiæā p
uenit: facto totius exercitus cœtu hæc dixit: Viri ſocii rex xerxes da ueniā cuicunq̄ libet
relictis ordinibꝫ ire uiſū quēadmodū pugnaᵗ cū amentibꝫ hoibus: q̄ ſe ſupaturos ſpera
uerāt copias regis. hæc denūciant precōe mox nihil īfrequētius q̄ nauigia fuit. ita multi
uſſere cupiebāt. Profecti eo ñ oēs lacedæmōios eē ac theſpienſes credebant: q̄ ſtrati iace
bant: cum ēt ſeruos cernerent. Itaq̄ res eos qui trāſmiſere ñ latuit. Hoc xerxes circa ſuo
rum cadauera fecit rē p̄fecto ridiculam: ut millle iacentes extarent. Cæteri uero cōferti
eundem in locum q̄ter milleni cōportati ſitiq̄ eēnt: Atq̄ hunc quidem diē in ſpectaculo
cōſumpſerunt. Poſtero āt claſſiarii hiſtiæā ad claſſem remeauerunt. R eliqui qui cū xer
xe erant iter ingreſſi ſunt ad quos pauci quidā ab arcadia perfuge uenerunt. Victus in
opes & opam ſuam p̄ſtare cupientes q̄ in conſpectu regis adducti interrogatiq̄ cum ab
aliis p̄ſis: tū uero a quodā præcipue de græcis quidnā illi agerent: reſpōderunt eos agere
Olympi olympia: & ſpectare certamen gymneticū: atq̄ equeſtre: rurſus eodē pconētāte qđ nā il
corum lis præmiū eēt p̄poſitum propter quod certarent. Oleaginam coronam inquiunt eē
corona qua donarentur. Ibi Tritantechines artabani filius generoſiſſimam dixit ſententiam:
oleagina quæ apud regem pro timida eſt habita: Audiens eum præmium illis coronā eē non pe
cuniā: ſilentium tenere ñ potuit: quin corā oībus diceret pape. Mardoni in quos uiros
induxiſti nos ad puguandū: qui nō pecuniaꝝ certamē agit ēt ſed uirtutis. Hoc ille dixit.
Eo interim tpe poſt acceptam apud thermopylas calamitatem confeſtim theſſali cadu
ceatores ad phocenſes mittunt utpote iis infenſi: tum ſemper antea. tū præcipue poſt
nouiſſimam cladem. Etenim nō multis ante hāc regis expeditionē annis cū ipſis theſſa
li & eoꝝ ſocii omni cum copia bellum phocenſibꝫ intuliſſent a phocēſibus fugati ſunt
ac male mulctati. Nā cum ad pnaſum uſq̄ proceſſiſſent phocenſes ſecum hñtes. Thel
Tellias liam uaticinum illum helæum: ibi tellias hic huiuſmodi rem eis cōmentus eſt Sexcen
tos uiros e phocenſibus præſtantiſſimos gypſo tam ipſos q̄ arma illinit: eoſq̄ ſub noctē

in theſſalos dimiſit dato præcepto ut q̄cunq̄ albicātem ñ cernerent: eum obtruncarēt.
Hos primū theſſaloꝝ excubitores aliud quoddā p̄digium eē arbitrati. Deiñ ipſe exerci
tus adeo exhorruerunt ut tribꝫ milibus cæſoꝝ atq̄ ſcutoꝝ phocenſes potiti ſint: quoꝝ
ſcutoꝝ dimidiū apud abas: alteꝝ dimidiū apud delphos dedicauerunt: & ex decima pe
cuniaꝝ huius pugnæ factæ ſunt ſtatuæ grādes q̄ circa tripodē e regiōe delubri delphis
uiſuntur: & alteræ eiuſmodi in abaſis repoſite. Hoc phocenſes in peditatum theſſaloꝝ a
quibꝫ obſidebant̄ egerunt. Equitatū quoq̄ eorūdē qui ī ſuū agꝝ īcurſauerat: inſaniabi
li clade afflixit. Ad ingreſſum. n. q̄ē iuxta urbē hyāpolim depreſſa ingēti foſſa āphoras Hyam
illic inanes depoſuerunt: humūq̄ deſup iniecerunt: eāq̄ reliquo ſolo exeq̄uerunt: ubi cū polis
theſſalos expectarēt incurſuros in eos theſſali impetu dato tāq̄ rapturi ī āphoras cīde
runt: ibiq̄ equoꝝ crura cōfracta ſunt. Ob hæc ābo phocenſibus infēſi theſſali miſſo ca
duceatore ita dixere. Nunqđ diſſimulatis amplius phocenſes agnoſcere ñ eē uos nobis
pares qui & antehac inter græcos q̄diu p̄tes illoꝝ nobis placuerint ſemp uobis antecelli
mus: & nunc apud barbaꝝ adeo pollemus: ut penes nos ſit & agro uos exuere: & ī ſerui
tutē redigere: q̄ facultatē & ſi optinemus: tñ iniuriaꝝ ñ ſumus memores: niſi ut eo no
mine quinquaginta talenta rependatis: & nos uobis recipimus oīa nos ab agro ueſtro
dāna auerſuros. Hæc theſſali phocenſibꝫ denunciabāt: q̄ ſoli phocēſes īter eius loci ho
mines cū medis ñ ſentiebant. idq̄ nulla alia cā C ut ego coniectura cōpio D q̄ theſſaloꝝ
odio p̄tes medoꝝ C ut mihī uideē D ſecuturi ſi theſſali p̄tes græcoꝝ fouiſſent. Hæc de
ferentibꝫ theſſalis negarunt ſe phocenſes pecuniā daturos: & ſibi itidē ut theſſalis facul
tatē eē ſentiendi cū medis ſi aliter ſentīre uellent: ſed nequaq̄ fore ut ſpōte cēnt p̄ditores
græciæ. His uerbis renūciatis adeo theſſali ſunt ī phocēſes indignatōe p̄citi: ut barbaro Doris re
duces itineris extiterint: & ex trachina doridē regionē īcurſauerint. Nā eius regiōis po gio
dion anguſtus illic octoginta ñ āplius ſtadia in latum p̄tenditur inter melidē ac phocen neō urbs
ſem regiōis ſitus ubi uetus cryopiæ erat. Hæc āt regio doꝝ: qui ſunt in pelopōneſo me thitorea
tropolis eſt. hanc igiť doridē regionē īgreſſi barbari nihil admodū leſerunt cū medis. n. Parnaſi
& ſi theſſalis ñ uidebatur: ſētiebāt: poſteaq̄ e doride ī phocidē ingreſſi ſūt barbari. ipſos uertex
quidē phocenſes ñ ſunt adepti: quoꝝ nōnulli cacumina parnaſſi cōſederant: qui uertex Ozolæ
eſt iuxta urbē neonē illic ſitā noſe thitorea: eoq̄ ſe receperunt: ſed plures ad locros ozo Cephiſis
las ſ urbē āphiſſā q̄ ſupra criſſeū ſita ē cāpū: oēm tñ agꝝ phocēſē īcurſauerat. Sic. n. du Drymos
cebāť a theſſalis: & oīa q̄ nacti ſūt: igni ferroq̄ uaſtarūt: urbes ēt ingreſſi ignes in ſacras charadra
ædes iniecerunt. Nā pagrantes eam iuxta cephiſim amnē cuncta populati ſunt & hinc Erochus
urbē drymon incenderunt illinc charadrā & erochū & tetroniū: & amphicēā & neonē tethroni
& pedieas & triteas & ælateā & hiampolim & parapotameos. i. flumīs accolas & abas: um
ubi delubrū Apollinis erat locuples & theſſauris donariiſq̄ cōpluribus exornatum: in Amphi
quo ut tunc ita nunc redduntur oracula. hoc delubꝫ poſteaq̄ diripuere incenderunt. cæa
phocenſium etiā quoſdam per montana inſecuti cæperunt & mulieres aliquot q̄s præ Pedieæ
multitudine ſtupantiū extinxerunt. prætergreſſi quoq̄ flumīs accolas puenēť ad pano Triteæ
peas. Vñ bifariā copiæ iam diuiſæ fuerunt: quaꝝ plurima pars ac ualidiſſima cum ipſo Elateæ
xerxe athenas uerſus tendens boetios in agrum orchomenioꝝ ingreſſa eſt. Boetii cum hyam
medis uniuerſi ſentiebant: quoꝝ urbes uiri macedōes in eis collocati: qui ab Alexādro polis
miſſi fuerant ſeruauerunt uolentes planum facere xerxi boetios ſentire cum medis. Et parapo
hi quidē barbari hac iter intenderunt. Cæteri uero cū ſuis ducibus parnaſſum a dextra tamii
p̄ſtringentes ad templū qđ eſt delphis proceſſerunt quicquid agri phocenſis nanciſce Abæ

iã sibi differẽdũ abitũ putauerũt: sed ut quiq locati erãt ab sceesserũt. Primi corinthii: postremi atheniẽses. Quoꝝ atheniẽsiũ uelocissimis nauibꝫ delectis. Themistocles ad aqs portabiles cõferẽs ĩ lapidibꝫ lras ĩcidebat: qs postero die Iones ad artemisiũ ueniẽtes legerunt in hæc uerba. Viri iões aut iuste facitis militãtes aduersus patres & græciã redigẽtes ĩ seruitutẽ. Sed qd ꝓcipuũ fuerit state a nobis. Sin hoc facere ñ potestis: saltẽ nũc scitis in medio: qd & ipsi facite: & cares nunc faciãt obsecrat. Q d si hoꝝ neutrũ ageret: & maior: necessitate estis obstricti: q ut poscitis desciscere ĩ regerẽda dũ pugnã conserimus spõte agatis ĩstrẽnue mẽores a nobis uos eẽ oriundos: & inimicitiaꝝ nobis cũ barbaro principiũ a uobis extitisse. Hæc. Themistocles C ut arbitror D ancipiti cõsilio scirẽt: ut si litteræ regẽ laterẽt: ionas ĩduceret ab rege ad se deficiẽdũ. Sin a deũ deferrẽtur: darenturq crimini ĩfidos eidem redderet ionee ut a prælĩs naulibꝫ summouerentur.

Themistocles in iones

Histiæus nuncius

Post q hæc themistocles ĩscripsit: ex tẽplo uir qdã Histiæus nauigio aduectus barbaris nuntiũ attulit græcos ab artemisio ꝓfugisse. Illi hoie q fide ñ haberẽt seruati iusso naues ueloces ad rẽ explorãdã miserũt. Q ua per istos re nunciata ita simul atq refulsit sol ois classis addẽsata ad artemisiũ cõtendit. Vbi ad meridiẽ usq ĩmorata mox ad histiæã ꝓcessit eo appulsi urbe histiæoꝝ potiti sunt & optimã portionẽ agri histiæi maritĩos uicos oẽs pcursauerũt. Dũ isti hoc ĩ loco agũt. Xerxes præparatis q ad cæsos ptinebãt: ꝑconẽ ad classiarios mittit. Hæc ãt præparauerat. Q uicũq e suo exercitu apd thermopilas cæsi. C Erãt ãt uigĩti milia D: eoꝝ. m. ferme relictis cæteros depressa fossa hũauit: & ne a classiario exercitu cerni posset eã humũ exagitauit: foliisq cõstrauit. præco ubi ad histiæã puenit: facto totius exercitus cœtu hæc dixit: Viri socii rex xerxes da uenia cuicunq libet relictis ordinibꝫ ire usũ quẽadmodũ pugnaẽ cũ amentibꝫ hoibus: q se supaturos sperauerãt copias regis. hæc denũciant precõe mox nihil ĩfrequẽtius q nauigia fuit. ita multi uisere cupiebãt. Profecti eo ñ oẽs lacedæmõios eẽ ac thespienses credebant: q strati iacebant: cum ẽt seruos cernerent. Itaq res eos qui trãsmisere ñ latuit. Hoc xerxes circa suorum cadauera fecit rẽ ꝓfecto ridiculam: ut millle iacentes extarent. Cæteri uero cõferti eundem in locum q̃ter milleni cõportati sitiq eẽnt: Atq hunc quidem diẽ in spectaculo cõsumpserunt. Postero ãt classiarii histiæã ad classem remeauerunt. Reliqui qui cũ xerxe erant iter ingressi sunt ad quos pauci quidã ab arcadia perfuge uenerunt. Victus inopes & opam suam pstare cupientes q in conspectu regis adducti interrogatiq cum ab aliis psis: tũ uero a quodã præcipue de græcis quidnã illi agerent: resp̃derunt eos agere olympia: & spectare certamen gymneticũ: atq equestre: rursus eodẽ pconctãte qd nãm lis præmiũ eẽt ꝓpositum propter quod certarent. Oleaginam coronam inquiunt eẽ qua donarentur. Ibi Tritantechines artabani filius generosissimam dixit sententiam: quæ apud regem pro timida est habita: Audiens eum præmium illis coronã eẽ non pecuniã: silentium tenere ñ potuit: quin corã oibus diceret pape. Mardoni in quos uiros induxisti nos ad puguandũ: qui nõ pecuniaꝝ certamẽ agitẽt sed uirtutis. Hoc ille dixit. Eo interim tpe post acceptam apud thermopylas calamitatem confestim thessali caduceatores ad phocenses mittunt utpote iis infensi: tum semper antea. tũ præcipue post nouissimam cladem. Etenim nõ multis ante hãc regis expeditionẽ annis cũ ipsis thessali & eoꝝ socii omni cum copia bellum phocensibꝫ intulissent a phocẽsibus fugati sunt ac male mulctati. Nã cum ad pnasum usq processissent phocenses secum hñtes. Thelliam uaticinum illum helæum: ibi tellias hic huiusmodi rem eis cõmentus est Sexcentos uiros e phocensibus præstantissimos gypso tam ipsos q̃ arma illinit: eosq sub noctẽ

Olympiorum corona oleagina

Tellias

in thessalos dimisit dato præcepto ut q̃cunq albicãtem ñ cernerent: eum obtruncarẽt. Hos primũ thessaloꝝ excubitores aliud quoddã ꝓdigium eẽ arbitrati. Deiñ ipse exercitus adeo exhorruerunt ut tribꝫ milibus cæsoꝝ atq secutoꝝ phocenses potiti sint: quoꝝ secutoꝝ dimidiũ apud abas: alteꝝ dimidiũ apud delphos dedicauerunt: & ex decima pecuniaꝝ huius pugnæ factæ sunt statuæ grãdes q̃ circa tripodẽ e regiõe delubri delphis uisuntur: & alteræ eiusmodi in abasis repositæ. Hoc phocenses in peditatum thessaloꝝ a quibꝫ obsidebant egerunt. Equitatũ quoq eorũdẽ qui ĩ suũ agꝝ ĩcursauerat: insanabili clade afflixit. Ad ingressum. n. q eẽ iuxta urbẽ hyãpolim depressa ingẽti fossa ãphoras illic inanes deposuerunt: humũq desup iniecerunt: eãq reliquo solo exeq̃querunt: ubi cũ thessalos expectarẽt incursuros in eos thessali impetu dato tãq rapturi ĩ ãphoras cĩderunt. ibiq equoꝝ crura cõfracta sunt. Ob hæc ãbo phocensibus infẽsi thessali misso caduceatore ita dixere. Nunqd dissimulatis amplius phocenses agnoscere ñ eẽ uos nobis pares qui & antehac inter græcos q̃diu ptes illoꝝ nobis placuerint semp uobis antecellimus: & nunc apud barbaꝝ adeo pollemus: ut penes nos sit & agro uos exuere: & ĩ seruitutẽ redigere: q̃ facultatẽ & si optinemus: tñ iniuriaꝝ ñ sumus memores: nisi ut eo nomine quinquaginta talenta rependatis: & nos uobis recipimus oĩa nos ab agro uestro dãna auersuros. Hæc thessali phocensibꝫ denunciabãt: q̃ soli phocẽses ĩter eius loci homines cũ medis ñ sentiebant. idq nulla alia cã C ut ego coniectura cõpio D q̃ thessaloꝝ odio ptes medoꝝ C ut mihi uideẽ D fecuturi si thessali ptes græcoꝝ fouissent. Hæc deferentibꝫ thessalis negarunt se phocenses pecuniã daturos: & sibi itidẽ ut thessalis facultatẽ eẽ sentiendi cũ medis si aliter sentire uellent: sed nequaq̃ fore ut spõte eẽnt ꝓditores græciæ. His uerbis renũciatis adeo thessali sunt ĩ phocẽses indignatõe pciti: ut barbaro duces itineris extiterint: & ex trachina doridẽ regionẽ ĩcursauerint. Nã eius regiõis pdion angustus illic octoginta ñ ãplius stadia in latum ꝓtenditur inter melidẽ ac phocensem regiõis situs ubi uetus cryopiæ erat. Hæc ãt regio doꝝ: qui sunt in pelopõneso metropolis est. hanc igit doridẽ regionẽ ĩgressi barbari nihil admodũ leserunt cũ medis. n. & si thessalis ñ uidebatur: sẽtiebãt: posteaq̃ e doride ĩ phocidẽ ingressi sũt barbari. ipsos quidẽ phocenses ñ sunt adepti: quoꝝ nõnulli cacumina parnassi cõsederant: qui uertex est iuxta urbẽ neonẽ illic sitã nose thitorea: eoq se receperunt: sed plures ad locros ozolas ĩ urbẽ ãphissã q̃ supra crissẽũ sita é cãpũ: oẽm tñ agꝝ phocẽsẽ ĩcursauerat. Sic. n. ducebãt a thessalis: & oĩa q̃ nacti sũt: igni ferroq uastarũt: urbes ẽt ingressi ignes in sacras ædes iniecerunt. Nã pagrantes eam iuxta cephisim amnẽ cuncta populati sunt & hinc urbẽ drymon incenderunt illinc charadrã & erochũ & tetroniũ: & amphiceã & neonẽ & pedieas & triteas & ælateã & hiampolim & parapotameos. i. flumĩs accolas & abas: ubi delubrũ Apollinis erat locuples & thessauris donatiisq cõpluribus exornatum: in quo ut tunc ita nunc redduntur oracula. hoc delubꝫ posteaq̃ diripuere incenderunt. phocensium etiã quosdam per montana insecuti cæperunt & mulieres aliquot q̃s præ multitudine stupantiũ extinxerunt. prætergressi quoq flumĩs accolas puenerẽ ad panopeas. Vñ bifariã copiæ iam diuisæ fuerunt: quaꝝ plurima pars ac ualidissima cum ipso xerxe athenas uersus tendens boetios in agrum orchomenioꝝ ingressa est. Boetii cum medis uniuersi sentiebant: quoꝝ urbes uiri macedões in eis collocati: qui ab Alexãdro missi fuerant seruauerunt uolentes planum facere xerxi boetios sentire cum medis. Et hi quidẽ barbari hac iter intenderunt. Cæteri uero cũ suis ducibus parnassum a dextra pstringentes ad templũ qd est delphis processerunt quicquid agri phocensis nanciscẽ

Themistocles Hyampolis

Doris regio neõ urbs thitorea Parnasi uertex Ozolæ Cephisis Drymos charadra Erochus tethronium Amphicæa Pedieæ Triteæ Elataea hyam polis parapotamii Abæ

Panopæi

bantur:id omne fœdantes. Nam & panopeoꝝ oppidum deflagrauerunt:& dauliorꝝ & æolidensium. Ideo autem hac ab aliis seiuncti pergebant ut direpto quod delphis est templo pecunias representarēt xerxi regi:qui oia q̄ in eo tēplo erāt mēoratu digna medius norat:ut ego audio:q̄ q̄ in edibꝫ suis reliquerat pmultis assidue referentibꝫ cum alia tū p̄cipue cræsi alyattimus filii donaria. Hoc delphi cū audissent in extremā p̄rsus deuenere formidinē. Q ua attoniti deū de sacra pecunia cōsultarunt nunqd ea humi defoderent an alium in locū transportarent. eas deus illis interdixit ne amouerent. se enim sufficturꝝ eē ad res suas tutandas. His auditis delphi de semetipsis curandū putauerunt

Apollinis oraculum

liberis uxoribusq; in achaiā traiectis:plericq; uertices parnassi supauerūt:& ad coricium antrꝫ:quidā ad amphissā locridē se subduxerūt:deniq; oēs delphi urbē deseruerunt p̄ter sexaginta uiros ac pphetam. i. uaticinū. Postea uero q̄ barbari subeuntes appropinquabant templū q; cernebāt:Interim ppheta:cui nomē erat:Acerato inspicit ante delubꝝ sacra arma prolata e conclaui:quæ intus proposita fuerant:quæ nefas erat cuiq̄ morta cōtingere:qd ostetū iis delphis q aderāt prexit nunciatū. Vbi barbari pperantes peruenere ad phanū Minerue qd̄ est ante templū:tum uero ēt maiora q̄ superius prodigia representata sunt:res pfecto hæc ualde mirāda. Nā arma martia sua spōte extra delubꝝ proposita apparuerunt. Q uod tū secundo loco actum est ex omnibus miraculis. maxima est admiratione dignum:Cum enim barbari ad sacellum mineruæ:quod est ante templum accederent:interea e celo fulmina in eos deciderunt:& a parnasso duo abscissi uertices magno cum fragore sunt deuoluti:per multosq; eorum interceperunt: Atq; ex ipso sacello Mineruæ uociferatio iubilatioq; extiterunt. Q uibus omnibus pariter ingruentibus terror incussus est barbaris ut fugę se mandarent. Ea re cognita delphi descendentes magnam eoꝝ stragem ediderē. Q ui superfuere recta ad boetios effugerūt: & cū rediissent referebant C ut ego accipio ↄ alia se p̄ter ea q̄ dixi miracula uidisse duos armatos humana natura augustiores institisse sibi cædem facientes atq; insequentes.

Acerato mineruæ phanum arma spō te sua apparuērt

Phylacus autonous Castalia hyampeus uertex Protemplaris minerua

Hos duos delphi aiunt indigenas heroas esse phylacon & autonoum quoꝝ phana uisuntur. Phylaci quidem secundam ipsam uiam super ædem mineruæ. Autonoi uero p pe castaliam sub hyampeio uertice. Saxa quæ a parnasso deciderūt:adhuc ad nostram usq; memoriam integra extant in phano mineruæ protemplaris locata:ad qd̄ per barbaros deuoluta peruēere:atq; hic receptus a templo hoꝝ uiroꝝ fuit Grecoꝝ classis ab artemisio profecta rogatu athenienſium ad salaminem subſtitit. Q d̄ ut facerent ideo rogauerāt atheniēses tū ut liberos atq; uxores ex attica subducerēt:tū ut cōsultarēt qd sibi agendū esset. Nam in rebus quæ cōtigerant consilium capiendū habebāt tanq̄ opinione frustrata. Q uippe qui putassent inuenturos se peloponnenses ad excipiēdum barbaꝝ in euboia subsidentes hoꝝ nihil inuenerant:sed audiebant illos isthmū muro sepire. hoc plurimi facientes ut ipsi supereſſent:& terrā suam optinentes tutarent omissis cæteris Hæc athenienses cū audissent:ita socios obsecrarunt ut ad salaminē sisterent classem. Q uo aliis appulsis athenienses in terrā suam profecti proposuere edictum:ut qua quisq; athenienſium ratione posset seruare liberos atq; domesticos suos. Ibi plurimi eorum suos in troezenē miserunt:quidam in æginam:nonnulli in salaminem prose quisq; properantes sua pignora exportare. q; uellent oraculo obsequi:& añ oia q; athēienses aiūt ingentē anguē arcis custodē in tēplo fuisse obuersatū. Et tanq̄ reuera essent quæ dicunt serpēti menstrua non cessant libamina pponere q̄ sint e melle cōfecta:q̄ cū semper superioribus temporibus depascerentur tunc illibata manserant. Id cum ipsa

Atheniēsis ars Serdeas in arce

templi antistes indicasset:eo magis atheniēses eoq; promptius deseruere arcem tanquā a deo ēt destitutā. Exportatis itaq; rebus oibꝫ ad castra nauigauerunt:Posteaq̄ eos q; ab artemisio soluerant ad salaminē substitisse audierāt: Reliqui classiarii qui ad troezenia erant eodē cōfluxere:Nā ut in pegonē troezenioꝝ portū coiretur erat edictū. Pluresq; multo contracte sunt naues q̄ ad artemisium decertauerant:& a pluribus ciuitatibꝫ eodem quo ad artemisium duce eurybiade eurycelidis uiro sparciata non tñ e genere regio: quæ multo plurimas ac maxime ueloces optinebāt atheniēses:quæ classis ex his constabat. Ex peloponeso lacædemonii sedecim naues præstabāt:Corinthii totidem quot ad artemisiū prestiterant. Sicyonii quindecim:Epidaurii decem:Troezenii q̄nq; Hermonienses tres. Hidorici generis ac macedoniæ gentis hermionensibus exceptis ex erineo & pindo & dryopide nouissime profecti. Nā hermionēses dyropes sunt ab hercule & meliensibꝫ e regione quæ doris nūc uocatur abducti:Hæc copiæ peloponesiū erāt. Eorum q̄ sūt i exteriore cōtinēte atheniēses supra quā cæteri naues præstabāt soli cētū octoginta. Q uippe quibꝫ non affuerunt in pugna ad salaminē gesta platæēses ob hāc causam q; cū græci ab artemisio dilapti sūt:platæenses ubi iuxta chalcidē ipulsi fuere descendentes in pieriā oræ boetiæ ad recipiendos domesticos suos se cōuerterāt. Ita dum in suis conseruandis occupantur:relicti fuere atheniēses sub pelasgis eam quæ nūc græcia nuncupatur tenentibus pelasgi erant eranai nominati:sub rege uero Cecrope cecropidæ cognominati. Erichtheo autē adepto iperiū imutato nomine athenienses appellati. Deinde iones ab ione xuthi filio:qui dux extitit athenienſis exercitus:Megarenses tantūdē copiaꝝ quātū ad artemisiū attulerunt: Ambracii septē cū nauibꝫ auxilio uenerunt leucadi cum tribꝫ dorica gens & a corinthio oriunda. Ex insulanis æginetæ triginta naues exhibuerūt:qbus aliæ quoq; erāt naues instructæ:sed iis orā suā tutabant. Veꝝ cum triginta omnino nauibꝫ præcipuæ uelocitatis:ad salaminā dimicauerunt. Sunt āt æginetæ dores ab epidauro. Cui insulæ nomen antea fuerat œnone. Post æginetas eadem quas ad artemisium uiginti naues chalcidenses & septem eretrienses. Hi iones sunt. dehinc chii easdem attulere gens ab athenienſibus ionica. Naxii naues attulē qua tuor quemadmodum & cæteri insulani a popularibus ad medos dimissi:sed illorum iussa aspernati transiere ad græcos discessu Democriti uiri inter eius illustris & tūc triearchi. Naxii iones sunt ab athenienſibus ducentes originē. Styreēses quoq; easdem quas in artemisio naues præbuere. Cynthii unam omnino & unum penteconterum. Hoꝝ utriq; tryopes sunt. Seryphii etiam & siphnii & melii fuere in partibus. Hi enim soli ex insulanis terrā barbaro & aquā negauerūt. Intra thesprotos istiōes & amnē acherontē incolūt. Siquidē thesproti cū sint cōtermini ābraciis ac leucadiis ex ultimis regionibꝫ i militiā uenerūt. Eoꝝ qui extra hos habitāt soli fuere crotoniatæ q; græciæ piclitāti auxilium una naui tulere:cui præerat phayllus uir tryspithionicus. Sūt āt crotoniatæ genere achei:& cæteri quidē ex hac classe triremes attulerunt. Melii autem & siphnii & seriphii penteconteros idest biremes. Melii duas. Siphnii seriphiiq; penteconteros idest biremes singulas:Melii a lacedæmone genus ducentes:Siphnii & seriphii ab atheniēsibus iones. Sūma nauiū præter biremes fuit trecentæ quīquaginta octo. Q uæ postea q̄ ex iis q̄s dixi urbibꝫ ad salaminē cōuenerūt iter eaꝝ duces cōsultabāt. Euribiade rogāte ut quellēt sñiam diceret. Vbi nā ex iis locis quibꝫ ipsi potirent cōmodissimū foret pugna nauali decernere. Iam enim attica p derelicta erat:itaq; de cæteris locis deliberatur. Plerāq; illoꝝ sciæ i hoc cōgruebāt:ut p̄fecti ad isthmū añ peloponesiū decertarēt hac uideli summa

Phyleus Eurybiades Hermionēses Doris Græcia Cranai Athenienſes q̄do iones uñ leucadiis Aeginete Epidaurus Oenōe Naxii Styreēses Cynthii Seriphii Siphnii Melii Thesproti Acheron Ambraci Leucadii Crotoniatæ Phayllus pētecōteri Melii Siphnii Seriphii Naulum

cet ratione q; si male pugnasset ad salaminem quidem sibi insula obsessis nullu subsidiu ostendebat. Ad isthmu uero dabatur ad suos effugium. Hæc ratio cum a ducib; peloponensiu redderetur: aduenit quida atheniesis nunciatu iam attica barbar; esse ingressu eaq; oem igne uastare. Na copiæ quæ cu xerxe erant boetia pagrantes incensatu Thespiesiu: qui in peloponesu abscesserunt: tu platæensiu urbe athenas peruenerat: & oia illa peruastabat: Ideo at thespia & platæa: incenderut: q; a thebanis acceperat illas ciuitates cosentire cu medis: A traiectu hellespoti ex quo iter ingredi cæpere barbari: unu mensem triuere trase undo in europam tres alios dum in attica peruenere calliade sumu athenis magistratu gerete. Vrbeq; deserta cæpere paucis quibusda athenien sib; in teplo repertis: nec no quæstionib; ærariis & hominibus egeis: qui præsepta foribus atq; ligneis arce subeutes arcebat qui no exierant illic ad salaina simul præ inopia uictus simul opinione oraculis soluedi quod sibi reddiderat pythea mur; ligneu in expugnabile fore: id interpretates ex oraculo effugiu esse no naues. Hos persæ castris ex aduerso arcis positis in prominéti colle: que areiu pagum atheniéses uocant: huc in modu obsederut fagitas stupa circudatas ubi incenderat emittebat in illorum uallum atheniéses q̃q̃ obsessi & ad ultimu maloꝝ deducti et cosso uallo tñ resistebat ac ne uerba quide psistratidaꝝ coditionem deditiois offerentiu admittebat: & cu alia ad repugnandu excogitarunt: tu uero hoc quod i barbaros portis subeutes deuoluebat saxa molaria: Adeo ut xerxes p diu iops cosilii fuerit: q; eos expugnare no posset. Tande ex difficultatibus accessus qda apparuit barbaris. Necesse eni erat secundu oraculu oem attica: quæ in cotinente est subiici psis. Igitur a fronte arcis a tergo at portaꝝ & ascesus qua parte nemo excubabat: quaq; nemo credebat quepiam hoium ascensuꝝ hac parte & si loco prærupto quida co scenderunt iuxta templum Agrauliæ filiæ Cecropis: quos ubi in arcem ascendisse uiderunt athenienses: partim e muro sese præcipitauerunt: atq; extincti sunt: partim in æde refugerunt. At persæ qui ascenderunt primu ad portas contendunt: eisq; patefactis supplices turcidant. Atq; ubi oium stragem fecerunt direpto templo arce icendunt. Athenis omnino xerxes potius equide quendam susa ad artabanum mittit nuntiatu res bene gestas ac ptæsentem statum. Postero die q̃ nunciu miserat couocatis atheniesiu ceteris expeditionis suæ comitib; iussit ut conscensa arce hostias suo ritu imolaret: siue aliquo in somniis uiso: siue sua spote facti pœnitens q; teplum concremasset. Exules athenienses id quod iussi erant executi sunt. Cuius rei cur mẽtionem fecerim exponã. Esti arce hac Erectheis qui fertur fuisse tetrigena teplum in quo olea est & mare: ut apud athenienses pdicatur neptuno & minerua in testimoniu posita q; de regioe decertasset. Hanc igitur oleam una cum cætero templ contigit ut h ; Q uã athenienses q ab rege iussi erant rem diuin tẽplum ascendissent: aspexerun li narrauerũt. At gra nienssium arcem haberent rent: du propositu negociu cositueretur: ea in naues inferret: hac uela tolerent tanqua pfecturi. Cæteriq; qui relinquebatur: statuerent sibi ante isthmu prælio nauali decertendum: & cu nox affuisset: digresse concilio naues cõscenderunt. Ibi themistoclem pgentem ad nauem susc esset: & cum ab eo au nesum dimicaret: Si ist

Thespia urbs
Platæa urbs
Callias Athenæ captæ
Areius pagus
Agraulia Cecropis filia
Athenarũ arx incensa
Erechtheus templum
Olea in arce

dimicabis. Ad sua enim q̃sq; patria remeabut: ut nec eurybiades nec alius hoium quispia cohibere possit: quo minus copiæ dilabatur: Græciaq; peribit consilii inopia. Q uar si qd cominisci potest pge: & quod decretu est conare irritu reddere: Et eurybiade a sententia reuocare ut hic pstet. Themistocles cu hæc admonita sibi ad modu pbarentur nullo reddito respso ad eurybiadis naue prexit. V bi hoiem couenit: ait uelle se de negocio coi cu eo colloqui. Hunc ille in naue ingressu iubet loqui quæ uellet. Cui Themistocles assidens quæcunq; amnesiphilo accepat tanq; a semetipso refert: & alia adiicit multa donec eurybiade a sententia reuocauit: psuasitq; ut e naui prodiret: & duces ad cosiliu cõtraheret: li posteaq̃ cõgregati sut priusq̃ ad eos eurybiades referret id: cuius gra ipsos coegerat. Themistocles multis agebat uerbis put magnopere expediebat. Q ue interfacto corinthioꝝ duce adimantus ocyti: Themistocles inquit in certaminibus ii q ante alios existunt colaphis cædũrur. Eum refellẽs Themistocles: Atqui inquit reliq nõ coronantur. Comiter corinthio cu respõdisset ad eurybiade cõuersus: nihil eoꝝ dicebat quæ dixerat prius: Illos posteaq̃ a salamine profecti fuisset dilapsuros. Præsentib; eni sociis nõ putabat sibi decoꝝ quepiam accusare: sed aliude oratione sumpta in te nũc inquit situ e seruaꝝ græciam si mihi accedes nauale hic præliu facias: & nõ horum quibusda credes classem ad isthmu abducas: utrũq; cu audieris inter se cõparato. Si ante isthmu cõsligés in patẽti pelago dimicabis: ubi nobis minimu expedit naues habentib; & grauiores & numero inferiores: Ex quo etia si i aliis feliciter nobiscu agatur: tame amittes salaminem & megara & æginã. Na illos una comitabitur suus pedester exercitus. Atq; ita tu eos i peloponesum ages: oemq; græcia in diserime adduces. Sin autem id feceris quod suadeo. hæc in eo reperies cõmoda: Primu si in arcto conflixerimus nos pauce naues cu multis pfecto si æqua belli cõtingẽt multo superiores erimus: quoniã i arcto opugnare p nobis est: in spacioso pro illis. præterea salamis seruatur ubi nostri nunc liberi collocati sunt & uxores. Est & alia hic causa ppter quã itẽ debes præcipue hic mãere: q; pro pelpõneso & isthmo pugnabis: quo caue si sapis ne istos ducas. Si id quod spero cõtinget ut classe uincamus: barbari neq; ad isthmu nobis aderũt: neq; usq̃ longius ab attica procedẽt: sed nullo ordine abibũt. V nde nobis lucrifaciemus quæ seruauerimus megara æginãq; atq; salaminẽ. Apud quã credibile est nos hostibus fore superiores. Credibilia enim sua dentib; hoibus fere pspere cedit. Secus facientibus ne deus quidẽ uult adesse: & humanæ sententiæ indulgere. Hæc dicentẽ themistoclẽ rursus interpellans adimãtus iubebat silere eũ cui patria nõ esset: q; n etiam eurybiade nõ sinere uiꝝ extorrẽ sententia dicere: & ita demũ id sinere cũ urbẽ themistocles habuisset uidelicet exprobrãs q; athenæ captæ essent: tenerenturq; ab hoste. Tunc themistocles & ille corinthiis multa ingerens probra ratione ostendit sibi esse & solũ & urbẽ multo maiorẽ q̃ illis. V nde naues ferme du nullo græcorum inuadẽtes possent propellere. Hũc cũ ratiõe maiori cũ acrimonia loquebatur ingens. Tu uero os græciæ euersor. Totũ enim belli momẽtũ nobis le nisi hoc feceris nos sicuti sumus ubi domesticos recesperimus in sitim quæ in italia profecturos: qui oli ia nostra ẽ: q̃q̃ ut oracula aiũt a nobis cõdi oportet. Vos autẽ talib; sociis destitui meorũ uerborum reminiscemini. Hæc dicebat; & ob id edocebatur Cut mihi uidet Q; maxi Tem reduxisset: ab athenienssib; desereret quib; deugnando hostibus pares, ita sententia ea probauit.

Adimantus

Salamis athenienssium pro fugium Credibilia suadenti prospere cedit

Syria

ut illic pmanẽtes pugna nauali decernerent. Q uod ubi eurybiadi placuit: ii q altercatiõi
bus uelitati fuerãt circa Salaminẽ cũ illic ſeſe appararent tãq̃ prælium nauale facturi dies
illuxit: & ſimul oriẽte ſole extitit terremotus & maris: propter quod uſũ ẽ faciẽdũ ut
æacidas in auxiliũ inuocarent: Id ubi fecerũt: & oĩbꝫ qui illinc e ſalamine ſunt: diis uota
fecerunt: Aiacem thelamonis filiũ inuocauerũt: nauẽq̃ ad Aeacũ & ad alios æacidas in-
Diceus uocandos æginã miſerũt. Narrabat aũt Dicens Theocidis uir atheniẽſis atq̃ idẽ exul &
apud medos factus illuſtris p id tẽpus quo attica regio athenienſibꝫ deſolata a pedeſtri
xerxis exercitu uaſtabatur ſe forte fuiſſe una cũ demarato lacedæmonio apud cãpũ tri-
aſiũ: uidiſſeq̃ puluerẽ triginta ferme miliũ uirorꝫ capacem ab eleuſine: & cum demiratẽ
tur quorꝫ nã hoĩum eſſet ille puluis ſtatim ſe audiſſe uocem: quæ uox ipſi uideretur lac
chus myſticus: & Demaratũ ut qui eſſet ſacrorꝫ quæ fierent in eleuſine ignarus inter
rogaſſe quidnã eſſet quod ita ſonaret: ſeq̃ dixiſſe demarate non aberit quin grandis ali
qua clades cõtingat regis copiis. Hoc autẽ palã eſt: cum attica ſit deſolata numẽ ab eleu
ſine reſonans uenire auxilio athenienſibꝫ ac ſociis. Q uod ſi in peloponneſum incũbat:
periculũ regi erit eiuſq̃ copiis quæ ſunt in continente: Sin ad claſſem quæ ad ſalaminẽ
ẽ cõuertetur periculũ: adibit rex ne nauticum amittat exercitum. Hæc ſolẽnia athenien-
ſes quod ãnis celebrãt ceteri atq̃ Proſerpinæ: & his ſacris quicunq̃ uult & atheniẽſium
& aliorꝫ græcorꝫ iniciatur. & uox quã audis ẽ ĩ hoc feſto bacchãcium. Et adhæc dixiſſe
demaratum ſile: neue alteri cuique hoc uerbum dixeris. Q uod ſi ad regẽ referat capite
plectaris: ut nec ego te nec alius quiſpiam hominum queat eripere. Q uamobrẽ tene
ſilentium de hac expeditione: diis curæ erit. Hoc Demaratum admoniſſe aiebat. Ex
illo aũt puluere ac uoce factã eſſe nubẽ: eãq̃ inſublime elatã ſalaminẽ uerſus ad grecorũ
exercitum fuiſſe delatam: Ita ſe didiciſſe nauticas xerxis copias eſſe perituras. Hæc dicẽs
Theocydis filius referebat Demaratum atq̃ alios teſtes citans. Claſſiariæ autẽ xerxis
copiæ ubi cõſpecta ſtrage laconicorꝫ ex trachinia ĩ hiſtiæã traiecit: triduum illic moratæ
p euripũ nauigabãt: Totidẽq̃ diebꝫ ad phalerꝫ pſto fueret. Nec. n. mĩori ut mihi uĩ nũe
ro uel pedeſtres copie uel nauticæ athẽas pmotæ ſũt q̃ ad ſepiadẽ atq̃ thermopilas Nã
ĩ ſupplemẽtũ eorꝫ q aut tẽpeſtate ad thermopylas aut ĩ naualibꝫ artẽiſiũ pliis ĩterierit:
eos ſubſtituã q ñdũ regẽ aſſecuti fuerãt meliẽſes: doriẽſes: locros: boecios: q cũ oĩ copia
aduenerũt exceptis theſpiẽſibꝫ & plateẽſibꝫ: necnõ cariſtios: ãdrios: tẽios: ac ceteros oẽs
ĩſulãos pter qnq̃ ciuitates: quorꝫ nominũ ſuperius habui mẽtionẽ nã quo magis pene
trabat ĩ græciã pſes: eo plures eum natiões ſequebãtur. Q ui oẽs exceptis pariis poſtq̃
athenas uenere: & ad phalerum C Parii autẽ ĩ cythno relicti quo bellum caderet ſpecta
bãt D Ibi xerxes ipſe ad claſſẽ deſcẽdit aio cœtum claſſiariorꝫ faciẽdi & eorꝫ audiẽdi ſen
tentias: Eo pfectus ubi pſedit aſſidentib[illegible] tyrãnis
ac nauium præfectus ut cuiq̃ rex h[illegible]
rius: deĩceps alii grad[illegible]
lium nauale faceret ne[illegible]
rogauit: cæteri quidem eũ[illegible]

Artemi- ſiæ con ſilium ĩquit mardoni quæ dico regi referas me neq̃ in præliis ad euboiã geſtis ignauiſſima ex
titiſſe: neq̃ minima cõtuliſſe in te domine: Ideo cũ talis ſit equũ eſſe ea quæ in rem tuã
maxime eſſe ſentio demõſtrare, it[illegible]
nauale facias cum iis u[illegible]
enim neceſſe habes c[illegible]

quorꝫ gratia expeditionẽ ſumpſiſti: mõne reliquã græciã: Nemo tibi obſiſtit qui tibi ob
ſiſtebãt ita ſũmotiſunt ut eos deceb at: Q uo autem ego recaſuras hoſtiũ res arbitror:
id exponam. Si ũ inſtabis pugnæ nauali cõmittẽdæ: ſed claſſem pergeshic cõtinere ad
terrã: ac tendeſ ipſe in peloponeſum: tũc tibi domieſuccedẽt ea quorum gratia ueniſti.
Neq̃ eni diu tibi reſiſtere græci poſſunt: ſed dilabẽtur: & abs te ad ſuas q̃ſq̃ urbes defu-
gient. Q uoniã neq̃ cõmeatus eſt eis in hac ĩſula C ut ego audio D neq̃ eſſe credibile ẽ:
neq̃ ſi tu ĩ peloponeſũ pedeſtres copias duces hic eos perſtituros q illic huc aduenerũt
neq̃ de pugna pro atheniẽſibꝫ faciẽda curaturos. Q uod ſi pugnã naualẽ gerere appro
perabis: uereor ne copiæ nauticæ male regeſta pedeſtribꝫ ſint exicio. Prætetea hoc etiã
rex in animũ dimitte uſu uenire ut bonis quidẽ hominibꝫ mali ſerui ſint: malis aũtẽ bo-
ni: Ideoq̃ tibi q uirorꝫ es optimus ſerui ſũt mali: qui numero ſociorꝫ cenſentur ægyptii
cyprii: cilices: pamphilii: e quibus nulla utilitas ẽ. Hæc loquentẽ Artemiſia quicũq̃ ei be-
ne uolebant noxiã illi rebantur ſuã orationem tãq̃ aliud mali paſſuræ ab rege quẽ ueta-
ret pugnã facere naualẽ At ii q dẽ male cõſultũ uolebant: Inuidebantq̃ utpote cui inter
primos ſociorꝫ oĩum bonos haberetur: gaudebãt eius quã dixerat ſententiã tãq̃ peritu
ræ. xerxes poſtq̃ ad eũ ſunt relate ſententiæ: magnopere delectatus Artemiſæ ſentẽtiæ:
cũ iam antea officioſam eſſe ſenſiſſet: tunc multo ipenſius collaudauit. Nihilominus ut
plurib us ſtaretur: iuſſit ratus ad euboiã ſuos ſponte male pugnaſſe: q uidelicet ipſe ab-
fuiſſet. Itaq̃ cõſtituit ſpectaculo pugnæ naualiſ itereſſe. Claſſiarii ubi nũciatũ eſt illinc
eſſe ſoluẽdũ claſſem: ſalaminẽ uerſus ducũt: & p ociũ in aciem ſũt digeſti. Sed cum eos
dies defeciſſet: quo minus præliũ cõmitterent C nox enim interuenit D in poſterꝫ diẽ ſe
ſe inſtruebant: eũ interim græcos metus formidoq̃ cepit cũ aliosꝫ tũ uero peloponẽſes:
q ipſi deſidentes in ſalaminẽ pro atheniẽſiũ terra eſſent certaturi: quiſi ſuperarẽtur ĩ in-
ſula deprehenſi forent obſidẽdi ſua terra ſine præſidio relicta. Per eadẽ noctem pedeſter
exercitus barbarorꝫ cõtendebat in peloponeſum: q̃q̃ cũcta quæ poterãt excogitata erãt
ne barbari per continentẽ ingrederentur. Nã ubi Leonidã cum ſuis apud thermopylas
occubuiſſe accepere peloponẽſes celerrime ex urbibus concurſu facto iſthmũ iſederũt
duce cleõbroto anaxandridæ filio Leonidæ frater. Ibi cõſidentes primũ uiã ſciroidẽ ob
ſtruxerunt: deinde cõſilio initio iſthmũ muro ĩædificabãt: opuſq̃ perficiebant. Q uip
pe nemine cũ tot milia uirorꝫ eẽnt ceſſãte. Nã & lapides & lateres & ligna & ciſtas fabu
lo plẽas afferebãt nullo tpis momẽto opus ĩtermittẽtes neq̃ diurno neq̃ nocturno q̃
egræcis ad iſthmũ auxilio cũ omni copia uenerunt: Hi fuer lacedæmõii & arcades & he
lei & corinthii & ſicyonii & epidaurii & phliaſii troezeni & hermiõenſes. Hi fuerũt qui
auxilio uenerũt præmetuẽtes periclitãti græciæ: cæteris enim peloponẽſibus id nihil ad
mouebat curæ erat: & olympia iã & carniã præterierãt. Incolunt autem peloponeſum gen
[illegible] eũdẽ quẽ habitarunt olim iocũ nũc habitant: Arcades &
e peloponeſo exceſſit: ſed priſtino loco egreſſa alie
aduẽtitiæ ſunt dorienſes ætoli: dyropes: lemnii. Do
ates: ætolorꝫ ſola Helis: dryopũ Hermõa & aſina: quæ
inte Cardamyla laconicã ſita ẽ. Lẽniorꝫ oẽs paroreitani: Cynurii cũ ſint ĩdigenæ ſoli pu
tant iones eẽ ſed effectiſũt dores ipſa die ſub ĩperio argiorꝫ ipoſiti cũ eẽnt orneate & pe
[illegible] cæteræ preter eas quas receſui e medio ceſſerũt: & ſi igenue
[illegible]nedis ſenciebant: Apud iſthmũ qdem in tali labore
[illegible]n curſu q̃ nulla ſpes e claſſe effulgeret currentes.

Cleõbro tus Pelopon neſi gen tes ſeptẽ Arcades Cynurii Achaia Doriẽſes Aetoli Dryopes Helis Hermio na urbs Aſina urbs Cardami la Omeate Periochi

Q uæ audientes illi qui in ſalamine erant: formidie afficiebãtur nõ tã pro ſeipſis: q̃ pro
pelopõneſo ſoliciti. Adeo ut alius alium adiẽs ac ſummiſſa uoce admiraretur i Eury bia
de conſilii inopiã. Tãdem res erupit in medium: conciliumq̃ cõtractum eſt: & multa de
hoc ipſo dicebantur ab his quidem oportere ĩ peloponneſum nauigare: & pro illa adire
periculum non autẽ pro regione captiua manentes pugna nauali decernere. Ab athe
nienſibꝫ uero & æginetis & megarenſibꝫ ſatius eſſe illic manentes dimicare. Ibi Themi
ſtocles poſtq̃ ſententia pelopõnẽſum euicit: clanculum e concilio egreſſus miſit ad cla
ſem medoꝫ nauigium cum quodã iuſſo dicere quæ oporteret: cui nomen erat ſicinno
cõtubernali ſuo: atq̃ eodem pædagogo liberorum ſuorũ: quem poſt has res geſtas ipſe
theſpiẽſẽ fecit. Vbi theſpienſes ciuitatem ſunt recepti atq̃ locupletẽ. Is tunc nauigio ad
duces barbarorum profectus: hæc inquit dux athenienſiũ q̃ partibus regis fauet: præ
optataq̃ res ueſtras q̃ græcoꝫ eſſe ſuperiores miſit me clam aliis græcis indicatũ uobis
illos metu perculſos fugã facere uelle: & nũc offerri uobis occaſionẽ exequẽdi rem om
nniũ præclariſſimã: niſi per negligentiã eos dilabi ſinatis. Nã neq̃ iter ſe cõſenciunt: neq̃
uobis amplius obſiſtẽt: quos cernetis inter ſe dimicãtes eos qui uobiſcũ: & eos qui con
tra uos ſentiũt. Hac re Sicinnus indicata ab illis abſceſſit. Cui fidem habẽtes barbariti
in inſulam paruã nomine pſyttaleam: quæ inter ſalaminem & cõtinẽtẽ ſita eſt multos
perſarum traiiciũt: tum mediam circa noctem cornu quod ad ueſperã ſpectabat: prodi
cũt ſalaminem uerſus eã circuituri. Producunt item qui circa ceon & cinoſurã inſtructi
erãt occupantes omne fretũ numichia thenus. Ideo autẽ & naues producebãt ne qua
græcis liceret effugere: ſed circũuenti uicẽ redderent prælioꝫ ad artemiſium geſtorum:
& inſulã pſyttaleam traiciebãt aliquot perſas: ut cõmiſſo nauali certamine cũ plurimi
& uiroꝫ & naufragioꝫ eo efferretur. Erat enim inſula ĩ traiectu pugnæ ſita. Ii perſe
ſuos ſeruarẽt: alienos ĩterimerẽt. Hoc ne hoſtis ſentiret: clãculum egere nulla noctis par
te conceſſa ſomno. In has ego res intuens non habeo aduerſari oraculis tanquã nõ uo
ris uolens euidenter loquẽtia conari refellere: Auricomæ poſtquam dianæ littora iun
gẽt: Nauales põtes cum littoribꝫ cynoſuræ: Sæpe ſtolida fortes q̃ athenas marte ſubo
git compeſcet iuuenem meritiſſima pœna ſuperbum: inſtinctum furiis ſibi cætere con
cta putantẽ. Nam miſcebitur æs æri mars ſanguine pontũ inficiet: graiis tunc liberatã
pora reddet Saturno genitus ſimul & uictoria polẽs. Cum ita euidẽter in his a bacchi
de dicatur: Profecto neq̃ ipſæ de fide oraculis derogãda auſim: dicere neq̃ ab aliis dicta
ſtineam. inter duces qui in ſalamine erant ingens conflatus eſt tumultus nõ dũ ſciẽtes
a barbarorum nauibus ſe circumueniri. Vbi autem orto ſole inſpexerunt hoſtẽ inſtru
ctum cenſuerunt: ibidem ſibi manendum. Quibus cõgregaris applicuit ex ægina ar
ſtides lyſimachi æthenienſis quidem [illegible] uirum e[illegible]
mores accepi: uirum o[illegible]
Themiſtoclem eu[illegible]
dine præſentium ma[illegible]
ſenſerat enim peloponn[illegible]
diſſet Themiſtocles ad eum inquit. Nos & alio tempore & hoc ipſo contendere debe
mus inter nos hac de re uter noſtrum de patria præclarius mereatur. Te uero certiorẽ
facio peræque eſſe pelopõn[illegible]
uibus: Ego tibi q̃
rybiadẽ enauigare [illegible]

Sicinnus pædagogus

Pſyttalea inſula

Cœos

Cynoſura

Ariſtides iuſtiſſimus

ad eos hoc indicato. Cui reſpõdens themiſtocles: iocuuda ſane inquit iubes bonũ affe
rẽs nuncium. Nã quod ego præcabar ut fieret: id ipſe tu cõſpicatus fieri ueniſti nuncia
tum. Vt.n. ſcias quæ fiunt a medis propter me fiunt: quoniã opus factus ſuit ut græci
qui uolebãt ſua ſpõte ad pugnã deſcẽdere deſcẽderũt inuiti. Tu uero q̃dequidẽ iocun
da nũciatũ ueniſti: p te ipſum nunciato. q̃ſi ergo retulero: uidebor rẽ cõmentitiã dicere
nec ipſis pſuadebo tãq̃ ñ hoc agẽtibus barbaris. itaq̃ tute ingreſſus uti rex hẽt ipſe re
feras. Quod ubi feceris ſi tibi fidẽ hẽbunt: optime hẽt. ſin minus perinde nobis erit.
Neq̃.n. ſi undiq̃ circundati ſumus ut tu ais amplius iſti diffugient. Ariſtides concilium
introgreſſus eadẽ retulit dicens ſe ex ægina ueniſſe: & ægre elapſũ q̃ latuerit ſtationem
hoſtiũ oẽm. n. claſſẽ græcoꝫ a xerxis claſſe circũuẽta. Ideoq̃ hortare ſed ut ad defenſio
nẽ ſui illi ſeſe p̃pararent. Hæc locutus ariſtides tetro abiit. Rurſus inter duces altercatio
orta pleriſq̃ eoꝫ fidẽ nuucio ñ habẽtibꝫ: q̃bus nõ eredẽtibꝫ aduenit triremes trãſfuga
uiroꝫ tenioꝫ cui præerat Panetius Soſimenis q̃ oẽm ueritatẽ attulit. Cuius facti noſe Panetius
tenii ĩ tripode q̃ delphis dicatus ẽ: inter eos q̃ barbaꝫ debellarũt ſcripti fuere. Ex hac
naui q̃ ad ſalãinẽ & elteraquæ ad artẽiſiũ trãſfugit expleta ẽ græcoꝫ claſſi is trecẽte ꝫ &
octoginta nauiũ. Duæ nãq̃ prius ad explẽdũ numeꝫ defuerãt naues. Græci ubi eis uer Græcoꝫ
ba tenioꝫ fecerunt fidẽ. ſeſe appauerũt tãq̃ dimicaturi. Et ſub diluculũ cũ ꝓpugnatoꝫ naues
cætũ feciſſent: Temiſtocles ex oĩbus q̃ expedirẽt præcipiebat: cuius oratiõis ſũma erat ccc. lxxx.
melioꝫ cum peioribus cõparatio quæcunq̃ in hominis natura atq̃ induſtria exiſtunt Aminias
Exhortatus ut meliora eligerẽt. Vbi perorauit: iuſſit illos ingredi naues. Quibus ĩgreſ Pugnæ
ſis rediit ab ægina trirẽis quæ ꝓfecta ad æacidas erat. Moxq̃ oẽs naues græci ſoluerunt. initiũ ad
In quos mouentes continuo barbari ſunt inuecti. ibi cæteri quidem græci cum inhibe ſalaminẽ
rent remos ceſſimq̃ irent: Aminias palleneus uir athenienſis euectus naui in hoſtilẽ in
currit: cui implicitus cum hereret: nec abſtrahi poſſet: ita cæteri uenientes auxilio con
ſerti ſunt: Hunc in modum aiunt athenienſes extitiſſe initium pugnæ. Aeginetæ uero
nauium quæ ad æacidas abierat feciſſe initium. Quanq̃ etiã hoc refertur ſimulacrũ mu
lieris fuiſſe eis oblatum: & cũ apparuiſſet ita illos exortatũ: ut omnis græcoꝫ exercitus
eraudierit ſed prius his uerbis cõuiciatũ: O demõii quouſq̃ rẽos ĩhibebitis: Aduerſus
atheniẽſes iſtructi erant phœnices. Nã ii cornu tenebant: q̃d ad eleuſinã heſperũq̃ uer
gebat aduerſus lacedæmonios inſtructi erant iones. Hi cornu tenebant. quod ad auro
ram ſpectabat & piræea: quoꝫ pauci admonitu themiſtoclis de induſtria ignauiter age
bant: pleriq̃ minime. Eniuuero cõplurium triearchoꝫ nomina cõmemorare poſſent:
qui græcas naues expugnauere. ſed neminẽ nominabo: præ theomeſtorem Androda
mantis: & phylacum. Hiſtiæi ambo ſamios. Quoꝫ duntaxat ideo mentiõem facio: q̃
themeſtor ob hanc nauatã operã a perſis tyrannus ſami creatus. Phylacus inter bene Themeſtor Phylacus
[illegible] & multo tractu ſoli donatus. Benemeriti autẽ de rege pſi
quidem ita res hẽt. Multitudo ãt regiaꝫ nauiũ ad
[illegible]henienſibus corrupta: partĩ ab æginetis ut pote græ
[illegible]cantibus barbaris & incõpoſite & incõſulte agentibus: Vt Oroſangæ
ñ ab re fuerit talẽ eis rem cõtingere qualis cõtigit: q̃q̃ eo die fuerunt atq̃ extiterant lon
geſe ipſis preſtãtiores: & q̃ ad euboiã extiterãt p ſe q̃ſq̃ ãnitẽtes: ac xerxẽ reformidãtes:
[illegible]arbitrabantur: & de aliis q̃dẽ uel barbaroꝫ uel græcoꝫ ſingil
[illegible]õperto referẽ. Circa artemiſiã uero hoc reigeſtũ ex
[illegible]am poſteaq̃ regiæ res in multũ tumultuationis de

uenerant:hoc interi tempore artemisia cũ nauẽ suã attica insequeretur nullum hñs ef
fugium quia ante ipsam naues amicorũ sua uero ꝓxima hosti erat hoc sibi putauit fa/
ciendum:quod & fecisse profuit.Nã ut fugiebat atticã nauem in nauem sociam quæ
Damasy erat uirorũ calyndensium impegit quaq; rex calindensium.Damasithimus uehebatur:
thimus Cum quo & si huic iam iñ dum eẽnt in hellespõto cõtentio interceßit:tñ incertum an
Artemi/ cõsulto id fecerit:an fortuito nauis calyndẽsium oblata fuerit eã artemisia ubi incurrit
siæ pariter demersit prospero casu usa:& duplex hinc sibi bonũ adepta.Nam triearcus atti
pugna cæ nauis eam cõspicatus incurrisse barbarorũ uirorũ nauem existimans:hanc ât græcã
glorioſa eẽ nauem ante barbaris profugisse:& a græcis pugnare:ab hac ad alias se conuertit.Ita
ex hoc facto cõtigit artemisiæ tum ut pestem euitaret:tum ut e malo opere precipue se
probatam apud xerxem redderet.Siquidem fertur cum rex spectans animaduertisset
hanc nauem alteri incurrisse quendã eorũ qui aderant dixisse.Cernis artemisiã domine
ut bñ præliatur:utq; nauem hostilẽ depressit & regem interrogasse. Nunquid uere id
opus artemisiæ eẽt:& illos qui plane nossent insigne nauis artemisianæ:ita rem habere
affirmasse:ratos eam nauem quæ corrupta eẽt hostilem fuisse.Nã præter cætera quæ
Viri exti/ mulieri ut dictum ꝓspere cesserunt:hoc quoq; accessit:q; e naui calyndensi nemo seruа
terũt fœ tus est qui existeret accusator.Vñ xerxem ferunt ad ea quæ narrabant,dixisse.Viri qui
minæ fœ dem extiterunt mihi fœmine:fœminæ autẽ uiri.Hæc aiunt dixisse xerxẽ:In eo prælio
minæ ât cum alii multi & illustres uiri tam persarũ medorumq; q̃ aliorũ socioꝝ occubuere:Tum
uiri uero dux ariamignes darii filius:xerxisq; frater e græcis pauci:Q uippe qui gnari nati/
Ariami/ di cum suæ naues corrupte eẽnt:nec pugna pisset ad salaminẽ enatabãt:cuius rei quia
gnes imperiti erant barbarorũ pleriq; in mari periere.Posteaq̃ eorũ primæ naues in fugã uer
se sunt:tum uero plurimæ corrumpebant Nam q̃ in posteriorib⁹ locate erant:dũ eas
ꝓpugnatores conant' preterire:ut & ipsi aliq̃ opam regi nauarẽt:undiq; in suorũ naues
incidebant.Q uo in tumultu ẽt actum est:ut quidã phœnices quorũ naues corrupte
fuerant regem adeuntes insimulauerint iones tanq̃ proditores:q; ꝓpter eos amissa na
ues eẽnt.Vñ id cõtigit nõ ut ionum duces interficerentur,sed ut ii phœnices q illos in
simulabant:eã acciperent mercedẽ.Etenim illic adhuc ea loquentibus samothracia na/
uis atticæ impacta eam demersit:& in hanc æginetica impulsa ipsam depressit. Verum
samothraces ut qui iaculatores eẽnt epibatas nauis quæ suam deprefferat iaculorum
ictibus extulerunt:eorumq; conscensa naui potiti sunt.Q uod factum iones liberauit.
Nam xerxes ubi id egregium facinus ionum aspexit:conuersus ad phœnices ut erat su
pra modum mœstus & omnes arguens:iussit eorum capita præcidi ne cum ipsi imbe
les essent meliores criminarentur.Q u[illegible] autem fuerit[illegible] aliquid egre
edentem cernebat de eo homine pere[illegible]
minis nomine ægal[illegible]
eladiphenicũ qui a
phœnices conuertebar
tæ in freto subsistentes operam [illegible]
dẽ intumultuatione naues sibi obsistentes fugiẽtesq; expugnabant.Aeginetæ uero eas
Polycri elabebantur:quotiens aliqua effugiebat. Athenienses eo ipso cursu in ægineras incu/
tus debant cum interim con[illegible]
Pytheas Polycriti crio gen
culatoriam in sciatho æg[illegible]

femineæem plagis tũ admiratione uirtutis seruatum in naui habebant. Sidonia quæ
hũc circũferebat nauis una cũ persis est ĩtercepta.Vt pytheas ita sospes rediret ĩ ægine
tã.Polycritus ubi inspexit atticã nauẽ agnito signo nauis imperatoriæ iclamãs Themi
stoclẽ iocatus ẽ exprobrãs æginetis q; cũ medis sentirẽt.Hoc polycritus sua naui incur
rẽs in themistoclẽ iaculatus ẽ.Barbari quoꝝ naues supererãt fugã se ꝓripuerũt ĩ pha
leꝝ pedestres ad copias.In hac pugna nauali e græcis optime audierũt æginetæ.Secun
do loco athenienses:e uiris polycritus æginetaq; athenienses q; Eumenes anagirasius & ami Eume/
nias pallenæus:qui & artemisiam est insecutus ñ prius desiturus q̃ aut illã cepisset:aut nes
ipse captus esset.Si artemisiã ea naui uehi animaduertisset.Q uippe trierarchis atheni Aminias
ensiũ præceptũ erat ut eam caperẽt:propositũq; præmiũ decem milium drachmarũ eiq Artemi
uiuã cepisset.Indigne.n.ferebant mulierẽ aduersus athenas militare:At illa C ut antea siæ odiũ
dictũ est D aufugit.fuerũt & alii quoꝝ naues incolumes in phaleꝝ euaserunt.Adimã adiman/
tũ corinthioꝝ ducẽ athenienses ferunt statim inter initia cõcursus nauiũ expauefactũ tus
atq; perterritũ sublatis uelis fugæ se dedisse.Corithiosq; insperta fuga nauis imperato/ Sciradis
riæ itidem abisse & cũ fugiẽdo uenissent ad tẽplum mineruæ sciradis quæ est in salami miner
ne occurrisse eis celocẽ diuina cum põpa:quẽ quisnã mississet cum ñ cõstaret scitẽtq; ne uæ tem/
minẽ suæ e'assis ad ipsos mississe eos ob id cõiectasse rẽ diuinã eẽ:& illos in celoce erant plum
ubi propiores fuerũt:ita locutos fuisse.Adimãte tu quidẽ cõuersis in fugã nauibꝫ abse
græcoꝝ proditor.At illi q̃tũ uotis cõteperũt:uictores hostiũ euadẽt:& cum his uerbis
fidẽ ñ haberet.Adimãtus hæc iteꝝ dixisse ipsos posse pro obsidibus ductos mortẽ obi/
re:nisi cõstaret græcos eẽ uictores.ita cõuersa naui adimantũ cum cæteris ad classem su
orum re iã ab aliis nauata uenisse.Hic de illis apud athenienses rumor extitit:q; ipsi co
rinthii negãt se inter primos pugnatores extitisse:pro quibus testimõium dicit reliqua
græcia.Aristides lysimachi uir atheniẽsis cuius pauloante ut uiri optimi mẽtionẽ feci p Aristidis
eũ tumultum q̃ circa salaminẽ fiebat hoc rei gessit.Permultis eorũ q ad littus salaminis pugna
locati erant sumptis genere athenienssibꝫ & in psyttaleã insulã traductis oẽs psas q̃ in ea
insula erant ĩteremit.Defuncti nauali pugna græci reductis in salaminẽ nauibus potiti
sunt naufragiis:quæ illic superant parati ad aliã dimicationẽ q; sperarent regẽ iis & quæ
sibi reliquæ erãt nauibꝫ usuꝝ.Porro naufragioꝝ pleraq; uẽtus zephyrus ex attica mo/
liens asportauit ĩ orã noie coliadẽ:ut ipletum sit oraculũ dũ de cæteris q̃ ad pugnam na
ualẽ ptinẽt faciẽs mẽtionẽ:tũ uero de naufragiis illuc euectis a bacide & museo multis
annis antea pdictũ ac redditũ lysistrato atheniẽsi uiro sortilego q; oẽs græcos latuerat.
Horrebũt rẽis mulieres coliadẽses.Hoc futuꝝ erat ꝓfecto rege.Cognita sua clade xer/
xes ueritus ne qs ionũ a græcis subornatus aut sua spõte ad soluẽdos põtes in hellespõ/
tũ impediret.Vñ ipse ĩ europa deprehẽsus salute piclitaretur defugiẽdo cõsultabãt. no
[illegible]agerẽ ĩ salamine tẽtabat educere nauesq; phenicũ
[illegible]ectebat:& se tãq̃ aliã pugnã naualẽ facturus ad bellũ
[illegible]s cæteri p certo hẽbant eũ manẽdi aio atq; belladi illa ap/ Mardo
parare.Sed nihil eoꝝ mardoniũ latebat ut ꝓbe gnaꝝ ingenii illius xerxes & hæc fecit & nius
simul ĩ psidẽ misit q; psẽtẽ cladẽ nũciarẽt.his nũciis nihil pnicius trãscurrit ĩ reb⁹ hũanis Tabellio
ad negociũ hũc modũ ẽ a psis excogitatũ.Q uot ex diebꝫ tota uia cõstat totidẽ equos num cui
[illegible]loꝝ dieꝝ iter faciẽdũ quos neq; uis niuiũ neq; imber sus &
[illegible]itũ sibi cursũ celerrime cõficiat:Q uoꝝ cursoꝝ pri mores
[illegible]tius ite tertio:& ita deiceps illa mãdata ĩ aliũ atq; aliũ ptrãseũt

Fax uulcans

quẽadmodũ apud græcos fax q̃ Vulcão puices ferr' cursores pseuerãt. Hãc equoꝝ cursationẽ psæ âgareon appellãt. Et primus quidẽ nũcius susa platus xerxẽ athenis petitum e3e tãta persas qui relicti erant uoluptate affecit: ut omnes uias myrto constrauerint: & per eas odores incenderint: & ipsi in sacrificiis ac gaudiis uersarẽtur. Secũdus ãt ita eos cõsternauit. ut uniuersi uestes dilaniarent: uociferationeq; & eiulati irregeto uterẽtur culpã in mardoniũ refundentes nõ tam de classe q̃ de ipso xerxe sollicitati. Idq; tã diu dũ xerxes illos ita affectos reddẽdo sedauit. Mardonius cũ uidẽt xerxẽ magnã e pugna nauali iacturã fecisse suspicãs agitaꝝ fugã ex athenis p seipso ãxius erat tãq̃ pœnas daturus: q regi psuasisset iferr' græciæ. bellũ: putabatq; sibi cõducibilius eẽ piclitari: aut subigere græciã aut magna opa aggressũ hõeste uita defũgi: q̃q̃ opiio eius desubigẽda græcia ppẽsior erat. Hoc cũ secũ agitasset: regẽ hac oi3one ẽ allocutus. Dñe noli mœrorẽ ob hãc rẽ gestã capere: aut p ita magna hoc iactura ducere. Nõ enĩ certamẽ quo oia nr̃a cõstãt

Mardonii oratio ad xerxem

ĩ lignis ẽ sed ĩ uiris & eqs. Itaq; nemo tibi aut hoꝝ q tibi uident oia cõfecisse egressus nauibꝫ conabit' obuiã se ferre aut ex hac cõtinẽte. Vñ q se obuios tulere pœnas dederet Q d si tibi uidet' faciẽdũ ut pelopõnesũ tẽtemus cõtinuo tẽtemus. Si uide C supsedẽdũ supsedeamus licet: nec aio cõsterneris. Neq; enĩ ulla possũt rõne subterfugere greci, quo minus rõne dẽt eoꝝ quæ & nũc & antea ppetrarũt: tuiq; sũt serui. Et hoc quidẽ pcipue tibi agẽdũ puta. Q d si tibi cõstitutũ ẽ ut ipse cũ exercitu reuertaris. Aliud quoq; hẽo et hac re cõsiliũ. Rex ne cõmittas tu ut psæ græcis ludibrio fiãt. Nõ enĩ res psaꝝ afflictesũt neq; tu ubinã uiri fuerimus ignaui: dicere potes q̃les si phœnices & ægyptii & cyprii ciues fuer': nihil ista ad psas attinet culpa. Q uaꝝ quõiã psæ huius rei isõtes sũt: iã mihi credito. Si tibi nõ uidebit' pmanẽdũ: remea ipe ad solũ natale cũ pleraq; pte copiarũ. Ego ci delectis de exercitu. xxx. miryadibꝫ militũ debeo græciã ĩ tuã redigere seruitutẽ lis auditis xerxes ut ex malis gauisus est: uoluptatẽq; cœpit: & ad mardoniũ inqt se ubi ad cõsiliũ retulisset resp̃suꝝ utrũ eoꝝ esset facturus: Et cũ ĩ cõsilium uocasset delectos psaꝝ peeres: placuit ei artemisiã quoq; ad cõsultãdum accersi: quã solã cõstabat antea quæ faciẽda essent ĩtellexisse: Q uæ ubi aduẽit eã xerxes sũmotis aliis psaꝝ cõsiliariis atq; sad

xerxis oratio ad artemisiã

litibꝫ hunc ĩ modũ allocutus ẽ. Iubet me mardonius hic pmanere ad tentãdã peloponẽseum: negãs ullã culpã huius dãni esse penes persas atq; pedestres copias: sed eis uolẽtibus hoc tentari debere. Itaq; aut hoc me facere hortatur: aut sibi tradere triginta myriades delectoꝝ militũ ad subigendã mihi græciã. Me uero ad patrias sedes cũ reliquo exercitu reuerti. Tu igitur quæ de pugna nauali nõ gerẽda probe cõsuluisti. Vtrũ mihi sua

Artemisiã consilium

des hoꝝ quod eligẽdo bene mihi cõsuluero. Hæc xerxi cõsultãti respondens artemisia arduũ ẽ inqt rex me dicentẽ tibi optia[illegible] præsentium mihi uidetur esse faciẽdũ ut tu ipse [illegible] quos uult si mõ uelit [illegible] rit: & hæc ei ex animi[illegible] ue nardonio cõtra opinio[illegible] & rerum domesticaꝝ statu. Etenĩ si ĩ columis es & domus tua: protecto græci æpenumero pro se ipsis multa certamina cursitabũt: at si q̃d cõtigat mardonio cladis. Id nullius erit momenti græciæ uicendo nõ[illegible] cuius rei gratia expe[illegible] assisset: q̃d ipse habe[illegible] cũcte id ei suasisset adeo pterritus erat: Artemi[illegible]

ephesũ. Nã aliquot eũ filii noti comitabant: cũ quibus ad eoꝝ custodiã misit hermotimũ genere quidẽ pedasensẽ: sed apd regẽ iter eunuchos nulli secdum. Incolũt ãt pedasenses sup halicarnassũ: apd quos hoc rei fertur cõtingere: ut quotiẽs ãphictiẽsibꝫ: q circa eam urbẽ habitãt aliq̃d aduersi certũ ĩtra tẽpus ẽ euentuꝝ: tũc antistiti quæ illic minerue est grãdis herba nascat': quæ res bis apud eos accidit. Ex his pedasensibꝫ hermotimus erat cui maxima ex oibꝫ: quos q̃dẽ ipsi nouimus ultio cõtigit acceptæ iniuriæ. Siquidẽ eum captũ ab hostibꝫ ac uenalẽ mercatus ẽ. Pæõius uir chius ex hoc ĩpurissimo q̃stu quẽ fatitabat uitã ducẽs. Nã quos pueros forma p̃ditos coemerat: eos castrabat: ductosq; aut sardis aut ephesũ magna pecũia uenũdabat. Apd barbaros enĩ p̃cipuos eunuchi sũt q̃ q̃ñ sunt castrati in oĩ genere fidei gratia atq; ut alios pmultos: sita hunc quoq; pæonius exercuit: ut q ex hac re uitã toleraret. Sed ñ usquequaq; ifelix hermotimus e sardibꝫ ad regẽ cũ aliis mũeribꝫ deductus ẽ. pgressuq; tpis ex oibꝫ eunuchis maximo in honore apd regẽ xerxẽ ẽ habitus. Cũ ãt rex aduersus athenas moueret e sardibꝫ p id tps hermotimus cuiusdã negocii gratia discẽdit ĩ agrũ mysiũ: q a chiis icolit': sed atarnis uocitatur Ibi iuẽtũ pæoniũ atq; agnitũ allocutus ẽ & multis & cõibus uerbis primũ recẽsẽs ei q̃ pillũ eẽt assecutus bona. Deiñ pollicẽs q̃ gratiã illius meriti foret relaturus: si hõ cũ suis dõesticis illuc cõmigrasset. Ea oratiõe libẽter audita Pæonius cõtulit se illuc cũ uxore & liberis. Q uẽ posteaq̃ cũ oĩ re fãliari adeptus ẽ: Hermotimus his uerbis affatus ẽ. o pus hoies natos sceleστissimũ q ex nefãdissima negociatiõe q̃stu facis: quid aut ipe ego aut meoꝝ quispiã uel uuoꝝ cuipiã mali fecit: q ex uiro neutꝝ me redidisti: putabas forent q̃ tũc machinabaris: laterẽt deos q iusta lege utẽtes te ĩ fãdoꝝ opitice tradiderũt ĩ mãus meas: ut de pœna a me tibi irrogãda q̃ri ñ possis. hæc ubi exprobrauit hoĩ filiis ĩ cõspectũ eius adductis q q̃tuor erãt: coegit patrẽ illoꝝ genitalia recidere: qd cũ coactus fecisset filii sui adacti sunt eius uirilia abscidere. ita suppliciũ ab hermotimo in pæoniũ rediit. xerxes filioꝝ ephesũ deducendoꝝ negocio artemisiæ demãdato accitũ mardonium

Hermotimus Pedasenses Amphitenses Pæonius Eunuch. in præcio sunt

Pæonii talio

Ataꝛnis ager

iussit e copiis q̃s liberet eligere ut cõsentanea uerbis facta exequi experiretur. hactenus eo die ẽ actũ. Noctu ãt regis iussũ p̃fecti classis e phalero soluẽte retro hellespõtum uersus abierunt p se quisq; accellerãtes ad custodiẽdas rates: quibus rex ptrãsiret. Q ui cũ ad zosterẽ aduẽtaret: minuta q̃dã cõtinẽtis ptẽta pmõtoria barbari suspicati nauigia eẽ p diu illinc au fugerunt. Tẽpora deiñ edocti ñ nauigia eẽ sed pmontoria in agmen sese receperunt. Vt dies illuxit græci cernentes ibidẽ pedestres copias hostiũ perstare rati classem quoq; circa phaleꝝ eẽ ac pugnã nualẽ cõmitendã: se ad resistendũ apparabãt: sed cognito illã uela fecisse: cõfesti insequndã sibi cẽsebãt: itaq; eã secuti andro tẽus cernere cũ nequissent: ad andꝝ p̃fecti cõsultabant. Q uibus themistocles suadebãt ut insulas uersus p̃fecti classẽ hostiũ insequntes recta ad hellespõtũ nauigarẽt soluturi põtes. huic contrarium euribiades opponebat sñiam q̃ dicerent fore ut si dissoluerẽt rates: maxĩa

Xerxis fuga

Zosteres

[illegible]m. Persam. n. deprehensus in græcia manere cogere[illegible] [illegible]enti nec ulla res posset pcedere: nec ulli retrõ ostenda[illegible] [illegible]nus fame õficeretur pcedẽti: nec uero & rebꝫ gerẽdis operã[illegible] [illegible]ditoria possent p europa succedere: tũ in urbibꝫ cum in nationibus q̃ uel captæ fuissent: uel antea sese dedissẽt: quinẽt rẽfrũentariã habituꝝ ex hannuis semper fructibus græcoꝝ. Nunc autem uideri illum utpote uictum nauali prælio ñ perstituꝝ in europa[illegible] [illegible]dum in terram suam fugiendo peruenĩat. De q̃ terra deinde [illegible]ẽtiæ alioꝝ pelopõnensium duces assensere. Themi-

ſtocles pus aq̃ aīaduertit ſe ñ poſſe pleriſq; pſuadeꝛ ut ad helleſpōtū nauigarēt: adiit ate
niēſes q; ꝓcipue & īdignabāt hoſtē effugere: aīatiq; erāt ad nauigādū ī helleſpōtū ēt pſe
ipſos ſi cæteri recuſaſſēt. Eoſq; ita ē allocut⁹. Et ipſe multis iā hmōi caſib⁹ interfui: & de
multo plurib⁹ audiui talia cōtigiſſe uiros ad neceſſitatē redactos ꝑliū inſtaurare: & ſupi
orē q̃ accepiſſent calamitatē emēdaſſe. Itaq; nos quōiā inuēimus quo pacto & noſipſos
& græciā tuerēur: repulſa tāta hoīum nube ñ iſeq̃mur eos fugiētes. Neq; n. nos iſtud
effeciuſ: ſed dii piter & heros qui īuiderūt unū eē uirꝝ & aſiæ regē & europæ q ſit ipiſ
ſimus atq; ſceleſtus: q; ſacra pīa atq; pſana hīs utraq; incēdit. Deorūq; ſimulacra ſubuer
tit: q & mare cecidit flagellis: & cōpedes ī illud deiecit. Sed bñ nob⁹ iſcū ipīs tp̄s agitur.
Idōq; nūc qdē ut & nīi ipſoꝝ & nr̄oꝝ dōeſticoꝝ curā geraūs: & ut ſpaciū quis ad refici
endas ædes faciēdāq; ſem⁹tē hēat ī græcia maneāus barbaro ꝓſus eiecto. Cū āt uer ap
petet tūc in helleſpōtū & in ioniā nauigēus. Hæc dicebat themiſtocles aīo ſibi apd pſā
fubſidiūcōparādi: ut ſi qd apd atheniēſes accideret aduerſi ſibi hēret: quo ſe cōuerteret
put & cōtigit. Hæc dicēti thēiſtocli athenienſes cū tñ ab eo deciperent: aſſenſi ſunt. Nā
cū antea prudēs hītus fuiſſet poſtea uero prudēs ac bōa cōſulēs: ptus eēt: prorſus ad
ei aſſētiēdū ꝓmpti fuer. ille ubi ateniēſes ipſius ſñiā ꝓbauer: miſit e ueſtigio uiros quoſ
dā cū nauigio ad exponēda regi mādata iuſſos tacere & ſi ī oē tormētū deuenirēt quoꝝ
unus erat. Scin⁹ eius cōtubernalis. Hi poſteaq̃ ad atticā pueneꝛ: cæteris apd nauigiū re
mānentib⁹ ipe ad regē aſcēdit: atq; ita eū allocutus ē. Thēiſtocles neolis filius dux qdem
atheniēſiū: ſed īter oēs ſocius uir optīus ac ſapiētiſſimus miſit me tibi denūciatuꝝ gra
tibi inſeruiēdi ſe retinuiſſe græcos claſſē tuā inſeq̃ndi cupidos: pōteſq; q ſūt in helleſpō
to ſoluēdi. itaq; nunc magno cū ſilētio te illuc recipias. Hac renunciata iſti abiere. Graci
poſteaq̃ dcreuerunt neq; pſeq̃ndum ſibi ulterius barbaroꝝ claſſē neq; nauigandum in
helleſpōtū ad ſoluēdū traiectū: Andꝝ obſcederūt aīo illā delēdi. Nā primi ex iſulanis an
dri pecunias poſcēti themiſtocli denegauerāt: eiq; aleganti ath⁹iēſes illuc ire duob⁹ ma
gnis numinib⁹ fretos Suadela & neceſſitate: & ita ſibi dandas utiq; eē pecunias rñderāt
athēas ꝓportiōe magnas eē atq; felices & diis ꝓpiciis bñ ꝓceſſiſſe. Nā ſe ad maximā ſcli
tenuitatē redactos: andriorūq; inſulā totidē ꝓpria numina nūq̃ dereliq̃re: ſed ſp ī colere
in opiā & īpoſſibilitatē: qb⁹ diis obnoxios andrios pecuniā ñ daturos nunq̃. n. andrioꝝ
in poſſibilitate validiorē fore atheniēſium potētiā. Hæc illi cū rñdiſſent nec pecuniā de
diſſent obſidebāt. Thēiſtocles uero C neq; n. nūq̃ ab acq̃rēdo ceſſabat) ad cæteras īſu
las minacia uerba mittēs pecuniā flagitabat eiſdē nūciis eiſdēq; uerbis utēs: quib⁹ apd
andrios fuerat uſus: niſi pecuniā darēt q̃ poſcerētur exercitū ſe græcoꝝ illuc adductuꝝ
& eā īſulā obſeſſā deletuꝝ. Hæc dicēdo ingētē pecuniæ ui coegit a cariſtiis atq; a pariis:
qui au dito tū andꝝ obſideri q; cū medis [illegible] ſpere ītēr duces
eē: hoc metu pecuniā miſere. Aliam [illegible]
q̃o. Reor tñ alias qu
re cladē ut pariis qui [illegible]
dro ꝓfectus clā cæteris d.
poſt pugnā dies īmorate meuerūt in boetios eadē q̃ uenerāt uia qppe mardōio uiſū ē
ſimul regē ē mittere ītēpeſtiuū pp ōnit⁹ belligerari ſimul in theſſalia ſatis eē hibernat
& deiñ ī eūte uere tētare peloponeſū [illegible]
q̃ īmortales uocātur [illegible]
aliis pſis toracatos &
ſibi totas deſūpſit: ex aliis at lauciis paucos: quoꝝ quintaxat aut ī pecie aduertebat aut

Themiſtocles

Suadela neceſſitas

Idames

aliqd egregiū facinus cognouerat: ſed plurimos ex una gēte pſaꝝ delegit torquatos &
armillatos. Secundo loco medos q ñ nūero pſis ī feriores erāt: ſed robore. ita ut uniuerſi
trigīta myriades una cū equitib⁹ eent. Hoc ītēri tp̄e quo mardōius hēt delectū copiaꝝ
& xerxes circa theſſaliā agito oraculū e delphis ad lacedæmōios uēit ut xerxē pœnas ne
cis leōidæ repoſceret: & qd daretur ex eo reciperēt. Mittūt igitur q̃ celeriſſime ſptiatæ ca
ducēatorē. is adhuc in theſſalia nactus exercitū ubi ī cōſpectū xerxis uēit ita uerba fecit.
Rex medoꝝ lacedæmōii te & heraclide q e ſparta ſūt pœnas cædis repoſcūt quoꝝ regē
ipſoꝝ interemiſti dū græciā ꝓtegit. Ad ea xerxes chachinos tollit: ac diu rñſo ñ reddito
hic ī quit mōſtrato mardōio ut ei aſſiſtebat mardōius pœnas tales dabit q̃les illos decet
Caduceator hoc rñſo accepto diſceſſit xerxes mardōio ī theſſalia relicto ipſe ad helleſpō
tū ire maturabat: intraq; quinq; & q̃draginta dies ad traiectū puenit nullā ꝓpemodum
partē copiaꝝ ducēs: q̃ quocūq; ueniebant: & ad quoſcunq; hoſtes eoꝝ direptis fructib⁹
ueſcebāt. Vbi nihil fructuū reperiebāt, ipſa herba ut e ſolo germinabat nōnulli deliba
tiſ corticib⁹ & ſtrictis frondib⁹ arboꝝ eā agreſtiū q̃ manſuetaꝝ nihil omnino relinqen
tes hoc ꝓfame facere coacti. Q uos deiñ peſtilentia excipiens ac dyſenteria, i. tormina in
ter uiam extinguebāt. Eoꝝ ñ multos xerxes ægrotos reliquit īungens ciuitatib⁹ ut ſi
q̃q ueniebat uti illos curarent & paſcerēr quoſdā ēt theſſaliā & aliquot in ſiri pæonæ &
in macedonia: ubi ſacꝝ iouis curꝝ quem in græciā tendens reliq̃rat reuerſus ñ offendi.
Eū pæones thracib⁹ cū dediſſent: tñ repoſcendi xerxi dixere una cū equis inter paſcēdū
fuiſſe abactū a thracib⁹: q ſuperiora ſtrymonis circa fontes ī colerent. Q uo in loco rex
biſalteoꝝ ac terræ creſtōice thrax facinus eximiū fecit. Hic & ſe dūtaxat uolētē negauit
xerxi ſeruituꝝ: eoq; ī edita mōtis rhodope abiit: & filiis uetuit ne aduerſus græciam mi
litarent. Illi patre cōceptui habito ſiue alioq̃n libidie belli inſpiciundi militauere cū xer xe
qui poſtq̃ incolumes reuerterunt: oīb⁹ pater C erant āt ſex) ob eā cām oculos effodit.
Et iſti quidē hanc meredē acceperunt: pſæ āt ubi certato itinere ad traiectum peruenēr:
helleſpōtū nauib⁹ traiecere ad abidū. Nō. n. intētas iā rates īuenere ſed tēpeſtate diſſolu
tas. ibi copioſiorē q̃ ī itinere cōmeatū adepti nulla modeſtia ſeſe reficiētes ac mutatiſ eqs p
multi interibant exiis quidē exercitu ſūpfuerant. Cæteri cū xerxe ſardis puenere. Nar xerxis nā
ratur autē & aliter hæc res. xerxē poſteaq̃ athenis profectus eſt ad oram ſup ſtrymmo uis ad fu
nēillinc ñ āplius iter feciſſe: ſed exercitu hydarni permiſſo: quē ad helleſpōtum deduce gam.
rent ipſū naui phœniſſa cōſcendiſſe ut in aſiam ſe reciperet: & dū curſū tenet a ſtrymo
nia ingenti uento fuiſſe exceptū: & eo uehemētius tēpeſtate uexatū q̃ nauis referta ue
ctorib⁹ erat adeo quidē: ut ſup cōtabulatiōes eēnt freqntes pſæ: qui cum xerxe uehebā
tur: ibi metu perculſum regē cum clamore interrogaſſe gubernatorē num qua ſalus eis
eēt: & cum ille rñdiſſet. Here nulla admodum eſt: niſi hoꝝ uectoꝝ aliq̃ abitio. Tunc xer Perſaꝝ
xem eo audito ita locutū. Viri pſæ nunc aliquis ueſtꝝ declaret ſe curā hēre regis. in uo multi ſub
[illegible] cubi dixit xerxes illos eo adorato deſiliiſſe in mare: merſi
[illegible] n aſiam pueniſſe & ubi primum in terrā egreſſus ē:
[illegible] is quidē animā ſeruaſſet aurea corōa dōaſſe: q; āt multos
[illegible] pſaꝝ parabilet decolaſſe Hic alter modus q narrat reuerſiōis xerxis haud q̃q fidē apd
me hēt cū pp alia tū ꝓpter obitū pſaꝝ. Nā ſi id regia gubernatore dictū ē: tñ ex infinitis
rūib⁹ uel ob hāc unā qui repugnari ñ pōt negari hoc regē fuiſſe factuꝝ: qn potius pſas
[illegible] deſcēdere utiq; priores pſaꝝ & rēiges phœnices neq̃q
[illegible] uꝝ. Sed eū ut dictū ē ſuperius itinere pedeſtri cum

reliquo exercitu ī asiam reuertisse. Cuius rei id quoq; magno est testimōio: q cōstat xerxem cū rursus ī asiam reciperet se abdera peruenisse: adhibuisseq; conuiuio abderitas & acinace aureo eos ac ciara auro itertexta dōasse. & ut ipi oppidāi aiūt illū postq; ex athenis retro fugit: qd apd me fide caret: illic pmū zonā resoluisse adeo fuerat terror correptus sūt ât sita abdera ad hellespōtū. Vel potius ad stymmonē atq; ad littus ex quo nauigille consēdisse fert. Græci posteaq; andrū expugnare nequeūt: cōuersi ī carystū uastato illoz agro redicer salaminē. Ibi añ oia diis primitias se legerūt cum aliaz regz. tū phœnissaz triremiū tres: quarū una reponeret apud istmhū: q ad meā usq; mēoriam extabat: altera apud simiū: tertia aiaci illic apud salaminē. Secūdo loco pdā iter se dispciere: ex quib primicias delphos misere. Vñ statua effecta est lōgitudine cubitoz. decē: truncā nauis partē māu sustinēs eodē ī loco stās: ubi alexāder macedo aureus missus delphos primiciis græci publice deū percōctati sūt nūquid pfectas & acceptas primicias accepisset. Q uib ille respōdit habere se quidē a græcis aliis uez nō ab æginetis: sed reposcere donū optime nauatæ ad salaminē operæ ī pugna nauli. Id cū audisset æginetæ aureas stellas tris dedicauerūt: quæ sup malū nauis æreū stāt apud āgulū proxime Crœsi crateē. Post dispartitā prædā græci ad isthmū nauigauerunt daturi precipuū præmiū græcoz meritissimo q ī hoc bello pclarissime rē gessisset. Eo ubi puētū est duces græci ī aerā. Ne ptūni suā quisq; sentētiā scriptā detulere quēnā ex oībus primū: & quē secūdū iudicaret in ea autē suū quisq; nomē iscripsit se illū q præstātissimus extitisset existimās. Sed isc̄ūdis partib themistocli adiudicādis pleriq; cōgruerūt. Ita cū singuli ī primo loco singulos calculos haberēt. In scdo themistocles multo supior extitit & licet hāc rem grauiore quodā supsederit iudicare in suā quisq; patriā reuectus: tñ themistocles & habitus ē & celebratus p uniuersā græciā oīum græcoz lōge prudentissimus. Ipse qa nō fuisset honore affectus ab iis: q ad salaminē dimicassent: ut honore afficeret lacedæmonē se cōtulit. Eū lacedæmonii & splēdide exceperūt: & magnifice honorauerūt: Et primas qdē partes rei bñ geste eurybiadæ: solerciæ uero ac dexteritatis themistocli dederūt: utriq oleaginā coronā donarūt. Præterea hunc biga: quæ apud spartā erat præstātissima: laudatūq; uerbis amplissimis trecenti ex primoribus spartiataz q equites uocant discedentem ad tegeaticos usq; fines comitati sūt. Hunc solū ex oīb quos nouimus hoibs spartiatæ abeūtē deduxerūt. Eidē postq; ex lacedæmonioe athenas uenit: ibi timodemus unus ex inimicis eius alioqn nō e claris uiris liuore īsaniens crimini dabat itionē ī spartā: dicēs illū athenaz respectu nō sui ab lacedæmoniis honores assecutū: Et cū non faceret finē talia dicēdi iquit ei themistocles. O hō ita res hēt neq; ego si belbitanus forē: sic a spartanis honoratus fuissē: neq; tu ēt si atheniēses. Atq; hæc hactenus: Artabazus pharnacis uir iter pas eū âtea illustris: tū ex rebs pla[illegible] deducebat iis[illegible] xagita milibs: quæ sibi mardonius de[illegible] esse ī asia sciit regress[illegible] q hibernante: nec ali[illegible] rebelles potidæatas īque[illegible] sica e salamīe fugiens abiit e cōspectu a barbaris detecerat. Mox alii quoq; q pallene in collebāt rebellantibs: tūc uero artabazus potidæā obsedit suspicatus ēt olynthios ab rege defecturos: & iōos obsedit. Eā ât urbē tenebāt bottiei a sinu thermeo fugātā ma cedōibs eiecti. Hos art[illegible] q administrādā Cr[illegible]

Abdera ubi

Themistocles oīum prudentissimus

Themistocles se lacædemonem cōtulit

Eurybyades

Timodemus

Artabazus

Potidæatæ

Pallene

Potidæa

Bottiei

Thermæus sinus

Critobolus

Olynthus

optinuere: expugnata olyntho artabazus potidæe obsidendæ impensius incumbebat. Hoc faciens cum timoxeno scioneoz magistratu de faciēda pditiōe trāsegit incertum mihi quonā mō ab initio. Neq; n. traditur ad extremum est. Q uotiens exaratum libellum aut timoxenus ad artabazum: aut artabazus ad timoxenum mittere uolebat eo sagittæ postrēo inuolebat: adaptatisq; desup pennis ad locum de quo cōuenerat sagittam emittebat. Sed timoxenus qui potidæam prodebat: proditiōis cōpertus est Nā artabazus ad cōuentum locum sagittam dirigens frustrāte iactu humez cuiusdam potidæatæ pcussit. Ad quē saucium turba C ut assolet in bello fieri D cum cōcurrisset subito reuulsa sagitta aīaduertens libellū detulit ad magistratus: Aderat ât & cæteroz pallenensium cōmilitium. plecto libello magistratus & cognito pditiōis auctore ñ tñ censuerūt timoxenum eē plectendum scionæe ciuitatis grā: ne in posterz semp scionæi pro pditoribus hērentur. atq; hunc qdem in modum timoxenus proditiōis manifestus fuit: artabazum uero tris iam menses obsidentem ingēs æstus maris excepit & is diuinitus. Vñ barbari uidentes locum festum lacunosum in pallenem cōeesserūt. Q uoz cum duæ partes pmeassent eluuiem tres aliæ supererant: q̄s ubi ptrāsissent: oportebat intrare pallenem. Sed eas tanta maris æstuatio inuasit: q̄ta nunq; extiterat ut indigenæ aiunt: cum ea frequenter illic accidit. Eoz qui nandi erant ignari interiere. Q ui erant gnati: eos potidæatæ nauigiis adorti trucidauere. Huius æstus ac re stagnationis & cladis persaz ferunt potidæatæ hinc eām extitisse: q̄ isti e persis quisunt a mari oppressi in tēplum neptunni & eius simulacz q̄d situm est in suburbanis impie gesserant: Hanc fuisse cām illi uidentur uere dicere. Eos qui superauere artabazus in thessaliam ad mardoniū duxit. Et cum iis qui regem reduxerunt ita est actum Classiarius ât xerxis exercitus qui superat ubi a salamine fugiens attigit asiam rege cum aliis copiis e chersōeso abydum ducto hyemauit apud cumam. Idem primo statim uere samum cōuenit: ubi nōnullæ naues hyemauerant. Eius classis plerisq; epibatæ erant ex persis & medis ducesq; supuenerāt mardōtes bagæi: & artayntes artachæi: cuius patruelis amitres ab eodem ascitus erat istoz collega. Hi utpote magnope percussi ñ audebant occasum uersus producere neunusquidē: sed apd samū subsidentes ioniā a rebellando phibebat trecentas naues cum iadibs hñtes neq; expectantes fore ut græci in ioniam irent: sed ut sua tutari cōtēti ēnt ducta ex hoc cōiectura: q̄ ipsos e salamine fugientes ñ fuissent insecuti: sed libēter abscessissent. Atq; ut se uictos mari ita lōge supeiorē terra mardoniū futuz arbitrabāt. Q uidum apud samum erant: simul consultabant siquid mali possent facere hostibus simul subauscultabant quonam res mardōii spectarent. At græcos excitabat tum ueris aduentus cū mardōius ī thessalia agens: Et eoz quidem exercitus pedestris nondū co[illegible] ī æginam abierant numero centū ac dcc̄ pfecto atq; nauarcho leuti[illegible] qui fuit hippocratide: qui fuit Leutichide: q fuit [illegible]andridæ: qui fuit theopōpi: qui fuit Nicandri: qui [illegible]s: qui fuit pritanis: qui fuit euriphontis. qui fuit proclis: qui fuit aristodemi: qui fuit Cleodæi: qui fuit Hylli qui fuit Herculis filius ex altera ab regia familia. Horum omnes qui prius commemorati sunt preter duos post Leutychidem [illegible] fuerunt. Athenienſiuma autem duce Xantippo Ariphrois filius. [illegible] aduenium eo nuncii ionum: iidem qui nuper iierāt [illegible]a liberarent. quorum unus fuit o Herodotus Ba[illegible] qui coniuratione inter se facta de trucidando Stat[illegible]

Timoxenus

Artabazi mors

Cuma

Leutychides

Stattes

te chiorum tyranno postea conspiratione patefacta per unũ eoꝝ qũi tem detulerat. Ce teri q sex erant e chio subduxerunt: spartãq cõtulerũt: & tũc æginã oratur i græcos ut l ioniã nauigarẽt: ægræq exoratos delõ usq perducere. Nã ulteriora oía græcis formido losa erãt cõ locoꝝ ignaris cum plena hostiũ esse credẽtibꝫ: & tãtundẽ abesse samũ: quã tum herculis colũnas Cõtigitq id rei ut neq barbari supra samũ hesperꝫ uersus nauiga re auderẽt metu perterriti: neq greci chioꝫ rogatu aurorã uersus ultra delon. Ita timor mediũ eoꝝ tuebat. Dũ græci nauigauere in delũ. Mardonius q i hybernis apud thessa liã erat. inde mouẽs misit ad oraculũ quẽdam gñe europeũ noie murẽ iubẽs ut quanti cũq sibi liceret puaderet ad oraculũ cõsultandum: edocuitq qd uellet ab oraculis scire. Q d ãt fuerit: haud cõpertũ habeo nõ enim mẽorat. Opinor nihil aliud q de rebꝫ pseti bꝫ fuisse. Cõstat hunc murẽ in telebadiã uenisse: & mercede corrupto quodã indigena

ismenius apollo

trophõiũ descẽdisse: & ad abas phocẽsiũ & illic ad oraculũ quietiã prius thebas adisse Ibiq tũ Apollinẽ ismenium cõsuluisse q illic quẽadmodũ inolympia fas est in tẽplis sci scitari oracula: tũ quodã nõ thebano sed hospite pecũia corrupto in delubro amphiarai obdormisse. Ideo ãt nẽini thebano licet eo i loco uaticinũ eẽ. Q d cũ Amphiaraus op

Amphia Mus.ur

tionẽ eis dedisset utrũ malẽt uate uti se an auxiliatore: thebani sibi auctorẽ eum maluerũt. Ea propter nefas ẽ ulli thebão illic obdormiscere. Tũc autem maximũ extitisse mi raculũ a thebanis mihi narrat murẽ europeũ peruestigatis omnibꝫ oraculis isse etiam ad phãum apolinis ptoi. Vocat ãt id phanum ita: sed ipsoꝝ thebanorũ est situm supra paludem copaidẽ ãte mõtẽ proxime urbem acriphiã. Ad hoc tẽplum postquã peruẽit is qui mus appellaret: sacrificatis eũ tris uiros publice delectos ad describenda ea quæ ho mini respõderent. Et statim ãtistitẽ barbara lingua usũ: & q eos subsequebãtur stupul se audiẽtes barbarã liguã pro græca. Cũq nescirẽt qd i præsenti negocio agerẽt: Murẽ europeũ pugillares ab eis quos ferebãt abstulisse: & in illis ea quæ dicerẽtur a prophetis exarasse: eũq ut dicebãt lingua caria: & ubi illa scripsissent digressum i thessaliã abiisse. Ea

Gigea Bubares abanda,

mardonius intelligens quid dicerẽt nũcium dehinc athenas mittit alexandrum mace donẽ amyntæ filiũ: tũ qa in eũ ppensi erant persæ. Q uippe cuius sororẽ Gigæã amyn tæ filiã in matrimonio habebat bubares uir perses: ex qua genuit amyntã in asia auim terni ferẽtẽ nomẽ: cui ab rege phrygiæ data est icolẽda urbs alabanda: tũ quia audiebat hospitalẽ atq munificũ esse uirꝫ mardonius mittendũ duxit. Hac præcipue rõe arbitra tus se cõciliaturꝫ sibi athenienses populũ & multũ & strenuũ eẽ audiens: & q cladis pri eæ i mari acceptæ præcipuus auctor extitisset. Q uibus sibi cõciliatis spem cõcipiebat fa cile potiũdi maris prout etiam cõtigisset. Nã terrestribus copiis longe sibi superior eẽ ui debatur. Ita colligebat suas res fore sup[illegible] reddita suadebant ut athenienses [illegible]

Teme nus gauanes aeropus Perdicas Lebæa Regis uxor co ca

hunc mittebat septi[illegible]
modum. Tres fratre[illegible]
profugerunt: & ex illyris[illegible]
bæam. Vbi se ad mercenariam operam regi locauerunt unus quidem equis: alter ue ro bobus: minus autem natu minutis pecoribus pascendis. Erant autẽ prisco[illegible] hoium tyrãnides i re nummaria exiles nõ [illegible] q rebat cibaria. Hæc [illegible] plũ q erat. Idq sem[illegible] cerneret quonã mõ qd maius exc[illegible] ex[illegible] ut alia [illegible]

derẽt imperauit. Et cũ isti dicerẽt ita demũ se abscedere iustũ eẽ: ubi mercedẽ ac cepissẽt Tũc rex mercedẽ noiari audiẽs hunc inquit solem ostendens in deum contumeliosus dignam uobis mercedem reddo. Immeabat autem in ædes per fumarium sol. hoc audi entes maiores natu gauanes & aeropus stetere attõiti. At adolescẽs accipimus rex quæ das prælocutus gladio. C Nã gladium gerebat D circũscripsit in paruimento domus So lem: circũscriptumq cũ ter i sinum suum hausisset: abiit cũ cæteris. Q uale autem esset id quod faciebat puer: & q data cũ illoꝝ assensu accipiebat minimus natu renũciauit: q dam assessorum regi. Hoc audito rex ira percitus equites ad eos iterimẽdos mittit: Est autem in ea regione amnis: cui tanquam liberatori immolãt posteri illorum qui ab ar go erant. Hic amnis posteaq eum temenide trãsierant ita uehemens effectus est: ut ab equitibus transiri nequierit. Temenidæ in aliam macedoniæ plagam transgressi habita runt prope hortos qui ferebantur esse midæ Gordio geniti. Q uibꝫ in hortis sua spon te nascuntur rosæ sexagenum folioꝝ fragrantiori odore q cæteræ: & in quibꝫ ut fertur a macedonibus Silenus fuit exceptus. Super eos situs est fons nomine Berbinus per hyemen inaccessu. Hinc egressi postq eam plagam optinuerunt. Temendæ cæte ram macedoniam subegerunt: Ab hoc Perdicca hunc in modum alexander oriundus est. Amynte filius fuit Alexander: Amyntas alcetæ: pater Alcetæ fuit Aeropus: Aero pi Philippus: Philippi Argeus: huius Perdiccas qui parauit imperium. Ita Amyntæ fuit Alexader filius: qui ubi athenas uenit a Mardonio missus ita uerba fecit. Viri athe nienses Mardonius hæc inquit. Nuncius mihi ab rege uenit in hæc uerba. athenienses iniurias quas mihi intulerunt omnes remitto. Nunc autem mardõi ita facito. Suã eis regionem reddito: Præterea aliam pro suo arbitratu eligant: suaq libertate potiant. Q uinetiam eoꝝ templa si mecum fœdus inire uolent: oía quæ ego incendi restituito. Hic nuncius cũ mihi allatus sit necesse habeo ista exequi nisi per uos steterit. Ego uero hæc uobis duco dicenda: quid insanitis bellum regi inferẽtes: cui nec unquam præstat: nec semper obstare poteritis. Nostris enĩ xerxis & copias & facta auditis quoq nũc de exercitu q mecũ est: quẽ si supaueritis atq uiceritis: nulla uobis si sapitis spes erit: cũ ali us multo maior exercitus sit affuturus. Nolite igit eq parando uos regi priuari solo uꝛo & p uobis ipsis assidue discurrere: imo potius his molestiis uos explicate: cũ affluit uobis pulcherima explicãdi facultas: q ab rege prouocati ut societatẽ belli nobiscũ ieatis citra dolum & fraudem liberati eritis. Hæc me iussit athenienses apud uos mardonius dicer. Ego uero de mea in uos beniuolentia nihil cõmemorabo. Neq enim nunc primũ eam cognouistis. Obsecro rn ut mardonio morẽ geratis: quos aiaduerto nõ sẽp ualidos fo re i gerẽdũ cũ xerxe bellũ: quales si aiaduerterẽ esse: nequaq huc cũ his mãdatis uenis sẽ. Q uippe regis uires supra hoim sũt & mãus prælõga. Q uod nisi propere assẽtiami[illegible] ex æquo fœdus facere uolentibꝫ timeo uestram uicem: [illegible] ia habitatis: & soli semper præcipuam cladẽ accipi [illegible] as acies positam. Itaq i ducite i hoc aium quod magno [illegible] ex magnus uobis græcorum solis iniurias remittẽs cupiat effici amicus. Hæc alexander. Q uem athenas euntem ad i ducendos in barbari societa tem athenienses cũ audissent lacedæmonii id ne fieret uehementer extimuerũt remini [illegible] esse ut ipsi cũ cæteris deriẽsibus e pelopõneso eiicerent a medis [illegible] mora mittendos illuc censuere legatos. Et sane con [illegible] monii. Extraxerant enim athenienses tẽpus probe sci

Mydæ horti Rosæ se xagenũ foliorum Silenus Berbinus ons & Alexãdri genus amyntas Alcetas Pal:ppus Perdica

Regis ui res

entes fore ut lacedæmonii audirent uenientem a barbaro nuncium ad societatẽ cõtrahendam. Quare de industria id fecere ad declarandam lacedæmoniis sniam suam. Vbi dicendi finem fecit Alexander excipientes nuncii spartanorum ita locuti sunt quæ Nos uero misere lacedæmonii oratum uos ne quid noui in græciam agatis: neq; uerba afferũtia barbaro admittatis: q; neq; iustum sit ullo modo neq; decorum cum aliis græcis tũ ꝓcipue uobis idq; multis de causis. Vos enim hoc bellum excitastis etiã nobis inuitis: & propter imperium uestrum est decertatum: quod certamen nũc ĩ uniuersã græciam emanauit: cuius totius uos præcipui auctores fuistis. & græcis causa seruitutis res nullo pacto toleranda cũ præsertim constet athenienses semper & iã inde a priscis tẽporibꝫ uindicasse permultos homines in libertatem: & tristem quidem conditionem uestram dolemus. quod iam bis prouentu frugum fraudati estis: & iã domibꝫ quæ diu tæsunt caretis. Quo nomine lacedæmonii uobis ac cæteri socii spondent se uxores uestras & omnia ad bellum iutilia proxime domesticos suos quoad bellũ hoc steterit alturos. Neq; uero uos Alexander macedo seducat commendans mardonii orationẽ. Facit quod sibi faciendum est. Quippe qui tyrannus tirãno operam præstat. Sed nõ idem uestra facere interest: si recte sapitis: qui sitis nihil barbaris esse neq; fidum neq; uerum. Hæc cum nuncii dixissent athenienses alexandro ita respõderunt: Et ipsi cognitum habemus hoc uires medorum etiam atq; etiam maiores esse q̃ nostras. Vt id nihil interest exprobrare nobis. Attamẽ ĩ tutãda libertate eatenus restitemus quatenus ualebimus. Vt autem societatem cum barbaro contrahamus: neq; tu persuadere tentes: neq; nos tu tẽtaueris persuadebimur. Tu uero renuncia mardonio athenienses dicere quoad sol eodem itinere meabit: quo nunc meat: eousq; se nunquam cum xerxe societatem inituros: sed se protegendo propulsaturos eũ fretos ope deorum atq; herorum: quorum ille nihil pensi habens: & templa & simulacra incẽdit. Tu quoq; post hac cũ istius modi oratione ne cõmittas ut athenis uidearis: neue per speciem emolumentorũ insanda nostra cere suadeas. Nolumus enĩ te ingratum quippiam ab athenienſibus pati: quibus & hospes & amicus es. Hæc alexandro responderunt. Nuncijs aũt spartiatarꝫ illa lacedæmonios uereri ne fœdus ineamus cum barbaro: sane humãum ẽ neq; hoc uerẽtes eos turpe est uenisse: quibꝫ mens athenienſium explorata esset: quoniam neq; tantũ auri usq; gentium est neq; regio ulla specie & bonitate præstãs: quam nos accipientes: ut cũ medis sentiremus ad tradẽdam seruituti græciam iduceremur: quod ne faciamus & studiosi multa & magna nos adhortantur: primum atq; idem maximum q̃ dec ædes & figiesq; incensæ pariter & obrutæ sũt: quas nos in primis ultum ire necesse ẽ potiusquã cum iis fœderari qui ista fecerunt. De[illegible] quod sumus s[illegible] eorundem & sãguinis & linguæ quorum & fana & sacrificia [illegible] res fieri athenienſes [illegible] uel unius athenien[illegible] autem erga nos prouid[illegible] nostros alere uelitis gratam habemus. Et [illegible] tamen ita illud orabimus: ut nihil uobis molestiæ afferamus. Quod cum ita sit: copias primo quoq; tempore emittendas curate. Nã ut nos coniectamus non diu differet barbarus ingredi regionẽ nost[illegible] facturos quæ ora[illegible] auxilio ire: Hoc ab [illegible]

Titanus tyranno operã prestat

Barbaris nihil fidũ neq; uerũ

Herodoti halicarnassei historiarꝫ Liber Nonus qui inscribitur Calliope: Laurentio Vallense interprete.

Oc ab athenienſibus reddito responso lacedæmonii spartam reuerterunt. Mardonius posteaq̃ regressus ad eum alexander athenienſium rẽsa indicauit mouẽs thessalia citato agmine athenas ire cõtendit. quacunq; iter faciebat: Illinc uiros ad bellũ sumens thessalis ducibus quos adeo non pœnitebat eorꝫ quæ hactenus egerãt ut etiam multo studiosius persam induceret. E quibus thorax lariſſæus & xerxem effugientem deduxerat & tũc mardonium propalam deducebat in græciam. Mardõium ubi cũ exercitu thebas puenit: thebani exceperunt: suadendo n̄ sinebant progredi longius: q; negarent illum locum ponendis castris opportuniorem eẽ q̃ illum ubi subsidens consequeretur ut oẽm græciam sine prælio subigeret. Arduum. n. eẽ etiam uniuersis hoibus ui subigere græcos interse conuenientes: quod & antea cognouissent. Si uero feceris dicebant qd̃ nos suademus: occupabis nullo negocio ualidissima quæq; illorꝫ cõsilia. Mitte pecuniam ad eos qui ꝓpotentes sunt in ciuitatibus: Missa pecunia græciam ad factionẽ rediges: Hinc eos qui tecum n̄ sentient admotis copiis facile expugnabis. Hæc thebani suadebãt: quibꝫ ille obtẽperandum n̄ putauit partim animi fastu partim acri q̃dã libidine athenas iterꝫ occupandi præsertim sperans incensis per insulas ignibꝫ declaratum se regi sardibus agẽti athenas ab ipso teneri: igitur in atticam contendens cum illic athenienses ne tunc qdẽ inuenisset: sed plerosq; eorꝫ in classe ad salaminem eẽ audieret: urbẽ cepit desertã decimo mense q̃ fuerat iterꝫ ab rege capta. Eo postq̃ uenit mittit ad salaminẽ Murychidẽ quendã hellespõtiũ cũ eisdẽ mãdatis. Quæ alexander macedo proposuisset. Mittebat ãt eadẽ mãdata gnarus ille quidẽ n̄ beniuolo erga ipsũ animo eẽ athenienses: Sed sperans cõtumaciã deposituros tanq̃ subacta oi attica regiõe & sub ipsius imperio posita. Hac de eã Murychidẽ misit in salaminẽ. is ubi in senatum uenit mardonii mandata exposuit. Et senatoribꝫ lycidas sñiam dixit satius uideri sibi eẽ ut ea quæ Murichides apud senatum diceret: ipsi admittentes ad populum referrent. Hæc ille dicebat siue q; pecuniã a mardonio accepisset: siue q; id sibi ꝓbaretur. Quod simulatq; audiere athenienses tã ii qui ex cõsilio: q̃ q extra cõcilium erant indigne ferentes lycidã circunsteterunt: lapidibusq; interemerunt. Hellespõtium uero murichidẽ dimiserunt illæsum. Excitato de lycida apud salaminem rumore: & cognito qd̃ gestum erat: athenienſiũ uxores alia aliam exhortantes atq; prehendentes ultro domũ licidæ adiere hoisq; uxorem ac liberos lapidauerunt. Hunc in modum athenienses in salaminẽ transierunt. Quam diu ipsi copias e pelopõneso uenturas sibi auxilio expectabãt: tãdiu hostes in attica habuere [illegible]. At ubi & socii tardius segniusq; agunt: & mardonius aduẽtans iam eẽ in boetia [illegible] rebus & ipsi in salaminẽ traiecerunt: nunciosq; in lace[illegible] e lacedæmoniis qui neglectui haberent barbarꝫ esse [illegible] ous ei in boetiã occurrissent: tũ admonitum eorꝫ q̃ sibi si ad [illegible] mardonius spopondisset: tũ prædictum nisi presidio ipsis essent se aliq; per semet remediũ inuenturos. Agebãt ãt pid tempus lacedæmoniis solẽnia q̃ uocãtur hyacinthia: q̃ festa dei celebrare plurimi faciebant Ad hæc mulꝫ sibi in isthmo exercitum [illegible] accesserat. Ad hos posteaq̃ nuncii athenienſium lacedæmonem [illegible] nsium ac platææ nsium legatos. Ephoris aditis ita lo[illegible] [illegible] os referenda miserunt regem medorꝫ cũ nostrã nobis re

Lycidas

Hyacintha

gionem reddere uel tũ ſocietatẽ nobiſcũ æqs cõditionib⁹ inire circa fraudem & dolum tũ aliã regionẽ noſtræ addere q̃ ipſi noſtro arbitrio operauerimus: nos tñ pudore græci nois & p magno flagitio ducẽtes pdere græciã annuere nolle: ſed recuſare q̃uis iniuria affectos a græcis ac proditos. Q ui & ſi ñ ignoremus cõducibilius eẽ nobis ſocietatem inire cũ pſa q̃ bellũ gererem: tñ ſpõte nr̃a ſocietatẽ ñ inibimus: Et hæc quidẽ nr̃a ſunt q̃ in græcos p̃ſtamus officia: At uos qui tunc in oẽm metũ deueneratis ne paciſceremur cũ pſa poſteaq̃ cõptam hũiſtis ſn̄iam nr̃am neq̃q̃ prodẽdi græciã & muꝝ quẽ ĩ iſthmo in ædificabatis abſoluiſtis nullã hẽtis athenienſium rõnem: Et cũ conueneritis nobiſcũ de occurrẽdo pſæ ad boetiã deſertores extitiſtis p nihilo ducẽtes barbaꝝ atricã eẽ ingreſſũ. itaq; uobis athenienſes in põs uſq; ſuccẽſent q̃ ñ eſtis offõ funcți. Q d̃ ſupeſt ut primo quoq; tpe nobiſcũ copias mittatis iubẽt: quo barbaꝝ in attica: quoniã in boetia deſeci mus excipiãus nr̃a in terra: ubi cãpus thriaſius appoſitiſſimus erit ad dimicandum. hæc ubi accepe ephori: rn̄ſũ ĩ diẽ poſteꝝ diſtulerunt. Poſtero die in alteꝝ. idq; in decem dies fecerunt diẽ de die exthraẽtes: intra qd̃ tp̃s uniuerſi pelopõnenſes magno ſtudio ĩcum bentes iſthmũ muro intercluſere: ad finẽq; pduxerẽ: ñ auſim dicere hanc fuiſſe eãm cur iſti tãtope ſolliciti fuerint cum alexãder macedo athenas pgebat: ne a heniẽſes medoꝝ ptes ſequerent: nũc ãt nihil aliud curarẽt: q̃ ut ſibi iſthmus inædificaretur putãtes ñ ãpli us quicq̃ atheniẽſib⁹ indigere. At ſub aduentũ alexandri in attică muro: q̃ extruebãt nõ dũ pfecto perſas uehementer extimeſcebãt Tandẽ & rn̄ſũ & exitus fuit hmõi. Pridie q̃ iã ultimũ cõciliũ fieret uir tegeata noĩe chileus apd̃ lacedæmõios maxime inter hoſpites potentiæ cũ audiſſent ab ephoris oĩa quæ atheniẽſes dixiſſent his uerbis eos allocutus ẽ ita ſe hãt uiri ephori ſi athenienſes ñ ſentiunt nobiſcũ ſed cum barbaro q̃uis ualido mu ro ſit iſthmos inædificatus: tñ magnæ fores patefactæ ſunt barbaro in peloponneſum. Q uare prius eos audiatis q̃ aliquid decernant: qd̃ cladẽ græciæ afferat. Hoc chileus cõ e iliũ dedit qd̃ in aĩum admittẽtes ephori cõfeſtim nihil collocuti cũ nunciis qui a ciuita tibus uenerant: quinq; milia ſpartiataꝝ cũ adhuc nox eẽt dimiſerunt p̃poſito eis pauſãia Embroti filio: q̃ p̃fectura erat qdẽ pliſtrachi leonida genitis: ſed cũ is puer eẽt pauſanias p fectus eſt: qui eius patruelis erat: & idẽ tutor. Nã cleõbrotus anaxandridæ pater pauſa niæ iã ñ ſuperat ñ diu poſtq̃ copias q̃ muꝝ extruebãt in iſthmo reduxerat uita fũctus. Reduxerat ãt ab iſthmo copias cleõbrotus ob eã cãm q; ſibi inter ſacrificandũ aduerſus pſam Sol in cælo obſcuratus eẽt. Elegit ãt pauſanias ſibi collegã euryanactẽ doris tilũ ſuũ gẽtilẽ. His copiis eſparta cũ pauſãia pfectis nuncii dẽ illaꝝ profectiõe ignari ubi dies illuxit: ephoros adeunt hñtes in aĩo abire in ſuã q̃q; ciuitatẽ. Vbi adierunt ita uerba fece re. Vos qdẽ lacedæmonii deſidentes hic [illegible] uos uero ut a uobis læſi ob penuriã ſecion[illegible] te uobiſcũ palã ẽ nos [illegible] nos illi educent. ind[illegible] ephori iureiurando inte[illegible] uerſum peregrinos: peregrinos enim [illegible] quid diceretur ſciſcitabantur: ſciſcitati & rem omnem edocti atque ſtupefacti quam ce lerrime abire ad illos inſequendos & cum iis quinque milia finitimorum lacedæmonio rum delecta. His iſthmum[illegible] pias eſparta cum p[illegible] inuenerunt in attica[illegible]

Thriaſius captus

Chileus

Pauſanis Pliſtarchus

Euryanactes

ros impedimẽto: quo minus ſpartiata egrederetur. Præco ubi athenas peruenit mardo nii inquit miſerunt me argii nunciatum tibi iuuentutem e lacedæmone eſſe progreſſã ſeq; ne illa pgrederẽ p̃ſtare neq̃ſſe: Ad hæc tu bonũ conſilium adhibe. Hoc ille locutus retro abſceſſit. Q uo audito mardonius iam non fidebat amplius perſtare ĩ attica: ubi iõ hactenus ĩmonatus fuerat qd̃ audire cupet ac ſcire ab atheniẽſib⁹ quid ageretur neq; populans neq; lædẽs atticũ agꝝ aſſidue ſperãs fore ut ſecũ illi paſciſcerẽtur. Q d̃ ubi deſ perauit re cõperta priuſq̃ pauſanias cum copiis iſthmum egrederet: ſubduxit exercitũ incenſis athenis ſiquid aut muroꝝ aut ædiũ p̃uataꝝ ſacrarũq; extabat: eo oĩ diruto: atq; obruto. iõ ãt excedendũ ſibi putauit q; neq; adequitabilis eſſet attica regio neq; ſi ipſe ma le pugnaſſet euadi poterat niſi p anguſtias ubi a paucis trãſitu p̃hiberi poſſet. Statuit igitur recedere illinc thebas tũ ciuitatẽ amicãtũ regionẽ eq̃tib⁹ oportunã profecto illic mardonio & iã iter facienti pferetur nuncius ꝓperans aliũ exercitũ mille lacedæmonioꝝ megara iter hr̃e. Eo audito cõſultabat ſi quo pacto hos p̃mum poſſet excipere. Itaq; cõ uerſũ exercitum ducebat. Megara p̃miſſo equitatu qui oẽ orã megaridẽ incuſaret. huc uſq; europæ ad ſolẽ occidentẽ uerſus lõgiſſime pceſſit hæc pſica expeditio. pus hæc nun cius ad mardoniũ uẽit græcos ĩ iſthmo coactos eẽ. ita retroceſſit p decelẽã. Mgratus. n. thebani accolas aſopioꝝ accerſierant: qui mardonium in ſphendaleas & illinc ĩ tanagrã duces itineris deduxeret. in tanagra noctẽ moratus mardonius poſtero die in agri the bani ſcolõ trãſuerſis tramitib⁹ peruenit. ibi thebanoꝝ rura tãetſi meditas ptes fouẽtiũ uaſtauit: ñ illoꝝ odio ſed ingenti neceſſitate adactus q; uellet tum caſtra cõmunire tum ſibi in acie ñ cederet ex ſn̄ia effugiũ cõparare. Exporrexit ãt caſtra ſua ab erithræis ſecũ dum hyſias platæenſi tenus agro iuxta flumẽ aſopũ muro cõmuniẽs: ſed ñ p magnitu dine caſtroꝝ ueꝝ p̃ſingulas frõtes dena ſtadia hñti. Hoc in ope barbaris occupatis At taginus phrynonis filius uir thebanus eõuiuio magnifice apparato mardonium ipſum & pſaꝝ honoratiſſimos quinquaginta inuitauit. Fiebat ãt cœna thebis. inuitati illi ho minẽ ſunt ſecuti. Cætera quæ referã ex therſandro accepi uiro qdẽ orchomenio ſed or chomeni inter primos honeſto: qui ſe quoq; aiebat ad hanc cœnã ab attagino inuitatũ cũ q̃nquaginta thebanis. nec ut roſq; ſeorſum diſcubuiſſe: ſed ĩ ſingulis lectis alternos p ſam & thebanũ. Sceundũ cenã cum potioni daret operã: pſam q̃ eodẽ toro recũbebat græce ipſum interrogaſſe cuias eẽt: ſe uero rn̄diſſe orchomeniũ eẽſtũ illũ dixiſſe. Q uo niam tu mihi mẽſæ cõſors & libaminũ effectus es: uolo tibi relinquere ſn̄ĩæ meæ monu mentum: ut ipſe quoq; priſcius huius rei q̃as tibi conſuluere. Cernis hos pſas in cõuiui um acceptos & copias q̃ ad flumen in caſtris relicta ſunt. Hoꝝ oĩm paruo poſt tp̃e pau culos cerne ſſupſtites: Et inter dicendum multas lachrimas perſam effudiſſe: admiratũ [illegible] oratione ad illum dixiſſe. Nõne hæc mardonio expedit dicere & iis perſis qui ſe [illegible] dieciſſe hoſpes q̃quid ex deo fieri oportet: Id hoĩ ine [illegible] icẽtib⁹ credere q̃ſq̃ uult. Hoc p̃multi perſaꝝ cum ſcia [illegible] ligati neceſſitate. Eſt. n. hoc in hoĩbus acerbiſſimum: eum qui multũ ſapit minie potentẽ eẽ. Hæc ego ex orchõenio theſſãdro audiebam: & ideo ipſum hæc ſtatui aliis enarraſſe priuſq̃ prælių ad plateas factum eſt: Mardonio in boe [illegible] habenti attulerunt copias cæteri circa græci qui cum medis ſentiebant: & ad [illegible] hocenſes. Nam & iſti uehementer partibus medoꝝ [illegible] ſed coacti: idem non multis poſt diebus q̃ thebas [illegible] & ipſi aduenere mille armati duce Harmocyde inter populares ſpectatiſſimo.

Deecleã Sphẽdaleæ Tanagra Scolos ager

Attagi nus Theſſan drus

Hermocydes

Eos mardonius ubi thebas peruenere missis equitibus iussit seorsum ī campo subsidere:quod cum fecissent protinus affuit uniuersus equitatus. Vnde postea rumor exercitum græcoꝝ qui cum medis erant persuasit phocēses ab equitatu iaculis cōfodi. q̄ etiā per ipsos phocenses idem deuulgatum est:qd tunc dux suus harmocydes his uerbis adhortabatur. O phocēses palā est hos hoies certe nos neci destinasse accusatos. Cut opinor .D. a thessalis. Q uare unūquenq uestrū oportet egregiū uirum ee:q̄ dedentes nos fœdissima morte trucidari. Ipsi quoq intelligant se barbaros ee inter græcos quibꝫ mortem intulerunt. His suos harmocydes hortabaf. Q uos ubi cōclusere equites inuehebantur tanq̄ ad eos occidendos telis intentis ueluti emissuri:nōnulliq̄ emiserūt. Phocēses ex aduerso stātes facto orbe quoquo uersus cū sese opponerēt ibi equites digressi retro abiere incertum an ad hos interficiēdos rogatu thessaloꝝ ierint equites:& posteaq̄ animaduerterunt eos ad defendendū se conuertere ueriti:ne ipsi uulnerarēt̄ur ita retro abscesserunt tanquam a mardonio iussi an experiri uoluerint nunquid isti præstantiæ haberent. Post abscessum equitatus misso ad eos præcone mardonius ita inquit. Bono estote phocenses animo, uiros. n. uos ee dedistis specimen non tales q̄les ego audieram. Q uo magis alacri animo tolerate hoc bellum. Non. n. aut me beneficiis aut regē uincetis. Hactenus q̄ circa phocenses sunt gesta: Lacedæmōii ubi ad isthmum uenere illic castra cōmuniere. Q d̄ audientes ceteri peloponenses utiq; ii quibꝫ meliora cordi erat cernerētq; spartiatas egredi uolentes:indignū se putauerunt a lacedæmoniis se in exeundo superari. itaq; cū pulchre litatū eet:cūcti ex isthmo pfecti sunt & in eleusinem peruenerunt:ubi cū pulchra ēt fuissent exta ire prexerunt. Q uibꝫ atheniēses e salamine trās

Erythræ

mittētes in eleusine admixti sunt. Isti posteaq̄ ad erythras boetiæ uenere:cognito barbaros ad asopum castra habere:inito de hac re cōsilio e regione tetenderūt sub citheronis radicibus:in quos mardonius q̄ in campū n̄ descenderent:oēm immittit equitatū cui

Masistius

præerat Masistius:a græcis masistius dictus uir apud psas celytus. Nisæo equo insidens aureo freno:& aliis insignibus eximie ornato. Equites ubi promouere ad græcos p turmas egressi multū detrimenti inferebant. Fœias eos cōpellādo. Erant forte magarenses ea parte collocati:q̄ parte nulla alia magis oppugnari:nullaq̄ magis ab equis adiri poterat. Hac impressione equitū megarēses quia satagebāt:mittūt ad duces græcoꝝ præconē qui ita cū uenit uerba fecit. Megarēses aiunt uiri socii nos soli excipiendis hostibꝫ spares sumus:qui tenemus eādē in q̄ collocati sumus a principio stationē. ibi hactenus tā & si ægre tñ strennue fortiterq; resistimus. Nunc nisi alios nobis substituatis:scitote nos ab acie discessuros. Hæc ubi preco renūciauit pausanias expedire fecit græcos si qui alii ultro ad locum irent ut megarensib[illegible] ceteris athenien-
ses susceperē hoc munus [illegible]
rus lamponis. Hi fu
cti succedere sagitta[illegible]
gnæ exitus, impressio[illegible]
aliis eminens:sagitta per latus ictus est:quo dolore in pedes erectus Masistium excussit collapsum confestim athenienses circunsistunt:equo prehenso hominemq; sese defensantem interimunt:cum aliqu[illegible]
gerebat thoracem [illegible]

Thorax

Eius thoracem cur[illegible]

Paluda-

uersa illum percussit in oculo. Ita [illegible] Masistius collapsus interiit. Quæ ubi relata sunt ad alios equi-

tes. Nō. n. eū ut ab equo cadentē uiderant:aut occūbēte. At ne tū quidē cū se recipiebāt mentum qd actū erat cognouere:sed pus q̄ constitere quia nēo ipsis īperabat statim desiderauerunt ducē cognitoq; qd gestū erat mutuo se adhortari:hoēs in hostē equos admisere ut mortuū eriperēt. Eos cōspicati n̄ ia turmati sed uniuersos pariter irruere cæterū exercitū iclamauerunt. Dū ois peditatus auxilio uēiebat:interea cieē aere pluū decadauere. At ubi psidio uenere copiæ n̄ aplius pstitere eqtes:ita nec mortuū eripe potuerūt, sed alios supillū e suis amisere. Digressi illinc duo circiter stadia cōsultātes qd facto opus eēt deere uere sibi carentibus præfecto eundū ad mardoniū. Vbi in castra rediere ingēs luctus cū oēm exercitum:tū uero mardōium cœpit extīcti masistii uiri secdm mardonium honoratissimi tā apud psas q̄ apud regē, ita ut eius latus eoꝝ oēm boetiam puaderet. & seipsos Masistius
& equos & iumenta totōderint. Et barbari quidē suo more masistiū defunctū honora præstans uir
bant. Græci āt postq̄ equitatū inuadentiū excepere. & exceptum reppulere:multo sunt audaciores effecti & ante oīa cadauer plaustro īpositū p statiōes circuntulerunt. Erat āt Mardonius
spectaculo digna pceritatis ac formę gra:q̄ iō faciebant:qa cūcti relictis stationibꝫ ad intuendum masistiū pgebant. Dehinc censuerunt ad platæas deseendendū:q̄ sibi platææ Tonsura
sis ager multo eēt opportunior hīdis castris q̄ erythræus cum pp alia:tū ppter aquādi ob funus
cōmoditatē. Vbi uisum ē in cū locū & ad fontē gargaphiū:q; ibidē est satius abire:& dis
positis statiōibꝫ illic hīe castra:sūptis armis abierunt p radices citheronis secdm hysias in Garga
agꝝ platæensem. Eo cū puenere stationes nationati cōmunierunt ꝓxime fontē garga phius
phiū & phanū ādrocratis herois p n̄ editos tumulos & locū planū ibi ī distīgēdis natiofons
nibꝫ magna sane altercatio extitit inter tegeatas & atheniēses utroq; se dignos q̄ alteꝝ Hysiæ
cornu tenerēt arbitrantes & sua facinora pclaratū recētia tū prisca referebāt. Dicebant Andro-
quidē his uerbis tegeatæ. Hoc nos sp digni honore a sociis oībus habiti sumus:quotiēs crates
cunq; a peloponēsibꝫ cōmuniter in externas pegrinatiōes itū est & ꝓxime & quōdam
iam inde. Ex quo heraclidæ post mortē Euristhæi sunt conati in peloponnesum redire
quo tpe hāc dignitatē assecuti sumus ob hāc rem gestā. Posteaq̄ cum achæis & ionibꝫ
qui tunc peloponnesū incolebāt nos auxiliarii in isthmū profecti cōsedimus aduersus
eos qui redire conabāt̄ur:tunc Hylus orationē habuit n̄ expedire ut uterq; exercitus cō
fligendo periclitaretur:sed ut alii acquiescentibus secum singulari certamine dimicaret.
Is quē peloponnēses iudicarent esuo exercitu præstantissimū accepta conditione pelo-
ponnenses fœdus in hæc uerba percusserunt. Si uinceet hylus pelopōnensiū ducem:ut Hylus
heraclidæ in paterna reuertantur. Sin uictus fuerit:retro heraclidæ cedāt:& exercitum
abducant:ne ue per annos centum de redeundo in peloponnesum agitent. omnibus so
cis ad eam rem uoluntariis electus est dux atque idem rex noster echenus eropi filius: Echēus
phorbantis nepos:qui singulari congressus certamine Hylum interemit. Ex quo facto nos
[illegible]nenses assecutisumus:quæ adhuc optinemus:tum hoc
[illegible]ens cōiter itur in expeditionem. Et uobis quidem la-
[illegible]ca optōnē cedimus utri cornu præesse malitis. Alteri uero
[illegible] uendicamus quemadmodum fecimus:ad hoc tempus etiam
citra hoc factum quod narrauimus athenienſibus digniores:qui hanc dignitatem optineamus:qppe qui prospere & multa nobiscum uiri spartiatæ certamina decertauimus:
[illegible]uo fit ut æquus sit nos alterum cornu tenere q̄ athenienses a qui
[illegible]des nobis neq; recentes neq; uetuste. Hæc tegeatæ ad
[illegible]re athenienses. Et si scimus has copias pugnandi cū bar

Hermocydes cædes

Eos mardonius ubi thebas peruenere missis equitibus iussit seorsum ī campo subsidere:quod cum fecissent protinus affuit uniuersus equitatus. Vnde postea rumor exercitum græcoꝝ qui cum medis erant persuasit phocēses ab equitatu iaculis cōfodi q̄ntiū per ipsos phocenses idem deuulgatum est:qđ tunc dux suus harmocydes his uerbis adhortabatur. O phocēses palā est hos hoies certe nos neci destinasse accusatos ☾ ut opinor ☽ a thessalis. Q uare unūquenq; uestrū oportet egregiū uirum cē:q̄ dedentes nos fœdissima morte trucidari. Ipsi quoq; intelligant se barbaros cē inter græcos quibꝫ mortem intulerunt. His suos harmocydes hortabat. Q uos ubi cōclusere equites inuehebantur tanq̄ ad eos occidendos telis intentis ueluti emissuri:nōnullique emiserūt. Phocēses ex aduerso stātes facto orbe quoquo uersus cū sese opponerēt ibi equites digressi retro abiere incertum an ad hos interficiēdos rogatu thessaloꝝ ierint equites:& posteaq̄ animaduerterunt eos ad defendendū se conuertere ueriti:ne ipsi uulnerarētur ita retro abscesserunt tanquam a mardonio iussi an experiri uoluerint nunquid isti præstantiæ haberent. Post abscessum equitatus misso ad eos præcone mardonius ita inquit. Bono estote phocenses animo,uiros.n.uos cē dedistis specimen non tales q̄les ego audieram. Q uo magis alacri animo tolerate hoc bellum. Non.n.aut me beneficiis aut regē uincetis. Hactenus q̄ circa phocenses sunt gesta:Lacedæmōii ubi ad isthmum uenere:illic castra cōmuniere. Q d̄ audientes ceteri peloponenses utiq; ii quibꝫ meliora cordi erāt cernerētq; spartiatas egredi uolentes:indignū se putauerunt a lacedæmoniis se in exeundo superari:itaq; cū pulchre litatū eēt:cūcti ex isthmo pfecti sunt & in eleusinem peruenerunt:ubi cū pulchra ēt fuissent exta ire prexerunt. Q uibꝫ atheniēses e salamine trāsmittētes in eleusine admixti sunt. Isti posteaq̄ ad erythras boetiæ uenere:cognito barbaros ad asopum castra habere:inito de hac re cōsilio e regione tetenderūt sub citheronis radicibus:in quos mardonius q̄ in campū ñ descenderent:oēm immittit equitatū cui præerat Masistius:a græcis masistius dictus uir apud psas īclytus. Nisæo equo insidens aureo freno:& aliis insignibus eximie ornato. Equites ubi promouere ad græcos pergressi multū detrimenti inferebant. Fœias eos cōpellādo. Erant forte megarenses ea parte collocati:q̄ parte nulla alia magis oppugnari:nullaq; magis ab equis adiri poterat. Hac impressione equitū megarēses quia satagebāt:mittūt ad duces græcoꝝ preconē qui ita cū uenit uerba fecit. Megarēses aiunt uiri socii nos soli excipiendis hostibꝫ spares sumus:qui tenemus eādē in q̄ collocati sumus a principio stationē. ibi hactenus tā&si ægre tñ strennue fortiterq; restitimus. Nunc nisi alios nobis substituatis:scitote nos ab acie discessuros. Hæc ubi preco renūciauit pausanias expediri fecit græcos si qui alii ultro ad locum irent ut megarensibꝫ succederent: Recusantibus cæteris athenienses susceperē hoc munus uidelicet eorum trecenti delecti:quibus præerat olympiodorus lamponis. Hi fuere qui præ omnibus græcis ad erythras castra habentibus instructi succesſere sagittariis sibi assumptis. Q ui cum aliquandiu pugnassent hic fuit pugnæ exitus,impressionem faciente per turmas equitatu. Equus Masistii ut erat præ aliis eminens:sagitta per latus ictus est:quo dolore in pedes erectus Masistium excussit collapsum confestim athenienses circunsistunt:equo prehenso hominemq; sese defensantem interimunt:cum aliquandiu non potuissent:ita enim fuerat armatus:q̄ frons gerebat thoracem aureis squammis consertum desuper phœniceum paludamentum. Eius thoracem cum ferirent:non prius aliquid profecerunt:quam quidam re animaduersa illum percussit in oculo. Ita Masistius collapsus interiit,quæ res latebat alios equi

Erythræ

Masistius

Thorax

Paludamentum

tes. Nō.n.eū ut ab equo cadentē uiderant:aut occūbētē. At ne tū quidē cū se recipiebāt mentum qđ actū erat cognouere:sed pus q̄ constitere quia nēo ipsis īperabat statim desiderauerunt ducē cognitoq; qđ gestū erat mutuo se adhortari:oēs in hostē equos admisere ut mortuū eriperēt. Eos cōspicati ñ iā turmati sed uniuersos pariter irruere cæterū exercitū īclamauerunt. Dū oīs peditatus auxilio uēiebat:interea cieī aere pl̄iū decadauere. At ubi pl̄idio uenere copiæ ñ āplius pstitere eqtes:ita nec mortuū eripe potuerūt,sed alios sup illū e suis amisere. Digressi illinc duo circiter stadia cōsultātes qđ facto opus eēt deere uere sibi carentibus præfecto eundū ad mardoniū. Vbi in castra rediere ingēs luctus cū oēm exercitum:tū uero mardōium cœpit extīcti masistii uiri scdm mardonium honoratissimi tā apud psas q̄ apud regē,ita ut eiulatus eoꝝ oēm boetiam puaderet. & seipsos & equos & iumenta totōderint. Et barbari quidē suo more masistiū defunctū honorabant. Græci āt postq̄ equitatū inuadentiū excepere. & exceptum reppulere:multo sunt audaciores effecti & ante oīa cadauer plaustro īpositū p stationēs circuntulerunt. Erat āt spectaculo digna pceritatis ac formę gīa:q; iō facicbant:qa cūcti relictis stationibꝫ ad iuuandum masistiū pgebant. Dehinc censuerunt ad platæas descendendū:q; sibi platææ sis ager multo eēt opportunior hīdis castris q̄ erythræus cum pp alia:tū ppter aquādi cōmoditatē. Vbi uisum ē in eū locū & ad fontē gargaphiū:q ibidē est satius abire:& dispositis statiōibꝫ illic hīe castra:sūptis armis abierunt p radices citheronis scdm hysias in aggē platæensem. Eo cū puenere stationes nationati cōmunierunt pxime fontē gargaphiū & phanū ādrocratis herois p ñ editos tumulos & locū planū ibi ī distīgēdis nationibꝫ magna sane altercatio extitit inter tegeatas & atheniēses utroq; se dignos q̄ alterę cornu tenerēt arbitrantes & sua facinora pelaratū recētia tū prisca referebāt. Dicebant quidē his uerbis tegeatæ. Hoc nos sp digni honore a sociis oībus habiti sumus:quotiēscunq; a peloponēsibꝫ cōmuniter in externas pegrinatiōes itū est & pxime & quōdam iam inde. Ex quo heraclidæ post mortē Euristhæi sunt conati in peloponnesum redire:quo tpe hāc dignitatē affecuti sumus ob hāc rem gestā. Posteaq̄ cum achæis & ionibꝫ qui tunc peloponnesū incolebāt nos auxiliarii in isthmū profecti cōsedimus aduersus eos qui redire conabātur:tunc Hylus,orationē habuit ñ expedire ut uterq; exercitus cōfligendo periclitaretur:sed ut alii acquiescentibus secum singulari certamine dimicaret. Is quē peloponnēses iudicarent e suo exercitu præstantissimū accepta conditione peloponnenses fœdus in hæc uerba percusserunt. Si uinceret hylus pelopōnensiū ducem:ut heraclidæ in paterna reuertantur. Sin uictus fuerit:retro heraclidæ cedāt:& exercitum abducant:ne ue per annos centum de redeundo in peloponnesum agitent. omnibus socciis ad eam rem uoluntariis electus est dux atque idem rex noster echenus eropi filius: phrigis nepos:qui singulari congressus certamine Hylum interemit. Ex quo facto nos cum alia decora inter peloponnenses assecuti sumus:quæ adhuc optinemus:tum hoc ut alteri cornu præessemus quotiens cōiter itur in expeditionem. Et uobis quidem lacedemonii ñ aduersamur:sed optōnē cedimus utri cornu præesse malitis. Alteri uero cornu ut præsimus nobis uendicamus quemadmodum fecimus:ad hoctempus etiam citra hoc factum quod narrauimus athenienſibus digniores:qui hanc dignitatem optineamus:qppe qui prospere & multa nobiscum uiri spartiatæ certamina desertauimus:& multa cum aliis. Q uo fit ut æquus sit nos alterum cornu tenere q̄ athenienses a quibus non tales gestæ res sunt:quales nobis neq; recentes neq; uetuste. Hæc tegeatæ:ad quæ hunc in modum respondere athenienses. Et si scimus has copias pugnandi cū bar

Masistius præstantissimus

Mardonius

Tonsura ob funus

Garga phius fons

Hysiæ

Androcrates

Hylus

Echēus

baro ñ altercãdi gra eẽ cõtractas:tñ quoniam tegeata referre cõstituit præclara facinora tum uetusta tum noua:q̃ per oẽ tempus utriq; fecerunt:necesse habẽus & nos exponere apud uos. Vñ nobis patrium est:qui semp egregii fuimus eẽ primos potiusq̃ arcadibus heraclidas:quoꝝ ducẽ isti apud isthmum te prædicant interfeciſſe nos soli excepimus iectos prius ab oĩbus græcis quos illi mycenæoꝝ seruitutẽ fugientes adibant:& eurysthei iniuriã una cũ eisdẽ pugnãdo ꝓpulsauimus:uictoriaq; potitisumus de iis q tũ pelopõnesũ tenebãt. Præterea argios q aduersus thebas cum polinice militauerant uita defũctos & isepultos ducta i cadmeos expeditiõe nobis receptos fuisse dicimus:& i nostra terra apud eleusinẽ hũatos. iã uero nostrũ ꝑclaꝝ facius extat i amazõidas:q̃ a fluie thermodõte aliquãdo in nostram terram excurrere. At ne in heroũ quidẽ laboribus q ad troiam bellauerunt fuimus in postremis. Sed nihil admodum pertinet hoꝝ facere mentionem. Etenim siue qui tunc egregii fuere:nunc instrennui sunt:siue tunc instrennui nunc egregii sunt:satis sit de rebus priscis ista dixisse. Vt nullæ res aliæ nobis gestæ sint:quæ multæ & ꝑclarissimæ sunt ꝑut quorũcũq; alioꝝ græcoꝝ certe ob rẽ i marathone a nobis gestam digni sumus:q̃ hoc decus & alia isuper optineamus:q̃ soli græcorum ꝑ nos cum ꝑsa dimicauimus:& rem tantam aggressi uictores euasimus sex & quadragi ta nationibus superatis. Q uo solo nomine digni sumus ut hũc loci honorem cõsequamur. Verum non decet hac rerum cõditione de loci dignitate cõtendere:ubicumq; & iusta quoscũq; uobis lacedæmonii uidebitur. apposititissimum nos stare illuc euntes opẽperabimus. Vbicumq; eos collocati fuerimus:conabimus strẽnui existere itaq; educite nos tãq̃ uobis pituros. Hæc cum ꝑ sua parte dixissent athenienses:cunctis lacedæmoniorum exercitus succlamauit digniores q cornu tenerent atheniẽses q̃ arcades. Ita athniẽses tegeatis superiores habuere cornu mox hunc i modũ instructi sũt & q superuenẽt græcorũ & q a principio uenerãt dextrũ cornu tenebãt lacedæmoniorũ decẽ milia quoꝝ quisq; milia erãt spartiataꝝ:quos custodiebant leuiter armata trigĩta quinq; milia seruoꝝ septenis seruis circa singulos spartiatas collocatis. Applicauerãt sibi spartiatæ & honoris & uirtutis erga tegeatas numero mille & quingentos armatos. Scdm hos stabãt Corinthioꝝ quinq; milia. ꝑtec hos inueniebant apd pausaniã stãtes trecẽti potidætæ coꝝ qui erãt ex pallene. iuxta hos stabant archadũ orchomenioꝝ sexcenti:iuxta hos sicyonũ tria milia. Hos sequebantur epidauriоꝝ octingenti:super hos locati erãt troezenii mille iuxta troezenios totidem lepreetæ. post hos myceneoꝝ:& tyrinthioꝝ quadrigenti:secundum hos mille phliasii:dehinc hermionenses trecenti. iuxta hermionenses herettienſium & syreoꝝ sexcenti. iuxta hos chalcidẽsiũ q̃tringenti. post hos ampratiotarum quingenti. post eos leucadioꝝ & anactorioꝝ octingẽti. hos sequebãtur pallenẽtiũ qui sũt ex cephallenia ducenti. post hos instructi æginetaꝝ quingenti. iuxta hos megarẽsium triamia. quos sequebãtur platæẽsium sexcẽti. Vltimi & iidẽ primi stabãt atheniẽses leuum tenẽtes cornu octo millia duce aristide lysimachi. Hi oẽs præter eos quiseptem circa singulos spartanos stabant fuerunt nũero omne grauis armaturæ aduersus barbaꝝ cõtracti:Leuiter uero armati trigĩtaquinq; milia septẽ circa singulos spartiatas collocati unusquisq; ad pugnandũ instructus. Circa cæteros lacedæmonios ac græcos singuli ferme leuiter armati nũero trigintaquattuor milia quingenti. Summa totius leuis armaturæ quæ pugnare posset sexaginta milia quingẽti. Totus autem græcus exercitus qui ad platæas conuenit pugnæ aptus tam leuis quã grauis armaturæ fuit undecim myriades minus mille & octingentis idest centum octo milia ducenti. Sed numerum undecim myriadum expleuere thespienses:qui aderant ad mille & octigẽtos:qui nec ipsi arma habebant. Et hi quidem græci ad flumen asopum castra distributi communierant. Barbari uero qui cum mardonio erant posteaq̃ masistium luxerunt cognito græcos apud platæas esse:& ipsi ad asopum qui illac fluit e regione sunt a mardonio collocati:aduersus lacedæmonios persæ qui numero longe antecedebant eorum acies quæ multæ erant usq; ad tegeatas opponebantur:ita ut qđ robustissimum in exercitu erat:id omne contra lacedæmonios:quod infirmius id contra tegeatas esset. Hæc faciebat Mardonius thebanorum indicio atq; admoniti. Iuxta persas idem collocauit medos. ut ex aduerso essent corinthiis & potideatis & orchomenis & sicyonis. Post medos collocauit bactrios ex aduerso epidauriorum & troezeniorum & lepræatarõ ac tirynthioꝝ myceneorumq; & philasioꝝ. Secundũ bactrios collocauit idos ex aduerso hermionẽsium & erethrieoꝝ styeorumq; & chalcidentiũ. Post indos statuit sacas oppositos ambraciotis & anactoriis & leucadiis & palenensibꝫ & æginetis. Post sacas posuit ex aduerso athenienſium plateænſiumq; ac megarẽsium boetios & locros & meliẽses & thessalos & mille phocẽsium. Non enim phocẽses omnes a partibus medorum stabant:sed eorum nonnulli cum græcis sẽtiebant apud parnassum deprehensi & illic profecti deduxerant:comitatiq; fuerant mardonii copias pariter & græcorum qui cũ illo erant. Contra atheniẽses itẽ posuit macedonas:thessaliæq; accolas he natiões a mardonio in aciem instructe erant maxime celebres maximeq; insignes & ꝑcipue mentiõe digne:necnon cæterarum quoq; gentiũ uiri memoratu digni cũ aliaꝝ tũ phrygũ:mysorũ:thrãcũ:pæonũ. Q uietiã ethiopũ & ægyptiorum qui hermotibyes & calasiries nominãt gladio cincti:q̃ soli sũt ex egyptiis pugnaces a mardonio cũ adhuc esset i phalero nauibꝫ in quibus hi epibatæ erant in terram translati. Nõ enim cũ pedestribus copiis quæ cum xerxe athenas ierant ægyptii censi fuerãt. Barbaroꝝ C ut etiã superius ostẽsũ est D triginti myriades fuere. Græcoꝝ uero mardõij auxiliariũ nemo numeꝝ C neq; n. nũerati fuerãt D nouit. Vt ãt cõiectura colligit licet ad q̃q; myriades fuisse cõiecto. Tot qui ex aduerso ĩstructi fuere pedites. Eqtatus uero seorsũ erat collocatus. Ita dispositi nationatim manipulatiq; utriq; postero die sacrificauerũt: Apud græcos haruspes erat Tisamenus antiochi filius. Is enim hunc exercitum uates comitabatur heleus qdem & ex genere iamideorum clytiades:sed a lacedæmoniis ciuitate donatus. Nam consultanti uaticinium apud delphos de prole respõdit pythia q̃q; ipsum maximas palmas e certaminibꝫ reportaturum oraculo non intellecto: Tisamenus gymnasiis operam dabat:& tanquam gymnicas uictorias adepturus. Cũq; se exerceret ad quinq; certamina i uno dum currit olympia uenit in contentionem uictoriæ cum hieronymo andrio. Lacedæmonii interpretantes non ad gymnica certamina spectare Tisameni oraculum:sed ad bellica conabãtur eum mercede conducere:ut una cum heraclidis bellorum dux regibus foret. Hic animaduertẽs spartiatas plurimi facere ipsius amicitiam abnuebat:q̃ ne garet se alio præcio id facturum quã si spartiatam se ciuem faceret omnia iura ciuitatis impetientes. Id spartiatæ cum audissent ab initio ferentes indigne oraculum missum omnino fecerunt. Tãdẽ iminẽte hoc ingenti periculo exercitus metũ annuebãt:ipetireq; homini uolebãt:Eos iste imutatos intelligens negare iam se eo solo esse cõtentum:sed oportere fratrẽ suum hegiam etiam fieri spartiatam eadem conditiõe qua & ipse fieret. Hoc dicẽs imitabatur ut cõiectare licet melampodem regnum pariter & ciuitatẽ deposcens. Etenim Melampus cũ ab argiis mercede conduceret:e pylo ad cõpescendũ mor-

Natiões xl. superatæ in marathone

Lacedæmonii spartiatæ

Lepreete Philiasii Anactorii Pallenenses Aristides

Hermotybies calasiries

Tisamenus Clitiades

Hieronymus

Hegeas Melãpus

bum furoris mulierum argiarũ deposcebat pro mercede dimidiũ regni. Recusantibꝰ id argiis atq; digressis cum plures e mulieribꝰ isanirẽt ita obtẽperãtes quod melampus poposcerat daturi reuerterũt. Ibi ille cernẽs hos eẽ imutatos plura optauit negãs se in
Bias dultuꝝ q̃ uellẽt: nisi & fratri suo bianti tertiã partẽ regni donassẽt. Argii in arctum reda cti hoc quoq; annuerunt. ita spartiatæ tisameno quo maiorem in modum egebãt pro sus assenserũt: & concessu istorum tisamenus heleus spartiata effectus quinq; maxime
certamina ex oracvlo iliis optinuit. Hi duo ex omnibus homnibus soli sunt a spartiatis
Tisameni ciuitate donati quinq; autem certamina hæc fuere. Vnum & id primum hoc quod pu
certamie gnatũ ẽ ad platæas. Alteꝝ quod i tegea cũ tegeatis atq; argiis. Tertiũ quod i dipaueles sibus cum uniuersis arcadibus præter mãtineos. Quartum quod cũ messenis ad isth
Mãtienæ mũ. Vltimum quod in tanagra cum athenienslbꝰ & argiis. Hoc ultimum consumauit qnq; certamina. Tisamenus igit̃ spartiataꝝ tunc ductor uaticinatus ẽ græcis in agro pla tæensi. Et apud græcos qdẽ pulchre litatũ est si se defenderẽt nõ si asopũ transgressi pu gnã capessẽrẽt. Mardonio ãt capessendæ pugnæ auido non extitere pulchra exta: nisi & ipse sese defenderet. Nã iis quoq; græcis sacrificiis utebatur haruspicẽ habẽs hegesistra
Telidæi tũ uiꝝ heleũ: & telideoꝝ pstantissimũ. Hũc ant ea tẽpora spartiatæ cũ cepissent: i uin
Hegesi cula cõiecerãt morte affecturi: ut a quo multa itollerãda ppessi fuissẽt. Hegesistratus in
stratus hac calamitate positus utpote pro aĩa sollicitus & q̃ añ mortẽ multa ac tristia foret passu
pedem di rus: rẽ ppetrauit fide maiorẽ. Nã ut erat ligneis atq; ferratis soleis uinctus ferro quod di
minuit latũ fuit potius cõfesti excogitauit opus oium q̃ nos nouimus aĩosissimũ. Cõmentus qua rõne reliquũ pedis educeret. ꝑcidit sibi dimidiũ pedẽ hoc acto q̃uis ab excubitoribꝰ obseruareturtñ subruto muro pfugit in tegeam uersus noctu iter faciens: interdiu si us se abdens atq; imoras ut trinoctio tegeã puenerit uniuersum lacedæmoniis eum pas sim pserutantibꝰ admirantibusq; magnopere hois audaciã: cuius dimidiatũ pedẽ iacen tem cernebant: ipsum nũq̃ inuenire possent: ita hegesistratus lacedæmonios elapsus in tegeã q̃ per id tẽpus non erat pacata lacedæmoniis trãs fugit. Sanato uulnere & ligneo pede affecto ex lacedæmoniis hostis extitit. Sed non ad postremũ ei protractum in lace demonios odium profuit nam in zazyntho cum uaticinaretur: ab his captus atq; inte rẽptus estẽ. Verum hic hegesistrati interitus posterior rebus plataensibus fuit. Tunc ãt is a mardonio non exigua summa conductus cupide sacrificabat cum in lacedæmo nios odio: tum lucri gratia. Cum igitur exta non essent pulchra ad pugnam cõmitten dam: neq; ipsis persis neq; græcis q̃ cum illis erãt. Habebant.n. & græci suum haruspi
cem quemdam leucadium ippomacum. Dcũq; dilaberẽtur multi græci suasit mardõio
Hippo timogenides herpyiuir thebanus: ut exitus citharonis custodiendos curaret q̃ dicere
machus assidue grecos ad hostem quotidie transire: seq; cõplures deprehendisse. iam dies octo abierant positis e regione castris cum iste mardonio hoc consilium dedit: Mardonius
Capita admoneri se pbe intelligens primis tenebris eqtatum mittit ad ingressus citharonis: q̃
quercus plateas ferunt: qua boetii tria capita athenienses capita quercus appellant. Egres missi non frustra puenere. Nacti.n. ingredientia cãpum q̃ngenta iumenta q̃ commeatum e peloponneso ad exercitum subuehebant diripiunt: & eos q̃ iumenta seq̃bãtur inmise ricorditer trucidant: neq; iumentis neq; omnibus peentes. in quibus occidẽdis pestes q̃ satis sunt grassati cum cæteris quæ eripuerant ad mardonium sũt & ad exercitum re uersi. Post hanc rem gestam biduum asumptum est neutris pugnam lacessere uolen tibus. Nã & si asopo tenus barbari ꝓcesserãt irritãdi græcos gra neutri tñ sibi trãseun

dũ statuebãt. Eqtatus mõ mardonii ꝓgrediebat̃: & græcos molestia afficiebat: qa thebani utpote i amorem medorum uehemẽter ꝓpensi ferebãt alacriter bellũ: & assidue puehebãtur usq; ad pliũ. Deide excipiẽtes pse piter ac medi sipue ꝑclara facinora edebãt his ãplius ad decẽ usq; dies nihil ẽ actũ. Vbi undecimus dies illuxit cũ & græci multo plures efficerẽtur ad platæas castris e regiõe positis & mardõius stationẽ grauaretur: ibi uenere in colloqũ mardonius gobryis filius artabazus parnacis uir apd xerxẽ inter Artaba
paucos pfaꝝ uirtute exptæ: Quoꝝ cõsultantum hæ fuere sententiæ. Artabazi qdem zus
expediẽs eẽ cõtractis q̃ primũ copiis ire ad mœnia thebana: quo multum rei frumenta riæ ipsis multumq; pabuli iumentis cõparareẽtuatq; ibi cõsidentes ꝓ ocium rem cõficerent uidelicet cum multum auri tum signati tum ñ signati hẽrent: multum ẽt argẽti ac poculorum ne pcerẽt ille: sed ea ad græcos mitterent eos ꝓcipue q̃ ctatibus psiderent. Fore.n. ut illi suã traderent libertatẽ: neq; oportere pugnãdi adire discrimẽ. Eadem thebanorum q̃ istius snia erat tanq̃ aliquid ultra hoc pspicientis. Mardonii autẽ sententia ferocior ptinaciorq; & nullo modo cedens: qppe opinãtis meliorẽ suũ esse q̃ græcorum thebanoꝝ satius prio quoq; tpe cõfligeẽ q̃ cõmitteẽ: ut plures q̃ coacti erãt græci cogerẽtur hegesistrati uero auspicia ualeẽ sinẽt nec eis uĩ afferre: qnimo pfaꝝ more seruato debere cõfligere. Mardonio ita opus facto esse censenti nemo contradicebat. Qui ibi sẽtentia sua uicit accitis cohortiũ præfectis & q̃ seeũ erant ducibꝰ græcorum Cpenes eũ nãq; erat sũma sperii nõ penes artabazũ Dpoẽtabatur nũ quod oraculũ sciret de persis tãq̃ perituris i græcia. Silentibus euocatis partim q; ignorarent oracula: partim q; haud tutũ putarẽt proferr̃ quod sciret: Inquit, ipe mardonius: Quoniã uos aut nihil nostis aut pmere nõ audetis: ego rẽ ꝓferã tãq̃ bene cognitã hñs. Est oraculũ psis fatale eẽ ut i græciã pfecti diripiãt templũ qd̃ delphis ẽ. Vtiq; direpto tẽplo oẽs intereãt. Quo circa cũ hoc sciamus: neq; diripere cõabimur: neq; adibimus tẽplũ ob hãc cãm iteritũ deuitaturi. Quo noie qcũq; uestrũ bñ psis uolunt uoluptatẽ capiãt tãq̃ psis græcos superaturis. Hæc locutus secũdo loco signũ dedit ut oĩa apparareẽt: & corpora curarẽt uelut i sublucis exortũ plio futuro. Oraculũ quod ad psas aiebat spectare mardõius: id ego scio nõ psis redditũ ẽ sed illyriis: & encheleoꝝ copiis. Quod ãt de hoc plio redditũ est abacide id uero hoc fuisse. Gramineis ripis asopi ac thermodoõtis: Barbarice graiis aeies clamore coibũt. Hic multi occũbẽt defũcti mũere uite. Quãdo sagittiferis aderit lux ultima medis. Hæc ego atq; alia his similia e musæ noui ad persas spectantis. Fluuius ãt thermodoon tanagrã ac glisantẽ interfluit. Insequẽti nocte q̃ mardonius de oraculis iterrogauit exoratusq; suos est excubitores dispositi fuere. Eius noctis cũ multũ processisset cõticiniũq; i exercitu esset & tps cõcubiũ. Tũc alexãder amynte dux & idẽ rex macedo
nũ ad excubias atheniẽsiũ adequitauit: Efflagitauitq; suos ũt eũ ducibꝰ colloquer̃. Id Musæus
audiẽtes excubitores spleriq; remãserũt: nõnulli ad duces cucurrerũt: qbꝰ aditis iquiunt Therme
quẽdam equo aduectum esse e castris medoꝝ: q̃ nihil aliud ꝓloqueretur nisi nominati doon
appellans athenienslum duces uelle se in coloquiũ illoꝝ uenire. Duces hoc audito cõfe Tanagra
stim ad locũ excubiarũ securi sũt. Quos alexãder ubi uenere: his uerbis allocutus ẽ. Vi Glisantes
ri athenienses hæc ego uobis uerba depositio trado: ne cui efferatis nisi pausaniæne ob id
me perditũ eatis. Quod haud quaq̃ dicerem: nisi cum uniuersa græcia sollicitus essem: qppe q̃ uetusta origine græcus sũ: nec uellẽ uidere græciã ꝓ libera seruiẽtẽ. itaq; uos ceriores facio mardonium atq; exercitũ litare nõ posse alioquĩ olim iã cõflicturũ. is nunc sacrificia ualere sinere cõstituit: ut & ubi primũ illuxerit uobiscũ cõfligere extimescens

admodū quātū ego coiicio: ne plures ad copias uestras accedāt. Ad hæc uos parati esto te. Quod si differret mardonius: nec cōmittet certamē uos pleuerate hic manere: pau cos enim dies eis suppeditat cōmeatus: Sin hoc bellū uobis exsententia finiet: debebit aliquis uestrum reminisci mei meæq; libertatis: q græcoꝝ cā rē adeo temerariam libēter fecit: ut ad uos cōsilium mardoni deferrē: neue barbari ex īprouiso uos adorirēt. Ego aūt sum alexādet macedo. Hæc locutus alexander ad exercitum se recepit ad suāq; stationem: Duces athenienſium ad cornu dextrum profecti: quæ ab Alexandro audierant Pausaniæ retulere. Hac ratione Pausanias in metum perfarum adductus: quoniam inquit sub auroram prælium fiet: expedit uos athenienses stare in acie aduersus persas uobis cognitos: ut qui cum medis ī marathone pugnastis: nos uero qui eorum sumus inexperti atque ignari. ¶ Nemo enim spartiata medorum periculū fecit ❩ cōtra uobis oppositos boetios & thessalos: quorum sumus expti horum græcoꝝ gratia. Itaq; opus ē sumptis armis uos in hoc dextrum. nos in sinistrū cornu transire: Ad hæc ita respōdere athenienses. Nobis quoq; olim iam inde ab initio posteaq; aspeximus persas aduersus nos esse instructos: fuit in aīo istud dicere quod uos dicere occupastis: sed uerebamur ne nō grata uobis esset oratio. Nūc quādoq; dē ipsi fecistis huius rei mētionē & nobis iocunda oratio ē: parati sumus istud exequi: Vbi hoc utrisq; cōplacitū est: & loca pmutauerūt sub aurorā rē aduertētes boetii ad mardoniū detulerūt. Ea audita mardonius ad tēplo & ipse conatus est psas cōtra lacedæmonios trāsferre. Pausanias hoc fieri ītelligēs nec latere factū suū rursus in dextrū cornu spartiatas reducit. At ubi mardonius & ipse suos ī sinistrū duxit: & acies pristino ī loco stetere: missio caduceatore ad spartiatas. Mardonius ita inqt. Lacedæmonii uos uero fama fert oīum q istic sūt esse præstātissimos: neq; e bello fugiatis: neq; ordines deseratis: sed perstātes aut interficiatis hostes: aut ipsi occūbatis. Hoꝝ nihil admodū ueri ē. Quippe āteq; manus conserantur uos cernamus fugientes: aciēq; deserentes: & relegato athnienſibus piculo consistentes ex aduerso nostroꝝ seruoꝝ: quod neutiq; est factū pstantiū uiroꝝ. Ex quo plurimū de uobis nos fefelit opinio quos expectabamus ex nominis gloria missuros uestra sponte caduceatorē nos prouocatū q cū solis pīs tanq; huic rei sufficientes pugnare uelletis. At nihil tale inuenimus quale ferebatur: sed potius cē nos metu pterritos. Nūc igit quoniā ipsi nō occupastis hoc dicere occupamus. Vt qñquidē uos ītер græcos pstātissimi cē existimami & nos ītер barbaros dimicemus totidē utrīq; nūero: Et si uideatur ut cæteri quoq; itidē & illi postmodū pugnēt. Sin hoc nō uideatur: sed satis cē nos solos decernere nos soli decernamus & uti e nobis uicerit: ii totū exercitū uicisse cēseantur: Hæc fatus caduceator cū aliquādiu expectasset: nemine quippiā respōdēte retro abiit: & rē mardonio retulit ille maiorē ī modū lætatus & frigida uictoria elatus eqtatū ī græcos īmisit. Eqtes ī græcos iuectioēm illoꝝ exercitū pturbabant iaculis sagittisq; īcessētes. Qui cū ēent hippatoxotæ ideſt equites sagittarii cōmius pugnare ī suеti fōtē gagaphiū. unde cūctus græcoꝝ aqua abatur exercitus cōfuderūt obstruxerūtq; Eū iuxta fōtē soli lacedæmonii statione hēbant. Cæteri græci ut qq; stationes habebant maius minus ue procul illinc aberant: Erat quidem asopus in propinquo: sed aquari ex eo ab equitibus missilibusq; phibiti ita ad fōtē pergebant. Hunc in modū aqua exercitus exutus cum esset & ab eqtatu perturbaretur: Duces græcoꝝ cū his tū aliis de causis frequentes ad pausaniā ī dextrū cornu ueniūt. Qui & si tales essent reꝝ status: tamen ob id præcipue āgebātur q iā re frumētaria deficiebātur: cū ipsoꝝ serui in peloponēsum missit frumētatum sterclu

Hippatoxotæ ideſt eqtes sagittarii Gargaphius fōs

detent ab eqtatu: quo minus ad castra reuerterētur. De hoc deliberantibꝫ ducibꝫ uisū est si perse eo die superſederent committere prælium esse eundum in insulam quæ ab asopo & a fonte gargaphio ubi castra habebant decem stadiis abest ante oppidum plateænſe sita in continente hunc in modum. Fluuius superne e citharone delabēs ī cāpū diuortia facit: rursusq; intercapedine trium ferme stadiorum sua fluēta cōm scet. Huic insulæ nomē est oeroe: quā asopi filiā esse īdigenæ aiūt. In hunc locū græci trāsire decreuerāt: ut & affatim aquæ ad usū haberēt: neq; ab eqtatu sicuti cū ex aduerso erāt īfesta rentur. Et decreuerunt transire nocte secunda uigilia ne ipsos pficiscētes cōspicati perse ssequēte eqtatu in tumultū uerterent: qn ēt cum ad eum locū uentū esset ubi asopi filia oeroe diuortio aq; e citharone cingitur. mitterent sub noctē dimidiū copiarum in citharonem ad recipienda seruitia quæ frumentatū concesserant. Erant enim illa in citharone intercluſa: Hæc ubi statuerunt totū illū die īcessente eqtatu īmensū laborē pertulerūt. Sub exitum diei digressus eqtibꝫ ea noctis hora qua de abeūdo cōuenerat pleriq; sumptis utēsilibꝫ abscesserunt nō hōtes in aso quem ad iocū ut irent conuenerant Nōnulli ut moueri cœptū est iter platæensem ad urbē intēdunt cupidi equitatū effugere: ī tēplūq; iunonis fugiēdo peruenīūt: quod situ ē añ urbē a fōte gargaphio uigīti stadiis distās. Quo ubi peruenēr positis pro tēplo armis circa tēplum ipsum castra posuere. Hos pausanias cernens ab exercitu digressos præcipit & ipse lacedæmōiis ut sūptis armis irēt qua ceteri præcederēt ratus illos tendere ad locū cōstitutū. Ibi ad optemperādū pausaniæ ceteri præfecti parati cū essent amōpharetus poliadæ tribunus cohortis pitanetoꝝ negare se fugitiuꝝ peregrinos: neq; ultro dedecoratuꝝ esse spartā: quin etiā mirari id quod fieri cernerent: quippe qui colloquio supiori īterfuissent. Pausanias autē & Euryanax cum indigne ferentes nō parere sibi illū: tū īdignus cohortē pitanetā relictū iri tribuno repugnante: quod erat futurum si ipsi eos missos fecerēt gratia exequēdi ea quæ cum aliis græcis cōstituissent hoc reputātes substiterunt. cū laconicis copiis: conabāq; persuadere homini nō id facto opus esse. & alii qdē hotabātur solū amōpharetū a lacedæmoniis ac regeatis relinqui. Athenienſes āt hoc sibi faciēdū putarūt: ut ubi collocati erāt: ibi pmanerēt intelligētes lacedæmonioꝝ ingenia aliud sentiētiū: aliud dicētium itaq; ubi exercitus mouere cœpit equitē esuis misērūt speculatū nūquid spartiatæ tētarēt abire: & abire prorsus in aīo haberēt scīscitatūq; a pausania quidnā facere oporteret. Præco ubi puenit lacedæmōios cernit ī loco īstructos: eorūq; primores tēdere ad rixas hortātibꝫ enim amōpharetum eurynacte & pausania ne lacedæmonios qui soli remanebāt ī periculū traheret: nec dū persuadētibꝫ: donec uētum est ad iurgia: īteruenit pre eo atheniēsis amōphareto inter altercādum sumente ambabꝫ manibꝫ saxū & illud antepedes pausanie ponēte ac dicente se illo calculo stntētie sue calculum date nō fugiendos esse peregrinos appellās. Eum pausanias īsanū nec potētem mētis uocās: ad preconem atheniēsium quæ iussus erat percōtātem respōdit ut illis referret præsētē reꝫ sua rūstatū obsecrās eos ad sese uēīrēt; & de discessu eadē quæ ipsi agerent. Præcōe ad atheniēses reuerso hos ītер se altercātes aurora deprehēdit. Ad id tēpus pausāias moratꝫ dato signo cæteros oēs lacedæmonios tegeatis sequētibꝫ pedita abduxit ratus amōpharetū nō desertorum alios: prout & cōtigit. Hoꝝ itinere rursus īstructa acie atheniēses iere: & quia lacedæmonii prærupta occupauerāt & citheronis radices metu equitatus ipsi deorsum ad cāpum deflexere. Amōpharetus nō credēs ausuꝝ ipsos relinquere pausaniam circuire eos qui manebāt ne desererēt ordinē. At ubi ii qui cū pausania erāt iā abi

Oeroe insula

Iunonis tēplum

amōpharetus Pitanei

bãt. Tunc ratus e disciplina militari se deseri sumptis armis cohortẽ suam lẽto gradu du
cere ad agmẽ: quod decẽ circiter stadia progressum ad amnẽ meloentẽ in loco q dicitur
Melois fon. Argioptus argioptus: ubi situ est tẽplũ. Ceteris eleusine subsititerat opperiẽs amõphareti cohortẽ
eo consilio ut amõpharetus cũ sua cohorte non discederet loco in quo instructa erat: sed
i eo pstiteret: retro ad hostem suppetias iret. Itaq; & amõpharetus cũ suis ad cæteros per
uenit & ois barbaroꝝ equitatus igruebat agẽs p sua cõsuetudie. Nã cũ ispexisset locũ
ubi superioribꝫ diebꝫ habuerãt græci castra uacuũ admissis equis assidue insequẽtes
illos adeptos urgebat. Mardonius quoq; cognito hostiũ nocturno hitu ipse locũ
deserto accitis thorace lariſæo & frĩbus eius euryphilo & thrassidiæo i qt: Filii eleuci q
nã dicetis adhuc cũ hæc deserta cernatis a lacedæmõiis: quos negabatis uos finitimi u
acie fugere: sed uiros sũmos eẽ i re bellica: qui & prius ut oẽs uidimus locum in aciem
mutauerunt: & nunc proxima nocte se fuga proripuerunt. Proripuerunt autem qui
necesse eis erat cum his prælio decernere: qui non falso sunt hominum præstantissimi.
Vnde nullius esse se præcii inter græcos & ipsos nullius præcii uiros ostenderunt. Ce
terum uobis psarum inexpertis sane q̃ ignoscebã laudantibus istos uobis exptos. Arta
bazum autẽ uchemẽtius admirabar formidare lacedæmõios & præformidine fẽtẽ
dicere ignauissimã expedire. & his castris nos furbem thebanoꝝ concedeꝛ obsidẽdo
quã sententiã rex antea aliunde q̃ ex me audiet: Sed de hoc alias dicet. Nũc autẽ istis
faciẽtibꝫ nõ est remitendum: sed instandum: donec intercepti nobis dẽt pœnas eorum
quæ in persas perpetrarunt. Hæc loeutus persas asopo transmisso cursum ducit contra
græcorum agmen tãq; fugã capessentium lacedæmoniosq; solos ac tegeas adeptus est.
Nam atheniẽses trãsuersis tramitibus supter prærupta in planũ digressus nõ cernebat.
Cæteri barbarorum agminũ præfecti persas mouẽtes ad græcos insequendos cõspicu
tisublatis & ipsis signis cunctis isequuntur pro se quisq; maturãtes nulla diligẽtia nullo
ordine uiã ingressi. Et isti quidẽ uociferatione ac tumultu istabãt græcis tãq; excepturi
Pausanias uatẽ ubi eqtatu premi cœpit: equitẽ ad atheniẽses mittit qui hæc diceret. Vi
ri atheniẽses proposita dimicatiõe maxima ut aut libera grecia fit aut seruituti obnoxia
proditi sumus asociis noctu elapsis & nos lacedæmõii & uos athẽiẽses. Quod reliquũ
ẽ ita nobis uidetur eẽ faciendũ: ut q̃ strẽnuissime possumus nosmetipsos defẽsates mit
tuo simus auxilio si i uos priores impetũ dedisset equitatus: nostra dignitate erat & te
geataꝝ qui nobis cũ græciã nõ prodiderũt subsidio uobis uenere. Nũc quoniã totus
nos equitatus cõtendit debetis uos ad partẽ maxime laborãtẽ suppetias ferre. Quod
si uobis aliquo discrimine occupatis: fas nõ ẽ subsidio uenire: saltem hoc gratificami no
bis ut sagittarios mittatis quos agnosimus lõge oĩum qui i hoc bello sũt prõptissimos
eẽ ad nos exaudiendos. Hæc ubi audiere athenienses cũ mouerent ad ferendam strẽ
nue opẽ: & iam aduẽtarent ibi in eos ii græci qui partes regias sequebantur ex aduerso
instructi inuadunt: quo factũ est ut atheniẽses ab iis urgentibꝫ auxilium ferre nõ possẽt
ægre admodum id ferẽtes. ita destituti lacedæmonii numero cum leui armatura quin
quaginta milia & tægeatæ numero tria milia. ℂ Hi enĩ nusq; ab lacedæmoniis dirimebã
tur ℑ sacrificauerunt tanq; cõflicturi cum mardonio præsentibusq; copiis: & cum litare
nõ potuissent: multi eorum interea cadebãt: multo plures uulnerabãtur. Confertis enĩ
gerris persæ ingentem uim sagittarunt emiserunt adeo instanter ut satagentibꝫ spartia
tis & quia litari non poterant respiciens ad templum iunõis platæensium pausanias im
plorauit deã obsecrauitq; ne spes sua ipsos omnino frustaretur. Adhuc eo deã his uo

bis inuocante: Tegeatæ prius exurgentes in barbaros tendunt: statimq; post pausanie
preces sacrificantibus lacedæmoniis extra pulchra extiterẽ: qui aliquãtulo post & ipsi in
persas eunt. Persæ omissis arcubus ex aduerso stetere. Ad quoꝝ gerra primum pugna
atrox cõmissa est iuxta ipsum. Cæteris templum eaq; pertinax: donec ad propulsionem
uentum est. Si quidem barbari prehensantes lanceas confringebant: nec audacia nec
robore inferiores: sed inermes erant & imperiti: nec hostibus prudentia pares: qui & si
deni plures ue aut paueiores in singulos irruebant: tamen quia confusi incidebãt: a spar
tiatis conficiebantur. Mardonius qua parte ipse ex quo albo ciẽs pugnam mille delectis
persaꝝ præstantissimis stipatus ea maxime parte hostem uergebat: qui q̃diu superfuit
tãdiu persæ resistentes sese q; defensantes strauere multos lacedæmõiorum. Postea ue
roq̃ Mardonius & agmen qd̃ circa illud robustissimũ erat occubuit: tũ demũ alii quoq;
terga uertentes cessere lacedæmoniis: quorum plerisq; officiebat uestis arcis uacans. In
ermes enim cum armatis prælium faciebant. ibi & ultio necis Leonidæ de mardonio p
acta est secũdum oraculum spartiatis reddituum: & uictoria omniũ quas unq̃ nouimus Pausani
specioſissima potitus est pausanias cleombroti filius anaxandridæ nepos: Hoꝝ superio as uictor
ra maioꝝ nomina in leonida recensui: qui & pausaniæ maiores fuere. Oppetiit ãt mar Mardõii
donius sub arimnesto uiro inter spartiatas eximios: qui aliq̃diu post bellũ medicũ trecẽ mors
tos uiros secũ hõs apud stenycleꝝ cũ oĩbus messeniis quibus cum erat bellũ conflixit: Arimne
ubi pse & trecenti occubuere. Ad plateas ãt persæ postq̃ a lacedæmõiis in fugam uersi stus
sunt: nullo ordine ad castra sua contendunt: & ad muꝝ ligneũ quẽ fecerãt in parte qua Stenycle
dam agri thebani. Tenet me admiratio cum iuxta lucum cereris dimicaretur: ne unum rus
qdẽ psaꝝ usum eẽ intrasse phanũ: neq; circa tẽplũ occubuisse: sed plerosq; in prophano
opinor siquid de rebus diuinis opinari oportet: deam ipsam eos nõ recepisse: quia tem
plum quod est in eleusine anactorium concremauerant. Hactenus pugna hæc gesta ẽ.
Artabazus pharnacis cui iã inde ab initio displicuerat: Mardonium relinqui ab rege in
græcia: quiq; multis uerbis pugnã dissuadens nihil pfecerat: hoc sibi agendũ putauit: Is
q; sibi ñ placerẽt q̃ a mardonio fiebãt: eos qbus pterat ℂ Præerat ãt ñ paruis copiis ℑ ad
q̃draginta milia hostium ducebat instructos dũ prælio fiebat quid futuꝝ e prælio eẽt p
be intelligens: iusserat q; oẽs ire cõfertos q̃cũq; ipse duceret: & qua uiderẽt ipsũ festinan
tẽ. Sic iussas tanq̃ ad pugnã copias ducebat: cernit persas fugientes. Ita ñ seruato ampli
us eodẽ ducẽdi ordine: sed repẽte effuso cursu fugæ se dedit ñ ligneum muꝝ uersus aut
thebana mœnia: sed ad phocẽses animo celerrime pueniẽdi ad hellespõtũ. Et ii qdẽ hor
sum iter intẽderunt. Cæteris ãt græcis q stabãt a regis ptibus ignauiter de idustria agẽti
bus: Boetii tñ p diu cũ atheniẽsibus decertauerũt. Nã ex thebanis q cũ medis sentiebãt
hi ñ paꝝ strenuos se præstiterunt: q uolẽtes ultro ignauiter agere ita dimicarũt: ut tre
centi eoꝝ priores ac fortissimus quisq; illic sub atheniẽsibus occubuerint. ubi & isti ter
ga dederunt ñ quo psæ & alia multitudo: quæ aut cũ nemine pugnauerat: aut non expe
ctauerat: sed thebas uersus fugerũt. Oẽm tẽ pependisse e psis q̃q̃ & ipsoꝝ qdã anteq̃ cũ
hoste cõgrederent: fugæ se mãdauerũt: apd̃ me fidẽ facit q; ad psas stuebant: atq; ita cũ
ctis illis uictis fugã capessierũt: pter equitatũ tũ aliũ tũ boetioꝝ: qui hactẽus pfuit fugi
tibus ut assidue adhærẽs hostia ceret eũ ab amicis quos græci insequebant. Insequebãt
enĩ græci uictores urgẽdo xerxianos atq; iterficiendo. inter hũc tumultũ nũciat græcis:
q; circa tẽplũ iunonis structa prælio aberãt geri prælium & pausanios uicere. Ea re audi
ta corithii megarẽses & phliasii nullo ordine eũt: corinthii recta pẽ colles q̃ ĩt ad cereris

tẽplũ alii p campũ quæ plãissima uiaꝝ est. Q uos iã hosti ꝓpinquos nullo ordine irrue
Asopodo re conspicati thebani equites: quoꝝ præfectus erat asopodorus timandri equos in illos
rus icitauerũt: eosq; adorti sexcẽtos strauerũt. Cæteros ad cithæronem usq; psecuti terga ce
ciderũt. Et ĩsti quidem megarenses atq; phliasii nulla cũ laude perierũt. At persæ cæteraq; multitudo postq̃ ad ligneũ muꝝ effugierũt: turres ãt equam lacedæmonii aduentãt
ascẽdere occupãt. illis conscensis q̃ cõmodissime possunt murum præstruũt. Ex quo subeũ tibus mox lacedemoniis acriꝰ extitit muri oppugnatio. Nam quoad athniẽses abfuere nõ modo sese barbari defensabãt: sed etiã lacedæmoniis ãtecellebãt ut pote ignaris murorũ oppugnãdoꝝ. Vt uero atheniẽses sup eruenere tũ atrox muri oppugnatio
ꝓpugnatioq; extitit: eaq; per magno temporis spatio tandem uirtute & pertinacia athenienses muꝝ transcenderunt: subrueruntq; atq; ea parte se græci infuderunt: quorum
tegeatæ ĩtoier principes: iidẽ tẽtoriũ mardõii diripuerũt: & ex eo cũ alia: tũ uero equoꝝ
præsepe mardonii ex ære totum spectatu dignũ: qd̃ præsepe mardonii tegeatæ in tẽplo
ageleæ mierue reposuerũt. Nã cætera q̃ cepe ĩ unũ cũ cæterorũ græcorũ ꝓda cõtulerũt
proruto muro barbari nõ ãplius caterua cogere nemo strẽnuitatis memor eẽ uidebãt
oppressi ĩtra exiguum tẽpus: & tot myriadibus ĩterceptis exterriti. Q uos tãto studio
græci trucidabãt: ut ex trigĩta myriadibꝰ exceptis quatuor cũ qbus artabazus aufugit
netria q̃dã milia hoĩum cædi supfuerĩt. E lacedæmoniis q̃spartani cẽnt unus & trigĩta
sunt oĩo desiderati. Tegeataꝝ sedecĩ atheniẽsiũ duo & qnquagĩta. Inter barbaros strenuissimi extiterũ e pedibus q̃dẽ psæ ex eq̃tibus ãt sacæ. E uiris uero mardonius. Inter
græcos cũ tegeatæ atheniẽsesq; multũ eminuerũt: tũ multo plus lacedæmonii. qd̃ nulla alia re possũ ostẽdere: nisi q; oẽs ii eos q̃ sibi oblati sunt uicerũt Lacedæmõii uero qd̃
robustissimũ fuit hostilis exercitus superauerũt. Q uoꝝ longe ꝓstãtissimus extitit ma
Aristode snia aristodemus is q̃solus trecentoꝝ ex thermopylis q; euasisset dedecus ignominiaq;
mus præ acceperat. Secũdũ hunc nauauere operam posidonius & phililocyon & amõpharetus
stantissi spartiata. Q uãq̃ cũ sermo haberet q̃nã ꝓstantissimus extitisset: ii spartiatæ q; affuerecensuerũt aristodemũ: & si præclara facinora edidit: tamẽ ad eluendã eã quã cõtraxerat
mus inuidiã: ordinẽ deseruisse. & ppalã mori uoluisse. Posidoniũ uero q; perire noluisset: ob
Posidoni id extitisse tanto ꝓstabiliorẽ uiꝝ. Veꝝ id fortasse liuore dixerũt q; hac ĩ pugna mortẽ oppetieret: oẽs honore affecti sũt ꝓter aristodemũ: q̃ iõ caruit honore q; ob eãm ꝑ dicta sibi
us occũbẽdi putauit. Hi sunt q; ad platæas nobilissimi extitere. Nã callicrates extra ꝓliũ occubuit: quo nẽo tũc ĩ castra græcoꝝ ꝓstãtior uenerat nõ mõ lacedæmonioꝝ sed ẽt aliorũ græcoꝝ. Hic cũ pausanias sacrificasset sedẽs ĩ ordine sagitta p latera ictus ẽ: & cũ alios
Callicra pugnãtibꝰ ipse exportaretur sese moriẽtẽ miserabatur ad arĩnestũ uiꝝ platæensẽ iqens
tes nõ sibi dolere q; p græcia periret: sed q; nihil mãu usus eẽt: nullãq; operã nauasset dignã
Pausaniæ se & sua cupiditate nauãdi. Ex atheniẽsibus eminuisse fertur sophães eutychidis et tribu deceleẽsi. Deceleẽses ãt rem aliqñ gesserũt ut ipsi athenienses aiunt ĩ omne æuum fructuosam. Si quidem cum olim ad inuestigandam helenam tyndaridæ cum magnis copiis oras atticã inuasissent & populos e sedibus suis eiicerent ignari quonam loci subducta helena esset: tũc deceleẽses ferũtur & ut quidam uolũt ipse decelens tum dolore con
Deceleẽ tumeliæ: quæ theseo feret: tum metu totius atheniẽsiũ soli ne uastaretur exposuisse illis
ses oẽm rem gestã: eosq; deduxisse ad aphidnas: quas titacus ĩdigena tyndaridis prodert
aphidnes Q uo ex facto deceleẽsibus pmansit ad hãc usq; memoriã ĩ sparta immunitas uectigaTitacus lium & dignitas præsidendi: adeo quidem ut bello: quod multis postea annis inter athe

aienses atq; peloponnenses gestum est lacedæmonii cum cæterã atticã populare natura: a
decela temperauerint. Ex hoc populo ortus sophanes & præclarissime inter atheniẽses
nauata opera ancipiti sermone celebratur: uno fertur gestasse ferreã anchorã e balteo Sophathoracis cathena alligatam: q̃ quotiens aduentantibus hostibus propinquus erat abiciebat: ne illi ĩtruẽtes ipsum ex ordine summouere possent. Rursus eisdẽ ĩ fugam reuertentibꝰ resumpta anchora ita fugientes insequebatur. Altero sermone a superiori differente fertur gestasse anchorã ñ ferreã ex balteo alligatã: sed insignitam in scuto qd̃ nunq̃ ac
qescẽs assidue rotabatur. Extat & alteꝝ Sophanis præclaꝝ facinus q; obsidentibꝰ ægi- Eurybianam athenienses eurybiadẽ uiꝝ argiũ quinq; certaminũ uictorẽ ex ꝓuocatione inter
emit. Sed aliquãto post hoc bellum in quo uir egregius extitit dum athenienses una
cum leargo glauconis dux esset: & de metallis aureis decertaret: cõtigit ut sub hedõibus
apd̃ daton occũberet. Post barbaroꝝ stragẽ ad plateas editã transfugit illuc ad græcos
mulier q̃dã q; erat pallaca pharnadatis filii theaspis uiri psæ: Hæc cũ accepisset psas fusos
eẽ: græcos uictores tũ multo auro ornata ĩter ancillas & ipsas ornatas cum ueste specciosissima carpento aduenit ex eoq; descendẽs pgit ad lacedæmõios adhuc in cede occupatos: & intuita pausaniã illa oĩa administrantẽ agnouit hoĩem: cuius & nomẽ iampridẽ
& patriã dedicerat. Eius genua amplectens spartæ rex inqt libera me supplicẽ captiuitatis seruitute: q̃ ẽt hoc facto demeritus es: q; istos extrinxisti neq; dæmonũ neq; deoꝝ re
spectũ hñtes. Eqdẽ genere sũ coa hagetoridæ artagoræ filia: ui raptã ex eo uir perses habuit. Huic rñdens pausãias bono ĩqtaĩo esto tũ qa supplex: tũ qa multa loq̃ris uera. Nã
filia es hagetoridæ coi mihi inter oẽs q; illa circa loca ĩcolunt hospitis sũ imi. Hæc locutus
eã in ꝓsentiaꝝ ephoris qui aderãt cõmẽdauit. post modũ æginã quolla uoluit ducẽdã curauit. post huius mulieris digressum cõtinuo mantinei supuenerunt re iã confecta q̃ se
ãduertẽs uẽisse sero ad pugnã magnæ iacture loco id sibi eẽ putauerũt sed idõeos se eẽ
ad sumẽdas de se pœnas dixere. Itaq; cognito medos qui cũ artabazo erãt fugæ se mandasse: eos ĩ thessaliã usq; psecutos sũt: & si uetãtibꝰ lacedæmõiis ĩsequi fugiẽtes idẽ postea
domũ reuersi duces suos exilio mulctauerũt post matineas aduenere heleĩ: qui itidẽ ut
matinei magno id sibi detrimẽto extimãtes domũ regressi sunt: suosq; & ipsi duces exi- Lampolio mulctauerũt. Hactẽus de mantineis & heleis. erat aũ plateas in exercitu æginetaꝝ e
ꝓmoribus lampõ pythei: qui pausaniã adiẽs infandissima usus ẽ oratiõe ĩqens fili cleõbroti rẽ tu mirificã & magnitudine & fulgoꝝ gessisti: cui dii tribuerũt ut liberata græcia
oẽs quos nouimus græcos gloria supgrederis. Q d̃ supest ĩ hac re agas ita ut & tu maiore fama celebreris: & aliquis barbaroꝝ posthac caueat nefanda facinora ppetrare in
græcos. etenĩ leõidæ apd̃ thermopylas interẽpti recisо capite mardõius ac xerxes trũcũ
in crucẽ sustulerũt: quibꝰ si uicẽ reddes: laudẽ nãcisceris primũ ab oĩbus spartiatis: Secũ
do loco ab uniuersis græcis. Siquidẽ suffixo mardõio leõidam patruũ tuũ fueris ultus.
Hæc lãpõ gratiã se inituꝝ ratus apd̃ pausaniã dicebat. Cui rñdens pausanias tuã inquit
hospes æginetã bẽiuolẽtiã atq; puidẽtiã amplector tñ ab equitate iudicãdi deerras. Nã
& me & patriam quos in altũ extulisti ob hæc gesta ad nihilũ redigis: cũ suades mihi læ
uire ĩ mortuũ: aĩq; me auditurꝝ melius si istud fecero: q̃ barbaros decet potius facere
q̃ greecos: quodq; in illis & exprobamus. Q uare ego neq; æginetis neq; iis quibus ista
ꝓbant assentior: cõtentusq; sũ spartis placere ut honeste agã honesteq; dicã leonide cui
me iubes parẽtare affirmo & ipsi & cæteris qui apud thermopylas occubuerũt magni
fice eẽ parentatum innumerabilibus horum funeribus. Tu uero posthac ad istud con

ſulendū ne me adieris:quod tibi īpune eē loco bñficii ponas:Hoc cum ille audiſſet abiit. pauſanias edito ꝓpoſito ne'qs de præda quid tāgeret:iuſſit ſeruos oēm cōportare pecuniā. Illi ꝑ caſtra diſpſi inueniūt tentoria & argento referto. Lectoſq; auro & argento conſtratos:crateras etiā aureas phialaſq; & alia uaſa potoria necnō ſaccos ſup plauſtra inter lucentibus intus ſcluſis ex auro & argēto lebetibus. Q uinetiā e cæſoꝝ cadaueribus extrahebāt armillas & torques & acinaces aureos. Nā uarii generis ueſtimēta nullius momēti habebanť. eaꝝ rerū multū furto ſubtrahētes ſerui æginetis uendēdabāt multū quod occultare nō poterant repreſentabāt. Vnde principiū extitit ingentiū diuitiarꝝ æginetis ut pote auꝝ aſeruis pro ære mercantibꝰ:collata pecunia decimā ſe legerunt:ex q̄ tū deo

Tripes aureus

q delphis eſt tripes aureus ibi repoſitus ē iſiſtēs ſup tricipiti ex ære colubro ꝓxime antū deo qui ē in olympia iuppiter æreus decē cubitorū:tū deo qui ē apud iſthmū neptunus æreus ſeptē cubitorum: Hac parte ſelecta cæteras inter ſe diſtribuerūt pro ſuo q̄q merito accipientes. itemq; pallacas perſarum & aurum & argentū & reliquā pecuniā cū iumentis. Q uæ āt peculariter data ſunt q optimā operā nauauerūt ad platæas referri nemine:data tamen fuiſſe arbitror. Certe pauſaniæ ſūt ex omnibus dena & ea electa dono data ex mulieribus:eq; talentibus:camelis & item ex cæteris rebus. Feruntur autem hæc quoq; acta cē: & xerxē dū e græcia fugit oēm apparatū ſuū ex auro argēto q & peripetaſmatis mardonio reliquiſſe:& pauſania dū eum apparatū uidit:iuſſiſſe piſtores & coquos cœnā ſibi uti mardonio inſtruerent:quod cū illi feciſſent tū pauſanias lectos in tuētē aureos argēteoſq; probe inſtratos:mēſas etiā aureas ac argēteas magnificūq; cenæ apparatū ꝓpoſitis bonis ſtupefactū imperaſſe p iocū ſuis miniſtris ut laconicā iſtruerēt cœnā. id cū illi ex pacio multū diſtante feciſſent:ibi eūdē cachinātem accerſiſſe eoꝝ duces:eiſq; ubi cōuenerūt iter oſtēdē dū utriuſq; cœne apparatū dixiſſe uiri græci hac ego uos de cā cōuocaui q uolebā uobis amētia medoꝝ ducis oſtendere:q cū talē tā duceret:ad nos ſubigendos uenit:qui tam miſere uictitamus. Hæc pauſanias apud græcoꝝ duces dixiſſe ferť. interiecto deinde tēpore cōplures platæēſiū reppeterūt locu los auri argētiq; & aliaꝝ pecuniaꝝ. Hoc quoq; rei apparuit poſtmodū i his mortuis cū

Caput ſine futura Dētes ex uno oſſe oſſa qui q cubitorum

ne nudatis ut cū eoꝝ oſſa cōportarēt unū in locū platæēſes inuētum ſit caput nullā futurā habens:ſed ex uno oſſe ſolidū. itē maxilla cū eo q̄d ſup maxillā ē habēs dentes & diſtinctos:tamē ex uno oſſe uniuerſos tā molares q̄ cæteros. Q uinetiā oſſa uiri quinq; cubitoꝝ. Poſtero die cū mardonii cadauer nō extaret īcertū a qbꝰ hoibꝰ ſubtractū. Audiui tamē iam diuerſos illū ſepeliſſe:& ob id pmultos ſcio ingētia dona ab Artōte Mardonii filio accepiſſe. Q uis curā inſceperit cadaueris mardonii humādi:pro cōperto nō potui audire:habet tamē huius rei non nihil famæ dionyphanes uir epheſius mardonius qdē hoc modo tumulatus ē. Græci uero poſteaq; p̄dā diſpertierūt:cæſos ſeparatim qſq; ſuos tumularūt lacedæmonii tribus ſepulchris effectis. in eoꝝ uno ſacerdotes q

Artontes Dionyphanes

bus fuere poſidōius & amōpharetus & philocyō & callicrates. in altero reliquos ſpectatas:in tertio ſeruos humauerunt. Hunc in modū lacedæmonii ſepulti ſunt. Tegeatæ uero & atheniēſes ſuos utriq; promiſcue cōdiderūt:necnō megarēſes atq; phliaſii ſuos ab eqtatu ſteremptos. hoꝝ oīum ſepulchra fuerunt plena. Nā alioꝝ ſepulchra quæ ad platæas oſtēdunt:ea ſunt quātū ego accipio ab iis excitata:q erubeſcebāt ſe a pugna abſiſſe cum ſero ſuperueniſſent. Q nippe tumulus illic uiſitur q dicitur æginetarū quē

Timegenides

ego audio decē poſt hāc pugnā ānos rogatu eginetaꝝ ab cleade autodici uiro platæēſi illoꝝ hoſpite excitatu' fuiſſe. Græcis ſtatī a cæſorū hūatiōe i agro platæēſi inito cōſilio ut

ſū eſt bellū thebis īferēdū petēdūq; eos cū medis ſenſiſſēt: & i primis timegenidē & Attaginū: q principes factiōis extitiſſēt: & i eos dedidiſſent nō prius ab urbe diſcedēdū q̄ eā euertiſſent. Hoc ubi decreuere undecimo a pugna die mouētes obſedere thebanos iuſſos dedere quos dicimus uiros. Abnuētibꝰ dedere thebanis agrū eoꝝ populabant:munūq; adoriebāť. Q uibꝰ ab agro uaſtādo nō diſcedētibꝰ uicēſimo die timegenides ad populares ita inqt. Viri thebani quādoq; dē græcis ita cōſtitutū ē nō prius abſcedere ab oppugnatione thebaꝝ q̄ aut eas expugnauerīt: aut nos dedideritis abſit: ut nr̄a cauſa thebanus ager āplius uexeť. Sed ſiue p eām depoſcēdi nos pecūias cupiūt: pecūias eis publico demus: Nā & publice cū medis ſēſimus: nī āt nos ſoli ſiue reuera depoſcētes nos urbē obſidēt noſipſi nos ī diſceptationē exibemus eū thebāi ſāe ꝓbe & opportūe locutū arbitrātes: e ueſtigio caduceatorē ad pauſāiā miſere: uelle ſe uiros dedere ea re īter eos cōuēta attaginus ex urbe ꝓfugit. cuius liberos ad ſe pauſāias adductos culpa abſoluit negas puteros factiōis mediceē ē ptícipes: Cæteri quos thebāi dedidere ipi q̄dē putabāt ſe crimē refutaturos ac pecunia elapſuros. Pauſāias āt hoc ipſū ſuſpicās forte ubi illos accepit dimiſſis oībus ſociorum copiis corithū deductos ſupplicio affecit. Hæc hactenus quæ ad platæas & ad thebas geſta ſūt. Artabazū pharnacis ut e platæis fugiēs porro ſe pripuerat. Theſſali cū ad ipſos uēit hoſpicio iuitatū īterrogabant de reliquo exercitu ignari prſus rei ad plateas geſtæ. Iſte ītelligens ſi oēm ueritatē pugnæ referret aditurū ſe uitæ diſcrimē cū ſuo exercitu C fore enī ut oēs cognita rei ipſū adorirentur D: ideo ne apd phoceēs q̄dē retulerat qppiā: ad theſſalios aūt ita locutus eſt equidē uiri theſſali maturo ut cernitis q̄ celerrime puenire in thraciā miſſus cū hac exercitus parte ad quoddā negociū trāſigēdū mardonius ipſe tū ſuo exercitu aderit noſtris ueſtigiis iſiſtēs: cui hoſpitiū & officiū præſtate. Hæc enim uos ī tēpus præſtitiſſe ñ pœnitebit. Hæc fatus copias feſtinabundus per theſſaliam macedoniamq; agebat recta thraciam uerſus tanq; uere ꝓperās: ac regionē meditarraneā p̄cidēs puenit bizantiū per multis ſociorum in itinere relictis q uel a thracibus obtrūcati ſunt: uel q̄ fame atq; labore erāt enecti. ex bizantio nauigiis trāſmiſſit i aſiam. Hūc ī modū iſte rediit. Q uo āt die ad platæas pugnatū ē a pſis eadem cōtigit hoc apud mycalā ioniæ geri. Cū apud delō græci cōſiderēt ii q una cū leutychida lacedæmonio nauibꝰ uenerāt: eo appulſi ſūt: e ſamo legati lāpon thraſiclei & athenagoras archiſtratidæ & hegeſiſtratus ariſtagoræ miſſi a ſamiis clam pſis ac tyrāno theomneſtore andromadantis: quē pſæ tyramnū ſami cōſtituerant. Hi cum adierūt duces uerba fecit hegeſiſtratus multa & uaria: fore enī ut ſi tantūmodo hos uiderent iones a pſis deficerēt: nec baraari expetarent: ēt ut expectarent tamē non aliam prædam talē iſti reperirent: Præterea deos ſuocās obſecrabat ut græcos græci liberarent: ulciſcerenturq; barbaꝝ: facilia dicebat factu eē q̄a naues illoꝝ ſegnes eſſent ad curſum: nec pares græcis ad præliū. Si q̄d uero apud hos ſuſpitionis ſubeſſet: ne dolo deducerētur dicere paratos eē ſe ut ī horū nauibꝰ p obſidibꝰ agerētur. in his obſecrādis cū multus eēt hoſpes ſamius ſciſcitabatur eū eutychides ſiue oīs gratia uolēs audire nomē ſiue casu id deo agente. Samie hoſpes quod tibi ē nomē. ille reſpōdet hegeſiſtrato. Eutychides īterpellata reliq̄ eius oratiōe ſi quā inſtituerat accipio inqt p augurio hegeſiſtratū hoſpes ſamie effice tu ut nauigemus data nobis pte & iſtos q tecū ſunt fide ſamios prōptos ē adīeūdā nobiſcū ſocietatē. hæc locutus & rē pariter exequi aggreſſus ē. Nā cū ſamii ex tēplo fidēt. terpoſito ēt iureiurādo dediſſēt: de ſua ſocietate cū græcis eutychides dimiſſis domū ceteris legatis iuſſit eū cuius nomē pro augurio acceperat ſecum nauigaſ. Græci cum illic

Deiphonus Apollōis Solis oues Lacmon

Mycale

nides Attaginus

UNIVERSIDAD Y BIBLIOTECA

mons Oricus portus Euenius Lupi.xl. Euenius cæcus

diem commorati postridie pulchre litauere hauruſpice deiphono euenii apolloniatæ ex apollonia quæ eſt in ſinu ionico. Huius patri Eueniores huiuſmodi contigit. ſunt in hac apollonia ſacræ ſolis oues: quæ interdiu ſecundum flumen paſcunt. quod e monte lacmone p apolloniatem agit fluit in mare iuxta oricon portum. eas noctu ſtabulantes in antro ñ pcul ab urbe cuſtodiũt delecti uiri diutiis & genere inter populares ſuos ſplendidiſſimi ſingulis annis ſingulis q ex oraculo quodã apollõiatæ. eas oues pmagnificãt. Ibi euenius: hic cũ aliquãdo delectus ad cuſtodiendas oues ñ excubaret uigilans ſed obdormiſſet: ingreſſi antę lupi circiter ſexaginta oues trucidarunt. Id ubi iſte animaduertit: rẽ ſuppreſſit. neminiq; aperuit hũs in animo totidẽ mercari qs ſubſtitueret: At apolloniatæ ubi acceperunt C neq; n. eos qd gestum erat latuit D adductũ iudiciũ euenium cõdẽnauerunt: ut qa uigiliã edormiſſet uiſu priuaret. Q uẽ poſteaq; excecauerunt mox eis neq; pecora fœtificauere: neq; humus p cõſuetudĩe fructũ ferẽ. erãt ãt illis pecora & in dodona & in delphis. interrogati prophetæ cãm mali præſentis reſpõderunt: cauſam eſſe: quia cuſtodẽ ſacrę ouiũ euentũ inique luminibus orbaſſent: ſe. n. immiſiſſe lupos nec prius ab illius ultione ceſſaturos: q; ei ſatisfeciſſent ex iis quæ in eũ ppetraſſent: put ipſe ſibi ſuo arbitrio ſatisfactũ putaret. His pfectis daturos ſe euenio tale donũ q; habentẽ pleriq; hominũ putarẽt beatũ. hæc apolloniatis ſunt reddita oracula. Q uæ apolloniatæ ſilẽtio ſupprimẽtes qbuſdã e ciuibus exequẽda delegauerũt. Iſti hunc i modũ putarũt exeq;nda. Euenium in ſtatione ſedentẽ adeunt: eiq; aſſidentes aliis de rebus uerba faciunt: donec deueniũt ad miſerandã hominis calãitatẽ ita introducta eius rei mentione p cõſtant q; mulctã optaret: ſi eã uellent pẽdere apollõiatæ. Hic qui oraculũ ñ audiſſet: ſe optare dixit duo prædia ciuium quos nominabat: quoꝝ patrimõia oĩum apolloniam putabat eẽ pulcherrima: & pterea domiciliũ: quod in urbe ſciebat eẽ optimum. Hoc ſi cõpos effectus eẽt: ñ in ſenſum ſe poſthac fore dicebat: ſed hac ſatiſfactione cõtentum. Hoc cum rñdiſſet euenius tũ ii qui ei aſſidebant excipientes: Eueni inquiunt hanc tibi ſatiſfactionẽ apolloniatæ p ereptis oculis tibi repẽdunt ex oraculo eis reddito. Euenius ubi oẽm rem audiuit: indigno animo tulit ſeſe fuiſſe deceptũ. Ciues ea prædia dominis mercati huic qui illa optaſſet dedere: qui mox deinde inſitã diuinationẽ optinuit. Vũte

Euenius uates

lebratiſſimus euaſit. huius euenii filius fuit Deiphonus: qui ductus a corinthiis exercitui uaticinabatur. Q uanq; illud quoq; audiui deiphono negociũ in græcia fuiſſe exhibitum: q; ſe filium euenii cuius ñ eẽt nuncuparet: Poſteaq; litauere græci claſſem e delo

Deiphonus uates

ſamum uerſus ſoluerunt: q; cum ſamum applicuiſſent ad templum iunonis eã locauere ſeſe ad prælium nauale apparãtes: eoꝝ curſũ ad ſe eẽ perſæ audientes & ipſi cæteras naues ad continentẽ reducũt pter phœniſſas: qs abire permiſerant. Non. n. cenſebant pugnã naualẽ ſibi eẽ capeſſendam cũ pares, hoſti ñ eẽ ſibi uiderẽt. In cõtinentẽ ãt iõ nauigabãt: ut eſſent ſub ſuo peditatu qui apud mycalẽ agebat pceptο xerxis ab aliis copiis relictus ad ioniã tutandã numero ſexaginta milia duce tigrane oĩum perſarũ & ſpecie & ſtatura

Tigranes eminẽtiſſimus

eminentiſſimo. Ad hũc exercitũ cõſtituerãt refugere duces pſicæ claſſis: ſubductiſq; nauibus munimenta ualli circundare in illarũ ſuũq; præſidiũ. Hoc inito cõſilio profectiſunt ad potnienſium templum mycales præteruecti ad Geſonem & Scolopõtẽ ubi cereris eleuſinæ cernitur templum: quod Philiſtus Paſiclis condidit ſectans Heleum Codri in

Philiſtus Heleus codri

colonia mileti locanda uenerunt. Ibi ſubductas naues munimento circundederunt: & ſaxis ſtipitibuſque felicium arborum: quas ipſi exciderunt: & circum munitiones depactis ſudibus ſe inſtruxerunt tanquã & obſidendi & uictoria potituri. In utrunq; eorũ

ratiõe inſitaſſe apparabãt. Hos abiiſſe in cõtinẽtem poſtq; accepere græci tanquã eos barbari effugiſſẽt: ægre ferebãt incertiq; agerẽt retro ne ſe reciperent an tenderẽt in helleſpontum. Tãdem neutrum hoꝝ uilum eſt eſſe faciendum: ſed porro eundum in cõtinẽtẽ. Præparatis igitur ad pugnã naualẽ tabulatis aliiſq; quibuſcũq; opus erat ad mycalen nauigant: & cum proxime caſtris hoſtium fuere: neminẽ ex aduerſo obuiã ferri uidẽt: ſed naues ĩtra muꝝ ſubductas & magnã uim peditatus pro littore diſpoſitam ibi primũ eutychides nauem littori applicans q; maxime appropinquare poterat iones per pconem cõpellabat inquiẽs. Viriones quicũq; e uobis me exauditis ĩtelligite quæ dico. Nihil. n. hoꝝ quæ uobis mando intelligunt pſæ ubi pugnã cõſeruerimus: debetis ante oĩa reminiſci liberatis: Deinde teſſere hebes. Hoc q e uobis nõ audiit ab eo qui audiit diſcat. Huius facti eadẽ mẽs fuit q themiſtoclis ad artemiſium: q uidelicet hæc uerba ſilaterent barbaros iductura ad obſequẽdũ ionas eẽnt: ſin delata ad barbaros redderent eis græcos ĩfidos. His p eutychidẽ admõitis ſecũdo loco græcis naue littori admouẽt: & ex illis ĩ littus egreſſi ſeſe ad pugnãdũ inſtruebãt. Q uod facientes cum cernerẽt perſæ & ſcirent ſamios fuiſſe adhortatos arma ſamiis adimunt ſuſpicati illos ſentire cũ græcis. Q uippe ſamii exceptos circa atticã athenienſes a xerxe: & illue claſſe barbarorũ deuectos redemerant oẽs: athenaſq; cũ uiatico remiſerãt. Q uo noĩe nõ ĩ minimã ſuſpitionẽ uenerãt: q; quigenta hoĩum capita hoſtiũ xerxis liberaſſẽt. Præterea mileſiis tãq; maxime locoꝝ gnaris pſæ ĩperant: ut compita quæ ad cacumina mycales ferũt cuſtodiant eo cõſilio faciẽtes id ut mileſii ab exercitu abeſſent. Hũc in modũ ab iis ionibus q aliquid reꝝ nouarũ molituri uidebant ſi facultatẽ nacti eẽnt. Perſæ ſibi pcauerũt iidẽ facta ex gerris teſtudine ſeſe cõſtipauerãt. Græci ubi inſtructi fuere: ire in barbaros tendunt: qbus eũtibus aduolauit in uniuerſũ exercitũ rumor: caducetũq; ſupra fluctus poſitũ apparuit. Rumor aũt huiuſmodi ad eos ferebat græcos acie ĩ boetiis ſuperaſſe mardonii copias. Multis aũt ſignis res quæ diuinitus fiũt declarãt: & ſi tũc eodẽ die cõtigit utraq; dades ea q ad platæas accepta: & quæ ad mycalen accipiẽda erat. fama q huc ad græcos uenit: redidit eos multo ferociores: & ad ſubeundũ ultro piculũ alacriores: alteꝝ etiam qddã cõcurrere cõtigit: ut ad utranq; pugnam fuerint cereris eleuſinæ tẽpla. Nã apud ipſũ cereris phanũ C ut a me ſupius demoſtratũ ẽ D ĩ agro platæẽſi pugna cõmiſſa ẽt: & itẽ in mycale iuſta cereris delubrũ pugna erat cõmittenda. Vt nõ ab re uenerit ad iſtos fama uictoriæ pauſaniæ: atq; græcoꝝ. Nã pugna ad platæas diluculo diei geſta eſt: apud mycalẽ ueſperi. Q uaꝝ utraq; eodem eiuſdẽ mẽſis die geſtã eſſe. Non diu poſt ab his rẽ repetẽtibus ãnotatũ ẽ ante rumoris aduẽtũ. ſubibat iſtos timor nõ tã de ſeipſis q; de græcis ne mardõio ſubiiceret. At ubi fama hæc ad eos aduolauit: ĩpẽſius atq; pperatius ad cõgrediendũ pceſſerũt tãto aĩo græcis ac barbaris ĩ pugnã tẽdẽtibus tãq; iſule eis & helleſpõtus ppoſita pmio eẽnt. Athenienſes & q iuxta erant inſtructi pene dimidiũ copiarũ iter tenebãt p littus atq; planiciæ. Lacedæmõii ãt & deiceps collocati p cõfragoſa & mõtes q dũ lacedæmõii circũibant. Interi atheniẽſes ĩ altero cornu pliabãtur. Perſæ quoad ſibi gerra mãſere recta ſeſe defẽſauerẽ nihilo ĩferiores hoſtibus. Poſtea uero q atheniẽſiũ & eoꝝ q cũ atheniẽſibus erãt copiæ ãnixæ ſũt: uehemẽtius ſe mutuo adhortãtes ut laus operis ipſoꝝ eſſet nõ lacedæmoniorũ: tũ cõmutari iam res & deiectis gerris græci conferti impreſſionem faecre in perſas. illi accepto impetu perdiu reſtitere. Ad poſtremũ ĩ munitiones refugere: cum quibus pariter irruperunt athenienſes & corinthii & ſicyonii & troezenii. ita enĩ erãt ii ĩ acie collocati. Vbi uero & murus captus ẽ: ibi barbari ñ

Res diuinitus futuræ ſignis declarantur

Platearũ pugna Mycades pugna

roboris memores eē:sed fugæ prætercq̄ psæ.Hi soli ad paucos redacti pugnabāt grecis assidue ī murꝫ irruentibus.Quoꝝ duo duces artayntes & ithamitres classiarii exercitus duces effugerūt:totidē pugnātes accubuerūt mardōres & pedestrium copiarꝫ dux Tigranes adhuc dimicantibus persis:superuenere lacedæmōii ac socii:qui eos qui supererant trucidauerunt.Ipsoꝝ quoq; græcoꝝ eōplures illic cecidere:& cū alii ex sicyoniis tū

Perilaus

eoꝝ dux perilaus:quinetiā samii qui in exercitu medoꝝ militabāt: quibꝫ adepta arma fuerāt:ubi uiderūt statim ab initio pugnā ptinaciorē quoad poterant græcis suppetias ire.Quos inchoasse cernentes alii iones ita & ipsi a psis deficiētis adorti sunt barbaros Milesiis p̄ceptū erat ut exitus uiarꝫ custodirent:psarꝫ salutis gra:ut si qui casus C quēad modū accidit D eos deprehendissent:milesiis ducibꝫ salutē sibi ad mycales cacumina cōparārent.Huius quidē rei cā milesii illic collocati fuerant:ne ue si pugne adessent aliquid innouarent.At illi e cōtrario prsus q̄ iussi fuerāt fecere:aliisq; q̄ ad hostē ferebāt uiis in barbaros ingruere & ad extremū in eis mactādis oīm extitere hostilissimi:hunc in modū iōia itꝫ dfecit a psis.ī hoc plio p̄clarissimā iter græcos opā nauauerāt athēiēses:& ci

Hermolitus

atheniēsibꝫ hermolitus euthyni ī pācratio celeber:cui postea cōtigit ut bello inter athenienses & caristios in pugna apd cyrnū agri caristii facta cæsus in geræsto iaceret.Secundum athenienses egregii extitere corinthii troezeniiq;:ac syciōii.Græci p quā multis barbarorꝫ aliis in pugna aliis in fuga interfectis eoꝝ naues incēderūt:totūq; murꝫ egressi linc in littus p̄da:& quibusdā pecuniarꝫ thesauris repertis ubi castra atq; naues cremauere:uela fecerunt:& cū samū appulsi sūt:cōsultabāt de gente ioniā trāsferēda:& ubinā in græcia illā locari oporteret:cuius ipsi iperiū obtinerent.Neq;.n.uidebat eis fieri posse ut p oē tēpus ionibꝫ tutādis præessent:sperandum eē ut iones a psis rebellasse gauderent.Ad hæc magistratus lacedæmoniorꝫ consebant emporia nationū græcarꝫ q̄ cū medis sensissent eiectis incolis danda cum territorio ionibꝫ habitanda:athenienses e cōtrario ñ eē principatū ioniæ summouēdum:nec lacedæmōiis de ipsoꝝ colōiis cōsultādum. Et cum in hoc cōtenderēt athenienses libēter eis cessere pelopōnēses atq; ita samios & chios & lesbios ac cæteros īsulāos:q̄ secū militabāt ad societatis fœdus adegerunt:data acceptaq; fide cum iureiurādo se pmansuros ī societate:nec ab ea descituros hoc iureiurādo accepto ad pōtes soluēdos nauigauerunt rati adhuc illos ītētos se eē iuēturos.Et

Masistes Artayntes

isti qdē ī hellespōtum nauigabāt.Ii uero barbari q̄ pfugerant ñ ita multi cum ad cacumina mycales pueniissent:se sardis recipiebāt.qui dum iter faciunt masistes darii filius qui pugnæ male gestæ affuerat cōuiciari artayntæ cū aliis multis pbris:tum uero dicēs illum mulier fuisse ignauiorē:ita illā pfecturā administrasset:dignumq; oī malo eē qui

Mulier ignauior xenagoras animosus

de regia domo male meritus eēt.Apud psas summo opprobrio datur audire se mulierē eē ignauiorē.Artayntes ubi multa audiit ī digne ferens:acinacē ī masistē stringit iter faciendi auidus:quē irruentē cernens xenagoras praxilia uir halicarnasseus ut stabat a tergo hoīem medium accipit:sublatum hūi allidit:intereaq; satellites Masistis affuere. Eo facto xenagoras & ipsius masistis grām iniit:& xerxis cuius fratrē seruasset.Quippe ab eo ob hāc rē totius ciliciæ pfectura dōatus ē.Nihil hoc āplius iter uiā barbari egerunt:sardisq; puenerunt ubi rex erat:& ex eo tpe quo plio nauali male gesto athēis illuc pfugerat.Sardibus autem tunc agens adamabat uxorem masistis:quæ & ipsa illic erat: Ea cum potiri non posset neq; donis missitandis:neq; ui quam afferre nolebat fratris.

Dareus

Masistiis respectu:quæ res & mulierem retinebat probe gnaram non se coactum iri ui. Ibi xerxes cætera phibitus huc euasit ut filio suo dareo in matrimoniū daret filiam hu

ius mulieris,ac masistis.existimans si hoc feciſſet cōmodius se illa potituꝝ. Contracto matrimonio aliisq; ex cōsuetudīe celerbatis sua pfectus est.Eo postq̄ puenit:& uxorē duxit ita demū ab uxoris masistis amore cessauit adamata ex familiaritate eo domum duxit ita demū ab uxoris masistis amore cessauit adamata ex familiaritate huius masistis filia:cui nomē erat artayntæ.Qua cū potiret̄ pcessu tpis res patefacta ē hūc ī modū.Amestris uxor xerxis amiculū qd ipsa texuerat atq; grāde atq; distinctū & pectatu dignū uiro dōauit.Quo ille delectatus:atq; amictus ad artayntā se cōfert.atq; ubi se oblectauit eū ea iussit a se petere mulierē q̄ optaret sibi fieri in remunerationē obsequi.Oīa.n.q̄ peteret ipetraturā.Ad hoc illa rndens C debebat .n. toti familiæ infortuniū D dabis ne ī quit mihi quicquid abs te petiero.Xerxes oīa alia potius cā petituram ratus cū iureiurādo pmisit.Qui postq̄ iurauit:mulier intrepide amictum poposcit. xerxes enim uero recusare ñ ob aliud q̄ quod uerteretur amestrin:ne sic illa rem q̄ agebatur

Artaynta Amestris

iampridē suspicata deprehenderet.Offerre ei & urbes:& ímensam uim auri & copias militū quibꝫ nēo præter illā eēt præfecturus:Eximiū āt donū est apud psas exercitu donari.Vexꝫ cū ñ posset psuadere mulieri:amiculū dedit:Quo dono illa supra modū læta eo gestando gestiebat.Amestris ubi mulierē habere amiculū sciuit:& rē gestam non puellā cōcepit odium sed in illius matrē penes q̄ culpā:& q̄ huius rei auctorem eē credēbat:exitiū machinat.obseruato itaq; tpe quo uir suus xerxes regalē īstrueret cœnā q̄ cœnasemel qd ānis eo die quo rex creatus ē instruebatur cœnæ nomē pfice tycta græce tellion.i.pfecta:in q̄ rex solū caput ornatur:Persasq; strenis donat.Hoc die obseruato amestris a xerxe petit ut se masistis uxoꝝ donaret.xerxes id indignū factu nefariiq; arbitra-

Tyttacœna

tus uxorē germāi dono dari:eāq; insontē negocii illius cuius cā uxor sua eā flagitaret.Tandē huius p̄cibus euictus & instituto quo nefas ē regia cœna pposita orantē ñ exorare

Masistes

ausus admodū ānuit tradēsq; uxori ac iubēs facere:qd liberet germāo ad se accersito ita inqt.Masista tu darii filius es:idēq; mihi frater:pterea uir eximius:tñ cū ista muliere cū qua cōtuberniū hēas noli hērc:in cuius locū dabo tibi filiā meā:cū q̄ cōtuberniū hēas. Istā āt q̄ in matrimōio hēs C ñ enī mihi uidetur hūda D missam facias.His uerbis stupefactus masistes dīne īquit q̄ tu mecū oratione hēs īportunā:qui uxorē ex q̄ liberi mihi sunt adolescētes & filiæ quarꝫ unā tu filio tuo duxisti uxorē:iubes me relinqre: quæ mihi ē ex animi mei sñia ut filiā tuā ī matrīonio ducā.Equidē rex & si magnifacio me dignari cōiugio filiæ tuæ:tñ neutꝫ istoꝝ faciā.Tu uero qui nequaq̄ necesse hēs noli hoc ad rei me cogere:alius nō inferior me existet maritus filiæ tuæ:sine me meæ uxoris consuetudine frui.Hæc ille cū rndisset:pcitus ira xerxes atqui īquit.Ita tecū masista agetur ut neq; iā tibi filiā meā nuptū dē neq; tu cōsuetudine tuæ diutius fruaris:ut discas accipere oblata.Masistes his auditis extra abiit hactenus locutus domīe nōdū īteremisti.

Masistæ uxor laca rata

Hoc interī tpe dū xerxes cū fratre colloquit:amestris accitis satellitibꝫ xerxis uxorē masistæ excarnificat:mamillas præcidit:easq; canibus abiicit:præcidit nares:aures:labra:lingua:atq; ita excarnificatā remittit domū.Haꝫ rexꝫ cū nihil audisset masistes:metuēs tñ aliquid sibi eē mali cursu se domum pripiebat.Vbi uero mutilatā uxorē uidit cōfestim inito cum liberis cōsilio abiit bactra cum illis & aliis quibusdam tanq̄ prouinciam bactriam ad defectionē inducturus:& plurimum mali regi facturus qd & cōtigisset C ut mihi uidef D si occupasset ad bactrios & ad sacas ascendere.Et enim pses erat hactrioꝝ a prouincialibusq; diligebatur:sed hæc cum perpetrarum xerxes audiens missis aduersus hominum copiis & ipsum & liberos & copias in itinere trucidauit.De amore xerxis & nece Masistiæ hæc hactenus Græci amyeale pfecti hellespōtum uersus primum

Lecton circa lecton ſtationē habuerūt a uentis ĩterecepti: Inde ſoluentes abydō tenuerūt: poteſq; quoꝝ præcipue cā illuc ierant credētes ſe adhuc eos ĩtentos eſſe inuēturos cū reperiſſent ſolutos deliberabāt leutychidi & qui cū eo erant lacedæmoniis uidebaꝫ ĩ gratiā redeūdum: atheniēſibꝫ ãt & eoꝝ duci xantippo illic manēdū: ut cherōneſū tentaret. itaq; peloponnēſes gdē abiere. Athenienſes uero abydo in cherōneſū traiiciētes. Seſtū obſidebāt. Huc poſtq̄ auditū ē græcos in helleſponto adeſſe tāquā ad oēm eius tractus urbiū ualidiſſimomuro p̄ditā cōuenet cū alii ex aliis circa oppidis: tū ex cardia oebazus uir perſes qui arma e pontibus illuc cōportauerat. Tenebāt ãt id oppidū ĩdigenæ. Aceoles iunctis petſis pariter & magna ſociorum frequentia tyrannidem illius prouiciæ obtinebat xerxis prætor artayctes uir ille quidē perſa: ſed dirus tamen & facinoroſus: qui xerxem athenas tendentem ex eleunte circunuenit petitis Proteſilai iphielo geniti pecuniis. Etenim eſt in eleunte cherſonneſi Proteſilai ſepulcrum & ei phanum circumiectum: ubi inerat ignens uis pecuniæ nec non phialæ aureæ argenteæ que &'ars & ueſtis aliaq; donaria: quæ artayctes rege donante compilauit: his uerbis eum circūueniēs Here eſt hoc in loco domus uiri græci qui cum militum copiis terram tuam adortus meritas morte pœnas dedit: eius mihi domum dato ut diſtant alii nō militare aduerſus regionē tuā. Hæc dicēdo facile erat p̄ſuadere xerxi ut largiret ſibi domū eius uiri de quo nihil ſuſpicabatur iſtū ea ſentire. Eniuero ſentiebat artayctes proteſilaū in prouincia regis militaſſe: qđ uidelicet p̄ſæ omnē aliā ſuā eſſe arbitrabãtur: & eius ſemp qui potiē regno. Hic poſtquā pecuniis ab rege donatus ē: eas ab eleunte ad ſeſton exportauit: phanūq; ſeuit & coluit: & quotiens eleuntē pgebat: in adyto id eſt in tēpli loco inacceſſo ei mulieribus conēūbebat. Tunc autē ab atheniēſibꝫ obſidebatur nullis rebꝫ præparatis quæ ptinerēt ad tolerandā obſidionē, quam nō expectauerat ex ĩprouiſo a græcis inuaſus. Illi poſteāquam ſibi obſidētibus aduenerat autūnus grauari pegrinam a patria expeditionē quoniam murū expugnare ñ poſſent. itaq; orare duces ſuos ut ſe illi incredu cerēt. Duces negare ſe prius id facturos q̄ aut murum expugnaſſent: aut ipſos republica atheniēſium acceſiſſet. Adeo res illa ei cordi erat. At iiq; cum artayćte ĩtra muros erāt in omnē adducti calamitatem adeo ut funibus lectorum elixis ueſcerentur: ubi iam ne hæc quidem habebant ita ſub noctem capeſſerunt fugam cū alii perſæ: tum Artayctes & oebazus delapſi a poſteriori murorum parte: quæ præcipue deſtituta ab hoſtibus erat. Poſtquam illuxit cherſonitani e turribus rem indicauere atheniēſibus: portaſq; pateſecere. Athenienſium plerīq; fugiens perſas perſequentibus alii urbem tenuere. Oebazum in thraciam fuga elapſum thraces ab ſinthii exceptum pleſtoro ĩdigenæ deo Pleſtorus tu ſuo immolauerunt. Cæterum eius comites aliter ĩterfecerunt. Artayctes autem cū ſuis inita poſterius fuga cum pauci eſſent ſup ægos fluenta circumuenti cū perdiu ſe defenſaſſent: partim occubuerūt: partim uiui ſunt capti. quos græci alligatos Seſtū duxerunt interq; eos artayctem cum filio ſuo. Fertur a cherſōnitanis uni eorum qui iſtos aſſeruabant: dum carnem ſalſam torret: tale oſtentū extitiſſe offa illa ſalſuræ prius impoſita reſiliit palpitauitq; quemadmodum piſces recens capti: qua de re cum circunfuſi admirarentur. Artayctes oſtentum ut uidit aceito uiro qui ſalſuram coquebat hoſpes ĩquit atheniēſes non eſt quod iſtud metuas oſtentū: quod nō tua cauſa extitit ſed mea: Proteſilao qui eſt apud eleuntem ſignum dāte qui mortuus ac ſale cōditus habet a dīs poteſtatē cum a quo iniuriam excepit uexādi. Hūc igitur ei donaria reſtituere ĩ animo habeo præ pecuniis quidem quas e templo ſuſtuli huius dei centum talenta pendā: q

nea uero ipſius ſalute ac filii ducenta. Hæc pollicens Xanthippū athenienſium ducē ĩ ſuaſit: tū ſua ſpōte animatum: tum ab eleuntiis exoratum: quo proteſilaum ulciſceretur ut hominē interimeret. Itaq; adductū hunc in littus ĩ quo xerxes traiectū iunxerat: ut alii aiunt in tumulū urbi madyto ĩminentē de pactis humi aſſeribus ſuſpenderunt filio eius ante patris oculos lapidibus obruto: His actis athenienſes in græciā remeauerunt portātes tum alias pecunias: tū uero arma pontium tāq; apd tēpla repoſituri. Nec aliud præterea quippiā geſtum eſt p eum annū. Huius artayctæ qui ſuſpenſus eſt auus paternus fuit artēbares: qui orationē quādā habuit apud p̄ſas: q̄ orationē excipientes p̄ſæ ad Cyrū detulerunt in hæc uerba. Q uādoquidē perſis iuppiter principatum dedit & ex uiris tibi Cyre Aſtyage deiecto agedum demigrātes ex hac regiōe: quā & exiguā habēus & aſperā optineāus meliorē aliā. Multæ ſunt nobis cōfines urbes: multæ longinquæ. Q uaꝝ unā ĩcolētes efficiemur admirabiliores apd pleroſq;. Decet ãt hoc eos uiros facere q poſſunt. Nā qñ facultas nobis præſtabit melior q̄ dū multoꝝ hominū imperiū habēus & uniuerſæ aſiæ. Hac oratione audita cyrus haud quaq̄ admiratus iuſſit eos illud facere ſed ita ut iubēdo admōeret ſe poſt hac p̄pararēt ñ ad ĩperandū aliis ãpliora: ſed aliis parēdū. Natura. n, cōparatū ē ut e mollibus regionibus molles uiri exiſtāt: neue ex eadē terra admirādæ fruges & egregii bello uiri gignant. Hac Cyri ſnīa p̄ſæ ſupati a ſua deſtiterunt: præoptaruntq; exile ſolum incolentes imperare aliis: q̄ campeſtre colentes aliis ſeruire.

Artayctes ſuſpen ſus arrembares

Molles uiri ex regionibus

Herodoti Halicarnaſei Hiſtoriarum Libri Noni Et Vltimi Finis.

Ant. Mācinellus Veliternus ad Reuerēdum ædis Geminianæ Antiſtitē: Diuiq; Marci Canonicū Nicolaū rubeū Venetoꝝ decus: omniūq; bonaꝝ atriū & uirtutis cultorem.

Erodoti halicarnaſei C Nicolae Rubee Venetoꝝ decus conſilio pariter & lingua præſtans Dhiſtoriā Laurentio Vallenſi latinis elegantiſſime litteris traditā ĩpreſſores Veneti & Romani magna ex pte corruperāt: Q ua de re Antonius Moretus Brixianus bonaꝝ litteraꝝ cultor cupiēs illā fideliter imprimi: me adiit: me orauit: opus omne perlegerē accuratius. Perlegi quidē inuētū eſt & deprauatum & diminutum locis q̄plurimis. Itaq; altero exēplari collato emendata ſunt ferēa ĩa: Marginibuſq; ſignata quæcunq; ſcitu digniſſima: appoſito etiā quo facilius inueniantur indice. Q uod itē in Strabonis Geographia nunc agimus: & ni Diodoro iam ægimus. Vbicunq; tñ Antiſtœchon reperiretur haud mihi ſed ĩpreſſoribus aſcribatur Cū exēplaribus emēdatiſſimum dederī. Nec miꝝ ſi qñq; littera p littera inuēitur ob imprimendi difficultatē. Siqbus uero hæc oīa grata fuerint: Tibi Nicolae Rubee præſidium meum debebunt: Niſi enī ab Vrbe Venetias me p̄fectum domi tuæ C idq; Mantuāo hilario ſacerdote q̄ optimo duce & auſpice ad te nāq; huius ſæculi alterum Mecœnatē ab eo deductus & cōmendatus fui D recæpiſſes: Nec iſta nec alia mea q̄liacunq; paſſim nunc aberentur. Tuæ igitur liberalitati: Tuæ grāe: Tuis moribus: Tuæ benignitati debebunt: quibuſcunq; uigiliæ noſtræ placuerint: Ego autem te ſemper ut numen uenerari non deſinam: Imitor quippe æthyopas illos qui eos a quibus beneficium acceperunt pro deis habent. Viue: Valeq; Muſarum hoſpes.

Regiſtrum.

A a b e d dd e f g h i K l m n o p q r s t u x Omnes iſti ſunt terni, exceptis A qui eſt duernus & dd quaternus.

L. APVLEII OPERA.

IOANNIS ANDREAE EPISCOPI ALARIENSIS EPISTOLA.

Essarion. S. R. E. Episcopus Cardinalis Sabinensis. & Cõstantinopolitanus patriarcha. Niceni uenerãda nũcupatione terraq; ubiq; celeberrimꝰ q̃q; sũmis reipublicę christianæ negociis impeditus merita tũ indignatiõe commotus: ac ueritatis studio incredibiliter inflãmatus: quod tua sanctitas maxime oĩum nouit pater beatissime. Paule secunde Venetę: defensionis platonicæ primo diuinæ phiæ: qũ nil aliud est plato: q̃ uere phiæ exẽplar. libros nuper scribere aggressus. tanta id mageſtate ac fœlicitate egit. ut cõuitiatorẽ calũnioſũ credi plato ipſe diuinitatis ſecretarius poſſit: uel ſuggeſſit ſe: uel optaſſe: uel emiſſe: qui enĩ inter mortales quõdã nõ ſola hoĩum beniuolentia ut multi: ſed ingenii uiuẽtis amplitudine: & ſuperne mentis diuinitate pro diuo ſp fuerat habitus quiq; hodie: tanq̃ ingeniis ipſis quoq; & ſcriptis: calamitas: ac ueluti frequens a morte interitus certis tẽpeſtatibꝰ oriatur a latinoq; pauciſſimis in exiguis q̃buſdã opuſculis legebatur a plurimis omnino ignorabatur uix unica platõis umbra ueriq̃ noĩe fuiſſe aliq̃ inter phõs creditus. in q̃ ita Beſſariõis tui pater beatiſſime defenſione perlecta ſapientiæ ipſius antiſtes: & uirtutis minime fucate magiſter oceano q̃dẽ uberior facillime i oĩ ſcientiaq; genere excelluiſſe pſpicietur. Platoq; ipſe id quaſi uolẽs dũ a maximo Beſſarione laudetur: reprehẽdi ſe a cæteris facile patietur. Quis enĩ tali ac tanto teſtimonio aliorũ ſiqua ſint: aurita iudicia nõ ſe putabit debere cõtẽnere. ut q̃d de hoc diuino platone noſtro dixiſſe antimachũ claq; poetã ferũt q cũ conuocatis auditoribus legeret eis magnũ quod dã uolumẽ ſuũ. & eũ legentẽ oẽs præter platonem reliquiſſent. legã inquit nihilominus. Plato enim mihi unus inſtar eſt oĩum. Id ueriſſime ac ſanctiſſime de Beſſarione ſapientiſſimo dici queat. Cuius cum ea ſit: ut ipſe ſemper prædicas pater ſanctiſſime in rerum omnium maximarum uſu peritia ea in conſiliis uel grauitas uel perſpicientia ut nihil de ſũmis unq̃ rebus fiat ſi Niceni unius deſit autoritas. In ſtudiis autẽ maioribus & hũanis omnibus & diuinis ea facultas & copia ut plura legiſſe credimine poſſit acrius lecta. & rectius intellexiſſe: uberius pauciſſimos cultiſſimis quibuſq; temporibus clariuſq; ſcripſiſſe ipſe iuſte pro populo. ſeu malis. pro terraq; orbe Platonis defenſor unus ſatis eſſe cenſeatur etſi in muſcam aquila in culicẽ elephas putari poſſe repoſuiſſe uideatur. Tametſi pater clementiſſime: nemo eſt q̃ ſeſe doctrinã audeat pfiteri ſtudioſũ aut uirtutũ haq; etiã mediocriũ cultorẽ q̃ diuini platõis nõ miretur mageſtatẽ hoiſq; minime imitabilis nõ ſummopere ĩmortalitate rapiatur quẽ cũ in libris ſuis oĩbus: tũ in oratore. M. Cicero maximis phis cõparat & oĩbus plane his uerbis anteponit. Quanq̃ enĩ & phi q̃dã ornate loquuti ſunt. Siquidem & Theophraſtus diuinitate loquẽdi nomẽ inuenit. & ariſtoteles Socratẽ ipſũ laceſſiuit & Xenophõtis uoce multas q̃ſi loquutas ferunt: & lõge oĩm q̃cunq; ſcripſerũt aut loquuti ſũt. extitit & grauitate prĩceps plato. quẽ ẽt i libri tertii de oratore præfatiõe ita laudat. & extollit ut magis fieri nequeat oĩno libros platonis mirabiliter ſcriptos legq̃ ſcripti ſũt diuinitus. Plato linguæ ai & uitutis magiſter. Itemq; in oratore nec uero ariſtotelẽ in phia deteruit a ſcribendo amplitudo platonis. In bruto uero ita q̃s enim uberior in dicẽdo platonẽ. louẽ ſic ut aiunt phi. ſi græce loquatur: loqui quin & Demoſthenẽ ſciens. de ſeſe in quadã epiſtola ſe ſtudioſe legiſſe platonem. Quorſũ hæc inquies beatiſſime pater: de platone tam multa. Equidẽ ſcripta a clariſſimo beſſariõe tum cętera tum pro platone maximæ ſuperioribus menſibus perlegens putaui optimo conſilio factũ iri ſi platonicos nõnullos: eoſq; grauitate & doctrinã in primis excellentes latinorũ multis pp libroꝝ raritatẽ multis: item pp linguę uetuſtatẽ: imo uero incredibilẽ elegãtiã ignotos ueluti ex tineis potius q̃ ſcriniis: erutos ea qua cõſueui opera. ne dicã ſollertia noſtris hoibꝰ traderẽ plegendos. quãtulacũq; ualeré in tollendis mẽdis laborãs diligentia. Legitur Apuleiũ platonicũ in quo uno: ſũme eruditionis precipua linguę copia: & gratia cõiuncta eſt: mediocri uigilãtia. ut in exẽplariorũ penuria licuit. redegi in unũ corpus. uariis in locis mẽbratim pquiſitũ eũq; impreſſoribus noſtris tradidi exarãdũ. De quo pater beatiſſime q̃dam fortaſſis lecturis nõ ingrata. huic inſerere ad te epiſtolæ ſtatui. nõ tam ut faciliore opera. Apuleius intelligeretur (id enim longioris lucubrationis indiget) q̃ ut in nouã materiã. ueluti laceſſãprius uiam recens ingreſſos indiciis quibuſdã & quaſi certioribus ſignis: quo magis: & cõfiderent: & pcederent. admonerẽ: ne rei ignoratione plus iuſto trepidarẽt: ut de opuſculis quoq; ipſis: quæ in corpus unũ redegi. quã ipſe opinionẽ habeã: explicarẽ: potius: q̃ ſententiam ferrẽ. Eoq; item pacto poſſet uideri. q̃lis plato ipſe fuerit. a quo tam magnæ dictionis orta eſt occaſio. qui quidẽ a grauiſſimis atq; eruditiſſimis phis habitus eſt uerius prooraculo ne dicã deo. q̃ pro magiſtro. De acinoo quoq; cãm aderẽ. quare illũ Apulei noſtri opuſculis annexuiſſe? Paucis ergo audiãt mecũq; intelligere ſtudeãt. Apulei platonici ſtudioſi. Lucianus ille Syrus arguendi primis. atq; elegans. uel ſophiſta. uel phũs ut oẽs graci ſuffragãtur. Satyrus tũ quidã in phõs: ſu uerius. q̃ calũnia. multa ſcribens cũ gratia neminĩ phoꝝ peperit oĩo. Hic Lucianus aſinũ inter cætera aureũ luſit. Secq; in eũ finxiſſe cõmutatũ. cuius rei uarie trãditur argumentũ. q̃d nõ eſt huius dictionis & tpis explicare hũc aſinum noſter Lucius emulaturus ingenii alioquin exuberãtis. & ut Aſer acerrimi. phũs olim illius cui ſubtiliſſimus ſeſe dicit ſciẽdi. atq; expiẽdi. incẽſũ cupiditate. tũ terraq; alio. tũ in theſſalia eſſe pfectũ. Iſticq; apud magaq; maximã. qũ quidẽ ea tẽpeſtate mulieres theſſale magice potiſſimũ ſciebãt diuerſitatẽ. haud optabili occaſione. dum in auem affectaret uerti. ſeſe in aſinũ eſſe figuratũ: qua de cõuerſione diuus Auguſtinus noſter in preclariſſimo de ciuitate dei opere. quid opinetur expreſſit. Ut corpore ſũ aſinino mentem hoĩs ſui ait ſe retenuiſſe. Atq; ita ſub aſino latitantẽ multa cõmoditate. difficilia alioquin cognitu. didiciſſe. Vexq; priuſq; aſino ueſtiatur fabellas mirificas. ad rẽ ptinentes inducit. Aſino ex inde cõrectus. in erũnoſas. ac multifarias incidit calamitates. quas feſtiua dictione cõmeminit. Quo in toto ſermone. ſi quis recte intendat. mores hũanos effictos. liquido perſpiciet explicari. & impremeditatas fallacias argutias diſcet qbꝰ ẽt cauti ſepiſſime capiãtur. cũ nõ homo hoĩ. ſed lupus ſit potius homo. ut ſcite plautus inquit. dum qualis ſit homo. nõ noſcitur. Inſpergit tũ ubiq; res eiuſmodi noſter Lucius. ex quibus oĩm eruditiſſimus ut predixi illius tpis mortaliũ. facile fuiſſe uideatur. quod ex ea potiſſimũ cernere eſt fabula quã obiter annũ quãdã cõſolatricẽ. puellę captiue referẽtem inducit. quã quidem rem. qui certius cupiunt noſſe fulgentii de ea ipſa fictione interpretamenta perquirant. Is enim uir doctus in primis cõmẽtatus eſt illam. Tandem exanclatis multis erũnoſiſq; laboribus. ut ipſe ait. id eſt cũ ſũma aĩ anxietate. & corporis moleſtia ſuperatis. ac uictis. tranſcurſiſq; multiplicibꝰ uitę huius fallaciũ hominum machinamentis. atq; exercitiis. hinc. auxiliatricis ope

rosis de manu egyptii sacerdotis acceptis: ac deuoratis: hominiq̃ est priori suo restitutus: & religionibus magnis initiatus. hic est asinus ille aureus: tãto dicendi leporesale & linguæ gratia compositus: ut q̃s illũ studiosius lectitarit: in dictiõe latina seriorem queat atq; cumulatior. Nam q̃ res sũt diuersissime oẽs secretiores linguæ thesauros: in eo lutius effũdit. ac quãtũ in dicendo ualuerit referat. uerbis adeo propriis & accõmodatis ut nõ scribere. sed pingere planæ historiã uideatur. ppauca sane uti ego arbitror in media uita hoi possunt accidere. quæ latine proferre. aut scribere cupiẽti. hinc depromi sufficienter nõ ualeant: ubiq; eni est lepidus castigatus uenustus apt⁹ uarius copiosus cõcinnus presto: ut nasci ibidem nõ extra adsciscui uideatur oratio dixerit fortassis aliquis. minus tritã esse: atq; usurpatã Apuleii nostri dictionem. Idipsum est: quod ego demiror: q̃d laudo: quod extollo. quia nõ detrita quadam: nõ succida: nõ rustica: nõ squalenti & laciniosa: oratiõe: nõ ꝓculcata: nõ uulgatissima deinque res cotidianas ex media uita sumptas ediserit. quippe qui nõ popinis: aut meretriis tabernis. aut mugalibus triuiis: aut misticoq; cõpitis scribit. sed elegantię ac cultioris doctrinæ urbanis hoib⁹ atq; studiosis. de multis tũ beatissime pater. si per uitam licebit & cuam clementissimam sanctitatem. ubi a recognitionum munere pauxillum qui uero respirare. animus est mihi rudibus. in expertisq; & litteraq; tyrocinia ingredi incipientibus. aliquid scribere. nunc hæc ipsa emẽdandi. ut ego puto necessitas: ut quibusdã fortasse uideatur simplicitas: ne dixerim temeritas. totum me sibi uindex absorbet & abligurit. ut uix reficiendi corpusculi mihi tempus idoneũ superet. q̃d sicli opera perspiciet quisquis uidebit. quæ nostri impressores prelegente me effinxerit effigantq; assidue. quæ quidem. uel percurrere. ne dum attentius recognosce. in tãtis temporum angustiis. curisq; multiplicibus: rei etiam familiaris. & insuper exemplariorum pertinacitate. arduum admodum foret. quod deo & te pater beatissime cum uicario sanctissimo teste. ideo dico. ut æquo animo patiantur: nonnunq̃ legentes. si quæ inuenerint ad unguem minus. ac rubricam. & punctum castigata atq; descripta & me tamen non putent his uerbis culpam deprecari. Quis enim audeat possit. ue in tot tamque confragosis mendis tam prauis descriptionibus. tam raro lectis autoribus omnes mendas. sperare se dempturum. Et ut quod certum est dicam: impressorum quoque nostrorum operarii. non nullis in locis ab exemplaribus meis aliquantum aberrant. quod aliter certe fieri est perdifficile. Si tamen deus dederit mihi tuarũ castarum precum pater beatissime meritо. ut aliquando. C. Plinium difficilimum illum omnium qui scripserunt. propter mendas autorem quem impresentia cum meo Theodoro Gaza eruditissimo in manibus teneo. uel mediocriter absoluam. propositum est in noticiam ferre tam Plinii ipsius non nulla q̃ Apuleii & eiusmodi reliquorũ quorundam uerba desueta ex fragmentis ueterum scriptorum quæ licebit colligendo recentioribus etiam nostris adiunctis amicorumque undique imploratis auxiliis: ut hodie certe manca latinitas in uerborum desitorum prope explicatione plus aliquantulum habeat adimenti. Sed his missis ad Lucium nostrum redeamus. Methamorphosin uti prediximus quam fabulam ipse græcanicam appellat non interpres Apuleius sed emulator scripsit. ab ea ego uti a maioris opere libello initium feci. Secundum locũ obtinent floridos quattuor libelli neq; eni tempore plures potui diligentia multa adhibita: indipisci: ea nuncupatione merito inscripti. Floscu-

lis enim & odoramentis doctrine omnis in illis oratio insperſa est. Sunt enim ueluti breuissimi: ac casti quidam panegyrici. sed rebus grauibus prægnãtes & farti: ad afri ce pro consules ab Apuleio habiti: in prouincię ipsius capite: urbe carthagine. In iis historia sane breuis est: sed uarietate miranda. usque adeo legentem explens: & oblectãs: ut pauci libelli plus contineant uoluptatis. Tertio uero ab asino & floridis locо magnificas in primis: & doctissimas: magicę calũnię defensiones posui in quibus mirifice dictioni luciane. adiũcta est rerum abstrusarum pœnitus: magna uarietas & cognitio necessaria. Est enim sequentium omnium opusculorum: id ipsum pręcipuũ Quartus erit de deo socratis liber: a diuo nostro Augustino sepius in præclaris uoluminibus de ciuitate dei: ad rerum primarum & cælestium opportune citatus testimonia. Ibi de geniis multa dicuntur. Quis item fuerit deus ille. ut ueteres dicebãt. Socratis philosophi consiliarius: arbiterque: ibidem facile perspicietur: & clarissime. præterea quis & quantus magister. in ipsa diuinarum rerum prima philosophia noster fuerit Plato? Quintus ordine is liber sequitur qui quasi calumniatores futuros Platonis aliquando presagiens. ueluti dedita opera ad defensionem diuini hominis putari potest eẽ perscriptus. atque præparatus. Qui quidem: ut ipse q̃d sentiã ex posu dicã planiore dictiõe quadã. q̃ ceteri scripꝝ ẽ ab Apuleio: quẽadmodũ & reliq; quoque omnes: de quibus subinde explicabo. Forsitanque nõ eẽ apuleii: ex huiusmoi oratiõis filo arguerẽtur: nisi extarẽt & uaria: & uetustissima nõ nullibi exẽplaria idictibus Lucii nũi platõici pręsignata. q̃ hoc tpe a me roma neq̃erũt. admodũ id optãti. inueniri. Sed hęc satis sint de mea libello; apuleii opiniõe. Ad rẽ redeo. licet pr̃ beatissi meuera fateri. Fuere ẽt aliis tẽporib⁹ platonomastices. q̃dã. pro suis meritis digne munerati meri ipsi uerberões: i ãtistitẽ nature ausi iactare cõuicia. In nõ ea copia. qua nouus q̃dã Thersites. sed a magnis tamen achillib⁹: pugnis iuste ultionis sũt mactati. Quib⁹ si merita sacrificii quoque alicuius gratia rependi debet. digni profecto sũt oẽs. eo sacro: quo Iunius Brutus tyrannoq; tarquiniorum ab urbe tua roma exactor pro capitib⁹ humanis. Maniã larũ matrẽ ꝓpiciandã esse instituit cum enim prius sacri immanis horrore. larue illi. & uere furiose. rapitib⁹ humanis detestabili uesania fierent res diuina. quod etiam Macrobius grauis autor meminit. libertatis romanæ dignus assertor. & patronus Iunius Brutus. Alii fetentis. & papaueris somniculosi. capitibus iussit cõgruens. Manie fieri sacrificiũ hoc quęso honore calumniatores & platonis & reliquorum eiusmodi uirorũ pater beatissime patere honorari. Quid eni festiuius possit excogitari non inuenio nam ferutinis & olenti cetis oib⁹ imersari tales iure debẽt atque obrui & cũ alii oratiana quoque execratiõe in ultimas terras deportari ubi perpetuo somno & ueterno sopiti quasi nũquã fuerit ignorentur quãdo præcipiti rotati uertigine iis uiris detrahũt q̃ humanitatẽ diuinis ornamẽtis iduerũt lumi nibusque splẽdidissimis illustrarũt quos sani capitis oẽs hoies uenerãtur suspiciunt admirãtur q̃ppe q̃ pene iacẽtẽ i tenebris ignorantiæ mũdũ sciẽtia sua et laborib⁹ perpoliuerũt ostẽderũtque quo nã adiumẽto ab ifimis terris ad supna fydera hoies euolarẽt et ueluti fortiores itellectiõis diuiæ alas qb⁹ facere id posset addiderũt qualem oium grauissimo testimonio et uero tã nostro; q̃ gẽtiliũ. platõem fusse q̃ nescit est rustic⁹ q̃ dissimulat ingrat⁹ q̃ negat pdit⁹ q̃ calũniatur amarulẽt⁹ prorsus atque detestãdus cui uiro si uel alteq; parẽ gẽtilium ętas omnis ante domini nostri Iesu christi

aduentum habuisset: potuit mundus squalens non dicam ab omni cecitatis errore nã id per clementissimũ deũ ipsum dumdaxat: erat futurum. sed pfecto propeaboi inscitia liberari. qualia enim Iesu bone docuisset: qui tanto sublimi Platõe fuisset maior: quanto diuinus ipse hõ maioribus suis omnibus anteiuerat. Quod si præsentis negocii: & instituti operis munus primum foret: dicere speciatim. quæ res tanta posset de Platone: expanderem equidem aliis antemnis uela grandiora. ostenderemque me quoque castissimo & purgatissimo illi Antistiti sapiẽtiæ. non nihil aliquando magnæ lasse. Verũ ad Apuleium reuertor hic philosophus. & si breuiter: aliquo tamen pacto dogma. hoc ẽ decretũ ac sanctionẽ Platonis exposuit. & eius ipsius partẽ. sub philosophiæ uocabulo tantũmõ delibauit. Sextũ locũ obtinet de mundo liber. Ab aristotele sapientissimo: & physicorũ maximo ad Alexandrum regẽ scriptũ ab Apuleio nostro latinis exhibitus: ut unus uir ex platonicorũ familia: uterq; posset: & platonicus & aristotelicus ẽ censeri: maximo utriq; & in suo genere philosophorũ primario. affectissimus. atque laudis utriusq; predicator indefectus. & merito. utrunq; tu. iudex recta expensione sentire: minimeq; qd quidã arbitrantur dissentire: eo mõ tacitus nõ dicabat. quo in libello: tanta est præter illius rei cognitionẽ: qua de agitur hoc tempore. uel utilitas: uel facultas: ut pauci fortassis latinorũ libellũ utriusq; linguæ: in eo scientiarũ genere studiosis. uideri cõmodiores possint. Cũ præsertim idem ipse sit Trismegistum interprætatus. & antiquissimũ. & diuinũ philosophũ qui liber septimum locum in operibus tenebit Apulei. Eiusmodi q interprætamẽto iis gradum oibus faciet. qui pure aclatine. illa quoq; uoluerint: quæ a forensi magis sunt dictione remota nequaq̃ horridule interprætari. Extremũ in hoc opere posuimus. non ita pridẽ quam Alcinoum phylosophũ. & ipsum platonicum. latius paulo. diuini platonis sanctiones & decreta explicantem cuius interpræti patri reuerendo episcopo tropiensi honorem suum iuste seruauimus. præfationem eius libro alcinoi apponendo. quod eo etiam plenioreegimus uoluptate. quia hic libellus ad uirum maximũ Nicolaum cusensem. Cardinalem dum uiueret sancti petri aduincula. cuius nosipsi ĩ gratissimo nobis & utilissimo fuimus sex continuos annos obsequio. est inscriptus de cuius quidẽ uiri sũmis laudib9 & uirtute. quisq; uelit scribere. facillime qd laudet e buiũ promptumq; inueniet. ubi tamen desinat. aut cui. quid preferat. de summis eius meritis uel ornamẽtis. nũq̃ si sapiat. poterit exacte iudicare. fuit. n. uir ille. qd nõ tibi pbatissime: sed posteris dico. tãta bõitate: ut uir eo melior nũq̃ sit natus. uitioq; oĩum hostis acerrimus: atque publicus inimicus. & fastus atque ambitiõis ita aduersarius. ut quiuis maxime: quibus. hominũ quorundã peruersa opinio. quantomagis abundat eo se putãt firmius & augustius dignitatis suę locũ gradũq; seruare. seque ipsos magis honorari. Tanta uero integritas ut facilius apeninus. aut alpes reliquę. q̃ sancte ac iuste ab eo semel concepta sententia. loco potuerint dimoueri. Nec quisquã illi uiro absque iustitia: & pietate carus unquã fuit. Ea honestorũq; laborũ patientia. indeclinatio etiam senectute: iam posito. ut annos cum labore estimantes. aliquid in eo maius homine facile esse sentirent. Ea et benefaciẽdi. et gratificandi promptitudo. ut natus omnibus maxime sibiipsi minime uideretur. Ea gratię referendę. si preuẽt9: ut sit a quo piã merito foret. festinatio. et copia. ut uitam quoque pro benemerentibus effundendo: se tamen satisfacere non posse beneficiis iudicaret usq; adeo uero studiosus ut meipso præsente. et maxime admirante. in hyberno quoque lõgo itinere. totũ dic. ultra milia passum quadraginta: germãica trãsigẽs eqtatiõe: quæ solet eẽ laboriosior noctib9 tamẽ. & senex: & qd credi poterat: defatigat9: strato se pripiẽs suo: grauissimas theologiæ iterdiu secũ obiter cõmentatas: manu sua scriberet quæstiões. nobisque audiẽdi ei9 pcupidis in uia post ridiãis sp mãliõib9 faciendis. diuini animi sui inuentiones explicaret. Sane quidem tanta doctrinarum omnium ubertate Nicolaus quod ẽ dictu mirabile: fuit: ut quicquid ex tempore dicendum incidisset. tali id sp ille copia edissereret: ut ei solum facultati censeretur studuisse. Vir ipse quod rarum ẽ in germanis supra opinionem eloquens. & latinus: historias idem omnis non priscas modo: sed medię tempestatis. tum ueteres tum recensiores usque ad nostra tempora memoria retinebat. Gesta pręcipue conciliorum omnium ecclesiasticam scilicet historiam non summati: sed per capita singula & ueluti diarias ipsas actiones ex amussim crebro referebat: rerum origines quasi christianus. Cato & facti cuiusque ordinem explicabat: ut uel unica ista reuideri facile quiret admirabilis. quæ tamen maioribus cęteris comparata inter illius laudes: locum sibi minimum uindicabit. poetas & oratores dissimulabat sane. uerum ut erat ingenio per ameno: nequaquam ignorabat. In disciplinis mathematicis suo tempore Nicolao doctior fuit nemo quod quidem uiri illius plurime testantur scriptiones. Ius ciuile. & pontificium recte: puræque didicerat. & ut immortali atque æterna memoria erat. tanquam tunc primum ex illorũ studiorum officina prodiisset: memoriter sanctiões: & patrum decreta omnia: & doctorum insuper sententias recitabat. philosophiæ aristotelicę acerrimus disputator fuit. Theologię uero Christianæ summus interpres: & magister. & cælestis arcãi antistes sapientissimus. at platonis nostri & pythagoreorum dogmatum. ita cupidus atque studios9 ut nemo magis illi sciẽtię putaretur itẽ disse. qd eq dẽ duob9 exẽplis breuiter & uerissime affirmabo. Proclũ hẽbat platõicũ mẽdosissime scriptũ acri tũ igẽio adeo ei rei itelligẽdę assidu9 istiterat ut ẽt ex mediis librationũ mẽdis solidã reę eliceret ueritatẽ quod ea ratiõe perspectum est quia deide oblato illi forte fortuna. uero quodã exemplari ita inuentus est proclus ipse scripsisse. ueluti. Nicolaus ingenio suo fuerat coniectatus. parmenidem platonis magna ueluti ardens siti de græco in latinum ferret conuerti. Item platonis theologiam a proclo quem modo nominauimus. scriptã bis ille libris: ueluti thesauris suis & propriis maxime recreabatur ut nulli alii rei tam topere uigilaret. quod quare in epistolę huius calce dedita opera posuerim tibi pater beatissime ut dicam est necesse. Nam de Nicolao tuo cętera me rectius & plenius ipse cognouisti. ostẽdi initio meæ præfationis. uirum excelentissimum Bessarionem cardinalem nicenum. platoni magna ratione esse affectissimum. Idipsum & de Nicolao Cusensi cardinale dum uiueret sancti petri declaraui. Quis igitur nisi ineptus & uanus audebit nostra ætate a uiris his duobus facile doctorum principibus dissentire. quis grauis & sanus non maxime consentire uides pater beatissime plane uides quãto asilo agi quanta uertigine contorqueri debeat quisquis sese obtrectatorem & quasi polictorẽ diuini platõis audeat pfiteri quẽ prisci oẽs quẽ ueteres quẽ medie tẽpestatis hoies quẽ nręætatis maximi quẽ græci: quẽ barbari: quẽ christiãi oẽs eruditissimi ora culi uice colãt obseruẽt & predicẽt pdeãt ex gurgustiis. si satis sibi nõdũ uidẽt preuaricatiõe preterita delirasse: claretę. nouiaderũt Entelli. ad pugnãdũ nõ precipites illi qdẽ sed iusta idignatiõe prouocati prodeant Thersites et achilles adderunt: uincendi

fiducia. & diuinis armis instructi ꝓdeant Marsie: & Apollines ꝓuocent. ut Musis bitris. ac iudicibꝫ. diffluãt excoriati nõ i nostri orbis fontes: sed in cocytos infernos Letheas uoragines. atq; estuosos phlegetõtes. da uenią pater beatissime. contra fabulosos: & lucifugas: hosce. fabulis utẽti. nã si resipiscẽt. qđ eqdem opto palinodias cõmodũ ꝓ plateas decãtabũt. neq; id solũ. sed ꝑ & cõpita scriptas affigẽt: ut facti occipte sui meliore: luminis exiguũ: lucisq; recuperent. Quæ. n. malũ fuit stultitia immo qua: tanta insania. qs stupor. puluere accalce solem niti. ac cõtendere obtenebrare: ut in altũ sublatus puluis in iaculatorꝭ ipsoꝭ oculos recidens: lucẽ oẽm eis eripuerit. qđ ꝓfecto iis accidit: quicũq; platonicũ solem. sese temese obscuraturos crediderunt. Nos tñ. nõ de miseris triũphũ optãtes christiãisque & Platõis simul radiis. & humanitate illustrati: cecos istos miserati demus errãtibꝫ: & stupidis. & nihil cernentibꝫ. nihil intelligentibꝫ oio uenie manũ. ad fontesque oẽs penitentię ꝫ scientiæque deducamus: ut loci retractatiõis aqua. lippiẽtesque oculos iniuncti doloris medicamento. aliqñ discant meliora. ingemiscãtque errasse. tibi sit & tuo gregi felicitas ꝓpensa pastor eterne: & põtifex sanctissime. ꝑ quem tpa nr̃a assidua pace letiora floreant. qđ ut ꝓpetuũ & tibi. & nobis sit. diis ipse omnipotens misericorditer impartiat.

L. Apuleii. madaurensis philosophi platonici metamorphoseos. siue de asino aureo liber primus AtegO.

Eiusdẽ secundꝰ.

Eiusdem tertius.

Eiusdem quartus.

Eiusdem quintus.

Eiusdem sextus.

Eiusdem septimus:

Eiusdem octauus.

Eiusdem nonus:

Eiusdem decimus.

Eiusdem undecimus & ultimus.

Circa primam fermæ.

L. Apuleii madaurẽsis philosophi platonici floridoꝭ liber primus incipit.

Vt fermæ.

Floridoꝭ secũdus.

Floridoꝭ tertius.

Floridoꝭ quartus.

L. Apuleii madaurẽsis philosophi platonici apologię siue defensionis magiæ: ad clarissimum uirũ Claudiũ Maximũ pro consulem pro se. Oratio prima.

Certus æquidem.

Apologiæ. oratio secunda.

Nunc tempus est.

Vt primũ.

Commodum

Diem fermæ.

Psyche.

Interea psyche:

Vt primum.

Noctis gallicinio.

Sic ille neq; ssimus.

Die sequenti.

Circa primam fermæ.

L. Apuleii madaurẽsis philosophi platonici floridoꝭ liber primus incipit.

Vt fermæ.

Et Hippias.

Priusq̃

Tanta multitudo

L. Apuleii madaurẽsis philosophi platonici de deo Socratis liber incipit.

Qui me uoluistis.

L. Apuleii madaurensis philosophi platonici. de dogmate Platonis liber.

Platoni habitudo.

De philosophia liber.

Moralis philosophia.

L. Apuleii madaurensis philosophi platonici Cosmographia. siue de mundo. ad Faustinum liber incipit.

Consideranti mihi.

Hermetis Trimegisti. dialogus. L. Apuleii madaurensis philosophi platonici in latinum conuersio.

Asclepius iste.

Alcinoi disciplinaꝭ Platonis epitoma. id est. breuiarium incipit.

Epi scopi Tropien. ad Nicolaum Cusensem Cardinalem conuersio.

L. APVLEII MADAVRENSIS PHILOSOPHI PLATONICI METAMORPHOSEOS SIVE DE ASINO AVREO LIBER PRIMVS.

Milesius sermo

a Tego tibi sermone isto milesio uarias fabulas conseram: aureisq; tuas beniuolas: lepido susurro permulceã: mõsi papyꝭ ægyptiã argutia nilotici calami inscriptã: nõ spreueris ispicere: figuras fortunasq; hominũ i alias imagines cõuersas: & i se rursũ mutuo nexu refectas ut mireris: exordior. Quis ille: paucis accipe. Himettos Attica: & Isthmos Ephiræa: & Tænaros Spartiaca glebæ felices: æternum libris fœlicioribus: credite: mea uetus prosapia est. Ibi inq̃ i Atthide: primis pueritiæ stipendiis merui. Mox in urbe Latia aduena: studioꝭ Quiritiũ: idigenã sermonẽ: erũna li labore: nullo magistro præeũte aggressus: excolui. En ecce præfamur ueiã: si quid exotici ac forensis sermonis rudis locutor offẽdero. Iã hæc quidẽ ipsa uocis imutatio: desultorię sciẽtiæ stilo: quẽ accersim9 respõdet. Fabulã græcanicã icipimus: lector itende lætaberis. Thessaliã: nã & illic originis maternæ nostræ fũdamẽta a Plutarcho illo inclyto: ac mox Sexto philosopho nepote eius prodita: gloriã nobis faciũt: eã Thessaliã ex negocio petebã. Postq̃ ardua montiũ: & lubrica ualliũ: & rosida cespitũ: & gleboſa camporũ emersi: me æquo indigena palbo uehens: iã eo quoq; admodũ fesso: ut etiã fatigationẽ sedẽtariã: icessus uegetatione discuterẽ: i pedes desilio: equi sudorẽ: & frõtem curtose extrico: auris remulceo: frenos detraho: i gradũ lenẽ sensim proucho: quo ad lassitudinis incõmodũ: alui solitũ: ac naturale præsidiũ eliquaret. Ac dũ is ientaculum ambulatoriũ: prataq; præterit: ore in latus detorto ꝓnus adlectat: duobus comitum: qui forte paululũ processerãt: tertiũ me facio: & dũ ausculto quid sermõis agitaretur: Alter exorto cachinno pce inquit in uerba ista: hæc tã absurda: tamq̃ imania mẽtiendo. Isto accepto sititor alioquin nouitatis: imo uero inq̃ ipartite sermonẽ: nõ quidem curiosum: sed qui uelim scire uel cuncta: uel certe plurima: simul iugi q; insurgimus aspitudinẽ fabulaꝭ lepida iucũditas leuigabit. At ille qui cœperat: ne iquit istud mendaciũ tã ueꝭ ẽ: q̃ si qui uelit dicere: magico susuramine amnes agiles reuerti: mare pigrũ colligari: uentos inanimes expirare: solẽ inhiberi: lunã despumari: stellas euelli diem tolli: noctẽ teneri. Tũc ego in uerba fidentior: heus tu inq̃: qui sermonẽ ieceras priorem ne pigeat te: uel tædeat reliqua prætexere: Et ad aliũ. Tu uero crassis auribus & obstinato corde: respuis quæ forsitan uere phibeantur: minus hercule calles prauissimis opinionib9 ea putari mẽdacia: quæ uel auditu noua: uel uisu rudia: uel certe supra captum cogitationis ardua: uideantur. quæ si paulo accuratius exploraris: nõ mõ cõpertu euidentia: uerũ etiã factu facilia senties. Ego deniq; uespera dum polentæ casea tę mordico securius offulam grandiorẽ in cõuiuas ęmulos cõtruncae gestio: mollicie cibi glutinosi faucibus inhærentis: & ima gula spiritus detinentis: minimo minus interii: & tamẽ athenis proximo: & ante poetilen porticum: isto gemino obtutu circulatorem aspexi equestrem: spatã præacutã mucrone infesto deuorasse: ac mox eundẽ inuitamento exiguę stipis uenatoriã lanceã qua parte minatur exitiũ in ima uiscera condidisse: & ecce pone lanceæ ferrum: qua bacillum inuersi teli ad occipitium per inguimẽ subit puer in molliciem decorus insurgit. Inq; flexibus tortuosis encruã: & exossã salutationẽ explicat: cum oium: quiaderamus: admiratione: diceres dei medici baculo: q; ramulis semiamputatis nodosum gerit: serpentem generosum: lubricis amplexibus i

Fatigatio sedentaria

Inguimen

hærere: sed iam cædo tu sodes: qui cœperas fabulam: remetire. Ego tibi solus hic pro isto credam: & quod ingressui primum fuerit stabulum prandio participabo: hic tibi merces posita est. At ille istud quidē quod polliceris: equi bonicq facio. Verū quod inchoaueram: porro exordiar. Sed tibi prius deierabo solem istum uidentem deum: me uera comperta memorare: ne & uos ulterius dubitetis: si Thessaliam proximā ciuitatem peruenerit is: quod ibidem passim per ora populi sermo iactetur: que pala gesta sunt: sed ut prius noritis qui sim: & cuiatis: quo questum nunc eam: audite: aegine sis quidem sum æthneo melle uel caseo & huiusce modi cauponarū mercibus: per Thessaliam: Aetoliam. Boetiam ultro citro discurrens: cōperto itaq quod hypate: que ciuitas cuncte Thessalię ante pollet: esset caseus recens: & sciti saporis: admodū cōmodus precio distrahi: festinus adcucurri: id omne præstinaturus: sed ut fieri assollet: sinistro pede profectum: me spes cōpendii frustrata est: omne enī pridie lupus negociator magnarius coemerat. Ego igitur inefficaci celeritate fatigatus: cōmodum uespera oriente ad balneas processeram. Ecce Socratem contubernalē meum conspicio: humi sedebat: sciffili palliastro semiamictus. pene alius lurore ac misera macie deformatus: qualia solent fortunę deterrima: stipes in triuiis erogare. hūc talem quam q necessariū & sū me agnitum: tamen dubia mente propius accessi. Hem inquā mi Socrates quid istud? que facies? quod flagitium? At uero domi tuę iā deflectus & conclamatus es: liberis tuis tutores iuridici: prouincialis decreto dati: uxor præsolutis feralibus officiis: luctu & mœrore diuturno diformata: diffleris pene ad extremā captiuitatem ocuiis suis domus infortunium: nouarum nuptiarum gaudiis a suis sibi parentibus hylarare cōpellitur. At tu hic laruale simulachrum: cum summo de decore nostro uiseris. At ille mē ne inquit ne tu fortunarum lubricas ambages: & instabiles incursiones: & reciprocas uicissitudines ignoras & cū dicto sutili centuculo faciem suam: iam dudum punicante præpudore obtexit: ita ut ab umbilico pubetenus: cętera corporis renudaret. Nec de nicq perpessus ego tam miserum ęrumne spectaculū iniecta manu ut adsurgat: enitor. At ille ut erat capite uelato: sine sine inquit: fruatur diutius tropheo fortuna: quod fixit ipsa: effeci: sequatur. Et simul unam ex duab9 laciniis meis exuo: eumq propere uestio dicam: an ne contego? & ilico lauacro trado: quod unctui: quod cursui: ipse prēministro: sordium enormē eluuiem operose effrico. Probe curato ad hospitium: lassus ipse fatigatum egerrime sustinens perduco: lectulo refeo: cibo satio: poculo mitigo: fabulis permulceo. Iam ad lubentia procliuis est sermonis & ioci: & scitū est cauillum: iam dicacitas tinnula: cum ille imo de pectore cruciabile: suspirium ducens: dextra sęuiente: frontem replaudens: me miserum infit: qui dum uoluptatem gladiatorii spectaculi satis famigerabilis cōsector: in has erumnas incidi. nā ut scis optime secundum questū Macedonia profectus: dum mense decimo ibidem attentus numatior reuortor: modico priusq Larissam accederem: per transitum spectaculum obiturus: in quadam auia & lacinio sa conualle a uastissimis latronib9 obsessus: atq omnibus priuatus tandem euado: & utpote ultime adfectus: ad quandam cauponam Meroen anum: sed admodum scitulam deuorto: eiq causas & peregrinationis diuturnę: & domuitionis anxiæ: & spoliationis diuinę aperio. & dum misere refero quę memini illa me quam humane tractare adorta: cœnę grate atq gratuite: ac mox urigine parcita cubili suo applicat: & statim miser ut cum illa acquieui ab unico congressu annosam ac pestilentem cōtra ho: & ipsas etiam lacinias: quas boni latrones contengendo mihi concesserant: in eam con

Magnarius

Conclamat

Centuculus

Flamigerabilis Reuortor Deuorto Domuitio

Lacinię

tuli: operulas etiam quas adhuc uegetus: saccariam faciens merebam: quod me ad istā faciem quam pauloante uidisti: bona uxor & mala fortuna perduxit. Pol quidem tu dignus inquam es extrema sustinere: si quid est tamen nouissimo extremius: qui uoluptatem ueneriam: & scortum scorteum lari & liberis prętulisti. At ille digitum a pollice proximum: ori suo admouens: & in stupore m attonitus: tace tace inquit: & circunspiciens tutamenta sermonis: parce inquit in fœminam diuinam: nequam tibi lingua intemperante noxam contra has. A in tandem inquam potens illa: & regina caupona? quid mulieris est? Saga inquit & diuini potens: cęlum deponere: terram suspendere: fontes durare: montes diluere: manes sublīare: deos infirmare: sidera extinguere: tartarum ipsum illuminare. Oro te inquā: & oro te inquā: auleum tragicum dimoueto: & siparium scęnicū complicato: & cedo uerbis cōmunibus: Vis inquit unū uel alterum? Imo plurima eius audire facta? nam ut se ament efflictim: non modo incolę: uerum ēt Indi: uel ęthiopes utriq: uel ipsi Antichthones: folia sunt artis: & nugæ merę: sed quod in conspectu plurium perpetrauit audi. Amatorem suum quod i aliam temerasset: unico uerbo mutauit in feram castorem: quod ea bestia captiuitati metuens: se ab insequentibus repręcisione genitalium liberat ut illi quoq simile: quod Venerem habuit in aliam proueniret. Cauponē quoq uicinum: atq ob id ęmulū deformauit in ranam: & nunc senex ille dolium innatans tini sui: aduentores pristinos ī fęce submissus officiosis roncis raucus appellat. Alium de foro quidem: quod aduersus eam locutus esset: in arietem deformauit: & nunc aries ille causas agit. Eadem amatoris sui uxorem: qd in eam dicacule probrum dixerat: iam in sarcinā pregnationis obfecto utero: & repugnato fœtu: perpetua pregnatione damnauit. Et ut cuncti numerant octo annos: one re misella illa: uelut elephantum paritura distenditur. Quæ cum subide: ac multi nocerentur: publicitus indignatio percrebuit: statutūq est: ut in eā die altera seuerissime saxorum iaculationibus uindicaretur. Quod consilium uirtutibus cantionum anteuertit: & ut illa Medea unius dieculę Creonte impetratis induciis: totā eius domum: filiamq cum ipso sene flammis coronalibus deusserat: sic hæc deuotionibus sepulchralibus in scrobem procuratis: ut mihi temulenta narrauit: proxime cunctos: in suis sibi domibus tanta numinum uiolentia clausit: ut toto biduo: non claustra perfringi: non fores euellit: nō deniq parietes ipsi quiuerint perforari: quoad mutua hortaone conso ne clamitarent: quā sanctissime deierantes sese neq ei manus admolituros: & si qui aliud cogitarint: salutare laturos subsidium: & sic illa propiciata: totam ciuitatē absoluit At uero cœtus illius auctorem nocte ītempesta: cū tota domo ideſt parietibus & ipso solo: & omni fundamento: ut erat clausa: ad centesimum lapidem in aliā ciuitatem sūmo uertice montis exasperati sitam: & ob id ad aquas sterilem transtulit. Et quoniā dē sa inhabitantium ædificia locū nouo hospiti non dabant: ante portam proiecta domo discēdit. Mira inquā nec min9 sæua mi Socrates memoras. deniq mihi quoq nō paruam incussisti solicitudinē: imo uero formidinē iniecto non scrupulo sed lancea nequo numinis ministerio similiter usa sermones istos nostros anus illa cognoscat. Itaq maturius quieti nos reponamus: & somno leuata lassitudine noctis: ante lucem aufugiamus istinc q putas longissime. Hęc adhuc me suadēte: insolita uinolentia: ac diuturna fatigatione prētentus bonus Socrates iā sopitus stertebat altius. Ego uero aducta fortissulisq firmatis: grabattulo etiā pone cardine supposito & probe adgesto: super eū me recipio. Ac primū prę metu aliquantis per uigilo de ī circa tertiam ferme uigiliā pau

saccariam faciēs

exremius

scortum scorteum

siparium scęnicum

officiosis roncis obsecto utero repugnato fœtu coronales flāmę

lulum conniueo: cõmodum quieueram: & repente in pulsu maiore: q̃ ut latrones crede
res: ianuæ reserantur: imo uero fractis & euulsis funditus cardinibus prosternuntur.
grabattus alioquin breuiculus: & uno pede mutilus ac putris: impetus tanti uiolentia
posternitur: me quoq; euolutum: & excussum humi recidens in inuersum coopit acte-
git. Tũc ego sensi naturaliter quosdam affectus in contrarium prouenire. nam ut la-
chrymæ sæpicule de gaudio prodeunt: ita & in illo nimio pauore: risum nequiui conti
nere: de Aristomene testudo factus. Ac dũ infimũ deiectus obliquo aspectu: quid rei
sit grabattuli sollertia munitus opperior: uideo mulieres duas altioris ætatis: lucernã
lucidam gerebat una: spongiam & nudum gladium altera. Hoc habitu Socratẽ bene
quietum circunstetere: Infit illa cum gladio: hic est soror Panthia: carus Endosmion:
hic calamitus meus: qui diebus ac noctibus illusit ætatulam meam: hic qui meis amo-
ribus subterhabitis: non solum me diffamat probris: uerum fugam instruit. At ego. s.
Vlyxi astu deserta sum: & Calypsonis æternam solitudinem: & porrecta dextera:
meq; Panthiæ suæ demonstrato. At hic inquit bonus consiliator. Aristomenes:
qui fuge huius autor fuit: & nunc morti proximus: iam humi prostratus grabattu-
lo succubans iacet: & hic omnia conspexit impune se relaturum meas contumelias pu
tat: faxo eum sero: immo uero iam nunc: ut & præcedentis dicacitatis: & instantis cu-
riositatis pœniteat. Hæc ego ut accepi sudore frigido miser pfluo: tremore uiscera qua
bac- tior: succussusq; sum adeo: ut grabattulus etiam inquietus super dorsum meum palpi
chati tando saltaret. At bona Panthia quin igitur inquit soror hunc primum bacchatim di
me scerpimus: uel membris eius destinatis: uirilia desecamus. Ad hæc Meroe: sic enim
roe ab se nomen eius: quam fabulis Socratis conuenire sentiebam: imo ait superfit hic sab
tem: quin misselli huius corpus: parua contumulet humo: & capite Socratis i alterum
dimoto latus: per iugulum sinistrum: capulotenus gladium totum ei demergit: & san
guinis eruptionem uterculo admoto excipit diligenter: ut nulla stilla cõpareret usquã:
hæc ego meis oculis aspexi: nã etiã: ne quid demutaret credo a uictimę religione: immissa
dextera per uulnus illud ad uiscera penitus: cor miseri contubernalis mei Meroe bona
uari- serutata protulit: cũ ille ipetu teli præsecata gula uocem: imo stridorem incertum per
cus uulnus effunderet: & spiritum rebuliret. Quod uulnus: qua maxie patebat: spongia ad
fulciens Panthia: heus tu inquit spongia caue in mari nata: per flumen ne transeas: his
æditis ab una: remoto grabattulo: uaricus superfaciem meam residentes: ueficã exone
rant: quoad me urinæ spurcissimæ madore perluerẽt. Cõmodum limen euaserãt: & fo
res ad pristinum statum integræ resurgunt: cardines ad foramina resident: postes ad re
pagula redeunt. ad claustra pessuli recurrunt. At ego ut eram etiam nunc humi proie-
ctus inanimis: nud9: & frigid9: & lotio perlitus: quasi recens utero matris æditus imo
uero semimortuus: uerumetiã ipse mihi supuiuens: & Postumus: uel certe distinatęiã
cruci candidatus: quid inq̃ de me fiet: ubi iste iugulat9 mane paruerit? Cui uidebor ue
suppe risimilia dicere pferens uera: pro clamares saltem suppetiatũ: si resistere uir tantus mu
tiatũ lieri nequibas: sub oculis tuis homo iugulatus: & siles? cur autẽ te simile latrocinio nõ
ante- pemit? Cur sæua crudelitas: uel pp idicio sceleris arbitro pepcit? Ergo quoniã euasisti
lucu- mortẽ: Nũc illo redi. Hæc identidẽ mecũ replicabã: & nox ibat i diẽ: optimũ itaq; fa
lo ctu uisũ ẽ: ante luculo furtim euadere: & uiam licet trepido uestigio capssere: sũmo
ante- sarcinulam meã subdita claui pessulos reduco. At ille probe & fideles ianuæ: quę sua
lucio sponte deserat- nocte fuerant: uix tandẽ: & egerrime tunc clauis suæ crebra imissione

patefiũt. Et heus tu inq̃ ubi es? ualuas stabuli absoluq: antelucio uolo ire. Ianitor po
ne stahuli hostium: humi cubitans & iam nunc semisomnus: quid tu inquit: ignoras
latronibus infestari uias? qui hoc noctis inter incipis. Hem: & si tu alicuius facinoris
tibi cõscius scilicet mori cupis: nos cucurbitę caput nõ habemus ut pro te moriamur
non lõge inq̃ lux abest. Sed & præterea quia uiatori de sũma paupie latrões auferre pos
sunt? An ignoras inepte: nudũ nec a. x. palestritis te spoliari posse. Ad hæc ille marci-
dus & semisopitus: in alterę latus euolutus: unde autẽ inquit scio: an cõuectere illo tuo
cum quo sero deuertera: iugulato: fuge mandes prędiũ. Illud horę memini me terra
dehiscẽte: ima tartara: inq; his canẽ cerberę: prorsus esurientẽ mei prospexisse: ac recor
dabar profecto bonã Meroẽ nõ misericordia iugulo meo pepcisse: sed seuicia cruci me
seruasse. In cuniculũ itaq; reuersus: de genere tumultuario mortis mecum deliberabã. exan-
Sed cum nullũ aliud telũ mortifer; fortuna: q̃ solũ mihi grabattulũ subministraret. Iã clare
iã grabattule inq̃ aio meo carissime: qui mecũ tot erũnas exanclasti: conscius & arbiter
quę nocte gesta sũt: quẽ solũ in meo reatu testẽ inocentię citare possũ: tu mihi ad iferos
festinati: submiuistra telũ salutare. Et cũ dicto restim qua erat in textus: aggredior ex-
pedire: ac tigillo quod fenestrę subditum altrinsecus prominebat. Iniecta atq; obdita
parte funiculi: & altera firmiter in nodum coacta: ãscẽso grabattulo: ad exitiũ sublima
tus: & misso capite laqueum induo. Sed dũ pede altero: fulcimentũ quo sustinebar re-
pello: ut ponderis deductu restis ad ingluuiẽ adstricta: spiritũ officia discluderet repẽ
te putris alioqnin: & uetus funis disrumpitur. Atq; ego de alto recidẽs: Socratẽ: nam
iuxta me iacebat super ruo. cũq; eo in terrã deuoluor: & ecce in ipso momẽto ianitor in
trorupit: exerte clamitans. Vbi es tu qui alta nocte imodice festinabas: & nunc stratis
inuolutus? Ad hęc nescio: an casu nostro: an illius absono clamore: experrectus So-
crates exurgit prior. Et tue inquit imerito stabularios hos oẽs hospites detestantur. Nã
iste curiosus dum iportune irrũpit: credo studio rapiendi aliquid: clamore uasto: mar
cidus alioquin me altissimo somno excussit. Emergo lætus atque alacer: isperato gau
dio pfusus: & ecce ianitor fidelissime: comes & pater meus & frater meus: quẽ nocte e-
brius occisum a me calũniabaris: & cũ dicto Socratẽ deosculabar amplexus. At ille o
dore alioquin spurcissimi humoris pcussus: quo me lamię illæ infecerãt: uehemẽter as-
pernatur. Apagete inquit fœtorem extremę latrinę: & causas cœpit hui9 odoris comi
ter inquirere. At ego mire adficto ex tempore: absurdo loco: in aliũ sermonẽ intetio- diruo
nem eius dentuo diruo. & iniecta dextra quinimus inq̃: & itineris matutini gratiam ca
pim9? summo sarcinulã: & pretio mãsionis stabulario persoluto capessimus uiã. Ali
quantũ processeramus: & iã iubaris exortu cuncta collustrãtur: & ego curiose sedulo
arbitrabar iugulum comitis: qua parte gladiũ delapsum uideram: & mecũ uesane ani-
mo quin poculis & uiuo sepultus: extrema somniasti: ecce Socrates integer: sanus ico
lumis: ubi uulnus? spongia ubi? postremo cicatrix: tã recens? & ad illũ. Ne imerito in
quã medici fidi cibo & crapula distentos: sæua p grauia somniare autumnãt: mihi de-
niq; q̃ poculis uesperi minus tẽperaui: nox acerba diras & truces imagines obtulit: ut
adhuc me credã cruore humano aspersũ. atq; ipiatũ. Ad hęc ille subridens: At tu in-
quit nõ sanguine: sed locio pfusus es: uerumtamẽ & ipse p somnũ iugulari uisus sũ ni-
hil nam & iugulum istum dolui & cor ipsum mihi auelli putaui & nunc etiam spiritu
deficior & genua quatior & gradu titubo & aliquid cibatus refouendo spiritu desidero
Et inquã paratũ tibi adest ientaculũ & cum dicto mantica mea humero exuo Caseum

cũ pãe ꝑpere ei porrigo: & iuxta platanũ iſtã reſidam⁹ aio: quo facto: & ipſe aliq̃d idi
dem ſũmo: Eũq; auide eſitantẽ aſpitiẽs: aliquãto iteriore macie: atq; pallore buxeo de
ficientẽ uideo. Sic deniq; eũ uitalis color turbauerat: ut mihi prę metu: noctur nas ẽt fu
rias illas imaginanti: fruſtulũ panis: q̃ primũ ſumpſerã: q̃uis admodũ modicũ: medi
is faucibus inhęreret: ac neq; deorſũ demeare: neq; ſurſũ remeare poſſet. Nã & breuitas
ipſa cõmeantiũ: metum mihi cumulabat. Quis enĩ de duobus comitũ: alter; ſine al
terius noxa peremptũ crederet? Ver; ille ut ſatis detruncauerat cibũ ſitire ꝑpatienter cœ
perat. Nã & optimi caſei bonã ptẽ uide deuorauerat: & haudita longe radices plata
ni leuis fluuius in ſpẽm placidę paludis ignauius ibat. Argẽto uel uitro æmolus inco
lorem. En inq̃ explere latice fõtis lacteo. Adſurgit: & oppertus paululũ: planiorẽ ripę
marginẽ cõplicitus in genua adpronat ſe: auid⁹ adfectãs poculũ: necdũ ſatis extremis
labiis ſũmum aquę roré attigerat: & iugulo eius uulnus dehiſcit in profundũ patorem
& illa ſpõgia repẽte de eo deuoluitur: eãq; paru⁹ admodũ comitatur cruor. deniq; cor
pus exanimatũ influmẽ pene corruerat: niſi altero ego eius pede retento: uix & egrę ad
ripã ſupiorem attraxi. Vbi defletum pro tpe comitẽ miſellum arenoſe humo: i amnis
uicinia ſempiterna cõtexi. Ipſe trepidus & eximie metuens mihi: per diuerſas & auias
ſolitudines aufugi. Et quaſi cõſcius mihi cædis humanę: relicta patria & lare: ultroneũ
exilium amplexus: nunc Aetoliã: nouo cõtracto matrimonio: colo: Hæc Ariſtome
nes: at ille comes eius: qui ſtatĩ initio: obſtinata incredulitate ſermonẽ eius reſpuebat.
Nihil ĩquit hac fabula fabuloſius: nihil iſto mẽdacio abſurdius: & ad me cõuerſus. Tu
autem ĩquit uir: ut habitus & habitudo demõſtrat ornatus accedis huic fabnlę? Ego
uero inq̃ nihil ĩpoſſibile arbitror. ſed utrunq; fata decreuerint: ita cũcta mortalib⁹ pro
uenire. Nã & mihi & tibi & cunctis hoibus multa uſu euenire mira & pene ĩfecta: quæ
tamẽ ignaro relata fidẽ ꝑdant. Sed ego huic & credo hercules & gratas gratias memi
ni: q; lepidę fabulę feſtiuitate nos auocauit: aſperã deniq; ac prolixã uiam ſine labore &
tædio euaſi: Quod beneficiũ ẽt illũ uectorẽ meũ credo lætari: ſine fatigatione ſui: me
uſq; ad iſtã ciuitatis portã: nõ dorſo illius: ſed meis auribus prouecto. Is finis nobis &
ſermõis & itineris cõmunis fuit. Nã comites utriq; ad uillulas ꝓximas leuorſũ abiere:
Ego uero q; primũ ĩgreſſu ſtabulũ cõſpicatus ſum: acceſſi. & de quadã anu cauponali
co ꝑcontor. eſt ne inq̃ Hypata hęc ciuitas? Annuit. Noſti ne Milonẽ quendã epriori
bus? Arriſit. Et uere inquit primus iſtic perhibetur Milo: qui extra pomeriũ & urbem
totã colit. Remoto inq̃ ioco parens optima. dic oro & cuiatis ſit: & quib⁹ diuerſetur a
dibus. Vides ne ĩquit extremas feneſtras: quę foris urbẽ proſpiciunt: & altrinſecus fo
res proximũ reſpicientes angi portũ: inibi iſte Milo diuerſatur: amplitet nũmatus: &
longe opulentus: ue; extremę auaritie: & ſordis ĩfimę: ĩfamis homo: fœnus deniq;
copioſum ſub arrabone auri & argenti crebriter exercens: exiguo lare icluſus: & erugi
ni ſemper intentus: cũ uxore etiã calamitatis ſuę comite habitat. Neq; pręter unicã pa
ſcit ancillulã: & habitu mendicantis ſemper ĩcedit. Ad hæc ego riſu ſubiicio: benigne
inq̃ & proſpicue Demeas meus ĩ me cõſuluit: qui peregrinatu; tali uiro cõciliauit: ĩ cu
ius hoſpitio nec fumi nec nidoris nebulã uererer. & cũ dicto modico ſecus progreſſus
hoſtiũ accedo: & ianuã firmiter opeſſulatã pulſare uocaliter ĩcipio. Tandem adoleſcẽ
tula quædã procedens. Heus tu ĩquit: qui tam firmiter fores uberaſti: ſub qua ſpecie
mutuari cupis? An tu ſolus ignoras pręter au; argentũ q; nullũ nos pign⁹ admittere?
Meliora inq̃ omiare: & potius reſpõde: an itra ędes he; tuũ offẽderi? Plãe ĩquit: ſed q

ad
prõat
patorem

opeſſulatã
ianua

cauſa quęſtiõis huius. Litteras ei a corynthio De mea ſcripta s ad cũ reddo. Dũ annun
tio inq̃t: hec ibidẽ opiminor. Et cum dicto rurſum foribus opeſſulatis inro: capeſſit: oppe
modico deide regreſſa: patefactis ædibus. Rogat te inquit intuli me: eumq; accubãtẽ: rimi
exiguo admodũ grabattulo: & cõmodũ cœnare ictpientẽ iuenio: aſſidebat pedes ux nor
or: & menſa uacua poſita: cuius mõſtratu. En ĩquit hoſpitiũ. Bene ego: & illico eis lit
teras Demeę trado: Quibus preſpiter lectis: amo ĩq̃t meum Demeã: qui mihi tãtũ
cõciliauit hoſpitem. Et tum dicto: iubet uxorẽ decedere. Vtq; in eius locum aſſideã: iu
bet meq; eã nunc uerecundia cõtantẽ: abrepta lacinia detrahens: adſide inquit iſtic. Nã
præ metu latronum: nulla eſt fibula an ne ſufficiẽtem ſupelectilẽ parare nobis licet: ec
ci Et ſic: Ego te ĩq̃it etiã ne iſta torporis ſpecioſa: hitndie deq; hac uirginali prorſus uere
cũdia: generoſa ſtirpe proditũ: & recte cõuiuerẽ Sed & me⁹ Demeas eadẽ litteris pro
nuntiat: ergo breuitatem grurguſtioli noſtri ne ſpernas peto: erit tibi adiacens: & ecce
illud cubiculum: hõeſtum receptaculum: fac libenter diuerſeris ĩ noſtro Nã & maio
rem donum dignatõe tua feceris: & tibi ſpecimẽ glorioſum arrogaris: ſis cõtentus lare
paruulo: Teſei illius cognominis patris tui uirtutes æmulaueris: qui nõ eſt aſpernatus hecа
Hecales anus hoſpitium tenue. At uocata ancillula. Fortis iuquit larcinulas hoſpitis lc an⁹
ſuſceptas cum fide conde in illud cubiculũ. Ac ſimul expromptuario oleũ unctui: & prom
lintea terſui: & cætera hæc eidẽ uſui profer ꝓciter. Et hoſptẽ meũ producad proxias ptua
balneas: ſatis arduo itinere: atq; prolixo fatigatus eſt. His ego auditis: mores: atq; p nario
ſimoniã ratiocinans Milonis uolenſq; me artius ei conciliare. Nihil inq̃ rerum iſtar;:
quæ itineris ubiq; nos comitantur. indigemus. Sed & baineas facile pcontabimur:
Plane quod eſt mihi ſũme principiũ equo qui me ſtrennue peruexit: fenũ atq; ordeũ: ac
ceptis iſtis numulis tu Fotis emito. His actis: & rebus meis in illo cubiculo conditis:
pergens ipſe ad balneas: ut prius aliquid nobis cibatui proſicerẽ: fo; cupedinis peto.
Inq̃eo piſcatum opiparẽ expoſitum uideo: & percõtato precio: quod centum num forũ
mis idicaret aſpernatus? xx. denarios perſtinaui. Inde me cõmodum egredientẽ: con cupe
tinuatur Pythias cõdiſcipulus apud athenas athicas meus: qui me poſt aliquantulum dinis
multam tpis amanter agnitum iuadit amplexuſq; ac comiter deoſculatus. Mi Luci ait piſca
ſat pol diu eſt: quod ĩteruiſimus te? At Hercules exinde e Vaſtio magiſtro digreſſi ſu tum
mus. Quæ autem tibi cauſa peregrinationis huius? Craſtino die ſeies inquam ſed quid opipa
iſtud uoti? gaudeo. nã & lixas & uirgas: & habitum prorſus magiſtratui cõgruentem ĩ iem
te uideo. Annouã curamus ait: & ædilem herimus: & ſiquit abſonare cupis: utiq; cõ perſti
modabimus. Abnuebã: quippe qui iã cœnę affatim piſcatum proſpexeramus. Sed. n. nau
Pithias uiſa ſportula: ſuccuſſiſq; ĩ aſpectum planiorẽ piſcibus. At has quiſquilias q̃tũ inter
paraſti? Vix inq̃ piſcatori extorſimus accipe. xx. denarios. Quo audito: ſtatĩ adrepta uiſo
dextra poſtliminio me in fo; cupedinis reducens. Et a quo inquit iſto; migaмẽta hęc miga
cõparaſti? Demonſtro ſeniculum: ĩ angulo ſedebat. Quem cõteſtum pro ędilitatis ĩpe mẽn
rio uoce aſperima increpãs. Iam iam inquit nec amicis quidẽ noſtris: uel oĩno ullis hoſ ta
pitibus parcitis? Quid tã magnis pręciis piſces friuolos ĩdicatis? & florẽ Theſſaliæ re
gionis inſtar ſolitudinis: & ſcopuli ædilium caritate deducitis? ſed non impune. iam
enim faxo ſcias: quemadmodum ſub meo magiſterio mali debeant coerceri: & profu
ſã in mediũ ſportula: iubet officialẽ ſuũ ĩſuper piſces inſcẽdere: ac pedib⁹ ſuis totos ob
tererc: q̃ cõtẽtus mo; ſeueritndie: mens Pythias: ac mihi ut abiré ſuadens: Sufficit mi
hi o luci ĩq̃t ſẽiculi tãta hęc cõtũelia. His actis cõſternat⁹ ac ꝓrſus obſtupid⁹ ad balne

as me refero: prudẽtis cõdiscipuli ualido consilio. & nũmis simul priuatis & cœna: lautusq; ad hospitium Milonis: ac dehinc cubiculum me reporto. Et ecce Fotis ancilla: rogaret inquit hospes. At ego iam inde Milonis abstinentiæ cognitor: excusaui comiter. quod uiæ uexationem non cibo: sed somno censerem diluendam. Isto accepto pergit ipse: et iniecta dextra clementer me trahere adoritur. Ac dum contor: dum modeste renitor. Non prius inquit discedam q̃ me sequaris. Et dictum iureiurando secutus iam obstinationis suæ: me ingratis obedientem perducit ad illum suum grabattulatum: & residẽti: q̃ salue agit inquit Demas noster: quid uxor: quid liberi: quid uenaculi? Narro singula: percunctatur accuratius causas etiam pegrinationis meę: quas ubi prõbe putauit: iam & de patria nostra & eius primoribus: ac denique de ipso præside scrupulosissime explorans: ubi me post itineris tam sæui uexationem sentit: fabularum quoq; serie fatigatum in uerba media somno lentũ desinere: ac me quicq̃ defectum iam incerta uerborum salebra balbutire: tandem patitur cubitum concederem. Euasi aliquando rancidi senis loquax & famelicum conuiuium somno non cibo grauatus: cœnatus solis fabulis: & in cubiculum reuersus: optatæ me quieti reddidi.

EIVSDEM LIBER SECVNDVS DE ASINO AVREO

Cãtamina

T primum nocte discussa: sol nouus diem fecit: & somno simul emersus: & lectulo: anxius alioquin & nimis cupidus cognoscendi. quæ rara miraq; sunt. reputansq; me media Thessaliæ loca tenere quo artis magicæ natiua cantamina totius orbis cõsono ore cælebrantur. fabulamq; illã optimi comitis Aristomenis: de situ Ciuitatis huius exortam: ſuspensus alioquin: & uoto simul: & studio: curiose singula considerabam. Nec fuit in illa ciuitate: quod aspiciens: id esse crederem. q̃d esset: sed oia prorsus ferali murmure in aliam effigiẽ transFolia te arbores lata: ut & lapides: quos offenderẽ: de hoie duratos: & aues: quas audirẽ: indidem plumatas: & arbores quæ pomerium abirent: foliatas similiter. & fontanos latices de corporibus hũanis fluxos crederem: Iam statuas & imagines incessuras: pietes locuturos boues & id genus pecua dictura præsagium: de ipso uero cælo: & iubaris orbe. subito uenturũ oraculũ. Sic attonitus. imouero cruciabili desiderio stupidus: nullo quidem initio. uel omnino uestigio: cupidinis meæ repto: cuncta circuibam: tamen dũ in luxu nepotali simul hostiatim singula perro: repente me nescius forum cupedinis intuli. Et ecce mulierem quãpiam frequenti stipatam famulatione: ibidem gradientem. ad celebrato uestigio. cõprehendo. Aurũ in gẽmis: & in tunicis ibi inflexum: hic intextum matronam profecto confitebatur: huius adhærebat lateri senex: iã grauis in annis: qui ut primũ me cõspexit. Est inq̃t Hercules hic Lucius: & offert osculũ: & stati incertũ quid i aurẽ mulieris obgãniit. Quin inq̃t ẽt uel ipsã parẽtẽ tuã accedis: & salutas? Vereori q̃ ignotę mihi fœmiæ: & stati rubore suffusus: reiecto capite resisti: at illa obtutũ in me couersa. Et inq̃t sãctissimę Saluię matris generosa probitas: sed & cætera corporis exeq̃biliter succulenta proceritas Capilliciũ eq̃biliter ad regulã: q̃ diligẽter alq̃d adfigũt: sũt cõgruẽtia. Inenormis sucullẽta proceritas: gracilitas: rubor tpatus: flauũ & inaffectatũ capillicium: oculi cesii qdem: sed uigiles & in aspectus micantes prorsus aquilonis: quoquouersum floridus: speciosus & immediatus incessus: & adiecit. Ego te o lucis meis istis manibus educaui: quidni parentis tuę: non modo sanguinis: uerum alimoniarum etiam sotia. Nam & familia Plutarchi ambæ prognatæ sumus: & eandem nutricem simul bibimus: & innexu ge-

manitatis una colauimus: nec aliud nos q̃ dignitas discernit q̃d clarissimas illa: ego priuatas nuptias fecerimus. Ego sum byrrhena illa cuius forte sæpicule nomen iter tuos frequẽtatũ educatores retines. Accede itaq; hospitũ fiducia imo uero iã tuum pprium larem. At hæc ego oiã sermõis ipsius mora rubore digesto: Absit inquã parens ut Milonẽ hospitem sine una querela deserã. Sed plane q̃d officiis integris potest effici curabo sedulo: quotiẽs itineris huius ratio nascetur nunquã erit: ut nõ te deuortar. Dum hunc & huismõi sermonẽ altercamur: paucis admodum confectis passibus: ad domum byrrhenæ puenimus. Atria longe pulcherrima columis quadrifariã: p singulos angulos stãtibus attolebant statuas palmaris deæ: Facies quæq; primis explicitis sine gressu pilæ uolubilis: instabile uestigium plantis roscidis decitantes nec ut maneãt inhærent: & iã uolare creduntur: econtra lapis parius in Dianam factus: tenet libratam totius loci medietatem: signum perfecte luculentum: uesteq; reflatum p cursu uegetum: itro euntibus obuium: & maiestate numinis uenerabile: canes utrinq; secus deæ latera muniunt qui canes & ipsi lapis erant. His oculis minantur: aures rigent: nares hiant: ora sæuiunt: & si cunde de proximo latratus ingruerit: eum putabis de faucibus lapidis exire: & in quo summum specimen opere fabrilis egregius ille signifer prodidit: sublatis canibus ipetus arduus. pedes imi resistunt: currunt priores. Pone tergum deæ: saxum in surgit i speluncæ modum muscis & herbis & foliis et uirgulis: & sicubi pãpinis & arbusculis: alibi de lapide florentibus: splendor intus umbra signi: de nitore lapidis: sub extrema saxi margine: poma & uuæ faberrime politæ depẽdent: q̃s ars æmula naturæ ueritati similes explicuit. Putes ad cibum indequæda cum mustulentus auctunnus maturum colorem afflauerit posse decerpi: & si fontes qui Deæ uestigio discurrentes in lenem uibrantur undam: pronus aspexeris: credes illos ut rure pendentes racemos inter cætera ueritatis: nec agitationis officio carere: Inter medias frondes lapidis Acteõ simulachrum: curioso obtutũ in dorsum proiectus: iam in ceruum ferimus: & in saxo simul: & in fonte loturam: Dianam opperiens uisitur. Dum hæc identidem rimabundus eximiæ delector: tua sunt inquit Pyrrhena cuncta: quæ uides. Et cum dicto cæteros omnes: sermone secreto decedere præcepit. Quibus dispulsis omnibus: Per hãc inquit deam o Luci carissime ut anxiæ tibi metuo: & utpote pignori meo longe prouisum cupio. Caue tibi: sed caue fortiter a malis artibus: & facinorosis illecebris Pãphiles ilius: quę cum milone isto: quem dicis hospitem: nupta est Maga primi hominis: & omnis carminis sepulchralis magistra creditur: quæ furculis: & lapillis: & id genus friuolis inhalatis omnem istam lucem mundi sideralis: imis tartari: & in uetustum chaos submergere nouit. Nam simul quẽq̃ conspexit speciosę formę iuuenem: uenustate eius sumitur: & illico in eum & oculum & animum detorquet. Serit blanditias: inuadit spiritum: amores profundi pedicis æternis alligat. Tunc minus morigeros: & uiles fastidiens: in saxa & in pecua: & quoduis animal puncto reformat. Alios uero prorsus extinguit: hęc tibi trepido & cauenda censeo: Nam & illa urit ppetuum: & tu puer ętatem & pulchritudinem. capax eius es: Hæc mecũ byrrhena satis anxia: At ego curiosus alioquin: ut primũ artis magicę semp optatũ nomẽ audiui: tãtũ a cautela Pãphiles abfui: ut etiã ultro gestirem: tali magistro me uolens ampla cum mercede tradere: & prorsus ipsum barathrum saltu concito præciptare. Festinus deniq; & uersaĩ: mãu eius uelut cathẽa quadã memet expedio: & salue ppe addito ad Milõis hospitium perniciter euolo. Ac dum amenti simillis celero uestigium. Age inq̃ o luci: cui-

tabernemus

Mustulus

gila: & tecum esto habes exoptatam occasionem: & uoto diutino poteris fabulis miseris explere pectus auferformidines pueriles: cominus cum re ipsa gnauiter congredere & a nexu quidem uenerio hospitis tuæ tempera: & probi Milonis genialem torem religiosus suspice. Verum enimuero Fotis famula petatur annixe. Nam & forma scitula & moribus ludicra: & prorsus argutula est. Vesperi quoq; cum somno cõcederes: & in cubiculum te deduxit: comiter & blande lectulo collocauit. & satis amanter cooperuit & osculato tuo capite q̃ inuita discederet: uultu ꝓdidit. Deniq; sæpe retrorsa respiciẽs substitit: quod bonum felix & faustum sit. Itaq; licet insalutare non erit: Fotis illa tem ptetur. Hæc mecum ipse disputans: fores Milonis accedo: & quod aiunt: pedibus in sententiam meam uado. Nec tamen Milonem domi uel uxorem eius offendo: sed tantum caram meam Fotidem: quæ suis dominis parabat Iuscum fartim circunciſum: & pulpam frustatim consectam: abacum pascue hirulentam: & quidem naribus iam mihi ariolabar: tucetum per q̃ sapidissimum. Ipsa linea tunica mũdule amicta: & rursus sea fasciola prænitente altiuscule: sub ipsas papillas succintula: illud cibarium uasculũ floridis palmulis rotabat in circulum: & in orbis flexibilibus crebra succutiẽs. & simul membra sua leniter illubricans: lumbis sensim uibrantibus: spinam mobilem quatiẽs placide: decenter inundabat. Isto aspecto defixus obstipui: & mirabundus steti. Steterunt & membra quæ iacebant ante: & tandem ad illam q̃pulchræ: quanq; festiue inquam. Fotis mea ollulam istam cum natibus intorques: q̃melitum pulmentum apparas: fœlis & certius beatus: cui permiseris illuc digitum intingere: Tunc illa lepida alioquin & dieacula puella: discede inquit misellẽ q̃procul a me: a fœculo discede: nã sitemodice meus igniculus afflauerit: urereris intime. Nullus extinguet ardorem tuũ: nisi ego quæ dulce condiens & ollam & lectulum: suaue quatere noui. Hæc dicens in me respexit & risit: nec tamen ego prius inde discessi: q̃ diligenter oẽm eius exploraſſem habitudinem: uel quid ego de cæteris aio? Cum semper mihi unica cura fuerit: caput capillũ que sedulo: & publice prius intueri: & domi: postea perstrui. Sicque iudicii huius apud me certa & statuta ratione: uel quod præcipua pars ista corporis in aperto & perspicuo posita: prima nostris luminibus occurrit: & quidem in cæteris membris floride uestis hylaris color: hoc in capite nitor natiuus operatur. Denique pleræque indolem gratiasq; suas probaturæ: lacinias omnes exuunt: amicula dimouent: nudam pulchritudinẽ suam præbere sese gestiunt: magis de cutis roseo rubore: q̃ de uestis aureo colore placituræ. At uero quod nefas dicere: ne quod sisullum huius rei tam durum exemplum si cuiuslibet eximiæq; pulcherrimæq; fœminæ caput capillo spoliaueris: & faciem natiua specie nudaueris: licet illo cœlo delecta: mari edita: fluctibus educata: Licet inquã Venus ipsa fuerit: licet omni gratiarum choro stipata & tota cupidinum populo comitata: & baltheo suo cincta cinnama fragans: & balsama rorans: calua processerit placere non poterit: nec Vulcano suo. Quid cum capillis color gratus & nitor splendidus illucet. Ecce Solis aciẽ uegetus fulgurat: uel placidus renitet. At si contrariã grauẽ uariat aspectũ: & nũc aurũ choruschãs si mellis lenẽ deprimitur umbrã Nũc coruia nigredic cerulus colũbaq; collis flosculos æmulatur uel cũ guttis arabicis obũctus: & pectinis arguti dẽte tẽui discrimiatur. Et põe uersũ coactus: amatoris oculis ocurrẽs: istat speculi redit imaginẽ gratioré: qd cũ frequenti sobole spiritus cumulat uerticẽ: uel plixa scire porrectus dorsa pmanat. Tãta deniq; ẽ capillamẽti dignitas: ut q̃uis auro: uestegemis omniq; cætero mũdo exornata mulier incedat tamẽ nisi capillũ distrinxerit

retorsa Pellibus in sentẽtiã uado Iuscũ Tucetum succintula succutiens

ornata non possit uideri: sed in mea Fotide: non operosus: sed inordinatus ornatus addebat gratiam. Vberes. n. crines: leniter emissos: & ceruice dependulos: ac deinde p colla dispositos sensim q̃ sinuato patagio residentes: paulisper ad finem conglobatos: in summũ uerticem nodus adstrinxerat. Nec diutius quiui tantũ cruciatum uoluptatis eximiæ sustinere. Sed pronus in eam qua fine summum cacumen capillus ascendit mellitissimũ illud sauium impressi. Tum illa ceruicem intorsit & ad me conuersa limis & morsicantibus oculis. Heu tu Scholatice ait: dulce & amarum gustulum carpis. Caue ne nimia mellis dulcedine diutinam bilis amaritudinem trahas.

Quid istic inquã est: mea festiuitas: cum sim paratus: uel uno basiolo interim recreatus: super istum ignem porrectus assari? Et cum dicto artius eam complexus cœpi saluiari. Iamq; æmula libidine in amoris parilitatem congermanescenti mecum. Iam patentis oris in halatu cinnameo: & occursantis linguæ illisu nectareo: prona cupidine adliuescente: pereo inq̃: immo iamdudum perii: nisi tu ꝓpitiaris. Ad hæc illa rursum me deosculato: bono animo esto inquit. Nam ego tibi mutua uoluntate mancipata sũ nec uoluptas nostra differetur ulterius: sed prima face in cubiculũ tuum adero. Abi ergo: ac te compara: tota enim nocte tecum fortiter: & ex animo præliabor. His & talibus obgannitis sermonibus inter nos discessum est. Cõmodum meridies accesserat: & mittit mihi Byrrhena xeniola porcum optimum: & quinq; gallinulas: & uini cadum mi ætate præcioſi. Tunc ego uocata Fotide. Ecce inq̃ Veneris hortator & armiger liber aduenit ultro: uinum istud sorbeamus hodie omne: qui nobis restinguat pudoris ignauiam: & alacrem uigorem libidinis inculiat: hæc enim sitarchia nauigo Veneris indiget sola: ut in nocte peruigili: & oleo lucerna & uino calix abundet: diem cæterum lauacro ac dehinc cœnæ dedimus. Nam milonis boni concinnaticiam mensulam rogatus accubueram: q̃pote tutus ab uxoris eius aspectu. Byrrhenæ monitorum memor: & pinde in eius faciem oculos meos: ac si auernum lacum formidans deieceram: sed assidue respiciens præministrantem Fotidem: inihi recreabar animi. Cum ecce iam uespera: lucernã intuens: Pamphile: q̃ largus inquit hymber aderit crastino: & percontanti marito: qui cõperisset istud? Respondit sibi lucernã prædicere. Quod dictum ipsius Milo risu secut9: grandẽ inquit istã lucernæ sibyllã parcimus: q̃ cũcta cœli negocia: & solẽ ipsũ de specula cãdelabri cõtuetur. Ad hæc ego subiiciens. Sũt aio prima huiusce modi diuinationis exprimenta: nec mirum: licet modicũ istud igniculũ: & manibus hũanis laboratũ: memorẽ tamẽ illius maioris: & cælestis ignis: uelut sui parentis: quid eẽt editurus in æthereis uertice: diuino præsagio: & ipsum scire: & nobis enũtiare. Nam & corinthi: nunc apud nos passim: chaldæus quidã hospes: miris totam ciuitatem respõsis turbulenta & arcana fatorũ stipibus emerendis: e dicit in uulgum: qui dies copulã nuptialem affirmet: qui fundamenta mœnium perpetuet: qui negociatori commodus qui uiatori celebris: qui nauigiis opportunus: mihi denique prouentum huius peregrinationis inquirenti: multa respondit: & oppido mira: & satis uaria. Nunc enim glorã satis floridam: nunc historiam magnam: & incredendam fabulam: & libros me facturum. Ad hæc renidens Milo: qua inquit corporis habitudine præditus: quoue nomine nũcupatus: hic iste Chaldæus ẽ? Procerus inquã: & suffuscul9 Diophãces noie: Ipse est ait: nec ullus alius. Nã & hic apud nos multa multis similiter effatus: nõ paruas stipes imo uero mercedes optimas iã cõsecutus fortunã scuerã: an sæuam uerius dixerim miser incidit. Nam die quadam: cum frequentis populi circulo conseptus: coratio

patagio Mellitissimum Morsicãtibus oculis Sauiari Cõgermanescenti obgãitis sermonibus Inculiat sitarchia Concinnatica mẽsula Lucerna imbrem prædicit

ne circunſtantium fata donaret: Cerdo quidam nomine negociator: acceſſit eum diem commodum peregrinationi cupiens: quem cum electum deſtinaſſet illi: Iam depoſita crumena: Iam profuſis numulis: iam dinumeratis centum denariis: quos mihi cædem diuiatio nis: auferret ecce quidam de nobilibus adoleſcentulus a tergo adrepēs eum la cinia prehendit: & conuerſus: amplexuſq; exoſculatur arctiſſime. At ille ubi primum conſauiatus: eum: iuxta ſe ut aſſideret effecit: attonitus & repentinæ uiſionis ſtupore: & præſentis negocii: quod gerebat: oblitus: infit ad eum. Quam olim equidem exoptatus nobis aduenis? Reſpondit ad hæc ille alius commodum ueſpera oriente: ſed uiciſſim tu quoq; frater mihi memora: quemadmodum exinde ut de Euboea inſula feſtinus enauigaſti: & maris & uiæ confeceris iter. Ad hæc Diophanes ille chaldæus egregius: mente uiduus: necdum ſuus. Hoſtes inqt: & omnes inimici noſtri: tam diram: immo uero Vlyxeam peregrinationem incidant. Nam & nauis ipſa qua uehebamur uariis turbinibus procellarum quaſſata: utroq; regimīe amiſſo: ægre ad ulterioris ripæ marginem detruſa: præcipitio demerſa eſt: & nos omnibus amiſſis: uix enatauimus: quod cunq; uel ignotorum miſeratione: uel amicorum beniuolentia extraximus: id omne latrocinalis inuaſit manus: quorum audaciæ repugnās etiam nomine Ariſuatus unicus
Expergitus
frater meus: ſub iſtis oculis miſer iugulatus eſt: Hæc eo adhuc narrante mœſto cerdo ille negociator correptis nūmulis ſuis: quos diuinationis mercedi deſtinauerat: protinus aufugit: ac dehinc: tunc demum Diophanes expergitus ſenſit impudentiæ ſuæ labem. Cum etiam nos omnes circunſecus adſtantes: in clarum cachinnum uideret effuſos: Sed tibi plane Luci domine: ſoli omnium Chaldæus ille uera dixerit: iſq; felix: & iter dexteq; porrigas. Hæc Milone diutine ſermocinante tacitus ingemiſcebā: mihiq; non mediocriter ſuccenſebam: q; ultro inducta ſerie inopportunarum fabularum: partem bonam ueſperæ: eiuſq; gratiſſimum fructum amitterem: & tandem deinque deuorato pudere: ad Milonem aio: ferat ſuam Diophanes illa fortunam & ſpolia populorum rurſum conferat mari pariter ac terræ: mihi uero fatigationis heſternæ etiam nunc ſautio: da ueniam maturius concedam cubitum. Et cum dicto faceſſo: & cubiculum meū contendo. Atq; illic deprehendo epularum diſpoſitiones ſatis concinnas. Nam & pueris extra limen: credo ut arbitrio nocturni gannitus ablegarentur: humiq; procul diſtractum fuerat grabattulum meum: aſſiſtit menſulæ cœnæ totius honeſtas reliquias tolerans: & calices boni: iam infuſo latice ſemipleni ſolam temperiem ſuſtinentes: & laguena iuxta officio ceſſi in deaſcento pateſcens: facilis hauritu: priſ gladiatoriq; ueneris antecenia. Commodum cubueram: & ecce Fotis mea iam domina cubitum reddita: iacta proximat roſæ ſerta: & roſa ſoluta in ſinu tuberante: ac me preſſim deoſculato: & corollis reuinctos: ac flore proſperſo: arripit poculum: ac deſuper aqua calida iniecta: porrigit bibam: idq; modicum priuſquā totū exorberem: clementer inuadit. Ac relictum pullulatim labellis minuens: meq; reſpiciens ſorbillat dulciter: ſequenſq; & tertium inter nos uiciſſim: & frequens alternat poculum. Cum ego iam uino madenſ: nec animo tantum: uerum in corpore ipſo ad libidinem inquiēs alioquin: & petulans: etiam ſaucius pauliſper inguinum ſine lacinia remota impatientiam ueneris Fotidi meæ monſtrans: miſerere inquam: & ſubueni maturius. Nam ut uides: prælio quod nobis ſine fenali officio indixeras: iam proximante uehementer intentus: ubi primam ſagittam ſæui cupidinis ī ima præcordia mea delapſam excæpi: arcum meum & ipſe uigore tetendi: & oppido formido ne neruus rigoris nimietate rumpatur: ſed ut mihi morem plenius geſſerit: ineffuſum laxa crinem: & capillo fluente undantur æde complexus amabiles. Nec mora: cum omnibus illis cibariis uaſculis raptim remotis: laciniis cunctis ſuis renudata: crinibuſq; diſſolutis ad hylarem laſciuiam: in ſpeciē Veneris: quę marinos fluctus ſubitat pulchre reformata: pauliſper etiam glabella foemina: uel roſea: palmula potius obumbrans de induſtria: q̄ tegens uerecundia præliare inquit. & fortiter præliare. Nec enim tibi cedam: nec terga uortam: cominus in aſpectū: ſi uires es: dirige: & graſſare guauiter. & occide moriturus: hodierna pugna non habet miſſionem. Hæc ſimul dicens: inſcenſo grabattulo. ſup me ſenſim reſidens. ac crebra ſubſiliens. lubriciſq; geſtibus mobilem ſpinam quatiēs pendulæ Veneris fructu me ſaciauit. uſq; dum laſſis animis. & marcidis artibus defatigati. ſimul ambo corruimus. inter mutuos amplexus: animas anhelantes. his & huiuſmodi colluctationibus ad confinia lucis uſq; peruigiles egimus: poculis inter dū laſſitudinem refouentes: & libidinem incitantes. & uoluptatem integrantes:

At cuius noctis exemplar ſimiles adſtruximus alias pluſculas. Forte quadā die mecum magnopere Byrrhena contendit. apud eam coenulæ intereſſē. & cū impēdio exuſarem: negauit ueniam. Ergo igitur Fotis erat ad eunda. deq; nutu eius conſiliū. ue lut auſpiciū petendum. quæ quanq̄ inuita q; a ſe ungue latius digrederer. tamen comiter amatoriæ militie breuem commeatum indulſit. Sed heus tu inquit caue. regrediare cenā maturius. nam ueſana factio nobiliſſimoq; iuuenum pace publica infecta. paſſim trucidatos per medias plateas uidebis iacere. Nec preſidis auxilia longinqua letiare ciuitatem tanta clade poſſunt. Tibi uero fortune ſplendor inſidias. cōtemptus etiam peregrinationis poterit afferre. Fac ſine cura inquā ſis Fotis mea. Nā præter quod epulis alienis uoluptates meas anteferrem, mœtū etiam iſtū tibi demā maturata regreſſione. Nec tamē incomitatus ibo: Nam gladiolo ſolito cinctus altrinſecis. ipſe ſalutis mee preſidia gaſtabo. Sic paratus coene me committo. frequēs ibi numerus epulonū: & utpote apud primatem foeminam flos ipſe ciuitatis opipares citro & ebore nitentes lecti aureis ueſtibus intecti. Ampli calices uarie quidē gratie ſed precioſitatis unius. Hic uitrum fabre ſigillatum ibi criſtallum impictum argentum alibi clarum & aurum fulgurans & ſuccinū mire cauatū & lapidē ut bibas. & quicquid fieri non poteſt ibi eſt diriuitores pluſculi ſpendide amicti fercula copioſa ſcitule ſubminiſtrata pueri calamiſtrati pulchre incluſiati gemmas formatas ī pocula uini uetuſti frequenter offerre. Iam inlatis luminibus epularis ſermo percrebuit. Iam riſus adfluens & ioci liberales & cauillus hincinde. Tu infit ad me Byrrhena q̄ cōmode uerſaris in noſtra patria quod ſciā templis & lauacris & ceteris operibus longe cunctas ciuitates antecellimus utenſiliū preterea pollemus affatim certa libertas ociosa & negotioſa quidē adueniente romana frequentia modeſto uero hoſpiti quies uillatica omniq; deniq; prouincie uoluptarii ſeceſſus ſumus. Ad hec ego ſubiiciens uera memoras nec uſq̄ gentiū magna me liberū q̄ hic fuiſſe credidi ſed oppido formido cecas & ineuitabiles latebras magice diſcipline. Nam ne mortuorum quidē ſepulchra tua dicuntur ſed & buſtis & rogis reliquiæ quedam & cadauerū prefegmina ad exitiabiles uiuentiū fortunas petuntur. Et cantatrices anus in ipſo momento choragii funeris perpeti celeritate alienā ſepulturā anteuortunt. His ineis addidit aulis immo uero iſtic nec uiuentibus quidē ullis parcitur & neſcio qui ſimile paſſus ore undiq; omnifariam deformato truncatus eſt. Inter hæc conuiuiū totū

Diriuitores ſcitule Incluſiati

præſegmina

in lincentiosis cachinnis effūditur oīumq; ora & obtutus in unū quēpiam angulose cubantē cōferuntur qui cunctoꝝ obstinatione cōfusus indigna murmurabundus: cū uellet exurgere. Immo mi Telephron Byrrhena inqt & subsiste paulisper & more tue urbanitatis fabulā illā tuā remetire ut & filius meus iste Lucius lepidi sermonis tui perfruat comitate. At ille tu quidē domina ait. in officio mōes sanctæ tuæ bonitatis sed ferenda nō est quorūdā insolētia: Sic ille cōmotus. Sed instanti Byrrhenæ que cū adiuratione suæ salutis ingratis cogebat effari perfecit ut uellet: Ac sic aggeratis in cūulū stragulis & effultis in cubitū suberectisq; in totū porrigit dertera & instar oratoꝝ cōformat articulū duobusq; infimis conclusis digitis cæterose minus porrigens & infesto pollice clementer subrigens infit Telephron. Pupill9 ego mileto pfectus ad spectaculū olympicū cū hæcetiā loca prouinciæ famigerabilis adire cuperē peragrata cūcta Thessalia fuscis auibus larissā accessi. ac dū singula pererrans tenuato admodū uiatico paupertati meæ fomenta conquiro: cōspicor medio foro procerū quendā senē insistebat lapidē claraq; uoce prædicabat. Si qui mortuū seruare uellet de præcio licerētur & ad quēpiā pręcereuntiū. Quid hoc inquā cōperior: hiccine mortui solent aufugere. Tace respondit ille. Nā oppido puer & sanis pereginus es meritoq; ignoras Thessaliæ te consistere: ubi Sagæ mulieres omnia mortuoꝝ passim demorsicant eaq; sūt illis artis magicæ supplemēta: Cōtra ego: & q̄ tu inquā dic sodes custodela ista feralis. Iam primū respōdit ille perpetē noctē eximie uigilandū ē. Exertis & incōuersis oculis semp in cadauer intētis nec acies usquā deuertenda īmo ne obliquāda quidē. Quippe cū deterrimę uersipelles in quoduis animal ore cōuerso latenter obrepant ut ipsos etiā oculos solis & iusticię facilæ frustrāter: Nā & aues & rursū canes & mures: īmo uero ēt muscas induūt: Tūc diricataminibus somno custodes obruūt: nec q̄squā definire poterit: quantas latebras nequissime mulieres pro libidine sua cōminiscūtur: Nec tamē hui9tā exitiabilis operę merces āplior q̄ quaterni uel seni ferme offerūtur aurei. Ehem & quod penepreterierā si q nō integrū corp9 mane restituerit q̄cq̄ inde decerptū diminutūq; fuerit id oē de facie sua desectū sartire cōpellitur. His cognitis animū meū cū masculo & illico accedēs preconē. Clamare inquā iā desine: adest custos paratus: cædo prætiū mille inquid nūmi deponētur tibi. Sed heus iuuenis caue diligenter principiū ciuitatis filii cadauera malis harpyis ꝓbe custodias. Ineptias inquā mihi narras & nugas meras uides hoiem ferreū & īsonē certe. Perspicacio re ipso linceo: uel argo & oculeū totū. Vix finierā & illico me produxit ad domū quā piā cui9 ipsis foribꝰ obseptis: per quādā breuē posticulā ītrouocat me: & cōclaue quoddā obseratis liminibꝰ umbrosū demōstrat cubiculū matronā flebilē: fusca ueste cōtextā quā pp assistēs: hic inqt autorat9 ad custodiā mariti tui fideter accessit. At illa crinibus antepēdulis hincinde dimotis: etiā in merore. luculētā ꝓferens faciē: meq; respectās. Vide oro inquit q̄ expgite mun9 obeas. Sine cura sis inquā modo corollariū idoneū cōparas: hic placito oti9 surrexit: & ad illud me cubiculū inducit: ibi corpus splendētib9 linteis cooptū introductis q̄busdā septē testib9 manu reuelat: & diutine usu pfleto: obtestata fidē præsentiū singula demōstrat anxie: uerba cōcepta de industria quodā tabulis prænotāte. Ecce inquit nasus integer: incolumes oculi: saluę aures: inlibatę labiæ: mentū solidū: uos in hāc rē boni Quirites testimoniū phibetote: & cū dicto: cōsignatis illis tabulis facessit: At ego. Iube inquā domina cūcta quæ sūt usui necessaria nobis

Famigerabilis

demorsicant

Custodela

Quā expergite

exhiberi. Atq; inquit ista sūt? Lucerna aio prægrādis: & oleū ad lucē: luci sufficiēs & aqua cū cenophoris: & calice cœnarūq; reliquus discus ornatus: Tūc illa capite quassanti abi inquit fatue: qui in domo funesta cœnas & partes requiris in qua tot iugis iā diebꝰ ne fumus quidē uisus est ullus. An istic comessatū te uenisse credis: qui sumus potius loco congruētes luctus. & lachrymas. Hæc simul dicēs respexit ancillā. Et myrrhenæ inquit lucernā & oleū trade cōfestim: & incluso custode cubiculo ꝓtinus facesse. Desolatus ad cadaueris solatiū pfrictis oculis. & obarmatis ad uigilias aium meū p mulcebā cantationibꝰ. Cū ecce crepusculū & nox ꝓuecta: & nox altior: & deinde cōcubia altiora & iā nox intempesta: mihiq; oppido formido cumulatior q̄dē: cū repēte introrepens mustela circa me constitit: obtutūq; acerrimum in me destituit. ut tantillū aīalis prænimia sui fiducia mihi turbarit aium deniq; sic ad illā. Quin abis inquā ipurata bestia teq; ad tui similis musculos recōdis: anteq̄ nostri uim præsentariā experiaris quin abis. Terga uortit & cubiculo ꝓtinus exterminatur. Nec mora cū me somnus ꝓfundus in imū barathrū repēte demergit ut ne deus quidē delphicus ipse facile discerneret duobus nobis iacentibus quis esset magis mortuꝰ sic inaīs & indigens alio custode pene ibi non erā. cōmodū noctis inducias cantus pstrepebar cristaræ cohortis. Tandē expgitus & nimio pauore pterritus cadauer accurro & admoto lumine reuelataq; eius facie rimabar singula quæ cuncta cōuenerāt. Ecce uxor misella flens cū hesternis testibus introrupit anxia: & statim corpori superruēs multūq; ac diu deosculata sub arbitrio luminis recognoscit oīa. & couersa Phylo despotū requirit autorē ei præcipit bono custodi redderet sine mora præmiū & oblato statim. Sūmas inqt tibi iuuenis gratias agimus: Ethercules ob sedulū istud ministeriū inter ceteros familiares dehīc numerabim9. Ad hęc ego i sperato lucro diffusus in gaudiū & in aureos refulgētes quos identidē manu mea uētilabā attonitus īmo inq̄ domia de famulis tuis unū putato & quotiēs operā nostrā desiderabis fidenter ipera. Vix effatū me statim familiares omnifariā exertis raptī cuiusq; modi telis insequuntur. Pugnis ille malas offendere scapulas alius cubitis ipingere palmis infestis hic latera suffodere calcibus insultare capillos distrahere uestē discindere sic in modū supbi iuuenis adoni uel musteluatis pipletis laceratus atq; discerptus domo ꝓturbor. Ac dū in ꝓxima platea refouens aium infausti atq; imꝓuidi sermones mei sero reminiscor dignūq; me pluribus etiā uerberibus fuisse merito cōsentie. Ecce iam ultimū defletus atq; conclamatus ꝓcesserat mortuus rituque patrio utpote unus de optimatibus pōpa funeris publici ductabatur p fos; occurrit ad anxius quidā mœstus in lachrymis genialē canicie inuelleras senex & manibus ambabus inua dens toꝝ uoce contenta quidē sed assiduis singultibus impedita. Per fidē uestrā inquit Quirites per pietatem publicam perempto ciui subsistite & extremum facinus in nefariam sceleſtamq; istam mulierem seueriter uindicate. Hęc enī nec ullus alius miserum adolescentē sororis meę filium in adulteri gratiā & ob prædam hæreditariā extinxit ueneno. Sic ille senior lamentabiles quæstus singulis īstrepabat. Sæuire uulgus īterdū & facti ueri similitudine ad criminis crudelitatem impelli conclamant ignem requirūt saxa paruulos ad exitium mulieris hortantur. E meditatis ad hæc illa fletibus quanquæ sanctissime poterat adiurans cuncta numina tantum scelus abnuebat. Ergo igitur senex ille ueritatis arbitrium in diuinā prouidentiam reponamus. Zachlas adest Aegyptius: propheta primarius. qui mecum

Phylo despotus

mustel uatis pipletis

Adanxius

iam dudum grādi premio pepigit reducere ab inferis ſpiritum corpuſque iſtud poſt liminio mortis aiare. Et cum dicto iuuenē quēpiā linteis amiculis illectum pedeſque palmeis baxeis indutum & aduſque deraſo capite ꝓducit in medium. huius diu manus deoſculatus & ipſa genua contingens. Miſerere ait ſacerdos. Miſerere per
Concē ptitica
cœleſtia ſidera per inferna numina per naturalia clementia per nocturna ſilentia & adepta cōceptitica & per incrementa nilotica & arcana mēphitica & ſiſtra phariaca da breuem ſolis uſuram & in eternum cōditis oculis modicā lucē ifunde nō obnitimur nec terre rem ſuā denegamus. Sed adultionis ſolatium exiguum uite ſpacium deprecamur. Propheta ſic ꝓpiciatus herbulam quāpiā. iii. ob os corporis & aliā pectori eius imponit. Tunc orientem obuerſus uel incrementa ſolis auguſti tacitus imprecatus uenerabili ſcena facies ſtudia preſentium ad miraculum tantum certatim adrexit. Immitto me turbæ ſotiū & pone ipſum lectulum editiorē quendā lapidē in ſiſtens cuncta curioſi oculis arbitrabar. Iam tumore pectus extolli iam ſalubris ue
momē tarię uitę
na pulſari. Iam ſpiritu corpus impleri & adſurgit cadauer & profatur adoleſcens Quod oro me poſt lethæa pocula iam ſtigiis paludibus innatantem ad mometariæ uitæ reducitis officia: deſine iam præcor deſine ac me in meam quietem permitte. Hæc audita uox de corpore: ſed aliquanto propheta commorior. Quin refers ait populo ſingula tuæq; mortis illuminas arcana: an nō putas deuotionibus meis poſſe diras inuocari: poſſe tibi mēbra laſſa torqueri. Suſcipit ille de lecto & uno congeſtu populū ſic adorat: Malis noue nupte peremptus artibus & adductus noxio poculo toꝛ repent. adultero mancipaui. Tunc uox egregia capit preſentē audaciā. & mēte ſacrilega coarguēti marito reſiſtens altercat. Populus æſtuat diuerſa tendentes hi peſſimā fœminā uiuentē ſtatim cū corpore mariti ſepeliendam: Alii mendatio cadaueris fidem nō habēdā ſed hāc contationē ſequēs adoleſcentis ſermo diſtinxit nā rurſu altius ingemiſcēs. Dabo inqt dabo uobis intemeratæ ueritatis documenta p'ucida & quod prorſus alius nemo cognouerit iudicabo. Tunc digito me demonſtrās nā cū corporis mei cuſtos hic ſagaciſſimus exertā mihi teneret uigiliā cantatrices anus exuuiis meis iminentes atq; ob id reformate fruſtra ſepius cū induſtriā ſedulā eius fallere nequiuiſſent poſtremū iniecta ſomni nebula eoq; in profū
Vltroneus
dā quietē ſepulto me nomine ciere nō prius deſiere q̄ dū hebetes artus & mēbra frigida pigris conatibus ad artis magicæ nitantur obſequia hic utpote uiuus quidē ſed tā tū ſopore mortuus: q; eo dē mecū uocabulo nūcupatur ad ſuū nomen ignarus reſurgit. Et inexanimis umbræ modū ultroneus gradiens: q̄q̄ foribus cubiculi diligenter obcluſis per quoddā foramē profectis naſo prius: ac mox auribus: uicariam pro me lanienā ſuſcitauit utq; fallaciæ reliqua conuenirēt cærā in modū ꝓfectaꝛ forma tā auriū ei applicant examuſſim naſoq; ipſius ſimilē cōparant: Et nunc adſiſtit miſer hic prætniū nō induſtriæ: ſed debilitationis conſecutus: His dictis perterritus tēptare aggredior iniecta manu naſū prehēdo: ſequitur: aures pertracto. deruūt: ac dū directis digitis & detortis nutibus præſentium denotor: dū riſus ebullit: inter pedes circunſtantiū frigido ſudore defluens: euado: nec poſtea debilis ac ſic ridiculus: lari me patrio reddere potui: ſed capillis hic inde laterū deiectis: auriū uulnera celaui: na
Cōpotoris
ſi uero dedecus: linteolo iſto preſſim adglutinato: decenter obtexi. Cum primum Telephon hanc fabulam poſuit compotores uinio madide rurſum cachinnum integrant: dumque bibere ſolitariam poſtulant: ſic ad me Byrrhena. Solennis inquit di-

es a primis cunabulis huius uerbis condite craſtinus aduenit quo die ſoli mortalium ſanctiſſimum deum riſum: hylaro atque gaudiali ritu propiciamus: hunc tua preſētia nobis efficies gratiorem. Atq; utinā aliquid de proprio lepore lætificum honorando deo comminiſcaris: quo magna pleniuſque tanto numini litemus. Bene inquā: & fiet: ut iubes. Et uellem hercules materiā reperire aliquā quā deus tantus effluenter i dueret: Poſt hæc monitu famuli mei qui noctis admonebat: iam & ipſe crapula diſtētus ꝓtinus exurgo & appellata ꝓſpere Byrrhena: titubante ueſtigio domuitionem capeſſo. Sed cū primam plateā uadimus uento repentino lumen quo nitebamur: extinguitur: ut uix improuide noctis caligine liberati: digitis pedū detunſis ob lapides: hoſpiciū defeſſi rediremus. Dumque iam iunctim proximamus: ecce tres quidā uegetis: & uaſtulis corporibus: fores noſtras: & ſummis uiribus irruentes: ac ne præ Tantil
ſentia quidē noſtra: tantillū conterriti ſed magis magiſq; cū emulatione uirium cre lum
brius inſultantes ut nobis ac mihi potiſſimū non immerito latrones eſſe: & quidem ſæuiſſimi uiderentur. Statim denique gladium: quē ueſte mea contectum ad hoc uſque extulerā ſinu liberatum arripui. nec contatus medios latrones inuado. ac ſingulis. ut quenq; colluctantē offenderā altiſſime demergo. quoad tandē ante ipſa ueſtigia mea uaſtis. & crebris perforati uulneribus ſpiritū efflauerint. Sic præliatus iam tumultu eo. Fotide ſuſcitata patefactis ædibus anhelans & ſudore perlutus: irrepo: meq; ſtatim utpote pugnātiū latronū inuicē gerioneæ cędis fatigatum. lecto ſimul & ſomno tradidi.

L. Apuleri Madaurēnſis de Aſino Aureo liber tertius

Ommodum punicantibus phaleris aurora roſeū quatiens lacertum cœlum inequitabat & me ſecuræ quieti reuulſum nox diei reddidit. eſtus inuadit animum uel ueſpertini recordatione facinoris. Complicitis deniq; pedibus ac palmulis in alternas digitoꝛ uiciſſitudines ſuper genua connexis: ſic grabattum coſſin inſidēs ubertim flebam: iam forum & iudicia. iam ſententiam ipſum deniq; carnificem imaginabundus. An mihi q̄ſquā tā mitis tamq; beniuolus iudex Imagi
obtinget: qui me ternæ cædis perlitū cruore & tot ciuiū ſanguine delibutū innocentē nabun
ꝓnuntiare poterit. Hanc illam mihi glorioſā pegrinationē fere chaldæus diophanes dus
obſtinate prędicabat. Hic identidē mœtū replicās fortunas meas eiulabam. quanti fores interdū & frequenti clamore ianuę noſtræ perſtrepi nec mora cum magna irruptione patefactis ædibus magiſtratibus eorumq; miniſtris turbe miſellaneæ cuncta miſella
completa. ſtatimq; lictores duo de iuſſu magiſtratuum imiſſa manu trahere me. ſa neæ
ne non renitentē ac dum primum angiportum inſiſtimus ſtatim ciuitas omnis in po turbæ
pulum effuſa mira denſitate nos inſequitur. Et q̄q̄ capite in terram immo ad ipſos inferos iam deiecto. mœſtus incederem obliquato tamen aſpectu rem ā mirationis maxime conſpicio. Nā inter tot milia populi circunſedentis: nemo prorſus qui non riſu dirumperetur aderat tandem pererratis plateis omnibus & in modum eorum qui Adſti-
luſtralibus piamentis minas portentorum hoſtiis circunforaneis expiant circunductus angulatim forum eiuſq; tribunal adſtituor. Iamq; ſublimo ſuggeſtu magiſtra- tuor

tibus residentibus iam præcone publico silentium clamante repente cuncti consona uoce flagitant propter certus multitudinẽ que præfluræ nimia densitate periclitaret iudiciũ tantũ theatro redderetur. Nec mora cũ passim populus procurrens caueæ cõ septum mira celeritate cõpleuit. Aditus etiã & tectũ omne fartim stipauerãt. Plerique columnis implexi. Alii statuis dependuli nonnulli per fenestras & lacunaria semi cõ spicui miro tamẽ oẽs studio uisendi pericula salutis negligebãt: Tunc me per prosce nium mediũ uelut quandam uictimã publica ministeria perducunt: & orchestrę me diæ sistunt sic rursum preconis amplo boatu citatus accusator quidã senior exurgit: & ad dicendi spaciũ uascu'o quodã inuicem coli graciliter fistulato ac per hoc guttatim defluo infusa aqua populũ sic adorat. Neq; parua res ac precipue pacem ciuitatis cuncte respiciens & exemplo serio profutura tractatur. Quirites sanctissimi: quare magis congruit sedulo singulos atq; uniuersos uos pro dignitate publica prouidere ne nefarius homicida totã ædium lanienã quã cruenter exercuit impune cõmiserit. Nec me putetis priuatis simultatibus instinctum odio proprio seuire. sum nanq; no cturne custodie præfectus nec in hodiernum credo quenq; percigilem diligentiã meã cupare posse rem denique ipsã: & que nocte gesta sunt cum fide perferam. Nam cũ fere iam tertia uigilia scrupulosa diligentia cuncte ciuitatis hostiatim singula considerã circunirem conspicio istum crudelissimũ iuuenẽ mucrone districto passim cædibus operantẽ. Iamq; tris nomero seuitia eius interemptos: ante pedes ipsius spirantes ad huc corporibus in multo sanguine palpitantes: & ipse quidem conscientia tanti facinoris merito permotus statim profugit: & in domũ quandã præsidio tenebraq; elapsus perpetem noctem delituit. Sed prouidentia deum: que nihil impunitũ nocenti bus permittit prius q̃ iste clandestinis itineribns elaberetur mane presto latus ad gra uissimũ iudicii uestri sacramentum eũ curaui producere habetis itaq; reũ tot cęlib9 ipiatũ reũ corã deprehensũ reũ pegrinũ. Constãter itaq; in hoẽm alienũ ferte senten tias de eo crimine: qui etiã in uestrũ ciuẽ seueriter uindicaretis. Sic profat9 accusator acerrimus imanẽ uocem repressit. Ac me statim præco si quid ad ea respondere uellẽ iubebat incipere. At ego nihil tunc temporis amplius q̃ flere poteram. Non tãhercu les truculentã accusationẽ intuens q̃ meã miserã conscientiã. Sed tamen oborta di uinitus audacia: sic ad illa: Nec ipse ignoro q̃ sit arduũ trinis ciuium corporibus ex positis. eum qui cedis arguatur quãuis uera dicat. & de facto confiteatur ultro tamẽ multitudini tante q̃ sit innocens persuadere: sed si paulisper audientiam puplicã mi hi tribuerit humanitas facile uos edocebo. me discrimen capitis non meo merito. sed rationabilis indignationis euento fortuitu tantam criminis inuidiam frustra sustine re. Nã cũ a cœna me seri9 aliquãto recipem potulẽt9 alioqn: q̃ plãe uez crimẽ nõ dis fitebor ãte ipsas fores hospitii adbonũ ãt Milonẽ ciuẽ uestrũ deuorto. Video quos dam sæuissimos latrones aditum temptantes & domus ianuas cardinibus obortis e uellere gestientes claustrisq; omnibus quæ accuratissime adfixa fuerant. uiolentere uulsis secum iam de inhabitantium exitio deliberantes unus denique & manu prom ptior & corpore uastior his affatibus cæteros incitabat: heus pueri quam maribo ani mis & uiribus a lacribus dormientes aggrediamur. Omnis contatio ignauia om nis facessat e pectore: stricto mucrone per totam domum cædes ambulet qui sopi tus iacebit trucidetur: qui repugnare temptauerit feriatur: sic salui recedemus si sal uũ i domo neminẽ reliq̃rim9. Fateor q̃rites extremos latrões bõi ciuis officiũ arbitra

fartim Dependuli

Fistulato uasculi

q̃simul eximie metuens: & hospitibus meis & mihi: gladiolo q̃ me ꝓpter huiusmo di pericula comitabatur: armatus: fugare atq; proterrere aggressus sũ. At illi bar bari prorsus & immanes homines neq; fugã capessunt: & cũ me uiderent in ferro: ta men audaciter resistunt: dirigitur præliaris acies. Ipse denique dux & signifer cæterorũ ualidissime aggressus: ilico mãibus ambabus capillo abreptum: ac retro reflexum ef fligere lapide gestis: quem dum sibi porrigi flagitat: cærea manu percussum fœlici ter posterno. Ac mox alium pedibus meis mordicus ihærentẽ: p scapulas ictu tẽpe rato: tertium q̃ improuide occurrentẽ pectore offenso perimo: sic pace uindicata: do moq; hospitu: ac salute communi ꝓtecta: nõ tam impunẽ me: uerũetiã laudabilẽ pu blice credebã fore: qui ne tantillo q̃dẽ unquã crimine postulatus: sed probe spectat9: apud meos semper innocentiam cõmodis cunctis antetuleram. Nec possum repe rire cur iuste ultionis: qua cõtra latrones derrimos cõmotus sum: nunc istũ reatũ su stineã: cũ nemo possit mõstrare: uel ꝓprias iter nos inimicias præcessisse: ac ne oino mihi notos illos latrones usquã fuisse: uel certe ulla præda monstretur: cuius cupidi ne tantũ flagitium credatur admissum. Hic ꝓfatus rursũ lachrymis obortis: porre ctisq; in præces manibus per publicã misericordiam: p pignoꝝ caritatẽ mœstus: tũc hos. tũc illos deprecabar. Cumq; iã humanitate cõmotos: misericordia fletuũ adfe ctos omnes satis credere: solis & iustitiæ testatus oculũ: casumq; præsentẽ meũ cõ mendans deum prouidentiæ: paulo altius aspectu relato conspicio prorsus totũ po pulum: risu cachinabili diffluebant. Nec secus illum bonũ hospitem. parentẽq; me um Milonẽ: risu maximo dissolutũ. At tunc sic tacitus mecũ. En fides inquã: en conscientia. Ego quidẽ pro hospitis salute: & homicida sum: & reus capitis inducor: At illenõ contentus: q̃ mihi nec adsistendi solatium peribuit: insuper exitium meũ cachinnat. Inter hæc quædam mulier per mediũ theatrũ: lachrymosa & flebilis atra ueste contecta: paruulum quendam sinu tolerans decurrit: ac pone eã anus alia pan nis horridis obsita: paribusq; mœsta fletibus ramos oleaginos utreq; quatiens: quæ circunfusæ lectulũ: quo peremptorum cadauera contecta fuerant plangore sublato se lugubriter heiulantes. Per publicam misericordiam: per commune ius humani tatis aiunt: Miseremini indigne cæsarũ iuuenũ: nostræq; uiduitati: ac solitudini: de uindicta solatium date certe paruuli huius in primis annis destituti fortunis succur rite: & de latronis huius sanguine: legib9 uestris. & disciplinæ publicæ litate. Post hæc magistratus: qui natu maior adsurgit: & ad populũ talia: De scelere q̃dẽ: quod serio uindicandum: nec ipse qui commisit potest diffiteri: Sed una tantũ subsciciua sollicitudo nobis relicta est: ut cæteros socios tanti facinoris requiramus. Nec enim ue risimile est hominem solitarium: tres tã ualidos euitasse iuuenes: prohinc tormentis ueritas eruenda. Nã & q̃ comitabatur eũ clãculo ꝓfugit. & res ab hoc deducta ẽ: ut per quæstionẽ sceleris sui participes iudicet: ut tam diræ factionis formido fundi tus perimatur: Nec mora cum ritu græciensi ignis & rota tum oẽ flagitiorũ gen9 inferuntur. Augetur oppido: immo duplicatur mihi mœsticia: quod integro saltẽ mori non licueri. Sed anus illa: quæ fletibus cuncta turbauerat. prius inquit op timi ciues. q̃ latronem istum miserorum pignorum meorum peremptorem crucian dum adfigatis. permittite corpora necatoꝝ reuelari. ut & formæ simul & ætatis con templatione. magis magisque ad iustam indignationem arrepti. pro modo facino ris sæuiatis. His dictis applauditur: & ilico me magistratus ipsum. iubet corpo: a q̃

Posterno

Cachinabili risu

lecto fuerant posita mea manu detegere: luctantē me ac diu renitentē præcedens faci
nus istaurare noua ostensione: lictores iussu magistratuū q̄ instantissime cōpellunt
manum denicq; ipsam e regione lateris tundentes. in exitiū suum super ipsa cadauera
porrigūt Euictus tandē necessitate succumbo: & ingratus licet arrepto pallio: reteci
corpora dii boni: quæ faciens rei: quod monstrū. quæ fortunarū meaꝝ repentina mu
tatio! quāquā. n. iā in peculio Perserpinæ & orci familia numeratur. subito in cōtra
riā faciem obstupefactus hæsi. Nec possū nouæ illius imaginis rationē idoneis ue
bis expedire. Nā cadauera illa iugulatorū hominū erant tres utres inflati. uariisq; so
ecti foraminibus & ut uespertinū prœlium meū recordabar. his locis hiantes. quibus
latrones illos uulnerauerā. Tunc illis quorundā astu paulisper cohibitus risus. li
bere iam exarsit in plæbem. hi gaudii nimietate gratulari: illi dolorem uentris manu
um compressione sedare. Et certe lætitia delibuti. meq; respectantes cūcti theatro ha
cessunt At ego ut primū illā laciniā prehenderā. fixus in lapide steti gelidus. Nihil
secus q̄ una de cæteris theatri statuis. uel columnis. nec prius ab inferis emersi. q̄ Mi
lo meus hospes accessit. & iniecta manu me renitentē lachrymisq; rursum ꝓmicanti
bus. crebra singultientē. clementi uiolentia secum attraxit. & obseruatis uię solitudi
nibus. per quosdā anfractus domū suā ꝓduxit. mœstūq; me atq; etiā tunc trepidū: u
ariis solatur affatibus. Nec tamē indignationē iniuriæ. q̄ inhæserat altius meo pecto
ri. ullo mō ꝓmulcere quiuit. Ecce ilico etiā magistratus ipsi cū suis insignibus do
mū nostrā ingressi. talibus me monitis delinire gestiūt: Neq; tuæ dignitatis uel ꝰ
prosapiæ tuoꝝ ignari sumus. Luci domine. nā & ꝓuinciā totā inclytę uestæ familiæ
nobilitas cōplectitur. Ac ne istud qd uehemēter ingemiscis. cōtumeliæ cā ꝓpsus
es. oēm igit de tuo pectore præsentē tristitudinē mitte. & angorē ai depelle. Nā
lusus iste quē publice gratissimo deo risui. per annua reuerticula solēniter celebra
semp cōmenti nauitate floresci. Iste deus. autorē suū ꝓpitius ubiq; comitabitur
amanter. Nec unquā patiet. ut ex animo doleas. sed frontē tuā serena uenustæ
lætabit assidue. Ac tibi ciuitas ois. ꝓ ista gratia honores egredios obtulit: Nā
& patronum scripsit. & ut in ea rectes. & imago tua decreuit. Ad hæc dicta sermo
nis uicem refero. Tibi q̄dem inq̄ splendidissima & unica Thessaliæ ciuitas bono
rum talium parem gratiam memini. Verum statuas & imagines dignioribus me
isque maioribus reseruare suadeo. Sic pudenter allocutus. & paulisper hylaro ul
tu renidens. quantumcunque poteram lętiorem me refingens. comiter abentes ma
gistratus apello. Et ecce quidam intro currens famulus. rogat te inquit tua parens
Byrrhena. & conuiuii cui te sero desponderas. iam appropinquantis admonet.

Ad hæc ego formidans. & procul perhorrescent etiam ipsam domum eius. Quā
uellem inq̄ parēs iussis tuis obsequium commodare: si per fidem liceret id facere. hos
pes enim meus Milon per hodierni diei præsentissimum numen adiurans effecit. ut
eius hodiernæ cœnę pignerarer. nec ipse discedit. nec me digredi patitur. prohicepu
lare uadimonium differamus. Hæc adhuc me loquente. manu firmiter iniecta Mi
lon iussis balnearibus adsequi: producit ad lauacrum proximum. Ad ego uitans
oculos omnium & quem ipse fabricaueram risum obuiorum declinans. lateri eius
adambulabam obtectus. Nec qui lauerim: qui terserim. qui domum rursum re
uerterim. præ rubore memini. Sic omniū oculis. nutibus. ac denicq; manibus deuo
tatus. ipos ai stupebā. raptī denicq; paupertia Milonis coenula ꝓfunctus. curatusq;

Lætabit

apitis acrem dolorē: quē mihi lachrymaꝝ adsiduitas incusserat: cubitum: uenia fa
cile tributa: concedo. & abiectus in lectulo meo quæ gesta fuerant singulæ: mœstus
recordabar: quo ad tandem Fotis mea dominæ suæ cubitu procurato: sui longe dissi
milis aduenit. Non ex læta facie: nec sermone docaculo: sed uultuosā frontē rugis in
surgentibus: adseuerabat contanter ac timide. Deniq; sermone prolato. Ego in
quit ipsa confiteor ultro: ego tibi cā huius molestiæ fui. Et cum dicto lorū quēpiā:
sinu suo depromit: mihiq; porrigens: cape inquit oro te: de perfida muliere uindictā:
imo uero licet: maius quod uis supplicium sume: nec tamē me putes oro sponte an
gorem istum tibi cōcinnasse. dii mihi melius q̄ ut mei cā: uel tantillum scrupulum pa
iare: ac siquid aduersi tuum caput respicit: id omne protinus meo luatur sanguine.
Sed quod alterius rei causa facere missa sum. mala quadā mea sorte in tuā recidit in
iuriā. Tunc ego familiaris curiositatis admonitus: factiq; causam delitiscentē nu
dari gestiens: suspitio: Omniū q̄dē nequissimus audacissimusq; lorus iste: quem ti
bi uerberandæ destinasti prius a me concisus atq; laceratus: interibit ipse: q̄ tuā plu
meā lacteaq; contingat cutem. Sed mihi cū fide memora: quod tuū factū sæuitas
consecuta in meū conuertit exitiū: Adiuro eni tuū mihi carissimū caput: nulli me ꝓ
sus ac ne tibi quidē ipsi adseueranti posse credere: quod tu quicq̄ in meā cogitaueris p
nitiē! Porro meditatus innoxios casus incertus: uel etiā aduersus: culpæ non potest
adiicere. Cū isto fine sermonis: oculos Fotidis meæ udos ac tremulos: & prona libi
dine marcidos: iam iamq; semiadopertulos admissis: & sorbillantibus sauiis: sitien
ter hauriebam: Sic illa lætitia recreata. Patere inquit oro: prius fores cubiculi dili
genter obcludam: ne sermonis elapsi: profana petulantia cōmittā grande flagitium
Et cū dicto pessulis iniectis: & uncino firmiter īmisso sic ad me reuersa: colloq; meo
manibus ambabus implexa uocetenui: & admodum minuta. Pauco inquit & for
midosolidæ domus huius operte detegere: & arcana dominæ meæ reuelare secreta.
Sed melius de te doctrinaq; tua præsumo: qui præter generosam natalium dignitatē:
præter sublime ingenium sacris pluribus initiatus profecto nostri sanctā silentii fidē:
quæcunq; igitur cōmisero huius religiosi pectoris tui penetralibus: semper hæc intra
conseptum clausa custodias oro: & simplicitatem relationis meæ tenacitate taciturni
tatis tuæ remunerare. Nā me quæsola mortalium nouisti: uis amoris: quo tibi teneor:
idicare cōpellit. Iā scies omnē domus nostræ statum. Iā scies dominæ meæ miran
da secreta. q̄bus obaudiunt manes: turbantur sydera: coguntur numina. seruiūt ele
mēte: necunq̄ magis artis huius uiolentia nititur: q̄ cū sciturlet formulæ iuuenē quem
piā libenter aspexit: quod q̄dē ei solet crebriter euenire. Nūc etiā adolescentē quē
dam. Boetium summe decorū efflictim deperit: rotasq; artis manus: machinas ois
ardenter exercet. Audiui uesperi meis his inquā auribus: audiui: q; nielerius sol cæ
lo ruisset: noctiq; ad exercendas illecebras magiæ maturius cessisset: ipsi soli nubilā
caliginē: & ꝓpetuas tenebras cōminantē: hūc iuuenē: cū e balneis rediret: ipsa tōstri
ne residētē: hesterna die forte cōspexit: Ac me capillos eius: q; iā cæde cultroꝝ dele
cti humi iacebant. clanculo præcipitauit ferre. quos me dedulo ac furti colligentem
tōsor iuenit: & qd alioqui publicitus maleficæ disciplinæ infames sumus: adreptā i
clemēter increpat. Tu ne u tima nō cessas subinde lectoꝝ iuuenū capillamenta sur
ripere: qd scelus nisi tandē desines. magistratibꝰ te cōtēter obiiciā. & uerbū facto se
cutus immissa manu scrutatus: e mediis capillis meis: iam capillos abscōditos irat

Semiadopertulus

Efflictim

arripuit. Quo gesto grauiter affecta: mecūq; reputans dominæ meæ mores: q; huiusmodi repulsatis acriter cōmoueri: meq; uerberare sæuissime consueuit. iā de fuga consilium tenebam. sed istud quidē tui contemplatione abieci statim: uerū cū tristi inde discederē. ne prorsus uacuis manibus redirem. conspitio quendā forticulis tondentem caprinos utres: quos cū probe cōstrictos inflatosq; & iam pendentis cernerē capillos eorū humi iacentes. flauos. ac per hoc illi Boetio iuueni cōsimiles. plusculos aufero. cosq; dominæ meæ. dissimulata ueritate. trado. Sic noctis initio. priusq; cœno te reciperes. Pamphile mea. iam uecors animi. tactū scandulare cōscendit. qd altrinsecus ædium patore perflabili nudatum ad omnis oriētales. cæteroscq; aspectū peruium. maxime his artibus suis cōmodatū secreto colit. priusq; apparatu solito instruxit feralem officinam. omne genus aromatis. & ignorabiliter iam nimis litteratis. & infeliciū nauium durantibus damnis defletorū. sepultorum etiā cadauerū positis multis admodū membris. hic nares. & digiti. illic carnali claui pendentiū.

Scandulare

Alibi crucidatorum seruatus cruor. & extorta dentibus ferarum trunca clauaria.

Crucidati Clauaria

Tunc decantatis spirantibus fibris. litat uario latice. nunc rore fontano. nunc lacte uaccino. nunc melle montano. libat & mulsa. sic illos capillos in mutuos nexus obditos atq; nodatos. cū multis odoribus dat uiuis carbonibus adolendos. Tūc protinus inexpugnabili magicæ disciplinæ potestate. & cæca numinum coactos; uiolentia. illa corpora quoq; fumabant stridentes capilli. spiritum mutuantur humanum: & sentiunt & audiunt & ambulant. Et qua nidor suaq; ducebat exuuiarum ueniunt: & pro illo iuuene Boetio auditū gestientes. fores ifiliunt. Cum ecce crapula malis & improuidæ noctis deceptus caligine. audacter mucrone districto in isania modi Aiacis armatus. non ut ille uiuis pecoribus infestus. tota laniauit armenta. sed longe fortius qui tres inflatos caprinos utres exanimasti. ut ego te prostratis hostibus immacula sanguinis. non homicidā nunc. sed Vutricidam amplecterer: At ego sic lepido sermone Fotidis inuicem cauillatus. ergo igitur iam & ipse possum inquam mihi primam istam uirtutis adoriam. ad exemplū duodeni laboris herculei nummore. uel trigemino corpori Gerionis. uel triplici formæ Cerberi. totidem peremptos utres coæquando. sed ut ex aīo tibi uolens oē delictū. quo me tantis angoribus ipsa casti remittam. præsta quod summis uocis expostulo. & dominā tuam cum aliquid huius diuinæ disciplinæ moliter ostende. cū deos iuocat. Certe cum reformatu uideam. sū nanq; eorā magiæ nascendæ ardentissimus cupitor quāquā mihi nec ipsa tu uideare talium rerū rudis. uel expers. Scio istud. & plane sētio cum semp alioqui spretoré matronalium āplexeuum. sic tuis istis micātib9 oculis. & rupentibus buculis & renidentibus criminibus. & hiantibus osculis. & flagrantib9 papillis. i seruilē modum addictum. atq; mācipatum teneas uolētē. Iā deniq; nec larē reqro. nec domuitionē paro. & nocte ista nihil antepono. Quā uellē inqt respondit illa præstare tibi o Luci. qd' cupis. sed pp iuidos mores. i solitudinē semp abstrusa. & otium præsentia uiduata. solet huiusmodi secreta perficere. Sed tuum postulatum præponā piculo meo. idque obseruatis opportunis tpibus sedulo pficiā. mō ut ímo prōfata sū. rei tātæ fidē. silentiūque tribue. Sic nobis garriētib9. libido mutua & aios simul & mēbra suscitat. oib9 abiectis amiculis: Hactenus denique irecti bacchantur i Venerē. Cū qdē mihi iā fatigato de ppria libalitate Fotis puerile obtulit corolariū. Iāque luminib9 meis uigilia marcidis ifusus sopor. & iā i aliū diē nos attinuit.

Domuitio

Coro larīū

Vtricida Adoriam

Ad hunc modū transactis uoluptarie paucis noctibus: quadam die percita Fotis: ac satis trepida me occurrit. Indicatq; dominā suam: q; nihil etiam tunc in suos amores cæteris artibus ꝓmoueret: nocte proxima in auem sese plumaturā: atq; ad suum cupitum se deuolaturam: pro in memet: ad tantæ rei speculam caute præparē. Iamq; circa primā noctis uigiliam: ad illud superius cubiculum: suspenso: & insono uestigio me perducit. Ipsaq; per rimā hostiorum quāpiam iubet arbitrari: quę sic gesta sunt. Iam primū omnibus laciniis se deuestit Pamphile: & arcula quadam recluſa pyxides plusculas inde depromit: de quis unius operculo remoto: atq; indidem egesta unguedine: diuq; palmulis suis adfricta: ab imis unguib9 sese totam: ad usq; summos capillos perlinit: multumq; cum lucerna secreto collocuta: membra tremulo successu quatit: quis leniter fluctuantibus promicant molles plumulæ: crescunt: & fortes pinnulæ: duratur nasus incuruus: coguntur ungues adunci: fit bubo Pamphile. sic edito stridore querulo: iā sui periclitabunda: paulatim terra resultat: mox in altum sublimata: forinsecus totis alis euolat. Et illa quidem magnis suis artibus uolens reformatur. At ego nullo decantatus carmine: præsentis tantū facti stupore defixus: qd uis aliud magis uidebar esse: q̄ Lucius. Sic exterminatus animi: at tonitus in amentiam: uigilans somniabā. defrictis adeo diu pupilis: an uigilarem: scire quærebā: tandē deniq; reuersus ad sensum præsentiū: arrepta manu Fotidis: & admota meis luminibus: Patere oro te inq̄ dū dictat occasio: magno & singularis me affectionis tuæ fructu perfrui: & ipartire nobis unctulum indidem: pistas tu as papillas: mea mellitula: tuumq; mancipiū irremunerabile beneficio: sic tibi ppe tuo pignera: ac iam perfice: ut meæ Veneris cupido pigneratus assistā tibi. Aini quit uulpinaris amasio: meq; sponte Asiā cruribus meis illidere cōpellis: Siginer meū ipsa Iupulis conseruo Thessalis: huncalitē factū ubi quæram? Videbo quādo. Aut mihi scelus istud depellāt cælites inq̄: ut ego q̄is ipsius aq̄læ sublimis uolatib9 toto cælo peruius: & supremi Iouis certus nunctius uel lætus armiger: tamē nō ad meū nidulū post illā pugnarū dignitatē subinde deuolē? Adiuro p dulcē istū capilli tui nodulum: quo meū uinxisti spiritū: me nullum aliam meæ Fotidi malle. Tūc etiam istud meis cogitationibus occurrit: cum semel autē talem perunctus iduero: domus omnis procul me uitare debere. Quampulchro enī q̄q̄ festino matrōæ pfruent amatore bubone: qd qd̄ istas nocturnas aues: cū penetrauerit larē quēpiam sollicite prehensas foribus uidem9 adfigi: ut quod infaustis uolatibus familie minantur exitiū suis luant cruciatibꝰ. Sed qd̄ scisciari pene prætermiui: quo dicto facto ue rursū exutis pinnulis illis: ad meū redibo Luciū. Bono aīo es: qd̄ ad huius rei curā pertinet: ait. nā mihi domina singula mōstrauit. quæ possūt rursus in facies hoium tales figuras reformare. Nec istud factum pures ulla beniuolentia: sed ut ei redeunti medelā salubrē possē subsistere specta deniq; q̄ paruis: q̄ quę futilibus tanta res ꝓcureť Herculis Anethi modicū cum lauri foliis imissū: rore fontano datur lauacrū: & poculū. Hæc idētidē adseuerans: summa cū trepidatione irepit cubiculū. & pyxidē depromit arcula: quā ego āplexus ac deosculatus prius: utq; mihi ꝓsperis faueret uolatibꝰ deprecatus. abiectis ꝓpere laciniis totis: auide manus imersi. & haurito plusculo uncto. corpis mei mēbris pfricui: iāq; alternis conatib9: libratis brachiis. i auē similē gestiebā. nec ullæ plumulæ. nec usq̄ pinnulæ. sed plane pili mei crassāť i setas & cutis tenella duratur i coriū: & i extimis palmulis pdito nūero: toti digiti cogūtur

Periclitabūd9

Vnctulū Mellitula

Vulpinaris Siginer

Apule ius asi nus fit

in singulas ungulas: & de spinæ meæ termino grandis causa procedit: iã facias enormis: & os prolixum: & nares hiantes: & labiæ pẽdulæ: sic & aures inmodicis horripilant auctibus. Nec ullum miseræ formationis uideo solatium: nisi quod mihi iam nequeunti tenere Fotidem natura crescebat. ac dum salutis inopia cuncta corporis mei considerans. non auem me. sed asinum uideo. Quærens de facto Fotidis. sed iam humano gestu simul & uoce priuatus quod solũ poteram postrema de iecta labia. humidis cum oculis. obliquum respitiẽs. ad illam tacitus expostulabã.

Quæ ubi me primũ talem aspexit. percussit faciem suam manibus infestis. & occisa sum misera clamabat. Me trepidatio simul & festinatio fefellit. & pyxidum similitudo decepit. Sed bene quod facilior reformationis huius. medela suppeditat. Nam rosis tantum demorsicatis exibus asinum statimq; in meum Lucium postliminio redibis. Atq; utinam de more uesperi parassem nobis corollas aliquas: nec morãm talem patereris uel noctis unius sed primo diluculo remedium festinabitur tibi. Sic illa mœrebat. Ego uero quãquam perfectus asinus & pro Lucio iumentum sensum tamen retinebã humanum. Diu denique ac multum mecum ipse deliberaui. Ac nequissimam facinorosissimamq; fœminã illam spissis calcibus ferirem & mordicus adpetens necare deberem. Sed ab incœpto temerario melior me sententia reuocauit ne morte mulctata Fotide salutares mihi suppetias rursus extinguerem: Deiecto itaq; & quassanti capite ac demussata temporali contumelia durissimo casui meo seruiens ad equum illum uictorẽ meum probissimum i stabulum conuerso ubi alium etiam Milonis quõdam hospitis mei asinum stabulantẽ inueni. Atq; ego rebar si quod inesset mutis animalibus tacitum ac naturale sacramentũ agnitione ac miseratione quadam inductum equum illum meũ hospitium ac loca nota mihi præbiturum. Sed proh Iuppiter hospitalis & fidei secreta numina: præterrus ille uictor meus: cum asino capita conferunt: in meãq; perniciem ilico consentiunt: & ueretes scilicet cibariis suis. uix me præsepio uidere proximãtem: deiectis auribus tam furentes. infestis calcibus insequuntur. & abigor q̃ procul ab ordeo. quod apposueram uesperi. meis manibus illigatissimo famulo. Sic affectus atq; insolitudinem relegatus. angulo cõcesseram stabuli. Dumq; de insolentia collegarum meorũ mecum cogito. atq; in alterũ diem auxilio rosario. Lucius denuo futurus. eq; perfidia uidictã meditor. respitio pilæ mediæ. quæ stabuli trabes sustinebat. In ipso uere meditullio Hepponæ deæ simulachrũ residens ædiculę. quod accurate corollis roseis equidem recentibus fuerat ornatum: Denicq; agnito salutari præsidio: pronus spei: quantũ extensis prioribus pedibus adniti poteram: insurgo ualide. & cervice prolixa: nimiũq; porrectis labiis. quanto maxime nisu poteram corolas appetebam. Quod me pessima scilicet sorte conantẽ seruulus meus. cui semper equi cura fuerat mandata repente conspitiens indignatus exurgit & quousq; tandem inquit cautherium patiemur istum pauloante cibariis iumentorũ. nunc etiã simulacris deorum infestum! quin iã ego istã sacrilegũ. debilem. claudumq; reddã. & stati telum aliquod quæritans emere: fascẽ ligno q̃ positũ offendit. rematusq; frondosũ fustẽ. cũctis uastiorẽ. nõ prius miser q̃ me tundere desiit. q̃ sonitu uehemẽti. & largo strepitu percussis ianuis. trepido etiã rumore uicinię conclamãtis latrones. pfugit territus:

Demussata

Meditullio Hepponæ dea

Nec mora cũ ipatefactis ædibus globus latronũ iuadit oia. & singula dom⁹ membra cingit armata factio. Et auxilius hincinde cõuolantibus: obsistit discursus ho

lis: cuncti gladiis ac facib⁹ istructi nocte illuminãt: corruscat i modũ ortus solis ensis & mucro. Tũc horreũ quoddã satis ualidis clausstris obseptũ obseratũq; quod pediis ædibus cõstitutũ: gazis Milonis fuerat refertũ: securibus ualidis aggressi diripiũt: quo passim recluso totas opes uehũt raptimq; constrictis sarcinis singuli parciũtur: Sed gestaminũ modus numerũ gerulorũq; excedit. Tũc opulentię nimiæ: nimio ad extremas incitas deducti nos duos asinos & equũ meũ productos e stabulo quãtũ possunt grauioribus sarcinis onerant: & domo iã uacua minantes baculis exeunt: unoque de sociis ad speculãdũ qui de facineris inquisione nunciaret relicto nos celebro tondentes per auia montiũ ducũt cõcitos. Iamq; rem tantam q̃ ponderem: & mons ardui uertice: & prolixo satis itinere nihil a mortuo differebã. sed mihi sero quidem serio tamen subuenit ad auxiliũ ciuile decurrere: & interposito uenerabilis principis nomine: tot erũnis me liberare. Cũq; denique iã luce clarissima uicũ quẽpiam frequentẽ & nũdinis celebrẽ preterirem⁹ inter ipsas turbulas græcorũq; gemino sermone nomen Augustum Cæsaris inuocare tempraui. Et o quidem tantum disertum ac ualidum clamitaui. Reliquum autem Cæsaris nomen enunciare non potui. asperati latrones clamorem absonũ meum: cedentes hincinde miserum corium nec crinis iam idoneum relinquũt. Sed tandem mihi inopinatam salutem Iuppiter ille tribuit. Nam cum multas Villulas & casas amplas præterimus: hortulum quendam prospexi satis amœnum: in quo præter cæteras gratas herbulas: rosæ uirgines matutino rore florebant: his inhians: & spe salutis alacer: ac lætus propius accessi. dumq; iã labiis undantibus affecto: consilũ me iubet longe salubrius: ne si rursum asino remoto prodirẽ i Luciũ. euidens exitium inter manus latronũ offenderẽ uel artis magicæ suspicione: uel iudicii futuri criminatiõe. Tũc igit̃ arosis: & q̃dẽ necessario temperaui. & casum presentem tolerans in asini faciem fœna rodebamus

Eiusdem liber quartus de asino aureo.

Iem ferme circa medium cũ iam flagrantia. Solis caleret. in pago quodam apud notos ac familiares latronibus senes diuertimus. Sic. n. primos aditus. & sermo prolixus. & oscula mutua q̃uis Asino sentire præstabant. Nã & rebus eos q̃busdã dorso meo deprõptis munerabantur: Et secretis gannitibus. q̃ essẽt latrocinio pte. uidebantur indicare. Iãq; nos oĩ sarcina leuatos. in pratũ proximum passim libero pastui tradire. nec me cũ asino uel equo meo cõpascuus cœtus attinere potuit. adhuc insolitũ alioquin prãdere fœnũ: Sed plane pone stabulũ prospectũ hortulũ. iã fame perditus. fidenter inuado. & quãuis crudis oleribꝰ. affati tamẽ uẽtrẽ sagino. Deosq; cõprecat⁹ ois. cũcta prospectabã loca. sicubi forte cõterminis in hortulis cadẽs reperirẽ rosariũ: nã & ipsa solitudo iã mihi bonã fiduciã tribuebat. si deuius & protectus abscõditus. sũpto remedio de iumenti quadrupedis icuruo gradu rursum erectus in hoiem: inspecta ute nullo resurgerẽ. Ergo igitur cum i isto cogitationis salo fluctuarẽ. aliquãto lõgius uideo frondosi nemoris cõuallẽ umbrosam cuius inter uarias herbulas & lætissima uireta: fulgentiũ rosarũ mineus color renidebat. Iamq; apud mea nõ usq; quaq; ferma præcordia Veneris & gratiarũ lucũ illũ arbitrabar: cuius intet opaca secreta floris genialis regius nitor relucebat. Tũc inuocato hylaro atq; prospero euentu. cursu me cõcito pprio: ut Hercule ipse sentirẽ. non asinũ me uerum etiã equũ currulẽ nimia uelocitate refectũ. sed agilis atq; præcla

Cõpascuus

minei⁹ color

c

rus ille conatus: fortunę meæ sæuitatem anteire: nō potuit. Iam enī loco ꝓximus nō illas rosas teneras & amœnas: madidas diuinis guttis roris & nectaris: quas rubi fœlices beatæ spię generant. At ne cōuallē quidē usq; iā: nisi tantū ripæ fluuialis marginē densis arboribus septam uideo. hęc arbores in lauri faciē ꝓlixe foliate pariūt: in modū floris inodori: porrectos caliculos modicæ punicantis. quos æquidē fragrātis minime rurestri uocabulo. uulgus indoctū rosas laureas appellāt: quarūq; cuncto pecori cibus letalis est. Talibus satis implicitus. etiā ipsā salutē recusās sponte illā uenenū rosariū sumere gestiebā. Sed dū contanter accedo decerpere. iuuenis quidā ut mihi uidebatur. hortulanus. cuius oīa prorsus olera uastauerā. tanto damno cognito con grandi baculo furens decurrit rabreptumq; me totū plagis obtundit adusq; uitæ ipsius periculū. nisi tandē sapienter alioquin ipse mihi tulissem auxilium. Nam lumbis eleuatis in altū. pedū posterioribus calcibus iactatis in eū crebriter: ā mulctato grauiter. atq; iacente contra procliue montis attigui fuga me liberaui. Sed ilico mulier quæpiā uxor eius scilicet simul eum ꝓstratū: & semianimē ex edito despexit: ululabili cū plāgore ad eū statim ꝓsilit: ut sui uidelicet miseratione mihi presens crearet exitiū. Cuncti enī pagani fletibꝰ eius exciti statim conclamāt canes: atq; ad me laniandū rabie pciti ferrent impetū passim cohortantur. Tunc igitur ꝓcul dubio iam morti ꝓximus cū uiderē canes modo magnos: & numero multos & ursis & leonibus ad pugnandū idoneos in me cōuocatos exasperari ex re nata capto consilio fugam desino ac me retrorsus celeri gradu rursum in stabulū quo deuerterā recipio. At illis canibus iam ægre cohibitis. arreptū me loro quā ualido ad ansulā quādā destinatū: rursū cedendo confecissent profecto nisi dolore plagarū aluus artata: crudique illis oleribus abundans & lubrico fluxu saucia. fimo fistulatim excusso: quoddā extremi liquoris aspergine alios putore nidoris fœtidi a meis iam quassis scapulis abegissem. Nec mora cū iam in meridiem prono iubare: rursū nos: & præcipue melonge grauius onustū producūt illi latrones stabulo: Iamq; confecta bona parte itineris & uiæ spacio defectus: & sarcinæ pondere depressus ictibusque fustiū fatigatus. atq; etiam ungulis extritis iam claudus & titubans ruulū quendā serpentis leniter aquæ ꝓpe insistēs subtilē occasionē fœliciter nactus cogitabā totū me met flexis scite cruribus pronū abiicere. certus atque obstinatus nullis uerberibus ad ingrediendū exurgere īmo ēt paratus non fusti tantū: sed machera percussus occumbere rebar enī iam me prorsus exanimatū: ac debilē mereri cause remissionem. Certe latrones partimi patientia morę. partim studio festinatæ fugæ dorsi mei sarcinā duobus cæteris iumentis distributuros. meq; in altioris uindictæ uicem. lupis & uulturibus prædam relicturos. Sed tam bellū consilium meum peruertit fors deterima. Namq; ille aliusinus diuinato & antecapto meo cogitatu statim se mentita lassitudine cū rebus totis offundit. Iacensq; in modum mortui: non fustibus non stimulis ac ne caudaquidem & auribus. cruribusq; undiq; uersum eleuatis temptauit exurgere quo ad tandē posthume spei fatigati: secūq; collocuti ne tam diu mortuo. īmo uero lapideo asino seruientes fugā morarentur sarcinis eius mihi equoq; distributis districto gladio poplites eius totas amputant. Ac paululum a uia retractū p altissimū præceps in uallē ꝓximā etiā nunc spirantem precipitant. Tunc ego miseri cōmilitōis fortunā cogitās statui iam dolis abiectis & fraudibus asinū me bone frugi dominis exhibere. Nā & secum eos aīaduertērā colloquentes: q; in ꝓximo nobis esset habenda mansio: & tu

tius uiæ finis quieta eorūq; esset sedes illa: & habitatio: clemēti deniq; transmisso cliuulo peruenīemus ad locū destinatū. ubi rebus totis exolutis atq; intus conditis iam pondere liberatus lassitudinē uice lauacri: pulueris uoluptatibus digerebā: Res actempus ipsū locoꝝ & spelūcę illius quā latrones inhabitant die scriptionē exponere flagitāt. Nā & meū simul periclitabor ingeniū & faxo uos quoq; an mente etiam etiā. sensuq; fuerim asinus sedulo sententias. Mōs horridus: sylue stribusq; frondibus umbrosus & in primis altus fuit: huius per obliqua deuexa: qua saxis asperrimis & ob id inaccessis cingitur: conualles lacunosæ cauæq; nimium: spinetis aggeratæ. & quaquauersus repositæ naturalē tutelā præbentes ambiebant de sūmo uertice: fons affluens bullis ingentibus scaturibat: quiq; ꝓna delapsus euomebat undas argenteas. Iamq; riuulis pluribus dispersus ac ualles illas amnibus stagnantibus irrigans: i modū stipati maris uel ignaui fluminis cūcta cohibebat: insurgit spelūcæ: qua margines montanæ desint: turris arduo. caule firma solitis cratibus. ouili stabulatione cōmoda: porrectis undiq; lateribus ante fores exigui tramites uice structi parietis attendūtur ea tu bono certe meo periculo latronū dixeris atria nec iusta quicq̄ q̄ parua casula: cannulis temere contecta quo speculatores e numero latronū ut postea cōperi sorte ducti noctibus excubabant. Ibi cū singuli direpsissent stipatis artubus. nobis ante ipsas fores loro ualido destinatis. anū quandā curuatā graui senio. cui soli salus atque tutela. tot numero iuuenū cōmissa uidebatur. sic infesti cōpellant. etiā ne tu busti cadauer extremū. & uitæ dedecus primum. & orci fastidiū solū. sic nobis ociosa domi residens lusitabis. nec nostris tā magis tamque periculosis laboribus. solatiū de tā sera refectione tribuas. quæ diebus ac nectibus. nil quicq̄ rei q̄ merū sæuiēti uentri tuo soles auiditer ingurgitare. Tremēs ad hęc & stridenti uocula pauida sic anus. at uobis fortissimi fidelissimique mei hospitatores iuuenes affatim cuncta sua ui sapore percocta pulmenta pręsto sunt. panis numerosus. uinum probe calicibus effricatis affluenter īmissū & ex more calida tumultuario lauacro uestro præparata. In fine sermonis huius stati sese deuestiūt. nudatique & flāmæ largissime uapore recreati. calideque perfusi. & oleo peruncti. mensas dapibus largiter instructas accumbūt. Cōmodū cōbuerant: & ecce quidē longe pluręs numero iuuenes aduenīūt: aliiquos incunctanter adęque latrones arbitrarere. Nā & ipsi predas aureoꝝ argenteoꝝque nūmoꝝ, ac uasculoꝝ. uestisque serice & intexte filis aureis. inuehēbāt hi similī lauacro refoti inter foros socioꝝ sese reponūt. Tūc sorte ducti ministeriū faciūt. Estur hac potatur incondite pulmentis aceruatim panibus aggeratim poculis agminatim igestis clamore ludūt strepitu cātillāt cōuitiis iocātur aciā cętera semiferis lapithis thelamibus centauriśque similia. Tūc inter eos unus q robore ceteros antistabat. Nos quidē inq̄t Milonis Hypatinidomū fortiter expugnauimus pręter tantā fortune copiā quā nostra uirtute nacti sumus & incolumi nūero castra nostra petiimus & siqd ad rē facit octo pedibus auctiores remeauim9. A tuos q boetias urbes appetistis ipso duce uestro fortissimo Lamatho diminuti debilē nūerū reduxistis cui9 salutē merito sarcinis istis quas aduexistis oīb' certe antetuleri. Sed illū qdē utcūque nimia uirt9 sua pemit iter inclytos reges ac duces prælioꝝ tanti uiri memoria celebrabit. Enimuero uos bone frugi latrōes iter furta pua atque seruilia timiditule p balneas & aniles cellulas reptātes scrutariā facitis. Suscipit un9 ex illo posteriore numero. Tu ne solus ignoras longe faciliores ad expugnadū dom9 eē maiores qppeqd

Aggeratim Cantillant

Timiditule Scrutariam faciris

Hepta pylos

licet nũerosa familia latis diuersetur ædibꝫ: tamẽ qsq; magis sue saluti q̃ dominico su-
lat opibꝫ frugi autẽ & solitarii hoies fortunã puã uel certe satis amplã dissimulanter
obtæctã ꝓtegũt acrius & sanguinis sui ꝑiculo muniũt. Res ipsa deniq; fidẽ sermoni
meo dabit: Vix enim Thebas Heptapylos accessimus quod est huic disciplinę pri-
mariũ studiũ. Sed dũ sedulo fortunã inq̃rebam⁹ popularẽ nec nos deniq; latui chri
seros quidã numularius copiosæ pecuniæ dominus qui metu officioꝝ ac munerꝝ pu
blicoꝝ magnis artibꝫ magnã dissimulabat opulentiã. Deniq; solus ac solitarius pua
sed satis munita domũcula cõtentus pãnosus alioquin ac sordid⁹ aureos folles incu-
babat. Ergo placui adhũc primũ ferremus aditũ ut cõcepta pugna manus unicæ: nul
lo negotio cũctis opibus ociose potiremur. Nec mora cũ noctis initio foribꝫ eius

Vexillarius

præstolamur quas neq; subleuare neq; dimouere: ac nec ꝓfringere quidẽ nobis uide-
batur ne ualuaꝝ sonus cũctã uiciniã nostro suscitaret exitio. Tũc itaq; sublimis illa
uexillarius noster Lamathus spectata uirtutis suę fiducia: qua clauis ĩmitende fora-
mẽ patebat sensim ĩmissa manu claustrũ euallere gestiebat. Sed dudũ scilicet oĩm bi
bibendũ neq; ssimus Chryseros uigilãs: & singula reꝝ sentiẽs lenẽ gradũ & obnixum
silentiũ tolerãs paulatĩ adrepit grandiq; clauo manũ ducis nostri repẽte nisu fortissi-
mo ad hostii tabulã offigit & extiabili nexu patibulũ relinquẽs: gurgistioli sui tectũ

offigo

ascendit atq; inde cõtẽtissima uoce clamitãs rogãsq; uicinos & unũquẽq; ꝓprio noĩ-
ciens & salutis cõis admonẽs diffamat ĩcẽdio repẽtino domũ suã possideri. Sic unus-
q; sq; ꝓximi ꝑiculi ofinio territꝫ suppetiatũ decurrere ãxii. Tũc nos ĩ ãcipiti ꝑiculo cõ
stituti uel opprimẽdi nostri uel deserẽdi sotii mediũ erenata ualidũ: eo uolẽte. cõmi-

Suppetiatum

sim⁹. Ante signani nostri ptẽ qua manus humeꝝ subit ictu ꝑticulũ mediũ temera-
ro ꝓrsus abscindim⁹ atq; ibi brachio relicto multis laciniis offulto uulnere: ne stillã
sanguinis uestigiũ ꝓderent ceterũ lamathum raptĩ reportamus ac dũ trepidi religio
nis urguemur graui tumulto. & istantis ꝑiculi metu terremur ad fugã nec uel seq ꝓ
pe uel remãere tuto põt: uir sublimis aĩ uirtutisq; præcipuꝫ multis nos affatibꝫ: mul
tisq; precibꝫ q̃rẽs adhortatur ꝑ dexterã martis ꝑ fidẽ sacramẽti: bonũ cõmilitonẽ cru
ciatu simul & captiuitate liberaremꝫ. Cur. n. manu: quæ rape & iugulare sola posse
fortẽ latronẽ supuiuere: sat se beatũ: qui manu sotia uolẽs occũbere. Cũq; nulli no
strũ spõtale ꝓticidium suadẽs ꝑsuadere posset manu reliq̃ sũptũ gladiũ suũ diuq; de
osculatus ꝑ mediũ pectꝫ: ictu fortissimo trãsadigit. Tũc nos magnanimi ducis uigo
re uenerato corꝑ reliquũ uestę linea diligẽter cõuolutũ mari cælãdũ cõmittimus. &
nũc iacet noster Lamathus elemẽto toto sepulrus. Et ille qdẽ diguũ uirtutibꝫ suis ui
tæ terminũ posuit. Eniuero Alcimus solertibꝫ cæptis: tamẽ sæuũ fortunæ nutũ non
potuit adducere q cũ dormiẽtis anus ꝓfracto tuguriolo cõcẽdisset cubiculũ supius:

Rescu las

iãque ꝓtinꝫ oblisis faucibꝫ ĩterstinguere eã debuisset prius maluit reꝝ singula per la
tiorẽ fenestrã forinsecus nobis stilis rapiẽda dispergere. Cũq; iã cũcta reꝝ gnauiter
emolitus: nec toro qdẽ aniculæ qescẽtis ꝑcere uellet eaque lectulo suo deuoluta uesti
stragulã subductã scilicet iactare similiter destinaret. genibꝫ eiꝫ ꝓfusa sic neq; ssima il
la deprecatur: Quid oro fili pauptinas panno saſque resculas miserrime anꝫ dõas ui-
cinis diuitibꝫ quoꝝ hæc fenestra domũ ꝓspicit quo sermone callido deceptus astu &
uerã quæ dicta sũt credens Alcimus uerens scilicet ne & ea quæ priꝫ miserat quæque
postea missurus foret nõ sotiis suis. sed in alienos lares iã certus erroris abiiceret: su-
spendit se fenestra sagaciter ꝓspecturus oĩa præsertim domus attingę quã dexterę

illa fortũas arbitraturꝫ qdẽ eũ strẽnue qdẽ & satis ĩ puide conãtẽ senile illud facinꝫ: q̃
q̃ ualido repẽtino tamẽ & inopinato pulsu nutãtẽ ac pẽdulũ. & in ꝓspectu alioqn
attonitũ præceps iegit quę præter altitunẽ nimiã sup quẽdã ẽt uastissimũ lapidẽ pro
pe iacẽtẽ decidens ꝓfracta diffulaq; crate costaꝝ riuos sanguinis uomẽs: primitꝫ nar
ratis nobis quæ gesta sũt nõ diu cruciatus uitã euasit: quẽ prioris exemplo sepulturę
traditũ bonũ secutorẽ Lamatho dedimꝫ. Tũc orbitatis duplici plaga petiti. Iãq; the
banis conatibꝫ abnuentes plateas ꝓximã cõscẽdimꝫ ciuitatẽ ubi fama celebrẽ quen-
dã noĩe Democharẽ munꝫ æditu ꝝ gladiatoriũ deprehẽdimꝫ: Nã & genere primari-
us uir & opibꝫ pluribꝫ & liberalitate precipuꝫ digno formæ suæ splendore: publicas
uoluptates istruebat. Quis tãtis ingenii quis facũdię q singulas spẽs apparatꝫ mul-
tiiugi uerbis idoneis possit explicare: gladiatores isti famosæ manꝫ uenatores illi pro
batæ pnicitatis: alibi noxia. pdita securitare suis epulis bestiaꝝ saginas instruẽtes cõ
fixilis machine sublicæ turres tabulaꝝ nexibꝫ istar circũforaneę domus, floridæ pi-
cturæ: decora futurę uenationis receptacula. q̃ preterea nũerus: quæ facies ferarum.
Nã precipuo studio forẽsis ẽt aduexerat generosa illa dãnatoꝝ capitũ funera sed pre
cætera specioſi mũeris suppellectilẽ. totis utcũq; patrimonii uiribꝫ ĩmanis urſæ com
parabat nũeꝝ copiosũ. Nã preter domesticis uenationibꝫ captas. preter largis em-
ptiõibꝫ ptas amicoꝝ ẽt donationibꝫ uariis certati oblatas. tutela sũptuosa sollicite
nutriebãt. Nec ille tã clarus tãq; splendid⁹ publicæ uoluptatis apparatus iuidiæ no
xies effugit oculos. nã diutina captiuitate fatigatæ simul & ęstiua flagrãtia macerate
pigra ẽt sessione lãguidæ repẽtina correpte pestilẽtia pene ad nullũ rediuẽ nũeꝝ pas-
sim ꝑ plateas plurimas cerneres iacere semiuiuoꝝ corꝑoꝝ ferina naufragia. Tũc uul
gus ignobile: quos iaculta paupies sine delectu ciboꝝ tenuato uentri cogit sordentia
supplemẽta & dapes gratuitas cõqrere passim iacẽtes epulas accurrere. Tũc nacti
subtile cõsiliũ: ego & iste babulꝫ tale cõmiscimur. ursã quæ cæteris sarcina corpis pre
ualebat: q̃ si cibo parãdã portamꝫ ad nostrũ receptaculũ: etusq; ꝓbe nudatũ carnibꝫ
coriũ. seruatis sollerter unguibꝫ. ipso ẽt bestiæ capite. adusq; cõsiniũ ceruicis. solido
relicto tergũ oẽ rasura studiosa tenuam⁹. & minuto cinere pspsũ. soli siccãdũ tradi-
dimus. Ac dũ cęlestis uaporis flãmis examurgatur. nos ĩterdũ pulpis eius ualenter
saginantes. sic instãti militiæ disponimꝫ sacramẽtum ut unus e nũero nostro. nõ qui
corpis adeo. sed aĩ robore cęteris antistaret. atq; is in primis uolũtariꝫ: pelle illa cõte-
ctus. urse subiret effigiẽ. domũq; Democharis illar⁹. ꝓ opportuna noctis silentia no
bis ianua faciles prestaret aditus. Nec paucos fortissimi collegii solers spẽs ad munꝫ
obeũdũ arrexerat: quoꝝ pre ceteris Thrasileon factionis optione dilectus. ancipitis
machinæ subit aleã. Iãq; habili corio. & molliciæ tractabili: uultu serẽo sese recõdit.
Tũc tenui acũine sũmas oras eiꝫ adęq̃uimꝫ. & iũturę rimã licet gracilẽ setæ circũfluẽ
tis dẽsitate sepimꝫ ad ipsũ cõsiniũ gulæ q̃ ceruix fuerat exacta thrasileonis caput sub-
ire cogimꝫ ꝓuisque respiratui circa nares & oculos datis foraminibꝫ fortissimũ sotiũ
nostrũ ꝓrsus bestiã factũ immittimus caueę modico predestinatæ præcio quã cõsta-
ti uigore festinus inrepsit ipse. ad hũc modũ prioribꝫ inchoatis sic reliq̃ fallaciæ pęgi
m⁹. Scisscitati ncmẽ cuiusdã. Ni canoris. q genere thracio ꝓditus. ius amicitiæ sũmũ
cũ illo demochare colebat litteras affigimꝫ ut uenatiõis sue primicias. bonus amicus
uideretur ornãdo mũeri dedicasse. Iãque ꝓuecta uespa. abusi presidio tenebraꝝ thra
sileonis caueã demochari cũ litteris illis adulterinis offerrimus. Qui demiratus be-
stiæ magnitudinẽ suique cõtubernalis opportuna liberalitate letatꝫ iubet nobis ꝓti-

Callen ter

nus gaudiũ ſui geruſis decẽ aureos ut ipſe hẽbat e ſuis loculis adnũerari. Tũc ut nouitas cõſueuit ad repẽtias uiſiões aĩos hoim pellere multi nũero mirabũdi beſtiã cõfluebãt quoꝝ ſatis calleter curioſos aſpectꝫ Tra. nr̃ ipetu mĩaci frequẽter ĩhiebebat ſed ꝙ ciuiũ uoce ſatis fœlix ac btũs Demo. ille quoquõ fortũæ reſiſtere iubet nouali boſtis cõfeſti beſtiã ire iubet ſũma cũ diligẽtia reportaris. ſed ſuſcipiẽs ego caueas inq̃ domie flagrãtia ſolis, & itineris ſpatio fatigatã cœtui multaꝝ & ut audio nõ recte ualẽtĩ cõmittere feraꝝ qn poti9 dom9 tuæ patulũ ac pflatilẽ locũ ĩmo & lacu aliquo ꝛtermiñ refrigerãtẽꝙ pſpicis. An ignoras hoc gen9 beſtiæ: lucos ꝛſitos & ſpec9 roridos. & colles frigidos & fõtes amẽos ſp incubare. Talib⁹ mõitis demo. pterrit9 nũeꝝꝙ pdictoꝝ ſecũ recẽſẽs mõ difficulter ad ſẽl9 ut ex arbitrio nr̃o caueã locarem⁹ facile pmiſſit. Sed & nos inq̃ pati ſum⁹ hic ibidẽ ꝓ caueã iſta excubare noctes ut æſt⁹ & uexatiõis in cõmõ beſtię fatigatæ & cibũ tẽpeſtiuũ & potũ ſolitũ accuratiꝰ offeram⁹. Nihil idigꝰ mo labore iſto urꝰ reſpõdit ille. Iã pene tota fãilia p diutinã cõſuetudinẽ nutriẽdis uiſis exercitata ẽ. Poſthic uale facto diſceſſim⁹ & portã ciuitatis egreſſi mõumẽtũ qdã cõſpicamur ꝓcul a uia rẽoto & abdito loco poſitũ ibi capulos carie & uetuſtate ſẽrectos qs ĩhitabãt puluerei & iã cieroſi mortui paſſi ad futurę prędæ receptacula refer⁹ & ex diſciplia ſecte ſeruato noctis illumio tpe q̃ ſõn⁹ obuio ipetu prĩo corda mortalĩũ ualidiꝰ ĩuadit ac præmit cohortẽ nr̃ã gladiis armatã ãte ipſa fores Demo. uelut expilatiõis uadoniũ ſiſtim⁹. Nec ſeciꝰ thra. exãuſſim capto noctis latrocinali mõcto ꝓrepit cauea ſtatiq̃ cuſtodes q ꝓpe ſopiti q̃ſcebãt mox ad unũ os ẽt iãitorẽ ipſũ gladio cõficit clauiq̃ ſubtracta fores iãuę repãdit nobiſq̃ pmpte cõuolãtib⁹ & domũ ueo receptis demõſtrat horreũ ubi uerſpa ſagaciter argẽtũ copioſũ recõdi uiderat quo ptin⁹ pfracto cõferte man⁹ uiolẽtia iubeo ſingulos cõmilitonũ aſportare q̃tũ q̃ſq̃ poterat auri uel argẽti & ĩ illis ædib⁹ fideliſſimoſꝝ mortuoſꝝ occultare ꝓpere rurſu cõcito gradu recurrẽtes ſarcĩas iterare qd. n. ex uſu foret oĩm me ſolũ teſiſtẽtẽ ꝓ domi mine cũcta reꝝ exploratuꝝ ſollicite dũ redirẽt. Nã & facies urſe mediis edib⁹ diſcurrẽtis ad ꝓterrẽdos ſiq de fãilia forte uigilaſſẽt uidebat opportũa: qs enĩ q̃uis fortis & ĩtrepidꝰ ĩ mani forma tãte beſtiæ noctu preſerti uiſitata nõ ſe ad fugã ſtati cõcitatu nõ obdito ceſſe peſſulo pauẽs & trepidꝰ ſeſe cohiberet. His oĩb⁹ ſalubri cõſilio recta diſpoſitis occurrit ſeq⁹ euẽtꝰ. Nãq̃ dũ reduces ſotios nr̃os ſuſpẽſꝰ oppior. qdã ſeruꝰ ſtrepitu. ſ. diuinitꝰ iqetꝰ pſerpit ſẽiter uiſaq̃ beſtia. q̃ libere diſcurrẽs totis ædib⁹ cõmeabat premẽs obnixũ ſilẽtiũ ueſtigiũ ſuũ replicat & utcũq̃ cũctis in dõ uiſa pnuntiat Nec mora cũ nũeroſę familiæ frequẽtia domꝰ tota cõpletur tædis lucernis cereis ſepaceis nocturni lumĩs inſtrumẽtis. Clareſcũt tenebræ nec inermis q̃ſq̃ de tanta copia ꝓceſſit. ſed ſinguli fuſtib⁹ lãceis diſtrictis dẽiq̃ gladiis: armati mũiũt aditꝰ necꝰ cus canes ẽt uẽaticos auritos illos & horricomes ad cõprimẽdã beſtiã cohortantur.

noctur ni lumi nis

Tũc ego ſẽſim gliſcẽte adhuc illo tũultu retrogradi fuga dõ faceſſo ſed plane traſi. mire cãib⁹ repugnãtẽ latẽs põe ianuã ipſe pſpicio q̃q̃ enĩ uitæ meras ultias obiret nõ tam mẽ ſui nr̃iq̃ uel priſtinæ uirtutis oblitꝰ iã faucib⁹ ipſis ihãtis cerberi reluctabat. ſcenã denĩq̃ quã ſpõte ſũpſerat cũ aĩa retinẽs nũc fugiẽs nũc reſiſtẽs uariis corpis ſui ſcenis ac motib⁹ tãdẽ dõ ꝓlapſus ẽ. Nec tamẽ quãuis publica potitꝰ libertate ſalutẽ fugã q̃rere potuit. Quippe cũcti cães de ꝓximo ãgiportu ſatis feri: ſatiſq̃ copioſi: uẽaticis illis q cõmodũ dõ ſimiliter inſequẽtes ꝓceſſerãt ſeſe cõmiſſẽt agminatim miſerũ funeſtũq̃ ſpectatũ aſpexi. Thra: nr̃m cateruis canũ ſeuiẽtiũ cinctũ atq̃ obſeſſũ multitudineq̃ nũero morſib⁹ laniatũ: Denique tãti doloris impacẽs populi circũfluẽtis turbis immiſ⁹eor & in quo ſolo poterã celatũ auxiliũ bono ferre cõmilitoni: ſic indaginis principes ꝺhortabar. O grãde inq̃: & extremũ flagitiũ. magnã & uere preciosã pdimꝰ

beſtiã: Nec tũ nr̃i ſermõis artes. ifeliciſſio ꝓfuere iuueni. Quippe q̃dã pcurrẽs e domo. pceꝰ. & ualid9. icõtãter lãceã mediis iniecit urſæ pręcordiis. nec ſecus alius. & ecce plurimi iã tĩore diſcuſſo. certati gladios. & iã de pxio ꝛgerũt: Eniuero thraſileõ egregiũ decus nr̃æ factiõis. tãdẽ imortalitate digno illo ſpũ expugnato. magis q̃ pa tiẽtia neq̃ clãore. Ac nec ululatu qdẽ. fidẽ ſacramẽti pdidit. ſed iã morſib⁹ laceratꝰ ferroq̃ laniatꝰ obnixo mugitu. & ferino fremitu. præſẽtẽ caſũ generoſo uigore tolerans: gloriã ſibi reſeruauit uitã fato reddidit. tãto tũ terrore. tãtaq̃ formidine cętũ illũ turbauerat. ut uſq̃ diluculũ. imo & imultũ diẽ. nemo q̃s q̃ fuerit auſ9. q̃uis iacẽtẽ beſtiã uel digito ꝛtigere niſi tãdẽ pigre ac timide qdã lani9 paulo fidẽtior. utero beſtiæ reſecto urſæ magnificũ deſpoliauit latronẽ. Sic ẽt thraſileon nobis pimitur ſed a gloria nõ periuit. Cõfeſti itaq̃ cõſtrictis ſarcinis illis. q̃s nobis ſeruauerãt fideles illi mortui: plateæ termios eito gradu deſerẽtes. iſtud apd noſtros aĩos idẽtidẽ reputabam⁹ merito nullã fide iuita reppiri. q̃ ad manis iã: & mortuos odio pfidiæ nr̃æ ꝺmigrarit: Siconere uecturæ: ſimul & aſpæ uiæ toti fatigati; trib9 cõitũ deſideratis: iſtas q̃s uidetis: prędas aduexim9. P9 iſtũ ſermõis terminũ poculis aureis mẽorię defunctorũ cõmilitonũ: uino mero libãt. de hĩc cãticis q̃buſdã marti deo: blãditi. paululũ cõqeſcũt. Eteni nõb anus illa recẽs ordeũ affati: & ſine ulla mẽſura largita ẽ. ut equ9 qdẽ meus: tãta copia. & qdẽ ſolus potit9: ſaliares ſe cenaſſe cęnas crederet. Ego uero q̃q̃ alias ordeũ tũſũ minutati: & diutina cogitatiõe uirulẽtũ: ſp eſeri: rimat9 ãgulũ: quo panis reliq̃æ tot9 multitudinis cõgeſtę fuerãt: fauces diutia fame ſautias: & aranearum tes uehemẽter exerceo. Et ecce nocte ꝓmota latrões expgiti caſtra ꝛmouẽt. Inſtructi q̃uarie: pti gladiis armati i lemures reformãt. cõcito ſe gradu ꝓripiũt. Nec mẽ tũ in ſtãter ac fortiter mãducãtẽ: uel ſonus iminẽs ipedire potuit. Et q̃q̃ pri9 cũ eſſẽ luci9: unico uel ſcdo pane cõtẽt9: mẽſa decederẽ: tũc uẽtri tã pfũdo ſeruiẽs: iã ferme tertiũ q̃lũ rũigabã. huic meo pi attonitũ clara lux oppreſſit. Tãdẽ denĩq̃ aſinali uerecũdia duct9: egerrime tĩ digrediẽs riuulo ꝓxio ſitĩ lenio. Nec mora cũ latrões ultro anxii atq̃ ſolliciti remeãt. nullã qdẽ ꝓrſus ſarcinã: uel oio licet uilẽ lacinia ferẽtes: ſed tãtũ gladiis: totis mãib⁹. imo factiõis ſuę cũctis uiribꝰ: unicã uirginẽ filo liberalem. & ut mr̃onatꝰ ei9 idicabat: ſũmatẽ regõis: puellã: mehercules & aſino tali cõcupiſcẽdã. mereꝛ: & crines cũ ueſte ſua lacerãtẽ. aduehebãt: eã ſimul itra ſpelũcã. uerberaq̃ q̃ dolebat minora faciẽtes. ſic alloquũt. Tu q̃dẽ ſalutis & pudiciciæ ſecura. breuẽ patiẽtiã nr̃o cõpẽdio tribue. Quos ad iſtã ſectã pauptatis neceſſitas adegit. Parẽtes ãt tui de tãto ſuaꝝ diuitiaꝝ cumulũ: q̃q̃ ſatis cupidi tĩ ſine mora pabũt. ſ. idoneã ſui ſãguinis redẽptionẽ. his & his ſimilib⁹ blatteratis. nec q̃q̃ dolor ſedat puellæ. qdni q̃ iter genua ſua depoſito capite ſine mõ flebat. At illi ĩtro uocatę anui pręcipiũt. aſſidẽs eam blãdo. quãtũ poſſet. ſolaret alloqꝰ. Seq̃ ad ſecte ſueta cõfere. Nec tũ puella quit ullis aniculæ ſermonib⁹. ab ĩceptis fletib⁹ auocari. Sed altr9 eiulãs ſeſe. & aſſiduis ſingultib⁹ ilia q̃tẽs mihi ẽt lachrymas excuſſit. At ſic. An ego inqt miſera tali domo. tãta familia: tã caris uernulis. tã ſcis parẽtib⁹ deſolata. & ifelicis rapinę pręda: & mãcipiũ efflecta. inq̃ iſto ſaxeo carcere ſeruiliter clauſa. & oĩb⁹ delit9. qs innata atq̃ inutrita ſim. priuata: ſub ĩcerta ſalutis & carnificinæ laniena. iter tot ac tales latrones & horrẽdũ gladiatoꝝ populũ. uel fletũ deſinere. uel oio uiuere potero. Lamẽtata ſic & aĩ dolore & fauciũ tẽdore & corpis laſſitudie iã fatigata marcẽtes oculos dimiſit ad ſoporẽ. iã commodum conquierat. nec diu. cum repente lymphatico ritu ſõno recuſſa. longeque uehementius afflictare ſeſe. & pectus eriã palmis infeſtis tundere. & faciem illam luculentam uerberare incepit. & aniculæ quã q̃ inſtantiſſime cauſas nouæ & inſtaurati mæroris requirentis. Sic ad ſuſpirans altius inſit. Hem nunc

certe nũc maxie funditus periit nũc spei salutiferæ renũciaui laqueus: aut gladius: aut certe præcipitiũ ꝓcul dubio capessendũ ẽ. Ad hæc anus iratior: dicere eã sæuiore iã uultu iubebat: qd malũ fleret. uel qd repẽte postliminio pressę q̃ris lamẽtatiões licentiosas refricaret. Nimirꝝ inqt: tanto cõpedio tuæ redẽptiõis defraudare iuuenes meos destinas. q̃ si ꝓgis ulterius: iã faxo lachrymis istis: q̃s paruipẽdere latrones cõsuere: isup habitis: uiua exurere. Tali puella sermone deterrita: manuq; eius exosculata: pce inqt mi parẽs: & durissimo casui meo: pietatis humanæ memor: sub Nuptiæ siste paululũ. Nec. n. ut reor æuo longiore. maturæ tibi ĩ ista scã canicie miseratio ꝓfuit exaruit. Specta deniq; scenã meæ calamitatis. Speciosus adolescens iter suos principales quẽ filiũ publicũ ois sibi ciuitas cooptauit: meus alioquĩ cõsobrinus tantulo triennio maior in etate. q mecũ primis ab ãnis nutritus & adultus. ĩdiuiduo cõtubernio domusculæ ĩmo uero cubiculi toriq; scẽ caritatis affectione mutuo mihi pignoratus. utiq; nuptialib9 pacto iugali pridẽ destinatus cõsensu parentũ, tabulis etiã maritus nũcupatus ad nuptias. offitio frequẽti cognatorꝝ & affiniũ stipatus. templis & edibus publicis uictimas imolabat. domus tota lauris obsita. tædis lucida cõstrepebat hymeneũ. tũc me gremio suo matre infelix tolerans. mũdo nuptiali decenter ornabat. mellitisq; suauiis crebriter ingestis iã spe futura liberorꝝ uotis anxiis ꝓpagabat. cũ inruptiõis subitæ gladiatorꝝ impetus ad belli faciũ sæuiens. nudis & ĩcertis mucrõib9 coruscãt. nõ cædi. nõ rapinæ man9 afferũt. Sed denso. cõglobatoq; cuneo cubiculũ nostrũ. inuadũt ꝓtinus. nec ullo de familiarib9 nostris repugnãte. ac ne tantillũ qdẽ reluctante. miserã exanimẽ. sæuo pauore. trepido de medio matris gremio rapuere. sic instar artidis. uel ꝓtelai. despectæ disturbatęq; nuptiæ. Sed ecce seuissimũ oium. nũc ẽt redintegratur. ĩmo uero cumulatur ifortuniũ meũ. Nã uisa sũmi hi de domo. de thalamo. de cubiculo. de toro deniq; ipso uiolẽter extracta. ꝑ solitudines auias infortunatissimi mariti nomẽ inuocare. eũque ut primũ meis ãplexib9 uiduat9 ẽ. adhuc unguẽtis madidũ: coronis floridũ. cõseq uestigio me pedibꝰ fugiẽs alienis. utque clamore ꝓcito formosæ raptũ uxoris cõq̃rẽs populi testatur auxiliũ. q
dã de latronib9 importune ꝓsecutiõis indignatiõe ꝓmot9. saxo grãdi ꝓpedibꝰ abrupto. misellũ iuuenẽ maritũ meũ pcussũ interemit. talis aspect9 atrocitate ꝑterrita. sic
De somniis no funestro pauẽs. excussa sũ. Tũc fletib9 eius ad suspirãs anus. sic incipit. Bono aio esto mihercules. nec uanis sõnioꝝ figmẽtis terreare: Nã ꝓter q̃ diurnæ quietis imagines falsę pibentur. tũ ẽt nocturnæ uisiões. cõtrarios euẽtus nonnũ q̃ ꝓnuntiãt. Denique flere. & uapulare. & nõ nũq̃ iugulari. lucrosũ. ꝓsperũque ꝓuẽtũ nũciãtis tra circa ridere. & mellit9 dulcioli. uẽtrẽ saginare: uel in uoluptatẽ ueneriã cõuenire: tristitiæ animi. lãguori corpis: dãnique cæteris ue Laxatũ iri predicãt. Sed ego te narrationibus lepidis: anilibusque fabulis. protinus euocabo. & incipit. Erat in quadam ciuitate rex & regina: hi tres numero filias: forma conspicuas habuere sed maFabulatur anus Forma cõspicua
res quidem natu quamuis gratissima specie idoneæ: tamen celebrari posse laudibus humanis credebantur. At uero puellæ iunioris. tam præcipua tã præclara pulchritudo. nec exprimi ac ne sufficiẽter quidem laudari sermonis humani penuria: poterat. Multi deniq; ciuiũ & aduenę copiosi: quos eximii spectaculi rumor studiosa celebritate cõgregabat: inaccessæ formositatis admiratiõe stupidi: & admouẽtes oribus suis dexterã: priore digito ierectũ pollicẽ residente: ut ipsã ꝓrsus deã uenerẽ religiosis adorationib9 uenerabant. Iãq; ꝓximas ciuitates: & attiguas regiões. fama ꝓuaserat deã: quã cerulũ ꝓfũdũ pelagi peperit. & ros spumãtiũ fluctuũ educauit: iã numinis

ui passim tributa uenia: ĩ mediis cõuersari populi cætibus. uel certe rursũ nouo cęlestiũ stellarũ germie nõ maria: sed terras uenerẽ aliã: uirginali flore preditã pullulasse ĩ medũ ꝓcedit ĩ dies opinio: sic ĩsulas iã ꝓximas & terræ plusculũ. ꝓuincias q; plurimas fama porrecta ꝓagatur. Iã multi mortaliũ lõgis itinerib9: atq; altissimis maris meatib9: ad seculi specimẽ glorioſũ ꝛfluebãt: paphõ nemo: Gnydõ nemo. Ac ne ꝓsa sacra qdẽ cithera: ad cõspectũ deę ueneris nauigabãt. Sacra deę ꝓferũtur. tẽpla formãtur. puluinaria ꝓferũtur cerimõiæ negligũtur. ĩcoronata simulacra: & aræ uiduæ frigido cinere fædatę. puellæ supplicatur & ĩhumanis uultib9 deæ tantę numĩa placãtur. & in matutino ꝓgressu uirginis. uictimis & epulis ueneris absentis nomen ꝓpitiatur. Iãq; ꝑ plateas cõmeantẽ populi frequẽter florib9 sertis: & solutis adprecãtur. Hic honorꝝ cælestiũ ad puellæ mortalis cultũ ĩmodica trãslatio. ueræ ueneris ęmulę ĩcẽdit aĩos. & ĩpatiẽs ĩdignatõis: capite q̃ssanti fremẽ altius: sic secum disserit. En reꝝ natura prisca parẽs: En elemẽtorꝝ origo initialis: en orbis totius alma ue
nus: q̃ cũ mortalis puella ptiario maiestatis honoꝛ tractor. & nomẽ meũ cælo cõditũ Ptiario
terrenis sordibꝰ ꝓphanatur. Nimirꝝ cõmuni numinis piamẽto. uicariæ ueneratiõis certum sustinebo. & imaginẽ meã circũferet puella moritura. frustra me pastor ille: cuius iusticiã fidẽq; magnus cõprobauit iupiter: ob eximiã speciẽ tãtis prætulit deabus. Sed nõ adeo gaudẽs ista: q̃cunq; ẽ meos honores usurbauit. Iã faxo hui9 ẽt ipsi
us illicitæ formositatis pæniteat. & uocat cõfestim puerum suum pinnatum illum & saeuis temerarium: q malis suis moribꝰ. cõtẽpta disciplina publica. flãmis & sagittis armatus ꝓ alienas domos nocte discurrẽs: & oĩm mrimonia corrumpẽs ĩpune cõmittit tãta flagitia. & nihil ꝓrsus boni facit. Hunc q̃q̃ genuina licẽtia ꝓcacẽ: uerbis quoq; insup stimulat. ꝓducit ad illã ciuitatẽ. & psychẽ. hoc. n. nomie puella nuncupabatur corã ostẽdit. & tota illa plata: de formositatis æmulatiõe fabula: gemens: ac fre- Psyches
mens ĩdignatione: pego te inqt maternæ caritatis fædera deprecor: ꝑ tuæ sagittæ dulcia uulnera: ꝑ flãmęq; istius mellitas uredines. uindictã tuæ parenti. sed plenã tribue. & ĩpulchrytudinẽ cõtumacẽ reuerenter uidica. idque unum: & præ oĩbꝰ unicum: uolens effice. uirgo ista amore flagrãtissimo teneatur hõis extremi. quem & dignitatis. & patrimonii. simul & ĩcolumitatis ipsius fortuna dãnauit. tãque ĩfirmi. ut ꝑ totum orbem nõ inueniat miseriæ suæ comparem. Sic effata & oculis hiãtibꝰ filium diu ac pressule sauiata ꝓximas horas reflui littoris petet. plãtisque roseis uibrãtium fluctuum summum rorem calcauit. Ecce iã ꝓfundi maris udo resedit uertice. & ipsum qd
ĩcipit uelle: statim q̃si pridem preceperit. nõ moratur marinum obsequm. adsunt nerei filiæ. choꝝ canentes: & portunus cerulis barbis hispidus. & grauis. piscoso sinu salacia. auriga puulus delphini palemon iã passim maria ꝓsultãtes. tritonum cateruę Marina numina Salacia
hic cõcha sonaci leniter buccinat. ille serico tegmine flagrãtię solis obsistit inimici, alius sub oculis domie speculum pregerit, curus biges alii subnatant talis adoceanum pergentem uenerem comitatur exercitus. Interea psyche cum sua sibi perspicua pulchritudine. nullum decoris sui fructum ꝓcipit. spectatur ab oĩbꝰ. laudatur ab oĩb9 Pulchritudo
nec quisq̃. nõ rex. non regius. nec de plebe saltẽ. cupiens eius nuptiaꝝ petitor accidit. Mirãtur qdẽ diuinã speciẽ. sed ut simulacꝝ fabre politũ mirãtur omnes. olim duæ maiores sorores. quaꝝ tempatã formositatẽ nulli diffamarãt populi. ꝓcis regibus desponsæ. iam beatas nuptias adeptæ. Sed psyche uirgo uidua domi residens. deflet desertam suam solitudinem. ægra corporis. animi saucia. & q̃is gentibus totis

cõplacitã: odit ĩ se suã formositatẽ. Sed infortunatissime filiæ miserrim⁹ pater suspectatis cælestibus odiis. & iræ supum metuẽs: dei milesii uetustissimũ p cõtatur oraculũ. & tãto numine precib⁹; & uictimis ĩgratę uirgini petit nuptias & maritũ. Sed apollo q̃q̃ græcus & ionicus pp milesie cõditorẽ: sic latina sorte respõdit. Montis ie xcelsi scopulo: desiste puellã. ornatã mũdo funerei thalami. Nec speres genere mortali stirpe creat ũ sed sæuũ atq; ferũ uipereũq; malũ q pinnis uolitãs sup æthera cuncta fatigat: flamaq; & ferro singula debilitat. quẽ tremit ipse iouis. quo numina terrificantur fluminaq; horrescũt. & stygiæ tenebræ. Rex oli btũs affatu scẽ uaticinatõis accepto, piger tristisq; retro domũ pgit. suæq; cõiugi præcepta sortis enodat ĩfausteq; meretur, fletur. lamẽtatur. diebus plusculis. sed dire sortis iã urget tetri effectus. Iã feraliũ nuptiarũ miserrimę uirgini choragiũ struitur. Iã cędę lumẽ ãtræ fuliginis cinerẽ arcessit & sonus tibię gygię mutatur inq̃rulũ. lydii modũ. cãtusq; letus hymenei. lugubrisonitur ululatu. & puella nuptura: deterget lachrymas ipso suo flãmeo. sic affectę domus eriste fatũ: cũcta ẽt ciuitas cõgemebat. luctuq; publico: cõfesti cõgruens edictur iusticiũ. Sed monitis cælestib⁹ parẽdi necessitas. milesiã psychen ad destinatã nã eflagitabat. Perfectis igr feralis thalami cũ sũmo merore solẽnib⁹. toto ꝓsequẽte populo: uiuũ ꝓducitur funus & lachrymosa psyche comitatur: nõ nuptias: sed exequias suas. Ac dũ męsti parentes. & tãto malo pciti. nephariũ facinus pficere contãtur: ipsa illa filla talibus eos adhortatur uocibus. Quid ifelicẽ senectã fletu diutino cruciatis. Quid spiritũ uestr̃. q magis meus ẽ: crebris eiulatib⁹ fatigatis. Quid lachrymis inefficacib⁹: ora mihi uenerãda fędatis. qd laceratis ĩ uestris oculis mea lumina. qd caniciẽ scinditis. qd pectora. qd ubera scã tunditis. Hic erunt uobis egregię mee formositatis præclara præmia. Inuidiæ nefariæ lætali plaga pcussi. sero sentitis. cũ gens & populi celebrarẽt nos diuinis honorib⁹. cũ nouã me uenerẽ ore cõsono nuncuparẽt. tunc dolere tũc flere. tũc me iã q̃si pemptã lugere. debuistis. Iã sentio. iã uideo. solo me noie ueneris pisse. Ducite me & cui sors addixit scopulo sistite. Festino felices istas nuptias obire. Festino generosũ illũ maritũ meũ uidere. qd differro. qd trecto ueniẽtẽ. q totius orbis exitio natus ẽ. sic ꝓfata uirgo cõticuit. Ingressuq; iã ui lido põpę populi ꝓsequentis sese miscuit. Itur ad cũstitutũ scopulũ mõtis arduicuꝰ in summo cacumie statutã puellã cũcti deserentes tedasq; nuptiales qb⁹ preluxerãt ibidẽ lachrymis suis extictas reliquẽtes. deiectis capitibus domuitionẽ parãt. Et nil seri qdẽ parẽtes eius tanta clade defessi clausę domus abstrusi tenebris ppetuæ nocti sese dedidere. psychen aũt pauẽtẽ ac trepidã: & ĩ ipso scopuli uertice deflẽtẽ mitis aura molliter spirãtis zephiri uibratis hĩcide laciniis & reflato sinu lensim leuatam suo tranquillo spiritu uehens paulatim per deuexa excelsę uallis subditæ florentis cespitis gremio leniter delapsam reclinat.

Mile-sie cõditor appollo

Ver-sus appollinis

Cõsolatio

Eiusdem liber quintus de asino aureo:

Syche teneris & herbosis locis ĩ ipso toro roscidi graminis suaue recubãs tãta mẽtis pturbatõe sedata dulce cõqeuit. Iãq; sufficiẽti recreata sõno placido resurgit aio uidet lucũ ꝓceris & uastis arboribꝰ situ uidet fontẽ uitreo latice plucidũ medio luci meditullio ꝓpe fõtis adlapsũ domꝰ regia ẽ edificata nõ hũanis mãibꝰ sed diuinis artibꝰ iã sciens ab itroitu prĩo dei cuiusꝑiã luculẽtũ: & amenũ uidẽr te diuersoriũ; Nã sũma laqaria citro & ebore curiose cauata subeunt aureæ colũne parietes oẽs. argẽteo celamie cõtegũ

P

Regia diuina

ur. bestiis & id genus pecudibus occurrentibus ob os introeuntiũ. mirũs prorsum magnæ artis homo: ĩmo semedeus. uel certe deus. qui magnæ artis subtilitate tamẽ superauerat argentũ. Eniuero pauimẽta ipsa lapide precioso cæsim diminuto: ĩ uaria picturæ genera discriminãtur uehemẽter. Itęq; ac sæpius beatos illos: q sup gemmas & monilia calcant. Iã cæteræ partes lõge lateq; dispositæ domus. sine precio preciosæ: totiq; parietes solidati missis aureis. splẽdore ꝓprio coruscãt. ut diẽ suũ subi dom⁹ luciat licet sole nolente. sic cubicula. sic porticus: sic ipsæ ualuæ fulgurant. Nec secꝰ species cæteræ maiestati domus respõdẽt. ut eq dẽ illud recte uideat: ad conuersationẽ humanã: magno iouĩ fabricatũ cælestę palatiũ: Inuitata psyche taliũ locoꝝ oblectatione ꝓpius accessit. & paulo fidentior: ĩtra limẽ sese facit. mox plectãte studio pulcherrimæ uisiõis. Mirat singula. & altrinsecus ædiũ horrea sublimi fabrica pfecta. magnisq; cõgesta gazis cõspicit. nec q̃cq̃: qd ibi nõ ẽ. Sed præter cæterã tãtaꝝ diuitiarũ admirationẽ. hoc erat precipue mirificũ: qd nullo uiculo. nullo claustro: nullo custode totius orbis thesaurus ille muniebatur. Hic ei sũma cũ uoluptate uisẽti. offerte se uox q̃dã corporis sui nuda. Et quid inqt domina tantis obstupescis opib⁹. tua sũt omnia. ꝓ hinc cubiculo te refer. & lectulo lassitudinẽ refoue. & ex arbitrio lauacꝝ petas. nos quaꝝ uoces accipis. tuæ famulæ: sedulo tibi preministrabimus: nec corpis cuiate tibi: regales epulæ morabũtur. Sẽsit psyche diuinæ ꝓuidẽtiæ beatitudinẽ: mõi' uisq; uoces iformes audiẽs: & pri⁹ sãno: & mox lauacro fatigationẽ sui diluit. uisoq; lectũ ꝓximo semirotũdo: suggestũ pp: istrumẽtũ cænatoriũ: rata refectui suo: cõmodũ libens accũbit. & ilico uini nectarei: eduliũq; uariorũ fercula copiosa. nullo seruiẽte: sed tãtũ spiritu quodã ipulsa subministrãtur. Nec quẽq̃ tamen illa uidere poterat. Sed uerba tantũ audiebat excidẽtia. & solas uoces famulas habebat, post opimas dapes: qdã introcessit. & cãtauit inuisus. & alius cithara pulsauit. q̃ uidebatur. nec ipsa tunc medulatæ multitudinis cõferta uox: aures eius afferbat: ut q̃is hoiem nemo pateret. chorus tamen esse pateret. finitis uoluptatibus. uespa suadẽte concedit psyche cubitũ. Iãq; ꝓuecta nocte. & clemẽs qdã sonus aures eius accedit. Tunc uirginitati suæ: p tanta solitudine metuens. & pauet: & horrescit. & quouis malo: plus timet: q̃ ignorat. tãq; aderat ignobilis maritus: & thoꝝ inscenderat. & uxorẽ sibi psychen fecerat. & ante lucis exortũ ꝓpere discesserat stati uices cubiculo prestolatæ nouã nuptã. iterfectæ uirginitatis curãt. hic diutino tpe sic agebãtur. Atq; ut est natura reddita nouitas passiduã cõsuetudinẽ: delectationẽ eius cõmendarat. & sonus uoces incertæ solitudinis erat solatium. Interea parẽtes eius ĩ defesso luctu: atque merore cõsenescebãt. Latiusque porrecta fama. sorores ille maiores. cũcta cognorãt. ꝓpeque mæstæ atque lugubres deserto lare: certati ad parẽtum suoꝝ cõspectum. affatumque prexerãt. ea nocte ad suã psychẽ sic ifit marit⁹. Nãque præter oculos. & manib⁹ & auribꝰ sentiebatur. Psyche dulcissima. & cara uxor: exitiabile tibi piculum minatur fortuna seuior. qd obseruãdum pressiore cautela cẽseo. sorores iã tuæ mortis opinione turbatæ. tuumque uestigium reqrẽtes scopulum istum ꝓtinus adiere; q̃rum si quas forte lamẽtatões accepis: neque respõdeas. ĩmo nec pspicias oso. Cæteꝝ mihi qdẽ grauissimum dolorẽ: tibi uero summum creabis exitium. Annuit. & ex arbitrio mariti: se facturã spopondit. sed eo simul cum nocte dilapso: diẽ totum lachrymis ac plangoribus misella consumit. se nunc maxime prorsus perisse iterans. quę beati carceris custodia septa. & humanæ conuersationis colloquio uiduata, nec sororibus

quidem ſuis de ſe merentibus opem ſalutarem ferre. at ne uidere eas quidem omnino poſſet nec lauacro nec cibo nec ulla deniq; refectione recreata. flens ubertim deceſſit ad ſomnum nec mora cū paulo maturius lectū maritus accubans: eamq; etiā nūc lachrymantē complexus ſic expoſtulat hiccine mihi pollicebare pſyche mea: quid iam de te tuus maritus expecto: quid ſpero: & perfida: & per nox: nec inter amplexus cōiungalis deſines cruciatus. Age iam nūc ut uoles. & animo tuo damnoſa poſcenti pareto. tamē memineris meæ ſeriæ monitionis cū ceperis fero pænitere. Tūc illa precibus: & dū ſe moriturā cōminatur extorquet a marito cupitis annuat: ut ſorores uideat. luctus mulceat. ora conferat. Sic ille nouæ nuptæ precibus ueniam tribuit & inſuper quibuſcunq; uellet: eas auri: uel moniliū donare conceſſit. Sed identidē monuit: ac ſæpe terruit: nequando ſororū pernicioſo conſilio ſuaſa de forma mariti quæratur ue ſe ſacrilega curioſitate: de tanto fortunarū ſuggeſtu peſſū deiiciat. nec ſuū poſtea contingat amplexū. gratias egit marito. Iamq; lætior animo ſed prius inquit ſenties moriar: q̄ tuo iſto dulciſſimo cōnubio caream. Amo enim: & efflictū te quicūq; deſiligo. atq; ut meum ſpiritum. nec ipſi cupidini comparo. ſed iſtud etiam precibus meis oro largire: & illi tuo famulo precipe zephyro ſimili uecturo ſorores hic mihi iſtas & iprimēs oſcula ſuaſoria: & igerēs uerba mulcētia. & iūgēs mēbra cohibētia hicq; blādit⁹ aſtruit. Mi mellite: mi marite. tuæ pſyches dulcis aia i hac poteſtate ueneris uſurus iuit⁹ ſuccūbit marit⁹. & cūcta ſe facturū ſpopōdit. Atq; ēt luce ꝓximāte de manib⁹ uxoris euāuit. At ille ſorores pcōtatæ ſcopulū. locūq; illū quo fuerat pſyche deſerta. feſtinantur aduenīūt. ibiq; deflebāt oculos. & plangebant ubera quo adcretis eoꝝ eiulatibus. ſaxa cauteſq; parilē ſonū reſultarent. Iamq; nomine proprio ſororē miſerā ciebāt. quo ad ſono penetrabili uocis ululabilis per ꝓna delapſæ. amēs & trepida pſyche ꝓcurrit e domo. Et quid inq t uos miſeris lamentationibus ne quic q̄ effligeris: quē lugetis. ād ſum. legubres uoces deſinite & diutinis lachrymis madentes genas ſiccate: Tandem quippe cū iam poſſitis. quam plangebatis amplectis: Tunc uocatū Zephirū præcepti maritalis amonet. Nec mora. cū ille parens iperio ſtatim clementiſſimis flaribus. in noxia uectura deportat illas. Iā mutuis amplexibus. & feſtinantibus ſauiis ſeſe perfruuntur. & ille ſedatæ lachryme poſt limīuo redeunt. ꝓplectāte gaudio. ſed & rectum inq t & larem noſtrum lætæ ſuccedite. & afflictas animas cū pſyche ueſtra recreate. Sic allocuta. ſummas opes domus aureæ locumq; ſeruiētiū populoſam familiam auribus earū. lauacroq; pulcherrimo & ihūmane menſe lautitus eas opiparе reficit. ut illarū prorſus cęleſtium diuitiarum copiis affluentibus ſatiatæ. iā præcordiis penitus nutrirent inuidiam. Deniq; altera eaꝝ ſatis ſcrupuloſe. curioſeq; percōtari nō deſinit. quis illaꝝ rerum cælestiū dominus. quisue uel qualis ipſius ſit maritus. Nec tamē pſyche coniungale illud preceptum ullo pacto temerat. uel pectoris arcanis exigit. ſed e re nata confingit eſſe iuuenē quandam. & ſpecioſum cōmodum lanoſtiū barbitio genas inumbrante. plerumq; ruſtribus & montanis uenatibus occupatum. & neq; ſermonis precedentis labe conſilium tacitum proderetur auro facto gemmoſiſq; monilibus onuſtas eas. ſtatim uocato zephyro tradit reportādas. quo ꝓtinus ꝓpetrato. ſorores egregie domum redeuntes. Iamq; gliſcentis inuidie felle flagrantes. multa ſecum ſermonibus mutuis perſtrepebant. Sic deniq; inſit altera. En orba & ſæua & iniqua fortuna. hiccine tibi cōplacuit. ut utroque parente ꝓgnate diuerſam ſortē ſuſtineremus: & nos qdē q̄ natu maiores

ſumus: maritis aduenis ancillę dedītæ: extorres & lare: & ipſa patria degamus longe parentū uelut exulantes. Hic aūt nouiſſima quā fętu ſatiāte poſtremus ptus effudit: tantis opib⁹ & deo marito potita quæ nec uti recte tanta bonoꝝ copia nouit. Vidiſti ſoror quāta in domo iacēt & qualia monilia: quæ prænitēt ueſtes: quæ ſplenditāt gēmæ quātū præterea paſſim calcatur aurū quod ſi maritū ēt tam formoſū tenet: ut affirmat. nulla nūc in orbe toto fælicior uiuit fortaſſis tamen ꝓcedente conſuetudine: & adfectionē roborata: deāq; quoq; illā de⁹ maritus efficiet. Sic ē hercules ſic ſe gerebat. ferebatq;. Iam iā ſurſū reſpicit. & deam ſpirat mulier quæ uoces ancillas habet: & uentis ipſis imp at. At ego miſera primū patre meo ſeniorē matitum ſortita ſū. dei cucurbita caluiorē & quouis puero puſilliorē cunctā domū ſerris & catenis obditam cuſtodientem ſuſcipit alia. Ego uero maritū articulari etiā morbo cōplicatū curuāq; ac per hoc rariſſime uenerem meam recolentē ſuſtineo plerūq; detortos & duros in lapidē digitos eius perfricans fomentis olidis & pannis ſordidis & fetidis cataplaſmatibus manus tam delicatas iſtas adurens nec uxoris officioſā faciē. ſed meditę laborioſam perſonam ſuſtinens. Et tu quidē ſoror uideris q̄ patienti uel potius ſerui li dicam enim libere quod ſentio. hic perferas animo eniuero ego nequeo ſuſtinere ulterius tā beatam fortunā collapſā indigne recordare enim q̄ ſuperbe. q̄ arroganter nobiſcum egerit & ipſa iactatione i modicæ oſtentationis tumētē ſuū prodiderit animū deq; tantis diuitiis exigua nobis inuita proiecerit confeſtimq; preſētia noſtra grauata propelli & efflari exhilariq; nos iuſſerit. Nec ſum mulier: nec omnino ſpiro: ni i eam peſſum de tantis opibus deiecero. Ac ſi tibi etiam ut par eſt inacuit. noſtra contumelia: conſiliū ualidū ambæ requiramus. Iamq; iſta que ferimus non parentibus noſtris. ac nec ulli demonſtremus alii imo nec omnino quicq̄ de eius ſalute norimus ſat eſt: q; ipſe uidimus quæ uidiſſe penituit nedū ut genitoribus & omnibus populis tā beatū eius differamus preconiū. Nec ſunt enī beati quoꝝ diuitias nemo nouit: ſci et ſe nno ancillas ſed ſorores habere maiores. Et nunc quidē concedamus ad maritos & lares pauperes noſtros. ſed plane ſobrios reuiſamus deniq; cogitationibus preſſioribus inſtructæ ad ſuperbiam puniendā firmiores redeamus placet pro bono duabo malis: malū cōſiliū totiſq; illis tam precioſis muneribo abſcunditis comā trahentes: & pinde ut merebātur ora lacerātes. ſimulatos redintegrāt flet⁹. Ac ſic parētes quoq; redulcerato prorſus dolore raptim deterentes. ueſania turgide domus ſuas contendunt dolum ſceleſtū imo uero parricidiū ſtruentes contra ſororem inſontem. Interea pſychen maritus ille quē neſcit rurſum ſuis illis nocturnis ſermonibus ſic cōmonet uides ne quātū tibi periculū uelitatur fortuna eminus. Ac niſi longe firmiter precaues mox cominus congredietur perfide lupulæ magnis conatibus nefarias inſidias tibi comparant quaꝝ ſūma eſt: ut te ſuadeant meos explorare uultus quos ut tibi ſæpe prædixi non uidebis ſi uideris. Ergo igitur ſi poſthac peſſimæ illæ lamiæ noxus animis armatæ uenerint uenient aūt ſcio neq; omnino ſermonem conferas & ſi id tolerare pro genuina ſimplicitate proq; animi tui teneritudine non potueris certe de marito nil quicq̄ uel audias uel reſpondeas. Nam & familiā noſtrā iā propagabimus & hic adhuc infantulus uterus geſtat nobis infantem alium ſed texeris noſtra ſecreta ſilentio diuinū ſi prophanaueris mortalem nuncio. Pſyche leta florebat & diuine ſoboliſ ſolatio plaudebat & futuri pignoris gloria geſtiebat & materni nominis dignitate gaudebat creſcentes dies & mēſes exeuntes anxia numerat: & ſarcinæ neſcia rudi-

menta miratur de breui punctulo tantū incremēculū locupletis uteri: Sed iā pestis ille teterrinecq furiæ anhelantes uipereū uirus & festinantes impia celeritate nauigabant. Tunc sic itecq momentarius maritus suā Psychen admonet. Dies ultimus & casus extremus & sexus infestus & sanguis inimicus iam sūpsit arma & castra cōmouit & aciē direxit & classicū psonauit iā mucrone destricto iugulū tuū nefariæ tuæ sorores petunt. Heu quātis urgemur cladibus. Psyche dulcissima tui nostriq miserere religiosaq cōtinentia domū maritū teq & istū paruulum nostrū iminentis ruine infortunio libera nec illas scelestas fœminas quas tibi prius inter nociuū odiū & calcata sanguinis fœdera sorores appellare nō licet uel uideas uel audias cū in morē sirenū scopulo ꝓminentes funestris uocibus saxa personabunt. Suscipit psyche singultula chrimoso sermonē incertās: iam dudū quod sciam fidei atq parciloquio meo perpendisti documēta nec eo secius adprobabitur tibi nūc ēt firmitas aī mei tu modo zephyro nostro rursū præcipe fungatur obsequio. & inuicē denegate sacrosanctę imaginis tuæ. redde saltē conspectū sororū ꝓ istos cinameos & undiq pendulos crines tuos teneras: & teretis & mei similes genat per pectus nescio quo calore feruidū sic in hoc saltem paruolo cognoscā faciē tuā supplicis anxiæ piis precibus erogatus germāi complexus indulge fructū & tibi deuote dicatæ que psyches aīam gaudio recrea nec quic q̄ amplius in tuo uultu reqro iā nil officiūt mihi. nec ipse nocturnę tenebræ tenent meū lumē his uerbis & amplexibus mollibus decantatus maritus. lachrimasq eius suis crinibus detergens facturū spopōdit & præuertit statim lumē nascentis diei. Iugū sororiū cōspositæ factionis ne parētibus q̄dē uisis recta de nauibo scupulū petūt illū præcipiti cū uelocitate nec uenti ferētis optę pręsentiā. licentiosa cō temeritate ꝓsiliunt in altū nec īmemor Zephyrus regalis edicti. q̄is iuitus suscepras eas gremio spirantis aurę solo reddidit. At ille icōtatæ statim conferto uestigio domū penetrant cūplexeq suā prędā. sorores noie mentientes thesaurūq penitus abditæ fraudis ultu lęto tegētes: sic adulant. Psyche. nō ita ut pridē paruula & ipsa iā mater es quanti putas boni nobis geris in ista perula: quantis gaudiis totā domū nostrā hylarabis nos beatas q̄s in tantis aureis nutrimēta lętabūt. qui si parentū ut oportet pulchritudini responderit: prorsus cupido nascetur: Sic affectione simulata paulatim sororis iuadūt animū statimq eas lassitudine uię sedibus refotas & balnearæ uaporosis fontibus curatas pulcherrime triclinio mirisque illis & beatis edulibus atque tuccetis oblectat. iubet citharam loq psallite tibias agere. sonatur choros, canere. cantatur quæ nullo presente cūcta dulcissimis modulis aīos audientiū remulcebant. Nec tamē sceleste feminaq nequitia uel ipsa mellita cantus dulcedine mollita cōquieuit. Sed ad destinatā fraudiū pedicā sermones cōferētes dissimulāter occipiūt scisciari q̄lis eius ritus & unde nocturnū spectacula ꝓueniret. Tūc illa simplicitate nimia pristini sermonis oblita nouū cōmētū instruit. Aitque maritū suū de prouincia ꝓxima magnis pecuniis negociantē iā mediū cursū etatis agere. interspersū rara canicie. ne in sermone isto tētillū morata rursum opiparis muneribus eas honustas uentoso uehiculo reddidit. Sed dū zephyri trāqllo spū sublimatæ domū redeunt: sic secum altricātes quid soror dicimus de tam monstroso fatuę illius mendatio tunc adolescens modo floranti lanugine barbā instruēs nūc etate media candēti canicie lucidus quis ille quē tēporis modici spaciū repētina senecta reformauit: nil aliud reperies mi soror: quā uel mēdaciū istā pessimā feminā cōfringere. uel formā mariti sui nescire quorū utrū uerum

est: opibo istis q̄ primū exterminānda ē quod si uiri sui faciē ignorat. deo pfecto denuo sit. deū nobis prēgnatione ista gerit certe si diuini puelli quod absit: hæc mater erit. stati me laqueo nexili suspendā. Ergo interim ad parentes nostros redeamus: & exordio sermōis hui⁹ cōcolores fallatias adtexamus: Sic inflāmatæ parentibo fastidiēter appellatis & nocte turbatis uigiliis pdite matutino scupulū puolant & inde soliti uē ti præsidio uehemēter deuolāt lachrymisq præsura palpebraꝝ coactis hoc astu puellā appellāt. Tu quidē felix & ipsa tāti mali ignorātia beata sedes incuriosa piculi tui: Nos aūt quæ puigili cura rebo tuis excubam⁹. cladibo tuis miserere cruciamur. Prouero nāq cōpimus nec te sortiæ scilicet doloris casusq tui celare possumus. Immanē colubrā multinodis uoluminibo serpentē ueneno noxio colla sanguinantē hiantē ingluuie: ꝓfūda tecū noctibo latenter acqeserenūc recordare sortis pythicę quæ te truces bestiæ nuptiis destinatā esse clamauit & multi coloni quiq circūsecus uenātur: & accolæ plurimi uidere eū uespera rediūtē e pastu. ꝓximiq fluminis uadis inatātē nec diu blādis alimoniaꝝ obseqis te saginari oēs affirmāt: sed cū primū pregnationē tuā plenus maturauerit uterus opimiore fructu prædirā deuoraturū. At hic iā tua ē existimatio utꝝ sororibo ꝓ tua cara salute sollicitis adsentiri uelis. & declinata morte nobiscū secura piculi uiuere. An seuissime bestiæ sepeliri uiscerib: quod si te ruris huius uocalis solitudo uel clandestine ueneris fetidi periculosiq cōcubitus & uenenati serpentis amplexus delectant: certe pie sorores nostrū fecerimus. Tūc psyche misella uoce simplex & aī tenella rapitur uerboꝝ tā tristiū formidie extra terminū mētis suę posita ꝓrsus oīm mariti mōitionū suaꝝ quæ ꝓmissionū memoriā effudit & in profundū calamitatis sese precipitauit. tremensq & exāgui colore lurida tertiata uerba: semiaī uoce substrepens sic ad illas ait. Vos quidē carissime sorores ut parerat in officio uestræ pietatis ꝑmanetis uerū & illiq talia uobis affirmant: nō uidētur mihi mēdaciū fingere nec enim unq uiri mei uidi faciem uel omnino cuiatis sit noui sed tantū nocturnis subaudiens uocibo maritū incerti status & ꝓrsus Lucifugā tolero. bestiāq aliquā recte dicentibo uobis marito consentio. neq magnopere semp a suis terret aspectibus malūq grāde de uultus curiositate preminatur. Nūc si quā salutarē opē periclitanti sorori uestræ potestis afferre iā nūc substistite ceteraꝝ incuria sequens prioris prouidentiæ beneficia corrumpit. Hūc nacte iā portis patētibus nudatū sororis aīm facinorose mulieres omissis tecte machinæ latibulis destrictis gladiis fraudātiū simplicis puellæ pauētes cogitationes iuadūt. sic deniq altera. Quoniā nos originis nexus ꝓ tua incolumitate piculū quidē ullū ante oculos habere cōpellit uiāque sola deducit iter ad salutē diu diuq cogitatā monstrabimus tibi. Nouaculā preacutā ad pulsū etiā palmule lenientis exasperatā tori qua parte cubare consuesisti latenter abscondelucernāq cōcinnem completā oleo claro lumine premicantē subde aliquo cladentis aulule tegmine omniq isto apparatu tenacissime dissimulato. postq̄ sulcatos intrahēs gressus cubile solitū concederit. iamque porrectus & exordio somni prāmentis īplicitus altum saporē flare ceperit: toto delapsa nudoque uestigio pensilem grandū pullulatim minuens cæce tenebræ custodia liberata lucerna: præclari tui fratris opportunitatē de luminis consilio mutuare. & ancipiti telo illo. audaciter prius dextera surſum elata: nisu q̄ ualido noxii serpentis nodū ceruicis & capitis abscide nec nostrū tibi deerit subsidiū. sed cū primū illius morte salutē tibi feceris: anxiæ pręstolabimur. cunctisque istis sotiis tecum relatis uotiuis nuptiis hominem te iūgem⁹

Paulatim

hoī. Tali uerboꝝ incendio flāmata uiſcera ſororis iā ꝓrſus ardentis deſerẽtes. ipſe ꝓ
tinus tāti mali cōſiliū ſibi etiā eximie metuentes flatis alitis ipulſu ſolito porrecte ſu
per ſcopulū ilico pnici ſe fuga ꝓripiūt. Stati ꝙ cōſcenſis nauibus abeūt. At pſyche re
licta ſola niſi quod ifeſtis furiis agitara ſola nō eſt: æſtu pelagi ſimile merendo fluctu
at & q̄is ſtatuto cōſilio & obſtinato aio iā tū facinoroſas manus admouens: adhuci
certa cōſilii titubat multiſq; calamitatis ſuæ diſtrahitur affectibꝫ feſtinat: differt. au
det. trepidat: diffidit. iraſcitur. & qd̄ ẽ ultimū in eo dē corpe odit beſtiā: diligit mari
tū ueſpa tamē iā nocte trahēte ꝓcipiti feſtinatione nefarii ſceleris inſtruit apparatū
Nox aderat & maritus aderat. primiſq; ueneris preliſuelitatus altū ſoporē deſcende
rat. Tūc pſyche & corporis & aī alioqn infirma fati tamē ſeuitia ſubminiſtrante uiri
bꝫ roboratur. & ꝓlata lucerna: & arepta nouacula ſexū audacia mutauit: ſed cū pri
mū luminis oblatione tori ſecreta claruerūt: uidet oīum feraꝝ mitiſſimā dulciſſimi
q; beſtiā ipſum illū cupidinē formoſū deū formoſe cubantē. cuius aſpectu lucerna
quoq; lumē hylaratū increbruit & acuminis ſacrilegi nouacula prenitebat. At uero
Pſyche tanto aſpectu deterrita. & impos aī marcido pallore defecta tremenſq; dez
dit ī imos poplites. & ferrū querit abſcōdere. ſed in ſuo pectore quod ꝓfecto feciſſet
niſi ferrū timore tāti flagitii manibus temerarie delapſū euolaſſet. Iamq; laſſa ſalute
defecta: dū ſæpius diuini uultus intuetur pulchritudinē recreatur aī uidet capitis a
rei genialē ceſariē ambroſia temulentā. ceruices lacteas genaſq; purpureas pendentes
criniū globos decoriter ꝓpeditos alios ante pendulos alios retro pendulos quoꝝ ſple
dore nimio fulgurante & ipſū lumē lucerne uacillabat. p humeros uolatilis dei pin
næ roſcidæ micāti flore candicāt. & quāuis aliis qeſcentibus extimæ plumule tenelle
ac delicate tremule reſultantes quiete laſciuiunt cæteꝝ corpus glabelſū atq; luculēti
& quale peperiſſe uenerē nō penitet. Ante lecturi pedes iacebat arcus & pharetra &
ſagittæ magni dei propitia tela quæ dū inſatiabili aio pſyche ſatis curioſa rimatur
q; pertractat & mariti ſui miratur arma: depromit unā de faretra ſagittā & pūcto po
licis extremā aciem periclitabunda trementis etiā nūc articuli niſſu fortiore pupugit
altius. ut per ſūmam cutē rorauerint paruulæ ſanguinis roſei guttę ſic ignara pſyche
ſponte inamoris incidit amorē. Tūc magis magiſq; cupidine flagrans cupidinis pro
na in eū efflicti inhians patulis ac petulantibus ſauiis feſtināter ingeſtis de ſōni mo
ſura metuebat. ſed dū bono tāto ꝑcita. ſaucia mente fluctuat lucerna illa ſiue ꝓfida
peſſima ſiue inuidia noxia ſiue quod tale corpus contingere & quaſi baſiare & ipſag
ſtiebat euomuit de ſumma luminis ſui ſtillā feruētis olei. ſuper humerū dei dextri
Hem audax & temeraria lucerna & amoris uile miniſteriū ipſū ignis totius deū ad
uris: cū te. ſ. amator aliquis ut diutius cupitis etiā nocte potiretur. primus inuen
rit. ſic iniuſtus exiluit deus uiſaque detectę fidei colluuie prorſus ex oculis & manī
bus infœliciſſimæ coniugis tacitus auolauit. At pſyche ſtatim reſurgentis eius crue
dextro manibus ambabus arrepto ſublimis eiuectionis appendix miſeranda & pu
bilas plagas penduli comitatus extrema conſequia tandem feſſa delabitur ſolo. nec
deus amator humi iacentē deſerens inuolauit ꝓximā cupreſſū: deque eius alto cacu
mine ſic eam grauiter cōmotus affatur. Ego quidē ſimpliciſſima pſyche parentis
meæ ueneris preceptoꝝ īmemorque te miſeri extremique hoīs deuinctam cupidini
infimo matrimonio addici iuſſerat ipſe potius amator aduolaui tibi. Sed hic feci le
uiter ſcio. & preclarus ille ſagittarius ipſe me telo meo percuſſi teque coniugem mea

Pul-
chrytu
do

feci: ut beſtia ſcilicet tibi uiderer: & ferro caput excideres meū: quod iſtos amatores
tuos oculos gerit. Hic tibi idētidē ſemp cauenda cenſebā. Hic beniuole remonebā:
ſed illę quidē cōſiliatrices egregieæ tuæ tā pnicioſi magiſterii dabūt actutū mihi pœ
nas te uero tātū fuga mea pumicro & cū termino ſermonis pinnis in altū ſe ꝓripuit.
Pſyche uero humi ꝓſtrata: & quātū uiſu poterat. uolatus mariti ꝓſpiciēs. extremis
affligebat lamentationibꝫ aium. Sed ubi remigio plumæ captu maritū ꝓceritās ſpa
tii fecerat alienū: ꝓ proximi fluminis marginē præcipitē ſeſe dedit. Sed mitis fluuiꝰ
in honorē dei. ſ. qui & ipſas aquas urere cōſuetus metuēs ſibi cōfeſtim eā innoxio uo
lumine ſuper ripā florentē herbis expoſuit. Tunc forte pan deus ruſticus iuxta ſuper
ſuperciliū amnis ſedebat. cōplexus hic humo canā deā eāq; uoculas oīmodas edocēs
retinere ꝓxime ripā uago paſtu laſciuiūt comā fluuii tondentes capelle mutuoſus de
us ſauciā pſychen atq; defectā. ut cūq; caſus eum nō inſcius demenſer ad ſe uocatā: ſic
mulcet uerbis lenientibus. Puella ſicula ſū quidē ruſticanus & opilio. ſed ſenectu
tis ꝓlixe beneficio multis experimentis inſtructus. Vetū ſi recte cōiecto quod ꝓfecto
prudentes uiri diuinationē autumāt: abſtō nubante. & ſępius uacillante ueſtigio:
deq; nimio pallore corpis & aſſiduo ſuſpiratu imo & ipſis mentibus oculis tuis amo
renimio laboras. Ergo mihi inſcularare ne te rurſus ꝓcipitio uel tillo mortis accerſi
to te genere ꝓrimas huc ſū deſine cēſ pone maroꝝ preambuſq; potius cupidinē decorū
maxīū ſi percole & imperando leſcere mē delicatū luxurioſū q; blandis obſequiis ꝓpe
rere ſic locuto deo paſtore pulla ſermone acclito. ſed adorato tātū nomine ſalutato
pſyche pgit ire. Sed anteq; multū uiæ laboranti ueſtigio peraſſet inſcio quodam tra
mite uiā ꝓlabentē accedit quendā quietē in ipſa negotii maritus ſui ſororis ſuę ob
tinebat. Quā ut cognouit ſpem ſibi ſuā ꝓximi ſui ꝓſentiam ſuam ſororī deſiderat. mox indu
ſtā alteris amplexibus mutuam ſalutationis explētis. per contanti cauſſa aduentus
ſui ſ̄ incipit. Meminiſti conſilium meū ſtatuo ſeilicet quo mihi ſuaſeras hoſtiā quę
mariti mentito nomine mecū q̄ uiſcebat prius q̄ inglutiem uora cinere ſibi hanc hau
ret ancipi nouacula ꝓmerē. ſed cū primū ut eam placuerat. cōſcio lumine ſuo ſuo
aſpexi: uideo meū deum atq; ꝓcliue ſpectaculum ipſum illū deum Venereū. ipſū
inq̄ cupidinē leniquiete ſopitū. Ac dū tanti boni ſpectaculo ꝓcipitatus uoluptā
tis copia turbata frendi laboraſem inopia casu ſcilicet peſſimo. Incontinenti ſaucia d
eum relſuluit in eius latum nū quod dolore ſtrictū ſomno recuſſit ſubinde ſenſit & igni
conſpexit. at matam tu quidem inquit ubi iſtud tam diuum facinus conſeſtim nō
diuorte ubique res tuas habeto. Ego uero ſororem tuam & nomen quo te accerſis ac
bar. Iam mihi conſeſtim ara q̄ tuis nuptiis coniugabo & ſtatim zephyro præcipit
ultra terminos me domus diuus efflare. Neoilum ſuppone mi pſyche ſororis ſuę ſe
næ libidinis & inuidię noxiæ ſtimulis agitata prauoq; cinato meo lecto fallere ſeſti
tum quaſi de morte parentum aliquid comperiſſe ſtatim nouem q̄ferit & ad ſolū
ſoopulum protinus pergit. & quis alio uento flante eodē ſpe nauem ſuā ſcendit & ad
dicens cupido dignam progeniem & cui zephyros ſuſcipe dominam. Saltu ſe mari
mo precipitem dedit nec tamen ad illum locum uel ſaltem uiuam peruenire potuit
Nam perſara cautium rupibus ſaxeis ſtatis ſanguis ſparſis & perinde ut perebat ua
ceratis uiſoribus ſuis alimbus ſaltuſq; obuium ſaciens pabulum interit. Nec uindi
cte ſequentis pœna tardauit nam pſyche reuiſcendo ursus gradu perſtitit ad ciuita
tem alia in q̄ quidam de ſocio meo ſuo & ipſa fallacie germana

inducta: & in fororis sceleratas nuptias æmula festiauit ad scopulũ. Inq; simile mo
tis exitiũ cecidit: Interim dũ psyche quæsitioni cupidinis intẽta populos circubat.
At ille uulnere lucerne dolẽs in ipso thalamo matris iacẽs ingemebat. Tũc auis palla
illa grauia que super fluctus marinos pinnis natat demergit sese ꝓpere ad oceani pro
fundũ gremiũ ibi cõmodũ Venerẽ lauantẽ natantẽq; ꝓpter assistens indicat aduen
filiũ eius graui uulnere dolore mœrentẽ dubiũ salutis iacere: Iãq; pcũcto; ora po
pulo; rumoribus cõuitisq; uariis oẽm Veneris familiã male audire q d ille pdẽ mor
tão scortatu tu uero mario natatu secesseritis. Ac ꝓ hoc nõ uoluptas illa nõ gratia nõ
lepos, sed incõpta & agrestia & horrida cũcta sint nõ nuptiæ cõiugales nõ amicitiæ so
ciales. nõ liberũ caritates. sed enormis gluuies & squalentiũ fœdera; insuaue fastidiũ.
hic illa uerbosa & satis curiosa auis in auribus Veneris filium lacerans existimatio
gãniebat. At uenus irata solidũ exclamat repẽte. ergo iã ille bonus filius meus hẽ a
micã aliquã: ꝓ me age tu quæ sola mihi seruis amãter nomẽ eius quæ pue; ingeni
& inuestẽ sollicitauit siue illa de nympha; populo: seu de dea; nũcro. seu de musa
choro: uel de mea; gratia; ministerio. Nec loquar illa cõticuit auis. Sed nescio quę
domina puto puellã. si ꝓbe memini. Psyches nõine dicitur efflicte cupere. Tũc indi
gnata Venus exclamauit uel maxime psychẽ illã meę formæ succubã: mei nois ama
lã. uere diligit nimirũ illud incremẽtũ lena; me putauit. cuius mõstratu puellã illã o
gnosceret. Hic queritãs ꝓperiter emergit amari. suũq; ꝓtinus aureũ thalamũ petit
& reperto: sicut audierat ægroto puero iã inde a foribus q̃ maxime boans.

Inue
stis
Succu
ba
Prępe
riter

Onesta inq; thic & natalibus nostris boneq; tuæ frugi congruẽtia: Vt primum
quidẽ tuæ parẽtis. immo dominæ præcepta calcares nec sordidis amoribꝰ i
micã meã cruciares. Verũ ẽt hoc ętatis puer tuis licentiosis & immaturis ingẽ
res ãplexibus ut ego nurũ. s. toleraré inimicã. sed utiq; pręsumis nugo & corrupto
& inamabilis te solũ generosũ. nec me iã p ætatẽ posse cõcipere uelim ergo scias mul
to te meliorẽ filiũ aliũ genituram: immo ut cõtumeliã magis sentias aliquẽ de meis ab
ptaturam uernulis eiq; donaturã istas pinnas & flammas. & arcum & ipsas sagitta
& omnẽ meam supellectilẽ quam tibi non ad os usus dederam nec enim de patris tui
bonis ad instructionẽ istam quicq̃ concessum est: sed male prima pueritia inductus
es: & acutas manus habes & maiores tuos irreuerenter pulsasti rotiens & ipsam ma
trem tuam me inquam ipsam parricida denudas quotidie & percussisti sæpius & qua
si uiduam utique contemnis nec uictricum tuum fortissimum illum maximumq;
bellatorem metuis quidni: cui sæpius in ãgorem mei pelicatus puellas propinare cõ
suesti sed faxo te lusus huius pœniteat & sententias acidas & amaras nuptias ista
sed nunc in risu habita quid agam: quo me conferam. quibus modis Stellionem ve
strum cohibeam petam ne auxilium ab inimica mea sobrietate. quam propter huius
ipsius luxuriam offendi sępius aut rusticę squalentisque fœminæ colloquium pror
sus adhibendum est horresco nec tamen uindictæ solatium tantum spernendum est
illa mihi prorsus adhibenda est nec ulla alia quæ castiget asperrime nugonem ustum
faretram explicet & sagittas dearmet arcum denodet tedam deflammet immo & ip
sũ corpꝰ eiꝰ acrioribꝰ remediis coherceat. Tũc iniuriæ meæ litatũ crediderit cũ eiꝰ co
mas quas istis manibus meis subinde aureo nitore perstrinxi deraserim pinas. quas
meo gremio nectare infotis infeci prætotõderim. Sic effata foras sese ꝓripit ipsa. &

Iugo
nem

comachata bises uenerias. sed eam ꝓtinus Ceres & Iuno comitantur. uisaq; unlun
umido quæsiuere. cur truci supcilio tantã uenustatẽ micantiũ oculoꝝ coerceret. Ac
la opportuna inqt: ardẽti ꝓrsus isto meo pectori. uiolentiã. s. perpetraturæ uenitis
sed totis oro uestris uiribus Psychẽ illam fugitiuã uolaticã mihi reqrite. nec. n, uos
tiq; dom9 meę famosa fabula: & nõ dicẽdi filii mei facta latuerũt. tunc ille ignaræ q̃
esta sunt. palpare Veneris irã sæuiẽtẽ sic adortæ. Quid tale domina deliqt tuus
filius: ut aio puicaci uoluptates illius ꝑpingues. & quã ille diligit: tu quoq; pdere ge
stias. qd' aurẽ oramus: isti crimẽ si puellæ lepidæ libenter arrisit. An ignoras eũ ma
tulũ & iuuenẽ eẽ. uel certe iã quot sit annoꝝ oblita es. An qd ætatem portat bellule: Bellu
uer tibi sęmp uidetur. matet autẽ tu & præterea cordata mulier: filii tui lusus semp le
explorabis curiose: & in eo luxuriẽ culpabis: & amores reuices: & tuas artes tuasq; de
cias in formoso filio reprehẽdes. quis aũt te deũ: qs hoium patietur passim cupidi
es populis dissemināte. cũ tuæ domus amores amare coerceas: & uitioꝝ muliebriũ
publicã præcludas officinã. sic ille metu sagittaꝝ patrocinio glorioso cupidini quã
is absenti blandiebãtur. Sed Venus indignata ridicule tractari suas iniurias: præ
uersis illis: alte rursus cõcito gradu pelago uiam capessit.

Eiusdem liber sextus de asino aureo.

Nterea Psyche uariis iactabatur discursibus. dies noctesq; mari
ti uestigationibus inqeta: animo tãto cupidior: & iratũ licet: si nõ
uxoris blanditiis lenire: certe seruilibꝰ præcibꝰ ꝓpiciare. & ꝓspe
cto tẽplo quodã in arduí mõtis uertice: unde aũt inqt scio. an istic
meus degat dominꝰ. & illico dirigit citatũ gradũ. quẽ defectũ pr
sus assiduis laboribꝰ spes incitabat & uotũ. Iãq; grauiter emẽsis
æstioribus iugis: pluuinaribus sese ꝓximã intulit. uidet spicas frumentarias in acer
uo: & alias flexibiles in corona: & spicas ordei uidet. erant & falces: & opæ messoriæ:
nodus omnis. sed cũcta passim iacẽtia: & incuria cõfusa: & ut solet æstu: laborantiũ
manibꝰ ꝓiecta. hic singula Psyche curiose diuidit. & discretim remota: rite cõponit
rata scilicet nullius dei fana cerimonis negligere se debere. sed omniũ beniuolã miseri
cordiã corrogare. hic eã sollicite seduloq; curantẽ Cæres alma deprehendit: & lõgum
exclamat ꝓtinus A psyche miserãda: totum porbẽ Venus: anxia disquisitiõe: tuum
uestigiũ: furẽs animi reqrit. teq; ad extremũ suppliciũ expetit. & totis numinis sui ui
ribus ultionẽ flagitat. Tu uero rerũ meaꝝ tutelã nunc geris. & aliud qcquã cogitas.
nisi de tua salute. Tũc Psyche pedes eius aduoluta. & uberi fletu rigãs deæ uestigia.
humũque uerrẽs crinibꝰ suis. multis iugis precibꝰ æditis ueniã postulabat. Per ego
te frugiferã tuã dexterã istã deprecor: plactificas messiũ cerimõias. p tacita secreta cista
rũ & p famulosꝝ tuosꝝ draconũ pinnata curricula & glebæ siculæ sulcamina: & cur
rũ rapacẽ. & terrã tenacẽ. & illuminarũ ꝓserpinæ nuptiaꝝ demeacula. & luminosaꝝ Deme
filiæ inuentionum remeacula. & cætera quæ silentio tetigit eleusis attice sacrarium. a acula
miserandę Psyches animę supplicis tuæ subsistere. Inter istam spicarum congeriem Reme
patere. uel pauculos dies delitescam. quoad deæ tantæ seuiens ira spatio temporis mi acula
tigetur. uel certe meæ uires diutino labore fessæ. quietis interuallo leniãtur. Sus
cipit Cæres tuis quidem lachrymosis precibus & commoueor. & opitulari cupio.
sed cognatæ meæ. cũ q̃ etiam antiquũ fœdus amicitiæ colo. bonæ præterea feminę. ma
lũ gratiã subire neq̃o. decede itaque istis ędibꝰ ptinꝰ. & q̃ a me retẽta. custodiaq; nõ

fueris: optimi cõsule. Cõtra spem suã repulsa Psyche: & afflicta duplici mœsticia: iter retrorsum porrigens inter subsitæ cõuallis sublucidũ lucũ prospicit fanũ: sollerti fabrica structũ. nec ullã: uel dubiã: spei melioris uiã uolens omittere: sed adire curiosũq; dei ueniã: sacratis foribus ꝓximat. uidet dona speciosa & lacinias auro litteratas ramis arborũ: postibusq; suffixas. quæ cũ gratia facti nomẽ deæ cui fuerãt dicata testabãtur. Tũc genu nixa: & manib9 arã rapẽtẽ ãplexa: deterſis ante lachrymis. sic ad precatur. Magni Iouis germana: & coniuga. sium tu sami qui querula parturagituque: & alimonia tua gloriatur: tenes uetusta delubra: siue celse carthaginis: quæ te uirginem: uectura leonis: cælo cõmeantẽ ꝓcolit: beatas sedes frequẽtas: siue properipas Inachi q te iam nuptã tonantis & reginã deaꝝ mẽorat: inclytis Argiuoq; præsides mẽnibus. q̃ cunctus oriẽs Zygiã ueneratur. & ois occidẽs lucinã appellat. sis meis extremis casibus Iuno sospita. meq; in tantis exanclatis laboribus defessam. iminentis periculi metu libera. quod sciã soles prægnantibus piclitantibus ultro subuenire. At istum modũ supplicãti statim sese Iuno cũ totius sui numinis augusta dignitate præsentat. & ꝓtinus: quã uellẽ inqt perfidẽ nutũ meũ precibus suis accommodare. sed contra uoluntẽ Veneris: nurus meæ: quã filiæ semp dilexi loco. ꝓrabar me pudor nõ sinit. tũc etiã legibus. quæ seruos alienos ꝓfugos inuitis dominis uetãt suscipi: ꝓhibeor. Isto quoq; fortunæ naufragio Psyche perterrita: nec indipisciã maritum uolatilẽ qens. tota spe salutis deposita: sic ipsa suas cogitationes cõsuluit. Iã q̃ possunt alia meis ærumnis tẽptari uel adhiberi subsidia: cui nec deaꝝ qdẽ. q̃q̃ uolũtiũ potuerũt ꝓdesse suffragia. quo rursum itaq; tantis laqueis inclusa uestigiũ porrigã. qbusq; rectis: uel etiã tenebris abscõdita magnæ Veneris ineuitabiles oculos effugiã: qn igit̃ masculũ tandẽ sumis animũ. & cassæ speculæ renuntias fortiter. & ultro neã te dominæ tuę reddis. & uel sera modestia sequentes ipetus eius mitigas. q scias. ad etiã: quẽ diu quæritas: illic i domo matris repias. Sic ad dubiũ obsequium, imo ad certũ exitiũ: prepata. pricipiũ futurę secũ medit̃abatur obsecratiõis. At Venus terrenis remediis inqsitionib9 abnuẽs. cęlũ petit. iubet cõstrui currũ. quẽ ei Vulcanus subtili fabrica studiose poliuerat. & ãte thalami rudimẽtũ. nuptiale munus obtulerat. lunæ tenuantis detrimẽto cõspicuũ. & ipsius auri dãno preciosũ. de multis q circa cubiculũ dominę stabulãt. ꝓcedũt quattuor cãdidę colũbę. & hylaris incessibus picta colla torquẽtes. iugũ gẽmeũ subeũt. Susceptaq; domina lętę subuolãt. currũ deę ꝓsequẽtes. gannitu cõstrepẽti lasciuiũt passeres. & cętere quę dulce cãticãt auel. melleis modulis suaue resonãtes. aduẽtũ deę ꝓnũtiãt. cedũt nubes. & cælũ filiæ panditur. & summus æther cũ gaudio suscipit deã. nec obuias aqlas. uel accipitres rapaces. ptimescit magnę Veneris canora familia. Tũc se ꝓtinus ad regias Iouis arces dirigit. & petitu superbo Mercurii dei uocalis ope necessariã usurã postulat. nec rẽuit. Iouis cerulum superciliũ. Tũc ouans ilico. comitante etiam Mercurio, Venus cęlo demeat. eiq; sollicite serit uerba. Frater Arcadi. scis nẽpe sororem tuam Venerem sine Mercurii præsentia. nil unquã fecisse. nec te præterit utique. q̃to iam tempore delitescentem ancillam nequiuerim reperire. Nil ergo superẽ. q̃ tuo prędonio premio uestigationis publicitus edicere. Fac ergo mãdatũ matures meũ. & indicia qbꝰ possit cognosci mãifeste designes. ne si qs occultatõis illicitę crimẽ subierit: ignorãtiæ se possit excusatione defendere & simul dicẽs libellum ei porrigit. ubi Psyches nomen continebatur & cætera quo facto protinus domum secessit. Nec Mercurius omisit

Iuno

obsequium. Nã p oium ora populorũ passim discurrẽs: sic mãdatæ prædicationis munus exequebatur. Si qs a fuga retrahere. uel occultã demõstrare poterit fugitiuã regis filiã: Veneris ancillã: nomie Psychen: cõueniat retro metas murtias. Mercuriũ prædicatorẽ. accepturus indicii nomine. ab ipsa Venere. vii. sauia suauia: & unũ blã dientis adpulsum linguę longæ mellitũ. Ad hunc modũ ꝓnunciante Mercurio tãti prędonii cupido: certatim oium mortaliũ studiũ arrexerat. Quæ res nũc uel maxime sustulit Psychen omnẽ cõtationẽ: Iamq; fores eius dominæ ꝓximãti: occurrit una de famulatiõe Veneris: noie cõsuetudo stantiq; quãtũ maxie potuit exclamat. Tandẽ ancilla nequissima dominã habere te scire cæpisti. An pro cætera morũ tuoꝝ temeritate: istud quoq; nescire te fingis: quãtos labores circa tuas inqsitiões sustinerimus. Sed bene: q meas potissimũ manus incidisti. & inter orci cancros iã ipsos adhesisti: datura scilicet actutũ cõtumaciæ tantæ pœnas & audaciter i capillos eius imissa manu. trahebat eã: nequaquã remitẽtẽ: qua ubi primũ inductã. oblatãq; sibi conspexit Venus: lætissimũ cachinnũ extollit. & qualẽ solet furẽter irati. caputq; quatiẽs: & ad scalpẽs aurẽ dexterã. Tãdẽ inqt dignata es socrũ tuã salutare. An potius maritũ q uulnere tuo piclitatur: interuisere uenisti. Sed esto secuta secura. iã enim excipiã te. ut bonã nurũ concedet. & ubi inquit sollicitudo. atq; tristities ancillæ meę. quibus intro uocatis: torquẽdam tradidit eam. At ille sequẽtes herile preceptũ. Psychen misellam flagellis afflictã: & cæteris tormentis excruciatã: iterũ dominæ conspectui reddunt. Tunc rursus sublato risu Venus. Et ecce inqt nobis turgidi uentris sui leno cinio cõmouet miserationẽ: unde me præclara sobole. auiã beatã scilicet faciat: Fœlix uero ego. quæ in ipso ætatis meæ flore: uocabor auia. & uilis ancillæ filius: nepos Veneris audiet. q̃q̃ iepta ego: frustra filiũ dicã: ipares enim nuptiæ: & præterea in uilla: sine testibus: & patre nõ cõsenciente: factæ: legitimæ nõ possũt uideri. Ac per hoc spurius iste nascetur. si tamẽ partũ omnino ꝓferre te patiemur. His editis inuolat eam. uestemq; plurifariã diloricat. capilloq; discisso. & capite cõquassato: grauiter affligit. & accepto frumẽto. & ordeo. & milio. & papauere. & cicere. & lẽte. & faba. commixtisq; acceruatim: confusisq; i unum glomulũ. sic ad illã: Videris enim mihi tã deformis ancilla nullo alio. sed tantũ sedulo ministerio. amatores tuos ꝓmereri. Iã ergo & ipsa frugem tuã periclitabor. discerne seminũ istorũ passiuã congeriẽ. singulisque granis rite dispositis. atque seiugatis. ante istam uesperam opus expeditũ approbato. mihi sic assignato tantorũ seminũ cumulo. ipsa cænæ nuptiali cõcessit. Nec Psyche manus admolitur inconditæ illi. & inextricabili moli. sed ímanitate præcepti cõsternata. silens obstupescit. Tũc formicula illa puula. atque ruricula: certati difficultatis tãtæ: laborisque miserta. cõtubernalis magni dei. socrusque sæuitiam execrata. discurrens gnauiter. cõuocat corrogarque cunctam formicarũ accolarũ classem.

Nup-
tiæ

Miseremini terræ omnipotẽtis agiles luminę. miseremini. & amoris uxori puellę lepide periclitanti. prompta uelocitate succurrite. Ruũt aliæ. supque alię. sepedũ pulosq; unde. sũmoque studio. singulę granati totũ digerũt aceruũ. sepatique distributis dissitisque generib9. e cõspectu pniciter abeunt: Sed initio noctis. e conuiuio nuptiali. uno madẽs. & flagrãs balsama Venus remeat. totũque reuincta corpus. rosis micãtib9. uisaque diligentia miri laboris. nõ tuum inquit nequissima. nec tuarum manuũ istud op9. sed illius. cui tuo. ímo & ipsi9 malo. placuisti. & frustro cibarii pãis ei proiecto. cubitum facessit. Interi cupido solus. interioris domus unici cubiculi

cuſtodia clauſus: coercebat acriter: parti: ne petulanti luxurię uulnus grauaret. parti ne cū ſua cupita cōueniret. Sic ergo diſtinctis. & ſub uno recto ſeparatis amatoribus. tetra nox exanclata. Sed aurora cōmodū ineq̄tanti: uocaræ Pſyche Venus infit talia. Vides ne illud nemus: q̄ fluuio præterluēti: ripiſq̄ longis attenditur. cuius imi gurgites uicinū fontem deſpiciūt: oues ibi nitētes: auriq̄ colore florentes: incuſtodito paſtu uagantur. Inde de coma precioſi uelleris: flocum mihi cōfeſtim quoquo mō quæſitū afferas cenſeo. Perrexit Pſyche uolenter: nō obſequiū quidē illa fugiatur: ſed reqem malo⁹ precipitio fluuialis rupis habitatur. Sed inde de fluuio mu ſice ſuauis nutricula leni crepitu dulcis auræ: diuinitus inſpirata: ſic uaticinatur arundo uiridis. Pſyche tantis ærūnis exercita: neq̄ tua miſerrima morte meas ſanctas aquas polluas: nec uero cōtra formidabiles oues iſtius oræ feras aditū: quoad de ſolis flagrātia mutuato calore: truci rabie ſolēt efferri. cornuq̄ acuto: & fronte ſaxea: & nonnunq̄ uenenatis morſibus in exitium ſeuire mortaliū. Sed dum meridies ſoliſte daueritua porē. & pecua ſpiritus fluuialis ſerenitate conqeuerint. poteris ſub illa proceriſſima platano: quæ mecū ſimul unū fluentum bibit: latenter te abſcondere. & cū primū mitigata furia laxauerit oues animū: percuſſis frondibus attrigui nemoris lanoſū aurū reperies: q̄ paſſim ſtipibus cōnexus obhereſcit. Sic arundo ſimplex & humana. Pſychen ægerrimā ſalutē ſuā docebat. Nec auſcultatu pœnitēdo diligenter inſtructa: illa ceſſauit. Sed obſeruatis oibus furatrina facili: flauentis auri mollicie progreſſum gremiū Veneri reportat. nec tamē apud dominā ſaltē ſecundi laboris periculum ſecundū teſtimoniū meruit. ſed cōtortis ſupercilīis ſubridēs ama⁹: ſic inquit.

Nec me præterit huius quoq̄ facti auctor adulterinus. ſed iā nūc ego ſedulo pōcillatorē tabor. an oppido forti aīo. ſingulariq̄ prudentia ſis prædita uideſne inſiſtētem celſiſſimæ illi rupi montis arduī uerticē: de quo fontis atri fulcæ defluūt unde: Proximeq̄ cōceptaculo uallis incluſæ ſtygias irrigāt paludes. & pauca cocyti fluenta nutriunt. Indidē mihi de ſummi fontis penita ſcaturigine. roreē rigentē hauritū: iſta cōfeſtim perferto urnula. Sicaiens: cryſtallo: dedolatū uaſculū. inſup ei grauiora cōminata tradidit. At illa ſtudioſe gradū celerās: mōtis extremum petit cumulū certe uel illic inuiq̄ peſſimæ finē. Sed cū primū prædicti iugi cōterminos locos appulit. uidet rei uallis lætalē difficultatē. Nāq̄ ſaxū immani magnitudine p̄cerū. & inacceſſa ſalebritate lubricū. mediis e faucibus lapidis. fontes horridos euomebat. q̄ ſtati p̄niforaminis lapſi editi. perq̄ p̄cliue delapſi. & anguſti canalis exerto cōtecti tramite. p̄xima cōuallē latēter incidebāt. dextera leuaq̄ cotibus cauatis p̄ſerpunt. & lōga colla p̄recti ſeui dracones incōuiuiæ uigiliæ luminibus addictis. & i perpetuā lucē pupillis excubantibus. Iamq̄ & ipſe ſemet muniebāt uocales aquæ. Nā & diſcede. & quid facis uide. & quid agis. caue. & fuge. & peribis. ſubinde clamāt. Sic īpoſſibilitate ipſa mutata in lapidem Pſyche. q̄uis præſenti corpore. ſenſibus tamē aberat. & inextricabilis pericule mole prorſus obruta. lachrymarū etiā extremo ſolatio carebat. Nec prouidētiæ bonæ graues oculos innocentis aiæ latuit ærūna: Nā primi Iouis regalis auis illa repēte propanſis utriq̄ pinnis. affuit rapax aquila. memorque ueteris obſequii quo ductu cupidinis Iouī pocillatorē Phrygiū ſubtulerat. oportunā ferens opē. deique numen i uxoris laboribus p colēs. alti culminis diales uias deſerit. & ob oſpuellæ p̄uolās: icipit. At tu ſimplex alioqn & expers reę taliū. ſperaſque te ſanctiſſimi. nec minus truculēti fontis. uel unā ſtillā poſſe furari. uel omnino cōtingere. diis

Pocillator

etiā: ipſiq̄ Iouī formidabiles aquas iſtas ſtygias: uel fando cōpiſti: quodq̄ uos deierantis p numina deoꝝ. deos p ſtygis maieſtatē ſolere. ſed cedo iſtā urnulā. & p̄tinus arreptam cōpletāq̄ feſtināter. libratiſq̄ pinnarū nutantiū molibus: inter genas ſæuiē tium dentiū. & triſulca uibramina draconū: remigiū dextera leuaq̄ porrigens: molēs aquas: & ut abiret inoxi⁹: preminātes: excipit. cōmētus: ob iuſſū Veneris petere eiq̄ ſe præminiſtrare. q̄re paulo facilior adeūdi fuit copia. Sic acceptā cū gaudio plenā urnā. Pſyche Veneri citata retulit. nec tamē nutū deæ ſeuiētis. uel tunc expiare potuit. Nā ſic eā maiora: atq̄ peiora flagitia cōminās: appellat: renidens exitiabile.

Iā tu qdē uideris magna q̄dā mihi: & alta prorſus maleficia: quæ talib⁹ preceptis meis obtēperaſti gnauiter. ſed adhuc iſtud mea pupula miniſtrare debebis. Sume iſtam pyxidē. & dedit p̄tinus. uſq̄ ad īferos: & ipſius orciferales penates te dirige. Tūc cōferes pyxidē p̄ſerpinæ: petit de te Venus dicito: modicū de tua mittas ei formoſitate uel ad unā ſaltē dictulā rufficiēs. nā q̄ habuit: dū filiū curat ægrotū: conſumpſit. at q̄ cōtriuit omne. ſed haud i maturius redito: q̄a me neceſſe eſt indidē delinitā theatrū deorū frequētare. Tunc pſyche: uel maxime ſenſit ultimas fortunas ſuas: & uelamēto reiecto: ad promptū extium ſeſe compelli: manifeſte comperit. quid ni. quæ ſuis pedib⁹ ultro ad tartarū maneſq̄ demeare cogeretur. nec conctata diutius: p̄gīt q̄piā turrim prealtā. indidē ſe datura precipitem. ſic enī rebat: ad inferos recte: atque pulcherrime ſe poſſe deſcendere. ſed turris p̄rūpit in uocē ſubitam. Deq̄ te inq̄t præcipitio miſella quæris extinguere. quidque iā nouiſſimo piculo laborique iſto temere ſuccūbis. Nā ſi ſpūs corpe tuo ſemel fuerit ſe iugatus: ibis quidē profecto ad imū tartara⁹. ſed inde nullo pacto redire poteris. mihi abſculta. Lacedemon Achaiæ nobiliſſima ciuitas: nō lōge ſita ē. huius cōterminā: deuiis additā locis: quære tenarū. Inibi ſpiraculū ditis. & p portas hiātes mōſtratur iter inuiū. cuius te limie tranſmeatā ſimul cōmiſeris iam canale directo pgis ad ipſā orciregiā. ſed nō hactenus uacua debebis per illas tenebras icedere. ſed offas polēte mulſa cōcretas ābabus geſtare manibus. ac in ipſo ore duas ferre ſtipes. Iāque cōfecta bona pte mortiferæ uiæ. cōtinuaueris claudū aſinum lignorum gerulū. cum agaſone ſimili qui te rogabit decidēti ſarcinæ fuſticulos aliquos porrigas ei. ſed tu nulla uoce deprompta tacita præterito. Nec mora cum ad flumē mortuū uenies: cui p̄ęfectus Charō. p̄tinus expetēs portoriū. ſic ad ripā ulteriorē ſutili cymba deducit cōmeantes: Ergo & inter mortuos auaritia uiuit. nec Charon ille ditis. & pater tātus deus. qcq̄ gratuito facit. & paup moriens uiaticū debet quærere. & æs ſi forte præmanu nō fuerit. nemo eum expirare patietur. huic ſq̄lido ſeni dabis nauli noīe ſtipib⁹ quas feres. alterā. ſic tamē. ut ipſe ſua manu de tuo ſumat ore. nec ſetius tibi pygrū fluētū trāſmeāti: q̄dā ſupnatās ſenex mortuus. putris attolēs manus. orabit. ut eū ītra nauigiū trahas. nec tu tamē illicita affectā pietate: trāſito fluuio. modicū te p̄greſſā textrices orabūt an⁹ telā ſtruētes. man⁹ pauliſp accōmodes. nec id tamē tibi cōtigere fas ē. Nā hic oīa tibi. & multa alia de Veneris inſidiis oriētur. ut uel unā de manib⁹ cōmittas offulā. nec putes futile iſtus pollētatiū dānū leue. altera. n. p̄dita. lux hæc tibi prorſus denegabitur. Canis nāque pregrādis triiugo & ſatis āplo capite preditus īmāis. & formidabilis: conātib⁹ oblatrās faucib⁹: mortuos q̄b⁹ iā nil mali pōt facē fruſtra territādo. āte ipſū limē & atra atria p̄ſerpina ſemp excubās. ſeruat uacuā ditis domū. hūc offrenatū unius offule preda: facile præteribis: ad ipſāque p̄tinus p̄ſerpieā introibis. quæ te comiter excipiet. ac

benigne. ut & moliter assidere. & prādiū opipare suadeat sumere. Sed tu & humi re
side: & panē sordidū petitu: esto. deinde nuntiato qd aduenēris. Susceptoq; qd' effe
retur: rursus remeās: canis seuitiē: offula reliqua redime. ac deinde auaro naute data
quā reseruaueras stipē. trāsitoq; eius fluuio: recalcās priora uestigia. ad istum cæleſti
um siderū redies choꝛ. Sed inter oīa: hic obseruādum præcipue tibi censeo. ne uelis
aperire uel inspicere illā: quā feres pyxidē. uel oīno formositatis diuiæ abditum cure
thesauꝛ. Sic turris illa uel propitia uaticinatiōis munus explicuit. Nec morata Psy
che pergit tenarū. sumptisq; rite stipibus illis: & offulis: ifernum decurrit meatum:
transitoq; per silentiū asinario debili. & amnica stipe uectori data. neglecto superba
tantis mortui desiderio: & spretis textricū sub dolis precibus. & offulæ cibo sopita
canis horrēdi rabie. domū pserpinæ penetrat. nec offerētis hospitæ sedile dedicatū:
uel cibū beatū amplexa: sed ante pedes eius residens humilis. & cibario pane cōtēte
ueneriā ptulit legationē. Statimq; secreto repletā conclusāq; pyxidē suscipit. & offu
læ sequētis fraude caninis latratibus obseratis: residuaque nauitæ reddita stipe. lon
ge uegetior: ab inferis recurrit. & repetita atque adorata cādida ista luce: q̄q festinās
obsequiū terminare: mente capitur temeraria curiositate. Et ecce inquit iepta ego
diuine formositatis gerula: quæ nec tantillū qdē indidē mihi delibo. uel sic illi amato
ri meo formoso placitura. Et cū dicto reserat pyxidem: nec q̄q̄ ibi rerū: nec formosi
tas ulla: sed infernus somnus: ac uere stygius: q̄ statī coperculo reuelatus. iuadit eam
crassi soporis nebula: cūctis eius membris pfunditur. & in ipso uestigio: ipsaque so
mita cōlapsam: possidet: & iacebat imobilis. & nihil aliud q̄ dormiēs cadauer. Sed
cupido iā cicatrice solida reualescens: nec diutinā sue psyches absentiā tolerans: per
arctissimā cubiculi: quo cohibebatur: elapsus fenestrā. refectisque pinnis aliquātaq;
te longe uelocius prouolans. Psychē accurrit suā. Detersoque sōno curiose. & rursum
in pristinā pyxidis sedē recōdito. Psychen innoxio punctulo suæ sagittæ suscitat. Et
ecce inquit rursū perieras misella simili curiositate. sed iterim qdem tu puinciā que
tibi matris meæ præcepto mādata est. exequere grauiter. cætera egomet uidero. His
dictis amator leuis in pinnas se dedit. Psyche uero cōfesti Veneri munus reportat. p
serpinæ. Interea cupido amore nimio peresus. & ægra facie matris suæ repētinā lo
brietatē ptimescēs. ad armile redit. aliſque pnicib9 cæli penetrato uertice. magno lo
ui supplicat. suāq; causam pbat. Tūc Iuppiter ppressa cupidinis buccula. manuque
ad os suū relata cōsauiasatq; sic ad illū. Licet tu inq̄t domine fili. nunq̄ mihi con
cessu deū decretum seruaris honorē sed istud pectus meū: quo leges elemētoꝛ. & ui
ces siderū disponuntur cōuulneraris assiduis ictibus crebrisq; terrenæ libidinis face
ueris casibus cōtraq; leges & ipsā iuliā. disciplināq; publicā. turpibus adulteriis. es
stimatiouē famāquem eā læseris. i serpēses. i ignes. in feras. in aues. & gregalia pecu
ſerenos uultus meos sordide reformādo atramē modestię meæ memor. quodque in
ter istas meas manus creueris. cuncta pficiā. dū tamē scias æmulos tuos cauere. Ac
si qua nunc i terris puella prepollet pulchrytudine præsētis beneficii uicē p eā mihi te
pēsare te debere. Sic fatus iubet mercuriū deos oēs ad cōditionē cōuocare ptin9.
Ac si qui cætu cæleſtiū defuisset. in pænā decē miliū nūmorū conuētū iri pnunciare.
Quo metu statī cōpleto cæleſti theatro. p sede sublimi sedens pcerus Iuppiter sic
Alū- enūciat. Dei conscripti musaq; aluo. adolescentem istum. quē manibus meis alū
nari natus sum pfecto scitis omnes cuius primæ iuuētutis caloratos impetus freno quo

dam coercendos existimaui sat est quottidianis eū fabulis. ob adulteria cūctasq; cor
ruptelas infamatum tollenda est omnis occasiō. & luxuria puerilis nuptialibus pedi
cis colliganda. Puellam eligit & uirginitate priuauit. teneat: possideat amplexus psy
chen: semp suis amoribus perfruatur & ad uenerē collocata facie. Nec tu inquit fi
lia quicq̄ contristare. nec prosapiæ tātæ tuæ statuiq; de matrimonio mortali metuas:
Iam faxo nuptias nō impares. sed legitimas & iure ciuili congruas. & ilico per Mercu
riū arripi psychen & in cælum perduci iubet porrecto ambrosiæ poculo. Sūme inqt
psyche. & imortalis esto nec unq̄ digredietur a tuo nexu cupido sed iste uobis erūt pe
petuæ nuptiæ. Nec mora cū cœna nuptialis affluens exhibetur. Accūbebat summū
torum maritus. Psychen gremio suo complexus sic & cū sua iunone iuppiter. Ac de
inde per ordinē toti dei. Tunc poculum nectaris quod uinū deoꝛ est. ioui quidē su
us pocillator ille rusticus puer cęteris uero liber ministrabat. Vulcanus cœnā coque
bat. horæ rosis & cęteris floribus purpurabent omnia gratiæ spargebāt balsama. mu
sæ quoq; canora personabant. Appollo cantauit ad citharā. Venus suaui musicæ su
peringressa formosa saltauit scęna sibi sic concinnata ut musę quidem chorum canerēt
tibias inflaret. Satyrus & panisscus ad fistulā diceret sic ecce psyche conuenit ī manū
cupidinis & nascitur illis maturo partu filiam quam uoluptatem nominamus. Sic
captiuæ puellæ delira & temulenta illa narrabat anicula. Sed astans ego non pro
cul dolebam me hercules quod pugillares & stilum non habebam qui tam bellam fa
bellām prænotarem. Ecce confecto nescio quo graui prælio latrones eueniunt onusti
nōnulli tamē immo pmptiores uulneratis domi relictis & plagas recurantibus ipsi
ad reliquas occultatas in quadam spelunca sarcinas ut aiebant proficisci gestiunt prā
dioq; raptim tuburcinato me & equum uectores rerum illarum futuros fustibus ex
inde tundentes producunt in uiam: multisq; cliuis & anfractibus fatigatos prope ip
sam uespā pducūt ad quāpiā spelunca unde multis onustos rebus rursum ne breui
culo qdē tēpore refectos obiter reducūt tantāq; trepidatione festinabant: ut me pla
gis multis obtundētes ppellentesq; super lapidē prope uiam positum deicerent. un
de crebris æque ingestis ictibus dextero crure & ungula sinistra me debilitatum ægre
ad exurgendū compellunt & īmus quousq; inquit ruptū istum asellum: nunc etiam
claudū. frustra pascemus & alius quid quod & pessimo pede domum nostram acces
sit: nec quicq̄ idonei lucri exinde cœpimus sed uulnera & fortissimorum occisiones.
Alius iterum certe ego cū primum sarcinas istas: q̄q̄ inuitus pertulerit. protinus eū
uulturiis gratissimum pabulum futurum præcipitabo. Dum secum mitissimi hemi
nes altercant de mea nece iam & domum peruenēramus. nam timor ungulas mihi a
las fecerat tum que ferebamus amoliti properiter nulla salutis nostrę cura ac ne meę
quidem necis habita. comitibus adscitis qui uulnerati remanserant dudum recurrūt
relaturi tædia ut aiebant nostræ tarditatis nec me tamen mediocris carpebat scrupu
lus contemplatione cōminate mihi mortis & ipse mecum. Quid estas luci. uel quid
iam nouissimum expectas: Mors & hic acerbissima decreto latronū tibi compara ē
nec magno conatu res indiget. uides istas ruinas proximas & præacutas in his præ
minentes silices quę te penetrantes qua decideris membratim dissipabunt. nam & il
la ipsa præclara magia tua non uultum laboresq; tibi tantum asini uerum corium nō
asini crassum sed hirundinis tenue membranulū circundedit. Quin igitur masculū
tādē sumis aim tuæq; saluti dū licet consulis habes summā opportunitatā fuge dum

latrones abſunt: An cuſtodiam anus ſemimortuæ formidabis. quã licet claudi pedis tui calce unica finire poteris: Sed quo gentiũ capeſſetur fuga. uel hoſpitiũ quis dabit. Hic quidẽ inepta: & prorſus aſinina cogitatio. quis enim uiantiũ uectorẽ ſuũ nõ libẽter auferat ſecũ & alacri ſtatim niſi lorũ quo fuerã deſtinatus abrumpo. meq; quadrupedi curſu proripio nec tamẽ aſtutulæ anus miluinos oculos effugere potui: Nã ubi me conſpexit abſolutũ capta ſuper ſexũ & ætatem audacia. lor; prehendit ac me deducere ac reuocare contendit nec tamẽ ego memor exitiabilis propoſiti latronũ pectore ulla cõmoueor. ſed incuſſis in eam poſterior; pedũ calcibus ꝓtinus ad plaudo terræ. At illa quãuis humi proſtrata tamẽ tenaciter loro inhærebat. ut me procurrente aliquãtiſp tractu ſui ſequeretur & occipit ſtatim clamoſis ululatibus auxiliũ ualidioris manus ĩplorare. ſed fruſtra fletib9 caſſum tumultũ cõmouebat quippe cum nullus ad foret. qui ſuppetias ei ferre poſſet. niſi ſola illa uirgo capticia quæ uocis exitu ꝓcurrens. uidet hercules memorandi ſpectaculi ſcenam non tauro. ſed aſino dependẽtẽ directe aniculam ſũptaq; conſtãtia uirili facinus audet pulcherrimũ extorto etiã loro manibus eius me placitis gannitibꝫ ab impetu reuocatũ gnauiter inſcẽdit. & ſic ad curſũ rurſũ incitat. ego ſimul uoluntariæ fugę uoto: & liberandæ uirginis ſtudio: ſed & plagaꝝ ſuaſu: quæ me ſæpicule cõmonebãt equeſtri celeritate: quadrupedicans ſu ſolũ replaudẽs uirginis delicatas uoculas. adhinire tẽptabã. ſed & ſcalpendi doſi mei ſimulatione nõnũq; obliquata ceruice pedes decoros puelle baſiabã. Tũc illa ſpirãs altius cælũq; ſollicito nutu petẽs. Vos inq; ſupi tãdẽ mei ſupremis piculis opem facite & tu fortuna durior. iã ſæuire deſine ſat ti miſeris iſtis cruciatibus meis litatũ eſt tuq; præſidiũ meæ libertatis meęq; ſalutis. ſi me domũ puerteris icolumẽ. parẽtibusq; & formoſo ꝓco reddideris quãs tibi gratias phibeo: quos honores habebo: quos cibos exhibebo. Iam primũ iubã iſtã tuã ꝓbe pectinabã meis uirginalibꝫ monilib9 adornabo frontẽ uero criſpatã prius decoriter diſcriminabo. Caudeq; ſetas incuras cõgeſtas & horridas cõpta diligentia ꝓpolibo. bulliſq; te multis aureis ioculatũ uelut ſtellis ſidereis relucẽtẽ: & gaudiis populariũ põparũ ouantẽ ſinu ſerico ꝓgeſtãs micleos edulia mitiora te meũ ſoſpitatorẽ quotidie ſaginabo. Sed nec inter cibos delicatos. & otiũ ꝓfũdũ uitæq; totius beatitudinẽ deerit tibi dignitas glorioſa: nã memoriã preſentis fortunæ meæ diuinæq; ꝓuidẽtiæ ꝓpetua teſtatione ſignabo & depictam in tabula fuge præſentis imaginẽ meæ domus atrio dedicabo: Viſetur. & in fabulis audietur doctoꝝq; ſtilis rudis ꝓpetuabitur hiſtoria. Aſino uectore uirgo regia fugiens captiuitatẽ. Accedes antiqs & ipſe miraculis credemus etiã cxẽplo tuæ ueritatis & phryxũ arieti ſupnataſſe: & arionẽ delphino gubernaſſe. & Europã tauro ſuperenabaſſe. Quod ſi uere Iuppiter mugiuit in bouum: põt in aſino meo latere aliquid: uel uultus hominis: uel facies deoꝝ. Dũ hic identidẽ puella replicat: uotiſq; crebros itermiſcet ſuſpiratus ad quoddã puenimus triuiũ: ũde me arrepto capiſtro dirigere dextrorſũ magnope geſtiebat quod ad parentes eius ea. ſ. iret uia. Sed ego gnarus latrones illa ad reliquas cõmeaſſe prædas renitebat fortiter atq; ſic in aio meo tacitus expoſtulabã. Quid facis infœlix puella quid agis cur feſtinas ad orcum: quid meis predibꝫ facere cõtẽdis. Nõ enĩ te tãtũ ueꝝ ẽt me perditũ ibis. Sic nos diuerſa tẽdẽtes & in cauſa finali: de ꝓprietate ſoli. ĩmo uię herciſcũdæ cõtẽdẽtes. rapinis ſuis onuſti corã deprehendũt ipſi latrones. & ad lunę ſplendorẽ. iã inde longius cognitos. riſu magno ſalutãt & unus e nũero ſic appellat quorſũ iſtã feſtinãti ueſtigio lucubratis uiãneq; po

A ſtutula

Sepi/cule

ctis itẽpeſtæ manes. laruaſq; formidatis. An tu ꝓbiſſima puella pentes tuos iterui/ſcere ꝓperas. Sed nos & ſolitudini tuæ præſidiũ præbebimus. & cõpẽdioſũ ad tuos iter mõſtrabimus & uerbũ manu ſecutus prehẽſo loro retrorſũ me circũtorquet. nec baculi nodoſi quẽ gerebat ſuetis ictibus tẽpat. Tũc ĩgratis ad ꝓmptũ recurrens exitiũ. reminiſcor doloris ungulæ. & occipio nutanti capitę claudicare. Sed ecce inq; ille q me retraxerat rurſũ titubas & uacillas & putres iſti tui pedes fugere poſſũt ambulare neſciũt. At paulo ante pinnatã pegaſi uincebas celeritatẽ. Dũ ſic mecũ. fuſtẽ quatiẽs benignus uocatur comes. iam domus eoꝝ extremã loricã pueneram9. & ecce de quodã ramo ꝓceræ cupreſſus ĩduta laqueũ anus illa pẽdebat. Quam qdẽ detractã ꝓtinus cũ ſuo ſibi funiculo deuictã dedere præcipitẽ. puellaq; ſtati diſtẽta uinculis: cœnã quã poſtrema diligentia præparauerat ĩfœlix anicula ferinis iuadũt taĩs: Ac dũ auida ferocitate cũcta contrũcant iam incipiũt de nr̃a pœna ſuaq; uindicta ſecũ cõſiderare & utpote in cœtu turbulẽto uariæ fuere ſniæ. Vt primus uiuã cremari cenſeret puellam. Secundus beſtiis obiici ſuaderet. Tertius patibulo ſuffigi iuberet. Quartus tormentis ex carnificari preciperet. Cærte calculo cunctorum utcunque mors ei fuerat deſtinata. Tunc unus oĩum ſedato tumultu placido ſermone ſic orſus eſt. Nec ſecte collegii nec manſuetudini ſingulor; ac ne meæ qdẽ modeſtię congruit pati uos ultra modũ delictiq; ſæuire terminũ: nec feras nec cruces nec ignes nec tormenta ac ne mortis qdẽ maturatę feſtinas tenebras acceſſere meis itaq; cõſilĩs auſcultantes uitam puellæ ſed quam meretur largimini nec uõs memoria deſeruit utique quid iam dudum decreueritis de iſto aſino ſp pigro qdẽ. ſed manducone ſũmo. nunc etiã mẽdaci fictę debilitatis & uirginalis fugæ ſequeſtro miniſtroq;. Hũc igitur iugulare craſtio placeat totiſque uacue facto præcordiis p mediã aluũ nudã uirginẽ quã præculit nobis. iſuere ut ſola facie ꝓminẽte cętera; corpus puellę nexu ferio coerceat: Tũc ſuper aliqd ſaxũ ſcrupuloſũ inſititiũ & fartilẽ aſinũ expõere & ſolis ardẽtis uaporibꝫ tradere. Sic enĩ cũcta q̃ recte ſtatuiſti. ãbo ſuſtinebũt & mortẽ aſin9q̃ pridẽ meruit & illa morſ9 feraꝝ cũ uermibꝫ mẽbra lãiabũt & ignis flagrãtiã cũ ſol nimis calori/bꝫ inflamarit uteꝝ & patibuli cruciatũ. cũ canes & uultures intima ꝓtrahẽt uiſera. Sed & cæteras eius erũnas & torméta nũerare. mortuæ beſtiæ ipſa uiuẽs uẽtrẽ habitabit. Tũc fœtore nimio nares æſtuabũt medię diutinæ lætali fama tabeſcet. nec ſuis ſaltẽ liberis manibꝫ mortẽ ſibi fabricare poterit. Talibꝫ dictis nõ pedibꝫ ſed totis animis latrones in eius uadũt ſniã quã meis tã magnis auribꝫ accipiẽs quid aliud q̃ meã craſtinum deflebam cadauer.

Mãdu/co

Inſiti/tium Farti/lis

Eiuſdem liber Septimus de aſino aureo.

T primũ tenebris abiectis dies ialbebat & cãdidũ ſolis curriculũ cũcta cõluſtrabat qdã de nuero latronũ ꝓuenit ſic enĩ mutuæ ſalutationis offitiũ indicabat is in prĩo ſpelũcę aditu reſidẽs & ex anhelitu recepto ſpũ nitalẽ collegio ſuo nũtiũ fecit. Q̃d ad domũ miłõis hyppati quã ꝓxime diripuim9 ꝓtinet diſcuſſa ſolicitudine iã poſſum9 eẽ ſecuri. Poſtq̃ uos enĩ fortiſſimis uiribus cunctis ablatis caſtra nr̃a remanſtis ĩmixtus ego turbulis populariũ dolẽtique arque ĩdignati ſimilis arbitrabar: ſup inueſtigatiõe facti cuiusmodi cõſilium caperetur & an & quatenus latrões placeret inqri renuntiaturus uobis ut mãdaueratis oĩa nec argumẽtis dubiis. ſed ratiõibꝫ ꝓbabilibꝫ cõgruo cuncte multitudinis cõſenſu neſcio q̃ lucius auctor manifeſtus facinoris poſtulabatur q̃ ꝓximis diebꝫ fictis cõmẽdatius ſuis mułoni ſeſeuiq; cõmẽtitus bonũ

arctio ꝯciliauerat ut ẽt hospitio suscept⁹ iter familiares intios hẽretur: Plusculisq; ibidẽ diebꝫ dẽoratus falsis amoribꝫ ãcillæ milõis aium irrepẽs ianuæ clausstra sedulo
Cõmẽ titus explorauerat & ipsa mẽbra inqs oẽ patrioniũ cõdi solebat curiose ꝓspexerat. Necex iguũ scelerati mõstrabatur indiciũ qppe cũ eadẽ nocte. sub ipso flagiti momẽto: idẽ ꝓfugisset nec exide usq; cõpareret. nã & præsidiũ fuge quo uelocius fruſtratis isecutoribꝫ ꝓcul ac ꝓcul abderet sese. eidẽ facile suppeditasse equũ nãq; illũ suũ cãdidum uectorẽ futuꝝ duxisse secũ plãe seruũ eiꝫ ibidẽ in hospitio repertũ: sceleꝝ cõsilioq; ꝑticiliũ futuꝝ indicere ꝑ magistratus impublicã custodiã receptũ. & altero die tormẽtis uexatũ pluribꝫ ac pene ad ultimã mortẽ excarnificatũ nil qcq; reꝝ taliũ eẽ cõfessũ missos tamẽ in patriã Lucii illius multos nũero. Qui reũ pẽas daturꝝ sceleris inqrerent.
medullitus Hic eo narante ueteris fortunæ & illius beati Lucii. presentisq; ẽrũne & infœlicis alimi facta cõpatione medullitus ingemebã. Subibatq; menõ de nihilo ueteris priscæq; dotrinæ uiros finxisse. ac ꝓnũciasse cẽnã & ꝓrsus exoculatã eẽ fortũã quę sp suas opes ad malos & indignos cõferat nec unq; iudicio quẽq; mortaliũ eligat. imo uero cum his potissimũ diuertetur quos ꝓcul si uideret fugere dẽret. qdq; cũctis ẽ extremius uanas opiniones. imo cõtrarias nobis attribuat. ut & malus bõi uiri fama glorietur & innocẽtissimus cõtra noxioꝝ ore plectatur. Ego deniq; quẽ sæuissimus eius ipet⁹ indestiam extreme sortis quadrupedẽ deduxerat. cuiusq; casus etiam cuiuis iniqssimo dolẽdus atq; miserãdus merito uideretur criminæ latrocinii in hospitẽ mihi carissimum postulabar. Qd crimẽ nõ modo latrociniũ. ueꝝ ẽt priccidiũ qsq; rectius noiaret. nec mihi tamẽ licebat causã meã defendere uel unico uerbo saltẽ denegare. Deniq; ne mala cõsciẽtia tã sceleſto crimini præsens uiderer silẽtio cõsẽtire. Hac tantũ in partẽ ꝓductus: uolui dicere nõ feci. & uẽrbũ qdẽ præcedens semel ac sæpius modice clamitaui sequẽs uero nullo pacto deserere potui. sed in prima remãsi uoce. & idẽtidẽ boꝫui. nõ. nõ quãq; nimia rotũditate pẽdula uibrassẽ labia. sed & ego pluribus de fortũæ sæuitate cõqueror. q̃q; nec istud puduit me cũ meo fãulo. meoq; uectore illo equo fictũ cõseruũ atque cõiugẽ. Talibꝫ cogitationibꝫ fluctuãtẽ subiit me illa cura potior. q̃ statuto cõsilio latronũ mãibꝫ uirginis decretã me uictimã recordabar uẽtrẽ crebro suspiciẽs meũ. iã misellã puellã ꝓturiebã. Sed ille q cõmodũ falsã de me notoriã protulerat. ex ꝓmptis mille aureis quos insinu laciniæ cõtexerat. quosq; uariis uiatoribus detractos. ut aiebat ꝓ sua fragalitate cõi conferebat arce. infit ẽt de salute cõmilitonis sollicite sciscitari. cognitoque quosdã immo uero fortissimũ quenque uariis qdẽ. sed impigris casibꝫ adoppetisse suadet tãtisp pacatis itineribꝫ omniũ prælioꝝ seruatis inductis inqsitionibꝫ cõmilitonũ potius insisteretur & tyrocinio nouæ iuuẽtutis ad prestinæ manus nũeꝝ. Martiæ cohortis facies integraretur. nã & inuitos terrore cõpelli & uolẽtes præmio ꝓuocari posse. nec paucos humili seruilique uitę renũciãtes instar tyrannicæ potestatis sectã suã cõferre malle. Se quoque iã dudũ pro sua ꝑte quendã cõuenisse hominẽ. & statu ꝓceꝝ & ætate iuuenẽ. & corpe uastũ. & manu strẽnuum. eique suasisse ac denique ꝑsuasisse ut manus hebetatas diutina pigritia tandẽ referret ad frugẽ meliorẽ: bonoque secundæ dum posset frueretur ualitudinis. nec manum ualidã erogãdę stipi porrigeret. Sed hauriendo potius exerceret auro. Talibꝫ dictis uniuersi omnes assensere. & illum qui iã cõprobatus uideretur ascisci & alios ad supplendũ numerũ uestigare statuunt. tunc profectus & paululum cõmoratus ille: producit imagnem quẽdã iuuenem uti fuerat pollicitus nescio an ulli ꝑsentium cõpari

dũ: nã præter cæterã corpis molem toto uertice: cũctos ante pollebat. & ei cõmodũ danugo malis inserpębat. sed plane cẽtũculis disparibꝫ. & male cõsarcinatis semiami Centũ
ctũ. inter quos pectus & uenter crustata crassitie reluctabãt sic introgressus auete in culis
quit fortissimo deo Marticlientes mihiq; iã fidi cõmilitones. & uirũ magnanimæ uiuacitatis uolentem uolẽtes accipite. libentius uulnera corpore excipientem. q̃ aurũ manu suscipientẽ ipsaq; morte quã formidant alii meliorem. nec me putetis egenum uel abiectum neue de pannulis istis uirtutes meas æstimetis: nam prefui ualidissimæ manui totãq; ꝓrsus deuastaui macedoniã. Ego sũ prædo famosus. Hemus ille thracius cuius totæ prouintiæ nomen horescunt patre therone atque latrone inclito prognatus humano sanguine nutritus. Interq; ipsos manipulos factionis educatus: hæres & æmulis uirtus paterne. sed oẽm pristinã sotiorũ fortiũ multitudinem. magnasq; illas opes. exiguo tẽporis amissi spatio. nam procuratorẽ principis. ducenaria pfũctũ. dehinc fortuna tristiore decussum pretereunte me orato fueram aggressus. Sed rei noscendæ carpo ordinẽ. Fuit quidam multis officiis in aula. Cæsaris clarus. atq; conspicuus: ipsi etiam probe spectatus. Hunc insimulatũ quorundam astu proiecit extorrem. sæuiẽs inuidia. sed uxor eius Plotina quædam. raræ fidei atq; singularis pudicitiæ fœmina: quæ decimo partus stipendio. uiri familiam fundauerat. sũptis atque contẽptis urbicæ luxuriæ deliciis. fugientis comes & in fortunii sotia: tonso capillo. in masculinam faciem reformato habitu: prẽcioſissimis monilium. & auro monetali zonis refertis incincta. inter ipsas custodientium militum manꝰ & gladios nudos intrepida: cunctorum periculorum participes: & pro mariti salute per uigilẽ curam sustinens ęrumnas assiduas ingenuo masculo sustinebat. Iamque plurimis itineris difficultatibus marisque terroribus exanelatis. Zacynthum petebat: quam sors ei fatalis decreuerat temporariam sedem. Sed cum primum littus actiacum: quo Tẽpotunc Macedonia delapsi grassabamus. appulisset nocte promota tabernulam quandam litton: nauique proximam: uitatis maris fluctibus incubabat. inuadimus & diripimus omnia. nec tamen periculo leui temptati discessimus. Simul namque primum sonum ianuæ matrona percepit: procurrens in cubiculum clamoribus inquietis cuncta miscuit milites suosque famulos nominatim: sed omnem uiciniam suppetiatum conuocans: nisi quod pauore cunctorum quẽ sibi quisque metuentes delitescebant ffectum est. ut impune discederemus. Sed ꝓtinus sanctissima uera enim dicenda sũt & unicę fidei fœmina bonis artibꝫ gratiosa. præcibꝫ ad cęsaris numẽ portectis & marito reditũ celerẽ & aggressurę plenã uindictã ꝑrauit. Denique noluit esse cęsar Hemi latronis collegiũ & cõfestim interibit tantum potest nutus ẽt magni principis tota denique factione militarium uexillationũ indgatu cõfecta atque concisa ipse me furatus ęgræ sol⁹ mediis orci faucibꝫ ad hunc euasi modũ. Sumpta ueste Indumuliebri floridam sinus floccidos abundante mitellaque textili contecto capite calgatus
ceis fœmininis albis illis & tenuibꝫ indutus & insequiorem sexũ incertus arque abscõditus asello spicas ordeaceas gerẽti residẽs ꝑ medias acies infesti militis transabii. unã mulierẽ putãtes asinariã cõcedebãt liberos aditus. quippe cũ mihi ẽt tũc depiles genæ. leui pueritia splendicarẽt. nec ab illa tamẽ paterna gloria uel mea uirtute desciui quãq; semitrepid⁹ iuxta mucrões martios cõstitut⁹ sed habitus aliẽi fallacia tect⁹ uillas seu castella sol⁹ aggrediens uiaticulũ mihi corrasi. Et deloricatis statim pãnulis i mediũ ꝓfudit duo milia aureoꝝ & en inquit istã sportulã imo uero dotẽ uestro colle

gio libens meque uobis ducẽ fidelissimũ. Si tamẽ non recusatis offero breuis tẽporis spacio lapideã istã domũ uestrã factur9 aureã. Nec mora nec cũctatio. Sed calculis oibus ducatum latrões unanimes ei deferre. uestẽque lautiusculã ꝓferũt sumeret abiecto centũculo diuite sic reformatus singulos exosculatus & in sũmo puluinari locatus cœna & poculis magnis inauguratur. Tũc sermonibus mutuis de uirginis fuga deque mea uectura & utrique destinata monstrosa morte cognoscit & ubi locoꝝ erat illa pcontatus deductusq; uisa ea ut erat uinculis onusta cõcorta & uituperanti mane discessit. & nõ sũ quidẽ tã brutus uel certe temerarius inqt ut scitũ uestrũ inhibeam. sed male cõscientię reatũ intra me sustinebo. si quod bonũ mihi uidetur dissimulauero: sed pri9 fiduciã uestri causa solicito mihi tribuite cũ preserti uobis si snia hæc mea displicuerit liceat rursus ad asinũ redire. Nã ego arbitror latrones quiqꝫ eoꝝ recte sapiũt nihil anteferre lucro debere suo. Ac ne ipsã qdẽ sępe & aliis damnosã ultioni. Ergo igitur si pdideritis in asino uirginẽ nihil amplius q̃ sine ullo compẽdio indignationẽ uestrã exercueritis quin ego censeo deducẽdã eã ad quãpiam ciuitatẽ ibiq; uenũdandã nec eni leui precio distrahi poterit talis ætatula. nam & ipse quosdã lenones pridẽ cognitos hẽo quoꝝ poterit unus. magnis equidẽ taléti sũt arbitror puellã illã præstinare cõdigne natalibus suis fornicẽ ꝓcessurã nec in similẽ fugã discurrã nihil etiã cũ lupanari seruierit uindicte uobis depẽsurã: hãc ex aio qdẽ meo sniam cõcubicibilẽ protuli. Sed uos nostroꝝ estis consiliorum rerumq; domini. Sic ille latroni fisci aduocatus nostrã causam ptulerat uirginis & asini sospitator egregius. sed indutina deliberatione cæteri cruciantes mora consilii mea precordia. immo miserũ spiritũ: libẽtes tandem nouitii latronis accedũt sniæ & ꝓtinus a uinculis exoluunt uirginẽ. quæ qdẽ simul uiderat illũ iuuenẽ fornicisq; & leonis audierat mentionẽ cœpit insu letissimo gestire. ut mihi merito subiret uituperatio totius sexus. cũ uideré puellã ꝓci iuuenis amore. nuptiaꝝq; castaꝝ desiderio simulato lupanaris spurci sordidaq; subito delectari noïe & tũc qdẽ totaꝝ muliebꝝ secta moresq; de asini pẽdebãt iudicio. Sed ille iuuenis sermõe repetito. Quin igr inqt supplicatũ Marti comiti ꝓgimus & puellã simul uẽdituri & sortio idagaturi: sed ut uideo nullũ uspiã pecus sacrificatui. Ac ne uinũ qdẽ potaui affatim uel sufficiens hẽmus decẽ itaq; mihi legatæ comites qs cõtẽtus. ꝓximũ castellum petam inde uobis epulas & alias res cõparaturus sicco ꝓfecto cæteri copiosum instruũt ignẽ aram cespite uiréti marti deo faciũt nec multo post aduenĩũt illi uinarios utres ferentes. & gregatim pecua cõmitantes unũ præclectũ grandem hircũ. annosũ. & horricomẽ marti secutori comitiq; uictimant. & illico prandiũ fabricatur opipare. Tũc hospes ille. nõ modo inquit expeditionũ præclariq;. uerũ etiã uoluptatũ uestraꝝ ducẽ me strennuum sentire debetis & aggressus insigni facunditate gnauiter cuncta præministrat. uerrit. sternit. coquit. tucceta concinnat. apponit satule. sed præcipue poculis crebris. grandibusq; singulos ingurgitat. Interdum tamen insimulatione promendi quæ poscebat. usus. ad puellam commutabat assiduæ. partesq; subreptas clanculo. & prægustatas a se potiones. offerebat hylaris. At illa sumebat appetenter & nonnunquã basiare uolent. promptis sauiolis adlubescebat. qresoppido mihi displicebat. Hem oblita es nuptiarum tuarũque mutui cupitoris puella uirgo. & illi nescio cui recenti marito quem tibi parentes iunxerat. hũc aduenam cruentumque percussorẽ præponis. Nec te conscientia stimulat. sed affectiõe calcata inter lãceas & gladios istos scertari tibi libet. qd si quo mõe

Aetatula

Præstinare

Cõducibilis

Sospitor

Sacrificatui

Horriconus

Facundiras

Saujolum

latrones pſenſerint. nõ rurſũ recurres ad aſinum. & rurſum exitiũ mihi parabis? re uera ludis de alieno corio. Dũ iſta ſyncophanta ego mecũ maxima cũ indignatiõe diſputo. de uerbis eoꝝ quibuſdã dubiis. ſed non obſcuris prudẽti aſino. cognoſco non Hemũ illũ prædonẽ famoſum. ſed Lepolemũ ſponſũ puellæ ipſius. Nã ꝓcedente ſermone: paulo iã carius: cõtẽpta mea præſentia queuere mortui: bono aſo eis inquit: Charite dulciſſima: nã totos iſtos tuos hoſtes ſtatim captiuos habebis: & inſtãti ualidiore uiuũ iã immixtũ: ſed modico tepefactum uapore: ſauciis illis & crapula uinolẽtiaq; madidis: ipſe abſtemius non ceſſat ipingere: & Hercoles ſuſpicionẽ mihi fecit: q̃ſi ſoporiferũ quoddã uenenũ cãtaris immiſceret illis. cũſti deniq; ſed ꝓrſus oẽs uino ſepulti. iacebãt oẽs ptim parati morti. Tũc nullo negocio arctiſſimis uinculis ipeditis: ac ꝓ arbitrio ſuo cõſtrictis illis: ipoſita dorſo meo puella dirigit greſſũ ad ſuam patriã. Quã ſimul acceſſimus: tota ciuitas ad uotiuũ cõſpectũ effunditur: procurrunt parentes: affines: clientes: alumni: famuli lætificiẽ: gaudio delibuti. pompam cerneres ois ſexus & omnis ætatis: nouũq; & Hercules memorãdũ ſpectamẽ: uirginẽ aſino triũphantẽ. Deniq; ipſe ẽt hilarior ꝓ uirili parte: ne præſenti negocio ut alienus diſcreparẽ auribus: ꝓflatiſq; narib9. rudiui fortiter: imo tonanti clamore perſonui. & illã thalamo receptã: cõmode parẽtes ſuffouebãt. Me uero cũ ingẽti iumẽtorũ: ciuiũq; multitudine: conſeſti retro Lepolem9 agebat. nõ inuitũ nã & alias curioſus & tũc latronũ captiuitatis ſpectator optabã fieri. quos qdẽ colligatos adhuc uino magis q̃ uinculis depræhendimus. Totis ergo ꝓlatis erutiſq; rebus & nobis auro & argento. cæteriſq; onuſtis ipſos parti cõſtrictos utiſuerãt. ꝓuolutoſq; in ꝓximas ripas præcipites dedere. Alios uero ſuis ſibi gladiis obtruncatos reliquere. Tali uindicta læti & gaudẽtes ciuitatẽ reuenimus. & illas qdẽ diuitias publica cuſtodela cõmiſere. Lepolemo puellã repetitã lege tradidere. Exin meũ ſoſpitatorẽ nũcupatũ matrona prolixe quæritabat. ipſoq; nuptiarum die. præſepium meum ordeo paſſim repleri iubet. fenumque camelo bactrino ſufficiens apponi. Sed quas ego condignas Foti di diras deuotiones imprecor. quæ me formauit non canem. ſed aſinum. quippe cum uiderem. largiſſime cœnæ reliquiis. rapineſque canes, omnes ineſcatos atque diſtentos. poſt uincam noctẽ & rudimẽta Veneris. recens nupta gratias ſummas apud ſuos parẽtes? ac maritũ mihi meminiſſe. nõ deſtitit. quoad ſũmos illi ꝓmitterẽt honores habituri mihi: cõuocatis denique grauioribus amicis cõſiliũ datur. quo potiſſimũ facto digne remuneraret. Placuerat uni. domi me cõcluſũ. & otioſũ. ordeo. lecto. fabaque. & uitia ſaginari. Sed obtinuit alius. qui meæ liberati ꝓſpexerat. ſuadens ut rureſtribus potius campis in greges equinos laſciuiens diſcurrerem. daturus dominis. equaꝝ incenſu generoſo multas mulas alumnas. Ego igitur euocato ſtatiarmentario equiſone magna cũ præfatione deducẽdus aſſignor. & ſane gaudens lætuſque præcurrebam. ſarcinis & cæteris iã nunc renũciaturus. Nactaque libertate ueris initio. pratis herbantibus. roſas utiq; repturus aliquas. ſubibat me tamẽ illa etiã ſequẽs cogitatio. q̃ tantis actis gratiis. honoribuſq; plurimis aſino meo tributis. hũana facie recepta. multo tanta. ꝓ luribns beneficiis honeſtarer. Sed ubi me procul a ciuitate gregarius ille perduxerat. mille delitiæ. ac ne ulla quidẽ libertas excipit. Nam protinus uxor eius auara quidem: nequiſſimaque illa mulier. molæ machinariæ ſubiugum me dedit. frondoſoque baculo ſubinde caſtigans. panẽ ſibi. ſuiſq; de meo para-

Spectamẽ

Cuſtodela

Rureſtris

Eqſo

Herbantibꝰ pratis

machinaria

mola

bat corio: nec tãtũ ſui cibi gratia me fatigare cõtenta: uicinoꝝ etiã frumẽta mercenariis diſcurſibꝰ meis cõterebat: nec mihi miſero: ſtatuta ſaltẽ cibaria: ꝓ tantis præſtabant laboribꝰ. Nãq; ordeũ meũ frictũ. & ſub eadẽ mola meis quaſſatũ ãbagibus: colonis ꝓximis uenditabat: mihi uero pdiẽ laborioſæ machinæ attẽto: ſub ipſa uespera furfures appõebat ĩcretos ac ſordidos: multoq; lapide ſalebroſos. Talibꝰ ærumnis edomitũ: nouis fortuna ſæua cruciatibꝰ tradidit, ſ. ut qd aiunt: domi foriſq; fortibꝰ factis adoriæ plenæ gloriarer: equis armẽtis: nãq; me cõgregẽ paſtor egregius mi-

Adorię plenæ

dati dominici ſerius auſculator: aliquãdo pmiſit. At ego tãdẽ liber aſinus: lætꝰ & tripudiãs: graduq; molli geſtiẽs eẽs opportuniſſimas iã mihi cõcubinas mihi futuras diligebã: ſed hic ẽt ſpes hylarior ĩ capitale ꝓceſſit extiũ: mares. n: ob admiſſurã uetere paſci ſaciantur ac diu ſaginati terribiles alioqn: & utiq; quouis aſino fortiores de me metuentes ſibi: & adulterio degemẽ præcauẽteſ: nec hoſpitalis Iouis ſeruato fœdere rituale ſũmo furentes ꝓſequũtur odio. hic elatis ĩ altũ uaſtis pectoribꝰ: arduus capite & ſublimis uertice: primoribus in me pugillatur ungulis. Ille terga pulpoſis torulis obeſa cõuertens: poſtremis uelitatur calcibꝰ. alius hinnitu maligno cõminatꝰ: remulſis auribꝰ dẽtiũq; cadẽtiũ renudatis hoſtis: totũ me cõmorſicat. Sic apud hiſtoriã de rege Thracio legerã: q miſeros hoſpites ferrinis eqs ſuis lacerãdos deuorãdoſq; ponebat. Adeo præpotẽs ille tyrrãnus: ſic pcus ordei fuit: ut edatiũ iumẽtoꝝ famẽ copoꝝ hũanoꝝ largitiõe ſedaret. Ad eundẽ modũ diſtractꝰ & ipſe uariis equoꝝ ĩcurſibꝰ: rurſus molares illos circuitꝰ reqrebã. Veꝝ fortuna meis cruciatibꝰ ĩſatiabilis: aliam denuo mihi peſtẽ iſtruxit delegor. n. ligno mõre ꝺuchũdo. puerq; mihi præfectꝰ ĩponitur. oĩum ille qdẽ puer deterrimus. nec me mõtis excælſi tãtũ arduũ fatigabat iugũ: nec ſaxas tãtũ ſudes ĩcurſando cõturbabã ungulas: uerũ fuſtiũ quoq; crebris ictibꝰ pcliue ꝺdolabar: ut uſq; plagaꝝ mihi medullaris ĩſideret dolor: coxæque detræ ſp ictꝰ incutiẽs: & unũ feriẽdo locũ: diſſipato corio & ulceris latiſſimi ſcõ foraminimo fouea uel ẽt feneſtra: nullus tamẽ deſinebat identidẽ uulnus ſanguine delibutũ obtũdere ligno ꝝ uero tãto me præmebat põdere. ut ſarcinæ molẽ elephãto nõ aſino paratã putares. Ille uero quotiẽs in alterꝝ latꝰ prepõderãs declinarat ſarcina cũ deberet potiꝰ grauãtis ruinæ fuſtes demere. & leuata pauliſp præſſura ſanare me. uel certe in alterũ latus trãſlatis pæ̃re. circa. lappidibꝰ additis inſuper. ſic iniqtati põderẽ debatur. Nec tamẽ poſt tantas meas clades immodico ſarcinæ põdere cõtẽtus. cũ fluuiũ tranſcenderemus. qui forte præter uiã defluebat. pedibus ſuis ab aquæ madore conſulens. ipſe quoque inſuper lũbos meos inſiliens reſidebat. exiguũ ſcilicet & illud tantæ molis ſuper pondiũ. at ſi quo caſu limo cœnoſo ripæ ſupercilio lubricante. oneris impatiẽtia ꝓlapſus deruiſſẽ. cum deberet egregius Agaſo manũ porrigere. capiſtro ſuſpẽdere. cauda ſubleuare. certã ptẽ tãti põderis. quoad reſurgerẽ ſaltẽ. detrahere. nullũ quidẽ defeſſo mihi ferebat auxiliũ. ſed occipiens a capite. immo uero & ipſis auribus totũ me compilabat. cædit fuſte grauiſſimo donec fomẽto uice meę plagæ ſuſcitarent. Idẽ mihi talẽ excogitauit pniciẽ. ſpinas acerrimas & pũctu uenenato uiroſas. tortili nodo in falcẽ cõſtrictas. caudæ meæ pẽſilẽ delegauit cruciatũ. ut inceſſu modo commotæ incitatæque funeſtis aculeis infeſtæ me cõuulnerarẽt: Ego igitur ancipiti malo laborabã. nã cũ me curſu ꝓripuerã fugiẽs acerbiſſimos incurſus uehementiore niſu ſpinaꝝ feriebar. ſi dolori ꝑcens paululũ reſtitiſſẽ. plagis compellebar ad curſum. nec quiq̃ uidebatur aliud excogitare puer ille nequiſſimus: quam ut me

Pondium Deruiſſẽ Occipiens

Satiãter Degemen Velitatur Remulſis auribꝰ Commorſico Dedolabar Medullaris

quoquomodo ꝓditũ iret: idq; iurans. & nõ nũq cõminabatur: & plane fuit: qd eius deteſtabilẽ malitiã ad peiores conatus ſtimularet. Nã q̃dã die: nimia eius inſolentia expugnata patientia mea: calces ualidos extulerã. Deniq; tale facinus in me commiſcitur: ſtuppe ſarcina me ſatis onuſtũ: ꝓpereq; funiculis cõſtrictũ: ꝓducit ĩ uiã: de q; ꝓxima uillula ſpirãtem carbunculũ furatus: oneris in ipſo meditullio reponit. Iã q; fomẽto tenus caleſcẽs: & enutritus ignis ſurgebat ĩ flammas. & totũ me funeſtus ardor iuaſerat: nec ullũ peſtis extremæ ſuffugiũ: nec ſalutis aliqd apparet ſolatiũ. & uſtria talis: morã nõ ſuſtinet: ſed meliora cõſilia præuertit. Sed in rebus ſęuis adfulſit fortunæ nutus hylarior. Neſcio an futuris periculis me reſeruans: certe præſente ſtatutaq; morte liberans: Nã forte pluuiæ pridianæ recẽs cõceptaculũ aquæ lutulente ꝓximũ cõſpicatus: ibi memet ĩprouido ſaltu totũ abiitio: flãmaq; prſus extincta: tãdẽ. & põdere leuatus: & exitio liberatus euado: ſed ille deterrimꝰ ac temerarius puer: hic quoq; ſuũ neqſſimũ factũ ĩ me retorſit. gregariiſq; oibꝰ affirmauit. me ſponte uicinoꝝ foculos trãſeuntẽ titubanti gradu ꝓlapſum. ignẽ ultroneũ acceſſiſſe mihi ẽt arridens addidit. quouſq; ergo fruſtra paſcemus ignigenũ iſtũ. nec multis ĩtericctis diebus. longe peioribus me dolis petiuit. ligno. n. qd gerebã. ĩ ꝓximã caſulã uẽdito. uacuũ me ducẽs. iã ſe neqtiæ meæ ꝓclamãs ĩparẽ. miſerrimũq; iſtud magiſteriũ renuẽs q̃relas hmõi cõcinnat. Videtis iſtũ pigrũ tardiſſimũq; & nimis aſinũ. me præ cæteris flagitiis nũc nouis piculis etiã angit. ut quẽq. n. uiatorẽ ꝓſpexerit. ſiue illa ſit uetula mulier. ſiue uiro nubilis. ſeu tener puellus. ſeſe illico diſturbato geſtamie. nõnunq̃ etiã ipſis ſtramẽtis abiectis furẽs incurrit. & homines amator talis appetit. & humi ꝓſtratis illis inhians illicitas atque icognitas tẽptat libidines. & ferinas uoluptates auerſam Venerẽ. iuitat ad nuptias. nã imaginẽ ẽt ſauii mẽtiẽdo. ore ĩprobo cõpulſat ac morſicat. q̃ res nobis nõ mediocris lites atque iurgia. imo forſitan & crimia pariet. Nunc ẽt uiſa q̃dam honeſta iuuene. ligno. qd deuehebat. abiecto. diſpſoque in eam furioſos dixerit impetus. & feſtiuus hic amaſio humo ſordida proſtratã mulierẽ. ibidem in corona omniũ geſtiebat inſcẽdere quod niſi ploratu geſtuque fœmineo conclamatum uiatorũ præſidiũ accurriſſet. ac de mediis ungulis ipſius eſſet erepta. liberataque miſera illa cõpauita atque dirupta ipſa quidem cruciabilem cladem ſuſtinuiſſet. nobis uero penale reliquiſſet exitiũ. Talibus mendatiis admiſcendo ſermones alios. q meũ uerecũdũ ſilẽtiũ. uehemẽtius premerẽt aios paſtoꝝ in meã pniciẽ atrociter ſuſcitauit: Denique unꝰ ex illis. qn igr publicũ iſtũ maritũ inqt imo cõem oium adulteꝝ. illis ſuis mõſtroſis nuptiis cõdignã uictimamꝰ hoſtiã & Hemꝰ tu puer ait obtrũcato protinus eo itaſtina qdẽ cãibꝰ nris iacta. cęterã uero carnẽ oẽm opariorũ cœnę reſerua. Nã coriũ affirmatũ cineris inſpſũ dominis referemus: eiuſque mortẽ de lupo facile mẽtiemur. Sublata cũctatiõe accuſator ille meus noxius. ipſe ẽt paſtoralis executor ſniæ lætus & meis inſultãs malis calciſque illius admõitus quã ineficacẽ me fuiſſe Hercules doleo: ꝓtinus gladiũ cotis attritu pabat: Sed qdã de cœtu illo ruſticoꝝ nefas ait tã bellũ aſinũ ſic enecare & pp luxuriã laſciuiãque amatoriã criminatum opa ſeruitioque tã neceſſario carere cum alioqn exectis genitalibus poſſit neque in Venerẽ nullo mõ ſurgere noſque omni metu piculi liberare. inſuper ẽt longe craſſior atque corpulentior effici. Multos ego ſcio non modo aſino inertes: uerum etiam ferociſſimos equos nimio libidinis calore laborantes: atque ob id truces ueſanoſque adhibita tali deteſtatiõe: manſuetos ac mãlues exide factos. & oneri ferẽdo nõ

inhabiles. & cæteri ministerii patientes. Denique nisi uobis suadeo nolentibus, posti spacio modico intericto, quo mercatū ꝓximū obisse statui. petitis e domo ferramentis huic curæ præparatis ad uos actutū redire. trucēque amatorē istum atque iuuenē dissitis fœmoribus emesculare: & quouis ueruece mitiorē efficere. Tali sententia mediis orci manibus retractus. sed ex tunc pœnæ reseruatus mœrebā. & in nouissima parte corpis: totū me, paritux deflebā. inedia denicq cōtinua: uel præcipiti ruina: mecum ipse quærebā extinguere: moriturus qdē nihilominus: sed moriturus iteger. Dūque in ista necis meæ decunctor electione: matutino me rursum puer ille pereptor meus circa montis suetū ducit uestigiū. Iāq me de cuiusdā uastissimæ ilicis ramo pendulo destinato: paululū, uiā supergressus. ipse securi lignū qd deuecheret: recidebat: & uoce de proximo specu uastū attollēs caput: funesta ꝓserpit. ursa: quā simul cōspexi, pauidus & repentina facie conterritus: totū corporis pondus ī postremos poplites cervicello: arduaq ceruice sublimiter eleuata: lorū quo tenebar rōpo: meq ꝓtinus pernicī fugæ cōmitto: perq ꝓna nō tantū pedibus. uex etiā toto ꝓiecto corpore ꝓpere deuolutus immitto me cāpis subpatētib9: & summo studio fugiēs īmanē ursam: ursa q peiorē illū puex. Tūc qdē uiator solitariū uagūq me respiciēs iuadit: & propitur inscensum baculo quē gerebat, obumbrans p obliquā: ignarāq me ducebat uiā: nec iuitus ego cursui me accōmodabā relinquēs atrocissimā uirilitatis lamenā: earum plagis nō magnopere cōmouebar: quippe cōsuetus ex forma cōcidi fustibus: sed illa fortuna meis casibus peruicax: tā opportunū latibulū: misera celeritate peruenta nouas iustruxit insidias. Pastores. n. mei: ꝓditā sibi reqrentes uacculā: uariasq regiones pagrantes: occurrūt nobis fortuito: statiq me cognitū: capistro præhēsū: tantundem here gestiūt: Sed audacia ualida resistēs ille. fidē hominū dominiq testabat. qd me raptatis. quid iuaditis. An te nos tractamus inciuiliter. q nostrū asinū furatus abducis. qui potꝰ effaris ubi puerū eiusdē Agasonē necatū scilicet occultaris. & ilico detractus ad terrā. pugnisque pulsatꝰ. & calcib9 cōtusus ifit deierans. nullū semet uidisse ductorē. sed plane cōcinnatū solutum & solitariū. ob īdicinæ præmiū occupasse. domino tamē suo restituturx. Atque utinā ipse asinus inqt. quē nūq ꝓfecto uidisse. ut cē qret hūanā dare. meæque testimoniū innocētiæ phibere posset. profecto uos huiꝰ iniuriæ pigeret. Sic ad seuerās nihil q̄cq promouebat. nā collo cōstrictū. reducit eum pastores molesti. circa montis illius syluosa nemora unde lignum puer solebat egerere. nec uspiā ruris repitur ille. sed plane corpꝰ eius membratī laceratum. multisque dispsum locis cōspicitur. Quā rē ꝓculdubio sentiebā ego illius ursæ dentibus sē perfectam. & Hercules dicerē. quod sciebam: si loquendi copia suppeditaret. Sed quod solum poteram: tacitus licet. seræ uindictæ gratulabar. & cadauer quidem dissectis partibus tādem totum repertum. ægreque concinnatum ibidem terræ dedere. meum uero Bellerophontem, abactorem indubitatum: cruentumque perculsorem criminantes. ad casas interim suas uinctum perducunt. quoad renascenti die sequenti deductus ad magistratus. ut aiebant. pœnæ redderetur. Interim dum puerum illum parentes sui plangoribus fletibusque quærebantur. & adueniens ecce rusticus. nequaq promissum suum frustratus. destinatam sectionem meam flagitat. Nō ē inquit in his unꝰ. indidē præsens iactura nostra. sed plane crastino libet. nō tā tū naturā: uex & caput quoque ipsum pessimo isto asino demere. Nec tibi ministerium deerit istox sic effectū ē. ut in alterum diē clades differretur mea. At ego gratias

agebam bono puero. q ꝓsaltem mortuus unā carnificæ meæ dieculā donasset. nec tamen tantulū saltē gratulationi meæ qetiq spaciū datū: nā mater pueri mortē deplorās acerbā filii fleta & lachrymosa: fuscaq ueste cōtecta ābabus manib9 trahēs cinerosam caniciē heiulans & exinde ꝓclamans stabulū irrūpit meū tūsisq ac diuerberatis uehemēter uteribꝰ: incipit. & tūc iste securꝰ icū bēs præsepio uoracitati sue deseruit: & insatiabilē ꝓfundūq uentrē sp esitando distēdit. nec ærūnæ meę misere uel detestabilē casū defūcti mgri recordat. Sed. s. senectā infirmitatēq meā cōtēnit ac despicit & ipune si laturū tantū scelus credit. Atutcūq se præsuit inocētē. Est. n. cōgruēs pessimis conatibꝰ circa noxiā consciētiā: spare securitatē. Nā ꝓhdeū fidē quadrupes nequissime. licet præclariā uocis usurā sumens. cui tādē uel ieptissimo psuadere possis. atrocitatē istā culpa uocare cū ꝓpugnare pedibꝰ & arcere morsibꝰ misello puero potueris. An ipsū qdē sæpius īcursare caicibus potuisti: moriturx uero defendere alacritate simili neqsti. certe dorso receptū auferes ꝓtinꝰ & ifesti latronis cruātis manibus eripes. Postremū deserto derelictoq illo cōseruo magistro: comite: pastore: nō solus aufugeres. An ignores eos ēt q morituris auxiliū salutare denegauerit: qd circa bonos mores id ipsū fecerint soleri puniri. sed nō diutius meis cladibꝰ lætaberis homicida senties efficiā misero dolori: naturales uires adesse. & cū dicto assertis manibꝰ exoluit suā sibi fasciā. pedesq meos sigillatim iligans: indidē cōstringit artissime. s. neqd uindictæ meæ sup esset præsidiū: & ptica qua stabuli fores affirmari solebāt arrepta. nō prius me desiit obtūdere q̄ uictis fessisq uiribus suopte pōdere degrauatus manibus eius fustis ēt elapsus. Tūc de brachiox suox cita fatigatione cōquesta t ꝓcurrit ad focū ardētēq ticionē gerēs mediis īguinibus obtrudit: donec solo qd restabat innixus præsidio: liqda fimo strictim egesta: faciē atq oculos eius confedassem. qua ce citate atque fetore: tandem fugata est a me pnicies certū titione delirantis althee meleager asinus interisset.

Eiusdem liber octauus de asino aureo.

n Octis gallicinio: uenit qdam iuueuis ꝓxima ciuitata ut quidē mihi uidebatur: unus de famulis Charites puellæ illius: q̄ mecū apd latrōes pares ærūnas exanclauerat. is de eius exitio & domus totius īfortunio: mira ac nefanda ignē pp assidens inter conseruorū frequentiam. sic anuntiabat: equisones opilonesque etiā bonis eq: fuit Charite nobis q̄ misella. & qdem casu grauissimo: nec uero incomitata manes adiuit. Sed ut cuncta noritis: refarā uobis a capite quæ gesta sunt: q̄que possint merito doctiores: quibus stilum fortuna subministrat: ī historiæ speciem Charitas inuoluere. Erat in ꝓxima ciuitate iuuenis: natalibus prænobilis: quo clarus: eo pecūiæ fuit satis locuples. sed luxuriæ popinalis. & scortisque & diurnis potationib9 exercitatꝰ. atque ob id fastionibꝰ latronū male sociatꝰ. nec nō ēt manus īfectꝰ hūano cruore. Thrasillus noīe. idque sic erat. & fama dicebat. hic cū primū Charite nubēdo maturuisset. iter præcipuos ꝓcos. sūmo studio petitiōis eiꝰ munꝰ obierat: & q̄q̄ cæteris oibꝰ. id genꝰ uiris ātistaret. eximiisq mūeribꝰ parētū iuitaret iudiciū. moxx tū īprobatꝰ: repulsę ꝓtumelia fuerat aspsus. At dū Herilis puella i boni Lepolemi manū uenerat firmiter deorsus delapsū nutriēs amorē. & denegati thalami pmiscēs īdignationē. cruēto facinori q̄rebat accessū. Nactꝰ deniq prelētię suę tēpestiuā occasōe. sceleri qd diu cogitarat. accigit. Ac die quo predonū īfestis mucrōibꝰ puella

fuerat aſtu: uirtutibuſq; ſponſi ſui liberata: turbe gratulantiũ exultãs: inſigniter pu
miſcuit ſeſe. ſalutiq; præſentia futuræ ſoboli nouoq; maritoq; gaudibundus: ad hos
rẽ ſplendidæ proſapiæ: inter præcipuos hoſpites domũ noſtrã receptus: occulato c
ſilio ſceleris amici fidelisſimi pſonam mẽtiebatur. Iamq; ſermonib9 aſſiduis: & co
uerſatiõe frequẽti: nonnũq; etiã cœna: poculoq; cõmuni carior: cariorq; factus: in
fundam romã cupidinis ſeſe paulatim neſcius præcitauerat quidni: cũ flamma ſæua
moris. pua qdẽ primo uapore delectet: ſed fomẽto conſuetudinis exæſtuans imm
dici ardoris: totos cõburat hoies: diu deniq; deliberauerat ſecũ Thraſillus: quo tẽ
clandeſtinis colloquiis opportunũ reperiret locũ. & adulterinæ ueneris magis mag
q; preclusos aditus: copia cuſtodiẽtiũ eerneret: noueq; atq; gliſcẽtis affectionis firm
ſimũ uinculum: nõ poſſe diſſotiari pſpiceret: & puellæ ſi uellet: q̃q̃ uelle nõ poſſet: h
ratrinæ cõiugalis incõmodaret rudimentũ. & tamẽ ad hoc ipſum quod nõ poteſt co
tẽtioſa pniciæ: quaſi poſſet. ipellitur. qd nunc arduum factu putat: amore per dis
roborato: facile uidetur effectu: ſpe: ætate dniq;. ſed oro ſoliciris animis ĩtẽdite: quo
ſum furioſæ libidinis proruperint ĩpetus. Die quadã uenatũ Lepolemus aſſumpe
Thraſillo petebat: indagaturus feras. quod tamen in campis ueritatis eſt. nec enim
Charite maritũ ſuum quẽrere petiebatur: beſtias armatas dente uel cornu. Iamq;
apud frondoſum tumulũ ramoſũque denſis tegminibus umbroſo ꝓſpectu uelut
torũ. obſeptis campis: canes uenatiõis indagini generoſæ: mandato. cubili reſidẽti
inuaderẽt beſtias: ĩmittũtur. ſtatimque ſollertis diſciplinę memores. ptiti totos pre
cingunt aditus: taciteque prius ſeruata muſſitatione. ſigno ſibi repentino reddito. h
trantib9 feruidis. diſſonis miſcent oĩa. nec ulla capra. nec pauens dammula. nec pre
ceteris feris mitior cerua. ſed aper ĩmanis atque inuſitatus exurgit toris calloſe cris
obeſus. pilis inhorrentibus. corio equalidus. ſetis inſurgentibus ſpinæ hiſpidus. den
tibus attritu ſonaci ſpumeus. oculis flammeus. aſpectu minaci. ĩpetu ſęuo fremẽs
oris totus fulmineus. & primũ qdem canũ ꝓcaciores. q cominus contulerãt uelut
um. genis hac illac iactatis. cõſectas iterficit. deinde calcata retiola qua primos impe
tus reduxerat. tranſabiit. & nos quidem cuncti pauore deterrici. & alioquin innoxis
uenationibus conſueti. tũc etiam inermes atque immuniti. tegumentis frondis uela
boribus latenter abſcondimus. Thraſillus uero nactus fraudium opportunũ dec
pulum. ſic Lepolemũ captioſe cõpellat. Quid ſtupore confuſi uel etiam caſſa formi
dine ſimiles humilitati ſeruoq; iſtorũ. uel in modum pauoris fœminei deiecti: tã op
nam prædam mediis manibus amittimus? Quin equos in ſcendimus? quin torui
dipiſcimur. & cape uenabulũ & ego ſumo lanceã. nec tantillũ moratia ꝓtinus inſili
unt equos. ex ſummo ſtudio beſtiam inſequẽtes. nec tamen illa genuini uigoris obli
ta. retorquet impetũ & incendio feritatis ardeſcens. dentiũ compulſu. quem primũ
inſiliat contabunda rimatur. Sed prior Lepolemus iaculum. quod gerebat. inſuper
dorſum beſtiæ contorſit. At Thraſillus ferę quidem pepercit. ſed equi quo uehebat
Lepolemus. poſtremos poplites lancea feriens amputat. Quadrupes recidens qua
ſanguis effluxerat. toto tergo ſuppinatus. inuitus dominũ ſuum deuoluit ad terram
nec diu. ſed eum aper furẽs inuadit iacentem. Ac primo lacinias eius mox ipſum re
ſurgentẽ multo dente laniauit. nec cæpti nefariis bonum piguit amicũ. uel ſuæ ſeuiti
tiæ ſatiatum ſalcem tanto periculo cernens potuit expleri. Sed ꝓcito atque plagoſa
crura uulnera contegenti. ſuũque auxiliũ miſeriter roganti. per fœmur dextrum di

miſit lãceã tãto illo quidem fidentius quãto crederet ferri uulnera ſimilia futura ꝓfe
cta dẽtiũ nec nõ tamẽ ipſã quoq; beſtiã facili manu trãſadii. Ad hũc modũ defuncto
iuuene. exciti latibulo ſuo q ſcq; familia mœſta cõcurrimus. At ille q̃q̃ pfecto uoto. ꝓ
ſtrato inimico letus ageret uultu tamẽ gaudiũ tegit. & frõtẽ adſeuerat & dolorẽ ſimu
lat. & cadauer qd ipſe fecerat auide circũplexus oĩa qdẽ lugentiũ officia ſollerter affin
git ſed ſole lachryme ꝓcedere noluerunt ſic ad noſtri ſimilitudinẽ. q uere lamẽtaba
mur. cõformatus manus ſuæ culpã beſtię dabat ne dũ ſatis ſcelere trãſacto. fama dila
bitur & curſus prios ad domũ lepolemi detorquet. & aures ifœlicis nuptæ pcutit q̃
qdẽ ſimul pcepit talẽ nũciũ qualẽ nõ audiet aliũ: amẽs: & uecordia pcita curſuq; bac
cata furibũdo p plateas populoſas: & arua ruri eſtria fertur inſana uoce: caſũ mariti q̃
ritãs: Cõfluũt ciuiũ mœſtę cateruæ ſequũtur obuii dolore ſotiato ciuitas cũcta uacu
tur. ſtudio uiſionis & ecce mariti cadauer accurrit. labẽtiq; ſpũ totã ſe ſup corpus ef
fudit ac pleniſſime ibidẽ quã deuouerat ei: reddidiſſet aĩam. ſed egre manibus erepta
ſuoq; remanſit in uita. funus uero toto feralẽ põpã ꝓſequẽte populo deducitur ad ſe
pulturã. Sed thraſillus nimiũ clamare plangere & quas ĩ prio mœrore lachrymas nõ
nẽbat iã. ſ. creſcente gaudio. reddere. & multis caritatis noib9 ueritatẽ ipſã fallere il
lũ amicũ. coetaneũ: cõtubernalẽ: fratrẽ deniq; addito noĩe lugubri ciere necnõ inter
dũ manus Charites a pulſandis uerberib9 amouere. luctũ ſedare. eiulatũ cohercere
uerbis palpãtib9 ſtimulũ doloris obtũdere. uariis exẽplis multiuagi caſus ſolatia ne
ctere. cũctis tamẽ mẽtite pietatis officiis ſtudiũ cõrectandæ mulieris adhibere. odi
bſũq; amorẽ ſuũ perperã delectãdo nutrire. ſed officiis infeſtis ib9 ſtatim ereptis puel
la ꝓtinus feſtinat ad maritũ ſuũ demeare. cũctaſq; ꝓrſus ptemtat uias. Certę illã le
nẽ. ocioſãq; nec telis ullis idigentẽ. ſed placide qeti cõſimilẽ inedia deniq; miſera & in
curia ſqualida tenebris ĩmis abſcondita cũ luce iã tranſegerat. ſed Thraſillus inſtãtia
uicaci partim p ſemetipſũ: partim p cæteros familiares ac neceſſarios. ipſos deniq;
uellę parentes: extorquet tãdẽ iam furore & illuuiæ pene collapſa mẽbra lauacro
cibo denique cõfoueret. At illa. parentũ ſuoq; alioquin reuerrẽs. multa quidẽ. ucq; re
ligioſe neceſſitati ſuccũbens uultu nõquidẽ hylari. uerũ paulo ſereniore. obiens ut iu
bebatur uiuẽtiũ munia: prorſus in pectore: immo uero penitus in medullis. luctu ac
mœrore carpebat aĩum dieſque totos totaſque noctes: ĩſumebat luctuoſo deſide
rio: & imagines defũcti quas ad habitũ dei liberi formauerat affixo ſeruitio diuinis p
colens honoribus ipſo ſe ſolatio cruciabat. Sed Thraſillus præceps alioquin & de ip
ſo noĩe temerarius priuſq; dolorẽ lachrymæ ſatiarent. & pcite mẽtis reſideret furor. &
in ſeſe nimietatis ſenio laceſſeret luct9 adhuc flentẽ maritũ. adhuc ueſtes lacerãtẽ. ad
huc capillos diſtrahentẽ nõ dubitauit de nuptiis cõuenire & impudentiæ labe tacita
pectoris ſui ſecreta fraudeſque ineffabiles detegere. ſed Charite uocem nephandã &
horruit & deteſtata eſt. & uelut graui tonitru ꝓcellaque ſideris. uel etiã ipſo diali ful
mine pcuſſa corruit corpus & obnubilauit animã. ſed interuallo reualeſcente pau
latim ſpiritu ferinos rugitus iterans ẽt cœna peſſimi Thraſilli ꝓſpiciens ad limam cõ
ſilii deſideriũ petitoris diſtulit. Tũc inter moras umbra illa miſeræ trucidati Lepole
mi ſane cruentã & pallore deformẽ attollens faciẽ quietã pudicã interpellat uxoris.
Miconiunx qd tibi ꝓrſus ab alio dici nõ licebit & ſi pectori tuũ iã pmanet noſtri me
moria uel acerbe mortis meæ caſus fœdus caritatis interdicit quouis alio fœlicius ma
ritare. modo ne in Theſſali manũ ſacrilegã cõuenias neue ſermonẽ conferas. ne mem

ſam accũbas nec thoro aḡeſcas. Fuge mei percuſſoris cruentã dexterã noli picidio me
ptias auſpicari uulnera illa quoꝝ ſanguinẽ tuæ lachrymę ꝓfluere. nõ ſunt tota dentiũ
uulnera lãcea mali Thraſilli me tibi fecit alienũ & addidit cętera. oẽmq; ſcenã ſceleris
illuminat at illa ut primũ mœſta queuerat thoro faciẽ ꝑſſa ẽt nũc dormiẽs lachry-
mis emanantibꝫ genas cohumidat & uelut quodã torméto inqeta qeti excuſſa luctu
reditegrato ꝓlixũ eiulat diſciſſaq; ĩterula decora brachia ſæuiẽtibꝫ palmulis cõuerbe
rat. nec tamẽ cũ quoq; ptícipãs nocturnis imaginibus. ſed indicio facinoris ꝓrſus diſ
ſimulato & nequiſſimũ ꝓcuſſorẽ punire & ærũnabili uitæ ſeſe ſubtrahere tacita decer
nit. Ecce rurſus ĩprouide uoluptatis deteſtabilis petitor aures obſeratas de nuptiis
obtũdẽs aderat, ſed illa clemẽter aſpernata ſermonẽ Thraſilli aſtuq; miro ꝓſonata in
ſtãter garriẽti ſũmiſſeq; ꝺprecãti adhuc ĩqt tui fratris meiq; ca. mariti facies pulchra
illa in meis diuerſatur oculis. Adhuc odor cinnãeus Ambroſii corporis ꝓnares meas
ꝓcurrit. Adhuc formoſus Lepolemus in meo uiuit pectore. boni ergo & optimi con
ſules. ſi luctu legitimo miſerrimæ fœminæ neceſſariũ cõceſſeris tẽpus quo ad reſidu-
is mẽſibꝫ ſpaciũ reliquũ cõpleatur ãni. quæres cũ meũ pudorẽ tũ ẽt tuũ ſalutare cõ
modũ reſpicit: ne forte ĩmaturitate nuptiarꝝ indignatione iuſta manes acerbos mari
ti ad exitũ ſalutis tuæ ſuſcitemus. Nec iſto ſermone Thraſillus ſobrie factus uel ſalu
tẽpeſtiua pollicitatione recreatus idẽtidẽ pgit linguæ ſautiãtis ſuſurros ĩprobos iur-
guere. quoad ſimulãter reuicta Charite ſuſcipit. Iſtud equidẽ certe magnope depre
cãti cõcedas neceſſe eſt mihi Thraſille ut interdũ taciti clãdeſtinos coitus ebeam⁹ nec
qſq; ꝓſentiſcat familiariũ. quoad dies reliquos metiatur ãnus. ꝓmiſſioi fallatioſe mu
lieris oppreſſus ſuccubuit Thraſillus. & plyxe cõſentit de furtiuo cõcubitu noctiq;
& optas exoptat ultro tenebras uno potiũdi ſtudio poſtpones oĩa: Sed heus tu inq;
Charite q; ꝓbe ueſte cõtectus oiq; comite uiduat⁹ ꝓria uigilia fores meas tacitus ac
cedas. unoq; ſibilo cõtentus nutricẽ iſtã meã opiare quæ claſtris adhærens excubabit
aduentui tuo. nec ſecius patefactis ædibꝫ acceptũ te. nullo lumine cõſcio. ad meũ pue
ducet cubiculũ placuit Thraſillo ſcœna feraliũ nuptiarꝝ nec ſequius aliqd ſuſpicari
ſed expectatione turbidus de diei tãtũ ſpatio. & ueſpe mora qrebatur. Sed ubi ſol ne
cti tãdẽ deceſſit & ĩpſo Charites adornatus. & nutricis captioſa uigilia decepto inu
pit cubiculũ ꝓnus ſpei tũc anus de iuſſu domie plãdiẽs ei furti de ꝓmptis caliebus
& oeno foro q dimixtũ uino ſoporiferꝝ gerebat uenenũ. crebri potionibꝫ. auide ac ſe
cure hauriẽtẽ. mẽtita domine tarditatẽ. q; ſi parẽtẽ adſideret ægrotũ facile ſepeliuit ad
ſomnũ. Iãq; eo ad oẽs iniurias expoſito ac ſupinato ĩtro uocata Charite. maſculis ani
ĩpetuq; diro fremẽs iuadit. ac ſuꝑſtitit ſicariũ & inqt. Fidus cõiugis mei comes cu
nator egregius. en carus maritus. hæc eſt illa quę meũ ſãguinẽ fudit. hoc pectus. qd
fraudulẽtas ãbages ĩ meũ cõcinnauit exitiũ oculi iſti. qbus male placui. q quodãmo
tamẽ iã futuras tenebras auſpicãtes ueniẽtes pẽas ãtecedũt · quieſe ſecurus. bẽ ſomna
te. nõ ego gladio. nõ ferro petã. abſit. ut ſimili mortis genere cũ marito meo coeq̃ris
uiuo tibi morientur oculi. nec qcq; uidebis niſi dormiens. faxo fœlicioꝛẽ necẽ inimici
tui: q; uitã tuã ſentias. luinẽ certe nõ uidebis. manu comitis idigebis. Charitẽ non te
nebis nuptiis nõ fueris. nec mortis qete recreaberis. nec uitæ uoluptate letaberis. ſed
incertũ ſimulacrũ errabis inter ortũ & ſolẽ & diu qres dexterã quæ tuas expugnauit
pupulas qd qẽ in erũna miſerimũ. neſcies de quo queraris. A tego ſepulchrũ meiꝛ
poléi tuo luminũ cruore libabo & ſcis manibꝫ eius iſtis oculis parẽtabo. ſed qd mo

ra tẽporis dignũ cruciatũ lucraris & meos forſitan tibi peſtiferos imaginaris ãplexus
relictis ſõnolẽtis tenebris ad aliã penalẽ euigila caliginẽ attolle uacuã faciẽ uindictã
recognoſce infortuniũ intellige erũnãs cõputa ſic pudice mulieri tui placuere oculi ſic
faces nuptiales tuos illuminarũt thalãos: ultrices hẽbis ꝓnubas & orbitatẽ comitẽ
& ꝓpetue cõſciẽtiæ ſtimulũ. Ad hũc modũ uaticiata mulier. acu crinali capite depro
pta. Thraſilli cõuulnerat tota lumiã. eũq; prſus exoculatũ relinquẽs. dũ dolore ne-
ſcio crapulã cũ ſõno: diſcutit: arrepto nudo gladio quo ſe Lepolemus ſolebat ĩcinge-
re p mediã ciuitatẽ curſu furioſo ꝓpit ſe: ꝓculdubio neſcio quod ſcelus geſtiẽs circa
monumẽtũ mariti cõtendit. At nos & oĩs populus nudatis totis edibꝫ ſtudioſe nõ ſe
q̃mur hortati mutuo ferrũ ueſanis extorquere manibꝫ. ſed Charite capulũ capit Le-
polemi: ꝓpter aſſiſtẽs, gladioq; fulgẽti ſingulos abigens. ubi fletus uberes & lamen
tationes uarias cũctoꝝ intuetur. Abiicite inqt ĩportunas lachrymas abiicite luctum
meis uirtutibꝫ alienũ uindicaui in mei mariti cruẽtũ pemptorẽ punita ſũ funeſtũ me
aꝝ nuptiaꝝ prędonẽ. iã tẽpus ẽ: ut iſto gladio deorſus ad meũ Lepolemũ uiã querã:
& enarratis ordine ſingulis quæ ſibi p ſõniũ nũtiauerat matitus. quoq; aſtu Thraſillũ
inductũ petiſſet ferro ſub papillã dexterã trãſacto cõcorruit. & in ſuo ſibi puoluta ſã
guine poſtremo balbutiẽs incerto ſermõe pefflauere aĩam uirilẽ. Tũc ꝓpere familia-
res miſere Charites. accuratiſſime corpus ablutũ. munita ſepultura ibidem marito p
petuã cõiugẽ reddidere. Thraſillus uero cognitis oĩbꝫ neqens idoneũ exitiũ præſen-
tis clade reddere. certuſq; tanto facinori nec gladiũ ſuffiecre. ſpõte delatus ibidẽ ad ſe
pulchrũ. Vltronea uobis infeſti manes en adeſt uictima. ſæpe clamitãs: ualuis ſup ſe
ſe diligẽter obſeratis. inedia ſtatuit elidere ſua ſnĩa dãnatũ ſpiritũ. Hic ille longo tra
hẽs ſpiritu: & nõnũq; illachrimans. grauiter affectis ruſticis annũtiabat: Tũc illi mu
tati domini nouitatẽ metuẽtes & infortuniũ: domus herilis altius miſerantes. fugere
cõpant. ſed equoꝝ magiſter qui me curãdũ magna ille qdẽ cõmẽdatione ſuſcepat qc-
qd ĩ caſula prẽcioſũ cõditũ ſeruabat meo atq; alioꝝ iumẽtoꝝ dorſo repoſitũ abſpor-
tãs ſedes priſtinas deſerit gerebamus ĩfãtulos & mulieres gerebamus: pullos. paſſe-
res edos catellos & qcqd ĩfirmo gradu fugã morabatur. noſtris quoq; pedibꝫ ãbula-
bat. nec me põdus ſarcine q̃q̃ enormis urguebat qppe gaudiali. fuga deteſtabilẽ illũ
exectorẽ uirilitatis meæ relinquẽtẽ: Siluoſi mõtis aſpeꝝ ꝓmenſi iugũ. rurſuſq; repo-
ſita cãpoꝝ ad ſpatia puecti: iã ueſpa ſemitam tenebrante: pueniem⁹ ad quoddam ca
ſtellũ frequẽs & opulẽs unde nos incole nocturna. imouero matutina etiam ꝓhibeã
egreſſione. lupos enim numeroſos. grandes. & uaſtis corporibꝫ ſarcinoſos. ac nimia
ferocitate ſeuientes paſſim rapinis adſuetos infeſtare cũctam illam regionem. Iamq;
ipſas uias obſidere & in modũ latronum prætereuntes aggredi: immo etiam ueſana
famæ rabidos. finitimas expugnare uillas exitiumq; inertiſſimoꝝ pecudũ ipſis tam
humanis capitibus imminere. Denicq; obiter illud qua nobis erat cõmeandum iacere
ſemeſa hominum corpora. ſuiſq; uiſeribus nudatis oſſibus cuncta cãdere. ac per hoc
nos quoque cautione ſumma uiæ reddi debere idque uel in primis ob ſerenitatẽ: ut lu
ce clara: & die iam ꝓuecto. & ſole florido uitãtes undique latentes inſidias: cũ & ipſo
lumine diraꝝ beſtiaꝝ repigratur impetus non laciniatim diſpſos ſed cuneatim ſtipa
to cõmeatu difficultates illas trãſabiremus. Sed nequiſſimi fugitiui ductores illi no-
ſtri ecce feſtinationis temeritate: ac metu incerte inſequutionis ſpreta ſalubri monitio
ne. nec expectata luce ꝓxima circa ferme tertiã uigiliã noctis onuſtos nos ad uiã pro

pellunt. Tũc ego metu prędicti piculi q̃tũ poterã turbe medius & inter cõserta iumẽ
ta latẽter abscõditus clũibꝫ meis abaggressioibꝫ ferinis cõsulebã. iãq; me cursu celeriq;
teros equos antecellentẽ mirabãtur oẽs. sed illa pnicitas non erat alacritatis meæ. sed
formidinis indiciũ. Deniq; mecũ ipse reputabã pegasũ inclytũ illũ metu magis uole
ticũ fuisse. ac p hoc merito pinnatũ. pditũ dũ in altũ & adusq; cælũ subsilit ac resultat
formidãs. s. ignifere morsũ chimere. Nã & illi pastores qui nos agebãt in speciẽ prę
lii manus obarmauerãt hic lanceã ille uenabulũ alius gerebat spicula fustẽ alius. sed
& saxa. quæ salebrosa semita largiter subministrabat. Erant qui sudes præacutas at
tollerẽt pleriq; tamẽ ardentibꝫ facibꝫ. pterrebãt feras. nec quicq̃ pręter unicã tubam
deerat quin acies esset pręliaris. sed nequisq̃ frustra timorẽ illũ satis inanẽ pfũctilon
ge peiores inhesimus laqueos. Nam lupi forsitã cõferte iuuẽtutis strepitu. uel certe mi
mia luce flãmaq; deterriti: uel ẽt aliorsũ grassantes nulli circa nes aditũ tulere: ac nep
cul saltẽ ulli cõparauerãt ille uero quã forte tũc præteribamus coloni multitudinem
nostrã latrones rati. satis agentes req; suaq; eximieq; trepidi: canes rabidos. & imanes
& qbusq; uis lupis & ursis seuiore. quos ad tutelæ præsidia curiose fuerãt alumnati iubi
lationibꝫ solitis & huiuscemodi uocibꝫ nobis ĩhortantur. qui præter genuinã ferocita
tẽ tumultu suoq; exasperati circa nos ruũt & undiq; laterũ circũfusi passim insiliunt.
& sine ullo delectu iumẽta simul & homines lacerant diuq; grassati plerosq; psternũt
cerneres non tã Hercules memorãdũ q̃ miserandum etiam spectaculum canes copi
osos ardentibꝫ animis alios fugientes arripere alios stantibus inherere. quosdã iacen
tes inscindere. & per oẽm nostrũ cõmeatũ morsibus ambulare. Ecce tanto periculo
malũ maius insequitur: de sũmis enim tectis ac de ꝓximo colle rusticã illi. saxa super
nes raptim deuoluunt ut discernere prorsus nequiremus. q̃ potissimũ caueremus da
dẽ. cominus canũ an eminus lapidũ quoq; quidẽ unus mulierẽ quę meum dorsum re
sidebat repente percussi. quo dolore cõmota statim fletu cũ clamore sublatu. maritũ
suũ pastorẽ illũ suppetiatũ ciet. At ille domini fidẽ clamitãs & cruorem uxoris abter
gẽs altius quiritabat. Quod miseros hoies & laborioso uiatores tam crudelibus ani
mis inuaditis ac pteritis atque obruitis quãs prædas munitis. quæ dãna uindicatis.
at nõ spelũcas feraq; uel cautes incolitis barbaroq; ut hũano sanguine pfuso gaudeꝫ
tis. Vix hæc dicta. & statim lapidũ cõgestus cessauit hymber: & infestoq; canũ reuo
cata cõquieuit ꝓcella. unus illinc denique de sũmo cupressus cacumine. At nos iquit
nõ nostroq; spolioq; cupidine latrocinamur. Sed hãc ipsã cladẽ de uestris protelam9
manibꝫ. iã denique pace tanquillas ecuri potestis incedere. Sic ille sed nos pluriformi
uulnerati reliq̃ uiã capescimus. alius lapidis. alius morsus uulnera referẽtes uniuersi
tamẽ saucii: Aliquãto denique uiæ pmẽso spatio puenim9 ad nemus quoddã ꝓceris
arboris cõsitũ & patẽtibꝫ uirectis amenũ ubi placuit illis ductoribꝫ nostris paululũ
cõqescere corporaq; sua diuersa laniata sedulo recurare. Ergo passim ꝓstrati solo pri
mũ fatigatos aios recupare ac dehinc uulneribꝫ medelas uarias adhibere festinãt. hic
cruorẽ prętermanẽtis aq̃ rore deluere. ille spõgiis macidatis tũores cõprimere. Alius fa
scioli: hiãtes uicire plagas ad istũ modũ saluti suæ qsq̃ consulebat. Interea qdã senex
de sũmo colle pspectat quẽ circũ capelle pascentes opilionẽ eẽ. pfecto clamabant. cui
rogauit unus e nostris hẽret ne uernii lacte uel adhuc liquidẽ uel in caseum recentẽ in
choatum. At ille diu capite quassanti. uos autẽ inqt de cibo uel poculo. uel oĩno ulla
refectione nunc cogitatis an nulli scitis quo loco cõsederitis & cum dicto conductus

uiculis: cõuersus lõge recessit: quæ uox ei9 & fuga pastoribꝫ nostris nõ mediocrẽ pa
uorẽ incussit. Ac dũ pterriti de loci qualitate scisciari gestiũt nec ẽ qui doceat: senex a
lius magnus ille quidẽ grauarus annis. totus in baculũ. pnus & lassũ trahẽs uestigiũ
liberti lachrymãs. p uiã. pximat. uisisq; nobis cũ fletu maximo singulosq; iuuenũ ge
nua cõtingẽs sic adorabat. Per fortunas uestrosq; genios sic ad meæ senectutis spatia
ualidi lætiq; ueniatis decepto seni subsistite meũq; paruulũ ab inferis ereptũ cãis me
is reddite. Nepos nãq; meus: & itineris huius suauis comes dũ forte passerẽ incantan
tẽ sepicule cõsectatur arripere delapsus in ꝓximã foueã quæ fruticibꝫ imis sulpatet i
extremo iã uitæ cõsistit periculo. quippe cũ de fletu ac uoce ipsius auxiliũ sibi sæpicu
le clamitantis uiuere illũ quidẽ sniam. sed per corporis ut uidetis mei defectã ualitu
dinẽ opitulari nequeã: At uobis ætatis & roboris beneficio facile est suppetiari miser
rimo seni. puerũq; illũ nouissimũ successionis meæ: atq; unicam stirpẽ. sospitẽ mihi
facere. Sic deprecãtis suamq; canicie distrahentis oẽs quidẽ miserenter. sed unus præ
ceteris & aio fortior & ætate iuuenior: & corpore ualidior. quiq; solus præter alios in
columis prælii supius euaserat. exurgit alte alacer. & præcõtatus quo nã loci puer il
le cecidisset. mõstrãtẽ digito non longe frutices horridos. senem illũ impigre comita
tur. ac dũ pabulo nostro suaq; cura defecti. sarcinulis quisq; sũptis suis uiã capessũt:
clamore primo nominatim ciẽtes illũ iuuenẽ frequenter inclamant. mox hora diuti
na cõmoti mittũte suis accessitorem unũ qui requisitũ comitẽ tẽpestiuæ uiæ cõmone
factũ reduceret. At ille modicũ cõmoratus refert sese buxantiq; pallore trepidus. mi
ra super cõseruo suo renũciat. conspicatũ se quippe suppinato illi & iam & maxima p
te consũpto. imanẽ draconem mandentẽ insistere. nec ullũ usq̃ miserrimũ senem cõ
parare illũ. Qua re cognita: & cũ pastoris sermone collata. qui eũ prsus hũc illũ. nec
alium cęcoq; inquilinũ præminabatur pestilenti deserta regione uelociori sefuga pri
piũt. nosq; pellunt crebris tũdentes fustibꝫ cælerime. Deniq; lõgo itinere cõfecto:
pagũ quedam accedimus. ibique totam perquiescimus noctẽ mihi cæptum facinus
oppido memorabile: narrare cupio. Seruꝰ qdã cui cũctã familiæ tutelã dominus per
miserat suus. qque possessionẽ illã maximã i quã diuerteramus ullicabat. habẽs ex
eodẽ famulitio cõteruã cõiugam libere cuiusdã. extrarieque mulieris flagrabat cupi
dine. quo dolore pelicatꝰ. uxor eius instructa cũctas mariti rationes. & qcqd horreo
recõditũ cõtinebatur admoto cõbussit igne nec tali dãno tori sui cõtumeliã uindicasse
cõtẽta. iã circa sua seuiens uiscera. laqueũ sibi nectit infantulũque quẽ de eodẽ mari
to iam susceperat eodẽ funiculo nectit. seque in prealtissimũ puteũ adpendicẽ puulũ
trahẽs præcipitat. quã mortẽ dominus eoq; egerrime subsistẽs. arreptum seruulum
eius. q causã tanti sceleris luxurię sue prestiterat nudum ac totum melle plitum firmi
ter alligauit: arbori ficulneæ cuiꝰ in ipso carioso stipite inhabitãtium formicaq; nidifi
cia burriebant. & ultro citroque cõmeabant. multi iuga scaturrigine. quę simul dul
cem ac mellitum corporis nidorẽ psentiscunt. puis qdẽ. sed numerosis & continuis
morsiunculis pcenitus inherentes per longi tẽporis cruciatum ita carnibꝫ atque ipsis
uisceribꝫ adesis hoie consumpto mẽbra nudarunt ut ossa tantum uiduata pulpis ni
tore nimio candẽtia funeste cohererent arbori. Hac quoque detestabili deserta man
sione paganos in summo luctu relinquentes. rursum pergimus dieque toto campe
stres emersi uias ciuitatẽ quãdã populosã & nobilẽ iã fessi peruenimus. Ibi larẽ sedes
que ꝑpetuas pastores illi statuere decernunt. qđ & longe quesituris firme latebre uide

rẽtur: & annone copiose beata celebritas inuitabat triduo denique iumẽtoꝝ refectis
corporibus quo uẽdibiliores uideremur ad mercatum producimur magnaque uoce
præconis precia singulis nnuciantis equi atque alii asini opulentis emptoribus pręsti
nantur. Ac me relictum solum ac subsiciuum cum fastidio plerique prætereũt: iam
que tedio cõtrectationis eoꝝ qui de dentibus meis ætates cõputabãt manum cuiꝰ
dã fetore sordentẽ qui gingiuas identidẽ meas putidis scalpebat digitis mordicus a
reptã pleniſſime contriui. quętes circunstantiũ ab emptione mea utpote ferociſſimi
deterruit aios. Tũc preco diſruptis faucibꝰ & rauca uoce sautius: in meas fortunas ri
diculos instruebat iocos quẽ ad finẽ cãtheriũ istũ ueni frustra subiiciemus. & uenili
extritis ungulis debilẽ & dolor deformẽ & inherti pigritia ferocẽ. nec quicq̃ amplius
q̃ ruderariũ cribrũ atq; adeoque uel donemus eũ cuipiã. siqui tamẽ fenũ suũ pderet
grauatur. Ad istũ modũ preco ille cachinnos circunstãtibus cõmouebat. sed illa for
tuna mea sęuiſſima quã p tot regiones iam fugiens effugere: uel præcedentibus mali
placare nõ potuit. rursũ in me cecos detorsit oculos. & emptorẽ aptiſſimũ duris mo
is casibus mire reptũ obiecit. scitote qualẽ Cynedũ & senẽ Cynedũ caluũ quidẽ. sed
cinciuis semicãis & pendulis capillatũ unũ detriuiali populariũ fece quip plateas &
oppida cymbalis & crotalis psonantes. deaq; syriã circunferẽtes mẽdicare cõpellun
is nimio prẽstinandi studio præconẽ rogat cuiatis essẽ. At ille cappadotiũ me & sati
forticulũ denũtiat rursum reqrit annos ætatis meæ. sed preco lasciuiens mathema
cus q̃dẽ. q stellas eius disposuit qntũ ei numerauit ãnũ. sed ipse. s. melius istud de
is nouit. pfessionibꝰ: q̃q̃ eni prudens crimẽ Corneliæ legis incurrã si ciuẽ romanũ pu
seruo tibi uẽdidero qn emis bonũ & frugi mãcipiũ. qd te & foris & domi potent
uare. Sed exinde odiosus emptor aliud de alio nõ desinit quærere. deniq; de mãsue
dine ẽt mea percontatur anxiæ. At preco uerecẽ inquit. nõ asinũ uides. ad usum on
nẽ qetũ. nõ mordacẽ. nec calcitronẽ q̃dẽ: sed ꝓrꝰ ut asini corio modestũ hoiem ha
bitare credas. q̃ res cognitu nõ ardua. Nã si faciẽ tuã 'mediis ei⁹ fœibꝰ emiseris facil
pcõctaberis q̃ grãdẽ tibi dmõstret patiẽtiã sic preco luerõẽ tractabat dicacule. sed illi
cognito cauillatu similis idignãti. At te iqt cadauer surdũ & mutũ delirũq; pręcõti
potẽtes & oiparẽs seda syria & scũs Sabadiꝰ & Bellõa & mater Idea. cũ suo Adone
Venus dũa. cæcũ reddãt. q scurrilibus iã dudũ cõtra me uelitaris iocis. An me puto
septe iumẽto fero possedeã cõmittere ut turbarũ repente diuinũ deiiciat simulachꝝ
ego q; miser cogar crimibꝰ solutis discurrere & deæ meæ humi iacenti aliquẽ medicum
quęrere. Accepto tali sermone. cogitabã subito uelut lymphaticus exilire ut me fu
citat e cernẽs exasperatũ. ẽptionẽ desineret. Sed prævenit cogitatũ meũ ẽptor atq;
precio depẽso statim qd̃ q̃dẽ gaudẽs dominus. s. tedio mei facile suscepit septẽdecim
denariũ & ilico me tũ ida pte deligatũ tradidit Phylebo. hoc enim noie censebatur
meus dominus: At ille susceptũ nouitiũ famulũ trahebat ad domũ statimq; illic de
primo limine ꝓclamat puelle seruũ uobis pulchellum en ecce mercato pduxi sed ille
puellæ chorus erat cynedoꝝ q̃ statim exultantes in gaudium: fracta: rauca. & effemi
ta uoce clamores absonos intollunt rati. s. uere quempiã hominem seruulum mini
sterio suo paratum. Sed postq̃ nõ ceruã pro uirgine. sed asinum pro homine succin
uidere nare detorta mgrm suũ uarie cauillãt nõ eni seruũ. sed maritũ illũ. s. sibi po
xisse. Et he⁹ aiũt. caue ne sol⁹ exedas tã bellũ. s. pullulũ: sed nobis quoq; tuis palum
bulis nõnũq̃ ipsas. hæc & huiusmõi mutuo blatterãtes pręsepio me ꝓximũ deligã

Erat q̃dẽ iuuenis satis corpulentus: choraula doctiſſimus: collaticia stipe de men Chorraula
paratus: q foris q̃dẽ circũgestãtibus deã: cornu canes adambulabat. domi uero ꝓ
iscuus opis ptiari os agebat cõcubitus. hic me simul domi cõspexit: libenter appoſi
s largiter cibariis: gaudẽs alloqtur. uenusti tãdẽ miserrimi laboris uicarius: sed diu
uas & dominis placeas: & meis defectis iã lateribꝰ cõsulas. Hiç audiẽs iã meas fu
uras nouas cogitabã ærũnas. diæ sequẽti uariis coloribꝰ iduſiati & deformiter q̃sq; Indu-
ormati: faciẽ cenoso pigmẽto deliti: & oculis obũctis graphice prodeũt. mitellis & siati
rocrotis & carbasinis & bõbicinis inuectis: q̃dã tunicas albas. in modũ lãciolaꝝ quo Mitel
uo uersũ fluente purpura depictas: cingulo subligati: pedes luteis induti calceis: læ
eãq; serico cõtectã amiculo mihi gerẽdã ꝑponũt: brachiisq; suis humerotinus renu- Croco
atis attolẽtes ymanes gladios ac secures euhantes exiliũt: icitantes tibiæ cantu lym- tæ
haticũ tripudiũ. nec paucis perratis casulis: ad quãdã uillã possessoris briti pueniũt Hu-
& ab igressu prio statim absonis ululatibꝰ cõstrepẽtes fanatice puolant. deniq; capite d mero-
nisso: ceruices lubricis itorquẽtes moribꝰ: crinesq; pẽdulos i circulũ rorãtes: & non tius
uũq̃ morsibꝰ suos icursantes mulculos: ad postremũ ancipiti ferro. qd̃ gerebant sua
sq; brachia dissecant. iter hæc unꝰ ex illis bacchatur effusiꝰ: ac de imis præcordiis an
helitus crebros referẽs. uelut numis diuino spũ repletꝰ: simulabat sauciã uecordiam
orsus q̃ domini præsentia: soleãt hoies nõ sui: fieri meliores sed debiles effici uel ægro
i. specta deniq; q̃le cælesti ꝓuidẽtia meritũ reportauerit. ifit uaticinatione clamosa:
õficto mẽdacio semetipsũ icessere. atq; criminari: q̃si cõtra fas sanctæ religionis desi-
gnasset aliq̃d. & insup instas pœnas noxii facinoris: ipse de suis mãibus exposcere. ar
epto deniq; flagro: qd̃ semiuiris illis ꝓpriũ gestamẽ ẽ: cõtortis tenis lanosi uelleris ꝓ
ixe fimbriatũ. & multi iugis talis ouiũ tesseratũ. ididẽ fese multinodis cõmulcat ictu
bus. mire cõtra plagaꝝ dolores præsumptiõe munitus. cerneres ꝓ sectu gladiorum:
ctuq; flagrorũ. solũ spurcitie sanguinis effœminati madescere. quæ res icutiebat mi
i nõ paruã solicitudinẽ. uidẽti tot uulneribus largiter ꝓfusum cruorem ne quo casu
deæ pegrinę stomachus. ut quorũdã hoium lectẽ. sic illa sanguinẽ cõspiceret asininũ.
Sed ubi tandẽ fatigati. uel certe suo laniatu satiari. pulsam carnificinã dedere. stipes
creas. imo uero & argenteas. multis certatim offerentibus. sinu recepere patulo. nec
nõ & uiui cadũ & lactẽ & caseos. & farris & siliginis aliq̃d. & nonnullis ordeũ deæ ge
rulo donantibus. auidis animis conradẽtes oia. & i sacculo huic quæstui de industria
præparatos farcientes: dorso meo congerũt. ut duplici scilicet sarcinæ pondere graua
cus. & horeũ simul & tẽplũ incederẽ: At istũ modũ palãtes. omnẽ illam deprædabã-
tur regionẽ. sed in quodã castello copia lętãti largioris q̃sticuli. gaudiales instruunt Gau-
dapes. a quodã colono. fictæ uaticinatiõis mẽdacio. pinguissimũ deposcunt arietẽ. q diales
deã syriã esuriẽtẽ suo satiaret sacrificio. ꝓbeq; disposita cœnula balneas obeunt. ac d Dea
hic lauti. quadã fortissimũ rusticanũ. industria laterũ: atq; imis uẽtris bene præpatũ syria
comitẽ cœnæ secũ adducũt: paucisq; ad modũ prægustatis oluisculis. ante ipsam mẽ
sã. spurcissima illa ꝓpudia ad illicitæ libidinis extrema flagitia. ifandis uirginibꝰ effe
rant. passim que circũfusi. nudatũ supinatũque iuuenẽ. execrãdis uredinibꝰ flagita
bãt. Nec diu tale facinus meis oculis tolerãtibꝰ. pori o qrites ꝓclamare gestiui. sed ui
duatũ cæteris syllabis ac litteris præcessit. o tãtũ sane clamꝰ: ac ualidũ: & asino ꝓpriũ.
sed iportuno planetpe. nãque de pago ꝓxio cõplures iuuenes abactũ sibi noctu pqui
rẽtes asellum. nimioque studio cuncta deuorsaria scrutãtes. intus ediũ. audito rudi-

tu meo. prædã abscõditã latibulis editũ rati: corã rẽ inuasuri suã: iprouisi cõferto gradu se penetrant: palãq illos: execrandas fœditates obeuntes deprehendũt. Iam iãq uicinos undiq ptientes: turpissimã scenã patefaciũt: in sup redicule sacerdotũ purissimã laudãtes castimoniã. Hac ifamia cõsternati: q̃ p ora populi facile dilapsa: merito iuisos ac detestabiles eos cũctis effecerat: noctẽ ferme circa mediã: collectis oĩb9 furtim castello facesseunt. bonaq itineris pte ante iubaris exortũ trãsacta. iã die claro solitudines auias nacti: multa prius secũ collocuti accingunt se meo fimeri: deaq uehiculo meo sublata. & humi reposita: cũctis stramẽtis me renudatũ. ac de quadã q̃ cu destinatũ: flagro illo pecuinis ossib9 cathenato uerberãtes: pene ad extremas cõsecerãt mortes. Fuit unus q poplites meos eneruare: securi sua cõminaret. q de pudore candido scilicet suos. tã deformiter triũ phassẽ: sed cæteri nõ meæ salutis: sed simulachri tacẽtes cõtẽplatione: iuita me retinẽdũ censuere: rursũ itaq me refertũ sarcinis: planis gladiis minantes pueniũt ad quãdã nobilẽ ciuitatẽ: ubi uir principalis, & alias religiosus: & eximie domini referrẽs: tinnitu cymbalorũ & sonu tympanoꝝ: cantusq phrygii mulcẽtib9 modulis exercit9 ꝓcurrit obuiã: deãq uotiuo suscipiẽs hospitio: nos ois intra cõseptẽ dom9 ãplissimæ cõstituit: numẽq sũma ueneratiõe atq hostiis opimis placaꝝ ꝓtẽdit. Hic ego me potissimũ capitis ꝑiclitatũ memini. nã qdã colonus ptẽ uenatiõis. imanis cerui pinguissimũ fœmur: domino illi suo muneri miserat: qd̃ icuriose pone culinæ fores: nõ altiuscule suspẽsũ: canis adeque uenaticus latter iuaserat. lætusq præda. ꝓpeꝝ custodiẽtes oculos euaserat. quo dãno cognito: suaq reprehẽsa negligẽtia cocus diu lamẽtat9: lachrymis inefficacib9. iã iãque dño comnã flagitãte mœrẽs. & utcũque metuẽs altius. filio suo puulo cõsalutato. arreptoq funiculo: mortẽ sibi nexu laqueꝝ cõpabat. nec tamẽ latuit fidã uxorẽ ei9 casus eius m9 mariti. sed funestũ nodũ uioleter iuadẽs mãibꝫ ãbabꝫ. A deo ne inq̃t præsentissimo pterrit9 mẽte excidisti tua. nec fortuitũ istud remediũ. qd̃ dñi ꝓuidẽtia subministrat ĩueneris. nã si qd̃ i ultio fortunę turbie resipiscis. expgite mi ausculta & ad uenam istũ asinũ. remoto quodã loco deductũ. iugula fœmurque ei9 ad similitudinẽ pditi tractũ. & accurati9 i ꝓtrimẽtis sapidissime decoctũ: appõe domino ceruini uice. neq̃ssimo uerberoni sua placuit salus de mea morte & multũ cõserue sagacitate laudata destiata ẽt laniene. cultros acuebat. Eiusdẽ Liber nonus de asino aureo.

Protrimẽta Sapidissime

Custode la

Icille neq̃ssimus carnifex contra me manus ĩpias abarmabat. At ego præcipitãt cõsiliũ piculi tãti pũtia. nec expectata diutina cogitatiõe lanienã ĩminẽtẽ fuga uitare statui: ꝓtinusque uiculo quo fuerã deligat9 arrupto cursu me ꝓripio totis pedibꝫ ad tutelã salubrẽ crebris calcibus uelitat9 ilicoque me rapti trãscursa ꝓxia porticu. triclinio. i quo dominus æditũ sacrificales epulas cũ sacerdotibꝫ dea cœnitabat. icõtanter ĩmitto. nec pauca reꝝ apparat9 cibarii. mẽsas & id genꝫ ĩpetu meo collido. atq disturbo. q̃ reꝝ d formi strage paterfamilias cõmot9 ut ĩportunũ atq lasciuiũ me cuidã famulo curiose traditũ. loco certo aliquo clausũ iussit cohiberi. ne rursũ cuiuiũ placidũ simili petulãtia dissiparẽ. hic astulo ꝫmẽto scitule mũit9. & mediis lanii mãibꝫ erept9 custodela salutaris mihi gaudebã carceris. Sed nimiꝝ nihil fortuna tenuẽte. licet hõi nato dextreꝝ ꝓuẽire. nec cõsilio prudẽti. uel remedio sagaci diuinæ ꝓuidẽtię fatalis dispositio subuerti. uel reformari põt. mihi denique ad ipsũ cõmẽtũ qd̃ momẽtaria in salutem repperisse uidebaꝫ periculũ grãde ĩmo præsens: exitiũ: cõflauit aliud: nã qdã subito

puer: mobili ac trepida facie pcitus: ut familitares iter se susurrabant: irrupit triclinĩũ suoq annũciat domino: de ꝓximo angiportu: canẽ rabidã pauloante p posticã ipctu miro sese direxisse: ardẽtiq prorsus furore uenaticos canes inuasisse: ac dehic ꝓximũ perisse stabulũ: atq ibi pleraq iumẽta incurrisse parisæuitia: nec postremũ saltẽ ipsis hõibus pepercisset: nam Mytiliũ mulionẽ. & Ephestionẽ cocũ. & Hypathauiũ cubiculariũ. & Apolloniũ medicũ: ĩmouero & plures alios ex familia abigere tẽptãtes: uariis morsibus quẽq laceraſſe: certe uenenatis morsibus cõtacta nõnulla iumenta: efferata simili rabie: quæ res omniũ statĩ pcussit aĩmos: ratiq me etiã eadẽ peste pfectũ uero cire: arreptis huiuscemodi talis: mutuoq ut exitiũ cõmune ꝓtelarent cohortati ipsi potius uesaniæ morbo laborãtes psequunt. nec dubio me lanceis illis & uenaculis. ĩmo uero & bipẽnibus: q̃ facile famuli subministrabant: mẽbratim cõpilassent ni respecto subiti piculi turbine: cubiculũ ĩ quo mei domini diuertebãt: ꝓtin9 irrupissem: tũc clausis obseratisq sup me foribꝫ: obsidebãt locũ: quoad sine ullo cõcessionis suæ piculo pestilẽtiæ lætalis pudicaci rabia possessus: ac pesus absumerer. quo facto tãdẽ libertatẽ nactus solitariæ fortunæ mun9ãplexus sup cõstratũ lectũ abiectꝫ post multũ eq dẽ tpis sõnũ hũanũ queui. Iãq clara die. mollicie cubituli refota lassitudine. ueget9 exurgo. Atq illos q meæ tutelæ puigiles excubias agitauerãt ausculto de meis ĩcaltercari fortunis. At hũccine miseꝝ istũ asinũ iugi furore iactari credimus: ĩmouero iã uirus ĩcrescente sęuitia ꝓrsus extinctũ. sic opinionis uariæ termi nũ ad explorationẽ cõferũt. ac de rima q̃dã ꝓspiciũt sanũ me. atq sobriũ ociose cõsistere. Iãq ultro foribus patefacti. plenius an sim iã mansuetus piclitanter. Sed unus exhis de cælo missus mihi sospitator. argumẽtũ explorandæ sanitatis meæ tale cõmõstrat cæteris. ut aq recentis cõpletã peluẽ offerẽt potui meo. Ac si ĩtrepidus & more solito sumẽs. aqs adlibescerẽ. sanũ me atque omni morbo scirent expeditũ. contra uero si uisũ cõtactũque laticis uitamẽ. ac phorrescerẽ. ꝓ cõpto noxiã rabiẽ ptinaciter durare. hęc enĩ libris pristinis etiã ꝓditũ obseruari solere: Isto placido uas ĩmane cõfecti aquæ. plucide de ꝓxio petite fote cõtãtes ad hæc. offerũt mihi. at ego sine ulla mora ꝓgressus. etiã obuio gradu satis sitiẽter: ꝓnus & totũ caput iuergẽs. salutares uere equidẽ illas aquas hauriebã. iãque & plausus manus. & auriũ flexus. & ductũ capistri. & quid uis aliud piclitãtiũ placide patiebar. quo ad cõtra uesanã eoꝝ præsumptionẽ modestiã meã liqdo cũctis approbarẽ. ad istũ modũ uitato duplici piculo. die sequẽti rursum diuinis exuuiis onust9 cum crotalis & cymbalis. circumforaneum mẽdicabulum ꝓducor ad uiã nec paucis casulis atque castellis oberratis diuertimus ad quẽpiã pagum urbis opulẽtę quondã. ut memorabãt icolæ iter semiruta uestigia cõditum & hospitio ꝓximi stabuli recepti. cognoscimꝫ lepidã de adulterio cuiusdã paupis fabulã. quã uos ẽt cognoscatis uolo. Is gracili paupie laborans. fabriles opas præbẽdo. puis illis mercedibꝫ. uitã tenebat. Erat ei tĩ uxorcula. ẽt satis q̃dem tenuis & ipsa. ueꝝ tĩ postrema lasciuia famigerabilis. sed die q̃dã. dum matutio ille ad op9 susceptum ꝓficiscitur. stati latẽter irrepit eius hospitium temerarius adulter: ac dũ Veneris collectiõibus securius operãtur. maritus ignarus rerum: ac nihil ẽt tum tale suspicãs. ĩmprouisus hospitium repetit. Iãque clausis & obseratis foribꝫ. uxoris laudata cõtinẽtia. ianuã pulsat. sibilo ẽt presẽtiã suã denunciãte. tunc mulier callida. & ad hmõi flagitia perastutula tenacissima amplexibus expeditum hoiem. dolio quod erat in angulo semiobrutum. sed alias uacuũ. dissimulãter abscõdit. & patefactis ędi

adlibescere

Mendicabulus

Vxorcula Famigerabilis Perastutula

bus adhuc introeuntẽ maritũ aſpera ſermone accipit. Siccine uacuus & ocioſus: inſi
nuatis mambus ambulabis mihi. nec obito conſueto labore uitæ noſtræ ꝓſpicies: &
aliquid cibatui parabis. At ego miſera ꝓ noctem. & ꝓ diem lanificio: neruos meos
cõtorqueo: ut ĩtra cellulam noſtrã ſaltẽ lucerna luceat: quãto me fœlicior Daphne ui
cina: quæ mero & prandio matutina ſacia: cum ſuis ãdulteris uoluptatur. Sic cõ
futatus maritus: & quid iſtic eſt ait? nam licet forenſi negocio officinator noſter attẽ
tus ferias nobis fecerit, tamen hodiernæ cœnulæ noſtræ proſpexi. uides iſtud dolii
qd̃ ſemp uacuũ fruſtra locũ detinet tãtũ: & reuera præter ĩpedimẽtum cõuerſatiõis
noſtræ nihil præſtat amplius. iſtud ego qnq; denariis cuidã uẽditaui: & adeſt ut dato
precio ſecũ rẽ ſuã ferat. qn itaq; ꝓcingeris: mihique manũ tãtiſp accõmodas: ut ex ob
rutũ ꝓtinꝰ tradat̃ emptori. E renata fallacia: mulier temerariũ tollẽs cachinnũ. ma
gnũ inqt iſtũ uirũ: ac ſtrẽnuũ negociatorẽ nacta ſũ: q rẽ quã ego mulier & intra hoſ
pitiũ contecta: iã dudũ ſeptẽ denariis uendidi: minoris diſtraxit abditamẽto precii.
Lætus maritus. & qs ẽ ille ait. qui tanto præſtinauit. at illa: oli inepte inqt: deſcẽditi
doliũ ſedulo ſoliditatẽ eiꝰ ꝓbatur?: nec ille ſermoni mulieris defurt: ſed exurgẽs ala
criter. Vis inqt ueꝛ ſcire materfamilias: hoc tibi doliũ nimis uetuſtũ ẽ. & multifariã
rimis hiãtibus quaſſũ: ad maritũq; eius diſſimulãter cõuerſus: Quin tu qcũq; esto
mũtio: lucernã ait: ac tutũ mihi expedis: ut eraſis ĩtrinſecus ſordibꝰ diligenter: apũ
uſui poſſim dignoſcere: niſi nos putas æs de malo habere. Nec qcq̃ moratus ac ſuſpi
catus: acer & ægregius ille maritus: accẽſa lucerna. Diſcede inqt frater & ocioſus adſi
ſte: donec ꝓbe ꝓcuratũ iſtud tibi repræſentẽ. Et cũ dicto: nudatus ipſe delato lũine
ſcabiẽ uetuſtã carioſæ teſtæ occipit excalpere. At uero adulter belliſſimꝰ ille puſio in
clinatã dolio ꝓnã uxorẽ fabri ſup ĩcuruatꝰ ſecure dedolabat. At illa capite in doliũ
demiſſo: maritũ ſuũ aſtu mererricio tractabat ludicre: hæc: & illud. & aliud. & rur
ſus aliud: purgãdũ demõſtrat digito ſuo: donec utroq; ope pfecto, acceptis ſeptẽ de
nariis: calamitoſus faber collo ſuo gerẽs doliũ. coactus ẽ ad hoſpitiũ adulteri ꝓferri

Pauculis ibi diebꝰ cõmorati. & munificẽtia publica ſaginati. uaticinatiõiſq; crebris
mercedibꝰ ſuffarciati. puriſſimi illi ſacerdotes. nouũ q̃ſtus genus ſibi. cõminiſcũtur
forte unica de caſulis pluribꝰ euocata cõſulẽtes de rebus uariis plurimos ad hũc mo
dũ cauillantur. Sors hic erat. Iõ cõiuncti terrã ꝓſcindũt boues. ut ĩ futuꝛ læta ger
minẽt ſata. tũ ſeq mr̃imoniũ ſorte cooptãtes interrogarẽt. rẽ ipſã reſpõderi aiebãt. nũ
gẽdos cõnubio. & ſatis libeꝛ ꝓcreãdis. Si poſſeſſiões præſtinaturꝰ q̃reret. merito bo
ues ut & iugũ: & arua ſemẽtis florẽtia prænũciari. Si quis de profectione ſollicitus
diuinũ caperet auſpitiũ. iũctos iã. patoſq; quadrupedũ cunctoꝛ mãſuetiſſimos, &
lucꝛ ꝓmitti de glebæ germine. ſi præliũ capeſſiturus. uel latronũ factionẽ ꝓſecutu
rus. utiles nec ne proceſſus ſiſcitaretur: additã uictoriã ſorti præſagio cõtẽdebãt. qꝛ
pe ceruices hoſtiũ iugo ſubacturi. & prædã de rapinis uberrimã fructuoſãq; capturi.
ad iſtũ modũ diuinatiõis eiꝰ. aſtu captioſo corraſerãt. nõ puas pecunias: Sed aſſidu
is interrogatiõibus. argẽti ſatietate iã defecti. rurſum ad uiã prodeũt: uia tota quã no
cte cõfeceramꝰ lõge peiorẽ q̃dni lacunoſis ĩcilibꝰ uoraginoſã. partim ſtagnanti palu
de fluidam. & alibi ſubluuie cenoſa lubricã: crebris denicq; offẽſaculis & aſſiduis lap
ſibus. iã contuſis cruribus meis. uix tandem ad campeſtres ſemitas feſſus euadere po
tui. & ecce nobis repente de tergo manipulus armati ſupercurrit equitis: ægreq; co
hibẽtes equoꝛ curruli rabie Philebum cæteroſq; comites eius ĩuolant auidi colloqꝛ

Volu
prat̃
Offici
nator

Abdi
tamen
tum
Preſti
nauit

Excal
pere

cõſtricto. & ſacrilegos ipuroſq; cõpellantes: iterdũ pugnis obuerberãt: necnõ mani
cis etiã cũctos coartãt. ac ĩdentidẽ urgenti ſermone cõprimũt. ꝓmerẽt potius aureũ
cantharũ: ꝓmerẽt auctoramẽtũ illud ſui ſceleris: qd̃ ſimulatione ſolennũ q̃ in apto
factitauerant: ab ipſis puluinaribꝰ matris domini clanculo furati: ꝓrſus q̃ſi poſſent
tanti facinoris euadere ſupplicũ: tacita ꝓfectiõe adhuc luce dubia pomeriũ puaſerĩt
nec defuit qui manu ſup dorſum meũ iniecta ĩ ipſo deæ quã gerebã gremio ſcrutatus
reperiret. atq; ĩ corã omniũ aureũ depromeret cãtarũ. Nec iſto ſaltẽ tã nefario ſcele
re. ipuratiſſima illa capita cõfutati: terreriue potuere: ſed mẽdoſo riſu cauillãtes. En
inquntindignæ rei ſæuitatẽ: q̃pleriq; inſontes piclicantur hoĩes pp unicũ caliculum:
quẽ domini mater ſorori ſuæ Syriæ. hoſpitale munus obtulit: noxios religiõis anti
ſtites ad diſcrimẽ uocaritis capitis. Hæc & alia ſimiles affanas fruſtra ablatrantis eos
retrorſum abducũt pagani. ſtariq; uinctos ĩ tullianũ cõpingunt cantharoq; & ipſo
ſimulacro qd̃ gerebã apud fanũ donariũ redditis: ac cõſecratis. altera die ꝓductũ me:
rurſum uoce præconis Venui ſubiiciũt: ſeptemq; nũmis carius q̃ prius me cõparaue
rat. Philebus qdã piſtor de ꝓximo caſtello præſtinauit: ꝓtinuſq; etiã frumẽto coem
pto affatim onuſtũ: p iter arduũ. ſcrupis & huiuſcemodi ſtirpibus ifeſtũ: ad priſtinũ
qd̃ exercebat: pducit ibi cõplutiũ iumẽtorũ multiuii circuitus ĩtorquebãt molas am
bage uaria. nec die tantũ: ueꝛ ꝓperi et ã nocte ꝓrſus iſtabili machinaꝛ uertigine lu
cubrabant peruigilẽ farinã. ſed mihi ne rudimẽtũ ſeruitu phorreſcerẽ. ſed nouus do
minꝰ loca lauticia ꝓlixe præbuit. Nã & diẽ primũ illũ feriatũ dedit. & cibariis abun
dãtur iſtruxit præſepiũ. nec tamen illa otii ſagineq; beatitudo durauit ulterius. Sed
die ſequẽti molæ q̃ maxia uidebat̃: matutinus adſtituor. & ilico uelata facie: ꝓpel
lor ad icurua ſpacia flexuoſi canalis: ut in orbe termini circũ fluentis reciproco gr. ſſu
mea recalcãs ueſtigia: uagarer errore certo. nec tamẽ ſagacitatis ac prudẽtiæ meæ pr̃
ſus oblitus: facilem me tirocinio diſciplinæ præbui. Sed quãquam frequenter cum
inter hoĩes agerẽ: machinas ſimiliter circũrotari uidiſſem. tamen ut exps & ignarus
operis ſtupore mentito diſixus herebam. quod. n. rebar: ut minus aptũ & huiuſmo
di miniſterio ſatis in utilem me ad quampiã aliũ utiq; leuiorem laborem legatum iri.
uel ocioſum certe cibatũ iri. ſed fruſtra ſolertiã damnoſam exercui. complutes enim
ꝓtinus: baculis armati me circũſteterunt: atq; ut erã luminibus obtectis ſecurus: eti
am nunc repẽte ſigno dato. & clamore conferto. plagas ĩgerẽtes aceruatim. adeo me
ſtrepitu turbulẽtãt. ut cõctis cõſiliis abiectis, ilico ſcitiſſime teniæ ſpteæ totꝰ ĩnixus.
diſcurſus alacres obirẽ. hac ſubita ſectæ cõmutatiõe. riſũ toto cœtu cõmouerã. iamq;
maxia diei ptẽ trãſacta. defectũ alioqn me helcio ſpatheo dimoto. nexu machine libe
ratũ applicant præſepio. At ego quãq̃ exímie fatigatus. & refectione uiriũ uahe
mẽter indignus. & ꝓrſus fame perditus. tamẽ familiari curioſitate attonitus. & ſatis
anxius. poſtpoſito cibo. qui copioſus aderat: ĩoptabilis officinæ diſciplinam cum de
lectione quadam arbitrabar. dii boni quales illic homunculi uibicibus liuedinis. to
tam cutem depicti. dorſumq; plagoſum. ſciſſi illi centunculo magis inumbrati. q̃ ob
tecti. nõnulli exiguo tegili tãtũmõ pubẽ itecti. cũcti tamẽ ſic tunicari. ut eſſent ꝓ pan
nulos mãifeſti. frõtes litterari. & capillũ ſemiraſci: & pedes annulati. cũ lutore defor
mes. & fumoſis tenebris uaporoſæ caliginis palpebras adeſi. atq; adeo male lũinati:
& ĩ modũ pugillũ: q puluiſculo ꝓperſi dimicãt. farinulẽto cinere ſordide candida
ti. Iam de meo iumentorio cõtubernio. quid uel ad quẽ modum memorem? quales

Impu
ratiſſi
ma

Venui

Phile
bus

Tur
bulen
tant

Teniæ
ſpres

Helci
us ſpa
teus

Fari
nulen
tus

illi muli ſenes uel cantherii debiles circa præſepiũ capita demerſi cõtruncabant mo
Follicantes les paleaꝝ: ceruice cariosa uulneꝝ putredine: follicantes nares lãguidas: aſſiduo pul
ſu teſſedinis hiulci pectora: copulæ ſparteæ tritura cõtinua exulcerati: coſtas perpe
tua caſtigatione oſſi tenus renudati: ungulas multiuia circunciſione in enorme ue
ſtigiũ porrecti: totũq; coriũ ueterno atq; ſcabioſa macie exaſperati: talis familiæ fu
neſtrũ mihi etiã metuẽs exẽplũ: ueteriſq; Lucii fortunã recordatus: & ad ultima ſalu
tis me tãdẽ truſum: ſũ miſſo capite merebã: nec ullũ uſpiam cruciabilis uitæ ſolatiũ
aderat: niſi quod ingenta mihi curioſitate recreabar: dũ præſentiã meã paruifacientes
libere quæ uolũt omnes: & agũt: loquũtur: nec i merito priſcæ poeticæ diminus auroꝝ
apud graios: ſũmæ prudentiæ uirũ mõſtrare cupiẽs: multarũ ciuitatũ obitu. & uario
rũ populorũ cognitu: ſũmas adeptum uirtutes cæcinit. Nã & ipſe gratas gratias ali
no meo memini: qđ me ſuo celatum tegmine: uariiſq; fortunis exercitatũ. & ſi min9
prudẽtẽ: multiſciũ certe reddidit. Fabulã deniq; bonã præceteris ſuaueq; cõptam ad
aures ueſtras afferre decreui. & en occipio. Piſtor ille qui me precio ſuũ fecerat: bo
nus alioquin uir. & adprime modeſtus: peſſimã. & ante cunctas mulieres longe de
terrimã ſortitus coniugẽ: pœnas extremas torilariſq; ſuſtinebat ut hercules eius uicẽ.
ego quoq; tacitus frequẽter ingemiſcerẽ. nec. n. uel unum uitiũ nequiſſimæ illi femi
derat. Sed oĩa prorſus ut in quandã cenoſã latrinã: in eius animæ cõfluxerant flagi
tia: ſceua, ſceua uirioſa: ebrioſa: peruicax ptinax in rapinis turpibus auara: inſumpti
bus fœdis ꝓfuſa: inimica fidei: hoſtis pudicitiæ. tũc ſpretis atq; calcatis diuinis nu
minibus. in uicẽ certæ religiõis mẽtita lacrilegia præſumptione dei: quem prædicant
unicũ. cõuictis obſeruationibus uacuis: fallẽs omnes homines & miſerũ maritũ dei
piens. matutino mero & continuo ſtupro corpus mãciparat. Talis illa mulier. mi
me perſequebat odio nã & antelucio recubans adhunc. ſubiungi machinemouitium
clamabat aſinũ. & ſtatim ut cubiculo primũ ꝓceſſerat inſiſtẽs iubebat. In coram ſui
plagas mihi q̃ plurimas irrogari. & cũ tẽpeſtiuo prãdio laxarẽtur iumẽta cætera lon
ge tardius applicari præſepio iubebat. q̃ ſeuitia multo mihi magis genui nã curioſita
tem. i ſuos mores ãpliauerat. Nam & aſſiduo plane cõmeantẽ i eius cubiculũ quæ
dã ſentiebã iuuenẽ. cuius & faciẽ uidere cupiebã ex ſũmo ſtudio. ſi tamẽ uelamẽtum
capitis: libertatẽ tribuiſſet meis aliquãdo lũinibus. nec. n. mihi ſolertia defuiſſet. ad
detegẽda quoquo mõ peſſimæ fœminæ flagitia. ſed anus q̃dã ſtupri ſequeſtra. & ad
ulteroꝝ iternũcia. de die quottidie iſeparabilis aderat. cũ qua ꝓtinus ientaculo. ac de
hinc uino mero mutuis uicibus uelitatas cœnas fraudulentas. in exitiũ miſerrimi ma
riti ſubdolis ambagib9 cõſtruebat. At ego q̃q̃ grauiter ſuccẽſens. errori Fotidis. qua
me dũ auem fabricat perficit aſinum iſto tamen uel unico ſolatio erumnabilis defor
mitatis meæ recreabar q̃ auribus grandiſſimis prædituſ. cũcta longule eciã diſſita ha
cillime ſentiebam denique die quadam timide illius auicule ſermo talis meas afferitur
aures. De iſto quidẽ mi herilis tecũ ipſa uideris. quẽ ſiue meo conſilio pigrũ & formi
doloſum familiarem iſtum ſortita es qui inſuauis & odioſi mariti tui caperatum ſup
ciliũ ignauiter perhorreſcit. Ac ꝓhoc amoris languidi deſidia tuos uolentes ample
xus diſcrutiat quanto melior Phileſiterus adoleſcens & formoſus & liberalis & ſtre
nuus & contra maritorum ineffi caces diligentias conſtantiſſimus dignus hercules ſo
lus omnium matronarum perfrui deliciis dignus ſolus coronam auream capite ge
ſtare. uel ob unicũ iſtud qđ nũc nup in quẽdã zelotipũ maritũ eximio ſtudio cõmẽ

eſt: Audi deniq; & amatoꝝ diuerſum ingeniũ cõpara. Noſti quẽdam barbaꝝ noſtræ
ciuitatis decurionẽ. quẽ Scorpionẽ præmoꝝ acritudine uulgus appellat hic uxorem
generoſam. & eximia famoſitate præditam mira cuſtodela munitã domi ſuæ q̃ cau
tiſſime cohibebat. Adhæc ultima piſtoris illa uxor ſubiiciens quidni inquit. noui di
ligenter aretẽ meã cõdiſcipulã memoras. Ergo inquit anus noſti totã Phileſiteri etiã
ipſius fabulã minime gentiũ inquit: ſed noſce ualde cupio. & oro mater ordine mihi
ſingula retexe nec cõmorata illa ſermocinatrix ĩmodica. ſic an9 incipit. Barbarus iſte
cum neceſſariam profectionẽ pararet pudicitiãq; caræ coniugis conſeruare ſũma dili
gentia cuperet: ſeruulũ ſuũ Myrmecem fidelitate præcipua cognitũ ſecretũ cõmonet
ſuæq; dominæ cuſtodelã oẽm pmittit carcerẽ & ppetua uincula: mortem deniq; uio
lentã & famẽ cõminatus ſi quiſq̃ hoĩum uel intranſitu digito tenus eã cõtigiſſet. idq;
deterans: ẽt confirmat poĩa diuina numina. Ergo igitur ſũmo pauore pculſũ Myr- Mir
mecem. acerrimũ relinqnẽs uxori ſecutorẽ ſecurã dirigit ꝓfectionẽ. Tunc obſtinato mecẽ
aĩo uaehemẽter anxius myrmex. nec uſq̃ dominã ſuam ꝓgredi ſinebat & lanificio do
meſtico deſtrictã inſeparabilis adſidebat. ac tantũ neceſſario uerſptini lauacri ꝓgreſ lacinia
ſu: adfixus atq; conglutinatus extremas manu prehendẽs lacinias. mira ſagacitate cõ
miſſæ ꝓuintiæ fidem tuebatur. Sed ardentẽ phyleſiteri. uigilãtiã matrõæ nobilis pul
chritudo latere nõ potuit. atq; hac ipſa poriſſimũ famoſa caſtitate. & inſignis tutelæ
nimietate inſtinctus. atq; inflãmatus. quid uis facere. quid uis pati. paratus. ad expu
gnãdã tenacẽ domus diſciplinã totis accĩgitur uiribꝫ certuſq; fragilitatis hũanę fidei
& q̃ pecuniæ cũctæ ſint difficultates puiæ auroq; ſoleãt adamãtinæ ẽt pfrigi fores op
portũe natus myrmecis ſolitatẽ ei amorẽ ſuũ aperit & ſupplex eũ medelã cruciatui
deprecatur. nam ſibi ſtatutam decretãq; mortẽ proximare ni maturius cupito potia
tur. nec eũ tamẽ quicq̃ in refacili formidare debere. quippe cũ ueſpera ſolus fide tene
braꝝ cõtectus. atq; abſconditus intro repere & intra momẽtũ tẽporis remeare poſ
ſet. his & huiuſcemodi ſuadelis ualidũ addens aculeum qui rigentẽ ꝓrſus ſerui tenaci
tatem uioleter diffunderet. porrecta enim manu ſua demonſtrat ei nouitate nimia ca
nẽtes ſolidos aureos. quorum. xx. quidem puellæ deſtinaſſet ipſi uero decem libẽter
offerret. Exhorruit myrmex in auditum facinus & occluſis auribus effugit protinus
nec auri tamẽ ſplendor flammeꝰ oculos ipſius exire potuit. ſed q̃q̃ procul ſemotus &
domum celeri gradu ꝓuectus uidebat tamen decora illa monetæ lumina & opulen
tam ꝓdã iam tenebat aĩo miroq; mentis ſalo & cogitationis diſſenſione miſellus. in
diuerſis ſententias carpebatur ac diſtrahebatur illic fides hic lucrum. illic cruciat9 hic
uoluptas. Ad poſtremũ tamẽ formidinẽ mortis uicit aurũ nec ſaltem ſpacio cupido
formoſę pecunię leniebatur. ſed nocturnas ẽt curas inuaſerat peſtilẽs auaritia: ut quã
uis herilis eũ cõminatio domi cohiberet aurũ tamẽ foras euocaret. Tũc deuorato pu
dore & dimota cõtatiõe ſic ad aures dominę inauditũ pfert. nec a genuina leuitate de
ſciuit mulier. ſed execrãdo metallo pudicitiã ſuã ꝓtinus autorata eſt. Ita gaudio pfu
ſus ad ſue fidei preciũ myrmex nõ modo cape. uerũ cõtingere ſaltẽ. quã exitio ſuo ui
derat pecuniã cupiẽs & magnis ſuis laboribꝫ pfectũ deſideriũ Phileſitero lęticia pcitꝫ
nũciat ſtatique deſtinatũ præmiũ repoſcit. & tenet nũmos aureos manus myrmecis
quæ nec æreos norat: iamque nocte ꝓmota. ſolũ pducit ad domũ ꝓbequę capite con
tectũ. amatorẽ ſtrẽnuũ infert aduſque dominæ cubiculũ cõmodũ nouis amplexib9
amori rudi litabãt cõmodũ pria ſtupẽdia. Veneri militabãt noui & nudi milites: & cõ

tra olm opinionē captata noctis obportunitate īprouisus maritus assistit. sue domi ianuā iā pulsat: iā clamitat. iā saxo fores uerberat & ipsa tardita magis. magisque suspectus dira minatur Myrmeci supplicia. At ille repentino malo pturbatur & misera trepidatione ad inopiā cōsilii deductus qđ solū poterat nocturnas tenebras causabatur sibi obsistere qn clauē curiose abscōditā repiret interdū Philesiterꝰ cognito stre pitu raptim tunicā iniectus sed plane pturbatione pedibꝰ intectis ꝓcurrit cubiculo. tūc myrmex tādē claue pessulis subiecta repādit fores & recipit tūc ēt fidē dūi boantē dominū. eoqꝫ ꝓpe cubiculū petente clādestino trāscursu dimittit Philesiterū. quo iā pro limine liberato securus sui. clausa domo rursū se reddidit qeti. Sed dū prima luce barbarus ꝓcedit cubiculo. uidet sub lectulo soleas incognitas. quibus indutus philesiterus irrepserat. suspectuqꝫ re nata quæ gesta sunt. nō uxori nō ulli familiarū cordolio patefacto sublatis his & in sinū furtim abscōditus. iusso tantū Myrmece p cōseruos uincto forū uersus detrahi. tacitos secū mugitus iterās rapidū dirigit gressū certus soleaꝝ indicio uestigiū adulteri posse se ꝓfacile indipisci. Sed ecce p placeam dū barbarus uultu turgidus. subductisqꝫ supciliis incedit: ac pone eū myrmex uinculis obrutus: nō qđē corā noxę prehensus cōscientia tamē pessima pmixtus lachrymis uberibꝰ iā postremis lamētationibꝰ inefficacē cōmonet miserationē. opportūꝫ philesiterus occurrēs q̄q̄ diuerso quodā negotio destinatus repentina tamē facie permotus. nō enī deterritus recolēs festinationis suæ delictū ut cætera cōsequētet suspiceatus. sagaciter ex templo sūpto familiari cōstātia dimotus seruulis inuadit cū sūmo clamore myrmecē. pugnisqꝫ malas eius cleméter obtūdēs. At te inquit neqssimū. & piurū caput dominus iste tuus: & cuncta cęli numina quæ deierando temere deuotasti pessimū pessime pdāt. q de balneis soleas hesterna die mihi furatus es. dignus Hercules. dignus qui & ista uincula cōteras & isup ēt carceris tenebras pferas: hac opportuna fallacia. uigorati iuuenis inductus īmo sublatus & ad credulitatē delapsus barbarus postliminio domū regressus. uocato myrmece: soleas illas offerēs: & ignouit exaio. & uti domino redderet. cui subripuerat. suasit. Hactenus adhuc anicula gauiente suscipit mulier. Beatā illā. q̄ tā cōstāris sodalis libertatē fruitur. At ego miserrimole ēt sonū. & cænā illius scabiosi asini faciē timētē. familiarē incidi. Ad hęc anus iā ego tibi suasū & cōfirmatū ai amatorem illū alacrē uadimonio sistā. & insup cōdicta uesptina regressione. cubiculo faꝰssit. At pudica uxor statī cænas saliares cōparauit precioſa defecat. pulmēta recētia tucetis tēpat. mēsa largiter instructa. denicꝫ ut dei cuiusdā. sic aduētus expectatur adulteri. nā & opportūe maritus foris apud nactam ꝓximū cænitabat. Ergo igitur meridie ꝓpinquāte. helcio tandē absolutus. refectuscꝫ secure redditus. nō tā Herculeslaboris libertatē gratulabar. q̄ qd reuelatis luminibus liber ēt cūctas facinorosę mulieris artes ꝓspectare poteram. sol quidē ipsū delapsus ꝙ occeanū: subterrenas orbis plagas illumiabat. & ecce nequissimæ anus adhærentis lateri temerariꝫ adulter aduentat. puer admodū & adhuc lubrico genaꝝ splēdore cōspicuus. adhuc adulteros ipse delectās. Hūc admodū multis sauiis exceptū mulier cęna iubęt patā accūbere. sed ut primū accursoriam potionē. & inchoatū gustū extremis labiis cōtingebat adolescens. multo celerius opinione rediēs maritus aduētat. tūc uxor egregia diras deuotiones ī eū depræcata & cruꝫ eius fragiū abhoiata exā gui formidine trepidantē adulteꝝ. alueo ligneo. quo fruméta cōfusa purgari cōsueuerant. temere pp iacenti suppositū. abscōdit. īgeniacꝫ astutia dissimulato tanto flagi

tio intrepidū mētita uultū pcōtatur de marito cur utiqꝫ cōtubernalis artissimi relicta cœnula præmaturus afforet. At ille dolenti ꝓrsus aio suspirans assidue. nefariū inqꝫ & extremū facinus pditæ fœmine tolerare nequiens. fuga me ꝓripui. Hem qualis dii bōi matrōa: q̄ fida q̄q̄ sobria turpissima sededecora fœdauit. Iuro p istā ego scām cererē me nunc ēt meis oculis de tali muliere minus credere. His instincta uerbis mariti. audacissima uxor. noscendæ rei cupiens nō cessat obtūdere. totā ꝓrsus a principio fabulā ꝓmeret nec destitit. donec eius uolūtati succubuit maritus. & sic ignarus suorū domus alienæ pcenset infortuniū. Cōtubernalis mei Fullōis uxor. alioquin seruati pudoris uerecundabatur fœmina. quæ sp secūdo rumore gloriosa. larē mari pudice gubernabat. occulta libidine ꝓrapit in adulteꝝ quēpiā. cūqꝫ furtiuos amplexus obiret assidue. ipso illo deniqꝫ momēto. quo nos lauti cœnā petebamus cū eodē illo iuuene miscebatur in Venerē. Ergo nostra repente turbata presentia subitario ducta cōsilio: eūdē illū subiectū contegit uiminea cauea. quæ fustiū flexuerat in rectū aggregata cumulū laciniasqꝫ circūdatas suffusa cādido fumo sulfuris inalbabat eoqꝫ iā ut sibi uidebat tutissime ceiato. mēsā nobiscū secura ptcipat iterdū acerrimo grauiqꝫ odore sulfuris iuuenis ieiscatus atqꝫ obnubilatus intercluso spiritu diffluebat. ut q̄ ē ingeniū uiuacis metalli crebras ei sternutationes cōmouebat atqꝫ ut primū e regiōe mulieris: ponе tergū eius maritus accepat sonū sternutationis. qđ enī putaret ab ea ꝓfectū solito sermone salutē ei fuerat īprecatus. & iterato rursū: & frequētato sæpius donec rei nimietate cōmotus q̄ res erat tādē suspicatur & ipulsa mēsa ꝓtinus rēotaqꝫ cauea ꝓducit hoiem crebros anhelitus egre reflātē. inflāmatusqꝫ indignatione cōtumelię. gladium flagitās iugulare moritur. gestiebat ni respectato cōi piculo. uix eū ab īpetu furioso cohibuissē: asseuerās breui absqꝫ noxa nostri. sua ꝓte inimicū eius uiolētia sulfuris piturū: nec suadela mea. sed ipsius rei necessitate lenitus quippe iam semiuiuū illum: in ꝓximum deportat angi portū cū uxorē eius tacite suasi. ac deniqꝫ psuasi secederet paululū. atque ultra limē tabernæ ad quāpiā tantisp familialē sibi mulierem quo ad spacio feruens mariti sedaretur aius. q tanto calore tantaque rabie pculsus nō erā dubius aliqd ēt de se suaque cōiuge tristius ꝓfecto cogitaret aliud cōtubernalis epulaꝝ tedio fugatus larē reueni meū: Hæc recensēte pistore iā dudū ꝓcax & temeraria mulier uerbis execrātibꝰ. fullonis illius detestabatur uxorē illā pfidā illā īpudicā denique uniuersi sexus grande dedecus. que suo pudore postposito: torique gēialis calcato fœdere. larē mariti lupanari maculasset īfamia iāque pdita nuptę dignitate ꝓstitute sibi nomē adsciuerit. Addebat & tales oportere uiuas exuri fœias & tamē taciti uulneris. & suæ sordidę cōscientiæ cōmonita quo maturius stupratorē suū tegminis crucia tu liberaret. identidē suadebat maritū tēperius qeti recedere. At ille. utpote ītercepta cœna ne ꝓfugeret ꝓrsus ieiunus mēsā potiꝰ comiter postulabat. Apponebat ei ꝓpere. q̄uis iuita mulier qppini destinatā alii. sed mihi penitus carpebātur precordia. & præcedēs facinus ac præsētē deterrimæ fœie cōstātiā cogitāti. mecūque sedulo delibrabā siquo mō possē detectis ac reuelatis fraudibꝰ auxiliū meo phibere domio illūqꝫ q instar testudinis alueū succubabat depulso tegmine cūctis pālā facere. Sic herili cōtumelias me cruciatū tādē cælestis respexit ꝓuidentia. Nā senex claudus. cui nostra tutela pmissa fuerat uniuersa nos iumenta id hora iā postulāte ad lacū ꝓximū bibendi cā gregati ꝓminabat q̄ res optatissimā mihi uindictę subministrauit occasionem. Nāque prætergrediēs obseruatos extremos digitos adulteri q̄ p āgustias caui tegmi

nis ꝓminebant obliquata atq; infesta ungula cōpressos usq; ad fūmā minuciē cōtero:
donec intolerabili dolore cōmotus sublato flebili clamore repulsoq; & abiecto alueo
cōspectui ꝓphano redditos cœnam ꝓpudiose mulieris patefecit. nec tamē pistor dā
no pudicitiæ mognope cōmotus exāgui pallore trepidātē puerꝝ serena fronte & ꝓpi
ciata facie cōmulcēs incipit nihil triste de me tibi fili metuas nō sū bai barus. nec agre
sti mozꝝ squalore prædituꝰ nec ad exēplū machine truculēte sulphuris te lætali fumo
necabo. ac ne iuris qdē seueritate lege de adulteriis ad discrimē uocabo capitis. tā ue
nustū atq; pulchellū puellū. sed plane cū uxore mea ptiario tractabo. nec hercisc̄ūdę
familię. sed cōi diuidēdo formola dimicabo. ut sine ulla cōtrouersia. uel dissensiōe tri
bus nobis in uno cōueniat lectulo. nā & ipse semper cū mea cōiuge tā concorditer ui
xi ut ex secta prudētiū. eadē nobis ambobus placerēt: Sed nec eqtas ipsa patitur. ha
bere plus autoritatis uxorē q̄ maritū. Talis sermonis blanditiæ cauillatū deducebat
ad torū nolentē puerꝝ. sequētē tamē. & pudicissima illa uxore alterorsus disclusa: so
lus ipse cū puero cubās. gratissima corruptazꝝ nuptiazꝝ uindicta ꝓfruebatur. Sed cū
primū rota solis lucida die peperit uocatis duobꝰ familia ualidissimis quā altissime
sublato puero. ferula nates eius obuerberans. Tu autē inqt tam mollis ac tener & ad
modū puer. defraudatis amatoribꝰ ętatis tuę flore. mulieres appetis. atq; eas liberas
& cōnubia lege sociata corrūpis & intēpestiuū tibi nomē adulteri uidicas. His & plu
ribus uerbis cōpellatū & insup affatim plagis castigatū forinsecus abicit. at ille adul
teroꝝ oim fortissimus. inspata portus salute. tamē nates candidas illas noctu diuq
diruptus mœrens ꝓfugit nec secius pistor ille nūciū remisit uxori eāq; ꝓtinus de sua
pturbauit domo. At illa præter genuinā nequitiā: cōtumelia ēt q̄uis iusta tamē alioꝝ
cōmota atque exaspata ad armillū reuertit & ad familiares fœiazꝝ artes accēditur ma
gnaque cura requisitā ueratricē quēdā fœiam quæ deuotionibus ac maleficiis. qduis
efficere posse credebatur multis exorat præcibꝰ multisque suffarcinat mūeribꝰ alte
de duobꝰ postulās uel rursū mitigato cōciliari marito. uel si id nequiuerit. certe larua
uel aliquo diro numine īmisso uiolēter eius expugnari spiritum. Tunc saga illa & di
uini potens. primis adhuc armis facinorosæ disciplinæ suæ uelitatur & uehemēter of
fensū mariti flectere atqne in amorē ipellere conatur aium. Quæ res cū ei secius ac
ta fuerat ꝓueniret indignata numinibꝰ. & præter premii destinatū cōpendiū cōtēpti
one etiā stimulata ipsi iā miserrimi mariti incipit īminere capiti. umbrāque uiolenter
emptæ mulieris ad exitiū eius instigare. Sed forsitā lectos scrupulosus reprehēdes
narratū meū sic argumētaueris. Vnde autē tu astutule asine intra terminos pristini
cōtectus. qu'd secreto. ut affirmas mulieres gesserint scire potuisti. Accipe igitur qua
admodū homo curiosus iumēti faciē sustinēs cūcta quæ in pniciē pistoris mei gestā
sūt cōgnoui. Diē fere circa mediā repente intra pistrinū mulier reatu miraque tristi
cię deformis apparuit. flebili cētūculo semiamicta. nudis & intectis pedibus luto re
buxeo macieque fœdata. & discerpte come semicane sordentes inspersu cineris. plerā
que eius anteuentule contegebant faciem. hæc talis. manu pistoris clementer inīecta
quasi qpiā secreto collocutura: in suū cubiculū deducit cū. & adducta foreꝝ diuti
sime demoratur. sed cū esset iā confectū omne frumentū quod inter manus opifices
tractauerāt: necessarioque peti deberet aliud seruuli cubiculū ꝓpastantes dominum
uocabant operique supplementū postulabant atque ut illis sepicule. & inter uocali
ter postulantibus nullus respondit domini iam forem pulsare ualidius & q; diligen

tissime fuerat oppesulata malū peiusq; aliquid opinātes nisu ualido reducto uel disra
cto cardine tandē patefaciūt aditū nec uspiā reperta illa muliere. uidēt equodā tigillo
cōstrictū atq; exanimē pendere dominū. eūq; nodo ceruicis absolutum detractumq;
sūmis plāgoribꝰ. sūmisq; lamētationibꝰ atq; ultimo lauacro ꝓcurrāt. peractisq; fera
libꝰ officiis. frequentiq; ꝓsequente comitatu tradūt sepulture: Die sequēti filia eiꝰ oc
curite ꝓximo castello. in quod pridie denupserat. mœstaq; crines pēdulos quatiens
& interdū pugnis obtūdēs ubera. qua nullo qdē domus infortuniū nūciāte cūcta co
gnouerat. sed ei ꝓ qetē obtulit sese flebilis patris sui facies adhuc nodo reuincta cęrui
ce: eiq; totū nouerce scelus apuit: de adulterio. de malaficio. & quēadmodū laruatus
ad inferos demeasset. Ea cū se diutino plāgore cruciasset. eōcursu familiazꝝ cohibita.
tandem pausam luctui facere. Iamq; nono die rite cōpletis apud tumulum solēnibus
familiā supellectilēq; & oīa iumēta ad hereditariā deducit actionem. Tunc unū lare
uarie dispgit. uēditionis incertæ licēciosa fortuna me deniq; ipsū paupculus qdē hor
tolanus cōpat. I. nūmis. sed magno ut aiebat. sed ut cōi labore uictū sibi quereret:
Res ipsa mihi poscere uidetur ut huius quoque seruiti mei disciplinā exponā. Ma
tutino me multis oleribꝰ onustū ꝓximā ciuitatē deducere cōsueuerat dominus atque
ibi uenditoribꝰ tradita mercede dorsū insidens meū sic hortū redire. Ac dū fodiens.
dū irrigans: cæteroque incuruus labore deseruit. ego tantisp otiosus tacita quiete re
creabar. Sed ecce siderū ordinatis ambagibus. p nūeros diezꝝ ac mensiū remeans an
nus ꝓst mustulētas autūni delicias. ad hybernas capricorni pruinas deflexerat. & as
siduis pluuiis. nocturnisque rorationibꝰ. sub diuo & intecto cōclusus stabulo: cōti
nuo discruciabar frigore quippe cū meus dominus prænimia paupertate. nec sibi qui
dē. nedū mihi posset stramē aliquod. uel exiguū tegimen parare. sed frondoso casule
cōtentus umbraculo degeret. Ad hoc matutino lutū nimis frigidū. geluque præacu
a frusta nudis inuadens pedibꝰ enitebar. ac ne fuetis saltē cibariis uentrē meum reple
re poteram. nāque & mihi & ipsi domino emna par ac similis oppido sed tenuis ade
rat. lactuce ueteres & insuaues. ille quæ seminis enormi senecta. ad instar scoparum
in amaram cānosi sucus cariē exolescunt Nocte quadā paterfamilias q̄ pago ꝓximo
tenebris illune caliginis ꝓditus. & hymbre nimio madefactus. atque ob id ab itine
re directo cohibitus. ad hortū nostrum iam fesso equo deuerterat. receptusque comi
ter ꝓ tempore licet non delicato. necessario tamen quietis subsidio. remunerari beni
gnū hospitē cupiēs. ꝓmittit ei de præsidiis suis sese datuꝝ & frumēti & oliui aliqd. &
amplius duos uini cados. Nec moratus meus dominus: sacculo & utribus uacuis se
cū apportatis. nudę spinæ meę residens. ad sexagesimū stadiū ꝓfectionē cōparat. eo
dā cōfecto uiæ spatio ꝓuenimus ad prædictos agros. ibique statī meū dominū comis
hospes opipari prādio ꝓticipat. iā his poculis mutuis altercātibꝰ mirabile ꝓrsus eue
nit ostentū. Vna de cætera cohorte gallina ꝓ mediā curtis tās areā. clamore genuino ue
lut ouū parere gestiēs ꝓsonabat: eā suus dominus intuēs. o bona inquit ancilla &
satis fœcūda. quę multo iā tēpore nos quotidianis ꝓtubus saginasti. nunc ēt cogitas
ut uideo gustulū nobis pręparare & heus iqt puer: calathū fœtui gallinaceo destina tū
angulo solito collocato. ita uti fuerat iussū. ꝓcurāte puero: gallina cōsuetę lecticule
ꝓpreto cubuculi ātē ipsos pedes domini. præmatuꝝ. sed magno ꝓrsus futuꝝ scrupu
lo. ꝓdidit ptū. nō enim ouū qd scimus illud: sed pinnis & unguibꝰ & oculis & uoce ēt
ꝓfectū edidit pullum q matrē suā cōtinuo cępit comitari. Nec eo secius longe maiua

ostentū. & quod merito phorrescerēt. exoritur. sub ipsa enī mensā quæ reliquias prā
dii gerebat. terra: dehiscens imitus. largissimus emicuit fons sanguinis. hinc resultan
tes uberrimæ guttæ mensā cruore pspergūt. ipsoq illo momēto. quo stupore defixi
mirārtur ac trepidārdiuina præsigia. cōcurrit unus e cella uinaria. nunciās oē uinūqd
olim diffusum fuerat in oibo dolis. feruēti calore. & prsus ut igne copioso subdito re
bulire. Visa est interea mustela. mortuū serpentē forinsecus. mordicus attrahens. &
de ore pastoricii canis. uirens exiuit ranula ipsūq canē q pximus cōsistebat aries. ap
petitum unico morsu strangulauit. Hæc tot & talia ingenti pauore domini illius &fa
miliæ totius: ad extremū stuporem deiecerant animos quid prius: quid ue posterius:
quid magis. quid minus. numinū cælestiū leniēdis mimis. quot & qualibus procu
raretur hostiis. Adhuc oibus expectatione teterrimæ formidinis torpidis. accurritq
dā seruulus magnas & postremas domino illi fundoq clades annuncians. Namqs
adultis iā tribus liberis doctrina instructis & uerecūdia præditis uiuebat gloriosus.
His adolescentibo erat cū quodā paupere modice casule domino uetus familiaritas.
At enim casulæ parūlæ cōterminos magnos. & beatos agros possidebat uicinus po
tens & diues & iuuenis & prosapie maioq gloria. male utens pollensq factionibus &
cuncta facile faciens in ciuitate hostili modo uicini tenuis incursabat pauperiem. pe
cua trucidando boues abigendo. fruges adhuc immaturas obterendo. Iamq totius
galitate spoliatum. ipsis etiam glebulis exterminare gestiebat. finiumq inani cōmen
quæstione terram totam sibi uendicabat. Tunc agrestis uerecūdus alioquin animo
diuitis iā spoliatus ut suo saltē sepulchro paternū retineret solū amicos plurimos ad
demonstrationē finiū trepidans eximie corrogarat: aderant inter alios tres illi frater
cladibus amici q̄tulū ferentes auxilium. nec tamen ille uesanis. tantillū præsentanea
torum ciuium territus uel etiam confusus licet non rapinis saltē uerbis temperare uo
luit: Sed illis clementer expostulantibus. feruidosq eius mores blandiciis pmulcen
tibus repente suā suorumq carorum salutem q̄ sanctissime adiurans ad seuerat pau
ui se pendere totam mediatorum præsentiam denicq uicinum illum auriculis p suos
seruulos sublacum de casula longissime statimque proiectum iri: Quo dicto ilignis
indignatio totos audientium præmptauit animos. Tunc unus e tribus fratribus inco
canter. & paulo liberius respondit. frustra eum suis opibus confisum. tyrannicam su
perbiam comminari cum alioquin paupere etiam liberali legum præsidio de insolen
tia locupletium consueuerint uindicari. Quod oleum flamme quod sulfur incendio
quod flagellum. furie hoc & iste sermo truculentiæ hominis nutrimento fuit. Iam
que ad extremam insaniam uecors: suspendium sese & totis illis & ipsis legibus man
dare proclamans canes pastoricios uillaticos feros atque immanes adsuetos abiecta
peragros exiccare cadauera. & præterea etiam transeuntium uiatorum passibus mor
sibus alumnatos laxari atque in eorum exitium inhortatos. immiti præcepit qui si
mul signo solito pastorum incēsi atque inflammati sunt furiosa rabie conciti & latra
tibus etiam absonis horribiles eunt in homines eosque uariis aggressi uulneribus di
strahunt. ac lacerant nec fugientibus saltem compescunt. sed eo magis irritatores se
quūtur. Tūc inter cōfertā trepide multitudinis stragē e tribo iunior offenso lapide at
q obtūsis digitis terre psternitur seuisq illis. ac ferocissimis cāibo instruit nefariā da
pē protinus enim nacti prædam iacentem. miserū illū adolescētē frustati discerpūt
atque ut eius lacrimabilē ululatum cognouere cæteri fratres: accurrunt mœsti suppetias

buo lutisq lacinia leui manibus lapidum crebris iactibus: ppugnare fratri atq abi
ere canes aggrediunt. Nec tamē eoq ferociā uel cōterere uel expugnare potuere. qp
c cū miserrimus adolescens: ultima uoce plata uindicarent de pollutissimo diuite:
nortem fratris iunioris ilico laniatus interisset. Tūc re liqui fratres: non tam hercules
esperata: q̄ ultro neglecta sua salute cōtendūt ad diuitē: atq ardentibus animis. ipe
nq uesano lapidibus crebris in eū uelitantur. At ille cruentus & multis ante flagiti
similibus exercitatus percussor: iniecta lancea duoq alterū per pectus mediū tran
degit: nec tamē perēptus ac prsus exanimatus: adolescens illæ terrę cōcidit. nā telū
ansuectū atq ex maxima parte pone tergū elapsum: soloq nisus uiolētia: defixum
gore librato suspenderat corpus. Sed & quidā de seruulis procerus & ualidus:
ccario illi ferens auxilium: lapide cōtorto: tertii illius iuuenis dexterū brachium: lō
o iactu petierat sed impetu cassō per extremos digitos transcurrens lapis: cōtra o
nium opinionē deciderat innoxius. nonnullā tamen sagacissimo iuueni puētus hu
anior uindictæ speculam submiistrauit: ficta nāq manus suæ debilitate. sic crude
lissimū iuuenē cōpellat fruere exitio totius nostræ familiæ. & sanguine triū fratrum i
triabilis tuā crudelitatē pasce & de prostratis tuis ciuibus gloriose triūphatum scias
cet priuato suis possessiōibus paupe: fines usq & usq pterminaueris: habiturū te ta
men uicinum aliquē. nā hæc etiā dextera. quæ tuū prsus āputasset caput: iniqtate fa
contusa decidit Quo sermone alioquī exasperatus furiosus latro: rapto gladio: sua
miserrimū iuuenē manu perempturus: inuadit auidus. nec tamen sui molliorē pro
ocauerat. qppe īsperato & longe cōtra eius opinionē resistens iuuenis. āplexu fortis
mo arripit eius dexteram. magnoq nisu: ferro librante: multis & crebris ictibus im
uā elidit diuitis animā: & ut accurrentiū etiā familiariū manu se liberaret. confesti
dhuc inimici sanguine delibuto: mucrone gulā sibi prorsus execuit. Hæc erant. q̄
rodigiosa præsagiuerāt ostenta: Hæc quæ miserrimo domino fuerant nunciata.
ec ullum uerbum: ac nec tacitum quidem fletum: tot malis circunuentus senex qui
it emittere. Sed arrepto ferro. quo commodum inter suos epulones. caseum at
ue alias prandii ptes diuiserat. ipse quoque ad instar infœlicissimi sui filii iugulū sibi
ultis ictibus contrucidat. quo ad super mēsam tremulus corruēs portentuosi cruo
is maculas noui sanguinis fluuio proluit. Ad istum modum puncto breuissimo. di
ipsæ domus fortunam hortulanus ille miseratus. suosque casus grauiter igemiscēs
ependensis pro prandio lachrymis. uacuasque manus complodens sæpicule. protinus
nfesto me retro quam ueneramus uiam capessit. Nec innoxius ei saltem regressus
uenit. Nam quidam procerus. & ut indicabat habitus. atque habitudo. miles e
egione factus nobis obuius. superbo atque arroganti sermōe percontatus est. quor
ium uacuum duceret asinum? At meus dominus adhuc mœrore permixtus. & alias
atini sermonis ignarus. tacitus præteribat: nec miles ille familiarem cohibere quiuit
insolentiam. sed indignatus silentio eius. ut confitio: uitæ quam tenebat. obtundens
eum dorso meo perturbat. Tunc hortulanus supplicue respōdit? sermonis igno
rantia se. quid ille diceret. scire non posse. Ergo igitur egre subiiciens miles ubi in
quit ducis asinū istū? Respondit hortulanus petere se proximā ciuitatem. Sed
mihi inqt opere eius op9 est. Nā de proxio castello sarcinas præsidis nostri cū cæteris
iumētis debet aduehere. & iniecta stati manu. loro me quo ducebar: arreptū īcipit tra

here. Sed hortulanus prioris plage uulnere prolapsū capite sanguinē detergens: rursus deprecatur: ciuilius atq; mansuetius uersari cōmilitionē: idq; per spes prospera eius orabat adiurans. Nā & hæc ipse aiebat iners asellus: & nihilo minus morbo detestabili caducus: uix etiā paucos olerū manipulos de proxio solet: anhelitu languido fatigatus. subuehere: nedū ut rebus āplioribus idoneus uideatur gerulus. Sed ubi nullis precibus mitigari militē: magisq; in suā perniciem aduertit efferari: iamq; uersa uice de uastiore nodulo cerebrū suū dissindere: currit ad extrema subsidia: simulans querere: ad cōmouendā miserationē: genua eius uelle cōtingere: sū missus atque incuruatus: arreptis eius pedib9 utrisq; sublimē elatū terre grauiter applodit: & stati: qua pugnis qua cubitis: qua morsib9: etiā de uia lapide correpto: totā faciem: manusq; eius & latera cōuerberat. Nec ille ut primū humi suppinatus est: uel repugnare: uel oīno munire se potuit: sed plane identidē cōminabatur. si surrexisset: sese concisurū eum machera frustatim. Quo sermone eius commonefactus hortulanus: eripit ei spatam: eaque lōgissime abiecta: rursus seuioribus eum plagis aggreditur: nec ille prostratus: ac præuentus uulneribus: ullū reperire quiens saluti subsidiū. quod solum restabat simulat sese mortuū. Tūc spatā illā secū adportās hortulanus: insenso me cōcito gradu recte festinat ad ciuitatē. nec hortulū suū saltem curans inuisere: ad quēpiam sibi duertit familiarē: cunctisq; narratis: deprecatur periclitāti sibi ferre auxiliū: seq; cū suo sibi asino tantisp occultaret: quo ad celatus spacio bidui triduiue capitalē causā euaderet. Nec oblitus ille ueteris amicitiæ prōpte suscipit: meqp scalas cōplicitis pedibus: in superius cœnaculū attracto. Hortulanus deorsus in planā bernula direpit: in quādā cistulā. & supergesto delitescit orificio. At miles ille ut postea didici: tādē uelut emersus graui crābula. nutabundus tamē. & tor plagarum dolore saucius. baculo se uix sustinens. ciuitatē aduentat. confususq; de ipotētia deque inertia sua. quicq̄ de quēq̄ referre populariū. sed tacitus iuriam deuotās. quoslā cōmilitones nactus. istā tunc cladem enarrat suā. Placuit ut ipse qdē contubernio tantisper absconderet. Nā præter propriā cōtumeliā militaris etiā sacramēti genium ob amissam spatā uerebatur. ipsi aūt signis nostris enotatis. inuestigatiōi undiq; æque sedulam darent operā. Nec defuit uicinus perfidus. q nos ilico occultari nūciaret. Tūc cōmilitones accersitis magistratibus mētiūtur. sese multi precii uasculū argenteum præsidis. iuia perdidisse. idque hortulanū quendam repperisse. nec uelle restituere. Sed apud familiarē quendam sibi delitescere. Tūc magistratus & damno præsidis nomine cognito. ueniūt ad diuersorii nostri feres. caraque uoce denunciant hospiti nostro. nos quos occultaret apud se. certo certius dedere. potius q̄ discrimen proprii subiret capitis. Nec ille tantillum conterritus. salutique studēs eius quē in sua iam recepat fidē quicq̄ de nobis fatetur. ac diebus plusculis. nec uidisse quidem illum hortulanum contendit. Contra milites ibi nec uspiam. illum delitescere adiurantes: genium principis contendebant: Postremū magistrātibus placuit. obstinate denegantem. scrutinio detegere. immissis itaque lictoribus. cæterisque publicis ministris: angulatim cuncta sedulo plustrari iubent. nec quisquā mortaliū. ac ne ipse qdē asinus intra limen cōparere nūciatur. Tūc gliscit uiolētior. utriusque secus contentio militū pro cōperto de nobis asseuerantiū fideque Cæsaris idētidē iplorantium at illius negantis assidueque domini numen obtestantis qua contentione & clamoso strepitu cognito curiosus alioquin. & inquieti procacitate præditus asinus dū obliquata

cernice p quandam fenestrulā: quid nam sibi uellet tumultus ille: prospicere gestiit unus e cōmilitiōibus casu fortuito cōlimatis oculis ad umbrā meā: cūctos testat' incorā magnus deniq; cōtinuo clamor extortus ē. & emensis ptinus scalis iniecta manu: quidā me uelut ac captiuū detrahūt. Iamq; oī sublata cōtatiōe scrupulosius cōtēplātes singula. cista & illa reuelata reptū. pductūq; & oblatū magistratibus miserū hortulanū: pœnas scilicet pēsuq; i publicū deducūt carcerē: sūmoq; risu de meo pspectu cauillari nō dsinūt. Vnde & de pspectu & ūbra asini natū ē frequēs puerbiū.

Eiusdem liber decimus de asino aureo

d Ie sequēti meus quidē dominus hortulanus quid egerit: nescio: me tamen miles ille: q ppter eximiam impotētiā pulcherrime uapularat. ab illo præsepio nullo equidem contradicente: diductum: abducit: atq; a suo contubernio hoc enim mihi uidebatur.: sarcinis ppriis onustum & prorsus exornatum: armatūq; militaliter: pducit aduiam: namet galeā nitore præmicantem. & scutū cæteris his longius lucens: sed etiam lanceam longissimo hastili conspicuam. quæ scilicet non disciplinæ tunc quidem causa: sed ppter terrendos miseros uiatores: in summo atq; edito sarcinarū cumulo adistar exercitus sedulo cōposuerat: confecta cāpestri: nec adeo difficili uia ad quādam ciuitatulam peruenimus: nec in stabulo: sed in domo cuiusdam decurionis deuertimus statimq; me cōmendato cuidā seruulo: ipse ad præpositum suum: qui mille armatorum ducatum sustinebat: sollicite proficiscitur. Post dies plusculos: ibidē designatū scelestum & nefariū facinus memini: sed ut nos etiā legatis ad librū profero. Dominus edium habebat iuuenem filium: pbe litteratum: atq; obid consequēter: pietate. & modestiaque præcipuum. quem tibi quoq; prouenisse cuperes. uel talem. huius matri multo ante defuncta. rursum matrimonium sibi reperauerat. ductaq; alia filium pcreauerat alium. qui iam duodecimum ætatis annum supgesserat. Sed nouerca. forma magis: q̄ moribus in domo mariti præpollens. seu naturaliter impudica: seu fato ad extremum impulsi flagitium. oculos ad priuignum adiecit Iam ergo lector optime. scito tettagœdiā nō fabulā legere. & a socco ad coturnū ascēdere. Sed mulier illa. quādiu primis elementis cupido paruulus nutriebatur. imbecillis adhuc eius uiribus facile ruborem tenuem deprimens. silentio resistebat. At ubi completis igne uesano totis præcordiis immodice bacchatus amor exestuabat. seuienti deo iam succubuit. ac languore simulato uulnus animi mentitur in corporis ualitudine.

Iam cætera salutis uultisq; detrimenta & ægris & amātib9 examussim cōuenire. nemo q nesciat pallore deformis. marcentes oculi: lassa genua. quies turbida. & suspiritus cruciatus. tarditate uehementior. crederes. & illam fluctuare tantū uapore febrium. nisi quod & flebat. Hæc medicorum ignare mentes. quid neue pulsus. quid caloris intemperantia quid fatigatus anhelitus. & utrinque secus iactate crebriter laterum mutuæ uicissitudines. Dii boni q̄ facilis licet non artifici medico cui uis tamē docto ueneriæ cupidinis compræhensio. cum uideas aliquem sine corporis calore flagrantem. Ergo igitur impatientia furoris alterius agitata. diutinum rupit silentium & aduocari præcipit filium quod nomen in eo ipso. sed ne ruboris admoneretur libēter traderet Nec adolescens ægre parentis moratus iperiū. senili tristiciæ striatā gerēs frontē. cubiculū petit uxoris patris. matrisq; fratris. utrūq; debitū sistens obsequium sed illa cruciabili silentio diutissime fatigata. & ut i quodā uado dubitatōis hērēs. om

ne uerbum quod præsenti sermoni putabat aptissimum rursum ꝑbans: nutantē etiā nunc pudore: unū potissimū caperet exordiū: deconctatur. At iuuenis nihil etiā tunc secius suspicatus: summisso uultu rogat ultro præsentis causam ægritudinis. Tunc illa nacta solitudinis damnosam occasionē prorumpit in audaciam: & uberi ad lachrymans laciniaq; contegens faciem: uoce trepida sic eum breuiter affatur.

Ausa omnis & origo præsentis doloris & etiā medela ipsa: & salus unica mihi tute ipse es. Isti enī tui oculi per meos oculos ad intima delapsi prærcordia: medullis acerrimū cōmouēt ꝛcendiū. Ergo miserere tua cā pereuntis. nec te religio patris omnino deterrear: cui moriturā prorsus seruabis uxorē. illius enī. recognoscis imaginē mutua facie merito te diligo. habere solitudinis plenā fiduciā. habes capax necessarii facinoris otium. Nā quod nemo nouit: pene non fit. Repentino malo perturbatus adolescens: quanq; tale facinus protinus exhorruisset: nō tamen negationis intempestiua seueritate putauit exasperandam. Sed caute promissionis dilatione leniendam. Ergo prolyxe pollicetur: ut & bonum caperet animū: refectionique se ad saluti redderet: impendio suadet: donec patris aliqua ꝓfectione: liberū uoluptatiū cederetur spatiū: statimq; se refert a noxio cōspectu nouercæ. & magnam domus eadem ratus indigere magno & ampliore cōsilio: ad quēdam cōpertæ gratuitatis eductorē senem protinus refert nec qcq̄: diutina deliberatione: tā salubre uisum: quā fuga celeri procellā fortunæ sæuientis euadere. Sed ꝑpatiens uel exiguæ dilationis mulier. ficta qualibet causa: cōfesti marito miris persuadet artibꝰ ad longissime dissitas feliciter uillulas. quo facto: maturate spei uesania præceps: ꝓmissæ libidinis flagitatæ ꝛmonitū. Sed iuuenis modo istud: mō illud cause faciens: execrabilē frustatur eius aspectum. quoad illa nuntiorū uarietate: pollicitationē sibi denegatam māifesto perspiciens. mobilitate lubrica: nefariū amorē ad longe deterius trāstulisset odiū. & assumpto statim nequissimo & ad oē facinus emācipato: quodā dotali seruulo: ꝓfidas suæ cōsilia cōmunicat: nec quicq̄ melius uidetur. quam uita miserum priuare iuuenē. Ergo missus continuo furtifer: uenenum præsentarium comperat: idque uino diligenter dilutum: insontis priuigni præparat exitio: ac dum de oblationis opportunitate secū deliberant noxii homies: forte fortuna. puer ille iunior prius pessimæ nouercæ filio post matutinum laborē studiorū: domum se recipiens: pendio iam cepto: sitiens. repertum uini poculum. in quo uenenū latebat inclusum: nescius fraudis occulte cōtinuo perduxit haustū atq; ubi fratri suo peratā mortē ebibit. exanimis terre procumbit illius quoq; repentina pueri pernicie. pedagogus cōmotus. ululabili clamore. matrē totāq; ciet familiam. Iamq; cognito casu noxiæ potionis. uarie quisque presentium. auctores insimulabant extremi facinoris. Sed dira illa fœmina & malicie nouercalis exemplar unicum non acerba filii morte. non parricidii conscientia. non infortunio domus. nō luctu mariti. uel erumna funeris cōmota cladem familiæ uindictæ compendium traxit. missoq; protinus cursore. qui anti marito domus expugnationem nuntiaret. ac mox eodē otius ab itinere regresso. personata nimia temeritate. insimulat priuigni ueneno filium suum interemptum. & hic quidem nō adeo mentiebatur. qd iam destinatam iuueni mortem præueniisset puer. sed fratrem iuuenem fingebat ideo priuigni scelere peremptum: quod eius ꝓbrose libidini. qua se cōprimere temptauerat. noluisset succumbere. nec tamen in manibus contenta mendaciis. addebat sibi quoque ob detectum flagitium. eundem illum gladio comminari.

Tūc infelix duplici filiorū morte percussus: magnis erūnaq; procellis estuat. Nā iuniorē in coram sui funerari uidebat: & alterū ob incestū: paricidiūq; capitis scilicet damnatum iri certo sciebat. Adhuc uxoris dilectæ nimiū mentitis lamētationibꝰ extremū sobolis ipse batur odium. Vix dum pompæ funebres ex sepultura filii erant explicatæ. & statī ab ipso eius rogo: senex infœlix ora sua recentibus adhuc rigans lachrymis: trāhēsq; cinere sordendē caniciē: foro se festinus īmittit. atq; ibi tumultu: tū precibus. genua etiā decurionū contingens. nescius fraudium pessimæ muliebris: in exitium reliq; filii plenis operabatur affectibꝰ illū incestū paterno thalamo: tū parricidā fraterno exitio & in cōminata nouercæ cæde sicariū. Tanta denique mirabatione: tātaq; indignatiōe curiā: sed & plebē mœrens inflāmauerat: ut remoto iudicandi tœdio: & accusatiōis manifestis ꝓbationibꝰ & respōsionibus meditatis ābactis cuncti cōclamarīt lapidibus obrutū publicū malū. publice uindicari. Magistratus interim mœtu periculi proprii. ne de paruis īdignationis elemētis ad exitium disciplinæ ciuitatisq; seditio ꝓcederet: ptim decuriōes deprecari. ptim populariter cōsecrere. ut rite & more maiorū iudicio reddito: & utrinq; secus allegationibꝰ examinatis ciuiliter sūia promeretur. nec ad istar barbaricæ feritatis: uel tyrannicæ ipotētiq; damnaretur aliqs īauditus: & ī pace placida tā dirum sæculo ꝓderetur exemplum.

Placuit salubre cōsiliū: & ilico iussus preco ꝓnunciat patres ī curiā conuenirent: quibus protinus dignitatis iure cōsueta loca tesidēt ibus: rursū preconis uocatu primus accusator incedit. Tunc demū clamatus introducit etiā reus: & exēplo legis atticæ: partiiq; iudicii: causæ patronis denunciat preco: neq; principia dicere: neq; miseratione cōmouere. Hæc ad istū modū gesta: cōpluribus mutuo sermocinantibus cognouī. Quibus autē uerbis accusator uexerit. qbus rebus diluerit reus. ac prīsus orationes: altrcationesq; neque absens ipse apud præsepium scire: neque ad uos quæ īgnoui possum enunciare. sed quæ plane comperi. ad istas litteras proferam. Simul enim finita est dicentiū contentio. ueritatem criminum fidemq; probationibus certis instrui. nec suspicationibus tantā cōiecturā permitti placuit. atq; illum promptissimum seruum qui solus hæc ita gesta esse. scire diceretur. sisti modis omnibus oportere. Nec tantillum cruciatus ille. uel fortuna tam magni iudicii. uel conferte conspectu curie. uel certe noxia conscientia sua. deterritus quæ ipse finxerat. quasi uera adseuerare. atq; adserere incipit. quod se uocasset īdignatus fastidio nouercæ iuuenis: qd ulciscens iniuriā. filii ei mādauerat necem. q; ꝓmisisset grāde silentii præmiū. q; recusanti. mortē sit cominatus. quod uenenū suā manu tēperatū? dandum fratri reddi erit: quod ad criminis ꝓbationē reseruatum poculū neglexisse suspicatus. sua postremum manu porrexerit puero. Hæc eximia enim ad ueritatis imaginē Verbera ille simulata trepidatione perferente. finitum est iudicium. nec quisquam decurionum tam equius remanserat iuueni. quin eum euidenter noxæ compertum. insui culleo pronuntiaret. Cum iam sententiæ pares cunctorum stilis ad unum sermonem congruentibus. ex more perpetuo: in urnam æream deberent coiici. quo semel condi tis calculis iam cum rei fortuna transacto. nihil posta commutari licebat. sed manci pabatur potestas capitis in manum carnificis. unus & curia senior præcæteris compertæ fidei. atque autoritatis præcipue medicus. orificium urnæ manci contegens. ne quis mitteret calculum temere. hoc ad ordinem pertulit: Quod ætatis sum uobis approbatus. me dixisse gaudio. nec patiar falsis criminibus. petito reo. māifestū

hom icidiū ꝓpetrari: nec uos q iureiurando adstricti iudicatis: inductos seruuli men-
dacio peierare ipse nō possum: calcata numinū religione: cōscientiā meā fallens: per-
peram ꝓnunciare. Ergo ut res est: de me cognoscite: furtifer iste uenenū præsentariū
cōperrare sollicitus: centū q aureos solidos offerēs precium: me nō olim conuenerat:
quod egroto cuidam dicebat necessariū: qui morbi inextricabilis ueterno uehemen-
ter ꝛplicatus: uitæ se cruciatui subtrahere gestiret. At ego perspitiens malū iustum
Verberonē blatterantē: atq inconcinne causificantē: certus q aliquid moliri flagitii:
potionē quidem dedi: sed futuræ quæstioni præcauēs: non stati precium quod offer-
batur accepi: sed ne forte aliquis inq istorū quos offers aureos: nequā uel adulter re-
periatur. in hoc ipso sæculo conditos eos: anulo tuo prenota: donec altera die numa
lario præsente cōprobentur. sic inductus signauit pecuniā: quam exinde ut iste repre-
sentatus est iudicio: iussi de meis aliquē corriculo taberna prōptā afferre. & en ecce ꝓ
latam corā exibeo uideat: & suum sigellū recognoscat: Nā quē admodum eius ue-
nenī frater insimulari potest: quod iste cōperauerit. Ingens exinde Verberonē cor-
ripere trepidatio. & inuicem humani coloris succedit pallor infernus: per quæ uniuer
sa mēbra frigidus sudor emanabat. Tūc pedes incertis alternatiōibus cōmouere: mo-
do hanc: mō illā partē scalpere capitis. & ore semiclauso balbutiēs nescio: quas afani
as effutire: ut eū nemo ꝓrsus a culpa uacuū merito crederet: Sed reualescente ꝓrsus
astutia constantissime negare: & accersire mēdatii medicū nō desinit: qui ꝓpter iudi-
cii religionē: cum fidē suā coram lacerari uideret: multiplicato studio Verberonē illi
contūdit redarguere: donec iussu magistratuū: ministeria publica cōtrectatis nequis-
simi serui manib⁹ anulū fereum deprehensum cū signo sæculi cōferrūt: quæ compa-
ratio præcedentē roborauit suspicionē. nec rota uel Equuleus more græcorū, tormē
tis eius apparata iā deerāt. sed obfirmatis mira præsumptione nullis uerberibus. ac
ne ipso quidē succubuit igni. Tū medicus nō patiar inq Hercules. nō patiar. ut
circa fas de innocente isto iuuene supplicīū uos sumere. uel hunc ludificato nostro iu-
dicio pœnam noxii facinoris euadere. Dabo enī rei præsentis euidēs argumētū. ni
cum uenenū peremptoriū cōparare pessimus iste gestiret. nec meæ sectæ credere con-
uenire. causas ulli præbere mortis. nec exitio. sed saluti hominū medicinā quæsitam
esse didicisse. uererer ne si daturum me negassem. id tēpestiua repulsa. uiā sceleri sub-
ministrarē. & ab alio quopiam exitiabilē mercatus hic potionē uel postremū gladio
uel quouis telo nefas inchoatum perficeret. dedi: nō uenenum. sed somnifērū mādra
goræ illum. grauedinis cōperte famosum. & morte similimi soporis efficacē. nec mi
rum disperatissimū istum latronē. certū extremæ pœnæ. quæ more maiorum in eum
competit. cruciatus istos ut leuiores facile tolerare. Sed si uere puer meus tēperatam
mānibus sumpsit potionē: uiuit. & quiescit & dormit. & protinus marcido sopore di-
cusso remeabit ad diem lucidā. quod si uere perēptus est. si uere morte præuentus. ꝙ
quæratis licet causas mortis eius alias. ad istum modū seniore adorāte. placuit & in-
confestim magna cū festinatione ad illud sepulchrum. quo corpus pueri depositum
iacebat nemo de curia. de optimatibus nemo. ac ne de ipso quidem populo quisquā.
qui nō illuc curiose confluxerit. Ecce pater suis ipse mānibus: coperculo capuli remo
to. commodum discusso mortifero sopore. surgentē postliminio mortis deprehen-
dit filium. eumq complexus artissime: uerbis impar: præsente gaudio ꝓducit ad po-
polum: atque ut erat adhuc feralibus amiculis instrictus. atq obditus. deportans

d iudicium puer. Iāq liquido serui nequissimi. atq mulieris nequioris patefactis sce-
eribꝫ ꝓcedit in mediū nuda ueritas & nouercæ quidē ppetuū indicitur exiliū. seruus
uero patibulo suffigitur. & otium consensu bono medico sinūtur aurei opportuni sō-
i preciū. & illius quidē senis famosa atq fabulosa fortuna ꝓuidentiæ diuine cogni-
ū accepit exitū qui momēto modico. imo puncto exiguo post orbitatis piculū ado-
escentiū duoꝝ pater repente factus est. At ego tunc tēporis talibꝫ fatoꝝ fluctibus
olutabar. Miles il'e. qui me nullo uendēte cōparauerat & sine precio suū fecerat tri-
uni sui præcepto debitū sustinens obsequiū litteras ad magnū scriptas principē. ro
nā uersus platurus uicinis me q busdā duobꝫ seruis fratribꝫ undecim denariis uendi
it. His erat diues admodū dominus At illoꝝ alter pistor dulciarius q panes & me-
ita cōcinabat edulia. Alter cocus. q sapidissimis nutrimētis succuū pulmēta cōdital
apore mollibat unico illi cōtubernio cōem uitā sustinebant meq ad uasa illa cōplu-
a gestāda præstinarāt quæ domini regiones plusculas p errātis uariis usibꝫ erāt ne-
essaria adscisco r itaq inter duos illos fratres tertius cōtubernalis. Haud ullo tpe tā
eniuolā fortunā exptus, Nā uespera post opiperas cænas earūq splēdidissimos ap
aratus multas numero ptes in cellulā suā mei solebant reportare domini ille porco-
ū pullorūq piscīū & eiuscemodi pulmēto ꝝ largissimas reliquias. hic panes crustula iu
uculos. hamos. lacertulos plura scitamēta mellita qui cū se refecturi clausula cellula
alneas petissent oblatis ego diuinitus dapibꝫ. affatim saginabar. nec enim tā stulti9
ā. tāq ucre asiuus. ut dulcissimis illis relictis cibis cænarē asperrimū fenū. & diu q-
ē pulcherrime mihi furatrine ꝓcedebat artificiū q ppe adhuc timide & satis pce sub-
pieēti. de tā multis pauciora nec illis fraudes ullas in asino suspicātibus. At ubi fidu
a latēdi pleniore capta ptes opimas quasq deuorabā. & iucūdiora eligens abligurie
ā dulcia. suspicio nō exilis fratrē popugit aios & q̄q̄ de me nihil ēt tū tale crederent:
mē quotidiani damni studiose uestigabāt reū illi uero postremo etiam mutuo sese
pinæ turpissimæ criminabantur. Iamq curam diligentiorem & acriorem custode-
āt & dinumerationem adhibebant partiū tandē deniq rupta uerecūdia. sic alter al-
q cōpellat. Ad istud iam neq equū: ae ne humanū fidē minuere quidē quotidie ac
artes electiores surripere: aq his diuenditis peculiū latēter augere. de reliquis æquā
idicare diuisionē si tibi deniq societas ista displicet possumus oīa qdē cætera fratres
anere. Ab isto tamen nexu cōmunionis discedere. nā uideo in imensū damni ꝓce-
entem querelā. nutrire nobis imanē discordiā. Subiicit ali9 laudo istā tuā mehercu
s. & ipse cōstantiā quod furatis clanculo ptibꝫ præueneristi queremoniā. q̄ diutissime
ustinēs tacitus ingemiscebā ne uiderer rapinæ sordidæ meū fratrē arguere. sed bene
uod utrinque secus sermone ꝓlato. iactare mediū queritur nec silētio ꝓcedēs simul
s: Eteocleas nobis contentiones pariat. His & si milibus altricati conuiciis deierant
trique nullā se ꝓri9 fraudē nullā denique surreptionē factitasse. Sed plāe debere cū
tis aruibꝫ cōis dispendi latronē inqri nā neque asinū q solus inter esset talibꝫ cibis af-
ci posse. & tamen quottidie pastus electiles cōparere nusq nec utique cellā suā tā im
manes iuolare mures uel muscas. ut olim Harpyiæ fuere. quæ diripiebant phineias
apes. Interea liberalibꝫ cænis inescatus & humanis affatim cibis saginatus corp9 ob
sa pinguitie cōpleueram coriū. aruina suculenta molliuerā pilū liberali nitore nutri
erā: sed iste corporis mei decor pudori peperit grande dedecus insolita namque ter-
oris uastitate cōmoti fœnum ꝓrsus intactū quottidie remanere cernētes iam totos

dirigunt ad me omnes aĩos. & hora cõsueta uelut balnea petituri. clausis exmore fo-
ribꝰ per quandã modicã cauernã rimãtur me passim expositis epulis inhærentẽ. nec
ulla cura iam dãni sui habita mirari monstruosas asini delitias: risu maximo dirũpũ-
tur uocatoq; & altero ac dein pluribꝰ cõseruis demõstrãt infandã memoratu bebetis
iumẽti gulã. Tantus denicq; ac tam liberalis cachinnus cũctos inuaserat. ut ad aures
quoq; prætereũtis pueniret domini. Scisscitatus denicq; qd bonũ tideret familia cogni
to qd res erat. ipse quoque p idẽ ꝓspiciens foramẽ delactatur eximie. ac dein risu ipse
quoq; latissimo adusq; intestinoꝝ dolorẽ redactus. iã patefacto cubiculo ꝓxime cõ-
sistens corã arbitratur. Nam & ego tandẽ ex aliqua parte mollius mihi renidentis for
tunæ cõtemplatus faciẽ gaudio præsentiũ fiduciam mihi subministrãte. nec tantillũ
cõmotus securus hæsitabã quod nouitate spectaculi lætus dominus ẽdũ duci me iuꝰ
sit. ĩmo uero suis & ipse manibus ad triclinũ perduxit. mensaq; posita omne genus
duliũ solidorum & illibata ferculu iussit apponi. At ego q̃q̃ iam bellule suffarcinatꝰ
gratiorẽ cõmẽdatiorẽq; me tum ei facere cupiens exurienter exibitas escas appetebã.
Nam & quid potissimũ abhorreret asinus excogitantes scrupulose ad explorandum
mãsuetudinẽ id offerebãt mihi carnes lasere infectas. altilia pipere inspersa pisces ex
otico iure perfusos. Interim cõuiuũ sũmo risu personabat. Quidam denicq; præsens
scurrula. date inqt sodali huic quippiã meri: quod dictũ dominus secutus. Nõ adeo
respondit absurde locutus es furtiter ualde eni fieri põt. ut contubernalis noster po-
culũ quoque mulsi libẽter appetat. & hemus ait puer lautũ diligenter ecce illũ aurũ
canthaꝝ mulso contepera & offer parasito meo simul q; ei præbiberim cõmoneto. in
gens exin oborta est epulonũ expectatio. nec ulla tamen ego ratione cõterritus ociosꝰ
ac satis genialiter contorta in modũ linguæ extrema labia. grãdissimũ illũ calicẽ uno
hausto perhausi. & clamor exurgit consona uoce cunctorum salute me prosequentiũ
magno denique delibutus gaudio dominus uocatis seruis suis. emptoribus meis. iu
bet quadruplũ restitui precium meq; cuidam acceptissimo liberto suo & satis specula
to. magna præfatus diligentia tradidit. qui me satis humane satisque comiter nutrie-
bat. & quo se paterno commendatiorẽ facere. studiosissime uoluptates eiꝰ per meas
argutias instruebat. & primum me quidem mensam accumbere suffixo cubito. dein
adluctari & etiam saltare sublatis prioribus pedibus per docuit quodque esset ad pri
me mirabile uerbis nutum commodarem ut quod nollem. relato quod uellem: rue-
cto capite monstrarem siciensque pocillatore respecto ciliis alterna conniuens biberẽ
flagitarem atque hęc omnia perfacile obediebam quæ nullo etiam monstrante scilicet
facerem. sed uerebar ne si forte sine magistro. humano ritu hoc ederem. plerique rati
sæuum præsagium portendere uelut monstrum ostentumque me obtruncatum. uul
turiis opimum pabulum redderent. Iamque rumor publice crebruerat. quo conspe-
ctum atque famigerabilem meis miris artibus effeceram dominum. hic est qui sodã-
lem couiuamque possidet luctantem asinum. saltantem asinum. uoces humanas in-
telligentem. sensum nutibus exprimentem. Sed prius est. ut uobis quod initio fa-
cere debueram. uel nunc saltem referam quis iste uel unum fuerit Thyasus. hic enim
nomine meus nuncupabatur dominus oriundus patria corintho. quod caput est to-
tius Achaiæ prouintiæ: ut eius prosapia atque dignitas postulabat gradatim permẽ
sis honoribus quinquẽnali magistratui fuerat destinatus & ut splendori capessendo-
rum responderet fascium. munus gladiatorum triduanis spectaculis pollicitus. la-

tius munificentiam suã porrigebat. denicq; gloriæ publicæ studio. Tũc Thessaliam
etiam accesserat nobilissimas feras & famosos inde gladiatores cõparaturus. Iãq; ex
arbitrio dispositis coemptisq; oibꝰ domuitionẽ parabat. spretis luculẽtis illis suis ue Dõui-
hiculis. ac post habitis decoris prædaꝝ carpentis. quæ partim cõrecta partim reuela tio
ta frustra nouissimis trahebantur cõsequiis. equis etiã thessalicis & aliis iumẽtis gal- Conse
licanis quibus generosa soboles perhibet preciosã dignitatẽ mephaleris aureis. & fu- quia
caris ephippiis & purpureis tapetis. & frenis argenteis & pictilibus baltheis & tintin
nabulis pargutis exornatũ ipse residens amantissime. nõnũq; comissimis affatur ser- Cõmis
monibꝰ. atq; inter alia p eraq; sũ me se delectari ꝓfitebatur qd haberet in me simul & simus
cõuiuã & uectorẽ. At ubi partim terrestri. partim maritimo itinere cõfecto Corinthũ
accessimus. magnæ ciuiũ turbæ cõfluebãt: ut mihi uidebatur. nõ tãtũ Thyasi dante
honori. q̃ mei cõspectus cupientes. nam tanta ẽt ibidẽ de me fama puaserat ut nõ me-
diocri quæstui ꝓposito illi modo fueri q cũ multos uideret nimio fauore. lusus meos
spectare gestientes obsecrata fore atq; singulis eoꝝ seorsus admissis stipes acceptans:
nõ paruas sũmulas diurnas corrãdere consuerat. Fuit in illo cõuenticulo matrõa quę
dã pollens & opulẽs quæ more cæteroꝝ uisũ meũ mercata ac dehinc multiformibꝰ
ludicris delectata per ãmirationẽ assiduã paulatim in ammirabilem mei cupidinem
incidit. nec ulla uesanæ libidini medelam capiens ad instar asinariæ pasiphaes cõplexꝰ
meos ardenter expectabat grandi denicq; præmio cũ altore meo depacta ẽ noctis uni
us cubitũ. at ille nequaq̃ ut posset de me suaue ꝓuenire: lucro suo tantũ cõtentus an-
nuit. Iam denicq; cœnati e triclinio domini decesseramus & iam dudum præstulantẽ
cubiculo meo matronam offendimus. Dii boni qualis ille quanq; præclarus appara-
tus quattuor eunuchi confestim puluillis cõpluribus uetose tumentibus pluma de-
dicata terrestrem nobis cubitũ præstruunt: sed & stragula uestę auro ac murice tyrio
depicta probe consternunt. ac desuper breuibus admodum. sed satis copiosis puluil
lis aliis nimis modicis quis maxillas & ceruices delicatæ mulieres suffulcire consue-
runt superstruunt. nec dominæ uoluptates diutina sua præsentia morati clausis cubi
culi foribus facessit. At intus cerei præclara micantes luce nocturnas nobis tenebras
inalbabant. Tunc ipsa cuncto ꝓrsus spoliata tegmine tenia quoq; qua decoras deiũ-
xerat papillas lumen ꝓpter adsistens destagneo uasculo multo sese perũgit oleo bal-
samo: meq; indidẽ largissime pfricat. sed multo tanta impensius cura etiã nares pfun- Posci-
dit meas. Tunc exosculata pressule non qualia in lupanari solẽt basiola iactari uel nomia
meretricum poscinũmia. uel ad uectorũ negocinũmia. sed pura atq; sincera. instrui Nego
& blandissimos affatus. amo & cupio. & te solum diligo & sine te iam uiuere nequeo. cinum
& cætera quis mulieres & alios inducunt & suas testantur affectiones capistroque me mia
deprehensum more quo didiceram redinat facile quippe cũ nil noui nihilq; difficile fa Prolu
cturus mihi uiderer præsertim post tantũ tẽporis tam formosæ mulieris cupientis uium
amplexus obiturus. nam & uino pulcherrimo. atque copioso memet madefaceram:
& unguento flagrantissimo ꝓluuiũ libidinis susciatã. Sed angebar plane: non exili
metu reputans quẽ admodũ tantis. tanq̃ magnis cruribus possem delicatã matronã
inscendere. uel tam lucida: tanq; tenera & lacte ac melle confecta membra duris un-
gulis cõplecti. labiaq; modicas ambrosio rore purpurantes tam amplo ore. tanque
enormi. & saxeis dentibus deformis sauiari. nouissime. quo pacto q̃q̃ exunguiculis
perpuriscens mulier tam uastũ genitale susciperet. heu me qui dirupta nobili fœmina

Perpu
riſcens
Palũ-
bulus
Recel
lo

beſtiis obiecto minus iſtructurus ſim mei domini molles iterdũ uoculas: & aſſidua
ſauia: & dulces gãnitus. cũ morſicãtibo oculis iterauerat illa & in ſũma. teneo te inqt
teneo meũ palũbulũ. meũ paſſerẽ. & cũ dicto uanas fuiſſe cogitatiões meas. ieptũq
monſtrat metũ artiſſime nãq cõplexa. tũ me ꝓrſus. ſed totũ recipit. illa uero quotiens ei ꝓcens nates recellebã. accedẽs totiẽs niſu rabido. & ſpinã prehendẽs meã adpliciore nexu ĩhærebat. ut Hercules ẽt deeſſe mihi aliqd. ad ſupplẽdã eio libidinẽ crederẽ. nec minotauri matrẽ fruſtra delectatã putarẽ adultero mugiẽte. Iãq opoſa & peruigili nocte trãſacta uicata lucis cõſciẽtia. faceſſit mulier. cõdicto pari noctis futurę precio: nec grauate magiſter meus uoluptates ex eius arbitrio largiebatur. ꝑparti mercedes ampliſſimas acceptãdo. prim nouũ ſpectaculũ domino præpando: incõctanter ei dentq libidinis meæ totã detegit ſcænã. At ille liberto magnifice mũerato deſtinat me ſpectaculo publico. & quoniã neq egregia illa uxor mea pp dignitatẽ. neq ꝓpriſus ulla alia inueniri poterat. grandi præmio uilis acqritur aliqua. ſuia præſidis beſtiis addicta. quæ mecũ in corã publicã populi caueã frequẽtaret. eius pene talẽ cognouerã fabulã. Maritũ habuit. cuius pater pegre ꝓficiſcens mãdauit uxori ſuæ. matri eiuſdẽ iuuenis. q enĩ ſarcina prægnationis oneratã eã relinquebãt. ut ſi ſexus ſeqoris edidiſſet fœtꝰ. ꝓtinꝰ qd eẽt editũ necaretur. At illa præabſtinẽtia mariti. natã pudlã inſita matribo pietate præuenta deſiuit ab obſeqo mariti. eãq ꝓdidit uicinis alũnã dã. regreſſoq iã marito. natã necatãq nũciauit. Sed ubi flos ætatis nuptialẽ uirgini
alum-
nanda
diẽ flagitabat. nec ignaro marito dotare filiã ꝓ natalibo qbat. quod ſolũ potuit tacitũ ſecretũ filio ſuo apuit. nã & oppido uerebatur. ne quo caſu caloris iuuenilis ipetu lapſus neſcius neſciam ſororẽ incurreret. ſed pietatis ſpectatæ iuuenis & matris obſequm & ſororis officiũ religioſe diſpẽſat. & arcanis domus uenerabilis ſilẽtii cuſtodiæ tradidit. plebeiã facietenus prætendẽs humanitatẽ. ſic neceſſariũ ſanguinis ſui mundaggreditur ut deſolatã uicinã puellã. parentũq præſidio uiduatã. domus ſuę tutela receptaret. At mox artiſſimo. multũque ſibi dilecto cõtubernali. largitus de ꝓprio dotẽ. liberaliſſime traderet. Sed hic bene atque optime plenaque cũ ſanctimonia diſpoſita feralẽ fortunę nutũ latere nõ potuere. cuius iſtinctu domũ iuuenis ꝓtinus ſe direxit. ſęua riualitas. & ilico hic eadẽ uxor eius. quę nũc beſtiis ꝓpter hęc ipſa fuerat addicta cepit puellã uelut æmulã tori. ſuccubãque primo ſuſpicari. dehinc deteſtari: dehinc crudeliſſimis laqueis mortis inſidiari talẽ denique cõminiſcitur facinꝰ. Annulo mariti ſurrepto rus ꝓfecto mittit quẽdã ſeruulũ ſibi qdẽ fidelẽ. ſed de ipſa fide peſſime mœrentẽ. qui puellę nũciaret qd eã iuuenis ꝓfectus ad uillulã uocaret ad ſeſe addito ut ſola & ſine ullo comite q maturiſſime pueniret. & ne qua forte naſceretur uenię dicõtatio tradit annulũ marito ſubtractũ. q monſtratus fidẽ uerbis adſtipularetur: At illa mandato fratris obſequens. hęc enĩ nomẽ ſola ſciebat. reſpecto ẽt ſigno eiꝰ qd
Succu
ba
efferebatur. gnauiter ut pręceptũ fuerat incomitata feſtinat. Sed ubi fraudis extremę lapſa decipulo laqueos inſidiaꝝ acceſſit. Tũc illa uxor egregia ſororẽ mariti libidinoſę furię ſtimulis efferata primũ quidẽ nudã flagris ultime uerberat dehinc quod
Deci
pulo
Titio
res erat clamantẽ quoque quod fruſtra pelicatus indignatione bulliret fratriſque nomen ſępius itetantẽ uelut mentitã atque cũcta fingentẽ titione candẽti iter media fœmina detruſo crudeliſſime necauit. Tunc acerbę mortis exciti nunciis frater & maritꝰ accurrũt uariiſque lamentationibo defletã puellã tradũt ſepulturæ nec iuuenis ſororis ſuę mortẽ tã miſerã & quæ minime ut par erat illata eſt equo tolerare quiuit animo

ſed medullitus dolore cõmotus. acerrimæq bilis noxio furore pfuſus: exin flagrãtiſſimis febribus ardebat. ut ipſi quoq iã medela uideretur eſſe neceſſaria. Sed uxor q iam pridẽs nomẽ uxoris cũ fide pdiderat. medicũ cõuenit quẽdã noctæ pfidiæ: q iã multaꝝ palmaꝝ ſpectatus præliis magna dexteræ ſuæ trophæa numerabat. eiq ꝓtinus. l. ꝓmittit ſeſtertia: ut ille quidẽ momẽtariũ uenenũ uenderet. illa aũt emeret mariti ſui mortẽ. quo cõſpectu ſimulatur neceſſaria prœcordiis leniendis. biliq ſubtrahendæ. illa præ nobilis potio. quã ſacrã doctiores nominãt. Sed in eius uice ſubditur alia ꝓſerpinæ ſacra ſaluti. Iamq præſente familia & inde nõnullis amicis. & affinib9 ægroto medicus poculũ ꝓbe temperatum manu ſua porrigebat. Sed audax illa mulier: ut ſimul & cõſciũ ſceleris amoliretur. & quã deſpõderat pecuniã. lucraretur corã detento calice. nõ prius inqt medicoꝝ optime: nõ prius cariſſimo mihi marito trades iſtã potionẽ. q de ea bonã partẽ hauſeris ipſe. Vnde enim ſcio. an noxiũ in ea lateat uenenũ. quæ res utiq te tã prudẽtẽ: tãq doctũ uirum nequaq offendit. ſi religioſa uxor circa ſalutẽ mariti ſollicita, neceſſariã affero pietatẽ. qua mira deſperatione truculẽtę fœminæ. repente pturbatur medicus. excuſſuſq toto cõſilio. & ob anguſtiã tẽporis. ſpatio cogitandi priuatus. anteq trepidatione aliqua. uel cõtatione ipſa daret malæ cõ
Mo-
menta
rium
Vene-
num
ſcientiæ ſuſpicionẽ. indidẽ de potione guſtãt ampliter. quã fidẽ ſecutus adoleſcens & ſumpto calice qd offerebatur hauſit. Ad iſtũ modũ præſenti tranſacto negocio. medicus q celerrime domũ remeabat. ſalutifera potione peſtẽ præcedentis ueneni feſtinãs extinguere. nec eum obſtinatione ſacrilega. qua ſemel cæperat truculenta mulier unguelatius a ſe diſcedere paſſa eſt. prius q inquit digeſta potione medicinæ euentus ꝓbatus appareat. ſed ægra precibus & obſtinationibus eius multum ac diu fatigata tãdem abire conceſſit. Interdum perniciem cæcam toris uiſceribus furentem. medullæ penitus attraxerant multum deniq ſaucius & grauedine ſomnolenta iam demerſus domum peruadit ægerrime. uixq enarratis cunctis ad uxorem mandat ſaltem ꝓmiſſam mercedem mortis geminatę depoſceret. Sicq Eliſus uioléter ſpectatiſſimus medicus effudit ſpiritũ nec ille tamen iuuenis diutius uitam tenuerat. ſed interfictas mẽtitaſq lachrymas uxoris pari caſu mortis fuerat extinctus. Iamq eo ſepulto paucis iteriectis duobus quis feralia mortuis litantur obſequia uxor medici precium geminę mortis petens aderat. ſed mulier uſquequaq ſui ſimilis fidei ſupprimens faciem prætendens imaginem blandicule reſpondit & omnia prolixe accumulateq pollicetur & ſtatutum premium ſine mora ſe redituram conſtituit modo pauxillum de ea potione largiri ſibi uelleret ad incepti negocii ꝓſecutionẽ quid pluribus laqueis fraudium peſſimarum uxor inducta medici facile conſenſit & quo ſe gratiorem locupleti fœminæ faceret properiter domo petita totam prorſus ueneni pyxidem mulieri tradidit q grandẽ ſcelerum nacta materiam longe lateque cruentas ſuas manus porrigit. Ha
Prope
riter
bebat filiam paruulam de merito quẽ nuper necauerat huic infantulæ quod leges neceſſariam patris ſucceſſionem deferrent ſuſtinebat ægerrime inhianſque toto filiæ patrimonio imminebat & captu ergo certa defunctorum liberorum matres ſceleratas hæreditates excipere talem parentem præbuit qualem exhibuerat uxorẽ prãdioque commento pro tempore etiam uxorem medici ſimul & ſuam filiam ueneno eodẽ percutit. Sed paruulæ quidem tenuem ſpiritum & delicata ac tenera præcordia cõficit protinus uirus infeſtum at uxor medici dum noxiis ambagibus pulmones eius pererrat tempeſtas deteſtabilis potionis primũ ſuſpicata quod res erat mox urgentę ſpũ

iam certo certior contendit ad ipsam præsidis domũ: magnoq; fidẽ eius ꝓtestata clamore & populi concitato tumultu: utpote tam imania de rectura flagitia. efficit stati sibi simul & domus & aures præsidis patefierent. Iamq; ab ipso exordio crudelissimę mulieris. ꝯunctis atrocitatibꝫ diligenter expositis. repẽte mentis nubilo turbine correpta semihiantes adhuc cõpressit labias. & attritu dentiũ longo stridore reddito ante ipsos præsidis pedes exanimis corruit nec ille uir alioqn exercitus tã multiformes facinus execratæ ueneficæ dilatione languida passus marcescere. cõfestim cubicularis mulieris attractis. in tormentoꝝ ueritatem eruit. atq; illã minus qde q̃ mœrebatur.

Sed quod dignus cruciatus alius excogitari non poterat: certe bestiis obiiciendam pronunciauit. Talis mulieris pulicitus matrimonium confarraturus ingentiq; angore oppido suspensus. expectabã diem muneris sæpius quidẽ metu mortem mihi uolẽs consciscere. priusq̃ sceleros æ mulieris contagio maculare. uel infamia publici spectaculi depudescerẽ. sed priuatꝰ humana manu. priuatur digitis. ungula rotunda. atq; mutila gladiũ stringere nequaq̃ poterã plane tenui specula solabar clades ultimas: quod uer in ipso ortu iam gemmulis floridis cũcta depingeret. & iã purpureo nitore prata uestiret. & cõmodũ dirupto spineo tegmine spirantes cinameos odores ꝓmicarent rosæ. quæ me priori meo lucio redderent. Dies ecce muneri destinatus aderat ad consceptũ caueæ ꝓsequẽte populo põpatico fauore deducor. ac dũ ludicris sæniscoꝝ choreis. primitiæ spectaculi dedicãtur. tãtisp ante portã tõstitutus. pabuli lætissimi grãinis quod in ipso germinabat aditu. libens affectabã. subinde curioso oculos patẽte porta spectaculi. ꝓspecto gratissimo reficiẽs. nã puelli puellæq; uirentis flo tẽtes ætatula. forma cõspicui. ueste. nitidi. incessu gestuosi. greganicã saltãtes pyrrhicã. dispositis ordinationibꝫ. decoros ambitus inerrabãt. nũc in orbe rotatũ fluxuosi nũc in obliquã seriẽ cõnexi. & in quadratũ patorẽ cuneati. & in catervæ dissidiũ separati. At ubi discursus reciproci multinodes ambages tubæ terminalis cãtꝰ explicuit. alueo subducto. & cõplicitis siparis scæna disponitur. Erat mons ligneus adinstar nobilis montis illius quẽ uates Homerus idæũ cecinit. sublimi structus fabrica cõsimus directis. & uiuis arboribꝫ. sũmo cacumine de manibꝫ fabri fonte manante fluuialis aquas eliquans. capellæ pauculæ tondebant herbulas. & in modũ paridis pristygiipastoris in barbaricis amiculis humeris defluentibus pulchre inclusi atus adolescẽs aurea tiara cõtecto capite. pecuariũ simulabat magisteriũ. Adest luculentus. puer nudus. nisi q; ephoebica chlamida sinistrum tegebat humerum. flauis crinibꝫ usq; quaq; conspicuus. inter comas eius aureę pinnulæ cognatione simili societate prominebãt. quem caducecum. & uirgula Mercurium indicabant. Is saltatorie ꝓcurrens. malũq; bracteis inauratum dextera gerens. ei qui Paris uidebatur porrigit quę mãdaret Iuppiter. nutu significans. & protinus gradus citule referens. e conspectu facessit. Insequitur puella uultu honesta. in deę iunonis specie similis. nam & caput stringebat diadema candida ferebat & sceptrum. Irrupit alia. quam putares Mineruam. caput contecta fulgentis galea: & oleaginea corona tegebatur ipsa galea. clipeum attollens. & astam quatiens & qualis illa cum pugnat. Super has intocessit alia uisẽdo decore prępollens gratia coloris ambrosei designans Venerem. qualis fuit Venus. cum fuit uirgo. nudo & intecto corpore perfectam formositatem professa nisi q; tenui pallio bombicino inumbrabat spectabilem pubem quam quidem laciuiam curiosus uentus satis amanter nunc lasciuiens reflabat ut dimota pateret flos ętatulæ.

Cõplicitis siparis

nũc luxuriã aspirabãt: ut adhærens pressule: membroꝝ uoluptatẽ graphice laciniaret: Ipse aũt color deæ diuisus i speciẽ: corpus cãdidum: qd cælo demeat: amictus cerulus qd mari remeat. Iã singulas uirgines: q̃ deę putabant: sui obibãt comites. Iunonẽ quidẽ Castor & Pollux: quoꝝ capita cassides orbate stellarũ apicibus insignes cõtegebãtur. Sed & isti castores erãt scenici pueri. hæc puella uarios modulos lasciua cõcinente tibia procedẽs: qeta: & iaffectata gesticulatioe: nutib9 honestis pastori pollicitur si sibi præmiũ decoris addixisset: sese regnũ totius Asiæ tributurã. At illã quã cultus armoꝝ Mineruã fecerat: duo pueri mũiebãt. præliaris deæ comites armigeri: terror & metus nudis insultantes gladiis. At pone tergũ tibicen hormũ canebat bellicosũ: & pmiscens bõbis grauibus tinnitus acutos. imodũ tubæ saltatiões agilis uigorẽ suscitabat. Hæc inqeto capite & oculis in aspectũ minacibus: citato & in torto genere gesticulatione alacri demõstrabat Paridi si sibi formę victoriã tradidisset: forte trophęisq; bellorũ inclitũ suis amminiculis futurꝝ. Venus ecce cũ magno fauore caueę i ipso meditullio scænę circũfuso populo: lętissimoꝝ puulorum dulce subridens: cõstitit amœne. illos teretes & lacteos puellos diceres tu cupidines ueros de cælo uel mari cõmodũ inuolasse. Nã & pinnulis & sagittulis & habitu cętero formæ pręclaræ cõgruebant & uelut nuptialis epulas obiturę dominæ: choruscis præludebãt facibus & ifluunt innuptaꝝ puellaꝝ decore soboles. Hinc gratiæ gratissimę. inde horę pulcherrimę. quæ iaculis floris serti & soluti deã suã ꝓpiciantes scitissimũ construxerunt chorũ: dominę uoluptatũ ueris coma blãdientes. Iã tubyæ multiforabiles cantus: lydios dulciter cõsonant: qbus spectatorũ pectora suaue mulcẽtib9: longe suauior Venus placide cõmoueri: cõcantiq; lẽte uestigio: & leuiter fluctuantes pinulas: & sensim annutãte capite cœpit icedere: molliq; tubyarũ sono delicatis respõdere gestibus: & nũc mite cõniuẽtibꝫ: nũc acre cõminãtibus: gestire pupulis: & nõnũq̃ saltare solis oculis. Hæc ut primũ ãnte iudicis cõspectũ facta est: usu brachiorũ polliceri uidebatur. si fuisset deabus cęteris antelata daturã se nuptã Paridi forma pręcipuã suiq; consimilẽ tũcaio uolẽti Phrygius iuuenis: malũ qd tenebat aureũ uelut uictorię calculũ: puelle tradidit. qd ergo miramini uilissima capita: imo forẽsia pecora imo uero togati uulturii: si toti nũc iudices snias suas precio nũdinãtur: cũ reaꝝ exordio iter deum & hoies agitatũ iudiciũ: corruperit gratia. & originalẽ snia magni Iouis cõsiliis: electus iudex. rusticanus & opili lucro ibidinis uendiderit. cum totius etiam suę stirpis exitio? Sic Hercules & aliud sequens iudiciũ inter inclitos achiuoꝝ duces celebratũ. uel cũ falsis insimulationibus. eruditioe doctrinaq; prępollens. palamedes. proditionis damnatur. uirtute martia prępotenti pręfertur Vlyxes modicus Aiacidi maximo. Quale autem & illud iudicium apud legiferos athenienses & eatos illos & omnis scientię magistros? Nonne diuinę prudẽtię senex. quem sapientia prętulit cunctis mortalibus: deus delphicus. fraude & inuidia nequissimę factionis circũuentus uelut corruptor adolescentię. quã frenis coercebat. herbę pestilentis suco noxio perẽptus ẽ? relinquens ciuibus ignominię perpetuę maculam? Cũ nunc etiã egregii philosophi sectã eius sanctissimã pręoptẽt. & sũmo beatitudinis studio. iurẽs i ipsius nome. sed ne q̃s idignatiõis meę reprehendat ipetũ. secũ sic reputas. ecce nũc patiemur philosophantẽ nobis asinũ. rursus unũ discessi reuertar ad fabulam. postq̃ finitũ illud pidis iudiciũ. Iuno qdẽ cũ Mierua tristes & iratis similes scęna redeũt idignatione repulsę gestib9 ꝓfessę. Venus uero gaudẽs & hylaris letitiam saltãdo toto cum

presſule Laciniare

Meditullio

Vultu rius

choro profeſſa eſt. Tũc de ſummo mõtis cacumine ꝑ quãdã latentẽ fiſtulam in excel-
Per- ſum prorũpit imo croco diluta: ſparſimq; defluens paſcentis circa capellas odoro ꝑ
pluit pluit hymbre: donec i melioꝛẽ maculate ſpeciẽ canicie ꝓpriã luteo colore mutaret.
Iãq; tota ſuaue flagrante cauea: mõtẽ illũ ligneũ terræ uorago decepit. Ecce qdã mi-
les ꝑ mediã plateã dirigit curſum petitur9: populo iã poſtulãte: illã de publico care-
re mulierẽ: quã dixi: pp multiforme ſcelus beſtiis eẽ damnatã: meiſq; præclaris nupti
is deſtinatam: & tor9 genialis ſcilicet noſter futurus accuratiſſime diſcernebat: lect9
ĩdica teſtudine plucidus: plumea cõgerie tumidus: ueſte ſerica floribus. At ego præ-
ter pudorẽ obeundi publice cõcubitus: præter contagiũ ſceleſtæ pollutæq; fœminæ:
metu etiã mortis cruciabar maxie. Sic ipſe mecũ reputans: q; i amplexu uenereo ſcili
cet nobis cohærentibus quæcũq; ad exititũ mulieris beſtia fuiſſet ĩmiſſa: nõ adeo ui
prudentia ſollers: uel artificio docta: uel abſtinentia frugi: poſſet ꝓuenire. ut adiacen
tem lateri meo laceraret mulierẽ: mihi uero q̃ſi ĩdemnato & innoxio ꝑceret. Ergo igit
non de pudore iam: ſed de ſalute ipſa ſollicitus: dũ magiſter meus lectulo probe co-
aptando deſtrictus inſeruit. & tota familia ꝓtim miniſterio uenatiõis occupata: pri
uoluptario ſpectaculo attõita meis cogitatiõib9 libeꝛ tribuebatur arbitriũ. nec ma-
gnopere q̃ſq̃ cuſtodiẽdũ tã manſuetũ putabat aſinũ: paulati furtiuũ pedẽ ꝓferens
porta quæ ꝓxia ẽ potitus: iam curſu me celerrimo ꝓripio. Sexq; totis paſſuũ milib9
pniciter cõfeſtis: cẽchreas puado: qd' oppidũ audit quidẽ nobiliſſimæ coloniæ corin-
thienſiũ. adluitur aũt ægæo & ſardonico mari: ubi portus ẽt tutiſſimũ nauiũ recepta-
culũ magno frequẽtatur populo. Vitatis ergo turbulis: & electo ſecreto littore ꝑpe
ipſas fluctuũ aſpergines in quodam molliſſimo arenæ gremio laſſum corpus porre-
ctus refoueo. Nã & ultimã diei metã: curriculũ ſolis deflexerat: & ueſpertinæ me q̃-
ti traditum dulcis ſomnus oppreſſit.

Eiuſdem liber undecimus de aſino aureo:

Silen- Irea primã ferme noctis uigiliã exprectus pauore ſubito: uideo pra-
tioſus micantis lunæ candore nimio cõpletũ orbẽ: cõmodũ marinis emergẽ
tẽ fluctibus. nactuſq; opacæ noctis ſilẽtioſa ſecreta certus ẽt ſummatẽ deã præcipua maieſtate pollere: reſq; ꝓrſus hũanas ipſius regi pro
uidentia. nec tantũ pecunia & ferina: ueꝝ iamiã ẽt dĩno eius luminis
numiniſq; nutu uegetari. Ipſa etiã corpora terra: cælo: mariq; nũc icremẽtis cõſequẽ
ter augeri. nũc decrementis obſequẽter ĩminui. fato. ſ. iam meis tot tantiſq; cladibus
ſatiato: & ſpecie ſalutis licet tardã ſubmiſtrante auguſtũ ſpecimẽ deæ pręſẽtis ſtatui
deprecari: cõfeſtimque diſcuſſa pigra q̃ete alacer exurgo: meque ꝓtinus purificandi
ſtudio. marino lauacro trado. ſeptieſque ſũmerſo fluctibus capite. qd' eum nũerum
præcipue religionibus aptiſſimũ diuinus ille Pythagoras ꝓdidit: lætus & alacer deã
Ap- præpotentẽ lachrymoſo uultu ſic apprecabar. Regina cæli. ſiue tu ceres alma fru-
precabar gũ parens originalis. quæ repertu lætata filiæ. uetuſtæ grãdis ferino remoto pabulo
Ceres mitti cõmõſtrato cibo. nunc eleuſiniã glebã ꝓcolis. ſed tu cæleſtis Venus. quæ primis
Ven9 reꝛ exordiis ſexuũ diuerſitatẽ. generato amore ſociaſti. & æterna ſobole hũano gene
Luna re ꝓpagato nũc circũfluo Paphi ſacrario coleris. ſeu Phœbi ſoror, quæ partu ferarũ
Proſer medelis leniẽtibus recreato populos tãtos educaſti. præclariſque nũc uenerãris de-
pina lubris epheſi: ſeu nocturnis ululatib9 horrẽda Proſerpina. triformi facie larualeſ ipe
tus cõprimẽs terræque clauſtra cohibẽs lucos diuerſos ſerrãs. uario cultu ꝓpiciaris.

ſta luce fœminea cõluſtrãs cũcta mœia: & nudis ignib9 nutriẽs læta ſemina: & ſolis
imbagibus diſpẽſas incerta lumina: quoquo noie: quoquo ritu: quaq; facie: te fas ẽ in
uocare. tu meis iã nũc extremis erumnis ſubſiſte: tu fortunã collapſam affirma: tu ſę
uis exanclatis caſibus: pauſam pacemq; tribue. ſit ſatis laborum: ſit ſatis periculorũ:
depelle quadrupedis diram faciem: redde me cõſpectui meorum: redde me meo Lu-
cio. Ac ſi qd offenſũ numẽ ĩexorabili me ſęuitia prẽmit: mori ſaltẽ liceat: ſi nõ licet ui-
uere. Ad iſtũ modũ fuſis precib9: & adſtructis lamẽtationib9: rurſus mihi marcẽ
tẽ animũ: ĩ eodẽ illo cubili: ſopor circũfuſus oppreſſit: necdũ ſatis cõſperã: & ecce pe
lago medio uenerãdos diis ẽt uult9: attollẽs emergit diuina facies. At dehic paulati
toto corpe ꝑ lucidũ ſimulacrũ excuſſo pelago ante me cõſtitiſſe uiſũ ẽ: eiꝰ mirãdã ſpe
ciẽ: ad uos ẽt referre connitar: ſi tamẽ mihi diſſerẽdi tribuerit facultatẽ: pauptas oris
humani: uel ipſũ numẽ eiꝰ: dapſilẽ copiã elocutilis facundiæ ſubminiſtrauerit. Iam Elocu
primũ crines uberrimi ꝓlixiq; & ſenſim ĩtorti ꝑ diuia colla paſſiue diſpſi. molliter de tilis
fluebãt: corona multiformis: uariis floribꝰ ſublimẽ diſtrixerat uerticẽ: cuius media
qdẽ ſup frontẽ planã rotũditas ĩ modũ ſpeculi. uel ĩmo argumẽtũ lunæ candidũ lu-
mẽ emicabat: dextra leuaq; ſulcis inſurgẽtiũ uiparet cohibita: ſpicis ẽt cerealibꝰ deſu Vipa-
ꝑ porrectis: multicolor byſſo tenui ptexta. nũc albo cãdore lucida: nũc croceo flore re
lutea: nũc roſeo rubore flãmida. & q̃ lõge longeq; ẽt meũ cõfutabat obtutũ. palla ni- Flãmi
gerrima. ſplẽdeſcens atro nitore. q̃ circũcirca remeãs. & ſub dextrũ latus ad humerũ da
leuũ recurrẽs. umbonis uicẽ deiecta pte laciniæ multiplici cõtabulatiõe dependula. Conta
Ad ultimas horas. nodulis fimbriarũ decoriter cõfluctuabat ꝑ intectã extremitatẽ. bula-
& ĩ ipſa eiꝰ planitie ſtellæ diſpſæ corruſcabãt: earũq; media ſemeſtris luna flammeos tio
ſpirabat ignes. quaq̃ tũ iſignis illius palle ꝓfluebat ãbitꝰ idiuiduo nexu corona. totis
floribus: totiſq; cõſtructa pomis. adherebat iam geſtamina: longe diuerſa. nã dextra
qdẽ ferebat æreũ crepitaculũ: cuius p anguſtã laminã ĩ modũ balthei recuruatã. tra-
iectę mediæ paucæ ungulæ eriſpãte brachio. trigẽinos iactꝰ reddebãt argutũ ſonũ:
leue uero cymbiũ depẽdebat aureũ. cuius anſulæ. q̃ ꝓte cõſpicua ẽ. iſurgebat aſpis. ca Cym-
put extollẽs arduũ ceruicibus late tumeſcẽtibꝰ. pedes ãbroſios tegebãt ſoleæ. palmę bium
uictricis foliis intextæ. Talis ac tanta ſpirãs arabiæ fœlicia germia diuina me uoce di
gnaẽ. En adſũ tuis cõmota luci precibus reꝛ natura parẽs. elemẽtoꝝ oĩum domĩa. Reꝛ
ſæculoꝝ ꝓgenies initialis. ſũma numinũ. regina manũ. prima celitũ deoꝝ: dearũq; natu-
facies uniformis: q̃ celi lũinoſa culmina. maris ſalubria flãmina. iferũ deplorata ſilen ra pa-
tia. nutibus meis diſpenſo. cuius numẽ unicũ multi forme ſpecie. ritu uario. nomine rẽs
multiiugo totius ueneratur orbis. Inde primigenii phryges peſſimũticã noĩant do-
mini matrem hinc autochthones attici cecropeiã Mineruã. illinc fluctuantes. cyprii Auto
paphiam Venerẽ cretes ſagittiferi dictinam dianã ſiculi trilĩgues ſtygiam Proſerpi- chtho
nã. Eleuſini uetuſtam deam. Cererem Iunonem alii Alii Bellonam alii Hecatẽ. Rhã nes
nuſiam alii & qui naſcentis dei ſolis inchoantibus illuſtrantur radiis Aethiopes ari- Siculi
que Priſcaque doctrina pollentes ægyptii cerimoniis me propriis ꝓcolentes appellãt trilin-
uero noie reginam Iſidẽ adſũ tuos miſerata caſus adſum fauens & ꝓpitia mitte iam gues
fletꝰ & lamẽtatiões omitte depelle mœrorẽ Iã tibi ꝓuidẽtia mea illuceſſit dies ſaluta
ris. Ergo igr̃ ĩperiis iſtis meis aĩum intende ſollicitũ diem qui dies ex iſta nocte naſce-
tur æterna mihi nũcupauit religio quo ſedatis hybernis tẽpeſtatibus & lenitis maris
procelloſis fluctibus: nauigabili iã pelago rudẽ dedicantes carinam primitias cõmea

tus libant mei sacerdotes. Id sacrũ: nec sollicita nec ꝓphana mente debebis oppe ri. nam meo monitu sacerdos in ipso procinctu põpæ roseam manu dextra. sistro co hærẽtem gestabit coronã, incontanter ergo dimotis turbulis: alacer continuare pom pã meã: uolentia fretus: & de ꝓximo clemẽter uelut manũ sacerdotis osculabundus rosis decerptis pessime: mihiq; de testabilis iã dudũ beluæ istius corio te ꝓtinꝰ exuo, nec quicq̃ reꝝ mearũ reformides: ut arduũ. nã hoc eodẽ momento quo tibi uenio: si mul & tibi præsens q̃ sunt cõsequẽtia sacerdoti meo ꝑ quietẽ facienda præcipio: meo iussu tibi cõstricti comitatꝰ decedẽt populi. nec iter hylares cerimonias & festiua spe ctacula quisq̃ deformem istã quã geris faciẽ phorrescet: uel figurã tuã repente mutari sequius interprætatus aliqs maligne criminabitur. Plane memineris & penita mente cõditũ semp tenebis: mihi reliq̃ uitæ tuæ curricula: aduscꝫ terminos ultimi spũs da data. nec iniuriũ cuius beneficio redieris ad homines: ei totũ debere q; uiues. Viuere aũt beatus: uiues i mea tutela gloriosus: & cũ spaciũ sæculi tui ꝑmensus ad iferos de mearis ibi quoq; i ipso subterraneo semirotũdo: me quã uides Acherontis tenebris i terlucentẽ: stygiisq; penetralibus regnantẽ: cãpos elysios incolẽs ipse: tibi ꝓpicꝰ fre quẽs adorabis. qd' si sedulis obsequiis & religiosis ministeriis: & tenacibꝰ castimoni is: numẽ nostꝝ ꝓmeueris: scies ultra statutã fato tuo spacio: uitã quoq; tibi ꝓroga re mihi tãtũ licere. Sic oraculi uenerabilis fine ꝓlato: numẽ iuictũ i se recessit: nec mo ra cũ somno ꝓtinus absolutꝰ pauore & gaudio: ac dein sudore nimio ꝓmixtꝰ exur/ go: sũmæq; miratꝰ deæ potẽtis tã clarã præsentiã marino rore respsus: magnisq; ipius eius itentus. monitiõis etus ordinẽ recolebã. Nec mora: cũ noctis atræ fugato nubi lo: sol exurgit aureus: & ecce discursu religioso: ac ꝓrsus triũphali: turbule cõplẽto tas plateas: tãtaq; hylaritudine ꝓter peculiarẽ meã gestire mihi cũcta uidebãtur: ut pecua etiã huiusce modi & totas domos: & ipsũ diẽ serena facie gaudere sentirẽ. Nam & priuinã pridianã: dies apricus ac placidus repẽte fuerat isecutꝰ: ut canore etiã auicu læ: ꝓclãte uerno uapore concẽtus suaues adsonarẽt. matrẽ siderũ. parẽtẽ tẽpo rũ. orbisq; totius dominã. blãdo mulcẽtes affamie. qd qd' arbores etiã q̃ pomifera so bole fœcũdæ. quæque eaꝝ tãtũ ũbra cõtẽtæ. steriles austernis laxate flatibꝰ. germine folioꝝ renidẽtes. demẽti motu brachioꝝ dulces strepitꝰ obsibilabãt. magnoque p/ cellaꝝ sedato fragor. ac turbido fluctuũ tumore posito. mare q̃etas alluuies tẽpabat Cælũ aũt nubilosa caligine disiecta. nudo sudoque lũinis ꝓprii splẽdore cãdebat. ac ce põpę magnę paulatim præcedũt anteludia. uocibꝰ cuiusque studiis exornata pul cherrime. hic incíctus baltheo militẽ gerebat. illũ succinctũ chlamyde crepides & ue nabula uẽatorẽ feeerãt. Aliꝰ soccis obauratis. ĩdutus serica ueste. mũdoque præcio so. & adtextis capite criniꝭ. icessu pfluo fœminã mẽtiebatur. Porro aliũ ocreis scu to galea ferroque isignẽ. e ludo putares gladiatorio ꝓcedere. nec ille deerat: qui magi stratũ fascibꝰ purpuraque luderet: Nec q̃ pallio baculoque & daxeis & hircino barbi cio philosophũ fingeret. Nec q̃ diuersis arũdinibꝰ: alter aucupẽ cũ fisco. alter pisca Croco torẽ cũ hamo iduceret. Vidi & ursã mãsuẽ. cultu matrõali sella uehebat'. & simiã pil ciis leo textili. crocociisq; phrygiis catãiti pastoris spẽ. aureũ gestãtẽ poculũ. & asinũ pi phry/ nis adglutiatis. a dãbulãtẽ cuidã seni ãbili. ucillũ qdẽ bellerophõtẽ. hũc ãt diceres pe giis gasiũ. tũ rideres utrũq;. Int' has oblectatões ludicras populariũ q̃ passi uagabãt' iãlo Vcil/ spitatricis deę peculiaris põpa moliebat'. mulieres cãdido splẽdẽtes amicimie uario lũ letãtes gestamie. uerno florẽtes coronãine. q̃ de grẽio puiã. q̃ sacer icedebat cõitatꝰ.

solum sternebant flosculis. Aliæq; nitẽtibꝰ speculis pone tergũ reuersus ueniẽti deæ obuiũ cõmonstrarent obsequiũ. Et quæ pectines eburneos ferẽtes: gestu brachiorũ: flexuq; digitoꝝ: ornatũ atq; obpexũ criniũ regaliũ fingerent. illæ ẽt quæ cęteris ungu entis & geniali balsamo guttatim excusso cõspgebant plateas. manus preterea sexus utriusq; numerus: lucernis: tædis cæreis. & alio genere ficti luminis sideꝝ cælestiũ stir pẽ ꝓpiciantes symphõiæ: dehinc suaues fistulæ: tibyæq; modulis dulcissimis psona bãt. eas amœnus lectissimæ iuuẽtutis uestenitea & cataclista prænitẽs sequebat' cho rus. carmẽ uenustũ iterantes: qd' camœnaꝝ fauore sollers pœta modulatus edixerat qd' argumẽtũ referrebat. Interi maioꝝ antecãtaměta uotoꝝ. Ibãt & dicati magno serapi tibicines: q ꝑ obliquũ calamũ ad aurẽ porrectũ dxtrã: familiarẽ tẽpli deiq; mo dulũ frequẽtabãt. & plerisq; q facilẽ sacris uiã dari prędicarẽt. Tũc ifluũt turbæ sacris diuinis initiatæ: uiri fœminæq; oĩs dignitatis & oĩs ætatis liteę uestis cãdore puro lũi nosi. Illę limpido tegmine crines madidos obuolutę: hi capillũ derasi funditus: uerti cẽ prenitentes: magnæ religiõis terrena sidera. ęreis & argenteis. imo uero aureis etiã sistris argutũ tinnicũ cõstrepentes: & antistites sacrorũ ꝓceres illi qui candido lintea mine cinctũ pectoralẽ aduscꝫ uestigia strictim iniecti: potẽtissimorũ domini profere bant insignis exuuias. Quoꝝ primus lucernã claro precãtẽ porrigebat lumine. non adeo nris illis cõsimilẽ: q̃ uespertinas illuminant epulas. sed aureũ cymbiũ i medio sui pectore flammulã susciians largionẽ. Secũdus uestitus qdẽ similis. sed manibꝰ ãba bus gerebat altaria: idẽ auxilia qbus nomen dedit ꝓpriũ i deæ sũmatis auxiliaris ꝓui dentia. Ibat tertius attollẽs palmã: auro subtiliter foliatã: necnõ mercurialẽ ẽt cadu ceũ. Quartus ęqratis ostẽdebat indiciũ. deformatã manũ sinistrã. porrecta palmu la: quæ genuina pigritia. nulla callliditate. nulla solertia prædita: uidebatur ęqrati ma gis aptior q̃ dextra. Idem gerebat & aureũ uasculũ in modũ papillæ rotundatum: ꝺ quo lacte libabat. Quintus auream uannum aureis congestã ramulis. & alius fe rebat amphorã. Nec mora cũ dei dignati pedibus humanis icedere prodeunt hic hor rẽdum: ille superꝝ cõmeator & inferũ: nunc aurea facie sublimis. attollens canis cerui ces arduas anubis: leua caduceum gerens dextra palmam uirẽtem quatiens. cuiꝰ ue stigium cõtinuum sequebatur. bos ierectum leuata statũ bos oĩa ꝑntis deę fœcũdũ simulacrũ: qd residẽs humeris suis proferebat unus e ministerio beato gressu gestuo so: ferebatur ab alio cista secretoꝝ capax: pœnitus celans opta magnifice religionis: gerebat alius fœlici suo gremio summi sui numinis uenerãdam effigiem: non pecoris nõ auis: nõ ferę: ac ne hõis q̃dem ipsius consimilem. sed solerti repertũ & ipsa nouita te: reuerẽdã altioris utcũq; & magno silentio tegẽte religiõis argumẽtũ ineffabile: sed ad istum plane modũ fulgẽte auro figuratũ. Vrnula faberrime cauata fundo q̃ rotun Faber/ do miris extrisecus simulacris ęgyptioꝝ effigiata: eius orificiũ nõ altiuscule leuatũ: i rime canalem porrectũ: lõgo riuulo ꝓminebat. Ex alia pte uero multũ recedens: spatiosa dilatiõe adhęrebat ansa. quã cõtorto nodulo supsedebat aspis sq̃meæ ceruicis stricto tu more sublimis. & ecce præsentissimi numinis ꝓmissa nobis accedũt beneficia: & fa ta. salutẽq; ipsã meã gerẽs sacerdos appropinq̃t ad ipsũ prescriptũ diuię ꝓmissõis or natũ. dextra ꝓferẽs sistꝝ deę coronã. mihi & Hercules coronã ꝺsequẽter. qd tot ac tã tis exanclatis laboribꝰ. tot emersis piculis deę maxię ꝓuidẽtia adluctãtẽ mihi sęuis simã fortunã superẽ. nec tũ gaudio subitario cõmotꝰ i clemẽti me cursu ꝓripui verẽ. s. ne repẽtio q̃drupedis ĩpetu religõis qetꝰ turbaret' ordo. sed placido ac ꝓrsus hũano

gradu cōtabundus paulati obliquato corpe sane diuinitus decedente populo: sensim inrepo. At sacerdos ut re abse cognoscere potui: nocturni cōmonefcūs oraculi: miratusq; cōgruentiā mandati muneris cōfesti resistit: & ultro porrecta dextra obos ipsū meum coronā exhibuit. Tūc ego trepidans assiduo pulsu micanti corde coronam quæ rosis amœnis itexta fulgurabat auido ore susceptam: cupidus cupidissime deuorauī: nec me fefellit cæleste promissum. Protinus mihi delabitur deformis & ferina facies: ac primo quidem squalens pilus defluit. ac dehinc cutis crassa tenuatur: uenter obesus residet: pedum plantæ per ungulas in digitos exeūt: manus nō iam pedes sūt: sed in erecta porriguntᵉ officia: ceruix ꝓcera cohibetur. os & caput rotūdatur. aures enormes repetunt puitatē pristinā: dētes saxei redeūt ad humanā minutiem: & q̄ me
Minu ties
potissimū cruciabat ante cauda: nusq̄ cōparuit: populi mirantur. religiosi uenerātur tam euidentem maximi numinis potētiam: & consimilē nocturnis imaginibus magnificentiam & facilitatē reformatiōis: claraq; & cōsona uoce cælo manus attēdentes testantur tā illustre deæ beneficiū. At ego stupore nimio defixus: tacitus hærebā: animo meo tam repētinū: tanq; magnū nō capiente gaudiū: q̄d potissimū præfarer primariū: unde nouæ uacis exordiū caperē. quo sermonē nunc renatalingua fœlicius aspicarer: quib⁹ quantisq; uerbis tantæ deæ grās agerē. Sed sacerdos utcunq; diuino monitu cognitis ab origine cūctis cladibus meis: quanq̄ & ipse isigni pmotus miraculo: nutu significato: prius præcipit tegēdo mihi linteā dari laciniā. nā me cum primū nefando tegmie despoliauerat asinus: cōpensus in altū fœminibus & supstrictus accurate manibus quātū nudo licebat uelamēto me naturali ꝓbe muniuerā. Tunc e cohorte religiōis unus ipigre supioré exutus tunicā: suptexit me celerrime. quo facto sacerdos uultu genialī & hercules phūano: ī aspectū meū attonitus sic affatur. Multis & uariis exanclatis laboribus. magnisq; fortunæ tēpestatibus. & maximis actus ꝓcellis ad portū quietis & arā misericordiæ: luci tandem uenisti. nec tibi natales ac ne dignitas quidē: uel ipsa q̄ flores usq̄ doctrina ꝓfuit. sed lubrico uitrētis ętatulæ ad seruiles delapsus uoluptates. curiositatis iprosperæ siniſtq; præmiū reportasti. Sed utcūq; fortunæ cæcitas: dū te pessimis piculis discrutiat: ad religiosam istā beatitudinē. iprouida ꝓduxit malitia. Eat nūc: & mūm o furore sæuiat: & crudelitatis suæ materiam quærat aliā. nam in eos quoq; sibi uitas seruitiū deæ nostræ maiestas uindicauit: nō habet locū casus infestus: q̄d latrones, quid feræ. q̄d seruitiū: quid asprimorū itinerū ambages reciprocæ. q̄d metus mortis quottidianæ nefariæ fortunæ ꝓfuit In tutelā iam receptus es fortunæ. sed uidentis q̄ suæ lucis splendore. cæteros etiā deos illuminat. sume iā uultū lætiorē. candido isto habitu tuo congruentē comitare pōpam deæ sospitatricis inouanti gradu. uideant irreligiosi. uideant. & errorē suū recognoscant. En ecce pristinis erūnis absolutus. Isidis magnæ prudētia gaudēs Lucius de sua fortuna triūphat. quo tamē tutior sis atq; munitior. da nomen huic sanctæ militiæ. cuius nō olim sacramēto ēt rogabaris. teq; iā nūc obseqo religionis nostræ dedica. & ministeriū iugū subi uolūtariū. Nā cū cæperis deæ seruire. tunc magis senties fructū tuæ libertatis. ad istū modū uaticinatus sacerdos egregius fatigatos anhelitus trahens cōticuit. Exin pmixtus agmini religioso ꝓcedens comitabar sacrariū totæ ciuitati notus ac cōspicuus. digitis hominū nutibusque notabilis. omnes ī me populi fabulabantur. hūc oi potētis hodie deæ numen augustū reformauit ad hoies: felix hercules. & tibi beatus. qui uitæ scilicet præcedentis ínocentia. fideque meruerit

tā præclaꝛ de cælo patrociniū: ut renatus quodāmō statim sacroꝛ obseqo despōderetur. Interhęc & festoꝛ uotoꝛ tumultū paulati ꝓgressi. iā ripā maris ꝓximamus: atq; ad ipsū illū locū quo pridie meus stabulauerat asinus puenimus. Ibidem simulacris rite dispositis. nauē faberrie factā. picturis miris egyptioꝛ circūseptus uarie græcā. sūm⁹ sacerdos teda lucida. & ouo. & sulfure solēnissimas preces de casto præfat⁹ ore. q̄ purissime purificatā. deæ nūcupauit. dedicauitq; huius aluei fœlicis nitēs carbasus litteræ uotū ingestās ꝓgerebat. ecce lītē uotū īstaurabāt de nouī cōmeatꝰ ꝓspera nauigatiōe. Iā malus insurgit. Pinus rotūda splendore sublimis insignis carchesio cōspicua. & puppis itorta chēisco. bratteis aureis uestita fulgurabat. oisq; ptsus carina citro lympido ꝓpolita florebat. Tūc cūcti populi tā religiosi. q̄ pphāi uānos onustas aromatis & huiuscemōi suppliciis certati cōgerūt. & īsup fluct⁹ libāt itritū lacte cōfectū. donec muneribꝰ largis. & deuotionibꝰ faustis cōpleta nauis. absoluta strophiis āchoralibꝰ. peculiari serenoq; flatu pelago redderetur. q̄ postq̄ cursus spatio. ꝓspectū sui nobis icertat. sacroꝛ geruli. sūptis rursū q̄ qsq; detulerāt alacres ad phanū reditū capessūt. simili ritu pōpe decori. At cū ad ipsū iā tēplū pueni⁹. sacerdos maximus. q̄q; diuinas effigies ꝓgerebāt. & q̄ uenerādis penetralibꝰ pridē fuerāt initiati. ītra cubiculū deę recepti. disponūt rite simulacra spirātia. Tūc ex his unus quē cūcti gtamateā dicebāt. ꝓforibꝰ assistēs. cætu pastophoꝛ. q̄d sacrosāncti collegii nomē est uelut ī cōtionē uocato. ididē de sublimi suggestu. de libro. de līs fausta uota præpha tꝰ principi magno. senatuiq; & eqti: totoq; Romano populo nauticis nauibꝰ. quæq; sub īperio mūdi nr̄atis regūtur renūtiat sermone rituq; gratiē si ita populis missis. Quā uocē fœliciter cūctis euenire signauit populi clamor īsecut⁹. exigaudio delibuti populares talos uerbenas corollas ferētes. exosculatis uestigiis deæ. q̄ gradibꝰ herbat argēto formata. Ad suos discedūt lares. nec tū sinebat meaius ūgue latius ididē digredi. sed intēt⁹ deæ specimē pristinos cas⁹ meos recoꝛdabar. nec tū fama uocalucris pigrā pinnaꝛ tarditate cessauerat. sed ꝓtin⁹ in patria deæ ꝓuidētis adorabile būficiū. meāq; ipsius fortunā mēorabilē narrauerat. passim cōfestim denicq; familiares ac Vernule q̄q; mihi ꝓximo nexu sāguinis coherebāt. luctu depositoq; dē meæ mortis falso nūtio susceptāt. repētino lætati gaudio. uarie q̄sq; munerabūdi: ad meū festinātilico diurnū reducēq; ab inferis cōspectū quoꝛ despata ipse & facie recreatus oblatiōes hōe stas: eq̄ bōiq; facio. q̄ppe cū mihi fāiliares. quoad cultū sumptūq; largiter succederet. deferre pspicue curassent. affatis itaq; ex offō singulis. narratisq; meis pristinis erūnis & pūtibꝰ gaudiis me rursū ad deę gratissimū mihi refero ꝰspectū. ædib⁹q; ductis intra ꝰseptū tēpli lare tēporariū mihi cōstituo deę ministeriūs adhuc priuatis apposit⁹. cūtuberniisq; sacerdotū indiuiduꝰ & numinis magni cultor insepabilis. Nec fuit nox una. uel qes aliq̄ uisu deę mōituq; ieiuna. sed crebris ipiis sacris suis me iā dudū destinatū. nūc saltē cēsebat initiari. At ego q̄q̄ cupiēti uolūtate præditus tū rligiosa formidine rētinebar. q̄d:n. sedudo pcūrauerā difficile religiōis obseqū & castimōioꝛ abstinētiā satis arduā cautoq; circūspcū uitā q̄ multis casibꝰ subiacet eē minuēdā hæc itēdidē mecū reputās nescio quō quāq̄ festinās differebā. Nocte q̄dā plenū gremiū suū uis⁹ ē mihi sūm⁹ sacerdos offerre at reqrēti q̄d utiq; istd rīdisse ptes illas d thessalia mihi missas seruū & meū ididē supuēisse noīe cādidū hāc exprect⁹ imaginē diu diuq; ap d cogitatōes meas reuoluebā q̄d rei portēderet pręserti cū nullū unq̄ hūisse me seruū isto noīe nūcupatū certꝰ eēm ut tū sese pręsagiū sōni porigeret lucꝛ ecce tū mōis oibꝰ significari patriū oblatiōe credebā sic āxi⁹ & ī puētū ꝓspiorē attōitꝰ tēpli

Tēporariū

Indidē

matutinas aptiões opiebar: ac dũ ualuis cadẽtib⁹ reductis in diuersũ deæ uenerabilẽ cõspectũ apprecamur. & ꝑ dispositas aras circũ iens sacerdos rẽ dinã ꝓcurat. suppli camẽtis solẽnib⁹ de penetrali fõte petitũ spõdeo libat reb⁹ iã rite cõsumatis. ichoatq; lucis salutatiõib⁹ religiosi primã nũciãtes horã ꝑstrepũt. & ecce supueniunt de patria quos ibi reliquerã famuli cũ me fotis malis icapistrasset erroribus cognitis. s. famulis meis necnõ & equũ quoq; illũ meũ reducẽtib⁹. quẽ diuerse distractũ notæ dorsualis cognitione recupauerãt. Quare solertiã sõni tũ mirabar. uel maxie q; præter cõgruẽtiã lucrosæ pollicitarionis argumẽto serui cãdidi. equũ mihi reddidisset colore cãdidũ. quo fcõ idẽ solicitus sedulũ colẽdi frequentabã ministerium spe futura beneficiis præsentib⁹ pignerata. nec minus ĩ dies mihi magis magisq; accipiendoq; sacroq; cupido glisscebat. sũmisq; præcib⁹ priariũ sacerdotẽ sæpissime cõuenerã. petens ut me noctis sacræ tãdẽ arcãis initiaret: at ille uir alioqn grauis & sobriæ religionis obseruationem famos⁹. clemẽter ac cõiter. & ut solẽt pentes in maturis liberoq; desideriis modificari. meã differens istãtiã spei melioris solatiis alioquin anxiũ mihi pmulcebat animã & diẽ quo q̃sq; possit initiari. deæ nutu demõstrari & sacerdotẽ q̃ sacra debeat ministrare eiusdẽ ꝓuidẽtia deligi. sumpt⁹ẽt cerimonis necessarios simili præcepto destinari quæ cũcta nos quoq; obseruabili paciẽtia sustinere cẽsebat. qppe cũ auiditati cõtumaciæq; sũme cauere. & utraq; culpã uitare. Ac neq; uocatus morari. necnõ iuss⁹ festiare debere. nec tũ eẽ q̃q̃ de suo numero tã pditæ mẽtis. uel ĩmo destinatæ mortis: q̃ nõ sibi quoq; seorsũ iubẽte dĩa. temerariũ atq; sacrilegũ audeat ministeriũ subire: noxãq; lætalẽ contrahere. Nã & ifeq; elaustra & salutis tutelam in deæ manu posita: ipsãq; traditionẽ adistar uolũtariæ mortis. & præcariæ salutis celebrari. qppe cũ trãsactis uitæ tpib⁹ iã in ipso finitæ lucis lũine cõstitutos. q̃s tũ tuto post sint magnardigionis cõmitti silẽtia: numẽ deæ seleat elicere. & sua ꝓuidẽtia quodãmõ renatos. ad nouæ reponere rursus salutis curricula. Ergo igr̃ me quoq; oportere cæleste sustinere præceptũ. q̃q̃ pspicua euidẽtiq; magni numinis dignatiõe. iã dudũ fœlicis ministerio nũcupatũ destinatũq;. nec secus q̃ cultores cæteri. cibis ꝓphanis ac nefariis iã nũcuperare. quo rectiꝰ ad arcana puriſſime religionis secreta ꝑuaderem. Dixerat sacerdos nec in patiẽtia corrũpebatur obseq̃ meũ. sed intẽtis miti qete. & ꝓbabili taciturnitate. sedulũ: quot dies obibã culturæ sacroq; ministeriũ. nec me fefellit. nec lõgi tpis plationecruciauit. deq; potẽtis benignitas salutaris. Sed noctis obscuræ nõ obscurisq; piis euidenter monuit aduenisse diẽ mihi sẽp optabilẽ. quo me maximi uoti ꝓpotes: q̃to q̃ sũptu deberẽ ꝓcurare supplicamẽtis ipsũq; mitrã illũ suũ sacerdotẽ præcipuũ diuino quodã stellaq; cõsortio ut aiebat mihi cõiũctũ sacroq; ministrũ decernit. q̃s & cæteris bẽiuolis præceptis sũ matris deq; recreatus ai nec dũ satis luce lucida discussaq; te, ꝑtinus ad receptaculũ sacerdotis cõtẽdo. atq; eũ cubiculo suo cõmodũ ꝓdeũtẽ continuat⁹ salutо. solito cõstãtius destinauerã iã uelut debitũ sacris obseq̃ũ flagitare. At ille statiut me cõspexit prior. O Luci inqt te fœlicẽ te beatũ quẽ ꝓpicia uolũtate numẽ augustũ tanto pe dignatur. Et qd inqt iã nũc stas ociosq; atq; ipsũ demoraris? Ad est tibi dies uotis assiduis exoptatus quo deæ multinõis diuinis ipiis p istas meas manus piissimis sacroq; arcanis insinueris & iniecta dextera senex cõmissim⁹ ducit me ꝑtin⁹ ad ipsas fores ædis amplissimæ rituq; solẽni aptiõis celebrato ministerio ac matutino pacto sacrificio de optis adyti ꝓfert quosdã libros lris ignorabilibus prenotatos ꝑtim figuris huiuscemõi animaliũ cõcepti sermonis cõpẽdiosa uerba suggerentes

partim nodosis & in modũ rotæ tortuosis. capreolatiq; cõdẽsis apicib⁹. ac curiositate ꝓphanoq; lectione mũita. ididẽ mihi prædicat. quæ forent ad usũ telete necessario præpãda. Ea ꝑtinus gnauiter. & aliquãto liberali⁹: ptĩ ipse. ptĩ p meos socios coemẽda ꝓcuro. Iãq; tpe. ut aiebat sacerdos id postulãte. stipatũ me religiosa cohorte deducit ad ꝓximas balneas & prius sueto lauacro traditũ. præfat⁹ dũi ueniã puriſſime cũ rotãs abluit. rursũq; ad tẽplũ reductũ iã duab⁹ diei ptib⁹ trãsactis aũ ipsa deæ uestigia cõstituit. secretoq; mãdatis q̃busdã quæ uoce meliora sũt. illd plane cũctis arbitris precipit. decẽ cõtinuis illis diеb⁹ cibariã uoluptatẽ coercerẽ. neq; ullũ aial eẽm. & iuuini⁹ essẽ q̃s uenerabili cõtinẽtia rite seruatis. Iã dies aderat diuino destinat⁹ uadimonio. & sol curuat⁹ intrahebat uespãtũ ecce cõfluũt undiq; turbæ sacroq; ritu uetusto uariis q̃sq; mũerib⁹ onerãtes. tũc sẽotis ꝓcul pfãis oib⁹. liteo rudiq; me cõtectũ amicimine. arepta manu sacerdos deducit ad ipsius sacralii penetralia. Quæras forsitã satis anxie studiose lector. qd deinde dictũ. qd factũ. Dicerẽ si dicere liceret. cognoscẽs si liceret audire. sed parẽ noxã cõtraherẽt aures & linguæ illæ temerariæ curiositatis: nec te tũ desiderio forsitã religioso sospẽsũ ãgoꝝ diutina cruciabo. Igitur audi. sed crede quæ uera sũt. Accessi cõfiniũ mortis. & calcato pserpinæ limine poia uect⁹ elementa remeaui. nocte media uidi solẽ cãdido coruscãtẽ lũine: deos iferos. & deos supos. Accessit corã. & adoraui de proxio. Ecce tibi rettuli. q̃ q̃uis audita. ignores tũ necesse ẽ. ergo qd solũ põt sine piaculo ad ꝓfanoq; intelligẽtias enũtiari referã. Mãe factũ est & pfectis solẽnib⁹. ꝓcessi duodecim sacrat⁹ stolis. hitu q̃dẽ religioso satis. sed effari d̃ eo nullo uinculo ꝓhibeor. qppe q̃d tũc tẽporis uidere pũtes plurimi. nãq; ĩ ipso ædis sacræ meditullio. ante deæ simulacq; cõstitutũ tribunal ligneũ iussus supstiti. bissina q̃dẽ. sed floride depicta ueste cõspicuus & hũeris depẽdebat pone tergũ taloq; tenus: præciosa chlamyda: q̃q̃ tamẽ uiseres. colore uario. circũnotatis insignibar aialibus: hinc dracões indicæ. inde grypes hiperborei quos in spẽm pinnatæ alitis generat mũdus alter. hãc olipiacã stolã sacrati nũcupãt. ad manũ dextrã gerebã flãmis adultã facem & caput dedecore coroacixerat. palmæ cãdidæ folliis ĩ modũ radioq; ꝓsistẽtib⁹ sic ad istar solis exornatũ & iuicẽ simulacri ⁊stituto repẽte uelis reductis ĩ aspectũ populus errabat. Exhinc festissimũ celebraui natalẽ sacroq; & suaues epulæ & faceta conuiuia: dies ẽt tertius pari cerimõiaq; ritu celebrat⁹ & iẽtaculũ religiosũ & telete legittima cõsummatio paucis dehĩc ibidẽ cõmoratus dieb⁹ inexplicabili uoluptate simulacri diuini p fruebar. irremũerabiliq; ppe beneficio pignerat⁹ sed tũ deæ mõitu: licet nõ plene tũ ꝓ meo modulo suplpicue gratis psolutus. tardã satis domuitiõẽ cõpo uix eqdem abruptis ardẽtissimi desiderii retinaculis ꝓuolut⁹ dẽiq; ante cõspectũ deæ & facie mea diu detrusis uestigiis eius lachrymis obortis singultu crebro sermonẽ iterficiẽs & uerba deuorãs aio. Tu q̃dẽ scã & hũani generis sospitattrix ꝑpetua sp fouẽdis mortalib⁹ munifica dulcẽ matris affectiõẽ miseroq; casib⁹ tribuis nec dies nec q̃es ulla ac ne momẽtũ q̃dẽ tenue tuis trãscurrit beneficiis ociosũ quim mari terraq; ꝓtegas hoies & depulsis uitæ ꝓcellis salutaré porrigas dextrã q̃ fatoq; & inextricabiliter ⁊torta retractas licia & fortũæ tẽpestates mitigas & stellãq; uarios meat⁹ cohibes te supi colũt obseruãt in feri tu rotas orbẽ luminas solé regis mũdũ calcas tartaq; tibi respõdẽt sidera redeũt tẽpora gaudẽt numina seruiũt elemẽta tuo nutu spirãt flumina nutriũtur nubilæ germinãt semia crescũt germia. Tuã maiestatẽ phorrescũt aues cælo meãtes feræ mõtib⁹ errãtes serpentes solo latẽtes beluæ põto natãtes At ego referẽdis laudib⁹ tuis exilis igẽio &'adhibẽdis sacrificiis tenuis patrimõio nec mihi uocis ubertas ad dicẽda q̃ d̃ tua maiestate sẽtio sufficit nec ora mille linguæq; totidẽ uel idefessi sermõis æterna se-

Caprę olatim

Inuinic

Sacralium

Dõuitionẽ

ries. Ergo quod ſolū pōt religioſus qdē. ſed paup alioqn efficere curabo diuios tuos
unlo numēq; ſcíſſimū ítra pectoris mei ſecreta cōditū. ꝑpętuo cuſtodiēs imagiabor
ad iſtū modū deprecato ſūmo numine cōplexus mitrā ſacerdotē. & meū iā parentē:
colloqꝫ eio multis oſculis inhęrēs uenīā poſtulabā q deū cōdigne tātis beneficus mu
nerari neq; rē. diu deniq; gra; gerēda; ſermōe ꝓlyxo cōmorato tādē degrediор. & re
Aliq; cta uia patriū larē reuiſur9 meū. poſt aliq; multū tpis cōtēdo. pauciſq; poſt diebo deq;
multū potētis inſtictu. rapti cōſtrictis ſarcinulis. naue cōſcenſa. romā uerſus ꝓfectiōē diri
go. tutuſq; ꝓſpitate uētoꝝ ferētiū hauſi portū celerrime. Ac dehinc carpēto puolani
ueſpaq; quā dies inſequebatur iduū decēbriū. ſacroſanctā iſtā ciuitatē accedo nec ul
lū tā præcipuū mihi exide ſtudiū fuit. q; quotidie ſupplicare ſūmo nūini reginę iſidis.
q; de tēpli ſitu ſūpto noīe cōpēſis ſūma cū ueneratōe ꝓpiciatur. Erā deniq; cultor aſſi
du9. fāi qdē aduena religionis aūt indigena. Ecce tranſcurſo ſignifero circulo ſol ma
gn9 ānū cōpleuerat. & qetē meā rurſus interpellat. numinis beneficia cura puiglis.
& rurſus telete. rurſ9 ſacroꝝ cōmōet. mirabar. qd rei tēptaret. qd ꝓnūtiaret futurum
qd ni pleniſſime iā dudū uidebar initia9. ac dū religioſū ſcrupulū ptī apd ſenſū meū
diſpuro. ptī ſacratoꝝ cōſilis ex aīo nouū mirūq; plāe ꝓperior. deq; qdē me tātū ſacrisi
butū. ad magni dei dūiq; ſūmi pētis inuicti oſiris. nec dū ſacris illuſtratū. q; q; n. cōe
xa īmo uero unica artio numinis religioiſq; eēt. tū telete diſcrimē intereē maximū ꝓ
hinc me quoq; peti magno ēt deo famulū ſētire deberē. nec diu res ī ābiguo ſtetit. Ni
ꝓxima nocte uidi quēdā gerēs ad ipſos meos lares collocaret. & occupato ſedili meo
religionis āplæ denūciaret epulas. is ut agnitiōē mihi. ſ. certo aliquo ſui ſigno ſubmi
niſtraret. ſiniſtri pedis talo paululū reflexo cōtabūdo clemēter icedebat ueſtigio. ſub
lata ē ergo poſt tā manifeſtā dīi uolūtatē ābiguitatis tota caligo. & ilico deæ mani
feſtis ꝓfectis ſalutatiōibo ſūmo ſtudio pcōtabar ſingulos. & q ueſtigiū ſimilis ut ſomni
nec fide abfuit. Nā de paſtophoris unū cōſpexi. ſtatim præter idiciū pedis cæteros ēt
ſtatu atq; habitu examuſim nocturnæ imagini cōgruētē quē aſinū marcellū uocuari
cognoui poſtea reformatiōis meæ alienū nomē. nec moratо cōueni ꝓtinо eū ſane. nec
ipſū futuri ſermōis ignaꝝ. qppe iā dudū cōſimili præcepto ſacroꝝ miniſtrādoꝝ cō
monefactū. nā ſibi uiſ9 ē qete ꝓxima dū magno deo coróas exaptat. & de ei9 ore quo
ſingulоꝝ facta dictat. audiſſet mitti ſibi Mādaurēſē. ſed ad modū pauperē cui ſtati
ſua ſacra dēret miniſtrar. Nā & illi ſtudioꝝ gloriā & ipſi grāde ꝓpēdiū ſua cōpari pui
dētia. Ad iſtū modū deſpōſ9 ſacris ſūptuū tenuitate. circa uotū meū retardabar. Nā
iuriculas patrimonii ꝑegrinationis attriuerāt impenſæ & erogationes urbicæ priſti
nis illis ꝓuincialib9 antiſtabant. Plurimū ergo duritia paupertatis intercedente. qd
ait uetus ꝓuerbiū. Inter ſacrū & ſaxum poſitus cruciabar nec ſecius tamen identidē
numinis præmebar inſtantia. Iāq; ſepide non ſine magna turbatione ſtimulatus po
ſtremo iuſſus. ueſte ipſa mea q̄is puula diſtracta. ſufficientē cōraſi ſūm. ulā & id ipſū
Spāli- præceptū fuerat ſpāliter. An tu inq; ſi quā rem uoluptati ſtruendæ molireris lacrimis
ter tuis neq; q; pceres. Nunc tātas cerimonias adituris ipœnitendæ te paupiei contaris co
Impœ mitē. Ergo igiturū ectis affatim præparatis rurſus decē diebo inanis. cōtentus cibis
nitēd9 inſuper etiā deſerapis principalis dei nocturnis orgiis illuſtratus. plena iā fiducia ger
manæ religionis obſequiū diuinū frequentabā. quæ res ſūmū peregrinationi meę ti
buebat ſolatiū nec minus etiā uictū uberiorem ſubminiſtrabat. quid ni ſpiritu faue
tis euentus quæſticulo forenſi nutirto. per patrocinia ſermonis romani. Et ecce poſt
pauculū tempus inopinatis & uſquequaq; mirificis imperiis domini rurſus interpel
lor. & cogor tertiā quoq; teletā ſuſcitare nec leui cura ſollicitus. ſed oppido ſuſpensus

aī. mecū ipſe cogitationes exercitius cogitabā. quorſus noua hæc & inaudita ſe cæle
ſtiū porrigeret intētio. quid ſubſiciuū q̄uis iteratæ iā traditioni remāſiſſet. nimirū ꝑ
perā. uel minus plene cōſulucrūt ī me ſacerdos utriq; & Hercules iā de fide quoq; eo
rū opinari cœptabā ſequs quo me cogitātionis æſtu fluctuātē ad inſtar inſanię ꝑcitū
ſic inſtruxit nocturna diuinatione clemēs imago. Nihil ē inqt qd numeroſa ſerie reli
gionis quaſi qcq̄ ſit prius omiſſū terreare quin aſſidua iſta numinū dignatiōe lætū ca
peſſe gaudiū & potius exulta ter futurus quod alii uel ſemel uix cōceditur. teq; de iſto
nūero merito præſume ſp beatū cæteq; futura tibi ſacroꝝ traditio pneceſſaria ē ſī tecū
nūc ſaltē reputaueris exuuias deæ quas in ꝓuincia ſūpſiſti in eodē fano depoſitas ꝑſe
uerare nec te romæ diebo ſolēnibo uel ſupplicare his uel cū præceptū fuerit. fœlici illo
amictu illuſtrari poſſe. qd fœlix itaq; ac fauſtū ſalutareq; tibi ſit aīo gaudiali rurſū ſa
cris inītiare diis magnis auctoribo. Hactenus diuini ſōnii ſuada maieſtas quod uſus
foret. ꝓnūciauit. nec deinceps poſtpoſito uel in ſupinā ꝓcraſtinationē reiecto nego
cio. ſtatim ſacerdoti meo relatis quæ uideram in aīæ ꝓtinus caſtimoniæ iugū ſubeo. &
lege ꝑpetua præſcriptis illis decē diebo ſpōtali ſobrietate multiplicatis iſtructū telete
cōparo largitus ex ſtudio pietatis magis q̄ mēſura rebo collatis. nec Hercules laboꝝ
me. ſūptuūq; qcquā pœnituit. qd ni liberali dūi ꝓuidētia iā ſtipendiis forenſibus bel
lula fotū. Deniq; p9 dies admodū pauculos deus deū magnoꝝ potior. & maioꝝ ſū
m9 & ſūmoꝝ max;us. & maxioꝝ regnator oſiris nō in alienā qpiā ꝑſonā reformatus
ſed corā ſuo uenerādo me dignatus affamine per quietē recipere uiſus ē. quā nūc incō
tanter glorioſa in foro redderē patrocinia. nec extimeſcerē maliuolorum diſſemina
tiones quas ſtudiorom meorum laborioſa doctrina ibi deſeruiebat. Ac ne ſacris ſuis
gregi cæsero permixtus deſeruirem in collegium me paſtophorum ſuorum immo in
ter ipſos decurionum quinquennales elegit. Rurſus deniq; q̄ raro capillo collegii ue
uſtiſſimi. & ſub illis Syllæ temporibus conditi munia nō obūbrato. uel obtecto cla
uicio. ſed quoquo uerſus obuio. gaudens obibam.

Finis Libri undecimi de Aſino aureo.

L. Apuleii Floridorum liber primus.

T fermē religioſis uiantiū moris eſt cū aliqs lucus aut aliqs locus
ſcūs in uia oblatus ē: uotū poſtulare pomū appōere pauliſp aſſide
re ita mihi ingreſſo ſciſſimā iſtā ciuitatē q̄ q̄ oppido feſtine præfan
da uenia & hūda oro. & ihibēda ꝓpatio ē. Neq; n. iuſtius religio
ſā morā uiatori obiecerit aut ara floribo redimita aut ſpelūca frōdi
boīūbrata: aut q̄rc9 cornibo onerata. aut fag9 pellibo coróata. uel.
n. collicul9 ſepimīe oſecrat9. uel trūc9 dolamīe effigiat9. uel ceſpes
ſibamīe hūigato uel lapis unguīe delibuto. pua hæc qppe & q̄ q̄ paucis pcōtātibo ado
rata tū ignorātibo trāſcurſa. At nō itidē maior me9 Socra. q cū decoꝝ adoleſcentē &
diutile tacētē oſpicato foret. ut te uideā iqt aliqd eloq̄re. ſ. Socra. tacētē hoiem nō ui
debat. Eteni arbitrabatur hoies nō oculoꝝ ſed mētis acie. & aī ob tutu conſiderādos
nec iſta re cū plautio mīlite ogruebat. q ita ait. pluris ē ocular9 teſtis un9. q̄ auriti dcē
īmo. n. uero hūc uerſū ille ad exaiādos hoies cōuerterat. pluris ē aurit9 teſtis unus q̄
oculati decē. Cæteꝝ ſi magis polleret oculoꝝ q̄ aī iudicia. ꝓfecto de ſapiētia foret a
qlæ cōcedēdū. hoies. n. neq; lōgule diſſita neq; ꝓxime adſita poſſum9 cernē ueꝝ oēs
quodāmō cæci ſumo ac ſi ad oculos & obtutū iſtū terrenū redigas & hētē. ꝓfecto ue

rissie poeta ægregius dixit uulc nebulã nobis ob oculos effusã nõ cernẽ nos nisi ira lapidis iactũ ualere. Aqla eniuero cũ se nubiũ tenꝯ altissie sublauit enecta alis totũ ist d spaciũ q̃ pluitur & nigr ultra qd cacumẽ nec fulmini nec fulguri locꝰ ẽ. in ipso ut ita dixeri solo ætheris & fastigio hyẽis. Cũ igr eo sese aqla extulit. nutu elemẽti leuor sũ uel dextrorsũ. tãta mole corpis labitur. uelificatas alas quo libuit aduertẽs modꝯ caud æ gubernaculo ide cũcta despiciẽs ibidẽ pinar emingꝯ idefessa remigia ac pau lisp cõtabũdo uolatu pene eodẽ loco pẽdula circũtuetur. & q̃rit quorsus potissimũ in prædã supne sese ruat fulminis uice. de cælo i puisa simul cãpis pecua. simul mõtibꝯ feras. simul hoies urbibꝯ uno obtutu snb eodẽ ipetu cernẽs unde rostro transfodiat. unde unguibꝯ inũcet. uel agnũ incuriosũ uel leporẽ meticulosũ. uel qdcũq; esui aiantũ uel lãiatũ fors optulit. Hiagnis fuit ut fãdo accepimꝰ. Marsiæ tibicinis pater & mgr. rudibꝯ adhuc musicæ sæculis. solus ante alios cãtꝯ canere. nõdũ qdẽ tã infessa aia so no nec tã pluriformi modo. nec tã multiforatili tibia qppe adhuc cars ista reptu nouo cõmodũ oriebatur nec qcq̃ oium ẽ qd possit in primordio sui pfici. sed in oibꝯ fermẽ ãte ẽ spei rudimẽtũ q̃ rei expimẽtũ prsus igitur ãte hiagni nihil alid pleriq; callebant q̃ Virgilia. opilio seu bubseq̃: Stridẽti misere stipula dispdẽ carmẽ qd siqs uidebatur paulo largiꝯ i arte pmouisse ei quoq; tũ mos fuit una tibia. uelut una tuba psonare. Primꝰ hiagnis in canẽdo manꝯ discapedinauit. Primꝯ duas tibias uno spũ aiauit. Primꝰ leuis & dextris forãinibꝯ acuto tinnitu. & graui bõbꝰ cõcẽtũ musicũ miscuit. Eo genitus marsias cũ in artificio patris foret tibicinus prhyx cætera & barbarꝰ uultu sꝰ rino trux. hispidꝰ multibarbꝯ spinis & pilis obsitꝯ fertur p nefas. cũ Appolie certauis se. Therstites cũ decoro agrestis cũ eruditõ. belua cũ deo. Musæ cũ minerua dissimula mẽti gra iudices astitere. ad deridẽdã. s. mõstri illius barbariã. nec minꝰ ad stoliditatẽ puniẽdã. Sed marsias qd stulticiæ maximũ specimẽ ẽ nõ intelligẽs se deridiculoẽ ri priusq̃ tibias occipet inflare prꝯ de se & Apolline q̃dã deliramẽta barbare effutiuit laudãs sese qd erat & coma relicinꝯ & barba squalidus & pectore hirsutus: & arte tibicen. & fortũ ægenꝰ. circa Apollinẽ ridiculũ dictu aduersis uirtutibꝯ culpabat. quod Apollo eẽt & coma itõsꝰ. & genis gratꝰ & corpe glabellꝰ & arte multisciꝯ. & fortũ ao pulẽtꝯ: Iã primũ inqt crines eiꝰ præmulsis antiis pmulsis caproneis ante uẽtuli & p pẽduli corpꝯ totũ gratissimũ mẽbra nitida. lingua fatidica. seu tute oone. seu uerꝯ bus mali utrobiq; facundia equiparari quid quod & uestis textu tenuis. tactu mol lis. purpura radians: qd qd & lyra eius auro fulgurat ebore candidat gẽmis uariegat quid quod & doctissime. & gratissime cãtilat. Hæc oia inquit blandimenta nequaq̃ uirtuti decora. sed luxuriæ acõmodata. Circa corporis sui qualitatem præ se maximã speciem ostentare. Risere musæ cũ audirent hoc genus crimina sapienti exoptanda, Apollini obiectata: & tibicinem illũ certamine superatum. uelut ursum bipedẽ cor rio execto nudis & laceris uisceribus reliquerunt. Ita marsias in pœnam cecinit & ce cidit enimuero Apollinem tam humilis uictoriæ puditum est. Tibicem quidam fuit antigenidas omnis uoculæ melleus modulator. & idem omnimodis peritus modifi cator. seu tu uelles æolium simplex seu Asium uarium. seu Lydium querulum. seu Phrygium religiosum seu Dorium bellicosum. Is igitur cum esset in tibicinio adpri me nobilis nihil æque se laborare & animo angi & mente dicebat. q̃ quod monumen tarii ceraulæ tibicines dicerentur. sed ferret æquo aĩo hanc nominũ communionem si mimos spectauisset. aĩaduerteret illic pene simili purpura: alios præsidere: alios ua pulare. Itidẽ si munera nostra spectaret. Nã illic quoq; uideret hoiem præsidere: hoꝰ

Meticulosꝰ

Discapedino

marsias

Monumentarius

minẽ dpugnare: togã quoq; pari: & uoto & funeri. itẽ pallio cadauera oppiri: & phõs amiciri. bono. n. studio i theatr cõuenistis: ut q sciatis nõ locũ auctoritatẽ derogare oroni. sed cũ primis hoc spectãdũ eẽ qd in theatro deprehendas: nã si mimus est: rise ris. funere plus timueris. si comœdia est: faueris. si phũs: didiceris. Indi gens populo sa cultoribus & finibus maxima: ppcul a nobis ad orientem siti: ppe oceani reflexus: & solis exortus primis sideribus: ultimis terris sup ægyptios eruditos. & iudęos sup sticiosos: & nabatheos mercatores: & fluxos uestium arsacidas: & frugum pauperes scythicos: & odorum diuites arabas. Eorum igitur indorum non eque m rror eboris strues: & piperis messes. & cinnami merces: & ferri temperacula: & argenti metalla: & auri fluenta. nec qd ganges apud eos unus oium amnium maximus: æois regnator aqs i flumina centũ discurrit: cẽtũ ualles illi oraq; cẽtũ: oceaniq; fretis centẽo iũgitur amni. nec qd hisdẽ Indis ibidẽ sitis: ad nascentẽ diẽ: tamẽ i corpe color noctis est. nec qd apud illos imensi dracones cũ in manibus elephãtis pari periculo in mutuã pniciẽ cõcertãt. qppe lubrico uolumine indepti reuinciunt. & illis expedire gressũ neqenti bus: uel oino abrũpe tenacissimoꝝ serpentiũ squameas pedicas: necesse sit ultionẽ a ruina molis suæ petere: ac retentores suos toto corpe oblidere. Sunt apud illos uaria colẽtiũ genera. libẽtius ego de miraculis hoium q̃ naturæ disseruerim. est apud illos gẽs q̃ nihil ãpliꝰ q̃ bubulcitare nouere. idq; ad cognomẽ illis bubulcis inditũ. sunt & mutãdis mercibꝯ callidi: & obeũdis prælis strẽnui. uel sagittis eminus: uel ensibꝯ cõ minus. Est pręterea genus apud illos præstabile. gymnosophistæ uocãtur. hos ego maxie admiror q; hoies sũt piti. nõ ppagãdę uitis: nec in oculãdas arbores. nec pscin dẽdi soli: nõ illi norũt aruũ colẽr. uel aur colare: uel equũ domare: uel taurũ subiger uel ouẽ uel caprã tondere uel pascere: qd igr ẽ: unũ p his oibus norũt: sapiẽtiã perco lunt: tã magistri senes q̃ discipuli iuniores. Nec quicquã æque penes illos laudo. q̃ q; torporẽ animi & ocium oderunt. Igitur ubi mensa posita priusquã edulia apponan tur. omnes adolescẽtes ex diuersis locis & officiis ad dapẽ cõueniunt: magistri perro gant: quod factum a lucis ortu ad illud diei bonum fecerit hic alius se cõmẽorat: inter duos arbitrum delectum sanata simultate reconciliata gratia purgata suspitiõe ami cos ex infensis reddidisse itidem alius sese parentibus quippiam imperantibus obedis se & alius aliqd meditatiõe sua reppisse uel alterius demõstratõe didicisse. Denicq; cæte ri cõmemorãt q nihil habet adofferre cur prandeat impensus ad opꝯ foras extruditur.

Iudei supstitiosi

Alexandro illi longe omniũ excellentissimo regi cui ex rebꝯ actis & auctis cognomẽ tũ magnũ inditũ ẽ ne uir unicã gloriã adeptus sine laude unquã nominaretur. Nã so lus cõdito æuo quãtũ hominũ mẽoria extat inexupabili impio orbis auctꝰ fortuna sua maior fuit successuq; eius ãplissimos & puocauit ut strẽnuꝯ & æq̃ parauit ut me ritus & supauit ut melior soluq; sine æmulo clarus adeo ut nemo audeat uirtute eiꝯ uel sperare fortunã uel optare: Eius igitur Alexandri multa sublimia facinora & præ clara edita fatigaueris admirãdo uel belli ausa uel domi puisa q̃ oia aggressus ẽ meꝰ clemẽs eruditissimꝯ & suauissimꝯ poetaq; pulcherrio carmie illustrare. Sed cũ primis illud pręclaq; Alexãdri qd imaginẽ suã quo certior posteris pderetur noluit a multis artificibꝯ uulgo cõtaminari sed edixit uniuerso orbi suo ne qs effigiẽ regis temere assi milaret ære colere cælamie qn sæpe solus eã Polycletꝯ ære duceret solꝰ Appelles colo ribꝯ dlimaret solus pyrgoteles cælamie excluderet pręt hos tres multo nobilissimos i suis artificiis si qs uspiã repiretur aliꝰ sanctissimi imagini regis manꝯ ãmolitꝯ haud se

Alexãder Maguus

Delimaret

cus ieū: q̄ i sacrilegū uindicatur. Eo igit' oīum metu factū: solus Alexāder ut ubiq; imaginū summus cēt: utiq; oībus statuis: & tabulis & torcumati: idē uigor acerrimi bellatoris: idē ingeniū maximi honoris: eadē forma uiridis iuuētæ: eadē gratia relicinæ frontis cerneret'. qđ utinā pari exēplo phine dictū ualeret: neq; imaginē eius temere assimularet: uti pauci boni artifices: idē ꝓbe eruditi: oīariam sapientiæ studiū cōtēplarētur: neu rudes: sordidi: īperiti: Palliotenus phōs imitarētur. & disciplinā regalē tā ad benedicēdū q̄ ad bene uiuēdū reptā: maledicēdo: & similiter uiuēdo cōtaminarēt: qđ utrūq; scilicet pfacile ē. Quæ en, facilior res: q̄ lingue rabies: & & uilitas morū: alter ex alio; cōtēptu: alter ex sui: nā uiliter semetipsū colere: sui cōtēptus ē: barbare alios insectari audiētium cōtumelia est: an nō summā cōtumeliā uobis ipouit: quos arbitrat' maledictis optimi cuiusq; gaudere: qui uos existimat mala & uitiosa uerba nō itelligere: aut si itelligatis boni cōsulere: quis ex rupiconibus: baiulis: tabernariis tā ifans est: ut sī palliū accipere uelit: dīsertis maledicat'. Hic enī plus tibi debet q̄ dignitati. q̄q̄ nec hæc illi sit cū aliis ꝓmiscua. Nā ex inumeris hominibus pauci senatores: ex senatoribus pauci nobiles genere: & ex his cōsularibus pauci boni: & adhuc ex bonis: paucis eruditi. sed ut loquar de solo honore. nō licet insignia eius uestitu uel calciatu temere usurpare. Si quis forte ī hoc pulcherrimo cœtu ex illis inuisoribus meis. malignus sedet. quoniā ī magna ciuitate hoc quoq; genus īuenitur. q melio res obtrectare malint q̄ imitari. & quo; similitudinē desperent. eorūdē affectēt simultatē. scilicet uti q̄ suo nomine obscuri sunt meo innotescāt. Si q̄ igitur ex illis libitinis splendidissimo huic auditorio. uelut q̄dā macula se immiscuit: Veli ueli paulī per suos oculos p hunc incredibilē cōsessum circūferat. cōtēplatusq; frequentiam tātā. quāta ante me in auditorio philosophi nūquā uisitata ē. reputet cū animo suo quā tū piculū cōseruandæ existimationis hic adeat. q cōtēni nō consueuit: cū sit arduū & oppido difficile. uel modicę paucoꝝ expectatiōi satisfacere· pręsertī mihi cui & ante parta existimatio & uestra de me benigna præsumptio. nihil nō q̄q̄ sinit diligenter. ac de sūmo pectore hisceī. Quis. n. uestꝝ unū mihi solœcismū ignouerit. q̄s uel unā syllabā barbare ꝓnunciatā donauerit: q̄s incōdita & uitiosa uerba temere q̄si deliran tibꝰ oborientia pmiserit blatterare. qua tamē aliis facile & sane meritissimo ignoscitis. Meū uero unūquodq; dictum acriter examinatis. sedulo pensiculatis. ad limam & lineam certam redigitis. cū terno & cothurno iterū comparatis. tantum habet ulitas excusationis. quantum digitas difficultatis. Agnosco igitur difficultatem meam. nec deprecor quin sic existimetis. nec tamen uos parua quædam & praua similitudo falsos animi habeat quoniam quædam. ut sæpe dixi. palliata mendicabula obambulant. pręco cū proconsule & ipse tribunal ascendit & ipse togatus illic uidetur. & quidem pdiu stat. aut ambulat. aut plerūq; contentissime clamitat. Enimuero ipse ꝓconsul moderata uoce. rarenter & sedens loquitur. & plerūq; de tabella legit. quippe præconis uox garrula ministeriū est. ꝓconsulis autem tabella. sentētia est quæ semel lecta. neque augeri litrera una. neque autem minui potest. sed utcunque recitata est: ita ꝓuinciæ instrumento refertur. Patior & ipse in meis studiis aliquā pro meo captu similitudinē. Nā quodcūque ad uos protuli exceptum ilico lectū ē. nec reuocare illud nec ante mutare nec emēdare mihi quicq̄ licet quo maior religio dicendi habenda ē. & q̄dē non in uno genere studioꝝ plura enim mea extant in camœnis q̄ Hyppię in opificis opibus, Quid istud sit aio attēdatis diligentius & accuratius idisputabo.

Floridorum liber secundus.

THippias enūero sophistaꝝ ē: ē artiū multitudine prior omnibus eloquētia nulli secūdus ætas illi cū socrate patria uel genus ignoratur gloria uero magna: fortuna modica: sed ingeniū nobile memoria excellēs: studia uaria: æmuli multi: uenit Hippias iste quōdā certamine olympio pisam: nō minus cultu uisendus. q̄ elaboratu mirandus omnia secum q̄ habebat: nihil eoꝝ emerat: sed suis sibi manibꝰ cōfecerat: & induēta q̄ bꝰ indutus: & calciamēta q̄bus erat insutus. & gestamina q̄ bꝰ erat cōspicatus: habebat indutui ad corpꝰ tunicā interulā tenuissimo textu: triplici licio: purpura duplici ipse eā sibi solus domi texuerat: habebat cinctui balteū: qđ genus pictura labyrīnica miris coloribus uariegatū: nec in hac eū opa q̄s q̄ adiuuerat. habebat amictui pallium cādidū: quod supne circuiecerat: id quoq; palliū coopatoris ipsius laborē fuisse: & pedū tegumēta: crepidas sibimet cōperat: & annulū in leua aureū faberrimo signaculo quē ostēdebat: ipse eius annuli & orbiculū circulauerat: & pallā clauserat. & gēmā insculpserat. Nōdū oīa eius cōmēorau. Et enim nō pigebit me cōmēorare. qđ illū nō puditū ē ostētare: q magno inceptu prædicauit fabricatum semet sibi: apullā quoque oleariā quā gestabat: lēticulari forma: tereti ābitu. præsula rotūditate: iuxtaq; honestā strigileculā: recta fastigatiōe clausulæ flexa tubulatione ligulæ: ut & ipsa in manu capulo moraretur: & sudor ex ea riuulo laberetur. Quis tū nō laudauit hominē tam numerosa arte multisciū: toti iugi sciētia magnificū: tot utēsiliū pitia dędalum: qn & ipse Hippiā laudo: sed ingenii eius fœcunditatē malo doctrinæ. q̄ supellectilis multi formi instrumēto ęmulari: fateorq; me selluarias q̄dē artes minus callere. uestē de texterna emere baxeas istas de suterna præstinare. Enimuero annulum nec gestare: gemmā & auꝝ iuxta plumbum & lapillos nulli æstimare. strigilē. & āpullā. cæteraq; balnei utēsilia nundinis mercari? ꝓsum enim nō eo inficias. nec radio. nec subula. nec lima. nec torno. nec id genus ferramenta uti nosse: sed pro his præoptare me fateor uno chartario calamo me reficere poemata: omnigenus apta. uirgæ lyræ socco cothurno: Itē satyras ac geryppos. Item historias uarias reꝝ nec non rōes laudatas dīsertis. nec nō dialogos laudatos phis atq; hæc alia & eiusdēmōi tā græcæ q̄ latinæ gemino uotopari studio simili stilo. quæ utinā post se me q̄dē nō singulatim ac discretim sed cunctim & cōcertatim tibi ꝓcōsul uir optime offerre ac prædicabili testimonio ad oēm nostrā camœnā frui nō hercule penuria laudis q̄ mihi dudum integra & florēs pomnes antecessores tuos ad te reseruata est. Sed quoniam nulli me probationē uolo. q̄q̄ ipse ante oīs merito probo. Eni sic natura cōprobatū est. ut eū quē laudes & ames. porro quē ames. laudari te ab illo uelis. Atq; ego me dilectorē tuū ꝓfiteor. nulla tibi priuatim sed oī publicitus grā obstrictrictus. nihil q̄ppea te īpetraui: qa nec postulaui. sed philosophia me docuit nō tātū būficiū amare sed & maleficiū magnoq; iuditio iptire q̄ cōmodo īseruire & q̄d ī cōmune expediat malle q̄ q̄d mihi. Igr̄ bonitatis tuæ diligūt plerīq; fructū ego studiū idq; facere adorsus sum dū moderationem tuā ī ꝓuincialiū negotiis cōtēplor quā effectim amare te debeant expti ꝓp beneficiū exptes ꝓp exemplum nā & beneficio multis cōmodasti & exēplo oībus ꝓfuisti q̄s enī a te nō amet discere q̄ nā moderatione obtineri queat tua ista gratia uita iocunda mitis austeritas placida constantia blanduſq; uigor animi. Neminem proconsulum quod sciam prouincia africa magna reuerita est minus uerita nullo nisi tuo anno ad coercenda peccata plus pudor q̄ timor ualuit Nemo te alius pari potestate sæpius ꝓfuit raritus terruit

Varie gatū Faber rimus

Lenticularis Strigilecula Tubulatio Sellularia ars Texterna Suterna Geryppus Discretim Cunctim Cōcertatim Effectim

nemo similiorē uirtute filium adduxit Igitur nemo Carthagini ꝓconsulum diutius fuit. nā etiā eo tpe quo ꝓuincias circūibas: manēte nobis Honorino minus sensimus absentiā tuā q̄ ut te magis desideraremus. paterna i filio ęqtas. senilis i iuuene prudētia: cōsularis i legato autoritas. prorsus ois uirtutes tuas ita effingit ac represēt: ut mediusfidius āmirabilior eēt i iuuene q̄ i te ꝓta laus: nisi eā tu talē dedisses: q̄ utinā ꝓpetuo liceret frui. Quid nobiscū istis ꝓcōsulū uicib9? qd cū annis breuib9 & festinantib9 mēsibus? O celeres bonoꝝ horum dies. o prędidū optioꝝ citata curricula. lātē Scueriane tota ꝓuicia desideramus. Eniuero honorimi & honos suus ad prætura uocat: & fauor cæsaꝝ ad cōsulatū format: & amor nr̄ in presentiaꝝ tenet: & spes Carthaginis in futuꝝ spōdet uno solatio freta exēpli tui: q̄ q legat9 mittit̄: ꝓcōsul ad nos cito reuersurus est. Sol q̄ cādētē feruido cursu atq; eqs flāmā citatis feruido ardore explicas. Itēq; luminis ei9 luna discipula. necnō q̄nque cęterę uagātiū potestates. louis beneficia. Veneris uoluptica. pnix Mercurii: pnitiosa Saturni. Martis ignita. sūt & aliæ mediæ deū potestates: q̄s licet sentire nō dat̄ cernere: ut amoris: cæteroriūque id genꝰ quoꝝ forma inusitata: uis cognita: q̄ itē in terris: utcūque ꝓuidētiæ rō posce

Fluores Viro tres Volutus Senticeta

bat. alibi mōtiū uertices arduos extulit. alibi cāpoꝝ supinā planitiē coęq̄uit. Itē quę ubique distinxit amniū fluores. pratoꝝ uirores. Itē dedit uolat9 auib9: uolut9 serpentib9. cursus feris: gressus hōinib9. Parit̄. n. ut q hęrediolū sterilē: & agrū scruposum: meras rupinas: & senticeta miseri colūt: quoniā nullus in tesqs suis fructus ē: nec ullā illic aliā frugē uidēt: sed infœlix loliū & steriles dominātur auenę: suis frugib9 indigēt: aliena furatū eunt: & uicinoꝝ flores decerpunt: scilicet ut eos flores carduis suis misceāt. Ad eūdē modū q̄ suæ uirtutis sterilis ē. Psittac9 auis: idiæ auis ē. istar illi nimo minꝰ q̄ colūbaꝝ. sed coloꝝ colūbaꝝ: nō. n. iacteus ille: uel liuid9: uelutrūq; sb luteus: aut ipsus ē. Sed color psittaco uiridis: & intimis plumulis. & extimis palmulis nisi q; sola ceruice distinguitur: Eniuero ceruicula ei9 circulo mineo uelut aureator q pi fulgoris circūactu cingitur: & coronatur: rostri pria duritia. cū i petrā q̄piā cōcito altissimo uolatu præcipitat. rostro se uelut anchora excepit: sed & capitis eadē duricia. quę rusticū fermonē nostꝝ cogitur æmulari. ferrea clauicula caput tunditur impetum magistri ut psentiscat hæc ferula discenti ē. discit aūt statim pullus usque ad duos ętatis suę annos dū facile os. uti cōformetur. cū tenera lingua uti cōuibretur. senex ātē captꝰ & indocilis ē: & obliuiosus. uerꝝ ad disciplinā hūani sermōis facilior est psittacus. glande q̄ uescitur. & cuius in pedib9 ut hominis. qui digituli numerātur. nō eni oīb9 psittacis id ī signe. sed illud oīb9 ꝓpriū. q; eis lingua latior q̄ cæteris auib9. eo facilius uerba hōinis articulātur patētiore plectro & palato. id uero qđ dicit. ita simpliciter nobis canit. uel potiꝰ eloqtur. ut uocē si audias hominē putes. Nā qđē si uideas idē conari nō eloq̄. Verꝝ eniuero & coruus & psittacus nihil aliud q̄ qđ didicerūt pronūciāt si cōuitia docueris cōuitiabit̄ diebꝰ ac noctibꝰ pstrepēs maledictis. hoc illi carmē ē hāc putat cātionē. ubi oia q̄ didicit maledicta pcēsuit. denuo repetit eādē cātilenā si carere cōuitio uelis lingua excidēda ē aut q̄ primū ī siluas suas remittēdus est. Nō eni mihi philosophia ad genus oīonis largita ē ut natura q̄busdā auib9 breuē & tēporaliū cātū cōmendauit. Hirundinibꝰ matutinū cicadis meridianū noctuis serū ululis uespertinū bubonibus nocturnū gallis ātelucanū q̄ppe hæc aīalia inter se uario tpe & uario mō occinūt & occipiūt carmine scilicet galli expgifico bubones gemulo ululæ q̄rulo noctue intorto cicadæ obstreporo hirundines parguto. Sed eni philosophi rō & oratio tempore iugis ē & auditu uenerabilis & intellectu utilis & mō omnicana.

Psittacus Cerui cula

Omnicana

Hæc atq; hoc genꝰ alia pti cū audiret a Diogene Crates: alias sibimet ipse suggeret: Deniq; i foꝝ exilit: rē familiarē abiicit: uelut onꝰ stercoris: magis labori q̄ usui: ꝺ in cœtu facto maximū exclamat. Crates inq̄t. Crates te manu mittes. exinde nō modo solus: uerū nudus & liber omniū quoad uixit: beate uixit. A deoq; ei9 cupiebatur ut uirgo nobilis spretis iunioribꝰ ac ditioribus ꝓcis: ultroneū sibi optauerit. Cunq; iter scabulū Cratis retexisset: qđ erat aucto gibbere: perāq; cū baculo & palliū humi posuisset: eāq; supellectilē sibi eē puellæ ꝓfiteret̄: eāq; formā quā uiderat: proinde se dulo consuleret: ne post querela eā caperet. Eniuero Hipparche cōditionē accipit. Iā dudū sibi ꝓuisum satis & satis cōsultū respondit. neq; ditiorē maritū: neq; formosiorē q̄piā gentiū posse inuenire: ꝓinde duceret: quo liberet. Dux Cynicus i porticū ibi dē in loco celebri corā lucc clarissima accubuit: corāq; uirginē īminuisset paratā pari constātia: niceno ꝓcinctu palliastri: circunstātis coronæ obtutu: magistrū in secreto defendisset. Samos icario i mari modica īsula est: exaduersum miletos ad occidentē eius sita. nec ab ea multo pelagi dispicit̄. utrūuis clementer nauigantem. alter dies i portu sistit. Ager frumēto piger: aratro irritus. fœcundior oliueto. nec uinitori nec oleri sculpitur. Ruratio omnis in sarculo & surculo: quorum prouentu magis fructuosa insula ē: q̄ frugifera. Cæterū & incolis frequēs: & hospitibus celebrata: oppidū habet nequa q̄ ꝓ gloria. sed qđ fuisset āplū semiruta mœniū multifariam īdicant. Eniuero fanū Iunonis antiqtus famigeratū: id fanū secundo littore. si recte recordor uiā uiginti haud āplius stadia oppido abest. ibi donariū deæ p q̄ opulētū plurima auri & argenti ratio in lācibus: speculis: poculis & huiuscemodi utensilibus. Magna etiā uis æris uario effigiatu: uetustissimo & spectabili ope. uel tamē āte arā Bathylli statua a Polycrate tyrāno dicata. q̄ nihil uideor effectius cognouisse. qđā Pythagoræ eā falso existimāt. A dolescens ē. uisenda pulchritudine: crinibus frōte parili separata p malas reuulsus. pone autē coma ꝓlixior iter lucentē ceruicē scapularū finibus obumbrat. ceruix suci plena: malæ uberes: genę teretes. ac modico mēto laculatur: eiq; prīus citharœdicus status deā cōspiciēs canenti similis tunicā picturis uariegatā: deorsus ad pedes deiectus: ipsos græcanico cingulo chlamyde uelat. utrūq; brachiū adusq; articulos palmaꝝ. Cætera decoris īstrumētis depēdent cithera baltheo cælata: apta structim sustinetur: manus eius tenera ꝓcerule leua distantibus digitis neruos molitur. Dextra psallētis gestu: suo sabulū citharæ admouet. cęuparata ꝓcutere: Cum uox in cātico iterq̄uit. Interim cāticū uidetur ore tereti semihātibus in conatu labellis eliq̄re: Verꝝ hæc qđē statua esto cuiuspiā puerū. q Polycrati tyrādo dilectus: Anacreonteū amicitiæ gratia cātilat: cæteꝝ multū abest. Pythagoræ philosophi statuā esse. & natu famius & pulchritudine apprime īsignis. & psallēdi musicæque oīs multo doctissim9 ac ferme id æui. quo Polycrates famū potiebatur. Sed haud quaq̄ philosophus tyrāno dilectus ē q̄ppe eo cōmodū dominari orso. ꝓfugit ex insula clāculo pythagoras patre Mesarco nup amisso. quē cōperior inter sellularios artifices gēmis faberrime sculpendis. laudē magis. q̄ opē q̄ fisse. Sūt q Pyragorā aiant eo tpis inter captiuos Cābysæ regis ægyptum cū adueheretur: doctores habuisse psarū magos. ac præcipue zoroastrem: omnis diuini arcanū antistitē. posteaque eū a quodā Gillo crotoniēsiū principe recuperatū Verū eniuero celebrior fama optinet spōte eū petisse spōte ægyptias disciplinas atque ibi a sacerdotibus cerimoniarū incredendas potentias numeroꝝ admirādas uices geometriæ solertissimas formulas didici-

Vltroneus

Pallistris

Ruratio

Famigeratū

Effigiatus

Cātilat

Pythagoras

Chaldæi

se: nec his artibus animi expletũ: mox chaldæos: atq; inde brachmanas. hi sapiẽtes uiri sunt. Indiæ gens ẽ eoꝝ ergo brachmanũ gymnosophistas adisse: Chaldęi sideralẽ scientiã numinũ uagãtiũ status: ãbitus: utrorũq; uarios effectus in genituris hominũ ostẽdere: necnõ medẽdi remedia mortalib9: latis pecuniis: terra: cæloq;: & mari cõgesta: brachmanæ aũt pleraq; philosophiæ eius cõtulerũt: quæ mẽtiũ documẽta: q̃ corporũ exercitamenta: quot ptes aĩ: quot uices uitę: q̃ diis manibus ꝓ merito suo cuiq; tormẽta uel præmia.

Brachmanæ

Quin etiã pherecydes Syro ex ĩsula oriundus: qui primus uersuum nexu repudiato: conscribere ausus est: passim uerbis soluto loquutu libertate: eũ quoque Pythagoras magistrũ coluit. & ĩfandi morbi putredine ĩserpentium scabiẽ solutũ religiose humauit.

Pherecydes

Fertur & penes Anaximandrũ Milesiũ naturalia cõmentatus: necnõ & cretensem Epimenidẽ iclytũ fatiloquũ: & Platonẽ disciplinę gratia sectatus. Itẽque Leodamantẽ Creophili discipulũ: q̃ Creophilus memoratur poetæ Homeri hospes: & emulator canendi fuisse: tot ille doctorib9 eruditus: tot tanque multiiugis comitibꝫ disciplinarũ toto orbe haustis: uir præsertim ĩgenio ĩgenti: ac ꝓfecto sup captum hominis animi angustior: primus philosophiæ nuncupator & creditor: nihil prius discipulos suos docuit q̃ tacere. primaque apud eũ meditatio: sapiẽti futuro lĩguã omnẽ coercere: uerbaque q̃ uolentia poetæ appellant. ea uerba detractis pinnis ĩtra muꝝ candentiũ dentiũ premere: prorsus ĩq̃ hocerat primũ sapiẽtiæ rudimentũ: meditari cõdiscere: loqtari. dediscere. nõ ĩ totũ æuũ tamen uocem desuescebant. nec oẽs pariter pene lingues magistrũ sectabant. Sed grauioribus uiris breui spacio satis uidebatur taciturnitas modificata: loquatiores eniuero ferme in qnquenniũ uelut exilio uocis puniebantur.

Natura rabilia

Creophilus

Loquitara

Porro noster Plato nihil ab hac secta: uel paululũ deuius pythagorissat. in plurimis æque & ipse in nomẽ eius a magistris meis adoptatus. utrũque meditationibꝫ academicis didici: & cum dicto ẽ opus, impigre dicere. & cum tacito opus est libenter tacere. qua moderatiõe uideor ab oibꝫ tuis antecessoribus. haud minus opportuni silentii laudem. q̃ tempestiuæ uocis, testimonium consecutus.

Pythagorisso

Floridorum liber tertius:

P

Riusquã uobis occipiã principes Augusti gratias agere ob statuam quã mihi præsenti honeste postulastis: & absenti benigne decreuistis: prius uolo causã uobis allegare. cur aliqua multos dies a cõspectu auditorii abfuerim. cõtulerimque me ad pisanas aquas gratissima prorsus & sanis natabula. & ægris medicabula. quippe ita institui oẽ uitæ meæ tẽpus uobis probare? qbus me in ppetuum firmiter dedicaui. nihil tantulum faciam. quin eius uos & gnaros. & iudices habeã. qd igitur de repẽtino ab hoc splendidissimo cõspectu uestro distulerim. exẽplũ eius rei paulo secus simillimum memorabo. q̃ improuisa picula hominibus subito oboriãtur. De philemõe comico. de ingenio eius q satis nostris, de interitu. paucis cognoscite. Antetiã de ingenio pauca uultus. poeta fuit hic philemon mediæ comœdiæ scriptor fabulas cum Menandro in scena dictauit. certauitque cũ eo fortasse impar certe æmulus nãque eum & uicit sæpenumero pudet dicere reperias tamẽ apud ipsum multos sales argumenta lepide inflexa agnatos lucide explicatos personas rebus cõpetẽtes sententias uitæ cõgruentes. loca nõ infra soccum seria non usque ad cothurnum raræ apud illum corruptelæ & uti errores cõcessi amores nec eo minus & leno periurus & amator feruidus & seruulus

Natabila

Medicabula

philemon

callidus & amica illudens. & uxor inhibẽs. & mater indulgẽs & patruus obiurgator & sodalis opitulator. & miles præliator. sed & parasiti edaces. & parentes tenaces. & meretrices ꝓpaces. hisce laudibꝫ diu in arte comœdica nobilis. forte recitabat partem fabulæ quã recens fecerat. cũq; iã tertio actu. quod genus in comœdia fieri amat. iucũdiores affectus moueret. hymber repentino cohortus ita ut mihi ad uos uenit uſ9 nuperrime. differri auditorii cœtũ & auditionis cœptũ coegit. reliquũ tĩ uanis postulãtibꝫ sine intermissiõe de incipiti die p lectuꝝ. Postridie igr maxio studio ingẽs hoium frequẽtia cõuenere sese qsq; exaduersũ q̃ ꝓxime collocat. serus aduenies amicus. annuit locũ sensui. ĩptiũt. extimus qsq; excuneari q̃runtur farto toto theatro ingens silentio occipiũt inter se quæri q nõ affuerãt pcõtari antedicta: q affuerant recordari audita. cũctisq; iam priorib9 gnaris sequẽtia expectare ĩterim dies ire nec Philemõ adconditũ uenire quidã tarditatẽ poetæ murmurari. plures defendere. sed ubi. diutius equo sederunt. nec philemon uspiã cõpares. nulli ex pœpcioribus q acciperent. atq; eũ i suo sibi lectulo mortuũ offẽdũt. cõmodũ ille aia edita obtigerat. iacebatq; icubãs toro similis cogitãri. adhuc manus uolumini implexa. adhuc os recto libro ĩpressũ. sed enĩ iã aiæ uacuus libri oblitus. & auditorii fecurus. sterere paulisp q introierãt pulsi tã inopinatæ rei. tã formosæ mortis miraculo. deinde regressi ad populũ renũciare philemonẽ poetã q expectarentur: q in theatro ficti argumẽti finiret. iam domi suerã fabulã consummasse. Eniuero tam dixisse rebus humanis ualere. & plaudere. suis uero familiaribus dolore. & plangere. hesternũ illi hymbrẽ lachrymas auspicasse. comœdiã eius prius ad funebrẽ facere. q̃ ad nuptialẽ uenisse. proin quoniã poetã optimus psonã uitæ deposuerit. recta de auditorio eius exequias eundũ. legenda eius esse nunc ossa. mox carmina. Hæc ego ita facta. ut cõmemorauĩ. olim didicerã. Sed audies me. meo periculo recordatus. nam ut meminisstis profecto cũ ipedita esset hymbri recitatio. in propinquũ diem uobis uolentibus protuli & quidẽ philemonis exemplo. plenissime quippe eodem die in palæstra adeo uehemenˢ talum inuerti ut animum affuerim quin articulum etiam a crure destringerem tamen articulis loco cõcessit exq; eo luxu adhuc fluxus est. etiam dum eum ingenti plaga reconcilio. ĩtiã sudore affatim corpore diutile obrigui: inde acerbus dolor intestinorum cohorrus. modico ante sedatus est. q̃ me deniq; uiolentus exanimaret. & philemonii rim cõpellere ret ante letum abiret. q̃ lectũ potius implere fatis q̃ fando consummare pecus animam q̃ historiã. Cũ primũ igitur apud pisanas aquas huiꝰ rẽpublicæ nec minus utili q̃ blando fomẽto gressũ recuperaui nondũ qdẽ ad inueteratã dolorẽ. sed quãtũ ad nos festinanti satis uidebatur. ueniebã redditũ quod pepigeram cũ fuerim uos multo beneficio uestro nõ tantũ claudicatem depressistis. uerũ etiã pniciantẽ addidistis. Animõ properandũ mihi erãt ut pro eo honore uobis multas gratias dicerem pro quo nullas paces dixerã nõ quin magnitudo Carthaginis mereatur. ẽt a plũs precẽ pro tenore. sed ut integrũ & intemeratũ uestrũ ẽt beneficiũ si nihil ex gratia eius perire uos ulciscendo gestis. ideſt ut uſq;quaq; ẽt gratuitũ neq; n. aur leui mercede emit q pretio aut pœna petitũ accipis qui rogatur adeo ut oĩa uestra in meæ potius uelis q̃ rogare. id ego arbitror precipue in honore obseruãdũ q̃ laborioſ ẽ ut uestra sibi debet unã gratiã quod ĩpetrarit q uero sine molestia ꝑsona adepta est. duplã gratiã præbenti pus debet. & quod nõ petierit & quod acceperit. duplã igitur gratiã uobis debeo. Imo eniuero multiiugã quã ubiq; equidẽ & sẽper prædicabo. Sed nunc in præsentiaꝝ libro isto adhũc

tãur. ex his plurimis. qn uel pauciſſia attigã uos ea mecũ ciues ab eo ſeruati. recognoſcite.

Floridoꝝ liber quartus.

Anta multudo ad audiẽdũ cõueniſtis ut potiꝰ gratulari carthagini debeã. q tã multos eruditionis amicos hẽt q̃ excuſare qd̃ phũs nõ recuſaueri diſſertare. Nã & ꝓ ãplitudine ciuitatis freq̃ntiã collecta. & ꝓ magnitudie freq̃ntiæ locꝰ delectus ẽ. Præterea in auditoria hoc genꝰ ſpectari dẽt. nõ pauimẽti marmoratio. nec ꝓſcenii cõtabulatio nec ſcænæ colũnatio. ſed nec culminũ eminẽtia. nec lacunariũ refulgẽtia. nec ſediliũ circũferẽtiã. nec qd̃ hic alias minꝰ halucinatur. comœdꝰ ſermocinator tragœdꝰ uociferatur. funepeꝰ piclitatur. præſtigiator furatur hiſtrio geſticulatur. cæteriq; oẽs ludiões oſtẽtãt populo qd̃ cuiꝰq; artis ẽ. Sed iſtis oibꝰ ſupſeſſis nihil ãpliꝰ ſpectari dẽt q̃ cõueniẽtiũ ratio & dicẽtis oꝛo q̃ ꝓꝓ ut poeta ſolẽt. hic ibidẽ uarias ciuitates ſubſtituere. ut ille tragicꝰ q in theatro dici ſolet liber q auguſta hæc loca citheronis colis. Itẽ ille comicꝰ q puã ꝓtẽ poſtulat plautꝰ loci. de nr̃is magnis atq; amœnis mœnibus. athenas quos in architectis cõferã: Nõ ſecꝰ & mihi licet nulla lõginquã & trãſmarinã ciuitatẽ hic, ſed enĩ ipſiꝰ Carthaginis uel curiã uel bibliothecã ſubſtituere. Igitur ꝓinde hẽto ſi curia digna ꝓtulero ut ſi in ipſa curia me audiatis. ſi erudita fuerit. ut ſi bibliotheca legãtur quo utinã mihi ãplitudinẽ auditorii ꝓlixa oꝛo ſuppetẽt ac nõ hic maxime clauderetur ubi me facũdiſſimũ cuperẽ. ſed ueꝝ uerbũ ẽ ꝓfecto qdaiũt. Nihil quicq̃ hoĩ tã ꝓſpeꝝ diuinit̃da tũ qn & tũ admixtũ ſit aliqd difficultatis ut ẽt in ãpliſſima quaq; lætitia ſubſit q̃ piã uel ꝓua q̃rimonia cõiugatione q̃dã mellis & fellis ubi uber ibi tuber id ego cũ in aliastũ ẽt nunc in præſẽtiaꝝ uſu expior. nã q̃to uideor plura apd̃ uos hr̃e ad cõmẽdationẽ ſuffragia tanto ſũ ad dicẽdũ nimia reuerẽtia ur̃i cõtatior. & q penes extraneos ſæpenũero ꝓmptiſſime diſceptaui. idẽ nũc penes meos hæſito. ac miꝝ dictu. ipſis illecebris deterreor. & ſimultris refrenor. & icitamẽtis cohibeor. At nõ multa mihi apd̃ uos adhortamina ſuppetũt qd̃ ſũ uobis nec lare alienus. nec pueritia inuſitatus nec magiſtris pegrinus nec ſecta icognitus. nec uoce inauditꝰ nec libris inlectꝰ i ꝓbatuſue. ita mihi & patria i concilio Africæ. ideſt uꝛo & puericia apd̃ uos & magiſtri uos & ſecta licet Athẽis atticis cõformata tũ hic ichoata eſt & uox mea utraq; lingua iã ur̃is auribꝰ ãte ꝓximũ ſexẽniũ ꝓbe cognita. qn & libri mei non alia denicq; laude cariꝰ cẽſẽtur q̃ qd̃ iuditio uꝛo cõꝓbãtur. hæc tãta ac tot iuga inuitamenta cõia nõ minꝰ uos ad audiẽdũ ꝓlectãt. q̃ me ad dicẽdũ retardãt faciliuſq; laudes uꝛas alibi gẽtiũ q̃ apud extraneos aũt ueritas libera ſp adeo & ubicq; uos qppe ut parẽtes ac prios magiſtros meos celebro mercedẽq; uobis ipẽdo nõ illã q̃ ꝓtagoras ſophiſta pepigit nec accepit ſed q̃ thales ſapiẽs nec pepigit & accepit uideo qd poſtuletis. utrãq; narrabo. Protagoras q ſophiſta fuit lõge multiſciꝰ & cũ primis rheoricæ reptoribꝰ pfacũdꝰ. Democriti phyſici ciuis æquꝰ iũ ei ſuppeditata doctrina ẽ cũ ꝓtag. aiũt cũ ſuo ſibi diſcipulo Euathlo mercedẽ nimis uberẽ ditione temeraria pepigiſſe. uti ſibi tũ demũ id argẽti daret ſi prio tyrocinio agendi penes iudices uiciſſet igitur Euathlus poſtq̃ cũcta illa exorabula iudicãtium & decipula aduerſãtiũ & artificia dicẽtiũ uerſutus alioqn ingeniatꝰ ad aſtuciã facile pdidit cõtẽtus ſcire qd̃ cõcupierat cœpit nolle qd̃ pepigerat ſed callide nectendia moris fruſtrari magiſtrũ diutuleq; necaſſerere uelle nec reddere uſq; dũ ꝓtagoras eũ ad iudices ꝓuocatũ. expoſitaq; cõdioneq̃ docẽdũ receperat anceps argumẽtũ ãbifariã ꝓpoſuit nã ſiue ergo uincero inq̃t ſoluere mercedẽ débis ut cõdẽnatus ſeu tu uiceris nihiloĩus reddere débis ut pactus qppe q hãc cãm priã penes iudices uiceris ita ſi uincis in cõditionẽ incidiſti ſi uinceris in dãnationẽ qd̃ q̃ris ratio cõcluſa iudicibꝰ acriter & inuincibiliter uidebatur enĩuero Euathlus utpote tanti ueteratores ꝓfectiſſimus diſcipulus biceps illud argumẽtũ retorſit: nã

ſi ita eſt inq̃t neutro modo qd̃ petis debeo aut enĩ uinco & iudicio dimittor. Aut uincor & pacto abſoluor ex quo nõ debeo mercedẽ ſi hãc primã cãm fuero penes iudices uicꝰ. ita me oĩmõ liberat ſi uinco cõditio ſi uĩcor ſnia. Nõne uobis uidẽtur hæc ſophiſmatũ argumẽta. obuerſa inuicẽ. uice ſpinaꝝ quas uẽtus cũ uoluerit inter ſe coherce repibꝰ utrinq; aculeis ſimili penetratione mutuo uulnere. Atq; iõ merces ꝓtagoræ tã aſpera tã ſẽtico ſa uerſutis & auaris relinquẽda ẽ. cui ſed multo tãto præſtat illa altera merces q̃ Thalẽ mẽorãt ſuaſiſſe. Thales Mileſius ex ſeptẽ illis ſapiẽtia mẽoratis uiris facile præcipuꝰ. enĩ geometricæ penes graios primꝰ reptor & naturæ reꝝ certiſſimꝰ explorator & aſtroꝝ pitiſſimus cõtẽplator maximas res puis lineis repperit tẽpoꝝ ambitus uẽtoꝝ flatus ſtellaꝝ meatus tonitruũ ſonora miracula ſideꝝ obliqua curicula. ſolis ãnua reuerticula idẽ lunæ uel nãſcẽtis incremẽta uel ſeneſcẽtis diſpẽdia uel deliquẽtis obſtacula idẽ ſane iã ꝓcliui ſenectute diuinã rationẽ de ſole cõmẽtus ẽ q̃ eqdẽ nõ didici modo. ueꝝ ẽt expiũdo cõprobaui quotiẽs ſol magnitudine ſua circulũ quẽ ꝓmeat metiatur id a ſe recẽs inuentũ Thales memoratur edociſſe. Mãdraytũ prienẽſẽ q noua & inopinata cognitione ſpendio delectatus optare iuſſit. quãtam uellet mercedẽ ſibi ꝓtãto documẽto repẽdi ſatis ĩq̃t mihi fuerit mercedis Thales ſapiẽs ſi id qd̃ame didiciſti cũ ꝓferre ad quoſpiã cæperis. tibi non ad ſciueris ſed eius inuenti me potius q̃ aliũ reptorẽ prædicatis pulchra merces prſũ ac tali uiro digna & ꝓpetua. Nã & i hodiernũ ac dehinc ſp thalia merces ꝓſoluetur ab oibꝰ nobis q eiꝰ cæleſtia ſtudia uel cognouimꝰ. hãc ego uobis mercedẽ Carthaginẽſes ubicq; gẽtiũ depẽdo ꝓ diſcipli nis q̃ ſs in puericia ſũ apd̃ uos ãdeptꝰ ubicq; enĩ me uꝛæ ciuitatis alũnũ fero ubicq; uos oĩ modis laudibꝰ celebro uꝛas diſciplĩas ſtudioſiꝰ piculo. ueæras opes glorioſius prædico ueſtros ẽt deos religioſꝰ ueneror & nũc quocq; igitur principiũ mihi apd̃ ueſtras aures auſpicatiſſimũ ab eſculapio deo capiã q arcẽ nr̃æ Carthaginis in dubitabili numine ꝓpitiꝰ ſtrepiteiꝰ dei hymnũ græco & latio carmine uobis occinã iã illi a me dedicatũ ſũ enĩ nõ ignotus illiꝰ agricola nec recẽs cultor. nec ꝓtoꝰ antiſtes aciã & prſa & uorſa facũdia uenerat oꝰ ſũ ita ut ẽt nũc hymnũ eiꝰ utraq; lĩgua canã cui dialogũ ſimiliter græcũ & latinũ prætexui in quo ſermocinabãtur: Sauidiꝰ ſeuerꝰ & luliꝰ pſius uiri & interſe mutuo. & nobis & utilitatibꝰ publicis merito amiciſſimi doctrina & eloquentia & benituolẽtia pibꝰ incertum modeſtia qetiores an ĩduſtria prõptiores an honoribꝰ clariores q̃bꝰ cũ ſit ſũma cõcordia tũ hæc ſola æmulatio. & in hæc unũ certamen eſt uter eoꝝ magis Cartha. diligat atq; ſũmis medullitus uiribꝰ cõtẽdũt ãbo uincitur neuter eoꝝ ego ſermonẽ rat̃ & uobis auditu gratiſſimũ mihi cõpoſite ꝯgruẽtẽ & dedicaẽ religioſũmo in principio libri rõ quẽdã ex his q mihi athenis cõdidicere pcõtari a parſio græce q̃ ego pridie in tẽplo Aeſculapii diſſeruerĩ paulatiq; illis ſeueꝝ adiũgo cui interrĩ romanæ linguæ ptes dedi. Nã & pſiꝰ q̃uis & ipſe optime latine poſſit tũ hodie uobis atticiſſabit. Aſclepiades ille inter præcipuos medicoꝝ. ſi unũ Hyppocratẽ excipias cæteris princeps primꝰ ẽt uino reppit ægris opitulari. ſed dãdo. ſ: in tpe cuiꝰ rei obſeruationẽ ꝓbe callebat. & q diligentiſſime aĩaduerteret uenaꝝ pulſꝰ inconditos uel præclaros. Is igitur cũ forte in ciuitati ſeſe recipet & rure ſuo ſuburbano rediret: aſpexit in põeriis ciuitatis funus ingens locatũ plurimos hoies ingenti multitudine q exequias uenerẽt circũſtare oĩs triſtiſſimos & obſoletiſſimos ueſtitu ꝓpius acceſſit. ut incognoſceret more ingenii quiſnam eſſet quoniã percõtanti nemo reſpõderat. At nõ ut ipſe aliquid in illo ex arte reprehenderet certe quidem iacenti hoĩ ac propedoꝛſo fatũ attulit. iam miſeri illius membra omnia aromatis perſperſa iã os ipſius

ſanguine odoro delibutũ. iã eũ pollinctũ. iã pœnæ paratũ: cõtẽplatus eni diligẽtiſſi
me q̃ buſdã ſignis aĩaduertit. ẽt atq; ẽt ptractauit corpꝰ hoĩs & inuenit in illo uitã laté
tẽ cõfeſti exclamauit uiuere hoiem ꝓcul igitur faces abigerẽt ꝓcul ignes amolirentur
rogũ demolirentur. cœnã feralẽ a tumulo ad mẽſã referrẽt murmur ĩterea exortũ p
tim medico credẽdũ dicere parti ẽt irridere medicinã. Poſtremo ꝓpinquis ẽt hoibus
inuitis q̃ ne iã ipſi hereditatẽ hẽbant. An q̃ dadhuc illi fidẽ nõ habebãt. ægretũ ac dif
ficulter Aſclepiades ĩpetrauit breuẽ mortuo dilationẽ. Atq; ita uiſpillonũ manibꝰ ex
tortũ uelut ab inferis poſtlimínio domũ rettulit cõfeſtiq; ſpũm recreauit cõfeſti aĩam
in corpis latibulis delitescẽtẽ q̃buſdã medicamẽtis ꝓuocauit. Sapiẽtis uiri ſup̃ men
ſã celebre dictũ eſt pria inq̃t cratera ad ſitim ꝓtinet ſecũda ad hylaritatẽ tertia ad uolu
ptatẽ q̃rta ad inſaniã. Veꝝ eniuero muſaꝝ cratera uerſa uice q̃to crebrior q̃toq; mea
Ruda to cior. tãto ꝓprior ad aĩ ſanitatẽ Pria cratera litteratoris rudato eximit. Secũda grãma
tici doctrina inſtruit. Tertia rethoris eloquẽtia armat. Hactenus à pleriſq; potatur.
Ego & alias crateras athenis bibi poeticæ cõmẽtã geometriæ lipidã muſicæ dulcẽ dia
lecticæ auſterulã. iã uero uniuerſitas phiæ inexplebilẽ. ſ. nectariã. Canit eni empedo
cles carmina plato dialogos. Socrates hymnos. Epicharmꝰ modos. Xenophõ hiſto
rias Xenocrates ſatyras. Apuleius noſter hæc oĩa nouẽq; muſas pari ſtudio colit: ma
iore. ſ. uolũtate q̃ facultate eoq; ꝓpenſius fortaſſe laudãdus eſt q̃ oibꝰ bonis in rebus
conatus in laude effectus in caſu eſt. Ita ut circa in malaficiis ẽt cogitata ſceleranõ per
fecta adhuc iudicãtur cruenta mente pura manu ergo ſicut ad pœnã ſufficit meditari
puniẽda ſic & ad laudẽ ſatis eſt conari prædicãda quæ ãt maior laus aut certior q̃ Car
thagini benedicere ubi tota ciuitas eruditiſſimi eſtis penes quos omnẽ diſciplinã pue
ri diſcunt iuuenes oſtentãt ſenes docent. Carthago prouinciæ noſtræ magiſtra uene
rabilis. Carthago Africæ muſa cæleſtis: Carthago camœna togatoꝝ habet interdum
& neceſſaria feſtinatio honeſtas mores ſepe uti malis interpellatã uolũtatẽ. Quippe
& illis q̃bꝰ curriculo confecta uia opus eſt adeo uti præoptent pendere æquo q̃ carpẽ
to ſedere pp moleſtias ſarcinaꝝ & pondera uehiculoꝝ & moras orbiũ & ſalebras or
Mora bitaꝝ adde & lapidũ globos & caudicũ toros & cãpoꝝ riuos & collium cliuos. Hi
menta ſce igitur morametis oibꝰ qui nolunt deuitari aduectorẽ ſibimet equũ diligũt diuti
næ fortitudinis uiuacis pernicitatis idẽ & ferre ualidũ & iræ rapidũ qui cãpos colleſq
gradu plabitur. immo ut ait Lucilius. tũ cũ eo equo ꝓ uiã concito peruolãt. Si quem
interea cõſpicãtur ex principalibus uiris nobilem hoiem bene conſultũ bene cognitũ
q̃q̃ oppido feſtinent tũ honoris eius gratia cohibent curſum reuelant gradum retar
dãt equũ & ilico in pedes deſiliũt fructicẽ quẽ uerberãdo equo geſtãt. eã uirgã in leuã
manũ tranſferũt. Itaq; expedita dextra adeũt auſcultãt & ſi diutile ille q̃ppiã ꝓcerte
tur ãbulãt diutile & fabulãtur deniq; q̃tũuis more in offõ libẽter inſumũt. Crates ille
Diogenis ſectator. q̃ ut lar familiaris apd̃ hoies ætatis ſuæ athenis cultus eſt nulla do
mus ei unq̃ clauſa erat. nec erat patriſſfamilias tam abſconditum ſecretum quin eo tẽ
peſtiue Crates interueniret. litium omnium & iurgioꝝ inter propinquos diſceptа
tor atq; arbiter quod Herculem olim poetæ memorant. monſtra illa immania homi
num ac feraꝝ uirtute ſubegiſſe. orbẽq; terræ purgaſſe ſimiliter aduerſũ iracundiam &
inuidiam atq; auaritiam atq; libidinem. cæteraq; animi humani monſtra & flagitia
philoſophꝰ iſte Hercules fuit eas oẽs peſtes mẽtibꝰ exegit familias purgauit malitiã
perdomuit ſeminudus & ipſe & claua inſignis etiam Thebis oriundus. unde Hercu
lem fuiſſe memoria extat. Igitur priuſquam plane Crates factus inter proceres the

banos nũerat ẽ lectũ genꝰ frequẽs famulitiũ domꝰ ãplo ornato ueſtibulo ipſe bene Famu
ueſtitꝰ bene prædiatꝰ poſt ubi intellexit nullũ ſibi uitæ famulare præſidiũ legatũ quo litium
fretus ætatẽ agat. oĩa fluxa ĩfima q̃ eſſe. q̃cq̃d ſub cælo diuitiaꝝ eſt: eas oẽs ad bene ui Prædi
uẽdũ q̃cq̃ eſſe: ſicuti nauẽ bonã fabrefactã: bene intrinſecus cõpactã: & extrinſecus atus
eleganter depictã: mobili clauo: firmis rudẽtibus: ꝓcero malo: ĩſigni carcheſio: ſplẽ
dentibus uelis. poſtremo oibꝰ armamẽtis idoneis ad uſũ & honeſtis ad cõtẽplationẽ
eã nauẽ ſi aut gubernator nõ agat: aut tẽpeſtas agat: ut facile cũ illis egregiis ĩſtrumen
tis. aut pfũda hauſerit: aut ſcopuli cõminuerit: ſed & medici cũ ĩtrauerit ad ęgꝝ uti ui
ſant: nemo eoꝝ q̃d tabulia ꝓpulchra ĩ ædibꝰ cernãt: & lacunaria auro oblita: & grega Tabu
tim pueros ac iuuenes eximia forma ĩ cubiculo circa lectũ ſtantes ægrũ: iubet uti ſit lina
aĩo bono. ſed ubi iuxtim cõſedit manũ hominis prehẽdit: eã ptractat: uenaꝝ pulſũ: Juxt
& momẽta captat: ſi q̃d illic turbatũ atq; ĩcõditũ offẽdit: illi renũciat: male morbo ha tim
beri: diues ille cibo ĩterdicit: ea die: ĩ ſua ſibi copioſa domo panẽ nõ accipit: cũ ĩterea
totũ eiꝰ ſeruitiũ hylares ſunt: atq; epulãtur. Nec in ea re quicq̃ efficit conditione.

Lucii apuleii madaurenſis philoſophi platonici apologiæ ſiue Defenſionis magiæ
ad clariſſimũ uirum claudiũ maximũ proconſulem. Pro ſe omnia prima.

Ertus equidẽ erã: ꝓq̃ uero obtinebã maxie: claudi q̃q̃ in cõſilio eſtis: Sci
niũ Emilianũ ſenẽ notiſſimæ temeritatis. actionẽ mei prius apud te cæ
ptẽ q̃ apud ſe cogitatã. penuria criminũ ſolis cõuitiis impleturi. Quippe
inſimulari. quis inocẽs põt. reuíci. niſi nocẽs. nõ põt. Quo ego uno præ
cipue cõfiſus. gratulor mediuſfidius. q̃d mihi copia & facultas te iudice obtigis. pur
gãdę apud impitos philoſophiæ. & ꝓbãdi mei. q̃q̃ iſtę calũniæ ut prĩa ſpecie graues.
ita ad difficultatẽ defenſiõis repẽtiæ fuere. Nã ut meminiſti. dies ab hic q̃ntus. an ſex
tus ẽ. cũ me cãm pro uxore mea pudentilla. aduerſus granios agere aggreſſũ de com
poſito. nec opinantem. patroni eius inceſſere maledictis. & inſimulare magicoꝝ ma
leficoꝝ. ac dẽiq; necis Pontiani priuigni mei cepe q̃ ego cũ intelligerẽ nõ tã crimina iu
dicio. q̃ obiectamẽta iurgio ꝓlata ultro eos ad accuſandum crebris flagitationibus
ꝓuocaui. Ibi uero Emilianꝰ. cũ te quoq; acrius motũ. & exuerbis. rẽ factã uideret. q̃
rere occepit. ex diffidentia latibulũ aliq̃d temeritati. Igr̃ Põtiani fratris ſui filiũ quem
paulo prius occiſum a me clamitarat. poſt q̃ ad ſubſcribendũ compellitur. ilico obli
tus de morte cognati adoleſcentis. ſubito tacens tanti criminis deſcriptionem. tamẽ
ne omnino deſiſtere uideretur. calumniã magiæ. quæ facilius infamatur q̃ probatur.
eam ſolum ſibi deligit ad accuſandũ. ac ne id quidem de profeſſo audet. uerum poſte
ra die dat libellum. nomine priuigni mei Sicinii. pudentis admodum pueri. & aſſeri
bit ſe ei aſſiſtere. nouo more p alium laceſſandi. ſcilicet ut optentu eius ætatis ipſe inſi
mulationis falſæ nõ plecteretur. Quod cõſolertiſſime animaduertiſſes. & iccirco eũ
denuo iuſſiſſes proprio nomine accuſationem delatam ſuſtinere. pollicitus ita factu
rum ne ſic quidem quitus eſt ubi ut cominus ageret propellis etiam aduerſum te cõ
tumaciter eminus calumniis uelitatur Ita totiens ab accuſandi periculo ꝓfugus. in af
ſiſtendi uenia perſeuerauit. Igitur & priuſquã cauſa ageretur facile intellectu cuiuis fu
it. qualis nã accuſatio futura eſſet cuius q̃ fuerat profeſſor & machiator idẽ fieri autor
timeret: ac prẽſerti Sicinius Emilianꝰ q̃ ſi q̃ppiã ueri ĩ me exploraſſet nũquã ꝓfecto
tã cõtãter hoiem extraneũ tot tãtorũq; criminũ poſtulaſſet. q̃ auũculi ſui teſtamẽtũ
q̃d ueꝝ ſciebat ꝓ falſo infamaret. Tãta q̃dẽ puicatia. ut cũ Lolius Vrbicus. V. C ſue
rũ uideri & ratũ eſſe debere de cõſilio cõſulariũ uiroꝝ ꝓnũciaſſet cõtra clariſſimã uo
cem iurauerit uecordiſſimus iſte tamen illud teſtamentũ fictũ eſſe: adeo ut ægre Lo-

gratia ut nobis insolētiā linguæ suę dulcedine carminū cōmēdet. Apud uos uero Ēditus & portius & Catullus Isti quoq; cū aliis innumeris At philosophi nō fuere Nū igitur eiā Solonē fuisse seriū uirum atq; philosophum negabis Cuius ille lasciuissimus uersus est. Et qd tā petulās habēt oēs uersus mei: si cū isto uno cōtētanē: ut taceā scripta Dio. Cy. & zen. stoicæ sec. cōditoris: id genus plurima recitē denuo: ut sciāt me eoz nō pigre. Et terri as mea delitiæ stet salua chariæ. Pa ia amore meo uita tibi remanet. Ne metuas nā me igni rignis torreat ut uult: nasce duas flāmas dū potior: patiar. Hoc mō sim uobis: unus tibi qsq; qd ipse ē: Hoc mihi uos eritis: qd duo sūt oculi. Recitē nūc & alios: quos illi qsi intē patissimos postremū legere. Florea serta: munerū mel: & hæc tibi carmina dono. Carmia dono tibi. serta tuo genio. Carmina: uti cricias lux hæc optata canatur. Quæ bis septeno uere tibi remeat: Serta aūt ut leto tibi tēpore tēpora uernēt. Aetatis florē florib9 ut decores. Tu mihi da cōtra p uerno flore: tuū uer. Vt nostra exupes mūera muneribus. Pro implexis sertis: complexū corpore redde. Proq rosis: oris sauia purpurei. Quod si animum inspires dona & iam carmina nostra. Cedēt uicta tuo dulciloquo calamo.

Abes crimē meū maxie qsi iprobi cōmissatoris: de sertis & canticis cōpositū. hic illud & repræhēdi aia duertisti: qd cū aliis noīnib9 pueri uocētur: ego eos charinū & ericiā appellitarim eadē igf opa accusent. C. Cat. qd Les. p Cloda inoiarit & Ticidā similiter. q q metella erat: pil. scripserit: & prop. q Cynt. dicat: hostiā dissimulet. Et Tib. quod ei sit Plania iaio: Del. i uersu. Et qdē. C. Luc. q q sit Iabicus tamē iprobauerim q; gētiū & macedonē pueros: directis nominib9 earmie suo pstituerit: Quāto modestius. tādē mātu poeta q itidē ut ego puez amici sui Pol. Bucolico Ludicro laudans: & abstinens nominis sese qdē Cori. puez uero Alexin uocat. Sed Emilianus uir ultra uirgil. upilones: & buscquas rusticanus: agrestis qdem semp: & barbarus: uez lōge austerior ut putat sarranis & Curiis & Fabr. negat id genus uersus platonico philosopho cōpetere. Etiā ne Emiliane si Pla. ipsius exēplo doceo factos: cui9 nulla carmina extāt: nisi amoris elegia: nā cætera omnia credo: qd tā lepida nō erāt: igni deussit. Disce igitur uersus Pla. philosophi in puerum astra. si tū tāt9 nat u potes litteras discere. ἄστερ ἐρᾷς ὦ παῖ τὸν ἐμὸν θεόν. ἄστρον ἐμὸς γενοίμην οὐρανός. ὡς πολλοῖς ὄμμασιν εἰς σὲ βλέπω. Astra uides. utinā fiā misy dus olympo Vt multis sic te luminibus uideā. ἀστὴρ μὲν πρὶν ἐλάμπειν ἐν οὐρανοῖσιν ἐοικώς νῦν δὲ ἀγαθὸν λάμπειν ἐπὶ γῆν φόως ἐσορῶντι. Lucifer ante meus rutilās mortalibus Aster. Hesperus a fato manibus ecce nites. Itē eiusdē platois in alexin. phœdrūq; pueros in cōiuncto carmine: μῦν ὁ τὲ μὰν Ἄλεγ ἄλλᾶ τὸν μὸν ἐρῶτ καλός πᾶς τις. καὶ πᾶς τὶς πάντα τὸν ἐπιστρέφεται Dixerit hic tātū cū nihil: nisi pulcher Alexis: Extitit. & uertūt qlibet in te oculos. οὐ μέτρια μὰν οὖν κυδοῖν ὀφθαλμὸν. εἰ τὰν νῦν πόλιν οὖσαν φᾶσι Δρῦν ἢ πᾶν λέος ἀμφέπειν Curant mæ os canibus mōstrās: afficisq dolore. Postmodo nō phœdrū sic prius amisimus. Et ne pleris cōmemorē: nouissimū uersū eius de Dione Syracusano si dixero: finem faciam. κεἰσάτι Δεῦρ ὦ χαρίεν ἐμὸν παῖ Δί τιμίου ἀστέρος ἀ ἐκ μακάρων ὀψόμενον ἐρώτι Διον: Ciuibus ingenti in patria laudate iaces nūc: Qui insanum me animi reddis amore Dion: Sed sum ne ego ineptus: qui hæc etiam in iudicio. An uos potius calūnios: qui etiā hæc in accusatiōe: q si ullū specimē morum sit. uersibus ludere. Cat. ita respondentē maliuolis: nō legistis: Nam castum esse decet pueri poetā ipsū: uersiculos nihil necesse est. Diuus Hadrianus cū Voconii amici sui poetæ tumulū uersib9 uenerare tur ita scripsit. Lasciu9 uersu mēte pudicus eras. Q d nūq ita dixisset si forēt lepidiora carmia argumētū pudicitiæ habēda. Ipsius ēt diui Had. multa id genus legēs me memini audes is Emiliāe dicēs male id fieri qd impator & diuus cēsor Had. fecit &

actū memoriæ reliquit. Cæterū Maximū quicq putas culpaturū: quod sciat Plaonis exemplo a me factū: cuius uersus quos nūc pcensui: tanto sanctiores sunt quā o apertiores: tanto pudicitius cōposuit quo simplicius professi. Nāq; & id genus omia dissimulare: & occultare peccātis: pficeri: & pmulgare: ludētis est. Quippe natura: uox: innocētia: silentiū: maleficio distributa. Mitto enim dicere alta illa: & diui na platonica rarissimo cuiq piorū gnara: cæterum omnibus profanis incognita: geminam esse Venerem deam proprio qq amore: & diuersis amatoribus pollentis: earum alteram uulgariam: quæ sit percita populari amore non modo humanis animis uerum etiam pecuinis: & ferinis ad libidinem imperitare ut in modico truciq pculorum animaliū ferua corpora complexu uincientem. Alteram uero celitem Venerē præditā quæ sit optimati amore: solis hominibus: & eorum paucis curare. nullis ad turpitudinē stimulis: uel illecebris sectatores suos percellentē. q ppe eius amore non amenum & salcuū. sed cōtra incomitū & serium pulchritudine honestatis: uirtutes amatoribus suis conciliare. & si quādo decora corpora cōmendet: a contumelia eorū pcul absterrere: Neque enim quicquā aliud in corporum forma diligendum: q quod immoneat diuinos animos eius pulchritudinis: quam prius ueram & sinceram iterū deos uidere. Qua ppter ut semp eleganter Afranius hoc scriptum reliq. Amabit sapiens: cupiet cæteri. tamē si audire uez uelis Emiliane: uel si hæc intelligere unquam potes: nō tam amat sapiens: q recordatur. Da igitur ueniam Platoni philosopho uerū eius de amore. ne ego necesse habeam: cōtra sīam Neoptolemi Enniani pluūb9 philosophari. uel si tu id nō facis: ego me facile patiar in huiusce modi uersibus culpari cū Platone. Tibi aūt maxie habeo gīam ppensam. cū has quoq; appendices defensionis meæ: iccirco necessarias q accusationi rependentur tam attente audis: & ideo hoc etiā peto quod mihi ante ipsa crimina superest audias ut adhuc fecisti liberiter & diligenter. Sequitur. n. de speculo longa illa & censoria oratio de quo p rei atrocitate pene diruptus est pudens: clamitans. habet speculum philosophus possidet speculum philosophus. Vt igitur habere concedam ne aliquid obiecisse te credas. si negauero non tamen ex eo accipi me necesse est. exornari quoque ad speculū solere Quid enim si Choragium Timelicum possiderem num ex eo argumentarere etiam uti me consuesse Gradii Sirmate histrionis: Crotalum uel ad tricerica orgia mimi centuculo? Non opinor. Nam & cōtra plurimis rebus possessu carco usū fruor. Quod si neque habere utendi argumentum est. neque non utedi. non hērs. & speculi non tam possessio culpat q ispectio. Illud & doceas necesse ē quādo & qb9 præsentibus i speculū ispexerī. quoniā ubi res est mai9 piaculū decernis. speculū philosopho q cæteris mūdū pphāo uidere. Cedo nūc. & si ispexisse me fateor. q d tū crimē ē imaginē suam nosce. eāq nō uno loco cōdita. sed quoquo uelis puo speculo pmptā gestare. An tu ignoras nihil ee aspectabilius hōi naro. q formā suā Eq dē scio & filioz cariores ee q si miles uidēt: Et publicis9 simulacz suū cuiq q d uideat. p meritis premio tribui. aut q d sibi statuæ & imagines uariis artib9 effigiate uolūt nisi fore q d artificio elaboratū laudabile habeā. hoc natura oblatū culpabile iudicādū ē cū sit ea uel magis mirāda & facilitas & similitudo. Quippe i oīb9 manu faciūdis imaginib9 opa diuturno sumitur neq tū similitudo eq uti i speculis cōpet. Deest. n. & luce uigor & saxo color & picturæ rigor: & motus oīb9 q præcipua fide similitudinē repræsentat. Cū in eo uisitur imago mire relata ut similis ita mobilis & ad omnē nutū hois sui mor igerā cādē sem-

per cõtẽplantibus æqueua ẽ: ab ineunte pueritia: ad obeuntẽ senectã: tot ætatis huius induit: tã uarias habitudines corporis participat. Tot uultus eiusdẽ lectantis uel dolentis imitatur. Eniuero q̃d luto fictũ uel ære infusum: uel lapide incusũ uel ceræ infictũ: uel pigmẽto illitũ: uel alio quopiã humano artificio adsimulatum ẽ: nõ multa intercapedine tpis dissimile redditur: & ritu cadaueris unũ uultũ & imobilẽ possidet, tantũ præstat imaginis artibus ad similitudinẽ referendũ: ieuitas illa speculi fabri, & splendor opifex. Aut igit unius Agesilai lacedemonii sententia nobis sequẽda est, qui se neq; pingi: neque fingi: unquam: diffidens formæ suæ passus est, aut si mos omnium cæterorum hominum retinendus uidetur ist statuis & imaginibus non repudiandis: cur existimes imaginem suã cuiq; uitandã: potius lapidẽ q̃ in argento? magis in tabula: q̃ in speculo? An turpe arbitraris formã suã spectaculo assiduo explorare? an non Socrates philosophus ultrò etiã suasisse fertur discipulis suis: crebro ut se in speculo cõtẽplarentur: ubi qui eorũ forent pulchritudine sibi cõplacius: impudio pcurarent: ne dignitatẽ corporis malis moribus dedecoraret. Qui uero minus se cõmendabilẽ forma putaret: sedulo operã daret: ut uirtutis laude turpitudinẽ tegeret. adeo uir omnium sapiẽtissimus: speculo etiã ad disciplinã mos uti bat. Demosthenen uero primariũ dicendi artificem: qs ẽ: qui nõ sciat: semp ante speculũ si ante magistrũ: causas meditatũ. ita ille sumus orator cũ a Platone philosopho hi diã hausisset: ab Eubulide dialectico argumẽtationes edidicisset: non sine speculi cõsultatione: ut scilicet ad congruentiã ab speculo petũ. Vtq; igitur putas maiorẽ curam decoris in adueranda oratione suscipiẽdã: rhetori iurganti: an philosopho obiurganti: apud iudices sorte ductos paulisper disceptanti: an apud omnis homines semp disceptãti de finibus agrorũ litiganti: an de finibus bonorum & malorũ docenti. Quid quod nec oh hæc debet tantũmodo philosophus speculum inuisere. Nã sepe oportet nõ modo similitudinẽ suã: uerũ etiam similitudinẽ ipsius rationis cõsiderare. Dum ut ait Epicurus: profectæ a nobis imagines: uel uti quædam exuuiæ iugi fluore a corporibus manantes: cum leue aliquid & solidũ offenderũt: illis se reflectantur: & retro aspectui controuersim respondeãt. an ut alii philosophi disputant. radii nostri, seu medius oculis liquati. & lumini extrario mixti. atq; ita munitu. uti Plato arbitratur, seu tantũ oculi pfecti sine ullo foris amminiculo, ut architas putat, seu intentu uirtutis facti uti stolo tur cum alicui corpori incidere spisso & splẽdido & leui paribus angulis quibus ho derant resultent ad facies suas reduces. atq; ita q̃ extra tanguntur ac uisantur: id intra speculũ imaginentur. Vidẽtur ne uobis debere philosophi hæc omnia uestigare. & ingnere & cũcta specula: uel uda. uel suda soli uidere. quibus præter ista quæ dixi & illatiocinatio necessaria est cur in planis quidẽ speculis. ferme pares obtutus & imagines uideantur. in cumidis uero & globosis omnia defectiora. at cõtra in cauis auctiora. uti & cur leua cũ dexteris pmutantur. quãdo se imago eodẽ speculo tũ recondat penitus foras exeat. Cur caua specula ste x aduersum soli retineantur oppositũ feminium accendunt q̃ fiat uti arquus in nubibus. uarie duo soles emula similitudine uisantur alia præterea eiusdẽ modi plurima. quæ tractat uolumine ingenti archimedes syracusanus uir in omni q̃dẽ geometria multũ ante alios admirabili subtilitate. sed hau sciam an ppter hæc uel maxime memorandus q̃ inspexerat speculum sepe ... ter. Quẽ tu librũ Emiliane si nosses. an nõ modo cãpo & glebis. uerũ etiam ... puluisculo te dedisses. Mihi istud crede. q̃q; teterrimum os tuũ minimũ a ...

gico demutet: tã pfecto discendi cupidine speculũ inuiseres & aliquando relicto ara ro mirarere tot in facie tua sulcos rugarũ. At ego nõ mirer: si boni cõsulis me de isto dfortissimo uultu tuo dicere: de moribꝫ tuis multo truculẽtioribꝫ reticere. Ea res est præterq̃ q̃d nõ sũ iurgiosus ẽt libẽter te. nup uicq: albus an ater esses ignorauit: adhuc erclenõ satis noui. Id adeo factũ q̃d & tu rusticãdo obscurus es: & ego discẽdo occupatus ita & tibi umbra ignobilitatis a pbatore obstitit & ego nũq̃ studui malefacta uiusq̃ cognoscere. sed sp̃ potiꝰ duxi mea peccata tegere q̃ aliena idagare. Igitur hoc mihi aduersũ te usu uenit: q̃d q forte cõstitit in loco lumine cõlustrato: atq; eũ alter e tenebris pspectat. Nã ad eundẽ modũ tu q̃dẽ quid ego in ppatulo & celebri agã: fatile e tenebris tuis arbitraris cũ ipse hũilitate adita & lucifuga: nõ sis mihi mutuo conpicuus. Ego adeo seruor. Tu an hẽas ad agrũ colẽdũ: an ipse mutuarias operas cum licinis tuis cãbias: neq; scio neq; laboro: At tu me scis eadẽ die tris æreæ manu misisse: dq; mihi patronus tuꝰ inter cætera a te sibi edita obiecit. q̃q; modico priꝰ dixerat: me no seruo comite æam ueniisse: q̃d q̃dẽ uelim mihi respõdeas q̃ poturim ex uno tris manu mittere: nisi & hoc magicũ ẽ. Tantã ne esse mẽtiẽdi cecitatẽ dicã: an consuetudinẽ. Venit apuleius æam cũ uno seruo dein pauculis uerbis ĩtergarritis: Apuleius æa una die tris manumisit: ne illud q̃dẽ credibile fuisset: eũ tribꝰ uenisse: oẽs liberasse: q̃d tũ si ita fecisse: eur potius tris seruos inopiæ signũ putares q̃ tris libertos opulẽtie. Nescis pfecto nescis Emiliãe phũm accusare: q famulicii paucitatẽ obprobraris: suã ego gloriæ causa mentiri debuisse: qppe qui scirẽ: non modo philosophos: quorũ me sectatorẽ fero: uerũetiam imperatores populi romani paucitate seruoꝝ gloriatus. Ita ne tandem ne hæc quidẽ legere patroni tui. M. Antonium consularem: solos pfecto seruos domi habuisse. Carbonem uero illum: qui rebus potius est: uno minus: Est enim Manio Curio tot odoreis longe indito. Quippe qui ter triunphum una porta egit. Et igitur Manio Curio: duos solos in castris calones fuisse: at ille uir de Sabinis: deque samnibus: deq; pyrrho triumphator: pauciores seruos habuit. q̃ triumphos. M. autem Cato nihil opertuit ut alii de se prædicarent: ipse in oratione scriptũ reliquit: cum in hispaniam consul proficisceretur: tris suos solos ex urbe duxisse: quo iam ad uillam publicam uenerat: parum uisum qui uteretur: iussisse duos pueros ĩ foro de mensa emi: eos quinq; in hispaniam duxisse. Hic pudens si legisset ut mea opinio est: aut omnino huic maledicto supersedisset: aut in tribus seruis multitudinem comitum philosophi. q̃ paucitatem reprehendere maluisset: Idem mihi etiam paupertatem obprobrauit. acceptum philosopho crimen. & ultro profitendum. Enimuero paupertas olim philosophiæ uernacula est. frugi. sobria. paruo potens. emula laudis. aduersum diuitias possessa. habitu secura. cultus simplex. consilio benesuada. neminem unquam superbia inflauit: neminem impotentia deprauauit. neminem tyrannide efferauit. delitia uentris. & inguinum neque uult ullas. neque potest. Quippe hæc & alia flagitia diuitiarum alumni solent. Maxima quæque scelera si ex omni memoria hominum percenseas. nullum in illis pauperem reperies. ubi cõtra hanc temere inter illustres uiros diuites comparent. sed quæcumque in aliqua laude miramur. eum paupertas ab incunabilis nutricata est. Paupertas inquam prisca apud sæcula oim ciuitatũ cõditrix. oim artiũ reptrix: oim peccatoꝝ iops. oĩs gloriæ munifica. cũctis laudibꝰ apud oẽs nationes pfũcta. eadẽ enĩ pauptas apd̃ græcos i Aristide

Chaldæi

se: nec his artibus animi expletũ: mox chaldæos: atq; inde brachmanas. hi sapiẽtes uiri sunt. Indiæ gens ẽ eoꝝ; ergo brachmanũ gymnosophistas adisse: Chaldęi sideralẽ scientiã numinũ uagatiũ status: ãbitus: utrorũq; uarios effectus in genituris hominũ ostẽdere: necnõ medẽdi remedia mortalib9: latis pecuniis: terra: cæloq;: & mari cõgesta: brachmanæ aũt pleraq; philosophiæ eius cõtulerũt: quæ mẽtiũ documẽta: q; corporũ exercitamenta: quot ptes ai: quot uices uitę: q; diis manibus p merito suo cuiq; tormẽta uel præmia. Quinetiã pherecydes Siro ex ísula oriundus: qui primus uersuum nexu repudiato: conscribere ausus est: passim uerbis soluto loquutu liberam oratiõe: eũ quoque Pythagoras magistrũ coluit. & ifandi morbi putredine ẽserpentium scabiẽ solutũ religiose humauit. Fertur & penes Anaximandrũ Milesiũ naturalium rabilia cõmentatus: necnõ & cretensem Epimenidẽ iclytũ fatiloquũ: & Platonẽ disciplinę gratia sectatus. Itẽque Leodamantẽ Creophili discipulũ: q; Creophilus memoratur poetæ Homeri hospes: & emulator canendi fuisse: tot ille doctorib9 eruditus tot tanque multiiugis comitibꝰ disciplinarũ toto orbe haustis: uir præsertim ingenio ingenti: ac pfecto sup captum hominis animi angustior: primus philosophiæ nuncupator & creditor: nihil prius discipulos suos docuit q; tacere. primaque apud eũ meditatio: sapiẽti futuro liguã omnẽ coercere: uerbaque q; uolentia poetæ appellant. euerba detractis pinnis itra muꝝ; candentiũ dentiũ premere: prorsus inq; hoc erat primũ sapiẽtiæ rudimentũ: medicari cõdiscere: loqtari. dediscere. nõ i totũ æuũ tamen uocem desuescebant. nec oẽs pariter pe elingues magistrũ sectabant. Sed grauioribus uiris breui spacio satis uidebatur taciturnitas modificata: loquatiores eniuero ferme in qnquenniũ uelut exilio uocis puniebantur. Porro noster Plato nihil ab hac secta: uel paululũ deuius pythagorissat. in plurimis æque & ipse in nomẽ eius a magistris meis adoptatus. utrũque meditationibꝰ academicis didici: & cum dicto ẽ opus: impigre dicere. & cum tacito opus est libenter tacere. qua moderatiõe uideor ab oibꝰ tuis antecessoribus. haud minus opportuni silentii laudem. q; tempestiuæ uocis pretium consecutus.

Loquitara

Pythagorisso

Floridorum liber tertius:

RIusquã uobis occipiã principes Augusti gratias agere ob statuam quã mihi præsenti honeste postulastis: & absenti benigne decreuistis: prius uolo causã uobis allegare. cur aliqua multos dies a cõspectu auditorii abfuerim. cõtulerimque me ad pisanas aquas gratissima prorsus & sanis natabula. & ægris medicabula. quippe ita institutꝰ ẽ uitæ meæ tẽpus uobis probare: qbus me in ppetuum firmiter dedicaui. nihil tantulumꝫ; ciam. quin eius uos & gnaros. & iudices habeã. qd igitur de repẽtiuo ab hoc splendidissimo cõspectu uestro distulerim. exẽplũ eius rei paulo secus simillimum memorabo. q; improuisa picula hominibus subito oboriãtur. De philemõe comico. de ingenio eius q satis nostris. de interitu. paucis cognoscite. Antetiã de ingenio pauca uultus. poeta fuit hic philemon mediæ comœdiæ scriptor fabulas cum Menandro insecta dictauit. certauitque cũ eo fortasse impar certe æmulus nãque eum & uicit sæpe numero pudet dicere reperias tamẽ apud ipsum multos sales argumenta lepide insexa agnatos lucide explicatos personas rebus cõpetẽtes sententias uiræ cõgruentes. loca nõ infra soccum seria uon usque ad cothurnum raræ apud illum corruptelæ & uitia errores cõcessi amores nec eo minus & leno periurus & amator feruidus & seruulus

Natabisa

Medicabula

philemon

callidus & amica illudens. & uxor inhibẽs. & mater indulgẽs & patruus obiurgator & sodalis opitulator. & miles præliator. sed & parasiti edaces. & parentes tenaces. & meretrices pcaces. hisce laudibꝰ diu in arte comœdica nobilis. forte recitabat partem fabulæ quã recens fecerat. cũq; iã tertio actu. quod genus in comœdia fieri amat. iucũdiores affectus moueret. hymber repentino cohortus ita ut mihi ad uos uenit usꝰ nusquã differri auditorii cœtũ & auditionis cœptũ coegit. reliquũ tñ uanis postulãtibꝰ sine intermissiõe de incipiti die plectitur. Postridie igit maxio studio ingẽs hoium requẽtia cõuenere sese qsq; exaduersũ q; proxime collocat. serus aduenięs amicus. anquirit locũ sensui. iptiũt. extimus qsq; excuneari qruntur farto toto theatro ingens stupatio occipiũt inter se quæri q nõ affuerãt pcõari antedicta: q affuerant recordari audita. cũctisq; iam priorib9 gnaris sequẽtia expectare iterim dies ire nec Philemõ adconditũ uenire quidã tarditatẽ poetæ murmurari. plures defendere. sed ubi. diutius quo sederent. nec philemon uspiã cõparet. missi ex proprioribus q acciperent. atq; eũ suo sibi lectulo mortuũ offẽdũt. cõmodũ ille aia edita obriguerat. iacebatq; icubãs toro similis cogitãri. adhuc manus uolumini implexa. adhuc os recto libro iprẽssum. sed enĩ iã aiæ uacuus libri oblitus. & auditorii fecurus. sterere paulisp q introierãt pulsi tã inopinatæ rei. tã formosæ mortis miraculo. deinde regressi ad populũ renũciare philemonẽ poetã q expectaretur: q in theatro fictũ argumẽtũ finiret. iam domi suæ fabulã consummasse. Eniuero iam dixisse rebus humanis ualere. & plaudere. suis uero familiaribus dolore. & plangere. hesternũ illi hymbrẽ lachrymas auspicasse. comœdiã eius prius ad funebrẽ facere. q; ad nuptialẽ uenisse. proin quoniã poeta optimus psonã uitæ deposuerit. recta de auditorio eius exequias eunciũ. legenda eius ẽ. hunc ossa. mox carmina. Hæc ego ita facta. ut cõmemoraui. olim didicerã. Sed audies me. meo periculo recordatus. nam ut meministis profecto cũ ipedita esset hymbri recitatio. in propinquũ diem uobis uolentibus protuli & quidẽ philemonis exemplo. plenissime quippe eodem die in palæstra adeo uehæmenter talum inuerti ut minimum affuerim quin articulum etiam a crure destringeret. tamen articulis loco cõcessit exq; eo luxu adhuc fluxus est. etiam dum eum ingenti plaga reconcilio. iã iã sudore affatim corpore diutile obriguit. inde acerbus dolor intestinorum cohortus. modico ante sedatus est. q; me denique uolentus exanimaret. & philemonis ritu compellaret ante letum abiret. q; lectũ potius implere fata q; fando consummare potius animam q; historiã. Cũ primũ igitur apud pisanas aquas lenẽ rẽperie nec minus utili q; blando fomẽto gressũ recuperaui nondũ qdẽ ad integrũ uolentẽ. sed quarũ ad uos festinanti satis uidebatur. ueniebã redditũ quod pepigerã cũ interim uos mihi beneficio uestro nõ tantũ clauditatem depressistis. uerũ etiã pnicitatẽ addidistis. Annõ properandũ mihi erãt ut pro eo honore uobis multas gratias dicerem pro quo nullas pensem dixerã nõquin magnitudo Carthaginis mereatur. ẽ a plẽrisq; recẽ pro honore. sed ut integrũ & intemeratũ uestrũ esset beneficiũ si nihil ex gratia eius pectori meo defregisset. deest ut uspquaq; ect gratiũ neq; n. aurei mercedem emit q precãr aut pax pretiũ accipis qui rogatur adeo ut oĩa utcunq; ilia emere penitus uelis q; rogare. id ego arbitror præcipue in honore obseruãdũ quæ q laboriose exoruerit sibi debet unã gratiã quod ipetrarit. q uero sine molestia ãbitus adeptus est. duplã gratiã præbentibus debet & quod nõ petierit & quod acceperit duplã igitur gratiã uobis debeo. sino eniuero multiiugã quã ubiq; equidẽ & sẽper prædicabo. Sed nunc in præsentiarũ libro isto adhuc

honorē mihi cōscriptō. ita ut soleo publice ꝓtestabor. Certa est enim ratio quæ deb
at phō. ob dercretā sibi publice statuā. gratias agere. a qua paululū demutauit liber
quē Strabonis Emiliani excellentissimus honor flagitat quē librū sperabo me cōm
de posse cōscribere. scitis eū hodie nobiscū ꝓbare. est enī in studiis tātus præno
sic ꝓprio ingenio q̄ patritio cōsulatu. Quibꝫ nā uerbis tibi Emiliane strabo. uir oīn
q̄ unq̄ numātiæ fuere aut sūt. aut etiā erūt iter optimos clarissime. & ītēr clarissim
optime inter utrosq̄ doctissime. quibus tandē uerbis: ꝓ hoc tuo erga me aio gratia
habituruses cōmemoratu meo q̄ digna ratione tā honorificā benignitatē tuā celeb
qua remuneratione dicendi gloriā tui facti æqparē nondū herele reperio. sed sedul
& cōmentabor & cōnitar dū memor ipse mei dū spiritus hos reget artus. nā nūcip
sentiaꝫ. neq; enī difficebor. lætitia facūdiæ obstrepit. & cogitatio uoluptate ipedim
ac mens occupata delectatione. mauult ī præsentiaꝫ gaudere q̄ prædicare. quid ig
am. cupio gratus uideri: sed præ gaudio nōdū mihi uacat gratias agere. nemo me
mo ex illis tristioribus uelit mihi to uituperare. quod honorē meū nō minus uereo
intelligo. qd clarissimi & eruditissimi uiri tāto testimonio exulto. q ꝓpe testimoniū m
hi phibuit in curia Carthaginēsiū nō minus splēdidissima q̄ benignissima. uir cōsu
laris cui etiā notū esse tantūmodo. sūmus honor est. is etiā laudator mihi. apud pr
cipes Africæ uiros quodāmodo exstitit. Nā ut cōperior nudiustertiuꝫ libello missō
quē postolabat locū celebrem statuæ meæ cū primis cōmemorauit inter nos iuuen
citiæ ac cōmilitiæ studioꝫ eisdē magistris inchoata honeste tūc postea uota mea cō
secūdū dignitatis suæ gradus recognouit. Iam illd primū beneficiū qd cōdiscipulum
se meminit ecce & hoc alterꝫ beneficiū qd tātus se diligi ex pari prædicat. quin & cōm
morauit & alibi gentiū & ciuitatū honores mihi statuaꝫ & alios decretos qd addipo
est. & hoc ꝓconiū uiri cōsularis. imo & docuit argumēto susceptī sacerdotiī mihi honorē Carthaginis adesse. Iam hoc præcipuū beneficiūac lōge ante cæteros ce
celēs. q̄ me uobis locupletissimus testis. suo & suffragio cōmēdat ad sūmā pollicit
est. se mihi Carthagini de suo statuā positurꝫ uir cui oēs ꝓuinciæ quadrituges. & ter
ges currus. ubiq; gentiū ponere gratulātur. quid igitur supest. ad honoris mei tribu
nal. & culmē ad laudis meæ cumulū. imo eniuero quid supereſt. Emilianus Strabo
uir cōsularis breui uocis nomnium futurus proconsul. sententiā de honoribus mei
in cura Carthaginēsiū dixit. oēs ei⁹ auctoritatē secuti sūt. nōne uidetur hoc uobis s
natus consultū esse. quod qd carthaginēses oēs: q in illa sanctissima curia aderant. ta
libenter decreuerunt omnes locum statuere. ut illo scires iccirco alteram statuam q
tum spero isequentem curiam ꝓtulisse ut salua uenerationesalua reuerentia. consul
ris sui. uiderentur factum eius non æmolari. sed secuti: deest ut integro die benefici
ad me publicum peruenirer. Cæterum meminerant optimi magistratus & benivolen
tissimi principes mandatum fīa uobis quod uolebant. id ego nescirem ac prædicarem
ingratus essem quin etiam uniuerso ordini nostro. amplissimis erga me meritis quā
tas maximas possum gratias ago. atq; habeo. qui me in illa curia honestissimis ac cla
mationibus decorauere in qua curia uel nominari tantummodo summus honor est
Igitur quod difficile factu erat. quodq; reuera arduum nobis existimabatur: gratum
esse populo placere ordini probari magistratibus: & principibus: id præstitue dixi
iam quodammodo mihi optigisse. Quid igitur supereſt ad statuæ meæ honorem

Cōmilitia

nisi æris precīū & artificis misteriū. q̄ mihi ne ī mediocribꝫ qdē ciuitatibꝫ iniq̄ defuere. ne
ut Carthā. desint ubi splēdidissimꝫ ordo ēt de rebꝫ maioribꝫ iudicare potius solet q̄ ꝓputa
re. Sed de hoc tū ego ꝓfectiꝫ cū uos effectiꝫ q̄n ēt tibi nobilitas senatoꝝ. claritudo ciuiū di
gnitas amicoꝝ mox ad dedicatiōē statuæ meæ. libro ēt cōscripto pleniꝫ gratias. canatiꝫ q̄
libro mādabo uti ꝓ ois ꝓuincias eat toto q̄ adhīc orbe toto q̄ abhīc tpe laudes būfacti tui
ubiq; gētiū sp ānoꝝ repræsētet. Viderint qbꝫ mos ē oggerere se & ociosis præsidibꝫ. ut ipa
rietia linguæ cōmēdationē īgenii q̄tāt & affectata amicitiæ uræ spē glorietur utrūq; eius
a me Scipio or fice lōge abest. nā & quātulūcūq; īgeniū meū iāpridē ꝓ captu suo hoibꝫ no
triꝫ ē q̄ ut indigeat nouæ cōmēdatiōis & gratiā tuā tuoꝝ q̄ similiū malo: q̄ iacto magisq; sū
tāte amicitię cupitor q̄ gloriator quoniā cupenēo nisi ueī putet pōt. Pōtāt quis falso glori
ari ad hoc ita sp ab ieūte æuo bōas artes sedulo colui eāq; existiationē moꝝ ac studioꝝ cū ī
ꝓuincia nra. tū ēt Romæ penes amicos tuos q̄sisse me. tute ipse locupletissimꝫ testis es ut
nō minus uobis amicitia mea capessēda sit q̄ mihi ura incōcupiscēda. qppe nō prōpte ue
niā iptire rarēter adeūdi assiduitatē eius req̄tis ē. sūmūq; argumētū amoris frequētibus
delectari. cessātibꝫ obirasci. pseuerātē celebrare desinētē desiderare quoniā neceē ē eiusdē
cē cui⁹ angat absētia. Cæteraꝫ uox cohibita silētio ppeti nō magis usu iuerit q̄ nares, grauē
dine oppletæ aures spū obseratæ oculi albugine obducti qd si manꝫ manicis restrigātur
qd si pedes pedicis coartētur. Iā rector nrī aīus aut sōno soluatur. aut uino mergatur. aut
morbo sepiliatur ꝓfecto ut gladius usu splēdescit. situ rubiginat. ita uox in uagina silētii
cōdita diutino torpe hētatur desuetudo oībꝫ pigritiā. pigritia ueternū pit. tragœdi adeo
ni quottidie ꝓclamēt claritudo arteriis obsoleſcit. igitur identidē boādo purgāt rauī. Cæ
teraꝫ ipsius uocis hois exercēdi casus. labor supuacaneo studio plurisariā supatur. si quidē
uocē hois & tuba rudore torutor & lyra cōcentu uariatior. & tibia q̄stu delectabilior & fi
stula susurru iocūdior & buccina significatu lōginquior mitto decē mutoꝝ animaliū im
mediatos sonores distinctis ꝓprietatibꝫ admirādos ut ē tauroꝝ grauis mugitus luporū
acutus ululatus elephantoꝝ tristis barritus equorū hylaris hinnitus. necnon auium insti
gati angores necnon leonum indignati frenores cæteræq; id genus uoces animaliū truces
ac lyq dæ q̄s infesta rabies uel ꝓpicia uoluptas ciāt ꝓ qbꝫ homini uox diuinit⁹ data angu
stior qdē. sed maiorē hēt utilitatē mētibꝫ q̄ auribꝫ delectationem quo magis celebrari dēt
frequētius usurpata & qdē nō nisi auditorio tāto uiro præsidente. in hac excellēti celebri
tate multoꝝ eruditoꝝ multoꝝ benignoꝝ eqdē & fidibꝫ ad prime callerē non nisi cōfertos
homines cōsectarer in solitudine cātilauit Orph. in siluis inter delph. Ar. Quippe si fides
fabulis Orph. exilio desolatus. Ar. nauigio præcipitatus ille immaniū bestiaꝝ delenitor.
hic misericordiū beluaꝝ oblectator ambo miserrimi cātores. qa nō spōte ad laudē. sed ne
cessario ad salutem nitebantur eos ego impensius admiretur si hominibus potius. q̄ besti
is placuissent. Auibus hæc secretaria ut inquit magis cōgruerint merulia & luciniis & olo
tribus & merulæ in remotis tesquis fringultiuut luscinīæ in solitudine africana canticū adu
lescentiæ garriunt olores apud auios fluuios carmen senectæ meditantur. enimuero qui
pueris & adolescentibus & senibus utile carmen prompturus est is in mediis milibus ho
minum cantat ita ut hoc meum de uirtutibus orfici carmē est seruum quidem fortasse sed
serium nec minus gratum q̄ utile carthaginensium pueris iuuenibus & senib⁹ quos indul
gentia sua precipuus hominum pro consul subleuauit temperato desiderio & moderato
remedio dedit pueris saturitatem iuuenibus hylaritatem senibus securitatem metuo qui
dē. Scipio: quoniam laudes tuas attigi ne me in præsentiaꝫ refrenes uel tua generosa mo
destia uel mea genua uerecundia. sed uequeo quin ex plurimis quæ inte mitissimo admira

tãur. ex his plurimis. qn uel pauciſſia attigã uos ea mecũ ciues ab eo ſeruati. recognoſcite.

Floridoꝝ liber quartus.

Anta multudo ad audiẽdũ cõueniſtis ut potiꝰ gratulari carthagini debeã. q tã multos eruditionis amicos hẽt q̃ excuſare qd phũs nõ recuſaueri diſſertare. Nã & ꝓ ãplitudine ciuitatis freq̃ntiã collecta. & ꝓ magnitudie freq̃ntiæ locꝰ delectus ẽ. Præterea in auditoria hoc genꝰ ſpectari dẽt. nõ pauimẽti marmoratio. nec ꝓſcenii cõtabulatio nec ſcænæ colũnatio. ſed nec culminũ eminẽtia. nec lacunariũ refulgẽtia. nec ſediliũ circũferẽtiã. nec qd hic alias minꝰ halucinatur. comœdꝰ ſermocinator tragœdꝰ uociferatur. funepeꝰ piclitatur. præſtigiator furatur hiſtrio geſticulatur. cæteriq; oẽs ludiões oſtẽtãt populo qd cuiꝰ q; artis ẽ. Sed iſtis oibꝰ ſupſeſſis nihil ãpliꝰ ſpectari dẽt q̃ cõueniẽtiũ ratio & dicẽtis oꝛo q̃ ꝓꝓ ut poete ſolẽt. hic ibidẽ uarias ciuitates ſubſtituere. ut ille tragicꝰ q; in theatro dici ſolet liber q; auguſta hæc loca citheronis colis. Itẽ ille comicꝰ q; puã ptẽ poſtulat plautꝰ loci. denſis magnis atq; amœnis mœnibus. athenas quos in architectis cõferã: Nõ ſeꝰ & mihi licet nulla lõginquã & trãſmarinã ciuitatẽ hic ſed enĩ ipſiꝰ Carthaginis uel curiã uel bibliothecã ſubſtituere. Igitur ꝓinde hẽtote ſi curia digna ꝓtulero ut ſi in ipſa curia me audiatis. ſi erudita fuerit. ut ſi i bibliotheca legãtur quo utinã mihi ãplitudinẽ auditorii ꝓlixa oꝛo ſuppetẽt ac nõ hic maxime clauderetur ubi me facũdiſſimũ cuperẽ. ſed ueꝝ uerbũ ẽ ꝓfecto qd aiũt. Nihil quicq̃ hoi tã ꝓſperꝝ diuinitꝰ datũ q; & tũ admixtũ ſit aliqd difficultatis ut ẽt in ãpliſſima quaq; lætitia ſubſit q̃ piã uel ꝓua q̃timonia cõiugatione q̃dã mellis & fellis ubi uber ibi tuber id ego cũ in alias tũ ẽt nunc in præſẽtiaꝝ uſu expior. nã q̃to uideor plura apd uos hĩe ad cõmẽdationẽ ſuffragia tanto ſũ ad dicẽdũ nimia reuerẽtia uri cõtatior. & q; penes extraneos ſæpenũero ꝓmptiſſime diſceptaui. idẽ nũc penes meos hæſito. ac miꝝ dictu. ipſis illecebris deterreor. & ſimultrisne frenor. & icitamẽtis cohibeor. At nõ multa mihi apd uos adhortamina ſuppetũt qd ſũ uobis nec lare alienus. nec pueritia inuſitatus nec magiſtris pegrinus nec ſecta icognitus. nec uoce inaudit9 nec libris inlect9 i ꝓbatuſue. ita mihi & patria i concilio Africæ. ideſt uſo & pueritia apd uos & magiſtri uos & ſecta licet Athẽis atticis cõfirmata tũ hic ichoata eſt & uox mea utraq; lingua iã uſis auribꝰ ãte ꝓximũ ſexẽniũ ꝓbe cognita. qn & libri mei non alia deniq; laude cariꝰ cẽſẽtur q̃ qd iuditio uſo cõ ꝓbãtur. hæc tãta ac tot iuga inuitamẽta cõia nõ minꝰ uos ad audiẽdũ ꝓlectãt. q̃ me ad dicẽdũ retardãt faciliuſq; laudes uſas alibi gẽtiũ q̃ apud extraneos aũt ueritas libera ſp adeo & ubiq; uos qppe ut parẽtes ac prios magiſtros meos celebro mercedẽq; uobis ipẽdo nõ illã q̃ ptagoras ſophiſta pepigit nec accepit ſed q̃ thales ſapiẽs nec pepigit & accepit uideo qd poſtuletis. utrãq; narrabo. Protagoras q̃ ſophiſta fuit lõge multiſciꝰ & cũ primis rheoricæ reptoribꝰ pfacũdꝰ. Democriti phyſici ciuis æquꝰ iũ ei ſuppeditata doctrina ẽ cũ ptag. aiũt cũ ſuo ſibi diſcipulo Euathlo mercedẽ nimis uberẽ ditione temeraria pepigiſſe. uti ſibi tũ demũ id argẽti daret ſi prio tyrocinio agendi penes iudices uiciſſet igitur Euathlus poſtq̃ cũcta illa exorabula iudicãtium & decipula aduerſãtiũ & artificia dicẽtiũ uerſutus alioq; ingeniaꝰ ad aſtuciã facile pdidit cõrẽtus ſcire qd cõcupierat cœpit nolle qd pepigerat ſed callide nectendia moris fruſtrari magiſtrũ diutuleq; nec aſſerere uelle nec reddere uſq; dũ ptagoras eũ ad iudices puocatũ. expoſitaq; cõdioneq̃ docẽdũ receperat anceps argumẽtũ ãbifariã ꝓpoſuit nã ſiue ergo uicero inq; ſoluere mercedẽ dẽbis ut cõdẽnatus ſeu tu uiceris nihiloĩus reddere dẽbis ut pactus qppe q; hãc cãm priã penes iudices uiceris ita ſi uincis in cõditionẽ incidiſti ſi uinceris in dãnationẽ qd q̃ris ratio cõcluſa iudicibꝰ acriter & inuincibiliter uidebatur eniuero Euathlus utpote tanti ueteratores pfectiſſimus diſcipulus biceps illud argumẽtũ retorſit: nã

ſi ita eſt inq; neutro modo qd petis debeo aut enĩ uinco & iudicio dimittor. Aut uincor & pacto abſoluor ex quo nõ debeo mercedẽ ſi hãc primã cãm fuero penes iudices. ita me oĩmõ liberat ſi uinco cõditio ſi uicor ſnia. Nõne uobis uidẽtur hæc ſophiſmatũ argumẽta. obuerſa inuicẽ. uice ſpinaꝝ quas uẽtus cũ uoluerit inter ſe coherentes pibꝰ utrinq; aculeis ſimili penetratione mutuo uulnere. Atq; iõ merces ꝓtagoræ tã aſpera tã ſẽticoſa uerſutis & auaris relinquẽda ẽ. cui ſed multo tãto præſtat illa altera merces q̃ Thalẽ mẽorãt ſuaſiſſe. Thales Mileſius ex ſeptẽ illis ſapiẽtia mẽoratis uiris facile præcipuꝰ. enĩ geometricæ penes graios primꝰ reptor & naturæ reꝝ certiſſimꝰ explorator & aſtroꝝ pitiſſimus cõtẽplator maximas res puis lineis repperit tẽpoꝝ ambitus uẽtoꝝ flatus ſtellaꝝ meatus tonitruũ ſonora miracula ſideꝝ obliqua curicula. ſolis ãnua reuerticula idẽ lunæ uel nãſcẽtis incremẽta uel ſeneſcẽtis diſpẽdia uel delitẽtis obſtacula idẽ ſane iã ꝓcliui ſenectute diuinã rationẽ de ſole cõmẽtus ẽ q̃ eqdẽ nõ didici modo. ueꝝ ẽt expiũdo cõprobaui quotiẽs ſol magnitudine ſua circulũ quẽ ꝓmeat metiatur id a ſe recẽs inuentũ Thales memoratur edociſſe. Mãdraytũ prienẽſẽ q noua & inopinata cognitione ĩpendio delectatus optare iuſſit. quãtam uellet mercedẽ ſibi ꝓtãto documẽto repẽdi ſatis ĩq; mihi fuerit mercedis Thales ſapiẽs ſi id qd a me didiciſti cũ ꝓferre ad quoſpiã cæperis. tibi non ad ſciueris ſed eius inuenti me potius q̃ aliũ reptorẽ prædicatis pulchra merces ꝓrſũ ac tali uiro digna & ꝓpetua. Nã & i hodiernũ. ac dehinc ſp thali ea merces ꝓſoluetur ab oibꝰ nobis q eiꝰ cæleſtia ſtudia uek cognouimꝰ. hãc ego uobis mercedẽ Carthaginẽſes ubiq; gẽtiũ depẽdo ꝓ diſciplinis q̃s in pueritia ſũ apd uos ãdeptꝰ ubiq; enĩ me uŕæ ciuitatis alũnũ fero ubiq; uos oĩ modis laudibꝰ celebro uŕas diſciplĩas ſtudioſiꝰ piculo. ueæras opes glorioſius prædico ueſtros ẽt deos religioſꝰ ueneror & nũc quoq; igitur principiũ mihi apd ueſtras aures auſpicatiſſimũ ab eſculapio deo capiã q̃ arcẽ nŕæ Carthaginis in dubitabili numine ꝓpitiꝰ ſtrepit eiꝰ dei hymnũ græco & latio carmine uobis occinã iã illi a me dedicatũ ſũ enĩ nõ ignotus illiꝰ agricola nec recẽs cultor. nec ꝓtatꝰ antiſtes ac iã & ꝓſa & uorſa facũdia uenerandꝰ ſũ ita ut ẽt nũc hymnũ eiꝰ utraq; lĩgua canã cui dialogũ ſimiliter græcũ & latinũ prætexui in quo ſermocinabãtur: Sauidiꝰ ſeuerꝰ & luliꝰ pſius uiri & inter ſe mutuo. & nobis & utilitatibꝰ publicis merito amiciſſimi doctrina & eloquentia & benitolẽtia pibꝰ incertum modeſtia q̃tiores an ĩduſtria prõptiores an honoribꝰ clariores q̃bꝰ cũ ſit ſũma cõcordia tĩ hæc ſola æmulatio. & in hæc unũ certamen eſt uter eoꝝ magis Cartha. diligat atq; ſũmis medullitus uiribꝰ cõtẽdũt ãbo uincitur neuter eoꝝ ego ſermonẽ rat9 & uobis auditu gratiſſimũ mihi cõpoſitꝰ gruẽtẽ & dedicat religioſũmo in principio libri rõ quẽdã ex his q mihi athenis cõdidicere pcõtari a parſio græce q̃ ego pridie in tẽplo Aeſculapii diſſeruerĩ paulatiq; illis ſeueꝝ adiũgo cui interrĩ romanæ lĩnguæ ptes dedi. Nã & pſiꝰ q̃uis & ipſe optime latine poſſit tĩ hodie uobis atticiſſabit. Aſclepiades ille inter præcipuos medicoꝝ. ſi unũ Hyppocratẽ excipias cæteris princeps primꝰ ẽt uino reppit ægris opitulari. ſed dãdo. ſ: in tpe cuiꝰ rei obſeruationẽ ꝓbe callebat. & q diligentiſſime aĩaduerteret uenaꝝ pulſꝰ inconditos uel præclaros. Is igitur cũ forte in ciuitati ſeſe recipet & rure ſuo ſuburbano rediret: aſpexit in põeriis ciuitatis funus ingens locatũ plurimos hoies ingenti multitudine q exequias uenerẽt circũſtare oĩs triſtiſſimos & obſoletiſſimos ueſtitu ꝓpius acceſſit. ut incognoſceret more ingenii quiſnam eſſet quoniã percõtanti nemo reſpõderat. At nõ ut ipſe aliquid in illo ex arte reprehenderet certe quidem iacenti hoi ac propedoꝓ to fatũ attulit. iam miſeri illius membra omnia aromatis perſperſa iã os ipſius

ſanguine odoro delibutũ. iã eũ pollinctũ. iã pœnæ paratũ: cõtẽplatus enĩ dilig̃tiſſi
me q̃buſdã ſignis aĩaduertit. ẽt atq; ẽt ptractauit corp̃ hoĩs & inuenit in illo uitã ſatẽ cõfeſti exclamauit uiuere hoĩem ꝓcul igitur faces abigerẽt ꝓcul ignes amolirentur
rogũ demolirentur. cœnã feralẽ a tumulo ad mẽſã referrẽt murmur ĩterea exortũ p-
tim medico credẽdũ dicere partĩ ẽt irridere medicinã. Poſtremo ꝓpinquis ẽt hoibus
inuitis q; ne iã ipſi hereditatẽ hẽbant. An q̃d adhuc illi fidẽ nõ habebãt. ægre tũ ac diſ
ficulter Aſclepiades ĩpetrauit breuẽ mortuo dilationẽ. Atq; ita uiſpillonũ manib̃ ex
tortũ uelut ab inferis poſtliminio domũ rettulit cõfeſtiq; ſpũm recreauit cõfeſti aiam
in corpis latibulis deliteſcẽtẽ q̃buſdã medicamẽtis ꝓuocauit. Sapiẽtis uiri ſup menſã celebre dictũ eſt pria inq̃t cratera ad ſitim ꝓtinet ſecũda ad hylaritatẽ tertia ad uolu
ptatẽ q̃rta ad inſaniã. Ver̃ enĩuero muſar̃ cratera uerſa uice q̃to crebrior q̃toq; mera
Ruda to cior. tãto ꝓprior ad aĩ ſanitatẽ Pria cratera litteratoris rudato eximit. Secũda grãma
tici doctrina inſtruit. Tertia rethoris eloquẽtia armat. Hactenus à pleriſq; potatur.
Ego & alias crateras athenis bibi poeticæ cõmẽtã geometriæ lipidã muſicæ dulcẽ dia
lecticæ auſterulã. iã uero uniuerſitas phiæ inexplebilẽ. ſ. nectariã. Canit enĩ empedo
cles carmina plato dialogos. Socrates hymnos. Epicharm̃ modos. Xenophõ hiſto
rias Xenocrates ſatyras. Apuleius noſter hæc oĩa nouẽq; muſas pari ſtudio colit: ma
iore. ſ. uolũtate q̃ facultate eoq; ꝓpenſius fortaſſe laudãdus eſt q; oib̃ bonis in rebus
conatus in laude effectus in caſu eſt. Ita ut circa in malificiis ẽt cogitata ſcelera nõ pe
fecta adhuc iudicãtur cruenta mente pura manu ergo ſicut ad pœnã ſufficit meditari
puniẽda ſic & ad laudẽ ſatis eſt conari prædicãda quæ ãt maior laus aut certior q̃ Car
thagini benedicere ubi tota ciuitas eruditiſſimi eſtis penes quos omnẽ diſciplinã pue
ri diſcunt iuuenes oſtentãt ſenes docent. Carthago prouinciæ noſtræ magiſtra uene
rabilis. Carthago Africæ muſa cæleſtis: Carthago camœna togator̃ habet interdum
& neceſſaria feſtinatio honeſtas mores ſępe uti malis interpellatã uolũtatẽ. Quippe
& illis q̃b̃ curriculo confecta uia opus eſt adeo uti præoptent pendere æquo q̃ carpẽ
to ſedere ꝓp moleſtias ſarcinar̃ & pondera uehiculor̃ & moras orbiũ & ſalebras or
bitar̃ adde & lapidũ globos & caudicũ toros & cãpor̃ riuos & collium cliuos. Hi
Mora menta ſce igitur moramentis oib̃ qui nolunt deuitari aduectorẽ ſibimet equũ diligũt diuti
næ fortitudinis uiuacis pernicitatis idẽ & ferre ualidũ & iræ rapidũ qui cãpos colleſq
gradu plabitur. immo ut ait Lucilius. tũ cũ eo equo ꝓ uiã concito peruolãt. Si quem
interea cõſpicãtur ex principalibus uiris nobilem hoĩem bene conſultũ bene cognitũ
q̃q̃ oppido feſtinent tũ honoris eius gratia cohibent curſum reuelant gradum retar
dãt equũ & ilico in pedes deſiliũt fructicẽ quẽ uerberãdo equo geſtãt. eã uirgã in leuã
manũ tranſferũt. Itaq; expedita dextra adeũt auſcultãt & ſi diutile ille q̃ppiã ꝓferre
tur ãbulãt diutile & fabulãtur deniq; q̃tũuis more in offõ libẽter inſumũt. Crates ille
Diogenis ſectator. q; ut lar familiaris ap̃d hoĩes ætatis ſuæ athenis cultus eſt nulla do
mus ei unq̃ clauſa erat. nec erat patriſſamilias tam abſconditum ſecretum quin eo tẽ
peſtiue Crates interueniret. litium omnium & iurgior̃ inter propinquos diſcepta
tor atq; arbiter quod Herculem olim poetæ memorant. monſtra illa immania homi
num ac ferar̃ uirtute ſubegiſſe. orbẽq; terræ purgaſſe ſimiliter aduerſũ iracundiam &
inuidiam atq; auaritiam atq; libidinem. cæteraq; animi humani monſtra & flagitia
philoſoph̃ iſte Hercules fuit eas oẽs peſtes mẽtib̃ exegit familias purgauit malitiã
perdomuit ſeminudus & ipſe & clava inſignis etiam Thebis oriundus. unde Hercu
lem fuiſſe memoria extat. Igitur priuſquam plane Crates factus inter proceres the

banos nũerat̃ ẽ lectũ geñ frequẽs famulitiũ dom̃ ãplo ornato ueſtibulo ipſe bene Famu
ueſtit̃ bene prædiat̃ poſt ubi intellexit nullũ ſibi uitæ famulare præſidiũ legatũ quo litium
fretus ætatẽ agat. oĩa fluxa ĩfimaq; eſſe. q̃q̃d ſub cælo diuitiar̃ eſt: eas oẽs ad bene ui Præd
uẽdũ q̃cq̃ eſſe: ſicuti nauẽ bonã fabrefactã: bene intrinſecus cõpactã: & extrinſecus atus
eleganter depictã: mobili clauo: firmis rudẽtibus: ꝓcero malo: ĩſigni carcheſio: ſplẽ
dentibus uelis. poſtremo oib̃ armamẽtis idoneis ad uſũ & honeſtis ad cõtẽplationẽ
cã nauẽ ſi aut gubernator nõ agat: aut tẽpeſtas agat: ut facile cũ illis egregiis ĩſtrumen
tis. aut ꝓfũda hauſerĩt: aut ſcopuli cõminuerĩt: ſed & medici cũ ĩtrauerĩt ad ęg̃r̃ uti ui
ſant: nemo eor̃ q̃d tabulĩa ꝓpulchra ĩ ædib̃ cernãt: & lacunaria auro oblita: & grega Tabu
tim pueros ac iuuenes eximia forma ĩ cubiculo circa lectũ ſtantes ægrũ: iubet uti ſit lina
aĩo bono. ſed ubi iuxtim cõſedit manũ hominis prehẽdit: eã ptractat: uenar̃ pulſũ: Jux
& momẽta captat: ſi q̃d illic turbatũ atq; ĩcõditũ offẽdit: illi renũciat: male morbo ha tim
beri: diues ille cibo ĩterdicit̃: ea die: ĩ ſua ſibi copioſa domo panẽ nõ accipit: cũ ĩterea
totũ eĩ ſeruitiũ hylares ſunt: atq; epulãtur. Nec in ea re quicq̃ efficit conditione.

Lucii apuleii madaurenſis philoſophi platonici apologiæ ſiue Defenſionis magiæ
ad clariſſimũ uirum claudiũ maximũ proconſulem. Pro ſe omnia prima.

Ertus equidẽ erã: ꝓq; uero obtinebã maxĩe: claudi q̃q; in cõſilio eſtis: Sci
niũ Emilianũ ſenẽ notiſſimæ temeritatis. actionẽ mei prius apud te cæ
ptẽ q̃ apud ſe cogitatã. penuria criminũ ſolis cõuitiis impleturi. Quippe
inſimulari quis inocẽs põt. reuĩci. niſi nocẽs. nõ põt. Quo ego uno præ
cipue cõfiſus. gratulor mediuſſidius. q̃d mihi copia & facultas te iudice obtigis. pur
gãdę apud impitos philoſophiæ. & ꝓbãdi mei. q̃q̃ iſtę calũniæ ut pria ſpecie graues.
ita ad difficultatẽ defenſiõis repẽtiæ fuere. Nã ut meminiſti. dies ab hic q̃ntus. an ſex
tus ẽ. cũ me cãm pro uxore mea pudentilla. aduerſus granios agere aggreſſũ de com
poſito. nec opinantem. patroni eius inceſſere maledictis. & inſimulare magicor̃ ma
leficor̃. ac dẽiq; necis Pontiani priuigni mei cępe q̃ ego cũ intelligerẽ nõ tã crimina iu
dicio. q̃ obiectamẽta iurgio ꝓlata ultro eos ad accuſandum crebris flagitationibus
ꝓuocaui. Ibi uero Emilian̄. cũ te quoq; acrius motũ. & exuerbis. rẽ factã uideret. q̃
tere occepit. ex diffidentia latibulũ aliq̃d temeritati. Igr̃ Põtiani fratris ſui filiũ quem
paulo prius occiſum a me clamitarat. poſtq̃ ad ſubſcribendũ compellitur. ilico obli
tus de morte cognati adoleſcentis. ſubito tacens tanti criminis deſcriptionem. tamẽ
ne omnino deſiſtere uideretur. calumniã magiæ. quæ facilius infamatur q̃ probatur.
eam ſolum ſibi deligit ad accuſandũ. ac ne id quidem de profeſſo audet. uerum poſte
ra die dat libellum. nomine priuigni mei Sicinii. pudentis admodum pueri. & aſſeri
bit ſe ei aſſiſtere. nouo more ꝓ alium laceſſandi. ſcilicet ut optentu eius ætatis ipſe inſi
mulationis falſæ nõ plecteretur. Quod cõſolertiſſime animaduertiſſes. & iccirco eũ
denuo iuſſiſſes proprio nomine accuſationem delatam ſuſtinere. pollicitus ita factu
rum ne ſic quidem quitus eſt ubi ut cominus ageret propellis etiam aduerſum te cõ-
tumaciter eminus calumniis uelitatur Ita totiens ab accuſandi periculo ꝓfugus. in aſ
ſiſtendi uenia perſeuerauit. Igitur & priuſquã cauſa ageretur facile intellectu cuiuis fu
it. qualis nã accuſatio futura eſſet cuius q̃ fuerat profeſſor & machiator idẽ fieri autor
timeret: ac pręſerti Sicinius Emilian̄ q̃ ſi q̃ppiã ueri ĩ me exploraſſet nũquã ꝓfecto
tã cõtãter hoĩem extraneũ tot tãtorũq; criminũ poſtulaſſet. q̃ auũculi ſui teſtamẽtũ
q̃d ueror̃ ſciebat ꝓ falſo infamaret. Tãta qdẽ ꝓuicatia. ut cũ Lolius Vrbicus: V. C: ue
rũ uideri & ratũ eſſe debere de cõſilio cõſulariũ uiror̃ ꝓnũciaſſet cõtra clariſſimã uo-
cem iurauerit uecordiſſimus iſte tamen illud teſtamentũ fictũ eſſe: adeo ut ægre Lo-

lius Vrbicus ab eo ꝓnitie tẽparit. Quã qdẽ uocẽ & tua ætate: & mea inocẽtia fret9, ſpero i hoc quoq; iudicio eruptura. Quippe q ſciẽs inocẽtẽ crimiatur. eo ſane facilo qd iã ut dixi: mẽtiẽs apud præfectũ urbis i ãplissima cã cõuict9 eſt. Nãq; peccatũ ſe mel: ut bono q ſq; poſtea ſolliciti9 cauet. ita q ingenio malo ẽ. cõfidẽtius itegrat. ac iã de cætero quo ſæpio: eo aptius deliqt. Pudor. n. ueluti ueſtis: quãto obſoletior ẽ tãto icurioſio habeẽ. Et iõ neceſſariũ arbitror ꝓ itegritate pudoris mei. priuſq; ad rẽ aggrediar maledicta oia refutare. Suſtineo. n. nõ mõ minimã ueꝝ etiã phiæ deſẽſionẽ cuius magnitudo: uel minimã repræhẽſionẽ ꝓximã crimini aſpnaẽ. Propter qd paulopri9 pſroni Emiliani multa i me ꝓprie ficta: & alia cõiter i phõs ficta ab ipitis. mercẽnaria loq̃citate effuderũt. q̃ & ſi poſſis ab his utiliter blatterata ob mercedẽ & autoramẽta i pudẽtiæ deprẽſa haberi. iã cõceſſo quodã mori: fabulis id genꝰ quo ferme ſolẽt liguæ ſuæ uiro alieno dolori locare. tũ uel mea cã paucis refellẽda ſũt: ne is q ſedulo laboꝛ: ut ne qd maculæ aut i hõeſtamẽti i me admittã: uidear cuipiã: ſi qd ex friuolis præteriero: id ignouiſſe potiuſq; cõtẽpſiſſe. ẽ. n. pudẽtis ai & uerecũdi: ut meo opio fert: uel falſa uitupatiõe grauari: cũ ẽt hi q ſibi delicti alicuio cõſcii ſũt. tũ cũ male audiũt: ipẽdio cõmoueãt: & obiraſcãtur: q̃q̃ exide: ubi male facere cœpunt ſuere rit male audire. Q d ſi a cæteris ſilẽtiũ ẽ: tũ ipſi ſibi met ſciis ſũt poſſe ſe merito icrepi Eniuero bono & inoxio rudis & ipitas auris ad male audiẽdũ hẽns: & laudis aſſuetudine cõtumeliæ iſolẽs: multo tũ ex aio laborat: ea ſibi imerito dici: q̃ ipſe poſſit aliis ure obiectare. Q d ſi forte iepta uidebor: & oppido friuola uelle defẽdere: illis dẽtearis uitio uerti: qbo turpe ẽ ẽt hæc obiectaſſe: nõ mihi culpæ dari: cui hõeſtũ erit ẽt hæc diluiſſe. Audiſti ergo paulo prius: i pricipio accuſatõis ita dici. Accuſamo apd tephũ formoſũ: & tã græce: q̃ latie: ꝓhnephas. diſertiſſimũ. Niſi fallor. n. his ipſis uerbis accuſatõnẽ mei igreſſus ẽ. Tãnonius pudẽs: hõ uere ille qdẽ nõ diſertiſſimo q ſi urinãti grauia formæ. & facũdiæ crimĩa uere mihi opprobraſſet: nõ difficile ei reſpõdiſſe: qd Homericus Alexãder Hectori. οὔτι ἀπόβλητῆ σ᾽ ἔι δεῶν γε δῶρα κλυτὰ δώσουσ᾽ ἔκαστα δόῦκᾶγτίσ᾽ ἐλοι τό. Mũera deũ glorioſiſſima neq̃q̃ aſpnãda q̃ tĩi ab ipſis tribui ſueta. multis uolẽtibo. nõ obtigũt. Hæc ego de forma reſpõdiſſe præterea licet ẽt phõs eẽ uultu liberali. Pythagorã. q primũ eẽ ſe phũm nũcupit. eũ ſui ſeculi excellẽtiſſima forma fuiſſe. Itẽ zenonẽ illũ ãtiquũ. Velia oriũ dũ q primo oĩm dictionẽ ſollertiſſimo artificio ãbifariã diſſolueret. eũ quoq; zenonẽ lõge decoriſſimũ fuiſſe. ut Plato autũat. Itẽq; multos phõs ab ore hõeſtiſſimos memoriæ ꝓdi. q gratiã corpis moꝝ honeſtamẽtis ornauerũt. Sed hæc defenſio ut dixi tĩi q̃ multũ a me remoto ẽ cui præter formæ mediocritatẽ: cõtinuatio ẽt litterati laboris oẽm grãm corpe deterget. habitudinẽ tenuat. ſucũ exorbet colorẽ oblitterat. uigorẽ debilitat. Capillus ipſe. quẽ iſti apto mẽdacio ad Lenociniũ decoris ꝓmiſſũ dixere: uides q̃ nõ ſit amens ac delicato: horrore iplexus. atq; ipedito. ſtuppe tormẽto aſſimilis & ieq̃liter hirtus. & globoſus. & cõgeſtus. prſus ienodabilis diutina i curia. nõ mõ comẽdi. ſed ſaltem expediẽdi. & diſcriminãdi. Satis utputo criniũ crimẽ: qd illi q̃ſi capitale itẽderũt refutatum eſt. De eloquẽtia uero. ſi qua mihi fuiſſet. neque mirum neque inuidioſum deberet uideri. ſi ab ineunte euo unis ſtudiis litterarum ex ſummis uiribus deditus. omnibus aliis ſpretis uoluptatibus. ad hæc eui haud ſciam. An ne ſuper omnis homines: impenſo labore diuque noctuq: cum deſpectu & diſpendio bonã ualitudinis: eam quæſiſſem: ſed nihil ab eloquentia metuant: quam ego: ſi quid omnino ꝓmoui: potio ſpo q̃ preſto. Sanũ qdẽ ſi ueꝝ ẽ: qd Statium Cecilium i ſuis poematibo ſcripſiſſe dicãt: inocẽtiã eloquẽtiam eẽ. ego profiteor iſta rõe. ac præ me fero

nemini oĩum de eloquẽtia cõceſſurũ. Quis. n. me hæc qdẽ pacto eloquẽtior uiuat? quip oc q nihil unq̃ cogitaui: qd eloq nõ auderẽ: eundẽ me aio facundiſſimũ eſſe. Nã oẽ peccatũ ip neſas habui. eundẽ diſertiſſimũ q nullũ meũ factũ uel dictũ extet: de quo diſerere puolicenõ poſſim: ita ut iã de uerſibus deſirtabo: quos a me factos: q̃ſi pudẽdos ꝓtulerunt. cũ qdẽ me aiaduertiſti cũ riſu illis ſuccẽſentẽ: qd eos abſone & idocte ꝓnũciarẽt. Primo igiẽ legerũt e ludicris meis epiſtoliũ: de dentifricio uerſibo ſcriptũ ad quẽdã Calphurniaũ: q cũ aducrſũ me cas litteras ꝓmoret: nõ uidit ꝓfecto cupiditate ledendi. Si qd mihi ex illis fieret crimino ſũ: id mihi ſecũ eẽ cõe. nã petiſſe eũ a me aliqd terſui dentiũ uerſus teſtatur: Calphurniane ſalue ꝓperis uerſibus. Niſi forte i eo reprehẽdẽdus ſũ q Calphurnio puluiſculũ ex arabicis frugib9 miſeri: quẽ multo equs erat: ſpurciſſimo ritu hiberoꝝ: ut ait Catallus. ſua ſibi urina dentẽ atq; denruſam pumicare ginguiã: Miſi ut petiſti: mũdicias dentiũ: Nitelas oris: ex arabicis frugibus. Tenuẽ cãdificũ: nobilẽ puluiſculũ. Cõplanatorẽ tumide gingiuule. Cõuerritorẽ pridiane reliqæ: ne q̃ uiſatur tetra labes ſordiũ. Restrictis forte ſi libellis riſeris. Quæſo qd habẽt iſti uerſus: re aut uerbo pudendũ? qd oĩno qd philoſophus ſuũ nolit uideri. Vidi ergo dudõ uix riſum quoſdã tenentes: cũ mundicias oris uidelicet: orator ille aſpe accuſarct. & dentifriciũ tãta idignatione ꝓnũciaret: q̃nta nemo q ſq̃ uenenũ. Quid i crimẽ haud cõtẽnendũ philoſopho: nihil in ſe ſordidũ ſineret: nihil uſpiã corpis aptũ imundũ patiac fœculẽtũ Preſertim os: cuius in ꝓpatulo & cõſpicuo uſus: hõi creberrimus. ſiue illud cuipiã oſculũ ferat. ſeu cũ qcq̃ ſermocinẽ. ſiue in auditorio diſertet. ſiue in tẽplo preces alleget. omnẽ quippe hominis actũ ſermo præit: Quiut ait poeta præcipuus e dentiũ muro ꝓficiſcitur. dares nũc aliquẽ ſimiliter grandiloquũ diceret ſuo more cũ primis. cui ulla fandi cura ſit. impenſius cætero corporis os colẽdum. qd eſſet animi ueſtibulũ. & orationis ianua & cogitationũ comitiũ. Ego certe pro meo captu. dixerim nihil minuſq̃ oris illuuiũ. libero & liberali uiro cõpetere ẽ. n. ea ps hominis loco celſa. uiſu prõpta. uſu fœcunda. Nã qdẽ feris & pecudibo os humile. & deorſum ad pedes deiectũ. ueſtigio & pabulo ꝓximũ nunq̃ ferme niſi mortuis. aut ad morſũ exaſpatis. cõſpicitur. Hoĩs uero nihil prius tacẽtis nihil ſepius loquẽtis cõtẽpleẽ. Veli igr cẽlor me9 Emilianus reſpõdeat unq̃ ne ipſe ſoleat pedes lauare uel ſi id nõ negat. cõtẽdat maiorẽ curã inundiariaꝝ pedibo q̃ dẽtibo impciẽdã. Plane qdẽ ſi qs ita ut tu Emiliane nũq̃ ferme os ſuũ niſi maledictis & calũniis apiat cẽſeo ne ulla cura os pcolat neq; ille exotico puluere dentis emaculet quos carbone de rogo obtriuerit neq; ſaltẽ cõi aq̃ pluat qn ei nocẽs lingua mẽdacioꝝ & amaritudinũ præminiſtra ſp in fetutinis & oleticetis ſuis iaceat: Nã q̃ malũ rõ ẽ linguã mũdã & lotã uocẽ cõtra ſpurcã & tetrã poſſidere uipe ritu niueo dẽticulo atꝝ uenenũ piſpirare Cẽteꝝ q ſeſe ſciat rõem prõptuꝝ neq; iutilẽ neq; iniucũdã eius merito os ut bono potui oculũ prælabiẽ & qd ego de hõie nato diuti9 belua i manis: crocodillus ille q i Nilo gignitur ea quoq; uti cõpior purgãdos ſibi dẽtis inoxio hiatu præbet. Nã qd ẽ ore ãplo ſed eligui & plerũq; i aq̃ recluſo multe arũdies dẽtibo ãplectũtur eas illi cũ egreſſus i prædipia flũinis hiauit una ex auibo fluuialibo amica auis iniecto roſtro ſine noxe piculo exculpit. Mitto hæc uenio ad cæteros uerſus ut illi uocãt amatorios quos tĩi tã dure & ruſtice legere ut odiũ mouerẽt. Sed qd ad magica maleficia qd ego pueros Scribõii leti amici mei carmine laudaui An iõ magus qa poeta Quis unq̃ fando audiuit tã ſimilẽ ſuſpicionẽ Tã aptã cõiecturã tã ꝓximũ argumẽtũ fecit uerſus Apulei9 ſi malos crimẽ ẽ. Nec tĩi id phi: ſed poetę ſi bonos qd accuſas: At. n. ludicros & amatorios fecit. Nũ ergo hæc ſũt crimĩa mea & noĩe erratis q me magice detuliſti. Fecere tĩ & alii talia' & ſi uos ignoratis apud græcos Teio qdã & Lacedemonius ciuis. cum aliis innumeris & mulier Leſbia laſciue illa quidẽ tantaque

gratia ut nobis insolētiā linguæ suę dulcedine carminū cōmēdet. Apud uos uero Edituus & portius & Catullus Isti quoq; cū aliis innumeris At philosophi nō fuere Nū igitur etiā Solonē fuisse seriū uirum atq; philosophum negabis Cuius ille lasciuissimus uersus est. Et qd tā petulās habēt oēs uersus mei: si cū isto uno cōtētanē: ut taceā scripta Dio. Cy. & zen. stoicæ sec. cōditoris: id genus plurima recitē denuo: ut sciāt me eoꝝ nō pigre. Et tertias mea delitiæ stet salua chariæ. Pa ſ iamore meo uita tibi remanet. Ne metuas nā me ignis rignis torreat ut uult: nasce duas flāmas dū potior: patiar. Hoc mō sim uobis: unus tibi qsq; qd' ipse ē: Hoc mihi uos eritis: qd' duo sūt oculi. Recitē nūc & alios: quos illi q̄si intē patissimos postremū legere. Florea serta: munerū mel: & hæc tibi carmina dono. Carmia dono tibi. serta tuo genio. Carmina: uti cricias lux hæc optata canatur. Quæ bis septeno uere tibi remeat: Serta aūt ut leto tibi tēpore tēpora uernēt. Aetatis floreē floribꝰ ut decores. Tu mihi da cōtra ꝓ uerno flore: tuū uer. Vt nostra exupes mūera muneribus. Pro implexis sertis: complexū corpore redde. Proq; rosis: oris sauia purpurei. Quod si animum inspires dona & iam carmina nostra. Cedēt uicta tuo dulciloquo calamo.

Abes crimē meū maxie q̄si īprobi cōmissatoris: de sertis & canticis cōpositū. hic illud & repræhēdi aīaduertisti: qd' cū aliis noīnibꝰ pueri uocētur: ego eos charinū & ericiā appellitarim eadē igr̄ opa accusent. C. Cat. qd' Les. ꝓ Cloda inoīarit & Ticidā similiter. q̄ metella erat: pil. scripserit: & prop. q Cynt. dicat: hostiā dissimulet. Et Tib. quod esset Plania aīo: Del. i uersu. Et qdē. C. Luc. q̄q̄ sit Iābicus tamē īprobauerim q; gētiū & macedonē pueros: directis nominibꝰ earmie suo ꝓstituerit: Quāto modestius. tādē mātua poeta q itidē ut ego puerꝝ amici sui Pol. Bucolico Ludicro laudans: & abstinens nominū: fesse qdē Cori. puerꝝ uero Alexin uocat. Sed Emilianus uir ultra uirgil. upilones: & buſ quas rusticanus: agrestis qdem semp: & barbarus: ueꝝ lōge austerior ut putat sarranis & Curiis & Fabr. negat id genus uersus platonico philosopho cōpetere. Etiā ne Emiliane si Pla. ipsius exēplo doceo factos: cuiꝰ nulla carmina extāt: nisi amoris elegia: nā cætera omnia credo: qd tā lepida nō erāt: igni deussit. Discе igitur uersus Pla. philosophi in puerum astra. si tū tāt9 natu potes litteras discere. ἄστερ ἐρᾷς ἀστέρι σκοπὲ ὃς τις ἐγὼ εἴθε γενοίμην οὐρανός. ὡς πολλοῖς ὄμμασι παμφαὴς εἶς ὅδε βλέπω. Astra uides. utinā fiā misy dus olympo Vt multis sic te luminibus uideā. ἀστὴρ μὲν πρὶν ἔλαμπες ἐν ἰδίοισιν ἕωθεν νῦν Ἕω δ' ἐν πᾶσιν λάμπεις ἕσπερος ἐν φθιμένοις. Lucifer ante meus rutilās mortalibus Aster. Hesperus a fato manibus ecce nites. Itē eiusdē platōis in alexin. phœdrūq; pueros in cō iuncto carmine: μοῦνον τὸ μὴ λέγειν ἄλλῃσιν ὄνομ' ἐμφορεῖ κάλως πᾶσι, καὶ πᾶν τὴν πάντα ἐπισπορεῖται Dixerit hic tātū cū nihil: nisi pulcher Alexis: Extitit. & uersus q̄libet in te oculos. οὐ μέτρια μαίνεισι κοὐδὲν ὀρθόν. εἰ γὰρ ἐν κόρῃσιν οὕτως ἔρον ἔχουσι φᾶσι λέγον ἔστ' ἄλλος ἢ σὲ καλός Cur animæ os canibus mōstrās: afficisq; dolore. Postmodo nō phœdrū sic prius amisimus. Et ne pleris cōmemorē: nouissimū uersū eis de Dione Syracusano si dixero: finem faciam. κεἰσαῦ λεῦρ' ὦ χῶρα ἐν πάτρᾳ λίαν τὰ μέγιστα δὴ τὸν ἄνδρ' ἐκ μηνὸς ὄν μόνον ἐρῶ τί λιον: Ciuibus ingenti in patria laudate iaces nūc: Qui insanum me animi reddis amore Dion: Sed sum ne ego ineptus: qui hæc etiam in iudicio. An uos potius calūnios: qui etiā hæc in accusatiōe q̄si ullū specimē morum sit. uersibus ludere. Cat. ita respondentē maliuolis: nō legistis? Nam castum esse decet pueri poetā ipsū: uersiculos nihil necesse est. Diuus Hadrianus cū Voconii amici sui poetæ trumulū uersibꝰ uenerare tur ita scripsit. Lasciuꝰ uersu mēte pudicus eras. Q d nūq̄ ita dixisset si forēt lepidiora carmia argumētū īpudicitiæ habēda. Ipsius ēt diui Had. multa id genus legēs me memini audes is Emiliāe dicēs male id fieri q d impator & diuus cēsor Had. fecit &

factū memoriæ reliquit. Cæterū Maximū quicq̄ putas culpaturū: quod sciat Platonis exemplo a me factū? cuius uersus: quos nūc pcensui: tanto sanctiores sunt quāto apertiores: tanto pudicitius cōpositi: q̄to simplicius professi. Nāq; & id genus omnia dissimulare: & occultare: peccātis: pfiteri: & pmulgare: ludētis est. Quippe natura: uox: innocētiæ: silentiū: maleficio distributa. Mitto enim dicere alta illa: & diuina platonica rarissimo cuiq; piorū gnara: cæterum omnibus profanis incognita: geminam esse Venerem deam proprio q̄q̄ amore: & diuersis amatoribus pollentis: earum alteram uulgariam: quæ sit percita populari amore non modo humanis animis uerum etiam pecuinis: & ferinis ad libidinem imperitare ut in modico trucique pecuſ forum animalū serua corpora complexu uincientem. Alteram uero celitem Venerē prædita quæ sit optimati amore: solis hominibus: & eorum paucis curare. nullis ad turpitudinē stimulis: uel illecebris sectatores suos percellentē. qppe eius amore non amenum & salcuū. sed cōtra incomitū & serium pulchritudine honestatis: uirtutes amatoribus suis conciliare: & si quādo decora corpora cōmendet: a contumelia eorū ꝓcul absterrere: Neque enim quicquā aliud in corporum forma diligendum: q̄ quod ammoneat diuinos animos eius pulchritudinis: quam prius ueram & sinceram iter deos uidere. Qua ꝓpter ut semp eleganter Afranius hoc scriptum reliqt. Amabit sapiens: cupiēt cæteri: tamē si audire uez uelis Emiliane: uel si hæc intelligere unquam potes: nō tam amat sapiens: q̄ recordatur. Da igitur ueniam Platoni philosopho uersuū eius de amore. ne ego necesse habeam: cōtra sinam Neoptolemi Enniani plumbꝰ philosophari. uel si tu id nō facis: ego me facile patiar in huiusce modi uersibus culpari eū Platone. Tibi aūt maxie habeo grām ꝓpensam. cū has quoq; appendices defensionis meæ. iccireo necessarias q̄ accusationi rependentur tam attente audis: & ideo hoc etiā peto quod mihi ante ipsa crimina supererit audias ut adhuc feceris libenter & diligenter. Sequitur. n. de speculo longa illa & censoria oratio de quo ꝓ rei atrocitate pene diruptus est pudens? clamitans. habet speculum philosophus possidet speculum philosophus. Vt igitur habere concedam. ne aliquid obiecisse te credas. si negauero non tamen ex eo accipi me necesse est. exornari quoque ad speculū solere Quid enim si Choragium Timelicum possiderem num ex eo argumentarere etiam uti me consuesse Gragalii Sirmate histrionis: Crotalum uel ad trieterica orgia mimi centuculo? Non opinor. Nam & cōtra plurimis rebus possessu careo usu fruor. Quod si neque habere utendi argumentum est. neque non utēdi. non hērt. & speculi non tam possessio culpat q̄ ispectio. Illud & doceas necesse ē quādo & q̄bꝰ præsentibus i speculū ispexeri. quoniā ubi res est maiꝰ piaculū docernis. speculū philosopho q̄ cęteris mūdū ꝓphāo uidere. Cedo nūc. & si ispexisse me fateor. q d tū crimē ē imaginē suam noscе. eā q̄ nō uno loco cōditā. sed quoquo uelis puo speculo ꝓmptā gestare. An tu ignoras nihil eē aspectabilius hōi nato. q̄ formā suā Eqdē scio & filioꝝ cariores eē q̄ si miles uidēt: Et publicū simulacꝝ suū cuiq; q d uideat ꝓ meritis premio tribui. aut qd sibi statuæ & imagines uariis artibꝰ effigiate uolūt nisi forte q d artificio elaboratū laudabile habet. hoc natura oblatū culpabile iudicādū ē cū sit i ea uel magis mirāda & facilitas & similitudo. Quippe i oibꝰ manu faciūdis imaginibꝰ opa diutino sumitur neq; tū similitudo eq̄ uti i speculis cōpet. Deest. n. & luto uigor & saxo color & pictur æ rigor: & motus oibꝰ q præcipua fide similitudinē repræsentat Cū in eo uisitur imago mire relata ut similis ita mobilis & ad omnē nutū hōis sui motigera eādē sem-

per cōcēplantibus æqueua ē: ab ineunte pueritia: ad obeuntē senectā: tot ætatis tices induit: tā uarias habitudines corporis participat. Tot uultus eiusdē letantis uel dolentis imitatur. Eniuero q̄d luto fictū uel ære infusum: uel lapide incusū: uel cera inustū: uel pigmēto illitū: uel alio quopiā humano artificio adsimulatum ē: nō multa intercapedine tpis dissimile redditur: & ritu cadaueris unū uultū: & imobilē possidet, tantū præstat imaginis artibus ad similitudinē referendū: leuitas illa speculi fabra. & splendor opifex. Aut igit unius Agesilai lacedemonii sentētia nobis sequēda est. qui se neq; pingi: neque fingi: unquam: diffidens formæ suæ passus est. aut si mos omnium cæterorum hominum retinendus uiderur i statutis: & imaginibus non repudiandis: cur existimes imaginem suā cuiq; ussendā: potius i lapide: q̄ in argento? magis in tabula: q̄ in speculo? An turpe arbitraris formā suā spectaculo assiduo explorare: an non Socrates philosophus ultro etiā suasisse fertur discipulis suis: crebro ut se met in speculo cōtēplarentur. ubi qui eorū foret pulchritudine sibi cōplacitus: impedio ꝓcuraret: ne dignitatē corporis malis moribus dedecoraret. Qui uero minus se cōmendabilē forma putaret: sedulo operā daret: ut uirtutis laude turpitudinē tegeret. adeo ut omnium sapiētissimus: speculo etiā ad disciplinā moꝝ utebatur. Demosthenen uero primariū dicendi artificem: qs ē: qui nō sciat: semp ante speculū quasi ante magistrū: causas meditatū. ita ille sūmus orator cū a Platone philosopho sarū diā hausisset: ab Eubulide dialectico argumētationes edidicisset nouissimam pronūciandi congruentiā ab speculo petiū. Vtꝝ igitur putas maiorē curam decoris in adueranda oratione suscipiēdā: rhetori iurganti: an philosopho obiurganti. apud iudices sorte ductos paulisper disceptanti: an apud omnis homines semp diserēti: de finibus agrorū litiganti: an de finibus bonorum & malorū docenti. Quid: quod nec ob hæc debet tantū modo philosophus speculum inuisere. Nā sepe oportet nō modo similitudinē suā: uerū etiam similitudinē ipsius rationis cōsiderare. Dum ut ait Epicurus: profectæ a nobis imagines: uelut quædam exuuiæ iugi fluore a corporibus manantes: cum leue aliquid & solidū offenderūt: illi se reflectantur. & retro expresse conuersim respōdeāt. an uti alii philosophi disputant. radii nosti. seu mediis oculis pliquati. & lumini extrario mixti. atq; ita muniti. uti Plato arbitratur. seu tantū oculi ꝓfecti sine ullo foris amminiculo. ut architas putat. seu intentu uim facti uti stoici tur cum alicui corpori incidere spisso & splēdido & leui paribus angulis quibus incederant resultent ad facies suas reduces. atq; ita q̄d extra tangunt ac uisant. id intra speculū imaginentur. Vidētur ne uobis debere philosophi hæc omnia uestigare. & ingrere & cūcta specula: uel uda. uel suda soli uidere. quibus præter ista quæ dixi & illaratiocinatio necessaria est cur in planis quidē speculis. ferme pares obtutus & imagines uideātur in tumidis uero & globosis omnia defectiora. at cōtra in cauis auctiora. ubi & cur leua cū dexteris pmutantur. quādo se imago eodē speculo tū recondat penitus tum foras exeat. Cur caua specula si ex aduersum soli retineantur opposītū fomitem accendunt q fiat uti arquus in nubibus. uarie duo soles emula similitudine uisantur. alia præterea eiusdē modi plurima. quæ tractat uolumine ingenti archimedes syracusanus uir in omni q̄dē geometria multū ante alios admirabili subtilitate. sed haud sciam an ꝓpter hæc uel maxime memorandus q; inspexerat speculum sæpe. ac diligēter. Quē tu librū Emiliane si nosses. an nō modo cāpo & glebis. uerū etiam abaco & puluisculo te dedisses. Mihi istud crede. q̄q̄ teterrimum os tuū minimū a theatris

gico demutet: tā ꝓfecto discendi cupidine speculū inuiseres & aliquando relicto aratro mirarere tot in facie tua sulcos rugaꝝ. At ego nō mirer: si boni cōsulis me de isto distortissimo uultu tuo dicere: de moribꝰ tuis multo truculētioribꝰ reticere. Ea res est præterq̄ q̄d nō sū iurgiosus ēt libēter te. nup uicꝫ: albus an ater esses ignorauit: adhuc herclenō satis noui. Id adeo factū q̄d & tu rusticādo obscurus es: & ego discēdo occupatus ita & tibi umbra ignobilitatis a ꝓbatore obstitit & ego nūq̄ studui malefacta cuiusq̄ cognoscere. sed sp potiꝰ duxi mea peccata tegere q̄ aliena īdagare. Igitur hoc mihi aduersū te usu uenit: q̄d q forte cōstitit in loco lumine cōlustrato: atq; eū alter e tenebris ꝓspectat. Nā ad eundē modū tu q̄dē quid ego in ꝓpatulo & celebri agā: facile e tenebris tuis arbitraris cū ipse hūilitate adita & lucifuga: nō sis mihi mutuo conspicuus. Ego adeo seruor. Tu an hēas ad agrū colēdū: an ipse mutuarias operas cum uicinis tuis cābias: neq; scio neq; laboro: At tu me scis eadē die tris æreæ manu misisse: idq; mihi patronus tuꝰ inter cætera a te sibi edita obiecit. q̄q̄ modico priꝰ dixerat: me uno seruo comite æeam uenisse: q̄d q̄dē uelim mihi respōdeas q poturim ex uno tris manumittere: nisi & hoc magicū ē. Tantā ne esse mētiēdi cecitatē dicā: an consuetudinē. Venit apuleius æam cū uno seruo dein pauculis uerbis ītergarritis: Apuleius æeæ una die tris manumisit: ne illud q̄dē credibile fuisset: eū tribꝰ uenisse: oēs liberasse: q̄d tū si ita feciſſē: cur potius tris seruos inopiæ signū putares q̄ tris libertos opulētie. Nescis ꝓfecto nescis Emiliāe phūm accusare: q famulicii paucitatē obprobraris: quā ego gloriæ causa ementiri debuissē: qppe qui scirē: non modo philosophos: quorū me sectatorē fero: uerūetiam imperatores populi romani paucitate seruoꝝ gloriatus. Ita ne tandem ne hæc quidē legere patroni tui. M. Antonium consularem: solos octo seruos domi habuisse. Carbonem uero illum: qui rebus potius est: uno minus: at enim Manio Curio tot odoreis longe indito. Quippe qui ter triumphum una porta egit. Et igitur Manio Curio: duos solos in castris calones fuisse: at ille uir de sabinis: deque samnibus: deq; pyrrho triumphator: pauciores seruos habuit. q̄ triumphos. M. autem Cato nihil opertuit ut alii de se prædicarent: ipse in oratione scriptū reliquit: cum in hispaniam consul profici sceretur: tris suos solos ex urbe duxisse: quoniam ad uillam publicam uenerat: parum uisum qui uteretur: iussisse duos pueros īforo de mensa emi: eos quinq; in hispaniam duxisse. Hic pudens si legisset ut mea opinio est: aut omnino huic maledicto supersedisset: aut in tribus seruis multitudinem comitum philosophi. q̄ paucitatem reprehendere maluisset: Idem mihi etiam pauptatem obprobrauit. acceptum philosopho crimen. & ultro profitendum. Enimuero paupertas olim philosophiæ uernacula est. frugi. sobria. paruo potens. emula laudis. aduersum diuitias possessa. habitu secura. cultus simplex. consilio benesuada. neminem unquam superbia inflauit: neminem impotentia deprauauit. neminem tyrannide efferauit. delitia uentris. & inguinum neque uult ullas. neque potest. Quippe hæc & alia flagitia diuitiarum alumni solent. Maxima quæque scelera si ex omni memoria hominum percenseas. nullum in illis pauperem reperies. ubi cōtra hanc temere inter illustres uiros diuites comparent. sed quæcumque in aliqua laude miramur. eum paupertas ab incunabilis nutricata est. Paupertas inquam prisca apud sæcula oīm ciuitatū cōditrix. oīm artiū rēptrix: oīm peccatoꝝ īops. oīs gloriæ munifica. cūctis laudibꝰ apud oēs nationes pfūcta. eadē enī pauptas apd̄ græcos ī Aristide

iuſta in Platone benigna in Epaminõda ſtrẽnua in Socrate ſapiẽs in Homero diſerta. Eadẽ pauptas etiã populo romano impiũ a primordio fundauit. ꝙ eo in hodiernũ diis imortalibꝫ Simpulo & Catino fictili ſacrificat. Quod ſi modo iudices de causa iſta ſederent. C. Fabritius. CN. Scipio. Manius Curius quoꝝ filiæ ob paupertatẽ de publico dotibus donatæ ad maritos ierunt portãtes gloriã domeſticã pecuniã publicã. Si publicola regũ exactor & agrippa populi recõciliator quoꝝ funus obtentus opes a populo romano collatis extãtibꝫ adornatũ eſt: ſi Attilius regulus cui⁹ agelli⁹ ob ſimilem penuriã publica pecunia cultus eſt. ſi deniq; oẽs illæ uereres ꝓſapiæ cõſulares & cẽſoriæ & triũphales breui uſura lucis ad iudiciũ iſtud remiſſe audirẽt. audires ne pauptatẽ phõ exprobrare apud tot cõſules paupes. Antibi Claudius maxim⁹ idone⁹ auditor uidetur ad irridẽdã pauptatẽ qd ipſe uberẽ & ꝓlixã rem familiarẽ ſortitus eſt. Erras Emiliane. & lõge huius ai fruſtra es. ſi eũ ex fortunæ indulgẽtia. nõ ex phiæ cenſura metiris. Si uiꝝ tã auſteræ ſectæ tamq; diutinæ militiæ non putas amicitiorẽ eſſe coercitæ mediocritati q̃ delicatæ opulentiæ. Fortunã uelut tunicã magis cinnã q̃ longã ꝓbare. qppe ẽt ea ſi non geſtetur & trahatur nihil oius q̃ lacinia perpẽdẽs ipedit & præcipitat. Et enĩ oibꝫ ad uitæ munia utendis qcqd aptã moderatione ſupergraditur oneri potius q̃ uſui exuberat. Igitur & imodice diuitiæ uelut ingenia & enormia gubernacula facilius mergũt quã regũt quod hẽnt irritã copiã noxiamq; mietatẽ qn ex ipſis opulẽtioribꝫ eos potiſſimũ uideo laudari q nullo ſtrepitu modico cultu diſſimulatis facultatibus agũt & diuitias magnas adminiſtrãt ſine obſtrepitu ne. ſine ſupbia ſpẽ mediocritatis pauperꝝ ſimiles quaſi ẽt ditibꝫ ad argumẽtũ modeſtiæ queritur imago quæpiã & color pauptatis cur eius pudeat tenuioris q ea nõ ſimulata: ſed uere fungimur. Poſſum qdẽ tibi & ipſius nomini controuerſiã facere nemine noſtrũ paupẽ eẽ q ſupuacanea nolit. poſſit neceſſaria quæ natura oppido pauca ſunt. Nãq; is plurimũ habebit q minimũ deſiderabit. Habebit enĩ quãtũ uolet: qui nolet minimũ. & iccirco diuitiæ nõ melius in undis & infœnore q̃ in ipſo hominis æſtimantur aio. Qui ſi eſt auaritia egenus & ad oẽ lucꝝ inexplebilis nec montibꝫ auri ſaciabitur. ſed ſemper aliquid ante parta uti augeat mẽdicabit. Quæ qdẽ uera cõfeſſio ẽ paupertatis omnis enim cupido acquirendi ex opinione inopiæ uenit. Nec refert quã magnũ ſit quod tibi minus eſt. Non habuit tãtã rem familiarẽ philus q̃tam Lelius. Nec Lelius q̃tam Scipio. Nec Scipio q̃tam Craſſus diues. At enim nec Craſſ⁹ diues quitã uolebat. ita cũ oĩs ſuparet a ſuamet auaritia ſupatus eſt. oĩbuſq; poti⁹ diues uiluſe q̃ ſibi: At contrahi phĩ quos cõmemoraui nõ ultra uolẽtes quã poterãt. ſed cõgruentibꝫ deſideriis. & facultatibus iure meritoq; diuites & beati fuerũt. Paup enĩ ſis appetendi ꝙ geſtate diues nõ egendi ſatietate quippe qui inopia deſiderio opulẽtia faſtidio cernũtur. Igitur Emiliane ſi pauperẽ me habere uis prius auaꝝ eſſe doceas neceſſe ẽ. Quod ſi nihil ĩ aio deeſt. de rebꝫ extraneis quãtũ deſit nõ laboro quaꝝ neq; la⁹ copia neq; culpa in penuria cõſiſtit. Sed finge hæc aliter eſſe ac me ideo pauperem quia mihi fortuna diuitias inuidit. caſq; ut ferme euenit aut tutor minuit aut inimicus eripuit. aut pater nõ reliquit hoccine hoi obprobari pauperiẽ qd nulli ex alĩalibꝫ uitio datur. nõ aquilæ: nõ tauro: nõ leoni: equus ſi uirtutibus ſuis polleat. ut ſit æquabilis uector & curſor pernix nemo ei penuriã pabuli exprobrat: Tu mihi uitio dabis nõ facti: uel dicti alicuius prauitatem: ſed quod uiuo gracili lare quod pauciorꝫ habeo partiꝫ paſco: leui⁹ueſtio: minus obſono. Atq; ego contra quantulacũq; tibi hæc uidẽtur mul-

ẽt: & nimia arbitror: & cupio me ad pauciora coercere: tãto beatior futurus: quanto collectior. Nãq; aĩ ita ut corporis ſanitas expedita: ibecillitas lacinioſa eſt: certũq; ignũ eſt ĩfirmitatis: pluribꝫ indigere: ꝓrſus ad uiuẽdũ: uelut ad natandũ is melior q̃ nere liberior: ſunt enĩ ſimiliter ẽt in iſta uita humanæ tẽpeſtates. leuia ſuſtẽtatui gravia demerſui. Equidẽ didici ea re præcedere maxime deos hoibꝫ. quod nulla re ad uſũ ui indigeant. Igitur ex nobis cui q̃ minimis opus ſit. eũ eſſe deo ſimiliorẽ. Proidẽ gratũ habitũ. ad cõtumeliã dicẽtis remſamiliarem mihi perã & baculũ fuiſſe qua utinã tã us aĩ forẽ ut præter eã ſuppellectilẽ: nihil quicquã reqrerẽ. ſed eũdẽ ornatũ digne gerarẽ. quẽ Crates ultro diuitiis abiectis appetiuit. Crates inq̃ ſiquid credis Emiliane ĩr domi inter thebanos ꝓceres diues. & nobilis amore hui⁹ hitus quẽ mihi obiectas emſamiliarẽ largã & uberẽ populo donauit. multis ſcruis a ſeſe remotis ſolitatẽ delẽit. arbores plurimas & frugiferas præ uno baculo ſpreuit. Villas ornatiſſimas una pula mutauit quẽ poſtea cõperta utilitate ẽt carmine laudauit. flexis ad hæc homeris uerſibꝫ qbꝫ ille cretã ĩſulã nobilitat principiũ dicã ne me hæc ad defenſionẽ putes cõfixiſſe. τὴν μὲν πόλιν τῶν ἑκατὸν θυρῶν κἀλεκτέ κιὸν δ. Ceruleo in me lio quædã urbs eſt pula põto pulchra & opima. Iã cætera tã mirifica quæ ſi tu legiſſes magis mihi perã q̃ nuptias pudẽtillẽ iuidiſſes. Perã & baculũ tu phũs exprobares: igitur & eqtibꝫ faleras. & pedibꝫ clypeos & ſigniferis uexilla. & deniq; triũphãtibus quadrigas albas & togã palmatã. Nõ ſunt qdem iſta platonicæ ſectæ geſtamina. ſed cynicæ inſignia familiæ. ueꝝtiũ hæc Diogẽi & antiſtheni pera & bacul⁹. qd regibꝫ diadema. qd ĩperatoribꝫ paludamẽtũ. qd põtificibus galeꝝ. qd lituũ auguribus. Dioges qdẽ Cynic⁹ cũ Alexãdro magno: de ueritate regni certabũdus baculo uice ſceptri gloriabatur. Ipſe deniq; Hercules iuictus quoniã hæc tibi ut quædã mẽdicabula ani miſordẽt ipſe ĩ q̃ Hercules luſtrator orbis. purgator feraꝝ. gẽtiũ domitor. is tũ de⁹ cũ terras pagraret. paulo prius q̃ ĩ cælũ ob uirtutes aſcit⁹ ẽ neq; una pelle ueſtitior fuit. neq; uno baculo comitatior. Quod ſi hæc exẽpla nihil putas. ac me nõ ad cãm agẽdã. ueꝝ ad cenſũ diſſerũdũ uocaſti ne qd tu reꝝ meaꝝ neſcias. ſi tũ neſcis ꝓfiteor mihi ac fratri meo relictũ a patre ſeſtertia. xx. paulo ſec⁹ id qd a me longa pegrinatione & diutinis ſtudiis & crebris liberalitatibꝫ modicæ iminutũ. Nã & amicoꝝ pleriſq; opẽ tuli & magiſtris plurimis gratiã retuli quorũdã ẽt filias dote auxi neq; enĩ dubitaſſem eqdẽ uel uniuerſũ patrimoniũ ĩpendere ut a:qrerẽ mihi qd maius eſt contẽptu patrimonii. Tu uero Emiliane. & id gen⁹ hoies uti tu es inculti & agreſtes tãti reuera eſtis quãtũ hẽtis. ut arbor infœcũda & infœlix quæ nullũ fructũ ex ſeſe gignit tãti eſt ĩ precio quanti lignũ eius in trũco. At tũ parce poſtea Emiliane pauptatẽ cuipiã obiectare qui nup uſq; agellũ zatharẽſẽ quẽ tibi unicũ pater tuus reliquerat ſolus uno aſſello ad tempeſtiuũ hymbrẽ triduo exarabas. Neq; enĩ diu eſt cũ te crebræ mortis ꝓpinquoꝝ imeritis hæreditatibꝫ fulſerunt. Vnde tibi potius q̃ ob iſtã teterrimã faciẽ charon nomẽ eſt. De patria mea uero qd eã ſitã Numidiæ & Getuliæ in ipſo cõfinio meis ſcriptis oſtendi ſcis qbꝫ memet uerbis ꝓfeſſus ſum cũ Lolliano Auito. el. præſẽte publice diſſererẽ Seminumidam & Semigetulã nõ uideo quid ſit in ea re pudendũ haud minus q̃ Cyro maiori quod q̃nere mixto fuit Semimedus ac Semiperſa. Nõ enim p gnatus ſed ut moratus quiſq; ſit ſpectandum nec qua regione ſed qua ratione uitam uiuere inierit conſiderandum eſt. Olitori & Cauponi merito eſt conceſſum olus & uinum ex nobilitate ſoli cõmendare uinum thaſium holus phliaſium. Quippe illa

Semi-numida
Semi-getula
Semip-ſa
Semi-medus

iusta in Platione benigna in Epaminõda strẽnua in Socrate sapiẽs in Homero diserta. Eadẽ pauptas etiã populo romano impiũ a primordio fundauit. ꝓq; eo in hodierñ diis imortalibꝫ Simpulo & Catino fictili sacrificat. Quod si modo iudices de causa ista sederent. C. Fabritius. CN. Scipio. Manius Curius quoꝝ filiæ ob paupertatẽ de publico dotibus donatæ ad maritos ierunt portãtes gloriã domesticã pecuniã publicã. Si publicola regũ exactor & agrippa populi recõciliator quoꝝ funus obtenuis opes a populo romano collatis extãtibꝫ adornatũ est: si Attilius regulus cui9 agell9 ob similem penuriã publica pecunia cultus est. si denicꝙ oẽs illæ uereres ꝓsapiæ cõsulares & cẽsoriæ & triũphales breui usura lucis ad iudiciũ istud remisse audirẽt. audires ne pauptatẽ phõ exprobrare apud tot cõsules paupes. An tibi Claudius maxim9 idone9 auditor uidetur ad irridẽdã pauptatẽ qd ipse uberẽ & ꝓlixã rem familiarẽ fortitus est. Erras Emiliane. & lõge huius aĩ frustra es. si eũ ex fortunæ indulgẽtia. nõ ex phiæ censura metiris. Si uiꝝ tã austeræ sectæ tamꝙ diutinæ militiæ non putas amicitiorẽ esse coercitæ mediocritati q̃ delicatæ opulentiæ. Fortunã uelut tunicã magis cõcinnã q̃ longã ꝓbare. qppe ẽt ea si non gestetur & trahatur nihiloĩus q̃ lacinia perpẽdẽs ipedit & præcipitat. Et enĩ oĩbꝫ ad uitæ munia utendis qcqd aptã moderationẽ supergraditur oneri potius q̃ usui exuberat. Igitur & imodice diuitiæ uelut ingentia & enormia gubernacula facilius mergũt quã regũt quod hẽnt irritã copiã noxiam nimietatẽ qn ex ipsis opulẽtioribꝫ eos potissimũ uideo laudari q nullo strepitu modico cultu dissimulatis facultatibus agũt & diuitias magnas administrãt sine obstẽtatione. sine supbia spẽ mediocritatis pauperꝝ similes quasi ẽt ditibꝫ ad argumẽtũ modestiæ queritur imago quæpiã & color pauptatis cur eius pudeat tenuioris q ea nõ simulata: sed uere fungimur. Possum qdẽ tibi & ipsius nomini controuersiã facere neminẽ nostrũ paupẽ eẽ q supuacanea nolit. possit necessaria quæ natura oppido pauca sũt. Nãq; is plurimũ habebit q minimũ desiderabit. Habebit enĩ quãtũ uolet: qui nolet minimũ. & iccirco diuitiæ nõ melius in undis & in fœnore q̃ in ipso hominis æstimantur aio. Qui si est auaritia egenus & ad oẽ lucꝝ inexplebilis nec montibꝫ auri saciabitur. sed semper aliquid ante parta uti augeat mẽdicabit. Quæ qdẽ uera cõfessio ẽ paupertatis omnis enim cupido acquirendi ex opinione inopiæ uenit. Nec refert quã magnũ sit quod tibi minus est. Non habuit tãtã rem familiarẽ philus q̃tam Lelius. Nec Lelius q̃tam Scipio. Nec Scipio q̃tam Crassus diues. At enim nec Crass9 diues quã tã uolebat. ita eũ oĩs superaret a suamet auaritia supatus est. oĩbusꝙ poti9 diues uisus ẽ q̃ sibi: At contrahi phi quos cõmemoraui nõ ultra uolẽtes quã poterãt. sed cõgruẽtibꝫ desideriis. & facultatibus iure meritoꝙ diuites & beati fuerũt. Paup enĩ sis appetendi ꝙ gestate diues nõ egendi satietate quippe qui inopia desiderio opulẽtia fastidio cernũtur. Igitur Emiliane si pauperẽ me habere uis prius auaꝝ esse doceas necesse ẽ. Quod si nihil ĩ aio deest. de rebꝫ extraneis quãtũ desit nõ laboro quaꝝ neꝙ la9 copia neꝙ culpa in penuria cõsistit. Sed finge hæc aliter esse ac me ideo pauperem quia mihi fortuna diuitias inuidit. casꝙ ut ferme euenit aut tutor minuit aut inimicus eripuit. aut pater nõ reliquit hoccine hoĩ obprobari pauperiẽ qd nulli ex aĩalibꝫ uitio datur. nõ aquilæ: nõ tauro: nõ leoni: equus si uirtutibus suis polleat. ut sit æquabilis uector & cursor pernix nemo ei penuriã pabuli exprobrat: Tu mihi uitio dabis nõ facti: uel dicti alicuius prauitatem: sed quod uiuo gracili lare quod pauciorꝫ habeo parti9 pasco: leui9 uestio: minus obsono. Atꝙ ego contra quantulacũq; tibi hæc uidẽtur mul

ta ẽt: & nimia arbitror: & cupio me ad pauciora coercere: tãto beatior futurus: quanto collectior. Nãq; aĩ ita ut corporis sanitas expedita: ibecillitas lacinio sa est: certũꝙ signũ est ifirmitatis: pluribꝫ indigere: ꝓrsus ad uiuẽdũ: uelut ad natandũ is melior q onere liberior: sunt enĩ similiter ẽt in ista uita humanæ tẽpestates. leuia sustẽtatui gra uia demersui. Equidẽ didici ea re præcedere maxime deos hoibꝫ. quod nulla re ad usũ sui indigeant. Igitur ex nobis cui q̃ minimis opus sit. eũ esse deo similiorẽ. Proidẽ gratũ habitũ. ad cõtumeliã dicẽtis remfamiliarem mihi perã & baculũ fuisse quã utinã tãtus aĩ forẽ ut præter eã suppellectilẽ: nihil quicquã req̃rerẽ. sed eũdẽ ornatũ digne gestarẽ. quẽ Crates ultro diuitiis abiectis appetiuit. Crates inq̃ siquid credis Emiliane uir domi inter thebanos ꝓceres diues. & nobilis amore hui9 hitus quẽ mihi obiectas remfamiliarẽ largã & uberẽ populo donauit. multis seruis a sese remotis solitatẽ delegit. arbores plurimas & frugiferas præ uno baculo spreuit. Villas ornatissimas una pula mutauit quẽ postea cõperta utilitate ẽt carmine laudauit. flexis ad hæc homericis uersibꝫ qbꝫ ille cretã ĩsulã nobilitat principiũ dicã ne me hæc ad defensionẽ putes cõfixisse. πμῆμτιό πόλιοῦδό τĩ μὲόῶ ῆμιοιμο πὶτῦφῶ κᾶλμκὲι πιὲιῤό. Ceruleo in medio quædã urbs est pula póto pulchra & opima. Iã cætera tã mirifica quæ si tu legisses magis mihi perã q̃ nuptias pudẽtillẽ iuidisses. Perã & baculũ tu phũs exprobares: Igitur & eqtibꝫ faleras. & pedibꝫ clypeos & signiferis uexilla. & denicꝙ triũphãtibus quadrigas albas & togã palmatã. Nõ sunt qdem ista platonicæ sectæ gestamina. sed cynicæ insignia familiæ. ueꝝtũ hæc Diogẽi & antistheni pera & bacul9. qd regibꝫ diadema: qd ĩperatoribꝫ paludamẽtũ. qd põtificibus galeꝝ. qd lituũ auguribus. Diogenes qdẽ Cynic9 cũ Alexãdro magno: de ueritate regni certabũdus baculo uice sceptri gloriabatur. Ipse denicꝙ Hercules iuictus quoniã hæc tibi ut quædã mẽdicabula animi sordẽt ipse ĩ q̃ Hercules lustrator orbis. purgator feraꝝ. gẽtiũ domitor. is tũ de9 cũ terras pagraret. paulo prius q̃ ĩ cælũ ob uirtutes ascit9 ẽ neꝙ una pelle uestitior fuit. neꝙ uno baculo comitatior. Quod si hæc exẽpla nihil putas. ac me nõ ad cãm agẽdã. ueꝝ ad censũ dissertũdũ uocasti ne qd tu reꝝ meaꝝ nescias. si tũ nescis ꝓfiteor mihi ac fratri meo relictũ a patre sestertia. xx. paulo sec9 id qd a me longa pegrinatione & diutinis studiis & crebris liberalitatibꝫ modicæ iminutũ. Nã & amicoꝝ pleriſqꝫ opẽtuli & magistris plurimis gratiã retuli quorũdã ẽt filias dote auxi neꝙ enĩ dubitassem eq dẽ uel uniuersũ patrimoniũ ipendere ut a: qrerẽ mihi qd maius est contẽptu patrimonii. Tu uero Emiliane. & id gen9 hoies uti tu es inculti & agrestes tãti reuera estis quãtũ hẽtis. ut arbor infœcũda & infœlix quæ nullũ fructũ ex sese gignit tãti est ĩ precio quanti lignũ eius in trũco. At tũ parce postea Emiliane pauptatẽ cuipiã obiectare qui nup usqꝙ agellũ zatharẽ sẽ quẽ tibi unicũ pater tuus reliquerat solus uno asello ad tempestiuũ hymbrẽ triduo exarabas. Neꝙ enĩ diu est cũ te crebræ mortis ꝓpinquoꝝ ĩmeritis hæreditatibꝫ fulserunt. Vnde tibi potius q̃ obistã teterrimã facie charon nomẽ est. De patria mea uero qd eã sit Numidiæ & Getuliæ in ipso cõfinio meis scriptis ostendi scis qbꝫ memet uerbis ꝓfessus sum cũ Lolliano Auito. el. præsẽte publice disserere Seminumidam & Semigetulã nõ uideo quid sit in ea re pudendũ haud minus q̃ Cyro maiori quod q̃nere mixto fuit Semimedus ac Semiperſa. Nõ enim p gnatus sed ut moratus quisqꝫ sit spectandum nec qua regione sed qua ratione uitam uiuere inierit considerandum est. Olitori & Cauponi merito est concessum olus & uinum ex nobilitate soli cõmendare uinum thasium holus phliasium. Quippe illa

Vestitior

Seminumida

Semigetula

Semipersa

Semimedus

terra aiumna multũ ad meliorẽ saporẽ iuuerit & regio fœcũda: & cælũ pluuium & uẽtus elemento: & sol apricus: & solũ lucidũ. Eniuero aio hois extrisecus ihospitali corpore imigranti: quid existis addi: uel minui ad uirtutem: uel malitiam potest: quando non in omnibus gentibus uaria ingenia prouenere: q̃q̃ uideãtur quædã stultitia: uel sollertia insigniores. Apud socordissimos scytas Anacharsis sapiens natus est.

anacharsis

Apud athenienses Catos Melecides fatuus. Nec hæc eo dixi: quo me patriæ meæ pœniteret: & si adhuc syphacis oppidũ essemus: quo tamen uicto: ad Masinissam regẽ concessimus munere populi. Ac deinceps ueteranorum militum nouo conditu: splẽdidissima colonia sumus: in qua colonia patrem habui loco principis duumuiralem cunctis honoribus perfunctum. Cuius ego locum in ea rep. exinde ut participare curiam cœpi: nequaquã degener: pari spero honore & extimatione tueor. Cur ego illa protuli: ut mihi tu Emiliane minus posthac succenseas: potiusq; ut ueniam ipertias: si per negligentiam forte non elegi illo tuum atticum zarathe ut in eo nascerer: nonne uos puditum est: hæc crimina tali uiro audiente: tam asseuerate obiectare: friuola & inter repugnantia simul promere: & utraq; tamen reprehendere. At non contraria accusatis: peram & baculum ob auctoritatem: & carmina & speculum ob hylaritem. Vnum seruum: ut deparci: tris libertos ut profusi. Præterea eloquentiam græcam: patriã barbaram: quin igitur tandem expergiscimini. At uos cogitatis apud Cladiũ maximum dicere: apud utrum seuerum: & totius prouiciæ negociis occupatum. qn inquã uana hæc conuitia auferris: quin ostenditis: quid insimulauistis: scelera imunia

Flaccet

& inconcessa maleficia: & artes nephandas. cur uestra oratio rebus flaccet: strepitu uiget. Aggredior enim iam ad ipsum crimen magiæ: qua ingenti tumultu ad inuidiã mei accensum frustrata expectatione omnium per nescio quas aniles fabulas detlagrauit. Ecquandone uidisti maxime flammam stipula exortam: claro crepitu: largo fulgore: cito incremento: sed enim materia leui: caduco icendio: nullis reliquiis: hem tibi illa accusatio iurgiis inita. uerbis aucta argumẽtis defecta: nullis post sententiã tuam reliquiis calumniæ permansuram. Quæ quidẽ omnis Emiliano fuit in isto uno destinata me magum esse & ideo mihi libet quærere ab eruditissimis eius aduocatis

Magꝰ

quid sit magus. Nam si quod ego apud plurimos lego persarum lingua magus est. qui nostra sacerdos quod tandem est crimẽ sacerdotem esse. & rite nosse atq; scire atq; callere leges cerimoniarum fas sacrorum ius religionum. Si quidem magia. id est qd Plato interpretatur. cum cõmemorãt quibus nam disciplinis querum regium adolescentem persæ imbuant. Verba ipsa diuini uiri memini quæ tu mecum maxime recognosce dicentia. ἀλλὰ μὲν μαγείαν τὴν Ζωροάστρου τοῦ Ὡρομάζου ἔστι δὲ τοῦτο θεῶν θεραπεία. Audistis ne magiã q eã temere accusatis artẽ esse diis immortalibus acceptam colendi eos ac uenerandi peritiã piam scilicet & diuini scientem. iãi de a Zoroastre & Oromace auctoribus suis nobilem. Cælitum antistitã quippe quæ

Zãolsis

inter prima regalia docetur nec ulli temere inter Persas concessum est magũ esse. haud magis q̃ regnare. Idem Plato in alia sermocinatiõe de Zamolsi quodam thracii generis. sed eiusdem artis uiro ita scriptum reliquit.

Quod si ita est cur mihi nosse non liceat uel zamolsi bona uerba uel zoroastri sacerdotia. Sin uero more uulgari eum isti proprie magum existimant qui communione loquendi cum diis immortalibus ad omnia quæ uelit incredibilia quadam ui cantaminum polleat oppido miror cũr accusare non timuerint. quem posse tantum fatẽtur.

Neq; enim tam occulta & diuina potentia caueri põt: itidem ut cætera. Sicariũ qui in iudiciũ uocat: comitatus uenit: qui uenenariũ accusat: scrupulosius cibatur: qui furẽ arguit. sua custodit. Eniuero qui magũ: qualẽ isti dicũt: in discrimen capitis deducit quibꝰ comitibꝰ: qbꝰ scrupulis: quibꝰ custodibꝰ pernicieẽ cæcã & ieuitabilẽ phibeat. Nulli. s. & ideo id genus crimẽ nõ est eius accusare. qui credit. Verũ hæc ferme cõmuni quodã errore ĩperitoꝝ phis obiectantur. ut partim eoꝝ qui corpoꝝ causas meras: & simplicis rimãtur. irreligiosos putent: eoq; aiant deos abnuere. Vt Anaxagorã & Leucippũ & Democritũ & Epicurũ. cæteroſq; rerum naturæ patronos. partim autẽ qui ꝓuidentiã mundi curiosius uestigant & impensius deos celebrant eos uero uulgo magos nominẽt quasi facere etiam sciant. quæ sciant fieri. Vt olim fuere Epimenides & Orpheus: & Pythagoras. & Ostanes. ac dehinc similiter suspectata Empedocli. Cathormeæ Socrati Demoniõ Platonis.

Gratulor igitur mihi. cum & ego tot & tantis uiris adnumeror. Cæterum quæ ab illis ad ostendendũ crimẽ obiecta sũt. uana & inepta & simplicia uerear ne ideo tantum crimina putes q̃ obiecta sũt. Cur inquid piscium quædã genera quæsisti. quasi id cognitionis gratia phõ facere non liceat. qd luxurioso gulæ causa liceret. Cur mulier liberatibi nupsit post annos. xiii. uiduitatis quasi non magis mirandũ sit. quod tot annis non nupserit. Cur prius q̃ tibi nuberet: scripsit nescio quid in epistola quod sibi uidebatur quasi quis q̃ debeat causas alienæ sententiæ reddere. At enim maior natu non est iuuenem aspernata. igitur hoc ipsũ argumentum est nihil opus magia fuisse ut nubere uellet mulier uiro uidua cælibi. maior iuniori. Iam & illa similia habet quidem apuleius domi. quod secreto colit. quasi non id potius crimen sit quod colas non habere. Cecidit præsente apuleio puer quid enim si iuuenis. quid si etiam senex adsistẽte me corruisset. uel morbo corporis impeditus uel lubrico soli prolapsus. Hiscine argumentis magiã ꝓbaris. casu puerili. & matrimonio mulieris & obsonio pisciũ. Possem equidẽ bono periculo. uel his dictis contentus perorare quoniam tamen mihi pro accusationis longitudine largitur. atq; supereſt. cedo si uidetur singula cosideremus. Atqui ego omnia obiecta seu uera. seu falsa sint non negabo. sed perinde atq; si facta sint fatebor. ut omnis ista multitudo q̃ plurima undique ad audiendum conuenit aperte intelligat. nihil in philosophos non modo uere dici. sed ne falso quidem posse confingi quod non ex innocentiæ fiducia q̃uis liceat negare tamen habeant potius defendere. Primum igitur argumenta eorum conuincam. ac refutabo nihil ea ad magiam pertinere deinde etsi maxime magus forẽ tamen ostendam neq; causam ullam. neq; occasionem fuisse ut me in aliquo maleficio experirentur. Ibi etiam de falso inuidia deque epulis mulieris perperam lectis & nequius interpretatis deque matrimonio meo ac pudentillæ disputabo. Idque a me susceptum officii gratia q̃ lucri causa docebo: Quod quidem matrimonium nostrum Emiliano huic immane quanto angori quantæq; inuidiæ fuerit. Inde omnis huiusce accusationis obeundæ ira & rabies & denique insania exorta est. Quæ si omnia palam & dilucide ostendero. tunc denique te claudi maxime & omnis qui adsunt contestabor puerum illum Scinium pudentem priuignum meum cuius obtentu & uoluntate a patruo eius accusor nuperrime curæ meæ ereptum post q̃ frater eius Pontianus natu maior & moribus melior diem suum obiit. atque ita in me ac matrẽ suam nefarie efferatum non mea culpa desertis liberalibus studiis ac repudiata omni disciplina

sceleſtis accuſationis huius rudimentis: patruo Emiliano potius q̃ fratri Pontiano ſi milem futurꝰ. Nũc inſtitui ꝓficiſcar ad oĩa Emiliani huiuſce deliramẽta orſus ab eo qđ ad ſuſpicionẽ magiæ quaſi ualidiſſimũ in principio dici aĩaduertiſti: nõnula me piſciũ genera p quoſdã piſcatores precio quæſiſſe. Vtrũ igitur horũ ad ſuſpectandã magiã ualet q̃ ne piſcatores mihi piſcẽ quæſierunt. ſ. ergo phrygionibus: aut fabris negocium iſtud dandũ fuiſſe, atq; ita opera cuiuſq; artis permutanda ſi uellẽ calũnias ueſtras uitare: ut faber mihi piſcẽ ut piſcator mutuo lignũ dedolaret. An ex eo intelle xiſtis maleficio quæri piſciculos quod precio quærebantur. Credo ſi cũuiuio uellẽ gra tis quæſiſſem. Quin igitur ẽt ex aliis pleriſq; me arguitis: nam ſępenumero & uinum & holus & pomũ & panẽ precio mutaui. Eo pacto cupediariis oĩbꝰ famẽ decernis qs ab illis obſonare audebit. Si quidẽ ſtatuitur: oĩa edulia que depenſo parantur: nõ cœ næ: ſed magiæ deſiderari. Quod ſi nihil remanet ſuſpicionis: neq; in piſcatoribꝰ mer cede inuitaris: ad quod ſolent ad piſcem capiundũ quos tamen nullos ad teſtimoniũ ꝓduxere. Quippe qui nulli fuerunt: neq; in ipſo precio rei uenalis. cuius tamen quã titatem nullã taxauere. Ne ſi mediocre precium dixiſſent cõtemneretur: ſi plurimum non crederetur: ſi in his ut dico nulla ſuſpicio eſt: reſpõdeat mihi Emilianus: quo pro ximo ſigno ad accuſationem magiæ ſit inductus. Piſces inquit quæris: nolo negare: ſed oro te: qui piſces quærit magus eſt. Equidem non magis arbitror: quã ſi leporem quærerem: uel apros uel altilia. An ſoli piſces habent aliquid occultum aliis: ſed ma gis cognitum. Hoc ſi ſis: quid ſit: magus es profecto: ſin neſcis confitearis neceſſe eſt id te accuſare: quod neſcis. Tã rudis uos eſſe omnium litterarum: omnium denique uulgi fabularum: ut ne fingere quidem poſſitis iſta ueriſimiliter: quid enim compe tit ad amoris ardorem accendendum piſcis brutus & frigidus: aut omnino res pela go qnæſita. niſi forte hoc uos ad mendacium induxerit quod Venus dicitur pelago ex orta: audi ſis tam non impudens q̃ multa neſciens: qui de piſcibus argumentum ma giæ recepiſti. At ſi Vergilium legiſſes: profecto ſciſſes alia quæri ad hanc rem ſolere. il le eni quãtũ ſcio enumerat uittas mollis & uerbenas piguis: & thura maſcula: & licia diſcolora. peætereа lauꝝ fragilẽ. limũ durabilẽ. cærã liquabilẽ. Nec minus quæ iam in opere ſcripſit ſerio. Falcibus & meſſe ad lunam quæruntur ahenis pubentes herbæ nigri cũ lacte ueneni: Queritur & naſcentis equi de frõte reuulſus. Et matri præreptes amor. At tu piſciũ inſimulator: longe diuerſa inſtrumẽta magis attribuis nõ frõtibꝰ teneris detergẽda. ſed dorſis ſqualentibꝰ excidẽda nec fõdo reuellanda: ſed ꝓfũdo ex trahenda nec falcibꝰ medenda: ſed hamis iuncanda poſtremo in maleficio ille uenenũ noĩat tu pulmẽtũ ille herbas & ſurculos tu ſquamas & oſſa: ille pratũ decerpit: tu flu ctum ſcrutaris. Memoraſſem tibi etiãm Theocriti paria: & alia Homeri: & Orphei plurima & ex comœdiis: & tragœdiis græcis, & ex hiſtoriis multa repetiſſem: niſi te dudum animaduertiſſem græcam pudentillæ epiſtolam legere nequiſſe. Igitur unũ ẽt poetã latinũ attingã uerſus ipſos quos agnoſcẽt. qui Leliũ legere. Phileta omnia undiq; eruũt. Antiphates illud q̃ritur. Trochiſcilli ũgues. tẽiæ radiculæ herbæ ſurcu li. Aureę illices bichordilę hinnientũ dulcedines. Hęc & alia q̃ſiſſe me potiꝰ q̃ piſces. lõge ueriſimiliꝰ cõfinxiſſes. His eteni fortaſſe p famã puulgatã fides fuiſſet ſi tibi ulla eruditio adfuiſſet. Enĩuero piſcis: adq̃ remfaciat captꝰ niſi ad epulas cocꝰ: cęterum ad magiam nihil. q̃q̃ uideatur mihi adiutare dicam unde id coniectum. Pythago ram plerique Zoroaſtri ſectatorem ſimiliterq; magię peritum arbitrari tamẽ memo

Phry giones

Bichor dilę

tię prodiderunt eum aĩaduertiſſet proxime metapontum in littore Italię ſuę. quam ſubſiciuam græciã fecerat. a quibuſdã piſcatoribus euerriculũ trahi: fortunã iactus eius emiſſe: & precio dato: iuſſiſſe ilico piſces eos: q̃ capti tenebantur: ſolui retibus: & reddi ꝓfundo. Quos ſcilicet eum de manibus emiſſurũ nõ fuiſſe: ſiquid in his uti lead magiam cõperiſſet. Sed. n. uir egregie doctus: & ueterũ æmulator meminerat Homerũ poetã multiſcium: uel potius cõctarum rerum adprime peritum. uim om nem medicaminum: non mari: ſed terræ ſcripſiſſe: cum de quadam.

Saga: ad hunc modum memorauit. Itemq; alibi carminum ſimiliter.

Cum tamẽ nunq̃ apud eũ marino aliquo: & piſculento medicauit. nec Proteus faciẽ: nec Vlyxes ſcrobem. nec eolus follẽs. nec Helena craterã: nec Circe poculũ: nec Ve nus cingulũ. At uos ſoli reperti eſtis ex oĩ memoria: q ui barbarũ: & radicũ: & ſur culorũ: & lapillorũ: quaſi quadã colluuiõe naturæ: deſũmis mõtibus ĩ mare traſſera tis: & penitus piſciũ uentribus inſuatis. Igiẽ ut ſolebat ad magorũ cerimonias ad uocari Mercurius carminũ uector: & illex aĩ Venꝰ: & Luna noctiũ cõſcia: & maniũ potẽs Triuia: uobis auctoribus poſt hac Neptunnus cũ Salacia: & portunus cũ oi choro Nereidũ: ab æſtibus fretoꝝ ad æſtus amorũ tranſferentur Dixi cur nõ arbitrer q̃q̃ negocii eſſe magis & piſcibus. Nũc ſi uidetur: credamus Emiliano: ſolere piſces etiã ad magicas poteſtates adiuuare. Nũ ergo ꝓpterea q̃cũq; piſcẽ quærit: & ipſe ma gus ẽ. Eo qđem pacto: & q̃ myoparones quæſierit: pirata erit. & q uectem. pfoſſor. & q̃ gladiũ: ſicarius. Nihil in rebus oĩbus tã innoxiũ dices: quin id poſſit aliquid aliqua obeſſe. nec tã letũ qđ non poſſit ad triſtitudinẽ ĩtelligi. Nec tamẽ icirco omnia ad ne quiorẽ ſuſpitionẽ trahũtur: ut ſi thus & caſiam & myrrhã: cæteroſq; id genus odores funeri tantũ emptos arbitreris: cũ & medicamẽto parẽtur & ſacrificio. Cæteꝝ eodẽ piſciũ argumẽto: ẽt Menelai ſocios putaꝫ magos fuiſſe. quos ait poeta præcipuꝰ fle xis humulis apud pharũ inſulam fame ꝓpulſos eſſe etiã mergos & delphinos & ſcyl las. Tu eodẽ referes etiã gulones omnis: q̃ ipenſo piſces precio a piſcatoribus mercã tur. ẽt ipſos piſcatores qui oĩum geneꝝ piſcis arte acquirũt. Cur ergo & tu q̃ris? no loequidẽ. nec neceſſariũ habeo tibi dicere. ſed p te: ſi potes. ad hæc q̃ſiſſe me argue. ut ſi helleboꝝ: uel cicutam: uel ſucũ papaueris emiſſem: itẽ alia eiuſdẽ modi: quorũ mo dera: us uſus ſalutaris. ſed cõmixtio uel quãtitas noxia eſt: q̃s æquo aĩo pateretur: ſi me per hoc ueneficii arceſſeres: quod ex illis poteſt homo occidi? Videamus tamen q̃ fuerit piſciũ genera tã neceſſaria ad habẽdũ: tãq; rara adreperiẽdũ: ut merito ſtatu to premio q̃reretur. Tria oĩno nominauerãt. unũ falſi duo mentiti: falſi: q̃ leporẽ ma rinũ fuiſſe dixerũt: q̃ alius oĩno piſcis fuit: quẽ mihi Thenus cõſeruus noſter: medici næ nõ ignarus: ut ex ipſo audiſti ultro attulit ad iſpiciundũ. nã qđẽ leporẽ nondũ ẽt iuenit. ſed ꝓfiteror me quęrere & cætera. nõ piſcatoribꝰ mõ. ueꝝ etiã amicis meis ne gocio dato: q̃cũq; minus cogniti generis piſcis iciderit. ut eius mihi aut formã cõme morẽt. aut ipſum uiuũ. ſi id nequierit. uel mortuũ oſtẽdãt: q̃obrẽ id faciã. mox doce bo. Mentiti autẽ ſũt callidiſſimi accuſatores mei ut ſibi uidẽt. cũ me ad finẽ calũniæ cõfixerũt duas res marinas. ĩpudicis uocabulis q̃ſiſſe. q̃s Tãnonius ille cũ utriuſq; ſe xus genitalia ĩtelligi uellet. ſed eloq; pp ĩſantiã. cauſidicus ſũmꝰ negret. multũ ac diu hæſitatio. tandẽ uirile marinũ. neſcio q̃ circũlocutiõe male ac ſordide nominauit. ſed eni fœminal nullo pacto repiens mũditer dicere ad mea ſcripta cõfugit. qa & e quodã meo libro legit. Interfœmineũ tegat. & fœmoris obiectu. & palmę uelamẽto. Hęc ẽt

pro ſua grauitate uitio mihi uortebat: q̄ me nec ſordidiora dicere honeſte pigeret.

Fringultio

At ego illi cōtra iuſtius exprobrauerim: q̄ eloquētiæ patrocinium uulgo ꝓfitea-tur: etiā honeſta dictu ſordide blatteret: ac ſæpe in rebus nequaq̄ difficilibus fringul tiat: uel oſo obmutescat: cædo. n. ſi ego de Veneris ſtatua nihil dixiſſem: neq; inter fœ mineū nominaſſem: q̄bus tandē uerbis accuſaſſes crimē illud tam ſtulticiæ q̄ linguæ tuæ cōgruēs? an quicq̄ ſtultius: q̄ ex nominū ꝓpinquitate uim ſimilē rei; coniectari? Et fortaſſe an præacute repperiſſe uobis uidebamini. At quæſiſſe me fingeretis ad illecebras magica: duo hæc marina: ueretillā: & uirginal: diſce enī nomina rei; latina: q̄ ꝓpterea uarie nominaui: ut denuo inſtructus accuſes: memēto tamē tā ridiculū argumentū fore: deſiderata ad res uenereas marina obſcœna: q̄ ſi dicas marinū pectinē cōmēdo capillo q̄ſitū: uel aucupandis uolātibus piſcē accipitrē: aut uenādis apris piſcē apriculū: aut eliciendis mortuis. marina caluaria. Reſpondeo igit̄ ad hunc ue-ſtrū locū nō minus inſulſe: q̄ abſurde cōmentū: me haſce nugas marinas: & quiſq̄lias littoralis neq; precio neq; gratis q̄ſiſſe. illud etiā præterea reſpondeo: neſciſſe uos q̄d a me quæſitū fingeretis. Hæc. n. friuola: q̄ nominaſtis: pleraq; i littoribus oibus cōge-ſtim & aceruatim iacēt. & ſine ullius opa: quālibet leuiter motis fluctibus ultro fo-ras euoluuntur. Quin ergo dicitis me eadē opa precio ipenſo p plurimos piſcatoris quæſiſſe de littore: cōchulā ſtriatā: teſtā hebetē: calculū teretē: præterea cancros; fur-cas: echinorū caliculos: lolliginum ligulas: poſtremo aſſulas: feſtucas: reſticulas: & oſtrea pgami uermiculata: deniq; muſcū: & algā: & cætera maris eiectamēta: q̄ ubi-q; littor; uentis expellunt: ſalo expuuntur: tēpeſtate reciprocantur: trāquillo deſerū tur. Neq; n. minus iſtis q̄ cōmemorauī: accommodari poſſunt: ſimiliter ex uocabu lo ſuſpiciones. Poſſe dicitis ad res uenerias ſumpta de mari ſpuria & falſcina: pp nomi nū ſimilitudinē: q̄ minus poſſit ex eodē littore calculas ad ueſicā: teſta ad teſtamen-tū. Cancer ad ulcera: alga ad quercerū. Ne tu Claudi maxīe nimis patiēs uir es: & oppido ꝓxima humanitate q̄ haſce eo; argumētatiōis diu hercle ppeſſus ſis. eodem cū hæc ab illis. quaſi grauia & iuincibilia dicerētur. illo; ſtulticiam redebā. tuam pa tiētiam mirabar: Cæte; quāobrē plurimos iā piſcis cognouerim quorūdam adhuc neſcius eē noli: diſcat Emilianus. quoniā uſq; adeo rebus meis curat. q̄q̄ ē iā præcipi-ti. & occidua ſenectute. tamē & ſi uidetur ſuſcipiat doctrinā. ſeram plane. & poſt ui-nū. legat ueterū philoſophorū monumēta. tādem ut itelligat nō me primum hęc re-quiſiſſe. ſed iam pridem maiores meos Ariſtotelē dico. & Theophraſtū. & Eudemū. & Lyconē. cæteroſq; Platonis minores. qui plurimos libros de genitu animalium. de que uictu. deque particulis. deque omni differentia reliquerunt. Bene quod apud te maxime cauſa agitur. qui pro tua eruditione legiſti profecto Ariſtotelis multiiuga uolumina. Præterea problemata innumera eiuſdem tum ex eadem ſecta cæterorum in quibus id genus uaria rractantur. quæ tanta cura conquiſita. ſi honeſtum & glorio ſum fuit illis ſcribere cur turpe ſit nobis experiri. præſertim cum ordinatius & cohi-bilius. eadem græce & latine adnitar conſcribere. & in omnibus aut omiſſa acqui-rere. aut defecta ſupplere. Permittite. ſi opera eſt. quædam legi de magicis me-is: ut ſciat me Emilianus plura q̄ putat quærere. & ſedulo explorare. pro me tu li-brum ex græcis meis quos forte hic amici habuere. ſedulique naturalium quæſtio-num. atque eum maxime in quo plura de piſcium genere tractata ſunt. Interea dum hic quærit. ego exemplum rei competus dixero. Sophocles poeta Euripidi emu-

Veretilla

Virginal

Cōgeſtim

Conchula

ſtriata

Eiecta menta

Sophocles

lus & ſuperſtes. uixit enī ad extremā ſenectam. Cū igitur accuſaretur a filio ſuo met dementiæ; quaſi iā p etatē deſiperet protuliſſe dicitur colonameū ſuam peregregiam tragœdiarum. quā forte tum in co tēpore cōſcribebat. cā iudicibus legiſſe. nec quic-q̄ amplius pro defenſione ſua addidiſſe niſi ut audacter dementiæ cōdemnarēt ſi car-mina ſenis diſplicerēt. ibi ego comperio omnes iudices tanto poetæ adſurrexiſſe. mi ris laudibus eum tuliſſe ob argumenti ſollertiam. & cothurnū fecundiæ. nec ita in tu multu omnis abfuiſſe: quin accuſatorē potius demētiæ cōdēnarēt. Inueniſti tu libr; Beaſti. cedo enī experiamur: an & mihi poſſint i iudicio litteræ meæ ꝓdeſſe. lege pau ca in principio: deinde quædam de piſcibus. At tu iterea dū legit cauſam ſuſtine. Au diſti maxime quorum pleraq; ſcilicet legeras apud antiquos philoſophorum: & me-mento de ſolis piſcibus: hæc uolumina a me cōſcripta: qui eorū coitu ꝓgignantur: q̄ ex limo coaleſcant: quotiens & quid anni cuiuſq; eorū generis fœminæ ſubuentāt: ma res ſuriant. Quibus mēbris & cauſis diſcrerit natura uiuiparos eorū & ouiparos: ita enim latine appello: quæ græci. Et ne poſt animalium genita pergam: deīde de dif ferentia & uictu: & membris: & ætatibus: cæteriſq; plurimis ſcitu quidē neceſſariis. ſed in iudicio alienis: pauca etiam de latinis ſcriptis meis: ad eandē peritiam pertinen tibus: legi iubebo: in quibus animaduertes: eum in eis cognitu rara: tum nomine eti am romanis inuſitata: & inhodiernū: quod ſciā: ifecta. Ea tamē nomina labore meo & ſtudio: ita de græcis prouenet: ut tamē latina moneta percuſſa ſint: uel dicāt nobis Emiliane patroni tui: ubi legerint latine: hæc pronunciata uocabula: de ſolis aquatili bus dicam: nec cæterā animalia niſi i cōmunibus differentes attingam. auſculta igit̄ quæ dicam. Iam me clamabis magica nomina ægyptio: uel babylonico ritu percen-ſere: poſſum etiam pergere: ſed non eſt opere in iſtis diem terrere. ut ſit mihi tempus aggredi ad cætera: hæc interim quæ dixi pauca recita: latine a me enunciata.

Sub uento Surio

Vtrū igit̄ putas philoſopho: nō ſecundū cynicā temeritatē rudi: & idocto: ſed qui ſe Platonicæ ſcholæ meminerit: utrū ei putas turpe ſcire iſta: an neſcire? negligere: an cu rare? noſſe quanta ſit: etiā i iſtis ꝓuidentiæ ratio: an de diis imortalibus matri. & pa-tri credere. Q. Ennius Hædeus phagitica: q̄ uerſibus ſcripſit. innumerabilia piſciū genera enūerat: q̄ ſcilicet curioſe cognorat: paucos uerſus memini: eos dicā. Oib⁹ ut clypea præſtat: muſtela marina. Mures ſunt æniaſpera oſtrea plurima abidi. Mus mitylene ē pectē carādrum: q̄ apud ūbracie finis. Brūduſiiq; ſargus bonus ē hūc ma gnus ſi erit fume. Apriculū piſcē ſito primū ēē tarēti. Surrenti ælopē: facemas glau-cū apud cumas q̄d Scay; præterii cerebr; Iouis pene ſupremi. Neſtoris ad patriā hic capitur: magnuſq; bonuſq;. Melanurū: turdū: merulāq; umbrāq; marinā. Poly-pus coreyræ: caluaria pinguia carne. purpura: marriculi: mures: dulces quoq; echini. Alios etiam multis uerſibus decorauit: & ubi gentium quiſque eorum inueniatur. oſtendit q̄liter aſſus: aut iuſſulentus optime ſapiat. nec tamen ab eruditis reprehen-ditur. ne ego reprehendar. qui res pauciſſimis cognitas græce. & latine. propriis & elegantibus uocabulis conſcribo: Cum hoc ſatis dixi: tum aliud accipe. quid enim tandem ſi medicinæ neque inſtudioſus: neque imperitus: quæ-

Sarg⁹

piam remedia ex piscibus quæro. ut sane sunt plurima. cū in aliis oībus rebus eodē naturæ munere interspersa: atq; interseminata: tum etiā non nulla in piscib9 ad remedia nosse: & ea cōquirere. magi potius eē: q̄ medici: q̄ denicq; philosophi putas: q illis nō ad quæstū: sed ad suppetias usurus est. Veteres quidē medici etiam' carmina remed a uulnerū nominat: ut omnis uetustatis certissimus auctor Homerus docet: q

Canta men facit Vlyxi de uulnere sanguinē profluētem sisti cantamine. Nihil enī quod salutis serendæ gratia fit: erumnosum ē. At etiī inquit piscem cui rei nisi male ꝓscidisti: quē tibi Thenus cōseruus attulit. Quasi uero nō paulo prius dixerim me de pticulis omnium animaliū: de situ eaq;: deq; numero: deq; cā cōscribere ac libros Aristotelis & explorare studio & augere: atq; admiror: qd unū a me piscículum inspectum sciatis: cū iam plurimos ubicūq; locorū oblati sunt: æque inspexerim: præsertim quod ego nihil clanculo: sed omnia in ꝓpatulo ago. At quis uel extrarius arbiter assistat: more hoc & instituto magistrorū meorū: qui aiūt: hominē libeq; & magnificum debere si queat: in primori fronte animū gestare. hūc adeo piscículū: quem uos Leporē marinum nominatis: plurimis qui aderant ostendi. Nec dū etiā decerno: quid uocēt: nisi quærā sane accuratius: quod nec apud ueteres philosophos proprietatē eius piscis reperio. q̄q̄ sit omniū rarissima: & herculē memoranda. qppe solus ille quātum sciā: cum sit cætera ex ossis. xii. numero ossa: ad similitudinē taloq; suillorum: in uētre ei9 cōnexa & cathenata sunt. quod Aristoteles si scisset: nūquā ꝓfecto omisisset scripto ꝓdere: qui asselli piscis solius omniū i media aluo corculū situm ꝓ maximo memorauit. Piscem inquit ꝓscidisti. Hoc quis ferat philosopho crimen esse. qd lanio uel coco non fuisset. Piscem proscidisti qd crudum id accusas: si cocto uentrem rusparet. He

Rusparet petia suffoderem. ita ut apud te puerulus ille Sicinus pudens suo met obsonio dixit: eam rem non putares accurandam. At qui maius crimen est philosopho comesse pisces: q̄ inspicere. an ariolis licet iecinora rimari: philosopho contemplari nō licebit:

Qui se sciat omniū animalium aruspicem: omnium deum sacerdotem. Hoc i me accusas: quod ego & maximus in Aristotele miramur: cuius nisi libros bibliothecis exegeris: & studiosorum manib9 extorseris: accusare me non potes. Sed de hoc pene plura q̄ debui: Nunc præterea uide q̄ ipsi sese reuincant. aiunt mulierem magicis artibus: marinis illecebris: a me petitam: eo in tempore: quo me nō negabunt in gentis mediterraneis montibus fuisse: ubi pisces per Deaculionis diluuia reperiantur. quod ego gratulor nescire istos: legisse me Theophrasti quoque &
Nicandri. Cæterū me etiam ueneficiis postularent: eum ut quidē hoc negociū ex lectione & æmulatiōe aristotelis nactus sum. nō nihil & Platone meo adhortante: q ait. eum qui ista uestiget.

Nunc quoniam pisces horum satis patuerunt. accipe aliud pari quidem stultitia: sed multo tamen uanius. & nequius excogitatu. scierunt & ipsi argumentum piscarium futile. & nihil futurum præterea nouitatem eius ridiculam. quis enim fando audiuit ad maleficia magica disquamari: & exdorsari piscis solere potius aliquid de rebus peruulgatioribus. & iā creditis fingendū esset. Igit ad præscriptū opinionis & famæ cōfinxere pueq; quēpiā carmine cantatū: remotis arbitris. secreto loco. arula & lucerna. & paucis osciis testibo. ubi icārat9 sit. corruisse postea nesciētē sui excitatū: Nec ultra istis qdē ꝓgredi mēdacio ausi. &. n. fabula ut ipleret. addēdū ēt illud fuit: pueq; eundē multa præsagio prædixisse: qppe hoc emolumētū cāticis accipimus præ

Disq̄mari Exdorsari

sagium. & diuinationem: nec modo uulgi opinione: uerūetiā doctorum uirorū auctoritate hoc miraculū de pueris cōfirmatur. Memini me apud Varronē philosophū uirū accuratissime doctū: atq; eruditū cū alia huiusmodi tū hoc etiam legere Tralli bus de euentu Mithridatici belli magiga percontatione cōsultantibus puerū in aqua simulachrū Mercurii cōtēplātem: q futura erāt. C. lx. uersibus ceciniſſe. Itēq; Fabiū cum quingentos denarios perdidisset: ad Nigidiū consultū uenisse: ab eo pueros carmine instinctos idicasse: ubi locorū defossa esset crumena cū parte eoꝝ. Cæteri ut forēt distributi: unū etiam denariū ex eo numero habere. M. Catonē philosophū: quē se a pedisse quo in stipe Apollinis accepisse: Cato cōfessus ē. Hæc & alia apud plerosq; de magiis & pueris lego equidem: sed dubius sententiæ sum: dicā ne fieri posse: an negem: q̄q̄ Platoni credā: inter deos atq; homines: natura & loco medias quasdā diuorū potestates interſitas. easq; diuinationes cunctas: & magoꝝ miracula gubernare: quin & illud mecū reputo posse animū humanū: & pueriſē præsertim simplicēq; seu carminū auocamēto: siue odorū delenimēto soporari: & ad obliuionē præsentium externari. & paulisp remota corpis memoria: redigi ac redire ad naturā suam: q̄ est īmortalis scilicet: & diuina: atq; ita ueluti quodam sapore futura rerum præsagar. Verum enī uero: ut ista sese habent si qua fides hisce rebus ꝑficienda ē: debet ille nescio: qui puer: ꝓpudus: quantum ego audio: & corpe decorus: atque integer deligi: & animo sollers: & ore facūdus: ut in eo aut diuina potestas: quasi bonis ædibus diuersetur. Si tamē ea pueri in corpore includitur. aut ipse animus expergitus: cito ad diuinationē suā redigatur. quæ ei prompte insita: & nulla obliuione sautia. & hebes facile resumatur. Nō enī ex omni ligno ut pythagoras dicebat. debet Mercurius exculpi: Quod si ita ē: nominare quis ille fuerit puer sanus. incolumis: ingeniosus: decorus: quem ego carmine dignatus sim initiare. Cæterū Thallus quem nominastis: medico potius: q̄ mago indiget. Est enim miser morbo comitiali ita infectus: ut ter aut quater die sæpenumero: sine ullis cantaminibus corruat: omniaq; mēbra conflictionibus debilitet. facie ulcerosus: fronte & occipitio conquassatus. oculis hebes. naribus hiulcus. pedib9 caduc9. Maxius omniū magus ē: quo præsente Thallus diu steterit. ita plerūque morbo ceu somno uergens inclinatur. Eum tamē uos carminibus meis subuersum dixistis: quod forte me coram semel decidit. conserui eius plerique adsunt. quos exhiberi denunciastis. Possunt dicere homines quid i Thallo despiciant: cur nemo audeat cum eo ex eodem catino cœnare. Eodem poculo bibere. & quid ego de seruis uos ipsi uidetis. negate Thallum multo prius q̄ ego Aeeam uenirē corruere eo morbo solitū: medicis sæpenumero ostensum. Negant hoc conserui eius qui sunt in ministerio uestro: omniū rerum cōuictum me fatebor. nisi de omnium cōsensu. rus diu ablegatus ē in lōginquos agros. ne familiā cōtaminaret. Q d ita factum nec ab illis negari pōt: Eo nec potuit hodie a nobis exhiberi. Nā ut omnis ista accusatio temeraria & repentina fuit. nudiustertius nobis Emilianus denunciauit. ut seruos numeros quindecim apud te exhiberemus. adsunt quatuordecim qui in oppido erāt. Thallus solus: rus ablegatus ut dixi quidē. ferme ad centesimū lapidem longe ex oculis: Thallus solus abest. sed missimus qui eū curriculo aduehat. Interroga maxime quattuordecim seruos. quos exhibemus. Thallus puer ubi sit. & q̄ salue agat. interroga seruos accurratorū meorum. nō negabunt turpissimum puerum corpore putri & morbido. caducū barbarum rusticanū. Bellū uero puerum elegistis

Auocamētum Externari

quẽ quis ſacrificio adhibeat: cuius caput cõtingat: quẽ pulchro pallio amiciat: a quo
reſponſum ſperet: uellẽ Hercule adeſſet. tibi cum Emiliane permiſiſſem: ut teneres
ipſe: ut interrogares: iã in media quæſtiõe: hic ibidẽ pro tribunali oculos trucis in te i-
Spũa uertiſſet: faciẽ tuã ſpuma bũdus cõſpuiſſet: manus cõtraxiſſet: caput ſuccuſſiſſet: po
bũd9 ſtremo in ſinu tuo corruiſſet. Quattuordecĩ ſeruos quos poſtulaſti: exhibeo: cur
illis ad quæſtionẽ nihil uteris? unũ puerũ: atq; eum caducũ requiris: quẽ olim abeſſe
pariter mecũ ſcis? Quæ alia eſt euidentior calumnia. xiiii. ſerui peritu tuo adſunt:
eos diſſimulas: unus puerulus abeſt: eum ſimulas. Poſtremo qd uis. puta Thal-
lum adeſſe. uis ꝓbare eũ præſente me cõcidiſſe. ultro cõfiteor: carmine id factũ dicis
Hic puer neſcit: ego nõ factũ: reuinco: nũc caducũ eſſe puerũ: nec tu audebis negare.

Cur ergo carmini potius: q̃ morbo attribuat eius ruina. An euenire nõ potuit: ut
forte præſente me idem pateretur: quod ſæpe alias multis præſentib9. qd ſi magnum
putarẽ: caducũ deiicere: quid opus carmine fuit. Cũ icẽſus gagates lapis: ut apud
phyſicos lego: pulchre & facile hunc morbũ exploraret: Cuius odore etiã ĩ uenaliciis
uulgo: ſanitatẽ: aut morbũ uenaliũ experiantur. Etiã orbis a figulo circunactus:
nõ difficile eiuſdẽ ualitudinis hominẽ uertigine ſui corrigit: ita ſpectaculũ rotatõi ſei9
animum ſauciũ debilitat: ac multo plus ad caducos conſternendos figulus ualet: q̃
magus. Tu fruſtra poſtulaſti: ut ſeruos exhiberem: ego nõ de nihilo poſtulo: ut no
mines: q nã teſtes huic piaculari ſacro adfuerit: cũ ego ruentem Thallũ impellerem:
unum omnino nominas puerulũ illũ Siciniũ pudentẽ: cuius me noĩe accuſas: is eni
affuiſſe ſe dicit. Cuius pueritia: & ſi nihil ad religionẽ ſuffragaretur: tamẽ accuſatio
fidem derogaret. Facilius fuit Emiliane: ac multo grauius: tete ut ipſum diceres in
terfuiſſe: & ex eo ſacro cæpiſſe dementiri potius: q̃ totũ negociũ: quaſi ludicrũ: pueris
Incan donares: puer cecidit: puer uidit: num etiã puer aliq̃s incãtauit. Hic ſatis ueteratorię
to Tannonius pudens: cũ hoc quoq; mendatiũ frigere: ac ꝓpe iam oĩum uultu: & mur
mure explosum uideret: ut uel ſuſpiciones quorundã ſpe moraretur: ait pueros alios
producturũ: qui ſint æq; a me incantati: atq; ita ad aliam ſpeciũ argumenti trãſgreſ-
ſus eſt. Quod q̃q̃ diſſimulare potui. tamẽ ut oĩa. ita hoc quoq; ultro prouoco. cupio
enim produci eos pueros. quos ſpe libertatis audio cõfirmatos ad mentiendũ. ſed ni
hil amplius dico q̃ ut producãt. Poſtulo igitur & flagito Tannoni pudens ut expleas
quod es pollicitus. cedo pueros iſtos q̃bus cõfiditis. ꝓduc. nomina q̃ ſint. mea aqua
licet ad hoc utare. dic inquã Tannoni. quid taces. qd cõtaris. qd expectas. q̃ ſi hic neſ
cit quid dixerit. aut nomina oblitus eſt? At tu Emiliane ccde huc. dic quid aduocato
tuo mandaueris. exhibe pueros. quid expalluiſti. qd taces. Hoccine accuſare ẽ. Hoc
cine tantũ crimen deferre. An Claudium maximũ tantũ uirum ludibrio habere. me
calumnia inſectari. qd' ſi forte patronus tuus uerbo ꝓlapſus ẽ. & nullos pueros ha-
bes quos ꝓducas ſaltẽ quattuordecim ſeruis. quos exibui ad aliquid utere. aut cur ſi
ſti poſtulabas. tantã familiã magiæ accuſans: de quindecĩ ſeruis denunciaſti. q̃ ſi de
ui accuſares. quot tandẽ ſeruos poſtulares. Sciũ tergo aliquid q̃ndecĩ ſerui. & occul-
tum nõ eſt. & magicũ eſt. alteꝝ horũ fatearis neceſſe eſt. aut illicitum nõ fuiſſe in quo
tot cõſcios non timuerim. aut ſi illicitum fuit. ſcire tot conſcies non debuiſſe. magna
iſta quantum ego audio. res eſt legibus delegata: Iam inde antiquitus. xii. tabulis ꝓ-
Incre pter incredundas frugum illecebras iterdicta. Igitur & occulta non minus q̃ terra &
dũd9 horribilis. plerũq; noctubus uigilata. & tenebris obſtruſa. & arbitris ſolitaria. & car-

minibus murmurata cui nõ modo ſeruoꝝ: ucꝝ etiam liberoꝝ pauci adhibentur & tu
quindecim ſeruos uis interfuiſſe nuptiæ ne illæ fuerũt: an aliud celebratũ officiũ an cõ
uiuiũ tempeſtiuũ. quindecim ſerui ſacrũ magicũ participant quaſi quindecim uiri ſa
cris faciũndis creati. Cui tamen rei tot numero adhibuiſſẽ ſi conſcientiæ nimis multi
ſũt quindecim liberi homines populus eſt: totidẽ ſerui familia. totidem uincti erga-
ſtulũ: An adiutorio multitudo eoꝝ neceſſaria fuit: q diutine hoſtias luſtralis teneret
at nullas hoſtias niſi gallinas nominaſti. An ut grana turis numerarent: an ut Thallũ
proſternerent. Mulierem ẽt liberã perductã ad me domum dixiſtis. eiuſdem Thalli
ualitudinis. Quam ego pollicitus ſim curaturũ eam quoq; incantatã a me corruiſſe:
ut uideo uos palæſtritam non magum accuſatum ueniſtis ita omni qui me acceſſerit
interdicitis cecidiſſe. Negauit tamen quærente te Maxime Themiſon medicus a quo
mulier ad inſpiciendum perducta eſt. quicquam ultra paſſam: niſi quæſiſſe: ecquid Obtin
illi aures obeinurent & utra eorum magis ubi reſponderit dextram ſibi aurem nimis nirent
inquietam confeſtim diſceſſiſſe. Hic ego maxime quanquam ſedulo impræſentiarũ
a laudibus tuis tempero neubi tibi ob cauſam iſtam uidear blanditus tamen ſoller-
tiam tuam in percontando nequeo quin laudem: Dudum enim cum agitarentur hęc
& illi incantatam mulierem dicerent. medicus qui adfuerat abnueret: quæſiſti tu ni-
mis quam prudenter: quod mihi emolumentum fuerit incautandi. reſponderunt
ut mulier rueret. Quid deinde mortua eſt inquis: negarunt. Quid ergo dicitis: q̃ ap
puleii commodum. ſi ruiſſet. Ita enim pulchre ac perſeueranter tertio quæſiuiſti ut q̃
ſcires omnium factorum ratione diligentius examinandas. ac ſæpius cauſas quæri fa
cta concedi. eoq; etiam patronos litigatoꝝ cauſidicos nomiari. q̃ cur quæq; facta ſint
expediãt. Cæteꝝ negare factũ facilis res ẽ & nullo patrono. idiget recte factũ uel ppe
rã docere id uero multo arduũ & difficile eſt. Fruſtra igr an factũ ſit q̃ritur qd nullam
malã cauſã habuerit: ut fecerit: ita facti reus: apud bonũ iudicẽ ſcrupulo q̃ſtionis li-
beratur: ſi nulla fuit ei rõ peccandi. Nunc quoniã neq; incãtatã: neq; proſtratã mu-
lierem ꝓbauerũt: & ego nõ nego petitu medici a me iſpectã: dicã tibi Maxime: cur il
lud de auriũ tinnitu quæſierim: nõ tã purgandi mei gratia in ea re: quã tu iam præiu-
dicaſti.: neq; culpæ neq; crimini confinẽ: q̃ ut nequid auribus tuis: & doctrinæ tuæ cõ
gruens reticuerim. Dicã igitur q̃ breuiſſime potuero: etenĩ admonẽdos es mihi: non
docendus. Plato philoſophus in illo præclariſſimo Timæo: cæleſti quadã facundia
uniuerſum mundũ molitus: poſtq̃ de noſtri quoq; animi trinis poteſtatibus ſollertiſ
ſime diſſeruit: & cur quæq; mẽbra nobis diuina prouidentia fabricata ſint: aptiſſime
demonſtrauit: cauſam morborũ omniũ trifariam pcenſet. Primã cauſam primordi-
is corporis attribuit: Si ipſe elemẽtorũ qualitates: humida & frigida: & his duæ ad-
uerſæ nõ cõgruant: id adeo euenit: cũ quæpiã earũ modo exceſſit: aut loco demigra-
uit. Sequens cauſam morborum ineſt in eorum uitio: quæ iam concreta ex ſimplici-
bus elementis: una tamen ſpecie coaluerunt: ut eſt ſanguinis ſpecies: & uiſceris. & oſ-
ſis: & medullæ: porro illa quæ ex hiſce ſingularibus mixta ſunt. Tertio in corpore cõ
cremata uarii fellis. & turbidi ſpiritus: & pinguis humoris: nouiſſima ægritudinum
incitamẽta ſunt. Quorum e numero præcipua ſit materia morbi comicialis: de quo
dicere exorſus ſum. cum caro in humorẽ craſſum. & ſpumidum inimico igni colique
ſcit. & ſpiritum indidem parto ex candore compreſſi aeris albida & tumida tabes flu Proſpi
it. Ea nam q; tabes: ſi foras corporis proſpirauit: maiore dedecore: q̃ noxa diffundi- rauit

tur: pectoris enim primorē cutim uitiligine insignit: & omnimodis maculationib9 conuariat. sed cui hæc usu uenerit: nunquam postea comiciali morbo attentatur: ita ægritudinem animum grauissimam: leui turpidine corporis compescat. Enimuero si pernicios illa dulcedo intus cohibita: & bili acre sociata uenis omnibus furens peruasit. deinde ad sūmum caput uiam molita dirum fluxum cerebro imiscuit: illico regalem partem animi debilitat: quæ ratione pollens: uerticem hominis uelut arcē: & regiam insedit eius quippe diuinas uias & sapientis meatus obruit & obturbat quod facit minore pernicie per soporē cū potu & cibo plenos: comitialis morbi præmuncia strangulatione modice angit. sed si usqueadeo aucta est: ut etiam uigilantiū capiti of fundatur tum uero repentino mentis nubilo obtorpescunt: & moribūdo corpore cessante aīo cadunt eū nostri non modo maiorem & comicialem: uerum etiam diuinum morbū ita ut græci ἱερὸν νόσον nūcuparūt: uidelicet qd animi partē rationalem quæ lōge sāctissima est: eam uiolet. Agnoscis Maxime rationē Platonis quātū potui p̄tempore perspicue explicatā cui ego fidē arbitratus: causā diuini morbi esse cū illa pestis i caput redundauit. haud quaquā uideor de nihilo percontatus: an esset mulieri illi caput graue. ceruix torpens: tēpora pulsata: auris sonora: & cæteꝝ quod dextræ auris crebriores tinnitus fatebatur: signū erat morbi penitus adacti. nam dextera corporis ualidiora sunt: eoque minus spei ad sanitatē reliquūt cū & ipsa ægritudini accūbūt. Aristoteles adeo in problematis scriptū reliquit: quibus æque caducis a dextero morbus occipiat eorum esse difficiliorem medelā. Longum est si uelim Theophrasti quoque sententiam de eodem morbo recensere. Est enim etiam eius egregius liber de caducis: quibus tū in alio libro: quē de nō uidentibus aīalibus conscripsit. remedio esse ait exuuias stellionū: quas uelut senium more cæteroum serpentium temporibus statutis exuant. sed nisi confestim eripias: maligno ne præsagio an naturali ad petentia illico conuertuntur. & deuorant. Hæc iccirco commemoraui nobilium philosophorū disputata. simul & libros sedulo nominaui. nec ullum ex medicis. aut poetis uolui attingere: ut isti desinant mirari si philosophi suapte doctrina causas morborū & remedia nouerunt. Igitur cum ād inspiciendum mulier ægra curationis gratia. ad me perducta sit. atq; hoc & medici confessione: qui adduxit meam ratiocinationem recte factū esse conueniat aut constituāt magi: & maleficii hominis esse morbis mederi: aut si hoc dicere non audent: fateantur se in puero & muliere caducis uanas & prorsus caducas calumnias intendisse: Immo enim si audire uerum uelis Emiliane: tu potiꝰ caducus. qui iam tot calumniis cecidisti: neq; enim grauius est corpore. quā corde collabi pede potius: quā mente corruere: in cubiculo despui quā in ipso splendidissimo cœtu detestari. At tu forasse te putas sanum: quod non domi contineris: sed insaniam tuā quoquo te duxerit: sequeris. At qui si contēdere uis furorē tuum cum Thalli furore: inuenies permultum interesse: nisi q̄ Thallus sibi tu etiam aliis furis. Cæterum thallus oculos torquet tu ueritatem thallus manus contrahit: tu patronos: thallꝰ paumēris illiditur tu tribunalibus: Postremo ille quicquid agit. īægritudie facit. ignorans peccat. At tu miser prudens & sciens delinquis tanta uis morbi te instigat falsū pro uero insimulans infectum pro facto criminaris: quem innocentem liquido scis. tamen accusas ut nocentem. Quin etiam quod præterii. sūt quæ fatearis nescire & eadem rursus quasi scias criminaris. Ais enim me habuisse quædam sudariola inuoluta apud lares pontiani. Ea inuoluta quæ & cuius modi fuerint, nescisse te cōfiteris. neq;

Sudariola

præterea quēq; esse qui uiderit: tamē illa contendis instrumēta magiæ fuisse. Nemo tibi blandiatur Emiliane. Non est in accusādo uersutia. ac ne impudētia quidē: ne tu arbitreris quid igitur. Furor infœlix acerbi animi & misera insania crudæ senectutis. His enim pene uerbis, cum tam graui & pspicaci iudice egisti. Habuit Apuleius quæpiā linteola inuoluta apud lares pōtiani. Hæc quoniā ignoro quæ fuerint: iccirco magica fuisse contēdo. Crede igitur mihi quod dico quia id dico quod nescio. Opulchra argumenta: & aperte crimen reuincentia: hoc fuit quoniam quid fuerit ignoro. Solus repertus es Emiliane qui scias etiam illa quæ nescis tantum super omnes stulticiæ uectus es: quippe qui solertissimi & acerrimi phōꝝ fuerūt ne iis quidem confidendū esse aiunt quæ uidemus. At tu de illis quoq; affirmas. quæ neq; conspexisti unquam neq; audisti. Pontianus si uiueret: atq; eum interrogares quæ fuerint in illo inuolucro: ne scire se responderet libertus etiam ille qui clauis eius loci in hodiernū habet & a uobis stat nunquā se ait inspexisse: quanquā ipse aperiret. utpote promus librorꝝ: qui illic erant conditi pene quotidie & clauderet sæpe nobiscum multo sæpius solus intraret linteum in mensa positum cerneret. sine ullo sigillo: sine uinculo. Quid ni enim magicæ res in eo occultabantur eo negligentius adseruabā. sed enim libere scrutandum & inspiciendum si liberet etiam auferendum temere exponebam alienæ custodiæ cōmēdabā: alieno arbitrio permittebā. Quid igitur in præsentiaꝝ uis tibi credi: quod ne pontianus quidē sciret qui indiuiduo contubernio mecū uixit: id te scire quē nunq; uiderim nisi pro tribunali. An quod libertus assiduus cui omnis facultas inspiciēdi fuit quod his libertus nō uiderit te: qui nunq; eo accesseris uidisse. Denicq; ut quod nō uidisti id tale fuerit quale dicis. At qui stulte si hodie illud sudariolum tu increpisses: quid ex eo promeres ego magicum uideri tū de eo tecum decertarē: aut ego subiectū dicerem: aut remedio acceptum aut sacro traditum: aut somno imperatū. Mille alia sunt quibus possem more cōi & uulgatissima obseruationū consuetudine uere refutare. Nūc id postulas: ut quod deprehensū & detentū tū nihil ad me apud bonū iudicē læderet: id inani suspicione incertū & incognitū condēnet. Haud sciā. an rursus ut soles dicas. Quid ergo illud fuit: quod linteo tectū apud lares potissimū deposuisti. ita ne est Emiliane: sic accusas ut oīa a reo percontere: nihil ipse adferas cognitū quāobrē piscis quæris cur ægram mulierem inspexisti quid in sudario habuisti, insutū: accusatum an interrogatū: uenisti: si accusatū: tu argue quæ dicis si interrogatum. noli præiudicare quid fuerit quod ideo te necesse est interrogare. quia nescis. Cæteꝝ hoc quidē pacto omnis homines rei constituentur: si ei qui nomen cuiuspiam detulerit nulla necessitas sit probādi. omnis contra facultas percontandi. quippe omnib9 sicut forte negocium magiæ facessitur. quicquid omnino egerint. obiicietur. uotum in alicuius statuæ fore assignasti. Igitur magus es: aut cur signasti. tacitas preces in templo deis allegasti. Igitur magus es: aut quid optasti. contra. nihil in templo præcatus es. Igitur magus es aut cur deos non rogasti. Similiter si posueris donum aliquod: si sacrificaueris: si uerbenam sumpseris. Dies me deficiet. si omnia uelim persequi: quorum rationem similiter calumniator flagitabit. præsertim quod conditum cunq; quod obsignatum. quod inclusum domi obseruatur. id omne eodem argumento magicū dicetur. aut e cella promptuaria in forum atq; in iudicium proferetur. Hæc quanta sint & uelis modi Maxime. quantusq; camp9 calumnus. hoc Emiliane tramite aperiatur quanticq; sudores innocentibus hoc uno sudariolo adferantur. possū eqdē pluribꝰ di-

Promus

sputare. sed factā quod institui: & quod nō necesse ē: cōfitebor & interrogatꝰ ab emiliano respōdebo. Interrogas Emiliane quid in sudario habuerim. At q̄q̄ oīno positū illū sudariū meū in bibliotheca pontiani possim negare tū maxime fuisse concedā: eū habeā dicere: nihil in eos fuisse quæ si dicā neq; testimonio aliquo neq; argumēto reuincar: nemo enī qui attingerit: est unus libertus ut ait q̄ uiderit: tū inq̄ per me licet fuerit repertissimum: sic enī si uis arbitrare: ut olim Vlyxi socii thesauꝝ reppisse arbitrati sūt: cū utrē uentosissimū manticularentur. Vis dicā cuiusmodi illas res in sudario obuolutas: laribus Pontiani cōmendarim. Mox tibi geretur: sacroꝝ pleraq; initia in græcia pticipaui. Eoꝝ quædā signa & monumēta tradita mihi a sacerdotibus sedulo conseruo. nihil insolitū. nihil cognitū dico. uel unius liberi patris symmystæ quiadestis: sciti: quid domi conditū cælestis & absq; oibus prophanis tacite ueneremini. At ego ut dixi multiiuga sacra & plurimos ritus. uarias cerimonias. studio ueri & officio erga deos. didici. Nūc hoc ad tempus cōpono. sed abhinc ferme triennīū ē: cū primis diebus. quibus aeeam uenerā publice differens de Aesculapii maiestate. eadē ista pre me tuli. & quod sacra nossem percensui. Ea disputatio celebratissima ē uulgo legitur in oīum manibus uersatur non tam facundia mea q̄ mentione ęsculapii religiosis accēsibus cōmendata. dicite aliqui. siq forte meminit. huius loci principiū. Audis ne Maxime multos suggerentis. imo eriā ecce liber offertur. recitari ipsa hæc iubebo quoniā ostendis humanissimo uultu. auditione te ista nō grauari. Etiam ne cuiq̄ mirū uideri potest. cui sit ulla memoria religionis. hominē tot mysteriis deum conscium: quædā sacrorum crepundia domi adseruare. atq; ea lineo texto inuoluere quod purissimum est rebus diuinis uelamentum quippe lana segnissimi corporis excrementum pecori detracta. iam ide Orphei & Pythagore sitis prophanus uestitus ē. sed enim mundissima lini seges. inter optimas fruges terra exorta non modo indutui. & amictui sanctissimis ægiptiorum sacerdotibus. sed opertui quoq; inde rebus sacris usurpatur. Atq; ego scio nonnullos. & cum primis Emilianum istum facetiæ sibi habero. res diuinas deridere. nam ut audio percensentibus iis. qui istum nouere nulli deo ad hoc æui supplicauit. nullum templum frequentauit. si fanum aliquod prætereat nephas habet: adorandi gratia manum labris admouere. Istius uero nec diis rationis. qui eum pascunt: ac uestiunt. segetis ullas. aut uitis. aut gregis primicias impartit nullum in ulla eius delubrum situm. nullus locus aut lucus cōsecratus. Ec quid ego de luco & delubro loquor. negant uidisse se qui fuere: unū saltē in finibus eius. aut lapidē unctum aut ramū coronatū. Igitur agnomenta ei duo indita Charon ut iam dixi. oboris & aiditatē. sed alteꝝ q̄d libentius audit. ob deoꝝ cōtentū Mezentius. Qua propter facile intelligo. hasce ei tot initioꝝ enumerationes nugas uideri. & forsā ne ob hāc diuini contumaciā nō inducat in aīum. uerū esse q̄d dixi me sanctissime tot sacroꝝ signa. & memoracula custodire. Sed ego q̄d de me mezentius sentiat. manū non uorterim. Cæteris aūt clarissima uoce ꝓfiteor si qui forte adest eorūdē solēniū mihi particeps signū dato & audiat licet quæ ego adseruē. Nā equidē nullo unq̄ periculo cōpellar. q̄ reticenda accepi. hæc ad prophanos annūciare. Vt puto maxime satis uideor. cui uis uel iniquissimo aīum expleſſe. Et quod ad sudariū ptineat omnē criminis maculā dētersisse ac bono iam piculo ad testimoniū illud Crassi quod post ista q̄si grauissimū legerūt a suspicationibus Emiliani transcēsurus. Testimonium ex libello legi audisti Gumiæ cui iusdā. & desperati Lurconi. Iunii Crassime in eius domo nocturna sacra cū appio Quintiāo amico meo factita sse: qui ibi mercede diuersabatur. Idque se ait Crassus. quanq̄ meo tēpore uel alexandriæ fuerit. tamen cæde & fumo: & auium plumis cōperisse. s. eum cum alexandriæ sympositā obiret. Est enim Crassus iste. qui nō inuitus de die in ganeas correpat. In illo cauponis nidore pinnas de penatibus suis aduectas aucupatū. fumū domus suæ agnouisse patrio culmine longe exortū. Quē si oculis uidit ultra Vlyxi uota & desideria. Hic quidem est oculatus. Vlyxes fumū terra sua mergentē cōpluribus annis elitore prospectans. frustra captauit. Crassus i paucis. quibus abfuit mensibus eundē fumū: sine labore in taberna uinaria sedens cōspexit. Sin uero naribus nidorem domesticū præsensit uincit idem sagacitate odoran dī canes & Vlturios cui enim cani cui ulturio alexandrini cæli quicquam abusq; Acēsiū finibus oboleat. Est quidē Crassus iste sūmus Helluo: & oīs fumi non īperitus: sed ꝓfecto studio bibendi: quo solo censentur. facilius ad eū Alexandia uini aura q̄ fumi pueniret. Intellexit hoc & ipse incredibile futurum. Nā dicitur ante horam diei secundā: ieiunus adhuc & abstemius: testimoniū istud unedidisse. Igitur scripsit hæc se ad hūc modū cōperisse: postq̄ Alexandria reuenerit: domum suā recta contendisse: ex qua iam Quintianus migrarat: ibi in uestibulo multas auium pinnas offendisse: præterea parietes fulgine deformatos quæsisse causas & seruo suo quem ace reliquerit eūq; sibi de meis & Quintiani nocturnis sacris indicasse. Quā uero subtiliter cōpositū & uerisimiliter cōmentum: me si quid eius facere uellem non domi meæ potius factuꝝ fuisse. Quintianū istū qui mihi assistit: quem ego ꝓ amicicia quæ mihi cū eo artissima est: proq; eius egregia eruditione & perfectissima eloquentia: honoris & laudis gratia nomino. Hūc igitur Quintianū si quas auis cœna habuisset: qui pinnas cō uerteret: & foras abiiceret. Prætera fumi tantā ui fuisse ut pietes atros redderet. eāq; deformitatā: quoad habitauit passum in cubiculo suo Quitianū. Nihil dicis Emiliane. Non est uerisimile: nisi forte Crassus nō in cubiculū reuersus perrexit: sed suo more recta ad focū. Vnde autem seruus Crassi suspicatus est noctu potissimum parietes fumigatos an ex fumi colore: uidelicet fumus nocturnus nigrior est: eoq; diurno fumo differt. Cur autē suspicax seruus: ac tam diligens passus dst Quintianum migrare: prius q̄ mundam domum redderet. Cur ille plumæ quasi plumbeæ tam diu usque ad aduentum Crassi manserunt: nōne simul & Crassus seruus suus: sed ipse hæc potius de fuligine & pinnis mentitus est: dū nō pōt nec in testimonio dando discedere lōgius a culina. Cur autem testimonium ex libello legistis. Crassus ipse. Vbi gētium ē. An alexandriā tedio domus remeauit. An parietes suos detergit: an quod uerius est: ex crapula helluo attemptatur. Nam equidem hæc fabra tecum hesterna die animaduerti satis nobiliter in medio foro tibi Emiliane obructantem: quære a nomenclatoribus tuis Maxime quanquam est ille cauponibus: ꝑnomenclatoribus. notior tamen inquam interroga: an hic Iunium crassum aeensum uiderint. non negabunt. exhibeat nobis Emilianus iuuenem honestissimum cuius testimonio nititur. q̄d sit dicendum uides. dico crassum iam dudum ebrium stertere. aut secundo lauacro ad repotia cœnæ obeunde uinolentum sudorem in balneo desudare. Iste cum maxime præsens per libellum loquitur non quin adeo sit alienatus omni pudore. ut etiam sua oculis tuis si foret sine rubore ullo mentiretur. sed fortasse nec tantulum potuit ebrius sibi temperare ut hanchoram sobriæ expectaret. aut potius Emilianus de consilio fecit ne eū sub tam seueris oculis tius cōstitueret. ne tu beluam illam uulsis maxillis. fœdo aspe

Reptissimum Manticularē tur

Mēoracula

Helluo

Repotia

ctu de specie improbares: cū animaduertisses caput iuuenis barba & capillo populatum: madentis oculos: cilia turgentia: rictū: saluosa labia: uocem absonam: manuū tremorē: ructus. Nam patrimonium omne iam iam pridem abliguritū: quicq; ei de bonis paternis supereſt: nisi una domus ad calumniam uenditandum: quam tamen nunquam carius: q̄ in hoc testimonio locauit. Nam temulentum istud mendacium tribus milibus nummis Emiliano huic uendidit: idque æræ nemini ignoratur. Omnes hoc antequam fieret cognouimus: & potui denunciatione impedire: nisi scirē mendacium tam stultum potius Emiliano: qui frustra redimebat: q̄ mihi qui merito contemnebam: ob futurum uolui & Emilianum damno affici & Crassum testimonii sui dedecore prostitui. Cæterum nudiustertius haud quanq̄ occulta res acta est in Rufini cuiusdam domo: de quo mox dicam: intercessoribus & deprecatoribus ipso Rufino & Calpurniano. quod eo libentius Rufinus perfecit: quod erat certus ad uxorem suam cuius stupra sciens dissimulat: non minimam partem premii ei⁹ Crassum relaturum. Vidi te quoque maxime coitionem aduersum me & coniurationem eorum p̄ tua sapientia suspicatum. Simul libellus ille prolatus est: totam rem uultu aspernantem. Denique quanquam sunt soluta audacia & importuna impudentia prædíti: tamen testimonio crassi: cuius oboluisse fecem uidebant. nec ipsi ausi sunt perlegere nec quicquam eo niti. Verum ego ista propterea commemoraui: non quo pinnarum formidines: & fuliginis maculam te præsertim iudice timerem. sed ut ne īpunitum crasso foret: quod Emiliano homini rustico fumum uendidit. Vnde etiam crimen ab illis cum pudentillæ litteras legerent: de cuiusdam sigilli fabricatione prolatum est: quod me aiunt ad magica maleficia occulta fabrica: ligno exquisitissimo comparasse. & cū sit celeti forma turpe & horribile: tamen impendio colore & græco uocabulo grȩcum uerbum deest nuncupare. Nisi fallor: ordine eorum uestigia persequor: & sigillati apprehendens omnem calumniæ textum retexo. Occulta fuisse fabricatio sigilli: quod dicitis qui potest: cuius uos adeo artificem non ignoratis: utei uti præsto esset: denū ciaueritis. En adest Cornelius Saturninus artifex uir inter suos & arte laudat⁹: & moribus comprobatus: qui tibi maxime paulo ante diligenter scisciitanti: omnem ordinem gestæ rei summa cum fide & ueritate percensuit. me cum apud eum multas geometricas formas Gnosso uidissem: subtiliter & adfabre factas: inuitatum eius artificio: quædam mechanica ut mihi elaborasset: petisse: simul & aliquod simulacrum cuiuscunque uellet dei: cui ex more meo supplicassem: quacunque materia dummodo lignea exculperet. Igitur primo buxeam cȩptasse. Interim dum ego ruri ago: sicmiū Pōtianum priuignum meum: qui factum uolebat: impetratos hebeni loculos: a muliere honestissima Capitolina ad se attulisse. Ex illa potius materie rariore & durabiliore uti faceret. adhortatum. Id munus cum primis gratum mihi fore. Sed ea se fecisse: perinde ut loculi suppetebant. Ita minutatim ex tabellis compacta crassitudine mercuriolum expediri potuisse. Hæc ut dico omnia audisti. Præterea a filio capitoline probissimo adolescente: qui præsens est: sciscitante te eadem dicta sunt. Pontianum loculos petisse. Pontianum Saturnino artifici detulisse: etiam illud non negatur. Pontianum a Saturnino perfectum sigillum recepisse: & postea dono mihi dedisse. His oīb⁹ palā atq; apte ꝓbatis: qd oīno supest. īquo suspitio, aliq̄ magiæ delitescat. īmo qd oīno ē. quod uos manifesti mendacii nō reuincat: occulte fabricatum eē sigillum dixistis: quod Pontianus splēdidissimus eques fieri curauit. quod Saturnus uir grauis. & probe iter suos cognitus: in tabernula sua sedens: propalā exculpsit: quod ornatissima matrona munere suo adiuuit: qd & futurū & factū multi cum seruorū: tū amicor̄. qui ad me uēirabant scirēt: lignū a me toto oppido quęsitū: nō piguit uos cōmentiri. quem quidē abfuisse meo tēpore scitis: quem iussisse fieri qualicunq; materia probatū est. Tertiū mendaciū uestrū fuit. macilentā uel oīo euiscerata forma diri cadaueris fabricatā: prorsus horribilē & larualē. Quod si cōpertum habebatis ante euidens signū magiæ: cur mihi ut exhiberem: nō denunciastis. An ut possetis in rem absentē libere mentiri. Cuius tamē falsi facultas: opportunitate quadam meæ cōsuetudinis uobis adempta est. Nam morem mihi habeo quoquo eam simulacrū alicuius dei inter libellos cōditū gestare: eiq; diebus festis: thure & mero & aliquādo uictimis supplicare. Dudū ergo cum audirem scelestum. per q̄ impudenti mendacio dictitari: iussi curriculo iret aliquis: & ex hospitio meo mercuriolū afferet quem mihi Saturninus iste ęqę fabricatus est: cedo tu eum uideant: teneant: considerent. En uobis quē scelestus ille scelestū nominabat. Auditis ne reclamationem omnium qui adsunt. Auditis ne mendacii uestri damnationē. Non uos tot calumniaȝ tandē dispudet. Hiccine est scelestus. Hiccine est larua. Hoccine est qd appellitabatis dæmoniū: magicū ne istud. an solēne & cōe simulacrū est. Accipe quæso Maxime & cōtemplare bene: tam puris & tam ptis manibus tuis traditur res cōsecrata. En uide q̄ facies eius decora & suci plena sit: q̄ hilaris dei uultus ut decenter utrinq; lanugo malis deserpat: ut in capite crispatus capillus sub uno pilei umbraculo appareat: q̄ lepide sup tempora pares pinulæ emineant. q̄ aūt festiue circa humeros uestis substricta sit. Hūc qui scelestū audet dicere: profecto ille simulacra deorū nulla uidet: aut oīa negligit. hūc denicq; qui laruā putat: ipse est laruatus. At tibi Emiliane pro isto mendacio: aut deus iste superū & inferū cōmeator: utrorūq; deorū malā gratiā: semperq; obuias species mortuoȝ. quicqd umbrarū est usquā: quicqd lemurū: quicqd maniū: quicqd laruaȝ oculis tuis oggerat oīa noctiū occursacula. oīa bustoȝ formidamina. oīa sepulchroȝ terriculamenta. a quibus tū æuo & merito haud lōge abes. Cæteȝ platonica familia: nihil nouimus nisi festū & lætū & solēne & superū. & cælestе quin altitudinis studio. secta ista etiā cælo ipso sublimiora quæpiā uestigauit: & in extimo mundi tergo degit. Sit me uera dicere Maximus: qui legit in Phedro diligenter. Idem maximus optime intelligit: ut de nomine etiā uobis respōdeam: quis nam sit ille non a me primo. sed a platone nuncupatus βασιλεύς. Quis nā sit ille βασιλεύς. totius rerū naturę cā: & ratio. & origo initialis: summus animi genitor. æternus animātiū sospitator. assiduus mundi sui opifex. sed enim sine opera opifex: sine cura sospitator: sine propagatione genitor: neq; loco neque tempore: nec ulla uice comprehensus: eoque paucis cogitabilis: nemini effabilis. En ultro augeo magię suspitionem: nō respōdeo tibi Emiliane quē colam: βασιλεῦς quin si ipse proconsul interroget. quid sit deus meus: tacebo. De nomine ut impręsentiarū satis dixi. qd supest: nec ipse sū nesci⁹ quo sdā circūstātiū cupe audire. cur nō argēto uel auro. sed potissimū ex ligno simulachrū fieri uoluerim: idq; eos arbitror. nō tā ignoscēdi q̄ cognoscēdi cā desiderare. ut hoc ēt scrupulo liberētur cū uideāt oēm suspicionē criminis abunde cōfutatā. Audi igitur cui cura cognoscere est. sed aio quantum potes erecto. & attēto: quasi uerba ipsa platōis iā senis de nouissimo legū libro auditurus. Hoc cohibet. ut delubra nemo audeat priuatim constitu

Mercuriolum

Dispudet.

cōmeator.

Oggero.

Occursacula.

Formidamina

Terriculamēta.

ere: cẽſet eteni ſatis ciuibus ad immolandas uictimas tẽpla publica. Deide ſubnectit ut oium aſſenſus declarauit. maximeq; q in cõſilio eſtis: cõpetẽtiſſime uideor uſus Platone: ut uitæ magiſtro: ita cauſæ patrono cuius legibus obedientem me uidetis.

Apologiæ oratio ſecunda:

Vnc tẽpus eſt ad epiſtolas Pudẽtillæ præuerti: uel adeo totius rei ordinẽ paulo altius petere: ut oibus manifeſtiſſime pateat: me quem lucri cupiditate iuaſiſſe Pudentillæ domũ dictitant: ſi ullũ lucrũ cogitarẽ fugere ſempa domo iſta debuiſſe: qn & in ceteris cauſis minime ꝑſperũ matrimonium: & niſi ipſa mulier tot incõmoda uirtutibus ſuis repenſaret: inimicũ. Neq; enĩ ulla alia cauſa præter caſſam inuidiã reperiri pót: quæ iudicium iſtud mihi: & multa antea ꝓcula uitæ cõflauerit. Cæteꝝ cur Emilianus cõmoueretur: etſi uere me magũ cõſpexiſſet: qui nõ mõ ullo facto: ſed ne tantulo q dẽ dicto meo læſus ẽ: ut uideretur ſe merito ultum ire: neq; autem gloriæ cã me accuſat. ut. M. Antonius. Cn. Carbonẽ. C. Mutius. A. Alputium. P. Sulpitius. Cn. Norbanum. C. Furius. M. Aquiliũ. C. Curio. Q. Metellũ. Quippe homines eruditiſſimi iuuenes. laudis gratia primũ hoc rudimẽtũ forenſis opæ ſubibãt: ut aliquo iſigni iudicio ciuibus ſuis noſcerent: q mos ĩcipiẽtibus adoleſcentulis. ad illuſtrandũ ingenii floré apud antiquos cõceſſus diu exoleuit. qd' ſi nunc quoq; frequẽs eẽt: tamẽ ab hoc ꝓcul abfuiſſet. Nã neq; facundiæ oſtentatio rudi & indocto: neq; gloriæ cupido ruſtico & barbaro: neq; inceptio patrociniorum: capulari ſeni congruiſſet: niſi forte Emilianus ꝓ ſua ſeueritate exẽplum dedit: & ipſis maleficiis ĩſenſus: accuſatiõem iſtã: ꝓ morũ integritate ſuſcepit. At hoc ego Emiliano. nõ huic afro. ſed illi africano. & numantino & præterea cenſorio uix credidiſſem: ne huic frutici credam. nõ mõ odium peccatorũ. ſed ſaltẽ intellectũ ineſſe. Quid igitur ẽ. Cuius clare dilucet aliam rẽ inuidia nullam eẽ: quæ hũc & Herenniũ Rufinũ ĩpulſarẽ huius de quo mox dicam. cæteroſque inimicos meos: ad nectendas magiæ calũnias prouocarit. Quĩque igitẽ res ſunt. quas me oportet diſputare. nã ſi ꝓbe memini quod ad Pudentillam attinet. hæc obiecere. Vna res eſt. qd nũq; eã uoluiſſe nubere poſt priorẽ maritũ. ſed meis carminibus coactã dixere. Altera res ẽ de epiſtolis eius. quam cõfeſſionem magiæ putant Deinde ſexageſimo anno ætatis. ad libidinem nupſiſſe. Quod in ulla ac non in oppido. tabulę nuptiales ſint conſignatę. tertio & quarto loco obiecere. Nouiſſima & eadẽ iuidioſiſſima criminatio de dote fuit. ibi omne uirus. totis uiribus adnixi effudere. ibi maxime angebantur. atque ita dixere me grandem dotem mox in principio coniunctionis noſtrę mulieri amanti. remotis arbitris in uilla extorſiſſe. Quę oĩa tam falſa. tã nihili: tã inania oſtẽdam. adeoque facile & ſine ulla controuerſia refutabo. ut mediuſfidius uerear maxime. qque in conſilio eſtis. ne demiſſum & ſubornatũ a me accuſatorem putetis. ut inuidiam meam reperta occaſione palam reſtinguerem. mihi credite: quod re ab ſe intelligetur. oppidoq; mihi laborandum eſt. ne tam friuolam accuſationem me potius callide excogitaſſe. q; illos ſtulte ſuſcepiſſe exiſtimetis. Nunc dum ordinem rei breuiter perſequor & efficio ut ipſe Emilianus recognoſcat. falſo ſe ad inuidiam meam inductum. & longe a uero aberraſſe. neceſſe habeat confiteri: quæſo ut

Repẽſare

Capularis ſe nex

Oppidoq;

adhuc feceritis: uel ſi quo magis etiam poteſtis: ipſum fontem & fundamẽtũ mẽdacii huiuſce diligentiſſime cognoſcatis. Aemilia pudentilla quę nũc mihi uxor ẽ: ex quo dã Sicinio amico: q cũ antea nupta fuerat: pontianũ & Pudentem filios genuit: eoſq; pupillos in poteſtate aui relictos paterni: nã ſuperſtite patre amicus deceſſerat. p annos fermæ quattuordecim memorabili pietate ſedulo aluit. nõ tamẽ libẽter ĩ ipſo ætatis ſuæ flore tam diu uidua. Sed puerorũ auus: inuitam eã conciliare ſtudebat alteri filio ſuo Sicinio claro: eoq; cæteros ꝓcos abſterrebat & præterea minabatur ſi extrario nupſiſſet: nihil ſe filiis eius ex paternis eorum bonis teſtamento relicturũ: quã contionẽ cũ obſtinate ꝓpoſitam uideret mulier ſapiẽs: & egregie pia: ne quid filiis ſuis eo noie icõmodaret. facit q dẽ tabulas nuptiales cũ quo uidebatur cũ Sicinio claro ueꝝ enimuero uanis fruſtrationibus nuptias eludit eo ad dum puerorũ auus fato cõceſſit relictis filiis eius hæredibus: ita ut pontianus q maior natu erat: fratri ſuo tutor eſſet. Eo ſcrupulo liberata: cũ a principib9 uiris i matrimoniũ peteretur. decreuit ſibi diutius in uiduitate non ꝓmanendũ. qppe ut ſolitudinis tediũ ꝓpeti poſſet tamẽ ęgritudinem corporis ferre nõ poterat mulier ſanctæ pudicæ: tot annis uiduitatis ſine culpa: ſine fabula: aſſuetudine coniugis torpens: & diutino ſitu uiſcerum ſautia: uitiatis intimis uteri: ſæpe ad extremũ uitæ diſcrimen doloribus obortis examinabatur. medici cum obſtetricibus conſentiebãt. penuria matrimonii morbũ quęſitum malum ĩ dies augeri. ægritudinẽ ingraueſcere. dũ ætatis aliq d ſupſit. nuptiis ualitudinem medicandum. Conſilium iſtud cũ alii approbant. tum maxime Emilianus iſte. q paulo prius confidẽtiſſimo mẽdacio adſeuerabat. nunq; de nuptiis pudentillam cogitaſſe. prius q; foret magicis maleficiis a me coacta: me ſolum repertũ. q uiduitatẽ eius uelut quandã uirginitatẽ carminibus & uenenis uiolarem. Sæpe audiui non de nihilo dici mendacem memorem oportere. at tibi. Emiliane non uenit in mentem priuſquã ego aeeam uenirem. te litteras etiã uti nuberet ſcripſiſſe ad filium eius pontianũ: q tũ adultus Romæ agebat. Cedo tu epiſtolam. uel potius da ipſi: legat. ſua ſibi uoce: fuiſq; uerbis ſeſe reuincat. Eſt ne hæc tua epiſtola. quid paluiſti. nam erubeſcere tu quĩ dẽ nõ potes. ẽ ne tua iſta ſubſcriptio. Recita quæſo clari9 ut oẽs intelligãt q tũ lingua eius manu diſcrepet. q tumq; minor illi ſit mecũ: q ſecũ diſſentio: Scripſiſti ne hæc Emiliane quæ lecta ſũt. nubere illã uelle. & debere. ſcio. ſed quem eligat. neſcio: recte tu qdẽ neſciebas. Pudentilla enĩ tibi cuius infeſtã malignitatẽ ꝓbe norat. de ipſa re tantũ. cæteꝝ de petitore nihil fatebatur. at tu dũ eã putas etiã nũc claro fratri tuo denupturã: falſa ſpe iduct9. filio quoq; eius pontiano. autor aſſentiẽdi fuiſti. Igitur ſi claro nupſiſſet: hõi ruſticano & decrepito ſeni. ſponte eã diceres ſine ulla magia iam olim nupturiſſe. Quoniã iuuenẽ talẽ qualem dicitis. elegit coactã feciſſe ais. cæterũ ſemper nuptias aſpnatã: neſciſti ĩprobe epiſtolã tuam de iſta re teneri. neſciſti te tuomet teſtimonio cõuinctũ iri. quã tamẽ epiſtolã pudẽtilla teſtẽ & ĩdicẽ tuæ uolũtatis ut quæ te leuẽ & mutabilẽ nec min9 mẽdacẽ. & ipudẽtẽ ſciret. maluit retiere q; mittere. Cæteꝝ ipſa de ea re põtiano filio ſuo Romã ſcripſit. ẽt cauſas conſilii ſui plene allegauit. Dixit illa omnia de ualitudine. nihil præterea eſſe cur amplius debet obdurare. Hæreditatem auitã longa uiduitate. cũ deſpectu ſalutis ſuæ quęſiſſe. eãdẽ ſumma induſtria auxiſſe. iã deum uolũtate. ipſum uxori. fratrẽ eius uirili togæ idoneos eſſe. Tãdem aliquãdo ſe quoq; paterẽtur ſolitudini ſuæ. & ægritudini ſubuenire. Cæterum de pietate ſua & ſupremo iudicio nihil metuerẽt qualis uidua eis fuerit. talem

Denuptura

Nupturiſſe

nuptam futuram. recitari iubebo exẽplũ epistolæ huius ad filium misse. Satis puto ex istis cuiuis liquere posse Pudentillam non meis carminibus ab obstinatà uiduitate compulsam. sed olim sua sponte a nubendo nõ alienã me fortasse præ cæteris maluisse. quæ electio tam grauis fœminæ: cur mihi crimini potius q̃ honori danda sit: nõ reperio: non nihil tamen miror quod Emilianus & Rufinus id iudiciũ mulieris ægre ferant: cum ii qui Pudentillam in matrimoniũ petiuerunt: æquo aio patiantur me sibi prælatũ. Quod quidẽ illa ut faceret filio suo potius q̃ animo obsecuta ẽ. Ita factum: nec Emilianus poterit negare. Nam Pontianus acceptis litteris matris: cõfestim Romã aduolauit. metuens ne si quẽ auaę uię nacta esset. oia ut sæpe fit: in mariti domũ cõferret. ea sollicitudo non mediocriter animũ angebat: omnes illi fratriq; diuitiarum spes in facultatibus matris sitæ erant. Auus modicũ reliquerat: mater sestertium quadragies possidebat. Ex quo sane aliquantã pecuniam. nullis tabulis: sed ut æquũ erat mera fide acceptam filiis debebat. Hunc ille timorem mussitabat: aduersari ꝓpalam nõ audebat: ne uideretur diffidere: cũ in hoc statu res esset inter precationem matris & metũ filii. fortene an fato ego aduenio pergẽs Alexãdriã: dixissem hercule. qd utinã nunquam euenisset. ni me uxoris meæ respectus prohiberet. hyems anni erat. ego ex fatigatiõe itineris aduect⁹. apud Appios ueteres amicos meos. quos honoris & amoris gratia nomino. aliquã multis diebus decumbo. Eo uenit ad me Pontianus. nã fuerat mihi nõ ita pridẽ ante multos annos Athenis per quosdam communis amicos cõciliatus. & arto postea contubernio intime iunctus: facit omnia circa honorem meũ obseruantur. circa salutem sollicite: circa amorem callide: quippe etenim uidebatur sibi peridoneũ maritũ matri repperisse. Cui bono piculo totã domus fortunã concrederet. Ac primo quidẽ uoluntatem meã uerbis inuersis periclitabundus. quoniã me uiæ cupidum & cõuersum ab uxoria re uidebat: orat saltẽ paulisper manere. uelle se mecũ ꝓficisci. hyemem alterã ꝓp Syrtis ęstus. & bestias operiẽdã. qd illã mihi infirmitas exemisset. multis etiam precibus me ab amicis meis appiis affert. ut sese in domum matris suæ trãsferat: salubriorẽ mihi habitationẽ futuram. Præterea prospectu matris qui mihi gratissimus est liberius me ex ea fruiturũ. Hæc oia admixus impenso studio persuadet: & matrem suam suumq; fratrẽ puerum istum mihi cõmẽdat. non nihil a me in communioribus studiis adiuuãtur. Augetur oppido familiaritas: interbi reualesco. Differo aliquid postulantibus amicis: publice omnes qui aderant. igenti celebritate basilicam qui locus auditorii erat: complentes. inter alia plæraq; cõgruentissima uoce insigniter acclamant: petẽtes ut remanerẽ: fieremq; ciuis æensium. Mox auditorio misso: pontianus eo principio me adort⁹: consensum publice uocis pro diuino auspicio interpretatur: aperitque consilium sibi esse: si ego non nolim: matrem suam cui plurimi inhient. mecum coniungere. quoniam mihi soli ait rerum omnium confidere sese & credere. ut id onus recipiam. quoniam non formosa pupilla. sed mediocri facie mater liberorum mihi offeratur. si hæc reputans. formæ aut diuitiorũ gratia. me ad aliam conditionẽ reseruarem. neq; pro amico. neq; ꝓ philosopho facturũ. Nimis multa oratio est. si uelim memorare. quæ ego cõtra responderi. Quam diu & quotiens inter nos uerbigeratum sit. quot & qualibus precibus me adgressus. haud prius omiserit. q̃ denique impetrarit. nõ quin ego pudentillã. iam anno ꝓpeti assiduo conuictu probe spectassem. & uirtutem eius dotes explorassem. sed ut potẽ pegrinationis cupiens impedimentũ matrimonii aliquantisper recusaueram. mox tamen ta-

Mussitabat

Cõcrederet

Periclitabundus

Interibi Reualesco

Verbigeratum

Perpetim

lẽ fœminã nihilo segnius uoluit: q̃ si ultro appetissem. persuaserat idẽ põtianus matri suæ: ut me aliis oibus mallet: & quã primũ hæc ꝓficere incredibili studio auebat: uix ab eo tãtã morã ꝑamus: dũ prius ipse uxorẽ duceret. frater eius uirilis togæ usum auspicaretur. tunc deinde ut nos cõiungeremur. utinã Hercule possem: quæ deinde dicenda sunt: sine maximo causæ dispẽdio trãsgredi: ne pontiano: cui errorẽ suũ deprecanti simpliciter ignoui: uidear nũc leuitatẽ exprobare. Cõfiteor. n. qd mihi ꝯiectũ est: eũ postq̃ uxorẽ duxerit: a cõspecta fide desciuisse: ac derepente aĩ mutatũ: qd antea nimio studio festinarat: pari pertinacia ꝓhibitũ isse. Deniq; matrimoniũ nostrum ne coalesceret: quid uis pati: q̃ duis facere: paratũ fuisse: quãuis oĩs illa: tum animi fœda mutatio. & suscepta cõtra matrẽ simultas nõ ipsi uitio uortẽda sit. sed socero eius ecclli. Herennio Rufino: q̃ unũ neminem in terris uiliorẽ se: aut ꝓbiorem aut ĩgnauiorẽ reliq̃t. Perpaucis hominẽ q̃ modestissime potero: necessario demonstrabo. Nisi oĩo de eo reticuero: opam ꝓdiderit: q; negociũ istud mihi ex summis uiribus conflauit. Hic est. n. pueruli huius istigator: hic accusationis autor. hic aduocatorũ conductor: hic testium exemptor: hic totius calumniæ fornacula. hic Emiliani huius fax & flagellum: idq; apud oĩs intẽperantissime gloriat̃: me suo machinatu reum postulatũ. Et sane habet ĩ istis qd sibi plaudat. ẽ. n. litiũ oium depector: oium falsorũ cõmẽtator: oium simulationũ architectus: oium malorũ seminariũ: necnon idẽ hibidinũ: ganearũq; locus: lustrũ lupanar. Iã ide ab ineunte æuo cũctis ꝓbris pasã notus. olim ĩ pueritia priusquã isto caluitio deformaretur: emasculatoribus suis ad oĩa infanda morigerus. Mox in iuuentute saltandis fabulis: exossis plane & eneruis. sed ut audio indocta & rudi mollitia. Negat̃: n. qcq̃ histrionis habuisse præter ĩpudicitiam. In hac etiã ætate q̃ nunc est q istũ deperdiũt: multi sunt: honos auribus præfãdus ẽ: domus eius tota lenonia: tota familia cõtaminata: ipse ꝓpudiosus. uxor lupa. filii similes ꝓrsus diebus ac noctibus ludibrio iuuẽtutis. ianua calcibus ꝓpulsata. fenestræ cãticis circũ strepitæ: tricliniũ cõmessatoribus inq̃etũ: cubiculũ adulteris peruiũ. neq; enĩ ulli ad introeundũ metus ẽ. nisi q preciũ marito nõ attulit. Ita ei lecti sui cõtumelia uectigalis ẽ. olim sollers suo: nũc cõiugis corpore: uulgo meret: cũ ipso plerisq; nec mẽtior cũ ipso inquã de uxoris noctibus paciscunt̃. Iã illa ĩter uirum & uxorẽ nota collusio. q amplã stipẽ mulieri detulerũt: nemo eos obseruat. Suo arbitratu ascendũt. q ĩ amores uenere signo dato ꝓ adulteris deprehendũtur. & q̃ si ad discendũ uenerint: nõ prius abeunt q̃ aliquid scripserit. Quid. n. faciat hõ miser: ampluscula fortuna deuolutus. quã cũ fraude patris ex inopinato iuuenerat̃ pater eius plurimis creditoribus defœneratus: maluit retinere pecuniã q̃ pudorẽ. nã cũ undiq; uersum tabulis flagitaretur: & quasi insanus ab hoĩnibus obuiis teneretur: lex inquit negat posse dissoluere: annulos aureos & oĩa insignia dignitatis abiicit. Cum creditoribus depaciscitur. pleraq; tamẽ rei familiaris ĩ nomen uxoris callidissima fraude confert. ipse egens: nudus. & ignomia sua tectus reliqt Rufino huic. non mentior: sestertiũ. xxx. deuorandũ. tantũ enĩ ad eũ de bonis matris liberũ uenit. præter qd ei uxor sua quotidianis dotibus q̃siuit. Quæ tamẽ oĩa in paucis annis ita hic degulator studiose ĩ uentrem condidit. & omnimodis cohircinationibus dilapidauit: ut crederes metuere. ne quid habere ex fraude paterna diceretur. homo iustus & merus dedit operam. quod male partũ erat: ut male periret. nec qcq̃ ei relictũ ẽ ex largiore fortuna: præter ambitionẽ miseram & ꝓfundam gulam. Cæteq; uxor iam ꝓpe modũ uetula

Forma cula

Depector

Emasculator

Exossis

Deperdiunt

Ampliuscula

Defœneratus

Cohircinationibus

Inuita mẽtũ

& efferata: totã domũ cõtumeliis abnuit. Filia autẽ ꝑ aduleſcentulos ditiores inuitamẽro matris ſuæ: neqcq̃ circũlata: qbuſdã ẽt ꝓcis ad expiundũ ꝓmiſſa: niſi ifacilitatẽ Põtiani icidiſſet: fortaſſe an adhuc uidua: anteq̃ nupta: domi ſediſſet. Pontianus ei multũ qdẽ dehortãtib⁹ nobis: nuptias ꝙ titu ũ falſum & imaginariũ donauit: nõ neſcius eã paulo anteq̃ duceret: a quodã hõeſtiſſimo iuuene: cui prius pacta fuerat: poſt ſacietatẽ derelictã. Venit igit ad eũ noua nupta. ſecura. & intrepida. pudore diſpolia to. floreexoleto. flãmeo obſoleto. uirgo rurſum poſt recẽs repudiũ. nomen potius aſferens puellæ. q̃ integritatẽ. uectabatur octophoro. uidiſtis ꝓfecto q affluiſtis. q̃ iproba iuuenum circũſpectatrix. q̃ ímodica ſui oſtentatrix. Quis nõ diſciplinam matris agnouit. cũ in puella uideret ímedicatũ os & purpuriſſatas genas: & illices oculos: dos erat a creditore oĩs ad ternũtium pridie ſumpta. & qdẽ grãdior. q̃ domus exhauſta. & plena liberis poſtulabat. Sed. n. iſte ut ẽ rei modicus. ſpei ímodicus. pari auaricia & egeſtate. totũ pudentillæ quadragies præſumptione caſſa deuorarat. eoq; me amoliendum ratus. quo facilius pontiani facilitatem. pudentillæ ſolitudinẽ circũueniret. infit generũ ſuũ obiurgare. q; matrem ſuam mihi deſponderat. ſuadet quãprimũ ex tanto piculo dum licet. pedẽ referat. Res matris ipſe potius habeat. q̃ hõi extrario ſciens trãſmittat. ni ita faciat. iniicit ſcrupulũ amãti aduleſcentulos. ueterator minatur ſe filiã abducturũ. Quid multis? iuuenẽ ſimplicẽ: præterea nouæ nuptæ illecebris obfrenatũ. ſuo arbitratu deuia deflectit. It ille ad matrẽ uerbo⁹ Rufini geuſ⁹. ſed neqcq̃ tẽptata ei⁹ grauitate. ultro ipſe leuitatis & icoſtãtię increpit⁹. reportat ad ſocer⁹ haud mollia. Matri ſuæ ꝓter igeniũ placidiſſimũ. & ímobile: irã quoq; ſua ex poſtulatiõe accẽſiſſe. nõ mediocre ꝓtinaciæ adiuuẽtũ. Reſpõdiſſe eã deniq; nõ clã ſeeẽ Rufini ex oratione ſecum expoſtulari. eo uel magis ſibi auxilium mariti. aduerſum eius deſperatam auaritiã comparandum. hiſce auditis. exacerbatus aquariolus iſte uxoris ſuæ ita ira extimuit ita exarſit furore ut in fœminam ſanctiſſimam & pudiciſſimam præſente filio eius digna cubiculo ſuo diceret. A matricem eam me magum & ueneficum clamitaret multis audientibus. quos ſi uoles nominabo ſe mihi ſua manu mortem allaturum. Vix hercule poſſum ire moderari ingens indignatio animo oboritur tu ne effœminatiſſime tua manu cuiquam uiro mortem minitaris. At qua tandẽ manu. Philomenæ an medeæ an Clitennęſtræ qua tamen conſultas tanta mollicia aí tanta formido ferri eſt ſine cludine ſaltas. Sed ne longius ab ordine digrediar. Pudentilla poſtq̃ filium uidet preter opinionem contra ſuam eſſe ſentẽtiã deprauatum: rus profecta ſcripſit ad eum obiurgandi gratia illas famoſiſſimas litteras. quibus ut iſti aiebant confeſſa eſt ſeſe mea magiã in amorem inductam dementare quas tamen litteras tabulario pontiani præſente & contra ſcribente Emiliano nudiuſtertius tuo iuſſu maxime teſtato deſcripſimus í quibus omnia contra prædicationem iſtorum pro me reperiuntur q̃q̃ etſi diſtrictius magum me dixiſſet poſſet uideri excuſabunda. ſe filio uim meam q̃ uoluntatem ſuam cauſari maluiſſe. an ſola phœdra falſum epiſtoliũ de amore commentata eſt. An non omnibus mulieribus hæc ars uſitata eſt ut cum aliquid eiuſmodi uelle ceperunt malint coacte uideri. q; ſi aĩo etiam ita putauit me magum eſſe iccirco ne magus habear quia hoc ſcripſit pudentilla. uos tot argumẽtis. tot teſtibus. tanta oratione magum me non ꝓbatis illa uno uerbo ꝓbaret. Et quanto tãdem grauius habendum eſt. quod in iudicio ſubſcribitur quam quod in epiſtola ſcribitur. Quin tu meiſmet factis nõ alienis uerbis reuincis? Cæterum eadẽ uia multi

Purpuriſſatus

Ternuntium

Extrarius

Obfrenatus

Accenſiſſe

Aq̃rio ius

Excuſabunda

Epiſtolium

rei cuiuſuis maleficii poſtulabuntur: ſi ratum futurum eſt: quod quiſq; ĩepiſtola ſua uel amore uel odio cuiuſpiam ſcripſerit. Magum te ſcripſit pudentilla: igitur magus es. Quid ſi conſulem me ſcripſiſſet: conſul eſſem: quid enim ſi pictorem. ſi medicum quid deniq; ſi innocentem: nũ aliquod hoc putares iccirco q; illa dixiſſet nihil ſcilicet: At qui piniuriũ eſt: ei fidem in peioribus habere: cui in meliorib⁹ nõ haberes poſſe líteras eius ad perniciẽ nõ poſſe ad ſalutẽ. Sed inquieti aĩ fuit: efflictim te amabat concedo interim. nun tamen omnes qui amantur: magi ſunt. ſi hoc forte qui amat ſcripſerit. Cedonunc quod pudentilla me in eo tempore non amabat: ſiquidem id foris ſcripſit. quod palã erat mihi obfuturũ. Poſtremo q̃d uis ſanã an inſanã fuiſſe dũ ſcriberet. ſanam dices. Nihil ergo erat magicis artibus paſſa. Inſanam reſpondebis? Neſciit ergo quid ſcripſerit eoq; ei fides nõ habenda eſt. ímo ẽt ſi fuiſſet inſana: inſanã ſe eſſe neſciſſet. Nã ut abſurde facit qui tacere ſe dicit: quod ibidem dicendo tacere ſeſe nõ tacet & ipſa ꝓfeſſione quod ꝓfitetur infirmat: ita uel magis hoc repugnat: Ego iſanio quod uerum non eſt: niſi ſciens dicit. porro ſanus eſt qui ſcit quid ſit inſania. qppe inſania ſcire ſe non poteſt. nõ magis q̃ cæcitas ſe uidere. Igitur pudẽtilla cõpos mẽtis ſe non putabat. poſſũ ſi uelim pluribus. Sed mitto dialecticam. ipſas litteras longe aliud clamantis: & quaſi dedita opera ad iudicium iſtud præparatas. & accommodatas recitabo: Accipe tu: & lege: Vſq; dum ego inter loquar ſubſtine paliſper quæ ſequuntur. nã & diuerticulũ rei uẽtum eſt. Adhuc enim maxime q̃tũ equidẽ aĩaduerti: nuſq̃ mulier magiam nominauit. ſed ordinem repetiuit eundẽ quem ego paulo prius longa uiduitate: de remedio ualitudinis: de uoluntate nubendi: de meis laudibus q̃s ex pontiano cognouerat: de ſuaſu ipſius ut mihi potiſſimum nuberet. Hæc uſq; adhuc lecta ſunt. ſupereſt ea pars epiſtolæ: quæ ſimiliter pro me ſcripta: in me meipſũ uertit cornua: ad expellẽdũ a me crimen magiæ: ſedulo omiſſa: mẽorabili laude Rufini uice mutauit. & ultro contrariam mihi opinionem quorundã æenſiũ: quaſi mago quæſiuit. Multa fando maxime audiſti: & plura legendo didiciſti: non pauca experiendo cõperiſti. Sed enim uerſutiã tã inſidioſã tam admirabili ſcelere conflatam: negabis te unq̃ cognouiſſe quis palamedes: quis Siſiphas. quis deniq; Euribates aut phirimondas talem excogitaſſet. Omnes iſti quos nominaui. & ſi q̃ præterea fuerũt dolo memorãdi: ſi cum hac una Ruffini fallacia cõtendãtur. machi prorſus & bochones uidebũtur. O mirũ cõmẽtum. o ſubtilitas digna carcere. & robore. q; credat effici potuiſſe. ut quæ defenſio fuerat eadem manẽtibꝰ eiſdẽ litteris í accuſatiõe trãſuerteretur. Eſt Hercule icredibile. ſed hoc incredibile. q; ſit factũ ꝓbabo: Obiurgatio erat matris ad filium q; me talẽ uirũ. qualẽ ſibi prædicaſſet. nunc de Ruffini ſententia magum dictaret. Verba ipſa ad hunc modum ſe habebant.

Efflictim

Diuerticulũ

Bochones

Illaterunus

Hæc ipſa uerba Rufinus. q̃ę greçe interpoſuit ſola excerpta & ab ordine ſuo ſeiugata quaſi cõfeſſionem mulieris circunferẽs & põtianũ per forum ductas uulgo oſtendebat ipſas mulieris litteras: illaterunus qua dixi legendas præbebat cætera ſupra & infra ſcripta occultabat. Turpioraeẽ q̃ ut oſtẽderẽtur: dictitabat. Satis eſſe confeſſionem mulieris de magia cognoſci. Quid quæris. ueriſimile oĩbꝰ uiſũ. Quę purgandi mei gratia ſcripta erant eadẽ mihi ímanẽ inuidiã apud imperitos conſciuere. Turbabat ipurus hic in medio foro bacchabundus. epiſtolam ſæpe aperiens ꝓquiritabat. A puleius magus dicit ipſa quæ ſentit & patitur q̃d uultis amplius. Nemo erat qui pro me ferret. ac ſi reſponderet. Totam ſodes epiſtolam ce-

do. Sine oīa ifpiciam ꝓcipio ad finem ꝓlegā. multa ſunt. quæ ſola prolata. calum
niæ poſſint uideri obnoxia. cuiuis oratio inſimulari pōt. ſi ea q̄ ꝓioribus nexa ſunt
principio ſui defraudentur. ſi quædā ex ordine ſcriptoꝝ ad libidinē ſupprimantur. ſi
quæ ſimulationis cā dicta ſūt. adſeuerantis ꝓnūciatione: q̄ exprobrantis legantur.
Hęc & id genus ea q̄ merito tūc dici potuerint. ipſe ordo epiſtolæ oſtēdat. At tu Emi
liane recognoſce an & hæc mecū teſtato deſcripſerit. Oro te maxīe ſi litteræ ita ut par
tim uocales dicūtur ēt ꝓpriā uocē uſurparent ſi uerba ita ut poetæ aiunt pinnis apta
uulgo uolarent nonne cū primū epiſtolā iſtā Rufinus mala fide excerperet pauca le
geret multa & meliora ſciens reticeret nōne tunc cæteræ litteræ ſceleſte ſe detineri ꝓ
clamaſſent uerba ſuppreſſa de Rufini manibus foras euolaſſēt. Totū forū tumultu
cōpleſſent ſi quoq; a Pudentilla miſſas: Sibi ēt q̄ dicerent mandata improbo ac nefa
rio hoī per alienas litteras falſū facere tēptanti ne auſcultarent. Sibi potius audirent
Apuleiū magiæ nō accuſatū a Pudentilla ſed accuſante Rufino abſolutū? Quæ om
nia etſi tum dicta non ſunt: tū nunc cū magis ꝓſunt: luce illuſtrius apparent. Patent
artes tuæ Rufine: fraudes hiant: detectū mendaciū eſt ueritas olim interuerſa: nunc
ſe effert. & uelut alto barathro calumnias emergit. Ad litteras pudentillæ prouoca
ſtis. Litteris uinco: quas ſi uultis extremā quoq; clauſulā audire non inuidebo. Die
Obcā tu quibus uerbis epiſtolam finierit mulier obcantata: uecors: amens amās. Etiam ne
tata amplius reclamat uobis pudentilla: & ſanitatem ſuam a ueſtris calumniis quodam
præconio uindicat. Nubendi autem ſeu rationem ſeu neceſſitatem fato aſcribit a quo
multum magia remota eſt uel potius omnino ſublata. Quæ enim relinquitur uis cā
taminibus & ueneficiis ſi fatum rei cuiuſque ueluti uiolentiſſimus torrens neque reti
neri poteſt: neque impelli. Igitur hac ſententia ſua pudentilla non modo me magū
ſed omnino eſſe magiam negauit. Bene quod uos feſtinatio iudicii anteuortit nequid
in iſtis litteris ex ocio nouaretis. Tuum hoc maxime tuæque prouidentiæ beneficium
eſt quod a principio intellectas calumnia ne corroborarētur tempore. præcipitaſti &
nulla impartita mora ſubneruaſti. Finge nunc aliquid matrem filio ſecretis litteris de
amore uti aſſolet: confeſſam: hoccine uerum fuit Rufine: hoc non dico pium: ſed ſal
tem humanum promulgari eas litteras & potiſſimum filii præconio publicari, Sed
ſum ego inſcius qui poſtulo ut alienum pudorem conſerues. qui tuum perdideris.
Cur autem præterita conqueror cum non ſint minus acerba præſentia. Huc uſque a
uobis miſerum iſtum puerum deprauatum ut matris ſuæ epiſtolas quas putat ama
torias pro tribunali proconſuli recitet. apud uirum ſanctiſſimum. cl. Maximum: an
te has imperatoris pii ſtatuas filius matris ſuæ pudenda exprobret ſtupra: & amores
Suſpi obiectet. Quis tā ē mitis: q̄ nexacerbeſcat. Tu ne ultro parentis tuæ aium ī iſtis ſeru
ritus tās oculos obſeruas: ſuſpiritus numeras: adfectiōes exploras. tabulas ītercipis. amo
rē reuincis. Tu ne qđ ī cubiculo agat ꝓquiris: ne mater tua nō dico amatrix: ſed ne oio
ſoeia eſt: ne tu in ea cogitas niſi unā parētis religionē. O ifœlix uteꝝ tuū pudentilla o
ſterilitas liberis potior o infauſti decē menſes. o ingrati. xiiii. āni uiduitatis. uipera ut
audio: exeſo matris utero in lucē ꝓſerpit: atq; ita parricidio gignitur: At eni tibi a fi
lio iā adulto acerbiores morſ9 uiuenti & uidēti: offeruntur ſilentiū tuū laniatur: pu
dor tuꝰ carpitur pectꝰ tuū foditur uiſcera ītima ꝓtrahuntur. Haſcine gratias bonus
filius matri reſpondes: ob datā uitā: ob acquiſitā hæreditatem: ob. xiiii. annoꝝ lon
gas alimonias, Hiſcine te patruꝰ diſciplinis erudiuit: ut ſi cōpertū habeas: filios tibi

ſimiles futuros: nō audeas ducere uxorē. Eſt ille poetæ uerſus nō ignotus. Odi puerū
los præcoci ſapientia. ſed eni malicia præconi pueꝝ. Quis nō auerſetur: atq; oderit:
cū uideat uelut monſtrū quoddā primus robuſtos ſcelere q̄ tēpore ante nocentem q̄
potentē: uiridi pueritia cana malicia: uel potius hoc magis noxiū: q; cū uenia perni
cioſus eſt: & nōdū pene iā iniuriæ ſufficit: iniuriæ dico īmo eni ſceleri aduerſū parentē
nefando īmani īpetibili. Athenienſes quidē ꝓpter cōe ius humanitatis ex captiuis epiſto Impe
lis philippi macedonis hoſtis ſui unā epiſtolā: cū ſingulæ ꝓlublice legerentur recita tibilis
ri ꝓhibuerunt: quæ erat ad uxorē olympiadē conſcripta: hoſti potius pepercerunt:
ne maritale ſecretū diuulgarent præferendū rati fas cōe ꝓprie ultioni. Tales hoſtes ad
uerſus hoſtē. Tu qualis filius matris epiſtolas de amore ut ais ſcriptas. i iſto cœtu le
gis in quo ſi aliquē poetā laſciuiorē iubereris legere: ꝓfecto nō auderes pudore tuī ali
quo impedire: īmo enim nūq̄ matris tuæ litteras attigiſſes ſi ullas alias litteras attigiſ
ſes: ad quā auſus es tuā ipſius epiſtolā legendā dare quā nimis irreuerenter: nimis cō
tumelioſe: & turpiter de matre tua ſcriptā cum adhuc in eius ſinu alerere: miſeras clā
culo ad pontianū. ſ. ne ſemel peccaſſes: actā bonū tuū factū obtuto capeſſeret. Mi
ſer non intelligis iccirco patruū tuū hoc fieri paſſū: quo ſe oībꝰ purgaret: ſi ex litteris
tuis noſceretur: te ēt priꝰ q̄ ad eū cōmigraſſes: ēt cū matri blādirere. tuī iā tū uulpionē
& ipiū fuiſſe. Cæteꝝ neq; in aium inducere. tam ſtultū Emilianū ee ut arbitretur mi
hi lras pueri & eiuſdē accuſatoris mei obfuturas. Fuit & illa cōmenticia epiſtola: neq;
mea manu ſcripta: neq; ueriſimiliter cōficta: qua uideri uolebant blanditiis a me mu
lierē ſollicitatā. Cur ergo blandirer ſi magiæ cōfidebā: qua aūt uia ad iſtos puenit epi
ſtola: ad pudentillā. ſ. paliquē fidelē miſſa ut in re tali actitari ſolet: cur præterea tam
uitioſis uerbis: tam barbaro ſermone ego cōſcriberē: quē iidē dicunt nequaquā græ
cæ linguæ ītpitū. Cur aūt tā abſurdis: tanq; tabernariis blandiciis ſubagitarē: quem
iidē aiūt uerſibꝰ amatoriis ſatis ſcite laſciuire. Sic eſt ꝓfecto cuiuis palā ē. Hic q epi
ſtolā Pudentillæ græcationē legere nō poterat: hāc ut ſuā facilꝰ legit: & aptiꝰ commē
dauit. Sed iā de epiſtolis ſatis dictū hēbo: ſi hoc unū addidero: pudētillā q ſcripſerat Græca
diſſimulamēti cā & deridiculi poſt haſce lras euocaſſe ad ſe filios: & nuꝝ cū his ferme tior
duobꝰ mēſibꝰ cōuerſatā dicat hic priꝰ filius q̄d in eo tpe ſecus agentē uel loquētē ma Diſſi
trē ſuā ꝓp iſaniā uiderit, neget eā rationibꝰ uilliconū: & opilionū: & eq̄ſitionū: ſoler mula
tiſſima ſubſcripſiſſe. neget fratrē ſuū pōtianū grauiter ab ea monitū ut ſibi ab iſidiis mentū
Rufini caueret. Neget uere obiurgatū qđ lras quas ad eū miſerat uulgo circūtuliſſet Villi
nec tū bona fide legiſſet. Neget poſt iſta quæ dixi: matrē ſuā mihi apud uillā iam pri cones
dē cōdicto loco nupſiſſe. Quippe ita placuerat in ſuburbana uilla potiꝰ ut cōiūgare
mur. neciues denuo ad ſportulas cōuolarent. cū aut pridē pudentilla de ſuo q̄nqua
ginta milia nummū in populū expēxiſſet ea die: qua pōtianus uxorē duxit & hic pue
rulꝰ toga eſt inuolutus. Præterea ut cōuiuiis multis ac moleſtiis ſuperſederem9: quę
ferme ex more nouis maritis obeunda ſunt. Habes Emiliane cauſā totā: cur tabulæ
nuptiales inter me ac pudentilla. nō in oppido ſint. ſed in uilla ſuburbana cōſignatæ.
nec q̄nq̄ginta milia nūmū denuo ꝓfundēda eſſent. nec tecū aut apud te cœnādū eſſet.
Eſtne cā idonea. Miror tuī q̄d tu a uilla tantope abhorreas q plerūq; rure uerſere. Lex
quidē Iulia de maritandis ordinibus nunq̄. ſ. ad hunc modū interdicit. Vxorē in uil
la ne ducito. Immo ſi ueꝝ uelis. uxor ad prolē multo auſpicatius in uilla q̄ in oppido
ducitur. In ſolo uberi: q̄ in loco ſterili. In agri ceſpite: q̄ in fori ſilice: Mater futura in

ipso materno. si nubat in segete. adulta super fœcundam glebam: uel enim sub ulmo marita cubet in ipso gremio terræ. matres inter soboles herbasq; & propagines uitium: & arborũq; germina. ibi & ille celleberrimus in comœdiis uersus de proximo cõgruit: Romanorũq; ẽt maioribus quintiis & serranis & multis aliis similibus. non modo uxores uerum etiam cõsulatus: & dictaturæ in agris offerebantur. Cohibebã me in tam prolixo loco ne tibi gratum faciam si uillam laudauero. De ætate uero Pudentillæ. de qua post ista satis confidenter mentitus es ut etiam. lx: annos natam diceres nupsisse. de ea paucis tibi respondebo. Nam in re tam perspicua non opus est pluribus disputare. Pater eius natam sibi filiam more cæterorũq; professus est tabulæ eius partim tabulario publico pti domo adseruantur. Quæ tibi ob os obiiciũtur. porrige Emiliano tabulas istas lignũ consideret: signa quæ ipressa sunt recognoscat: consules legat annos cõputet: quos. lx mulieri assignabat probet. quinq; & quinquaginta: lustro mẽtitus est: parum hoc est liberalius agam. Nam & ipse pudentillæ multos annos largitus est. Redonabo igitur uicissim: Decem annos mezentius cum ulyxe errauit quinquaginta saltem annorum mulierem ostendat. Quid multis: ut cum quadruplatore agam bis duplũ quinquennium faciam. xx. annos semel detraham. Iube maxime consules computa ri: nisi fallor inuentes nunc pudentillæ haud multo amplius. xl. annorum ætatis ire. O falsum audax & nimiũ o mendacium. xx. annorũq; exilio puniendũ: dimidio tanta Emilianæ mentiri falsa audeas sesqualtera? Si. xxx. annos pro decem dixisses: posses uideri pro cõputationis gestu errasse quos circulare debueris digitos: aperuisse. Cum uero. xl. quæ facilius cæteris porrecta palma significãtur: ea. xl. tu dimidio auges nõ potes digitorum gestu errasse: nisi forte. xxx. annorũq; pudentillã ratus: binos cuiusq; anni consules numerasti. Missa hæc facio: uenio nunc ad ipsum stirpẽ accusationis: ad ipsam causam maleficii respondeat Emilianus & Rufinus ob quod emolumentũ & si maxime magus forem: pudentillam carminibus & uenenis ad matrimoniũ pellexissem? Atq; ego scio plerosq; reos alicuius facinoris postulatos si fuisse quæpiã causæ probarentur: hoc uno se tamen abunde defendisse. Vitam suam procul ab huiusmodi sceleribus abhorrere: nec id sibi obesse debere: q; uideantur quædã fuisse ad maleficium perpetrandum inuitamenta: non enim omnia quæ fieri potuerint pro factis habenda. Rerum uices uarias euenire: certum indicem cuiusq; animum esse: qui semper eodem ingenio ad uirtutem uel ad maliciam moratus: firmum argumentum est accipiendi criminis aut respondendi. Hæc ego q̃q̃ possim merito dicere: tamen uobis condono. Nec satis mihi duco si me omnium quæ insimulastis abũde purgaui: si nusq̃ passus sum: uel exiguam suspicionem magiæ consistere. reputate uobiscum quãta fiducia innocentiæ meæ: quanto q; despectu uestri agam. si una causa uel minima fuerit inuenta: cur ego debuerim pudentillæ nuptias ob aliquod meum commodũ appetere si qualibet modicum emolumentum probauerit is: Ego ille sim Carinondas: uel Damigeron: uel Hismoses: uel Ioannes. uel Apollonius. uel ipse Dardanus: uel quicunq; alius post Zoroastren & Hostanen inter magos celebratus est. Vide q̃so maxime quem tumulum suscitarint quoniam ego paucos magorum nominatim percensui. Quid faciam tam rudibus tam barbaris doceam Rufinum. Hæc & multo plura alia nomina in bibliothecis publicis apud clatissimos scriptores me legisse. An disputem longe aliud esse noticiam nominum. aliud artis eiusdem habere communio-

Quadruplator

nem: nec debere doctrinæ instrumentum & eruditionis memoriam pro confessione criminis haberi. An quod multo præstabilius est tua doctrina Claudi maxime tuaq; perfecta eruditione fretus. contemnam stultis & impolitis ad hæc responderet? Ita potius faciam quid illi existiment nacci non putabo. quod institui pergam disputare nullam mihi causam fuisse pudentillam ueneficiis ad nuptias prolectandi formã mulieris & ætatem ipsi ultro improbauerunt. idq; mihi uitio dederunt talem uxorem cã auaritiæ concupisse atq; adeo primo dotem in congressu grandem & uberem rapuisse. Ad hæc maxime longa oratione fatigare te non est consilium. nihil uerbis opus est cum multo disertius ipsæ tabulæ loquãtur. In qbo oia cõtra q̃ isti ex sua rapacitate de me quoq; coiectauerũt facta ipresentiaq; & puisa iposteq; deprehendes iam primum mulieris locupletissimę modicã dotẽ neque eã datã. sed tantũmõ pmissã pręter hęc ea conditione factam coniectionẽ si nullis exme susceptis liberis uita demigrasset: ut dos ois apud filios eius pontianũ & pudentẽ maneret. Sin uero uno una ue superstite diẽ suum obisset: uti tum diuidua pars dotis posteriori filio relíqua prioribus cederet. Hæc ut dico tabulis ipsis docebo. Fors fuerit ut ne sic quidẽ credat Emilianus sola. ccc. milia nummũ scripta eorũq; repetitionẽ filiis pudentillæ pacto datã: capiens ipse tu manibo tuis tabulas istas. da ipulsori tuo Rufino legat: Pudeat illũ tumidi ai sui: & ambitiosæ mendacitatis q̃ppe ipse egẽs nudus. cccc. milibo nũmũ a creditore acceptis filiã dotauit pudẽtilla locuples fœia. ccc. milibo dotis fuit cõtenta: & maritũ hẽt & multis sæpe & ingẽtibus dotibo spretis inani noie tantulæ dotis cõtentũ. Cæterũ præter uxorẽ suã nihil cõputantẽ oẽm suppellectilẽ cũctasq; diuitias in concordia cõiugis: & multo amore ponentẽ. Quã q̃ qs oim uel exigue rerũ peritus culpare auderet: si mulier uidua & mediocri forma at non ætate mediocri: nubere uolẽs: longa dote & molli conditione inuitasset iuuenẽ: neq; corpe neq; aio neq; fortuna pœnitendũ. Virgo formosa & si sit oppido pauptĩ abunde dotata est: affert q̃ppe ad maritũ nouũ ai indolẽ pulchritudinis gratiã: floris rudimẽtũ. Ipsa uirginitatis cõmendatio iure ineritoq; oibo maritis acceptissima est. Nãq; dcũq; aliud in dotẽ acceperis: potes cũ libuit ne sis beneficio obstrict9: oẽ ut acceperas: retribuere prædiis cædere: sola uirginitas cũ semel accepta est reddi nequitur. Sola apud maritũ ex rebus dotalibus remanet. Vidua autẽ qualis nuptiis uenit: talis diuortio digreditur nihil affert impossibile: sed uenit iã ab alio præflorata: certe tibi ad q̃ uelis minime docilis nõ min9 suspectãs nouã domũ: q̃ ipsa iã ob unũ diuortiũ suspectãda: siue illa morte amisit maritũ ut scæui oĩs mulier & infausti cõiugii: minime appetenda: seu repudio digressa ẽ: utrã uis habeat culpa mulier quæ aut tam intolerabilis fuit: ut repudiaretur: aut tã isolẽs ut repudiaret. Ob hæc & alia uiduæ dote aucta procos sollicitant q̃d pudẽtilla quoque in alio marito feciss et: si phũm spernentẽ dotis nõ repperisset. Age uero si auaritiæ eã mulierẽ cõcupissem q̃d mihi utilius ad possidendã domũ eius fuit: q̃ simultatẽ inter matrẽ & filios serere: Alienare ab eius aĩo liberorũq; caritatẽ. quo liberius & arctio desulatã muliere solus possiderẽ. Fuit ne hoc prædonis: q̃d esse uos fingitis. Ego uero q̃ris & cõcordiæ & pietatis autor cõciliator: fauissor nõ mõ noua odia nõ seruo: sed uetera quoq; funditus extirpaui. Suasi uxori meæ: cuius ut isti aiũt iam uniuersas opes transuorarã: suasi iquã ac denicq; persuasi: ut filiis pecuniã suã reposcẽtibo: de quo supra dixerã: ut eã pecuniã sine mora redderet in prædiis: uili æstimatis: & q̃to ipsi uolebãt. P ræterea ex re familiari sua fructuosissimos agros: & grandẽ domum: opulẽte

Præflorata

Transuorarã

ornatam. magnāq; uim tritici & ordei & uini & olei: cęterorūq; fructuū. seruos quoque haud minus quadringentis pecora amplius neque pauca: neque abiecti precii donarēt ut eos & ex ea quam tribuisset parte: securos haberet & ad cętera hęreditatis bona spe inuitaret. Hęc ego ab inuita pudentilla patietur enim me uti res fuit ita dicere: egre exauditus ingentibus precibus inuitæ & iratæ extorsi. Matrem filiis recōciliaui. Priuignos meos primo hoc uitrici beneficio grandi pecunia auxi. Cognitum hoc est tota ciuitate. Rufinum omnes execrati me laudibus tulere. Venerat ad nos prius. q̄ istam donationē mater perficeret ut cum dissimili isto fratre suo pontianus ante pedes nostros aduolutus ueniam & obliuionem preteritorum omnium postularet flēs & manus nostras osculabundus ac dicens pœnitere quod Rufino & similib9 auscultari. Petit postea suppliciter uti se Lollião quoque auito. C. V. purgem cui haud pridem tyrocinio profectionis suæ fuerat a me cōmendatus quippe cōpererat ante paucos dies omnia me ut acta erant: ad eum perscripsisse. Id quoque a me impetrat. Ita que accæptis litteris Carthaginē pergit. ubi iā prope exacto consulatus sui munere. Lollianus auitus te maxime opperiebat. His epistolis meis lect s, pro sua eximia humanitate: gratulatus Pontiano quod cito errorem suum correxisset rescripsit mihi per eum. Quas litteras dii boni. Qua doctrina. Quo lepore. Qua uerborum amœnitate simul & iucunditate: prorsus ut uir bonus dicendi peritus. Scio te maxime libenter eius litteras auditurum. Et quidem si perlegam mea uoce pronunciabo. Cedo tu auiti epistolas ut quæ semper ornamento mihi fuerunt. sint nunc etiam saluti. Ac tu licebit aquam sinas fluere. Nāque optimi uiri litteras ter & quater ab eo quātouis temporis dispendio lectitarem. Non sum nescius debuisse me post istas auiti litteras perorare. Quem enim laudatorem locupletiorem: quem testem uitæ meæ sanctioré producam. Quem denique aduocatum facundiorem. Multos in uita mea Romani nominis disertos uiros sedulo cognoui. sed sum æque neminem admiratus, Nemo est hodie: quantum mea opinio fert: alicuius in æloquentia laudis ac spei: quinauitus esse longe malit si cum eo se remota inuidia uelit conferre. quippe omnes fandi uirtutes pene diuersæ in illo uiro congruunt. Quancunq; orationem struxerit auitus. ita illa erit undiq; Cato grauitatem requirat: neq; Lelius lenitatem neq; Gracchus impetū nec Cæsar calorem nec Hortensius distributionem nec Caluus argutias nec parsimoniam Salustius: nec opulentiam Cicero. Prorsus in qua ne omnis persequar: si auitū audias: neque additum quicq̄ uelis: neq; detractum: neq; autem aliquid commutatū Video maxime q̄ benigne audias quæ in amico tuo auito recognoscis. Tua me comitas ut uel pauca dicerem de eo: inuitauit. At non usqueadeo tuæ beniuolentiæ indulgebo ut mihi permittam iam prope modum fesso: in causa prorsus ad finem inclinata de egregiis uirtutibus eius nunc demum incipere. Quin potius eas integris uiribꝰ & tempori libero seruem. Nunc etiam mihi quod ægre fero a commemoratione tanti uiri ad pestes istas oratio reuoluenda est. Audes ne te ergo Emiliane cum auito conferre. Quem ne ille bonum uirum ait cuius animi disputationem tam plene suis litteris collaudat: eū tu magię maleficii criminis insectabere. An iuasisse me domū pudēdum & cōpilare bōa eiꝰ tu magis dolere dēs q̄ doluisset Pōtianꝰ: q mihi ob paucos; diex uso. s. istictu: ortas simulates ēt absēti apd auitū satisfecit: q mihi apud tatū uirum

gratias egit. puta me acta apud Auitum: non litteras ipsius legisse: quid posses uel quas quis in isto negocio accusare. pontianus ipse qd a matre donatum acceperat: meo numeri acceptum ferebat. pontianus me uictricum sibi cōtigisse intimis affectionibus letabatur. qd utinam incolumis Carthagine reuertisset. uel quoniā sic ei fuerat fato decretum utinam tu Ruffine sūmū eiꝰ iudiciū nō impedisses. quas mihi aut corā: aut denique intestamento gratias egisset. Litteras tamē quas ad me Carthaginē uel iam aduenies ex itinere præmisit. quas adhuc ualidus. quas iam eger. plenas honoris plenas amoris. quæso maxime. pauliſper recitari sinas ut sciat frater eiꝰ. accusator meus. q̄ i omnibus mineruæ curriculum cum fratre optimæ memorie uiro currat audisti ne uocabula quæ mihi pontianus frater tuus tribuerat. me parentē suū. me dominum. me magistrum tum sepe alias: tum i extremo tēpore uite uocās. possem tuas quoq; paris epistolas ꝓmere. si uel exiguā morā tanti putarē potius testamentum illud recens tui fratris. quā q̄ i perfectum tamen ꝓferri cuperem in quo mei officiosissime & honestissime meminit. qd tamē testamentū Rufinus neq; cōparari: neq; perfici passus: ēt pudore perditæ hæreditatis. q̄ paucorū mensium: quibus socer pontiani fuit: magno quidem precio noctiū computarat. Præterea nescio quos chaldæos consuluerat: quo lucro filiam collocaret. Qui ut audio. utinā illud nō ueræ respō dissent: primū eius maritū in paucis mensibus moriturū. Cætera enim de hęreditate ut assolēt: ad cōsulentis uotū cōfixerunt. uerū ut dii uoluere quasi ceca bestia. incassū hiauit. Pontianus enī filiā ruffini male compertā. nō mō hæredē non reliquit: sed ne honesto quidem legato impartiuit. quippe qui ei ad ignominiā lintea ascribi ducentorum fere denariorū iussit: ut intelligeretur iratus potius externasse eā q̄ oblitus prætersisse. Scripsit aūt hęredes tam hoc testameto q̄ priore: qd lectū est: matrē cū fratre cui ut uides admodū puero tandē illā filiæ suę machinā Rufinꝰ admonet. Ac mulierē alioqui multo natu maiorē nuperrime uxorē fratris: misero puero obiicit & obsternit. At illæ puellæ meretricis blandimētis: & lenonis patris illectamentis captus & possessus: exinde ut frater eius aiam edidit relicta matre: & ad patruum cōmigrauit: quo facilius remotis nobis cœpta perficerentur. Fauet enim rufino Emilianus: & puentum cupit. Ehem recte uos ammonētis. ēt suā spē bonus patruus temperat i isto ac fouet qui sciat intestati pueri legitimū magis q̄ tustū hęredē futurū nollem hercule hoc a me profectū: nō fuit meę moderatiōis tacitas oium suspiciones palā abrūpere: male uos qui suggessistis. Planequidē si puerū uelis: multi mirantur Emiliāe tam repentinā circū puęꝛ istū tuā pietatē. postquā frater eius pontianus est mortuus. cum antea tam ignotus illi fueris: ut sępe ne in occursu quidē filiū fratris tui de facie agnoscerēs. at nūc adeo nulla readuersaris: ut per hæc suspitiōibus fidē facias. inuestem a nobis accepisti. Vesticipem illico reddidisti: cum a nobis regeretur. ad magistros ibat. At ab iis nunc magna fugela in Ganeum fugit. Amicos serios aspernatur cum adolescentulis postremissimis inter scorta & pocula puer hoc æui in conuiuium agitat. Ipse domi tuę rector: ipsæ familiæ dominus: ipse magister in conuiuio: in ludo quoque gladiatorio frequens uisitur: nomina gladiatorum & pugnas & uulnera. plane quidem ut puer honeste ab ipso lanista docetur. Loquitur nūq̄ nisi punice. & si qd adhuc a mre greciſſat. latīe. n. neq; uult neq; pōt. audisti maxie pauloaū ꝓhnefas priuignū meū frem ꝓtiāi diserti iuuēis uix singulas syllabas frigultiēte cū

Ex ternasse.

Obsternit Illectamē tum.

Inuestis. Vesticeps: Frigela. Greciso Frinultiēte tem.

ab eo quæreres donasset ne illis mater quæ ego dicebã. me adiuuante donata. Testor igitur te Claudi Maxime. uosq; qui in cõsilio estis uosq; etiam qui tribunali mecum adsistitis: hęc damna & dedecora mox eius patruo huic. & candidato illi socero adsignanda meq; post hac nil boni cõsultux: qd talis priuignus curæ meæ iugum cer uice excusserit neq; postea p eo matri ei9 supplicatux. Nã qd penissime oblit9 sũ nu
penissi me. perrime cũ testamentum pudẽtilla post mortẽ põtiani filii sui. in mala ualitudie scri
Elogi um pserit diu sum aduersus illã renisus. ne hunc ob toto ĩsignes cõtumelias. ob toto iniu rias exhęredaret. Elogiũ grauissimũ iã totum mediusfidius perscriptum: ut aboleret: impensis precibus orauí. postremo ni impetrarẽ: diuersux me ab ea cõminat9 sũ mihi hãc ueniã tribueret. malum filium beneficio uinceret. me inuidia oi liberaret nec pri9 desitit. q̃ ita fecit. Doleo me hunc sit scrupulum Emiliano demp sisse: tã iopinatã semitã idicasse. specta quæso Maxie. ut hisce auditis subito obstupuerit: ut oculos ad terras demiserit: enim lõge secius rat9 fuerat nec immerito. mulierẽ filii contumeliis infectã. meis officiis deuictã sciebat de me quoq; fuit qd timeret. Quis enim uel æque ut ego spernẽs hęreditatis tũ uindicari de tã inofficioso priuigno recusasset. Hæc præcipue sollicitudo eos ad accusationẽ mei stimulauit. hęreditatẽ oẽm mihi relictã. falso ex sua auaricia cõiectauere. soluo uos in pręteritum isto metu. Nãque aĩum meũ neq; hęreditatis. neq; ultiõis occasio potuit loco demouere. pugnaui cum irata mre p priuigno malo uitricus: ueluti pr pro optimo filio aduersus nouercam. nec satis fuit. ni bone uxoris pl yxã liberalitatẽ circa me nimio plus ęquo coercerẽ.

Cedo tu testamentum iã inimico filio a mre factum me quẽ isti prędonem dicerent. uerba singula cũ precib9 præeunte. Rumpi tabulas istas iube Maxime. inuenes filiũ hęredẽ: mihi uero tenue nescio qd honoris gra legatũ: ne si qd ei humanit9 attigisset; nomẽ marit9 in uxoris tabulis nõ haberẽ. Capeista: ut matris tuæ testamentũ: Vere hoc qdẽ inofficiosũ. Quid ni in quo obsequentissimũ maritum exhęredauit: inimicissimũ filiũ scripsit hæredẽ imo enimuero nõ filiũ: sed Emiliani spes: & Rufini nuptias. sed temulentũ illud collegium. parasitos tuos. Accipe inquã filiox optime: & positis paulisper epistolis amatoriis: matris lege potius testamentũ: siqd quasi insana scripsit: hic reperies: & qdẽ mox a principio. Sicinius pudens filius meus mihi hæres esto. Fateor qui hoc legerit: Insanum putabit. Hiccine filius hæres: qui te ĩpso fratris sui funere aduocata perditissimorum iuuenum manu uoluit excludere edomo: quam ipsa donaueras: qui te sibi a fratre cohæredem relictum: grauiter & acerbe tulit qui confestim tecum tuo luctu & mœrore deseruit. & ad rufinum & Emilianum de sinu tuo aufugit. qui ibi plurimas postea contumelias dixit corã. & adiuuante patruo fecit. qui nomen tuum pro tribunalibus uentilauit qui pudorem tuum tuismet litteris conatus est publice dedecorare qui maritum tuum quem elegeras: quem ut ip
Effli ctim. se obiiciebat: efflictim amabas: capitis accusauit. Aperi quæso bone puer: aperi testamentum facilius insaniam matris sic probabis. Quid abnuis. Quid recusas. post quam sollicitudinem de hæreditate materna repplusti. At ego hasce tabulas Maxie hic ibidem pro pedibus tuis adiicio. Testorq; me deinceps ĩcuriosius habiturum: qd Pudentilla testamento suo scribat: Ipse iam ut libet: matrem suam de cætero exoret: Mihi ut ultra eo deprecer: locum non reliquit. Ipse iam ut sui potens ac uir acerbissimas litteras mri dictet. ita ei9 deliniat q potuit porare. potuit exorare. Mihi iã dudũ
Di ui. satis ẽ si nõ mõ crimina obiecta plenissime dilui uex ẽt radicem huius iudicii: idest hæ

reditatis quæsitę inuidiam funditus sustuli: Illud etiã ne qd oĩum præteream priusq; peroro. falso obiectu reuincam. Dixistis me magia de pecũia mulieris pulcherrimũ prædium meo noie emisse: dico exiguũ hærediolũ sexagita milib9 nummum id quo que nõ me: sed Pudentillã suo noie emisse. Pudẽtillę nomẽ ĩ tabulis eẽ. Pudẽtillę noie p eo agello tributum dependi prẽsens ẽ quæstor publicus cui depẽsum ẽ. Cor uinus celeuir ornat9. Adest ẽt tutor autor mulieris. uir grauissim9 & sanctissimus oĩ cum honore mihi nominãdus. Cassius Lõgin9. Quære Maxie cui9 emptionis au
prẽstinare: tor fuerit quãtulo precio mulier locuples agellum suum prælinarit Testimonium Cassii Lõgini tutoris & Coruini clementis qd recitatũ ẽ. Est ne ita ut dixi uspiã ĩ hac emptiõe nomẽ meum ascriptum est. Num ipsum hæredioli precium inuidiosum ẽ Num uel hoc saltem in me collatũ. Quid ẽt est Emiliane qd nõ te iudice refutauerim: qd preciũ magiæ meæ reperisti. Cur ego pudẽtillę aium ueneficiis flecterem. qd ex ea cõmodũ caperẽ: uti dotẽ mihi modicã pot9 q̃ amplã diceret. O pręclara car
Resti pulari: mina: an ut eã dotẽ filiis suis magis restipularetur: q̃ penes me sineret: Quid addiad hãc magiã põt an uti rẽ familiarẽ suã meo adhortatu plerãq; filiis cõdonasset quæ nihil illis ante me maritũ fuerat largita. mihi qcquã impartiret. O graue ueneficiũ dicã an ingratũ beneficiũ. an ut testamẽto qd irato filio scribebat: filiũ potius: cui offensa erat. quã me cui deuicta hęredẽ relinquæret. Hoc qdẽ multis carminib9 difficile impetraui. Putate uos cãm nõ apud Claudiũ Maximũ agere uirũ æquũ & iusticiæ pertinacẽ: sed aliũ aliquẽ paruũ & sæuũ iudicẽ substituite: accusationũ fautox. cupidũ cõdemnãdi. date ei qd sequatur: ministrate. uel tantulũ ueri si milem occasionẽ secũdũ uos pnũciandi. Saltẽ fingite aliq̃d: remiscimini: qd respõdeatis: quos ita rogarit: & quoniã oẽm conatũ necesseẽ quæpiã cã præcedat. Respõdete q Apuleiũ dicitis ani
Illecta mentũ mũ pudẽtillę magicis illectamẽtis adhortũ qd ex ea petierit. Cur fecerit formã ei9 uo luerat. negatis diuitias saltẽ cõcupierat: negant tabulę dotis: negant tabulę donationis: negant tabulæ testamẽti: in qb9 nõ mõ nõ cupide appetisse. uex ẽt dure repplusse. liberalitatẽ suæ uxoris ostẽditur. Quę igitur alia cã est. Quid obmutuistis. qd tacetis. Vbi illud libelli uestri atrox pricipiũ noie priuigni mei formatũ. Hunc ego domine Maxie reum apud te facere istitui. quin igitur addis reũ magistrũ. reũ uitricũ: reum deprecatorẽ. sed qd deide: plurimox maleficiox: & manifestissimox. Credo unum de plurimis. Credo dubium: uel saltẽ obscux de manifestissimis. Cæterx ad hęc quæ obiecistis ĩ numera: binis uerbis respõdeã. Dẽtes splẽdidas: ignosce mundicis. specula ĩspicis: debet philosophus. Versus facis: licet fieri. Pisces exploras: Aristoteles docet. Lignum cõsecras. plato suadet. Vxorẽ ducis: leges iubent. prior natu is est: solet fieri. Lucrum sectatus es dotis. dotalem accipe: donationem recordare: testamentum lege. Quæ si omnia affatim recudi. si calumnias omnes refutaui: si in oĩbus non mõ criminib9: uex ẽt maledictis p cul a culpa philosophiæ tut9 sum si philosophię honorẽ. q̃ mihi salute mea antiqorẽ nusquã minui: imo cõtra ubiq; si cum septem pœnis eũ tenui: si hæc ut dico. ita sunt: possum securius tuam existimationẽ reuereri: quam potestatẽ uereri: q; minus graue & uerecundum mihi arbitror: a proconsule damnari. q̃ si a tam bono. tamq; emendato uiro improber dixi.

Finis Lucii Apuleii Apologiæ.

Lutii Apulei madaurensis philophi platonici. De deo ſocratis Liber.

Vi me uoluiſtis dicere extẽpore. accipite rudimentũ: poſt experimentũ. Quippe ꝑ̃ put mea opinio ẽ bono periculo periculum faciam poſt q̃ re ꝑbata meditata: ſum dicturus incognita. Necenim metuo. ne in friuolis diſpliceam: qui in grauioribus placui. Sed ne omnifariam noueritis. & in iſto ut ait Lucilius ſchedico & incõdito. Experimini an idẽ ſim repentinus: qui præparatur. Si quiſ ueſtrũ nondum ſubitaria iſta noſtra cognoſcitis quæ ſcilicet audietis: pari labore quo ſcribimus. uenia ꝑpenſiore qua legimus. Sic enim ferme aſſolet apud prudentes uiros eſſe in operibus. iudicatio relecatior: in rebus ſubitariis uenia ꝑlixior. Scripta enim pẽliculatis & examinatis. Repẽtinã aũt noſcitis ſimul & ignoſcitis: nec iniuria: Illa enim quæ ſcripta legimus & tacentib9 nobis talia erũt: qualia illata ſunt: Hæc uero ĩ præſentiarũ: & quaſi nobiſcũ patienda ſunt alia erũt qualia uos illa fauendo feceritis. Quãto enim exinde oratiõi modificabor tanto a uobis ĩ maius tolletur. Vos eni aduerto libenter audire. peride ĩ manu ueſtra ſitũ eſt. uela noſtra ſummare & iã ĩmittere: ne pendula & flaccida ue reſtricta & caperata ſint. At ego quod Ariſtippus dixit experiar. Ariſtippus ille cyreniacæ ſectæ repertor quodq̃ malebat ipſe. Socratis diſcipulus. Eũquidã tyrãnus rogauit. Quid illi philoſophiæ ſtudium tam impẽſũ tamq̃ diutinũ profuiſſet. Ariſtippus reſpõdit: ut cũ omnibus inquit hominib9 ſecure & intrepide fabularer. Verbo ſubito ſumpta ſententia ẽ quia de repentino oborta eſt quaſi uelit in materia lapides temerario interiectu poni neceſſe eſt. Neq; interiecto intrinſecus pondere: neq; inclinato profunde ſitu: neq; cohibẽtibus ad regulam lineis. Quippe qui ſtructũ oratiõis huius egomet nõ e monte mõ lapide e directo cæſũ afferã: ꝑbe omnifariã complanatũ leniter ad extremas oras ad unguẽ coæquatũ. ſed quẽ operi accõmodẽ: uel inæqualitate aſpera: uel lenitate lubrica: uel angulis eminula. uel rotundo uolubilia: ſine regulę correctiõe. & menſure parilitate & perpendiculi ſollertia. Nulla enim res põt eſſe eadẽ feſtinata ſimul & examinata nec eſſe quicq̃ oium: quod habeat & laudem diligentiæ ſuæ ſimul: & gratiam celeritatis: præbui me quorundam uoluntati: qui oppido uoluerunt quæ a me deſiderabãtur: ut dicerem extẽpore. Et eſt Hercule formido: ne id mihi euenerit: quod coruo ſuo euenĩſſe eſopus fabulatur. Id erit: nedum laudem hac nouã captare apparo: illã quam ante peperi cogar amittere: ſed de apologo quęritis. non pigebit aliquid fabulari. Coruus & Vulpes ũnam offulam ſimul uiderant: eamq; raptam feſtinabant pariſtudio: impari celeritate: Vulpes curſu: Coruus uolatu. Igitur ales beſtia præuenit: & ſecundo flatu: paſſis alis: utrunq; prælabitur & iam anticipat: atque ita præda ſimul & uictoria lætus. ſublime euectus: in quadam proxima quercu. in ſummo ei9 cacumine tutus ſedit. Eoque tamen Vulpes quo alipedem nequibat conſequi. dolum iecit. namque eãdem arborem ſucceſſit. & ſubſiſtens. cum ſuperne uictorem preda ouantem uideret. laudare aſtu adorta eſt. Ne ego inſcita. quę cum alite Apollinis fruſtra certauerim. quippe cum pridem tam concinum eſt neque oppido paruum. neque nimis grande ſit. ſed quantum ſatis ad uſum decoremque. pluma mollis. caput argutum. roſtrum ualidum. Iam ipſe oculis perſpicax.

Subitaria Penſiculatis

Cõplanatum Eminula

unguibus tenax. nam de colore quid dicam. enimuero cum duo colores præſtabiles forẽt piceus & niueus. quibus inter ſe nox cũ die differunt. utrunq; colorẽ Appollo ſuis alitibus condonauit. candidum olori. nigrum coruo. Quod utinã ſicuti cygno cantũ indulſit. ita huic quoq; uocẽ tribuiſſet: ne tã pulchra ales: quæ ex oĩa uitio longe prẽcellit uiduata. delitiæ facundi dei mutа uiueret & elinguis. Id uero ut Coruus audit hoc ſolũ ſibi præcẽteris deeſſe. dũ uult clariſſime clangere. ut ne ad hoc ſalẽ olori concederet. oblitus offulæ: quã mordicus retinebat. toto rictu hiauit: atque ita quod uolatu pepererat. cantu amiſit. Enimuero Vulpes qd̃ curſu amiſerat. aſtu recuperauit. Eandẽ iſtã fabulã in pauca cogamus. quãtũ põt fieri cohibiliter. Coruus ut ut ſe uocalẽ prẽberet. qd̃ ſolũ deeſſe tantæ eius formę Vulpes ſimulauerat. crocitare adortus. prędã quã ore geſtabat. in ſeductricẽ cõpetuit. Iã dũdũ ſcio qd̃ hęc ſignificari flagitetis. u obis latine. ut neutra pars ueſtrũ nec q̃ græce nec q̃ latine petebatis dictiõis huius expertes abiretis Qua propter ſi ita uidetur ſatis oratio noſtra atticiſſauerit Tẽpus ẽ in latiũ demigrare de græcia Nam & queſtionis huius ferme media tenemus: & quãtũ mea opinio ẽ: pars iſta poſterior per illa græca quæ anteuertit: nec argumẽtis ſit effectior: nec ſententiis rarior. nec exẽplis paupior: nec oratione defectior. Plato omnẽ naturã rerũ: quæ ad animaliã iure pertineat. trifariã diuiſit. Cenſuitq; ſũmos deos. ſũmũ. mediũ. & infimũ. Fac intelligas nõ modo loci diſcluſione: uerũ etiam naturę dignitate: quæ & ipſa neq; uno neq; gemino modo: ſed pluribus cernitur. Ordiri tũ manifeſtius fuit a loci diſpoſitione. Nã perinde ut maieſtas poſtulabat: diis immortalibus cælũ dicauit quos quidẽ deos celites partim uiſu uſurpamus: alios intellectu ueſtigamus: Ac uiſu quidẽ cernimus. Vos o clariſſima mundi lumina: labentẽ cælo quę ducitis annum. Nec mõ iſta precipua ſolẽ diei opificẽ. lunã q; ſolis æmula: noctis decus: ſeu corniculata: ſeu diuidua: ſeu pertumida: ſeu plena ſit: uaria igniũ face: quãto lõgius ea ceſſat a ſole: tanto longius colluſtrata: pari incremẽto itineris: & luminis: menſem ſuis actibus. ac de paribus diſpendiis extimãs. ſeu illa proprio ſeu perpeti candore: ut Chaldęi arbitrãtur: parte luminis cõpos: parte altera caſſa: fulgoris pro circumuerſione oris. oris diſcoloris. multiuagas pollẽs: ſpeciẽ ſui uariat. ſeu tota proprii candoris expers. Alienę lucis indiga. denſo corpore ſeu leui. ceu quõdã ſpeculo radiis ſolis obſiſtit. & aduerſi uſurpat: ut uerbis utar Lucretii. Notã iactat de corpore lucẽ. Vtraq; ex aĩa; uera ſẽtẽtia ẽ. Nec hæc postea uideo ſũ neq; de ſole: neq; de luna. quiſq̃ Græcus: aut Barbarus facile cõiectauerit deos eẽ. nec mõ iſtos ut dixi: uerũ ẽt & ſtellas: quæ uulgo ab imperitis nuncupantur. quæ tũ in deflexo: & certo. & ſtato curſu meatus lõge ordinatiſſimos diuinis uicibus æternos efficiũt. Varia q̃ppe curriculi uiciſſitudine aſſimulãt ꝑ ſitu & flexu: & obſtituto circulo; quos ꝑbe callet: q ſignoꝝ ortus & obit9 cõperit in eorũ uiſibiliũ deorũ numero. Cætera quoq; ſidera. qui cũ platone ſentis locato arcturũ. Gemios Leonẽ alioſq; itidẽ radiantis deos qb9 cæli chorũ comptũ. & coronatũ ſuda tẽpeſtate uiſimus pictis noctibus ſeuera gratia: toruo decore: ſuſpicientes in hoc perfectiſſimo mundi: ut ait Ennius clypeo. miris fulgoribus uariata celamina. Eſt aliud genus deorum: quod natura uiſibus noſtris denegauit. Necnon tamen intellectueos mirabundi contemplamur. facie mentis acrius contemplantes quorum in numero ſunt illi duodecim numero: ſitu nominum in duos uerſus ab Ennio coarctati. Iuno Veſta Minerua Ceres Diana. Venus Mars Mercurius Iouis

Caperata

Cohibiliter

Seductrix.

Atticiſſauerit. Defectior.

diſcluſio.

Cornículata

neptunnus: uulcanus: Apollo. Cęteriq; id genus: quorũ nomina quidem sunt nostris auribus iam diu cognita. P ossumus uero animis coniectare. per uarias utilitates in uita agenda animaduersos in iis rebus. quibus eorum singuli curant. Cęterũ prophanę philosophię turba imperitorum. uana sanctitudinis priua ueræ rationis. inops religionis: impos ueritatis. scrupulosissimo cultu. insolentissimo spiritu: deos negligit. pars in contemptum tumida. Hos namq; cunctos deos. in sublimi æteris uertice locatos ab humana contagione procul discretos plurimi. sed non rite uenerantur: omnes sed inscie metuunt. pauci sed impie diffitentur. Quos deos plato existimat ueros. incorporales. animales. neque sine ullo. neque exordio. sed prorsus ac retro æuiternos. corporis contagione sua quidem natura remotos ingenio ad summam beatitudinẽ pro recto nullus extrarii boni participatione sed ex bono & ad omnia competentia prono nutu facili simplici libero & absoluto quorum parentem qui omnium rerum dominator atque autor est solum ab omnibus nexibus patiendi aliquid gerendi ue nulla uice ad alicuius rei mutua obstrictum. Cur ergo nunc dicere exordiar cum plato cœlesti facundia prędituS æquiperabilia diis immortalibus disserens frequentissime prędicet. Hunc solum maiestatis incredibili quadam nimieta te & ineffabili non posse penuria sermonis humani quauis oratione uel modice comprehendi uix sapientibus uiris cum se uigore animi quantum licuit a corpore se mouerint intellectum huius dei id quoque interdum uelut in arctissimis tenebris rapacissimo coruscamine lumen candidum intermicare. Missũ igitur hunc locũ faciã in quo non mihi quidem tantum. sed ne platoni quidem meo ualuerunt ulla uerba: pro amplitudine rei suppetere: Quid igitur faciam in rebus mediocritatem meam & quidem longe superantibus: receptui canam: tandemq; orationem de cęlo in terrã deuocabo. in qua præcipuum animal homines sumus: quanq; plærique se incuria disciplinæ: ita omnibus erroribus deprauarunt. ac piacularibus sceleribus præbuerunt: & prope exesa mansuetudine generis sui immane efferarunt: ut possit uideri nullum animal in terris homine postremius. Sed nunc non de errorum disputatione disseramus. Igitur homines ratione plaudentes. oratione pollentes: immortalibus animis moribundus membris: & leuibus & anxiis mentibus: brutis & obnoxiis corporibus: dissimillimis moribus: & similibus erroribus. peruicaci audacia: pertinaci spe casso labore fortuna caduca singulatim mortales cuncti tamen uniuerso genere perpetui uicissim sufficienda prole mutabiles uolucri tempore tarda sapientia: cita morte: querula uita terras incolunt. Habetis interim bina animalia: deos ab hominibus plurimum differẽtes loci sublimitate uitæ perpetuitate: naturæ perfectione: nullo inter se propinquo communicatu: cum & habitacula summa ab infimis tãta inter capedine fastigii dispescant: & uiuacitas illic æterna. & indefecta sit. Hic caduca & subficiua: ingenia illa ad beatitudinem sublimata sint: hæc ad miserias infimata. Quid igitur nullo ne connexu hæc natura se iunxit. sed in diuinam & humanam partem seiugatam esse & interruptam. & ueluti debilem passa est. Nam ut idem plato ait. Nullus deus miscetur hominib9 sed hoc præcipuum eorum sublimitatis specimen est quod nulla contractione nostra contaminatur. Pars eorum tamen obtutu hebeti uisuntur: ut sidera. de quorum adhuc & magnitudie. & coloribus homines ambigunt. Cælo autem soli intellecta: neq; prompto noscuntur. Quod quidem mirari super his immortalibus nequaquam congruerit. cum alioquin & inter homines

Sanctitudo.

Aeuiternos Extrarium.

Coruscamẽ

Dispesco.

qui fortunæ munere opulentia elatus: & usq; ad regni mutabilem suggestum & pendulum tribunal euectus est raro aditus: & longe remotis arbitriis in quibusdã dignitatis suæ penetralibus degens: Parit enim conuersatio contẽptũ: raritas conciliat ipsa rebus admirationem. Quid igitur orator obiecerit aliquis: primo istam cælestem qdẽ sed pene inhumanam tuam sniam missam faciam: si omnino hoies a diis immortalibus procul repelluntur. Atq; ita in hæc terræ tartara relegantur ut omnis sit illis aduersus cælestis deos cõio denegata ne quisq; eos e cælitũ numero uelut pastor uel equisio. uel bubulcus uel bubus equa: seu balantum: uel hinnientium: uel mugientium greges interuisat: qui feroBubꝰ qua cibus moderetur: morbidis medeatur: egenis opituletur. Nullus inquit deus humanis rebus interuenit. Cui igitur preces allegabo. Cui uota nuncupabo. Cui uictima cedam. Quem miseris auxiliatorem qué fautorem bonis: quẽ aduersatorẽ malis cũ uita ciebo? Quem denicq; quod frequentissimũ est: iureiurando uti potero inter Troianos stirpe cognatos & fortasse inter gentes prælio cognitas. At enĩ inter nuculos recens cognitos. Si nemo huic capiti crediderit. Quis pro te deus fidem dicet. An ut ferocissimo Mezentio: dextra & telum quod missile libro apagesis tam cruentos deos dexteram cædibus fessam: telumq; sanguine rubigino sum: utrunq; idoneum non ẽ p quod adiures: utue pista iurent: cũ sit summi deoꝝ hic honor pprius. Nam & iusiurandũ dicitur ut ait Ennius. Quid igitur iurabo: per Iouẽ lapidẽ: Romano uetustissimo ritu. Atqui si platonis uera snia est. uunq; se deum cũ hoie cũicare: facili9 me audierit lapis q̃ Iuppiter. non. Respondebit enim plato pro sua snia mea uoce. Nõ usq; adeo seiunctos & alienatos a nobis deos prædico ut ne uota quidẽ ura arbitrer peruenire. Neq; enim illos sacris reꝝ humanarꝝ: sed a contrectatione sola remoui. Cæterũ sunt q̃dã diuinæ mediæ potestates: inter sũmũ æthera & infimas terras: in isto interstitæ aeris spatio: p quas & desideria nra: & merita ad deos cõmeant: hos græco nõe dæmones nuncupãt: inter mortales cælicolasq; uectores hinc precũ inde donoꝝ qui ultro citroq; portant: hinc petitiones: inde suppetias ceu quidã utrinq; intepretes & salutigeri: p hos eosdẽ ut Plato in symposio autumat: cuncta denunciata: & magorũ uaria miracula. oẽsq; præsagioꝝ species reguntur: Eorum quippe de numero prædicti curant singuli eoꝝ puide: ut est cuiq; tributa puincia uel sõnis cõfirmandis: uel extis phyſiculandis: uel præpetibꝰ gubernandis: uel oscinibus erudiendis: uel uatibus inspirandis: uel fulminibꝰ iaculandis: uel nubibus coruscandis: cæterisq; adeo: per q̃ futura dinoscimus: quæ cuncta cælestium uoluntate: & numine: & auctoritate: sed dæmonũ obsequio & opera atq; cura: ut annibali somnia orbitatem oculi cõmoneãt Flaminio auspicia periculum cladis prædicent. Accio Nauio miraculum cotis adiici antatq; ut nonnulla regni futuri signa præcurrant ut Tarquinius Priscꝰ aquila obũbretur ab apice. Seruius Tullius flamma cõlluminetur a capite. Postremo cuncta ariolum præsagia: fulgurum bidentalia carmina Sibyllarum quæ omnia ut dixi. mediæ q̃piã potestates inter homines ac deos obeũt. Neq; enim pro maiestate deum cælestium fuerit ut eorum quisq̃: uel annibali somnium pingat. uel Flaminio hostiam corrodat. uel accio Nauio cotificet. uel Sibyllæ fatiloquia uersificet uel Tarquinio uelit apicem reddere: Seruio uero inflãmare uerticẽ. nec exurere. non est operæ diis superis ad hæc descẽdere. Medioꝝ ista sortitio est qui in aeris plagis terræ conterminis. nec minus confinibus cælo perinde uersantur ut in quacũq; parte naturę propria sint

Dęmones Salutigeri

animalia: & in ætherе uolantia. & in terra gradienti. Nã cũ quattuor sint elementa notissima. ueluti quadrifariam natura magnis partibus distermina. sintq; ppria aialia terraꝝ & flamaꝝ. si qdẽ aristoteles autor ẽ. in fornacibus flagrãtibꝫ q̃dã ppria aialia pinnulis apta uolitare: totũq; euũ suũ ĩ igni diuersari: cũ eo exoriri: cũq; eo extingui. Præterea cũ tot uaga sidera: ut prius dictũ ẽ: sursũ in æthere: hoc est in ipso liquidissimo ignis ardore cõpareãt. cur hoc solũ ex quattuor clemẽtũ aeris: q̃d tanto spacio intersitũ est cassũ ab oibꝫ: desertũq; a cultoribꝫ suis natura pateretur: qn in eo quoq; aere aialia gignerẽtur: ut in igni flamida in unda fluxa in terra glebulẽta. Nã qd quidã aues aeri attribuat falsũ sẽtire meritissimo dixeris. qppe q̃ aues nulla eaꝝ ultra olympi uerticẽ sublimatur. Qui cũ excellẽtissimꝰ oim phibeatur: tĩ altitud nẽ ppẽdiculo si metiare ut geometræ autumãt: stadia altitudo fastigii nõ æq̃parat. cũ sit aeris augmẽtũ ĩ mẽsũ usq; ad stima lunæ fœlicẽq;. porro ætheris sursũ uersꝰ exordiũ ẽ. Quid igr tãta uis aeris q̃ ab hũilibꝫ lunæ anfractibꝫ usq; ad sũmũ olympi uerticẽ iteriacet. Quid tũ uacabit ne aialibꝫ suis atq; erit ista naturæ ps mortua ac debilis. Immo eni si sedulo aduertas ipse quoq; aues p terrestre aial nõ aeriũ recti9 phibeãtur. sp eni illis uicti9 ois ĩ terra. ibidẽ pabulũ ibidẽ cubile. tantũq; aera ꝓximũ terræ uolãdo trãsuerberãt. Cæteraꝝ cũ illis fessa sunt remigia pẽnaꝝ. terra ceu portus ẽ. Q d si mãifestũ flagitat ratio. debere ppria ẽt aialia in aere itelligi: supest ut q̃ tãdẽ & cuiusmõi ea sint dissera m9. Igitur terrena nequaq̃ deuergũt eni pondere: sed nec flãmea ne sursũ uersꝰ calore rapiantur. Temperanda ergo nobis pro loci medietate media natura ut ex regionis ingenio sit & in cultoribꝫ eius ingeniũ. Cedo igitur mẽte formemus & gignamus oino id genus corpus. Tertia quædã aialia quæ neque sint tã bruta q̃ terrẽa: neq; tã leuia q̃ æterea. sed quodãmõ utriq; seiugata: Vel ut enim utriq; cõmixta sint: siue amolita: seu modificata utriusq; rei ptícipatione. sed facilius exutroq; q̃ ex neutro intelligẽtur. Habeant igitur hæc dæmonũ corpora modicũ ponderis ne ad supna incedant. aliqd leuitatis ne ad inferna precipitentur. Q d nc uobis uidear poetico ritu incredibilia confingere dabo primũ exẽplũ huius libratæ medietatis neque enim procul ab hac corporis suptilitate nubes cõcretas uidemus: quæ si usque adeo leues forent ut ea quæ oino carent pondere nunq̃ infra iuga ut sæpenumero aĩaduertim9 grauatæ caput editi montis ceu q busdã curuis torquibus coronarẽt. Porro si suapte natura tam spissæ ac graues forent ut nulla illas uetustioris leuitatis admixtio subleuaret. ꝓfecto nõ secus q̃ plũbi globus uel lapis suapte ui caducæ terris illiderẽtur. Nũc eniuero pendulæ & mobiles huc & illuc uice nauiũ in aeris pelago uẽtis gubernantur paululũ ĩmutantes ꝓximitate & longinq;tate: Quippe si aliquo humore fœcundæ sunt ueluti ad fletũ edendũ deorsum degrassantur. Atq; omnino humectiores humilius meãt. aquilonis agmine tractu segniores. Sudis uero sublimior cursus: & cũ lanarum uelleribus similes aguntur cauo agmine uolatu perniciore. Nonne audis: qd super tonitruum Lucretius facundissime differat: Principio tonitru quatiuntur cęrula cęli. Propterea quia concurrunt sublime uolantes. hetherię nubes contra pugnantibus uentis. Nec fit enim sonitus cęli de parte serena. Verum ubicunque magis densa sũt agmine nubes. Tam magis hinc magno fremitus fuit murmure sępe. Quod si nubes sublime uolitant omnisquæ & exortus. & terminus & retro defluxus earum i terras est quid tandem futura censes dęmonum corpora. quę sunt cõcreta multo mi-

Glebulenta

Seiugata

nus: & tantos subtiliora: Nõ enim sunt ex hac fœculenta nubecula tumida caligine conglobata sicut nubium tenus est: sed ex illo purissimo aeris liquido & sereno elemento cohalita: eaque nemini hominum temere uisibilia nisi diuinitus speciem sui offerant. quod nulla in illis terrena solidítas locum luminis occupauerit: qui nostris oculis possit obsistere qua soliditate nostra offensa acies ĩmoretur: sed filia corpoꝝ possident rara & splendida & tenuia usq; adeo ut radios oĩs nostri tuoris & raritate transmittant & splendore reuerberent & subtilitate frustrentur: Hinc illa homerica Minerua q̃ mediis ęreibus Graium cohibendũ Achilli interuenit tuersum grauẽ si paulisper operiamini latine enunciabo.

atq; adeo hic sit ĩmpræsentiaꝝ. Minerua igitur ut dixi. Achilli moderando iussu Iunonis aduenit. Soli perspicua. ast alioꝝ nemo tuetur. Hinc & illa uirgiliana matrõa quæ in mediis milibus auxiliabunda fratri conuersatur miscetq; uiris nec cernitur ulli protinusq; plautinus miles super clipeo suo gloriatur: præstringens oculorum aciem hostibus. Ac ne cunctos longius persequar. Ex hoc ferme dæmonum numero poetæ solẽt haud pcul a ueritate cẽsores causæ & amatores quorũdã hoĩum deos fingere: & tueri illos. Interdũ aduersari & affligere. Igitur & misereri & indignari & angi & lætari oẽmq; hũani aĩ faciẽ pati ac simili motu cordis & salo mẽtis ad oẽs cogitationũ æstus fluctuare. Quæ oẽs turbellæ tempestatesq; pcul a deoꝝ cælestiũ tranquilitate exulant. Cũcti eni cælites sp eodẽ statu mentis æterne æquabilitate potiũtur. Quę nũq̃ illis nec ad dolorẽ nec ad uoluptatẽ finibꝫ suis pellitur. nec eni mẽs illa a sua ppetua secta ad quẽpiã subitũ habitũ demouetur nec alterius ui. Nã nihil est deo potẽti9 nec suapte spõte nã nihil ẽ deo pfectius. Porro aũt q d põt uideri ipfectius fuisse q̃ is q a priore statu: ad aliũ rectiorẽ statũ migrarit: cum præsertim nemo spõte capessat nocua: nisi quẽ pœnituit prioris. Nõ enim põt subseq illa mutatio sine præcedẽtiũ ifirmatione. Quapropter debet deus nullam ppetim: uel operis: uel amoris tẽporalẽ pfunctionẽ & iccirco nec indignatione: nec ira contingi: nullo angore cõtrahit: nulla alacritate gestire: sed ab oibꝫ passionibus animi liber: nec dolere unq̃. nec aliq̃ lætari: nec aliqd repẽtinũ uelle uel nolle. Sed & hæc cuncta ut hoc genus cætera dæmonum mediocritati cõgruunt. Sunt enim inter homines ac deos ut loco regionis ita ingenio mẽtis interśiti hẽntes cõem cum superis immortalitatẽ: cum inferis passionẽ. Nã pinde ut nos pati possunt omnia animoꝝ placamẽta uel incitamẽta ut in ira incitentur & in misericordia flectantur: & donis inuitentur & præcibꝫ leniantur & cõtumeliis exasperantur: & honoribus mulceãtur aliisq; omnibus ad similẽ nobis modum uarientur. Quippe ut finẽ cõprehendã: dæmones sunt genere animalia: ingenio rationabilia: animo passiua corpore aeria tẽpore æterna. Ex his quinq; q̃ cõmemoraui tria a principio eadẽ nobiscum: q̃rtum ꝓprium postremum cõe cũ diis immortalibus hẽnt: sed differunt ab his passione. Quæ ꝓpterea passiua nõ absurde ut arbitror nominaui: qa sunt iisdem qbus nos pturbationibus obnoxii. Vnde & religionum diuersis obseruationibus & sacroꝝ uariis suppliciis fides impartienda est. Etsi nõnulli sunt ex hoc diuoꝝ numero: qui nocturnis uel diurnis ꝓmptis uel occultis lationibus uel tristionibus hostiis uel cerimoniis uel ritibus gaudent: uti ægyptia minerua ferme plangoribus: græca plærunq; choreis: barbara autẽ strepitu cymbalistaꝝ & tympanistaꝝ & choraulaꝝ. Iteidem pro regionibus in sacris differunt longe uarietate põpaꝝ agmina

Auxiliabunda

ministroꝝ silentia: sacerdotum officia: sacrificātium obsequa. Item deoꝝ effigies: ut eximiæ tēploꝝ religiões: hostiaꝝ cruores & colores. Quę oia pro cuiusque more solēnia & rata sūt ut plerūq; sōniis & uaticinatiōibꝫ & oraculis cōperimus sæpenūero indignata numina siqd in sacris socordia uel superbia negligatur cuiꝰ generis mihi exē plaaffatim suppetunt. sed adeo frequentia & celebrata sunt: ut nemo ea cōmemorare adortus sit: quin multo plura omiserit: q̄ recensuerit. Iccirco resīdebo ipræsentiarū in his rebꝫ oratione occupare. Quod si nō apud oēs certā fidē: at certe penes cunctos notitiā ꝓmiscuā possidet: hæc potius præstiterit latine dissertare: uarias species diuinoꝝ numinū a phis phiberi: quo liquidius: & plenius de præsagio Socratis. deq; eius numine cognoscatis. Nam quodā significatu & aius humanus ēt nunc in corpe situs dæmō nūcupatur: dii ne hunc ardorē mentibꝫ addūt. Eurialeſan sua cuiq; deus fit dira Cupido? Igitur & bona cupido aī deus bonus est. Vī nōnulli arbitrātur utiā priꝰ dictū est. Eudæmonas dici beatos quoꝝ dæmō bonus id est aius uirtute pfectus est. quē nostra lingua ut egō interpretor haud sciā: an bono: certe q̄dē meo piculo poteris geniū uocāt: quoniā is deus q est aius sui cuiusq; quanq̄ sit imortalis tīi quodammō cū hoie gignitur ut eæ preces qbꝫ geniū præcamur ad cōiūctionē nostrā: nec desunt qui uideātur mihi obtestari. corpus atq; aīum duobꝫ nominibus cōprehēdētes: quoꝝ cōio & copulatio sumus: & secūdo signatu species dæmonū sit aīus hūanꝰ exutus & liber stipēdiis uitæ corpe suo abiuratis hunc uetere latina lingua repio lemurē dictatū. Ex hisce ergo lemuribꝫ. qui posteritoꝝ suoꝝ curā sortitu. pacato & q̄eto numine domū possidet. lar dicitur familiaris. Qui uero pp aduersa uitæ merita: nullis bonis sedibꝫ interrauagatione: ceu quodā exilio punitur: inane terriculamētū bonis hoibꝫ cæteroꝝ noxiū malis: hunc plęriq; laruā phibent cū uero incertū est: q̄ cuiq; eoꝝ sortitio euenerit: utrūq; lar sit: an larua: nomie manēdeū nūcupāt: & honoris gratia dei uocabulū additū est. Quippe cū eos deos appellent qui ex eoꝝ nūero iuste ac prudenter uitæ curriculo gubernato: ꝓnomine postea ab hoibꝫ præditi: fanis & cerimoniis uulgo admittūtur: ut in Boetia Amphiaraus: in Africa Mopsus. in Aegypto osiris alius alibi gentiū Aesculapius ubiq;. Veꝝ hæc oīs distributio eoꝝ dæmonū fuit: q̄ quodā in corporis numero fuere. Sunt aūt nō posteriores præstātiore longe dignitate. Genus aliud augustius aio dęmonū q̄ ꝑ a corporis cōpedibus & nexibus liberi ꝓcurārur certis precatibꝰ. Quoꝝ enumero sonus atq; amor diuersa inter se uim possident. Amor uigilandi sonus soporandi. Ex hac ergo sublimiore dęmonū copia: plato autumat singulis hoibꝰ in uita agēda testes & custodes singulos additos q̄ nemini cō picui: sp adsint oīum nō mōa ctoꝝ testes ueꝝ ēt cogitatoꝝ. Ac ubi uita edita remeandū est: eundē illū: q̄ nobis prędictus fuit raptare ilico & trahere: ueluti custodiā suā ad iudiciū: atq; illic in cā dicenda assistere si qua cōmōtiatur redarguere. siqua uera dicat. asseuerare ꝓsꝰ illius testimonio ferri sniam: Proinde nos oēs q̄ hanc Platonis diuinā sniam me interprete auscultatis: ita aios nostros ad q̄cūq; uel agenda meditāda formate ut sciatis. nihil oīno preīstis custodibꝫ. nec intra aīum. nec foris esse secretū: qui oīa curiose ille participet. oīa uisat. oīa intelligat. & in illis penitissimis mētibꝰ uice conscięntię diuersetur. Hic quē dico ꝓsus custos singularis prefectus domesticus speculator indiuiduꝰ arbiter inseparabilis testis malorꝝ improbator. bonorꝝ ꝓbator si rite aīaduertatur. sedulo cognoscatur religiose colatur. ita ut a Socrate iusticia. &i

Dęmō

Eudæmones

Geniꝰ

Larfamiliaris

Sōnus Amor

nocentia cultus est: in rebus incertis ꝓspectator: dubiis præmonitor periculosis uitator: egenis opitulator qui tibi quæat: tū somniis: tū signis: tū ēt fortasse corā cū uꝰ postulat mala auerte: bona ꝓsperare humilia sublimare: nutātia fulcire: obscura clarare: sidera aduersa corrigere. Igitur nimiꝝ si Socrates uir apprime pfectus. & Apollinis quoq; testimōio sapiens: hūc deū suum cognouit & coluit ac ꝓpterea eiꝰ custos ꝓpe dicā par contubernio & præmonenda præmonuit. Sicubi tīi interfectus sapientiæ officiis: nō consilio: sed præsagio indigebat ut ubi dubitatione claudicaret: ibi diuinatione cōsisteret. Multa sūt enī de quibus ēt sapientes uiri ad ariolos: & oracula cuesitēt. Ac nō apud Homeꝝ ut in quadā ingenti specula clarius cernis: hæc duo distributa: seorsus diuinationis: seorsꝰ sapientiæ officia. Nā cum duo collumina totiꝰ exercitus dissidēt. Agamenon regno pollēs: & achilles bello potēs: desideraturq; uir facundia laudatus: & peritia uitæ moratus: q atride superbiā: Pellidæ ferociā compescat. exēplis moneat: oratione permulceat. Quis igitur tali in tpe est ad dicēdū exhortatus. Nempe Pilius orator: eloquio comis. experimentis cautus senecta uenerabilis: cui oēs sciebant corpus annis abire. aīum prudētia uigere: uerba dulcedine affluere. Itidē: cum rebus creperis & afflictis spectatores deligendi sunt qui nocte intempesta castra hostium penetrēt. Nōne Vlyxes cū Diomede deleguntur: ueluti consilium & auxiliū: mens. & manus. aius & gladius. Eniuero in Aulidę desidentibus obsessis ac retro uentis abnuentibꝫ. difficultas belli & facultas itineris. & tranqllitas maris. & clementia uentoꝝ ꝓ fibraꝝ notas & alitum uias. & serpentiū escas exploratu sunt tacent nempe muta duo illa sapientiæ græciæ summa cacumina. Ithacensis & Pilius. Calchas aūt longe præstabilis ariolus simul alites. & altaria & arborē cōtēplatus ē actutum sua diuinatione & tempestates flexit & classem deduxit & decennium prædixit. Nō secus ēt in Troiano exercitu. cum diuinatione res indigent tacet ille sapiens. Senatus. nec audet aliqd ꝓnūciaro. uel Hector. uel Tābo. uel Bicias. sed oēs silentio auscultāt aut ingrata a uguria Helenæ. aut nō credita uaticinia Cassādræ. Ad eūdē modū Socrates quoq;. sicubi locoꝝ alienæ sapientiæ cōsulatio īgruerat ibi sui dæmonis præsagio regebatur. Veꝝ eius monitis sedulo obediebat eoq; erat de suo longe acceptior. q̄ autem incepta Socrati quæpiā dæmonꝰ ille ferme prohibitū ibat nūq̄ quod ad monendū ratio prædicta est. Enīuero Socrates utpote uir apprime ꝓfectus ex sese ad oīa congruēta sibi officia ꝓmptus nullo adhortatore unq̄ indigebat. At uero ꝓhibitore nōnūq̄. si qbꝫ forte conatibus eius piculū suberat ut monitus præcaueret ac omitteret cœpta impræsentiaꝝ quæ tutius uel postea capesceret. uel alia uia adoriretur. In huiuscemodi rebꝫ dūtaxat uocē quāpiā diuinitus exortam dicebat audire. Ira enim ē apud Platonē. ne quisq̄ arbitretur omnia cum uulgo loquentiū captasse. Quippe ēt semotis arbitriis una cū Phędro extra pomeriū sub quodā arboris opaco umbraculo signum illud ad ad nunciū sensit: ne prius trāscenderet illius amnis modicum fluentum q̄ increpitum inclinatum amore retinendū placasset. cū præterea si omnia obseruitaret. aliquando eoꝝ nōnulla ēt opinamenta habere. ut uidemus pleroscq; qui non suapte corde. sed alterius uerbo reguntur q ex angiportu reptātes cōsilia ex alienis uocibus colligunt. & uti ita dixerim non animo. sed auribus cogitant. Verū enimuero ut ista sunt. certe qui omnium ariolorꝝ uoces audiunt: Sæpenumero auribꝰ suis usurpant uocē de qua nihil cōtentur. quā sciunt ex ore humāo ꝓfectam. At enim socrates

Clarare

Collumina

Obseruitaret Opinamenta

non uocem ſibi: ſed uocē dixit quāpiam diuinitus oblatā quo additamento ꝓfecto i
telligas non uſitatā uocē nec humanā ſignificari. Quæ ſi foret fruſtra quæpiā cur nō
potius aut uox aut certe cuiuſpiā uox diceretur: ut ait illa Terentiana meretrix audire
uocem uiſa ſum modo militis. Quid uero uocem quāpiam dicat audiuiſſe aut neſcit
unde exorta ſit aut in ipſa aliqd addubitat. Aut eam quiddā inſolitū demonſtrat ha
buiſſe: ita Socrates eam qdē ſibi ac diuinitus edita tempeſtiue accedebat. Q ꝺequidē
arbitror non modo auribꝰ ueꝝ eū ēt oculis ſignū dæmonis ſui uſurpaſſe. Nā frequē
tius nō uocē: ſed ſignū diuinū ſibi oblatū præ ſe ferebat. Id ſignū poterat ipſius ſpēs
habuiſſe quā ſolus Socrates cerneret ita ut Homericus Achilles Mineruā. Credo
plæroſq; ueſtrū hoc qd modo dixi contantius credere & impendio mirari formā dæ
monis Socrati uſitatam. At enim pygthagoricos mirari oppidū ſolitos ſi quis ſe de
negare unq uidiſſe dæmonē. ut reor idoneus autor eſt Ariſtoteles. Quod ſi cuiuis po
teſt euenire facultas contēplandi diuinā effigiem. cur non apprime potuerit ſocrati
quem cuiuis ampliſſimo numini ſapientiæ dignitas coæquarat. Nihil eſt enim deo ſi
milius & gratius. q uir aīo perfecte bonus qui tam hoibꝰ cæteris antecellit q ipſe a di
is īmortalibus diſtat. Quin potius nos quoq; ſocratis exēplo & cōmemoratione er
gimur. Ac nos ſecūdū ipſum ſtudio phīæ pari ſimiliū numinū canētes ꝓmittimus
de quo qdē neſcio qua ratiōe diſrapimur: & nihil æq; miror q cū oēs & cupiāt optime
& ſciant quantū uiuax aīus colendus ſit: tū aīum ſuū nō colant. At ſi quis uelit acri
ter cernere. oculi curandi ſunt quibus cernitur. Itidem ſi pugillare: uultus uel brachia
uelanda ſunt: qbus pugillatur. ſimiliter in omnibus cæteris mēbris ſua cuiq; cura ꝓ
ſtudio eſt. Quod cū oēs facile reſpiciant: nequeo ſatis mecum reputare. Et perīde: ut
res eſt: admirari. cur non etiam aīum ſuum ratione excolant. Quandoquidē ratio ui
uendi omnibus æque neceſſaria eſt: nō ratio pingendi nec ratio pſallenda: quas quiſ
que bonus uir ſine ulla animi uituperatione: ſine turpitudine: ſine labe contemſerit.
Neſcio. ut Hiſmenias tibiis canere ut apelles pingere ut Lyſippus fingere. ſed nō pu
det me nō eſſe ſignificū: & idē ut cæteris artibus nc oēs proſequar licet tibi neſcire: nec
pudeat. Enimuero dic ſodes. neſcio bene uiuere: ut ſocrates: ut plato: ut pythagoras
uixerunt. nec pudet me neſcire bene uiuere. Nūq hoc dicere audebis. Sed cū primis
mirandū eſt quod ea quæ minime uideri uolunt neſcire. diſcere tīn negligunt & eiuſ
dē artis diſciplinā ſimul & ignorantiā decurrant. Igitur ſi quotidiana coæ diſpongas
inuenies rationibus multa prodige profuſa: & in ſemet uel in ſui dico dæmonis cultū
qui cultus nihil aliud q phīæ ſacramērū eſt plane quidem uillas opipare extruunt: &
domos ditiſſime exornant: & familias numeroſiſſime cōparant: ſed in iſtis oībus ſtā
ta affluentia rerum nihil eſt indignum præterquam ipſe dominus ædium: nec iniuria
cumulata enim habent quæ ſedulo percolunt. ipſi autem horridi: indocti: inculticque
circueunt. Igitur illas ædificatiorum ſpecies in quæ patrimonia ſua profuderūt amœ
niſſimas & extructiſſimas deprehendas. aulas ęmolas urbium conditas. domos ui
ce templorum exornatas familias numeroſiſſimas & calamiſtratas: opiparam ſupel
lectilem: omnia affluentia: omnia ornata: pręter ipſum dominum: qui ſolus Tātali
uice īſuis diuitiis inops egens paup nō qdem fluētum ullum fugitiuum captat: & fal
lacis unde ſitim. ſed uerę beatitudinis & in ſincerę uitę & prudētię fortunatiſſimę eſu
rit & ſitit. qppe nō itelligit homines ęque ſpectari ſolere ut equos mercamur neq; eni

Calamiſtratas

in emendis eqs faleras cōſideramus & baltei polimia inſpicimus & ornatiſſima cerui
cis diuitias cōtemplātur ſi ex argento. & auro. & gemmis monilia uanæ gazę depen
dent ſi plena artis ornamenta capiti & collo circūiacent ſi frēa celata ſi ephippia fuca
ta ſingula armata ſint. ſed iſtis omnibus exuuiis amolitis equū ipſū nudū & ſolum
corpus eius & animū cōtuemur ut ſit ad ſpeciem honeſtus ad curſurā uegetus & ad Curſu
uecturā ualidus. lamprimum in corpore ſi ſit argutum caput breuis aluus. obeſa ra
que terga luxurietque thoris animoſum pectus honeſtis. præterea ſi duplex agitur p
lumbos ſpina. Volo enim non modo perniciter uerum etiā moliter peruehat. Simi
liter ergo & in hominibus contemplādis noli illa aliena æſtimare ſed ipſum hominē
penitus conſidera. Ipſum ut meum ſocratem pauperem ſpecta. aliena autem uoco:
quæ parentes pepererunt & quæ fortuna largita eſt quorum nihil laudibus Socratis
mei admiſceo nullā generoſitatem nullam proſapiam. nullos longos natales nullas
inuidioſas diuitias. Hæc enim cuncta ut dixi aliena ſunt. Sat e prothomō gloria ē q
talis fuit ut eius nepotem non puderet. Igitur omnia ſimiliter aliena numeres licebit
generoſus ē parentes laudas diues ē uon credo fortunę nec magis iſta demiror ualid9
eſt ægritudine fatigabitur pernix eſt. Abibit īſenectutem formoſus eſt expecta pau
liſper & nō erit. at enim bonis artibus doctus & apprime eſt eruditus & quantū licet
homini ſapiens & boni conſultus tandē aliquādo ipſum uirum laudas. Hoc enī nec
a patre hæreditarium eſt nec caſu pendulum nec a ſuffragio aminiculū nec a corpore
caducū nec ab ætate mutabile. Hæc omnia meus ſocrates habuit & omnio cætera ha
bere contempſit. Quin ergo & tu qui te ad ſtudiū ſapientiæ ingeris aliquando caues
ut nihil alienum in laudibus tuis audias: ſed ut qui te uolet nobilitare. æque laudet ut
accius Vlixem laudauit in philoctheta ſuo in eius Tragœdiæ principio. Inclyte par
ua prædite prima nomine celebri claroq; potēs pectore achiuis elaſſibus autor. gra
uis dardanis gētibus ultor. Laertiadæ nouiſſime patrē memorat. Cęterū oēs laudes
ei9 uiri audiſti. nihil mihi nec Laertes nec anticlia: nec arctiſſimus uendicat. Hęc enī
tota ut uides laudis huius ꝓpria Vlyxi poſſeſſio eſt. Nec aliud te īeodem Vlixe Ho
merus docet qui ſemp ei comitē uoluit eſſe prudentiā quā poetico ritu Mineruā nun
cupauit. Igitur hac eadē comite oīa horrēda ſubiit oīa aduerſa ſupauit. Quippe ea
adiutrice Cyclopis ſpecus introiit. ſed egreſſus eſt. Solis boues uidit & abſtinuit. ad
inferos demeauit & aſcendit eadē ſapientia comite. Scyllā præternauigauit nec ab re
ptus ē. Charybdi cōſpectus eſt. nec retentus eſt. Circe poculum bibit: nec mutatus ē
ad Lothophagos acceſſit nec remanſit. ſirenes audiit: nec acceſſit.

Plato

Lucii apulei madaurenſis philoſophi platonici De dogmate Platonis Liber.

P Latoni habitudo corporis cognomentum dedit. Nanque ariſtote
les prius nominatus. ariſton ei fuiſſe pater dictus eſt. Cæterum pe
rictione glauci filia mater fuit. & de utroque nobilitas ſatis clara.
Nam ariſtō pater ꝓ Codrū ab ipſo Neptūno originē duxit. ab ſo
lone ſapientiſſimo q legū atticaꝝ fūdator fuit matern9 deriuatus
ē ſanguis. ſūt q platonē anguſtiore cōceptu ꝓfatū dicūt. Cū qdē
apollinis figuratio pictiōe ſe miſcuiſſet. Mēſe ēt q apd atticos Thargiliō dī: nat9 die
q apd Delō Latōa ferē apollinē Dianāq; pepiſſe. pridie ſocratē genitū accepim9 ſom

nium etiam ſocratis circunferunt. Nã uidiſſe ſibi uiſũ eẽ cygni pullum ex a'tar: qd in academia cupidini conſecratum ẽ uolaſſe et in eius gremio reſediſſe. et poſtea clorem illum pennis cęlũ periſſe canore muſico euditus hominum deorũque mulcente Cum hoc ergo Socrates in cõuentum hominum referret. Ariſton Platonẽ puerum oblaturus Socrati magiſtro cõmodũ proſequebatur quẽ ubi aſpexit ille ingeniumq; intimum de exteriori conſpicatus ẽ facie: Hic ille erat amici inqt de academia cupidinis cygnus. Talis igitur ac de talibus plato non ſolũ heroũ uirtutibus præſtitit ueꝝ ẽt æquiperauit diuum poteſtatibus: Nam ſpeuſippus domeſticis inſtructus documentis pueri eius in ære partiendo ingenium et admirandę uerecũdiæ indolẽ laudat et pubeſcentis primicias labore atque amore ſtudẽdi imbutas refert et in uiro harũ incrementa uirtutum et cęteraꝝ cõueniſſe teſtatur. Ex iiſdem genitoribus Glauco. et Adimanthus ei fratres fuerunt. Doctorem habuit in prima litteratura Dionyſium At in palæſtra Ariſtonẽ agris oriundũ tantoſque progreſſus exercitatio contulit ei ut pythia Iæhmia de lucta certauerit: picturę nõ aſpernat9 arte. Tragœdis & dithyrambis ſe utilẽ finxit: iãq; carminũ cõfidẽtia elatus certatorẽ ſe ꝓfiteri cupiebat niſi ſocrates humiliatẽ cupidinis ex eius mentibus expuliſſet & antea qdẽ Heraclitι ſecta fuerat imbutus. Veꝝ cũ ſe ſocrati dediſſet: nõ ſolũ ingenio atq; doctrina cæteros ſocraticos uicit: ueꝝ ẽt labore & elegãtia illuſtrauit. Sapientiã ab eo ſibi traditã labore quoq; aſſerere niſſus eſt: & elegãtia. per quã uenuſtate & maieſtate uerboꝝ plurimũ adhibuit dignitatis. Sed poſtea q̃ ſocrates hoies reliquit. quæſiuit unde ꝓficeret. & ad pythagoręꝝ diſciplinã ſe cõtulit: quã. & ſi rõe diligenti. & magnifica inſtructã uidebat: reꝝ tamẽ cõtinentiã & caſtitatẽ magis cupiebat imitari & qd pythagoreorũ ingenium adiutũ aliis diſciplinis ſentiebat ad Theodoꝝ Cyrenas ut geometriã diſceret. ẽ ꝓfectus & aſtrologiã aduſque Aegyptũ iuit petitũ. ut inde ꝓphetarũ ẽt ritus addiſceret: & ad Italiã iteꝝ uenit & pythagoreos Eurytatũ Tarentinũ & ſenioreẽ Archytã ſectatũ atque ad Indos & Magos intẽdiſſet animũ niſi eũ bella tũc uetuiſſent Aſiatica: qua ꝓpter inuenta parmẽidis: ac Zenonis ſtudioſius executus ita oibus quæ admirationi ſunt ſingula. ſuos libros expleuit ut primꝰ tripartitã philoſophiã copularet ſibique inuicẽ neceſſarias partes neque pugnare inter ſe tãtũ mõ. ſed ẽt mutuis adiuuare auxiliis oſtẽderit. Nã quis de diuerſis officinis hæc ei eſſent philoſophiæ mẽbra ſuſcepta naturalis ab heraclitis: intellectualis a pytagoreis: rõnalis atque moralis ipſo ſocratis fonte. unũ tũ ex oibus & quaſi ꝓprii partus corpus effecit: & cum principes harũ familiarũ ipolitas ſententias: & incõptas auditoribꝰ tradidiſſent: eas hic cum oratione limando tum ad orationis auguſtę honeſtiſſimã ſpeciẽ deducendo perfectas atque ẽt admirabiles fecit. Multi auditorũ eius utriuſque ſexus in philoſophia flor uerunt patrimonium in hortulo qui Academię iunctus fuit & in duobus miniſtris & in patera qua diis ſupplicabat reliquit auri tantum quantum puer nobilitatis inſigne in auricula geſtauit. Cærerum tres eius ad Siciliam aduentus: mali quidam carpũt: diuerſis opinionis differentes. Sed ille primo hiſtoriæ gratia ut naturam ætnæ. & incendia concaui montis intelligeret. Secundo petitu Dionyſii: ut ſyracuſanis aſiſteret: eſt profectus. & ut municipales leges eius prouinciæ diſceret. Tertiꝰ ei9 aduẽtꝰ fugientẽ Dionẽ ipetrata a Diony. uẽia: patriæ ſuæ reddidit. Quæ ãt cõſulta: q̃ dogmata græce licet dici ad utilitatẽ hoium uiuẽdiq; et itelligẽdi

& loquendi rationem extulerit. hinc ordiemur. nam quoniam tres ptes philoſophiæ cõgruere inter ſe: primus obtinuit. nos quoque ſeparatim dicemus de ſingulis. a naturali philoſophia facientes exordium. Initia reꝝ eſſe tria arbitrarur Plato deum et materiam. rerũque formas. quas ideas idem uocat: inabſolutas. informes nulla ſpecie. uel qualitatis ſignificatiõe diſtinctas. Sed hæc de deo ſentit qd ſit incorporeus. Is unus ait aperimetros genitor reꝝque omnium extortor beatus et beatificus optimꝰ nihil indigens ipſe cõferens cuncta quem quidem celeſtem pronuntiant indictum in nominabilem. et ut ait ipſe ἄῤῥητον ἄκατ ταγον. cuius naturã inuenire difficile eſt ſi inuenta ſit: in multos eã enunciari nõ poſſe. Platõis hæc uerba ſunt. ὅτου μὲν οὖν ἔργου ποιητὴν καὶ πατέρα εὑρεῖν ἔργον. ideſt deum qdem inuenire haud facile eſt. intellexiſſe ãt impoſſibile. Materiã uero improcreabilem: incorruptãque cõmemorat: nõ ignẽ. neq; aquã. nec aliud de principiis abſolutis elemẽtis eẽ. ſed ex oibꝰ primã figuraꝝ capacem. factionisq; ſubiectã. adhuc rudẽ & figuratiõis qualitate uiduatam. Deus artifex conformat uniuerſa. Infinitã uero iccirco: qd ei ſit interminata magnitudo. Nã qd infinitũ eſt: indiſtinctũ magnitudinis habet fidem. atq; iõ cũ uiuata ſit fine: ĩfinibilis recte uideri põt: ſed neq; corporeã: neq; ſane incorporeã eſſe cõcedit.

Ideo ãt nõ putat corpus q̃ oẽ corpus ſpecie qualicũq; nõ careat. ſine corpore uero eſſe nõ põt dicere. qã nihil ſi corporale corpus exhibeat ſed ui & rõe ſibi cã uideri corporeã atque iõ nec actu ſolo. neque tamẽ ſola opinione cognitiõis itelligi. Nãque corpea ꝓpter inſignẽ euidentiã ſui. ſimili iudicio cognoſci. Sed quæ ſubſtãtiã nõ habẽt corporeã. cogitationib9 ea uideri: unde adulterata opiniõe: ambiguã huiꝰ materiæ inrelligi qualitatẽ. Ideas uero. ideſt formas oium ſimplices. & æternas eſſe: nec corporales tamen. Eſſe ãt ex iis: quæ deus ſumpſerit: exẽpla reꝝ: quæ ſunt erũt ue. nec poſſe amplius. q̃ ſingulaꝝ ſpecieꝝ ſingulas imagines in exẽplaribus inueniri. gignẽtiũque oium adinſtar ceræ. formãs & ſignificatiões ex illa exẽploꝝ figuratiõe ſignari τὰς οἰκίας: quas eſſentias dicimꝰ. duas eſſe ait. per quas cũcta gignãtur. & mũdus quę ipſe: quarũ una cogitatiõe ſola cõcipitur: altera ſenſibꝰ ſubiici põt. ſed illa quæ mẽtis oculis cõprehenditur. ſemp & eodẽ mõ. & ſui par. ac ſui ſimilis iuenitur: ut quæ uere ſit. Eteni altera opinione ſenſibili. & irrationabili: eſtimãda eſt. quã naſci: & iterire ait. & ſic ſuperior uere eſſe memoratur. Hãc uere nõ eẽ: poſſumus dicere. Et primæ qdẽ ſubſtãtiæ. uel eſſentię primũ deũ eẽ. & mẽtem formaſque reꝝ. & animã. ſecũdæ ſubſtãtiæ: omnia quę informantur. quęque gignũtur. & quę ab ſubſtãtiæ ſupioris exẽplo originẽ ducũt. quę mutari. & cõuerti poſſunt: labẽtia. & ad inſtar fluminũ ꝓfuga adhuc illa. quadã dixi intelligẽdi ſubſtãtia. quoniã cõſtãti nititur robore & quę de ea diſputantur rõe ſtabili. & fide plena ſunt. At huius quę ueluti umbra. & imago ẽ ſuperioris rõnes quoque. & uerba: quæ de ea diſputãtur. inconſtãti ſunt diſciplina. Initium omniũ corpoꝝ materiã eẽ memorauit. Hãc & ſignari impreſſiõe formaꝝ. Hinc prima elemẽta ſunt ſimplicia eſſe progenita: ignẽ. & aquã: terram & aera. quæ ſi elementa: ſimplicia eſſe debent. neque ad inſtar ſyllabarum nexu mutuo copulari quę iſtis euenit quaꝝ ſubſtãtia multitudo ptãte comitiõe cõficitur q̃ cũ ordinata pmixtaq; eſſent ab illo edificatore mundi deo ad ordinem numeris & menſuris in ambitum deducta ſunt. Hæc plurimis elementis ad unũ redacta eſſe & ignem quidem. & aeras & aquã habere principiũ ex trigono quæ ſit anguli recti nõ paribꝰ angulis: & prioris

Infinibilis

Ideæ

Eſſentia

quidē formæ tres ſpēs exiſtere: pyramidem: & octangulā: & uigeſies angulā. ſphęrā nō paribus tertā uero: directis quidē angulis: trigōis & parib⁹ eſſe. & prioris qdem formæ tres ſpecies exiſtere. pyramidem octangulā: & uiginti angulā. ſphęrā & pyramidem figurā ignem in ſe habere. octangulā uero aeris. angulatā uigies ſphęrā aquę dicatā eſſe. Eſſeqpedū uero trigonū efficere ex ſe ſe quadratū. Quadratū uero cubū quæ terrę ſit ppria. quapropter mobilē pyramidis formā igni dedit: qđ ei⁹ celeritas agitatiōi uideatur eſſe cōſimilis. Secundæ ue'ocitatis octangula ſphęra eſt. Hanc aeri detulit. q leuitate & pnicitate poſt ignem ſecundus eſſet. Vigeſialis ſphæra eſt loco tertio. hui⁹ forma fluida & uolubilis: & aquæ ſimilior eſt uiſa. Reſtat teſſerarum figura quæ cum ſit īmobilis. terræ cōſtātiā. nō abſurde ſortita eſt. Et alia initia iueniri forſitan poſſe: aut quæ deo nota ſūt: uel ei q ſit diis amic⁹. Sic de primis elemētis igni & aquæ: cæteriſq; & illa cōſtare particulatim aialiū: & inanimantiū corpa: mundū; omnē ex oī aqua. toto; igni: & aeris uniuerſitate: cunctaque terra eſſe factū. & nō ſolum nullā hor; partē extra orbē relinq; ſed nihil qdē ei⁹ & extrinſecus iueniri. Hæc ãt ſuicem ex ſe apta & cōnexa eſſe. Iccircoque in igne atque in terra & aqua & aere eſſe ſitus. & ſicut ignis aeris cognatiōe cōiungitur: ita hūor affinitati terrenæ iungatur. hic unum eſſe mundum. & in eo oīa. nec relictum eſſe locum. neque elementa ſupeſſe: ex qb⁹ alteri⁹ mundi corp⁹ poſſit eſſe. Ad hæc attributa eſt ei ppetuā iuuentus. & iuuenalis ualitudo. Eoque nihil præterea extrinſecus eſt relictum: qđ corrumpere poſſet ei⁹ ingenium. & ſi ſupeſſet: nō eum lederet: cum ita apud ſe ex oī pte cōpoſit⁹ atque ordinat⁹ foret: ut aduerſantia & cōtraria naturæ diſciplinæque ei⁹ officere nō poſſent. Iccirco ãt pfectiſſimo & pulcherrimo mundo inſtar pulchrę & pfectæ ſphæræ a fabricatore deo quæſitum eſt: ut ſit nihil īdigens: ſed opiens oīa: coercenſque cōtinua: pulcher & admirabilis: ſuique ſimilis: ſibique reſpōdens. Hīcilli & ſeptem motus locorum habeātur: pgreſſus & retroceſſus. dexterioris ac ſiniſtri. ſurſum & deorſum intentium & quæ in gyrum circuitumque torquentur. Hæc una mundo relicta eſt ſapientiæ & prudentiæ ppria ut rōnabiliter uolueretur. Et hunc qdem mundum nunc ſine initio eſſe dicit. aliās originē habere natumque eſſe. Nullum ãt eius exordium atque initium eſſe ideoque ſemp fuerit. natiuum uero uideri qđ ex his totius natura & ſubſtātia cōſtet. quæ naſcendi ſortitę ſunt qualitatem. Hic & tāgitur: & uī: ſenſibuſque corpis eſt obuius. ſed qđ ei naſcendi cām deus pręſtitit: nō īmortalis eſt ſemp futurus. Aiam uero animātium oīum: nō corpeā eſſe nec ſane picturā. cum corpe fuerit abſoluta. oīque gignentium eſſe ſeniorem atque iō & intempare: & agere ea quor; cuīa fuerit diligentiāque ſecuta. ipſāque ſemp: & p ſe moueri: agitatricem alior; quę natura ſui īmota ſunt atque pigra. Sed illā cæleſtem animā: fontē animar; oīum optimā: & ſapiētiſſimā uirtutē eſſe genitricē: ſubſeruire fabricatori deo. & præſto eſſe ad oīa īnuēta ēius annuntiat. Ver; ſubſtātiā mēntis eius numeris: & mōis cōficī: cōgeminatis: ac multiplicatis augmētis incrementiſque p ſe: & extrinſecus ptis: & hinc fieri: ut muſicę mundus & canore moueatur. naturaſque rer; binas eſſe: & ear; alterā eſſe que ueniat in mentem: quam quidem Δοξαστὴν ideſt opinabilem appellat ille. & quæ uideri oculis: & attingi manu poſſit: alteram cogitabilem. et intelligibilem

Detur enim uenia nouitāti uerborum: rerum obſcuritatibus ſeruienti: et ſuperiorem quidem partem mutabilem eſſe. ac facilem contuenti. Hāc autem quę mē

Octangula Vigintiāgula Vigeſimalis

tis acie uiderur. & penetrabili cogitatiōe percipitur: atq; cōſpicitur. incorruptā. īmutabilē. cōſtantē. eandēque & ſemp eſſe. Hinc & duplicē rationē. interpretationēque dicit: nāque illa uiſibilis. fortuita: & muta. perſeuerāti ſuſpitiōe colligitur. At hæc intelligibilis. uera perenni. & cōſtanti rōne ꝓbatur eē tēpus uero æui eſſe imaginē: ſiquidem temp⁹ mouetur. & pennitas fixa & īmota eſt natura: & ire in eā tēpus & in eius magnitudinē finiri: ac diſſolui poſſe ſi quādo hoc decreuerit fabricator mūdi deus. Eiuſdē tpis ſpaciis menſuras mundanę cōuerſiōis intelligi. Solis quippe & lunæ globū hoc facere Cæteraſque ſtellas. quas recte erronias & uagas dicimus. noſtræ enim ſuper earū curſib⁹ opiniōes. diſputatiōeſque poſſunt in errorem intellectū inducere Cęterū ille rex; ordinator ita reuerſiōes earū. ortus. obitus receſſus. moras. progreſſuſque cōſtituit. ut ne modico quidem errori locus eſſet. Dies quippe cum noctibus menſiū ſpatia cōplere. menſes uiciſſim annorū orbes inuoluūt. nec pri⁹ q̄ ſigna hæc in lucem ardere ceperūt. iniri potuerūt temporum numeri: peritura eſſe obſeruationem computatiōis huius. ſi hic olim chorus antiquus ſteterit. nāq; ut menſuræ. & reuerſionis temporum noſcerentur. circuituſque mundi uideretur. ſolis intenſa ſūt lumina uiciſſim. ut quies deſiderata prouenirer animātibus opacitas ē inuenta noctis menſeſq; efficī: cū luna circuli ſui cōpleto curriculo ad eūdē locū reuertatur. Anni uero ſpacia cōcludī cū ſol quadrinas tēpor; cōtingerit uices. & ad idē ſignū fuerit inuectus: horū enumeratio inſeruertētiū & a ſe proficiſcentiū intellectu cogitationis inuenit. Eſſe aūt ſtellarū nihil hominus cęteros ambitus legitimis curriculis perpetuo ſeruatis: quos uix hominū ſolertia cōprædit. Vndefit ut & magnus ille uocitatus annus: facile noſcatur cuius tēpus īplebitur cum uagantium ſtellarū cōmitatus ad eūdē puenerit fınem nouūq; ſibi exordiū. & itinera per uias mundi repauerit. globorū uero cæleſtiū inter ſe nexorū p uices mutuas oīum ſupremū eſſe eū: qui in errabili meatu cenſetur eius amplexu cæteros coerceri & eē aplanes primū ordinē. ſecundū Saturno datū. Ioui rertiū. Martē quartū tenere. Quintū Mercurio dari. Sextū Veneris eſſe. Septimū Solis itineribus incedi. Octauū metiri Lunā. Exinde elementis omnia ac principiis occupari. ignē aūt aliis ſuperiorē eē. mox aeris locū. hinc aquæ proximum: & tunc globū terrę i medio ſitum æqualē loco ac figura: īmobilē ſtare. Hos aſtror; ignes ſphæris affixos perpetuis. atq; indefeſſis curſibus labi & hos aiales deos dicit eē. Sphæra; uero ingeniū ex igne coalitu & fabricatū. Iā ipſa animātium genera in tres ſpēs diuiduntur. quar; una ē ex natura ignis ciuſmodi. qualē ſolē & lunā uidem⁹: cęteraſq; ſider; ſtellas alter; ex aeria qualitate hanc eē dęmonū dicit tertium ex aqua terraque coaleſcere. & mortale genus corpor; ex eo diuidi. terrenū atque terreſtre. ſic enim Χοικὸν cenſuit noīanda terrenumque eē arborū: cęterarūque frugum quæ humi fixę. uitā trahūt: terreſtria uero quę alit ac ſubſtinet tellus. Deorū trinas nuncupat ſpecies: quor; ē unus ſumm⁹: primus & ſolus ille ultramundan⁹ icorporeus: quē prem & architectum hui⁹ diui orbis ſupi⁹ oſtēdim⁹ aliud gen⁹ ē quale aſtra hēnt. cæteraque numina quos cælicolas uocam⁹. tertium hēnt quos medioximos romāi ueteres appellāt: qđ ex ſui rōe & loco & ptāte diis ſūmis ſunt miores: hoīum natura pfecto maiores. Sed oīa q̄ naturaliter & ppea recte ferūtur: puidētię cuſtodia gubernātur. nec ulli⁹ mali cā deo poterit aſcribi. Quare hæc oīa ad fati ſortē arbitrātur eē ferēda. Ita. n. definit puidētiā eē diuinā ſentētiam cōſeruatricem proſperitatis

Medioximi

eiusq; cuius causa tale suscipit officium: diuinam legem esse fatum: per quod ineuitabiles cogitationes dei, atque incepta complentur: unde siquid prouidentia agitur, id agitur: etiam fato: & quod fato terminatur, prouidentia deberi susceptū uideri & primā quidem prouidentiam esse summi: exuperantissimique deorum omnium qui non solum deos cælicolas ordinauit quos ad tutelam: & decus: per omnia mundi membra dispersit: sed natura etiā mortales deos, qui præstarent sapientia cęteris terrenis animantibus, ad æuitatem temporis edidit. fundatisque legibus reliquarum dispositionum, ad tutelam rerum: quas quotidie fieri necesse est, diis cæteris tradidit. unde susceptam prouidentiam dii, secundę prouidentiæ, ita grauiter retinent, ut omnia etiam, quę a cęlestibus mortalibus exhibentur, imutabilem ordinationis paternæ statum teneant. Dæmones uero quos genios & lares possumus nuncupare ministros deorum arbitrantur: custodesq; hominum. & interpretes: si quid a diis uelint nec sane omnia referenda ad uim fati putat. Sed esse aliquid in nobis: & fortunā nihil: fortunæ improuidos casus ignorari a nobis fatetur. Instabile enim quidam: & incurrens intercedere ea solere quæ consilio fuerunt: & meditatione susceptā quæ non patiatur: meditata ad finem uenire: & tunc quidem, cum impedimentum illud utiliter prouenit: res illa fœlicitas dicitur. Omnium uero terrenorum nihil homine præstantius prouidentia dedit. Quare iidem homines bene pronunciarunt esse animā corporis dominam. Ac enim cum tres partes animi dicat esse. Rationabilem id est mentis optimam portionem: hanc ait capitis arcem tenere. Irascentiam uero: procul a ratione ad domicilium cordis deductam esse: obsequi eam & respondere in loco sapientię. Cupidinem atque appetitus postremam portionem: infernas ab dominis sedes obtinere. ut popinas quasdam & latrinarum latebras, diuersoria nequitię atque luxurię. Relegatam uero iccirco longius a sapientia hāc partem uideri: ne importuna uicinitas & rationem constitutam desuper cunctorum salutis: in ipsa cognationum uicinitate perturbaret: totum uero hominem in capite uultuque esse; Namque prudentiam: sensusque omnes, non alias q̄ illa parte corporis contineri: cætera enim membra ancilari; & obseruire: cibos & alia subministrare: uectare: ut in sublime posit, ut dominum atque rectorem prudentiaque eius a periculis uendicare. Sed machinamenta quibus ad sentiendas: diiudicandasque qualitates: sensus instructi sunt ibidem erga regiam capitis constituta, in conspectu rationis, ut intelligendi atque pśentiendi ueritas adiuuetur. Sensus uero ipsi ac ea quæ sunt sensibilia, apte compositā naturę intelligentiam cognatam tenent ac oculorum acies perlucidas esse: eas quadam luce uisionis illustres: noscendi litteras officiū tenere. Auditionem uero aereæ naturæ participem, aereis nunciis percipere sonores, Iam gustus commendatos: tactum etiam terrenum atque corporeum solidiora, quæcunque contingi offendique possunt sentire; eorum etiam quę corrupta imitantur: separanda uis intelligenda est In media namque regione oris nares natura cōstituit: quas Symphonia odor cū spiritu cōmeat. cōuersiones: aut mutationes odorat9 cās dare, easq; de corruptis, uel adustis uel madefactis sentire. cū q̄dē ea quærūtur uapore. & fumo exhalātur, odor i his iudiciū sensusq; succedūt. Nā si restēt integer; & aer puri9 nū q̄ ei9 modi auras ificiūt. & sensus q̄dē ipsi nobis cōes sunt cū cæteris animātib9. Atenim hois solertia eiusdē mōi beneficio diuino istructior, aptiorq; q̄d audit9 ille ē uisuq; præstantior oculis nāq; meritus ē cœlū siderū circuit9. & astros obit9 atq; ort9 cū significan

Dæmones Genii Lares

tibus spacia comprehendit ex quo pulcherrimus & uberrimus fons ille phiæ profluxit. auditu uero quid hoi magnificentius potuit euenire: per quem prudentiam sapiētiāq; disceret: numerosq; orationis metiretur ac modos faceret: fieretq; totus ipse modulatus ac musicus. lingua & dentiū uallū: & ipsius oscuii uenustas accessit: q̄d q̄dē aliis aiantibo ad explēdā uictus necessitatē inferendasq; uentri copias cōparatū ē: sed hois promptuariū potius rectæ rationis: & suauissime datum est: ut quæ prudentia corde conceperit ea sensa promat oratio. sed totius corporis habitus & figura mēbrorū alia conditione sunt optima alia longe peiora. Inferiora regūtur optimatū præstātia & ipsa ministeriū suggerūt uictuale pedes denicq; humotenus capiti obediunt: ac superciliorū sepes præmuniunt oculos ne desuper proruat: q̄d teneras uisiones molesq; pturbet. Pulmones loco: ac sui genere cordi plurimū consulunt: cum exardescit ira: trepidansq; celerioribus motibus uertex cordis ipsius madens sanguine: pulmonis excipitur mollitia, sitī, frigore. Splenē uero iecori non frustra esse finitimum: ut ei9 redundantia ptcipatis haustibus reuelet abstergatq; ea: quæ sordiū fuerint, purūq; ac sincerę præstet q̄d maximē fibris est cōmodū. Ventrē gyris intestinoq; circūplexū & nexibus ipeditū esse ne esculenta & poculēta sese penetrarent: sed ut retenta paulisper utilitatem sui: & sensū aiantibo exhiberent neq; exaustis & labentibo iis quæ inferuntur mometis oibus appetendi cibi necessitas imineret. & ad hæc unum occupari nobis dies: noctesq; esset necesse. Visceribus ossa sunt tecta eadem reuincta sunt neruis & tamen ea quæ sunt internuntia sentiendi sic sunt operta uisceribus ne crassitudine sensus hebetentur: illa etiā quæ in iuncturis & copulis nexa sunt, ad celeritatē facilius se mouendam haud multis impedita sunt uisceribus. Denicq; ipsius capitis uerticem specta contectum tenui cute: capillisq; hirsutū uidebis aduersum uim frigoris & caloris. Quid decibatu ipso loquar quē itinera ex utero manentia: fibris iecoris adiūcta dispertiunt in cruoris similitudinem uersum ut eū ex eo loco per oēs artus natura sollers deriuari faciat. sed e regione cordis uenaq; meatus oriuntur per pulmonis spiracula uiuacitatē transferentes. quā de corde susceperunt: & rursus exillo loco diuise per membra in totū hoiem iuuant spiritum. Hinc ille anhelandi uices hauste: reddiq; alterno modo: ne mutuis impediātur occursibo. Venaq; diuerse sunt qualitates: quas ad procurandum e regione seruitiū per medullas renū cōmeare: & susceipi igniū loco certum est & rursū uenaq; genitale semiuum humanitatis exire. Atcū toti9 corporis dicat eē substantias: primā uult uideri ex igne: & aqua: & cæteris elementis aliā ex consimilibus partibus uiscęq; ossiculoq; cruoris & cæteroq; tum eam de discrepātibus diuersisq; membris; ideſt capite: utero; & articulis disparibus: unde substantia quæ de simplicibus constat elementis: si id q̄d ex necessitate uictus extrinsec9 arrogatur. quō congruit generi singuloq; qualitatem corporis temperiemq; custodit: & illis quæ de cōsimilibo roburi: his quæ inter se disparia supradixim9 pulchritudinē nutrit & simul equalitas ista, sicci: humidi: feruentis, ac frigidi: sanitatē. uires. speciēq; largitur, sicut illa intemperans atq; imoderata permixtio singulis uniuersisq; uitiatis, aliis celeri exitio corripitur. Tripartitam aiam esse dicit. primā eius rationabilē esse partē aliam excandescentiā uel irritabilē tertiam appetitū eandēq; cupiditatē possumus dicere. sed tūc aianti sanitatem adesse uires, & pulchritudinem cū ratio totā regit parentq; inferiores duæ partes concordesq; inter se iracundia, & uoluptas, nihil apperūt

nihil mouent. quod inutile esse dixerit ratio. eiusmõi ad equalitatẽ partibꝫ aiæ tempe ratis corpus nulla perturbatione frangitur. alioquin inuehit ægritudinẽ inualentiãq; & fœditatẽ: cum incõpositæ & inæquales inter se erunt: cũ irascentiã & cõsiliũ subege rit: sibiq; subiecerit cupiditas aut cũ dominã illã reginãq; rationem licet obsequente & placata cupidine ira flagrantior uicerit. Sed ægritudinẽ mentis stulticiam dicit eẽ: eãq; in partes duas diuidit quarꝫ unam imperitiã nominat alteram insaniã uocat: & ĩperitiæ morbũ ex gloriosa iactatione cõtingere cũ eorꝫ quoꝫ ignarus est aliquis scie tiã mẽtitur. Furorẽ uero pessima consuetudine & libidinosa uita solere euenire hancq; insaniã nominari quã uitiosa qualitas corporis ꝓdidit cum ea quæ sunt rationi para ta in ipso uertice importunis auxiliis coartantur: Actenim tunc homiem esse perfectũ: cũ aia & corpus æqualiter copulantur: & inter se cõueniũt. sibiq; respondẽt: ut firmi ras mentis prævalentibus corꝫ oris uiribus nõ sit inferior. Corpus uero tũc natiuis i crementis augetur: cum ualitudinis portio ꝓcurata salubriter modum necessarii ui ctus nescit excedere nec ualitudo obteritur magnitudine externoꝫ laboꝫ nec pabuli satietæ ĩmoderatius inuicti uel nõ ut oportet digestr distributiq; per corpus tunc enĩ artus ac membra uigoris debiti modũ & uires retinent. cũ id qđ infertur ad totũ corporis conseruationem ueluti sigillatim exæquatũ cũctis partibus diuiditur. Vetꝫ enĩ uero cũ id minime fit tunc sequi exitium corporis.

De philosophia Liber.

Oralis philosophia caput est Faustine filii: ut scias: quibus ad beatam ui
m tam peruenirꝫ rationibus possit. Verꝫ ad beatitudinem ante alia bonorũ
finẽ contingenti ut ostendam: quæ de hoc Plato senserit. Bonorũ igitur
alia eximia ac prima per se dicebat esse per præceptionem cætera fieri bo
na existimabat. Prima bona esse deum summũ mentemq; illã quã νοῦν ἰδέαν uo
cat. Secundum ea illas quæ ex priorum fonte profluerent esse: animi uirtutes pruden
tiam: iusticiam pudicitiam: fortitudinem. Sed his omnibus præstare prudentiam
secundam numero ac potestate continentiam posuit. has iusticiam sequi: fortitudinẽ
quartam esse. Differentiam hanc bonorum esse constituit. partim diuina per se & pri
ma: simplicia dici bona. alia hominum nec eadem omnia existimari diuina quippe es
se atque simplicia uirtutes animi. Minora autem bona eaque quorũdã esse q̃ cũ cor
poris cõmodis cõgruunt. ut illa q̃ nominam9 externa: sapientibꝫ: & cũ ratiõe ac mo
do uiuẽtibꝫ sunt sane bona: stolidis. & eorꝫ usũ ignorãtibꝫ oportet esse mala. Bonum
primũ est uerꝫ & diuinũ illud optimũ: & amabile: & conupiscendũ: cuius pulchri
tudinẽ rationabiles appetunt mentes natura duce: instructæ eãdem eius ardore: & q
nõ oẽs adipisci q̃unt. Qui neque primi boni adipiscendi facultatẽ possunt habere: ad
id feruntur: qđ horum ẽ. Secũdũ: nec cõe multis nec quidẽ oibꝫ similiter bonũ. Nãq;
appetitus. & ad aliquid cupido aut uero bono incitatur. aut eo quod uideatur bonũ.
unde natura duce cognatio quædam est cum bonis ei animæ portioni quæ rationi cõ
sentit. Accidens autem bonum esse putatur: quod corpori. rebusque uenientibus
extrinsecus copulatur & aliquando quidem qui natura imbutus est. ad sequendum
bonum non modo sibimet intimatum putat sed omnibus etiam hominibus nec pari
aut simili modo uerꝫ ẽt unũquẽq; acceptũ esse: dehinc proximis & mox cæteris: q̃ fa
miliari usu: uel noticia iungũtur. hominẽ ab stirpe ipsa. neque absolute bonum: nec

malum nasci. sed ad utrunq; procliue ingeniũ esse habere qdẽ femina quędã utrarũq;
rerum cum nascendi origine copulata: quæ educationis disciplina. in partẽ alterã de
beant emicare. Doctoresq; puerorꝫ: nihil antiquius curare oportet: q̃ ut amatores
uirtutũ: uel inter se moribus: & institutis eos ad id prorsus ibibere ut regere & regi di
scant magistra iustitia. Quare præter cætera induci ad hoc cæteros oportere: ut sciãt
quæ sequenda fugiẽdaq; sint: honesta esse: ac turpia. illa uoluptatis hæc laudis: hacte
nus dedecoris ac turpitudinis: honesta eademq; quæ sunt bona: cõfidẽter optare nos
oportere. Tria genera ingeniorꝫ ab eo sunt comprehensa: quorꝫ præstans egregiũ ap
pellat unũ. alterꝫ deterrimum pessimũq; tertiũq; ex utroq; medio temperatũ: mediũ
nũcupauit. Mediocritatis huius uult esse participem puerꝫ docilem & uirꝫ progrediẽ
tẽ ad modestiã: eundẽq; cõmodũ ac uenustũ. Eiusmodi enĩ medietates inter uirtutes
& uitia intercidere dicebat. Tertium quiddam ex quo alia laudanda. alia culpanda
essent. Inter scientiã ualidam: alterã falsam peruicaci uanitate iactatã. Inter pudiciciã
libidinosamq; uitam & abstinentiam intẽperantiãq; posuit: fortitudini ac timori me
dios pudorẽ & ignauiã fecit. Horꝫ quoq; quos mediocres uul uideri: neq; sinceras eẽ
uirtutes nec uitia tũ mera. & intemperata. sed hinc atq; inde permixta esse. Malitiam
uero deterrimi & oibus uitiis imbuti hoīs dicebat esse. quod accidere dicebat: cũ opti
ma & rationabilis ꝓportio & quæ etiam imperare cæteris debet: seruit aliis. Illæ uero Doctri
uitiorꝫ doctrices iracũdia & libido. ratione sub iugo missa dominantur. eandem ma ecs.
litiam de diuersis constare abundãtia inopiamq;. nec solum ea ĩ qualitatis uitio clau
dicare arbitratur. sed etiam incumbere dissimilitudinẽ. Neq; enim posset cum boni
tate cõgruere: quæ semetipsa tot modis discrepet & non solum disparilitatem: red ẽt
concinnitatem præ se gerat. Qua propter tres partes animæ tribus dicit uitiis urgeri
prudentiam indocilitas impugnat quæ non abolitionẽ infert scientiæ. sed contraria ẽ
disciplinæ discendæ. Huius duas ab eo species accepimus imperitiam & fatuitatem
quarꝫ imperitia sapientiæ & fatuitas prudẽtię inueniuntur inimicæ. Iracundiã: auda
ciã: eius comitatũ sequuntur indignatis & incõmobilitas dicta græce ἀπαθησία. ita Incom
enim dixerim: quæ non extinguit incitamenta iraꝫ. sed ea stupore deficit immobili: mobi-
Cupiditatibus luxuriam applicat. idest appetitus uoluptatem & desiderium: ad fru litas
endum potiendumq; haustus inexplebiles. Ex hac manat auaritia: atq; lasciuia. qua
rũ altera liberalitatẽ coerciat: altera immoderatius fundendo patrimonii ꝓdigat fa
cultates. Sed uirtutes Plato habitum esse dicit. constantem etiam eum faciũt: cui fue
rint fideliter intimate: non tantum modo uerbis. sed factis & etiam secum & cum cæ
teris. Hoc uero procliuius: si ratio in regni sui solio constituta sit appetitus & iracun
dias semper domitas & in frenis habet. Ipseq; ita obediunt ut trãquillo ministerio fũ
gantur. Vnimodam uero esse uirtutem quod bonum suapte natura adminiculo non
indiget. perfectum autem cum sit: solitudine debet esse contentum: nec solum quali
tas. uerum etiam similitudo cum uirtutis ingenio coniungitur. Ita enim secũ ex om
ni parte congruit. ut ex se apta sit sibique respondeat. Hinc etiam medietates easdem
quę uirtutes ac sũmitates uocat. Nec solum quod careant redũdantia & egestate: sed
quod in meditullio quodam uitiorꝫ sitę sunt: Fortitudo quippe circũsistitur hinc au
dacia: inde timiditate. audacia quidẽ cõfidẽtiæ fit abundantia. metus uero uitiũ defi
cientis audaciæ. Virtutum perfectę q̃dã sunt iperfectę alię. & iperfectę sunt: quæ

in omnibus beneficio solo naturę ꝓueniunt uel quæ solis disciplinis tradũtur: & magis rõne discuntur. Eas igitur quæ ex oĩbꝫ his constant dicimus esse perfectas. Imperfectas uirtutes semet comitari negat: eas uero quæ perfectæ sunt indiuiduas sibi: & inter se cõnexas esse: ideo maxime arbitratur qđ ei cui sit egregiũ ingeniũ si accedat industria usus & disciplina quã dux reꝫ ratio fundauerit: nihil reliquetur. qđ nõ uirtus ad ministret. Omnes uirtutes cũ aię partibꝫ diuisit: & illã uirtutẽ quæ ratione sit nexa & est spectatrix oĩm reꝫ prudentiã dixit: atq; sapientiã quaꝫ sapientiã: disciplinã uult uideri diuinaꝫ humanarũq; reꝫ prudentiã uero scientiã esse intelligendoꝫ bonoꝫ & maloꝫ: eoꝫ etiã media quæ dicũtur. In ea uero parte quæ iracundior hẽatur fortitudinis sedes esse uires animæ neruosq; ad ea implenda quæ nobis seuerius agenda legũ ĩponuntur ĩperio. Tertia pars mentis est cupidinũ: & desideriꝫ cui necessario abstinentia comes est: quã uult esse seruatricẽ cõuenientiæ eoꝫ quæ natura recta paruaq; sũt. In hoĩe ad placẽtiã: ac mediocritatẽ libido reflectitur actusq; uoluptarios ratiõe huius dicit ac modestia coerceri. Per has tres aĩæ partes iustitiã æqualiter diuidentes q̃ causã esse dicit ut unaquæq; potiorã rõne ac modo ad fugiendũ munus obediat.

Hanc ille heros iusticiã modo nominat: nũc uniuersæ uirtutis nuncupatiõe completitur: & item fidelitatis uocabulo nuncupatur. sed cũ ei a quo possidetur. est utilis: beniuolentia est: at cũ foras spectat: & est fida speculatrix utilitatis alienæ iusticia nominatur. Est & illa iusticia quæ quartũ uulgata diuisiõe uirtutũ locũ possidet: q̃ cũ religiositate copulantur: quaꝫ religiositas deũ honori: ac suppliciis diuinæ rei mãcipata est. illa uero hominũ societatis & concordiæ remediũ atq; medicina est. Duabꝫ aũt æqualibꝫ de causis utilitatẽ hoĩum iusticia regit: quarũ est prima minoꝫ obseruantia & diuisionũ ęqualitas: & eoꝫ que pacta sunt symbole ad hec ponderũ mensurarũ que custos & cõmunicatio opum publicarum. Secunda finalis est. & ueniens ex equitate partitio: ut singulis in agros dominatus cogruens deferatur ac scrutetur bonus optimis potior minor non bonis: Ad hec bonus quisque natura & industria in honoribus & officiis prefatur. Pessimi ciues luce careant dignitatis: sed ille iustus in differẽdo honore ac seruando modus est ei: qui est suffragator bonoꝫ & malorum subiugator ut semper in ciuitate emineant: que sunt omnibus profutura iaceant & subiecta sint cum suis actoribus uitia. Hinc rethorice due sunt apud eum partes: quarũ una est disciplina contemplatrix bonorum iusti tenax. apta & conueniens cum secta eius qui pollicitus uult uideri. alia uero adulandi scientia est captatrix ueri similiũ usꝰ nulla ratione collectus. Hanc rem diffiniuit Plato quã ciuilis articuli umbrã. idest imaginem nominauit. Ciuilitatem: quã politicen uocat. ita uult à nobis intelligi ut esse ex uirtutũ numero sentiamus. nec solũ agentẽ atq; in ipsis administrationibꝫ. Veꝫ spectari ab ea uniuersa atque discerni. nec solũ ꝓuidentiã prodesse ciuilibus rebꝫ. sed oẽm sensũ eius atque ꝓpositũ fortunatũ. & beatũ statũ facere ciuitatis. Hec eadem utilitatem animę ꝓcurat duobꝫ modis: altera nãque legalis est iuridicialis altera. sed prior consimilis est exercitationi ꝑ quã pulchritudo aĩe & robur acq̃ritur sicut exercitatione ualitudo corporis: gratiaque continetur. Iuridicialis illa medicine pars est. Nã morbis aĩe medetur sicut illa corporis has disciplinas uocat: plurimũque earum curationem cõmodatis afferre ꝓfitetur. Haꝫ imitatrices esse coquinariã & unguentariã. sed atrẽ sophisticã ꝓfessionẽq; iuris blãdã: & assentationũ illecebris turpes ꝓfitentibus. inutiles cũctis quoꝫ sophisticã coquię cõiungit. Nã ut illa medicinæ ꝓfessione intetdũ opinionẽ ĩprudentiũ captat: quasi ea quæ agit cũ morbꝫ medela conueniant: sic sophistice imitata iuridicialẽ statũ dat opinionẽ stultis quasi iusticię studeat quã iniquitati fauere constat. unguentariã uero ꝓfessores iuris imitantur. Nã sicut illa remedio uult esse: per quod species corporibꝫ ac ualitudo seruentur: non modo utilitatem corpoꝫ minuit. sed robur ẽt uiresq; frangit & iteꝫ colorẽ ad desidiã sãguinis mutat. sic hæc in scientiã mutata iuris: simulat qđ uirtutẽ se aĩs augere eneruato qđ in illis natiuæ fuerit industriæ uirtutes eas doceri & studeri posse arbitratur quæ ad rationabilẽ aĩam ꝑtinẽt. idest sapientiã & prudẽtiã & illas q̃ uitiosis partibus pro remedio resistunt. idest fortitudinẽ & continẽtiã rationabiles qđẽ esse. Supiores uirtutes pro disciplinis haberi. Cæteras si ꝓfectæ sunt uirtutes appellat, si semiꝓfectæ sunt: nõ illas disciplinas uocãdas esse censet. sed nõ in totũ existimat disciplinis alienas: Iusticia uero qđ trinis aĩæ regionibꝫ sparsa sit artẽ uiuendi ac disciplinã putat. & tiũc docilẽẽ nũc usu & experientia ꝓuenire. Bonoꝫ aũt q̃dã sui gratia asserit appetenda ut beatitudinẽ: ut bonũ gaudiũ. Alia nõ sui gratia ut medicinã. Alia sui & alterius ut ꝓuidẽtiã cæteraſq; uirtutes q̃s & sui cã expetim9 ut præstãtes ꝑ se & honestas: & alteri9 idest beatitudinis q̃ ẽ uirtutũ exoptatissim9 fruct9. Hoc pacto ẽt mala q̃dã sui cã fugienda sũt. alia cæteroꝫ: plæraq; & sui & alioꝫ ut stultitia & huiusmõi uitia q̃ & sui cã uitanda sũt & eoꝫ q̃ accidere ex iis ꝓnt id est miseriæ atq; infœlicitates. Eoꝫ q̃ appetenda sunt q̃dã absolutæ bõa dicimus q̃ sp atq; oĩbꝫ: cũ assunt inuehunt cõmoda. ut uirtutes quaꝫ beatitudinitas fructus ẽ. Alia q̃busdã nec cũctis uel ꝓpetuo bõa ut uires: ualitudo diuitiæ & q̃cũq; corporis. ac fortunæ sũt. Pari pacto. & eoꝫ q̃ declinãda sũt q̃dã oĩbꝫ ac sp uideri mala quoniã nocẽt atq; obsũt ut sũt uitia & infortunia quædam alius: nec ea sp nocere ut ægritudinẽ egestantẽ & similia. Sed uirtutẽ liberã & in nobis sitam & nobis uoluntate appetenda: peccat a uero esse non minus libera: & in nobis sita nõ tĩi ea susci ꝑ uoluntate, Nãq; ille uirtutis spectator: cũ eam penitus intellexit bonam esse & benignitate præstare: eam affectabit profecto & eã sectãdam existimabit sui causa. Ac item ille qui senserit uitia nõ solũ turpitudinem existimationi inuehere: sed nocere alio pacto fraudiq; esse, quis põt sponte ad eaꝫ consortiũ se ingerere. sed si ad hiusmodi mala pergit. ac sibi usum eoꝫ utilẽ credit deceptus errore: & imagine boni sollicitatus qđẽ sciens uero ad mala præcipitatur discrepes qđẽ a cõsnia si nõ q̃ dẽ ignores quid inter pauperiem ac diuitias intersit & cũ hæc in procliui sita sint: nec pauperies honestatem uel turpitudinẽ diuitiæ allaturæ sint. Si egestatem rerũ uictui necessariaꝫ copiis præferas ineptire uidearis: & adhuc illud absurdius: si quis sanitatẽ corpis spernat eligens morbos. Sed illud postremæ dementiæ est cũ quis pulchritudinẽ uirtutis oculis aĩæ uiderit: utilitatẽq; usu & rõne ꝑspexerit nõ ignar9. q̃tũ dedecoris atq; incõmodi adipiscatur ex ꝓticipatiõe uitioꝫ: tĩi addictũ se uelit uitijs: Corpoꝫ sanitatẽ: uires indolentiã: cæteraq; eiusmodi bona extraria. Item diuitias: & cętera quæ fortunæ cõmoda dicimus ea nõ simpliciter bona nuncupanda esse. Nam si quis ea possidens. usu se abdicet. ea sibi inutilia erunt. siquis autẽ eoꝫ usum cõuerterit ad malas artes ea illi ẽt noxia uidebuntur unde colligitur bona hæc simpliciter dici nõ oportere: nec ẽt ea q̃ sũt morbosa ut pauperiẽ cęteraq; existimari mala oportet. Nã q̃ tẽuis est. si modificetur nullã noxã ex eo sẽtiet. ẽt qui recte paupie sua uti

tur. nō ſolū nihil capiet icōmodi uel ad tolerāda cætera melior atq; præſtātior erit. Si igr nec hēre pauperiē nec eā rōne regere contrariū eſt, pauptas malū nō eſt. Voluptaté uero nec bonū eſſe abſolute nec ſimpliciter malū. ſed eā quæ ſit hōeſta nec pudendis rebꝰ. ſed glorioſis actibꝰ ueniat nō eſſe fugienda. Illā uero quā aſpernatur natūra ipſa turpi delectatione quæſitā uitari oportere cenſebat. Solitudinē & laborem ſi naturales eſſent & ab ipſa uirtute deſcenderēt, & eſſent p aliqua præclara adminiſtratiōe ſuſceptæ appetibiles dicebat eſſe. Sed deteſtabiles eſe eſſe. Ex his quæ in nobis ſūt primū bonū atq; laudabile eſt uirtus bonū ſtudēti. Ideo honeſtū appellari optet ſolū qppe qd honeſtū eſt bonū dicim9 & malū turpe & merito qd turpe ē bonū nō pōt dici. Amicitiā ait ſociā eāq; cōſenſu cōliſtere reciprocā q; eſſe ac dilectionis uicē reddere qñ reclamat æq̄liter. hoc amicitiæ cōmodo puenit cū amicus eū quē diligit piter ac ſe cupit pſperis rebꝰ potiri. æq̄litas ſta nō aliter puenit niſi ſimilitudo i utroq; pilitate caritateq; cōueniat. pes enī pibꝰ irreſolubili nexu iungūtur ita diſcrepantes & inter ſe diſſūcti ſūt nec alioq; amici. Inimicitiaq; āt uitia gignūtur ex maluolētia p moꝝ diſſimilitudinē & diſtātiā uitæ & ſectas atq; igēia cōtraria. Alia ēt amicitię genera dicit eōquaq; ps uoluptatis gignitur cā ps neceſſitatis. Neceſſitudinis & liberoꝝ amor naturę cōgruꝰ eſt. Aliꝰ abhorrens ab hūanitatis clemētia q uulgo amor dr. & eſt appetitꝰ ardens cuiꝰ iſtinctu p libidinem capti amatore corpoꝝ i eo qd uiderint totum hoiem putāt. Eiuſmōi calāitates āiaq; amicitias idē appellari uetat. quæ nec mutuæ ſūt. nec reciproeari queāt ut ament quæ redamātur nec cōſtātia illis aſſit: & diuturnitas deſit. amoreſque eiuſmodi facietate ac pœnitentia terminentur: Plato tres amores hoc genere dinumerat: quod ſit unus diuinus cum incorrupta mente & uirtutis ratione conueniens non pœnitendus alter degeris animi & corruptiſſimæ uoluptatis. tertius ex utroque permixtus mediocris ingenii & cupidinis modicę. ut igitur ille amor deterrimus ac inhumaniſſimus atque turpis non ex rerum natura. ſed ægritudine corporali morboque colligitur. ſic ille diuinus deorū munere beneficioque conceſſus aſpirante cæleſti cupidine in animos hominum creditur uenire. Eſt amoris tertia ſpecies quam diximus mediam diuini atque terreni proximitate collectus nexuque & cōſortio pili copulatus & ut rationi ppinquus eſt diuinus ille. ita terrenus ille turpitudini iūctus eſt uoluptatis. Cui pabuliū āt utroq; q̄ttuor formæ ſūt: quaq; pria honoripetarū eſt ſequēs abſtemiorum tertia popularis. tyrānicæ dīnationis ultima. Quappeuenit primū illud mentibꝰ uitiū cū uigor rationis elanguerit ſupioręq; robuſtior fuerit aiæ portio in qua ira dīnatur oligarchia dr: ea ſit enaſcitur cū pp peſſimū paſtū eiꝰ partis animæ quæ ex cupiditatibꝰ cōſtat nō ſolū rationabilis & iraſcentiæ loca poſſidentur: ſed etiam eius quę nō neceſſarias cupidines acuunt. Hūc talem Plato lucri cupidinē atq; accipitrē pecuniæ noīauit q̄litas popularis exiſtit: cū idulgētia cupidies laboratæ nō ſolū iuſtis deſideriis exardeſcūt: ſed his æque obuiæ: atq; occurſantes & illā cōſiliariā: & illam alterā rationabilē aīam cōditionibꝰ ſuis preſſerūt. Tyrānidis exluxurioſa & plæna libidinis uita quę ex diuerſis & illicitis uoluptatibꝰ cōflata: mente tota dīnatur qs itaq; ut peſſimū eum: nō ſolū turpē: & dānoſū & cōtēptorē deorū & īmoderatā & inhumanā atq; īſociabilem uitam ait uiuere. ſed nec cum proximis ſecūue cōgruere atq; ideo non modo a cęteris uerum etiam a ſe diſcrepare: nec aliis tantum. ſed ſibi inimicum eſſe & iccirco hunc talem neq; bonis nec omnino cuiquā: nec

ſibi qdē amicū eſſe: ſed illū peſſimū uideri q̄d nulla malignitatis ſuplatio poſſit expedire. Hūc talē nunq̄ in agendis rebꝰ expedire ſe poſſe. nō ſolū propter inſcitiā: ſed q; ipſe ēt ſibimet ſit ignotꝰ: & qd perfecta malitia ſeditionē mentibꝰ pariat impediens incepta eius atq; meditata cōſilia nec pmittēs q cq̄ eoꝝ q̄ uolet: quapter peſſimo deterrimoq; nō ea tantū uitia quæ ſecūdū naturā ſūt pariūt execrabilitatē: ut eſt de alienis incōmodis gaudiū ſed ēt quæ natura reſpuit. uoluptatē dico: aeq; ægritudinē. deſideriū amorē miſericordiā metū pudorē iracūdiā. Iccirco āt hoc euenit. q; īmoderatū ingeniū: in quęcuq; pruerit: modū nō habet atque iō ſemper ei: aut deeſt aliq̄d: aut redundat. Hīc eiuſmōi hoīs amor oī tenore corruptꝰ: q; nō ſolū effrenatis cupiditatibꝰ: & inexplicabili ſiti haurire auet oīa genera uoluptatis: ſed ēt q; formæ iudicio: irrationabili errore diſtrahitur: gnorās uerā pulchritudinē & corpis effetā. & eneruē. & fluxā cute deamās. Nec ſalte coloratos ſole: aut exercitatiōe ſolidatos. & opacos umbra uel molles deſidia. ſed cura nimia modulatos artus magnifacit. Nō ſpōte graſſari malicia multis modis cōſtat. Nāque iniuriā inordinatā paſſionē. & ęgritudinē mentis eē ait: unde liq̄do arbitratur hoies nō ſpōte ferri qs. n. tantū mali uoluntate ſuſciperet: ut in optima mentis ſuæ parte ſcelus & flagitiū ſciens ueheret. Cū ergo poſſeſſio mali ab imprudentibus capitur: uſū eius & actiōes oportet ab ignorātibꝰ ſuſtineri iccirco que id: peiꝰ eſt q̄ noceri. etenim in his rebus nocetur: quæ ſunt uiliores corpis ſcilicet quæ uel imminui poſſūt: uel fraudibus interire. illæſis potioribus quæ ad ipſam atti nent animā ſed eis nocere lōge peiꝰ eſſe. ex quo intelligi pōt q; animis bonis eo uitio pnities infertur. pluſq̄ illi nocet. qui alū cupit perditū. q̄ illi nocet aduerſum quē talia machinatur. & cū noceri alteri maloꝝ oīum noxiū ſit: multo grauius eſt: ſi qui nocet habeat impune. grauiuſq; & acerbus eſt omni ſupplicio ſi noxio impūitas differatur: hominū interim animaduerſiōe plectatur. Sed grauius q̄ acerbiſſimoꝝ morboꝝ curare medicina medentes fallere: nec uiri. nec ſecari eas partes: quaꝝ dolore incolumitati reſiduaꝝ partiū cōſulatur. Quare ut optimi medici cōclamatis deſperatiſq; corporibꝰ nō adibent medentes manus: nenihil ꝓfutura rō doloribꝰ ſpacia ꝓmulget ita eos quoꝝ animæ uitiis imbute ſunt: nec curari queūt medicina ſapiētię emori preſtat Nā cui nec ex natura. nec ex induſtria rectæ uiuendi ſtudiū cōciliari pōt uita exiſtimate populo eſſe pellendū uel ſi cupido uitæ eum teneat optere ſapientibꝰ tradi: quorū arte quadā ad rectiora flectātur. Et ē ſane meliꝰ talē regi. nec ipſū in alios habere ptātem nec dominari ſed ſeruire ipſum alioꝝ adiici poteſtati parendi potiꝰ q̄ iubendi officia ſortitum. uirum peſſimum non ſolum deteriorem eſſe dicebat q; diſtrahatur ſēper additione uitiorum: & ſi deſiderium æſtibus differtur. qui quanto plurimum cupidior ſit tanto ſibimet egentior & propterea aliis uideri poteſt. Sperata quippe atq; exoptata uix pauca & cum maxima erumna proueniunt. Hiſque flagrantiores cupidines floreſque ſucœdunt nec futuris tantum modo angitur malis. uerum etiam preteritis tranſactiſque torquetur quos omnes morte ſola ab ciuſmodi malis deduci poſſe mānifeſtū ē. Sed appriebonos etiā ſine mediocritate deterrios: paucos admodū rarioreſq; ēt ut ipſe ait īmutabiles eē q nec plāe optimi nec oppido deterrimi ſint. ſed q̄ ſi medie morigerati. ſed neq; ſupioꝝ obtiēt recta oīa neq; iferiores i oibꝰ labi pfecte ſapiētē eē nō poſſe dic̄ pla. niſi ceteris igēio preſtet artibꝰ & prudētię ptiꝰ abſolutis atq; a puero iābut9 factis cōgruentibꝰ & dictis aſſuetus purgata & effecta aī uoluptate

electis ex aio hīc abstinētia atq; patiētia atq; doctrinis ex eorū sciētia eloquentiaque uenientib9 cū q; p hęc ꝓfect9 fidēti & securo gradu uirtutis uia gradererur. ademptū solidā uiuēdi rōem repente fieri pfectū hoc est repēte preteriti futuriq; ęui ultimas partes attingere. & esse quodāmod in tpa lætum: post hęc ut his exclusis insertisque & imissis oib9 quæ ad beatā uitā fuerūt: nō ex aliis pēdere nec ab aliis deferri sibi posse: sed in sua manu eē sapiēs recte putat: quare nec in secundis reb9 affertur: nec cōtrahitur in aduersis: cū se ornamentis suis ita instructū sciat: ut ab iis nulla ui segregetur. Hūc talē nō solū inferre: sed nec referre qdē oportet iniuriā. Nō. n. eā cōtumelia putat: quā patientiā firmiter tolleret. Qua qdē natutę lege in aio ei9 sculptū sit: q; nihil hoc; possi nocere sapiēti quę opinantur cæteri mala eē. Eq; dē sapientē illū: cōscientia sua fretū: secu; & cōfidentē in oi uita dici futu; q; & oia accidētia reputet: & ad meliores rōnes trahat: & q; nihil moroscue l difficulter excipiat: sibique p suaserit ptinctes suas ad īmortales deos. Idē ille diē mortis suę ꝓpici9 nec iuui9 expectat q; de aiæ īmortalitate cōfidat. Nā uinculis liberata corpeis sapiētis aia remigrat ad deos. & p merito uitæ purius castius ue trasactæ hoc ipso deo; se cōditiōi cōciliat. Eundē sapiētē optimū noiat ac bonū ac prudētē recte arbitratur: cui9 sane cōsilia cū factis rectissimis cōgruunt. & cui principia ꝓfecta sunt a iusti rōe. Ad hæc & sapientē & fortissimū dicit eē eum q; uigore mentis ad oia pcipienda sit paratus. Inde est q; fortitudinē neruos ai ipsasque ceruices ait ut ignauiā ai aiæ ait imbecillitati eē finitimā diuitē hūc solum qdē recte putat: q; ppe cū thesauris oibus preciosiores solus uideatur possidere uirtutes. qa et solus sapiēs: opes pōt in usib9 necessariis regere. uideri ditissim9 debet. Nā cæteri q̄uis sint oppib9 affluentes: tñ q; uel usum ea; nescīat. uel diducāt eas ad pessimas pres. inopes uidentur. Egestatem nāque nō abstinentia pecuniæ. sed præsentia īmoderata; cupidinum gignit. Philosophum optet si nihil indigēs erit & oi fortunæ cōtumax & supior iis quæ hoīes acerba toleratu arbitrātur nihil sic agere: q̄ ut semp studeat animā corpis cōsortio separe & iō existimādā philosophiā esse mortis affectum cōsuetudinēque moriendi. Bonos oēs inter se optet amicos esse: & si sint minus noti: & ꝓtāte ipsa qua mores eo; sectæque cōueniunt amici sunt habendi paria qppe a simil ib9 nō abhorrent. unde inter solos bonos fidē amicitiæ esse cōstat. Sapientia amatorē bōi adolescentē facit. sed eū q; ꝓbitate ingenii sit ad artes bonas ꝓptior. Nec deformitas corpis talem poterit abigere apetitū. nā cum ipsa aia cōplacita ē: hō tot9 adamatur: sed cum corpe expetitur ps ei9 deterior est cordidure. igitur putādum ē eum q; sit ignarus bono; cupidum quoque eiusmōi reb9 esse. His. n. solus bonus desideriis accenditur. q; bonum illud oculis ai uidet hoc est esse sapientem Istud quoque quoniā q; est ignarus. o sor quoque nec amicus uirtutum sit necesse est. Nec frustra hic talis amator est turpium uoluptatum. Sapiēs nō mō merę uoluptatis qdē alicuius gra ueniet ad agendum. nisi præsto fuerint honesta emolumenta uirtutis. Hunc eundem cum huiusmōi uoluptate optet uitā uiuere honestā: & admirabilē plenāq; laudis & gloriæ. nq̄e ha; mō re; cā cæteris omnibus præferri uerum etiā iucunditate & securitate solum & semp frui nec angeī clarissimis orbat9 affectibus uel q; ex se oia sūt apta q̄ ad beatitudinē pgūt uel q; decreto & lege rectæ rōis iter dicatur eiusmōi afflictatio. Sed neque obitus cā lamentatiōes. suscipi oportet: si sciamus illū neque aliquid mali passum. ac si fuerit bonæ uoluntatis etiā melioribus ag-

gregatur. neque ens m alieni gratia ut qui in se reponit oīa? Igitur sapiens nō erit tristis. Sapientię finis est ut dei meritis sapiens ꝓuehatur. Hāq; futurā eius operā. ut æmulatiōe uitæ ad deorū actus accedat. Verū hoc ei poterit ꝓuenire: si uirū perfecte iustū: piū: prudentē se præbeat: unde nō solum in ꝓspectandi cogitatione. uerum etiā agendi opera sequi eum cōuenit quæ diis atq; hominibus sunt ꝓbata. Quippe cū sumus deorū cuncta hæc nō solū cogitationū rōne consideret. Sed prima: media. & ultima obeat: compertaq; intimæ prouidentiæ ordinationis uniuersitate & cōstantia regat. Verū enimuero illud omnibus beatū uideri cui & bona suppetūt & quē admodū carere uitiis debeat callet. Vna quidē beatitudo ē cum ingenii nostri presentia tutamur. quæ perficimus. alia cū ad perfectionē uitæ nihil deesse atq; ipsa sumus contēplatione contēti. Vtrarū q; aūt fœlicitatū origo. & ex uirtute manat: & ad ornamentum quidē genialis loci est uel uirtutis: nullis extrinsecus eorū quæ bona dicimus: adminiculis indigere. Ad usum āt uitę cōmunis corporis cura. & eorū quę extrīsecus ueniunt. præsidiis op9 est. ita tamē ut hęc eadē fiāt uirtute meliora. eiusq; suffragio beatitudinis cōmodis copulētur. sine qua hæc in bonis minime sunt habenda Nec frustra est: q; sola uirtus fortunatissimos pōt facere cum absq; hac ex aliis prosperis nō possit fœlicitas inueniri. Sapientē quippe pedissequum & imitatorem dei dicimus. & sequi arbitramur deū. id est. τὸν θεὸν non solū aūt oportet: dum uitā colit: digna discere. nec ea agera: quæ eorū maiestati displiceant. uerū & tūc cum corpus reliquit qd nō faciet iuuito deo. Nam & si in eius manu est mortis facultas: q̄is sciat se terrenis relictis consecuturū esse meliora nisi perpetiendum istud lex diuina decreuerit: accersire tamē eum mortē non debere & si anteactæ uitę ornamenta cohonestant. Honestiorē tamē esse. & secundi rumoris oportet. cum securus de posteritatis suæ uita: ad immortalitatem animā ire permittit. eoque. q; pie uixerit percipit fortunatorū habitaturā locū in deorū choreis. Semideūque permixtā. De ciuitatū uero constitutione de obseruatiōe regēda; rerum publica; . Ita iubet Plato: iā principio ciuitatis diffiniuit formā adhunc modum. ciuitatē esse cōiunctionē hoīum plurimorū: in q; bus sunt regentes alii citeriores coniuncti inter se concordia. & inuicem sibi opem. atque auxilium deferentes. iisdem legibus: rectis tamen: officia sua temperantes: unamque ciuitatem iisdem mœnibus illam futuram: & eadem uelle. & nolle incolarum mentem assueuerunt. Quare suadendum fundatorib9 re; publica; . ut usque ad id locorū plebes suas ab eodem eidem rectori notiesse possint. nec sibimet incogniti sic enim fiet ut oēs una mēte sint æquūque sibi factū uelint magnā sane ciuitatē non habitantium multitudīe: eorū quæ magis uirib9 uti oportet. Vires enim. nō corporis. nec pecunię collectas: dominatiōe multo; estimādas putat. cū uecordia īpotentiaque: sed cum decreto cōi uirtutib9 oib9 ornati uiri: incolę: & oēs fundati legib9 obsequuntur cæteras uero. quę nō adhūc modū forent constituturę: non arbitrabatur sanas ciuitates. Eas demum fundatas ratione dicebat esse quæ ordinatæ ad instar aīa; forent ut pars optima quæ sapientia prudentiaque præcellit imperaret multitudini: & ut illa totius habet curam corporis ita prudentiæ delectus tueatur uniuersæ commoda ciuitatis. Fortitudo etiam pars uirtutis secunda ut ui sua appetentiam castiget &: reprimit: ita in ciuitate uigilet': excubitorum loco quidem militet iuuentus: pro utilitate cunctorum: sed quietos & domitos ac propterea pessimos ciues

refrenet. cõtineat: ac si necesse sit: frangat potioris cum cõsilii disciplina. Illã uero deteriorũ tertiã partẽ plæbi & agricolis parẽ dicit. quã existimat moderatis utilitatib9 sustinencã. At enim rempublicã negat posse cõsistere: nisi is qui imperat habeat sapientiæ studiũ: aut is ad imperandũ eligatur quem esse inter oẽs sapientissimũ cõstat & huiusce mõi moribus cunctos ciues imbuendos esse dicit ut iis in quoꝝ tutelã atq; fidem republica ulla credatur: auri atque argẽti habendi cupido nulla sit. Nec specie cõi priuatas opes appetant nec huiusmõi hoꝑpitia succedant ut cęteris ianua nõ reclusa cibos uictumque ita sibi curẽt: ut acceptã mercedẽ ab his quos protegunt cõibus epulis insumãt. Matrimonia qui nõ priuatim maritãda esse: sed fieri cõmunia dispo nentibus ipsis eiusmodi nuptias publicæ ciuitatib9 sapientibus & magistratibus: & sorte quadã ei negocio præditis idque præcipue curantib9 ne dispares sui uel inter se dissimiles copulentur. His aduertitur utilis necessariaque cõfusio: ut permixta nutrimenta puerorũ ignotorũ ad hæc agnitiõis parentibus afferat difficultatẽ ut dum suos liberos nesciunt oẽs quos uiderint eius ętatis suos credãt & ueluti cõmunũ liberorum oẽs oium sint parentes hæc ipsorum cõnubioꝝ quæritur tẽpestiua cõiunctio: cuius futurã stabilẽ fidem credit si cum harmonia musicæ dieꝝ cõsonent numeri. & q de talibus nuptiis erunt orti studiis congruẽtibus imbuentur & optimis disciplinis: cõi præceptorũ magisterio docebuntur nõ uirile tantũmodo: uerũ ẽt fœmiarũ quas uult Plato oibus partib9 quæ ꝓprie uiroꝝ putantur: cõiungendas esse bellicis etiam ꝙppe cum utrisque natura una sit eandẽ esse uirtutẽ. Eiusdẽ ciuitatẽ nullis extrinsec9 latis legibus indigere. regia ꝙppe prudẽtia & eiusmodi institutis ac moribꝰ: quib9 dictum est fundata: cęteras leges nõ reqrat. Et hãc qdẽ ut figmentũ aliquod ueritatis exempli cã ꝑ se cõpositã uult eẽ rempublicã. Sed & alia optima qdẽ: & satis iusta: & ipsa qdẽ specie & ditis eã ciuitatis fabricata: nõ ut supior sine euidẽti. Sed iã cum aliq̃ substantia in hac nõ suo noĩe: & de statu: de cõmodo ciuitatis reqrens originis ei9 principia & fundamenta disponit. sed eo tẽdit quẽadmodũ ciuilis gubernator eiusmodi locum cõuentusque multitudinum nactus iuxta naturã presentium reꝝ. & cõuenarum debeat facere ciuitatẽ: plenã bonaꝝ legũ. & moꝝ bonoꝝ. In hac equidẽ easdem

Nutri cationes

pueroꝝ nutricationes tasdẽ uult eẽ artium disciplinas: sed in cõnubiis & partub9 ac domib9 descisceit a priorib9 obseruatiõe reipublicæ matrimonia priuata: & singularia faciẽs ꝑ quoque ipsoꝝ. Et si i cõtrahẽdo matrimonio cõsulere uolũtatem suã debeãt uniuersæ tamẽ ciuitatis principib9 ut cõis cõmodi cãm decernit spectãda eẽ. Quare & duces inferiores nuptias nõ recusent: & locupletũ cõsortium inopes cõsequãtur & si uires opum cõgruunt: ingenia tamẽ diuersa miscenda esse. ut iracundo tranqlla iũgatur & sedato hoĩ incitatior mulier applicetur. ut talibus obseruationẽ remediis: soboles natura discrepante cõfecta: mox prouentu meliore coalescat: & ita cõpositarum domorum opibus ciuitas augeatur. Domos uero & possessiones habeant priuatas. ut quæunt singuli: quæ quidem nec immensum augeri per auaritiam: nec prodigi per luxuriam: aut deseri per negligentiam sint. legesque ciuitati huic promulgari iubet. & legũ moderatorẽ. cũ aliqd tale concipiet: ad cõtemplandas uirtutes hortatur. Hi tales cõplectẽtur ꝓxios: honores custodiẽt itẽpãtiã arcebũt iniuriã refrenabũt prudẽtię ornamẽtis cęterisq; honores maxios deferẽtes. Nec temere multitudo conuolet ad eiusmõi rerũ publicarũ statꝰ nisi q optimis legib9 & egregii institutis su

erint educati: moderati erga cæteros: inter se congruentes? Quattuor culpabilium ciuium genera sunt. unum eorum qui sunt honore ꝓcipui alterum paucorum: pene quos reꝝ ẽptãs. Tertiũ oium. Vltimũ dominationis tyrannicæ & primũ qdem fit cũ prudentiores uiri ꝑ magistratus seditiosos ciuitate pelluntur deferturq; ad illos potestas qui sunt manu tantummõ strennui. nec ii qui blãdiore cõsilio agere res possint adipiscuntur iam iã imperii facultatẽ sed qui turbidi uiolẽti q; sunt paucoꝝ uero status obtinetur cũ inopes criminosi multi simul paucoꝝ diutũ potẽtiæ subiacẽtes dederint se atq; permiserint. omnemq; regendi ptãtem: nec mores boni sed opulẽtia fuerit consecuta. Populatis ãt facto roboratur. cum inops multitudo obtinuerit aduersus diuitum facultates lexq; iussu populi fuerit promulgata ut ex æquo liceat omnibus honores capessere. Ad hæc tyrãnis illa singulare dominationis caput tunc oritur cũ ciuis qui leges cõtumacia sua ruperit. simili legũ coniuratione adoptatus imperium inuaserit cõstituens deiceps ut oĩs ciuiũ multitudo desideriis eius & cupiditatibus parens obsequium suũ talis fine moderetur.

Lucii apulei madaurensis philosophi platonici cosmographia siue de mundo ad Faustinum liber incipit.

c

Onsideratã mihi & diligentius intuẽti. & sæpe alias Faustine mihi uirtutis indagatrix. expultrixque uitiorũ diuinarũ particeps rerũ philosophia uidebatur & nunc maxime cũ naturæ interpretationem & remotarũ ab oculis reꝝ inuestigationẽ sibi uendicet. Nã cũ cæteri magnitudine rei territi eiusmodi laborẽ arduum & profũdum existimarent. Sola philosophia suum nõ despexit ingenium nec indignam se existimauit: cui diuinarũ & humanaꝝ rerum disceptatio deferatur. sed cõdiscere ac docere tam bonas res. & eiusmodi opera cũ ingenuitate ꝓfessionis suæ crẽdidit & congrue istiusmodi curã talibus studiis & morib9 nã cũ mundi penetralia hoies adire nõ possent. ut e terreno domicilio illas regiones inspicerent: philosophiã ducẽ nacti sunt eiusque imbuti inuentis. animo peregrinari aut si sunt per cæli plagas his itineribus quæ exploratione acuminis sui. puta sapiẽtię sõlis cogitationibus uideant. ut cum ipsius interualli conditione a mundi uicinia natura nos secretos esse uoluisset ĩmensitati tamen eius uolucrique curriculo cogitationũ nostrarũ nos pernicitas intimaret facillimeque ea de quibus origo eius est aĩa diuinis oculis suis aspexit & agnouit aliis ẽt eius sciẽtiã tradidit. ueluti ꝓphetæ qdã qui dum deoꝝ maiestati cõplexi sunt effantur cęteris quæ diuino beneficio soli uident. Quare & eos qui nobis unius ingẽia qualitatesque describunt. aut mœnia urbis aut alicuius amnis fluenta. aut amœnitates & magnitudines montiũ alia multa descripta ab aliis plærique studiose legũt. Nyse iuga & penetralia Cirrhi. & olympi sacra. & osse ardua. & alia huiusce mõi. sola dũtaxat. & singula extollũt quorũ miseret me cum tãto pere nec magnis & oppido paucis inexplebili admiratione capiuntur. Hæc illis euenire adeo nõ est admirabile. cũ nihil maius suspexerint. neque ad aliquid intẽderint. qd maiore diligẽtia cõtẽplandũ esset. Cæterũ si terrarũ orbẽ oẽmque mũdũ cõtẽplari piteraliq̃ do potuisset min9 exiguas ei9 & singulas partes. dignas laudib9 crẽdidisset. qb9 eẽt uniuersitas cõprehẽsa. Quare nos Aristotelẽ prudẽtissimũ & doctissimũ phoꝝ. & theophrastũ autorẽ secuti: q̃tũ possum9 cogitatiõe cõtigere. dicemus

refrenet. cõtineat: ac ſi neceſſe ſit: frangat potioris cum cõſilii diſciplina. Illã uero deſi
deriorũ tertiã partẽ plæbi & agricolis parẽ dicit. quã exiſtimat moderatis utilitatib9
ſuſtinencã. At enim rempublicã negat poſſe cõſiſtere: niſi is qui impęrat habeat ſa
pientiæ ſtudiũ: aut is ad imperandũ eligatur quem eſſe inter oẽs ſapientiſſimũ cõſtet
& huiuſcemõi moribus cunctos ciues imbuendos eſſe dicit ut iis in quoꝝ tutelã atq;
fidem republica ulla credatur: auri atque argẽti habendi cupido nulla ſit. Nec ſpecie
cõi priuatas opes appetant nec huiuſmõi hoipitia ſuccedant ut cęteris ianua nõ reclu
ſa cibos uictumque ita ſibi curẽt: ut acceptã mercedẽ ab his quos protegunt cõibus
epulis inſumãt. Matrimonia qui nõ priuatim maritãda eſſe: ſed fieri cõmunia diſpo
nentibus ipſis eiuſmodi nuptias publicæ ciuitatib9 ſapientibus & magiſtratibus: &
ſorte quadã ei negocio prædictis idque præcipue curantib9 ne diſpares ſui uel inter ſe
diſſimiles copulentur. His aduertitur utilis neceſſariaque cõfuſio: ut permixta nu
trimenta pueroꝝ ignotoꝝ ad hæc agnitiõis parentibus afferat difficultatẽ ut dum ſu
os liberos neſciunt oẽs quos uiderint eius ętatis ſuos credãt & ueluti cõmunũ libero
rum oẽs oium ſint parentes hæc ipſorum cõnubioꝝ quæritur tẽpeſtiua cõiunctio:
cuius futurã ſtabilẽ fidem credit ſi cum harmonia muſicæ diebꝫ cõſonent numeri. & q
de talibus nuptiis erunt orti ſtudiis congruẽtibus imbuentur & optimis diſciplinis:
cõi præceptorũ magiſterio docebuntur nõ uirile tantũ modo: uerũ ẽt fœmiarũ quas
uult Plato oibus partib9 quæ ꝓprie uiroꝝ putantur: cõiungendas eſſe bellicis etiam
ꝙppe cum utriſque natura una ſit eandẽ eſſe uirtutẽ. Eiuſdẽ ciuitatẽ nullis extrinſec9
latis legibus indigere. regia ꝙppe prudẽtia & eiuſmodi inſtitutis ac moribꝰ: quib9 di
ctum eſt fundata: cęteras leges nõ reqrat. Et hãc qdẽ ut figmentũ aliquod ueritatis
exempli cã ꝓ ſe cõpoſitã uult eẽ rempublicã. Sed & alia optima qdẽ: & ſatis iuſta: &
ipſa qdẽ ſpecie & ditis cã ciuitatis fabricata: nõ ut ſupior ſine euidẽti. Sed iã cum aliq
ſubſtantia in hac nõ ſuo noĩe: & de ſtatu: de cõmodo ciuitatis reqrens originis ei9 pri
cipia & fundamenta diſponit. ſed eo tẽdit quẽadmodũ ciuilis gubernator eiuſmodi
locum cõuentuſque multitudinum nactus iuxta naturã pręſentium reꝝ. & cõuena
rum debeat facere ciuitatẽ: plenã bonaꝝ legũ. & moꝝ bonoꝝ. In hac equidẽ eaſdem
Nutri pueroꝝ nutricationes eaſdẽ uult eẽ artium diſciplinas: ſed in cõnubiis & partub9 ac
catões domib9 deſciſcit a priorib9 obſeruatiõe reipublicæ matrimonia priuata: & ſingularia
faciẽs ꝓ quoque ipſoꝝ. Et ſi i cõtrahẽdo matrimonio cõſulere uolũtatem ſuã debeãt
uniuerſæ tamẽ ciuitatis principib9 ut cõis cõmodi cãm decernit ſpectãda eẽ. Qua
re & duces inferiores nuptias nõ recuſent: & locupletũ cõſortium inopes cõſequãtur
& ſi uires opum cõgruunt: ingenia tamẽ diuerſa miſcenda eſſe. ut iracundo tranqlla
iũgatur & ſedato hoi incitatior mulier applicetur. ut talibus obſeruationẽ remediis:
ſoboles natura diſcrepante cõfecta: mox prouentu meliore coaleſcat: & ita cõpoſita
rum domorum opibus ciuitas augeatur. Domos uero & poſſeſſiones habeant pti
uatas. ut quæunt ſinguli: quæ quidem nec immenſum augeri per auaritiam: nec pro
digi per luxuriam: aut deſeri per negligentiam ſint. legeſque ciuitati huic promulga
ri iubet. & legũ moderatorẽ. cũ aliqd tale concipiet: ad cõtemplandas uirtutes hor
tatur. Hi tales cõplectẽtur ꝓxios: honores cuſtodiẽt itẽpãtiã arcebũt iniuriã refrena
bũt prudẽtię ornamẽtis cęteriſq; honores maxios deferẽtes. Nec temere multitudo
conuolet ad eiuſmõi rerũ publicarũ ſtat9 niſi q optimis legib9 & egregii inſtitutis ſu

erint educati: moderati erga cæteros: inter ſe congruentes? Quattuor culpabilium
eiuſdem genera ſunt. unum eorum qui ſunt honore pręcipui alterum paucorum: pe
nes quos reꝝ ẽptãs. Tertiũ oium. Vltimũ dominationis tyrannicæ & primũ qdem
fit eũ prudentiores uiri p magiſtratus ſeditioſos ciuitate pelluntur deferturq; ad illos
poteſtas qui ſunt manu tantummõ ſtrennui. nec ii qui blãdiore cõſilio agere res poſ
ſint adipiſcuntur iam iã imperii facultatẽ ſed qui turbidi uiolẽti q; ſunt paucoꝝ uero
ſtatus obtinetur cũ inopes criminoſi multi ſimul paucoꝝ diuitũ potẽtiæ ſubiacẽtes
dederint ſe atq; permiſerint. omnemq; regendi ptãtem: nec mores boni ſed opulẽtia
fuerit conſecuta. Popularis ãt facto roboratur. cum inops multitudo obtinuerit ad
uerſus diuitum facultates lexq; iuſſu populi fuerit promulgata ut exęquo liceat om
nibus honores capeſſere. Ad hæc tyrãnis illa ſingulare dominationis caput tunc ori
tur cũ ciuis qui leges cõtumacia ſua ruperit. ſimili legũ coniuratione adoptatus impe
rium inuaſerit cõſtituens deiceps ut oĩs ciuiũ multitudo deſideriis eius & cupiditati
bus parens obſequium ſuũ tali fine moderetur.

Lutii apulei madaurenſis philoſophi platonici coſmographia ſiue de mundo ad
Fauſtinum liber incipit.

Onſiderãti mihi & diligentius intuẽti. & ſæpe alias Fauſtine mihi
uirtutis indagatrix. expultrixque uitiorũ diuinarũ particeps rerũ
philoſophia uidebatur & nunc maxime cũ naturæ interpretatio
nem & remotarũ ab oculis reꝝ inueſtigationẽ ſibi uendicet. Nã
cũ cæteri magnitudine rei territi eiuſmodi laborẽ arduum & profũ
dum exiſtimarent. Sola philoſophia ſuum nõ deſpexit ingenium
hec indignam ſe exiſtimauit: cui diuinarũ & humanaꝝ rerum di
ſceptatio deferatur. ſed cõdiſcere ac docere tãm bonas res. & eiuſmodi opera cũ inge
nuitate ꝓfeſſionis ſuæ crædidit & congrue iſtiuſmodi curã talibus ſtudiis & morib9
nãq; cũ mundi penetralia hoies adirenõ poſſent. ut e terreno domicilio illas regiones in
ſpicerent: philoſophiã ducẽ nacti ſunt eiuſque imbuti inuentis. animo peregrinari au
ſi ſunt per cæli plagas his itineribus quæ exploratione acuminis ſui. puta ſapiẽtię ſo
lis cogitationibus uideant. ut cum ipſius interualli conditione a mundi uicinia natu
ra nos ſecretos eſſe uoluiſſet imenſitati tamen eius uolucrique curriculo cogitationũ
noſtrarũ nos pernicitas intimaret facillimeque ea de quibus origo eius eſt aĩa diuinis
oculis ſuis aſpexit & agnouit aliis ẽt eius ſciẽtiã tradidit. ueluti ꝓphetæ qdã qui dum
deoꝝ maieſtati cõplexi ſunt effantur cęteris quæ diuino beneficio ſoli uident. Quare
& eos qui nobis unius ingẽia qualitateſque deſcribunt. aut mœnia urbis aut alicuius
amnis fluenta. aut amœnitates & magnitudines montiũ alia multa deſcripta ab ali
is plærique ſtudioſe legũt. Nyſe iuga & penetralia Cirrhi. & olympi ſacra. & oſſę ar
dua. & alia huiuſcemõi. ſola dũtaxat. & ſingula extollũt quorũ miſeret me cum tãto
pere nec magnis & oppido paucis inexplebili admiratione capiuntur. Hæc illis eue
nire adeo nõ eſt admirabile. cũ nihil maius ſuſpexerint. neque ad aliquid intẽderint.
qd maiore diligẽtia cõtẽplandũ eſſet. Cæterũ ſi terrarũ orbẽ oẽmque mũdũ cõtẽ
plari piteraliq; do potuiſſẽt min9 exiguas ei9 & ſingulas partes. dignas laudib9 credi
diſſẽt. qb9 eẽt uniuerſitas cõprehẽſa. Quare nos Ariſtotelẽ prudẽtiſſimũ & doctiſ
ſimũ phoꝝ. & theophraſtũ autorẽ ſecuti: q̃tũ poſſum9 cogitatiõe cõtigere. dicemus

de omni hac cæleſti ratione: naturas & officia complexi: & cur: & quemadmodũ mo ueantur: explicabimur. Mundus omnis: ſocietate cæli & terræ conſtat: & eorum na turis: quæ utriuſq; ſunt: uel ſic. mundus eſt ornata ordinatio dei munere: deorum re cta cuſtodia: cuius cardinem: ſic enim dixerim: centrum: robuſtum: & incontigibile genitrix atque altrix animantium omnium habet tellus: ſupernis omnibus ut uideri poteſt aeris liquiditate: ad modum tegminis ſeptis & opertis: ultra deorum domus eſt quod uocamus cælum: quod quidem diuinis corporibus honuſtũ uidemus: igni bus pulcherrimis: & perlucidis ſolis & lunæ: & reliquorũ ſiderum: cum quibus ferẽ per orbem: dierum noctiumque curriculis agens ſtellarum choros intimo lapſu ſine nulla æui defectione factura. Sed cum omne cælum ita reuoluatur ut ſphæra. ipſum tamen radicibus oportet teneri. quas diuina machinatio uerticibus affixit. ut in tor nando artifex ſolet forcipe materiam ſolam reciproco uolumine rotundare. Eos po los dicimus: a quibus uelut a cardinibus directio quędam profecta: axis eſt ductus: diuiſor & diſcriminator mundi orbem terræ in medietate conſtituens. Verum hi uertices quos imobiles diximus: ita ſunt. ut ſupra caput alter appareat ex parte bo reæ: qui ſeptentrionalis uocantur. Alter antarcticus humo tegitur: humidis & au ſtrinis uaporibus mollis: ſed cælum ipſum ſtellæq; omniſq; ſidera compago æther uocatur: non ut quidam putant: q; igneus ſit & intenſus: ſed q; curſibus rapidis ſem per rotetur. elementum uero unum ex quattuor quę nota ſunt cunctis. Sed longe ali ud: numero quintum: ordine primum: genere diuinum: & inuiolabile. Iam aſtrorũ innumerabilis multitudo partim labitur eum orbis in erranti regione: quem circulo rum ambit ſigni fer: obliqua cõpleſione circundatus & ſignis duodecim illuminat9 partim errantibus ſtellis. quæ neque priorum motus habent: nec ſane inter ſe ſimilẽ & æqualem: ſed affixe diuerſis globis inordinate ut ſic dixerim ordinem ſeruant: alix quæ ultra ſunt aliæ citra ſtellæ: quę propter naturam eiuſmodi: nullis creduntur er roribus uagę & infinitos numero greges ducunt. & ſimplex æteris dorſum alma & ſa crata amœnitate lucis coronãt. Septem uero deorum nominibus illuſtres totidẽ orbibus affixæ ſunt: & gradatim ſibimet ſuperlatę: ut ſuperior inferiore ſit maior: ac uiciſſim mutuis adhæſionibus nexæ complexu illius quæ inerrabilis dicitur continẽ tur. Hic Phenonis globus quem appellamus Saturnum, poſt quem phetonis ſe cundus eſt quem Iouem dicimus: & loco tertio pyroentis quem multi Herculis. plu res Martis ſtellam uocant. Hanc ſequitur Stilbon cui quidam Apollinis cęteri Mercurii nomen dederunt. Quintus phoſphorus iunonia immo Veneris ſtella cen ſetur Deinde Solis eſt orbis. & ultima omnium Luna: altitudinis æthereæ principia diſcriminãs: quę diuinas & immortales uiuacitates ignium paſceus. ordinatis ac ſem per æqualibus inuectionibus ſoluitur atque reparatur. poſt eam uero pars eſt: quæ ſancti ætheris finibus coercetur cuius menſu appenſuque diſtincta eſt natura immu tabilis regio. & mortalis ac iam pene terrena: cuius primę ſũt partes tenuiores & ua poratę. quippe cum finitimis ætheris attingantur ardoribus quantum maximis par ua: & quantum rapidis poſſunt pigriora contingi. Sed ex ea parte qua curriculis ſi nitimi inuritur ſolis eiaculari atque emicare flammæ quędam oſtendere ſe oculis no ſtris uidentur: quas greci Cometas & Docidas & Bothynos appellant. quaſque labi & fluere frequenter uidemus: lucere faciliuſque reſtingui. Exinde inferioris aeris

qualitas turbidior infunditur cui permixtus eſt glacialis rigor. ſed ſupior uicinia cla ritatis & propinqui caloris afflatu niteſcit. ac ſinceriore interdũ luce ueſcitur. Huius ſæpe mutabilis couertitur ſpecies cum ſit natura uariabilis in nubes cogitur. & reci procis flabris aperitur: & hymbribus uehementibus rumpitur. niuibꝰ et & glacie in horreſcit: & præcipiti grandine deſuper uerberatur turbine: flatibus typhoniq; cõ flictu ſit procelloſa. Sed telis fulminum & miſſilium cæleſtium iaculis igneſcit. Aeri terra cõiungitur eaq; in ſe ſuſcipit maria. ſed frequentatur animantibus. ſed fontium peremnitate recreatur. Hæc fluminũ frigidos lapſus: nunc exterioribus terris uehit. modo ꝓfundo in maria confundit. eadem infiniti coloris flores altitudine montium camporũq; æqualitate nemoꝝ opacitate uariatur ſinuoſis inflexa littorib9 diſtincta inſulis uillulis urbibuſq; collucẽs quas ſapiens genus homo cõibus uſib9 fabricauit. Nec ſum neſcius: plæroſque huius operis auctores terraꝝ orbẽ ita diuiſiſſe partem ei9 inſulas eſſe. partẽ uero cõtinẽtẽ uocari. neſcii oẽs hanc terrenã imenſitatem Athlãtici maris ambitu coerceri. Inſulãque hanc unã eſſe cum inſulis ſuis oib9. nã ſimiles huic alias & alias minores circunfundit oceanus quæ tamen merito uidentur ignotæ cũ ne hanc quidẽ cuius cultores ſumus oẽs peragrare poſſimus. Nam ſicut hæ inſulæ inter fluuntur quæ ſunt in noſtro mari: ita ille uniuerſo ſalo fretis latioribus ambiũtur. Elementoꝝ inter ſe mutui nexus arctis affinitatibus implicantur: & quinque coniu ges copulæ his ordinatę uicibus attinentur ut adhereant etiã grauioribꝰ leuiora: aquã in ſe habet tellus: & aqua ut alii putant uehit terrã: aer ex aqua gignitur: ignis ex actis condenſitate cõflatur. æther uiciſſim igneſque illi imortalis dei uiuacitate flãmantur. Huius diuini ignis origine incenſi per totius mundi cõuexa illuſtribus facibus. igne ſcũt ſupna. Quapp diu ſuperas ſedes habent infima cæteroꝝ aiantiũ terrena poſſidẽt & erumpunt & ſcatent flumina fontes & maria: quæ meatus & lacunas: & origines habent in gremio terræ. Nebula conſtat: aut exortu nubeculæ: aut ex eius reliquiis aũt exhalatio uaporata humore uiduata aere craſſior nube ſubtilior cui ſerẽitas abo litionem infert. Nec aliud eſt ſerenitas. q̃ aer purgatus caligine & perſpicue ſincerus. Ros uero nocturnus humor eſt quem ſerenitas tenuiter ſpergit. Glaciẽ dicimus hũo rem: ſereno frigore concretũ. Huic eſt pruina conſimilis ſi mollicies roris matutinis frigoribus incanuit. Ergo aer actus in nubem nubilium denſet: & ea craſſitudo aqua rum fœtu grauidatur. hymber exprimitur cum inter ſe urgentur nubium denſitates totę diuerſitatibus pluuiæ cadunt: quot modis aer nubiũ conditionibus cogitur. Raritas enim nubium ſtillicidia diſpergit. Quæ concretę uehementius effundunt agmina largiora: & eas aquas quas hymbres uocamus: a quibus hoc differunt nim bi: q; pluuia iugis eſt. Nimbus autem quanto repentinior eſt. tanto uehementior: & quanto improuiſior & præcipitatior eſt. tanto breuiore caſura reſtingitur. Niues autẽ colligi iactatione denſaꝝ nubium conſtat. nam prius q̃ in aquam defluant. fractę ac diciſſe ſpumas agitationib9 ſuis faciũt: & mox gelat9 humor rigore frigoris inhorre ſcit: hæc uictis nubibꝰ crebrior ad terrã uenit. Nunc noia exequemur regioneſque uẽ toꝝ euros oriens: boreas ſeptentrio: occidens zephyros: auſtros medius dies mittit. Turbo enim dicitur. qui repentinis flabris ꝓſilit: atque uniuerſa pertubat. Vortex ille eſt: uel uti dicitur pinea: cũ torquetur humus arida: & ab infimo erigitur ad ſum mũ. Anaphyſemata græci uocant eos ſpiritus qui de fundo uel hiatibus terrę exploſi

ad ſuperna maris ſolent deuenire hi cum maiore ui torti ſunt. fit procellaꝫ & a græcis præſter nomen accepit. Sed cū tormentū illud ire pergit denſaſq; & tumidas nubes præſagit coactaſq; colliſit. fit ſonitus & intonat cælum nō ſecus: ac ſi cōmotū uentis mare cū ingenti fragore undas littoribus illidat. Nūc de nubiū præſagiis referā: quā do illa pfecta nubecula patefecerit cælū igneſcunt penetrales ſpiritus emicatq; lux clara hoc dicitur coruſcare & ordine quidē prius tonare oportet poſtea coruſcare. qppe ut ignis ferturad ſaxa attrita obtutus uelocius illuſtriora cōtingit auditus dū ad aures uenit. ſeriore ſenſu cōcipitur ita ut prius coruſcare cælū creditur & mox tonare cū quia ignes pnicitate ſui coruſcātes. dicto citius noſtræ uiſioni occurrunt: ſonus uero uerberati aeris ſerius indicio ſentitur. Flāma uero illa quā nubiū conflictus excuſſit: ſi robuſtiore fuerit incendio impetu deuehitur in terras & fulminis habet nomen atq; formidinem habet. Præſteras uero nominamus cū flāmaꝫ in illis minus fuerit. ſed ſi ignitum nō fuerit fulmē typhon uocatur: Sceptos generale oībus quæ de nubibus cadūt nomen eſt. Irin uulgo arquū eſſe aiunt qū imago ſolis uel lunæ humidā & cauam nubē dēſāq; ad inſtar ſpeculi colorat & medietatē orbis eius ſecat. Rhabdos autem generis eiuſdem ad uirgæ rigorem plongū colorata nubecula dicitur. Alyſis eſt cathena quedā luminis clarioris per ſolis ambitū in ſe reuertens. Selas autem græci uocāt incēſi aeris lucē. Hoꝫ plærāq; iaculari credas alia alibi alia ſtare. Iaculatio igitur tunc fieri putatur cū meatu aquæ impulſæ generatus ignis celeritatē ſui curſū rapidæ feſtinationis oſtendit. Stativa lux eſt quā ſterigmon illi uocāt ſine curſu iugi. ſed plyxa lux ſtellæq; fluor ignituſq; liquor quicūq; latius panditur cometes uocatur. Sed plærūq; luces iſtæ repentino orte ſtatim occidūt. Sed nō aquaꝫ tantūmō tellus ſe hēt fontes ueꝫ ſpiritu & igni fœcūda eſt. nā qdā ſub terra oculti ſunt ſpūs & flātes incendia itidē ſuſpirant. Illi ēt ignes q terræ ſecretariis continētur prætereūtes aquas uaporant & pdūt. lōginq; tate enī flāmæ tepediore. aquas reddūt uicinia feruentiores Appoſito incendio aquæ uruntur ut flegetōtis amnis quē poetæ ſciūt in fabulas inſeroꝫ. Sæpe accidit ut ſtatim ſpūs p terræ cōcauas ptes errantes continerēt ſolida terrū. ſæpius ut ſpūs creſcente uiolētia & inſinuantes ſe telluris anguſtiis nec inuenientes exitū terrā mouerent. His paſſionibus cōtingit ut quędā terræ expirent halitus. aliæ uomant ſaxa nōnullæ ēt ſunt quæ fontes pariunt inſolitibus locis. peregrinoꝫ flumiū ſaltātes uias. Iſti ſūt motus qbo ſolū quatitur: palmatiæ uero appellantur quorū pauſatione illā q̄ trepidāt ſine inclinatiōis piculo nutāt cū directi cū rigoris ſtatū retineant. Micetias uocatur tetri odoris inquietudo terrena. Audiūtur mugitus interioribo gētibo expreſſis: cū ſpūs inualidus ad terrā mouendā p aperta telluris inuentis itineribus fertur. His talibo marina ſūt paria cū fluctuū cōcurrentiū mole. nūc pgreſſibo littora nūc recurſibo cinq; cæli quatiūtur. ſentitur ēt cæli mariſq; cognatio: cū méſtruis curſibo lunę decremēta & acceſſus freto ꝫ atq; ęſtuū deprehenduntur. Vez enī uero: ut quatenus poſſum de uniuerſitate qd ſentio breuiter abſoluā. Elementoꝫ inter ſe tanta diſcordia eſt: aeris maris atq; terrę ut admirari minus deceat: ſi illis cōmoda ſoleant atq; ſecunda cōtingere particulatim qdē rebus ortus atq; obitus afferētes uniuerſitatem uero fine atque initio uindicantes & quibuſdam mirum uideri ſolet. q cū ex diuerſis atque inter ſe pugnantibus elementis mundi natura cōflata ſit: aridis atq; fluxis: glacialibus & ignitis tanto rerum diuortio nundum ſit eius mo. talitas diſſo-

luta quibus illud ſimile efficiat. cum in urbe ex diuerſis & contrariis corpōrata roꝫ inequalium multitudo concordat. Sunt enim pariter diuites & egētes adoleſcēs ætas permixta ſenioribus: ignaui cū fortibus peſſimi cum optimis congregati aut profecto faceabitur hanc eſſe canis rationis admirandū temperantiam cū quidem de pluribus una fit facta: & ſimilis ſui tota & cum mēbra diſſimilia ſint: receptrixq; ſit naturarum ad diuerſa rendentium & fortunaꝫ per uarios fines exituſq; peregentiū & contrarioꝫ pre ſe natura flectunt & ex diſſonis fit unus idemq; conſenſus: ſic mas & fœmina ſecum iunguntur ac diuerſis uterusq; ſexus ex diſſimilibus ſimile animal facit. Arteſque ipſe naturā imitantes ex impoſibo paria faciunt. pictura ex diſcordibo pigmentoꝫ coloribus albis: latis & ppnicis: confuſione modica tēperatis imagines his quæ imitari ſimiles fiunt. Ipſaque muſica quæ de longis & breuibus acutis & grauioribo ſonis conſtat: tā diuerſis & diſſonis uocibus harmoniā conſonam reddit. Grammaticoꝫ uarius unde quaq; ſonū ex diuerſis collecta ſunt litteris ex quibo alię ſunt ipſonę: aliæ ſemiuocales: alię mutę. quę ſonantibus adiuuantes ſyllabas pariunt & deſyllabis uoces. Sic orbis mundi ſonantia mutaq; ex quibus ſunt ipſa: & ſemiuocalia: ex diuerſis & impariter contrariis pari nō diſcordante conſtitutus eſt. Nam ut Empedocles ait: mulcani temperatura. Nanque humidis arida & glatialibus flamma uelotibus pigra denſis obliqua confudit tenuemq; & omnibus & ex uno animā iuxta Thegadrium conſtituit. Principiorum igitur conſenſus ſibi concordiam peperit. Perſuerauit uero amicitia mutua ſe elementis dedit. Ipſe rerum partitio & dum in nullo alia ab alia uincuntur nō uel poteſtate equalis quippe diuerſitas grauiſſimoꝫ & leuiſſimoꝫ ferentiū & frigidoꝫ decente tōne naturæ diuerſis licet rebo æqualitatē deferre ceſſit concordia mixta parentis mundi ſimilitatē æternitatēque repperiſſe. Quid enī mūdo præſtātius. Laudaquā puer ſpectā porcio ate laudabitur mundi admiratequā uoles tēperantiam ordinatione figurā hic & per hunc illud quod cūque eſt inuenitur eſſe laudandum. Nam quid oro te admirāti atque ordinatum uideri pōt quod nos ab ipſius exemplo imitatura ſit ratio. Vnde cōſmos græce nomen accepit. Euntibus ſole atque luna cæli aque luce ſiderea per eaſdem uias cuſtodiis tempoꝫ uicibo: nec ullius temporis interiectione confuſus digeruntur tēpora: & rurſus incipiunt. Atque pulchre & ſecundę horæ procreantur. mane aſtuoſi uapores reſolutiones nunc pruinas hyemis & reuerentes dieꝫ et iam nūc tum quę curriculis ordiuntur menſes: textū annos: anni ſeriem conſertum ſæculaq; Ex quę hic mundus magnitudine imenſus curſibus rapidus ſplendore pellucidus ualetudi habitudie pubertate ſenili. Humanū alium natalitium atque terreſtrium pecorum: eunctorumque diſtinxit generum in ſpecies ſeparauit. ſ. neque leges uiuendi neque moriendi. ex hoc aiantia uirtualia ſpūs ducūt illis fluturia cuncſibus tēperamentis: q admirationi eſſe ſolēt: eſt uel in ſolſtitiis hyemis hybernaque ſidera ſtringūt nocantq; hymbres: ignes rumpuntur & rurſus placatis orbo anniuerſa lætitia mundi referatur uideas & uiridantibo comis cæſariatam eſſe terram & fœcundis fontium manantem. & aquarum agminā concipiente parientē atque educantē. non ocyalibus fœcundis exuſſam erūpentibus ſpūtam pigris q̄ mouentibus fœcibus aquaꝫ ſæpe aluuionibus merſa flāmaꝫ et ptes uoracitate conſumptam quatū cum regionaliter uideantur eſſe peſtiferā tā ad oēm ſalutaria ſunt: & ad redintegrationē eius ualent. & cum mouetur: p-fecto ſpirat illos ſpiritus quibus clauſis & effugia quercubus mouebatur. Hym-

bribus ẽt mala facta nõ solum adiuuãdo sed uarios suos appetitus in nos ẽtes pestifera contagione prolabitur. Fabris aũt spiritũ uarijs grauiores & minus puri uenę spus differuntur atq; purgantur. reposcit frigida glacialis uis ferę & bruma lis austros fu nonius ac terrę terrestrũ q uiscos uenas remittit. & pgregationẽ alia adiecerõ cętera occidentũ uices sustinent. & sors natiuitatis obtinet pellendo. & occidẽtiũ uicinus nascẽtibus locum pandit. Restat q de opo est hoc nostro huius rei super mũdi rectore uerba faciamus. Indigẽs quippe creatura humana ad bene uiuendi de mento reputantes ut eli minus curiose ac quomodo possimus discernamus. Deus ẽt. qpe oim non ut ait Hilarius silere melius est: sed uel parũ discernere opinio elabitur ea gitationes oim nostrarum pcuritus incidat deum aliter q nos habere nescire debeãt esse saluarem & pleraq; alia eas quas effecere res. Nec ulla res est inter pceptibilia minibus quæ uidua dei ac ulio sui natura cognoscitur. Hanc opinionem nostre fecti proficere ausi sunt: oia Ioue plena esse pfitentem. omnia uagi uersus ad sua ferri li & aures & sensibilia subsistentia capiendis. adhibere compotes rationis deum uenientes oratio. Solpitator quidem ille gentis eli cum quo ego plurimum uersor dum nati facing; functionem tamen ut corporis laboris offitia exhibeãt membra ad is instruxerit: sed qui quadam infatigabili promptitudine & procul pdolis omnia git & maximis intervallis dilũctis pcul impleãtur. nec ambigit eum pfectorem ac pblimem federũ rectorẽ & pcreatorẽ laudibus nomen eius exaltatum accipere. nã cuparionibus pdicari & in arduis arcibus habere solitum in confesso est. Deinde piores quoq; de pcelsare eius amplitudine corpora cęlestia. Ita ẽt finitima sce et eterno amplius de deo capere multo minus quę abilla sunt secunda: & ad hoc usq; terrena. pro interuallorũ modo indulgentiam dei ad nos usq; beneficia pperuenire Sed cũ credamus deũ per oia permeare & ad nos & ultra possumus fuisse minus in dere. q̃ tũ abest uel imminere tantũ existimandũ est cum amplius minus de repu ti ueris dare. Quoniam tamen rectus & ideo uerbis sic arbitrati sumus mũ illã pcellari facturã cęli pcentralibus: & illis q̃ longissime sperantur una & eadẽ rõne pri si & alios opẽ salutis afferre: nec penetrantes cõq; adeũtẽ specialiter singula: nec indurare attractantes cõcinnas cũcta rebus q̃ppe hũanis dei ctu & minus sublimis offitia nec ei hoie quidẽ cõuenire qui fr paululũ cõsistens cęlestis multitudo principes & curie pro ceres & urbiũ ut dicimus rectores dico nunq; cõmissuros esse ut sui manibus suis tradi tradiq; securi cuiuis uel enim pessimi quiq; facere diuos imperãt: mortalis ferunt. exẽplo intelligi possit. Cabyses & Xerxes & Darij pessimi reges fu rũt hoc; præpotens q̃ ex opibus collegerãt ignominiã uitæ effecerunt cęlestium ea alter apud Susã & Ecbatana ut in bono quod fecerant nullo unquam notitiam mortis fuã pderet: sed circũspectus admirabili regia: cuius tecta fulgore electri claritate argenti lucerñia ex auro uel electri claritate. Lumina uero alia præ aliis erãt. Ianuarum fores: exteriores ianuæ ianuę inclusę portæq; ferratę & omni ad mãtina firmitate ferę res uiri fores stipatores q̃ regiã ingredi turba prohibẽtes custodiã p uices fortiũ fulti nebãt erãt inter eos & diuisa officia ne cõtra regis animi geri quid. At extra inspi ti custodes locoꝝ erãt. & ianitores. Mirabilia. sed inter eos aurea regię & imperatoris cor Ii quid homines uocabãtur p quæ officia q̃ genera rex ille ab hominibus deũ esse exi stimabatur cũ omnia quæcũq; ibi gerebãtur. ille producto. delatũ dicebat. Disputa

res pecuniæ. q̃stores uectigaliũ: tribunos ærarios hẽbat: aliós & alios præfecerat cæ teris urbibus aliũ uenatibꝰ agẽdis puinciã nacti. ps dõibꝰ & mũeribꝰ præfecti putabãtur & cæteri ppetuis magnicq; curis obseruatiõe singulaꝝ regꝝ appositi erãt: Duces ac satrapę ubiq; dispositi & pmixta locis oibꝰ mãcipia regalia ex eo nũero erãt & cursores diurni atq; nocturni exploratores. & p uices incẽsæ faces ex omnibꝰ regni sublimibꝰ locis in uno die ipatori significabãt qd erat cito opꝰ. Igitur regnũ illud ita cõpoi oportet cũ mundi aula ut inter se cõpentur sũmꝰ atq; exupantissimus diuũ: & hõ ignauꝰ & pessimꝰ. qd si cui uiro uel qlibet regi indecoꝝ ẽ pse metipsũ pcurare oia & pficere multo magis deo incõueniẽs erit. Quare sic putãdũ ẽ eũ maxime maiestatẽ retinere si ipse in alto resideat loco. eas ãt potestates p oẽs mũdi pres orbisq; dispenset q̃ sint pes solẽ ac lunã cũctũq; cœlũ. Hoꝝ eni cura salutẽ terrenoꝝ oim gubernat: nec multis ei opꝰ ẽ: nec pticeps hoim cõuersatione: qbꝰ pp ignauiã appositũ ẽ pluribꝰ in digere at nõ eiusmõi cõpendio machinatores fabricaꝝ astutia uniꝰ cõuersionis multa & uaria piter administrãt ẽt illi q̃ in ligneolis hoim figuris gestus mouẽt qñ filũ mẽbriq; agitari solet: traxerint: torquebitur ceruix: nutabit caput. oculi uibrabunt. manꝰ ad ministeriũ prẽsto erũt nec muẽuste totꝰ uidebitur uinere. haud secus ẽt cælestis ptãs cũ initiũ sciẽtia & salutifera opa mouerit ab uno ad secũdũ & deinceps ad tertiũ & usq; ad supremũ: attactu cõtinuo uim suæ maiestatis insinuat. aliꝰ alio cõmouetur motusq; unꝰ alteri mouẽdi se originẽ tradit. Mũdo eq dẽ cõsentiũt. nõ una sed diuersa uia & plerũq; cõtraria. Sed prima remissiore admodũ data simpliciq; inchoato principio. impulsibꝰ mutuis ut supradictũ ẽ mouẽtur qdẽ oia: sed ita ut si q̃s sphęrã aut quadratũ & cylindrũ: & alias figuras in pcliue simul iaciat: deferẽtur qdẽ oia. sed nõ eodẽ genere mouebũtur nec illud dissimile exẽplũ uideri oportet: si quis piter patefacto gremio aialiũ multitudinẽ simul abire patiatur uolucrũ natatiliũ: atq; terrestriũ eniuere ad suũ locũ q̃q; duce natura pperabũt ps aquã repetẽs illa inter agros legibꝰ & institutis suis naturali lege aggregabuntur ibunt p aeris uias præpetes. quibus hæc natura largita est sic natura uiuendi est cõstituta. Nam cũ omne cælũ simplici circũactu uoluantur nocte dieq; distinctũ diuersis mensuraꝝ æqualitatibꝰ seperatim q̃is una sphera omnia concluserit: incrementis tamen globi sui decisioneque lumina mens trua luna significat & cæli spatium sol annua reuersione collustrat. eiusque comites amœnus lucifer & cõmunis cyllenius stella. etenim prioribus mauortium sidus circulis in biennio confecit spatiꝰ Iouisa clarum fulgensque sexies eadem multiplicatis cursibus suis tempora quæ Saturnus sublimior. xxx. spatiis annorum cirũerrat. Verum inter hæc una mundi conuersio orbis & unus concentus: atque unus stellarum chorus: ex diuersis occasibus ortibusque hoc ornamento: & ut monile rectissimę græca lingua significat. At enim ut in choreis: & cum dux carminis hymno præcinit concinentium uulgus uirorum & fœminarum mixtis grauibus & acutis clamoribꝰ unã harmoniam resonant: sic diuina mens mundanas uarietates. ad instar unius concentionis reuelat. Nam cælum confixit ut uaporatis & radiantibus stellis inerranti cursu feratur & reciprocis itineribus astra consurgant. Sol quidem contuens ortu suo diem pandit occasu noctem reducit: conditusque uel relatus per plagas mundi. quatuor temporum uices mutat. His oppositi sunt torrentium cursus & humores undarum emicationesque syluarum. frugalis maturitas fœtus animalium educatiões atq

obitus singulos. Cū igitur rex oīm: & pater quē tātū mō mētis oculis nrǣ cogitationes uidēt machinā oēm iugiter p circuitū suis legibus terminatā clarā sideribe relucē tē: spēsq; inumeras mō ppalā sæpe cōfectas ab uno ut supradixi principio agitari iubet simile istd esse bellicis rebꝫ hic liceat arbitrari. Nam cum tuba bellicum cecinit: milites clangore incensi: alius accingitur gladio: alius clypeum capit. ille lorica se induit hic galea caput. ille crura ocreis inuoluit: ille æquū tēpat frenis & loris iugales ad concordiā copulat: & ptinus unusquisq; cōperens capessit officiū: milites exercitione adornant ordines principes curant equites ordinibꝫ præsūt. cæteri negocia q̄ nacti sūt agitāt cū interea unius ducis ītperio cūctis exercitus pet. quē rex præfecerit. penes quē est sūma regis. Non aliter diuinaq; & humanaq; regis status regitur qū uno moderamine cōtenta oīa pensū suī operis agnoscūt curaq; oīs occulta: uis nullis oculis obuia nisi quibus mens suæ lucis aciē intēdit. Nec tū hoc uel illi ad moliendū: uel nobis ad intelligendū obest. De inferiore licet imagine capiam9 exēpla. aia in hoīe nō uidetur: & tū fateātur oēs necesse est huius opa oīa quæ p hoīem præclara fiūt puenire neq; aiæ ipsius qualitatē ac figurā oculis occurrere. Sed momentis ab ea gestoq; intelligi qualis & quāta sit. Oē qppe humanæ uitæ præsidiū ingenio eius est paratū cultꝫ agroq; usuq; frugum artificum sollertia: prouentus artium cōmoditas uitæ humanæ. Quid de legibus dicā: qua ui faciente inuentæq; sunt: quid de ciuilibus institutis ac moribus qui nunc populoq; accitis conuentibus frequentantur asperitate bellorū & pacata mitigantur quiete. Nisi forte iniustus regis æstimator potest esse qui hæc eadem de deo neget q; uideat esse uiribus exuperantissimū augustissimum. inmortalis æui genitorē. Vnde nihil miq; est si mortales oculi non capiūt aspectū eius qū diui noq; opeq; ui sit perspicuus atque manifestus. Huius locū quærim9 q neq; infimus sē cū regis cōtagionibus neq; in aere turbido ueq; in mundano fastigio quē graeci τοπον ὑπερον. idest cælū recte uocant: ut q sit altitudinis finis: & idē ea ratōe eū noīant quē ab oī fuscitate ac pturbatone uident liberq;. neq; enim caliginē nubiū recipit uel pruinas: & niues sustinet: nec pulsatur uentis nec hymbribus ceditur. Hæc nī de olympo q̄ē cælsitudinis sūmæ poeta his uerbis cecinit: Ἰεvὸ Ἀελλαχοῦ ὕπερον ἔυρῦσθ ἔρι ῥερρεῖ κἀι γεφελῆι: i. sors Iouis aula poli enubis super æthere facta est. Hanc opinionem cōis mos & hoīum obseruationes secute: affirmāt: superira esse deo tradita. náq; habitus orantium sic est ut manibus extensis in cælum precemur. Romanus etiam poeta sic sensit: Aspice licet sublime tuens: quem inuocant omnes Iouem. unde illa q̄ uidentur: sunt quæ omnibus præstantia. Easdem sublimitas regionum tenent astra cælestia & mundi lumina ac merito: licet illis ordine perpetuo frui: nec diuersis ea in spaciis temporibusue obseruantissimam legem suorum aliquando itinerum metiuntur: terrena omnia mutationes & conuersiones postremo interitus habēt. Postremo quod est intriremi gubernator in curru rector: præcentor in choris. dux in urbe. dux in exercitu: hoc est in mundo deus: nisi quod cęteris erumnosum: & multiplex: & curarum inumerabiliū uidetur esse: hoc ipsum: alicuius officii principem fieri. Deo uero nec tristis: nec onerosa est imperii suī cura. Nanque nobis circunfert: & regit cunctas formas natura: quas diuersis regionibus commouens: ut est lex ciuitatis semel ꝓmulgata ppetuis obseruationū rōnibꝫ fixa. ipsa q̄dē imutabilis ac eiꝰ arbitrio parēs mētes agitātur nutuq; eiꝰ & dīatōe flectūtur & scitis eiꝰ magistratꝰ tribunalia principia: milites: frequētabūt: recuperatores iudiciis præsidebunt. Videas q; illā ci

uitatē pariter spirantē odoribꝫ: & graue olētibꝫ cēis. & resonātem hymnis. & carminibus: & canticis: eādem ēt lamentis: & ploratibꝫ eiulentem: & ad hūc modū res agi in mundo est imem9: lex illa. uel gens. ad ęqtatis renorem reducenda sit nulla īdigēs correctiōe mutabili. Quippe sicut mūdi uniuersitas regitur dū speculatur ad oīa rector eius atq; immutabiliter incūbit: spargiturq; uis illa seminibꝫ inclusa: p naturas eium: speciesq; & genera digesta: sic faciles uiciū lapsus: & palmaq; ardua. pficorum robur. leuitas mali: gignitur. sic & quę infœlicia. propter infœcūditatem uocamus tamen utilia sunt alio pacto Platani ut ait poeta: umbras potātibꝫ ministrantes. Et cū sit unus. pluribꝫ noibꝫ cietur propter speciesq; multitudinē. quarū diuersitate fit multiformis & a iuuādis suis Iuppiter dicitur quē zena græci. qđ uitæ nostræ autor sit. rectissime appellāt: fulgurator. & tonitrualis. & fulminator: & itē dicitur serenator. & plures eum frugiferq; uocāt. multi urbis custodem. alii hospitalem. amicalēq;. & omniū officiorū nominibꝫ appellātes & multo plura eiusmodi apud aruspices. & Romanos ueteres iuenies. Orpheus uero hāc effari ptātem uolēs hus de eo uerbis canit:

Ἰεῦ γὸ πρῶτοδ γένετο. Ἰεῦδ ὕστατος ἀρχικέραυνος.
Ἰεῦσ κεφαλή. Ἰεῦσ μέσσα. Διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκται.
Ἰεῦδ πνοιὴν γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος.
Ἰεῦσ ἀρσὴν γένετο. Ἰεῦδ ἄμβροτος ἐμπλοτο νύμφη.
Ἰεῦδ πρωτογόνων. Ἰεῦσ ἀκάματον τοῦ πυρδ ὀρμή.
Ἰεῦσ ποντοῦ ῥίζα. Ἰεῦδ ἥλιος. ἠδὲ σελήνη.
Ἰεῦσ βασιλεῦδ. Ἰεῦσ ἄρχος ἅπαντων ἀρχικέραυνος.
πάντας γὰρ κρύψας αὖθις φάος εἰς πολὺν ἧσεις.
ἐξ ἱερῆς κραδίης ἀγερώχετο μερμηρίζων.

Iuppiter oīpotens est prius. & ultimꝰ idem. Iuppiter est caput. & mediū iouis omnia munꝫ. Iuppiter est fundamen humi. ac stillantis olympi. Iuppiter & mas est: & nescia fœmina mortis Spiritus est cunctis: ualidi uis iuppiter ignis: Et pelagi radix: sol. luna est iuppiter ipse. Omnipotens rex est. rei omnis iuppiter ortus. Nam simul occuluit: rursum extulit omnia leto. Corde suo e sacro: consultor lumine. rebus.

Factū qđ graeci ἐπιμαρμένην: tractu quodā iuncē cā; se cōtinētiū. uolūt dici decretū idē pepromenē dicūt: q; oīa i hoc statu rer; definita sint: nec sit i hoc mūdo aliqd interminatū. idē fatū mœrā uocāt: qđ ex ptibꝫ cōstet hic em iomō. qđ unicuiq; attributio sua sit ascripta. ac pacti eadē rer; iefficabilis necessitas ultiōis. sed tria fata sūt. numerus cū rōe tpis faciēs. si ptātē ea; ad eiusdē similitudinē tpis referas. Nā qđ i fuso pfectū ē prēteriti tpis hēt spēm: & qđ torquet i digitis: nomēti præsētis idicat spacia. & qđ nōdū colo tractū ē. subactūq; cura digitoq;. id futuri & cōsequētis sęculi posterioris ꝓfōdere. Hęc illis cōditio ex noīum eorūdē pprietate cōtigit ut sit atropos prēteriti tpis fatū. Lechesis a fine cognomiata qđ ēt illis q̄ futura sūt finē suū deꝰ dederit

Cloto præsentis temporis habet curam ut ipsis actionibus suadeat ne cura sollers rebus omnibus desit deum uero ire per omnes terras non frustra arbitrabitur qui audiet platonis hæc uerba Deus namque inquit sicut & uera cōtinet ratio principia fines & media rerum omnium penetrat atque illustrando cursu uoluceri superfertur.

Eundemd' eum ultrix necessitas semper. & ubique comitatur eorum qui a sacra lege discesserint. uindex futura quam ille facit mitificam. qui statim a tenero & ipsis incunabulis intellexit & timuit eique se tutum dedit atque permisit.

Hermetis trimegisti dialogus lutii apulei madaurensis philosophi platonici in latinum conuersio:

a Sclepius iste pro sole mihi est deus Deus te nobis o Asclepi. ut diuino sermoni interesses: adduxit. eiq; tali: q merito omniū antea a nobis factorum: uel nobis diuino munere ispiratorum: uideatur esse religiosa pietate diuinior: quē si intelligens uideris: eris omniū bonoꝝ tota mente plenissimus. Sed cum multa sint bona: & non unum in quo sunt omnia alterum enim alterius consētaneum esse dinoscitur omnia unius esse: aut unum esse omnia. Ita enim unum alteri connexū. ut separi alterum ab utroque nō possit. Sed de futuro sermōe hoc dili genti intentiōe cognosces. Tu uero o Asclepi procede paululum. atq; nobis qui inter sit: euoca. Quo ingresso. Asclepius etiam Ammonē interesse suggessit. Trimegist9 ait nulla inuidia Ammonē prohibet a nobis etenim ad eius nomen multa meminim9 a nobis esse scripta: sicut & ad amantissimum & bonū filium multa de physica. & ex eticha q̄plurima tractatum hunc āt tuo ascribā nomini præter Ammonē uero nullū uoca alterum ne tantæ rei religiosissimus sermo multorum interuentu uenientiū præsentiaq; uioletur tractatū āt tota numinis maiestate plenissimū irreligiosæ mentis ust multoꝝ conscientiæ publicare. Ammonē ēt aditū ingresso sanctoq; illo quattuor uirorum religione & diuino dei cōspetu præsētia. cōpetēti uenerabiliter. silētio exore Hermes animis singulorū mētibusq; pendētib9. diuinus Cupido sic exorsus ē dicere.

TRIMEGISTVS. O Asclepi ois humana imortalis est aīa: sed nō uniformiter cūctę: sed aliæ alio more. uel tēpore. ASCLEPIVS. Nōenim o Trimegiste ois unius qualitatis ē aīa. TRIME. O Asclepi. ut celeriter de uera rationis cōtinentia didicisti. Non enim hoc dixi. oīa unū eē & unū oīa: ut quæ in creatore sūt oīa anteq̄ creasset oīa nec immerito ipse dictus ē oīa: cuius mēbra sunt oīa huius itaq; qui est unus oīa uel ipse ē creator oīum in hac tota disputatione curato meminisse de cælo cuncta descēdunt in terrā & in aquā & in aera. Ignis solum: q̄ sursum uersum fertur uiuificat. q̄d deorsū ei deseruiens. at uero quicquid de alto descendit generans est quod sursum uersus emanat nutriens. terra sola in se ipsam consistens omniumē receptrix. omniumque generum: quę accipit restitutrix. Hocergo totum sicut me ministi. quod est omnium uel omnia anima & mundus: a natura comprehensa agitantur: ita omnium multiformi imaginum æqualitate uariata: ne infinitæ qualitatis ex interuallo species esse noscātur. adunatæ tamen ad hoc ut totum unum & ex uno omnia esse uideantur. Totus itaque quibus formatus est mundus: elementa sunt quattuor. ignis aqua: terra: aer: mundus: unus. anima una: deus unus. Nuncem hi adesto totus quantum uales. quantum calles astutia: diuinitatis etenim ratio diuina sensus intentione noscenda: torrenti simillima est fluuio e summo in pronum præcipiti rapacitate currenti. quo efficitur ut intentionem nostram non solum audientium uerum etiam ttacta. rtium ipsorum celeri uelocitate prætereat. Cælum ergo sensibilis Deus administrator est omnium corporum. quorum augmēta detimēta q

sol & luna sortiti sunt. Cæli uero & ipsius animę & omnium quæ in mūdo sunt ipse gubernator ē qui est oium effector de9 a supradictis. n. oibus quorum gubernator est omnium frequentatio fertur influens p mundū & per animam omnium generum & specierum omnium: perque rerum naturam. Mundus autē præparatus ē a deo receptaculū omniformium specierum. Naturam autem per species imaginans: mundum per quattuor elementa ad cælum usq; adduxit. cuncta dei uisibus placitura omnia autē desuper pendentia in species diuiduntur. hoc q̄d dictum sit genere. Generaq; oium suas species sequūtur: ut sit ita solidetas genus: species generis particula genus ergo deoꝝ. dæmonūq; genus æque & hoi nem similiter uolucrū & oium quæ in se mundus habet sui similes mūdi species generat. genus est & aliud aīal genus sine aīa quidem nec carens tamē sēsib9 unde beneficiis gaudet: & aduersis minuitur atque uiuitur oium dico quæ in terra radicē sui pūq; nobilitate unusquisq; species p cortam terrā sparsa sunt. Ipsa terrā plenū est deo. Supradicta aūt genera inhabitāt usque ad loca specierū: quaꝝ omnium rerū imortales sunt species. Speciesenim generis ē pars ut hō humanitatis: quā necesse est sequi qualitatē sui generis. Vnde efficitur utq; uis omnia genera sint imortalia species tamē nō oēs immortales sunt. Diuinitatis est genus & ipsum & species immortales sunt. Reliquorū genera quoꝝ æternitas est genus. quāuis per species occidat nascendi rerum sēpe dilatione seruatur. Ideoq; species mortales sunt. ut hō mortalis: mortalis humanum. Omnibus tamen generibus omnium generum species miscētur quædam quæ antefactę sunt quædam quæ de his factæ sūt. Hęc autē quę sunt. aut a diis aut a dæmonibus aut ab hominibus omnes singulis generibus suis species. Corpora enim impossibile ē conformari sine nutu diuino: species figurari. sine adiutorio dæmonū animalia institui & coli sine hominibus non possunt. Quicunq; igitur dæmonū a genere suo defluentes in speciē fortuito coniuncti sunt alicuius speciei generis diuini proximitate & cōsortio diis similes habetur. Quorum uero dæmonū species qualitate sui generis pseuerant hi amantes hominum rationem dęmones nuncupantur. Similis est & hominum aut eo amplior multiformis enim uariaq; humani generi species & ipsa a prædicto desuper adueniens consortio omnium aliarum specierum multas: & prope omnium per necessitatem cōiunctiones facit proter quod: & prope deos accedit qui se mente qua diis iunctus est: diuina religiōe diis iunxerit & dæmōes q iis iūctus ē. Humāi uero q̄ medietate sui generis cōtenti sunt & reliquę oium species iis similes erunt: quorum se generis species9 adiūxerunt. Propter hoc o Asclepi magū miraculū ē hō aīal adorādū & honorādū. Hoc. enim in naturā dei trānsit q̄ ipse dr deus. hoc dęmonū genus nouit utpote qui cum iisdē ortū se eē cognoscat. Hoc humanæ naturæ partē in seipso despicit alterius partis diuinitate cōfisus. O hoium ꝑta est natura. temperata fœlicius ac diis cognata diuinitate coniunctus partem sui qua terrenus est despicit cætera omnia quibus se necessarium esse cælesti dispositione cognoscit: nexu secum caritatis astringit. sicque suspicit cælum sic ergo fœliciore loco medietatis ē posit9 ut quę infra se sunt diligat ipse a superioribus diligatur elementis uelocitate miscetur acumine mentis in maris profunda descendit. omnia illi lucent: non cælum uidetur altissimum. quasi enim re proximo sagacitate animi intuetur. Intentionem aī eius caligo aeris nō cōfudit nō densitas eius operā eius impēdit. nō aquę uiuidus ꝓfunda despectū9 obtudit oīa idem

Viuiscunt

Dæmones

ē & ubiq; idē est. Hoꝝ oium generū quæ sunt animalia desup deorsū radices pueniē
spiriꝰ plena sunt oia
tes hēnt aialia de imo i supna una radice siluescūt. Quędā dupliciḃ alūtur elemētis
q̄dā āt simpliciḃꝰ: alimēta āt sūt bina aiæ & corpis eq̄ba aialia cōstat. aia mūdi iqeta
sp agitatiōe nutritur corpora ex aqua & terra inferioris mundi alimentis augescunt.
Spiritus quoque plena sunt oia. permixtus cunctis cuncta uiuificat: sensu adito ad ho
minis intelligētiā quę quota pars sola hoi cōcessa est exprimere. Sed de aialibus cunctis
humanos tantū sensus ad diuinationis intelligentiam exornat: erigit atque sustolit.
Sed quoniā de sensu cōmonemur quod post & huiꝰ rōnem nobis exponā. Est. n. sanctis
sima & magna & nō minor q̄ ea quam de diuinitatis ipsius. Sed nūc uobis expediā quę
expetā. Dicebā. n. in ipso initio nos de cōiunctione deoꝝ quō hoies sint: ordinatio
ne pfruuentur. Quicūq; enim in hoium mentes sunt diuinitus adepti sunt ut illū intelligē
tiæ diuinū perciperent sensum. q; sensus est diuinus in solo deo & in humana intelligen
tia. ASCLEPIVS. Nō. n. oium hoium q̄ sunt mentes sunt diuinę. sed
TRIMEGISTVS. Neoco o Asclepi: intelligunt ea uera ādepti sunt. sed una
quę temeraria in impetu: nulla una rō inspecta sequentes. de piū uero quam in mētibus
malicia parit. & ita insormat operum aial in natura sensationes quę hebetes. De sensi
bꝰ & de oiḃꝰ sensualiḃꝰ quidē & de spiritu nunc certū nobis pręsto rōnem. Solum
enim aial hō duplex est: & eius una pars simplex est quam graeci uocant οὐσίαν. aut
quā uocamus diuinæ similitudinis formā. Est āt quadruplex. qđ
[illegible] nostrā mē
dicta dixi mus ex quo factū sit & ex quo dicit. Superest quod illud qđ in hoie dicimus ē
dixi mus in quo mētis diuinitas recludit. cū cognata sui pars est mentis pura sinibus
sicū ipsa cōquiescat: cāq; nuda corpis sepra. ASCLEPIVS. Quid ergo oportuit. o Trimegiste hominē in mūdo cōstitui. & nō in ea parte qua deus est: cūm sum
ma beatitudine dęgere. TRIMEGISTVS. Recte quęris o Asclepi. & nos eam
rogamus deū: ut tribuat nobis facultatē reddēdæ rōnis istius. cū. n. omnia uoluntate
Deus
eius dependeāt, cui illa uel maxime quæ de tota sūmitate tractantur quā rōnem possi
ti disputatiōe cōquirimus. Audi me ergo Asclepi. Dominus & omniū cōformator. quē
recte deū dicimus: quē a se secundū fecerit qui uideri & sentiri possit. eū dē secundū se
sibi. Ita dixerim: nō io qđ ipse sentiat. de hoc. n. an ipse sentiat: an nō alio dicimus tē
pore. sed eo qđ uidentium sensus incurrit: quoniā ergo hunc fecit ex se primum & a se
secundum. uisū sque ei pulcher. utpote q; sit omniū bonitate plenissimus amauit eū
ut ipsi imitatis suę partē ergo ut tantus: & tam bonus erit uolunt alium: qui illum qui
ex se fecerat. intueri posset. simul que & rōnis imitatorē. & diligentiæ fecit hominē
nte/
Voluntas etenim dei ipsa sum ma ē pfectio. ut possit cum uoluisse & pfecisse uno eōdē
gumē
tum
que tēporis puncto compleat. Quum itaque oēs ἀϊδίους animadverteret deus non
posse omnium rerum ē diligētē nisi eū mundano integumēto cōtegeret. texit enim cor
pora eā domo tales que oēs esse præcepit ex utraque natura in unum cōfundens mistę
que quātum satis erat ē debuisset. Itaque hominē cōformauit ex aī & corpis. id est ex aeter
na & mortali natura. ut aial ita cōfirmatū. utrique origini suæ satisfacere posset. & mi
rari atque orare cęlestia & aterna incolere atque gubernare terrena. Modo autem
dico mortalia nō aquam & terrā q; duo de q̄tuor elemētis subiecit natura huiuꝰ? sed
ea q; ab hoibus aut in his: aut de his fiunt ut ipsius terrę cultus: pascua. ędificia:

portus nauigatiōes cōmunicatōes commodationes alternæ q; ē humanitatis firmissi
mus nexus & pars mūdi. quæ est aqua & terra: quæ pars terrena mundi artiū disципli
naꝝq; cognitiōe: atque usu seruatur: sine qbus mundū deus noluit eē pfectū: placi
tū. n. dei necessitas seqtur uolūtatē cōmitatur effectus. Neq; n. credibile est deo di
splicituꝝ eē qđ placuit: cum & futuꝝ id: & placiturū multo ante sciuerit. Sed o Asc
lepi aiaduerto ut celeri mētis cupiditate festines audire qūo hō cæli: uel quæ in eo sūt
dilectū possit habere uel cultum. Audi itaq; o Asclepi: dilectus dei cæli: cū his quę in
sunt oibus una est obsequioꝝ frequētatio: hāc aliud aial nō cōfecit nec diuinorū. nec
aialiū nisi solus hō: horum. n. admirationibus adoratiōibus: laudibus obsequiis cæ
lū cæleste sq; delectātur nec immerito in hoium cœtū musarū chorus ē a sūma diuini
tate demissus scilicet ne terrenus mundus uideretur incultior: si moduloꝝ dulcedine
caruisset: sed potius ut in usitatis hoium cantilenis cōcelebraretur & laudibus nec in
rerris harmoniæ suauitas defuisset. aliq. n. ipsiq; paucissimi pura mēte prædīti: sorti
ti sunt cæli suspiciēdi uenerabilioręq; curā: q cunq; āt ex duplici naturę suæ cōfusiōe in
teriorē intelligētiā mole corporis rescederūt curādis elemētis: hisq; inferioribus sūt
præpositi. Aial ergo hō nō quidē est minor quod ex parte mortalis sit: Sed ex eo for
re aptius efficatiusq; cōpositus ad certā rōnem mortalitate auctus eē uideatur scilicet
quoniā utrunq; ubi ex utraque materia substinere non potuisset: ex utraque formaꝰ
est. ut & terrenum & diuinū posset habere dilectū. Rationē uero tractatus istius
Asclepi: non solū sagaci intentione: uerū etiā cupio te aī uiuacitate percipere. Est
enim ratio plurimis incredibilis integra āt & uera percipienda sanctioribus mentiḃ
itaque hinc exordiar: Aeternitatis dominus deus secundus est mundus homo est
tertius effector mundi deus & eoꝝ quę insunt oium simul cuncta gubernando cū ip
so hoie gubernatore cōposita qđ ē totum susципiēs. Hō id est curā proprie efficit dili
gentiæ suę ut sicut & ipse mundus uteroq; ornamento sibi ut ex hac hominis diuina cō
positiōe mundus græce rectius κοσ̆μος̆ dictus uideatur. Is nouit se: nouit & mundū
ut meminerit qd partiḃꝰ cōueniat suus quæ sibi utenda qbꝰ sibi inseruiendū sit reco
gnoscat. Laudes grates q; maximas agens deo eius imaginē uenerās non ignarus: sed
ēt secundū esse imaginē dei cuius sunt imagines duæ: mundus scilicet & hō. unde effi
citur ut quoniā est ipsius una compago. parteque ex aīa & sensu & spiritu atq; rōe di
uinus est uelut ex elementis superioribus ascendere posse uideatur ī cælum parte ue
ro mundana quę constat ex igne & aqua & aere: mortalis resistat i terrā ut naturæ suæ
omnia mundana uidua defertaque dimittat sic enim humanitas ex parte diuina & ex
parte mortalis ē effectain corpora cōsistens. Est āt mensura eius utriusque ideſt hois
ante oēs religio quā sequitur bonitas: ea demum tunc uidetur eē perfecta si etiam cu
piditatum omnium alienarum rerum sit despectus uirtute munita. Sunt enim ab oi
bus diuinæ cogitationis partiḃ aliēa oīa quęcūque terrēa corporali cupiditate pos
sidētur: & merito possessionū noīe nuncupantur quoniā nō nata sunt nobiscū sed po
stea a nobis possideri cœperunt. Omnia ergo huiusmodi ab homine aliena sunt etiā
corpus: ut & ea quæ appetimus & illud ex quo appetentię nobis est uitium despicia
mus. Vt enim meum animum rationis ducit intentio hō hactenꝰ eē debuit ut cōtem
platiōe diuinitatis ptē q̄ibi iūcta mortalis ē: mūdi iterioris necessitate seruādi despi
ciat atq; cōtemnat. Nā ut hō ex utraque pte possit eē plenissimꝰ q̄ternis eū utriusque

partis elementis aĩaduerte esse formatũ. manib9 & pedibus utrisq; binis: aliisq; corporis mẽbris quibus inferiori id est terreno mundo deseruiat. Illis uero partibus q̃tuor sensus animi memoriæ. atque prouidentiæ. quarũ ratione cũcta diuina norit atque suspiciat. Vnde efficitur ut reꝝ diuersitates qualitates effect9. quãtitates suspitiosa indagine hõ sectetur. Retardatus uero graui & nimio corporis uitio has naturæ rerum cãs quæ sũt ꝓpriæ ꝓuidere nõ põt. Hũc ergo sic effectum cõformatũque & tali ministerio obsequioque præpositũ a sũmo deo eumque cõpetenter mundo mũdũ sernando. deum pie colendo digne & cõpetenter in utroque dei uoluntati partẽ talẽ quo munere credis esse munerandũ. Siquidẽ cum dei opa sit mundus: eiusque pulcritudinẽ qui diligẽtia seruat atque auget operãque suã cum dei uoluntate cõiungit: cum speciem quam ille intentione diuina formauit adminiculo sui corporis diuino opere curaque cõponit: nisi eo quo parentes nostri munerati sunt quo ẽt nos quoque munerari si fuerit diuinæ pietati cõplacitũ optãmus piissimis uotis. ut emeritas atque exutas mundana custodia nexibus mortalibus absolutos nec superioris partis id est diuinos puros sanctosque restituat. ASCLEPIVS. Iuste & uere dicis o Trimegiste.

Hæc est enim merces pie sub deo diligenter cum mundo uiuentibus: secus enim impieque qui uixerint: & reditus denegatur in cælum: & constituitur incorporalia alia diga sancto aio & fœdaẽ cõmigratio ut isterõnis sermo ꝓcessit. o Trimegiste futuræ æternitatis spe aiæ in humana uita periclitantur. Sed aliis incredibile: aliis fabulosum: aliis forsitan uideatur ee deridendum. Res.n. dulcis est in hac corporali uita qui capitur de possessionibus fructus quare animã obtorto ut aiunt detinet collo: ut in parte sui quæ mortalis est inhæreat: nec sinit pacem diuinitatis agnoscere. inuidens immortalitati malignitas. Ego enim tibi quasi prediuinans dixero. nullum post nos habiturum delectum simplicem: qui est philosophiæ. quę sola est in cognoscenda diuinitate frequens obtutus & sancta religio: multi eteni eam multifaria ratiõe cõfundunt. Quõ ergo multi incõprehensibilẽ philosophiam afficiunt: aut quemadmodũ multifaria ratione confundunt. TRIMEGISTVS. O Asclepi hoc modo in uarias disciplinas: nec cõprehensibiles: eam callida cõmentatione miscentes. Arithmeticã. Musicã. Geometriã. Purã autẽ philosophiã: cãque tantũ diuia religione pendẽtem. tantũ intẽdere in reliquas oportebit: ut apocatastasis astrorũ stationes præfinitas cursũque cõmutatiõis numeris cõstare miretur. Terræ uero dimẽsiones qualitates quantitates. maris ꝓfũda. & ignis uim & horũ oĩum effect9 naturã cognoscẽs miretur: adoret. atque collaudet artẽ diuinãque mentẽ. Musice uero nosce nihil aliud ẽ nisi cũctarũ rerũ ordinẽ scire quæque rõ diuia sortita ẽ. Ordo.n. rerũ singularũ i unũ oĩum artifici rõe collat9 cõcentũ quẽdã melo diuio dulcissonũ ueriss imũque coficiet. ASCLEPIVS. Quid ergo hoies post nos. erũt. TRIMEGISTVS. Sophistarũ calliditate decepti a uera pura sanctaque philosophia auertẽtur. simplici.n. mẽte & aĩa diuinitatẽ colere: eiusque facta uenerari. agere ẽt dei uolũtati gratias quæ ẽ bõitatis sola plenissima. hęc ẽ nulla ai ĩportuna curiositate uiolata philosophia & de his sit hucusque tractatũ. De spiritu uero & de his similib9 hic sumatur exordiũ Fuit De9 & hyle: quẽ græce credim9 mũdũ: & mũdo cõmittabatur spirit9. sed nõ similiter ut deo: nec deus sunt hęc de quibus mundus est. iccirco nõ erant quando nata nõ erant: sed in eo iam tunc erant unde nasci habuerunt. Non enim ea sola non nata

De spiritu.

dicuntur: quæ necdum nata sunt. sed ea quæ carent fœcunditate generandi: ita ut ex eis nihil nasci potest. Quæcũq; ergo sunt: quibus inest natura generandi: generabilia sunt. de quibus nasci potest: tametsi ea se nata sint. Neque enim dubitatur ex his: quæ ex se nata sunt facile nasci posse. de quibus cũcta nascũtur. Deus ergo sempiternus. Deus æternus: nec nasci potest. nec potuit: hic est: hic fuit semp: hic erit. Hæc ergo est: quæ ex se tota est natura dei. Hyle autem uel mũdi natura: & spiritus quãuis nata uideantur a principio. tamen ex se nascendi procreãdiq; uim possident atque naturam fœcunditatis: Etenim initiũ in qualitate naturæ est. quæ conceptus & partũ in se possidet uim atq; materiã: Hæc itaq; sine alieno conceptu est sola generabilis. At uero quæ uim solã concipiendi habeant ex alterius connexione naturæ. ita discernenda sunt: ut hic locus mundi cum his quæ in se sunt uideatur esse non natus. qui utique in se uim totius naturæ habet. locum autẽ dico: in quo sunt omnia. Neq; eni hæc omnia oĩa esse potuissent. si locus deesset qui oĩa sustinere potuisset. omnibus enĩ rebus quæ fuerunt præcauendum est loco nec qualitates enĩ nec quãtitates: nec positiones: nec effectus dignosci potuissent eaꝝ reꝝ quæ nusq̃ sunt. Sic ergo & mũdus q̃uis natus non sit: in se tamen oĩum naturam habet: utpote qui oĩbus his ad concipiendum sinus præstat fœcundissimos: hoc ergo est totum qualitatis: materięque creabilis est: tametsi creata non est. sicut enim in natura materiæ. qualitas fœcunda est: sic & malignitatis eadem est æque fœcunda. Nec ego dixi o Asclepi: & Amon: quod a multis dicitur non poterat Deus incidere atq; auertere a reꝝ natura malitiam qbus respondendũ nihil omnino est. Vnde tamen causa: & id prosequar quod ceperam: & rationem reddam. dicunt enim ipsi omnifariam deum mundũ a malicia liberasse: Ita enim in mundo est ut quasi membrum ipsius uideatur esse. his enim rebus quib9 cæteris antestamus animalibus: soli possumus malitiæ fraudes dolos uitiaq; uitare. Ea enim qui anteq̃ iis implicitus est ex aspectu uitaricis homo est diuina intelligentia prudentiaq; munitus. Fundamentũ enim est disciplinæ in summa bonitate consistens. Spiritu autem ministrantur omnia & uegetantur in mundo & quasi organum uel machina summi dei uoluntati subiectus est. Itaq; hactenus intelligatur a nobis mẽte sola itelligibilis: sũm9: q dicitur deus rector: gubernatorq; sensibilis dei ei9 qui in se complectitur omnem locum: omnem rerũ substantiam: totamq; gignentiũ creantiũque materiã. & oẽ quicquid est q̃tũcunque est: spiritu uero agitatur. seu gubernatur omnis in mundo species unaquæq; secũdũ naturã suã a deo distributã sibi: Hyle aũt uel mundus omniũ est receptaculũ oĩumq; agitatio atq; frequẽtatio. quorũ deus gubernator dispensans oĩb; rebus humanis q̃tũ unicuique necessarium est. Spiritus autem implet omnia cuiuscunque naturæ qualitas est. Est enim cava mundi rotũditas in modũ sphęræ. Ipsa sibi qualitatis. uel formæ suę causa. iuisibilis tota: Quippe cũ quencũque in ea summũ subter despiciendi causa delegeris locum. ex eo in imo quid sit uidere non possis. propter quod multis locis insrat qualitatemque habere creditur per formas enim sola specierum. quarum imaginibus uidetur insculpta quasi uisibilis creditur cum depicta monstratur. Re autem uera est sibi ipsi inuisibilis semper ex quo eius unum uel pars locus est in sphęra græce ἐν Ἀϊῶ dicitur. Siquidem τὸ Ἀεὶν græce uidere dicitur quo uisu primum sphęræ careãt. unde & ἐν Ἀϊῶ dicuntur spe cies quod sint inuisi qilis formę ab eo itaque quod uisu priuantur. græce

ades: ab eo quod in imo sphere sunt latine inferi nũcupantur. Hæc ergo principia & antiquiora: & quasi initia: uel capita omniũ quæ sunt in his: aut per hæc: aut de his.

ASCLEPIVS. Omnia ergo ipsa ut dicis o Trimegiste mundana: ut ita dixerim speciez oĩum quæ insunt in uniuicuiusq; sicuti est tota substantia. TRIMEGISTVS. Mundus itaq; nutrit corpora. spiritus: aĩas: sensus autem quo dono cælesti sola fœlix sit humanitas: alit mentem. Neq; enim oẽs. sed pauci quoz ita mens est ut tanti beneficii capax esse possit. Vt enim sole mundus. ita mens humana isto lumine clarescit: & eo amplius. Nam sol quicquid illuminat aliquando terræ & lunæ interiectu interueniente nocte eius priuatur lumine. sensus autem cum semel fuerit aiq; cõmixtus humana fit una ex bene coalescente commixtione. materia ita ut nunquam eiusmodi mentes caliginis impediantur erroribus. unde iuste: sensus deoz aĩas esse dixerunt. Ergo nec eorum dico omnium: sed magnorum quorũcũq; & principaliũ.

ASCLEPIVS. Quos dicis rez capita uel initia primordiorum o Trimegiste.

TRIMEGISTVS Magna tibi pando: & diuina nudo mysteria. cuius rei initium facio ex operato fauore cæsti. Deorum genera mula sunt: eorumque omniũ pars intelligibilis dicitur non ideo quod putentur non subiacere sensibus nostris magis enim sentimus eos q̃ quos uisibiles nũcupamus. sicut disputatio perdocebit. sublimis enim ratio eo que diuinior ultra hominum mentes: intentioneſque consistens: si nunc attentiore aurium obsequio uerba loquentium acceperit: transuolabit & trãsfluet: aut magis refluet: suique fontis liquoribus miscebit se. sunt ergo omnium specierum principes dii hos sequuntur dii: quoz est princeps: ἡγεμονικὸς: hi sensibiles utriusq; originis suæ consimiles. qui per sensibilẽ naturam conficiunt: omnia altera per alteram. unusquisq; opus suũ illuminãs cæli: uel quicquid est quod eo nomine cõprehenditur ἡγεμονικὸς est Iuppiter. per cælum enim Iuppiter omnibus præbet uitam. solis οὐσιῶδες est lumen. Bonum enim luminis per orbem solis nobis infunditur. xxxvi: quorum uocabulum est Horoscopii. in eodem loco semper defixorum siderum hoz ustarches uel princeps est. quem Pantomorphon uel Omniformem uocant: qui diuersis speciebus diuersas formas facit septem sphere: quæ uocantur.

habent. ideſt sut principes: quam fortunam dicunt.

& hemarmenem. quibus imitantur omnia lege naturæ stabilitate firmissima & sempiterna agitatione uariata. Aer uero organum est uel machina oĩm per quam omnia fiunt est autem ustarches: huius secundus mortalibus & his similia. His ergo ita se habentibus ab imo ad summũ se mouentibus. Sic igitur connexa sunt omnia pertinentia ad se naturaliter: ut mortalibus mortalia: sentibiliaq; sensibilibꝰ annexa sint. Sũma uero gubernationis summo illi domino paret: ut nõ multa aut potius unum ex uno etenim cuncta pendentia ex eoq; potius defluentia cum distantia uidentur creduntur esse plurima diuisim adunata uero unum uel duo unde fiunt omnia. & a quo fiũt: ideſt de materia de qua fiunt & ex eius uoluntate cuius nutu efficiuntur alia.

ASCLEPIVS: Hæc iterum ratio quæ est o Trimegiste: TRIMEGISTVS: Tali so. Asclepi Deus etenim uel pater uel dominus omnium uel quocũque nomine ab omnib⁹ sanctius: & religiosius nũcupetur: quod inter nos intellect⁹ nostri causa debet esse sacrata: tanti eius numinis contemplatione nulla ex iis nominibus cum definite nuncupamus. si enim uox hæc est ex aere percusso spiritu: sonus:

declarans oẽm hoĩs uoluntatẽ uel sensũ quẽ forte ex sensibus mente perceperit. cuius nominis tota substantia paucis cõpositis syllabis definita: atq; circũscripta est: ut eẽt hoĩe necessariũ uocis: auriũq; cõmertiũ similiter ẽt & spiritꝰ & aeris & oĩm in his & p hæc: aut cũ his nomẽ est totũ dei. Non enim spero totius maiestatis effectorẽ oĩmq; rez patrẽ uel dũm uno posse q̃uis e multis cõpositio nomine nuncupari. Hunc uero uno nomine. uel potius oĩ noie siquidẽ sit unus: & oĩa ut sit necesse aut oĩa eẽ eius nomine: aut ipsũ oĩm noibꝰ nuncupari. Hic ergo solus ut oĩa utriusq; sexus fœcũditate plenissimus: sp uoluntatis suæ prægnans parit q̃q̃d uoluerit ꝓcreare. Voluntas eiꝰ est bonitas oĩs hæc eadẽ bonitas oĩm rez est: ex diuinitate eiꝰ natura nata. ut sint oĩa sicut sunt: & fuerũt & futuris oĩbꝰ dehinc natura ex se nascendi sufficiat. Hæc ergo rõ o Asclepi: sibi sit reddita. quare & quomõ fiãt oĩa utriusq; sexus. ASCLEPIVS Ergo deum dicis o Trimegiste. TRIMEGISTVS. Non solum deũ o Asclepi sed aĩalia oĩa & inaĩalia impossibile enim est aliquid eoz quæ sunt infœcundum eẽ fœcunditate enim dempta ex omnibus. quę sunt impossibile erit semper esse quæ sunt. Ego enim naturã & sensũ: & mũdũ dico in se cõtinere naturã: & nata omnia conseruare ꝓcreatione enim uterq; plenus est sexus & eius utriusq; cõnexio: aut quod est uerius unitas incõprehensibilis est quoniam siue Cupidinem siue Venerẽ: siue utrunque poteris recte nuncupare. Hoc ergo uerius uero mente præcepto quod ex omni illo loco totius naturæ deo hæc sit inæternũ cũctis ꝓcreandi iuuentũ: tributũq; ministeriũ cui sũma caritas lætitia. hilaritas: & cupiditas amorq; diuinus ĩnatus est. & dicendum foret quanta sit eius ministerii uis atq; necessitas nisi ex sui cõtẽplatione unicuiq; ex intimo sensu nota esse potuisset. Si enim illud extremũ tẽporis quo ex cerebro ad ritũ puenimus ut utraq; fũdat natura ꝓgeniẽ aiaduertis ut altera alteriꝰ auide rapiat semen interiusq; recondat: deniq; eo tempore ex connexione cõi: uirtutẽ mariũ ẽt fœminæ adipiscũtur & mares fœmineo corpore latescũt. Effectus itaque huius tãblandi necessariique mysterii in occulto perpetratur ne uulgo irridentibus imperitis utriusque naturæ diuinitatis ex cõmixtione sexꝰ cogatur erubescere multo magis ẽt si uisibus irreligiosoz hominũ subiiciat' sũt aũt nõ multi aut admodũ pauci: ita ut nũq; rari ẽt in mũdo possint religiosi. Vnde cõtingit in multis remanere maliciã defectu prudentiæ sciẽtiæque rez oĩm q̃ sũt: ex nõ intellectu enim religionis diuinæ qua cõstituta sunt omnia cõtẽptus medelaque nascitur uitioz toti⁹ mũdi pseuerãte aũt impitia atque inscitia uitia omnia conualescunt & uulnerant animã insanabilẽ uiciisque infecta: iisdem atque uitiata quasi uenenis tumescit. nisi eoz quoz animaz disciplinaz & intellectus & sũma curatio est. Si ergo solis & paucis hoc proderit dignũ est hũc ꝓsequi atque expedire tractatũ. Quare. s. soli hominibꝰ intelligẽtiã & disciplinã suã diuinitas sit impartiri dignata audi itaque. Deus pater & dũs cũ post deos homines efficeret expte corruptiore mundi & ex diuina pari lance cõponderans contingit uitia mundi corporibꝰ cõmixta remanere. & alia ꝓ alios uictũque: quẽ necessario hẽmo cũ omnibꝰ animalibꝰ cõem qbꝰ de rebꝰ necesse est cupiditatũ desideria & reliqua mẽtis uitia animis humanis incidere. Diis uero utpote exparte mundissima naturæ effectis & nullis indigentibꝰ rõnis disciplineque adminiculis q̃uis immortalitas & uni⁹ semper ætatis uigor ipse sit prudentia & disciplina tum ꝓ rationis unitatem pro ratione & intellectu ne ab his essent alieni ordinem necessitatis lege conscriptum æterna

lege constituit: hoiem ex aialibꝫ cūctis de sola ratione discꝫplinaqꝫ cognoscens: ꝑ quę uitia corpoꝝ hoiēs auertere: atqꝫ abalienare potuissent: ipsos ad intentionem spē q̄ i-mortalitatis prætēdēs deniqꝫ & bonū hoiem: q posset īmortalis et se ex utraqꝫ natura cōposuit diuina atqꝫ mortali: & sic cōpositū ꝑ uoluntatē dei: hoiem cōstitutū est esse melioré dus: qui sunt ex sola immortali natura formati & oim mortaliū ꝑ qđ homo diis cognatione cōiunctus: ipsos religione & sancta mente ueneratur: diiqꝫ pio affectu humana oia respiciūt atqꝫ custodiūt. sed de hominibꝫ paucis istud dictū est pia mente prædituis de uitiosis uero nihil dicendū est. ne sactissimus sermo eoꝝ cōtemplatione uioletur: & quoniā de cognatione & cōsortio hominū deorūqꝫ sermo nobis inditur: ptātem hominis o Asclepi uimque cognosce: diis & pater uel qđ est sūmū deꝰ ut effector est deoꝝ cælestiū: ita homo effector est deoꝝ qui in templis sunt humana ꝓximitate cōtenti: & nō solū illuminātur ueꝝ etiā illuminant: nec solum ad deum ꝑficit: uerumetiam cōfirmat deus. Miraris o Asclepian nunquid diffidis ut multi.

ASCLE. Confundor o Trimegiste: sed tuis uerbis libenter assensꝰ fœlicissimū hominē iudico: qui tantā fœlicitatē cōsecutus. TRIME. Nec immerito miraculo enim dignus est: qui maximus est oium deoꝝ. Genus enim omnium confusione manifestū est: de mundissima pte naturæ ꝑpagatū signaqꝫ eoꝝ sola ꝑ omnibꝫ eē quasi capita: species uero deoꝝ quas cōformat humanitas ex natura utraque conformata est: ex diuina quæ est prior multoque diuinior & ex eā quæ intra homines est. id est ex materia qua fuerunt ꝑcreatæ uel fabricatæ & nō solū capitibꝫ solis: sed mēbris omnibꝫ totoque corpore cōfigurantur. Ita hūanitas ꝑ uicina naturæ & origini suæ in illa diuinitatis imitatione ꝑseuerat ut sicut deꝰ ac diis ut sui similes eēnt: deos fecit æternos: ita hūanitas deos suos ex sui uulgi similitudine figuraret. ASCLE: Statuas dicis o Trimegiste. TRIME. Statuas o Asclepi: uides ne quatenus tuipse diffidas. statuas animatas sensu & spū plenas tanta & talia facientes statuas futuroꝝ præscias: easque forte uates oēs somniis multisque aliis rebꝫ prædicētes ibecillitates hoibꝫ facientes: easque curantes tristiciāque pro meritis. an ignoras o asclepi q̄ ægyptus imago sit cæli: aut qđ est uerius translatio & descensio oim: quæ gubernantur: atque exercentur in cælo: etsi dicēdū est: uerius terra hūa totius mundi est tēplū & tūi quoniā pręscire cuncta prudētes decet: istud nos ignorare fas nō est futuroꝝ tēpꝰ est cū appareat ægyptios incassū pia mente diuinitatē sedula religione seruasse & omnis eoꝝ sancta ueneratio in irritū cassura frustrabitur: e terris enim ad cælum est recursura diuinitas: linquetur ægyptus terraque quæ fuit diuinitatis sedes religione uiduata: numinum præsentia destituetur alienigenis enim regionē istā terramque cōplentibus non solū neglectus religionum. sed quod est durius quasi de legibus a religione pietate cultuque diuino statuetur proscripta plena ꝓhibitio erit tunc terra ista sanctissima sedes delubrorum atque templorum sepulchrorum etiam mortuorumque plenissima. O ægyptæ ægyptę religionū tuaꝝ sole superūt fabulæ & æque incredibiles posteris suis solaque supererunt uerba lapidibus insciſa tua pia facta narrantibus & inhabitabit ægyptum Syrus aut Indus: aut aliquis talis. Diuinitas enim repetet cælum deserti: homines toti morientur atque ita ægyptus deo & homine uiduata deseretur. Te uero appello sanctissimum flumen tibique futura prædico torrenti sanguine plenus ad ripas usque erumpes undeque diuæ non solum proluentur sanguine. sed toræ rū-

pentur: & uiuis multo maior erit numerus sepulcroꝝ. supstes uero q̄ erit lingua sola cognoscetur ægyptiis: actibus uero uidebitur alienis. Quid flos o asclepi: & his amplius: multoque deterius ipsa ægyptus suadebitur: imbueturqꝫ maioribꝫ malis quæ sancta quōdā & diuinitatis amātissima. deoꝝ interra religiōis suæ merito. sola seductio sanctitatis & ꝑietatis magistra erit: maximæ crudelitatis exēplū: & tūc tœdio hoium adiuuādus uidebitur mūdus: neqꝫ adorādus. hoc totum bonum quo melioꝰ nec est nec fuit nec erit qđ uiderī possit piclitabitur eritqꝫ tœdiū oibꝫ: ac ꝑ hoc cōtēnetur: nec diligetur totus hic mūdus. Dei opus īmutabile gloriosa constructio. bonū multiformi imaginū uarietate cōpositū machina uolūtatis dei in suo ope sine inuidia suffragantis oim in unū quæ ueneraři. laudari. amari deniqꝫ a uidentibꝫ possunt: multiformis adunata congestio. Nā & tenebræ præponētur lumini. & mors uita melior iudicabitur: nemo suspiciet cælū religiosus ꝑ insano. irreligiosus ꝑ pio. putabitur prudēs furiosus fortis. ꝑ bono habebitur pessimus. aia eni & oia circū eā. quibus aut mortalis nata est: aut īmortalitatē se consecuturā esse præsumit secūdū qđ uobis expositi. nō solū risꝰ sed ēt putabitur uanitas. Sed mihi credite ēt piculū capitale cōstituetur ei q̄ se mentis religioni dederit: noua cōstituentur iura: lex noua. nihil sanctū nihil religiosū: nec cælo: nec cælestibꝫ dignū audietur aut mente credetur. fit deoꝝ ab hoibꝰ secessio dolenda soli nocētes angeli remanēt: q̄ hūanitati cōmixti ad oia audaciæ mala miseros manu infecta cōpellent ad bella: in rapinas: in fraudes: & in oia q̄ sunt aiarū naturæ cōtraria tūc nec terra constabit nec nauigabitur mare: nec cælū astroꝝ cursibꝫ: nec sideꝝ cursus cōstabit i cælū. oīs uox diuina necessaria taciturnitate muteſcet. fructus terræ corrūpentur nec fœcūda erit tellus & aer ipse mœsto corpe languescet. Hæc & talis senectus ueniet mūdi irreligio: & inordinatio: & irrationabilitas bonorū hoium: cū hæc cūcta contingerint o asclepi. tunc ille diis & pater: Deus primipotens & unus gubernator mūdi intuēs in mores factaqꝫ uoluntaria uolūtate sua: quę ē dei benignitas. uitiis resistēs & corruptele oim errātē reuocās malignitatē oēm uel alluuione diluens: uel igne cōsumens uel morbis pestilentibus ubiqꝫ per diuersa loca dispersis finiēs: ad antiquā faciē mūdū reuocabit ut & mūdus ipse adorandus uideatur & mirandus & tanti operis effector. & restitutor deus ab oibꝫ q̄ tunc erunt: frequentibꝫ laudū præconiis benedictionibusqꝫ celebretur. Hac enim mundi genitura cūctaqꝫ reformatis reꝝ bonaqꝫ & naturæ ipsius sanctissima & religiosissima restitutio pacto tēporis cursu: quæ est. & fuit sine initio. sēpiterna uoluntas etenim dei caret initio q̄ eadē est & ubiqꝫ ē sēpiterna. ASCLE. Dei eni natura cōsiliū est uoluntatis o Trimegiste. TRIME. O Asclepi uolūtas consilio nascitur. & ipsum uelle est ex uoluntate. neqꝫ enim ipense aliqd uult. q̄ est oīm plenissimus & ea q̄ uult. habet. uult aūt oia bona. & habet oia q̄ uult. hic autē ē deus eius boni imago. mūdus.

ASCLE. Bonus o Trimegiste. TRIME. Bonus o asclepi. ut ego te docebo: Sicuti enim deus omnibꝫ speciebꝫ uel generibꝫ. q̄ in mūdo sunt distributor dispensatorqꝫ est bonoꝝ id est sensus animæ & uitę: sic & mundus præstitor est & tributor oīm q̄ mortalibꝫ uidētur bōa id ē alternatiōis ptiū tēporaliū fructuū natiuitatis. augmētoꝝ & maturitatis & hoꝝ similiū ac ꝑ hoc de supra uertice sūmi cæli cōsistens ubiqꝫ est oiaqꝫ circunspicit. sic est enim ultra cælum locus sine stellis ab oibꝫ rebꝫ corpulentis alienus dispensator qui est inter cęlum & terram locum obtinet quem Iouē

uocam9 terræ uero & mari dominatur Iuppiter. Plutonius & hic nutritorem animantium mortalium & fructiferarum horum omnium uiribus fructus arbusta & terra uegetatur. aliorum uero uires & effectus per omnia quæ sunt distribuuntur. Distribuentur uero qui terræ dominentur: & collocabuntur in ciuitate in summo initio egy pti: quæ a pte solis occidētis cōdetur ad quā terra mariq festinabit oē mortale genus.

ASC. Mōtū hoc tpe ubi ille sūt o Trimegi. TRI. Collocati sūt i maxia ciuitate Imōte Libyco: & hæc eousque narrata sint De immortali uero & mortali. mō differē dū: multos. n. spes timorque mortis ueræ rationis ignaros excruciat. Mors igitur efficitur dissolutione corporis labore defessi: & numeri completi: quo corporis membra in unam māchinam aduersus uitales aptantur. Moritur enim corpus quando corporis uitalia ferre posse destitit. hoc ergo est mors corporis dissolutio: & corporalis sensus interitus de quo sollicitudo superuacua est. Sed alia necessaria quam aut ignorantia: aut incredulitas contemnit humana. Audi ergo o asclepi. Cum fuerit animæ a corpore facta discessio tunc abitrium examenque meriti eius transiliet in sūmi demonis potestatem isque eam cum piam iustamque prouiderit: in sui competentibus locis manere permittet. Si autem delictorum illita maculis uitiisque oblitam uiderit: desuper ad ima deturbans procellis turbinibusque aeris: igni: & aquæ: sæpe discordantibus tradet: atque inter cælum & terram mundanis fluctibus in diuersa sē per æternis pœnis agitata raptabitur ut in hoc obsit animæ æternitas quod sit immortali sententia æterno iudicio subiugata. Ergo ne his implicemur uerendū tantūdē cauendumque esse cognosce. Incredibiles enim post delicta cogentur credere: non uerbis. sed exemplis. nec minis: sed ipsa passione pœnarum. ASCLEPIVS. Nō ergo Trimegiste hominum delicta sola humana lege puniuntur. TRIMEGISTVS. Primo enim o asclepi terrena omnia quæ sunt mortalia sunt. nunc omnia etiam quæ sunt rationi corporali uiuentia & a uiuendo eadem corporali lege defi cientia ea omnia pro uitæ meritis aut delictis pœnis obnoxia. tanto post mortem seuioribus subiiciuntur: quanto multa forsitan fuerunt celata dum uiueret. prescia enī rerum omniū diuinitate reddētur perinde ut sint pro delictorum qualitatibus pœnę

ASCLEPIVS. Qui sunt digni maioribus pœnis o Trimegiste: TRIMEGISTVS. Qui damnati humanis legibus uitam uiolenter amittūt: ut nō naturæ aīam debitā. sed pœnā p meritis redidisse uideātur cōtra iusto hoī in dei religione & in sūma pietate præsidium est: deus enim tales ab omnib9 tutatur malis pater enim omnium & dominus qui solus est omnia omnibus se libenter ostendit: Non ubi sit loco nec qualis sit qualitate nec quantus quantitate: sed hominem sola intelligentia mentis illuminans qui discussis ab animo errorum tenebris & ueritatis claritate præcepta toto se sensu intelligentiæ diuinæ commiscet cuius amore a parte naturæ qua mortalis est liberatus immortalitatis futuræ concipit fiduciam. Hoc ergo inter bonos malosque distabit. Vnusquisque enim pietate religione prudētia: cultu: & ueneratione dei: claresci: quasi oculis uera ratione perspecta: & fiducia credulitatis suæ in tantum inter homines præstans quantum sol cæteris astris lumine suo antestat. ipse enī sol nō tā magnitudine nūinis: q̄ diuinitate & scitate cæteras stellas illūinat scdm enī deū hūc credo o asclepi cætera gubernātē oia q mūdana illūinātē alia siue aīantia siue inaīantia. Si enim aīal mundus uiuens semper & fuit & est & erit

nihil in mundo mortale est uiuētis etenim uni9 cuiusq partis quæ ē in ipso mundo sit curi in uno eodēque animali sp uiuente nullus est mortalitatis locus. Ergo uitę æternitatisque deus ipse eē debet plenissimus: si sp eū uiuere necesse est. Sol enim sicut mundus sempiternus sic & ipse semper gubernator uitaliū uel totius uiuacitatis eorum frequentator & dispēsator est. Deus ergo uiuentium uel uitaliū quę sunt in mundo sempiternus gubernator est ipse dispēsator æternus semel āt dispensauit æterna lege cūctis uitalib9 uitā prestās hoc more quo dicā. In ipsa enim uiuacitate ęternitatis mundus agitatur & ipsa uitali ęternitate locus est mundi propterq̄d non corrumpetur aliqādo sempiternitate uiuendi circunuallatus & quasi cōstrictus ipse mundus. Est igitur dispensator uitæ omnib9 quæ in se sunt & est locus omniū quæ sub sole gubernatur cui9 mundi cōmotio ex duplici cōstat effectu. Viuificatur enim ipse extrinsecus ab æternitate uiuificatque ea: quę intra se sunt differens numeris & tēporib9 statutis atq infixis cuncta p solis effectū stellarumque discursum oia tēporalia rōne diurnaq lege conscripta terrenū aūt tēpus. aeris qualitate ęstuūque frigorisq uarietate dignoscitur cæleste uero recursionibus siderū ad eadē loca tēporali cōuersione recurrētium & mundus est receptaculum temporis cuius cursu & agitatione uegetatur tempus autem ordine seruatur ordo & tēpus innouatione omnium rerum quę in mundo sunt per alternationem faciunt. Cunctis ergo ita se habentibus nihil stabile: nihil fixum nihil īmobilium nec nascentium nec cælestium nec terrenorum. Solus enim deus & merito solus in se & a se & circum se totus est plenus atque perfect9 isque sua firma stabilitas est nec alicuius impulsu nec loco moueri potest cum in eo sint omnia & in omnibus ipse est solus nisi aliquis audeat dicere sui commotionem in æternitate eē sed magis & ipsa immobilis æternitas īquam omnium tempor agitatio sumit exordium. Deus igitur stabilis fuit semperque est & cum eo similiter æternitas constitit Mundum non natum quem recte sensibilem dicimus intra se habens: Huius dei imago hic mundus effectus est æternitatis imitator. Habet autem tempus stabilitatis suæ uim atque naturam quāuis semper agitetur ea ipsa in se reuertendi necessitate: itaque quāuis sit æternitatas. stabilis immobilis atque fixe tamen quoniā mobilitate temporis in æternitatem semper reuocatur agitatio ipsius enim magnitudinis immobilis lex est. Hoc ergo quod est taleq̄d nō subiicitur sensib9 infinitū incōprehensibile ē iestimabile nec substineri nec ferri nec indagari pōt. Vnde. n. & quo & ubi aut quō aut q̄le sit icertū ē. Fertur. n. in sūma stabilitate & i ipso stabilitas sua seu deus seu ęternitas seu uterq seu alter in altero seu uterque in utroque sint pp q̄d æternitas sine definitiōe ē tpalis. Tēpus āt q̄d definitur pōt uel numero uel alternatione uel per alteri9 ābitudinē rdiēs ęternū eē. Vtrūq ergo infinitū ē utrūque uī æternū: stabilitas. n. utpote defixa quo sustinere q̄ agitabilia sūt possit beneficio ifirmitatis merito obtiet prīcipatū. Oium. n. q̄ sūt primordiū de9 ē & ęternitas mūd9 āt q̄d fit mobilis nō hēt prīcipatū pręuēit. n. mobilitas stabilitatē suā i lege agitatōis sēpiternę hadēdo īmobilē firmitatē. Ois ergo sens9 diuinitatis īmobilis ē ipse i stabilitate sua se cōmouet. Scūs & icorrupt9 & sēpitern9 ē & siqd meli9 pōt nūcupari dei sūmi i ipsa uolūtate assistens æternitas plenissimus omnium sensibilium & totus disciplinæ consistens: ut ita dixerim eum deo. Sensus uero receptaculum est omnium sensibilium & specierum & disciplinarum. Human9 uero ex memoriæ tenacitate q̄d memor sit q̄s

gesserit rerū. usque ad humanū tamē animal sensus diuinitatis descendendo puenit. Deus enim sensum summū diuinūq; cunctis cōfundi noluit: ne erubesceret cōmixtione aliorum animantium. Intelligentia enim sensus humani: qualis aut quanta sit: tota est immemor præteritoꝝ. per eā enim memoriæ tenacitatē gubernator effectus est terræ. Intellectus aūt naturæ qualitate & sensus mundi ex oībus quæ in mundo sēsibilia sunt poterit peruideri; ternitas quæ est ex sensibili mundo sensus datus: qualitasq; dignoscitur at intellectus qualitatis: qualitasq; sensus fūmi dei sola ueritas est: cuius ueritatis in mundo ne quidē extrema linea umbra dignoscitur. Vbi sunt mēdacia: ubi genituræ: ubi errores uidentur. Vides ergo o Asclepi in quibus constituti: q̄ tractemus: aut quę audeamus attingere: Tibi deus sūma gratias ago. qui me uidē de diuinitatis tuæ illuminasti luminæ. & uos o Cari & Asclepi & Ammon intra secreta pectoris diuina mysteria silentio tacete & taciturnitate seruate. Hoc enim differunt intellectus a sensu. q̄ intellectus noster ad qualitatē sensus mundi intelligendā & dignoscēdā mentis præuenit intentionē. Intellectus aūt mundi peruenit ad æternitatē & deos noscendos: qui supra se sunt: & sic contingit hominib⁹ ut quasi per caliginē quæ in cælo sunt. uideamus quantū possibile est per cōditionē sensus humani hęc aūt intētio angustissima est peruidendis tantis bonis. Latissima uero cum uiderit fœlicitate cōscientiæ. De inani uero quod q̄ magnum uidetur esse q̄ plurimis sic sentio inane nec eē aliquid nec esse potuisse. nec futurū unq̄ toīa enim mundi sunt membra plenissima: ut ipse mundus plenus sit atq; perfectus corporib⁹ qualitate forma que diuersis speciē suā habentib⁹ & magnitudinē quoꝝ unum est alio maius aut alio minus & ualitudine & tenuitate diuersa. Nā & quædā eoꝝ ualidiora uidentur. & maiora minora ār & tenuiora aut uix aut oīo uideri non possunt quas solū eē attrectatione cognoscimus unde cōtingit multis credere hic nō esse corpora sed inanes locos. qđ est impossibile ut hic æther sensibilis mundus qui dicitur plenissimus sit corporū & aialiū naturę suæ & qualitati cōuenientium quorum facies non omnes uidemus: sed quasdā ultra modū grādes quasdā breuissimas: aut propter spacii interiecti lōgitudinē aut qđ acie fumus obtusi. tales nobis eē uideātur: aut oīo propter nimiā breuitatē a multis nō eē credātur. Dico nunc dæmones quos credo cōmorari nobiscū & heroas quos inter aeris purissimā partem supra nos & terrā ubi nec nebulis locꝰ nec ex signorū aliquoꝝ agitatione cōmotio ꝓpter qđ o Aschlepi inane nihil esse dixeris nisi cuius rei inane sit hoc quod dicis inane prædixeris ut inane ab igne & ab aqua & ab his similibus quāuis breue sit uel magnū qđ inane uiderur spiritu tamen & aere uacuū eē nō possi-. Similiter uero de loco dicendū qđ uocabulum intellectu caret. Locus enim ex eo cuius est quid sit apparet. principali etenim noīe dempto significatio mutatur. Quare aquæ locus ignis locus aut his similium recte dicimus sicut enim inane eē aliquid ipossibile est sic & locus solus quid sit dignosci non pōt. Nā si posueris locū sine eo cuiꝰ ē ianis uidebitur locꝰ quē i mūdo eē nō credo qđ si iane nihil ē nec p se qđ sit locꝰ appet nisi ei aut lōgitudies aut latitudies addideris ut corpib⁹ hoīum signa: his uero sic se habētib⁹ o asclepi & uos q adestis scitote ītelligibilē mūdū & deū q mētis solo obtutu dignoscit eē icopalē nec ei⁹ naturę misceri posse aliqd corpale id est qđ possit q̄litate q̄titate numerisq; dignosci. I ipso. n. nihil tale ꝺsistit. hic ergo mūdꝰ q dicitur sensibilis receptaculū oīum sensibiliū speciey; q̄litatum uel corpoꝝ quęnia sine dubio uegetari nō possunt. Oīa enim deus & ab eo oīa. & eius uolūtatis omnia: qđ totū est bonū: decens imutabile & prudens: & ipsi soli sensibile atq; intelligibile: & sine hoc nec fuit aliquid: nec ē: nec erit. omnia. n. ab eo & in ipso: & per ipsum & multiformes qualitates: & magnę quantitates & oēm mensurā excedentes magnitudines. & oīformes species: quas si intellexeris o Asclepi grās acturas es deo. si totum aiaduertes uera ratione perdisces mundū ipsum sensibilē. & quæ in eo sunt omnia a superiore illo mundo. quasi ex uestimēto eius cōtecta. Vnū quodque enim genus animaliū o Asclepi cuiuscunq; uel immortalis uel rōnalis siue sit anima siue anima sit ꝓut cuiusq; est genus. sic singula secundū generis imagines habēt & q̄is unū quodque animalis genus oēm sui generis possideat formā in eadē tamē sui forma singula dissimilia sunt. species enim quæ diuina est incorporalis ē. & quicqđ mēte cōprehenditur. Cū itaque hæc duo ex quib⁹ constat forma & corporalia & icorporalia sint impossibile ē unamquamque formā alteri simillimā nasci horaꝝ & climatū distantibus punctus. sed immutatur totiens quot hora momenta habet circuli circūcurrentis in quo est ille omniformis quē diximus deus. Spēs ergo per inane ex se totiens pariens imagines tanta tāque diuersas q̄ta habet cōuersio mūdi mōēta q mūdus i cōuersione mutatur species uero. nec mutatur nec cōuertitur: sic generum singulorum formæ sunt permanētes in eadem forma sua dissimiles. ASCLEPIVS. Et mūdus speciem mutat o Trimegiste. TRIMEGISTVS. Vides ergo o Asclepi tibi omnia: quasi dormienti eē narrata: Quid est enim mundus aut ex quibus. constat nisi ex omnibus natis. Ergo uis dicere de cęlo: terra: & elementis. Nāque alia magis frequenter mutantur in species: cęlum humescens uel arescēs uel frigescēs uel clarescēs uel sordescens in una cæli specie hæ sunt quæ spē alternātur species terra uero suæ speciei multas immutationes semper habet & cum parturit fruges: & cum eadem partu nutriat suo. tum reddit omnium fructuum uarias diuersasque qualitates & quantitates ac stationes. & cursus ad omnes arborum florum baccharum qualitates odores sapores species. Ignis etiam facit conuersiōes plurimas atque diuersas solis enim & lunę omniformes imagies. sunt autem quasi speculorum nostrorum similes imaginum similitudines etmulo splendore reddentium: Sed iam de talibus sint satis dicta talia. Iterum ad hominē rationemque redamus. ex quo diuino dono homo animal dictum est ratiōale minus autem mirāda de homine dicta: sed omniū mirabiliū uincit admirationem quod homo potuit inuenire naturā eamque efficere: quoniam ergo proaui nostri multum errabant contra rationem deorum increduli: & non aiaduertentes ad cultū religionēque diuinā inuenerunt artē qua deos efficerēt cui inuente adiūxerunt uirtutem de mundi natura conuenientem eamque miscentes & quoniam animas facere non poterant euocantes animas dem onum uel angelorū eas indiderunt imaginibus suis diuinisque mysteriis per quas sola idola & benefaciēdi & malefaciēdi uires hre potuissēt. Ausꝰ. n. tuus o asclepi medicinæ primꝰ inuētor cui templum consecratum est in monte Libyę circa littus crocodillorum in quo eius iacet mūdanus hō ideſt corpꝰ. Reliquus. n. uel potiꝰ totus sicut homo totus i sensu uitę melior remeauit i cęlū oīa ēt nūc adiumēta hoībꝰ prestās. Hermes cuiꝰ noī aui mihi nomē ē si cognomē patriæ ꝺsistēs oēs mortales undiq; uēiētes adiuuat atq; ꝺseruat. Vīi ꝺtingit ab ægyptiis hæc scā aialia nūcupari & p singulas ciuitates coli coꝝ

aias quoꝝ sunt consecratæ uiuētes ita ut eoꝝ legib9 incolātur: & eorū noībus nuncupentur. per hanc cām o Asclepi q̄ aliis quæ collenda uidētur atq; uenerāda apud alios habetur ac proprer bellis se lacessere ægyptioꝝ ciuitatis solent. ASCLEPIVS. Et hoꝝ Trimegiste deoꝝ qui terreni habentur cuiusmodi est qualitas. TRIMEGISTVS. Constat o Asclepi de lapidibus & de aromatibus uim diuinitatis naturalem habentibus ise & propter hanc cām sacrificiis frequētibus oblectantur hymnis & laudibꝫ dulcissimis sonis in modū cælestis harmoniæ concinētibus ut istud qd est cælesti usu & frequentatiõe illectū i idola possit letū humanitas patiens longa durare per tpa sic deoꝝ actor ē hō & ne putasses fortuitos effectus eē terrenorum deorū o Asclepi: dii cælestes inhabitant sūma cælestia unusq̄sq; per ordinē quē accepit complens atq; custodiens. Hi uero nostri sigillatim quędā curātes quędā sortib9 & diuinatione præcedentes his pro mō subuenientes. humanis quasi amica cognatiõe cõciliantur. ASCLEPIVS. Quā ergo partē rōnis εἱμαρμένην uel facta incolunt. Trimegiste si cælestes dii dominantur terreni incolunt singula quā εἱμαρμένην nuncupamus. TRIMEGISTVS. O Asclepi ea est necessitas omniū quæ geruntur semp sibi catenatis nexibus iuncta. Hæc itaq; ē aut affectrix rerū aut summus deus: aut ab ipso deo qui secundus effectus est deus ut omniū cælestiū terrenarū q̄ rerū firmata diuinis legibus disciplina. Hæc itaque εἱμαρμένη & necessitas ambe sibi inuicē in diuido cõnexę sunt glutino. quaꝝ prior εἱμαρμένη rerū omniū parit initia. Necessitas uero cogit ad effectum quæ ex illis primordiis dependet. Has ordo cõsequitur idest cõtextus & distinctio tpis rerū pficiendarū. Nihil est enim sine ordinis compositione. In omnibꝫ istis mundus iste pfectus est. ipse enim mundus origine gestatur uel totus scõstat ex ordie. Hęc ergo tria: εἱμαρμένη idest fatum necessitas ordo uel maxime dei nutu sunt effecta: qui mundū gubernat sua lege & ratiõe diuina. Ab his ergo oē uelle & nolle diuinitus auersum est totū: nec ira etenim commouētur nec flectuntur gratia: sed seruiunt necessitati rōnis æternæ quæ æternitas inauersabilis immobilis insolubilis ē. Prima ergo εἱμαρμένη est quæ uelut iacto semine futurorum oīum susciꝑit prolē. sequitur necessitas qua ad effectū coguntur oía. Tertius ordo textū seruans eaꝝ reꝝ quas εἱμαρμένη necessitasq; disponit. Hęc ergo æternitas quæ nec cæpit eē nec desinet: quæ fixa imutabili lege currendi sempiterna cõmotõe seruatur oriturq; & occidit alterna sæpe per membra ita ut uarietatis temporibus iisdē quibus occiderat membris oriatur sic enim & rotunditatis uolubilis ratio ut ita sint sibi coartata cuncta ut quid sit uolubilitatis initium ignores cum omnia se semper & præcedere & sequi uideantur. Euentus autem uel sors ísunt omnibus permixta mundanis. Dictum est nobis de singulis ut humanitas potuit ut uoluit permisitq; diuinitas. Restat hoc solum nobis ut benedicentes deum oranteſque ad curam corporis redeamus. satis enī de diuinis rebus tractantes mentem uelut animi pabulis saturauimus. De adyto uero egressi cum deum orare cæpissent in austrum respicientes erant sole etenim occidente cum quis deum orare uoluerit illuc debet respicere sicut & sole oriente in eum qui subsolanus dicitur. Iam ergo dicentibus precationem Asclepius. ait. submissa uoce oranti suggeramus patri: quod iusserit: ut thure addito: & pinguētis præcē dicamus deo quē Trimegistus audiēs. atq; cõmotus ait. meliꝰ omnia reo Asclepi. hoc. n. sacrilegiis simile ē cū deū roges thus atque cætera in-

cēdere. Nihil enim deest ei: qui ipse est oía. Sed nos ãgentes gratias adoremus. Hæc enim sunt incessiões dei cū aguntur grates a mortalibus. Gratias tibi agimus sūme & exuperātissime: tua enim gratia tantū sumus cognitiõis tuę lumē cõsecuti: nomē sãctū: & honorādū nomē unū. quo solus deus est benedicēdus religiõe paterna. quoniam oibus paternā pietatē & religionē & amorē & quæcunq; ē dulcior efficacia prębere dignaris. & donas nos sensu. rõe intelligētia: sensu: ut te cognoscamus rõe ut te suspicionibus idagemus intelligētia ut te cognitiõe cognoscētes gaudeamus ac numine sãluati tuo gaudeamus qd nobis te ostēderis totū gaudeamus qd nos incorporibus sitos & æternitate fueris cõsecrare dignatus. Hæc est enim sola humana gratulatio cognitio maiestatis tuæ cognouimus te. & lumē maximū solo intellectu sensibili intellexim⁹ te: o uite uera uia. o natorū oium fœcūda generatio: cognouim⁹ te totius naturæ tuæ plenissime cognouimus te æterna pseueratio. in oi enim ista oratiõe adorantes bonū bonitatis tuę. hoc tantū deprecamur: ut nos uelis seruare pseuerātes in amore cognitiõis tuæ & nūq̄ ab hoc genere uitę separi. Hoc optantes cõuertimus nos ad puram & sine animalibus cœnam.

Vm te intelligā sapientissime atque optime patrū. tū Aristotelis acutissimi doc trinā: cæteroꝝque priscoꝝ philosophoꝝ magnifacere: tū uero diui Platonis sapiētiā purgatissimā in primis admirari sæpe diuque mecum cogitaui suorūque docum̄toꝝ aliqd in latinū uertere. & qd tibi gratū fore existimarē tuo potissimū nomini dedicare. Itaque cū libellos meos nup euoluerē: Alcinoi opusculū quoddam reperi in quo sub cõpēdiaria miraque breuitate opinio atque singula documenta platonis attinguntur. Feci igitur ut potui hoc latinum. Tua qdē fretus humanitate beniuolētiaque. quā sperga me ostēdisti. Quod siqd in eo aut mendosū aut nō bene positū reperies tuo recto certoque iudicio corrigeres. Neque sane curaui in cunctis singulisque uerbis ut facillime uidebis antiquos imitari: sed illis potiꝰ usus sū uocabulis in plęrisque locis quæ his nostris tēporib9 in scholis philosophoꝝ frequētātur. putaui enim ad hūc modū orationē fore clariorē præsertim cū poptime sciā tuę tātę sapiętię res magis curę eē q̄ uerba. Legas igitur uelim hunc libellum sapientissime patrum Quod si tibi tanto uiro tanta doctrina totque uirtutibus donato celitus atque illustrato meus hic transferendi labor dignus uidebitur ad eiusmodi cętera me deinceps q̄ maxime alliciens atque incitabis. Vale.

Alcinoi disciplinarū platonis Epitoma idest breuiariū incipit:

Episcopi Tropien. ad Nicolaum Cunensem cardinalem conuersio.

Væ sint ꝓpriissima platonis documenta quę ue doctrina p breuiter hinc ordinare. Philosophia est affectio sapientie quæ soluit ac reducit ad intelligibilia. Conuertitque nos ad ea quę sunt secundum

q ueritatem. Sapientia autem est scientia humanarum diuinarumque rerum cognitio. Philosophus est qui a philosophia ita denominatur ut a musica musicus: Hinc enim oportet imprimis affectū esse erga eas presertim disciplinas. quæ cõuertere atque trahere eū possunt ad cognitionem intelligibilis substantiæ quæ neque fluxa neque caduca est. deide q̄ ardentissime se hēre erga ueritatem neq; ullo pacto mēdacio adherere. preterea & nā qdē admodū honestū eē. ac secūdū ꝓtē aīæ q̄ passiua ē naturaliter remissum

quippe qui erga eos: quæ sunt: disciplinã affectus est. atq; ad eã suũ uertit affectum: Illecebras oĩo spernit uoluptatũ. Opus est ẽt eũ & sententia eẽ liberum: qui philosopus est futurus. Nã pusillanimitas illi aiæ q̃ maxime aduersatur: quę diuina humanaq; debeat cõtẽplari. Itẽ erga iusticiã affici. Erga ueritatẽ: liberalitatẽ. & tẽperantiã. Facilitatẽ demũq; disciplię: sibi uẽdicare: atq; memoriã. siqdẽ res huiscemodi philosophiã pficiunt. Cæterę ĩgenia quæ dignæ sint educata. Vendicaruntq; sibi rectã discidlinã: pfectã assequuntur uirtutẽ. Quæ uero negligenter se habent ergo hæc: quæ dicta sũt & male pereunt. & pessimi uadũt. Hæc aũt inter uirtutes plato noĩare cõsueuit: tẽperãtiam. scilicet fortitudinẽ. & iusticiã. Duplicẽ esse uitã contemplatiuã: & practicã. Principatum tenere cõtemplatiuã. quæ cognitiõi ueritatis uacet. practicã uero rebus agendis operã dare: quæ a rõe præcipiuntur. Itaque uenerãdã imprimis esse uitã cõtemplatiuam deinde practicã necessariã qd̃ ãt ita se hẽat: deinceps manifestum erit. Est igitur contemplatio actus mentis. intelligibilia intelligentis. Operatio ãt animę rõnalis actus p corpus cõfectus. A ĩa igitur cõtemplans res diuinas: atque rei diuinę intellectiões: tum bene pati dicitur: quæ qdẽ passio prudentia nuncupãtur. qd̃ nil aliud esse uidetur q̃ rei diuinę assimilari. quã ob rẽ res eximia est. ac ueneranda. cũ acquisibilis sit. nobisque ꝓpriissima. nec ullo mõ ꝓhibita: sed penes nos iacet atque cã nobis est ꝓpositi finis. At operatio. & quæ aguntur p corpus ꝓhiberi possunt: atque in rebus agendis eorum eget pręsidio. quæ speculantur in uita cõtemplatiua: & meditantur mores hoĩum. Vir nãque studiosus ad res publicas accedet. cum eas uiderit: a quibusdã male gubernari putãs res claras fore: aut militare: aut iudicãr aut legatũ ire & q̃ in rebꝰ agẽdis splẽdide sũt: atq; excellentes: ut leges istituere rẽpublicã reformare. Iuuenes instruere: qbꝰ in rebus ne unq̃ qdẽ philosophus. a cõtemplatiõe desistit sed sp eã maiorẽ in modũ nutrit. atque ꝓuiribꝰ auget. actãq̃ ex cõsequenti ad res gerendas accedit. Studiũ qppe philosophi: ut platoni placet. tribus in rebus esse uidetur. In eos: scilicet quæ sunt speculatiõe. atque notitia. Itẽ in rebꝰ gerendis. quæ bona sunt. Itẽ in ipsa rõnis speculatiõe. Quæ notitia rerũ uersatur speculatiua ẽ. Quæ in bus gerendis practica nominatur. Tertia uero quæ uersatur erga rõnem: dialectica uocatur. Hæc ãt diuiditur in diuisiuã: diffinitiuã. inductiuã & syllogisticã. quæ qdẽ itẽ in demõstratiuã quæ circa necessariũ uersatur syllogismũ: & in ꝓbabilẽ: quæ ĩopinione fundatur & in rhetoricã enthimema. s. qui impfectus uocatur syllogismus. itẽque in sophismate: quæ pars qdem licet apud philosophum nõ sit principalis necessaria tamẽ habetur. qd̃ practice qdẽ partis aut de moribꝰ aut de re familiari aut de ciuili. de ciuitatisque salute speculatur. Horꝰ qd̃ primũ est morale uocatur. Alterꝰ domesticum. postremum ciuile. Speculatiuę uero partis: qd̃ circa immobiles primasque cãs: atque res diuinas theologicũ nũcupatur. qd̃ circa stellarꝰ fluxũ ac circuitum statumque habetur: atque huiꝰ mũdi cõstitutiõem uocatur naturale: qd̃ in geometria et liq; que disciplinis uersatur mathematicũ noĩatur. itaque hae diuisiõe & philosophię speciesꝰ ptitiõe præmissa. De speculatiõe dialectica primo dicendum ẽ ut platoni placet. & in primis de re iudiciali cum aliud sit qd̃ iudicat & aliud qd̃ iudicatur deniqꝫ ab his pficitur. iudicium noĩamus ꝓprie tamen qdã iudicium ubi res iudicatur. nominaret. sed cõmunius qd̃ iudicat. hoc ãt est duplex. unum a quo iudicatur. quod iudicatum est alterum per quod quorum. id quidem mens est. Alterum uero per

quod organum naturale potest iudicare principaliter quidẽ res ueras sed consequenter falsas q̃d̃ ꝓfecto nil aliud ẽ q̃ naturalis ratio. Verũ ut enucleatius id exprimamus iudex quippe phũs diceretur a quo res ipse decernũtur. Iudex item est & ipsa ratio p q̃ ueritas iudicatur quod instrumentũ diximus esse. Ratio autẽ duplex est una quidẽ ĩ cõprehensibilis atq; imutabilis altera secundũ reꝫ notitiã infallibilis: quarũ prima deo quidẽ possibilis. sed hoĩbus minime. Altera uero quã & hoies assequi possũt: ẽt duplex est una circa intelligibilia. altera circa sensibilia: quaꝫ e prima scientia & scientifica ratio habetur: ex secunda uero quæ circa sensibilia uersatur & opinio est & opinatiua. Itaq; ea quidẽ pars quæ scientifica est stabilitatis quiddã firmitatisq; habet cũ de solidis atq; firmis principiis fiat. At suasiua opinabilisq; circa uerisimile uersatur cũ in se nihil ꝑmanentiũ habeat principia igitur scientiæ & opinionis quæ circa intelligibilia sensibiliaq; uersantur. sunt & intellectio: & sensus. Sensus ergo est passio aiæ p corpus enũciatiua uirtutis principaliter passiue. quando aũt in aia per organa sensuũ secundũ sensum impressio fit. quod quidem sensus est. deinde per multũ tempus cum ipsa indelebilis fiat ac permanens & firma: firmitas ipsa mẽoria nuncupatur. Opinio autem est complexio memoriæ & sensus. Nam cũ aliquod primũ sensibile incidim9 a quo sensus in nobis fiat: deinde si in idẽ sensibile incidam9: præsuppositã memoriã cõponimus huic sensui. secũdo accepto: & in ipsis dicimus: hic Socrates est: equus: ignis & cætera eiusmodi & hæc uocatur opinio: cũ cõponamus præsuppositã memoriã ei sensui q̃ nuper fiat quæ quidẽ cũ inuicẽ consentiunt fit opinio uera cũ uero dissentiũt. falsa. Siquis enim: socratis memoriã hẽret obuiãq; fieret Platoni: quẽ Socratem ob similitudinẽ putaret: hic quidẽ sensus a Platone acceptus tãq̃ a Socrate: si cũ memoria socratis iungantur falsa fit opinio. Illud autem in quo memoria & sensꝰ fit Platoni cereæ similat impressioni: quæ aũt ex sensu & memoria opinata sunt aĩa mente reformans in ipsa respicit tanq̃ in ea a quibus facta sunt rẽ huiuscemodi imaginẽ uocat. Plato: qũq; ẽt phantasiã. Mente aũt esse inquit aĩum apud se ratiocinãtẽ: oratiõnẽ autẽ fluentẽ ab eo per os causatũ sonitũ. Intellectio aũt est actus intellectus ad primas intelligentias cõtẽplandas quæ duplex esse uidetur. Vna anteq̃ aĩus hoc in corpore fieret cum ipse intelligentias cõtẽplabatur. Altera postq̃ huic corpori adueniret quaꝫ illa quidem quæ anteq̃ aĩa in corpore fieret intellectio uocabitur quæ uero i corpore fit & tum intellectio uocabitur nunc naturalis intelligentia dicta est quæ intellectio quædã est: in aĩa adiacens qũ igitur dicimus intellectionẽ principiũ esse scientifice rationis non eam quæ nunc dicta est dicimus. sed quæ tunc qũ sine corpore aĩa erat quæ ut diximus: tunc quidem intellectio uocabatur nunc uero naturalis intelligentia. Vocatur autem ab ipso naturalis intelligentia scientia simplex & euolatus. aiæ inter eum etiam & memoriã: Itaq; ex his simplicibus scientia scientifica naturaliscq; rõ constituitur quę natura constat: iccirco cum sit scientifica ratio & opinatiua sitque intellectio & sensatio sint etiam quę iis subiiciãtur necesse ut puta quę intelligenda sunt atq; sentienda atq; intelligendoꝫ quędã prima consistunt ut ea quę appellantur Ideæ quędam uero secunda in materia sunt species a materia separata. Erit igitur duplex intellectio quędam primorum altera secundorum. Itemq; sensibilium quędam prima sunt ut qualitates color & albedo quedam secundum accidens: utputa album coloratum. Pręterea quod compactum est ut ignis & mel sic deniq; ille sensus primorum

est qui primus dictus est. Alter uero secundorum secudus: quæ igitur primæ habentur intelligentiæ intellectus discernũt. Neq; id fit sine scientifica ratione. sed cõprehẽsione quadã & sine discursu. Secunda scientifica ratio non est sine intellectione. Prima uero sensibilia & secũda sensus diiudicat non tamen sine ratione opinatiuã congeriem uero ratio opinatiua: neq; hũ sine sensu. Intelligibilis denicq; mundus primũ intelligibile est: sensibilis uero quid aggregatũ quẽ quidẽ intelligibilem mundũ intellectio iudicat. ratione scilicet qd est no sine ratione. Sensibilem uero ratio opinatiua. & id quidem non sine sensu. Cũ autẽ & speculatio sit & operatio nõ eodem modo recta ratio diiudicat. quæ subiiciuntur speculationi operationique. sed quod uerum est perspicit in speculãdo & qd econtrario se habẽt. In agẽdo uero qd familiare. qdq; alicuĩ pficiendũ sit. Nã cũ cognitionem habeamus naturalẽ boni honestiq; utamurq; ratione atque ad naturales cognitiones id referamus tanq; ad mensurã quãdã determinatã diiudicamus. siue sic hæc huiusmõi se habẽt: siue altero modo. Ars elementũque dialectice. q̃ maxime excellit primũ in considerãda substãtia uniuscuiusque rei: deinde & accidentibus. Considerat aũt quid unũqdque sit: aut a superiori deuidendo ac definiendo: aut ab inferiori resoluendo. Accidentia uero & quæ in substantiis sũt: aut ex rebus contentis p inductionẽ aut ex cõtinentibus p syllogismũ quasi catalogos esset. Dialecticæ ptes una qdem diuisiua est altera definitiua. altera resolutiua. Itemque inductiua & syllogistica. Diuisio quidem est particio generis quæ fit in species: & totũ in partes. ut quando aiam diuidimus in partẽ rõnale & passiuam. Itemque passiuam in irascibilẽ & concupiscibilem. atque diuisio uocis in significata. & quando unũ idẽque nomen ad plures contrahitur res. Diuisio uero accidentium in subiecta. ut quando dicimus bonoꝝ aut corporis aut aiæ aut externoꝝ sunt quæ autem subiectoꝝ sũt in accidentia diuidũtur ut qñ dicimus qdã boni quidã mali quidam medii sunt. Itaque in primis necesse est diuisione generis in species uti ut unũqdq; qd sit scdm substantiã cognoscatur qd quidẽ sine definitione minime fieri põt. Oritur aũt definitio ex diuisione ad hunc modũ illius rei: quæ definitioni est subiicienda primum eius genus capiendũ est ut hominis aial: deinde diuidendũ secundũ adhærentes differentias quæ ad species usque descendant ut rationale & irrationale. ac mortale & immortale quapropter si adherentes differentiæ generi componantur hominis definitio constituitur. Resolutionis aũt species sunt tres siquidẽ: a sensibilib9 ad prima intelligibilia est ascensus & per ꝓbabilia ad indemonstrabiles & imediatas ꝓpositiones & ẽ ascensus a suppositione ad principia quæ non subiiciuntur. Primus quidem talis est: ut si a bono quod est circa corpus transcendimus ad illud bonum quod in animo cõsistit ab hoc uero ad id quod est studioꝝ. dei de ab hoc ad illud quod est legibus: postremo ad illud quod est in legibus postremo ad illud plurimum pelagus boni denique ita nos permittemus quousque id quod extremum est bonum inueniamus. Secunda uero species resolutionis ad hunc modum fit. Id quod quæritur oportet supponi ac specular: quæ sint eius priora: & demonstrare: quæ unt ascendentia priora posterioribus quousque deuentum sit ad id: quod primum & firmum est a quo incipientes modo compositiuo descendemus ut siquis quaerat an immortalis animus sit supponens idipsum quærat an semper mobile sit per se mobile: quo etiam demõstrato perspiciat an per se mobile id principium sit motus deinde si principium an ingenitum. quod tanq; confitendum esse ponunt. ingenitum atq; incorruptibile cum sit: ab eo igitur: quod manifestũ est incipiens compono hanc demonstrationẽ: principiũ ingenitum: & incorruptibile est principium motus est per se mobile quod per se mouetur est aia incorruptibilis igitur & ingenita atq; imortalis est aia. Resolutio autem per suppositionẽ talis est: quærat aliquis quicq̃ idipsum supponit deinde ad suppositionem perspicit quid sequatur postea ad rationẽ reddendam. Si suppositioe indiget aliam supponat suppositionẽ & quærat: an quod prius fuit suppositũ rursus ad aliã sequitur suppositionem atq; id quousq; ad quoddam principium in suppositum: deueniat: faciat. Inductio autem est oĩs methodus. quæ fit per orationem. uel a simili i simile transiens uel a singularibus ad uniuersalia. Vtilissima autẽ inductio est ad naturales sensus commouendos. Orationis uero: quam ꝓpositionem uocam9 duæ sũt species. Vna affirmationis. Affirmatio quidem talis est. Socrates ambulat. Negatio uero: Socrates non ambulat: Negationis aut affirmationis quædã uniuersalis est: q̃dam particularis. Affirmatio particularis talis est. quædam uoluptas est bonũ. Negatio uero quædam uoluptas non est bonum. Vniuersalium autem affirmatiua quidem oẽ turpe malũ est. Negatiua uero nullum turpe bonũ. Propositionũ q̃dã cathegorice q̃dam hypothetice. Cathegorice simplices sũt ut oẽ iustũ bonũ est. Hypothetice autem sunt quæ sequentiam autem pugnantiã significant: Plato autem syllogismoꝝ tractatu utitur & arguendo: & demonstrando redarguendo quidẽ falsa per inquisitionem. Vera quoq; demonstrando per doctrinam quandam. Syllogismus aũt est oratio in qua quibusdam positis alterum quiddam iacentiũ p ea quæ posita sũt ex necessitate ꝓuenit. Syllogismorum quidam cathegorici: quidam hypothetici: quidã ex his mixti sunt. Cathegorici quoq; premisse & conclusiones simplices sunt propositiones. Hypothetici qui ex hypotheticis propositionibus. Mixti uero q hæc duo cõprehendunt. Vtitur autem hic uir demonstratiuis in narratiuis. dialogis. opinatiuis uero & ad sophistas & adolescentes obiurgatiuis autem ad eos qui proprie obiurgatores dicti sunt ut ad Eutidemum fere. & Hippiam. Cathegoricarũ tres figuras posuit: Primam in qua communis terminus & subiicitur & prædicatur. Alteram i qua cõis terminus prædicatur de duob9. Tertiã in q̃ cõis terminus subiicitur i utraq;. Terminos autẽ dico partes propositionũ ut in hac homo est animal: homo & animal terminos nuncupamus. ac per primam figuram. Plato sæpenumero interrogat: suasque ducit per secundam & tertiam rationes per primam sic. in Alcibiade: quæ iusta honesta quæ honesta: bona. iusta igitur bona. Per secundam uero ut apud Permenidem: sic quod non habet partes neque rectum est neque obliquum. quod particeps ẽ figuræ aut rectum est: aut obliquum quod igitur non habet partes omnino expers ẽ figuræ. Per tertiam sic in eodem libro. Id quod particeps est figuræ: quale ẽ. quod particeps est figuræ terminatur quod igitur quale: terminatur: Per hypotheticos autem syllogismos in pluribus eius libris reperiemus interrogationes ab eo factas. præsertim in parmenide huiusmodi inuenimus sermones. Si unum non habet partes: neque initium: neque medium: neque finẽ habet. Si neque initium neque mediũ neque finem habet: neque terminum habet: si non habet terminum: neque particeps figuræ est: si igitur unum non habet partes neque figuram habet. Per alteram uero hypotheticam figuram: quam plurimi tertiam uocant: ubi cõis terminus ambas se-

quitur extremitates sic interrogat. Si unum nō habet partes. neq; rectum est neq; tortuosum: si particeps est figuræ: aut rectū est aut obliquū ergo si partē non habet neq; figuram habet per tertiam etiam figuram secundum quosdam uero secūdam in qua communis terminus subiicitur in utraque in Phedone sic. Cum potentia accipiamus scientiam paritatis. & non obliuiscimur: scimus si uero obliti sumus reminiscitur.

Mixtarum autem recordamur probationum quidem ex consequentia sic. Si unū totum est. & hoc quidem terminatum principium medium & finem habens. id & figuræ non est expers quod autem præcedit igitur desinens est: Argumentorum uero q̄ sūt ex consequentia ad hūc modum differentias cōtēplamur. Itaq; siquis diligēter discernat: animæ potentias hominumque differentias: & orationum genera: quæ & illi animæ aptandæ sunt: ac persensit ante a quibus orationibus quisq; & a quolibet potest persuaderi ipse si ad usum accipiat aptam opportunitatem pfectus rhetor habendus est. atq; sua rethorica scientia benedicendi potest nuncupari. Disciplinam quoque sophismatum apud Platonem quidem in Euthydemo reperiremus scriptā: si diligenter in eo libro: quod ibi mandatum litteris est peruestigemus. quædam quidem sophismata habentur in uoce quædam uero habentur in rebus & horum deinde solutiones. Nempe decem quoque prædicamenta in permenide subiecit & in cæteris præsertim in Cratylo totus etimologiæ: locus expositus est miræ subtiliratis atque aptissimi ingenii fuit uir ipse ad negotium definiendi diuidendique: quæ res præstat omnes dialecticas dilucidat uiris. quæ uero in Cratylo habentur hæc in summa sunt quæritur nanque illic utrum natura nomina sint. an positione placet autem sibi rectā nominum rationem esse positione non simpliciter tamen: nec casu quodam. sed ut positio ipsa: rerum naturam omnino consequatur. Nam neque aliud recta ratio nominis est: q̄ positio: naturæ rerum consona. Nulla enim quamuis positio nominis ad rectum aliquid exprimendum apta sufficiensque est neque natura ipsa primaque uocis expressio: sed quod ex utroque constituitur. ut sit cuiusque nominis secundum quod positum est aliquid proprium naturæ rei. Haud enim siquando nomina casu ponerētur. quicq̄ recti significarent: uelut si hoc nomen equus: homini poneremus: & enim ipsum dicere in rebus agendis. quædam denique actio est ut nequaq̄ is rectæ dicat: si quicquid ad buccam uenerit dicat: sed siquis ita loquatur: ut ipsæ res ex se sūt aptæ natæ. Cum autem pars dicendi sit nomina facere ut & pars orationis nomen est rectę & non rectæ nomina facere nequaquam casu quodam fiunt. sed potius secundum naturalem nominis proprietatem ad rem ipsam. At ille profecto foret optimus nominum inuentor qui per nomen naturam rei significandam daret. Si quidē nil aliud nomen est q̄ quoddam rei instrumentum: non ut casu contingit. sed quadam inuicem natura: cum per ipsum res doceamus inuicem percipiamusque eas. Nomen nanque est quasi magister quidam atque instrumentum per quod omnes rerum substantias distinguimus: ut textura subteminis: & cætera huiusmodi. apud dialecticos. id quidem principium est ut rectæ nominibus utantur ut enim apud textorem subtemen utendum est. cui uir ipse sciat: quid ad opus perficiendum sibi aptum: commodumque sit: & sic dialecticus nomine ab impositore posito: utitur secundum aptitudinē & modum quendam & enim ut a fabro lignario faciendus est clauus: sed a gubernatore bene utendus: ita & impositor nominis caute: atque diligenter sua utatur posi-

tione. Haud aliter q̄ si Dialecticus qui naturam subiectarum rerū nō ignorat præsēs esset. & de dialecticis quidē hactenus. Deinceps uero de speculatiuis dicendū est disciplinis: quas i tres partes Plato diuisit. Theologicā. s. Physicā ac Mathematicā.

Theologicæ finis est primarū causarū principalium altissimarūq; cognitio: Naturalis autem est discere quid sit natura uniuersi. quale uel quod aial sit homo: & quē locum in mundo teneat: & an deo rerū uniuersarū curæ sit cæterisq; diis qui sub eo suo ordine habentur quis etiam respectus hominum sit ad deos. Mathematicus uero planiciem triplicemque naturalem distantiam contemplatur & de motu circulatricemque quo pacto se habeant. Ponatur quoque & mathematica speculatio in capitulis. Plato hanc exercuit ad ingenium acuendum excitat enim animum ac diligentem perspicacemque reddit. Numerus aūt qui pars ē mathematicæ disciplinæ. haud parum habet proprietatis ad animum ducens ad cognitionē primi entis & substantiæ: atq; ad oēm errorē fugandum & in scientia horū sensibilium. Ad exercenda quoq; bella ob mirum ordinem suum aptissimus est. Sed quid de geometria dicēndū q̄tū ad cognitionem boni conferat: quis enim in negociis exercendis non utitur Geometria: quæ eum circa rem generatam aut corruptam non uersetur: semper ad id ascēdit quod uere est. Est enim utilissima geometria ipsa cū post secundū augumentum consequens per sese speculatio tertium habet augumentum: utilis autem est tanq̄ disciplinarum quarta & ipsa astrologia cuius contemplatione astrorum rationē & totius cæli perspicimus ac nouimus noctis: & diei. mensium: & annorum fabricatorem: quibo denique disciplinis imbuti quasi scalis quibdam quæ ad rectam ac propriam uiam tendant omnium rerum creatorem perquirimus. Musicæ quoq; operam dabimus ut ad illa eadem auditum alliciamus trahamusq;. Nā ut oculoꝝ acies ad astronomiam: sic auditus ad numerum se habet sonorum. Atque astronomiæ uacantes a uisibilib9 ad inuisibilem illam intelligibilēq; substantiam contemplandam ducimur. Ita & uocē auribus sonoram percipientes a rebus quæ auditu percipiuntur: ad ea: quæ mente cōtemplanda sunt eodem modo transimus: At si aliter ac dictum est: hisce utimur disciplinis: inutilis ac superuacanea: nulliusq; rationis digna nostra speculatio erit. Si q̄dem in primis opus est: ab hisce uisibilibus. audibilibusq; rebus ad ea transire: quæ sola animi cognitione decernūtur. Nam & ad disciplinarum perceptionē haud secꝰ animaduertere debemus: q̄ ad eorum quæ sunt: speculationem qui enim cupiunt id asse qui: quod est: & geometriam Arithmeticamq; dumtaxat sequuntur circa illud quod est somniant: ac præter illud minime perspicere quicq̄ possunt: principioꝝ omnium & quæ ex principiis componuntur ignari uerūtamē ut prædiximus utilissime sunt unde Plato: non scientias: sed disciplinas eas uocauit dialectica tamē disciplina a geometricis suppositionibus ad prima: & principalia & insuppositā: ostendere apta est: quā obrem. Dialecticam quidem scientiam nuncupauit. disciplinas uero: nō opinionem: cum clariores sensibilibus sint neque scientias: cum intelligibilibus sint obscuriores. sed opinionem corporum esse sciētiam primorum intelligentiam disciplinaꝝ inquit. Ponit autem & fidem & coniecturam fidem esse sensibilium coniecturā imaginum & specierum. Cum autem dialectica omnium disciplinarum fortissima sit & quasi ergā firma: diuinaque uersetur iccirco omnibus disciplinis superior constituit tanquam arx quædam sit: & conseruatio reliquarum præterea cōsequenter de princi-

piis ac theologicis ſpeculationibus dicendum. Ordiemur nanque a primis ſuprę miſſa quibus deſcendentes. dicemus de mundi primum deinde horum generatione atq; natura. Materiam Plato impreſſum quoddā ac uniuerſū receptaculū nutricēq; nominat: matrem regionem ſubiectū: atq; palpabile quiddam cū inſenſibilitate atq; uero legitima cogitatione ſuſceptiuum. Talē autem habere proprietatem ut omnē recipiat generationē rationem nutricis retinens: & eas ferendo: & recipiēdo omnes ſpecies: deformis per ſe eſt. & ſine ulla ſpecie: & qualitate contrita uero: ac taliter impreſſa ut ab his figurata formataq; nullā propriā figuram aut qualitatem habeat. nā nihil ad uarias impreſſiones formaſq; benæ atque apte paratum eſſe poteſt. niſi qualitatū ſpecierūque ſit expers quas ipſum receptuꝝ eſt. Videmus aūt qui ex oleo unguēta conficiunt odorabilia: eo ipſo fœtido uti. quique ex cęra aut luto imagines formāt molles in primis eiuſmodi materias: ac pro uiribus infiguratas reddunt. Cōuenit autem oino ſuſceptibili materiæ. ſi uarias formas ſit ſuſceptura: nulli eoꝝ ſubeſſet: naturæ. ſed nulla ſine qualitate ad ſpecies ſuſcipiendas ac ſine ſpecie eſſe. Verūtamen cū talis ſit: neque res corporea eſt: neque incorporea: ut eſ potentia ſtatuam eſſe dicim9 quia ſuſcepta forma iam ſtatua confecta eſt. ſed principalem rationem materia recipit. Rurſus & alia principia amplexus eſt: quod eſt. ſ. idearū & patris & cauſæ omniū dei. Vniuerſaliter autē quicquid fit: ſecundum intentionē ad aliquid fieri debet tanq; ſi a quodam quicquid fieret: ut a me imago mea ut exemplar ꝓponatur neceſſe eſt. Alioquin extra exemplar unuſquiſque artificum eſſet qui in ſe prorſus exemplar continet: cuius formam materiæ apponit. Finiunt autem ideam exemplar externum eorum quæ ſunt ſecundum naturam. Neque Platoni placet pluribus artificum eſſe ideas utputa ſcuti aut Lyræ. Neque eorum quæ ſunt præter naturam: utputa febris & bilis. neque ſingularium ut Socratis & Platonis neque minutiſſimaꝝ reꝝ ut ſitus & feſtuce. neque ad aliquid: ut maioris excellentis. Sunt enim ideæ intelligentiæ æterni dei & res perfectæ: quod autem ſint Ideæ ſic probari poteſt. Siue enim deus ſit mēs ſiue intelligentia quædam ſunt intellectiones. & hæ quidem æternæ atque immutabiles. Sint autem hoc ē ſunt ideæ: etenim ſi materia ſecūdum ſuam rationem ſine menſura eſt. ab altero quodam & immateriali ſuas menſuras aſſequi debet. quod quidem præcedit excellitque deficit ergo ipſa. Si autem hoc eſt ſunt ideæ. menſuræ quædam immateriales exiſtentes. Item ſi mundus non eſt talis ex caſu. non ſolum ex quodam factus eſt. ſed etiam a quodam: nec ſolum hoc. ſed ad quiddam. Id uero ad quod factū eſt. qd nā aliud ē. q̄ idea quare ſūt igitur ideæ. Verūtū & ſi intellectus a uera opinīōe differt. & intelligibile differt ab opinabili: qđq đē ſi ē. & intelligibilia aliēa ſūt ab opinabilibꝰ. Iccirco & prīa intelligibilia ſūt ſicut & prima ſēſibilia ſi āt hoc ſunt igitur ideę Itaq; ſi intellect9 a uera opinīōe differt: igitur ſūt ideę deiceps āt đ tertio principio ſermo faciēd9 ē qđ Plato putat min9 oportere neq; de eo dicēdū. Narrem9 tū de ipſo ſcđm hūc modū ſi āt hæc intelligibilia. nec ſenſibilia ſūt: nec pticipātia ſēſibiliū: ſed priorū quorūdā intelligibiliū ſūt prīa intelligibilia ſimplicia ſicut & prīa ſenſibilia præcedēs āt eſt igitur & ſequēs hoies qppe tanq; paſſione ſenſ9 affecti repletiq; ut præeligeret intelligere intelligibile hēret ſenſibile in phātaſia & magnitudinis ſup intelligūt & figurā intelligibilia pure nō intelligūt dii āt remotę a ſenbilibꝰ pure & imixte quoniā aīa: intellect9 melior ē intellectu uero q̄ ī potētia ē is q ſcđm actū oīa intelligit & ſimul & ſp hoc autem melior eſt qui eſt eius cauſa ille ſcilicet qui ſublimior his extat. Is eſt enim

deus prima cauſa: quæ ſemper intellectu agit. cum toto cælo agit tamē i illud ipſe immobilis manens: ut ſol oculoꝝ aciē: ſi quando quiſquā in eū intueatur. Vtq; appetibile mouet appetitū. immobile permanens ita & ipſe intellectus una cum toto cælo mouet itellectū. Cū aūt primus intellectus optimus ſit opus eſt enim: ut illi optimo intellectus ſubiiciatur: eum nihil melius ipſo ſit. Seipſum igitur ſuaq; itelligibilia itelligit ſemp. & ipſe eius actus habetur idea. At uero prim9 deus ęternus eſt: ineffabilis: p ſe perfectus id eſt ſemp perfectus omni mō perfectus id ē ex oīpe perfectus: diuinitas ſubſtātialitas ueritas cōmēſuratio. bonū haud quāq; tāquā diuidēs hæc dixi ſed tāquā ſecūdū oīa uni9 rei itellecte. & bonū qđē ē q oīa in ſua potentia operat uniuerſi boni exiſtēs cā honeſtū cū & naturæ ipſe ſit complementū & menſura ueritas qa uniuerſæ ueritatis ipſæ principiū eſt. ſicut eſt ſol toti9 luminis pater āt eſt cum omnium cauſa ſit eūq; cæleſtē ornet intellectum aiamq; mundi. & apud ſemetipſum & apud eius intellectiones. Nā ſecundū eius uolūtatē oīa replet animā ipſius mūdi excitās & in ipſum reflectitur intellectus. cum ſit eius cauſa: qui a patre ornatus hoc in mundo uniuerſam ſimul naturā ornat. Ineffabilis āt eſt. ac ſolo intellectu comprehenſibilis. ut prędiximus quoniā neq; genus eſt neq; differentia. At uero nihil penit9 ſibi accidit nō malū haud enim dictu fas eſt. nō bonum ſecundū participationē enim cuiuſdā rei ipſe & maxime bonitatis eſt. neq; differentia. non enim id eſt ſecundū ſententiam neq; quale. haud. n. qualificatū eſt neq; effectū ē a q̄litate. neque enim ſine q̄litate cum nō priuetur eſſentia qualitatis. cū ipſum eē aduēiat ipſi qualitati. neq; pars alicuius ē neque ut totū habēs quaſdā partes. neque ut idē cū aliquo eſt aut alterum nihil denique ſibi accidit ſecundū q; pōt ab aliis ſeparī. neque mouet neque mouetur. Erit igitur prima eius intellectio ſecūdū hoc ſemotionē ut & ſignū intelleximus ſecundū remotionē a ſenſibili ſuperficiem primum intelligētes ide lineā poſtremo pūctum. Secunda āt intellectio ei9 eſt ſecundū analogiā ut habet ſol quodammodo ꝓpriā rōnem ad aſpectū & ad ea quæ uidentur cum ipſe aſpect9 nō ſit. ſed qbuſdā uiſū præbet qbuſdā ut uideantur eandē habet intellectus rationē & ad eam quæ eſt in anima intellectionem & ad ea quæ intelliguntur: qppe cum nō ſit intellectio. ei præbet ad intelligendū atq; intelligibilibus ut intelligāt illā quæ in ſeipſa eſt illuminās ueritatem. Tertia uero intellectio huiuſcemodi eſt proſpiciens enī quidā honeſtū qđ in corporib9 eſt. deinde trāſcendat ad eius decorē. tum qđ in ſtudiis ē & legibus. poſtea ad plurimum pelagus honeſti poſt qđ intelligit ipſum bonum & rem amandā & deſiderandā quaſi lumē quoddā apparēs atq; irradiās & ſic allectā atque tractam ſurſū animā eo autē bono deum ſimul ituetur propter honoris excellētiā & ſine magnitudine primum quoddā eius pars enim & id de quo prius eſt. huius cuius pars etenim ſuperficies prius eſt quā corp9 & linea pri9 quā ſuperficies. quippe qui partes non habet īmobilis ē ſecundum locum & alterationē. Nā ſi alteratur uel a ſe uel ab altero. Si ab altero illud erit eo forti9. Si autē a ſe uel ideteri9 alterabitur uel melio9 utrūq; deniq; abſurdū. Ex qbus oīb9 inducitur ipſum icorporeū ee qđ ex his quoque demonſtrabitur. Si enim deus corpus eſt ex materia & forma utique eſſet: cum omne corpus ex binario quodam ſit ex materia ſcilicet & ea quæ cum ipſa eſt forma quæ quidem ideis ſimilis eſt & earum particeps. Nefandum autem atque abſurdum profecto eſt. deum ex materia eſſe & forma cum neque ſimplex eſſet: neque principalis.

quapropter ī corporeus erit deus. Si corpus is esset ex aliqua foret materia. aut ignis denique esset: aut aqua. aut terra: aut aer: aut qdā exhis: At & hoꝝ unūquodq; habud principale est. Pręterea si ex materia esset posterius materia foret: quibus incōuenientibus datis: concedendum est: ipsum incorporeū esse. Nāq; si corpus ē genit9 erit & corruptibilis: atq; trāsmutabilis. quæ omnia in eo absurda sunt. Etenim qualitates ad hūc modū in corpe esse demonstratur. Omne corpus subiectum est: qualitas aūt nō est subiectum sed accidens: non igitur corpus qualitas ē. Itē qualitas qualitati cōtrarium sed corp9 corpi minime: corp9 quoque a corpore inquantū corpus: nihil differt: q̄ linati aūt differt minime corpe. Non igitur qualitates sunt corpora. Optime dictum est q materia dicta est sine qualitate. qualitatē imaterialē eē: si aūt qualitas imaterialis ī corporea utique qualitas ē. At si qualitates corporea sunt duo triaque corpora eodem in loco erunt quod quidē absurdissimū est. Si igitur qualitates in corpore sunt. & eorum creator incorporeus est. Itē qualificantia nequaq̄ alia sūt: quā ī corpea. Nā corpa passibilia fluxaque sunt. & nō sp secundū eadē & eodē mō se habētia neque manēt ia neque firma quę qdē in qbus uidentur: qddā agere multo cū adiamento inueniuntur patientia. Itaque quemadmodum quiddam est passibile simpliciter ita adhuc dandum ē simpliciter agens quod pfecto nō aliud quā incorporeū inuenimus. Hæc de theologicis principiis dicta sint. Et deinceps ad naturalē locum trāseamus principium hinc sumētes. Cum. n. sensibilium secundum naturam. singulariumque oporteret eē ideas. Exēplaria quædā determinata: quoꝝ & scientiæ fiant. & definitiones.. Nā prꝛter oēs homines intelligere quendam hominē opus ē & prꝛter oēs equos equum: & prꝛter animalia animal ingenitum: atque incorruptum: & quē admodum ex uno sigillo complures fiunt impressiones: sic ex uno homine miles milia imaginum quarum Ideā causa est principium quoque essendi uniuscuiusque tale tū ut ipsa est apparatus quidā necessarius & maxime decorus: ut cum mundus ab illo fabricatore: deo factus ē in quādā ideā mundi pspexit: quæ mundi exēplar ē ac si sculptus ab ea sit: cui assimulatus ē q denique deus secundū mirabilissimā puidentiā suā & iudicium: suaque bonitate. uenit ad mundum pficiendum. Ex tota igitur materia cōfecit ipsum: quę inordiate: deformiterque mouebatur ante cæli generationē ex sua ordinatione eā recipiēs ad optimum īduxit ordinē. Cōdecentib9 numeris atque figuris eius partes formauit ut discerni dilucide possit quo mō nūc se habeāt ignis & terra ad aerē & aquā: uestigia qdem nup habētia ac receptaculū uirturis elementoꝝ quæ antea sine mensura rōeque & materiā mouebāt & ab ea ipsa mouebātur. Ex quolibet n. toto q̄ttuor elemētoꝝ generauit: & ex igne toto & terra & aqua & aere nullam partem cuiusuis neque potētiā prætermittens intellexit: primum qdem id quod efficitur oportere corpeū esse ac oio palpabile uisibileq; sine igne autem & terra nō pōt aliqd uisibile esse aut palpabile. Itaque secundum conuenientem rationem ex terra igneque illum fecit. Cæterum quia aliquo egebant uinculo ad regimen amborum ut manerēt diuinum illud analogiæ uinculum in medio posuit quo ligarentur & seruarentur.

Planus quidem non fuit mundus nam illi una medietas defuisset: sed sphericus cū ad ordinem complendum duarum medietatum indigeret. Iccirco in medio ignis & terræ aer constitutus est & aqua secundum analogiæ modum: ut sicut se habet ignis ad aerē: ita se hēat & aer ad aquā: & aqua ad terrā: & ecōuerso. Nihil uero foris

reliquit & unigenitum mundū fecit & secūdum numerum unius ideæ assimilarum. preterea neque ægrotantem eum fecit neque senescentem neque ita: ut aliquid accidere illi posset. quod intentū ꝓpositūq; auferret ex oi parte sufficientē. ac nihilo extrisecus omnino egentem ei circumposuit figuram pulcherrimam capacissimāq; figurarum ad motum que aptissimam. Cumque neque uisus indigeret neque auditus neque alius prorsus huiusmodi alicuius non illi præbuit administrationem talia instrumēta. Prętermissis autem cæteris motibus solum ei tradidit circularem qui proprius est intellectus. & prudentiæ. Duo autem sunt ex quibus constitutus est mundus corpus scilicet & anima. quorum primum uisibile corruptibileque est. Alterum inuisibile & impalpabile: quorumque potentia constitutioque ad alterutrum & iter se magno pere differunt. Corpus nāque eius ex igne terra aqua & aere factum est. Hæc enim quattuor opifex ipse mundi accipiens nondum ordinem habentia elementorum pyramide: cubo octangula figura atque uiginti angula figurauit: ac in omnibus duodecim angula. At secundum quod materia pyramidis accepit figuram. Ignis effectus est figura maxime diuisibilis cum sit anguliſque paucioribus constituta ac rarissima secundum autem q figuram octangulam accepit qualitatem aeris sumpsit. secundū uero q figuram uiginti angulam sumpsit qualitatem aquæ habuit. Cubi uero figurā terrę tradidit cum solidissima stabilissimaq; sit. Figuram autem duodecim angulā: ad uniuersum accomodauit. Harum autem principalior omnium natura planorum est quæ plana autem sunt solida præcedunt. Plane uero nature tamquam duo progenitores duo sunt trianguli: qui optimi sunt orthogonii. Scalenus & isosceles. Scalenus unum quidem angulū habet rectum. Alterum uero angulum duplum. ad tertiū suū āgulū q igit Scalen9 triāgul9 pyrrāidis & octaedri & icosideri elemētū fit. pyrrāidē qdē ex q̄ttuor æq laterib9 triāgulis cōstituēte ī sex triāgulos scalēos q̄ dicta sunt uno quoque diuiso. Octaedro āt ex octo similiter diuisorum unumquodq; ī sex scalenos: Icosidero autem ex uiginti. Alter autem scilicet Isosceles cum conueniunt quadrangulū constituunt ex quibus sex quadrangulus cubus constituitur. Dodecaedro uero ad uniuersum deus usus ē quoniā & in cælo duodecim signa speculamur in Zodiaco circulo quorū singula in partes triginta diuidūtur. Eodē mō in dodecaedro ex qnquangulis duodecim existēte diuisis in qnq; triangulos ut singulū ex sexangulis sit constitutum. In toto dodecaedro trecenti quadraginta inueniūtur triāguli. & tot ī zodiaco existūt partes qb9 igitur adeo īformata materia primū qdē suis uestigiis ordinate mouebatur deide diuinis parētia præceptis iuicē oia aptata sūt analogia. Nō manēt āt hęc discretā secundū locū sine intermissioe āt & terrę & materię motū prębēt quoniā mūdi circūfluxu cōpellūtur atq; cōcretis iuicē quæ tenuissima remanēt ferūtur ī ampliorē locū qua qdē igitur decausa nullū uacuū relictū ē qd corpore desertū sit. Discordia āt q adhuc pmanet tonitruū rāt. Ab his. n. reb9 materia moueretur & hæres abilla. Corpa qdē p potētias q̄ ī aio sūt ei9 doctrinā cōficiūt nā cū eoꝝ quę sunt unum quodque animus noster iudicet omnium rerum sibi constituit principia. Itaq; semper unum quodq; accidentiū secūdū affinitatē quādā ac ꝓpinqtarē speculantes cōcordia operib9 est substantiā eius substituamus. Cū igitur ītelligar q̄dā eē itellectualē substantiā indiuisibilēq; atq; aliā circa corpora diuisibilē subiecit ostēdes: q; utraq; substātia pōt adhærere itellectui. Respiciēs āt & similitudinē & diuersi

catem: quæ sunt in rebus intelligẽdis ex omnibus his collectis cõformauit animũ. Aut enim simile simili cognoscitur ut pythagoricis placet. Aut dissimile dissimili: ut Heraclito physico. Cũ uero dicat genitũ esse mundũ: non sic illud audiendum ẽ: ut aliquando tempus fuerit quo non esset mundus. sed quia semper in generatiõe: ac eius substantiæ principalẽ ostendit quandam esse causam atque animam quidem mũdi quæ semper est nequaquã deus facit: sed peromat eamq; excitat. & ad se cõuertit & suum intellectum. Ac exprofunda quasi quadam ebrietate aut somno: ut ad eius intelligibilia prospiciens respiciat species & formas eius intelligibilia concupiscat itaq; dilucidũ est quod mundus animal sit & intelligibile quippe cum summus ille artifex deus eum optimum facere uellet: consequenter animatum atque intellectualem ipsũ fecit nam quod animatum est melius est non animato totum melius non toto & intellectuale non intellectuali cum intellectus fortasse sine anima nequeat subsistere. Anima uero extensa cum sit a medio ad extremitates usque contingit ipsam corpus mundi circum circa ubique continere implereque ut in toto mundo ipsa extendatur colligatq; eum atque contineat & quę extrinseca sunt in inferioribus coarctentur nam q̃ extra sunt: abscissa manserũt quæ uero intus in septem circulos diuisa sunt ab initio distributa secundum dupla ac tripla interualla quæ quidem circunducitur: & ipsa immobili sphærę proxima est. quæ uero mouetur altero mouetur. Motus enim cęlig; omnia continet nullo errore uagatur. sed unus est & ordinatus. Qui uero interiorum uarius est. & a primo alienus est ortu & occasu qua decausa & error quidam uocatur

Fertur autem quod extra mouetur uersus dextram ab ortu in occasum quod uero intra est econuerso in sinistram ab occasu ad ortum mundo aduersans. Fecit autẽ deus & stellas & astra. & horum quædam sine errore. q̃ plurima numero ad ornatum cæli & noctis: quæ uero sunt ad generationem numeri & temporis rerumque probationem septem sunt. Etenim tempus temporisque iteruallum mundi motus fecit q̃si imaginem quandam sæculi. Stellarum uero inerrantes necillis similes sunt uirtute. Si quidem & sol omnium dominatur. omnes illuminat omnesque ostendit. Lunam uero ordine secundam ob suam uirtutem speculamur. Aliorum autem planetarum analogice secundum portionem quilibet propriam habet uirtutem. Luna quidem mensis mensuram facit: orbem suum circumagens. quo in tempore solẽ comprehendit: Sol uero in anno circumiens quidem orbem Zodiacum. complet tempora anni. Cæterorumque singuli propriis per se reuolutionibus utuntur quæ non ab omnibus contemplari queunt: sed ab iis duntaxat q̃ disciplinis dediti sunt. Ex omnibus uero reuolutionibus perfectus numerus: ac tempus determinatur cum ad idem punctum planetæ omnes conuenerint atque hunc recipiãt ordiem ut a sphęra non errantium linea intellecta respiciat in terram perpendiculariter eorum centra in ipsa speculemur. Septem igitur globis qui in sphæra non errante sunt septem corporea deus uisibilia condidit ingentis substantiæ ac in altero circulo errante alias aptans sphæras. Lunam quidem ipsam primo circulo imposuit. Solem in secundo luciferum uero & stellam sacram quæ Mercurii nuncupatur hæc in æqua solis celeritate suum trãsigit orbem ab eo tamen remota. Supra cæteros omnes sed illis tamen tardiorem secundum propriam sphęram sub sphæra non errantium: stellam posuit quam quidam Saturni nuncuparunt quæ uero a tarditate secunda ẽ post hãc

Iouis stella est denominata: sub qua stella est martis. Octaua uero quę superior est hos septem orbes ambit. Omnes autem hi intelligibilia sunt animalia: sunt dii & sphęricæ figuræ. Sũt ãt & alii dæmões quos q̃ spiã uocaret senios deos i singulis elemẽtis. Illi qdẽ iuuisibiles sunt in æthere scilicet & igne i aere & aqua ut nulla quidẽ mũdi pars aĩæ sit expers cũ nullũ principiũ naturæ sit animali melius his subordinata sũt oĩa q̃ sublimia sunt & terrestria. Deus quidẽ ipse uniuersi conditor ẽ & deos & dęmonum qd' quidẽ uniuersũ solutionẽ interritũq; nõ hẽt. Cæterosq; uero rerũ illius filii duces sunt secundũ ei9 præceptu. & secundũ mutatiões agentes quicquid agãt: a quib9 sortilegia uisa somnia oracula: & quicquid deniq; uaticinii a mortalibus machinãtur Terra in medio oĩum sita ẽ suo ordine coarta insta polũ p totũ custos diei ac noctis deorum antiquissima infra cælũ & post aĩam mundi quę abundanter cibũ nobis præbet. Astrũ quoddã & ipsa ẽ quæ in medio iacet ac manet eã continentiũ ether ãt ab extremo diuisus in sphærã inerrantiũ & errantium post quas & sphęra aeris est cuius in medio terra sita est cum suo ipsius humore. Cum aũt illi hęc ornaméta cuncta fecissent. Tria animãtũ genera deerãt quę futura mortalia eẽnt. Volatile scilicet a quatile: & pedestre. Filius suis diis præcepit horũ faciẽdoq; negocium ne forte si ab eo plasmarentur imortalia fierẽt. Nãhi a prima materia q̃sdã partiũ mutuo capientes ad determinata tpa tãquã in rursus redituri mortalia animãtia cõdiderunt. Cũ uero de humano genere tãquã maxime diis finitimo patri oĩum rursus curæ fuit una cum suis natis diis in terram misit huius generis aĩas oĩum plasmator numero astris æquales oiscq; iniiciẽs incõstitutum quoddã astrum tãquã in uehiculum. Posuitq; eis more legislatoris fatales leges ne cã ipse foret qd' passiones a corpore mortales nascerentur. Primo quidẽ sensus adhibit9 ẽ deinde uoluptas: & dolor & timor & ira qui dominaretur quidẽ sed nullo mõ cogerẽt quę iusticiã ergo sequentur uiuẽt ac in cõstitutũ astrum descendẽt. Quæ uero iniusticiã mulieris uitã in secunda generatione uiuẽt nõ cessãtes ãt qd extremum est in naturã bestiarum atq; finis laborum erit ut uincãt quę sibi inata sunt ac in proprium deueniãt habitum: dii deniq; hoiem principaliter formarunt ex terra igne aere & aqua particulas quasdã mutuo sumentes restituendas. Cõposuerunt singula corpa suo ope inuisibilib9 uinculis infusę animę dominum capiti alligarunt cui quasi cãpum quẽdã cerebrum subiecerunt. Circa os uultumque instrumẽta sensuum posuerunt quæ dignum ꝓficerent ministerium. Cerebrum ãt ex inuertibilib9 equibusq; triãgulis ex qb9 elementa cõfecta sunt cõposuerũt ad generationẽ seminis futurę. Os uero ex terra medullaque cõmixta quæ aqua igne que intincta sit. Nerui uero ex osse carneque: caro ãt q̃si cõfecta ex salso ac ideoque Circumposuerunt quidẽ cerebro ossa. Ossib9 uero ad uinculũ eorum neruos ut per neruos annecterẽtur articuli & facilius flecterentur ac per carnem operimentum esset his quoddam quę tum albatum nigra plasmata est ad bonum corporis usum quibus quidem & maiora uiscera contexta sunt & uenter & interiora circa eum reuoluta ab ore autem arteria & fauces illa quidem in stomachum. ipse uero in pulmonem tẽdunt. eo quũtur autem cibi in uentre & spiritu caloreque præciduntur & molificantur. & ita per totum corpus recepti mutantur in proprias substantias. Duæ autẽ uenæ ꝓtenes transeũt q̃ mõ ↄtrario caput ꝓplicãt sibi iuicẽ occurrẽtes ex quo loco deinde i plurimas diuidũt. Ita q; cũ dii hoiem fecissẽt illiusq; aĩam corpe iduissent. ei dom-

nantē ipſius principatū ſecundū rationē in capite formarunt ubi ſunt medullę: ner-
uorūq; principia. & ſecundū ſuaſiones aimentiæ ubi & ſenſus circūdant q principa-
tū in capite muniunt quo in loco potēt a eſt rōnatiua & iudicatiua & ſpeculatiua. Paſ
ſibilitatē qdē aię inferius poſuerunt. Iracūdiā qdē circa cor. Cōcupiſcētiā uero circa
iecur. & loca quæ ſunt prope umbilicum: de qb⁹ poſtea dicetur. Apud faciem uero
oculos firmarunt q lucē afferāt ſed in ipſis recluſerunt uim ignis illuminatiuā lenem
ac denſam. quā fratrē ſororē ne putauerūt quotidiani luminis. Hęc igitur uis pro-
tos oculos præſertim circa eoꝝ mediū diſpoſita ē quæ puriſſima pfectiſſimaq; ē quæ
cū re externa cōformata: ut ſimilis ſimili ſenſū uiſus præbet: Vnde nocte lumine ab-
ſente. aut pxio aere obtenebrato nō amplius producitur a nobis radioꝝ fluxus: quę
uero intus continetur lenefacit & pfundit motus q ſunt in nobis ac effectū ſomni idu
cit: apud quod palpebræ clauduntur. Itaque profunda quietę facta: ſomni ſci-
dunt in illis q breuia ſomnia habēt. Suſceptis aūt qbuſdā motibus frequētia fiunti
nobis phantaſmata. fiunt circa nos ac cōſtituuntur phantaſiæ ductæ ſecundū pceri-
tatē: ut & uiſio & ſomniū. hæc āt ſequuntur imaginationes quæ per ſpecula fiunt. &
cæterorū quęcunq; diaphana: leuiaq; ſunt nec aliter pficiuntur q̄ ſecundū refractionē
ut ſi ſpecula cōuexitatē: aut cōcauitatē aut lōgitudinē habeāt differētes cauſātur phā
taſiæ. cū ecōtra repellāt uerſus alteras partes ac labantur qdē a cōuexitate. ſed concur-
rāt in cōcauitatē. Sic enim in qbuſdā quidē & cōtrariis ſiniſtrū & dextrū uidetur. In
qbuſdā ſcilicet æqualitatē. In quibuſdā aūt inferiora in ſupiora & econuerſo coloꝝ
Auditus āt factus eſt ad cognitionē uocis. Incipit a motu q circa caput ē: finit apud
ſedem principantis. Vox uero ē ad cerebrum. & ſanguinē ſed delata uſq; ad aiam per
euſſā. Acuta quę celeriter mouetur grauis quæ tarde magna qdē quæ multa ē ſed par
ua quæ pauca hāc uero ſeqtur uariū uis quæ in ſenſu odoratoꝝ cōſtat. Odoratus āt
eſt paſſio deſcendens a uenis quæ ſunt in naribus uſq; ad loca umbilico propinqua.
Species huius ſenſus nō ſunt moſatæ exceptis duabꝫ & hę quidē generaliſſimæ. odor
.ſ. & fœtor quę denominationē habēt doloris & uoluptatis. Oēm odoratū aere con-
ſtat eſſe craſſiorē: ſed aqua ſubtiliorē. Nos uero in qb⁹ gen⁹ odoris dicitur quoniam
eoꝝ eſt: quæ nunq̄ mutationem recipiunt perfectā ſed cum aere & aqua habent com
munitatem: hæc āt eē & ſecundū fumū & caliginē q cum iuicē uiciſſitudinem habeāt
ſenſus pficitur odoratus. Guſtus quidē ex diuerſiſſimis cibis cum ſit regulā q̄dā po-
ſuerunt ei dii ab ipſa uſque ad cor uenas extendentes ad futura expimenta & iudicia
ſapoꝝ hæc āt collata & diſcreta ſecūdū accidētia ſapoꝝ diuidunt in his differentias:
Sunt autem ſapoꝝ differentiæ ſeptem dulcis acut⁹ mordax auſterus ſalſus acerbus:
amarus. ſed dulcis cæteris oibus cōtrariis habetur diſfundit āt ppriā humiditatem:
quæ apud linguā eſt. Reliquorum uero ſapoꝝ q pturbāt lacerāt q̄ acutos uocāt q̄
lefaciunt ac ſurſum tendūt mordaces. Qui ualide mundant ac liquefaciunt amaros:
q paulatim mundāt ac purgāt ſalſos uocāt qui uero afferāt indicentque dolores: ſint
que aſperiores acerbi ſunt. Qui uero minus id cogant: auſteri. Vis āt tactus a diis
fabricata eſt receptiua frigoris & caloris molliumque reꝝ atque durioꝝ. leuium &
aſperarum. Vtque in his differentias indicemus: conuenientia quidem dicimus quæ
tactum recipiunt. Contraria uero quę non ſunt ſimilia. Id autem contingit circa fun-
damenta horum corporum. Quæ quidem habent maiora corpora firma ac ſtabilia

ſunt. Quæ uero procedūt in paruo ſubtilia & mollia: & quæ de facili mutentur cōſi-
ſtunt. Aſperū autē eſt qd nō lene: ſed duꝝ eſt. Lene āt qd cum denſitate politum eſt.
Paſſiones qdem caloris & frigoris cum inuicem quā maxime aduerſentur & cōtrariis
cāſis cōſtant. Nā id qd partes diuidit. acutie quadā ac celeritate calidū pficit affectum
Frig dum uero qd ſuo introitu uberius eſt cum minora ac parua qdem expellant: q̄
uim afferāt ut intrent in eoꝝ ſedē. Motus enim quidam ac tremor tunc conficitur. &
hæc paſſio in corporibus tremor eſt: Graue uero & leue p ſurſum qdem & deor
ſum minime diuidenda ſunt cum horum nihil aut ſurſum aut deorſum ſit. quippe
cum totum cęlum ſphæricę ſit figuræ: & accuratiſſime perpolitum ſecundum ſuper-
ficiem exteriorem haud digne q̄ quā ſupra aut infra leuia aut grauia nominaret. Sed
illud quidem eſſe grauem quod difficulter in locum naturam trahitur. Leue aūt qd
facillime. Pręterea graue qdem qd ex pluribus eſt compoſitum partibus. Leue autē
quod ex pauciſſimis. Reſpiramus autem hoc modo circunfunditur qdem nobis ex-
terius: aer multus qui per os per nares cæteroſq; corporis poros: qui rōne cōprehen-
duntur intrat q calefactus ad exteriora rurſus ad cognatum feſtinat. Vtq; pars aliq̄
eius exit externum circumpellit contra ille rurſus aerem internum & ſic ſine intermiſ
ſione is circulus cum conficiatur ſpiratio & reſpiratio conſtituitur. Aegrotationum
uero cauſæ complures ſunt. Primum quidem elementorum aut defectus aut ſuper-
abundantia ac tranſmutatio ad aliena loca. Sin autem conuerſa homogenorum ge-
neratio: ut ſi ex carne ſanguis fiat. Sanguis autem bilis aut pituita. Nam per hęc oia
nil aliud fit q̄ cōſūptio. Pituita qdē cōſūptio ē nouę carnis. Sudor āt & lachryma eſt
q̄ſi termin⁹ qdā pituitæ. Pituita extra qdē ſi relinq̄tur maculas & utiligines generat.
Int⁹ uero ſi atræ bili cōmiſcetur quē ſacꝝ morbū uocāt iducit: Acutū āt & ſalſum
phlegma ſūt ægrotationū cauſa quæ in fluxu ſūt. Oia uero: quæ a colera inflāmātur
a cholera id patiuntur. Innumeras enim paſſiones cholera & phlegma conficiunt. Fe
bris quidem continua fit: cum ignis ſuperabundet. Quotidiana uero: cum aer. Ter-
tiana cum aqua. Quartana uero cum terra. Deinceps autem de anima dicerem. hinc
exordium ſumemus q̄uis uideamur reiterare. Animam enim immortalem humanā
a ſupremo deo accepimus ut ipſi demonſtrabimus. Dii genera immortalia cum
condidiſſent duas apposuerunt partes mortales: & ne plenæ forent mortalibus nu-
gis diuinum quiddam & immortale in eorum corporibus collocarūt quaſi in arce do
minans atque regnans caput eis in habitaculum tribuentes demonſtrarunt: quod fi-
guram inſtar uniuerſi continet. Aliud autem ad miniſterium corpus ſubiecerunt il-
lud tanq̄ uehiculum adhibentes cuius mortalibꝫ partibus habitaculum: aliud ſingu
lis tribuerunt. Irascibilem quidem partem conſtituerunt in corde. Concupiſcibilem
in loco qui eſt inter umbilicum & renes eam illic uincientes tanq̄ aſilum quoddam: at
que ſilueſtrem beluam pulmones autem cordis cauſa fabricarunt ſine ſanguine: mol
les ac quibuſdam foraminibus poriſque inſtar ſpōgiæ affectos: ut cor eleuatum ira i-
flammatum q̄ aliquid habeat refrigerii. Iecur & ad excitandam: & ad mitigandam
animæ concupiſcentiam dulcedinem: ac denſitatem habet præſertim ad uaticinium
ſomniorum patefaciendum. Nam in eo propter lenitatem ſpiſſitudinem & lucidi
tatem. ea uis apparet quæ ex animo fertur: Splen uero eſt iecinoris gratia quo eū pur
get ſplendidum que reddat corruptiones quæ ex quibuſdam ægritudinibus in iecino

reſiunt: in eum recipiuntur. Quod autem anima partita eſt ſecundum potentiã & ſecundum rationem: partes eius quæ propriis locis diſtribuũtur: hoc in loco addiſcemus. Primum quidem illa altera natura. quæ natura ſunt ſeparata. Natura autem ſeparantur paſſibile & rationale: quorum hoc circa itelligibilia: illud circa doloris uoluptatiſq; affectiones uerſatur. Verſatur præſertim apud animalia paſſibilitas. Itaq; cum alia ſint natura paſſibilitas. & rationabilitas ut locis ſeparentur: cõgruum fuit. Si quidem pugnare ſecum inuicem reperiuntur: cum nihil ſit: quod per ſeip ſum contra ſe pugnare queat. Neque contrariorum aliqua inuicem circa ſe ſecundũ idem tempus conſtitui poſſunt. Intelligitur enim in Mœdea ira rationi pugnans. Illud igitur ediſco inquit quæ agere debeo mala. Ira autem meis coſiliis melior eſt. De Laio autem Chryſippum rapiens libido cogitationi repugnat. Dicit enim ſic: aia res quippe diuina hominibus mala eſt: quãdo quiſpiam bonum uideat quo minime utatur. Item quod alterum ſit rationabilitas a paſſibilitate patet. cum aliud diligẽtiæ ad hibeatur rationabilitati ſcilicet per diſciplinam: hunc modum plato demonſtrat eẽ immortalem. Anima cui quidem aduenit: huic affert uitam quaſi id cognatum ſibi exiſtat. aliud paſſibilitati per exercitum conſuetudinis. Animam autem ad quod uero alicui affert uitam incapax eſt mortis; cum res eiuſmodi immortalis ſit. Sin autem anima immortalis eſt: perire non poteſt: cum incorporea & immortalis ſecũdũ eſſentiã ac intellectualis & uniformis ſit ſubſtãtia. Igitur icõpoſita: irreſolubilis i partibiliſq. Corpus aũt omnino contrarium ſenſibile uiſibile partibile compoſitum multiforme. Etenim anima ad rem ſenſibilem per corpus affecta obtenebratur. & pturbatur & q̃ſi ebria efficitur. Ad itelligibile uero ipſa p ſe affecta & pmãet & q̃eſcit Illi ergo circa quod pertubatur minime ſimilis eſt. Aſſimilatur denique magis intelligibili. Intelligibile uero impartibile eſt natura: & incorruptibile. Anima nanque natura dominatur. quõd uero princeps e natura diuinitati aſſimilatur. Itaque aĩa diuinitati. ſimilis incorruptibilis eſt & perire non poteſt. Quæ uero ſunt immediate contraria neque per ſe. ſed ſecundum accidens nata ſunt inuicem fieri contraria. Contrariũ autem eſt id quod homines uiuere uocant mori ut mors eſt diſcretio animæ a corpore ſic & uita coniunctio animæ cum corpore ante corpus ſcilicet exiſtentis. ſi quidem & ſi erit poſt mortẽ & fuit ante: q̃ in corpus aduenire. eam æternam eſſe: q̃ maxime credendum eſt: haud enim intelligi poteſt eam aliquando corrumpi. Si diſciplinæ quidem reminiſcentiæ ſunt: immortalis denique anima eſt. quod autem diſciplinæ reminiſcentiæ ſint: ad hunc modum inducitur. Haud enim aliter diſciplinæ ſubſtarent q̃ ſecundum eorum reminiſcentiam quæ diu cognitæ ſũt. Nam ſi a particularib⁹ uniuerſalia cognoſcimus quomodo particularia quæſo pertranſibimus cum infinita ſint aut quomodo in paucis opinio nos falleret: ut id utique ſolum animal eſſe iudicemus quod reſpiratione utatur. Aut quomodo igitur principales eruntanimi conceſſiões: Reminiſcentia igitur intelligimus a prauis phantaſiis: quibuſdamque particularibus incidentibus eorum reminiſcentes quæ iam diu acta ſunt quorum oblitionem aſſumpto corpore ſuſcepimus. Item anima neque proprio uitio neque alio quodam neque ſimpliciter a quouis alio corrumpitur. Cum autem ita ſe habeat: incorruptibilis ergo eſt: quod quidem per ſe mobile eſt principaliter ſemper mobile eſt. quod uero huiuſcemodi immortale. p ſe mobilis aũt aĩa q̃d uero per ſe mobile principium eſt om

nis motus & generationis. Principiũ autẽ innatũ eſt & perire nõ poteſt. Quamobrẽ: ſi omniũ anima talis ſit: & humana ipſa cũ ambæ unius mixtionis participent per ſe mobilẽ autẽ inquit aĩam cognatã habere uitam ſempq; per ſe agẽtem quod autem aĩę immortales exiſtant: ſecundũ uiq; hunc affirmaret quiſpiam. Si uero de irrationabilibus quiſpiã dubitaret. credendũ enim irrationabiles aĩas & nuda phantaſia receptas ac neque cogitatione neq; iudicio utentes neq; ſpeculationibus horũq; aggregatione: neq; uniuerſalibus perceptionibus non itellectuales oio eſſe. neq; eiuſdem ſubſtãtiæ eſſe: cum intellectu rationabiliq; natura: ſed mortales eſſe atque corruptibiles q; autẽ aĩæ ſint imortales ratione concluſum eſt. quia ipſe corporibus decernuntur milibus plaſmatis naturis ac multa permutare corpora & humana & non humana uel humeros expectãtes uel deoq; uoluntatẽ uel pp luxuriã uel pp corporis amorẽ. Habent aũt quodãmodo proprietatẽ inuicem corpus & aĩa ut ignis & bitumen. q̃d aũt deorũ eſt & ipſa aĩa poſſidet ſcilicet iudicatiuũ q̃d & cognitiuũ quiſpiã uocaret: & appetitum quidẽ quã partẽ cupiditatem poſſumus nuncupare & excandeſcentiã: aut iram quæ potentiæ cũ in aĩs hoĩum ſint poſt corpus acceptũ quaſi mutationem recipiunt ut excandeſcẽtia in deſideriũ: & appetitus in irã. De fato autẽ quæ huic uiro placẽt. talia ſũt. Oĩa enim inq; in fato eſſe nõ tĩi oĩa fato agi. quippe cũ fatũ legis ordinẽ cõtineat nõ eiuſmodi dicit. quoniã id quidẽ hæc faciet id aũt hæc operabitur. In infinitũ enĩ hoc pgrederetur cũ infinita ſint quæ facta ſunt infinita eſſent quæ eiſdẽ acciderẽt. quoniã laudes auferentur a nobis & uituperationes & q̃quid eiuſmodi eſt. At cũ aĩa recipiat talẽ uitã operetur q; aliqua unde & aliqua ſequentur. Sine dũo igitur eſſet aĩa: & nõ neceſſe in ipſa effectũ eſſet egiſſe quidẽ aliquid aut nõ. Id q̃d ordine ſequitur ſecundũ fatũ cõplebitur ut hoc Paris rapiet Helenã ea poſito illud ſequetur. Pugnabunt ppter Helenã græci. Sic enim apollo laio prędixit. Si enim cõcipies filiũ q; genitus erit te interficiet. Itaq; in oraculo cõtinetur quidẽ & Laius & eum generare filiũ. Fatũ uero fuit q; ſecutũ eſt. Natura aũt poſſibilis in mediũ quodãmõ cecidit & ueri & falſi. Id aũt cum natura in nobis tanquã infinitũ deuehatur nobis eligentibus illud fit hoc erit aut ueri aut falſũ: eius uero potẽtia diſtulit hæc q̃d ſecundũ habitũ & actũ dicitur q̃d uero potentia eſt aptitudinẽ quãdã ſignificat ad quoddam q̃d nondũ habeat habitũ: ut puer potentia grãmaticus ſubjicen: & faber lignarius dicitur. Erit aũt eo tpe in habitu aut horũ ſingulorũ aut duorũ cũ addiſcat: & acq̃rat quẽdã aut quoſdã ex eorũ habitibus ſecundũ actum aut cum operatur ab eo habitu quem acquiſiuit. fieri autem poteſt nihil horũ eſſe futurum. Infinite autẽ dicendum eſt quod in nobis ſecundum uertibulum q̃d ad utrũq; capitur aut uerificandum aut non. Deinceps autem tangenda ſunt capita eorum quæ apud hunc uirũ de moribus tractantur. Itaq; honoratiſſimũ maximũq; bonorũ quod ne inuentu quidem facillimũ putauit: neq; ſecurũ inuentoribus ut ad omnes id proferatur nalde profecto paucis cognitum. tradidit tamen de bono prælegentibus audiendum. Bonum quidem noſtrum ſi quis diligenter eius tractatus inſpiciat poſuit in ſcientia: ſpeculatione eaq; ſummi boni: quod & deum & mentem primam quiſpiãm nominaret. Si q̃dẽ ea quæ apud homines quomodocũq; bona putantur: hanc denominationem receperunt quomodocunque participent illius primi: ac ueriſſimi: quæ modo dulcia: calidaque ſunt. ſecundum participationem primorũ denominationem habent. Sola autem quæ in nobis ſunt ueniuntq;

in eius ſimilitudinis comprehenſionem mens ſcilicet & ratio. Itaq; hoc noſtrum bonum honeſtum eſſe inquit ac dignum diuinum amabile modeſtum fœliciterq; uocatum. Cætera uero quæ a plurimis dicuntur bona ut ualitudo & pulchritudo: robur diuitiæ & his ſimilia: nihil horum eſſe pœnitus bonum: niſi eo; uſus cũ uirtute ſit cõiunctus. Nã cũ ab ea hæc ſeperantur ordinẽ dũtaxat materiæ retinent: illis ad malum effectũ qui eis praue utuntur: bene ergo interdũ ipſa mortalia nominauit bona. Fœlicitatẽ aũt haud in bonis putauit eſſe hoĩbus: ſed in diuinis: & beatis q̃obrem, magnis ac mirandis rebus refertas eſſe aĩas uere philoſophantiũ affirmauit. Cõuiuas eẽ diis inter eos uerſari contemplariq; campum ueritatis quare dum hic uiuerent in eius ſciẽtia uerſatę atque eam in ingenti ueneratõe habuerunt a qua quaſi lumen quoddã purgauerunt ac redegerunt ad uitam deperditum & obcecatum ut ſaluetur melius cum & poſſit milia lumina appetere ois denique naturæ rei rationalis. Similes enĩ inſipientes eſſe hominibus in ſubterraneis cauernis collocatis qui ne lumen quidem unq̃ ſplẽdidum reſpiciunt caliginoſas quaſdam umbras corporum quæ apud nos ſũt putãtes eaq; req; quæ ſũt apertam recipere cognitionem. Nam cũ ex tenebroſo quodã aſcẽſu ad purum lumen hos accedere contingat: tum ratione ductu contemnunt quęque prius apparebãt tanq̃ magnopere ab eis decepti. Sic aũt ũs euenit. qui ab huius uitæ tenebris ad diuina quædam & ſecundũ ueritatem honeſta migrant ea quidẽ contemnunt: quæ prius ſibi fuerant admirationi haq; denique rerum: quæ huius ſpeculationis ſunt: appetitũ illi ualidiorem habebunt: quibus uis dicendi conſona reperietur hoc dumtaxat inquit bonum eſſe honeſtũ ac integram uirtutem ad fœlicitatem: quod q dem bonum honeſtumque in primi ſupræmique ſcientia ſit. Sed cætera ſecundũ participationem per omnes tractatus demõſtrauit in primo legum ſic. Duplicia autem ſunt bona humana quidem ac diuina & quæ hæc ſequuntur. Sin autem quicq̃ ſeparatũ exiſtat ſitque primæ ſubſtantiæ expers ac id ab inſipientibus bonum nuncupetur hoc qdẽ inqt habẽti maius eſſe malũ. Itẽ in Euthydemo. Quoniã autem uirtutes p ſe eligendas: ut ſequitur accipiendum cum ipſe ſolus putaret honeſtum eſſe bonum: qd̃ deniq; pluribus in locis apud ipſũ demonſtratũ eſt: & præſertim in toto de repu. illud. ſ. q eam ſcientiam aſſequitur de qua prædictũ eſt fortiſſimũ fœliciſſimũq; foręnõ qdẽ pp honores: quos ipſe cũ talis ſit aut pria: recipiat. Veq; & ſi id oẽs lateat hoiſſi cõuitia: ſi uitupia. ſi exilia. ſi dẽiq; mortes ꝛrigat. Qui uero ſine hac ſciẽtia oia q̃ putãtur bõa aſſeq̃tur utputa diuitiis ãplũ regnũ corpis ualitudinẽ robur pulchritudinẽque nihil magis eẽ fœlicẽ qbꝫ oibꝫ minie aſſecutũ finẽ attigit ſe. ſ. deo quoad fieri põt aſſimilari q; qdẽ elegãter ac uarie tractat. Nã qũ ſimilẽ deo hoiem diẽ prudẽtẽ eũ iuſtũ ſanctũq; uult eẽ uult ut i Theeteto. Iccirco tẽtare op9 ẽ hĩc atq; illinc fugere q̃maxie fuga uero ſimilitudo dei ẽ quoad fieri põt. ſimilis uero deo ẽ q iuſt9 ſcũs prudẽſq; efficitur. Interdũ uero dũtaxat ſi iuſt9 ẽ ut ẽt in ultio reipu. Siqdẽ a diis nẽo unq̃ negligitur q; p uiribus conatur iuſt9 fieri magnificiat uirtutẽ & quoad fieri põt deo aſſimiletur. In phedone ãt ſimilẽ quẽpiã deo dicit fieri ſi modeſt9 ſit ſimul atq; iuſt9. Sic quodãmõ btõs eẽ iqt ac fœliciſſimos ac ẽt optimũ locũ adeptos q ſuo ioſſõ & populare & publicã uirtutẽ exerceãt q̃ qdẽ modeſtiã iuſtitiãq; uocãt. Interdũ qppe deo ſiné aſſimilari dicit. Interdum autẽ ſequi: ut ſi quãdo dicatur. Deus qdẽ ſicut antiq̃ rõpricipiũ & finis eſt & quæ hęc ſequũtur. Interdum autem utraq; : quæ deũ uero ſequitur

& aſſimilatur anima eſt. & quæ ſunt de inceps etenim uoluntatis principium bonum eſt. Hoc autem ex deo dicitur. ſequitur igitur principium. Finis eſt utique deo aſſimilari: deo ſcilicet ſuperceleſti aut per louem ſupraceleſtiqui uirtutem nõ habet potior hic eſt hac undenãcte ſiquis dicat infœlicitatem quidem demonis eſſe maliciam. Fœlicitatem uero bonam demonis habitudinem. Deſideremus igitur deo ſimiles fieri.

Vtamur condecenti natura conſuetudine: ductu ſenſuq; ſecundũ legem quodq; proprioſſimum eſt ratione doctrina diuinorumque uerborum traditione ut plurimis q̃dem humanarum rerum omiſſis: quæ ad mentem attinent ſemper rebus uacemus. Hæc imprimis purgamenta medæleque ſunt eius demonis. qui in nobis. Si maiores diſciplinæ addiſcendæ ſunt illæ forent quæ per muſicam arithmeticã aſtronomiã geometriamque cura ſimul adhibita ut corpus per gymnaſticam exerceamus quæ & ad bellum & ad pacem corpora bene apta diſpoſitaq; reddit. Re autem diuina uirtuteq; operante hæc diſpoſitio aũt eſt perfecta atq; optima quæ formoſum aptum ac firmum hoiem reddat, in dicendo in agendo per ſe & apud alios in eius ſpecie. Sũt aũt rationales partes quæ irrationabilibus ueputa fortitudo & modeſtia. Iracundẽ fortitudo obſiſtit. Appetitui uero modeſtia. Quippe cũ alterũ rationabile alterũ iracibile ſit horum igitur differens eſt ſingulorum pfectio. Rationalis quidem partis prudẽtia perfectio eſt. Iracibilis fortitudo. Appetitiue modeſtiã. Prudentia q̃dẽ ſcientia ẽ bonorum malorumq; atq; neutrorum. Modeſtia uero eſt ordo quidam circa deſideria & appetitus & perſuaſionem eorum ad eam partem quæ eſt principalis hæc autem utique eſt rationalis cum autem dicimus ordinem quendam perſuaſionemque modeſtiam tale quiddam oſtendimus quod uis quædam ſit ſecundum quam ordinate fideliterque appetitus ſe habeat erga partem naturæ principãtem ſcilicet rationalem. Fortitudo autem eſt ſalus quædam opinionis legalis & grauis & non grauis: hoc eſt uis ſalutifera opinionis legalis. Iuſtitia eſt concordia quædam horum inuicem: uis ſecundum quam conſentiunt. & concordant inter ſe tres animi partes & circa ſingulas propria ſit atq; aduenit ſecundum dignitatẽ ut quędã pœnitus perfectio ſit trium uirtutum prudentiæ: fortitudinis: modeſtiæ. Principante q̃dem ratione. Reliquæ uero aĩæ partes ſecundũ ſuã ꝓprietatem a ratione. ſuiſq; ſuaſionibus contrahũturq; putandũ eſt uirtutes oẽs inuicẽ conſeq'atq; congruere. Nã fortitudo cũ ſit opinionis legalis conſeruatrix recte quoq; rationis eſt conſeruatrix. Opinio enĩ legalis eſt ratio quędam recta. Ratio autẽ recta a prudentia ſit: & enĩm prudentia cũ fortitudine cõſtans eſt. Scientia enim eſt bonorum. Nemo autem poteſt bonum ꝓſpicere formidine obtenebratus ac paſſionibus quę formidinẽ cõſequũntur. Similiter neq; ſi luxurię quiſq̃ affectus ſit prudens fieri põt. Deniq; uniuerſaliter ſiquis pręter rationem quicq̃ agit a ruditate & imprudentia ceteriſq; paſſionibus ſuperatur. Idipſũ pati inquit Plato. Quare aut luxurioſus aut timidus quiſq̃ prudens eſſe nequit. ſeparandę igitur ſunt uirtutes inuicem perfectę dicuntur enĩ alter uirtutes ut ſunt ingenia & proceſſus ad uirtutẽ equoce ſecundũ ſimilitudinẽ quã habent ad perfectas. Itaq; ad hũc modũ & quoſdã mites fortes uocamus ac ꝓinterdũ quoſdã dicimus inſipientes eſſe fortes tũ uerba de imperfectis uirtutibus facientes. perfectę igitur uirtutes dilucidum eſt q; neque remittũtur neque intenduntur uitia tamen & mentionem recipiunt & remiſſoenim. Nam alter alterę inſipientior eſt atque inualidior uerum uitia inuicem non cõ

sequuntur. Sunt enim aliquæ inter se cõtrariæ quæ penes eũdem minime esse possũt. Ita. n. se hẽt audacia ad timiditatẽ & ꝓdigalitas ad auaritiã. Deniq; si ens minime põt ita affectũ eẽ & corruptũ quẽq; hoiem q; uniuersis uitiis subiiciatur qñq; dẽ neq; ac cor ꝓ ullũ oĩa in se hre uitia. Interdũ aũt recipienda ẽ dispositio media q̃ neq; praua sit ne que studiosa neq; enĩ oẽs hoies aut studiosi sũt aut praui. Nã q ad dignitatẽ ꝓcedũt sũt eiusmõi. haud eni facile q̃ primũ a uitio ad uirtutẽ trãsĩcẽdũt cũ sit hoꝝ extremorũ plurimũ interualli atq; cõtrarietatis. Virtutum ãt q̃dã principãtes sũt q̃dã sequẽtes. principãtes q̃ in pte sũt rõnali a qbꝫ & reliq̃ recipiũt pfectionẽ. Sequẽtes uero q̃ sũci affectu. Ipse. n. scdm rõnẽ honesta agũt nõ p se. haud eni hẽnt. sed scdm eũ q traditus ẽ & cõsuetudine atq; exercitatione cõfectę sũt. Cũq; neq; sciẽtia neq; ars in alia pte aiæ cõsłet nisi sola in rõnali. Virtutes q̃dẽ q̃ circa affectus sũt minime sũt sub disciplina cũ neq; artes sint neq; scĩæ neq; ꝓpriã q̃dẽ hẽant speculatiõẽ. prudẽtia q̃dẽ cũ scia sit uni cuiq; q̃ ꝓpria sũt tribuit ut & gubernator q̃dã nautis præcipit ab ipius minime usa ut adhibent eĩ fidẽ. Eadẽ ãt rõẽ & de militibꝫ & de ipatore cũ uero uitia & intẽdantur & remittãtur neq; peccata q̃dẽ pia sũt. sed q̃dã maiora q̃dã minora q̃ ét ea sequũtur a le gislatoribꝫ lata cũ q̃dã magis q̃dã minꝰ puniãtur. Cũ eni uirtutes excelsæ sũmaq; sint qa pfecte rectoq; assimilãtur scdm aliũ modũ medie eẽnt cũ circa oẽs pspiciãtur aut circa plurimas. Apud singulas ex utraq; pte duo sũt uitia aut p excessũ aut p defectũ ut in largitate q̃dẽ pspicitur in una pte auaritia in altera ꝓdigalitas. Fit ãt & i affectibꝫ ut in tẽperantia scdm q; cõueniẽtiã exceduntur aut deficiunt. Nã si qs non irasceretur uidens parẽtes iniuriis cõuitiisq; affectos ipassibilis haberetur. qui uero in oĩbꝰ & cõtingẽtibꝫ nõ æque passibilis. sed oĩno ex cõtrario. Rursus eodẽ mõ defunctis pa rẽtibꝰ q dolet q̃dẽ passibilis est. Qui uero adeo dolore afficitur ut corrũpatur & sup passibilis imodestæque passibilis. Qui uero dolore affectus est & id æq̃ fert: est neque passibilis. Quippe q oĩa timet q̃uis æq̃liter timidus ẽ q; uero nihil timet audax. Fortis aũt est qui æque se habet erga audaciam & timorem & de cæteris quoque eidem est sermo. Quoniã igitur æquitas quidem in affectibus optima est nil aliud quidem est æquitas q̃ mediocritas quædam inter excessus atque defectus. ccirco huiusmodi uir tutes per medium tendunt quia in affectibus nobis præbent ut mediũ teneamus. Cũ autem & siquid aliud in nobis est quod sine domino sit talis est uirtus: neque bonum aliquod laudandum esset si aut a natura aut a diuina quadam sorte progrederetur ac esset per se sponteque uirtus constaret secundum impetum quendem: aut secundum ardens permanẽsque ingenium ad hoc sequeretur si motus sua quidem sponte consta ret q; uitium uoluntarium esset quis enim quæso in optima sui honoratissima q; parte id habere uellet aut eligeret. quod maximum est malorum. Siquis aũt est qui ad uitium tendat: primum quidem nõ ut ad uitium tendit: sed tanq̃ ad bonum. Si ergo ad uitium quisq̃ accedit eiusmodi homo pœnitus decipitur tanq̃ ꝓ minus malũ: ma ius depellat: ad hoc in uoluntarie deueniet. Fieri deniq; nullo modo põt ut id quisq̃ uolẽs ad malum accedat nem spe boni neq; timore maioris mali quæ igitur qui cum paruus perperam agit: inuoluntaria sunt. Iniuria enim inuoluntaria cum sit lõge ma gis iniuriam inferre inuoluntarium est. Multo maius malum id est iniuria quicquid agere: quam eam in se habere quiescentem: quippe cum iniuriæ non uoluntariæ fiant iniusti differentia quadã sunt puniendi cum multo enim inter se distẽt dãna q̃ afferun

tur. Inuolũtariũq; illud in stultitia. ꝓturbatiõeq; ãxeat: cũcta denique eiusmõi. & rõ ne medicatiõeque: & ciuilibꝰ moribꝰ sũt cõprimẽda. Amicitia ãt quę præcipua. & ꝓ pria ẽ: haud aliter se habet: q̃ quæ secũdũ reciprocã beniuolẽtiã cõstat: hęc uero pma net: dũ ex æqualitate quadã uterq; uult: & erga ꝓximũ: & erga semetipsũ bene agere q̃ q̃dẽ æqualitas minime seruari põt nisi sit inter eos mox similitudo. Nã simile simi li amicũ fit: præsertim si modus seruetur: quæ uero sine mõ sũt neque inter se inuicem neque mẽsuram aliq̃ coaptari põt. Sũt ãt & aliæ quædã quę amicitiæ uidẽtur neque uti que sub uirtute sũt ranq̃ ab ea sepate q̃ppe quæ naturalis erga filios ẽ. & quę necessa rioꝝ inter se inicẽ & quæ ciuilis & quæ denique a cõsuetudine quadãfit nã hę sp beniuolẽ tiã reciprocã nequaq̃ habẽt. Spẽs ãt amicitiæ tres sũt. Vna ciuilis: ac studiosi ai. Alte ra praua: atque iproba. Tertia media: quæ. s. medio mõ dispositа ẽ. Itaque ut tres sũt habiꝰ aiæ. rõnalis aialis. unꝰ bonꝰ. alter malus. Tertiꝰ medius: sic tres sũt amicitiæ spẽs: inter se differẽtes praua. s. corpis ẽt a uoluptate sepata: quæ bestialis habetur. Ciuilis uero nude aiæ gratia in qua pspicitur ad uirtutẽ aptitudo quædã. Media quæ sũt utriusque pulchritudinẽ appetit corpis. s. & ai. Si q̃s igitur est amãdus: cũ neque prauus. neque ciuilis sit: ipse medius q̃dã est. Quapropter amor qui corpora cõficit ac procreat. dæmon quidã magis fatendus ẽ q̃ deus. nequaquã. ni. terreno corpe natꝰ est qui diuina hominibꝫ tribuit: aut econuerso. In tres igitur spẽs cũ amicitia cõmuni ter distribuatur ut prædictũ ẽ bõi rõ honestique oẽm depellit. fugatque perturbatio nem. Vnde q̃d artificiale ẽ in rõnali parte aiæ cõsistit. Speculatiões ãt ét sũt ad eũ co gnoscendũ q amãdus: q acgrendus. & quo uti amico q̃ spiã debeat. Iudicat ãt ipsũ ex illius ꝓposito atque ipetu si ferueuter: si generose: si deniq; apte ad bonũ mouetur. sibi autem uendicat amicitiã qui eã acquisiturus est: delitiis uacãs nõ puerilia laudãs uere prohibẽs potius atque ostendẽs q̃d nõ ita uiuendũ sit: ut impræsentiarum se ha ber. Ea denique pstadẽs per quæ exercitator erit perfectus. Finis tamẽ eis est: ꝓ ama tõ fore amicos. Tãtũ ãt mali iniusticiæ est ut magis iniuriã facere quã pati fugiendũ sit nã illud puersi hoĩs ẽ alterę ægroti: morbꝰ q̃dã. Turpe tamẽ utrinque. Vez iniu riã inferre tãto deteriꝰ ẽ quãto pfecto turpiꝰ. Cõfert ãt faciẽti iniuriã iniuriæ subiici ut ægrotãti corpꝰ medico curandũ præbere. Oĩs nãque pœna quædã medela ẽ pec catiaĩæ. Cũq; uirtutũ cõplures ꝓ affectꝰ uerfentur de affectu dicẽdũ quale aut q̃d sit Est igit affectꝰ motus aiæ sinæ rõe ut in malo aut ut in bono. Dictũ q̃ppe est motus sine rõe quoniã nõ sũt iudicia affectus neque opiniões. sed irrationabiliũ animæ par tiũ motus. Siq̃dem in pte aiæ passibili nostræ opatiões cõstant. In nobis deniq; no lentibꝫ ac resistentibꝫ interdũ ẽt cognoscentibꝫ sepe fiunt quã q̃ neq; dolore affecta: quæ coincidũt neq; iucũda neq; terrenda sint nihilominus ab ipsis ducimur: neque si hæc paciamur quamuis iudiciis eadem sint. Hæc enim cor temnẽtes abiicimus siue decenter siue indecẽter aut in bono aut in malo. quoniã secũdũ indifferẽtes rei spẽm nõ mouet affectus. Nã oĩa cõstãt sub specie bõi aut mali. Si enim bonum adesse in telligimus delectamur. si futurę cõcupiscimus & econtra malum. si adesse quidẽ illd intelligimus dolore afficimur. Futurę uero metuimꝰ. Sunt aũt passiões simplices & elemẽtales duæ: uoluptas & dolor. Cæterę uero ex his fiũt. haud enim cum his com putanda sunt appetitus & timor: quasi principales simplicesq; sint. Siq̃dẽ q timet nõ pœnitus priuatur uoluptate. Neq; siquis desperatione aliqua per tempus afficiatur: circa remotionem: aut leuationem mali abundat tamen dolore: molestę ferendo: &

hac de causa dolori copulatur. Appetens quippe in expectatione manens assequendi boni delectatur neque tamen omnimodam fiduciam habens: neque spem firmam dolet, molesteque fert. Itaque appetitus & metus. cum res non sint principales: concedendum est. neque aliarum quoq; perturbationum. simplicem: ut scilicet desiderii & emulationem. & cæteras eiusmodi: cum in his perlucide inspiciatur: aut uoluptas aut dolor tanquam ex his mixte. Affectuum autem: alii quidem: sylueſtres sunt: alii domestici: quicunque insunt secundum naturam homini necessarii: & proprii sic autem se habent: quousque & æque moderati sunt. His uero cum accedat immoderatius immoderati habetur. huiusmodi autem sunt uoluptas. dolor. ira. misericordia. pudor: delectari enim proprium est. in iis. quæ sunt secundum naturam. Dolere autem in contrariis. Iracundia ad uindictam de inimicis sumendam. ulciscendique necessaria ē. Misericordia autem est proprium humanitatis. Pudor denique aptus est ad curiositatem euitandam. Sylueſtres perturbationes sunt. quæ præter naturam habentur. ac peruersitate quadam paruaque consuetudine constãt: ac sunt. risus: gaudium de malo. immanitas. quæ aut intensa remissaque. aut quomodocunque se habeant. peccata esse constat. nullam recipientia æquitatẽ de uoluptate autem dolore quæque inquit Plato. has perturbationes. quodammodo naturæ notas a principio ferri. dolore molestiaque aduenientibus. præter naturam mouemur. Voluptate uero in iis quæ secundum naturam constituimur. Putat autem constitutionem secũdum naturam in medium quoddam esse inter molestiam. & uoluptatem: neque in altero illorum idem ẽ in quo & plus temporis sumus. Docet etiam plures esse species uoluptatum: alias scilicet corporis. alias animæ. Præterea uoluptatum: quasdam ex contrariis permisceri. quasdam puras esse atque integras. quasdam rememoratiuas. quasdam cum spe detentas: & quasdam turpes quæcunque luxu aliquo fiunt atque iniusticia: quasdã deniq; medias quæ quodãmõ boni qddã participant utputa leticiã i bonis ac eas uoluptates quæ de uirtutibus habentur. cũq; plures uoluptates reprobare sim mõest q̃rendum an simpliciter uoluptas quæat iter bona cõnumerari. tenuis. n. ur ac sine q dẽ natura minime digna cũ neque pricipale q; quã hẽat neque substãtiale sed etiã cũ cõtrario simul consteret cõmiscentur nãq; ei ter se uoluptates & dolor qd nequaquam cõtigeret: si alterũ simplex bonũ alterũ malum esset. Reꝑ ãt publicaꝝ iqt quasdã subiectas eẽ ptes de qbꝫ ĩ li. de repu. tractauit ubi primã exptẽ belli descripsit alteram dentẽ atque bellatricẽ qb9 pquirẽs sique potiores eẽnt & quo & pacto cõstaret demq; istar fere diuisiõis aiæ ptiu9 ẽ. In tres. s. rẽpubli. diuisit ptes. municipes adiutores & magistrau9. Magistratui ꝛsiliũ & regimẽ tradit: municipiu9 primũ locũ siop9 est ad pugnandũ q ad ptem irascibilẽ sũt ponẽdi q̃si una cũ quadã societate rõnali decertent. Cæteris adiutoriu9 artes & cæteras opatiões. Principes uero uult philosophos eẽ primi supremique boni cõtẽplatores. Sic. n. ad hũc modũ gubernarent. Nãnsi philosophi regnent nũq; malis uacabũt res humanæ uel q reges decernũtur. diuina quadã sorte philosophentur. Optie qppe & oi cũ iusticia ea tempestate traherent ciuitates ad suas ut decet leges exercendas. Quapropter in primis suadet ut his & principes plebis & cõmilitões pareãt pugnentque ante eos cũ cæteri facile ad eos sequendos suadeãtur. Quique igitur iqt esse respublicas. Aristocraciã. s. quãdo optimates dominantur. Imocraciã cũ pricipãtes uenerentur: Tertiam democraciam: Quartã olygarchiam postremam denique tyrannidem cæteris deteriorem. Subscribit an-

tem ex materia & alias respublicas. quaꝝ illa ẽ. de qua in libro de legibus tractauit & quæ ex correctione in epistolis ad ægrotãtes ciuitates: quę sunt in legibus iã. & locũ separatum habent. & hoies & oi ætate selectos. quare secundũ eoꝝ naturæ. locorũq; differentias. ppria disciplina. exercitio armisq; indigere. Itaque q maritimas oras colunt. nauib9 belloque nauali uti. q uero mediterranei habẽtur: armẽtur ad pedestrẽ pugnã. Vsusque armoꝝ mõtanis leuioꝝ sit. sed illis grauiorũ q in uallib9 uersãtur. Liberi uero eoꝝ ad usum equestrẽ exerceãtur. Veꝝ in eiusmõi ciuitate nequaquã mulieres eẽ cões instituit. Est igitur ciuilis uirtus & theoricã & practicã. & i primis appetitiua ad bonã optimãque ciuitatẽ cõficiẽdã: quę cõsensum habẽt ciuiũ: & cõcordiamque pręcipiat. ac illas partes subiectas habeat. bellicã scilicet militarẽ & legalẽ. Cõsiderat ãt respublica & cætera infinita: & illud præsertim: utꝝ belladũ sit an non. Qualis ãt philosophus sit. iã predictũ ẽ. Differt ab eo sophista hac in re. Mõ qdẽ ipso qd mercedẽ iuuenũ recipiat. Q̃d poti9 existimari uelit quã eẽ honestus & bonus Materia uero. quoniã philosophus circa ea: quæ sp: & p se: ac eodẽ mõ se habent: ipse uersatur. Sophista ãt circa id: qd nõ ẽ: exercetur: secedẽs in locũ: ubi ad tenebras q̃sdã difficulter pspici põt. Nã illi. qd ẽ. nõ opponitur qd nõ ẽ. cũ hoc insubstãtiale. & nõ intelligibile. nec ullã denique substãtiã habeat. qd si qs dicere aut intelligere conatur cũ in semetipso pugnet. uacilabit. Est ãt qd nõ ẽ. secundũ q; auditur: nõ nuda negatio ei9: qd ẽ. sed cũ declaratiõe quadã ad alteꝝ. Cui qdẽ & primo qdẽ. accidit: ut nisi. & hæc reciperẽt: qd nõ ẽ. nõ possent. a cæteris separi. Nũc uero quotcũque sũt ea q̃ sunt. tot sunt: ea quæ nõ sunt. Nã nõ quoddã qdẽ. nõ ẽ: qdẽ. Hæc denique sufficiãt ad introductionẽ dixisse. ad doctrinã pcipiẽdã Platõis: quoꝝ fortasse quædã cũ ordine dicta sunt: quędã sine ordie. atque disperse. Ab iis tamẽ quæ diximus speculantes & perquirentes cætera Platonis præcepta. consequi possunt.

FINIS

Lucii Apuleii Platonici Madaurensis philosophi metamorphoseos liber. ac nõnulla alia opuscula eiusdẽ. necnon epitoma Alcinoi in disciplinarum Platonis desinũt.

Impræsa Venetiis per Philippum pinzium Mãtuanum Anno domini. M. cccc. lxxxxiii. pridie Kalendas maias Imperãte Augustino Barbadico Serenissimo Venetorum principe.

Laus deo Amen.

REGISTRVM

a

.L. Apulei
tuli: operulas
patefiunt. Et

patur: sed ut
exhiberi atque
es a primis

c

stilis: cuncti
tius uiæ finis
illa fortunas

d

sumus: maritis
est: opibus
feci: ut bestia

e

dam coercendos
ctis intempestæ
dum. nam præter

f

misit lanceam
ra temporis
ouiculis: conuersus

g

est audi denique
tio intrepidum
tissime fuerat

h

ad iudicum puer
tius munificentiam
sed medullitus

i

tam præclarum
partum nodosis
animi: mecum

k

callidus & amica
nisi æris precium
si ita est inquit

l

gico demutet:
ta: etiam &
Neque enim

m

minibus murmu:
prætereaquenquam
cra cum Appio

n

rei cuiusuis
similes futuros
nem: nec debere

o

qui fortunæ
nus: & tantos
nocentia cultus

p

tibus spacia
malum nasci:
tentibus: inutiles

q

qualitas turbidior
luta quibus
res pecuniæ

r

dicuntur: quæ
declarans omnem
pentur. & uiuis

s

quod organum
nitum: quod
tione. Haud

t

sunt. Quæ
nis motus
& assimilatur